SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na žar žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerlne znjezbožene dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 27 — Budyšin — Srjedu, 1. februara 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Naprašowanje centrumskeje strony pola Hitlera

Wo zmócnjacy zakoń. — Centrumska strona, bayerska ludowa strona a němska ludowa strona za krótkokhwilny zmócnjacy zakoń

Nowe němske kujeźerstwo je wo to prózdnje, so by jo wjerschina němskeho rjeńa cerpiła. Hač dotal je němski kanclerr wo tym jenož je sajtupnikami zentrumskeje strony radnał. W rozrěčenju, kotrež je Hitler wutoru z zentrumskim wjednikom měł, je tutón na kanclerowe praschenje, hač je zentrum zwolniwy, nětčisćne **němske kujeźerstwo podpjerać**, z někotrymi napschečiwnymi praschenjemi wotmołwił. Tele praschenja su najprjedźy powschitkownje na kujeźerstwowe wotmyślenja a plany poćahowachu, dale na to, schto by zmóznjacy zakoń, kotryž kujeźerstwo žada, wobsahował. Druhe praschenje **kujeźerstwowe stojnischćo k němskej wuslawje** nastupa. Dale je zentrum ja podawkami w **němskim dźělowym ministerstwje** a ja planami praca, po kotrychž dyrbi je tole ministerstwo rozdźěleć, dale hač chce kujeźerstwo mysowny staw zaujeć a hač je w **rjusłej wuslawnym kujeźerstwowym systemu wobnowi**, hač je naprawny pschećiwo jo zialnym kruteje am zawjedu a hač chcedźa do njesranliwosće tarifowych rěčezjenow pschinjeć.

Zo bychu so tele praschenja do drobna pižonnje swjećile a so by **němski kanclerr** na nje mohł pižonnje wotmołwić, je zentrumska frakcija wutoru poseźenje měła. W tymle poseźenju su je praschenja najtajsće a je potom kanclerej pschepodale.

W najtupanju zmóznjacheho zakonja **zentrumska strona, bayerska ludowa strona a němska ludowa strona stejischćo zastupuja, so może tajke zmóznjenje jenož na krótki cźaš wobmjerowane a jeho wopschijeće do drobna swrěžene** być, mjez tym je němski kanclerr dołhokhwilne a njewobmjerowane zmóznjenje žada.

Wóste-wobežnosće su je wo nastupanju

němskeho kommišara za Prusku

pokasale. Po wukazu němskeho prezidenta z 20. julija 1932 je zastojnistwo němskeho kanclerra swjasane, mjez tym je Papen zastojnistwo namišternika kanclerra zastawa. Tohodla je nusne bylo, nowowy wukaz z 20. julija pschemjenić. Němski kabinet je tohodla wutoru wobzamknył, němskemu prezidentej nowy nusowy wukaz namjetnyć, po kotrymž je zastojnistwo němskeho kommišara na namišternika kanclerra z Papena pschenjeje. Dokelž je tutón nusowy wukaz, kotryž hnadź je němski president Dźenja podpisał, na 30. januara wróćo wutarjeny, njeje tomu wjac nadpschesiwo stało, je je z Papen mjez tym zastojnistwo němskeho kommišara pschewzał.

Němski kabinet

je wutoru popołdnju wo politiskim połoženju dale wuradował, pschi čimž je němski kanclerr wo horka zwonjenych jednanjach z zentrumskej stronu rosprawił. Dale je wo kabinettowym poseźenju wo naprawach k wotstronjenju hospodarskich schkodow rěčało. Pschi tym je so wobsehe wo ratarske praschenja, dale wo pomocne praschenja za tón dźěl burskeho wobydlerstwa jednako, kotryž je bjez žamnjeje winy do njenjeźneho cźěžna zahnał.

Tuttje budźe je

wo organisatoriskim pschetworjenju němskeho dźělaweho ministerstwa

rada składowaci. Tak dyrbi je **wobsehite mišino za dźělowe prawo** wuslawjaci. Jeho wjednistwo je po zdaću prjedawschemu němskemu kommišarej, Lipiczanskemu wyschichemu měschćanoseje Goerdelerej, kommišarišy dowěri. Wotmyślene njeje, tole wotdźelenje do němskeho hospodarskeho ministerstwa pschepołožici, ale nowy němski kommišar budźe je sastawacz.

Statny sekretar **Grieser**, k kotremuž nowe kujeźerstwo dla jeho politiskeho stejischća dowěrjenja nima, je swoje sastojnistwo stejił. Jako jeho nasledźnikow nowiny dr. **Brauweilera a Junselda je Stahlhelma**, dale němskonacionalneho sapósłanza **Banga** mjenuja. Dale je słyschaceć, je budźetaj statny sekretar **Schwarzkopf** w němskim hospodarskim ministerstwje a ministerialny direktor **Posse** w tym samym ministerstwje dyrbjeć je sastojnistwa woteńeć.

Prjedawschemu presidentej němskostatneje banki **Schachtej** bychu němske finanzne ministerstwo poskiknyli. Tón pak je je wotpokasawschi rjekł pschat, so by je rad na swoje prjedawsche sastojnistwo w němskostatnej banzy wrócił. Tohodla je wóste, jo borzy spytaju, **dr. Luthera** z presidentstwa němskostatneje banki wuc ischćeć. Na naprašchenje je dr. Luther wotmołwił, je nima myšle dobrowólnje swoje městno wopuschćeć.

Prěnje poseźenje noweho němskeho kněžerstwa

Prěnje poseźenje noweho němskeho kujeźerstwa je je pondźelu popołdnju wotmě o. Měnješe kanzler Hitler na ważnosć dnja pokasa, na kotrymž je je poradźiło, se sjednoćenjom nacionalnych mužow Němskeje, kabinett nacionalneje konzentrazije sestajeć. Kabinettowa politika njeje mě u a dowěrjenje sjebać, kotrejž dźenża němski lud wobkhwalowdźa. Potom Hitler pschełład wo sabadach poda, po kotrychž chce swoju politiku wjesć, wosebje, kak chce je kujeźerstwo k němskemu sjednoćenju stajić. Rěčeši němskeho kanzlera je powschitkowne, jara dokładne rosprajenje pschisamknyš, pschi kotrymž je wjele kabinettowe sobustawy, kaž dalako běchu pschitomne, pschisamknychu. Wo wschěch nabładach je pschešjenosći dospi. Nowy ministerialny direktor Funk w mjenje němskeho kanzlera nowinarjow wosebje postrowi. Funk na to pokasa, je je němski kanzler jako nowinark a jako spitzačel sam žuje dźěl. Jenu w tu khwilu njeje možno, k nowinarjam sam rěčeć. Chce s tym cźakać, hač je położenje dale rosjasni.

Nowy němski sjuntskowny minister dr. Frick

je potom na nowinarjow wobroćił. Mjes druhim praji: Jako němski sjuntskowny minister, kotryž je sa nowinarstwo pschisłuschny, prěnju skladnosć wuzitu, so bych je s Wami bliže sejnał. Najwotešchu ważnosć na to kładu, so by němske kujeźerstwo wo najwuzitschim sjednaću s tymle ważnym organom sjawnoho mjenjenja wostało, a so wy dowěrjenje k nowemu kujeźerstwu namakaće. Tohodla změjm wam rjec, so budźeće kóždy krótcź powěsće dostawać, kotrež trjebaće, so byschće mohli swoje nadawki dopjelnić. Za tym tón sjuta bych, kotryž je pola posledźnjeho němskeho kanzlera je Schleichera žadał a dóstał, so by je postajenja mjenowitych wukazow, s kotrymiž běchu nowinarjo sajane, wróćile. Nadźijam je a jeli pscheju, so Wy też je zjwoje strony nowemu němskemu kujeźerstwu žanje pschičinny njedaće, je by je tónle wukaz sajo wožiwił.

Kładzemy ważnosć na zwobodne wuprajenje mjenjenja a njebuchmy chcyli i methodami 48. sława nowiny znowa wuwjasać.

Jeli so by wschak je s njewěrnymi powěsćemi bjesstrach wobrazył a je s tym njewobprawjenym njemér do ljuda jasnješi, potom wschak by jeli kujeźerstwo dyrbjało na jeli a puće myšlić, so by je tutym njewuschnosćam wotpomha o."

Na praschenja minister dr. Frick hischće e wotmołwi, so je je ja pad wuprajenja njedowěrjenja mjene naprawy cźinile. Wuslawita reforma njedyrbi je dale wjesć. Frick też praji,

so budźe je kujeźerstwo wuslawy dźerżeć a to bjez pschipowědźenja statneje nuty. Kabinett je je wuraznje zapowědźił, kommunistiku stronu zakasacź.

Wo tym, so bychu je nacionalnosocialistiske wudyrbne wotdźelenja do statneho apparata zasunyle, njeje je pschi wuterwjenju nowego kujeźerstwa je zanym zjawom zjednało. Też njeje je, taj minister dr. Frick praji, rosprawjało, hač bychu je wudyrbne wotdźelenja němskeho kommišarej za pruske sjuntskowne ministerstwo, Göringej, jako pomocne muzstwo za pruski policaj poskiknyle.

Minister dr. Frick je dale sajtupnikej nacionalnosocialistiskich nowin „Völkischer Beobachter" rosrěčenje pschisłowił. Pschi nim je mjes druhim praji: Kommunistoju je poslednje dny sčitaki rozschěrili, je kotrychž su k generalnemu strajkej namołwili. Jeli je sebi kommunistoju njebychu wěz hinak pschewinyli,

bychmy z najwótrischimi naprawami pschećiwo tajkemu generalnemu strajkej postupali.

Dale minister praji, je kujeźerstwo němskemu rjeńej zmóznjacy zakoń pschedpołoži. „Trjebamy tele połnomocy", dr. Frick pschisłownje, „so bychmy wulki nadawk, kotryž dźensy wschě mocy nałožuje pschewjesć, njeuwjazy nacionalne a duchowne wobnowjenje našeho ljuda, stónčisnje do sčitka sajili.

Politiske puki

Bliško tsěrenje w Oranienburgu pola Barlina je pondźelu wjeczor mjes nazionalnymi sozialistami, kotříž Hitlerjku demonstraziju wotmě chu, a dźěłowjerjerjemi, kotříž běchu krótki cźaš pryedy toho w korczmje na Schérokej dróhy zhromadźiznu mělí, k cźežkemu swadźenju doschło. Tři wosoby su je strachnje sranichu. 21lětneho nazionalneho sozialista Magnuda pol norwesim słichu a kommunistiskeju dźěłacejowu Grünzela a Rüttera z wutřelenimi cźežko sranichu.

*

Pondźelu w nozy wokolo 1½2 hodźin su je w **Charlottenburgu** pola Barlina do nětkhodźe 100 muži zyhneho nazionalsozialistiskeho wudyrbneho wotdźelenja na Waltzej dróhy z jenoho doma tsěleli. Pschi tym su je policajskeho strazmischtra Zauritza, kotryž cźah pschewodźesche, do wutrobina tsělili. Wjednika wudyrbneho wotdźelenja Majkowskeho je wutřelili do brjucha trjechi. Dom, z kotrehož je je tsělalo, bjes wuspěcha pschepytachu, tola su w pschimjetowanych khěžach dwě wosobje z tsělnymi ranami nadeschli a natychmilnje jaseli. Scanjenaj Zauritz a Majkowski staj w khorownji na swoje rany wumrjekoj.

*

W Schpandawje pola Barlinje je tohorunja tsělenja mjes nazionalnymi sozialistami a kommunistami była. Kommunista Oberheinrich su je z wutřelom cźežko a druheho kommunista lohko sranili. Na schtyrjoch městnach w městže je nazionalni sozialistoje a hitlerjanerjenki do pukow dachu.

Khowanje 9 Drježdźanskich kommunistow

Pschi składnosći khowanja dźěwjecej kommunistow, kotříž su pschi podawkach w kehelerišnu donje zmjerjej poćerpili, cźahnychu kommunistojo demonstrazijski cźah psches Drježdźany wuhotowaci. Drježdźanski policajski presidium je cźah jako zarowanišći cźah dowolił, a to wot Stübelšćeje alleje hač k Tolkewiczankemu pohrjebnischću. Tam na je cźah, hdyž je pches pohrjebnischćo pschešechał, rospuschćeješ. Pschi zarowanišćej zwjatočnosći na pohrjebnischću je jenoj jenotliwe wotpósłanzstwa pschipuschćeja. W zarowanišćim cźahu je spěwy, napinma a rěčne khory sakasane. Pohrjebny cźah je je dowolił, dokelž je je naschonjenju z tym możne pschipady lózo wobeńcz dadźa, dyžli pschi njekrjadowanym wobkhadźe.

Němskeho kommunista Koenena z Awstriskeje wupokasali.

Wjacki policajski direktor je kommunistiskeho pruskeho zejnstwa sapósłanza Wilhelma Koenena z Awstriskeje wupokasał. Koenen je je w dwěmaj kommunistiskimaj zhromadźiznomaj w Hernalu na njemjescźidne wašnje do awstriskich należnosćow měschał a k wótrenju wojowanju pschećiwo awstriskemu kujeźerstwu namołwjał.

Nowe francowske kněžerstwo

Daladier je franzowski nowy ministerski kabinett sestajał. Wón swjetscha je sobustawow prjedawschemu kujeźerstwu wobšerji. Prjedawschi ministerski president Paul-Boncour je w nim sastojnistwo swonkowneho ministerstwa wobkhował.

Přećiwnicy juhosłowjanskeje jednoty

Juhosłowjanista ma je hischće e wo swoju statnu jednotu bójcź. W Sslowinskej a Khorwatskej ju hischće powitarjo, kotříž su nětko do swětowneje wójny politiku Habsburgskeje Awstriskeje a Madjarskeje sastupowali a nawjedowali. W swojich politiskich nahladach njejsu je tuchi hischće e dźensa pscheměnili. Tla statej strachnje agitaziju pschećiwo sjednoćenej Juhosłowjanskej je kujeźerstwo schtyrjoch słowinskich politikarjow, nětkhdyschi ministra Kulowza do Biljeza, nětkhdyschi wulkokupana dr. Napalazana do Jeze, do Arisja, do Banjaluki a nětkhdyschi ministerskeje presidenta dr. Koroschza do Winjizi Bana pschełedźilo.

Jendźelski pósłanc z Rooseveltom jednał

Jendźelski pósłanc Lindsay w Sjednoćenych statach je njedźelu rosrěčenje z nowowuwolenym presidentom Sjednoćenych statow Rooseveltom wo wuprawje wójnskeho dołha měł. Nadźijeja je, so budźa je jednanja wo wójnstim dołhu hižo w měrzu we Washingtonje móz sapoczeć.

Jendželski pósłanc je pódjelu do Ludowa wotjeł, so by wo swojim rozrěčenju jendželskemu knjezeršćinu rosprawił.

B'ez słěda so zhubili

W Petrječu (w Bołharskej) hišće wobstejnjenjki staw płaćeja. Wójsći ministerski general Kiřjow je zdóbli, so je kuježe porucił, ja dyrbja komitačojo sajerć, kotryž su tych jatych Majedonzow na dwórnišću pola Beliża zatrjelili. Wotdźelenje wojakow, kotrejž je so ja nadpadnikami puschćilo, wjeje pak dotal wuspěcha mało. Komitačojo su so bjez słěda zhubili.

Spjećeńca w Surabaji

W holłandsko indišim wójnskim pschistawje w Surabaji su so wutworu europejzy korporalojo a matrosojo tych wójskich łódźow japowodźili, so k ranschemu appellej je stupaj. Tež domorodni matrosojo běchu po 5dac a swólnuwi, so k nim pschisamknu, kola s rasnym fatrocženjom offizěrow bachu so wot swojeho wotmyślenja wodźerjeć. 40 naschitkarjow su sajeli a wotwjedli. Poslušnosć je so najskerje tohodla japowadźiła, dokelž je so muzikam njeda pschikroć ila.

Wobeń w częskołowakim pósłanstwje we Washingtonje.

W twarjenju częskołowakiskeho pósłanstwa we Washingtonje je sobotu wjeczor wobeń nastał, kotryž je ho j swólkej spěchnosću rozscherił. Wulke wołd ćenje hoh njowoje wobery hyndom pschihna. Wobeń hišo j ščeri sa pasche. Pschi hascherstkim dźele staj so dwaj wohnjowaj wo bornika franćeł.

Prěni wobraz wo bombardowanju na Shanghaikwan.
Pohlad na rozpadanki, do kotrychž so město po bitwje přewobroći. Při nadběhu na Shanghaikwan při wulkej khinskej muri Japanzy z artilleriju a bombami město dospołnje do procha a popjela pr[illegible] so dotal po stupowanju tutoho noweje „wogaw w morje“ na da bytče tutoho małeho namjezneho města. Ale kóždy wokomik móže so žehlacy wobeń na Dalekim ranju rozbuchnyć a k hrózbnej katastrofje dowjesć.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 1. februara 1933.

— **Wo wjedrje.** Wčera po[illegible] 7 hodź. barometer[illegible] 745, hygrometer[illegible] 3 a wjetr[illegible] sobotu 3. Dźiw[illegible] ha rano we 8 hodź. ba[illegible] hygrometer[illegible] 1 a thermometer w nocy —2[illegible] ćmi. Tak pomału, kaž je[illegible] wjeli b[illegible] wała, tak hrožnje je wot [illegible] wała. S[illegible] (šćipje a [illegible] kajowała[illegible] schima [illegible] je je [illegible] pu mani[illegible] Tuta [illegible] morja. [illegible] naših wo[illegible] so loji. Nad [illegible] ł pschichětnemi powdarkami [illegible] ja. To je jasko [illegible] pschichětnje, so je so [illegible] a je sundźowanje jasko mózne. [illegible] ł nje wot cźonił. Wčera rano padźaj[illegible] ha jemin je schitkarskim wotschitkom [illegible] wjeda, po kajšim wobdźelu w pobrěžu [illegible]. Wjelo schodźowja bě hižo po[illegible] a tam wódźelu trudnicy wotschitk[illegible] na wjeco[illegible] w nesćich[illegible] a dźensa rano běchu [illegible] wowrěsćenjam šuche. Wotjmy so, [illegible] sajko pschiběra. Jutře je [illegible] 7,36 a so khowa 4,53 [illegible] dop. 9,56 a so khowa w połnowy 12,48 hodź.

— **Wo zjednoćenju ewangelskich cyrkwjow.** Wčera wječor je so w Budyšinskim ewangelskim cyrkwinskim towarstwje k zjednoćenju ewangelskich cyrkwjow rěčał farar Dr. Hickmann z Drježdźan. Wón je wuzběhnył, so je wot 1817 hižo wjele ewangelskich cyrkwjow w Němskej zjednoćenych, tak so nětko jenož hišće 28 wosebitych cyrkwjow eksistuje. Wón je wuzběhnył, so je wšitke te cyrkwje jednu wěru a jednu nawuku, kotraž je so w Nowej smjerći wobkrući, wuznawa

mošćiw a motorjskich kołow Bayrun 1933. K temu so njejsu hišće nawroćne jednje liczyłt w šamšnym wobłuku [illegible] wot 0 hodź., tiš płaca hač do [illegible] 13. februara 1933 wot 0 hodź., tiš płaca hač do pjatka 17. februara 1933 wot 0 hodź., tiš płaca hač do pónđźele 20. februara 1933 wot 0 hodź., tiš płaca hač do wutora 21. februara 1933 wot 0 hodź., tiš płaca hač do srjedy 22. februara 1933 wot 0 hodź., tiš płaca hač do schwórtka w 12 hodź. Nawroćna jězba ma pola wobeju awtofirmow najpóźniša poślednu dźeń płaćiwosće w 12 hodź. nastupjena być. Wšitke płaca twot Budyšćina na Dźećźanu 1 wožołowym cząsom 3. rjadowinje 12,60 hr., se špičnikom 3. rjadowinje 16,60 hr. Wone su dostać na dwórnišću a w Srjedźnoeuropiskim pućowanišću bórzje na Zitnych wikach 4.

— **Le Traducteur**, francowsko-němski časopis za wučenje rěče a zabawu z wobrazami. Naklad w La Chaux-de-Fonds (Schweiz). Tutón měsačnik spěchuje wo wotmělnjacym, polnowacym zestajenju nawukowanje francowskeje rěče a je wubjerny sčedk k přiswojenju najtrěbnišich słowow abo k wožiwjenju a wudospołnjenju znajomnosće rěče, kiž hižom wobsedźiše. Z napřećiwostajenjom wobeju rěčow njeje trjeba wostudłeho pytanja we słowniku, přełož „Traducteur“ podawa ko kóždemu francowskemu wurazej němski přełožk abo rozjasnjace přispomnjenja. Citanska maćizna je wjelestronska a z wobrazami wupyšena. Zešiwk na pruhu sčelo naklad „Traducteur“ w La Chaux-de-Fonds (Schweiz).

— **Budyšćinska dija** [illegible]. W nozy k 25. nowembr 1932 běše paduch do multijenfownje na Drjewnowych wikach w Budyšćinje i wopłenjenym kluczom jałeł, běše [illegible] mózu kamor wot tejdy wotpadnyć a [illegible] njeho kapcoje [illegible] 150 hr. pjenjez kradnył. 3. decembra policija jako paduchu njeje[illegible]nego dźěłaczerja Alfreda Kichjana z Budyšćina wuslědźi. Dźeń po paduchinje běše wón pola jenoho [illegible] w [illegible] 9 hr. kupił a na jenu Budyšku banku na mjeno swojeho bratra, kiž hišće do šule chodźi, 58 hr. połožił. S wotkel je pjenjezy měł, njeje móhł nicžo wěsćeho prajeć. Tež druhe wobstejnosće ćežachu za jeho winu. Hamtski sud jemu cźežkeho paduchinstwa dla léto [illegible] napołožił. Dokelž skuczenje přisješe, jemu sud přepowiedowanišu jatbu jako wotpokuczene [illegible] njewobliczi.

— **Wjazu njejsłužerjow w Budyšćim wokrjesu.** Pónđźelu wotmy wokrjesny wubjerk Budyšćeho hamtskeho hejmanstwa swoje prěnje lětnišće pohrjebenje. Jako nastupnik k. jukczerstwowcho rady dra. Kämpfy přichodźa so k. knježerstwowy asistent dr. Baring. S rosprawy k. hamtskeho hejtmana dra. Sieverta běše [illegible] so [illegible] liczba njesłužerjow we wokrjesu [illegible] cząs [illegible] powuščesće. 1. 12. 32 běše tu 1077 dostawarjow podwjery [illegible] njesłužerjow, 15. 1. 33 pak 2077. Dostawarjow [illegible] podwjery naliczichu 1. 12. 32 2326, 15. 1. pak 3067, dostawarjow spomožerskeje podwjery 1. 12. 6701 a 15. 1. pak 7156. Dosyta wuczinjeńcze liczba njesłužerjow 1. 12. 32 10 104 a 15. 1. 33 pak 12 309. Dźěłaczerjow su wosebje puščerźili w kěrkwinowej a kamjenjowej industriji. W Budyšćim wokrjesu přichińdże na 1000 wobydlerjow 61,5 dostawarjow spomožerskeje podwjery.

S **Budeščc.** (Paduchi[illegible]stwo.) W nozy k wutorje pobuchu paduchi [illegible] w tudomnej Radnej pinzy pola Schneißez. Pola [illegible] durjowych [illegible] žalužijn, wosbichu [illegible] a [illegible] [illegible] do twarjenja. Kradnychu palenz, zigarety atd. Też drobne pjenjezy [illegible] pokładnje [illegible]. Sa paduchami dotal [illegible] [illegible].

S **Radworja.** (Za nowaj zwonaj.) Před něšto časom poły tu inženieur firmy Schilling z Apolda, zo by sebi našej zwonaj, kotrajž staj nam hišće po wójnje zwostałoj, wobhladał. Najskerje dóstanjemy mjenujcy hišće lětsa zaso nowaj zwonaj, tak zo znjemjemy potom zaso rjane zwonjenje ze štyrimi zwonami. Prjedy drjo smy 5 zwonow měli. Druhi, štwórty a pjaty smy dyrbjeli wotedać. Poslednjej dwaj mataj so nětko zaso zhotowić dać, po hłosu runje tajkaj, kaž staj tamnaj byłoj. Za to rukuje firma, kotraž je znata a je hižo za wjele wosadow a za slawne zyrkwi zwonjenja lała. Druhi zwón nětkle njemóžemy kupić, dokelž by sam na 6000 hr. płaćił. Zwonaj, kotrajž mataj so leć dać, dyrbitaj płaćić, mjeńši 1000 hr. a wjetši 1700 hr. Dale dyrbitej so też za starej zwonaj nowej paley kupić. Jena z nich je

Slub w danskim kralowskim domje.

Pryne Knud, najmłódši syn danskeho krala, a jeho kuzina Karolina Mathilda z Danskeje, kotrajž staj so slubiłoj.

sama rozbita a jenož kónc hišće w zwonje wisa. Za zwony budźe so bórzy hromadźić. Nadźijomnje so prawje wjele nawda. Wšěch budźe tak někotry, kotryž z naseje wosady pokhadźa ale jo druhdże živy, snadź w dalokej cuzbje, doniznu podpjerać a ji swój dar poslać. Wšo hromadźe budźemy za zwonaj a palcy 3300 hr. zwjesć měć.

S **Khajowa.** (Shromadźišna hoitwinskeho družstwa.) Njedźelu wotmě Khajowske hoitwinske družstwo shromadźiznu w Säuberlichez hosćenzu. Dotalneho hoitwinskeho pychedźerja k. katarja Jana Kirsteina jenohłósnje sajowolachu. Na město k. katarja Pawola Krawza, kiž wospjetnu wólbu wotpokasa, so ratař Michał Kubija za pychedźerjerowcho namětnika wolesche.

S **Lutobcja.** (Dub pušchežili.) Sarjadnišiwo tudomneho knježeho dwora bě dało pušchežić dub pschi Radwórstim puću, pola tak njenowanego „čornego hory“. Dub noschesche sławna jeho mjeno „zyganski dub“, dokelž tam wotpoczowachu hnisćišcho zyganjo pschi ninutoczejnjenju. Stare schtomisko, kotrež bě pschežiwało wjesole a trudne dny, měješe w jdonku pschereźk wo 1,60 mtr. Wěsche pak hižo w jadru nahniły. W swojim cząsu tež błyšk do njeho dyri. Dub sawostaji wulki prózdninstwo, na kotrež dyrbi so hakle wóczko sasp swuczić.

S **Maleschcz.** (Schrobje paduchstwo.) Tu wobyschu [illegible] buschi pola kubleria Juraka. Mjes tym so zkeždj wjecze[illegible]rjesche, kradnychu paduchi pohonczej Wójtej dobry wobleć a czrije [illegible] jeho komory. Pschi tym wont [illegible] ljubichu [illegible], kotrajž pohonczi jim w chěži namaka. Jenož na to [illegible] wjesne jo paduchstwa [illegible] dohlada. Hižo [illegible] bóchu tutomu pohonczej kradnyli por czrijow a druhemu par schórnjow, dale dźowzy 70 hr. Salschky tydźeń [illegible] tu ludźom drjewo kradnyli. Potrjeba nałeżnosć pschepytuje.

S **Wósporka.** (Wobstate pruhowanje.) Pschi Lipczańskej univerzice wobsta k. Hans Smolerl, syn rěnistejho mišchtra Oskara Smolerja stótnoležarskje statne pruhowanje. — (Srudny zwjožny dóit.) Sa dobre schtyri lěta sastupi žmjerzj schiwri krócz do Rudolfez žwójby jako njewitany hósć. 1929 wumrě macj žwójby, kn. Rudolfowa, ja kóto hižom nan, nětkle pscheđ lětom wumrě jedyn syn a sajdźenu sobotu jeho bratr. Semrěty stejesche w najlépschich lětach, w 53. lěcze žiwjenja.

S **Rjeżwaczidła.** (Shromadźišna pczołarjow.) „Pczołarske towarstwo pschi Čornizy“ wotmě njedźelu w kujezim hosćenzu swoju lětnišću prěnju wěsčazu shromadźiznu. Pschedsydża k. schulišk wjednicy Krywin pożedźenje nalożedowarske. Pokładnik k. Handrij Mertink poda swje-

Hospodarski rozhlad

Sobotu 1. małeho róžka 1933.

Wčerawše [illegible] urzy w Barlinje.

1 dollar	4,209	100 pólak złotych	47,275
1 jendźelski punt	14,28	100 čěskosł. krónow	12,465
100 swajc. frankow	81,52	100 franc. frankow	16,42

Na **burjach** wuwi so wczera njewočakane žiwjenje a hibitosć. Wulke požadanje za akcijemi so jewi. Kurzy postupowachu z khaotiskim skakom. Pschiczini tęż w tym, so prawiczne strony knježerstwo pschewršachu. W nim maja i Adolf Hitlerom na czele narodni sozialisći pschewahu. W ludu [illegible] měnjenja rozschérjene, jo knježenje tychle stronow pschinjese nowu inflazyju. Tute měnjenje powabi mnohich penjezinkow, zeby nakupjeli akzije. Akzija je podźěl na někajkim pschedewzaczu abo fabrizy, z tym na někajkej wěstu hódnotu wobthowacej wězy. Dowěra do statnich rentowych a dolżnych listcjkow njebě tak wulka, sterje ponjeńschena. Tych kurzy běchu słabe.

Někajke inflazije so tuhsamnu nichto bojecz njetrjeba, pschecoż statna banka je wot stata njewotwisna twórba a njehodi so wojaz wudaczu penjezinych papierow hač [illegible] po sakonskich poměrjenjach je [illegible] kryte. Tuchjenski prezident statneje banki dr. Luther je ratny pschecywnik kóżdeje inflazije. Wón, kaž [illegible] banka, njejstaj wot zaczeje statneje wyschnoscze wotwisnjej. Dr. Luther dże [illegible] ju runu dróhu, schkitaju hódnotu mérje němskeje republiki. Nowa wyschnosć, typhonawschi, schto so na burjach plecze, je so hnydom pschecziwo kóżdemu pschemenjenju hódnotu němskeje mérje wuprajiła.

Tak widźimy, tež nowa wyschnosć nimoże hnak hač [illegible] wodu warjeć, jak to budźe na wschěch stronach statneho [illegible] a [illegible] wobkrjeje [illegible] [illegible] [illegible]

jeloża rosprawu wo pokładni. Po rosprajenju wo sawěsćenju pěchinjeow rosprawnjeche pšchedsyda wo dźiwowym hjednoćenjenje Ludowjich pječakarjow, kiž je hrěb j wjeczora Nowowidźa na kromje hole pschikładnu pucowanju pěsčnic[illegible] k kupanju do hłuboh pěčowu. Jako muzejowy [illegible] Albertu Steinichu, kiž ju ko lětom wot lěta 1887 [illegible]wale. Po jajimnawej rosprawje japijowarja wo dźěławosći pječakarjec słužbje w pěčakarskim towarstwje pschi Cyrkwi Sw. Trojicy powuczaja rosmołwa wo pječakach a jenjich puchach, w cźinj měšanu Ludowuju pječarsku wjesć sajimawych wobkedźbowanjow.

Z Pančic. Njedźelu woswjeći dobrowólna wohnjowa wobora Marijnoje Hwězdy we wjesnym hoscenc[illegible] swój 63. załožeński swjedźeń z dźiwadłom a rejemi. Kiž bě jara bohače wopytany. Derje zastarjane běchu susedne wobory z Halštrowa, Kamjenca a z Bašic. z posledneje wsy bě samo 22 muži přikhowatało. Knjez wopalny direktor Jakub Nawčik ze Kukowa, kiž woborje na wše 40 lět přisłuša, witaše sdźiwstawy a hosći a dźakowaše so za podpjeru, kotraž bě so woborje tak bohaty wopyt stała. Potom předstajichu sobustawy zwołu wjeselohru „Der Raub der Sabinerinnen“ wot Franca a Pawoła Schönthana, kotruž připosłucharjo dla swojich žortnych přikhadow a zawjeršanych bludženjow z napjatosću sćěhowachu a z wulkim přikłoskom přiwzachu. Tuto přiznaće złožowuje pak so też na wopraudźe dobre předstajenje. Tak może wobora spokojena na derje praudźeny swjedźeń zhladować a też so materjelnemu wuspěchu zwjeselić, kiž so potom na wšelake wobornje potrjeby nałožuje. Dźiwadła přizamknychu so rejc, ke kotrymž dowjaca kapała pěknje zahudźi, tola też njeje přestawkami wšelake hudźbne kruchi zakhwa.

S **Komjenza.** (80. narodniny.) Pódźeln jnjec ciche też daloko šwonka na dobo měła šuma a cźejcźemy Kamjenšći něšćehjan, k rotarśi rada Richard Šandja, swoje 80. na rodninh.

S Běleje Nowiny. (Podnjet fonda.) W nazu k sbóržce dołoženo so padnjchi do bydlenja p. Jandrikeja wjesnika Pančic a. Wěsty katolski hudźer wotkaz a j konady tradnjcu [illegible] pschikłapk j wotmjenjenjemi twarjenami, kiž sbě [illegible]. Posom so dacha do druhich sbóržkow a krajowskich [illegible] pschinjesc[illegible]. Pódpołdra dźe sbě [illegible] pomnožy dosć [illegible].

S **Izmyta.** (Sadowarjo.) Njedźelu dobuchu so padnjchi do tudomnych Hofmeyerez tłamow. Wutłóčichu wokonu schtwórtu. Dołeka tuta jawjerska tola, buchu wekschcher a hoicźo w terezjanskej jistwi na podawk kedźbni a pytachu hnadom za tkuźerjemi. Tuczji pak po cźinu cźekanym, ani so buchu něchto kradnyli.

S Dźetkic. (Sedym tradnjcu.) W nazu k 28. [illegible] sbě [illegible] [illegible] [illegible]

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki we Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent knydom lutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi knydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezboženja dyrbja so bancy knydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 28 | Budyšin — Štwórtk, 2. februara 1933 — Bautzen | Lětnik 92

Němski sejm so zaso rozpuščił

Nowowólby budźa 5. měrca

Němski lud je so z powěsću pscheš'apil, so je nowe němske knježerstwo **němski sejm rozpuschczilo** a so dyrbi 5. měrca lud znowa **ludowych zastupnikow** wuzwolić. Woni 6. novembra wuzwolenemu němskemu sejmu je krótke žiwjenje měł. Jenoć někotre dny je loni zhromadźeny był. Wjes sejm je so nowe němske knježerstwo wustajiło, kotrež so jemu njeje zyzka jenož dało, dokelž knježerstwu njeby k woli był.

Centrumska strona je wo dósće rospuschczeneho sejma rozsudźiła. Wjes njeje njeby **Hitlerowe** knježerstwo w němskim sejmje tšomu wjetschinu namakało. Centrumska strona bě zwolniwa, nowe knježerstwo cerpiś, hdy by so na wěste wuměnjenja zwjasało. Pschede wschém žadasche, so by knježerstwo kruče po němskej wustawje knježiło, so by so w Pruskej wustawne knježerstwo wustajiło, so by so zasy lepša politika dale wjedła a so bychu so zintanzne a socialne praschenja i zyzkhłosowanjom němskeho sejma rozsudźale. Centrumska strona bě so zapowědźiła, do knježerstwa zastupiś a bě zej poskiczene justizne ministerstwo wotpokazała. Hitlerej bschitej so i tymile wuměnjenjemi zuzy swjasałej. Tohodla njeje zyzka na nje wotmolwił. Spomadże z Papenom je němskemu presidentej z Hindenburgej wo swojim jednanju z centrumskej stronu rosprawił a dał. Po jeju žadanju je němski president **polnomóz k rozpuschczenju němskeho sejma podpisał.**

Hitlerowa radiowa rěč

Hitler je sjedn wjecor w 10 hod'nach z radiom nawabjenje na němski lud rosdźerił. W nim praji, so chce **wótschne němske knježerstwo wulki stuk reorganizazije hospodarstwa němskeho ludu z dwémaj wulkimaj schtyrilětnymaj planomaj dokonjeć.**

S prénim planom dyrbi so němske ratarstwo wukhowaś, so by so zejtwjenje ludu a z tym jeho žiwjenjowy podłoź stjerkał. S druhim schtyrilětnym planom dyrbi so němski dźiłacjer z mózným a swobschizajym nabdźenom sylnego bjesdźełoscezi wukhowaś.

Za schtyri léta dyrbi so němski ratař se zaměnjenja nóz.

Za schtyri léta dyrbi so bjesdźełosći na pschezo pschedź.

S tym so zdobom wuměnjenje za zakcerze druheho hospodarstwa da.

Do zakładnych stołpow tohole programa słuschi a winowatosć k dźełanjej słužbje a zajzdźenja politika. Podła starosće za wschédny khleb pozdźe starosć za dowjelnjenje socialnych winowatosćow w khorosći a starobje.

W zwonkownej politizy směje knježerstwo za najwjetschi nadawk, so hudźe žiwjenjowe prawa němskeho ludu schkitaś a so Němsku zaso zwobodu dobudźe. Sso rosćudźiwschi, so zamuczenym wobsteznosćam w Němskej konz cźini, kudźe sebu pomhaś, so do zhromadźenstwa druhich statow němski stat runeje hódnosće a runeho prawa staji.

Knježerstwo narodneho postawanja chce němski lud i hubjenstwa zasko horje dowjesć. Wono je so rosćudźiło, so za schtyri léta winu zajdźenych schtyrnaće lét wuporjedźi. Tola wono njemóże za dźelo wobnowjenja na dowolnosć tych cźakacź, kotrež su zahubjenje Němskeje sawinowali.

Nětko, němski ludo, daj nam cźaš schtyrjoch lět, a sudź naš. Nochcemy wojowaś za naš, ale za Němsku!

Gürtner němski justizny minister wostanje.

Dokelž je so zentrumska strona zapowědźiła, do němskeho knježerstwa zastupiś a poskiczene němske justizne ministerstwo pschijeć, je němski president po namjece němskeho kanzlera dotalneho **němskeho justizneho ministra dr. Gürtnera** w jeho zastupjenje potwjerdźił.

Nacionalni socialistojo žadaju, zo by so pruski sejm rozpuścił

Nazionalsocialistiska frakzija pruskeho sejma je namjet na rozpuschczenje pruskeho sejma poda'a. President **Kerrl** je tohodla sejm na bliżschu sobotu swołał, so by wo tutym namjece wobsamknył.

We hłownym wobjeku pruskeho sejma je wubjerkowy pschedbyda, nazionalny socialist **Hinkler,** sjedn z pschi swoczatku pożedźenja namjetowat, so bychu so wubjerkowe jednanja na njewěsty cźaš wotstorcźiłe, dokelž pruski sejm w bliżschim cźaśu wobsamknje, so by so sejm rozpuschcził. Hinklerowy namjet je so pschećiwo hłosam nazionalnych socialistow wotpokasał. Němskonazionalni we hłownym wubjerku njejsu so pschi wothłosowanju wobdźelili.

Sakski sejm

Prawny wubjerk sakskeho sejma je nacźitej za **zakoń wo skotockatskej komorje** pschihłoźował.

Potom je so wubjerk z namjetami na **pschemenjenje honitwinskeho zakonja** zaběrał. Ministerialny direktor dr. Klin praji, so knježerstwo njeje swólniwe, zyły honitwinski zakoń zasadnje pschemeniś, tola so njeskapowědnje, z pschistawkom zakonjowe krutosće a postajenja pschemeniś, kotrež su so se zjednoćenimi wuzbudami jako reformny potrěbne spóznale.

Demonstracije w Drježdźanach so zaso dowoliłe

Dokelž so poslednje dny měr w Drježdźanach njeje kazył, su so po stahlhelmowej zadosći politiske demonstrazije zaso dowolile. So by jestajenje noweho němskeho knježerstwa wobjezcźił, je stahlhelm sjedn wjecor zhromadźenjow cźah wuhotował, pschi kotrymž su so też zjednoćene nazionalsocialistiske wudrużby wobdźelile.

Politiske puki

W Ehrenfriedersdorfu pola Kamjenicy je sjedn rano k sjelenjoj njes kommunistam a nazionalnymi socialistami dosch'o. Nětko 20 króć je so sćelilo. Dweju kommunistow su z wuzělenimi tak cźežko skanili, so su jeju dyrbjeli do Annabergskeje khorownje dowjesć. Tśi druhich kommunistow z klumpachami straschnje smorskachu. Nadpadowazy kommando z Kamjenicy je nětr sajo wobnowił.

*

W Harburgu-Wilhelmsburgu pola Hamburga su wutoru wjecor nazionalni socialistojo a stahlhelmarjo, kiž po mjeze cźehnjechu, do cźrjódy hinak smyslenych srazyli. Schtyri wobsoby su so sranile. Gumijowy klumpach wunjesli, je policija porjad wobnowiła.

Na druhim městowym mjetnje jenemu nazionalnemu socialistej **kwitkowy hornz** na hłowu cźišnyzhu a jeho z tym **cźežko skanichu.** We **Wilhelmsburgu** su kommunistojo do domoj žo wrócźacych stahlhelmarjow tśelili. Tśi stahlhelmarjow, kotśi běchu do kolenow rjekeni, a jeneho stahlhelmarja, kotryž bě kulku do khribjeta dostał, su do khorownje dowjesli.

*

W **Lübecku** su wutoru nazionalni socialistojo a stahlhelmarjo załoženje noweho němskeho knježerstwa je smólnizowym cźahom wosławjeźili. Sscźehu rano w 3 hodźinach po mjeze khodźo, su do politiskich pschecźiwnikow srazyli. Jedyn dźełacjer je jeneho **nazionalneho socialista z nožom tak cźežko skanił,** so je bórzy po tym wumrjeł. Winika su sajeli.

Kaž Lübecki sozialdemokratiski „Volksbote" powě, su nazionalni socialistojo redaktora tychle nowin, **dr. Lebera** nadpadnyli a jeho z nožemi cźežko skalali. Tśi sozialdemokratojo žo z kijemi wobarachu, pschi cźimž jim jedyn muž z němskostanego khorhoje na pomoz pschińdże. Jeneho nazionalneho socialista su porazyli a **tak** cźežko skanili, so je bórzy po tym wumrjeł.

*

W **Hombergu** nad delnim Rheinom je žo wjes komunistami a nazionalsocialistami woprawd ita bitwa rozwiła. Po dotalnych powěsćach su w njej **dwaju nazionalsocialistaj a jenoho policista morili.** Na wobéma stronoma maj je so wjele wobsobow skanilo. Kaž žo z nazionalsocialistiskeje strony powě, pomerne mnohim do Homberga cźehnje.

W **Falkensee** su njesnaźi luźo tśi ručne granaty do pschedstejnje zahrodźi thežerja Knebela cźišnyli. Roschuchowschi su granaty zwonkownu tśežku murju wobskodźile. Kaž z dźiwom njeje nichtó z wobydlerjow do skhody pschischoł. Nadźijaju je so pjerća, pschecźivo pschisłuschnikej němskostatneje wobory, Urbanej měrił, kotryž w Knebelowej khěži bydli.

*

W **Pforzheimje** běchu nazionalni socialistojo a stahlhelmarjo wutoru wjecor špalowy cźah wuhotowali, pschi kotrymž je so nětkuž 1000 wozobow wobdźełiło. W někotrych městowych dźełach su do kommunistow srazyli. Hač do połnocy su wóznom zranjenych se wschěch politiskich stronow pschinjesli, mjes nimi bě jedyn cźežkozranjeny. Do ranjenych běchu tśeleli, wubali abo z nožom kalali.

Zjězd němskich plahowarjow běrnow

Wčerschi sjěd towarstwa němskich plahowarjow běrnow z pschedsydstwom ratarskeho radźicźela Richtera je nětkuž 500 wozobow wopytało. Plahowarjo běrnow je wschelakich stron Němskeje wo połoženju běrnoweho hospodarstwa rosprawjachu. Powschitkownje móże so rjec, so plahowanje běrnow w Němskej, kotrež 2.8 milijona hektarow role wobsahuje a w pschećerku hódnosći 2 milijardow hriwnow stnje wunjese, hischće pyknje z dowołom wukrajnych sažnych běrnow cźerpi.

Francowzoio so příchodneho němskeho wó'ska boia

Francowske nowiny so z politiskimi podawkami w Němskej a zdobom z pschedstejazymi jednanjemi wotbrónjazeje konferenzy zaběraju. W „Écho de Paris" so wojosej wupraji, so budźa zjednoćeni **Němzy, Italsenjo a Madźarojo** franzowskemu wotbrónjazemu **planej** wulke wobcźiwosće cźinicź.

„Journal" so staroseźiwje prascha, hacź Franzowsojo klónczinje politiku spuschcza, so tóždenu nowemu němskemu knježerstwu do nowych zadanjow swola. S tymle sylnemom so Němskej poradź, so tóžde tśi měsazy nowe knježerstwo wustaji, so bychu so jemu na tajle waschnje wschě zadanja dopjelnile. Najprjedy su Franzowsojo po němskim zadanju **z Porheinskeje** prjedy posłanemu cźasa wuc'ahnyli, Papen je dojsł, so je so **Lausannske dojednanje** wobsamkło, z kotrymž je so Němska z reparazijow wuzwobodźiła, Schleicher je pschipósnace němskeje **runowrawnosće** pschećiwscźehał, a **Hitler so na to něri, so by tule runowrawnosć praktizy wuwažił.**

Knježerstwu blizko stejaca „Eve Nouvelle" praji, so so franzowska politika na wotbrónjazej konferenzy jenož z jenickej myslu wodźi, so je so **němske wójsko z jenym rasom najwózniše wójsko kwita sćinilo.** Nazionalsocialistiske muzjina njemóża so dale jako priwatne wójsko wobhladacź.

Dollfuß na zakroczenje pišomnje wotmolwi.

Kaž je Winska „Neue Freie Fresse" zhonita, awstriski zwjazkowy kanzler **Dollfuß** jend'cźkemu a franzowskemu pósłanej, kotrajž wčerschi zejtra hobotu wo dowołu brónjow z Italskeje do Awstriskeje rosćahnjenje zadaloj, pišomnje wotmolwi.

Cźěskeju faschistow Kobsinka a Gaidla k arrestej na 14 dnjow zasudźili.

Cźěskeju faschistow Kobsinka a Gaidla, kotrajž wčerschaj w njeporadźenym puću w Bruje do Juhosłowjanskeje cźeknyłoj, su tam sajeli. Wutoru su jimaj pschećinu wojsewili, cźehodła je so to stało. Wokrjesne hejtmanstwo w měsće Makarskej je jeju k jastwu na 14 dnjow zasudźiło, dokelž staj juhosłowjansku njeju bjes prawedo pue'owańskeho paša pschekrocźiłoj. Sabudźenej njejstaj so na wušud wobcźežowałoj a staj tam hamo prajiłoj, so swoje pschedźenje pschipósnawataj a so so juhosłowjanskim wychnosćam a jakonjam podcźinjetaj.

Po zadanju cźěskosłowakskeho knježerstwa Juhosłowjanska najskerje cźeknjenjow Cźěskosłowakskej wuda.

Zakročen'e w Romje

Italska knježerstwowa telegrafowa powěsćerjenja Agenzia Stefani z Roma powě: **Jendzelski poštanz** a podsekretar we zwonkownym ministerstwje **Suvich** staj wutoru rozrěcźenje měłoj, kotrež je so na **pschećiwnjanje brónjow z Italskeje do Awstriskeje porjadowało.** Jedna so wo starý

awstrijski wójnski material, kótrejž je Privalny wikował do Awstrijskeje dowjeźł, so by jón tam wuporjedźiś dał. Podsekretar Swich je so rozprajenju z jend'elskim pósłanzom šo wo tej samej należnosći z francojskim pósłanzom w Romje, de Jowenelom, rozeršał.

Ničiło na tum njedwěłnje, so je italske kněžerstwo bróńje psches Awstrijsku do Madźarskeje pósłało. Italski ministerski president Mussolini na to džła, so by so **nóhsne awstrisko-madźarske kčorstwo wobnowiło.** To so wošo bjes wójny njeheđši do stutka staješ. Sa tule wójnu dyrbi so wójsko w Madźarskej a Awstrijskej pożołnić. Po mérowych rěčezjenjach šnitej Madźarska a Awstrijka jenož małe wójsko wudźerjeli. Teš je jimaj kakšane, so j wukraja j bróńjemi sastarać abo šebi je w ukraju nadźełać. Italska tohodła skradny bróńje do Madźarskeje wose, mjes tym so Awstrijka, kotraž ma hischče dosć bróńjow w swojich wójskowych składowinjach, so w Genfu prózuje, so by jej Swojaft Ludow dowolił, mésto nětčišcheho wojerskeho systema miliżowy system sawjesć. Na takše waschnje by šebi mohła so krótki čas wjetšche wójsko wuwnešć.

Psches'jiwnik sjednoczenje Juhosłowjanskeje.

Khorwatski politiski wjednik dr. Maczek je šnaty jako psches'jiwnik sjednoczenje Juhosłowjanskeje. Njedawno je jenemu awstriskemu nowinarjej rozrěčenje pschijwolił, w kotrymž je pječa juhosłowjanske knjezerstwo sškhiwdźił. Dr. Maczeka su tohodła fajeł:

John Galsworthy †.

Jendźelski basnik John Galsworthy wumrě wutoru, 31. januara w starobje 66 lět w Londonje.

*

John Galsworthy (wupraj: Džon Golswórsi) **narodźi so w lěće 1867 jako syn prawiznika w Coomba (w hrabinstwje Surrey).** Studowaše na Oxfordskej universiće prawa a po tym puéowaše dołho po Ameriey, Awstraliji, južnej Afriey, Egiptowskej a Ruskej. Po lěće 1896 započa swoje literarisko dźełа **wudawać.** Wjetšeho zajima doby sebi hakle **1906 ze** swojej knihu „The Man of Property" („Bohaty muž") z kotrejž cyklus romanow „Forsyte Saga" **zahaji;** Tute romany dobrychu jemu njewidźanu slawu. Přez wšo jeho dźeła čehnje so kaž čerwjena nitka **socialne sobuzačenje za słabych hospodarstwa.** Mjez tutymi bě hra „Justice" („Sprawnosć") ze zahonom, **zo w Jendźelskej jastwa reformowachu.** W Němskej zahrachu jeho dramy z wulkim wuspěchom. Wyše teho spisa Galsworthy mnohe romany. Hłowne jeho dźeło, „Forsyte Saga", skónči z posledním romanom „Kčejaca dźiwina", kiž hraje w lěće 1930.

W novembru 1932 dóstа Galsworthy Nobelowe nyto za pismowstwo.

Ze Serbow

W **Budyšinje,** 2. februara 1933.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 711, hygrometer +3 a thermometer wodnjo +8. Dźensa rano we 8 hodź barometer 736, hygrometer +5 a thermometer we wodu +4. Sesłyšane dale dešćowe kapki. Swjeczora pschikhadźaše južne mjatny fuk nyschčini i juhu abo połnja jasno k tutu wuslešće, a južne rańcha wyschina hóla po jeho njej dale k wukhodej. Do fryjedźneje Europy pschikhadźaše nišiny pschewodźeja wocjopjene powětrny n hrěja nasch wosduch abo łozt. Tak pschichnje kaž bě schkleńza wčera **postrowjowała,** tak wschitke je hacž do dźensnischeho wróčo lehła a dyž hischče date spadowaja. To je nam je znamjenjom, so so nišina j pomjun wotmakom wuskutkuje. Zara wšitcy je mišy dešchčeše. Schkoda, so je jenaja znjesć jankuła, kak so łaćna póda dešchčikami wodu wjchu lešeršowaca njemóże. W tym je mało wužiti. Woda w studnjach jara nisko stoji, tak so ta a tam storja, so wodu njedóstanu. S cyłopym dešchčom smě na horach rucze loje, tchodu hrožy hrady jahnjobnych powodźenjow, wosebje tež tchodu, so su réki i tołstym ledom pokryte. Nasche tače jawjachu špičzne pschibéranom wody w rěkach. Lód so rozpuka a so do wulkich a mjeńšich schkrunow rozbrjesy. Tute so rady pschi wustach a nałynach sahrabeža, sahačezo a jadźerjezo wotběh wody. Dźensa je **hwjezdź** Marje, na kotrymž dnju hłowne smě jenož tak dołho sajmowčezej, hacž so wjemi samóże je wulkim **wojom** tawročezej. Dźensa stłučkuje ležeka posłuchčeli. Jutše piatk khodźa stłóżo 7,35 a so thowa na 4,54 hodź. Měsačk schadźa dopołnja 10,16 a so thowa na tanje 2,11 hodź.

Swěck Marile

Dźensa je **swjeczk** Marije. Tutón **swjedźeń** pokhadźa so 6. lětčkotka a je pschewšatny wot grekiskeje zyrkwje. Katolikojo tutón **dźeń swjeca,** evangelšy Sserbja pak teš tón dźeń ani njeschčadny, dokelž bewak pjecka schorjeja. W katolikej zyrkwi so dźensa poswjeczeja **swjeczki,** kiž su kemšerjo **swju** pschinjeśli. Tute **swjeczki** so thowaja a so **swjeczenja,** hdyž so cełke njewjedro rospuschczi abo něchtó wumrěje.

Po starych hurskich kajnjach na **swjeczk** Marije njesmě **słónczko swjeczeć.** „Wotwečer radšcho widźi, so wjelk do wowzow steči, hacž so **swjeczk** Marije **słónczko swjeć i."** „Gdyž so **swjeczk** Marije słónczko pokazuje, niecha, budźeja tołste **žyta."** Běłym mannu **swjeczk** Marije pokhmurjeny dźeń, potajkim je to dobre znamjo.

Wokoło **swjeczk** Marije placzki pjewaj japoczujnje. Je to potajkim tak rjec, hižo japoczatk nałeć'a abo znajujeńcha podnałeća.

3000.– hr.

wupłaći naša zawěsćenja w lěće 1932 na žitarjow abo jich přiwuznych při znjezbożenjach. — Potajkim „Serbske Nowiny" njejsu jenož samo přećel w serbskim domje, ale škitař cyłeje swójby we wobžarju omnych padach.

Čita Waš susod hižo „Serbske Nowiny"?

— **Zjednoćenstwo evangelskich Serbow.** Młodostny wotrjad zeńdże so srjedu, 1. maleho rózka wječor zasy k swojej porjadnej hjesadźe. Też tón króć so zasy zajimawy přednošk poskići a to wot k. Simona. Přednošowaše wo Handriju Dučmanje, njeznatym serbskim narodnym a naboženym pućowarju, kiž je założił Wukrańcansku staroluthersku wosadu. Styschachmy wo błudzenju a wojowanju swérnych serbskich Holanow wo swoju staroluthersku wěru, wo woporniwosći, watrajnosći a swérnosći, kajkaž so dźensa hižo zrědka namaka. Wjednik tutoho narodno-naboženskeho hibanja bě kantor Handrij Dučman z Rakojd, kiž je zmužiće a woporniwje wojował za narodnosć a naboženu. Wo tutym rjeka nic njeńčitany w našich časopisach. Po zajimawym přednošku wuwi so rozmołwa, na kotruž sčěhowaše rjana hjesada. Młodostny wotrjad zeńdże so zasy 15. maleho rózka. Tehdy njebudźe přednošk, ale za to mała zabawa z předuježdženjom klankołdźiwadła.

— **„Hodźi so hospodarjše wožiwjenje i pschemjenjenjen pjenjezjneje mény dozwjeć?"** Wo tymle pschednmjez'e wčezejsche wječera k. prof. dr. Strelle r i Lipśka psched wu-

znamnymi sastupjerjemi wojschjich sastojnikow a wšeho pschekupstwa. Pschednoschkowy wječor bě w „Serbskim domje" sparjadowała měšana skupina krajneho twjaska wojschich sastojnikow. Rěčnik wědźeschе na jara pućaze wobłuje swoje měnjenja wo dźensnischej hospodarskej krizy, jeje nastacu a móžnym wotstronjenju rozsmjaty. Hospodarske krizy mějachu też hižo psched 200 lětami a prjedy, pschinidu pschezo jasno a też dźensnischa njeje hischče po sledźena. Nětčišcha krisa je wosebje cježka, dokelž su je mjesynarodne hospodarske pomjery psches wschelakore krizy tež we wukraju samuzšče a dokelž je so wobzeže němšeje hospodarska krisa psches podawanje wukrajnych kreditow pschedołho kunstschnje sadźerjała. Dźensa nětko zyła cjeła ludowemu wokhudźenjenja na hospodarske położenje hłoći. Nanjetnje do autarkija, to réka sawjenje njejsow za mjesynarodne wikowanje. Tajke hospodarske wotsamknjenje wostramjenja sa němšti lud też duchowne wobsamócenje. Duchowe a hospodarske nicze swojasnja naš j wukrajom a te njesmědźa so nihdy rostorhnyć. Praji so, so ma za katastka produkcija swěšcjeć, so bychmy so mohli też na pschikład w padze wójny žanu sezwisć. Rěčnik pak wěmi, so budże so pschichodna wójna w industrijowej produkcji rozsudźić, mjenujcy w samóńosći špičzneho zhotowjenja bróńjow a wuhotowanja. Rěčnik chze j tym dopokazać, so je industrija sa narodne sawěsćenje runje tak wažna kaž katastrofy. Nascha industrija pak je pokazana na eksport. Tohodla je wažne, so by zwotrowenun hospodarstwu njesawrjeny. W tym leži pak też pschičzina mény sakótwjene. Dychmy-li krute měnu na zlotowym zakładze špičzesći, potom bychmy też prawe měridło sa hospodarske hódnoty špičzesći. Je jo wo tym réczo'o, pjenježy sawjesć jo konkumentu šuntska kraja a kruty měnu wobkhowacz jenož sa njesynarodne wikowanje. S toho bychu wurosće njespožowne špekulacje i wukrajnymi devisami a nowa inflacija by nam hrosyła. — Też **Wagemannowy plan** njeby nam pschinjeśł wožakowane wustrowjenje. Po nim dyrbjał stat krótkotkwilne kredity němšich gmejnow i pomocu wožebitych notow pschedwobročzej do dołhotkwilnych kreditow. Dokelž pak so tele kredity njebychu se žantni dawkownymi pjenježami kryte, bychmy borzy šantnjeho nasbjerali, kaž léta 1928, mjenujcy so šebi bohatstwo pschedšacjuny, kotrejž bě we wopraudźitosći khudoba. Dźensa dyrbimy słónczenje naschu khudobu pschinjeć a na strowym zakładze znowa zapocjeć. Industrija hižo tele wopory pschinješe, mjes tym so katastrofa to hischče e wo dožakanej mére njeczini. Tu dyrbja so wulke njestrowe katastke pschedewšacza pominuty a j nich maja so kwitworicz mjesynarodne wunošne burstwa. Njewulpschčne a njeskónczne kreditowanje ma pschestacz. — Dale fabrakche bo rěčnik hischče je socialnym sawěsćenjom. Njeprawne je, so ma tón, kiž dźełacerjow w dźele wobkhowa, wschć sozialne sawěsćenja jim njecz, mjes tym so tamtuj, kiž šebi mačinny nakupi, so j toho wuživobodźi. Tohodla maja so sozialne pschinoschki i pomocu dawka na wichž pschedewšacza jenak rozdźelicz. — W zyłku pschednoschowaš sajschija tole: Hosa měnu na so na kóždy pad wobkhowacz, mjesynarodne wikowanje njesmě so padźerjeć, nasche hospodarstwo na so najkrewnischche kalkulowacz. — Dwěhodźinskenu pschednoschki bichu pschinjoženchcarjo i najwjetschnim sajmom šchowali. Na kónzu dźakowasche so k. farař Kapkel jako pschewodźa měšneje skupiny rěčnikej sa jeho altkrone wuwjedzenja.

— **Wožebita pschiłoha.** Sa naschich cjitarjow a cjitarki w Běłej Wodźe a wokolinje pschipołožimy k dźensnischemu cjitaniu wožebitu pschiłohu firmy Wilhelma Fiłkela w Běłej Wodźe a prošymy, so by so pschecjelnje wobkedźbowała.

— **Mjažowe jelki (Freibank) w Budyšinje.** Piatk 3. februara 1933 pop. wot 2 do 4 hodź. wotedawa so na cjišla 5101 hacž 5550 a 1 hacž 150, sobotu 4. februara 1933 dop. wot 8 do 10 hodź. na cjišla 151 hacž 270 a 4001 hacž 4200 žyre howjaze mjaso, punt po 30 pj., žyre kwitjaze mjaso, punt po 35 pj.

— **Pschichiwnik.** Psched dźesatym cjasom běschе kupc howjy trojzor Maks Bjarnat Krawz w Budyschinje wot wekuho 1000 hr. k wupłaczenju na rjeczu wožabu dołhu, njeběšče pak njenjeju wotedał, ale 12 běše wuził. Tehdy pschekhitschtwenja dla napotoju šud jemu k prjedawanju tykostanju wo 5 měsazow jastwa hischče 4 měsazy jastwa.

Ilsan:

Kasandra

Přenjotny roman,

30] (Pokračowanje.)

Powědach, kak je so wěc měła a wobkrućach, so sym njewinowaty.

„To hnydom słonimy", rjekny wujčk a da dźesatnika Bjedricha pschiwjesć. Pschikhadźa jeho so wopraschа; hdyž bě pak if zaczinił: „Tu pschinješe wam wasch towarisch pakčik. Sece jón wočakował? Znaječe toho, kiž je jón wam pósłał?"

Bjedrich bě pjachkepany, spóna hnydom, wo čo so jedna a přejšeše wichito. Rjekny, so jym pschečzíwo njemu so pschieze njejschce cišy sadźerjał a tuž dyze jiwoju winu na njeho jwalisć. Podwujčk kwalesche dźesatnika jako šwarneho, pschijećzonneho muža. Tak jdach so ja jenož winowaty byc. Wujčk rosšudźi, so ma straja nje do jasnwa wotwjesć a jutje ma nahły jmd wo mojej winje rošudźeć. Podwujčk pak ma dźesatnika zały dźeń wobkedźbowacz. Wujčk mi rjekny: „Sejinju waš kedźbneho, so by waš njeschčatk po najno-ničich poštajenjach je knjerc'o khłosta, jeli njemóžeče jiwoju njewinowatosć dopokazać. Wužiju so hnydom wuczinja." Wotewjadchu mi njecz a wotwjedźechu mje do jastwa.

Wdyž tu na twjerdej tawzy sjedźach, pschimach so ja hłowu, hacž je to wěrnosć abo hrožny hón. Ně, njebě to hón, bě to žadawa wopraudźitosć! Ale njedach wěricz, so je to możno. Pschemjenjenje bě piche nahle. Psched hodźinku najlubožownischi człowjek a nětko podhladny jako rušti wobhonječ, pschecaradnik wótczinu, kiž wočakuje hanibnu ć'e sjnjerc'. „Hanka, schto budźeš ty wo mni myslicz? Schto prajisch, hdyž zhonisch, so sym nje jako słónstwa zastelił?" Njesda so mi możne, dopokajac, so sym njewinowaty. Běchu mi hižom prajili, so maja moje wudawanja sa bajku, kiž sym ježi wumyślił. Muślach zyły dźeń, ale myšle mi o čzłachu, njemóžach je zhromadźic, myślach zyłu nóz, njespačinich wóczko, moje duschine bolejče běchu pschewulke.

Rano pschiidże straja a dowjedź'e nje do zjiwy, hdyž sedźachu sudnizy. Pschedczitachu mi moju posdačzinu winu a praschachu so, schto mam k tomu prajicz. Rospowědach, kak je nje zały prošyt a so njejsym wědźał, schto w pakčiku je. Pschedkhoda so wopraschа: „Je to wschitko, rosumyšlicze žebi! Njejsče wopraudźe zujeho znał? Mačze dywědowu, so je so j zujym tak mčto, kaj prajic'e?"

„Swědkow nimam. Bě hischče rano zahe. Dróha bě hischče prózdna. Jenoz někotři wikowarjo jedźechu mimo, na kotrych njekedźbowach. Mózu pak j dobrym swědkowjom prajicz: „Njejsym jeho znał."

„Pschinjedźeče swědka!" rjekny sudnik.

Sajmpi jako swědk dźesatnik Bjedrich a wobžwědči, so je widźał, kak sym dźeń prjedy, hacž sym pakčik do kasarnowy pschinjeśł, j tak mjenowanem zujym we swérinjej jahrodze rěčał.

To bě ja mnje jara poražaje, so sym na to zabył, ale też wožudne. A ł tomu pschindże hischče hórscha wěc. Pschedkhoda rjekny: „S swokkol mac'e tak wurjadnje rjanego konja? Tajke kražne konje ju jenoz w južnej Ruskej. Tu mamy sa to, so jeże jeho jako dar sa wajsche pschecradnišmu dóstał. Wupraječe jo wo tom!" Schto dyrbjach na to wotmolwicz. Rjekuch: „Widach jeho pola zygarow. We hnydomej a jesdrowy, ale jspójnach, so je to dobry kóń. Pschedchu mi jeho na pschedań, kupich jeho, pizowach jeho do a won so krasnje wuwi."

Pschedkhoda praji: „Bajki powědaječe małym dźeśom a niz rokumnym muzam. Je tej wulka słóżej, so by sym winy njewinowateječe, ale so dyzec'e ju na njewinowatoho warsicha wotwalicz. To sakkuji hej najcejšche khłostanje."

Sjawny wobsłužbnik měsješe winu sa dopokazanje nanjetnoschče ja takih wurjadnu małku słóżej niz jeho nje, ale wotrubanje hłowy.

Mój sakitař wusłuchi a rjekny: „Hacz je wobtožowaty, to njech hebi kóždy sudnik se swojim rozumom winuje. Mi so wón jenoz zda winowaty. Dwě winje drje wčzitej pschecjiwo njemu, so je sabył zjicz wo sclokkanu i zujym dźeń prjedy a so njecha abo njeże wujswětlicz, j wotkel ma konja. Tola to winu njepokasuje, ale jenoz podatnu czini. Zeli pak wy, šudnikowsche, sa winowatcho spósnaječe, daječe cjestuje po wojerskim waschnju wumrěcz."

(Pschichodnje skónczenje.)

— **Měšćerjanske dźiwadło.** Dźenja šchtworty wječor wot 7,9 hodź. hraje so w 17. abonementnym pschedstajenju W prěni króć twjł „Kral rjanosće“ wot jakkehoho bałgnita Jeckila Reuferа pod režiju dra. Adolfa Rotta. Hłownu rólu hraje Hans Werder, kiž ma so tutón dźeń 5 čestnym pschedstajenjom wošesće wulnamjenicz. Wón Budyschkim wopytowarjam dźiwadła njeje žadyn njeznaty a budże wěsće na swojim čestnym wječoru móz polny dom witaz. „Kral rjanosće“ so pjatk wječor we 8 hodź. w 9. abonementnym pschedstajenju C prěni króć wotpytuje. Sobotu sleni hischcze ras wulpschična opereta „Njet wyr“ na hranjenu porjedze. Njedźelu popołdnu hraje so „Holcza z Čornego Lěsa“ a wječor je premijera wulpschiwje Mašary-operety „Jona, kotraž wě, schto chce“.

— **Paduschstwo.** Pschelamawschi samk kurjenza w nozy 5 31. januara na Čornobožkej drohi kradnychu tudomnemu tublerjej čornemu kapona a někotre kury wschelakeje barby. — Schtóž móže tu něschto dołoličć, so proša, so by to blischej policiji abo kriminalnemu wotdźelenju w Budyschinje wosjewił.

— **W salomaj „Krony“** wuhotuje direktzija měšćanskeho dźiwadła pondźelu 6. februara wječor ½9 hodź. jónkrócznu hóstnu hru zwětašzkawneho ruskeho dźiwadła „Módry Ptak“. Južny, znadź najlepschi konferencier Europy je wjednik tuteho dźiwadła, kotrež je na njepschirunajomne waschnje wschitke zwětowe města k swojim nohам widzjało. So by zmóžnika po możnosći wulku liczbu pschihladowarjow, je direktzija měšćanskeho dźiwadła so rozsudźiła, ludowe płaczizny postajicz, tiž wuczinja 80 pj., 1.—, 1,50, 2.— hr. Sastupne liščiki pschedawaju so doprědka w hudźbnym domje Hermanna Jeremiaša na Kěžorjej drohi. Doporučuje so nałeźnje, so bychu so liščiki ja tutu hóstnu hru z czasom kasake.

S **Kulcz.** (Dudźbny wječor Hrodźischčańskeho połnawneho chóra.) We tudomnym Hajschez hotżenzu wuhotowa Hrodźischčańšk połnawnowy chór wječor hudźbnych pschednoschkow. Porjad wotewri so z Krentzerowym spěwom „To je dźeń Kujeja.“ Pod znatym wuhotownym dirigentstwom swojeho wjednika k. wuczerja Nehrliga-Hrodźischčańskeho so ludowe a druhe spěwy najlepje polnicznu. We bohatym hudźbnym programje hrajesche so hischcze dźiwadło se spěwami „Se swojich hór dźerbju czahnycz“. Pschiposchtucharjo hrajerjam a posawnemu chórej rjany wječor z bohatym pschiwitkom wuhotowachu. Wječornemu porjadej pschitamknu so wjesołe rejka.

S **Njeswačidła.** (Stótne witi w Njeswačidle.) Na wčerawschim stótne witi w Njeswačidle běchu pschihnali 98 howjadow, 135 prošatow a 13 běhakow. Howjada płaczachu 150 hacz 320 hriwnow, prošata 8 hacz 12 hriwnow a prošata 18 hacz 30 hriwnow. Witkowanje dźesche womaku.

Mordarstwo w Lubiju

Dźenja 2. februara rano ½6 hodź. dobu so paduch w Lubiju do jeneho bydlenja. Měšćer bydlenja pak sadobywarja sabłapi. Pschi wojowanju je sadobywar měšćiela bydlenja zatšělił.

Pozdatni czaš zu so w Lubiju a wokolinje někotre sadobnycza stałe. Waschnje sadobywanjow pokasuje na to, so je słotnik zamjeny, tiž dźenja rano w Lubiju.

Sglnje podhladny je njesnaty, něhdże 25 lět stary, 1,75 hacz 1,80 mtr. wulki, žylny cżłowjek, je strowym mjeswoczom. Wěsche w starym wojeńskim mantlu, žakecje barby różoweho brjewa, cżemnych tholowach, ma wulkej stopje, měsesche schéru sportiku czapku. Tutu je pschi wojowanju najsterje zhubił, thodźi dźenja mózno z nahej hłowu wokoło.

Je so po dacżu bjes bydlenja wokoło bruczik. Je so zwěcżiło, so je wón njedźiwajo kruteje symy na zunowych kubjach a w brózniach pschenozował.

Kedźbu! Pomhajcże pytacz! Straužnicże nad khowankami! Autarjo rosprawjejcże wo podhladnych, tiž sebe hodu wsali. Kedźbu, muż tżela.

Wschitke powěsče njech so kriminalnemu wotdźelenju w Budyschinje abo Bukecu abo blischej policiji podaja.

Z **Khróšcic.** (Sleborny kwas.) Njedźelu, 29. wulkeho rózka swjećeschtaj młonk Jakub Bart a jeho mandźelska Hańża rodź. Nowakec z Njebjelčic swe wuzšim cylku přiwuznych a blizkeho přećelstwa swój sleborny mandźelski jubilej. Wjesoła bjesada a rjane hromadźebyće přiwuznych porješi hischce tutón tak wuznamny dźeń. Pondźelu wječor přinjesy wjesne spěwarske towarstwo „Jednota“ jubilarej a jubilarcy swoje zastaničko. Předsyda towarstwa k. Skala porcża w mjenje towarstwa krótke słowa k jubilejej a wupraji hischce jónu swoje najwutrobnische zbožopřeća. Při piwje, spěwje a při žortnej zabawje z tuchu so wjesołe hodźinki a hižo bě połuce nimo, hdyž posledni tak wjesela a nadźije polny dom powušćichu. Při tutym sleborym kwasu bjerechu też susodźa a wjesnjonjo horceho podźěla. Jubilar zastara też hischce nimo swojeho młynstwa ze starosćiwej mandźelskej cyło hospodarstwo a rolu. Njech w čilosći a strowosći nětko kročitaj do złoteho jubileja. To daj Bóh!

Z **Khróšcic.** Do šulskeho předsydstwa naješe ludoweje šule wuzwolištaj so na přichodne tři lěta kk. wjesnjanosta Kokla a skótny lěkař Šołta, do šulskeho wubjerka tej samsnaj knjezaj a knj. wojnarski mišter Rjelka.

Se **Semiz-Tumiz.** (Hischcze njewujażnjeny pschipad.) Jako Drježdżanjko-Sborjeński spěchnik wutoru dopołdnja krótko po 9 hodź. pisches tudomne dwórnischczo pschejedże, mjes dwórnischczom a nałkadnischczom něschto tichu woja wažkowehoho mischtra pscherasy. Maju za to, so běsche to kamjeń, tiž je so pschi tżelenju kamjenjow jabłudźił. Kriminalna policija podawk hischcze pschepytuje.

S **Kamjenza.** (Wobschkodźenja.) Walka khłostańska kamora Budyskeho krajneho sudna jednasche pschecziwo dołacżerjej Erhardej Korli Großmannej z Kamjenza dla krajneho wobschkodźenja. Großmann w lěcze 1931 pożczonki a hypotheku wobstajowache tak, so wón namjety wot pjenjezypytajcych pschihmatache, je jenoż druhim pohrebnikam pschewodowatche a sebi ja to wot pytajcych dopołdha spety a wudawki a hromadźi zapłaczejcej dawasche. W nowinach běsche wón z nawěschtkami wotsenil, so by pjeches njeho wyschoke pjenjezy, na pschihlad 150000 abo 80000 hriwnow potrjawanych pjenjez na dobre wěstejcze pschihodźe wupożczicz. Pschi nětczischnim wjedosstatku na pjenjezach je so wjele wosobow na njeho wobroczilo a jemu zdźela wyschoke jarmanki zapłaczili, aby so bychu wożakowane pjenjezy dostali. W nětczischnim khłostańskim jednanju jednasche so wo 29 padow, hdyż buchu ludźo we Kamjenzu, Połčnizy, Bukecu, Kinsbórku a wokolinje cżłuczinje schkodowani. Großmann dosta lětu jastwa a sbudi cżestne prawa na pjeć lět.

K cežkemu rozbuchnjenju w jenej hornjošlezyskej jamje.

Khartka wo městnje Ruda na mjezach mjez němskej a pólskej Hornjošlezyskej. Na tamnišej Wolfgangowej jamje rozbuchny amoniakowe sudobjo, ze čimž so mašinownja dospolnje zapuści. Liczba snadź morjenych abo zranjenych njeje hišće znata.

Z Łužicy

* S **Wjasońca.** (Njekrajny.) 18letny frišerski pomocznik Reinhold Hendrich Gimnizschel we Wjasońcu běsche so na hatle 6 lět starym hólcu swojeho dźěłodawarja na njepózdnišne waschnje pschepschimnył. Wulka khłostańska komora Budyskeho krajneho sudna pschihłosy jemu wobłožaze wobstejnosće a łažudźi jeho k 7 měsacam jastwa. 4 njedźele pschepytowanjskeje jatby wobličzichu so jako wotpokucżene khłostanje. Wupruchowanišći cżas so jemu njepschihłosi.

Mordarstwo w Zitawje.

31. januara wokoło ¾10 hodź. pschekupza bjes městna Hendricha Schmelzera w Zitawje na Kěžorjej hatży zatšělenemu namalachu. Wjelko cżěła namalachu tři wutrělene patrony. Někotre wosowy wobswědcza, so su wokoło 8,48 hodź. wjecżor hłysczeli trójay so wutrělene. Pschi cżěle leželeche też akowa toschka zatšělenego. Wěsche wocżinjena a jeje wopschijecże, tiž wjetschi 7 nazionalnosocjalistiskich typowo wobstejesche, zdźela wuczerjenje, rostorhane a ležesche blizko cżěła, ale jadyn zuwoh płoka hajki rosmjetane. Maju za to, so je nadpadnik najskerje hischcze pjenjezy w akowej toschi pytał. W brjesze cżěła namalachu pak hischcze wschelake wupokazne papjery, cżasnik, klucże a pjenjezy. Po wupraczenju mandźelskeje zatšělenego tutón njeje mohł wjazy pjenjez pschi sebi měcz, hacz jich namalachi. Tuž tukaju, so je najskerje njejedna wo cudźiznu morduarstwo. Njeje pak też žanych podłožow sa to, so mohł ko njekotrik ja politiske mordarstwo wobhladowacz. Policija pak też hischcze druhe stedy pschepytuje.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerk w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawdštki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 2. małeho rózka 1933.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólak złotych	47,275
1 jendźelski punt	14,28	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,34	100 franc. frankow	16,425

Burzy w zawčerajschej hibleziwosći njepotrjechowachu. Akzije drje hischcze požadachu, tola je tak žiwje wjazy njetkupowachu. Kursy so ličnja pschemjenichu, napschełoh trochu słabnychu. Kursy rentowych a dołžnych listcżikow běchu wschelake, najbóle wychad so wotdrjebjowachu.

Nowa wjschnosć je dopołdnu žiwje bjes techo, to by so tutón ani jónu k pożedżenju sejchoł, rospuschczita, nowe wólby na njedźelu 5. měrza wupischnychi. S bohom je so z wulkim namolwjenjom na lud wobroczita. S jeje namolwjenja wukhadża, so je jeje krutý zamjer hinjaze burstwo (namolwjenje proti burstwu, nic zatarstwo, schtož so nam wosebje spodoba) i jeho tukhwilnemu hospodarskemu cżěhnju wutorhnycz a ja hame 4 lěta nasche hospodarstwo tak skrucżicz, so nichtó wjazy bjes dźěła njebudże. Dale pschipomnjeduje so zahajdelnika politika (cżehnju so nadźecz drobneho burstwa) we wulkich cżarach pschewjedże.

Namolwjenje pokasuje na hospodarski njewujpech we posledních 14 lětach, jón pschipisuje wopacznej hospodarstwej a sozialnej politizy knjezazych stronow. Swoutka politika, na so po słowach namolwjenja stajicz na hinajsche hacz dotalne zatkady.

Wyschnosć je swój program wojsewiła. Lud ma njedźelu 5. měrza pschileżnosć i wólbnej papjerčku rosžnudżicz, hacz jón pschijimuje abo wotpokatuje. Jeli wolu wschitkim tych stron, program wyschnosće zastupowacz, móże jón so sejerjacz na wschitkim w běmje po słowach wustawy pschewjesć pytacz. Jeli jón wolerjo zaczinu, njewěmy k czemu so tukhwilna wyschnosć rosžnudži.

Horzy budże bój, a surowa běduża so wuwije. Póndże tola wo zakładne praschenja hospodarstwa, powotnowenje a sprawnoskrzeje politik. Póndże wótre na wótre.

Produktowe wiki wječera sebo wjahnychu. Muki drje so zawčerawschim jenoż nakwantuje lóžko pschihódnawsche. Wječera žiwische wotbroże sebo popuschczi. Wiki potajkim klagachu. W hotowym zornje njebě žaneho pschemjenjenja płaczizny, w termijnowym wikowanju běchu płaczizny tżerje sesłabjene. Statna zitkarja sebo žiwischo zapschemny, so by tkeśnjenju płaczizny wobarała.

Wječera płaczesche w Barlinje zemnaž

pschenicy: 9,20—9,30 (9,10—9,20) hr., rožki: 7,60 hacz 7,70 (7,45—7,55) hr., jeczmjenja, nałětnjeho: 8,25 hacz 8,75 hr., nasymnjeho: 7,65—8,20 (7,90—8,20) hr., wowsa: 5,60—5,75 (5,50—5,65) hr.,

w termijnowym wikowanju:

pschenicy:

za měrz: 10,05—10,12½ (9,97½—9,95) hr.,
za mej: 10,12½—10,20 (10—10,07½) hr.,

rožki:

za měrz: 8,17½—8,20 (8,10—8,07½) hr.,
za mej: 8,25—8,30 (8,12½—8,10) hr.,

wowsa:

za měrz: 6,17½ hr.,
za mej: 6,30 (6,25) hr.

Płaczišiny w spunkach su płaczizny tydźenskich wikow. Hdyž pak žane naipomnjene njeschu, so njepschemenichu.

Rěkarje płaczizny z Drježdżanskich wikow.

Tu płaczachu kaczata 3—4 hr., kury, stare 3—5 hr., młode 2—3 hr., hołbje 60—100 pj., huzy, šarżane 85 hacz 100 pj., kaczki, šarżane 90—110 pj., kury, stare, šarżane 70—90 pj., młode šarżane 80—110 pj., karpy 75 pj., schczuki 1,20 hr., tuny 1,10—1,20 (1,20) hr., jabluka 5—30 pj., běrny 2,60—3 hr., pić běrnow 3—5 pj., jedźana loboda 30—35 pj., zybla 8—10 pj., thrěn 50 hacz 70 pj., kěrcki hołotwje 10—35 (10—25) pj., kał, běły 5—8 pj., cżehwjeny 6—10 pj., hydrozły 30—60 pj., tihały 10 pj., wołoski pětruschčik 4—5 pj., morchej 5—8 pj., rapunczki 80—100 (100) pj., cżehwjena rěpa 8—10 pj., butra 1,10—1,50 hr., jejo 12—13 pj., huschene prawoki 5 hr., huschene šmorze 7,50 hr., huschene hrjby (wschelake) 3 hr.

Płaczišiny w spunkach su płaczizny tydźenskich wikow. Hdyž pak žane naipomnjene njeschu, so njepschemenichu.

Hamtske a hamiste powěsče.

Pschedawanje.

Pjatk 3. februara 1933

w **Brěmi** pola Kamjenza we „Wjesełym kuble“, dop. w 9 hodź.: Motorske kolo, nałečerski schpichel a wobrazy;
w **Dahlowje** w knježim domje, dop. w 10 hodź.: Sofa, klamowa pokładnja;
w **Khrášczicach** w Dučmanez hotżenzu, pschip. w 12 hodź.: Schatowy khamor;
w **Schirjowju**: Drastowy khamor, gramofon. Kupzy so dop. 1/2 9 hodź. na ginejskim hamcze;
w **Bělym Khołmcu** w Grundmannez hotżenzu, dop. w 9 hodź.: Gramofon, schijaza maschina, drastowy khamor, wertiko a schpichel;
we **Lutu** w Schołcźi hotżenzu, dop. w 10 hodź.: Dźeczače a jonjace nohawy, pisanske blido, drastowej khamoraj;
w **Bumju** w hotżenzu, dop. w 10 hodź.: Krowa, někotre swinje.

Wikowanišći japt.

Do wikowanišcheho jap.sa na žudnischnje we Budyschinje sapschadzu na lonjeno 212, nastupaju Budyšku powarnju a žiłodźelnju atzijowe towarschwo, to je generalna zhromadźizna 5. 1. 33 towarschwowe wustawki pschemenjo je po jakoukuli postajenjach lóžiła.

Swěčzenske jednanje.

Swěčzenske jednanje nad katarskim statkom Ernsta Kulki w Małeschezach bu jako šóchnyte.

Finanzny hamt wosjewa,

so pschedawa w Budyschinje hobotu 4. februara 1933, dop. ½10 hodź.: Wichelake drasty a schatny, kožuchowy khabat, šleborne wěze, 5 žonjazych narucznych czasnikow, schijazej maschina, kolo za hólca, 11 porow žonjazych stupinjow, tkaniny na wobleč, kožmate kože, benzinlutowatki, khłapatej loja, nałečerskej czasnikaj, matrazy, gramofonaj, radia, klamowa pokładnja, drjewjane kože, jahrodnište gras.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunu abo 1000 kg, nowak 100 kg

Płaczizny po złotej hriwnje

	1. 2.	31. 1.		1. 1.	31. 1.
Pšeńca rožka	184-186	184-186	wuny	13,2-15,0	13,2-15,0
	152-154	152-154	wowka	14,5-15,5	14,0-16,0
jačmjeń, nal.	—	—	pódne łupiny	8,00-10,0	8,00-10,0
jačmjeń wowsowy	165-175	165-175	žolta łupina	11,5-12,7	11,5-12,7
kukurica	112-115	112-115	seradella	17,0-23,0	17,0-23,0
pšešć. muka	— 22,5-25,7	— 22,7-25,7	raps. wosusk	—	—
rožana muka	19,7-21,7	19,7-21,7	lany wosusk	10,50	10,50
pš. wotruby	8,10-8,50	8,15-8,65	such. trubanč	8,80	8,80
rožane „	8,70-9,00	8,7-9,00	hornj. kruški	13,4-13,5	13,4-13,5
raps	—	—	syno, 60 kg	1,75-2,10	1,80-2,1
hróch Viktor.	23,0-23,0	23,0-23,0	ržana słoma	0,55-0,70	0,55-0,8
lane symjo	—	—	jačeń. „	0,40-0,50	0,45-0,5
pčeluški	12,5-14,0	12,5-14,0	wowsana „	0,40-0,50	0,45-0,5
			jačna „	0,4-0,50	0,45-0,5

Z gmejnskeho žiwjenja

S Drježdz. Sobotu bě jo nowodosteni gmejnsko jastupnizy w Nowjerjej forcejnje pjchli k přewzaću sjawnemu powjedženju, kiž nowjedomadźe k wjesnjanoscu Pruskeho. Najprjedy wón wjelicznich jastupnikow z rukopodacźom do hinjeho wh. Sy japjerowarja wolesche jo Walter Krejcź a sa jeho nameśtnika Paweł Prenjcha. Se wjesnjanoscowje kěnjese rospranu sjoni so, to sy so stowarjo sjerwjesceńcje podpjerali loni wo 100 proz. pschiběrali. Sich trjeśo wuzwiśa nětle 24. Wudawoli so spomožeńcstwo wuzwiśacych 7100 hr. porno 3560 hr. w Kreje 1931. Za pschedstajerja jastupnikow wolesche so k. Rister a so jeho nameśtnik k. Schiller jenohłósnje. Do schulskeho [illegible] wolesche so k. wjesnjanoscu Pruskeho k. Schiller, do jeho [illegible] k. Rister. Se [illegible] wolesche so k. Krejcź a gmejnskeho [illegible] a jeho nameśtnika. Su pak so pschecźelowali. To stwarnjenje a dwórskeho wobjerta so k. Schiller a Laser, do wobydleńskeho wuwjesa Herz, Schiller a do spomožeńskeho wuwjesa Rister, P. Prenjcha, Krendel, Schiża, Vogel, [illegible]er. Po wjesnjanoskowym wojerowanju diwja [illegible] wolesche k. Fałodi wuporjedźenje jenoho [illegible] pał wjesnjanosta ja gmejnsku wósu njewodo[illegible] K wonomenu pschijamanju so hišćeze tajne

Wohnjowobornistwo

Ze Strakowic. We stowarstwe skromadźizny dobrowólnje wohnjowobornistwa wobeńcstwa rozmakujacych so dźe wo sjuzlowanju fusjalja ja Strakowic, Pulow a Wjelkowy. Pschejo so, so by w tutom nadpadnju nas k nadźijenemu pschemjenjenju dóschło. Wobstara wopschija 31 aktiwnych a 24 pasiwnych wobuźiwarjow a wobsteji pschepodpisanych 12 honcjowanjow a nowe alarmowe honcjowanje. Pschi wolbach so njschtitk wuźiwarjow nameśtnu njedźwjedź jenohłósnje sakonowatych. Towarschejo, kotrjž su so na wschitkich honcjowanjach a 80 proz. skromadźiznow wobdźelili, dostachu dar.

Sokołstwo, šport a hry

Zjednoćenstwo za zajimy Budyskich turnarskich a sportskich towarstwow.

Před nekotrymi dnjemi wotmě so pod předsydstwom k. Steewera posedźenje w Kelcheli. Wozjewichu so wschake wotmołwjenja mjeńcanskeje rady. Wo zatwarjenju wuźiwarjowanja za kolesa na Mlynke hrej so zdźeli, zo so techniske wobźěłowanje hišće přepytuja. Hač so wuźiwarjowanja hišće letsa zatwari, njehodźi so prajić. Sportowiśćo w Bismarkowym haju hudźo nałeto hotowe. Zo by so trawnik derje załožił, maju so tam lětsa jenož wurjadne wudźěłowanja wotmě. K zamjezowanju wadawkow ma so lětsa wot hlowneje zhromadźizny wothladnyć. Po wustawkach k wotmołwi njewobstoji žaneje winowatosće. Dołiu rozmołwa žadaše sebi Budyski tyzaschelny swjedźeń. Sportowemu programej so powšitkownje njepřihłosowaše. Předpołożeny program pak so potom k přijeću porućeše. Po wotbyću nekotrych natřikownych naležnosćow so posedźenje skónči.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutśišchi pjatk:** Hišćeze dešchujoste a mile wjedro.

* **Mjes Leišnigom a Döbelnom je 18ćimy thowanz spomožerišcho doma je żelezniśkeho cjaha sfocźił a njefraujenych wostał. Zandarmojo a polizistojo, kotśiž běchu so hnydom alarmowali, tśeśchi cjaś sa cjelujejnjom pytawschi, jeho w kśóchterskim kuble sajachu.**

* **W Homberqu je k tśeśenjy mjes nazionalnymi sozialistami a żandarmami došchło. Pschi tym su żandarma Pśiesa a tśi nazionalnych sozialistow satśelili. Na kotrej stronje wina leji, njeje hišćeze wuzjasnjene.**

Nazionalni sozialistojo běchu newinjśi wos Sozialdemokratiśich nowin nadpadnyli a ſ njeho nowiny ſ Homberqśeho mosta do Rheina cźišnyli. Dopołdnja w 10 hodźinach je żuzłodneje wšyj Hochheide cyrjoła komnunistow pschicjeże. Krwawne fraženje njemóžeśche wuwostaś. Żandarmojo tohodła demonstrantow ſ dróhow honjachu. Pschi tym so jim derje wobronjeni nazionalni sozialistojo napschećiwo stajichu. Mjes nimi a żandarmami so tśeśenja rosstwi, pschi kotrejž wjednik żandarmow padże. Tej hdyž bě so gmejnska polizija na pomoz sawołała, njemóžachu nazionalnych sozialistow rozchnaś. Tohodła so hišćeze pozlija ſ Duisburga a Crefelda na pomoz sawołachu. Mjes tym běchu tśi demonstrantow satśelili a wjele druhich sranili.

Město Niesa w pjenjezjnym cźežnje.

W Niesy je tamnišći wyschschi měschćanosta dr. Schneider w pożedźenym pożedźenju měschćanskich sastupnikow wojsewił, so je **kredituj wuźiwał sakskich gmejnow město cjahacj dał.** Dla próstnosće w měschćanskej pokładni njeje móžno było, je cźahanja sadźiwjeć. Tej w sarjadnjsnje městowych dźěławcjow a w małowej rěśani je so cźahało. Po próstnje wyschschego měschćanosty je kredituj wuźiwał, rukowanje dopjatowschi, cźahanje wusć a wsał. Horjwanje su je krótkotwitne pożedźenje pschijate, je njedosta 200 000 hriwnow w małowej pokładni wostał, kotrehoż dla je njemóžno, wjele městowe stježowanja w pobłajnym cźasu sapłaćejś. Niedźiwajucy tohodła je wótre postnpanje kredituwe wuźiwarja jako bjezwehladnje sožudnje.

*** Mandźelskeho ſ wuthodźowanjom fi[illegible]**

W šwójbje tśechtrowarja Trebnitza [illegible] mandźelskeho pondo. Pschejcźina k temu [illegible] pschejcźowanje. Wobzamknjenje mandźelskeho [illegible] wo tuhy wuthodźowanjeſi [illegible] a traut, nim swjedźeli mušej tak cźekaś, lo won na to wumrje. Zonjacho bratrja, kiž běchu so na bitwje wobdźělili, potrjechi jich. Zona hižo dwě małowjetnej pola jeje tśioch dźěśi wopatrjeła.

Radio

Pjatk, 3. februara słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wšědneho programa: 11,30 přednošk wo plahowanju półnje zeleniny, 17,30 přednošk wo křesćanstwje a nowym nacionalismje, 18,30 přednošk wo rheumatismje, 19,35 zabawny koncert z Frankfurta, 20 přednošk z Ameriki, 21,10 z Lipska collegium musicum.

Lipsk: Nimo znateho wšědneho programa: 15,15 přednošk za hospozy, 16 hwězdne njehjo w februaru, 20 symfoniski koncert, 21,10 hudźba pri dworje Augusta Sylneho.

Hišće ważne z dnjowoho programa: Köln 20,15 wječorny hudźbny program. Mnichow 19,35 opera „Troubadour". Win 20,05 orchestrowy koncert, Waršawa 20,15 symfoniski koncert. Brno 19,50 „Pólka přiňdźo".

Towarstwowski powěstnik.

Drježdźany. Serbske tow. „Cornoból" na sobotu 4. februara zhromadźiznu pola Zmijec na Christianskej drózy 22. Zapołatk wječor we 8 hodź. Jedna so wo lětny porjad a tuž njech kóždy přińdźe. Hosćo su wutrobnje witani.

Liehań. „Zernička" tutón tydźeń njespěwa.

Pančicy. Lipa (zhromadny khór) spěwa pjatk we wosmich w Pančanskim hosćeńcu.

Sowrjecy. Tow. „Pod Cornohohom" wotmeje swoju měsačnu zhromadźiznu njedźelu 5. maleho rožka pop. w 3 hodź. w Paleŕjec hosćeńcu w Sowrjecach. Přednošk je přilubjeny. Wšě sobustawy wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Swóibne powésće

Sewerčoj: Madlena Swob. Bomsdorfowa rodź. Schołcźij w Budyšinje, 79 lět; khowanje budźe jutśe pjatk pop. w 2 hodź. na Tuchorišćim pohrjebnišćerju. — Korla Cyž w Budyšinje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Měschćanjo jastupnicy pa 26. januara 1933 wólbu měschćanskich jastupnikow i 13. nowembra 1932 sa płaciwe wuprajili.

W Budyšinje, 31. januara 1933.

Měschćanska rada, wólbny hamt.

Inwentarske předawanje

Prikrywy přešće na sofa na blido na diwan

přikrywy na sćeńcu přikrywy na meble

wulki wubjerk, 10% rabala

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Zacunkowane.

bowy, 28 cm 0.80
bowy, 30 cm 0.90
podołhowate wanje, 50 cm 0.95
podołhojte wanje, 55 cm 2.60
płokańske wanje, 80 cm 7.65

Gustav Siegel w Budyšinje na Zadnjej Bohatej hasy 15

Schmidtec wolmu

kupuje je najlěpje pola

Otto Oßwald

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 7. Zasopředawarjam (wupokaz) předawam po fabrikšich płu iznich

Meble

a postrowane twory

poruća po najnišich płaćiznach

Handrij Strympa

w Budyšinje na Rožowe hasy 15 = Sym Serbi!

Stronotne rjećazki

dźakne dopisy, pola

Rudolph, na Hauensteinskeji hasy 1

Ložowe blidne kuchinske šaty

wołmjane ložowe płachty, běły a pisany barchent

wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler nětkle na Žitnych wikach 28

Wobšerne zniženje płaćiznow

při njepřemjenjenej dobrej ka kwoći přez dalše powyšenje wobrota!

		přeje dy	nětk
Sokoladowe tafle:			
kokosowa šokolada	tafla	18 ₰	15 ₰
kremowa šokolada, njezaw.	„	18 „	15 „
kremowa šokolada, w etiketu	„	19 „	16 „
njezawalena šokolada:			
kuski taflow, dobre mlśk.	½ pt.	48 „	45 „
kuski taflow, šmjele	½ pt.	48 „	45 „
kuski mlóko-worj. šokolady	½ pt.	50 „	48 „
Sokolada w pakćikach:			
šokoladowe cigary	kus	8 „	7 „
ból w sleńbornjej papjerje	kus	25 „	20 „
smjetanowe krokety	róla	22 „	20 „
hórke krokety	róla	22 „	20 „
moka-buny	pakćik	22 „	20 „
cigarowy karton	karton	50 „	35 „
koće jazyćki, dobre mlók.	pakćik	45 „	40 „
koće jazyćki, hórke	pakćik	45 „	40 „
praliny w pakćikach:			
desertowe měšenje	¼ pt. pakći	70 M.	60M
desertowe měšenje	½ pt. pakćik	140 „	1,10 „
violetta	½ pt. pakćik	150 „	1,30 „
violetta	punt. pakćik	3 „	2,60 „
present-praliny	punt. pakćik	2,- „	1,80 „
njezawalene praliny:			
żelejowe měšenje	½ pt.	38 „	35 „
płodowy kremowy desert	½ pt.	46 „	40 „
rózynkowe kopićki	½ pt.	60 „	50 „
marcipanowe kuski	½ pt.	54 „	50 „
njepřetrjechjeny	½ pt.	54 „	50 „
pjelnjene moka buny	½ pt.	70 „	60 „
Winske měšenje	½ pt.	70 „	60 „
praliny, połoća w sleńb. papj.	½ pt.	80 „	70 „
złote měšenje	½ pt.	90 „	80 „
desertowe měšenje	½ pt.	120 „	100 „

Kosa

Šokoladowa fabrika

Předawanje w Budyšinje na Kamjentnej hasy 19a, na Dźiwadłowej hasy 2, na Kěžorskej drózy 20, w Biskopicach na Cyrkwinej hasy 14

Havanna Club	6 pj.	Skat	10 pj.	Herrenabend	15 pj.
Ernteweiter 3 št.	20 pj.	Bankverein	12 pj.	Fernando	20 pj.
Lockvogel	8 pj.	Budissa	12 pj.	Strahlstein	20 pj.
Fachmann	10 pj.	Reichentor	15 pj.	Berggeist	20 pj.
Steuerwunder	10 pj.	Doppelkopf	15 pj.	Erntezauber	30 pj.

Albert Lehmann w Budyšinje

na Połnócnej drózy 2 při Bohatych wrotach
na Kěžorskej drózy 11 na Hauensteinskej hasy

Cełujenje 4. rjadowne

202. sakskeje krajn. loterije

póndźelu, wutoru a srjedu, 6., 7. a 8. februara 1933

Hlowne dobyće: 60000 hr.

Losy prošu hnydom zamjenić!

Losy móžeće hišće kupić:

1/10	1/5	1/2	1/1
20.—	40.—	100.—	200 hr.

Budyšaj běrcaj statnje loterije

Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22

Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy 45

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej kniharni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenoż **20 pj.**

Nowe serbske knihi!

Páta, Józef: **Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po swětowej wójnje** z 44 wobrazami 1.00

Łěska, Cesław: **Praha,** krótki přewodnik. 23 str. 0.40

Tyrš, M.-Nowak: **Naš nadawk, směr a zamĕr.** 32 str. 0.30

Němcowa, B.-Witkojc: **W Groźe a pód Grodom.** Hulicowańe ze žywjenja bogatych a chudych, knježych a słužobnych. 116 str. . 0.75

Knihi su na składźe

w Serbskej kniharni

w Serbskim Domje w Budyšinje

Pola **słowkowcho šmadrunksa** zaleźi na kajkosći.

Naš šmadrunks je jara husty a słódki a tohodła **wurjadnje tuni** přetož móžeće jón jara pożiśić

Künella

Pomhaj Bóh

Tydźenski nabožny cźaspisk ewangelskich Serbow, wuńdźe w 42. ličbje a je dóstaś we Serbskej kniharni w Budyšinje w Serbskim domje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežne so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čełneho znjezbožeńa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běźny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńe dyrbja na bancu hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 29 | **Budyšin — Pjatk, 3. februara 1933 — Bautzen** | **Lětnik 92**

Hitler so němskostatnej radźe předstajił

Němski kanzler Adolf Hitler je so jschwórtk popoldnju z wótkej rěču němskostatnej radźe předstajił. Hitler praji, so knježeństwo nochce do zmylka zaćež, jo by wšicho wuprawił a zentralizowało, ale chce jenož to předeń wočzomaj wzeć, schtož je na kóždy pad nuzne. Při tym by chcyło na zbytkomnej krajowu ličbu a njeby chcyło jenož idealne, ale wopraudźe z Waschoje strony podpjerane być; runje kaž też je wono rozsudźene, wšicho činić, so by so mišterskim twarjenjam kanzlerjam němskeho stata žiwjenja thmanosć zachowała. To so čini lepje stanje, čim bóle němski stat a kraje spósnawaja, jo dyrbja w tutym czasu w kóždej nuzy hromadźe stejeć.

Hitler praji: Sym sam z połodnjeho kraja a jako stajcan połnóžnonémskemu statej při schtyrjoch zwjazkach, tola so jako Němc cyłu a zjym w němskich slawjanach žiwy. Při schu Waš wo Waschej zbudźenje z nami w zmyzle, kotryž nuza wótczišchego czasa nam nakładuje.

*

Němskemu kanzlerej zastupnik Pruskeje, ministerialny direktor dr. Brecht, w mjenje němskostatnje rady wotmołwi. Najprjedy na tradizije němskostatnje rady pokaza, w kotrejž maju zastupnizy krajow hišće dźensa na podobne waschnje kaž za Bismarcka zjwoje zydło. Tale tradizija so też na počzahi mjes němskostatnej radu a němskim knježeństwom pokazuje. Němskostatna rada dyrbi so w zjwojim dźele wulkeje wažnosće stajnje dźerżeć. Wonej lyrnjeć ni; w statopraunym zmyzle, někajke nadawki druhe komory dopjelnja.

Wona dyrbi w njemérnych czasach knježeństwowe šćrdomje być a dyrbi wudyrjenja rozsahlejše a rosphrjene wojowanje

sadźerjeć.

W němskostatnej radźe so naihonjenja a zmyślenja krajow zhromadźeja. Němskostatna rada tohodla proby, so by Hitlerej tole połoženje wězow wědome było a so by radu **tak wužił, kaž so to jejnym nadawkam** zaleži. W tu zwólu so dźela němskostatnje rady zjnuje wobmjerowanje, **dokelž němski stat do Pruskeje zapschimuje**. Němskostatna rada želi pschesc, so by so tole njenormalne połoženje hnuy wotstronilo.

Potom so dr. Brecht wožobinjzy na kanzlera wobroći a praji: Sedźe czeku kroczel z wjednika strony najwótrischeje oppojizje k samolwitemu wodźenju dźełow němskeho knježeństwa czinili. To je za Waš tež wožobinjzy czežke rozsudźenje było. Sedźe czeku winowatosć pschewzjali a je zjwojej pschisahu potwjerdźili, so budźesce zjwoje mozy za ludowe dobro sastajeć, wustawu a zakonje schtitać a dźeła njetrewnizy wjesć. W tychle czeżkich nadawkach smjerje w němskostatnej radźe stajnje žiwu a trejumjazu sejcu.

Dr. Brecht na kónzu praji, so ma němske knježeństwo najeżischi nadawk, **bjesdźelosć pschewinyć**. Někotre so njesmě pschepytacz, czehodla prózowanja pożlednich lět bischče njesu rozsudnje bjesdźelosći wotpomhale. Wjele bóle dyrbja wschitzy pschesjene być, so ma so tu wusrědzene dźeło dokonjeć. Niz to, schtož dźeli, ale schtož jednorza, dyrbi so do prěcka stajeć.

15 prašen'ow centrumske'e strony

Prjedy hač je so němski stat rozpuschcził, je so nowy němski kanzler Hitler prózował, podpjerm centrumskeje strony za nowe knježeństwo dobyć. **Kaas**, wjednik centrumskeje strony, njeje ani haj ani ně wotmołwił, ale je Hitlerej 15 prašenjow pschedpołožił, kotrejž žadanja centrumskeje strony wopschihoja. Połnomóz za knježeństwo k wudawanju zakonjow a nuzowych wukazow bjes wopraschenja a pschihłosowanja němskeho sejma je centrumska strona Hitlerej zapowědźiła. Snate plany nazionalnych zjednoćerjow wožobje w hospodarskim nastupanju ma centrumska strona sebi za schkodne a njewuwjedźomne. Hitler bě so Kaasa wopraschał, hač centrum njeby do teho zwolił, so bychu so wuradźenja němskeho sejma na zyle léto wotstorčzyle. Za tutón czas chcyzche Hitler zjwoje hospodarske a druhe plany do stata stajeć. S praščenjow centrumskeje strony so zakhowanjom wustawy a sozialnej politiku je wón zrozumał, so jemu centrum połnomóz na tak dołhi czas a bjes wumělenjow nje chce, ale **krótku** chwilu njeda. Kaž je z knježeństwowego wotsewjenja widźeć, je na to němski prezident po Hitlerowym a Papenowym žadanju knježeństwu połnomóz k rozpuschczenju dał.

Wo prajchenju rozpuschczenja němskeho sejma njejsu pjecza wschitzy ministrojo sjena byli. Hugenberg a jeho pschiwobrazowarjo, kotrjž maju parlament za zyle njewuschnu wěz, su namjetowali, so by so „knježeństwowe prawo statnje nuzy" pschipowědźiło. To rěka, so by so němski sejm rozpuschczył, ale so by njebychu sdobom wólby za nowy němski sejm wupisane. Pschečziwo tutomu planej je pak so mjenjenje druhich ministrow pschečzischczało. Na podłožu pschihłosowanja, kotruž je němski president na němski wustawu složił, njebě też za Hugenbergowy plan žanych wustawkow, so by j Hindenburg do njeho zwolił.

Dokelž so w rozpuschczazym wukazu praji, so njeje wóžno było, k dźełu thmanu wjetschinu w němskim sejmje wutworzicz, zjym nuzowany, w nastupanju bayerskeje ludowej strony napischecziwo rěczej a zwěrzicz, so bayerska ludowa strona, kotraž je sahadnje swólniwa, pschi narodnym nowotwarje sobu dźěłaczy, njejsu k jednanju pscheproschli.

Wjednik zentrumskeje strony **Kaas** je tohorunja pschecziwo knježeństwowemu wojewjenju protestował. Zentrumska strona by nowe knježeństwo mohła jenož je samomócnosću „ezerpice", kiby by jeho najwažnische **sakkadne zahady** znała. Hdy by so na zentrumske prajchenja jenož powischitkowne tak wotmołwiło, so by so nasche zwědomje k zawjescenju pschecziwo mustawje pschecziwnym, hospodarskim schkodnym, sozialnowrakzionarnym a němu wohrožazym experimentam smělowało, dyrbnyl z njejsche strej wěcy nješu swólniwi byli, knježeństwu dźeło sunožnicz.

Bayerski statny radźiczel Schaeffer a Kaas protestujetaj.

Pschedhyda bayerskeje ludowej strony, statny radźiczel Schaeffer, je němskemu presidentej Hindenburgej telegram pósłał:

Wólby do němskeho sejma 5. měrca

S knježeństwa je so sjedu dźensa dale: Němski kanzler a namolny kanzler staj sjedu dopołdnja knježej němskemu presidentej wo jednanju z zentrumskej stronu rozprajlol. Na to je němski president sdźěkowaw, sjedu wustajenej zawdas wo rozpuschczenju němskeho sejma wudał:

„Dokelž je so wuprokazało, so je k dźełu thmane njetschinowe knježeństwo njehodźi wutworzicz, na podłožu 25. stawa němskeje wustawy němski sejm rozpuschczu, so by so němski lud z wusmołwjenjom nowego němskeho sejma wo nowowutworjenym knježeństwje nazionalneho sjednoczenja wuprajił."

Sdobom je z druhim dźensnischim wukazom knjes němski president 5. dźeń měrca 1933 jako wólbnu terminu postajił.

W kabinettowym pohódźenju, kotrejž je dźensa wječor było, je němski kanzler namołwjenje za němski lud pschednjesł, kotremuž so wschitzy ministrojo jenomyślni pschihłosowali.

Pruska je kommunistiske demonstraci'e zakazała

Němski minister Göring je jako němski kommisar za pruske znutkowne ministerstwo demonstracije kommunistiskeje strony a jejnych organizazijow zakasał. Sakazuja demonstrazijow hnydom płaczi.

Socialdemokratiska domonstracija w Zwjeseleńskej zahrodze so zakazała

Sozialdemokratiska demonstrazija, njedźelu 5. februara w Swjeseleńskej zahrodze w Barlinje wotmyślena, je so zakasała. Njedźelu budźetaj so woporaj Charlottenburgskeho trwalneho podawka, jedyn nazionalny sozialist a jedyn polizajski sastojnik, zhowaj.

Policija Liebknechtski dom wobsadźła

Schtwórtk dopoldnja je wjetsche wotdźelenje polizije a kriminalnych sastojnikow Liebknechtiki dom w Barlinje wobsadźiło.

*

Kriminalna policija je schtwórtk hromadźe je schtitajej policiju w Charlottenburgu z 500 sastojnikami w stronje Walikeje Drózki wobydlenja a klamy pschepytała. Pschi tym pak su jenož někotre pisnje a nježe 400 patronow namakali. Schtyri wobydlerjo su sajeli. Hdyž bě so ledma tole dźeło skónczyło, na sunožnym zyrkwinstwie namjesće komunistiske a nazionalni sozialistojo do so swarjachu. Dóńdźe k žurowym pukam, pschi czimž kommunista Schulza hluboko do thribjeta kschu. Jeho towarschja, dźelaczerja Teschela, su nazionalni sozialistojo k jemu porafyli a do njeho kopali. Czeżkostawjeneju kommunistow su do khorownje dowjesli, hdyž je Schulz wumrjeł.

Kommunistiske demonstraci'e w Durinkskej so zakazałe

Kaž pruske je też durinkske knježeństwo demonstrazije kommunistiskeje strony a jejnych pódlanskich organizazijow zakasało. Też swjeczowanja w krajinje su so zakasałe. Runje tak sa Durinkskim wschitke demonstrazije pschečziwo němskemu knježeństwu zakasane wostanu.

Krwawne zraženia a nadpady

W Langenjcheide (we Westernadskim kraju) su schtwórtk schtyrjo politizy pschečziwnizy na wotležanym městnie z kakanzy wotkrjeknjeho wodźerja nazionalnosozialistiskeje strony, Kocha, nadpadnyli, k jemu **porafyli a na** kolije dróhowe żeleznizy połožili. Sa chwilu su pěchzy na hłowje czežko franjenoho namakali a jeho na bjesstrajchne město wotnjesli. Też do sawołanych policistow je so wóžnom krócz sjelko. Jenoho z policistow su z wustelom franili. Winizy su mohli czeknyć.

*

Sstrjedu wječor wokoło ¾10 hodźin su sijo njejnacji muzoho do nazionalneho sozialista Fischera, hdyž nazionalsozialistiski dom w Essenje-Frintropu strażowajcy, sjelki. Wón bu do wutrobna, jezbna a stopy trjechenj. Jeho su dyrbjeli hnydom do khorownje donjeć.

*

W Duisburgu-Hochfeldu su w nozy k schtwórtkej njejnacji ludźo pjecz krócz sjelili. Kaž je jo widźało, su po sjelenju někotre wožoby czekle. **S wutželemi bu jena žona morjena.**

*

W **Kamjenizy** běchu nazionalni sozialistojo sjedu wječor z pschicznu pomjenowanja Adolfa Hitlera ja němskeho kanzlera wulku demonstraziju wuhotowali. Sstmólniżowy cłah a nimoczehnjenje psched wjednikami jo w wjeże wotmě. Po połnozy su blizo Lutheroweje zyrkwje młodeho człowjeka namakali, kotryž bě dwójzy do płuzow kóty. Wón bě na nimoczehnjenje nazionalnych sozialistow czekał, pschi kotrymž bě so jeho nan dyrbył wobdźělić. Policija je franjenoho do khorownje donjesła.

Demonstraci'e dźěłonjemě'erjow w Königsbergu

Njejsajkrjerjo w Königsbergu běchu schtwórtk z wjednizowom kommunistow a swjajcka wójskich woporow pschipowědźili, so po městowych dróhach pocżahnjn. Sacżrnnje bě wyschnosć wokoloczahanje zakasała, jo lud tola na někotrych městnach sdźa a do nazionalnych sozialistow fraje. Po dotalnym swjeżenju su tjoch nazionalnych sozialistow do wohow tschili, jrubali a zkakali. Też jedyn policajski strażmischtr a policajski hejtman staj so z njetanjom kamjenjow thětro czežko franiloj.

Přećiwnistwo přećiwo Z'ednoćenej Juhosłowjanskej

W nikodym juhosłowjanskim stacje je hischcze dźensa dosez politikarjow, kotrjž w sjednoczenej Juhosłowjanskej njenoża wjazy politiku rólu hrać kaž nětdy w zwojej domizinje, hdyž hischcze njeběš Juhosłowjanskeje. Tuchi politikarjo hebi pschcja, so hychu Sstowinjka, Khorwatjka, Dalmazjika, Bożna atd. jenoż lohko z juhosłowjankim statom zwjazane byle. To tychle politikarjow tež wjedukroj bożnianskich muhamedanow dr. Spaho a dr. Hrajchnja zkuschataj. Wonaj staj namołwjenje wudałoj, w kotrymż so żada, so by so Juhosłowjanjka do swojskajskeho stata pschetworiła. W druhich krajach bychu so takle prózowanja pschecziwo statnemu zrjadej jako wjeselscherada khowała'e. Juhosłowjanske knježeństwo pak je dr. Spaha a Hrajchja jenoż j dwaceji dujownej policajskej jatbu pothlesłało.

S agitaziju ja swjaskarki juhosłowjanskich stat je so njepschecżelam sjednoczenje Juhosłowjanskeje, pschcho wschem Italskeje, Madżarskeje a Awstriskeje, do rukow dźěła. Tuchym wo to je, so by so stata móz Juhosłowjanskeje pożlatila. Italska ke hižo na kónzu swětowoje wójny na to dźěła'a, so je so Sstowinjka, Khorwatka, Dalmazjika a Bożna njeběchu Sserbiji pschicznuchle. Dalmazjiku mona tehdy za swoje zadaczhe, je li by wot tam zyły połnóżny Balkan wobknježiła. Dokelž je mjes Dalmazjiskim wobydlerj-

ſwojom krėwa i prezent. Italſanow, ſu druſy ſwiatkarje na ſtrėwnej konferency w Pariſu zadanja Italſkeje wotſtronjali. Tola ſwoje wotmyſlenja Italſka njeje ſ wokow puſchczita. Mjes tym je ſo jej poradziło, ło w Albanſkej ſamodźiſcej a ju zyle pod ſwoj wotmy ſtajicź. Wot tym Italſka ſwoje pſchichodne wójnſke nawale do Juhoſłowjanſkeje pſchibatnje.

S pomocu Madźarſka na ikladnoſcej laka, ſo by ſo Zſłowinſkeje, Chorwatſkeje a Bośny ſmozowała. Hižo wot wjacy lėt Italſka, Madźarſka, Auſtriſka a Bołharſka ſ pomocu pjenjes a wſchelakich derbich ſrėdkow pytaju wobydlerjow Juhoſłowjanſkeje roskoricź a hidu a ſawiſcź do nich ſpuſchczowacź. S Wina, Budapeſta, Sofije a ſ Italſkeje ſo pokupjeni ludźo ſ bombami do Juhoſłowjanſkeje ſejeli, ſo by ſo ſ bombowymi nadpadami wobydlerſtwo traſchiło. S nimi dyrbi ſo mėnjenje ſondźicź, ło **ma kujeržtwo wjele pſchećiwnikow w kraju a ło je pſchepłabe, ło by ło jich wobroniło.**

Hobrſke ſpſchiłaſhanſtwo w Japanſkej wotkryli.

Hobrſke ſpſchiłaſhanſtwo je ło w Japanſkej wotkryło. Jeho ſobuſtawy ſu ło farozėle, 17 wyſokich japanſkich ſtatſonjkow a wjednikow je induſtriji a wikowanju ſkonzowacź.

W ſwojſu ſ tymle ſpſchiłaſhanſtwom je polizija 14 młodoſtnych ſobuſtakow „bratrſkeje ligi“ ſajała. Mjes ſajatymi je 9 ſtudentow, kotrež winowja, ſo ſu barona Takuma, finanzneho miniſtra Jnonje a miniſterſkeho preſidenta Jnukaja ſkonzowali.

Sněh so minje, deščik kapa

Saſo je ło běły płaſchcź ſněha minył, kiž ta debieſche naſchu krajinu. Deſchcź je wotpłokał wſ noſcź a wſchudże hdźe pohladaſch, widźiſch ſche ſtrjeny a maſanoſcź na wſach a w mėſtach puła hach, haſtach a puczikach naſch ſpėſchny ſtup. W a połny nakłaſkinow je ſaſo powėtr a hdźiny ſwojim hydleńcźku, hdyż ważna pſchicźina abo toſcź naſ won njechoni do błota a mokroty. A w dnjach ſu nam naſche „Serbſke Nowiny“ najluboſcźel, powėdaja nam wo wſchėm, ſchtoż ło w dowe ſchérokim kruże ſławja, ſdźėła nam ſtajnje na politiſke podenkenja, kiž naſ hdźenja bóle hacź ſo faſinuja. Hdźiny kła wſchė ſa lėpſchim czaſu ſkoro wſchu nadźiju ſhubili. Sa kóždej nitku hrab mohła nam ſiwjeńſki bóſt dźenjniſcheho czaſa w kelko krócź je ło tuta nitka hiżo w połſednim c torhnyła a wotrôſnjeni padnychmy ſaſo do hi tajkim wotmėnjazym czaſu trjebamy wjednika, naſ Serbow naſcha „Nowina“. Kelko naſchich pat hiſcheże nima wjednika? Jenu dyrbnimy na „Serbſke Nowiny“ dorucźicź, ło bychu też jenu ſ cźel a wjednik, powėdał ſerbſkeje domiſmy a ſerbſ zodneho dźela. — Saweſcje pak je też nėſto pſchihódniſchi czaſ cźitacź rjane ſerbſke knihi a Serbło mamy jich telko na wonbėrku, ło njerjet myſlicź, ło njeby to prawe ſa ſerbje namakał. Wėſ ja Serbja knihi, kiž ſu każ ſumpadło, w kotrymž a duſchu ſahinjeſch. A ſo tajkich nimamy, to je na dołcź, ſmamjo cźeſcźe. Tuż kupmy ſerbi rjanu knihu a wobhaſcźmy ſo ſ duchownymi darami. je je ważne, ſa narod dźėlacź. Hdyż budże Boż ko ſaſo ſybolicź, potom ſedźi cźėło pa nowymi mamy mjenje cźaſa ſa to abo tamne. Runje nėſto wotmėnjamy a ſpėwajmy, każ to tak rjenje baſnik praji, w naſchich towarſchwach. A hdyż budźemy tak prawje hluboko ſamyſlni do pſłodneho narodneho dźėła, budźemy ſo dale pro wacź tak pilnje, ſo ſamo nałėcźo a lėcźo a naſmy budź ram runje tak pſchihódny porjaſ ſ narodnemi dźėłu w wotſtwach, każ ſmy ſe ſnėhom a dešchcźom a ſ dalſim wjeczorami. Tak ſeſpėlimy ło ſa bój ſmjenja a ſapowe my ſ dźėłom na cźeſcźe khwile!

*

— 88. **duchowna wjeczorna hud'ba njedźelu 5. febra ara wjeczor w 6 hodź.** W tutej duchownej wjeczornej hud bje ſpėwa „Sängerbund“ pod ſwojim dirigentom Alfe dom Freibergom nowe khory wot Gorſſena a Schäfera, kompoſiſtow, kotrejuž dźėła ſo w połſednim czaſu wjel njenowachu. Tu ſnała Drježdźanſka ſopraniſta Thieme; ſpėwa ſpėwy wot Graberta, Marteau a, a Haaſa. Horſt Schneider ſahraje nowu pliſchczel natu Shorjeſkeho organiſta Eberharda Wenzla, ſ naſcheho wopſchijeſca: Kyrie eleiſon! Programmy po ſa ſchulerjow, njeſahłuſerjow a małoernarjow pe ſu pſchi zyrkwinych durjach dóſtacź. Kaſki wothlóſ ne wjeczorne hudźby też ſwonka nėmiſchi njeſwo kaju, ſu ſaſo mnohe pſchipitzy wuſnamnach wėź nych po połſednim radiowym pſchenjeſenju dop Njech łohodła też Budyſka wothada inte mėſacźne hodźinki w Pėtrowſkej zyrkwi hiſcheże lėpje worpa; ſa pjenjeż wo 30 abo 10 pf. je tak ſnadny, ło mója d dnża hiſcheże wſchitzu ſapłacźicź.

— **Wokrjeżny landbund** ſmėje ſobotu 11. februara dop. 1/2 10 hodź. ſwoju hłownu ſchromadźiznu w „Crone“ w Budyſchinje.

— **340lėtna rjemjeſlniſka jednota.** Pondźelu wotmje Budyſka krawiſka jednota ſwoju ſėtnu hłownu ſchroma dźiznu. S njej bėſche ſjednoczena jednota, ale dołoſa ſawjatoczneſcź ſ pſchiležnoſcje 340lėtneho wobſtacja jednot S hnjezanymi pſchednoſchkami wobwėſnjowana bėſche ſwoje dźenſka rėcź nėtſiſcheho wyſchcheho miſchtra Pitaſch Wón poda pſchehlad wo wuwiczu krawzowſtwa wot leta 1592 hacź do naſcheho cźaſa.

Ifan:

Kasandra

Pſėnjotny roman.

21] (Pokračowanje.)

To bė ja unje jara ſłabu troſcht. Sſudnizy ło wołſałichu, ło bychu wothłoſowali, hacź ſnum winowaty abo niz.

Hdyż na nawrót ſadnikow cźakachmy, ſaſtupi wyſchk, kiž bė tak pſchec'elnje nje pſchi ſaſtupje do wójſka powitał. Hdyż naſ wuhłada, wopraſcha ło: „Schto ło tu ſtawa?“

Dźeſatnik ſtrowjo wotmowi: „Je tu ſadnikje jedna nje pſcheczſtwo towarſchej pſcheradnjſtwa dla. Sſudnizy hi ſnum wuradźeja wo wuſnadźe.“

„Wyſchk wobroczliwſchi ło ke mni rjeknu: „Wy ſe'e tu tón pſcheradnik? Cźeho waſ winnja?“

Powėdach ſaſo, kak je ło wſchitko ſtało.

Wyſchk połſuchaſche kedźłowje a ſawoła na konju: „Je hiżo ſwuſnad wuprajeny?“

„Ně, knjeze.“

„Tuż ma ło hnydom dale jednacź. Ja budu waſch ſiwėdk.“ Sakłepa do duri, kotrež ſadnizy bėchu, wotewri prajo: „Jednanje hiſcheże njeje na konzu. Proſchu, nje jcko ſwėdka ſłyſchcez.“

Sjawny wołſorzbunk a mėj ſakitak njebeſchtaj pſche cźiwo tomu a tuż ło ſ jednanjom pokracźowaſche. Wyſchk, kotryž parunu nit na ſamjenej drėwy bydleſche, wobpėchiſa haſche, ło je wón pſchipadnje ſ woknom won hladał a nje widźał ſ zuſym wėcźecź a też ſłyſchał, ſchto je tutón mi prajił. Dokelž ſamkne ſłowa wopſjetowaſche, każ bėch je ja prajił, tak bė ſ tutym muja njewinowſcź dopokaſana. Schtó bė wjeſelſchi hacź ja! Tajke nėſchto maja wſchelazy ja pſchipad, ja pak ſa Boże wjedźenje.

Tu ło na durje ſtyłnje ſakłapa. Jedyn je ſunikow dźe ſche pohladacź, ſchtó to je. Bė to podwyſchk mojeho wotdźe ſenja. Sdźeli, ło je ſ dźenjatnikowehu kamora kuch nowiny won tėzałe. Hdyż pak dyrſche tutu wotſtronicź, widźeſche, je je tuta bėſchiwiſta. Dale prajeſche: Na to dach kamorezt wotewricź a hlejeſce, ſchto tam namakach! Cźiſty ſ Mojkwy a ſyn bolſchiwiſtiſkich nowinow.“ Hnydom liſty pſchecźita chu a ſ nimi ſhonichu, ło je dźeſatnik dźėłał ſa bolſchewikow. Je wjazy wotdźėłow wojakow ſa ło dobył, kiž mėſachu w pſchikazanjom cźaſu wſchitzy mėſacź. Mi njewėrjachu a bojachu ło. ło mohł jich płótne dźėło ſhonicź a wotkryć Tuż bėchu mi paſte powėdkli, ło bėch ło w nich dołahnył a tak ſmjerzej namakał. Dźeſatnika ſaſaſdźichu hnydom ſ ſmjerzju a ſaſlėdnje jeho na wjeczor. Druhi ſ nim ſjednoczeni dóſtachu wjele lėt khoſtacźnje. —

Pſchikhadźachu ſ tózdnu dujom khutniſche powėſcźe wot krajnych nanijſkow. Rėkaſche, ło ſu ło Ruſſoju hižom do Rėmſkeje pſchedėli. Sėn derje wobrońjeni, njebojaſni, pſche niczo njedaja ſu jadźerjacź. Njeboja ſu ſmjerzje. Hdyż je dyn padnje, ſtupja dźeſacźo na jeho męſtno. Też powėdachu, ło Turka, tutón najſaſakliſchi njepſchecźel tſchećeſtjanſtwa Ruſkam na pomoz ſtwata. Pſches Wuherſku dobywa ło do Cźech a chce ło ſ Ruſku w Schleſkej ſjednoczicź.

Bėch ło ſiwjenja w kaſarnach natył, wobſebe pod wobſtejnoſcźemi, kaſkej bych dożiwił. Tuż bė mi jara lubo, hdyż jutro rano na kaſarnſkim dworze ſtojachmy, ło wyſſeli wyſchk pſchiſcheła, pſcheđ nami faſta prajiwſchi: „Towaſchſchowje! Schtóż chce hnydom cźahnyć pſcheczſtwo njepſcherczeſej, łiž naſ hyżnje pſchecźeża, njech wuſtupi ſ rjadu!

Wuſtupich. Bėch wjeſoły, ło mózu mėſtno, hdyż mi hrożeſche banihna ſmjerzej, wopuſchczicź. Sta ło to hiſcheże ſamkuju dźeń. Bė mi tak łohko wokoło wutkrohy, hdyż njetrjebach wjazy dychacź duſchazy powėtr wulkomėſta. Ton njeſajedoſcźi jenoż cźėło, ale też duſchu. Wulkomėſta ſu bahna cźłowjeſtwa. Tam je ſoda ſa wſchė njekmanſtwa, ſa wſchė ſłóſcze a djabolſke ſkutki. Najwjetſchi dźėł wobe ſtwa dyrjo wuſnacź a tuż podarmo wozkrawſtwu a wo abo kruchnym ſaſoſeſelenjam ſo, dóſtaj jenoż to ſrėdki dowola. Hdyż tutych wjazy nima, tak ſebi ł na njeſprawne waſeſnje dobyć. Najwjazy hodźinja a rialiſtiſcz, a njewėrja, ło na cźłowjek hiſcheże njeſ dobruiche, duſchu. Bėch ſa natył pocźinanja a ſmyſle tutych cźłowjekow.

Zeleſnizy njeſchu telko wołjeſ, ło njemóžachu pſchiwjacź. Dyrbjachmy jednacź hacź k wójſku. Bėchu ele tel cźeſte dny. Hižom ło zita bėlachu a rataſ w waſche żnė. Bė pak jara njewėſte, hacź budźe letſa domoj wołjeſ. Wſchudźe weiſchachmy tohodła łhutu ſudne wołkicze. Mni dźeſi njeſiroſachu tajſeje wėcźe, hdyż wojazy do wóju pſchindźu. Hladachu wani ja ſłotami na naſ ſ ſpėſchnoſcźe a bojazniſe, każ njerjſchcez eſo łuji. Lud ſo nėkajſi nypomyſlny, cźiſt, ło ſo wulke njeſwoje bliži, kotrenuż njemóże ſ łechnyć. Tuż njebė też tak ſtſcheczelny a nam pomoz hewak pſchi wojeſkich ſwnczowanjach. Bė nam najł hdyż mózachmy wonka w Bożej ſwėrbje wozowacź wo wjele lėpje, hacź w małych, thudnych wjeſach. H hnito wſchelakale małe jedrjatka nózmy mėr rubjach ſche ſaſtaraſche woju njerſchiwdźenje pſchezy w p cźaſu. Tuż dyrbjachu naſ wjeſli ſaſtarać. Sch tak hnojenje ło hnd łiwi. Zich tłóch bė namėſchanu ł wjazej a bėrnjaſej mukn. Bė to zorota bóle ſa ſłeſ truſ pak też wo nju wjazy njeroſdźeſche. Skót nam dhu ani ſa pjenjeży, kiž bėchu wſchak jenoż pocźiſt papjera, pſchewoſlajicź. Bė kóždy ras wjele barn, hacź ſchto k jėdźi bėſtachmy. Wołeſje też njechachu ſa konje podawacź. Tuż wołnjeczehmy żnė na polach a zowachmy ſ tym naſche konje. Tak pſchiſażchmy ſtonczne po mnohich wobczeżnoſcźach k wójſku.

(Pſchichodnje ſkónczenje.)

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 3. februara 1933.

W **wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer —2 a thermometer wodnjo +7. Dźeńa **rano we** 8 hodź. barometer 741, hygrometer —5 a thermometer w nozy 0. Wjedro ło malo pjekmėni. — Wczera ſwėdźi Marije ło tube Boż ſłónczko w noſchich kronach derje dozpłi połaſałko njeje. Na wjeczor łapocza ło wuczahowacź a mėſachmy kwėtnu wóz. Na rauje ło njebjo ſ łóhkimi mrócźelemi taſo wcźehny, pſchez kotrež ło ſłonzo jenoż nałhaſnje pſchedrėje, ło by na ſemju łukmiło a ło dźiwało, jo je ło połnuł bėły rub. Rano wotrny ſaſo wotmużicźa a duża njemdre a hymne ſ wjeczora. Njetma leſi je ſwojim jadrom nad Schwedſku. W połkole wobdawa ja muſchina, ſtażaza hacź do ſewjerneho abo połnożneho lodowego morja. Cźopły powėtr wczerowſcheho duża ſu nam taſo rozſtrował. Dźeńa wo umy, ło ſkerje ſaſo hymniſch poczaſ pſchiſchkodźi. Jutſje ſhoboru ſtźahda ſłónzo 7,33 a ło thoma 4,55 hodź. Mėſiacź ſtźahda dopoldnja 10,13 a ło thowa na rauje 3,22 hodźin.

*

Sněh so minje, deščik kapa

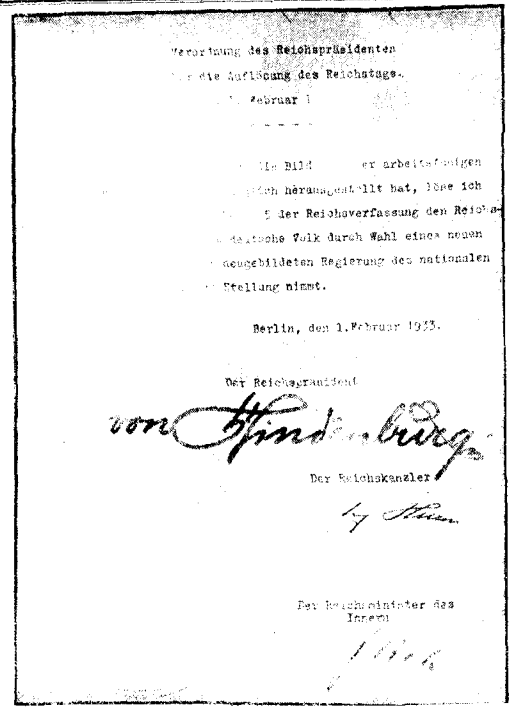
Saſo je ło běły płaſchcź ſněha minył, kiž ta debieſche naſchu krajinu. Deſchcź je wotpłokał wſ noſcź a wſchudże hdźe pohladaſch, widźiſch ſche ſtrjeny a maſanoſcź na wſach a w mėſtach puła ſtrjeny a maſanoſcź na wſach a w mėſtach puła hach, haſtach a puczikach naſch ſpėſchny ſtup. W a połny nakłaſkinow je ſaſo powėtr a hdźiny wjom hydleńcźku, hdyż ważna pſchicźina abo toſcź naſ won njechoni do błota a mokroty. A w dnjach ſu nam naſche „Serbſke Nowiny“ najluboſcźel, powėdaja nam wo wſchėm, ſchtoż ło w dowe ſchérokim kruże ſławja, ſdźėła nam ſtajnje na politiſke podenkenja, kiž naſ hdźenja bóle hacź ſo faſinuja. Hdźiny kła wſchė ſa lėpſchim czaſu ſkoro wſchu nadźiju ſhubili. Sa kóždej nitku hrab mohła nam ſiwjeńſki bóſt dźenjniſcheho czaſa w kelko krócź je ło tuta nitka hiżo w połſednim c torhnyła a wotrôſnjeni padnychmy ſaſo do hi tajkim wotmėnjazym czaſu trjebamy wjednika, naſ Serbow naſcha „Nowina“. Kelko naſchich pat hiſcheże nima wjednika? Jenu dyrbnimy na „Serbſke Nowiny“ dorucźicź, ło bychu też jenu ſ cźel a wjednik, powėdał ſerbſkeje domiſmy a ſerbſ zodneho dźela. — Saweſcje pak je też nėſto pſchihódniſchi czaſ cźitacź rjane ſerbſke knihi a Serbło mamy jich telko na wonbėrku, ło njerjet myſlicź, ło njeby to prawe ſa ſerbje namakał. Wėſ ja Serbja knihi, kiž ſu każ ſumpadło, w kotrymž a duſchu ſahinjeſch. A ſo tajkich nimamy, to je na dołcź, ſmamjo cźeſcźe. Tuż kupmy ſerbi rjanu knihu a wobhaſcźmy ſo ſ duchownymi darami. je je ważne, ſa narod dźėlacź. Hdyż budże Boż ko ſaſo ſybolicź, potom ſedźi cźėło pa nowymi mamy mjenje cźaſa ſa to abo tamne. Runje nėſto wotmėnjamy a ſpėwajmy, każ to tak rjenje baſnik praji, w naſchich towarſchwach. A hdyż budźemy tak prawje hluboko ſamyſlni do pſłodneho narodneho dźėła, budźemy ſo dale pro wacź tak pilnje, ſo ſamo nałėcźo a lėcźo a naſmy budź ram runje tak pſchihódny porjaſ ſ narodnemi dźėłu w wotſtwach, każ ſmy ſe ſnėhom a dešchcźom a ſ dalſim wjeczorami. Tak ſeſpėlimy ło ſa bój ſmjenja a ſapowe my ſ dźėłom na cźeſcźe khwile!

*

— 88. **duchowna wjeczorna hud'ba njedźelu 5. febra ara wjeczor w 6 hodź.** W tutej duchownej wjeczornej hud bje ſpėwa „Sängerbund“ pod ſwojim dirigentom Alfe dom Freibergom nowe khory wot Gorſſena a Schäfera, kompoſiſtow, kotrejuž dźėła ſo w połſednim czaſu wjel njenowachu. Tu ſnała Drježdźanſka ſopraniſta Thieme; ſpėwa ſpėwy wot Graberta, Marteau a, a Haaſa. Horſt Schneider ſahraje nowu pliſchczel natu Shorjeſkeho organiſta Eberharda Wenzla, ſ naſcheho wopſchijeſca: Kyrie eleiſon! Programmy po ſa ſchulerjow, njeſahłuſerjow a małoernarjow pe ſu pſchi zyrkwinych durjach dóſtacź. Kaſki wothlóſ ne wjeczorne hudźby też ſwonka nėmiſchi njeſwo kaju, ſu ſaſo mnohe pſchipitzy wuſnamnach wėź nych po połſednim radiowym pſchenjeſenju dop Njech łohodła też Budyſka wothada inte mėſacźne hodźinki w Pėtrowſkej zyrkwi hiſcheże lėpje worpa; ſa pjenjeż wo 30 abo 10 pf. je tak ſnadny, ło mója d dnża hiſcheże wſchitzu ſapłacźicź.

— **Wokrjeżny landbund** ſmėje ſobotu 11. februara dop. 1/2 10 hodź. ſwoju hłownu ſchromadźiznu w „Crone“ w Budyſchinje.

— **340lėtna rjemjeſlniſka jednota.** Pondźelu wotmje Budyſka krawiſka jednota ſwoju ſėtnu hłownu ſchroma dźiznu. S njej bėſche ſjednoczena jednota, ale dołoſa ſawjatoczneſcź ſ pſchiležnoſcje 340lėtneho wobſtacja jednot S hnjezanymi pſchednoſchkami wobwėſnjowana bėſche ſwoje dźeńſka rėcź nėtſiſcheho wyſchcheho miſchtra Pitaſch Wón poda pſchehlad wo wuwiczu krawzowſtwa wot leta 1592 hacź do naſcheho cźaſa.

Der Reichspräsident

über die Auflösung des Reichstages.

1. Februar 1

Da Volk durch Wahl eines neuen neugebildeten Regierung den nationalen Stellung nimmt.

Berlin, den 1. Februar 1933.

Der Reichspräsident

von Hindenburg

Der Reichskanzler

Der Reichsminister des Innern

Wukaz němskeho presidenta k rozpuſchczenju němskeho ſejma.

— **Měšćańske dźiwadło.** Dźensa pjatk wječor we 8 hodź. so w 9. abonementnym předstajenju C tryjk „Kral tranosce“ wot jatkeho basnika Feliksa Renkera přeni króć wospjetuje. Sobotu so hrajny porjad přestorji. Město operety „Njetopyr“ hraje so pěkna klasiska opereta „Klanka“. Fred Kittler ma sobotu psichi tutej operecie swój cesnuny wječor. Hraje rólu Lancelota, kiž mějesche tež psichi premjerje tak wulkotny wuspěch. Fred Kittler sylnischa zyle wdeje do lubuichkow psichihladowanjow. Nadźijamy so, so směje tež na swojim cesnunym wjerjom polny dom. Sobotu popołdnju w 4 so kórcej za raz opereta „Holejka z Cjornoho Lěsa“ a wječor je premjera wuspěchowje Měšany operety „Cjorny, kotrež wě, schto chce“.

— **We jatamaj „Mróčel“** zajaduje dirigent měšćańskeho dźiwadła póndźelu 6. februara wječor 7.9 hodź. jóntrěcim hóstam hu šwicarskeho cuzeho dźiwadła „Módreho Ptaka“. Juzuw, dare najwuznamnischi konferencier Europy, je direktor tuzeho dźiwadła, kiž je so bjespósrědkladnym dobyćjom nochcyle šwětowe města pěsčmejował. So by prawje wjele indjom wopyt tuzeje hóstneje hry so šmóžnił, je direktor měšćańskeho dźiwadła płacyznu tak nisko kaž móžne postajił. Sastaw płacyi 80 pj., 1,00, 1,50 a 2,00 hr. Lístki wobchadowaja so dopředka w tuzbuym domje Hermanna Jeremiasa. Naležnje so doporučuje, so bychu so tyrcelli za tutu šlawnu hóstnu hru z časom hotowe.

— **Njetaj** [illegible]. Wječera pschipołdnju w dwanatej hodźinje je młody cłowjek na puczu, kiž wot Schleibenitzje drohi do Semolty wjedźe. Mětnu hólzu njepóznjuje wobrěčował a ju [illegible], kchudom bił. Hólzine cźełu měješche blauny. — Wječera wječor wokoło wošmich je njekajanz na Wjelećańskej a Fabrikskej drohi wustupował a so žonje na njehańbiczne waschnje pokazał. Njeznjeńomnik je pjecza wokoło 30 lět stary, 1,65 m wulki a bjes wusow byk. Je był w gamaschach a brunej tołanej jazy.

— **Měšćańska motorska łukawa** wuńdźe wječera wjeczor wokoło 7.11 hodź. do Neuskeje promenady. Běchu so bojeli, so je tamniska drjewjana lawa pyches Schpreju z pkiwazymi ichtutami wohrožena. Wohnjowa wobora swědźeli na městnje, jo so na móst žadyn strach njewobsteji a njeskpchinny.

Namołwjenje statneho rěčnistwa

Skutkjeć Lubjišćeho stótnistwa je saslapjeny. To je wažna saslužba šwólniweho šobudźela wobydleršstwa.

Sajaty wobkrucza, so je towarscha pschi njeskutku měł. Njewěrimy to, dyrbimy pak wobhladniwje jednacź. Tehodła so towarsch tak wopišuje, kaž jaty powěda:

Mjeno Zenker, Herbert, klampnak, 27 hacź 30 lět stary, ma cjorne włožy do šady sčešane, je brěnjowulki, 170 zmtr., ma trochu tokstej hubje, najoltu barbu mjeswocza. Domach je w Saarlouis, rěcźi tamnischi dialekt. Wešche w brunej schportiscej mězy, jara wotnoschenej schérej jupje, cjornoßmuhatych wotnoschenych tholowach, pékatich, kožanych tutnawaiskich stupnjach, s tkaniny wokoło tulkow a gumijowych stupnjach.

Muž je so pjecza pschi wojowanju na lewym ligu, khetro wobodrěł. Ma pjecza jenoż mało pjenjes. Bróšnjow pjecza nima. Prožujmy wo dalschu podpjeru wobydleršstwa. Sadźerjacze podhladne wošoby abo sawołajcje polizaju. Wječera je kilometer 5 pokodnja Lubija na Wótrej horje pschebywał. Powěscje njech so podadźa kriminalnym wotdźělenjam.

*

S **Brěnjenja.** (Wodowod šamjerskuk.) Dla krutcho šmjerska posledniich dnjow je dźeł tudomneho gmejnskeho wodowoda šamjerskuk. Byrnjež tež šyma popschečkita a wodnich so schcyplił, šmjerst w šemi dale traje, so budźe so dyrbjeć powod skónčnje wumělšy rostacź.

Z **Khrósćic.** (Lěkaŕ zaso wućalwył.) Naš lěkaŕ, sanitetny rada dr. Welde, kiž nimale mšsne tu swoju praksu wukonješe, je so zaso do Lipska wróćił, hdźež běšo z dolholětnym šulskim lěkarjom. Wšelakich nuznych wukazow poslednjeho časa dla njemóžeše

Też Francowska ma nětko swoje financne starosće.

Wobraz Parižskich dróhow při demonstraciji, kotruž wobsedźerjo klamow wotmětchu přećiwo powyšenju dawkow. Też nowe knježeństwo běše nuzowane, při milijardowym deficiće w francowskim statnym hospodarstwje dawki powyšić. Při demonstraciji wobsedźerjow klamow dyrbjachu sylno wotdźělenja policije zapřimnyć, zo byštej so měr a porjad zakhowałoj.

Budyski „Ptači kwas“ njeje hišće nimo

Naše dźěći mějachu swój „Ptači kwas“. My dorosćeni změjemy jón njedźelu 12. februara wječor we nowej sali „Kat. towaršownje“ w Budyšinje. Njedźelu budźe Ptači kwas tohodła, zo by kóždy z łužiskeje domizny a z našeho lubeho Budyšina přińć mohł a to cyle wěsće. Sobotu so tohodła njeswjeći, zo njeby nichtó Bože služby njedźelu přespał, hdyž by snadź pozdźe domoj přišoł.

Tak nam tola swěrna Budyska „Nadźija“ Ptači kwas wuhotuje, kaž kóždołětnje. A budźe to wosebity! Pod nowym dirigentom, k. wučerjom Winarjom wustupi cyle nowowutworjeny khór. Dobyła je Nadźija dobre serbske solistiske mocy. Słyšimy krasny zynk z Boha wobdarjeneho erta. A zawěsće njebudźe pobrachować pěkne serbske dźiwadło połnoh' směcha. A potom — budźe — rejka a snadź też hišće darjeńka za kóždeho.

Ptači kwas je tradicionelny swjedźeń w serbskim ludźe. Słuša k njemu kaž kóždy druhi dobry počink. Tohodła jón jako tajki woznamjenimy, wo tom hišće budźe so nadrobniišo pisać.

Za dźensa a za jutrě hač do 12. februara spominajmy na to, zo dźemy wšitcy na „Ptači kwas“. Nadźija je so zaso předobyła po wichorach časa k centralnemu spěwnemu towaršwu, pruhuje pilnje, a tak sebi wěsće zasłuži, zo ju podpjeramy a sylnimy z našim připóznaćom.

-ś.

Namołwjenje statneho rěčnistwa

Skutkjeć Lubjišćeho stótnistwa je saslapjeny. To je wažna saslužba šwólniweho šobudźela wobydleršstwa.

Sajaty wobkrucza, so je towarscha pschi njeskutku měł. Njewěrimy to, dyrbimy pak wobhladniwje jednacź. Tehodła so towarsch tak wopišuje, kaž jaty powěda:

Mjeno Zenker, Herbert, klampnak, 27 hacź 30 lět stary, ma cjorne włožy do šady sčešane, je brěnjowulki, 170 zmtr., ma trochu tokstej hubje, najoltu barbu mjeswocza. Domach je w Saarlouis, rěcźi tamnischi dialekt. Wešche w brunej schportiscej mězy, jara wotnoschenej schérej jupje, cjornoßmuhatych wotnoschenych tholowach, pékatich, kožanych tutnawaiskich stupnjach, s tkaniny wokoło tulkow a gumijowych stupnjach.

Muž je so pjecza pschi wojowanju na lewym ligu, khetro wobodrěł. Ma pjecza jenoż mało pjenjes. Bróšnjow pjecza nima. Prožujmy wo dalschu podpjeru wobydleršstwa. Sadźerjacze podhladne wošoby abo sawołajcje polizaju. Wječera je kilometer 5 pokodnja Lubija na Wótrej horje pschebywał. Powěscje njech so podadźa kriminalnym wotdźělenjam.

*

S **Brěnjenja.** (Wodowod šamjerskuk.) Dla krutcho šmjerska posledniich dnjow je dźeł tudomneho gmejnskeho wodowoda šamjerskuk. Byrnjež tež šyma popschečkita a wodnich so schcyplił, šmjerst w šemi dale traje, so budźe so dyrbjeć powod skónčnje wumělšy rostacź.

Z **Khrósćic.** (Lěkaŕ zaso wućalwył.) Naš lěkaŕ, sanitetny rada dr. Welde, kiž nimale mšsne tu swoju praksu wukonješe, je so zaso do Lipska wróćił, hdźež běšo z dolholětnym šulskim lěkarjom. Wšelakich nuznych wukazow poslednjeho časa dla njemóžeše

Dobyćerjo „Wulkeho myta republiki“.

Z lěwa na prawo: Knjeni Irmgard z Opel a knjez ze Sydow, kiž sćiništaj „morwe jěchanje“, a wyšši leutnant Moam, kiž dobu třeće městno, při počesćenju dobyćerjow. „Wulke myto republiki“, najwažniši podawk Barlinskeho jěchaŕskeho a jězdneho turnéra, přinjese překhwapjacy wuspěch němskeho skótplahowanja. Wšitke tři prěnje městna připadnychu němskim jěcharjam.

nuzowane, při milijardowym deficiće w francowskim statnym hospodarstwje dawki powyšić. Při demonstraciji wobsedźerjow klamow dyrbjachu sylno wotdźělenja policije zapřimnyć, zo byštej so měr a porjad zakhowałoj.

Z Łužicy

* S **Hirschfelde.** (Schulu šamkli.) Dokelž hu so nješ tudomnymi schulskimi dźěćimi khripa, duchaty kaschel, cźórtach atd. rozšěrjerile, je wokrejšny lěkaŕ postajił, so ma so ludowna schula na tydźeń šawrjeć.

* Se **Shorjelza.** (Dwóine šamomordarstwo i hospodarskeje nuzy.) We jeju wobydlenju na Hartmannowej dróhi namakachu šobuwobydlerjo doma wječera rano 3/8 hodź. 60lětneho generalneho agenta Richarda Wagnera a jeho mandźelsku, kotrejž běchuštaj dobrowólnje do šmjerce schoj. We šawostajenym listu běchuštaj napisałoj, so hu hospodarske staroscje i psichiżnu šamomordarstwo.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Mischnja.** (Nowy móst pyches Łobjo.) We wobłuku pěnikohstatneho programa za wobstaranje dźela pschedleja fatkemu statnemu kujeżeńtwu nimale wóste plany. Mjes nimi je też projekt za twar zyle nuzneho mosta pyches Łobjo pola Mischnja. Tutón móst ma pjecza 2 milijonaj hrimow płaćiż. Wobsteji wuhlad, so wopraudźe dóńdźe k twarjenju mosta.

* Se **Zwikawu.** (Pschi šankowanju hujelbożitoj.) Pschi šankowanju po połnym puczu šujelboži 20lětny muzikt. Wón šajdźe te šmaitnu šanjent do lichtowa. Stuna bębi wohu w kulkach a dyrbjesche lěkaŕskeje pomocy hladacź. Tji dny do teho běšte na šankowanym połnym puczu 12lětny schulez pschi šankowanju šujelbożił. Wón běšche bębi cuki šamał.

* S **Kamjenicy.** (Dwórnischczowu potsedniu warubli.) W nozy k póndźelu kradnychu padnjcht je šankujenego dwórnischczowego twarjenja w Oberfrohna pjenjezy, kiž běchu k wupłaczenju nuzdow postajene. Sa złostnikami nimaju žanych šlědu.

* S **Glauchawy.** (Schulu khripy dla šankuli.) Po pschikazu wokrejšneho lěkarja su ludowu schulu w Thurnje, do kotrejež też wsy Niederwiesen a Bertheldorf słuschatej, dla šćerdła khripy na tutón tydźeń šankuli. S rozsudźowanjom na to so po możnosći 6. februara zaso zapsrejcź.

* S **Frankfurta n. M.** (Pschepejelnjene khorowuje we Frankfurcze.) Wóle hač druhdźe w Němskej nadpaduje khripa ludźi w Frankfurcze. Wšitke khorowuje su je schórjenemi pschepejelnjene. Dyrbjachu samo někotre powuje khorowuje wotewrjeć.

Swójbne powěsće

Semrěli: Johanna Marja Wackerowa rodź. Thielez w Budyschinje, 53 lět; žarowanska šwjatoczność póndźelu 1/2 12 hodź. w Tuchořiskej zyrkwi. — Arnošt Hejtman w Budyschinje, 57 lět; khowanje budźe jutśe šobotu pop. w 2 hodź. wot Tuchořiskeje zyrkwje. — Juliuš Wowčer, wumjenjak w Kinču pola Hoschchrowa, 83 lět; khowanje budźe njedźelu pop. 1/2 2 hodź. wot žarowanskeho domu. — Emilia Dottowa rodź. Knittnerez, ventnarka w Lubiju, 80 lět; khowanje budźe jutśe šobotu pop. w 2 hodź. — Adolf Hilsch, formydźerski mišchtr w Běłej Wodźe, 61 lět; khowanje je dźeńa šobotu. — Gustav Greißig, khdźewobsedźer w Běłej Wodźe, 61 lět; khowanje je dźeńa šobotu.

Wumělstwo a wědomosć

Mě… dźiwadło.

Kral rjanosće. … w třoch jednanjach wot Feliksa Renkera.

Wčera wječor předstaješe so tuta hra w našim mješćanskim dźiwadle prěni raz dopyta a doživi tak swoju jewiskowu křćenu. Feliks Renker njeje žadyn njeznaty. Nětko 60ćěny spisaćel hrow je wosobje dźěłał čas swojeho žiwjenja na polu ludowego dźiwadła a je jednoćil hrajerjow z ludu k cyłkam a tež k wulkemu związkej. Tak je mnohe towarstwow hižo předwjedło jeho *dźěła*, wšelake dźěła pak su sebi dołoże wulki wuznam za wumělstwowe dźiwadłowa předwjedźenje. K tutym dobyćerskim hram słuša tež trysk „kral rjanosće", kiž ani njeje hišće čišćany, ale jenož w namuskripće.

Hra „Kral rjanosće" pokaza mały wotrězk našeho časa, sćěžacym za sensacjemi, głoseraje wopačkarstwo dźensnišich kulturnych člowjekow. Doživichmy přeco wobkrućenja „kralowanjow rjanosće", čohodla tež nie raz krala rjanosće. A spisaćel je tutu materiju tak derje zapřimnył, zo je jeho hra „kral rjanosće" zynk wjesela wot započatka hač do końca. Nje je ani wokomika wostudły, zabawješ so při přihladowanju *jara* derje. Wšitke sobu barbje *tuta* hra dobyć druhe jewiska dźiwadłow, dokelž je zajimawe wobhladowanje hrajnych rorjadow.

Wčerawše předstajenje w mješćanskim dźiwadle pak bě tež z česnym wječorom za jednu z wosobje wotdarjenych a wobhladnych hrajerjow — z njemom Hans Verder. A tež wčera pokaza swoju dokonjanosć jako zastupjer hlowneje róle, jako Willi Templer, generalny zastupnik twornje letadłow. Heda Larsen jako Antonija, jeho žona, bě jemu z połnohodnej partnerku. Truda Hochgräfec jako jeju dźowka Clärchen, bě wuraz samsnje zbožownosće zahrabowanje njewjesty. Maks Bernhardt jako prawiznik dr. Maks Streiter a přichodny syn jara dobry, tež Waltar Siebenschuh jako předsyda Kluba rasnych člowjekow Heinrich Lübecker bě prawy typ. Olga Mecklee jako Lili Lilin, krałowna rjanosće z juha zaso najwurazniše dopokaza swoje zamóžnosće. Tehorunja dobri běchu Pawoł Slodzki jako pilota Kurt Lehmann, Annemarie Wolff jako Lori, słužobna pola Templerec, Jurij Siedmatez jako nowinski reportěr a Jurij Bockow Lehmann jako kriminalny zastupnik. Wulke lubje pobrachowachu dotal Hans Verder na swojim česnym wječoru, njeskónčny je přikład a tak wječor z wuspěchom dohrany a wuspokojenje hrajerja a tež za spisaćela Feliksa Renkera. Režiju wukonješe dr. Adolf Rutt, jewiskowe wobrazy bě… wot W. Ellerja. Wšitke tuta hra so rjanosću hiše předstajenjam … k wobhladanju z cyłe dopomoże.

K.

Starožitne rukopisy z Wichowow na předań za 500.000 hr.

Starožitny … w Frankfurće n. M. rozpisa dawa starožitne … rukopisy, kotrež zalěžeja Rudkowje hrabja Cho… w Wichowskeho … Radyšinje. Tute kni… rukopisy … Wichowa wach wola Dr. … a … kaž … Jan… … so … žowski … wanju. W … za … njesmjerje zajimawe … kronika Kosmowa z B… … zo … brazom Pražskeho hrebe. Dale so nanaka w knihowni rukopis Domaše ze Štitneho „Bjesadne rěče" z 15. lětstotka a 15 zběrnikow *rukopisow wo podawkach* Husitskeje doby. Tute rukopisy je wopisał slawny češki wučenc dr. Bartoš. Wšitcy cěsey sćěhowarjo češkich wučenc dr. Bartoš. Wšitcy cěsey sćěhowarjo, wot Palackeho hač k Nowotnemu znajachu tute rukopisy. Češa so nětko prócuja wo to, dostać tute rukopisy do Čech. Tola je płaćizna njesmjerje wysoka. Zada so za nje 400.000 hriwnow. Je mała wuhladanje, zo w Čechach zwjedu telko njenjeze na starochusitske rukopisy.

Přilopk

* **Pěšk … ćěžko …** W Parinskej … hodźinach … hač do … Dwěmaj … wobsadźene … Dźesiatnika … hač do … Mejnungena dele … Krótko … Stónčenjom … Stajenje … Tute … hłorješcu … Wšitke … Wšitke … Wšitke

Přiloha k čisłu 29

SERBSKE NOWINY

Pjatk 3. februara 1933

Hłowna zhromadźizna Hrodźišćanskeje sokołskeje jednoty

Wutoru, 31. wulkeho rózka wječor wotmě jednota Sokoł Hrodźišćo swoju hłownu zhromadźiznu a to po zwučenym wašnju zasy w Droždźija pola br. Urbana. Bě so našła nahladna liča sobustawow, też hosćo ze Bukečanskeje a Rakojdźanskeje jednoty tu běchu.

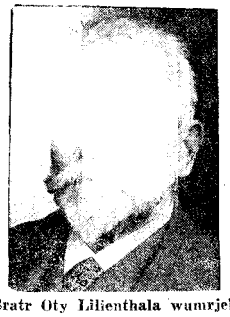
Po wuspěwanju narańšeho pokhoda poda starosta br. Měrćin Nowak rozprawu wo skutkowanju jednoty w zašłym lěće. Jednota je w zašłym lěće wuhotowała dwaj samostatnaj swjedźenjej, dale zawrjeno „šibrinki", je sobuskutkowała na swjedźenjach Budyskeje, Dehnowjańskeje a Rakojdźanskeje jednoty. Jednota je dale po wokrjesach nazwučowała proste IX. zlěta a na zajězdźe do Prahi so wobdźěli 12 sobustawow naseje jednoty. Jednota je woswjećiła Tyršowu ročnicu. Je so w lěću wosebje wěnowała też hram, pluwanju a prokanju. Je po ličbje sobustawstwa nješto přiběrała.

Rozprawa pokładnika br. Měrćina Kerka bě tohorunja spokojaca. Jednota je dźě jara škodowała ze zwrěšćenjom serbskeje banki. Mamy wšak mały pjenježny dobytk, nimamy dołha. Dobrowólna zběrka do kaščika je wunjesła w zašłym lěće 44 hr.

Sćěhowaše přednošk, kiž poskići br. starosta. Rěčeše wo aktuelnym prašenju: „Sokołstwo a klerikalismus". Po přednošku wuwi so dłeša živa rozmołwa. Při wótbach dotalne předsydstwo wosta nimale njepřemjenjene. Wuzwoła so jenož nowy podstarosta br. Hermann Krawc.

Jednaše so hišće wo programje dalšeje dźěławosće. Přihotuje so započatk měrca dźiwadłowy a spěwny wječork jednoty w Rakojdach. Třeći dźeń jutrow so tež hěsa zasy wotměja „šibrinki z jejkakulenjom". Dale so postaji nadrobniši program jubilejneho swjedźenja jednoty, kiž budźe w lěću w Droždźijn. Rěčeše so hišće wo systematiskim hajenju prokańtwa na lěćo. Jednaše so hišće wo pomócach Rakojdźanskeje jednoty.

Zhromadźizna so skónči ze zhromadnym spěwom „Z Lubina do hole", tola wuwi so při sokołskim spěwje a šklenčy słódkeho kropa rjana sokołska hjesada w Urbanec hosćerliwym statoku.

Bratr Oty Lilienthala wumrjel.

Gustav Lilienthal, bratr a solmdźělaćeŕ pioněra lětańtwa Ota Lilienthala, wumrje 85 lět stary z Božej ručku zajaty. Gustav Lilienthal zaběraše so też *we swojich posledních lětach* ze *wunjenja hišće z pospytami za nowo konstrukcije.*

Hłowna zhromadźizna jednoty Sokoł Lichań

Starosta br. Krawc powita krótko přitomnych a hdyž běchmy hymnu „Rjana Łužica" wuspěwali, poda wón sćěhowacu rozprawu: Naša jednota so přez cyle lěto zaso pilnje hibaše. Wot hł. zhromadźizny 7. II. 32 sem smy 52 króć w Lichanju zwučowali, potajkim hjez wuwzaća kóždu wutoru. Z třoch wokrjesnych zwučowanjow Lěchu dwoje w Lichanju, jene z nich padźe do nasich porjadnych zwučowanjow. Na zwučowanju wokrjesa w Radworju so naša jednota jenož słabje wobdźěli. Přichodnje ma so to na kóždy pad połěpšić.

Dorjadnych wobdźělerjow na zwuč. hodź. běše 523, potajkim zwučowachmy w přerězku 10 bratrow. Najpilniši běchu br. Dobrań, Srejtar a Přiłka 49 króć. Kěrchowski a Jakubc Emil 48 króć.

Předsydstwo zwěsćka, zmy a wokrjesa nadjerowachu na zwučowanju br. Dobrań, Srejtar, P. Krawc.

Nas wjesela, hdyž so při tym naše zwučowanje spěchowachu bratrowje Schönherrowc a Pawol (Rukečanska jednota), dwaj bratrowje Jurij a Arnošt Sewčik (Kamjenc-wska jednota) a br. Kocor (Budyska jednota). Wutrobne „Na zdar!" wołamy za jich prócu, su nam byli wuley spomóžni.

Naš najhłowniši zaměr za nóso zašłe lěto wšak běše wudospołnić po możnosći šwik a exaktnosć zwučowarjow. Smy tomu zamerej tola krocałku bliže přišli, byrnjež wězo so hišće njemóžemy runać z druhimi jednotami.

Zhromadźizny wotměchmy po potrjebje po zwučowańskich hodźinach. Přednoški słyšachmy: „Sokołske bratrowstwo," (župan br. M. Nowak), „Naš moleŕ Měrćin Nowak" (k. wučeŕ Nejdo). Posledniši hromadźe ze „Zerničku". Dźensa steji zaso přednošk na dnjowym rjedźe.

Dalše wosebite podeńdźenja běchu: Wulět hromadźe ze „Zerničku" do Klóšterskeje wokoliny, (5. 6. 32) a wulět župy „Labin" do hole 14. 8. 32. Na posledniším wulěće běchmy wšak słabje wobdźěleni. Wosebje ważny za nas běše wokrjesny zlět 19. 6. 32 we Lichanju. Tehdy wšitcy bratřa horliwje pomhachu pyšić a rjadować.

Hodowny wječork ze „Zerničku" hromadźe 20. 12. 32 ze dobrej zabawu (spěwy, narěče) a dobrym kofejom a wosuškom też tak ruče njezabudźemy. Tuchwilnje myslimy na to, wuhotować swjedźeń we Lichanju.

Rozprawješe potom zapisowaŕ a pokładnik poda nam wobraz wo finanowym położenju. Z płaćenjom přinoškow su wšelacy bratřa khětro wróćo. Finanowe położenje je hewak skraćene. Přijimachmy 5 nowych *bratrow, kotřiž wšak bjžo njekotry čas sobu* zwučowachu. Wólby běchu zdźěla z cedułkami přewjedźene. Přinjesechu jenož sćěhowace přemjenjenje: městostarosta br. Pětřka, 14. zapisowaŕ br. E. Krawc, dohladowaŕ narjadow br. R. Winkleŕ, kublaŕ br. Kr. Křižan-Klukšanski. Namjetowaše so, jeli financy nětkak dowola, wupyšić khorhoj, dale zarjadować w lěću zhromadny wulět ze „Zerničku" do Ketlićanskich stron. Namjety so přiwzachu. Njedźelu, 12. měrca chcemy tu w Lichanju wuhotować sokołski swjedźeń. Po tym, zo běchmy trochu poswačili, poda nam br. kublaŕ Křižan zajimawy přednošk, w kotrymž nam rozestaja a na khartach pokaza, hdźe sydła wšelake ludy, kajke rěče rěča, jich wěrywuznaća atd. „Naše swjate prawa", zaklinča na kónc zhromadźizny.

Cyrkwinske powěsće

5. njedźela po Třoch kralach, 5. mal. rózka 1933.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi rano ½8 hodź. Božo wotkazanje serbske (faraŕ Tišer), dop. ½9 hodź. serbska a ¾10 hodź. němska Boża słužba (faraŕ Kapler), pop. ½3 hodź. Boża słužba młodźiny. Wutoru žonjace tow. na dwórnišću.

Krajnecyrkwinske zjednoćerstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći, wječor ½8 hodź. evangelizaciska hodźina (H.), ½8 hodź. też na Židowje. Póndźelu wječor we 8 hodź. letna hłowna zhromadźizna sobustawow, wutoru wječor we 8 hodź. zwjazk młodźiny za młodźencow, srjedu wječor we 8 hodź. za mlade holey, wutoru pop. w 4 hodź. hodźina za žony (sotra Emma), Stwórtk wječor we 8 hodź. biblijska nutrnosć (k. faraŕ Schneider).

Zhromadźizny zwonka Budyšina: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Kunwałdźe (sotra Graupec), srjedu wječor ½8 hodź. w Budesteach (br. Sachse), we 8 hodź. we Wulkej Harthawje (H.), Stwórtk we 8 hodź. we Cyžecach (H.), pjatk ½8 hodź. w Hornjej Hórey (H.).

Wozjewjenje domjódka: Njedźelu 12. februara změje k. inspektor Brück narańšosaksku konferencu njedźelskich šulow w Budyšinje. Do zhromadźiznow je kóždy wutrobnje witany.

Z Barta.

Dop. w 9 hodź. němske kemšenje, na to němska spowědź (k. faraŕ Berg-Budyski). Měsačna zhromadźizna žónskeho towaršstwa so njewotměje.

Z Budestec.

Rano ½8 hodź. změje duchowny Böttger němsku spowědź, dop. ½9 hodź. faraŕ Bójc němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za našu cyrkej.

Póndźelu wječor ½8 hodź. zwučowanje z pozawnanmi. Wutoru wječor ½8 hodź. ma faraŕ Bóje biblisku nutrnosć w młodźinowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. je biblijske rozrěčowanje evang. towaršstwa

Auto wali so do rěki Seine.

We wokolinje Pariza čěrješe automobil z polnej spěšnosću do rěki Seine. Šofer móžeše hišće z časom z woza skočić. Pasažeraj pak so zatepištaj. Hakle po hodźiny trajacym napinawym dźěle móžachu ćěło znjezboženeju z wody wućahnyć. Na wobrazu widźimy, kak znjezboženy auto z wody čahaja.

młodźencow. Stwórtk wječor we 8 hodź. towaršstwo młodych holcow. — Pjatk wječor ½8 hodź. biblijska hodźina pola Dučkec w Kózlach.

Z Bukec.

Dop. w 9 hodź. němske, ½11 hodź. serbske kemšenje. Pop. ½3 hodź. křećeńske kemšenje, w 3 hodź. serbska spowědź. — Wumrěła: Hana Theresia Zimmerec, wumjeńkarka w Rachlowje, 74 l. 7 m. 5 dn.

Z Budyšinka.

Dop. ½11 hodź. je serbske kemšenje (faraŕ Hawdrik-Porśiski).

Z Hodźija.

Rano ½8 hodź. změje faraŕ Voigt němsku spowědź, faraŕ Wjezaŕ dop. ½9 hodź. němske a w 10 h. serbske kemšenje. Zběrka za skutk křesćanskeje luboše wo Łužicy.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boża słužba, Pop. w 2 hodź. cyrkwinske rozrěčowanje. — Stwórtk 9. mal. rózka dop. w 10 hodź. spowědź w šuli w Droždźiju. — Pjatk 10. mal. rózka pop. w 3 hodź. spowědź w Běłej Horje, w 4 hodź. tohorunja we Worcynje.

Z Hučiny.

Dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża słužba, popołdnju w 2 hodź. kemšenje za dźěći.

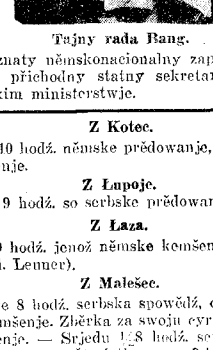
Pokhowana: 29. I. Marja Riechowa rodźena Tillichec z Lemišowa, 60 lět, 10 měs.

Z Khwaćic.

Rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za naš Boži dom. — Wumrěła: 28. jan. Marja Martha rodź. Jordanec, Korle Augusta Hahlanda, rentnodstawarja we Wulkej Dubrawje, mandź., 66 l. 13 dni.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. němske, ½11 hodź. serbska kemšenje. Zběrka. Pop. w 4 hodź. němska Boża słužba ze spowědźu w Nowšćanskej šuli.

Tajny rada Bang.

Tutón znaty němskonacionalny zapósłanc mjenuje so jako přichodny statny sekretar w němskim hospodarskim ministerstwje.

Z Kotec.

Dop. ½10 hodź. němske předowanje, na to němske dźěćikemšenje.

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. so serbske předowanje čita.

Z Łaza.

Dop. w 9 hodź. jenož němske kemšenje (stud. rada cand. theol. Lenner).

Z Małešec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź serbske kemšenje. Zběrka za swoju cyrkej. ½11 hodź dźěćikemšenje. — Srjedu 1/8 hodź. serbska biblijska hodźina na farje. — Stwórtk pop. w 3 hodź. w Delnjo-hórčanskej šuli.

Z Minakała.

Dop. ½9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boża słužba.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske kemšenje. Zběrka za skutk luboše-ćerc. — Stwórtk wječor we 8 hodź. towaršstwo holcow (herni a delni wotrjad) na farje. — Pjatk wječor we 8 hodź. towaršstwo holcow na farje.

Z Nosaćic.

Dop. w 9 hodź. němska, ½11 hodź. serbska Boża słužba, po tutej serbska spowědź. Zběrka za Gustav-Adolfske towaršstwo. Pop. ½3 hodź. towaršstwo młodych holcow. — Wutoru 7. febr. wječor ½8 hodź. towaršstwo žonow. — Srjedu 8. febr. wječor ½8 hodź towaršstwo młodych holcow. — Pjatk 10. febr. wječor ½8 hodź. towaršstwo młodych holcow.

Z Porśic.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske kemšenje, dźěćikemšenje w Bošecach ¼10 hodź. za mjeńše. ½11 hodź. za wjetše dźěći a

pop. ½2 hodź. w Poršicach za wjetše dźěći. Pop. ½3 hodź. towarstwo młodźencow. — Stwórtk wječor ½8 hodź. serbska bibliska hodźina w šuli w Bošecach. — Pohrjebany: Morwonarodźeny mandź. synk skalarja Korle Alfreda Krječmarja w Bošecach a jeho mandźelskeje Friedy rodź. Wünšec.

Z Rakec.

Dop. ½9 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske komjenje. — Póndźelu rano ½8 hodź. raňša mutrnosć. — Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska hodźina.

Z Wósporka.

Dop. w 9 hodź. předowanje, ½11 hodź. křesćanska wučba za dźěći na farje.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske, ½11 hodź. serbske komjenje, kolekta. Pop. w 2 hodź. komjenje za dźěći, ¼4 hodź. Boža słužba w Lěskej. — Wutoru, 7. II. wječor we 8 hodź. žónske towarstwo pola Miršec.

Dźěło za narod

Hłowna zhromadźizna serbskeho towarstwa „Domizny" w Khelnje.

Serbske towarstwo „Domizna" w Khelnje wotmě swoju hłownu zhromadźiznu 15. januara. Po powitanju poda předsyda rozprawu wo poslednjej zhromadźiznje a też wo hodownym swjedźenju. Rozprawješe też wo skutkowanju towarstwa w zańdźenym lěće. Spominaše na zemrětych synow serbskeho ludu, wosebje pak na našeho towarša Mikławša Lebzu. Přitomni k jich wopomnjeću postanychu. Běše słyšeć, zo běše towarstwo hodowne wjesele přihotowało towaršej, kiž běše so woženił, štož so kóždy króć stanje. Předsyda přečita kaž kóžde lěto naspomnjenja hódne podawki zańdźeneho lěta. Pokładnik poda zličowanje pokładnje. Běše swědomiće dźěłał, kaž to pruhowarjej wobkrućištaj. Předsyda dźakowaše so jemu za jeho woporniwe dźěło. Swjedźeński wubjerk też za přichod swoje dźěło na so wozmje. Předsyda napřešowaše, kak nawe wašnje „wokolnika" skutkuje. Wupraji so nawšitkowna spokojnosć. Potom podótkny so wón lětskeho 1000lětneho swjedźenja w Budyšinje a zo tam předwidźomnje też Serbja sobuskutkuja. Njezapomni pak też, přitomnych zahorić za čitanje Serbskich Nowin. Pokaza na jich wuznam za swoje čitarstwo, na narodnym a hospodarskim polu a nic naposlednk na jich dobry wliw na nabožnym polu. Pruhowachmy też naše wobstejnosće, hač je mjenje towarstwu přidrućić młodostny wotrjad. Tola tuchwilu poměry tajke njejsu. Stajmy so też namjet, zo ma towarstwo wotmě přiwabne zhromadźizny abo wječory, ćehnuž so zdźała přihłosowaše Zhromadźizna skónči so z narodnej hymnu.

Sokołstwo, šport a hry

Njedźelu, 29. wulkeho rózka pisarosy sobi Ralbičanske I. mužstwo Pančicanskich DT. I. mužstwo ke kopańcy. Najprjedy kopaše Ralbičanske II. napřeco Pančicanskemu III. Na woběmaj stronomaj so khětro twjerdźe hraješe. Přeć tutej kopańcy dobuchu Ralbičanjo z 1:3. Po tutej hrě nastupi nětko Ralbičanske I. mužstwo Pančicanskemu I. DT. Započachu w 3 hodź. Hrajachu khětro wótrje a spěšnje, tak zo bě přihladowarjow na kóždy pad spokojti. W 15 [illegible] padźechu prěnje wrota pola Ralbičanow. [illegible] Pančicanski sejdźenik třeli. Po tym hrajachu [illegible] nadobo pomalšo, štož by tola hewak nje[illegible]hé dyrbjało. Krótko do poskasa třeli hišće [illegible]ański prawy zwjazník dobre wrota. Tak stejachu [illegible] w połčasu 2:0 za Pančicanow. Po nadawanju [illegible] Pančicanjo z wětrikom, tak zo so jim khětro lochko kopaše. Ralbičanjo próceowachu pak so hač do kónca z najwjetšej energiju, zo bychu tola znajmjenša čestne wrota třělli, tola też to so jim njeporadźi. Hrajachu njenujcy z třomi druhimi, kotřiž běchu prjedy tuchu hižo jenu napinacu hru sobu kopali, dokelž jich I. mužstwo ženje bromadźe hrać njemóže. — Też Pančicenjo hrajachu z dwěmaj z II. mužstwa, kotrajž běštaj też hižo prjedy tuchu sobu kopałoj. W 60. mjeńšinje poradźi so Pančicanskemu skitarjej nadběh na njepřećelske wrota a při tym třeće wrota třělić. Krótko před kónecm třěli hišće sryjdźnik dwoje dalše wrota. Tak dyrbjachu so Ralbičenjo z 5:0 porážka spokojić. Zda so skoro być, kaž by Ralbičanske I. přeco bóle wróćo šło. Tola njedajće so tohodla wottrašić.

Radio

Sobotu 7. februara słyšimy:

Königswusterhausen. Nimo znateho wšědneho programa: 16 přednošk „křesćanska Egiptowska", 19.35 „storij „Jezusowe dźěćatstwo", 20 pisany wječor z Mnichowa.

Lipsk: Nimo znateho wšědneho programa: 19 wunoški spytnistwa mediciny w lěće 1932, 19.30 zabawna hudźba za klawěr, 20 Planitzska wjeselosć, 21 ze Mnichowa pisany wječor.

Hišće wažne z dnjoweho programa: Wrótsław 20 koncert Slezyskeje filharmonije „wot Suppeja hač k Millöckerej".

Přilopk

* Habrišk worjoł nadpaduje lětadło. Mješ Albanyom a Montrealom w Ameriju habrišk worjoł póstowe lětadło nadpadže. Wjednik lětadła spyta ł tam- a semlětanjom worjołej cełnyć. To pak so jemu hnydom njeporadźi. Jako so worjoł třeći króć na lětadło jaměrł, jeho prozwelter ihrabny a mori.

Rospodarski rozhlad

Pjatk 3. malcho rózka 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,276
1 jendźelski punt	14,23	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,37	100 franc. frankow	16,425

Burjaŋow wobkład wćerja nimale wšitke kurty akcijow, bołtajcych a rentowych liścinow powjetšejowachu. Burjy cśěrnu rospuśćenje běrna, a ł wólbnoho bźěźenja wuchwaźowaju njepokojenje hospodarstwa. Tute wocźahowasche, zo nowa wuśmějowaśa hnydom ł rjanym skutkom wustupi, so by so tahanjam wotpomahaś najwobuznišim jadźakam wožiwjenja hospodarstwa. Bursowe rosprawy wobźarnja, so ł rěcze statneho kanclerja njeje nuhładnoho jeničkiće cśi[illegible] wuśćiśiś, śehto ma so pśecejwšchnym najnuhliwšeho śaś.

Produktowe wiki jewja jara njewěste wjeselowcze. Dowoz wćerja małki wjeć. Mlyny su mało šaftarane, tak bě bjez dźiwa, so pśaćśiny wćerja postupowachu wo 5 pf. pódbawe běchu powuśćenja w termińowym wikowanju.

Wćerja pśaćeśeše w Barlinje zentnaŕ

pšeńcy: 9,35—9,45 (9,10—9,20) hr., rožki: 7,65 hać 7,75 (7,45—7,55) hr., ječmjenja, nalěpšeho: 8,25 hać 8,75 hr., najmjeńšeho: 7,90—8,20 hr., wowsa: 5,70—5,85 (5,50—5,65) hr.,

w termińowym wikowanju:

pšeńcy:

za měrc: 10,25—10,37½ (9,95—9,92½) hr.,

za meju: 10,35—10,45 (9,98¾—9,96¼) hr.,

rožki:

za měrc: 8,27½—8,35 (8,07½—8,03¾) hr.,

za meju: 8,40—8,36¼ (8,10—8,07½) hr.

Pśaćśiny w tpunkach pu pśaćśiny tydźeńšich wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njejšu, so njepśechemjeńcu.

Wiki w Kantorju.

Pšeńca pśaćeśeše 8,90—9 (8,70—9) hr., rožka 7 hać 7,10 (6,80—7) hr., ječmjenj, nalěpši 8,50—8,75 hr., najmjeńši 7,50—8,25 hr., wowsa 5,60—5,80 hr., muka, pšeńcyna (60%) 18,50 hr., ržana (60%) 12 hr., (70%) 11 hr., wotrubY, pšeńcyne 4,75—5 hr., ržane 5—5,50 hr., hyno 2—2,25 hr., hłoma, słoma 1,30 hr., k tajźanju 1 hr., we wokrjejach 1,80 hr., běrny 2,30—2,50 hr., běrny punt 3 pf., butra 1—1,10 hr., jeja 10 pf., kofejźadło 30—40 (30) pf., tał, wulki 10 pf., běły 8 pf., cźerwjeny 10 pf., hrudźoju 30—50 pf., pupjaty 30 pf., jědźna łoboda 25 pf., jabłuka 10—30 pf., zybła 10 pf., tśěšń 60 pf., kśěšć hołotuje 35 pf., wino w flaškach 50 pf., morchej 8—10 pf., rapunkli 1,20 hr., worjechi, wulkje 35—45 pf., ležne 35—45 pf. Prošata 8—15 (7 hać 14) hr., běłaki 23—25 hr.

Pśaćśiny w tpunkach pu pśaćśiny tydźeńšich wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njejšu, so njepśechemjeńcu.

Wiki w Labiju.

Tu pśaćeśeše pšeńca 8,70—9 hr., rožka 6,80—7 hr., nalěpši ječmjeń 7,50—8,50 hr., wowsa 5,50—5,80 (5,60—5,80) hr., běrny 2—2,50 hr., hyno 2—2,50 hr., hłoma, ł matśinym nuźěźena 1—1,25 hr., muka, pšeńca (60%) 15,50 hr., ržana (60%) 12 hr., wotrubY, pšeńcyne 5 hr., ržane 5 hr., butra 55—60 (55—65) pf., jeja 10—11 pf., twaroh 20 (20—25) pf., běrny 3½ (3) pf., tał, běły 5—7 (5) pf., cźerwjeny 6—10 (6) pf., hrudźoju 15—45 (25—35) pf., ječmjeny 15 pf., wulki 12—15 pf., pupjaty 25—30 pf., karoty 10 (7—10) pf., jědźna łoboda 20—25 (30) pf., kofrabi 8 (10) pf., porej 15 (30) pf., kuleraby 10 (8) pf., zybła 9—10 (9) pf., tomaty 50 pf., kśěšć hołotuje 20 pf., radiši 10 pf., rjenjeń 5—8 pf., jabłuka 7 hać 20 pf., měrnik 15 (20) pf., morchej 10 pf., tšěn 80 pf., karoty 60 pf., liny 70—80 pf., šcheźuki 80—90 (90) pf., cźerwjena rěpa 8—10 pf., hušy 85—90 pf.

Pśaćśiny w tpunkach pu pśaćśiny tydźeńšich wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njejšu, so njepśechemjeńcu.

Wiki w Khelnje.

Tu pśaćeśeše mjeso, howjaze 50—70 pf., cźelaca hać 80 pf., skopjaze 90—100 pf., šwinjaze 70—[illegible] gornitaze 50—120 pf., jelenjaze 40—100 pf., bźywe [illegible] ujaze 50—120 pf., bažanty 1,80—2,50 hr., kaze[illegible] we 1,50—2,30 hr., karnicke 60—120 pf., sajaze 2,5[illegible] hr., kaźki 1—1,20 hr., hušy, sarźane 90—1[illegible] młode hołoje 50—90 (60—80) pf., žywe kury 1,80 [illegible] hr., žywe cźapony 2—3,50 (2) hr., jeja 11—12 pf., [illegible] 1—1,10 hr., twaroh 25 pf., tuny wolij 80 pf., liny 65 hać 80 pf., šcheźuki 80 (75) pf., karpy 70 (65) pf., [illegible] rabi 5 pf., morchej 7 pf., jědźna łoboda 40 (35) pf., tał, hrudźoty 30—40 pf., cźerwjeny 12½ (10) pf., běły 10 (7½) pf., wirsingowy 10—15 pf., jelery 15 (10) pf., pupkaty 30 pf., měrnik 20 (10—15) pf., tšěn 40—50 (25—30) pf., radišk 10 pf., zybła 10 pf., kuleraba 5 pf., zentnaŕ běrnow 2,50—2,80 (2,25—2,75) hr., hyno 3—3,5 pf., rapunkli 80 pf., jabłuka 20—40 (15—30) pf., worjechi, wulkje 35—50 pf., ležne 35—45 pf., tomaty 60 (50) pf., měd w płastach 1,60—1,80 hr.

Pśaćśiny w tpunkach pu pśaćśiny tydźeńšich wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njejšu, so njepśechemjeńcu.

Swinjaze wiki w Khelnje.

Pśihnjetych běchu 938 prošatow a 147 běłakow. — Prošata pśaćachu, małe 5—7 hr., krjene 7—9 hr., wulke 9—12 hr. Běłaki pśaćachu, małe 12—30 hr., krjene 30—45 hr., wulke 45—65 hr. Wiki běchu schpatne, wšě[illegible] pśaćśiny bo njepśechemjeńcu.

Wiki rěznego statu wćerja w Drježdźanach.

Dokelž běchu mało šwinu pśihnuli, so ložźe pśihdawachu a pśaćśiny so derje porjedźowachu. Běrny so cośpjeśelachu. Sa cźelatami so wot ranja prakchachu, tuž też pśeśećśiny a łojka postupowachu. Pódbjśiśo wiki w cźelatach wjasuchu a jenjunjene pśaćśiny so sajo jeśachu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje so tuchi abo tehi kg. hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	2. 2.	1. 2.		2. 2.	1. 2.
Pšeńca	184-186	184-186	rjany	12,5-15,0	12,5-15,0
rožka	153-155	152-154	woka	14,5-15,5	13,5-15,5
ječmjeń, nal.			nadra rjany	9,00-10,0	9,00-10,0
ječmjeń	165-175	165-175	holte tuplje	11,5-12,7	11,5-12,7
wowsa	114-117	112 115	seradella	17,0-23,0	17,0-23,0
kukurica	—	—	raps wowše	—	—
pšeńć. muka	22,5-25,7	22,5-25,7	rjany wowše	10,50	10,50
rjana muka	19,8-21,7	19,7-21,7	suchi truhanje	8,80	8,80
pš. wotruby	8,19-8,5	8,19-8,5	lo rmj. kruše	13,2-13,3	13,2-13,3
ržane „	8,70-9,0	8,7-9,0	syno, 50 kg	1,75-2,1[illegible]	1,75-2,1[illegible]
raps	—	—	rjana slona	0,65-0,7	0,65-0,7
hróch Viktor	2,0-2,30	2,0-2,3[illegible]	pśeńć. „	0,40-0,6[illegible]	0,45-0,[illegible]
lane symjo	12,0-14,5	12,5-14,0	wowsna „	0,40-0,[illegible]	0,45-0,55
pjetuški			jećna „	0,4 -0,[illegible]	0,45-0,55

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

2. februara

3 wot., 13 byk., 12 kruw., — jałoje, 506 šelat, 185 wowc., 328 swini.

Płaćizny za

šelata: 1. —, 2. 35—38, 3. 30—34, 4. 26—29;

swinje: 1. 36—38, 2. 36—37, 3. 35—36 4. 31—35.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerj w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dahmas w Budyšinje. — Za nawšitki: G. Janak w Budyšinje.

Pčołarske towarstwo „Delni Sprěwiny Dol"

Rozprawa Budyskeje wobkedźbowarnje za januar 1933

Wysokosć nad morjom	Temperatura po Celsiju najnižša	najwyša	srěnja měsačna copłota	Hibanje wahi w dekadach (1—2—3) Přiběranje po gramach 1	2	3	Wobeběranje po gramach 1	2	3	Summa w kilogramach	Ličba dnjow wulećenja	nošenja mjedu	hłowne žórło za nošenje mjedu	mnohosć dešća
210	— 21	+ 4	— 3,8	—	—	—	150	150	200	0,500	—	—	—	15,4

Nowi mužoło na wysokich knježeŕstwowych městnach.

1. President němskeho landbunda Willikens je pječa za statneho sekretara w pruskim ratarskim ministerstwje zwubrany. — 2. Studijowy rada Rust-Hannoverski, nacionalnosocialistiski zapóslanc we němskim sejmje, ponjemuje so najskerje za statneho sekretara w pruskim kultusowym ministerstwje. — 3. Dr. Milch, direktor němskeje „Lufthansa", je nowa so za naměstneho němskeho komisara za lětarstwo.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za maty mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běrny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńje dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tutej banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 30 — Budyšin — Sobotu, 4. februara 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Nowy čas

Tak smy jón nětk doživili, tón nowy čas, a wjele spěšniše hač smy sebi to wočakowali. Zo wón přindże, Adolf Hitler, smy wšitcy wědźeli. Nětk je sebi k nam dójšoł. Nic drje tak, kaž smy sebi jónu myslili, we wichoru a mjećelu, ale w čichim, zymskim wjedrje. Wón njeje tež přišoł sam, ale wobdaty z wliwapołnymi nuzemi srjedź lěsa čerwjenych khorhojow z hakatym běłym křižom z přewodom muzštwow worcelweho klobuka a we khłódkn zeleneje fronty. Haj, Harzburgska fronta tu je a z tym je začahnył nowy wozluch a z nim nowy čas do našeho kraja. Hač lěpši, to dyrbi hakle přichod pokazać.

Běda we kraju a ludowa nuza běše tež njezujesliwy skhodźeńk nastupiła a běše wuskutkowała, zo so na prawicy stejace mocy we našim kraju zabywši wšitku rezkoru posledniheho časa zjednoćichu. Do bjezdna čěrjacy wóz dyrbi so ze wšej mocu zadźerżeć a so zaso na runu dróhu storčić. Do womorcy zapadnjene hospodarstwo dyrbi so před dospołnym rozpadom skitać a zaso wustrowić, zo njeby lud do zadwělowanja zapadnył. To chcychu drje też wotstupjeni mužaje, ale nowi mužaju maja pječa to prawe lěkarstwo, z kotrymž dyrbi so cyle wósce to poradźić. Stož so jenemu Brüningej, z Papenej a ze Schleicherej šlachćić njechaše. Nowi mužaju mějachu swój program dawno přihotowany a runjež njebě hišće wuprobowany, wobkrućowaše so nam, zo so wše nirzo kulić njemóže. Wězo, hewak njeby wšak tež cyle přenjenje žanemu zmysła mělo. Nětk so wšitcy na to wjeselimy, zo nam nowy čas přinjese wumoženje a zo budźe hórzy wješe běły kóne.

Pónjedźelu wječor słyšachmy w radiju z Barlina reportaźu wo holdowanskim ćahu, kotryž njeličomne disciplinowane muzštwa hokateho křiża a worcelweho klobuka před nowym kanclerom Hitlerom a statnym presidentom z Hindenburgom předwjedźechu. Wo nowym kanclerju Hitlerju rěkaše takle: Wón stej na balkonje kanclerowcho paleja a přihladuje z pozbližnjenej ruku a ze smjerć khuźnym wobłčom na bjezkónčne, nimokročace syły zahorjenych muzštwow. Wot přemóžaceho začišća zajeći reportiśca so prašachu, hač je so podobnoho, wulkotnehe w němskim kraju hdy zjewiło. Ně, khiba w lěće 1813, hdyž čehnješe němski lud do wuswobodźeńskeje wójny a přeco jeho augusta léta 1914 při wućahu našich wojakow do swětoweje wójny. — Němski lud je znowa postanył a wubědźi sebi swoju swobodu, na kotruž ma jako wysoko civilisowany lud ze starej kulturu swoje prawo. — Lěpje mortwi, hač być lud bjez česće. A Bóh pomha jenož khrobłemu. Tak mjenuše klinčachu Göringowe słowa z mikrofona.

Zo wšěm sprawnje zmyslenym ludom přihłosujemy też my nie jenož jako němscy staćenjo, a'e też jako Serbja tutym słowam. Začuwamy hłuboko bědu luda, kotryž je we njeswobodźe žiwy a bjez česće. Njepřejemy to žanemu ludej, štož su naši přijedowniccy we njeswobodźe wutrać dyrbjeli a my mamy dźensa to jeničke přeće, zo nam nowy čas njepřinjese jenož hospodarske wumoženje, ale zo nam też našu nam hišće zbywacu snadnu kulturnu swobodu jeli ju nam powjetšić a přisporić njezamóže, znajmjeńša njezraujenu wostaji.

Dokelž smy sebi hobrskeho nadawka wědomi, ke kotrehož wuwjedźenju je so nowy kanclerowy kanclerowy zmužił, dha wuwabja nam jeho smjerćkhutne wobličo same wobdźiwanje a připóznaće. Nihdy njespodoba so nam tajki muž, kotryž jako triumfator sebje samoho wobdźiwa a so napjerajo přezběhnje kaž někajki přibóh. Njehojimy so tak jara khutnoho wobliča hač smějkateho. Naša wěc je sprawna a tam, hdźež rozrisuje so wo prawo, njech knježi khutnosć. Tu je za nas smějkanje wohanjenje, njeprawda a přerada. Přejemy nowemu kanclerej, zo we přichodźe, hdyž budźe so wo prawa ludow jednać, dale swoju dotal wopokazanu khutnosć a khutne wobličo wobkhowa a nam njebudźo zatrach dla našeho přichoda doma we našej Łužicy. Hdyž budźe wón praskać, budźa so jeho małe kusate psy bojeć. A tute su nam přeco wjele bóle ke škodźe byle hač krući ale sprawni ludźo wot horjeka. Tuž wobkhowajmy zymnu krej. Wšak so tak horco nihdy njeje, kaž so wari.

Abo dyrbjeli tola traś hnydom do fronty oposicije zastupić, dokelž so z nastupjenjom knjeježerstwa z trochu pozdaćenym nacionalismom nastróžichmy? Su dźe nam tola hišće wšelake wuprajenja a přizjewjenja wjednikow, wulkich a małych, z Hitlerowcho hibanja w ponjatku, kotrež nam ničo dobreho we nastupanju našeho swojorazneho žiwjenja njelubja. Ale njech přeco, mamy časa k wočakowanju a wostanjemy z knjezom nad našim rozsudom. Jako cyłk my tak a tak politisey njewustupujemy a jako jenotliwe ma kóždy wšelake puće opositije swobodne, jeli so to jako nuzne wupokaza. Njebudźemy mjelčeć, dóndźeli k tomu. A budźemy-li mjelčeć, potom njech kóždy do předka wě, zo jenož mjelčimy, dokelž su nam prane na hubu powěsnyli.

Hišće njeje tak daloko a hišće mamy nadźiju, zo wšitko nanajlěpjo wotběži. A to je też nuzne, je-li chcemy so zaso hospodarsey pozběhnyć a we našej dominzje we měrjo a zboža živi być. Za.

Bayerska přećiwo Hitlerowemu namołwjenju

Hitlerowe namołwjenje za němski lud je w Bayerskej wotklóš nadesćo'a. Shromadna shromadźizna bayerskeje ludoweje strony a kśesćijańskeho burskeho towarstwa, sańdženy jenowótk w Eichstattu bě mócny wólbny wustup kśesćijeńskeje Hitlerowej politiky. W njej mějesće ministerski president dr. Held hłowny rěć, kotraž ju na žadanje katolskeje hibanja w ponjatku, kotrež nam ničo dobreho we nastupanju našeho swojorazneho žiwjenja njelubja. Ale njech přeco, mamy časa k wočakowanju a wostanjemy z knjezom nad našim rozsudom. Jako cyłk my tak a tak politisey njewustupujemy a jako jenotliwe ma kóždy wšelake puće opositije swobodne, jeli so to jako nuzne wupokaza. Njebudźemy mjelčeć, dóndźeli k tomu. A budźemy-li mjelčeć, potom njech kóždy do předka wě, zo jenož mjelčimy, dokelž su nam prane na hubu powěsnyli.

Hišće njeje tak daloko a hišće mamy nadźiju, zo wšitko nanajlěpjo wotběži. A to je też nuzne, je-li chcemy so zaso hospodarsey pozběhnyć a we našej dominzje we měrjo a zboža živi być. Za.

Hitler Italskej

Němski kanzler je jchwórtk sastupnikow italskeho nowinarstwa w Barlinje na dlěsche rozrěčenje pichjal, kotrehož wospichijece su wsche italske nowiny wjeza w pósdnich wjeczornych hodźinach i wobsebitymi wudawkami rozschěrile. „Wjeselu so", je Hitler Italjanam prajił, „so wóju w hrodze němskeho kanzlera jako prěnich wukrajnow italskich hosći powitaci. Jako samolwity wodźer němskeho knjeżerstwa, móju so nadrobnje za hospodarske dorozumjenje wobeju ludow, za kotrež jym stajnje wustupowal, sastajić, dokelž wěrju, so budża tele poćahi europiskemu měrej służić. **Budźemy wschо cjinić, so by so němsko-italske hromadźedźełanje do skutka stajiło.** Mje je winowali, so někotre jara poměrnu rěć pornjo mojim pjedawschim rěčam wužiju. To njeje wérno. Njeżbym jenje niczo dżuł a nodżu też dżenża niczo druhcho dyżli pschipósnasze żiwjenjowych prawoww wulkeho němskeho kulturneho luda. Italika to žama za sebje žada. Tohodla staj wobaj ludaj na tym žamym podłožu, a tohodla je lohko, so mjes sobu wo wulkich żiwjenjowych praschenjach mjedzy dorozumnieć." Hitler na tónju swojeje rěcze nowinarjow namołwi, so bychu w jeho mjenje italšći lud postrowili, kotrehož jaczucza a ideale žu w tydzele wězach z němskim ludom jenake.

Centrumska strona je pola němskeho presidenta protestowała

Pschedsyda zentrumskeje strony, prelat Kaas je kjemu presidentej błędowaze pišmo pósłał:

„W rospuschczasnym wukazu wczerawschcho dnja so jako pschicżina za wukonjane rospuschczenje němskeho żejma praji, so je so wupokazało, so njeje możno było, k dżełu tkmanu wjetschinu w němskim żejmje wutworić. Němska zentrumska strona ma za nusne, pschecżiwo njenowanej pschicżinje, kotraż wopraudzitoschi njewotpowěda, protestować, dokelż knjeżerstwo njeje rospraszenje, z njej sapoczane, dale wjedło a jo bjes wěrychódnoze pschicżinu pschetorhło, pryedy hacż je k wopraudzitemu rozsażnjenju doschło.

Němske knježerstwo chce pruski sejm rozpuščić

S tymile žadanu je so 81. paragraf němskeho khlocżazeho zakonja pschestupił.

Němske knježerstwo je pjecza wobsamkło, pruski żejm rospuschczić. Najpryedy dyrbi so pruskemu żejmej zładnosć dacz, so by sam żwoje rospuschczenje wobsamknył. Jeli so jo wjetschina njeby za tajke rospuschczenje żwjedła, knježerstwo najzkerje po druhim puczu rospuschczenje dożpje. Po rospuschczenju pruskeho żejma bychu so wólby do němskeho żejma a pruskeho żejma zjednoczile.

Też gmejnske sastupjerstwa w Pruskej dyrbja so rospuschczicz.

Němskonacionalni a nacionalni sozialistojo mjenja, so je nětczischce ludowe politisze smyslenje za nowowólby za nich pschihódne. Tohodla žnadź wobsamknu, gmejnske sastupnistwa w Pruskej rospuschczicz a nowowólby do nich na njedźelu 12. měrza postajicz.

Barlinski „Vorwärts" so na tři dny zakazał

Barlinski policajski prezident je na podłožku 6. paragrafa wukasa němskeho presidenta k zachowanju smutkownoho měra z 19. decembra 1932 w Barlinje wukhadźacy dźenik „Vorwärts" z hnydomnym skutkowanjom hacz do 6. februara 1933 zakasał. Zakasnja też kóžde pojdaczne cźi-

schćanje pismo wopischija, kotrež ho wěnuje jako stare wupokaze abo ho jako jeho namananje wobhladuje.

Wo pschičinach kakajnje ho praji: W rauschim wudaciu 57. cyšla w nawodwinerju na titulnej stronje pod napisnom: „Němški ludo, zony, muzojo!“ njes druhim sledowaze sady rjeka: „Wsche tuo taikim planam Waš k wojowanju wolamy, wobaraicje so! Schkitajcje swoje samupostajaze prawo jako staczenja, postajcje z pschecziwo zywojim Pollocžerjam, pschecziwo wobsebnym ludzom, jako dyhanjenje cžeškej horcznej worschcze willkokapitala. Rostamajcje jenu politiku a hospodarsku móz. Wojnicje tahodla z nami za wuswobodzenje wulkich kublow a za rosdželenje kraja mjes rataricow a rataršich dželaczerjow! Wojujcze z nami za wuswobodzenje cžeskoindustrije, za wutworjenje socialistiskeho hospodarstwa po pschemyslenym planje a hospodarnje.“

Jendželscy nowinarjo poia Hitlera

Němški kanzler Hitler je w Barkinje jendželskim nowinarjam na jich praschenje prajił, so **schtriketny plan**, kotryž ho za kuježeršiwowy program žada, schtwi lěta wupjelni, za kotrež so pschichodny němški ljezy wuzwoli. **Za Němsku njeje krjedźny kurs mózny.** Pak ho khorhej kolicžestwina policaj, pak ko Němska hama zabo namala. Proze zwětowe nowiny, so njebychu **ho pschekhwatalnjschi žydźile.** Wduż ho Hitlera za mózneje pschichodneje wójny praschachu, wón wotmolwi, so móze jenož wójna kanicženja byez. Nichtó želi wěr a pokoj bóle njepscheje duzi Němska. Ale kaj wschc druhe staty Němska za **tunoprawnoscju a za pschimjerjenym měrom** na zwócze žada, runje kaj bychu Jendželczenjo w tym samym pokazenju za swój kraj na tom wobzielcli.

Krwawne zraženja w Němskej

W nozy k schtwórtkej su w **Annabergu** w swadze nazionalnych sozialistow se sozialdemokratami psched ludowym domom pschišłuschnika „němskostatneje khorhoje Jungа a wutřelom do brjucha cžesko zranili. Won je borzy po tym w khorowni wumrjel.

*

W nozy k pjatkej su w Elbecžedu jeneho kommunista cžesko zranili. Nazionalni sozialistojo zakroczajym policistam brošcžu a špitalu, zajatcho nazionalneho sozialista wuswobodźeja. Pschi tym jeneho policajskeho sastojnika zranichu. Na druhim městnje jenemu nazionalnemu sozialistej hlowu zranichu.

*

W **Brettenje** w Badenskej kommunistojo z Durlacha po dwóch cžehnjechu. Srašichu do nazionalnych sozialistow. Někotre wobsoby so zranichu. Jedyn kommunist je na tželnu ranu wumrjel.

Njedźiwajcy sakajnje prusčeho kuježeństwa kommunistojo **se Sokomorowskich** wuhlowych jamow po dwóch cžahachu. Njedźiwajcy na policajske kasanje ho njeroseržechu. Hdyž ho policistojo z gumijowym klumpachom do demonstrantow dachu, k pschimanšzy dóndże. Pschi tym tsjoch policistow a někotrych zbohdom lohko zranichu. Pjeczoch kommunistow so jasli.

*

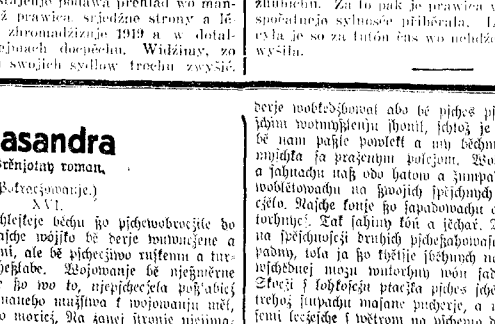
W **Lübecku** dželaczerjo strajkuja, dokelž je policija sozialdemokratiskeho němskostatneho zapósłanza dr. Lebera jasała. Tež po 24hodźinskim protestowanym strajku njeje ho dželaczerjo do dželarnjow wrócili. Strajkej je ho nastojiwa hišče z pjatu dželaczerjow pschisamkło. Wot schtwórtka tež personal dróhowoje železnizy, wjednizy automobilow a omnibusow strajkuja. Tež dželaczerjo w cžišcžerskich prawopowych nowin so pschi strajku wobdźeleja. Tak zu pjatk technizny pschihlašerjey nowin „Lübecker Generalanzeiger“ dželo zlożili. Straik je nětko potuschitowny.

*

Kaž je policija w **Bochumje** zdželila, su tam nazionalni sozialistojo do cžasa nětdže 1000 sozialnych demokratow tželeli. 11 wosobow je ho z kulkami zranilo, njeschtyri cžežko. Pschi zraženju w **Altonje** su nazionalni sozialistojo jeneho dželaczerja morili.

Francowska a Italska

W rjedźe zwójich pschedwuschkow wo porjadach Francowskeje k wukrajej je ho pschedwschi francowski minister

Kajki napohlad změje nowy němski sejm?

Tuto grafiske zestajenje podawa přehlad wo mandatnych liščach, kiž prawicu, sejedźne strony a lěwicu w nacionalnej zhromadźiznje 1919 a w dotalnych 7 němskich sejmach dopěcha. Widźimy, so můžeše lěwica ličbu swojich sydłow trochu zwyšić. Sejedźane strony pak w zaměrjenych 13 lětach ważnje zhubichu. Za to pak je prawica wo nimale šoše króć spodźanoju sylnosće přibrała. Lěba mandatow dosyła je so za tutón čas wo nehdže 40 procentow powyšiła.

*

Wo pschičinach kakajnje ho praji: W rauschim wudaciu 57. cyšla w nawodwinerju na titulnej stronje pod napisnom: „Němški ludo, zony, muzojo!“ njes druhim sledowaze sady rjeka: „Wschc tuo taikim planam Waš k wojowanju wolamy, wobaraicje so! Schkitajcje swoje samupostajaze prawo jako staczenja, postajcje z pschecziwo zywojim Pollocžerjam, pschecziwo wobsebnym ludzom, jako dyhanjenje cžeškej horcznej worschcze willkokapitala. Rostamajcje jenu politiku a hospodarsku móz. Wojnicje tahodla z nami za wuswobodzenje wulkich kublow a za rosdželenje kraja mjes rataricow a rataršich dželaczerjow! Wojujcze z nami za wuswobodzenje cžeskoindustrije, za wutworjenje socialistiskeho hospodarstwa po pschemyslenym planje a hospodarnje.“

Jendželscy nowinarjo poia Hitlera

Němški kanzler Hitler je w Barkinje jendželskim nowinarjam na jich praschenje prajił, so **schtriketny plan**, kotryž ho za kuježeršiwowy program žada, schtwi lěta wupjelni, za kotrež so pschichodny němški ljezy wuzwoli. **Za Němsku njeje krjedźny kurs mózny.** Pak ho khorhej kolicžestwina policaj, pak ko Němska hama zabo namala. Proze zwětowe nowiny, so njebychu **ho pschekhwatalnjschi žydźile.** Wduż ho Hitlera za mózneje pschichodneje wójny praschachu, wón wotmolwi, so móze jenož wójna kanicženja byez. Nichtó želi wěr a pokoj bóle njepscheje duzi Němska. Ale kaj wschc druhe staty Němska za **tunoprawnoscju a za pschimjerjenym měrom** na zwócze žada, runje kaj bychu Jendželczenjo w tym samym pokazenju za swój kraj na tom wobzielcli.

Krwawne zraženja w Němskej

W nozy k schtwórtkej su w **Annabergu** w swadze nazionalnych sozialistow se sozialdemokratami psched ludowym domom pschišłuschnika „němskostatneje khorhoje Jungа a wutřelom do brjucha cžesko zranili. Won je borzy po tym w khorowni wumrjel.

*

W nozy k pjatkej su w Elbecžedu jeneho kommunista cžesko zranili. Nazionalni sozialistojo zakroczajym policistam brošcžu a špitalu, zajatcho nazionalneho sozialista wuswobodźeja. Pschi tym jeneho policajskeho sastojnika zranichu. Na druhim městnje jenemu nazionalnemu sozialistej hlowu zranichu.

*

W **Brettenje** w Badenskej kommunistojo z Durlacha po dwóch cžehnjechu. Srašichu do nazionalnych sozialistow. Někotre wobsoby so zranichu. Jedyn kommunist je na tželnu ranu wumrjel.

Njedźiwajcy sakajnje prusčeho kuježeństwa kommunistojo **se Sokomorowskich** wuhlowych jamow po dwóch cžahachu. Njedźiwajcy na policajske kasanje ho njeroseržechu. Hdyž ho policistojo z gumijowym klumpachom do demonstrantow dachu, k pschimanšzy dóndże. Pschi tym tsjoch policistow a někotrych zbohdom lohko zranichu. Pjeczoch kommunistow so jasli.

*

W **Lübecku** dželaczerjo strajkuja, dokelž je policija sozialdemokratiskeho němskostatneho zapósłanza dr. Lebera jasała. Tež po 24hodźinskim protestowanym strajku njeje ho dželaczerjo do dželarnjow wrócili. Strajkej je ho nastojiwa hišče z pjatu dželaczerjow pschisamkło. Wot schtwórtka tež personal dróhowoje železnizy, wjednizy automobilow a omnibusow strajkuja. Tež dželaczerjo w cžišcžerskich prawopowych nowin so pschi strajku wobdźeleja. Tak zu pjatk technizny pschihlašerjey nowin „Lübecker Generalanzeiger“ dželo zlożili. Straik je nětko potuschitowny.

*

Kaž je policija w **Bochumje** zdželila, su tam nazionalni sozialistojo do cžasa nětdže 1000 sozialnych demokratow tželeli. 11 wosobow je ho z kulkami zranilo, njeschtyri cžežko. Pschi zraženju w **Altonje** su nazionalni sozialistojo jeneho dželaczerja morili.

Francowska a Italska

W rjedźe zwójich pschedwuschkow wo porjadach Francowskeje k wukrajej je ho pschedwschi francowski minister pschi president **Herriot schtwórtk je stejischczom Francowskeje k krjedźomócnym statam sabéral.** Pschi tym je wobzamdrobnje wo francowsko-italskich pomérach rěčał. Na cžole hibanja stej, kotrež chce nětčišche mjesto italskich krajow pscheměnicź. Na kóždy pad Italska nětčišnje europeiskich krajow njepschecziwisy napschecziwo. Dwěluje ho Herriot praschca, hacź budże italska mózna katastrofalnych sežehnjow mjesty europeiskich krajow měnicź.

Wo zwójej prjedawschej ministerskej presidentowanju **„Dwěluju na tym, so je rewisija po měrnym puczu** w Njewobhladuje ju italske faszistiske knježtwo lako krjedźionalneho wobnowjenja? My Franzowzojo smy wojowani a njeswarny te hame samery Hitlerowskeje faszistiskeho myslenja njewobkedźowane wostajicź. **Tuny bjes wuspecha spytali, so Italkej zbliżicź,** dokelž Franzowzku winuje, so chce zwoje nadknježtwo w Europe sathowacź. Na druhej stronje nam Italska naschc **pschecziwo k Juhoslowjanskej porokuje.** Tole pschecziwo jak nochcemy pscheradźicź, dokelž je Juhoslowjanska hórkimje na naschej stronje stala. Pschecziwo tomu, so bychu ho juhoslowjanjsko-italske poměry polepschiłe. Na tutnje sjednarskim nadawku chcemy zobu dźełacź. Pschecziwo swojim kritikarjam dyrbi Franzowska synmu krej, so nosi z miłosci zobowm pokazowacź.

Železnicarski straik w Irskej

Železnizarski strajk w irskim swobodnym staczu wulkim wobmjezowanjom formow nalył. Wschc hrjebjerni 9000 železnizarjow strajkuje, kotrymuž je ho hischcze 1000 omnibusarjow pschijamkło. Tež we **Ulsteru žu ho** wo **tše naprawy cžinite,** so tu ho hischcze možny wupsched schkodu cžinjazymi strajkowarjami schtikat. Powsamne wozy a cžežke automobile z maschinskimi tželowami dróhach jedźa a dworniske a strajnja. W swobodnym staczu sta dželaczerjow z wojerskimi cžežkymi wosami na dźełanischcžo a sajo domoj wozja. Mjeršcejsko kaforejnow kava w Ulsteru žu wobsamknuli, zwoje fabriki samknucź, dokelž pschijatawni dźełaczerjo we Belfastu zobu strajkuja.

W Dantry w Dublinskim brabuschnym žu wobrowzni muzojo Dublinski pschesskajny omnibus nadpadnyli. Wjednika a rjadowarja žu wotwjedli a omnibus z pjezowarjeni na dróży tjejo wostajili.

Nowa spjeczenza w hollandšej Indiskej.

Po knježerstwowej powěsći žu ho w Surabaji w pschistawje domorodni matrosojo na wójnskich łódźach spjerli, dokelž je ho jim znowa mjsa pschikrótšała. Sersejdu nanu šlušnu njenasłupichu. Tohodla je wojerska wyschnosć 123 matrosow fajcej dała. Woni ho psched wójnski sud stoja.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 4. februara 1

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecžor w 7 hodź. bar. 746, hygrometer —2 a thermometer wodoju —1. Jo rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer thermometer w nocy 0. — Wjedro ho njeskaz. Tuthwilny powjaz na trochu wjetšy rad. S jo abo z južna mamy wotchinu. Tak je tuna pogoda wjedro je mile. W powjazu ako zwjezu cžežkim nimo a sadschowaju, to tunne powěsći z sodnemorja k nam pschiplawaja. Po mnjenju wjedrowerjow tajši bóle mily, trochu wětrny a schersitny powjaz dale wobtrajowaty. Podobnje sudźi i nasch wjedrowuznawy. Haj do pjatka pschichodneho tydźenja wačakuje tuny, ale trochu tuminy powjaz. Sobotu ko najšterje wjedro wačakaju a hnuny nam dešcženk abo šnjeh. Jutre 5. hodźinu po 7hodź. kralach jsłonza 7,32 a ho tuchu 4,37 hodź. Měsačk jtłada dopołuja 11,19 a ho tuchu rano 1,29 hodź.

— **Djenjšnjsche mšt.** Butra płaczesche 55—60 pj., jeja 10—11 pj., hnarohi 20—25 pj., kaczki 75—85 pj., kury, jtwe 40—55 pj., jatrjanje 65—75 pj., kal, cžele

Islam:

Kasandra

Přenjotay roman.

32] (Pokrjeczowanje.)

XVI.

Wulke runiny Schlesleje běchu ho pschewobwrocžile do **wojerskeho lehwa.** Nasche wójske be derje wutwarjene a wuhotowane z brónjemi, ale be pschecziwo ruskemu a turkowskemu wójsku pschesłabe. Wojowanje be njejměrne krawne. Njejednajche ho wo to, njepschecžela poš'abicź i tym, so by mako tmanebo muzjwa k wojowanju mět, ale d'ésche wo to, jeho morjcź. Na zawj stronje njejmachu jatych ale kohož popadnychu, toho tjes milosče saschichu abo sabichu. To be mordarska wójna. Tšelesche ho se zehliwymi kulemi, z kulemi, kotrež běchu napjelnjene z jedojtymi plunami. Hdyž padnychu, rospraschkowcha a njewidźomne jedojte plumy morjchi skót a ludźi w zulej wotkolinje. Haj zajedojcžicha trawu, kerki a schtomy, tyhy we wodźe a ptaki w powětrje, na sta najbjerowischa a najsrudnischa pusežina. Mésachmy wschcat pluwowe kulkenki (maski), tež maschc kunje běchu ji nimi zajarane, ale be wodcežene pschi wulkej cžarjoce letneho porjaka je stajnje nozhe. Stojachmy kruže, hdyrnjej njejschecželi bóle nadsehowal. Ton njehladasche na tuhanju, kotiš pisches nasche kule spadachu, dokelž jeho sluhojenki ho pschezo jako z nowymi muschtwami narunachu. Nasch wójnski njedonit d'hyschc njejschecžela rosuntajcz. Tuž ho rosžudźi, jeho wot predka a wot jadry nadobo pschimacź. Wulke wodźele jěchachu z'rbjachu njejschecžela wobedcź a tak jenm do zkribjeta pschinjcź. Be to wulke napinaze d'ělo, pricžy hacź ho nam to poradi. Mjažiachanc, jo famy naschim wój derje nawjedli hdyž chtohnmy z wojowanjom zapocžcź. Ale nětko ho po kaja, so wchmy my cži tlupi pobyli. Njejschecžel be naš derje wobkedźowal abo be pisches pscheradnjschwo wo nasch wotmyslenju shonił, schtož je wérje podobnische, a be nam pasle powlekł a my běchmy do nich běželi kaj mjchka za prazenym palcjom. Wobstupichu naš sdźela a jahnachu naš odo hatow a zunpadlow. Kokažoko naš wobkletowachu na zwójich spschchnych konikach, kaž rapaki cželo. Nasche konje ho japadowachu a njemóžachu ho wutorhnycź. Tak sahimy kóń a jěchaz. Tež mój kóń, kiž dere na spschchnosći druhich pschežahowaschc, ho je sadkom sa padny, tola ja ho kjetlje jóbhnuch na jeho schijn a z nje pschehnuch mozu wutorhnyj wón sadnjej nohy z bahnja. Stoczi z kohkoczu ptaczka pisches scherake zunpadło, i kotrehož zunpachu masane pschcrje, a na trochu twjerdschej jemi leczesche z wětrom na pschemo do blischeho lěha, hdyž bacź na dalsche sthowy psched mojimi njejschecželemi namakach. Wjele dnjowy hym w tutym lěhu wokolo jěchał, jiwjach ho z hritami a jahodami, dónž fkonczinje njejschiwdech sabo k naschemu wójsku. Moji towarschojo běchu wschitzy sabinyli, mojemu dobremu konjej, Kažanowach. Mésach jeho pschezo radscho, kaj wón derje wddźeschc, so pošledniu jtibku chléba smm dźelach, ne njedźelach ale dach radscho jemu zyhu, so bych ham hlod cžerpjeł. Kóń pat mi njeda hlodu cžerpjecz, hdyž widzeschc, so ja njejm, njeschcžerjesche mcže wote mnje.

Njejschecžel dósta nowe cžyjódy z Rusjeje na pomoz. Tuž mcžo njepomathasche nascha zmužitosć njerojmm by čył, so bychmy ho pschc mcžo a sa mcžo wutrawili. Wójnske njedźiwjiwo wobsamknuły nowe kóschke zejzerauschcžo zytacz. Cžehnjechmy po zamžnej drózy, kaž be ju Napoleon do Moskwy a nrócžo wuzwal, pisches Sherjej do Lubija hacź k Bukczam. Borzy ho pokasa, so je tež tu je zerjej njemóžomy, tuž dyrbjachmy dale cžetacz pisches slawne Napoleonowe bitnischcjo lěto 1813 pola Budyschina. Ludźo běchu pischecžno nam najbóle pschecželsti, hadźodowachu naš a sastarachu naš, z twórnym, kaž mójachu, ale be widzecz, so je wschudźom wulka nuza a hubjenstwo. Zuš běchu hubjene byle a lud wddźeschc, so tež te słužbi, dokelž njejschecžel, kiž be tak fyjny, so be tak rjcz zyła Lužiza z konjazymi podkowjeni pokryta, kaž be wjecne, njebjerjeschc jenož, schtož trjebasche, ale smicži jej wschitko, schtož njemóžesche pschetrjebacz. Njeběchu to wojazy, ale hórschi hacź katolo, kiž wonjeczejschcu wschitke zónile, rospraschu jim i mjezesmi zywoty a dźěczom wotrubachu staw po stawje. Běchu djabolzy, kiž mójachu swoje wjesele cžłowjekow na najzrowischo krjudowacz. Dźěl ho da wolasche ho k Bohu, ale be pschecžakał cžaš Bożje mi lošcže, hdyž be jón Bůh najpenrinal pisches zwojich zwolenych. Tchbohm běchu tuzych mužnježchowali a jich wonjeczejschcowali w zwójich nowinach, njestarachu ho nigdy wo Boha a jeho kajnje a hanjachu jeho. Dny, kotrež ho rjastajił k zwójej cžesći, wuzjchu k zwójim hrěschnym fawjeselenjam a k wukonjenju cžežkich dźełow kaž na wjedowdnych dnjech. Cžłowjekolo wolachu ho k Bohu, ale wón je zelnjwej wutrebu, kaž wobydźerjo města Ninive, když jim Jonaš pokutu předwoaschc, ale kaj ludźo w cžasu kjerjenja kaž hydźenjo městow Sodoma a Gomora, njejspokachu, so žu shrěschili a so maja pokutu cžinicz, ale zadachu pomoz kaž tuzyn, kiž maja na to prawo. A hdyž Bóh knjes tuhdom njepomhaschc, njeprajachu: „My smy shrěschili, my smy želi tute khłostanje saslužili a hischc'e hórsche“, ale pollachu jeho. Njekhcžeschcjejanske, njewěrliwe, holschcerske smyslenje be najwjetschi d'ěl ludu pschekikało, be jim tuchu smyslenja kaž njejschecžel a wjeselesche ho, so ho pschinóže, so by ho mohł jemu pschijatnkuwacz. Njekhcžeschcjebehł wjes i, hacź nah njejschecžadźe. Wschdźaze zhromadźowe zbězkach, kiž najtasch we wschelakich městach nahromadzachu wot pošelow i Mokkwy. Tež pocža nam pokazowacz na jezwjerjeńsich zyedkach. Cžyjohnjechmy dale.

(Pschichodnje kónczenje.)

wjacy 6—10 pj., bĕły 4—8 pj., hydrośty 20—60 pj., kĥjale kórt 8—15 pj., morchej 8—12 pj., selerij 10—25 pj., kotrabi 15—20 pj., jabłuka 8—20 pj., bĕrwy, 10 punlow 20—30 pj., łany wolij 1 hr., mĕd, w jschkleńzy 1,60—1,70 hr., bjeз jschkleńzy 1,40—1,50 hr.

— **Naš slawny mištr serbskeje hudźby a spĕwa, knjez direktor Bjarnat Krawc swjeći jutře njedźelu 5. małeho róžka swoje 72. narodniny.** Mamy wšu pśicinu, jemu k narodninam najwutrobniše zbožo pśeć, dokelž je wón tola najpilniši narodny prócowar na serbskim narodnym, literarnym, hudźbno-wumĕłskim polu. A je nam wosebite wjesele zwĕsćić, zo je naš mištr hišće cíły a strowy, wjeseleje mysle, byrnjež tož wětry žiwjenja jeho pśelutowałe njejsu z čełemi wšelakeho razu. Bjarnat Krawc je tež najwjetši pśećel prosteho serbskeho luda a to je runje jeho najbóle wuznamjeniło mjez našim serbskim ludom. Mało jich mamy, kiž z ludom du. Naš mištr je tež jedyn z tych najwuznamniših reprezentantow a rjekowskich khorhojnikow, kiž nam zwostachu z bożej miłosću zakhowani po dobyćeńskim dźĕle smjerće w rjadach našich wótćincow w zašłym lĕće. — Ze serbskim spĕwom klinči nam serbska dominza! Hižo dźensa zetkamy so wšudże z wumĕłskimi spĕwnymi a hudźbnymi wudźĕłkami našeho slawneho mištra Bjarnata Krawca. Jeho najwuznamnišе dźĕła sahaju pak do nam dźensa njedosćehnliwych wyšin zamóžnoše a hakle pozdźišim prócowarjam budże snadź zpoćežene, tute wudźĕłki prawje dopóznać a k zbożu serbskeho luda a jeho kultury wužiwać. Wón je swéru dopjelnił słowa, kiž je w młodych lĕtach ze swojim najlubšim pśećelom Ćišinskim wumeńał: My njesmĕmy z našimi wudźĕłkami so nižiś k ludej, ale k wyšinam sahać! A kaž naša dźensniša generacija hakle wažnosć Ćišinskeho dopóznaje, tak budże tež z dźĕłami našeho zcyła najwuznamnišeho hudźbneho mištra Bjarnata Krawca. Bóh daj jemu, jeho mandźelskej, pśećelcy našeho luda a jeho lubym dałše zbožo na žiwjeńskim puću.

— **Jutśe wjeczor w 6 hodź. 88. *duchowna wjeczorna hudźba* w Pśetšanskej zyrkwi.** Pśichodnyjedu jo: Wenzel, *pischćelowa sonata*; Gorthen, *fwjedźeńśi pśalm* (ja mužski chór, hólcej khór a pischćele); Schäfer, *khoralna hudźba fa pischćele, 2 trompjeće, folofopran a khór*); *spĕwy wot* Praberta, Mackenna, Galtera a Hafja. Wunjedu: Marja Thienes-Drjejdźanska (fopran), „Sängerbund", khór mužikowny, K. Engelhardt a H. Schofta (trompjeće), domšći organist Horst Schneider (pischćele), Alfred Freiberg (wjednik khóra). Programy, kiž k fastupej wuthrawnjeja, fu pśi zyrkownych durjach po 30 pj., ja fchulerjow, njefastupjerjow a małorentnarjow po 10 pj. dostaś.

— **Mĕśchćańske dźiwadło.** Dźenja fobotu fo mĕło pśichwilowe enoje operety „Nietopyŕ" pośledni króć pĕtna opereta „Manka" hraje. Fred Kittler, *scharmantny* buffo dźiwadła, ma w róli Lancelota fwój lĕtnišći cześtny wjeczor. Zdyše wĕsće, śrječe tutón wobkubjerny hrajeŕ dźenja pałny dom. Njedźelu pop. w 4 hodź. wofpjetuje fo pśi połojcy operetowych płac jinow hižo śe raz najwuspśejniše fcho operety tutśe hrajuce doby „Holejka z Čornjeho Lĕha". Njedźelu wjeczor we 8 hodź. hraje fo pśeni króć najwuspśejńa opereta „Žona, kotraž wĕ, ścho dyše".

— **W *falonaj „Krónu" w Budyfchinje*** farjaduje direkcija mĕśchćańskeho dźiwadła jóntśejšu hóńnu hru fwjedźańskeho rukeho dźiwadła „Módreho Ptaka". Južny, znaty najlepše conferenzjer Europy, je direktor tutoho dźiwadła, kiž je bjespyschitkadne wulpĕcht we wšyćkich fwětowych mĕstach mĕło. So bychu prawje wjele ludźi hóńnu hru wopytaś mohli, fu płaczśiny jara nikke. Sadnje płaceji 80 pj., 1.00, 1.50, 2.00 hr. Tśeśiši fu w Jeremiašowej budźowanym domje na Fśejorjej dróhy dopódła pschedawaju. Njech fo lóžny i cźasom i nimi fadora! Hóńna hra budże pónjedźeń 6. februara, wjeczor 7½ hodź.

— **„Ptaczi kwaš" ſerbſkeho luda fwjeczimy njedźelu 12. februara w nowej jurli Kat. towarſchownje na Garbarſkej haſy w Budyſchinje.** Radośtna to powĕść, kiž fo nam dźenja napischee jiwo błyſchći w nawĕſchćikowym dźele dźenſnjiſcheho cźiſła. Też we wječeranſchim cźiſle Sſerbſkich Nowin hižo wo nim cźitachmy. „Nadźija wuhotuje „Ptacze kwaſzy" hižo 12 lĕt dołho kóždolĕtnje. Hewak wſchak je ſ dypkom 25. januara ſwój ptacźi kwaš ſwjeczśiła — ale lĕtſa cźini to nĕſchto poſdźiſcho, dokelž chze ſ ſeje nowym ſpĕwnym chórom a pod nowym, młodym faforitnym dirigentom nĕſchto zyle wożebiteho paſtiſcić. A ſerbſke towarſtwo „Nadźija" ſmĕ fo wjeſelećj, wulki dźĕł Sſerbow k lubym ſnatym a popoſchewcźelam licźiċ. Tak budże ſatwĕſće też ſ bohatym wopytom ſwjedźenja licźiċ ſmĕć a je wubrała k mĕſtnoſći woſwjećenja „Ptacźeho kwaſa" wulku, nowu kſaſnu ſurlu kat. towarſchownje, kiž wobſtoji najſćerſchu jewiſchćownu pſchiprawu Budyſchina. Katholſka towarſchownja na Garbarſkej haſy njeje wjacy ſtary, mały, ſakurjeny twar ale po pſchewarjenju najnowcźaſnjiſcha mĕſtnoſć. Hižo to widźeći, je hódne pucźa. „Nadźija" wuwjedźe też dobry ſwjedźeńſki porjad, ſo by był „Ptacźi kwaš" bódny ſwojich priedownikow. Dźiwajo na cźeſke hoſpodarſke połoženje a bjeſkeſćoſć, wucźiti ſaſtaſ jenož 65 pjenjezkow. Tuž njech ſu wſchitzy Sſerbja ſ Budyſchina, ſ blišćeje a dalšeje wokoliny, ſ wulkeje łužiſkeje domiſny, a woſebje bratrowſke ſerbſke towarſtwa wutrobnje pſcheproſcheni a njech pſchińdu w najbohatſchej licźbi! Na 1000 woſobow dźe do nowoje ſale Kat. towarſchownje!

— **Budyſke haptyki** ſu wſchĕdne dny hač do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nózna bliżba a njedźelu wotewrjene na jenož jena haptyka ſ mĕſtnjanym wotmĕnjenym. W februaru je to Dwórniſchćowa haptyka na Wiśnjowſkowej dróhy.

— **Statna ſrĕbjarnja w Budyſchinje** na Kaenbleriſej dróhy 14 je wot 24. januara 1933 ſaſo wotkhadźena, a to ſ 2 ſymnaſtiſkimaj ſrĕbjomaj („Ulli", 7lĕtny, ſmaty, a „Adler" 3ſĕtny, nowokupjeny) a 2 *oſdenburgſkimaj* ſrĕbjomaj („Ritterhelm", 9ĕtny, ſmaty, a „Gerbos", 4ĕtny, nowokupjeny). Wahowarjam ſo poruca, ſo bychu ſwĕj ſrĕbjy wobhladali.

— **Teſtacźny fwjedźeń w Budyſchinje 1933.** (Pſchebywdźa jenotliwych wubjerkow.) 1. Dźĕłowy wubjerk: k. wyſchſchi mĕſchćańſka Niedner, na radnizy. 2. Finanzny wubjerk: k. wyſchſchi mĕſchćańſka Niedner, na radnizy. 3. Wubjerk ſa woſebite ſarjadowanja: k. mĕſchćańſka dr. Förſter, na radnizy. 4. Wupyſchćeńſki wubjerk: k. mĕſchćańſki wyſchſchi twarſch rada Göhre, na twarſchim hamiſe. 5. Wubjerk ſa fwjedźeńſke hry: k. mĕſchćańſki rada Seſjat, w Sejmowni. 6. Wobydleńſki wubjerk: k. mĕſchćańſki rada wyſchſchi mĕſchće Linze, Zitne wiki 38/40. 7. Wubjerk ſa fwjedźeńſki cźah: k. mĕſchćańſki rada ſtud. rada Pritzer, na Stiebrowej dróhy 29. 8. Pſchiwabny a wobſtadny wubjerk: k. redaktor Schwarz, Kaenblerſka dróha 6. 9. Wubjerk ſa mĕſchćańſke tſĕlenje a tſĕlzowſke naležnoſcje: k. mĕſchćańſki rada kajſarſkuńſki rada dr. Schmidt, Dwórniſchćejowa dróha 17. 10. Wuſtajeńſki wubjerk: k. prof. dr. Heß, Walka dróha 7. — 11. Sportſki wubjerk: k. wyſchſchi inżeńer Stoewer, Wilhelm-Polenzowa dróha 16.

— **Karnikſe kradnyła.** W nozy k 4. februara kradnychu ſ domjanego ſahrody pſchi Sſtonobrſcheſkanſkej dróhy 3 karnikſe, 1 cźorneho, 1 liſchaſa a 1 ſcherego. Sćerń ſtanczku fu tydźeń ſtarym młodźaſkym pſcheſ nyſli. — W ſaſtawnej nozy kradnychu też we Wulkej Dubrawje 4 bĕłe hobſkte karnikle a północźerń ſtanczku. — Wo pſchſelenja proſby kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje abo żandarmiſtwo we Wulkej Dubrawje.

Z **Radworja.** (Wupruhowański čas přizwoleny.) Knjez rentnar August Bamž z Radworja, kiž bĕše 11. oktobra 1932 jako hońtwinski dohladowaŕ na hońtwinskim rewĕrje pola Mitkec dźiwjerja z Hródka natrĕlił a za to dla cźelneho zranjenja z njewobhladnjoſću wot Budyſkeho ławniſkeho ſuda 50 hriwnow pjenjeżneho khłoſtanja dostał, je mjez tym za tuto khłoſtanje wupruhowański čas přizwoleny dostał.

Z **Lejna** pola Khróšćie. (Šulske naležnośe.) We tudomnym hoścencu zhromadźichu so ſtwórtk wjećor gmejnſcy zastupjerjo Lejna, Nuknic, Prawośe, Kopšina, Zejic, Časec a Wučkec, zo bychu jeneho zastupjerja ſtarſich do Khróšćanſkeho ſulskeho wubjerka wuzwolili. Wólba padże na k. kubleŕja Křižanka z Prawośe, kiž też přija. Dale ſo rĕčeše wo wšelakich ſulskich prašenjach.

Z **Pančic.** („Swjata Katrna"). Na Swĕću Marje předſtajiśej towaŕſtwo młodźencow a knjeżnow ze Wotrowa w tudomnym hoścencu jara zajimawu hru „Swjata Katyrna", do ſerbſćiny přełożena wot knjeza wyšſeho wučerja Mikławša Hajny. Předſtajenje bĕše jara derje wopytane a hrajerjo wuwjedźechu ſwoju wĕc k powšitkownej ſpokojnoſći přihladowarjow, mjez kotrymiž bĕchu knjeża duchowni z klóſtra, Khróšćie a Njebjelčic zaſtupjeni. W mjenje towaŕſtwa dźakowaše ſo prezes, knjez faraŕ Just, za bohaty wopyt a knjez faraŕ Mić wupraji w mjenje hoſći ſwój dźak wo derje poraděrne předſtajenje hry, kotraž je jara powučaca, woſebje za knjeżny. Wšitcy ju z napjatoſcu ſćĕhowachu. Khutna hra hodźi ſo też w póſtnym času předſtajić a je za tuni pjenjez w Konjecach pola autora dóſtać, z kotrehož pjera ſu hižo mnoho hry wušle. Do předſtajenja přednjeſe towaŕſ Bulank z Wotrowa Ćišinſkeho baseń „Bamž Klimant před dźiwimi zwĕrjatami" a na kóncu poda ſo žiwy wobraz, kiž ſo też jara ſpodobaše.

Z **Marijneje Hwĕzdy.** (Sĺeborny kwas.) Pjatk, 3. małeho róžka, je ſo 25 lĕt minyło, zo bĕše k. młynſki mištr Alfred Panizza a Hana rodź. Böhmchen do ſwjatelo manželſtwa ſtupiłoj. Tutu přiležnoſć wužichu přećelja a znaći, čeſćenymaj jubilaromaj ſwoju lubjoſć a čeſćonoſć wopokazać, wo čimž mnohe připiſy a dary ſwĕdčachu. Na předwjećoru jubileja zaſpĕwachu khowaney tudomneho wuſtawa wjaeyhlóſne zaſtańičko, najprjódy jedyn ſwjaty Marijny kórluš a potom znatu pĕſeń „Tam deleka we mlynje". K. Propſt wupraji jubilaromaj w mjenje klóſtra ſwoje najwutrobniše zbožopřeća. K. Panizza ſteji daloko přez 30 lĕt w klóſtrſkej ſłužbje a ma młyn nětko w ſamoſtatnej režiji. Kaž hižo mjeno praji, pokhadża jubilar ze ſewjerneje Italskeje, hdźeż ma hiśće mnohich přiwuznych, kotřiž němſku rĕč jenož malo wobknjeża. Jubilaraj ſtaj hiśće čiłaj a zwjeſelitaj ſo njekhablacеje ſtrowoty. Z mandźelſtwa wnúdźechu tři dźĕći, dwaj ſynaj a jena dźowka, kotraž je ſo njedawno na knjeza kublerja Wolenka w Kukowjo wudawa.

Z **Marijneje Hwĕzdy.** (Wjele lodu na ſkładźe.) Krótka zyma, kiž je pola nas 15—20 ſtopnjow C docpĕła, je z wulkim wužitkom za wšitke hoſpodarſtwa była, kotreż lód potrjebaja. Tak je ſo tudomna piwarnja z nim zaſtarała, kaž lĕdy druhe lĕta. Klóſtrſke zapŕahi ſu dźewjeć dnjow pospochi 400 fórow zwozyłe a tak leži na 16 000 centnarjow w lodowej pincy nahromadźenych. Lód je nimale wuzwačanje Swinarčanski hat podawał, też tak mjenowany Rybakec a bĕ zdźĕła hač na 30 centimetrow tołſty.

Strowotnistwo w zymie

W ſymje pſchi ſymnym a jara wotmeńażnym wjedrje nadeńdu ſo katarchy a ſalmunjenje jara hujte. W mĕſćańſkim cźaſu ludźo jara na khripu ſkhorjeja. Sſoro w kóždym domje, njech na wſach abo w mĕſćeſe, ſu ludźo na khripu khort. Dźĕłajuce pſchi pŕenich mamjenjach khoroſće napſchećo ſ nałožowanjom cźopłokły a ſchtoż może, dyrbi tak rucźe kaž možno, **tu we** wuſtawje mĕć prawe fwĕtłowe kupjele, wołſwĕtlenja, ſawalenja atd. Schtóż dyrbi we łožu leżeć, może kupjele też we łožu **brać** łožowe parne kupjele, ſawalenja. Kaž hižom w nawĕſchćikach rjeſi, možeće ſebi do Walthereż lekowańſkich kupjel po wſchitke kupjele, wołſwĕtlenja a wothładanja pſchińcź. Wuſtaw je nowy nawarjeny a pſchiſkładnje wuhotowany a może ſo tehodła kóždemu doporućeć.

Najnowiše z cyłeho swĕta

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſiſchu njedźelu:** Wośtanje wiſaśe, trochu wětrojte wjedro.

* **Khripa w Barlinje dale pſchibĕra. Pjatk je ſo do khorowinjoſu 300 na khripu ſkhorjenych ſamołwiło. Dźeń pſjedy bĕ jich ſo 263 do khorowinjow pſchijało.**

* **Dla podawkow w jenym Drjejdźanſkim kehelerſkim domje „hdźeż ſu w kommuniſtiſkej ſhromadźiſnje ſ galerijow do połizijow ſtĕleli, dyrbja ſo pſchichodnje pſchi politiſkich ſhromadźiſnach galerije ſa wopytarjow ſawjerjeć.**

* **W Holzminden je ſu we wobhladanju rĕźniſkeho mjſchtra Ellnera w pſanſkej komarje Ellnerowu žonu a dźewjećſtenu a jedenaćſtenu hyna morwych namakali. Ellner a jena dźowka ſcuja hišćeze ſłabe žiwjenjowe ſwamenja pokaſowachjaj. Jeju ſu hnydom do khorowinje dowjeſli. Kaž ſo ſda, je ſo w Ellnerej ſahrodze pluwowa rowa pułka, dokelž ſu hižo nĕkotre dny pluw wuczuli. W nozy je ſo pluw do ſpanſkeje komory bobył. Tśi žony w ſuſodſtwje ſu ſo tohorunja do khorowinje pſchijaſe, dokelž bĕchu na ſajedźejenje ſ pluwom ſthorite.**

* **We Winſkim Nowym Mĕſće je połizija w dźelaczerſkim domje 7 maſchinſkich tſelbow, 39 karabinow, 31 000 patronow ſa tſelby a 145 paſow munizije ſa maſchinſke tſelby namakała a ſebrała.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Gmejnſka rada w Khelnje je proſyła wo dowolnoſć k nahwarjenju gmejnſkeho wodowoda, kiž ſo pſchiſamknje k wodowej Malowjelkowſkeje gmejnje. Trĕbna podſelnika a žórłowa woda ma ſo ſe ſahona cźiſło 101a ſahonſkeje knihi ſa Malowjelkowſku kolonizu bracź.

Tutón nawjet wozjewja ſo po § 33 wodoweho ſakonja ſ namołwjenjom, ſo bychu ſo pſchipadne hórſchenja pſcheczźiwo pożadanemu wuſnawanju wody wob dwĕ njedźeli wot dnja wudaća tuteho *wozjewjenja* ſapodate podpiſanemu hamtſkemu hejtmanſtwu, hdźež ſo też plany k wobhladanju wupołożene.

Wobdźelćeni, kotřiž w tutym poſtajenym cźaſu ſo njeſamołwja, zhubja prawo ſo hórſchiej pſcheczźiwo ſjadowanju wyſchnoſcźe.

W Budyſchinje, 1. februara 1933.

Hamtſke hejtmanſtwo.

2. dodawk k wuſtawkam wobdźelćerſkeho družſtwa ſa Albrechtowu rĕku w Radźanczach, kiž je ſtaroſć minſterſtwa dowoliło, je wupołożeny pola hamtſkeho hejtmanſtwa w Budyſchinje, Bismarkowa dróha 21, wo jſtwje cźo. 28 k wobhladanju ſo kóždeho.

W Budyſchinje, 26. januara 1933.

Hamtſke hejtmanſtwo.

Towaŕſtwowske powĕſtniki.

Drjejdźany. „Jednota", tow. kat. Serbow, wotmĕje ſwoju hłownu zhromadźiznu wutoru 7. małeho róžka (februara) w hoścencu „Bayriſche Krone" na Neumarkt. Porjad ſo w zhromadźiznje wozjewi. Wšitke ſobuſtawy a přećelow ſo přeproſuja.

Předſydſtwo.

Łužisko-Serbſki Sokolſki Zwjazk proſy ſwoje jednoty, zo bychu hnydom ſobuſtawſke liſćiny na br. jednaćela wotpoſłali

Łaz. Tow. „H. Zejleŕ" ma jutře njedźelu pop. w 4 hodź. pola Šołćic zhromadźiznu. Kóždy ſobuſtaw ſo wočakuje, hoſćo ſu lubje witani. Předſydſtwo.

Njeswačidło. Serb. tow. „Jutrnica" wotmĕje přichodnu njedźelu ½11 hodź. (hnydom po kemšach), we knježim hoścencu wurjadne poſedźenje. Jednamy wo ſerbſkim wjećorje. K temu naležnje přeproſuje předſydſtwo.

Sowrjecy. Tow. „Pod Čornobohom" wotmĕje ſwoju mĕſačnu zhromadźiznu njedźelu 5. małeho róžka pop. w 3 hodź. w Palerjec hoścencu w Sowrjecach. Přednošk je přilubjeny. Wšĕ ſobuſtawy wutrobnje přeproſuje předſydſtwo.

Wićne płaćizny w Budyšinje.

4. februara 1933

Wšĕ płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozymja.
Najlĕpše twory ſo hišće wyšše płaća.

Předmjet		najniższa płaćizna	najwyšša płaćizna
Pšeńca,	50 kilo	9.00	9.10
Rožka	50 „	7.00	7.20
Ječmjeń	50 „	8.00	8.50
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	5.60	5.80
„ nowy	50 „	—	—
Bĕrny (we wulkowikowanju)	50 „	1.80	1.90
(Wuwožna twora dróžša)			
Syno	50 „	2.00	2.20
Słoma z maš. młóć. pras.	50 „	0.70	0.90
„ „ „ k zasł.	50 „	1.30	1.60
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	—	16.00
Ržana muka 60%	50 „	—	12.00
Pšeńčne wotruby	50 „	—	5.00
Ržane wotruby	50 „	—	5.00
Butra	1 „	2.20	2.40
Jeja	1 šik.	0.10	0.11
Husy	punt	0.75	0.80
Prosata 557 štuk	1 štk	6.00	13.00

Prosace wiki bĕchu trochu žiwe.

Měšćanske dźiwadło

Sobotu 4. februara 20,15 hodź poslednji króć operetta

Klanka

Płaćiznowa skupina I

Njedźelu 5. februara w 16 hodź za pół płaćizny

Holčka z Čorneho lěsa

Wječor w 20 hodź. přenjese předwjedźenje najnowši eje hudźbne wjesele hry: Oskara Strausa

Žona, kotraž wě, što chce

Płaćiznowa skupina I

Póndźelu 6. februara 20.15 hodź w „Krónje" jónkrćeńa hódna hra slawne ruskeje dźiwadłoweje skupiny

Módry ptak

Lěsćiki předawa doprědka H. Jeremias na Kěžorskej dr.

Wutoru 7. februara 20,15 hodź 17. předstajenje za abonement A

Žona, kotraž wě, što chce

Płaćiznowa skupina I

Srjedźu 8. februara 20.15 hodź

Žona, kotraž wě, što chce

Štwórtk 9. februara 20.15 hodź 18. předstajenje za abonement B

Žona, kotraž wě, što chce

Pjatk 10. februara w 20 hodź poslednji króć

9. předstajenje za abonement D

Kral rjanosće

Płaćiznowa skupina II

Sobotu 11. februara 20.15 hodź zawrjene předstajenje za „Stribitzin"

Štyrjo musketěrojo

Hana

(H. Sienkiewič. Přel. B. Cyž) Nowčika 165 str. 0 pj.

Inventurske předawanje

ćopje prynces. suknje šatčiki spódnik kholowy šlypry

Wulki wubjerk! 10% rabata

Kurt Erler na Žitnych wikach 28

Wulki skład wšěch hudźbnych strowow a notow / Serbske tučele z tekst. / Wuporjedźenja Hudźbny dom Otto Haase w Kamjencu na Połčnišćanskej dróze 2

18000 hr.

přepož. uje woh. hodnik po dźěłach jako hypotheku za 7½ proc. Poskićenje pod H. 727 na „Ala. Dresden"

Hypotheki

kredity za zasto nikow poćonki přez

E. Reichel w Lubiju

na Albertowej dróze 2

Kruwa

z prěnim ćelom jena předan w Njebjelćicach ć. 5

Wysokoćuć. kruwa

je na předań w Hatku ć. 5 pola Minakała.

Schmidtec wołmu

kupuje najlěpje pola

Otto Oßwald

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 7. Zasopředawarjam (wupokaz) předawam po fabrikskich płaćiznach

Baje, bajki a basničky

(Mich Nawka) Serbske narodne bajki. 48 str. 30 pj.

Indanthrenowe tkaniny

hodźace so za jaki, fale, suknje, rubiška, we wjele mustrach

metr **95, 75, 68, 45** pj.

Wulki je wubjerk! Mało su płaćizny!

Schaef

Magnet Kaufhaus

Spěwarske

serbske a němske we wulkim wubjerku

Serbska kniharnja na Lawskich hrjebjach

Zacuknkowane

bowy, 28 cm	0.80
bowy, 30 cm	0.90
podołhe tewanje, 46 cm	0.95
podołhojte wanje, 56 cm	2.60
płokańske wanje, 80 cm	7.65

Gustav Siegel

w Budyšinje na Zadnjej Bohatej hasy **15**

KWĚTKI

Čitanka za herni słhodźenk ludowych šulow — 1 - hr

Jeli Was

hłowa boli,

jeli so Wam čoło zmorśći abo destanješe-li falški, tak zaleži to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawočnicy wobstarać wot

Erich Lenz, wosebity optikar

w Budyšinje na Hošic hasy čo. 21 / Telefon 2134

Wupjerk

1¼ pošł. jenoš **7,80**

2 pošł. wupjerk **9.80**, hłowat šćer m **1.20** dobre w barbje a bjerjo njepješchepuśchěźaze!

A. Kasper, Burglehn 11

(něj. J. Pilopp)

Gnaty najlěpšchi dom za dobre wupjerki

Ptači kwas w Budyšinje

swjeći serbske towarstwo „Nadźija" njedźelu 12. febr. 1933 w nowej sali „Katolskeje towarźiwnosće". Poskićimy: 4-hódźne khóry, sola, deklamacije, dźiwadło a druhe přeckwapjenje. Pokładnja wotewrjene wječor ½7 hodź. Započatk ½8 hodź. Zastup 65 njenjejźkow z dawkom.

Hasćenc w Zejicach

Sobotu 4. a njedźelu 5. februara

swinjorčzanje a kózlopiwo

Njedźelu: **zjawne reje.**

Přećelnje přeprošujetaj **Richard Völkel a mandź.**

Towarstwo kat. Serbow „Jednota" w Drježdźanach

54. załoženski swjedźeń

sobotu 11. febr. wječor w 7 h. w Ballhaus, Bautzner Str. 35

Energetiske wothladanje khorych

na přirodne wašnje bjez aparatow atd. Dobre wuspěchi. Wočna diagnosa

Knjeni D. Weickert — H. Thomas

na Wrotowej hasy 1 (w hotelu „Winowa kić") Darmotne radupodawanje

Zazymnjenja

khripu, kašel, porskawu, zahorjenje žałow, katarrh płuc ow, žołdka, črjewow, jěrchenjow, pucherja atd. lěkuje ce wuspěšnje we

Walthers Kurbad w Budyšinje na nowych hrjebjach čo. 7

Na zymicu khorych lěkuju w bydlenju. Mochowe a wšitke med. cin. kupjele. Masaže tež w domje khoreho. Wobličenje tež přez khorobne pokładnje

Tunje twarske měsnq

za samsne domy, wulkosć 650—800 qm, rańšo-južne sydlišćo na kromje města, na Wuriskim puću su hišće na předań. Powod za plun, wodu, elektriski prud a wentok je natwarjeny. Bliše zdźeli

elr. ing. R. Weder w Budyšinje na Jurjowe. drózy 1, tel. 2822

Herbska gruchta w Njebjelćicach

Sobotu, njedźelu a póndźelu

so kozlopiwo točš a jedźenje pječenych kolbasow

Sobotu: **swinjorčzanje**

Njedźelu: **pyšne reje**

Přećelnje přeprošuje Maks Rychtář

Přesadźowanje paln. drjewa na Kupojanskim revěrje

Póndźelu 13. februara 1933 budu so na wotdźělu 9 blizko Komorowa a cyle blizko Kupoje přihotowane

110 rm khójnowych šćěpow

160 rm khójnowych kuluchow (1 a 2 m dołhe)

15 rm twjerdych šćěpow a kuluchow,

900 rm khójnoweje a šmrěkoweje walčiny,

24 twjerdych dołhich hromadow

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Zeńdźenje w Komorowskim hosćencu dop. w 9 hodź.

Kupojanske hajniske zarjadnistwo

Rězam deski a drjewo

a přihotuju deski k špundowanju na nowych mašinach najlěpše

Parny rězak a hěblowarnja w Sernjanach

Wobsedźer J. Korjeńk :: Telefon: Kamjenc čo. 160

Mam stajnje na składźe: deski za špundowanje, hranjte drjewo, łaty, deski k wobhbiwanju atd. Poskićam so k wuwjedźenju wšěch nowotwarow a přetwarjenjow. Rysowanki a wobličenja

Přesadźowanje palneho drjewa na revěrje Psowje-Hermanecy.

Srjedźu 8. hišće mješana budźe so sćěhowace palne drjewo zwawje za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać:

200 rm khójnowych kuluchow,

150 rm khójnowych dołhich hromadow,

30 lcsow khójnoweje walčiny.

Započatk dopołdnja w 10 hodź. při „Lěsnej korčmje" w Nowych Psowjach.

Hajniske zarjadnistwo w Hermanecach

Hanka Wirtec Maks Mertin

strowitaj jako slubjenaj

Njedźelu 5. februara 1933

w Šćeńcy w Delnim Wujezdźe

Čitajće serbske knihi!

Serbska kniha runje tak tunja kaž němska! — Wulke zniženje płaćiznow našich knihow zmóžni za dźensniše poměry Serbam kupować serbske knihi!

Woteběrajće serb. narodnu zběrku „Dom a swět",

kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa.

Dotal wušło:

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko.	1.00 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody njewjesto.** Swětowa hra.	—.50 hr.
3. J. Lorenc-Zalěski: **Serbscy rjekowje.** Powědańčko.	1.90 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.**	1.00 hr.
5. Mato Kósyk: **Pjerada Margroty Gera.** Dolnoserbska episka pěsń.	—.50 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko.	—.50 hr.
7. Mina Witkojc: **Dolnoserbske pěsńe.** II. wudaće.	—.50 hr.
8. Marja Kubašec: **Khodojta.** Hra w tśoch rejach a ach.	—.50 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodno-episka basń.	1.00 hr.
10. Ruke byliny z dwórnymi wěrćinami Měrćina Nowaka.	2.00 hr.
11. Jan Lajnert: **Wyskow sapy, sylzow kapy.** Basnje.	—.50 hr.
12. Teréza Nowakowa: **Na farje.** — **Halški.** Powědańčka.	1.00 hr.
13. Pawoł Krječmar: **Raj myslow, sonow z łužiskich hornjow.** Basnje.	—.50 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. zél.	1.00 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. zél.	1.00 hr.
16. Bożena Němcowa: **Baruška.** Powědańčko.	—.50 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.**	—.50 hr.
18. Bożena Němcowa: **Ziwa Bara.** Ze žywońa pastyřskeho žiwjenja.	—.50 hr.
19. Romuald Domańska: **Pokładopytaj.** — **Le chevalier de saxe.** Sławiznišći powědańcoj.	1.00 hr.
20. J. Lorenc-Zalěski: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytajcejdnje.	1.00 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.**	1.00 hr.
22. Bożena Němcowa: **W prózy a pód głodom.** Powědańčko.	—.50 hr.

Wjazane zwjazki su 50 pj. drózše.

Znaješe zběrku „Słowanske rozhlady"?

Dotal wušło:

1. T. G. Masaryk: **Słowjenjo po wójnje.**	—.25 hr.
2. J. Bryl-Serbin: **Serbski Dom w Budyšinje.**	—.50 hr.
3. Józef Páta: **Sokolstwo a Słowjanstwo.**	—.25 hr.
4. Ota Wicar: **Jan Kollař.**	—.25 hr.
5. Jan Symank: **Přinoški k stawiznam serbskeje rěče a literatury.**	—.50 hr.
6. Włodź. Změšhal: **T. G. Masaryk a Łužiscy Serbja.**	—.25 hr.
7. Józef Páta: **Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po swětowej wójnje.** (Z 44 wobrazami)	—.50 hr.
8. Česlaw Lěška: **Praha.** Krótki přewodnik.	—.25 hr.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow.

Wšě knihi předawa:

Smolerjec knihićišćerńa a knihańa, z. dr. z w. r. w Budyšinje w Serbskim Domje.

Přiłoha k čisłu 30

SERBSKE NOWINY

Sobotu 4. februara 1933

Njedźelske myslički

Mały rózk je měžaz pryjlojtosće, wjeselа, šabyća starosćow, tak šo šnajmjeńšcha praji. Dyrdomdejstwo, kekleŕiństwo šo rozšćerja mjes šćerśćinimi worśchtami ľuda. Hrěšchna požadosć šo dobyła na šjawnosć a tak někotra hodźinka šo wopruje cźmi. A to wšchitko ma cźłowjek sa ważne, sa trěbne, pryjedy hacź sajtupi do najważńišchego a najtrudńišchego cźasa zyrkwińskeho lěta, do cźasa spomnjenja na cźerpjenja Sbóžnika, naśchich hrěchow dla. Kak spodźiwny je tola žiwót, kak błahnite cźłowjeśtwo, kiž dźenża hyšće hrěchej a jutśje wužiwa dźeń k wobšarowanju — a tola je je samyk'om hrěšchił w póśmišlkim cźasu. Chcemy šo tola šnajmjeńšcha my dopomnić na khutny raš naśchego jeńšcheho bycza. Chcemy tola šnajmjeńšcha my šo stajnje dopomnjeć na Juhosej Boźo Knjeza a na mócne wuwotowańcy, jeho cźešćenje, jeho chwalenje, jemu słužiś, šo dopomnić kóžny dźeń swojeho žiwjenja. A šako śwjeczinu jutśje Boźu njedźelu! To je dźeń cźešćenja a pacźerja w Boźim domje. Wotšamknuny šo na hodźinku wot śwětneho hołka a rěčnjy s Bohom Knjeom wo šebi šamym a naśchich lubych šobucźłowjekach. Wšo je teš nam popšchate wjeśele žiwjenja, hdyž naš w tutych dnjach jenož njewěśćesć a frudoba, horki bój politiśkich měnjenjow wobtyšanje, bratramordarśtwo, najšaršudźomnische mordarśtwo šo šćeri mjes wobydlerśtwom naśchego kraja. Ale we wjeśelu měnjmy prawu měru! Spominajmy na tych, kotiž tradaju, a nimaju kuśka chlěba k šeźiwjenju šwojeho cźełа. Potom šawěśće prawu měru hodźinki wjeśela namakamy mjes pryśłotajeje radosće, jenož duśchineho natwora. A njeśapomnimy Božu njedźelu s pacźerjom w Božim domje šapocźeć, a jeli tšeba, s dośtojnym šwjedźeńśkim wjeczorkom słonjećeć, kiž słuši teš natwarnemu dźełu naścheje nam luboje šerbskeje narodnosće. Njeśwjeć my w małym rózku pólnišli cźaš jako cźaš hrěchnosće, ale jako cźaš šdobneho natwora ja duśchu! A prawa radosć máže jenož še cźiste duśche wukhadźeć, šwobodneje šwětnych nakažliwow. —

Serbska emigracija

Nam so piše: Swětowa wójna, kotraž je nimale na cyły swět skutkowała, je tež nam mnoho zrudneho dowdhy pak tež drobjeńku wjeselebo wokomika spožčiła. Chcemy so dopomnić, kak běše nam tehdom, hdyž słyšachmy wot nazdala hłós swobody! Někotři styknechu ruey a modlachu so Bohu dźakując za dołhoždźene rozwjazanje putow; druzy pak zhladowachu z wěstym pessimismom na wšitke tute podawki. Bohužel běše to wjetšina, hewak bychmy zawěsće dobyli.

Smy so mylili, běše to jenož són. Hdźe mamy dźensa tammych hłownych wjednikow, hłownych organizatorow? Wšitko je so minyło, wšitko je zašło, jenož naš wbohi serbski lud dyrbješe sćěhwki njesć.

Cehodla pak tutón napis? Hlejće, tuta porožka, tutón wosud, kotryž je na jenotliwcow našeho ľuda hłuboku ranu zawostajił, tehdom, hdyž běchmy wěsći, so je zawěsćena naša serbska kultura, zo změjemy serbske šule atd., je z winu, zo někotry młody Serb abo někotra młoda Serbowka swoju swjatu zemju wopušći. Dźensa maš je w najlěpšich městnach sedźe. Hdyž pohladaš do Pólskeje, tak njesměš so dźiwać, hdyž nadeńdźeš w pólskej šuli serbskeho wučerja, serbskeho fararja abo serbskeho wojerskeho zastojnika. Su to zwjetša naši evangelscy a katolscy Serbja z Pruskeje. Přińdźeš na přikład do Juhoslowjanskeje a pojědźeš z někajkim parnikom, njedźiwaj so, hdyž budźe ći posłužować naš krajan. Nic jenož na łódźi, ale tež druhdźe su tam Serbja. Kaž je widźeć, su Serbja po swětowej wójnje wjacy słowjanskeho sebjewědomja dóstali, hewak njebychu so tak dowěrliwje na słowjanskich bratrow wobroćili. Nimo Bełharskeje, hdźež runjeż Serbow nadeńdźeš, su we Čěskosłowakskej najwjacy. Tudy maš serbskich sobuměsćelow wulkich twornjow, rjemjeslnikow, wobkhodnikow, bankownikow, duchownych, wučerjow, profesorow a klóšterskich bratrow a sotrow. To je dopokaz, kak wjele wopušći našu Łužicu. — Też we Francowskej su Serbja. — Z čistym swědomjom móžu prajić, zo su po cyłym swěće naši wupućowacy rozbrójeni. Tola Serb abo Serbowka, kotraž je žiwa dźensa w někajkim słowjanskim kraju, njeje zabyła na swojich domach we Łužicy, ale spyta na kóžde wašnje dopokazać cuzbje dóńt swojeje wótčiny. Tutych Serbow můžemy mjenować našich „emigrantow". Potajkim smy tak mali a tola mamy swojich zastupjerjow w cuzbje, štož njebudźe nam ženje ke škodźe, ale nawopak k wužitkej!

Łoješ'ki list

Wěsta Zyma je so zhubiła,
Rodźena při nócnym čopje.
Hač so něhdźe slubiła?
Nichtó njewě, hdźe nětk je.

Tudy je wšak, kaž mi znate,
Přeł krótkim so jewiła,
Hač so zatepiła w haće
Abo druhdźe westawa?

Na nju tuka kruće so,
Zo chce so tej' służby wzdać.
Njesměmy, mi wěrće to,
Přez mjezy ji tłóchnyć dać.

Tola to też móžno jo,
Zo je wěste Naléćo
Ju snadź něhdźe zabiło
A tak wboha tłaje žno.

Ludźo, to je struchły pad,
Dawajće na Zymu kedźbu,
Hewak mohł 'šće čerpjeć stat,
Pilnje starajće so wo nju.

Wosebitosć tulo ma:
Drasći so do kažucha
Běłeho. A ma nós
Čerwjeny, kaž w lěće bóz.

Čopły grek sej wari rjadnje,
Hdyž ji stawy zesprostnu,
Při hładkosći lohey padnje,
Za nju njeje ze škodu.

Rad so khowa w hustym lěsu,
Na štomy sej zaléze.
Žónska, wo kotrež tu rěču,
Njech so hnydom popadnje! js.

Z wěsteje strony zhonich, zo dóstanje serbska emigracija w Českej dorost. Loni běše mjenujcy we Prazy wustudowała serbska wučerka. Dokelž pak njemóže doma městno dóstać, je so wobročiła na słowjanskich susodow, kotřiž ju zdwórliwje přijachu.
— Njetrjebamy dha doma serbskich wučerkow?

Jěz—.

Kóčka a zymnej nozy

(Wobras se wšy.)

Tajki šymšk wjeczor je zyle rjany, hdyž je takle zyła šwojiła šhromadźena ł dźěćimi, je šćarschtmał, ł dźědom a wowku. To nastanje šamo wot šo žiwjenje a wjeśele. Hdyž šedźi mandźelšk šamaj, ł molom tak rjenje njeje. Schtóž dyrbi nětkole dołhe šymške wjeczory šam pschetrowić, kaž tamle lehjerka Cźibanez Kata w šwojej małej budźy!

Ale ně, tajkeje šarosće nima. Dokelž Sauśoboźiš, hdźež huśćiłcho na kuble to a druhe pomha dźěłacź a druhdy šobu wobjedźe, pschepročha ju hdyž a ljódy k šebi, hdyž šu ju wjeczory pschedołhe. A takle dźensa je dobroćiwa šaubódźinka na duschu wujałała, so jutśje wěšće k nim pschindźe, hdyž šwoje narodninу šwjeczi.

Sšo wě šo dźe. Wjeśeli šo wopraudźe na to a šnježe šo pisches zyke mjeśwoco, kak rjenje to budźe, zyku šwójbu wjeśołu widźeć, wožebje narodnjenża a dźěćki. A tak šłuchа hižo pod woknami, hacź šiźom žiwjenje knježi wo domje.

Ale, mój jejmjerśch ně, wboha Cźibanez Kata! Sšłuchaj, šłuchaj jeno!

Nutśa we jšmi bě mjenujcy kóčka njeśchu kolbašu pokradnyła, kotruž bě měšćańśki klamaŕ šaubódźinju ke narodninam darił, a zyły cźmak wotźrała. Pšchi tym hišćerje jemu pało powalił. Na wurjadnym duju je šo kóčka šama pošarała, hdyž ju hewak nichtó šaniź njeměrješe. Wopschipadnje pschińdźe nan do jšmi a widźi wobradu. Wošmje kóčku a wrjeśnje ju do khlěje. Ale macź cźe ju šaso nuts donjeśeł, hdyž šu tola jeje narodniny a tuž dyrbjał šo na njej šmilicź.

A Kaca šteji pod woknami a šłyšchi zyku hadrišu, Kaž šćěna běła tam freji, dokelž tu le šwojimaj wuschomaj šłyšchi, tak la khribjetom wo njej myšlа a kak ju hišćeš wochu cźahaja. Ta máže šwojeho knjeża šaubóda tak prawje špótnjeć!

Lěnje je to drjechmo. Na kachlowej ławzy nastajnje šo tšeći. Wšchitko wuczuschluje, hdyž je něchto k šlědźenju. Wjes nje pónju narodniny dale a lute tajke schcźipate pschispomnjenja.

„Šwaj hej jenož a puschcź toho dundra nuts! Nochzu ju wjazy wid'eć tu staru kaldonu, šlědneho rapaka!"

„Prawje maš, moja luba žónka, pschi dźenžnišchich narodninach, njechamy taizy dźensa być, dyrbi šo dźenża teš ł nami wjeśelicź. Njech šaźy bo naš šłuscha!"

W tym wokomiku bo durje wotewrichu a naścha miźka bě šaźy nutśka. Ale w tym šamym wokomiku himpotasche naścha Cźibanez Kata tak špěchnje hacź šo hodźi domoj! Wě dość a nadoseći Dundra, kaldonu a šlědneho „ludra" je ju šuśod mjenował! Ně, to jeje šprawna wutroba njeśnješe! Dobre šłoże, šo je najprjedy kušt poškała! By-li njejapzy a wjeśeleje myšle nuts šchła! Haj wschak, do wocźow by šuśod šmjerći pschećelny był. A wona by to wschа ša dobry pjenjes brała. S hłuposcźu je škónźnje šłyšchała, schtyha wona w jeho woćomaj je. Tajkele wudma a tukanje! To hišćeše šwět šłyšchał njeje! Tajkile dźak sa

„Złotodźej" Augusta Syneho

Psched 200 lětami bě wumrěł dyrdomdejski šaśtši kurwiśch a pólšći kral August Ssylny, wo kotrymž šo wjele dobreho prajicź njemóže. Tola je jeho nimowólna šaślužba, šo je šawinował wunamakanje porzlina ł tym, šo posdatneho šłotodźeja tak dołho šcharowaśche, doniž tón město šłota wunamaka druhu drohotnu wěc — perzlin.

W jenej ł Barlińskich haptykow skutkowaśche sa cźaš prénjeho pruśkeho krala špodźiwny haptykaŕ. Njebě to tajki, kiž by kaž druhi šprawny lékaŕnik šo šaběrał jenicźjy ł jédami, a žałbami, ale běšche to hotowy cźinkaŕ, kiž šo derje wušćeješche na tajne mozy pschirody, kiž wědźeśche wobthadźecź je žiwym šlěbrom, šchwablom a šelu a kiž po nozach měśćeśche, wariješche a paraśche. Běšche to wrótny thadla, tutón Jan Bjedrich Boettger. Špochi pytaśche sa „kamjenom mudrowzow". Bě herbował rezept k dźełanju šłota wot šwojeho nana, kiž běšche pjenjećeŕ w Šsliwizy. Tak špytaśche a špytaśche a šuśodźa běchu połni wočakowanja. A woprawdźe, jónu pschedpołoji pokaiku šamowudźěłaneho šłota, a ludźo šo pschedjeho klamami ihdźachu a powěśeć wo šłotodźeju šo ruśe rośchěri po cyłym Barlinje.

Nowokrónowany pruśki kral Bjedrich Prěni, kiž ześeješche po krónowanskich šwjedźenjach w Kralowzu wjele dołha, šo thětro šwjeseli, hdyž šłyšchešche, šo ma tajšeho wužitneho cźłowjeka w Barlińskich murjach a chże jeho hnydom šajeć, šo by jenož hišćeše ša krala šameho šłoto dźěłał. Ale Boettger bě nětchto cźuł a škradźu w nozy šo ł procha měješće. Prušli kral dże hišćeše ša nim ješdnych šcźeleše a wušłaji 1000 šłotakow myta ša njeho, ale Boettger bě hižo pola Běłeje Hory pšches šakite miśeły tłóchnył. Nětko w tutym měśće šo wudawašche ša šudentu a jako tajki thětro tutkašche. Bórły wschak bu podbladny a jeho tyknychu. Schtyrjo pólšći ofiźerojo Augusta Ssylneho šražowachu šłotodźeja a škónźnje wulka cźiróda šakitich ješdnych w nozu wuwiedźe haptykaŕšeho do pyschneje šoliży šakkeho kurwjećcha. Tam šo kormi ł thłóschcźeńkami a wjele dobrym winom, dońa wulkotne bydlenje a laboratorij, šo mohł tam šłota nadźěłacź. Njekmě pak wopuschćiłcź tuto pyschne jaitwo a šo wulhedźowacź šmě jenož pschewodźany wot wojaków.

August Ssylny bě tehdy hłownje pólski kral. Wón šo žałośtnje šradowa, hdyž šłyšchi, kajkeho wužitneho cźłowjeka šu tu jeho jédni popadnyli. Ssu jemu do Warschawy pókaiku pokaźu šłota, kiž je Boettger njeśła wudźěłał. A runje tehdy bě August Ssylny šaso ras dołha napraśkał, dokelž dyrbjeśche wójnu wjeść je schwedišim kralom. W lěće 1702 bě August šhubił wšchě kanóny a šwoje lěhwo je šłeborami a rjanej wójnješ pokładnju. Wšicho běchu šli Schwedojo šebrali. A tak bě August šaso ras žyle na pša pichišchoł a ani město Krakow jemu njechaśche 5000 toleŕ požcźicź. Tak dźe běšche Augustej jara w hódź, to bě šo namakał tajki cźłowjek, kiž šłoto wot šo dawaśche. Ssyny šo potajkim hnydom na napiša Boettgerej krutу roskaš, wšchě šwoje potajne wědomoscźe šwěru na papjeru napišacź, šo mohł kral to cźitacź, pšchipóšła też hišćeše pšchi wšchej nuši jemu 1000 šłotakow a jemu wjele dobreho k nowemu lětu pschejeśche. Boettger cźujeśche šo jara cźešćeny a bě jara hnuty, žlubi też ša pokłétom podacź šłoto w hódnoscźi 300 000 toleŕ, dale pak wob měšaz 100 000 toleŕ.

Cźim bóle šo bližśche poštajeny dźeń, cźim bóle Boettgerej šadło rośćeśche. Stónźnje tłochny pšches cźešle mješy, ale šakźy kojerjo běchu hnydom ša nim a jeho šaso wróćo wjeźechu do Freiberga. August Ssylny bě ša 2 lěcźi nětko hižo 40 000 toleŕ wudał ša tutoho haptykaŕikeho, šo mohł šej material wobšaracź k wudźěłanju šłota. Nětko pak šo jemu šcźerpliwoscź pschitorźe. Tak bě kormił toho Boettgera a hišćeše ani kroschika njebě wot njeho widźał. Hdyž bě August Ssylny pschiźadźił Pólšku a šaso ponižny wróćił do Drježdźan, da Boettgera dowjeśeł na Miśchnjanski hród. Tam dyrbješche leko tradacź a pokuśicź a škónźnje jeho dowjedźechu na twjerdźiznu Kralowz.

To šaso šo Boettgerej njelubješche a tuž wón Augustej pschižaha, šo dźe jemu pšcheradźicź wšchě šwoje potajnstwa. August jemu wéri a da jeho šaso pschiwjeśeć do Drježdźan. Tam jeho tyknу do laboratorija w dźensnišchim „Belvedere". Warnowašche Boettgera hišćeše pośledni raš.

Tam nětko Boettger šłónźnje šo wida šwojeho šonjenja wo wudźěłanju šłota, ale hlada, šo by wunamakał nješchto druheho. A tak wunamaka porzlin, najprjedy bruny a potom běły. A tak wón šakozi šwětaslawnu Miśchnjanšku porzlinarnju. Na jutrownych wulkowikach 1713 w Lipšku pokašaju šo prénje porzlinowe šchalki, hornja a druhe wobdone šudobja ł Miśchnjanškeje porzlinarnje Augusta Ssylneho. Budźa wjele ľubźnoscźe je šwojim kraŕnym šchleńcźenjom, ł módrym pomolowanjom a šłotym a šlěbornym wupschešenjom. Też August šam šo wulźy šahori ša šwój Miśchnjanšti porzlin, haj šo runje do njeho šalubowa. Bě dotal šběrał Khinšti pórzlin a nětko měješche šam doma w Šakšej tajki poklad. Miśchnjanšti pórzlin wón darowašche šwojim mnohim lubšam a pschiźoźnjam. A w lěcźe 1714 August šłónźnje puschćeji Boettgera, po tym šo bě tutón 14 lět dołho w jaśtwje bydźał.

Wunamakaŕ pórzlina, Jan Bjedrich Boettger, bě wušnamna wožoba w Drježdźanach. Khodźeśche drašćeny w homocźe a źidže a bě šakośtny brojeŕ a hejšowaŕ. Wumrě hakle 37 lět šaty. Bě měł wjele dołhodow, ale bě pjenjesy pschepraktał je žłokanjom a hejšowanjom a tak šawoštajł šamo 31 137 toleŕ dołha. Mulki cźinkaŕ, šłotodźej a pórzlinaŕ Augusta Ssylneho Jan Bjedrich Boettger, narodźeny 4. mał. rózka 1682, wumrě 13. měrza 1719 po dołhim cźežkim bědźenju ł njenaprošchnej šmjercźu. Jeho wulke šapališchko dośta Drježdźanska wumělśtwowa komora, cźeło šo pohrjeba na Janšikim pohrjebnišchcźu. A w jeho laboratoriju šo poštaji jemu pomnik ł napišmom:

„So machte Gott, der große Schöpfer,
Aus einem Goldmacher einen Töpfer."

nyčko, te płaczo pola njeho pomha! Nětko wě, na čim je. Chyšche ju też ſ małym darom swjeſelić. Wša jón ſydu domoj.

Pola Ssuſodźi, cjakaja a bladaja. Khóſs drasć, hó'o ha Kata woſtanje? Je hižo na pol woſmich, je kſchnóreć, je woſmich a pschesy tu kſchcje njeje.

„Ssu dha ji też prawje prajila, jónka?"

„Sso wě. Halle krótko pſched wjeczorom, hdyž nimo naſ ke Klamarjeſowi dźěſche. Nó cjakaj, chju tola leſsej ſkerjej a pohladać, hdže woſtanje. Dyrbi tola wſchitke te darv widźeć, ta ſtara dobra ſoja. Je wěrno, pomha nam wjele."

A hleje'e, też ſuſodźinka woſtanje khwilku pod Kacžinym woknom ſtejo. Hdaj je něchtó druhi hiſchcje nutska? Wona tola naſtajnje něſchto bórži. Kata wſchak tajka je, powéda hnuſe je ſobu. Schtoha jeno ma?

Hleje'e, też ſuſodźinka, hdyž ſwoho bliſto k wolnej ſleſnu, nóſe ſwój kapitl ſlužebcej, kaž Kata prjedy le hjerka.

S tym ſuſodom bě Kata tak rjec kaž hotowa. Małe hlupa by była, by ſi ju hodźiny dołho tam nuſyduła a njerjeka. Nech cžinja, ſchtoj chjedza, ja nju ſu wotbwjeſi. Haj, ma naſu zele horjeca na kachlowej lawy. Tam ſtoju w takej ſuwje je ſej wo'a ſoljwanu a a wa. wa kwaſku nóſ polnu. Dźeuſa ſu nehonaj derje njeźěje. A tak rěkaj ſe ſwojimaj ſaſmuſenemaj nohonaj.

„Mi nadeſe' ſtuku cžinitej a nje njerjeſaj, wy gra. wocžiwej dundraj! Woſtanje nje jenož dźenſa w pokoju! Stojerſe nejedla narodninu kaž chcje'e! Abo njeſmjerjece ſyhle, to je mi też wjelo jene! Dźeuſa ſ wamaj wulke wuſdaparanje njeſmjerjin!"

Hod wokmanaj ſo ſuſodźinka pert a wari a ſapréje ſobu'ej kruczischo do bjedrow!

Ach tak, ach tak je wé'ka! Hlejerſe jenož, ſchto ſej tola myſlí! Jo hiſchcze ſej ſtarej kaldonje prawje njeje, ſo je pkherpercichena? Hm, hm! Jo móže naſch jedyn cjakacz a cjakacz, hacž wumyſlí pichiicz. Nó, to je dobre! Njech woſtanji. Domoj, domoj — tu tola nicžo wjacy k popadnjenju njeje. Nětko wšmy, na cžim ſmy!

Ale ně, runje nic! K ſrubu pójdże nuto!

„Kata?" —

„Schtóha tu je?" —

„Ja tu ſtuſe, woczini tola!"

Nó, wochu worewicz. Ale tola da ſo narédzeć.

Najprjedy ſtej wſe pówe'cžnej, kaž wjeby nicžo bylo a wódzaloj.

„Ale Kata, wy cjakamy a cjakamy, cjehodla njepſchijdźeſch? Sčje dha tu na naſ?"

„Gdźe tež te, cjehodla dorbjala ſta bne? Wě, mi je wſchak lubjano, hdyž mózu tatke ſama doma hoſcžeć."

Ale nadeho ſtej do wſeſnow ſajedźelſkej. „Mata, njehraj jeno lektiju. Mje tola ja bla'nu mec njetejebaich, ſtym hižo pod wokmanj ſwidka'a, jeli dujeſy prawje wótcžej. Staru ſe dre ſu mje njewowala a njcho mózne!"

Schto? — Schto? — Kóžda wujerja ſwoju wukrobu a dźiwatej ſo, h e ma kóžda to jow.

Skónczuje poczjna pola wobeju ſpitaci, hdyž njemuj ſ kóžda nimale po ſlowje powéda, ſdaſe je po prawom ſlyſchala. S tym njebcžbu tola Sſuſodźiju mónjeni, ale ſaſmuſenej nohu. tola nij Cžabanej Kata, ale ta grawo cjiwa kóžda bé ſ tym mónjena.

Ale to rěta, njemóſcžetej ſo ſpuſcja dźerjeć, hdyž ruku w ruku po ſchcžerju k Sſuſodźiom dźechcheſ! A potom halle pola nich w jiwi! Tajkich narodninow pola Pjeczake hiſchcze dożiwiłi njebchu. Tajke ſo jim lubjachu!

„Tchežela nochzyſche mi da hlowy" mónjeſche Kata pchczy ſaju ſortuje, „dla tuteje ſtareje kaaldony. Sc Ti Ktami naſch jedyn tola jane ſtare drjechmo njeje!"

Kak človiek w kamʼentnym času so živješe

20 000 lět ſtare molowanja w ſkalach.

W naſchich dujach je ſo archáologiſkemu pytanju wulkotny ſtuk poradźił. We **Palejtinje**, 8 kilometrow wot Betlehema **idalene**, namakachu we wulkaknjenym rěcžiſchcu ſ rěki Caretan na ſcžinach ſkalnicžeja Una Kataja **molowanki a ptone rcžiefy ſ kamjentneho cjaſa.**

K prénjenu rajej nadeiſ'echu ryſowanſi, kotrež ſu naſchich prjedowonikow prehiſtoriſteje doby cžłowjeczkich kulturnych ſtawiſnow wulkadźeja. w lěcže 1915 w Schpanijſej a to na južnych naklonjach Pyrenejow. We ſtale, kotraž prehiſtoriſkemu cžłowjeſej jako tydenje ſłužiſche, běchu ryſowanſi naſchromadrane, kotrež wšelake inveſtata pichdeſtajachu — mjes ſ rubjini mamuta —, pchczeliſnjate ſwérje, kotrež pſched wjele tyſacami letami też w juznoeuropſkich krajinach bydleſche. Hdyž krótko po tym na mjejynarodnym kongreſu w Parizu wo tutym namakanju ſo rěcžeſche, wjachu wuczeni ſ ſtowa. Sdajſche ſo jim wěrje njepodobne, ſo muchl cžłowjeſ **kamjentneje doby.** Tij trajeſ 20 000 hacž 30 000 lět pſched Khr ſo inejeſche a wo pſchinjewanju **jeleja** jarych myſlow njemjeſche, ſ pomocu hyntich kamjentuych naſtrojow ſtalne jcžemy ſ tajkimi prettami wudebiej. Namakanzy w Pyrenejach ſo wutrjunjacha a wobhladowachu to jako „bluff" nětkajcho inczjaſneho rěbarja, tij cžyjeſche ſywich ſchczerjowjekow ja nóſ wodźic.

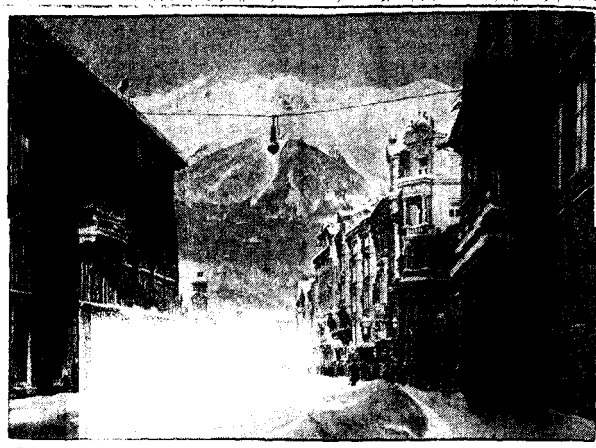
Namakanka naſcžeſnſich ryſowankow w ſkole Una Kataja w Palejtinje je bjes dwěla pichjinna, ſwadu njeſes wuczenymi ſkónczeſi. Na tym njebohó'i ſo wjazy dwéſowacj, ſo naſchi prjedowonicy kamjentneho cjaſa ſamóſachu **ſe** ſwojimi jednerymi pſchiprawami wérjaje podobſiny pſchedſtajec.

Una-Kataja ſtala bu'e je bjes dwéla w kulturnych ſta wijnach pod mjenom **„muſeum kamjentneho cjaſa"** ſamoſtnjena. Cžeſej, tute ſenſacjonelne namakanje ſcžinicz, ſ wſcha franzowſkemu rizekonjulej w Jeruſalemje, **Neville,** a mſodemu ruſkemu muežeſej archeologiſe **Stekelinej.**

Wadi-Caretun, dźenſa wot cžłowjekow wopuſchczena krajina palejtinjanſkich ſtatow, ſda ſo bycj nětkajte hlowne wéſto prehiſtoriſkeho cžłowjeka. Mnohe jamy wukhadźeja ſ paleolitiſkeje doby (na 50 000 pſched Khr.), ſdźěla też młodſcheho neolitiſkeho cjaſa (25 000 pſched Khr.).

W jamach namakachu ſwérjaze koſcžowzy, kotrež tehdom w Palejtinje ſo ſiwjachu kaž tigry, hieny, byli, jelenje, konje, antilopy, hórſte ſorny. W jamach horneje worſchta nadeiſdźechu wéž, kotrež wo wulkim kulturnym ſtkodźeniu ſwědcža, na pſch. ruczny młyn a ſ kamjenja cžeſana poſtawa jeneje antilopy.

Freſki a reliefy w Una-Kataja pſchedſtajeja ſlony a jelenje na podobne ryſowanſam w pyrenejſkich ſkałach. Kulturny hlédźerjo a archáologojo maja poſtajicž, haj tamny muſejum kamjentneho cjaſa w Palejtinje a pyrenejſke jamy w kulturnym ſwiſtu ſteja. Dokelž je wunamanka w Palejtinje wo wjele ſtarſcha, naſtanje ſajimałe praſchenje, hacž je aſtatiſki prahiſtoriſki cžłowjek do ſapadneje Europy puczował. Palejtina, kolebka najwjetſchich nabožinow zyłeho ſwéta, ſda ſo w nětko ſpožiwnje wubudżenych wunamakankow w Wadi-Caretun wukhód najſtarſcheje kultury cžłowjeſtwa bycj.

Innsbruck, městno mjezynarodneho wubědźowanja na sněhakach 1933.

Pohlad na jenu z kłownych dróhow w Innsbrucku, na kotryž zo sněhom přikryte horiſća zhladuja. Wot 5. februara sem wotmětowaju so we wokolinje tuteho tirolskeho hłowneho města wulke mjezynarodne wubědźowanja na sněhakach. Wobdźělenje na wubědźowanju budże nimo měry syłne.

Wo hłódnych ptačkach, wjewjerčcy a ptačim kwasu.

Hdyž běchu so hody pominyle, wjeſelach so hižo zaſo ze ſwojej małej ſotru na Ptači kwas. A dokelž 25. wulk. rózka ſej něſto rjaneho wot ptačkow přejachmoj, běchmaj ſej wotmyſlenej, wſitke ptački we zymje porjadnje pječować. Mój bratr Hermann běſe nam k tomu rjanu khěžku připrawił. Ptački namakachu so tu wſelakeje druzinu. A rano prjedy hač ſtanjemoj, čakaju hižo na ſtomje ſedžo. A hdyž ſo rano ſedma nčkak zdraſcu, khwatam knydom ze wſelakej picu wom. Hdyž ſym ſuch wotwjetła, rozdźělu picu. Do khožki dóſtanu ſykorki a konopańki wſelake zornjatka, kotrež naš nam w Budyſinje kupuje. Pódla khežki mjetamy kosakam wjerjebinu, kotruž ſuny w lěče zhromadźiłe a jabłukowe wurězki. Składžiki, wrobliki a zyby ſej dadźa pšeńcu ſłodźeć, kotruž pola naſcheho ſuſeda Sołty za nje kupujemy. Při tutym wjeſelym napohlédze mamy też husto mjerzanje, dokelž ſe tam ſchěriwe ptački ſwojich małych łowaſſow ſ ſtrowja.

Też jena ſ ſjeżička do ptačeje khežki khodźeſe a ſej tam ſkóržcze daſe. A dokelž ptački ſo bojachu, wódźachmy to hinak wotpombać. Naš nan na pódła ſtojacy ſtom małe jabłučka a kruſowe pječeńki natyka a to nam potom wſelake wjeſelo přinjeſe. Kóždo ranje nimale porjadnje wokolo 10 hodź. wjewjerčka ze ſkórcžeje kukawy hlada, hač je powětr čiſty. Zda ſo jej wše přihódna być, ſkoči hnydom won a ſkaka a bimba ſo po halozach wokolo, ze chce ſo nam ſmjeć. Hdyž bě ſo tych natykanych pječeńkow a jabłučkow dohladała, daſe ſebi jara ſledźeć. Ale što to, na jedyn raz wiſi nastaja a ſiju načahmy, do jabłuka ſo zaknuty a wyſe horje na ſtom ſkakaſe. Tam zaſo ſplóſiwje hladaſe, jabłučko puſći, ſkakaſe zaſo do ſwojeje kukawy, hdźež hižo wot nazymy bydli. Nětko ſo dohladachmy, hdže jej ſtrach hrožeſe. Sſuſedec kócka, kotruž bě zady kromady pječikow łakała, ſkoči na ſtom, hdźež bě wjewjerčka ſnědała.

Nětka bě ſo dżeń Ptačeho kwasa přibližił a dokelž běchmy ſo tak za ptački prócowali, tak też něſto rjaneho wočakowachmy. A tak też bě. Na dołu płačeho kwasa rano zabe ſtanychmoj a njeſeſelmoj z mojej małej ſotru Marta ſklóčku won a wołachmoj hawrona. Hdyž zaſo přiſłužlivchmoj, běchu tam cokorowe ptački a pódła hiſče jejka. Tuž ſo jara wjeſelachmoj.

Leńka Gubrec z Rachlowa (11 l.).

Na hońtwje.

Pola nas je njekajwo hońtwa była. Rano, hdyž ja ſtanyeh, mi mać powědaſe, ze je dźenſa hońtwa. Ja ſebi ſwoju khožku hromadźe zwjazach, kiž běch ſebi dźeń prjedy přihotował. Běch hotowy a prajach, ze nětko du pohladać, hač ſu třěle što potřěleli. A wzach ſebi koleso a wujdżech. Tuž ſo mje třěle wopraša, štó ja ſym. Ja wotmołwich moje mjeno, tuž mi kazaše ſobu hić. To mje wězo jara zwjeſeli. Wſak běch ſmět před tſomi njedźelemi też ſobu hić. Běchu dotal mało dźiwiny potřěleli, ſčſé zajarcow, tſinaże bažantow a tſinaże nuklow. Běda jim, hdyž z časom khowanku namakać njemóžachu, bě po nich. Ale te mudre liſki běchu ſo z časom wukhowale. Po wjele harje a praſkanju wječorne ſmérki hońtwje kóne ſčinichu. Wobdźěli ſo ſčſé třěleow a nětkdże njedadźowjeli honjerjow. Sym ſpróchny był, podach ſo domoj. Nan chcyše mje ſwarić, je pak prajach, ze ſym na hońtwje był. Z časom ſo k měru podach.

Kurt Soka z Rakec.

Naš wulět na Cornobóh.

Zańdźeny pjatk wulećachmy ſchi z našim wučerjom na Cornobóh. Popołdnju w 2 hodź. wotendźechmy z Rachlowskeje ſule. Po puću widźachmy wſelaku zymsku krasnoſć, rjane ſčdźiwe ſtomy, tež ſorne ſmy widźeli. Też fotografował je nas naš knjez wučer ducy po puću. A dobra ſkładnoſć ze sněhom poſkiceše ſo nam ke kulkowanju. Naši hółcy ſu nas też ze sněhom wurybowali, też naš knjez wučer Brücknner bě na sněhoweho muža podobny. Hdyž běchmy ſkónčnje hač k horje dóſli, wohrěchmy ſo wſitcy z ſałku čopleho kofeja. Jow běše też wjele cuzych ze ſanjemi a sněhakami přijeło. Najprjedy wohrěwachmy ſo khwilu za kachlemi. Ze ſanjemi pak jězdźiſ njemóžachmy, dokelž žanych ſobu njemějachmy. Dołho njejſmy tu přebywali, dokelž běše khětro zyma. Tuž podachmy ſo ponału na dompuć. Druhdy ſo też někotre w snězy wuwalachu. Hdyž běchmy nětko zaſo w ſuli, wzachmy ſobu ſwoje wěcy a kóždy dźěše domoj, wšak běše ſo hižo wječor přibližił.

Marta Prajſic z Wysokeje pola Kubšic.

Lube ſerbſke dźěći!

Wutrobny dźak, ze ſće zaſo na ſwojcho wuja Měrćina ſo dopomnile. Woſebje ſym ſo wjeſelił nad dołhim a rjanym dopiſom Gurce Leńki. Je jara zajimawe a khwalobne, kak Gurce ſo tak ſtaraju za hłódne ptački. A ſamo wjewjerčku pjenjeſće. To bych ſam rady wohladał. A wjewjerčka bydli w ſkórcy kukawje? Štoha budża to Skórcecy rjec, hdyž za ſtyri njedźele wot wulkeho pućowanja ſo wróća? To budże hara! Tak je Gurie Leńka wot ſroki dóſtała rjaneho cokoroweho ptačka? Wuj Měrćin je 25. wulk. rózka też tajkeho namakał na ſwojim pisanſkim blidźe hyrnjež njebě ſklička ſtajił. Luba Leńka, Twój poſtrow ſokołſkemu Kašporkej ſym dale dał. Kašpork ſo wutrobnje dźakuje.

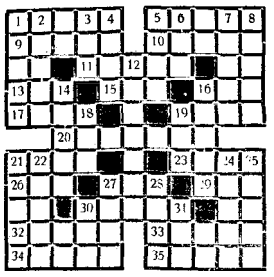
Rozprawa Sokee Kurta wo hońtwje je trochu ležo wostała. Kurt mi to wěſce wodn!

Wjele dobreho Projſic Marée z Wysokeje Je dha wona njedźelu też była w Sowrjecach na ſo kołſkim ſwjedźenju?

Wjele dobreho wot

Waſcho wuja Měrćina.

Křižowka

Zo móhli naši Serbja sebi přeco bóle swój rozum wótčić, podamy jim znowa jednu křižowku. Posledni dwě stej wjele zajima zbudźiłoj. Křižowki su za dorosćenych čitarjow, nic za dźěći. Potajkim dopomódka, serbska inteligenca! — Jako myto wustajimy woprawdźe rjane knihi. —

Wodorunje: 1. Holanska wjes. 5. Pod wječorom. 9. Serbske křćene mjeno za hólca. 10. Prawiznik. 11. Drohotna tkanina. 13. Kraj žeđenja za wšitkich čitarjow. 14. Wóte husterjow a hwizdarjow we starem testamenće. 15. Twjerdy dźěl človjesk. ćěła. 16. Rubježne zwěrjo. 17. Łuść. 20. Nam drohe město. 19. Wahjace wołanje. 21. Woršta za zemje. 23. Mały dźěl. 26. Hora w Tirolskej. 27. Prawiše słowo za špundowanje. 29. Slawne kupjele w Belgiskej. 30. Město w Japanskej. 32. Muž, kiž měješe za swojeho bratra rěčeć, ze stareho testamenta. 33. Němsko-francowske mjeno za wuběru wo póćišwosći. 34. Štož šewcy trjebaja. 35. Kak dźěći cuzemu khlěbej rěkaja.

Padorunje: 1. Psyk. 2. Žona stareho testamenta. 3. Wulke hońtne zwěrjo. 4. Nadpadne twarjenja na wsach. 5. Radosć bura. 6. Łubušk kmótrow. 7. Žónska ze stareho testamenta. 8. Domjace skóćo. 12. Poněmčena wjes pola Wjazońcy. 16. Prěnj bamž po swjatym Pětrju. 18. Po čim so khlěb jě. 19. Nuzna připrawa za korćmarja. 21. Łužiske hory w ranju. 22. Njekřesćanska nabožina. 24. Winik, abo winowy duch. 25. Městno na Čornobozy. 27. Skrótšene serbske holćace mjeno. 28. Staroserbske słowo za nana. 30. Připrawa z drjewa. 31. Serbske hólćace mjeno.

Rěčne hodźiny zastaranja a radupodawanja města Budyšina

W jastaraćni cjeńschenkow póndjelu, wutoru a pjatk wot 15 hač 16 hodź.;

w radupodawaćni za małe dźěćzi jichtwórtk wot 16 hač 17 hodź.;

w jastaraćni za tuberkulojnych póndjelu wot 16 hač 17 hodźin za dźěćzi, wutoru wot 16 hač 17 hodźin a jichtwórtk wot 15 hač 16 hodź. za dorosćenych;

w radupodawaćni za bednych kóždy prěni jichtwórtk we měšazu wot 9 hač 10 hodź.;

w radupodawaćni za alkoholiwe kóždy 1. a 3. jichtwórtk w měšazu wot 17 hač 19 hodź., pod lěkařskim nawjedowanjom kóždej 2 měšazaj 3. jichtwórtk wot 18 hač 19 hodźin.

Přichodna lěkařska rěčna hodźina jichtwórtk 16. měrza 1933.

Wschitke horjekach mjenowane radupodawaćnje žu **pschi Kralowskim wolju 3.**

*

Přichodne radupodawanje za žamodrunje žónske 9. februara 17,30 hodź. w měšćanskej khorowni.

W radupodawaćni za žiwobmyślenych, duchatkorych a na padawu khorosćej cjerpjazych kóždy druhi měšaz prěnju žrjedu wot 11 hač 12 hodź. w měšćanskej khorowni. Přichodne radupodawanje budźe žrjedu 1. měrza 1933.

W radupodawaćni wo wocžehnjenju kóždy pósledni pjatk w měšazu wot 17 hač 18 hodź. w Ssejmowni na Hrodowskej haju 10, wó jitwje 39.

Rěčne hodźiny młodźinskeho žudnika žu kóždy pjatk wot 9 hač 11 hodź. w hamtskim žudnistwje wó jitwje 130. Radu dostanu starschi, pomocnizy a kotiš maju hewak podsel na wocžehnjenju młodźiny, kiž je žo khłostajomna sćinita.

W mandželskej a sezualnej radupodawaćni kóždy sćeći pjatk w měšazu wot ½17 hač ½19 hodź. w domje wokrjesnego jwjaška na Tićanskej dróhi 5 delekach.

Rěčne hodźiny měšćanskeho lěkarja žu wschědne dny wot 12 hač 13 hodźin w Ssejmowni na Hrodowskej haju 10 po 2 ithdomaj wó jitwje 40.

Rěčne hodźiny měšćanskich asistentnoje lěkarki wschědne dny wot 12 hač 13 hodźin w Ssejmowni na Hrodowskej haju 10 po 2 ithdom. wó jitwje 39.

*

Nimo toho žu **lěkařske schulske rěčne hodźiny we februaru:**

w Pestalozzijskej schuli ja hólzow žrjedu 1. februara,
we wyschschej reelzu ja hólzow žrjedu 8. februara,
w Lutherowej schuli ja holzy schtwórtk 9. februara,
w Lessingowej schuli ja hólzow žrjedu 15. februara,
w pschekupskej schuli ja hólzow žrjedu 15. februara,
w Fichtowej schuli ja holzy schtwórtk 16. februara,
w Fichtowej schuli ja hólzow žrjedu 22. februara,
w Pestalozzijskej ja holzy a **wyschschej holczej schuli** schtwórtk 23. februara, stajnje wot 10 do 11 hodź.
w Tachantskej schuli žrjedu 22. februara w 11 hodź.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 4. měrca 1933.

Wčerawše curzy w Barlinje.

1 dollar	4,209	100 wólsk złotych	47,275
1 jendźelski punt	14,29	100 českosl krónow	12,465
100 swajc. frankow	81,37	100 franc. frankow	16,425

Burtowny wobhlad wčera wjalny. Mjenjenje pśibi napodpje pschedawanje rentowych a dołžnych lisćikow. S nětkajšeje strony bě jo hižo pschičinu wunjesła powješć, jo chce wyschnosć dań pušćeć. To měrjezłowe tuty pschinjesło pohnutk pohnjenja, je pschedawanje. Tutón jewi swědźi też akcijam, tych kurzy so tehorunja wotdźerjowachu. Nowa wyschnosć je akty wo wudźělenju rantschenje pomocy jako wróćo wzała a zawrěła. Wubjerk statneho žejma bě sebi pschedpołožiwši žadał, jo by je wruchował. Wyschnosć mjeni, hdyž je žejm rospuschćeny, też wubjerk wjazy njeanowoscheji.

Wjednik němskonarodneho dr. Hugenburg je jako jenjowinik a hospodarski minister swoje hołowniwe stanowisko. Dokelž je muž fyzisce energije, sćinimy wočakowacz, jo so jemu powjedź w nastupanju swojeje hołowniwe k lepschemu wobroćiłoj. Dotalne wyschnosće su wulke słowa wo wožiwjenju naschego hospodarskego rjeńšeja. Tute pak bohužel wunoschtachu.

Tele dny „Sserbske Nowiny" podachu rosprawu wo pschjednoschu, dźerżanym w Budyschinje, nastupajo žałady naschego hospodarskwa. Schtož hnuj mělí w létach 1928 a 1929 za kćeńu naschego hospodarskwa, je bylo jenož hóń do bluda wjedźazu. Naše hospodarskwo wožiwichu tehdom na krótki cžaš z pjenježami we wukraju požčenymi.

W lěcže 1930, w septembru to bě, z njemdrej agitaziju, tak njenowane nazionalistiske stronu, pschi wólbach do statneho žejma, njenadžijnje hobrite žuty hłosow na swju lisću na sjednoćt. Wukraj je wobojo, też tukrajne pjenježy žobu do wukraja rosćeńachu. Sa hospodarskwo žu pjenježy, schtož krew je cžło. Wojmjetschi jemu krew, słabnje a słónčnje jahnje. W lěcže 1931, jako widomnje snamjo tajkeho błahowjenja so wupokaja, jo žu banki bjes pjenjez. Stat bě nuzowany je z hobrytimi sumami podpjerać, jo by powschitkownej katastrofje zadźěwał. Wodarmo, jena fabrika po druhej pschestejesch: dźělaćerjow a pak swoje wrota zale zawrě. Wschěcne wotrjady luda prawu pschičuja žu njeprócachu. Winowachu tajkeju wyschnosć a dowachu pschi wólbach swoje hłosy w rosćazej měrje nazionalistiskim stronam.

Tukrajnu nowu wyschnosć wulke žuły luda z wulkej radosću a zahoritosću witachu. Wulkomócžanske nowiny pschinjesachu tule zahoritosć a radosć i dnjenj pschi wudyrjenju wójny. Wójna pschinješe nam wjele nowoho, ale ničo dobreho. Nětko pak chcemy so nadźeješ, jo so tukrajnej wyschnosći poradźi, wjele derje měnjene słowa do skutka stajiš. Njech nichtón nahle wustrowjenje njewočakuje, pónđelnemu pschesch bědu a khudoby pomalku lepschim cžasam napschećo — jeli doma a wonka błódki měr wobthrowamy.

Na produktowych wikach wobrot wočežiny. Płaćižiny w hotowym zornje njepowschežichu. W terminowym wukazowanju so žytnišco jesćahnichu. Na Drježdźańskich wikach so powyschenja płaćižnow poslednich dnjow hakle wječera wuskutkowachu. Pschenza postupi porniło pónđelek wo 30 pf., rožka wo 10 pf., płaćižiny wowsa a jećmjenja so pornjo pónđelši njepschemenichu. Dowoz na wikt njeje wulki. Natarjo tola wočakuja, jo so nowa wyschnosć postara, jo płaćži je dale spadowale njebychu. Staje njeschca hač do pschichodnych wólbow so postara, jo płaćižiny ikerje postuja. Dže tola wo to, jo bycha wyschnosći podmolene strony pschi wólbach do statneho žejma prawje wjele hłosow dostałe.

Wječera płaćeschе w Barlinje zentnar

pschenzy: 9,35—9,45 (9,10—9,20) hr., rožki: 7,65 hač 7,75 (7,45—7,55) hr., jećmjenja, nałežnjeho: 8,25 hač 8,75 hr., najmutkeho: 7,90—8,20 hr., wowsa: 5,75—6 (5,50—5,65) hr.,

w termiowym wikowanju:

pschenzy:

za měrz: 10,22½—10,23¾ (9,90—9,88¾) hr.,
za mej: 10,30 (9,93¾) hr.,

rožki:

za měrz: 8,23¾—8,25 (8,03¾) hr.,
za mej: 8,32½ (8,07½) hr.,

wowsa:

za mej: 6,40—6,37½ hr.,

w Drježdźanach:

pschenzy: 9,25—9,50 (8,95—9,20) hr., rožki: 7,25 hač 7,50 (7,10—7,35) hr., jećmjenja, nałežnjeho: 8,50 hač 9 hr., najmutkeho: 7,65—8,40 hr., wowsa: 5,75 hač 6 hriwnow.

Płaćižiny w tymkach su płaćižiny tydźeńšćich wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njejsu, so njepschemenichu.

Wikt schtwórtk w Sserjezu.

Tu płaćeschе pschenzy (hłabschu) 8—8,50 (8—8,40) hr., (cžežschu) 8,80—9 (8,70—8,90) hr., rožke (hłabschi) 6,70 (6,50) hr., (cžežschu) 6,90—7,10 (6,90—7,30) hr., jećmjenja, nałežni 7—7,50 hr., wowsa 5—5,40 (5—5,30) hr., běrny 2—2,40 hr. Butra 2,40—2,48 (2—2,40) hr., jeja 9—12 pjenježkow.

Płaćižiny w tymkach su płaćižiny tydźeńšćich wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njejsu, so njepschemenichu.

Wikt sjudźenj žrjedu w Hajschtrawje.

Pschenza płaćeschе 8,80—9 (8,80—9,20) hr., rožka 6,90—7 (6,90—7,30) hr., jećmjenji, nałežni 8—8,50 (8 hač 8,80) hr., najmutki 7,40—7,60 hr., wowsa 5,50 hač 5,70 (5,60—5,80) hr., běrny 2—2,50 hr., symo 2 hač 2,25 hr., słoma k saćkanju 1,20—1,40 hr., słoma, kótna 1,40—1,80 hr., we wokrejach 1,80—2,30 hr. — Butra 60—70 pf., jeja 10—12 (10—13) pf., twaroh 20 pf., běrny 3 pf. — Prošaja 8—14 (7—14) hr., běhaki 15—30 (15—25) hr.

Płaćižiny w tymkach su płaćižiny tydźeńšćich wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njejsu, so njepschemenichu.

Hamtske a hudnitske powěsće.

Pschesadźowanje:

Wutoru 7. februara 1933

w Brětni w hoscjenu, dop. w 10 hodź.: Drjewjanej, bawlnjane a wolnjane twory, krema za wobuwje, pisanjski stroj, gramofon, hoscinska płachtowanja;

w Marjanych w hoscjenu, pschip. w 1 hodź.: krowa;

w Nowej wsi w hoscjenu, pop. ¼4 hodź.: Wulki wobraz.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wollowe symo so tam abo z pjenježami nowaka 10 kg

Płaćizny po złotej hriwnje

	3. 2.	2. 2.		3. 2.	2. 2.
Pšenica	187 189	186 188	rjany	175—180	180—185
rožka	153—155	154 155	woka	4,5—5,5	4,5—5,5
jećmjeń, nal.	—	—	sćera lipowa	3,00—4,00	3,00—4,00
jećmjeń	161—175	165—175	kalle narjane	1,5—2,7	1,5—2,7
wows	114—117	112 115	seradella	17,5—21,5	17,5—21,5
sukurica	—	—	rana wosnje	—	—
pšenć. muka	22,5—25,7	22,5—25,7	lany wosnje	1,50	1,50
rožna muka	19,8—21,7	19,8—21,7	suchi trubanš	8,40	8,40
pš. wotruby	8,40 8,5	8,40 8,5	rjany krušk	13,2—13,3	13,2—13,3
rožne „	8,50—9,0	8,7—9,0	symo, 50 kg	1,75—2,1	1,80—2,15
raps	—	—	rožna słoma	0,55—0,7	0,5—0,8
hróch Viktor	2,10—2,30	2,0—2,30	pšenć. „	1,0—1,5	0,10—0,15
sane symjo	—	—	wowsna „	0,40—0,60	0,40 0,45
pjeluši	12,0—14,0	12,0—14,0	ječna „	0,4—0,50	0,45—0,50

Drježdźanska burza (3 2.)

Pšenica 76 kg	185 190	běrnjace kruški	14,70—15,00
rožka, 70 kg	145—150	pšenć. wotruby	8 50 8,80
nałětni jećmjeń	170—180	rožne wotruby	8,40 9,40
nazymsk jećmjeń	—	pšenčna muka	36,00—38,00
wows	115—120	rožna muka	23,5 24,50
čerwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	8,70 8 90	cokrowe truh.	—

Płaćizny rěcznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach

3. februara 1933 Płaćizny po centn. a zl hriwnach

Skótne druziny a woznamjenjenje

Woły: 523

Polnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěcznje hódnosće hač do 6 lět	30—31
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	27—29
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	22—25
Mjenje picowane wšěch starobow	16—20

Byki: 631.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěcznje hódnosće	25
Polnomjasne, młódše	22—24
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	20—2
Spatne	18—20

Jałowicy a krowy: 1695

Polnomjasne wukormjene kruwy najwjetšeje rěcznje hódnosće	22—24
Polnomjasne, wukormjene jałowicy najwjetšeje rěcznje hódnosće hač do 7 lět	18—20
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowicy	15—17
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowicy	10—14
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1429

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	33—38
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	24—32
Spatne (4.)	18—23

Wowcy: 4486.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	31—32
Starše wukormjene (2.)	29—30
Mjen e wukormjene (Märzschafe) (3.	21—23

Swinje: 7335.

Polnomasne, wosobitych rasow a jich křižanjow ha do 1½ lět stare	—
Wukormjene	31—35
Mjasne	34—5
Spatne	32—34
Rincy a kundrosy	30—32

Drobnowikowanske płaćizny w Bulyšinje

4 februara 1933 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so we złotej hriwnje zrozumja

Twora	najnišo płaćizny hriwny	najwyše płaćizny hriwny
Howjace mjaso z kosćemi 1 kg	1,40	1,80
Celace mjaso „	1,40	1,80
Skopjace mjaso „	1,60	2,00
Swinjace mjaso „	1,4	1,80
Tukrainy swinjacy šmałc „	1,60	2,00
Pšenčna muka „	0,40	0,55
Rožna muka „	0,34	0,36
Chlěb „	0,24	0,25
Jědźne běrny, nowe „	0,17	0,09
Ras „	0,3	0,0
Hróch „	0,40	0,8
Sok „	0,40	1,0
Amerik. swinjacy šmałc „	1,0	1,0
Sušeny połc „	1,60	2,00
Dobre mloko 1 lit.	0,22	0,24
Jědźna butra 1 kg	2,20	2,60
Jeja 1 stuca	0,11	0,11
Jědźne buny 1 kg	0,40	0,60
Cokor drobny „	—	0,76
Petrolej „	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepjo) 1 ctr.	—	1,90
Brunicowe briketty „	—	1,20

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěški: G. Janak w Budyšinje.

Cyrkwinske powěsće

5. njedźela po Třoch kralach, 5. mat. rózka 1933.

Z Budyšina.

Předowanski tekst: Mat. 13, 24—30.

W Pětrowskej cyrkwi rano 1/8 h. farař Schneider předuje, dop. 1/10 hodź. je w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6 kemšenje za čežkosłyšacych z wužićom Drježdźanskich wjeselsłyšacych aparatow. Dop. 1/12 hodź. na farař Schneider dźěćikemšenje. Wječor w 6 hodź. je duchowna wječorna hudźba. Programy po 30 pj., za njezasłužerjow, małorentnarjow a šulerjow po 10 pj. su při cyrkwinych durjach dostać.

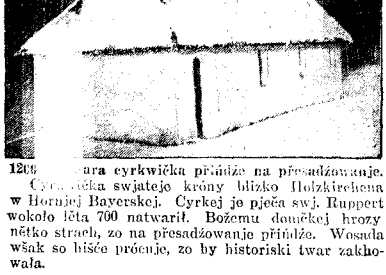
W Marijuej-Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farař Große spowědź a Božo wotkazanje, dop. we 9 h. farař Paul předuje (cyrkw. hudźba pozawnoweho khóra). Dop. we 11 hodź. ma farař Große dźěćikemšenje. Wječor we 6 hodź. předuje farař Francke-Šěrachowski.

Zběrka za Hornjołužiski skutk luboscе.

Póndźelu pop. 1/4 hodź. lětna hłowna zhromadźizna wosadneho žónskeho towarstwa w Towaršowni na Hornčerskej hasy. — Wutoru pop. 3/4 hodź. je we Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniče. — Srjedu pop. we 4 hodź. žónske misij. towarstwo (zwonk. misijonstwo) w Societät. — Srjedu wječor we 6 hodź. wobě wotdźěleni kola evang. šulerkow w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Srjedu we wječor we 8 hodź. ma farař Berg bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma farař Siegemund bibliski wječor za młodźinu w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Štwórtk pop. 1/4 h. evang. šulowe towarstwo we wosadnej diakoniji na Seminarskej hasy 19. — Štwórtk wječor we 8 hodź. zhromadźizna Módreho kříža w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Srjedu pop. wot 5—7 hodź. młodostna syla, srjedu wječor 1/9 hodź. hłowny a młodostny wotpołdnjo.

Wumrěli 24. jan.: Johanna Klenyka, Alfredy Ferdinanda Kasta Kruša, rohowca w Hornjej Borši, Mowka, 1 l. 1 m. — Marta Marja Khěžnikowa rodź. Zelle, mat. [illegible] a pjekarskeho mištra z Dobrunjo, 36 l. 10 m. (wu[illegible]tu, přewjezena do Dobrunjo). — Augusta Lie[illegible]achowa rodź. Thunicec, mandźelska Schurja [illegible]neje, 48 l. 2 m. (dźěw nabožiny, pohrjebanje [illegible]horju). — 25. Amalia Augusta Müllerowa [illegible]erec, wobydlerka domu za běduych, 73 l. 7 m. — Korla August Weißner, dwórnik na wotp., 84 l. 8 m. — — Johanna Erdmuthа Ernestina Hermannowa rodź. Richterec, mandźelska pósłanisk. mištra na wotp., 75 l. 10 m. — Hana Mina Meyerowa rodź. Kummerec, mandźelska wobsedźerja wóznistwa, 55 l. 2 m. — Hańža Amalia Paulina Lišeec, rentnarka, 73 l. 7 m. (wumrěła tu, pohrjebana na Michałskim pohrjebnišću). — Hendrich Albert Helmut, wjerćeř, 15 l. 3 m. — Hańža Johanna Solěic, malorentnarka, 87 l. 2 m. (wumrěła tu, pohrjebana na Hrodźišku). — 27. Anni Gertraud, Korle Bohumiła Tiefensee, zamkarja dź. l. [illegible] Gustav Emil Große, pósłski assistent na w[illegible] l. 10 m. — Marja Augusta Michałkowa zwu[illegible]ta[illegible]nerec, radź. Wobadźic, invalidna rentnarka, [illegible] l. 10 m. — Pawol Alfred Gustav Solta, lekarski [illegible]ar, 59 l. 8 m. — 28. Lina Jadwiga Trierowa r[illegible]ebec, mandźelska policajskeho wyšeho straža[illegible]a z Kunwałda, 33 l. 1 m. (wumrěła tu, přewjezena do Kunwałda). — 29. Bjedrich Emil Lähner, invalidny rentnar, 85 l. 4 m. — Emma Wjenkowa bywša zwud. Bonnemannowa rodź. Krawcec, mandźelska pósłanišeho mišta, 48 l. 10 m. — 30. Bjedrich August Petri, přemysłowy wyšši wučer ze Zahonja n. Spr., 57 l. 4 m. (wumrěł tu, přewjezeny do Drježdźan-Tolkewitz). — Johanna Ida Susanna Hermannowa rodź. Robertec, pječeńskeho mišta na wotpočinku, mandźelska, 71 l. 3 m. — Martha Judith, Jurja Teucherta, překupca, dźowka, 13 dnjow. — Korla Lipic, fabrikski dźěłaćeř, 37 l. — 31. Madlena zwud. Bomsdorfowa rodź. Solčic, wudowa po hosćencarju, 79 l. 4 m. — Johanna Rahele Seyfertowa rodź. Lorencec, socialna rentnarka, 80 l. 6 m. — 1. febr. Hańža Hesselbachowa rodź. Rjelic, mandźelska pósłskeho assistenta na wotp., 59 l. 7 m.

1209 [illegible]ara cyrkwička přińdze na přesadźowanje. Cyrkwička swjateje krony blizko Holzkirchena w Hornjej Bayerskej. Cyrkej je pječa swj. Ruppert wokoło lěta 700 natwarił. Božemu domčkej hrozy nětko strach, zo na přesadźowanje přińdźe. Wosada wšak so hišće prócuje, zo by historiski twar zakhowała.

Z Hornjeho Wujezda.

Dop. w 9 hodź. němske předowanje, 1/2 11 hodź. dźěćikemšenje za 1. hač 5. šulske lěto. — Srjedu wječor 1/2 8 hodź. bibliska hodźina na farje. — Pjatk towarstwo młodych holcow.

Z Huski.

Dop. w 9 hodź. němske předowanje, 1/2 11 hodź. dźěćikemšenje. — Srjedu wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć w Brěžyšću pola Frencec.

Z Wjelećina.

Dop. w 9 hodź. němske kemšenje, *na to* němske Božo wotkazanje, 3/4 11 hodź. dźěćikemšenje. Pop. we 3 hodź. křćenja.

Z Wojerec.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, duchowny Unger, dop. w 9 hodź. němske kemšenje, duchowny Nowak, dop. 1/2 11 hodź. serbske kemšenje zo spowědźu, duchowny Unger, přip. w 12 hodź. serbske křćenja, duchowny Unger, pop. w 2 hodź. němske křćenja, wikar Hamann.

Wumělstwo a wědomosć

„Módry Ptak".

Jónkróćna hóstna hra swětoslawneho ruskeho dźiwadła pod direktorom Južnym póndźelu 6. februara wječor 1/9 hodź. w zalomaj „Króny".

Je něšto spodźiwne wo ruskim dźiwadle. Smy po wójnje cyły rjad ruskich dźiwadłow w Němskej pomjeli, kiž ruskeho knježerstwa dla zdźěla domizmu zlubjechu. Rusko dźiwadło je němskemu přeco so na někajko wašnje rimało. Wobej stej so jene druhe wudospołnjałej, stej počasli pěstowałej. Do dźiwadła, kiž w Němskej woschło wuspěšne skutkować zrozumichu, słuša hižo dwóła „Módry Ptak".

Při ruskim dźiwadle jedna so wo druhinu wumělstwa, kotrež je w Němskej woschło w powójnskim času jara rozkćěła; wo małe jewišco, kabarett. Kabarettowe předstajenje, kiž „Módry Ptak" nětko přeni kóć w našim měsće poskića, słuša do najlěpšcho tuteje druhiny. Njewěmy, sto dyrbjeli hóło wobdźiwać, hyšćace připady wjednika dźiwadła abo njesmórnu khutnosć, z kotrejž wuměłcy swoje dźěło činja. Direktor Južny ze swojim ensemblom je wšitko swětowe město zahorił, hdyž z hóstnej hru wustupi, a wšudźom hóše wuspěch wjetši. Z intensivnym dźěłom, kiž sebi ani předstajeć njemóžemy, so tute najwažnišo wukony docpichu. Njedźiwajcy wjelo pućowanjow prunuje Južny ze swojimi wumělcami do kóždeho předstajenja a docpije z tym zjednoćenstwo z nim, kiž kóždeho puta. Direktor Južny sam je bajkostny konferencier, kajkehož mózmy sebi myslić. Wón konferěruje we wšitkich rěčach.

„Módry Ptak" ma hižom dawno mjeno klasiskeho kabaretta. W jeho programje su čisła, kiž su tak jimace a dokonjane, zo so přeco zaso wospjetowanje žada. Ruske dźiwadło! To je słowa połne šěrokosće a hłubokosće, njeskónčnosće!

Hóstna hra „Módreho Ptaka" zjednoćuje w sej tute dźiwy we sobi. Hóstna hra „Módreho Ptaka" słuša na nazhonjeńkow, kiž njezapomnimy.

Centralne dźiwadło.

Zynkofilm **„Jan Strauß", k. a k. dwórski hudźbny direktor"** přewjedźe so tu hač do póndźele. Je to film, kiž wšitke starych kaž młodych zwjeseli, wšak pletu so přez cyłu hru krasno melodije walčkow Jana Straußa. Dožiwimy tu jeho luboscinske [illegible] domdeje a z tym zwisowace wobčežnosće za jeho pomjenowanje k dwórskemu hudźbnemu direktorej. Jana Straußa hraje Michael Bohnen, za wunjasnadź trochu předostojnje. Lee Parry je jemu bra partnerka. Greta Theimerec hodźi so derje wjesołu, luboznu Winjanku. Nimo toho hraja znamnišo róle Paul Hörbiger, Fritz Spira, A. Pe[illegible]ner. — Pódlanski film pokazuje: Walčik w běhu [illegible]ět.

Palastowe dźiwadło.

„Lubosć w uniformje" je zaso raz film z Harry Liedtku we hłownej róli. Lubosć, žortniwa žmjatica a šlagry tworja tu cyle zabawny film. Evy Bay hrajo jara sympathiscy, nanajlěpje pak jako „Gustav Kogler" pola wojakow. Julia Herda, Hans Jaekermann a Paul Heidemann zastawaju swoje wobderje. Fritz Kampers jako „strażišter" je wulkotny. K tajkemu filmej wězo njesmě pobrachować zbožo, ny wukónc, tak zo naposled kóždy tu swoju dostawa.

Radio

Njedźelu, 5. februara słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho njedźelskeho programa: 8 ratarski přednošk, 9 raňša nutrnosć, 11,30 Bachowa kantata z Lipska, 14 za starších „Dyrbi dźěćo na kóždy pad poslušać?", 15,30 z Berlina orchestrowy koncert, 16,20 wojerski koncert z kapel Lipsprinze, 19,30 opera „Aida" ze Charlottenburga.

Lipsk: Nimo znateho njedźelskeho programa: 8 ratarski přednošk, 8,30 piščelowy koncert z Freiberga, 9 raňša swjatočnosć, 10 z Drježdźanskeje radnicy: manifestacija za wukrajne Němcowstwo, 19 słyšna hra „spionoje" 19 koncert Fischerskich klorow w Lipsku, 21 orchestrowy koncert.

Hišće ważne z njedźelskeho programa: Wrótsław 20 opera „Undine". Köln-Langenberg 20 kusk Newyorka. Mnichow 20 činohra „Wilhelm Tell". Warsawa 20 Ludowy koncert. Praha 20 symfoniski koncert.

Póndźelu, 6. februara słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wšědneho programa: 12,05 přednošk wo Jendźelskej, 20,05 z Frankfurta (z Lehárowych składbow), 21,20 symfoniski koncert.

Lipsk: Nimo znateho wšědneho programa: 15 za žony 19,15 spěwy k lutni, 20 Brucknerowa hudźba.

Hišće ważne z dnjoweho programa: Wrótsław 21 Ludowe spěwy wukrajnych Němcow. Köln-Langenberg 20 kellegium musicum. Beromünster 20 Wagnerowy koncert. Praha 20 klawěrowy koncert.

Steji Rumunska před revoluciju.

Znutřkownopolitiske położenje Rumunskeje bywa bóło a bóło kritiske. Financne poměry stata njedowoleja wjacy porjadne wjedźenjo stata. Hižom měsacy dołho wotměnja so jene knježerstwo z druhim, dokelž nichtó njemóže wjacy poměry wobkniježić. Postupowanja lěwicy a prawicy so wotměnjeja a roztrasu tak statnu autoritu a zjawny porjad.

Rozputaca žiwjeńska wjesołosć

Psychologiska studija ke karnewalej.

Karneval je bliži. Po prawom tu hižo je. W Kölnje sapočina je hižo „jednatoho jedinatoho (11. novembra). W Barlinje sapočina je tuta tolkanja hižo prjedy a traje psches zymy pósć hač k jutram.

Rozputaca žiwjeńska wjesołosć. Ale niz jenaj karneval je tajka žiłka za cźěć k wjesołosći, kotraj w cźłowjeńskej znutškownosći bydli. Mnichow ma swój oktoberšti swjedźeń. Widno ma swój prater, Hamburg swój „Dom". — Wschudne rozputaca wjesołosć — ja sapočina a psches alkohol a psches sabawnu cźěć k najwyschschemu schodźenku pokročuje, kotraj w cźłowjeku na swérnjse spekuluje.

Wjesołosć je jena z pracźkrow cźłowjeńskeje wutroby.

Biskop Keppler w swojej rjanej knihi „wjazy wjesela" takle pische:

„Wjesele je žiwjeńši faktor a je k žiwjenju trébne. Žiwjeńska móc a žiwjeńska hódnosć. Kóždy cźłowjek ma posabatje sa wjesélom a tej prawo sa wjesélom. Je runje tak nuznje trébne sa cźłowjeku kaj tej sa duschinsku strowosć, sa cźełowe a duchowne dźěłowe žiwjenje kaj tej sa nabe[illegible] žiwjenje.

Tu ma wjesele jara wulku wosnamjenitosć so [illegible] organiske duchowne a cźełowe wumiće cźłowjeka a luda.

Je wjesele, sabawne žiwjenje cźłowjeka a luda [illegible] tak je potom tej zyły cźłowjek, zyłe ludstwo strowe. [illegible] pak wjesele puta dowolnosće a pschistojnosće rěs[illegible] njeje wjazy wjesele tón faktor, kotryj zohnowanje [illegible] wjesele, ale kotryj pokjeje pschinjese. Rozputaca wjesołosć runja so rěsy we wulkej, wyšokej swodje, kotrejež d[illegible] žołmy hacźenja pschetorrhuja a bryjohi sapuscja. Wobsóže wjesele wjedźe ke kulturje, rozputaca wjesele wje[illegible]

Swójbne powěsće

Sewrěli: Hańža Hesselbachowa rodź. Rjelic w 59 dyschinje; khowanje je dźenja hrobotu. — Amalia [illegible] Jurischowa rodź. Wackerez na Zjdowje, 70 lět; khowanje budźe jutrje njedźelu pschip. w 12 hodź. wot žarowarnje domu. — Hendrich Christoph, kubkerśti wumjeńkar w Wopalni p. Lubija, 82 lět; khowanje je dźenja hrobotu. Oswald Wagner, kubkwjednik w Lubiju (morjenc), 30

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płać 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Živnje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čełneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezbožeњe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeњa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěsćić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 31 — Budyšin — Póndźelu, 6. februara 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Hitler pola němskostatneje wobory

Hitler je so, kaž je so z knježerstwa zdźělilo, po pschepschesenja němskeho wobornego ministra pschi wjeczeri wobdź čił, kotruž je schef wójskowskeho wjednistwa, general z Hammerstein, wójskowym a namórnistwowym rozkasowarjam pschihotował. Knježerstwowa rosprawa praji, so je Hitler pschi tym w dźiwschej rěči k wójskowym a namórnistwowym wjednikam zakładny swojeje politiki rozwił a na rozsudny wustawk ludoweho bróniteho smyslenja pokasał.

Dla skřiwdźen'a Hitlera zasudźeny

Hamtski sud w Barcje (w połnócnej Pruskej) je 18-lětneho rěmišćerskeho pomocnika Maxa Wardiena **dla skřiwdźenja němskeho kanzlera Adolfa Hitlera** k zastwu na jedyn měsaz zasud je, dokelž je pónd'elu wjeczor pschi nzionalnosocialistiskim žnuólnizowym cžahu „Hitler žłaki" wo'al. Wobschorženy so z tym samolwi, so njeje wědźał, so su Hitlera njes tym sa němskeho kanzlera pomjenowali. Statny rěcznik dr. Bang je wobsudźenje potwjerdził.

Pranc za opposiciske nowiny

Pruske knježerstwo je z pódła Barlinskeho „Vorwärts" kommunistisku „Cžerwjenu khorhoj" a někotre sozialdemokratiske nowiny na wjazy dnjow zakasało, dokelž su sozialdemokratiske wólbne namołwjenja wozjišćowcžale. Tón samy dóst je wjacy sozialdemokratiske nowiny w Turinskej podeschoł.

Knježerstwo je z nowa nusowy nowinski zakoń do mocy stajilo, po kotrymž knježerstwo nakładnikow nowinow a nowinarjow połoženia, kotrež su knježerstwu njepschećelske naskawk rosćerili.

Schto so w pschichodźe pod nowym knježerstwom w Němskej stanje, je tele dny w nazionalnosocialistiskej zjerowanišćnje w Minichowskej měšćanskej piwowej pinzy **župiny wjednik Adolf Wagner** pschipowědźił, praišy:

„Knježerstwo žnuy dźensa my. To ma někotre rěcach też za naš w Bayerskej, pschede wschim też za naš w Minichowje. Wšelakotnuy so na dźeń, na kotrymž budźe Minichowske wobydlerstwo móz němskeho kanzlera **Adolfa Hitlera** w Minichowje powitacz. Mam wam rjec: Hitler pschijidźe! Sčim ma zadosć wučinić. Sčnadź hižo jutrje pschijidźe. Wolmy dźeń tak je w stawiznach němskeje jenieskorajny, nic jenoz, dokelž dokelž su nam statne agitazijske žrědki do ruki date. Statne pomozne žrědki budźa nam dobru službu cžinicz. Samožemy, je prawje nałožicz, pschetoz wot druhich žnuy to naiwukli, kak so wopak cžini. Tola nic jenoz tohodla smjeja wólbne wojowanja wožebity wusnam,

ale dokelž so po sdaržu njebudźe w Němskej wjacy pschehusto wolicz.

Němski kanzler **Adolf Hitler je so** njedźelu wjeczor z lětadłom z Barlina do Minichowa podał, so by privatne nałožnosće rjadował a pschihoty za wólby do němskeho žnuma cžinił.

Za cžas wólbneho wojowanja smjeje wón dźesacz radiowych rěcow.

Wšě pruske gmejnske zastupnistwa so rozpušća

Kaž pruska knježerstwowa nowinska službna ponć, je pruske statne ministerstwo (němscy kommišarojo) **wschě pruske gmejnske zastupnistwa rospuschcjilo.** Po gmejnskich wustawnych zakonjach žnuje knježerstwo gmejnske zastupnistwa rospuschcjecz. 12. měrza 1933 budźa nowowólby do gmejnskich zastupnistwow.

Namjet na rospuschćenje pruskeho žnjma so wotpokasał.

Sobotu popołdnju je pruski žnjm namjet na rospuschćenje žnjma z 214 pschećiwo 196 hłosami wotpokasał. Potom je tež tsimužowski kollegium, kaž njebě hinak wočzakacz, so z dwěmaj hłosomaj pschećiwo jenemu hłosej pschećiwo rospuschćenju wuprajił. Zentrumskej stronje pschihłuschazy statny president Adenauer a sozialdemokratiski ministerski president Braun staj pschećiwo rospuschćenju hłosowałoj, njes tym so je nazionalnosocialistiski žnjmowy president Kerrl rospuschćenje zastupował.

Dingeldey k Hitlerowemu knježerstwu.

Na sjedźe němskeje ludoweje strony w Barlinje je stronin wjednik Dingeldey, prajił, so němska ludowa strona nowemu knježerstwu je zašadnej opposiziju napschećiwo njestoji, wona žiwoje stejišćo wot knježerstwowych cžinow wotwisnje cžini.

Powšitkowny moratorium za němske ratarstwo

W Barlinje je so sobotu wojsewilo, so je sa ratarjow dospołny moratorium sa 3 abo 4 měsazy do mozy stupi, to rěka, so sa tón cžas njebudźa móz ratarjow dla njezapłaczenja dołha, danje a dawkow wobstorkjcz abo cžasacz. Moratorium dyrbi jako podłožk za dalsche pomozne naprawy służicz, kotrež chze hospodarsti minister Hugenberg sa ratarstwo satwjesez. Tónle moratorium je na 11 milijardow wuschestrjewa, to je tukhwilu zyłe zadołženje němskeho ratarstwa.

Wopory politiskich zraženjow

Pschi nóznych zraženjach njes kommunistami a nazionalnymi sozialistami su pjatk w nozy jenoho kommunista w Nowej Kólni (Neu Kölln), druheho w Moabitu (w Barlinje) zatřělili. Policija je pjecz nazionalnych sozialistow a dźewjecz kommunistow zajała.

W **Bochumje** su njdźelu w nozy ¼1 hodźiny wjednika nazionalnosocialistiskeho wudyrjeneho wotdźelenja Pawoka Paßmanna z pjecz wustrělenmi z pistolow morili. Paßmann bjes pschewodźa domoj dźěsche. Na dobo jeho někotři kommunistojo wobstrělichu. Smjerom je wjazy kóždy wustrěli a cžežkoranjeny je Paßmann na jemju swjeze. Policija je wjeho hromadźe 31 kommunistow zajała.

Cžežke zraženja w Kamjenizy.

Policajski prezidium w Kamjenizy je zdźělił:

„Njedźelu je so wjetšcha demonstracija **Zelesneje fronty** na dźiwadłowym namješcze wotmeła. Pschi tym je po tym su politizy pschećiwnizy na wschelakich městowych měšćanach do so srajhli. Na dźiwadłowym namješcze je so politizy pschećiwnizy do pukow dachu. Jeneho muža němskostatneje khorhoje **„kotrehoż z nožom do rzeblow tłóchu,** je na ranje **wumrěł.** Policija hnydom zakroči a je bicžkow z gumnijowymi klumpachami a na jenym měšinje z natykanym bajonettom postupuje. rozehnała. Pschi zraženjach je wjeho hromadźe dwanacz wožbow z nožom abo z bijacej bróniu sranili, pjecz wožbow tak cžežko, so su je dyrbjali do khorownje dowjesez.

Jedyn mortwy we Wrótsławju.

Njedźelu popołdnju Želesna fronta we Wrótsławju demonstraziju w dźělacžerskim domje wotmě, w kotrejž prjedawschi president němskeho žnjma Löbe rěcžeše. Na to pschichłuschnizy němskostatneje khorhoje w sjadowanym cžasu po měsce cžežechu. Pschi tym do nazionalnych sozialistow sranychu. Muža němskostatneje khorhoje, studenta Waltarja Steinfelda morichu, dale bu na woběmaj stronach dwanaco wožbow sranjenych. Wjeho hromadźe su 5 wožbow sajeli.

Straßfurtskeho měšćanostu zatřělili

Straßfurtskeho prěnjeho měšćanostu Kastena, kotryž jako sozialdemokratiski zapołožaz Magdeburgski wólbny wokrjeż w pruskim žnjmje zastupuje, je sobotu wjeczor jeho 17-lětny gymnasiast zatřělił.

Hdyž běchu sobotu wjeczor nazionalni sozialistojo a stahlhelmarjo po měsce cžahali, k politiskim zwadam dóńdże, pschi kotrychž jeneho dźěłacžerskeho samariskeho sranichu. Měšćanostu Kasten da na to jemu wobołu sajecz a ju w radniza pschebłyschu. Hdyž chcyschce potom do žiwjenja wobydlenja wotesez, jemu 17-lětny gymnasiast napschecžiwo stupi a jeho, prajišy: „Mužo, někto so wolicžił", powali. Kastena hnydom operowachu, tola po někotrych hodźinach na swoje cžežke sranjenja wumrje. Policija a Magdeburgska mordarjiwowa kommišija pschepytujetej, hacž su so pschi njeschtutku hischcze druhe wožoby wobdźelile.

W Iwižu i tymle podawkom su njedźelu w Stażfurtu so wotrjesk nałyłnosce stale. W žnjdźodnym Löderburgu je njedźelu dopołdnja k cžežkemu sranjenju doschło, pschi cžimž je so z kommunistiskeje strony 15 kročz tšelilo. Jedyn nazionalny sozialist bu lohko sranjeny.

Njewěstosć w Doornje

Dwórišći marschall prjedawschcho kježora Wilhelma, hrabja Schwerin, je w rosrěčenju je sastupnikom Parišskeho „Intransigenta" rjekł, so kjeżor w tu chwilu ninu wotpohlad, žiwi hród w Doornej (w Hollandskej) wopuschcicź. Wo stejišćezu hollandskeho knježerstwa k możnemu kježorowemu wotpuczowanju je swonkowne ministerstwo nowinarjam spoželi'o, so je so z tymle praschenjom njeje sabźrało a so tež nochze sabźracz. S toho je spóstnacz, so hollandske knježerstwo kježorowemu możnemu wotpuczowanju njesodźewa.

Napjatosć w Awstriskej

Awstrišzy dźelacžerjo su we wulkim rosharjenju dla sebrac'a bróniow we Winišim Nowym Měsce. Sastupnik krajneho heimana praji, so su je brónje, kotrež su je w Winišim Nowym Měsce namaka'e a sebrate, dźěłacžerjam sakoniš pschipokasałe.

Winišti „Abend" dźělacžerjow namołwja, so njebychu w žiwjenju wojowanju wustali. Awstrišzy dźelacžerjo dźěłaju niz jenoż za demokratiju Awstrišzeje, ale za proletariatowu wójnu zwjele Europy. „Abend" potom pischе:

„Brónje, kotrež su je z Italiskeje do Hirtenberga pschiwjesle, móža wschědnje awstrišku republiku wohrožowcz. Domowniška wobora brónje w Hirtenbergu strožuje. Bjes fadźiwka italiske wójnske łětadła nad awstriskim krajom pschelětuja. S zyła njejžu hirtenbergske bróńnje nic jeoż za Mad'arsku postajene, ale też za awstrišku domownu woboru. postajene."

„Abend" potom na bróńnjenje pschi awstriskej rańschej a połodnischej mjezy pokasuje. Snate je, so w namjetnych wjach pschi madźarskej połodnischej mjezy a wschudże tam, hdyž Madźarska z Jugohołowjansk. mjesuje, so prawidłowna policija wuwuczuje. W Szombathelyju, **je by** so jedyn z wjele pschikładow mjenował, je schula sa pilotow (lětadłowych wjednikow). Woni so połětnje wotmjenjeja a italiscy offizjerojo jich w lětarskim wojowanju wuwuczuja. Bróńnjowe składy madźarskeho wójska so stajnje powjetschuja a wudopołnjeja.

Spjecžowarjo hollandiskeho panzerowanu łódź wotwjedli.

S Batawie w hollandskej Indiskej so powě, so je domorodna wobsadka panzerowan. łódźe „De Zeeven Provinzien" w njepschitommosći kommandanta a d'ěła zlaba žołoty wjeczor dźewjecz offizjerow, kotrež běchu na łódźi, z natykanym bajonettom sajała, a so je potom w nozy z njedźeli z łódźu wotjěła.

Kommandant „Zeeven Provinzien", kotremuž so wo tym hnydom powěsć dała, je so na to z druhimi offizjerami a europiskimi podoffizjerami a europiskej wobsadku žwoje łódźe na knježerstwowym parnu łódź „Aldebaran" podał, so by so za spjecžowarjej łódź pschicžił.

Eydoux před italskim sudom

Sobotu popołdnju je wožebity žurt za schkitanje stata špionažny prazeš pschećiwo francozskemu profesorej Eydouxej, direktorej Parišskeje polytechniskeje schule zapocžał, kotrež wójnskemu ministerstwu podźeri, a z kotrejž artilleristiskju offizjerju wutkadźeja. Sdawanje je so wujnał, cžehoż jeho winuja, njenuiszy, so je w auguscze 1932 pschi italsko-jugohołowjanskej a italsko-awstrišzej njesły wažny zapisował, kotrež su z wojeriskeho stejišcza'a ważne, njemuszy namjetne wobtwjerdzenja, železniszy, dróhi, mosty, kasarny atd. S automobilom wokolo jěchu, je tele zapisli na kharstach wojnamjenił, so by je potom wjeczor w hotelu na wožebitych jedlach wudźelał. Někotre tajke zedle je, kaž je so wujnał, čižo z juhohołowjanskeho kraja do Franzowskeje pósłał. Też je fotografował.

Pschisłnał je so pjecza dale, so je je po porucžnosći jeneho offizjera powěsc'eskeho wotdźelenja w franzowskim generalnym stabje dźěłał a so je też z druhimi offizjerami tuteho wotdźelenja wobkhadźał. Jeho sekretarka, kotruž su tohowunja sajeli, pak je prajiła, so wo Eydouxowej špionažnej dźelawosći niczo wědźała njeje. Mjez žwědkami je offizjer italskeho wójska, kotryž praji, so maju Eydouxowe zapiski hódnosć technniskeho wotrjadnika. Tohodla je so menjenju italskeho knježerstwa wo organiowanju špionažu dźe. Najmjenischе khłostanje, je kotremuž móża Eydouxa zašudźicź, je 15 lět khłostanje, z kotrejž so 3 lěta na podłožku pośłednjeho amnestijowego zakonja spušcheja.

Jendźelska admiralita łódźe twari

Jendźelska admiralita je wobjanstka, hnydom wschě łódźe natwaricź, kotrež su po Washingtonskim a Londonskim rěczenju dowolene. Kaž je admiralita na parlamentowy

fekretaŕ lord Torwley, wojera prajit, dyrii ło ſ twarzenjom twch łodżow japoczeć, kotreż ſu ło w ſantdżenymnaj ſetomnaj lutowanitkich pſchicżinow **dla** wnichmórnyde. Dżo ſu ſa poczeli dwe panzerowanej łódji twarieć a w februarje dyrbi ło ſałoſk f 23 drubim jednotam położeć.

Żelezniazitki ſtrajk w Zrikej ło rosſchérja.

Żelezniazitki ſtrajk w ulſterſkim kraju je ło na iſti ſwobodny ſtat wopſchestrét, łd ezj dżeł żelezniazjow a ſkoro wſchć autobuſnowi wjednżiy ſtrajkuja. W Ulſterſkej je ło wobkhad po żelezniży a ſ autobuſami dospołuje ſaſtajit.

Farmaſske niemëry w Z ednoćenych ſtatach

Njemëry farmarjow w Sjednoćenych ſtatach połnjerveje Ameriki ſu ło pokſednje dny k ranju a f wjeczeru wuſchestrélte. Tżiu ſu ło farmarjo ſtatow Miſſouri, Indiana, New York a Colorado pſchijantkuli, ło bychu pſchez swo mużeſtenu ſudutſkomu pſchepadżowanju farmarſkich ſyndiſchżow w ſtatowaj Coloradu a Jowa proteſtowali. W ſtacé Jowa ſu farmarjo cżjaſne ratarſke maſchiny w hódnoſći 3000 dollarow febrali a je ſich prjedawſchim wobſeżerjam wróćo dali.

Serbske wumëlſtwo

Nowe dżeła Mërćina Nowaka.

Kuaje pred hodami wuńdże w nakładżo družstwa morawskich ſpiſowaćelow w Brnjo pëkna knižka ſlowjanskich bajkow (basniczkow) za dżëći. Zbërku rjadował a wudał je Josef Stanëk. Nas Mërćin Nowak je knižku ſe 27 wobrazami — mjez nimi je 20 pjerokryſbow a 7 akwarelow — krasnje wupyſił.

Z basniczkami ſamymi ſo tu nimam zabërać, pſchipomnić wſak chcu, ze nëkotre z tutych motivow na pr. tež pola Nëmcow nadeńdżemy; znaułjo za to, ze ſu motivy bajkow a basniczkow z dżëła z internacionalnym ſwójſtwom, bjez toho, zo bychmy dżenſa mohli jich pręnjotuy pokhod zwëſcić. — Nas to wosebje zajimuja wobrazy naſcho Mërćina Nowaka, a hnydom pri započatku z radoſcu wuznaju, zo je ſebi nał molof z nimi nowu ſławu dobył. Knižka budże z hódnej a dostojnej zaſtupjerka ſerbſkeho wumëlſtwa we wukraju!

Zo bych najprjedy tute wobrazy powſitkowanje kharakteriſował! Mërćin Nowak je wulki humoriſta. Mam to nimało za jeho najſylniſu ſtronu jako moler. Wosebje ſo mi w jeho rysowankach, drjewoŕżach, pjerokryſbach atd., nic tak jaſnje w pis nych nałbach jewi. A kajki je to krasny, złoty humor (hlej na pr. wobrazy w čitancy „Na wſy — za wſu), bjez jëreje, kuſareje ironije, čiſty nëſto dżëćaccho, jednoreho we nim leži. Z najſnadniſimi ſrdčkami dokonja tajku radoſć wuprajić, zo ſo cyły wobraz jenoż tak na tebje ſmëje! Je to łón ſamſny hłuboki, wutrohu zhrżjacy humor, każ ſo wón tam a ſam w Żejlerjowych pësnjach zyboli. Spodżiwne to ſtyki! Leża we wosebje abo ſnadź w tym, zo ſtaj wobaj za ſamſneha kużoła ſwoju maćżnu čerpałoſć! — Nochcu to rozſudżić! Hlżo z tutej wufrohitej radoſcu ſebi M. Nowak ſtajnje dżëćace wutroby dohudże. Dalša wosebitoſć pak leži w tym, zo wón wſo k žiwjenju zbudżuje, wożiwja. Na jeho wobrazach tež kóżała kwëtka rëči, kóżała mała roſtlinka chce ći nëſto wupowdać. A wobhladaj ſebi jeho kuzlanſche ſtomy! To ſu woprawdże ſtomy z bajkow, tak je łud widżi, tajki maja napohład, łdyż wokolo połnocy ſandutki pręz łës dżeſ. To njeſnu hdy wumyſleńki dżiwjeho wumëlca, ale z tym je nam wón dušiſtu nowahu łuda jaſnje zwobrazował. Wo to pak ſo wón pročuje, tohodla jeho łubioſć za bajki, pëſnički, tohodla jeho „kult wódnych mużow“ (!) A nëſko wobhladajmy ſebi jeho nowe wobrazy, wuzhlađujo jenoż nëkotre. Zdżela ſo zetkamy z hižo znatymi motivami, ale tu w nowym wobluku. Hižo pręnjej wobrazaj bajey „Cygan a zmij“; keiko wuraznoſće, kelko žiweje plaſtiki! Zmij je woprawdże žałoſtnje nahrabny, ale khëtro hłupy, čim pſchekepaniſi za to cygan! Kajki je to bojazliwy, runjewon ſmëſnje hłupikojty kocor w bajey „Kocor jako lëſnik“, Na ſtronje 24 zetkamy ſo z pręnim pisanym wobrazom k bajey: „Carjowe Iwan a čertowa dżowka.“ Njeſnu ſo mi tak prawje. To njeſnu Nowakowe błyſćate, čiſty barby — leži drje na reprodukciji —, a poſtawje trochu zyane, ſnadź ſamo njelepje ſkutkujetaj. Čim krasniſi je za to pſchichodny pisany wobraz k bajey: „Wo bohatym a kłudym a čornowłoſatej dżowcy“. Wulkotna ſymfonija barbow! Tu mamy klaſiski pſiklad za jeho wulke wumëlſtwo w molowanju ſtomow. Štom a na nim ſedżaca poſtawa łakaceho muża tworitej hłuboki cyłk. A ſtoż tu wosebje nadpadnje: Telko wſelakich barbow, a tola njebychcheł žanu z nich parować! Tutón wobraz ſłuša do najrjeńſich, kiž je M. Nowak łdy molował! Pſichodny pisany k bajey: „Njechoj ſo!“ dopomina mje wo ſwojej jednoroſći — ſkoro bych chcheł prajić primitivnoſći — na prastare a tola ſtajnje nłódne wupłody ryzy łudowoho wumëlſtwa. A tola pri wšej jednoroſći, kotruż drje je wólomnje natożował, mištrſka technika wukuhłaneho wumëlca! Wobraz bywa z čeſtnym pomnikom za łudowe molerſtwo. A znajeſli Nowakowu wulku łubioſć k wumëlſkim twórham jednoreho łuda, potom tomu drje rozumiš. Pisany wobraz, kiž je namołował k bajey „Zakuzłany kralowe“, je połny kuzła, a kajki kontraſt mjez čmowym lëſom a młódej jaſnej poſtawje zmužłeje hołćki, kajka bohatoſć a krasnoſć formow w pſchichodnym małym wobrazku! To je woprawdżite kuzło narodnych bajkow! — Molować Boha ſłuſa do najcżëſchich wumëlſkich nadawkow, a ſpytać Boha molować, kaž jón wšëdny łud widżi — potajkim realiſtiſcy — maan za ſkoro njemóżno pſchedważće, pſchetož wo tym małe abo docyła nico njewëmy. Tak tež tu ſłuſace wobrazy cyły njeſpokoja. — Kak dałako docyła Nowakowe wobrazy wokalnoſći, drastnu atd. wotpowčdżuja, nje móżu poſudżować. Ale ſnadź je to runje pri bajkach pódłanſke praſenje

Mnoho rjanoſce bych hišće chcył mjenować, mnoho hišće pisać wo naſim narodnym molerju, nechcu pak rozmër wšëdneje rozprawy predałoko pękročić. Tole pak ſmëm prajić: Mërćin Nowak je z tutym ſkutkom powšë wo krasnej kulturoju ſerbſkeho łuda do dałokeho ſweta donjeſł! Budźmy hordži, budźmy dżakowni — a dżiwajmy trochu wjacy na to, zo by ſo ſerbſki moler mohł žeżiwić mjez Serbami!

P. Nejdo.

Wumëlſtwo a wëdomoſć

88. duchowna wiečorna hudżba

njedżelu 5. mat. rożka 1933 w Pëtrowskej cyrkwi.

Treći wječor nowočaſneje cyrkwinskeje hudżby.

Mójachmy pſiležnoſć, hišće raz nëkotrych nowočaſnych ſkładnikow cyrkwinskeje hudżby ſłyšeć. Wuwjedżerjo hudżbneho porjada bëchu Marja Thiemec z Driežđżan (ſopran), muzſki ſpëwny khór „Sängerbund“, ſopran a alt inquilinerskeho khóra, dwaj hudżbnikaj za trompetu, domorganiſt H. Schneider (pišelec) a Alfred Freiberg (wjedniſtwo khóra). — Tu może ſo łuydom doprëdka pripomnić, zo bëchu to wšitko wubjerne mocy a tuż hé dobre poradżenje a wuſpëch hižo zwëſcene.

Na pręnim měſtnju je jako zawod ſłyšachmy na pišelach „Sonatu w A-moll“ wot Eberharda Wencela (* 1896). Tocżało je pręni dżeł a hiba ſo nimało pręco w ſtyri bërtkach abo we wosom wósomkach wo wſelakich variacjach a modulacjach jara zajimujo do wyſin a do hłubin. Druhi dżeł je Kanzona a je z pëkarej melodiju jara mërnje a cyrjo wobdżëłana. W tréćim dżëła ſłyšimy Fugu, kiž je ačk zaſo trochu žiwiſo w hudżbje. Móże ſo rjec, zo je tuta ſtuka ba wot hač dotal ſłyšanych nowiſich cyrkwinſkich hudżbnikow ſobu najlepša a je woſebitu kedżbliwoſć zbudżiła přez ſwoju jaſnoſć a dobru melodiju.

Marja Thiemec ſpëwaše wot Martina Grabera (* 1886) dwě ariji. prënja ſo mjenuje „Pytaj Boha“, a wot Henrija Martoana (* 1874), kiž je ſkład „Khłëb“. Wobaj tekſtaj ſtaj hudżbuje derje wobdżëłanaj a ſpëwarka hëše ſo ze ſwojim luboznym hłoſom cyle do tekſta zanurila a ſpëwaſe z wutroby a duše. Wona je tu hižo wjacy króć pobyła a jako dobra ſpëwarka znata. Spëwarka ſpëwaše hiše wot Julius Gattera (* 1881) „Poruč tomu Knjezej ſwoje puće“ a wot Jozefa Haasa (* 1879) „Hdyž ſo jónu wotewrja njebjeſke wrota“. Tutej ſkładbje ſtoj za ſopran jara rjenje wobdżëłanej a ſpëwarka wědżeſe jimaj tež ſwój luboznu raz dać. Krasny přewod lyriſkeho razu na piščelach bë wosebje wokſewjecył.

Nëſto wulkotne a ſobuſtorhnjace poſkići ſo wopytaŕſtwu wječora wot nëhdże ſto muži ſylneho khóra „Sängerbund“ z nëkotrymi ſopranami a altami inquilinerskeho khóra. Bëše to na pręnim měſtnju „Swjeđeńſki pſalm“ (za 4hłoſny muzſki khór a dwojohłoſny dżëćacy khór a za piščele) wot Roberta Kurta z Gorrisca (* 1887). Składba je wulcy a wobšérnje wobdżëłana. Piščele maju wjeſti zawoł a potom zaſadi cyły khór z hrimotacymi akordami na ſłowach „Jehova, ty Božo wſchomócny, zjew ſo!“ Komposicija je tekſtej derje přimérjena a ſkutkuje přez dobru melodiju a modulaciju wobšérneho tekſta. Wšo ſo žiwje do prëdka hiba. Připoſłuchać ſo ſobuſtorhnje a hdyž na kónću zaſo ſylnje zaſłyſi „Jehova ty Božo wſchomócny! Halleluja!“ je překwapjeny z zdołom hłuboko łmuty. Khór poď wuſtojnym wjedżenjom ſłowom A. Freibergja dżerżeše ſo přeco na wyšinje. H. Schneider při piščelach měješe tež wulki podżak dobrym poradżenju khëtro wobšérneje kompozicije. — Na kónću ſłyſachmy hiše wot Korle Sofora (* 1899) „Hudżbu wo jenym khoralu“ za piščele, dwě trompeće, ſolosopran a jenohłoſny khór. Tón khór je truchu jednoriſo wobdżëłany. Přeſołosopran ſo khëtro jara do prëdka tłóči a tola zamúže žanuho zajima zbudżić, tu móże ſo rjec, tutón ſolosopran ſkerje a bóle woſtudły. Wša spëwarki njemëješe žaneho wuſpëcha. Jenohłoſny khór a piščele ſkutkowachu ſkerje lëpje. Wšo wosły kpówow na piščelach bëchu pola H. Schneidera zaſo w dobrych rukach.

G. W.

Měšćanske dźiwadło

Čeſtny wječor za knjeza F. Kittlera.

Hižo ze ſwojeho łońſcho ſkutkowanja w Budyšinje derje znaty a wšudże wobhłubjeny wumëlc Fred Kittler ſwjeđeſe ſobotu 4. febr. ſwój łëtuſi čeſtny wječor. Wosebitu mużnoſć tajkich zaſtarſkich čeſtnych wječorow drje nunje niedowidżimy, łdyž pak ſo tola ſwjeđa, tak ma Fred Kittler, zaſtupjeć łohkeju muzy, kotryž je nam přez ſwój złoty humor hižo nëkotru překraſnu hodżinku wuhotował, najpřwſi pral wo na tajki wosebity wječor. Też w operece „Khańa“ ma tutón wumëlc dołć ſkładnoſće ſwoju ſłabſoſć a wuſtojnoſć na deſkach dopokazać. Wëžo ſmy jeho tež hižo w ſylniſich rólach wobdżëłać móhli. Přejemy wohłubjenemu wumëlcej dalſi wulki wuſpëch, radujo ſe hubjo łychmy jeho k łëtu zaſo w nowych rólach we Budyšinje wuhladali.

-n-

Radio

Wutoru 7. februara ſłyšimy:

Königswuſterhauſen: Nimo znatcho wšëdneho programa 11.30 přednoſk za ratarjow. 20 rejwanski wječor. 21.10 ſłyšna hra: kwëtki, zwěrjata, čłowjekoje. 21.45 ſtudije wo hudżbnikach.

Lipſk: Nimo znatcho wšëdneho programa: 18 přednoſk wo lëtanju mjez Europu a Połońſej Amerika. 19.30 zabawna hudżba. 21.10 ſłyšna hra „Kŕuď“.

Hiše ważne z dnjowcho programa: Wrótſlaw: 20 ńcuſki requiem. Mnichow: 19.05 operta „Ptači wi-

---

Ilſan:

Kasandra

Přenjotny roman.

33] (Pokračowanje.)

Wë hiſchcze tak rjez w lëcje a tola faſtnyi fymny beſchczikowy czaſ. Njebë žaneje wjeſołoſće we wójſku. Wojeży njeſpëwachu žanych wojerſkich, jahorjazkich abo ſportnych ſpëwow. Konje ſo pyſchnje njeſnoſchowachu, wóſchcha hłowy a ſ ńchu we ſmuczenym ſtupje. Wulke czrjódy czornych hawronow naß je ſwojim krakanjom pſchewodżachu a wojerſwjachu ſwoje prawo na padłeho konja. Tajkeho wojſtajichny leżo a jeli njeſkë morwy, ſakłochany jeho, njeſatjëſichmy wojaj jeho każ pryedy, dokelż dyrbjachmy ſtëłwo łutować. Wo khorcho abo mrejazeho towarſcha ſo hiſchcze poſtarachmy, to jeho połožichmy na khorobny wós. Mëjachmy wjele c erpjez pod bombami, kotreż njepſchecżelſiy Klarje na naß njetachu. Naſchi letarjo prójowachu ſo njepſchecżelja ſadżerjeż, ale to ſo jim pſchezo njeporadżi, dokelż njepſchecżelſtich ſe telko, ſo każ tołſte mrócżele ſakrywachu ſłońze. Naſtachu mordarſke binwy w powëſće a letadła ſłetowachu każ bohołe ptaki jedyn na druhehó, japałichu ſo a palaje ſo padachu na ſemju a jtiſchu tych, kotrymż dyrbjachu ſłužić. Wuhibowachmy ſo mëſtam. Te bëchu w najwjetſchim ſtrašche. Rëtotre njepſchecżelſke bomby ſniczichu je hacż do ſakładow a malo cżłowjekow mójeſche wurczekować a ſo wutkowacż pichez tajkimi nadpadami. — Pichiúdżechmy mucżni a ſprózni hacż do krajiny Rabenburſkeje, do wſu Elſen, khdżež bë ju-nu jednoczny bur Tünefſen wëſchcził. Hacż dotal ſu ſo jeho wëſche enja wſchitke dopjelnile. A nëſko ſo ſta, ſchtož bë mój widżał wo naſchim czaſu. Franzoſojo pſchiſczejechu ſem, ale niż jako njepſchecżelſiy, ale, ſo bychu nam pomhali, ſtż bëchmy do mëſta dożahnuli. Saſtupichu ſ wjecżornymi wrotami a ſwoje konje pſchiwjazachu k ſchtomam, ſtż ſtojachu na domſkim dworje. Pſches Gierſke wrota krocżachu wojazy w ſchérych ſtrikach ſ módrymi wuhorkami ale hnydom ſo ſaſo wrócżachu. Mëj paſ ſebi błiſko mëſta na wyſokoležacym korſtu, ſtż ſo „kopof“ mjenuje, wotworichmy ſylne ſtojiſchczo a wocżakowachmy tu njepſchecżela. Njepſchecżel njeda dołho na ſo czakacż. Mëjiche ſwoje dżo o pola Salzkottena a na ładach, njepſłódnej krajinje, ſtż leži w ſewjeru njes Paderburnom a Rittbergom. Nam ſo porucżi, na binwu ſo pſchihotowacż. Jako jcharjo doſtachmy nadawk zyle ſtojiſchczo njepſchecżela dospołnje wuſtuſchecż. Njepſchecżel mëſcheche paſ dobre pſchedſtraże: kojakow, ſtż nam njedachu błiſko pſchińcż a ſtż pſchi najſpëſchniſchim jchanju tak wócżeje tſelachu, ſo ſredka jich kulka miſnu. Naſch wjednik — bë to wyſcht, ſtż bë nje pſchecżelſkeje pſchi ſaſtupje do wojerſtwa powital — jpóna, ſo je wſchitka naſcha próza podarmo, ſtż nam ſakaja ſo njetrjebawſchi ſtrachej wuſtaje. Snajeſche pak mojeho konja: Kaſandra. Na moju próſtwu ni dowoli, ſchtož bë ſekſkał. Spuſchczach ſo na jeho wurjadnu ſpjelnoſcż a tak ſo mi poradż, njepſchecżelſke łëwo wobjëchacż a ſ tym poſkodowacż wulkoſć njepſchecżelſkeho wójſka. Pſchiſchłe k bitwje nadobo na wobłmaj mëſtnonaj. Wëſchtcż tak krawnej, ſo khodżachmy hacż do kulkow nohow w krewi. Njepſchecżelſchmy, ale wëchmy tak ſbliżeni, ſo ſo hiſchcze jenoż kachmy, rukachmy do żiweho mjaſa, każ rëmiť do morwego, każ drjewoał do drjewa. Wëch wobdżały wot czrjódy Turkow, ſtż ſo do mnje dachu je ſwojimi łſchiwymi njeczemi.

Jenoż ſ tym ſo jich wobroćh, ſo Kaſandra mi pomhaſche, ta kovaſche każ dżiwja, roſtepja hłowu tonu, ſtż hižom na jemi leżo ſo mërjeſche, ſo by mje potſelił, łukaſche do rołow, ſtż ſo ſahanjachu ſe żiwojimi brónjemi na mnje. S hawa krawjeſche ſ wjele ranow, tola ſo jenoż ſtarajeſche ſo mnje, ſo by mje wuthowała. Nadobo ſo ſapłika, njepſchecżel ſpëchnje zoſoſche a naſchi jeho pichecżëchachu. Ja hat ſwoje ſchi ſo ſ konja, trej mi c eżeſche ſ wobliczja, ſ rukow a nohow, też na wutrobnje łaczących czaſtku krej, ſtż ronjeſche ſ tam dóſtateje rany. Widżach konja krawicż. Te mje naibóle bolеſche, ſo njemóżach c erpjazemu żiwerjeżu rany wobalić. Khorvoh noſcherju pſchihłëdżechu a kładżechu mje na marv. Kóń bë njeměrny a poczja wo ſemju kopacż. S poſledniu napinanjom ſawołach: „Njeſtarajće ſo ja mnje, ale wo mojeho konja.“

Rany njedëchu ſmjercż ſtraſchne ani pola mje ani pola konja. Sa krótki czaſ ſo wuſtrowich a ſhonich, każ ſo k mojemu łboſu hyło, ſo njejſym mohł njepſchecżela ſtoſ ſ towaričhemi pſchecżeſchacż. Dopomnich ſo nëtko, ſo je Tunisken — abo każ my prajimy Anton — prajił: „Ja ſtż njepſchecżela pſchecżeſchu, njech kedżbuja, ſo njebychu pſches almowy móſt chcli, dokelż jadyn ſ nich, ſtż jón pſchekroczi, ho njewróći. Wjele bychu roſtżelcli a ſchtóż pſchi tom żiwjenje njeſthuli, toho ſabichu na druhej ſtrowje, hdżež ſo njepſchecżel jaſo ſhraba; tola njecżajnjeſche ſo ſymnu dobu, ſo by ſ nowa bitwu ſapoczał. Wosta na ſwojim měſtnje.

Kak ſo wjeſelach, łdyż wuhladach ſaſo ſwojeho konja ſtrowego. Jeho rany bëchu ſpëchnje ſażite. Wë tak cżerſtwy a cżiły, każ ſo jenże njeby ranjeny był. Kóń ſ radoſcże rżehotaſche, łdyż jemu ſchiju maſkach.

(Pokračowanje ſcżéhuje.)

kować". Waršawa: 20 orchestrowy koncert. Praha: 19.20 dud...

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 6. februara 1933.

— **We wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer +10 a thermometer w nozy +1. — Zakwamy hišcze dale tuton ščerjaty ras wjedra. — Nasich wosbnich abo lost je jara wočoplił. Wětry duja njewobjerne z wjerčora abo zapada. Pchihynali su nam mrócnosći. S cyrkownych mrócelow so jandźenu hobotu deschčik lidasche. Sněh, w horach ležazy, ruče tajesche a jarowowa pschihrebanje wody w rěkach. Pchihběrza woda rospuka tolsty lód. We wulkich a tolstych schkrjutach wotnjesechu jón žolmy. Pschi mostach so schkrjuty hradźežachu, zajachu wodże wotběh. Nowy móst wyschce Delnjeje Hórki na Muskowskej dróhy tworjesche tajke zahradźenje, schtužty so kopjacha. Woda wyschce mosta hladajzy rozsčesche. Hižo walachu so mnyne žolmy psches dróhu. Wšy z Hněwčzy woda pódze. Se žerdźemi a wohnjowymi hokami, wosstronichu strajchne hradźenje. Podobne strožowachu wčera pschi wječerich wot schkrjutow wobrazowych mostach a pokajachu schkrjutam pucz. W někotrych wuzach bě gmejnska wyschnosć nózne stražowanje zarjadowała. Psches strjedźnu a hewčzniu abo ponóžnu Europu bibaja so nižiny a pschihotuja nam deschczowaty a schorjaty počas. S juha abo połnoja mamy wyschiny. Tehodla pschihotowaja nalche strony pschepschěrk powětry z juha a pschihotuja nam miły počas. Julije wutorn zhadźa žłónzo 7,28 a so khowa 5,01 hodź. Měsačk zhadźa po pschipołnoju 1,12 a so khowa rano 6,14 hodź.

— **Wulka woda a schkruty na Schprjewi.** Dejchczowanje žobotu sawinowa w nozy k njedźeli žytne postupowanje wody na Schprjewi. Budestezy a Salowi (Sohland) pschipowědźichu palizajscej straži krótko po połnozy wulku wodu. Pschi Hamorskim młynje pokazowasche merjak njedźelu rano 4,45 hodźin 1 meter nad 0. Pschedpijane telegramy a telefonikte zdźelenja wo tudomnej wulkej wodże so dale dachu. S dalschim postupowanjom Schprjewje počachu tej schkruty žytnje pluwacz. Schprjewja posticzi sajimawy napohlad. Měschczanstku wohnjowu woboru běchu wokolo ½6 hodźin alarmowali, dokelž bě so lód pola Propstej sastawy w Neustej promenadze wyšoko nakopił. Cyłowjeczja ruka běsche wschak tu bjes mozy. Sylna žolma pschedrě nakhopjeny lód. Ssamžny napohlad posticzi so tež w Rybasiej haju pschi sastawje a tež pschi domje sa bydlenje njemějacych. Wohnjowa wobora měsesche napinaze bźéło. Lan a pola Pelzej schtomowuje njemóž. pschiplaw lodu wudźerzecz. Schkruty ju wottorhnychu. Dźele wottorhnjeneje ławy běchu so zapréle psched kawu, tiž je ischczežku wokolo wagonowe fabriki swižuje, so běsche tež tu strach, so so kawa wotpławi. Dopołdnja w 9 hodź. woda ſ 1,55 mtr. najwyschsche stejesche a hacź do 10 hodź. jenajka wosta. Potom wulka woda saso spadowasche. Dźenja rano běsche jenoź hischcze 90 zm. wysche 0. Po wotstronjenju wscheho strocha so wohnjowa wobora ſ motorikej rynkawu w jednatej hodźinje saso nuts poda. — Tež Lubata měsesche wčerawschu njedźelu wulku wodu. Pola Njechornja bźežesche psches kawti a kemscherjo dyrbjachu na Kotezy do Hrodźišcźa ke mschi hicź. Tej dale dele wokolo Rakojd, Barta a Hucziny so wčera woda nawali. Wona njeješche wjele schkrutow žobu, tiž so pola mostow zaprěwachu a wodu khětro zadźerżowachu.

— **Z přileżnosću swojich 72. narodninow** so naš wysokočesćeny hudźbny mištr k. direktor Bjarnat Krawc w sobotnišej hłownej zhromadźiznje Zwjazka serbskich spěwnych towaŕstwow hódnje počesći. Dotal. ssyda zwjazka k. Hajna jemu w mjenje zwjazk. z jadriwymi słowami zbožo přeješe. Přitomni jemu potom hišće wosobinsey swoje zbožopřeća wuprajichu. Nadrobnišu rozprawu wo hłownej zhromadźiznje Zwjazka serbskich sewnych towaŕstwow podamy w jutrišim čisle.

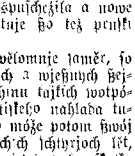
— **Nadróžna loterija ſymješe pomozy** sa zły sakski kraj je dotal psches ½ milijona hrivnowo sa ſymiki pomozy ſkutk a dobyczow wupłacźila. Loterija, kotruž je sakske ſmutkowne ministerstwo k lěpschemu sakskeje ſymješe pomozy 1932/33 dowolilo, so 15. februara ſkónči. Hacź do 1. februara je so na konto sakskeje žirowoje zentrale w Drjezdźanach dospła 332 999,98 hr. sapłacźilo. Napomni so wuraſnje, so je tuta ſ nadróžnej loterije nacźolnym ſwjatkam pschidźelena rozsdźelenska ſuma so je ſtrony nacźolnych ſwjatkow ſamych na jeje po zyłym kraju wupschestrjene podorganizacije so wuſpłaca. Tehodla njeje možno njepředrěbne podpjeranje próſtwarjow psches zentralu ſymješe pomozy ani psches zentralu nacźolnych ſwjatkow. — Dale möješche so hacź do 1. februara wot sakskeje žirowoje zentrale a jeje wotnoſkow 219 692 hr. dobyczow po zyłej Sakſkej wupłacźić. Wuſpěch, tiž je sakski ſmutkowny minister Richter we žiwojej radiowej rěcźi tutej nowej formje sběranja pychał, je so ſ tym połnje dopjelnił. Nětko rěka, tej hischcze pohledne dny ſymješe pomozy pohledni wopor pschinjesecź. Loterija ſama je, kaž je ſnate, wosebite wulkowanje premijow pschiprawiła, so by tej tym, kotrjž su bebi niczki wuczahnyli, pohledna możnosć k dobyczu data była. Tuta ministerſzy dowolena premija rosdźeli so we wyšokosći 5000 hr. Nadrobne wumjenjenja su we wobkhodnych měſtnach nadróžneje loterije po zyłej Sakſkej dostacz, kaž też bérkowanjow ſtatneje loterije, tiž su so na pschedawanju ſymożeſtkich łoſowych listow wobdźelile.

— **Měschczanske dźiwadło.** Dźenja pódźelu je ſawrjene pschedſtajenje operety „Hdyž kčeja małe fijalki". Dźenja pódźelu ſarjaduje direkzija měschczanskeho dźiwadła w „Krónje" jónkrócznu hóſtnu hru ſwětazńamjeneho ruſkeho dźiwadła „Módreho Ptaka". S tutej hóſtnej hru posticzi dźe so w Budyšinje najwětſcha ſenſazija ſymy. Liſczik pschedawaju so dopołdnja w Jeremiašej hudźbnym domje na Kěžorſkej dróhy. Wutoru wječor ½9 hodź. wosſjesenje so w 17. abonentnym pschedſtajenju A, ſrjedu ½9 hodź. a ſchtwórtk we 18. abonentnym pschedſtajenju B hudźona wjeſelohra „Jona, kotruž we ſchto chze".

— **Budźeja wotnoſki ſwjatka wójeſkich franjeauch,** wobdźělnikow a wojeſkich ſawoſtajenych wožmě ſobotu ſwój lětuſchi ſymjet ſwjedźeni w „Měschczańſkej ſahrodze. Mnohi towaŕſchſtwa i druhich wotnoſkow a pschećelſtwo wotnoſki běchu pschiſchli. Poſtrěhi ſo bohaty ſwjedźeńſki program. We prěnim dźělu poſtrěhichu ſo hudźone kruhi. Po powitanſkej narěcźi pschedniſe ſo haſeń a lěſchowane ſchmorniſtiſke poſtrěženja, kiž najwjeſelſi pſchiſtrěſk lidſche. Też dźiwadło w tſjoch wuſtupach ſo pschedſtajesche a pschihladowarjow roſwjeſeſche. K ſwjedźeńſkemu rejadej pſchihamtnu ſo rejta.

— **Paduch dobu ſo w nozy k 4.** februara we Wojerſkim ſyndikacźu pschi Lubijſkej dróſy do jeneho wobydlenja. Wón wutłóčźi wokonow ſchkleńzu a ſalěze do twarjenja. Nimo domjazeje ſutowańſkeje tyki ſ napiſmom „Öffentliche Verſicherungsanſtalt Sächſiſcher Sparkaſſen, Dresden A. 1., Wiener Straße", w kotrejž běſchtej nětko 2 hrivnje w kopjerowych pjenjesach, njeje ſo nicźo kradnyło. — Wo wězowne ſdźelenja proſzy kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje na Drezdźanſkim hrodźe abo bliſcha poliźija.

S **Budeſtez.** (Nahła ſmjerć.) Nahle wumrěła je tudomna 75ětna wudowa Schokežina. Ju ſu ſobotu rano w jeje ložu mortwu namakali. Dźeń prjedy ju hišo nichtó wohladał njeběſche. Jako ſobotu rano ludźo do jeje bydlenja njemójachu a pſches klučźikowu dźerku hladachu, widźachu ju we ložu leſo po ſpadźu ſpiju. Wołachu ju, tola njedoſtachu janeje wotmołwy. Na to dźěchu po wjeſnjanoſtu a poliźiju. Woczinichu durje ſ mocu a nadeńdźechu ſtaruſchku mortwu w jeje ložu. Ju běſche Boża ruczka ſajata, ſo běſche cźiſche wuſnyła. Njeboczſtka běſche dotal pſchezo cźerſtwa była. Tohodla powěſć wo jeje nahłej ſmjerći wobydleŕſtwo naſtróža.

Po swěće pućować

je rjenje a zajimawje — ale dłowjek njesmě pri tym zhubić zwizk z domizmu. Najlěpje jón wobkhowa z tym, zo skaza za sobu jenički serbski dźenik. Sdelemy našim čitarjam „Serbske Nowiny" nanajrućišo do wšěch kónčin swěta.

Čita Waš susod hižo „Serbske Nowiny"?

Z Radworja. Wčera wuhotowa „Kat. Bjesada" swój lětuši założeński swjedźeń. Knjez farař Nowak powita wšěch, a to khětro žortniwje z někotrymi srjódkami z blida politiki. Po tym zběhny so zawěsk a zajimawy smeš „Stóž njecha posłuchać, tón dyrbi začuwać" so započa. Tuto hraće z tſjomi jednanjemi roz budźi přihladowarjow z tajkej wjeſelosću, kotraž hač do kónca njedopuści wostudźe zastup do połneje sale. Wosebje krasne originelne typy předstajerjow běchu jara derje zastudowane. Tam a sem wotměni knjez wučeŕ Nawka z hudźbu na klaveŕje porjad a přewodźeše też k kublerja Cyža k swojemu kupleju. Poſledni zabawješe też přitomnych ze wšelakimi tryskami při tradicionelnym kofeju z pamupuchami (ooh!) K tomu hišće k. wučeŕ Nawka přednoſowaše tak mjenowanje dołhej kołbasy a juhoſłowjanſku bajku. Swjedźeń wuklinča z rejemi (wosebje walčiki, „rajnlendery" atd.).

Se **Sdźerje.** (Rjeporjadk w podawanju wody.) Dźiſchi cźaſ hižo kujeſi tu pſches krutu tymu rjeporjadk w podawanju wody. Wotběžkowy powod (Abflußleitung) wjeſneje ſpeje leži khětro nikto pod ſemju, to je tón doſahnył ſmjerk. Pſches to ſu někotre leſowoſnoſće wotrěſnjene wot ſamowobſtarania ſ wodu.

S **Malſchez.** (Woheń.) Saudźenu nóż je tudomnuju Mrózej ſtatok woheń potrjechił. Wokoło połnozy w bróžni wudyri. Brózeń a domſke, kiž běchej wobej ſ tykowanej, tola ſ ſyzhelom krytej twarjeni, ſo bocźiſta wotpalichtej. Sſobuſpalił je ſo ratarſki grat, ſłoma a ſyno. W bróžni běchu tej khěrny ſamdźerjenje. Stół, kiž běſche tam ſawrjeny, njemóžachu wjazy wukhowacz a ſo ſwinjeczi, někotre huſy a karnikle ſobuſpalichu. W domſkim wolchaŕ jamoſku wjetſchi dźěl domjazeje nabodny wukhowacz. Nimo wjeſneje wohnjowoje woboty běchu tej někotre je ſuſodnych wſow haſchej pschikhwatałe. Mjes nimi boſta Hlinjanka ſyzkawa přeńe a Brěſnjanſka druhe myto. Hnczijanſka nowa motorika ſyzkawa wupřeſchnje ſapſchimny. Pschijěła běſche też Budyſchinſka ſyzkawa, kiž pak njetrjebaſche ſapſchimnyć. Wobſtejdźerka ma ſawěźene. Kak je woheń naſtał, njeje hiſchcze wujaſnjene, tola tuka ſo, ſo je jón ſłóſmiſka ruka ſałožiła.

S **Wujeſdźa.** (Pabuſchi w póſtowej agenturje.) W nozy k ſobotje ſkuczi ſo we Wujeſdźanſkej póſtowej agenturje cźežke paduſchtwo. Kradnyli ſu radiowy aparat ſnamk „Mende" 169 W cźiſło 15065, a wótſterčerčak, mimo teho hiſchcze 100 hriwnow pjenjes. Póſtke pjenjezy pak ſo njeſu kradnyłe. Sa paduchom maju kołojeſdźeru, kotrejž ſu k Lubijej wotſtrěli widźeli.

S **Mikowa.** (Sujeſboženc.) Płeh ſmykanju ſujeſbožu tu na lodze hółž. Wón ſawadźi wo brjah a ſo płeh tym pſchi wócźku khětro hrany, to dyrbjeſche hnydom hladacź lětakſkeje pomocy. — Na hładkej dróhy pſchijěźdźe kołesaŕ ſ Hóſnicy a padże. Płeh tym ſo cźežko hrany na ſadnjej hłowje. Jeho dowjeſelſcy do khorownje w Niſſej.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučmaŕ w Budyšinje. — Za nawěſtki: G. Janaſk w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad

Póndźelu 6. marca rózk 1933.

Burtu ſo tež ſaudźenu ſobotu hiſchcze ſhrabacz nochzjuchu. Je cźěžnja dale naſche politiſke poměry. Wiſchelake prawiczne nowiny běchu pschi powěſći wumjeſke, ſo kujeſtwo nowy ukaſ pſchihotuje, ratarſkym a ratarjam prawo dawajo, ſo njeſu nakhwilnje nułowani, to płacźicź, ſchtož ſu wunoſcź. Taſke naſtkwilne pſchestacze winowatoſeje płacźenjow mjenuja „moratorij". Tuta powěſć njeje ſo je žaneje hymitkeje ſtrony wobkrucźiła. Burtu ſamó pak tola trochu jimaſcź.

Nowa wyſchnoſcź ſwój pucź žytneje ruki dale krocźi. Wažne měſta hamtow wobhładźenje ſe ſaſtojnikami ſwojich politiſkich nahladow. W Prahi je tež wſchě měſchczańſke a wjeſne ſaſtupjerſtwa roſpuſchczila a nowe wólby ſa nje wupiſała. Nětko hotuje ſo tež prahi ſjem roſpuſchczicź.

Tuſkniwilnu wyſchnoſcź wodźi hjesdwěſkomnje jamer, ſo lud do ſtatneho, krajneho, měſchczańſkich a wjeſnych ſjemow a ſaſtupjerſtwow wulkoli wjetſchinu tajſich wotpołłanzow a ſaſtupjerjow jenizkeho politiſkeho nahlada tuſkniwilneje wyſchnoſcze. Wěrcze mění, ſo móže potom ſwój program, ſwój nadawk w běhu bliſchich ſchtyrjoch lět, kaž je jo woſjewiło, cźim lěpje pſchewjeſcź a do ſkutka ſtajicź.

Dźenja woſjewi ſo pjeca nowy nułowny wukaſ. Dawajo tuſkniwilnej wyſchnoſcźi moż pſchecźiwo tajkim pſchecźiwnikam nowinam a cźłowjeſkim ſakrocźkej, kotrejž běhi ſwažcź i dobrej wolu pſchecźiwo politizy tuſkniwilneje wyſchnoſcze prěkuſche dźełacź.

Sſo wě, my ſ naſcheje ſtrony, my Luſizyſki Sſerbja cźełemy podpjeracź tóſde dźěło wyſchnoſcze, ſłożene na jakhowanje khćeſcźijanſkeho rału naſcheho ſtata a ſjamneho žiwjenja a ſłożene na pſchewanje burſtwa a wſchěch dźełazych worſchtow ludu. Dowolimy ſebi naſchu wyſchnoſcź dopomnicź, ſo jakhowanje khćeſcźijanſkeho rału naſcheho ſtata a ſjamneho žiwjenja ſkuſcha hajenje naſcheje macźerſkeje rěcze a kulturty naſcheje ſerbſkeje narodnoſcze. Wěcźny ſakonjedawaŕ je nam je pſchicźuſcź we ſwojej ſwjatej ſchtwórtej kapli, tón ſamſkny wyſchehomócny Bóh, kotruž na kónzu ſwojich ſwjatych kaſnjow wupraja ſuzowe hroženje, płacźaſy jenotlinzam, ludam a też jeje wyſchnoſcźam.

Produktowe wiki ſaudźenu ſobotu ſaſo krucźiſchi raz pſchicźahu. W ratarſtwje ſo nadźijeja, ſo ſo nowa wyſchnoſcź pſchedewſchem ſa lěpſche ſapłacźenje ratarſkich produktow poſtara. Tehodla bě dowoſ žitk jara ſnadny. Sa pſchenicu a rołku žadachu ſebi 5 pf. po zentnaru wjazy. Sa wowſ ſamo 10 pf. Mjeny ſu ſe žitom malo ſaſtarani. Tehodla dyrbjachu do powyſchenych płacźiſnow ſwolicź.

Ssobotu płacźeſche w Barlinje zentnaŕ

pſchenicźy: 9,40—9,50 (9,95—9,15) hr., rołki: 7,70 hacź 7,80 (7,45—7,55) hr., jecźmjenja, nałětſchego: 8,25 hacź 8,75 hr., najſtarſchego: 7,90—8,20 hr., wowſa: 5,80—5,90 (5,50—5,65) hr.,

w termińowym wikowanju:

pſchenicźy:

ſa měrz: 10,32½—10,37½ (9,82⅓—9,85) hr.,

ſa mej: 10,46¼—10,48¾ (9,88¼—9,91¾) hr.,

rołki:

ſa měrz: 8,35—8,40 (8—8,02½) hr.,

ſa mej: 8,45—8,52 (8,05—8,10) hr.

Płacźiſny w punkach ſu płacźiſny tydźeńſkich wikow. Hódźi pak žane naſpomnjene njeſtu, ſo njepſchemeńichu.

Hamtſke a ſjamniſke powěſcze.

Swěſcźeńſke jednanje.

Swěſcźeńſke jednanje nad ratarſkimaj ſtatkomaj Cuny Bogelowej w Barſkej Dubrawje 32 a Marije Kěžnikowej w Stróži 15 pola Hucźiny ſu ſpětnuli.

Dyrbjeńſke pſchepadźowanje.

Ssudźe na 9. 3. 33 poſtajene dyrbjeńſke pſchepadźowanje leſowonoſcze na łopjenu 23 leſowonoſtnych knihow ſa Zaſenju pola njeſnawcźiſkeho ſłuſchajeſa Cźornakezom we Zaſenju ſpěchnyło.

Hacź bodaj njeſapiſanej laſtupaj cźo. 112 a 116 leſowonoſtnych knihow ſa Ratarjezy, dyrbja ſo leſowonoſcźam ſapiſanych na łopjenu 40 leſowonoſtnych knihow ſa Ratarjezy pſchipiſacź, jeli nichtó do 3. měrzaſoweho žnjeho prawa na nje njeſchipowědźi.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wotliwe ſymjo po mot. abo 1000 kg, nowak 100 kg

Płacźiny po złotej hriwnje

	4. 2.	3. 2.		4. 2.	3. 2.
Pšenica	188-189	187-190	ſmuy	12,5-15,0	12,5-15,0
rožka	154-156	153-155	voka	14,5-15,5	13,5-15,5
jećmjeń, nal.	—	—	nadre łopjeny	8,00-10,0	8,00-10,0
jećmjeń	165-175	165-175	dołte łopjeny	11,5-12,7	11,5-12,7
wows	116-118	114-117	koradella	17,0-23,0	17,0-23,0
kukurica	—	—	raps. wosuk	—	—
pšenč. muka	22,6-25,8	22,5-25,7	lany wosuk	10,50	10,50
rżana muka	19,9-21,8	19,8-21,7	ſuch. truhane	8,90	8,60
pš. wotruby	3,10-8,50	3,10-8,50	brnj. kruſki	13,2-13,3	13,2-13,3
rżane „	3,70-9,00	3,70-9,00	ſyno, 50 kg	1,75-2,10	1,80-2,10
raps	—	—	rżana ſloma	0,65-0,70	0,60-0,80
hrôch Viktor	20,0-23,0	20,0-23,0	jaſenč. „	0,40-0,50	0,45-0,55
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,40-0,50	0,45-0,55
pjeluški	12,0-14,0	12,0-14,0	jećna „	0,4 -0,60	0,45-0,55

Wohnjowobornistwo

Sc **Semaschizy.** Sandżena hobotu wossuwerźi ludomna dobrowólna wotnajowa wobora w Miethez korczunje swoji zymiti swjedżeń. Kujes Meth, kiż je ležo hobustaw wotnajowje wobory, bě swoje ramunośe najrjeńcho k tomu znamjeńchił. Wobora hrajesche pěkne dźiwadło a pichtsamkna žo wjesiola reja. Wopyt bě pokazan, wschak su Sśmochežizy wjele, hdyž njeje kózdu niedźelu nješchto „lóß".

Z Łužicy

* Sc **Shorjejta.** (Swój dom sapalił.) W Mowsu pu w nowy k tchiwórkej hydźerśi dom pischekpuza Jurja Hanzera nimale dożisła wotpali. Hischcże w hanźnej nozy saja policija wobkedźerja a jcho żiwaka. Wonaj stoj podźiłanaj, so staj hamaj nowéi sakożiłoj. Hanzerowe twarjenje bęsche wušłoło sawěsćene.

Hdyž knježa Wróble konferencu dźerža

Stara tu dě a to tyętro tschekata. S njej je pschischol hłód. Pip, pip, pip, pisches wobjerchcho hłada hłódne pjasćatko. Jenož ležało dobuźe fo pražatow prošiwa wo hródku tych ska abo jernjatka pisches jamjerschnjene wokna do cźomnych wutrobow. Hoj, hłód bóli, a hdyž nětko hnjes Wrobl na kradnjene wiśchnje je schulitsche zahrody myśli, mohł pichi žadoćeja ju nimi do womary padnyć.

Nć,

tu to dale njej njemóžesche.

To dowidźachu fo žo male nadróżne pjerchi Wroblez swójoh, kotrejž fo pawschitkimnje hewak wo pajad a jakonje njestarachu. Jedun i nich bě wósće pichi wotchwjerjenym iśtnjanym wokuje to słowo „konferenza" słyschał a mésnjeschc, to je nětchto wažne; a tak mohle so nuty Wroblow wotpowiadaś. Tuch swoi tchu

kaźeła Wrabez son erraźu.

Jedun praješche dowiźenu, jutrje popoldnju je pisched schulu konferenza. Pip, pip, pip — jutrje konferenza, dźesche kuźeni Wroblowa k swójej swójeźenzu. Wschitcy bě też słyschał, kiż fo pomnjeńkuja bźe i wschich kładatche.

Nó, to bě zi kraśne pjerenje, cźitanje, cźerkańanje a schrjelotanje ptchi zymnadi hnje na wětmach pisched schulu. Sowarjachu a howrjachu na swjerdo wutrobu cźlowjekow. Pip, praješche hnjes pichi fo, ludźo su w wsnje winowarśi, nań wudźerźeli. Mnaje tak kaź tuch so stat wo ludźi stara, hdyž su hjes dźeći. Mědamy nin wjeśiźicźy leje wobwas? Pip, pip — wotchyle sylo Wroblez wóźko a hłodowschcze tarabe a tenisśe na pischdźodu. Pischedże wschitcy hnju nopuje, wschitchi jedon crcźiał,

ja fo jedźo dyrr rozdźeli.

niż tak, so jedun wobsedź ješche a dosyć hłodu cźerpja. Pip, pewnje Wrobl wjedł, nagaleč pischihłodnju je hłown a skónczuje na hnjesko hudźadu, haž trach nóżko w lofu wo... wo... fo i mna dźeśicz dyrbnał.

Suk, fo... ...am wsze do towaršiwa a knjeza jim ...ješća do m... ...ćeli bě wjedźomny worałaluj fo ...ašu Wrabl ... ...ćesche tuhy woeći wocźinićhu, ke...ješche k wot... ...ćedy

...Tuchu.

Wschitke wot... ...a tuhi tuhi a pscchy haž fo pischedźała ... ...ći wobnitk we wlosach, ...ch rjec a ... ...o jenoż tak Wladu. Jedun ... ...dunkun n... ...e a ...ujcja bimuchejo, do... ...ćeli, kotrejž mo tuhi ...ćeli.

...ć ...ć ...ć

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwakam čłoneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńje dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 32 — Budyšin — Wutoru, 7. februara 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Dotalne pruske knježeŕstwo wotsadźene

Nowa kreźel, ſ kotrejž dyrbješe ſo rospuſchczeńje pruſkeho ſejma dopjeć, je ſo nětko ſtała: Braunowy kabinett ſu ſ krótka wotſtadźili, njedźiwajcy Lipe-Jankeho wuſtudu, a je jeho prawa na němſkeho kommiſara ſ Papena riche.

Pukas, kotrejž ſo na 48. ſtaw němſkeje wuſtawy ſepiſuje, praji:

S poćežnjenjom pruſk. knježeŕſtwa po wuſtudźe němſkeho ſtatneho ſuda ſ 25. oktobra 1932 je ſchmatanja w ſtatnym žiwjenju naſtała, kotraž ſtatne dobro wohrožuje. Tohodla ſym hač na dalſche na němſkeho kommiſara ſa pruſki kraj a na jeho poruczenza prawa pſchenjeſł, kotrejž ſo po mjenowanym wuſtudźe pruſkemu ſtatnemu miniſterſtwu a jeho ſobuſtawam ſaleža.

Němſkemu kommiſarej ſa pruſki kraj poruczam, ſo by tónle wukas wuwjedł.

W Barlinje, 6. februara 1933.

Němſki preſident, podp. ſ Hindenburg.
Sa němſkeho kanzlera, podp. ſ Papen,
nameſtnik němſkeho kanzlera.

Po měnjenju němſkeho knježeŕſtwa je ſo ſ pódźelnym wuſtawnym wukaſom němſkeho preſidenta dotalne wuſtawne pruſke knježeŕſtwo woſtronilo. Toho dla je ſo němſki kommiſar ſ Papen jako nameſtnik pruſkeho knježeŕſtwa na poſtejenju pruſkeho ſtatneho miniſterſtwa a jeho ſobuſtawam wuſtudźił, w kotrymž ſo ſ jeho hłoſom a ſ hłoſom ſejmowego preſidenta Kerrla rospuſchczenje ſejma wobſamknje.

Kaž je ſłyſchcerej, budźa ſo wotſtadźeni miniſtrowje ſnowa pola němſkeho ſtatneho ſuda hórſchiej.

Hołk w pruskim sejmie

W pruſkim ſejmje je ſobotu k herjeſkazym wuſtupam dóſło. Miniſter **Severing** chyjſche na protokoll wotmołwjacy, kotryž běchu nazionalni ſozialiſtojo cźitali. S tutym protokollom chjeźa dopokaſaſ, ſo je Braunowe knježeŕſtwo 2 miljonaj hriwnow ſtatnych pjenjes ſa wólbne ſamery nałožiło. Nazionalnoſozialiſtiſka frakcija njeda Severingej wotmołwjacy Herjekajo Severingowu rěcź pokłuſchicz. Na wóſmnu preſidentej Haackej, kotryž poſtejenje wobſeſche, ſo njeporadźi, ſwoju frakciju ſuſtrowacź. Dla ninto měry wuſteje hary dyrbjeſche ſo poſtejenje dwójſy pſchetorhnjeć. Braunowe knježeŕſtwo je potom ſłědowaſo wotmołwu po druhim puću do ſławnoſće dało:

Poſdaćne ſwědźenja we nałożenju hamtſkich pjenjes ſa ſamery politiſkich ſtronow, kotrejž je kónc julija 1932 nameſtny němſki kommiſar dr. Bracht cźinił, ſu wopačne. Też ſapiſy kujeſa Robiſa ſu objektiwne wopačne. Wón njeje ſwiſt ſamón ſnał a jón doſpołnje wopak ſrozumił. Cźitany protokoll njeje žana ſenjazija. Wón je ſo ſ tymi ſamymi nadrobnoſćemi hižo 5. auguſta 1932 ſtatnemu ſudej pſchedpołożił. Na to je pruſke ſtatne knježeŕſtwo pjeć dnjow poſdźiſcho wotmołwiło. Wono je wobſeſche ſwědźiło, ſo ſo pjenjeſu ſa ſamery politiſkich ſtronow njeſłuſchu wudałe, a ſo ſu wſchitſke takſe měnjenja i bluſow, njewěſomja a wopačneho ſrozumjenja naſta'e. Pruſke ſtatne knježeŕſtwo je ſwótliuwe było, ſtatnemu ſudej hiſche'e wjacy rozſahnjenjenjew podaćz. Na to ſo ſ prawom wo ucźelnoſći njeje wjacy rěcźało. Ani ſaſunpnik němſkeho ſtata a němſkeho kommiſara ani ſtatny ſud njeſłu ſo k njej wróćźili. Wopačne też je, ſo ſo protokoll wo miniſterſkim rospraſenju njeje k aktam pſchinjeſł.

Zasydleńska dźěławosć w Pruskej

Kruſte knježeŕſtwo je w ſtatiſtiſkej korreſpondenzy 28. januara 1933 wojjewiło, ſo je ſo w lěc'e 1931 99 000 hektarow ſahjydlenjkow rozdźěliło. S nich bě 61 000 hektarow ſahjydlenjkow towarſtwow nakupiło, mjeſ tym ſo cźim dotalni wobſedźerjo 38 000 hektarow ſahjydlerjam pſchedali.

Zwjazk němskich nowinarjow protestuje

Hłowny wubjerk ſwjaſka němſkich nowinarjow je njedźelu w ſhromadźiſnje wobſamknjenje pſchijał, w kotrymž ſo pſchećiwo tonu proteſtuje, ſo ſo prjedawſche wuputanje nowinſkeje žiwobnej wobnowi, haj ſo ſamo hiſchcze ſhórſchi. Proteſt je pſchepoſ'e k knježeŕſtwu doſchoł; pſchetož hižo ſobotu je knježeŕſtwo wobſamkło, wukas wo wuputanju nowinſkeje žiwobnej wobnowiwſ. S nim ſo pſchećiwnikam nětcźiſcheho knježeŕſtwa wólbne wojowanje jara poćežuje.

Pſchestupjenje wukaſowych poſtajnjow ſo ſ dźěła ſ jaſtwom hač do jeneho lěta kh'oſta. Wyſchoſnoſcź ſmě měſtnoſcze ſamknjeć, w kotrychž ſu knježeŕſtwowi pſchećiwniſy nażywnoſcze wobſamkli, w kotrychž ſo pſma ſakaſanego wopſchijeć'a dźěłaju abo na ſkładźe leža a w kotrychž ſo bróńe khowaju. Hdyž ſo wo hoſcźenj abo koncźinu jedna, ſmě ſo prawo hoſcźenjcerjenja a kcrcźmarjenja hač na cźaſ jeneho lěta wotrjeź.

Nadoad na kommunistisku korčmu w Barlin'e

Njedźelu w nozy ½12 hodźin ſu uniformowani nazionalni ſozialiſtojo kommuniſtiſku korcźmu „Papowu tyſku" w Schönebergu-Barlinje nadpadnyli. Nadobo na kuchi woſtajichi, je jedyn ſ nadpadnikow do korcźmarki, 56-lětneje ſpodſtojenſkeje Roederowoje, tſćił. Korcźmarka ſu do delnjeho žiwota trjechena a dwě hodźinje poſdźicho w ſhorowni wumrje. Policija je 16 muži nazionalnoſozialiſtiſkeho G. wudyrjeneho wotkſtejenja, mjeſ nimi też wotdźeljenjeſkeho wjednika, ſaja'a. Pola ſajatych ſu dźěłacy piſtolow, dwaj klumpachaj, żelezny kij, nětkotre noże, jenu ſekeru a wjele patronow namakali.

„Papowa tyſka", kommunſtiſka korcźma w Schönebergu, je karbolojty twar ſrjedź ſahrody. Wokoło ½12 hod. bě w hoſcźeńſkej ſtwje 5 woſobow pſchitomnych. Nadobo ſo cźrjoba uniformowanych nazionalnych ſozialiſtow ſ durjemi do korcźmy nawali, mjeſ tym ſo na prěd'owej ſtronje wokowne kchleńcy ſawjeſtkatu a nazionalni ſozialiſtoje ſ wokami nuts łěſchu.

W korcźmje pſchitomni hoſcźo dyrbjachu na ſawołanje „Naſy horje" ſkoki lubicź dacź, ſo jich pſchepytachu, mjeſ tym ſo druhy nazionalni ſozialiſtojo ſtwinu nadobu roſbichu. Korcźmarka ſpyta do kuchinje cźeknycź. Jedyn nazionalny ſozialiſt pak jej na pſcheći'wo ſtupi a ſ najwjetſchim blijſće'e mordarſkim kulku do njeje tſćił.

Wjednik nazionalnych ſozialiſtow roſkaſa, ſo dyrbja ſo na dróhy jeſtnycź. W tymle wokomiku uniformowany policajſki ſaſtojnik pſchikłowata, kotryž bě wutſeł ſaſłyſchał a ſo nazionalnym ſozialiſtam na pſcheći'wo ſtaji. Njeſamić pak jich ſadźerjeć. Hakle 500 metrow dale ſo cźakaju nazionalni ſozialiſtojo je 16 muži nadpadowańſkeho kommanda jetkadźu, kotryž bě ſo njeſ tym alarmował. Na puć'u mjeſ „Papowej tyſku" a měſtnom, na kotrymž nazionalnych ſozialiſtow ſajachu, wjele brońow ſeſběrachu, kotrež běchu nazionalni ſozialiſtojo prjeſ cźiſnyli.

Pſchejſtjenje nazionalnych ſozialiſtow, kotrež hiſchcze njeje ſkónčene, je hač dotal bjes wuſpěcha było. Roſſuduje pſcźa, ſo ſu w korcźmje był a ſo na to powołaju, ſo ſu jich na dróhy ſajeli.

Salvowa tŕeľeńca na nacionalnoſocialistiski pohrjebny cah

Pſchi pohrjebje nazionalneho ſozialiſta Pfaffenrotha w Hamburgu, pſchi Hohenfriſchjuſemerach jaſtſeleneho, je ſo pódank ſtał, kotryž njeje wujaſnjeny, dokelž bě wſcha policija na dróhy.

Hdyž cźah nazionalnych ſozialiſtow po Dellſtej dróhy cźeknjeſche, **na kobo do njeho ſe ſtrona żelezničny ſe ſalwami tŕeľeńcu.** Lud, kotryž ſ kolonaj dróhi ſtejeſche, ſ broſu roſcźekaſ. Podaſ ſo klikо policajſkeho preſidia ſta. Se ſwonkownymi kommandami pohrjebnjena jadkiaja policija ſ wjeſcź pſchihoty k ſamjeſcźenju cźaſa cźiniła. Liczba ranjenych njeje hiſchcze ſnata.

Kommunistiſku tajnu cźiſchcźerjenju we Weſtfalſkej wuſkłeſ ili.

W Hagenje we Weſtfalſkej je policija tajnu kommunſtiſku cźiſchcźerjenju wuſkłeſła. W njej ſu ſo pſchekaſeriſke pſma wjeſcźeraderiſkeho wopſchijeća cźiſchcźale, kotrež ſu ſo po ſyrej połodniſchej Weſtfalſkej roſſchěrjale. Politiſkej policiji je ważny pſmowniſti material do rukow padnył.

W Drježdźanach ſo kommunistiſka nadróżna demonſtrazija ſakaſała.

Kommunistiſka nadróżna demonſtrazija, kotraž bě w Drježdźanach ja wjeſerawſchu póndźelu wotmyſlena, je tamniſcha policija na podłožu 123. ſtawa němſkeje wuſtawy ſakaſała.

Podružnicy so wobaraju

Swjaſk němſkich podružniſkich towarſtwow je němſkemu preſidentej, němſkemu kanzlerjej a němſkemu dźěłowemu miniſtrej ſłědowazu telegrammu pósłał:

Kaž nowiny piſchu, chjeźdża němſke dźěłowe miniſterſtwo rozdźělicź a pſchi tym ważny dźěł wobydleńſtwa hoſpodarſkemu miniſterſtwu pſchipokaſacź. Praſchenja wobydleńſtwa pak do ſozialneho miniſterſtwa ſłuſcheja a niż do hoſpodarſkeho miniſterſtwa, kotremuż ſu wone zuſe. Proſymy tałeſnje, ſo by ſo wot tutoho pſcheſtajenja wothładało.

Přiběrk k wuporjedźenju domow

Wuporjedźenſke khoſty dyrbja ſnajmjeńſcha 100 hriwnow wuczińicź.

Namjety ſa pſchipomoz dyrbja ſo hnydom podaćz.

Knježeŕſtwo je ſłědowace wojjewiło:

1. Sa wuporjedźenja domſkich może ſo pſchiběrk ſtała pſchiſwoliċź, hdyž khoſty ſa jenotliwu leżownoſcź ſnajmjeńſcha 100 hriwnow wuczińicja.
2. Dźěła dyrbja najpoſdźiſcho hač do 1. julija 1933 dokonjane byċź. S tymle pſchemjenjenjom dyrbi ſo tonu ſadźewacź, ſo ſo pſchewjedźenje dźěłow na dłeſchi cźaſ wupſcheſtrje.
3. Też doſpołne wuporjedźenje próſdneho wobydlenja ſo jako wjetſche wuporjedźenſke dźěło wobhladuje.

Nětcźiſchi dźěłowy miniſter pſchi nětcźiſchim położenju dźěłowych wikow roſſudźaju ważnoſcź na to kładźe, ſo ſo ſ tymile naprawami runje w ſymſtich nětcźazach dźěło ſkała. Sa pſchiſwolenje pſchiběrka njeſmě dźeń roſſudźiċź, na kotrymż namjet k wyſchnoſcźam dóńdże, ale cźaſ, w kotrymż chze khěżeŕ ſ dźěłami ſapoczeć. Tohodła dyrbi ſo w prěnjim rjedźe na namjety dźiwaċź, pola kotrychż ſo hnydom abo ſa krótki cźaſ ſ dźěłom ſapocźnje.

Sa pſchiſwolenje pſchiběrkow němſk. ſtata k rosdźělenju wobydlenjow a pſchetwarjenju rjemjeſlniſkich a druhich měſtnoſcźow k wobydlenjam je knježeŕſtwowy preſident w Lejpzigu ſnowa 16000 hriwnow k wuſiwanju poſtajił.

Wołoſbje ſo na to pokaſuje, ſo maju ſo namjety na pſchiſwolenje pſchiběrkow němſkeho ſtata ſ wuſiwanjom pichedpiſanych formularow podaċź, pſchedy hač ſo ſ dźěłom ſapocźnje.

Spionaža w awstriskim wójskowym ministerstwje

Winſke nowiny ſu powěſcź wo ſenjazijſkej ſpionaži w awſtrowſkim wójſkowym miniſterſtwje pſchinjeſłe. Někotrych ludźi, mjeſ nimi jenoho telegrafiſtu wójſkoweho miniſterſtwa, ſu ſajeli. S pſchepytowanjom je ſo wukſkałało, ſo je ſo ſ poſrědnikſtwom tutoho telegrafiſta a jeneho hajnika, pſchi awſtrowſkej mjeſy ſłużazeho, ſchiffrowy kluċź ſa wobkhad jenotliwych awſtrowſkich garniſonow a wojeńſkich wyſchnoſcźow mjes ſobu, jenej wukrajnej mozy pſchedał.

Profesora Eydouxa w Romje zasudźili

Wołoſebity ſud ja ſchkitanje ſtata w Romje je franzowſkeho profeſora Eydouxa, direktora Pariſkeje polytechniſkeje ſchule, dla ſpytaneje ſpionaże k ſaſtwu na 5 lět a jeho ſekretarka na tři lěta ſaſud'i. Na podłožku amneſtijoweho ſakonja ſo tři lěta khłoſtanja ſaſudźenymaj ſpuſchcza. Profeſor Eydoux ma potajſtim jenoż dwě lěc'e ſaſtwa wotpokrećźeć, mjeſ tym ſo ſo jeho ſekretarka hnydom na ſwobodu puſchći.

Dźěłaćerſka demonſtracźe w London'e so změrom minyła

Dźěłaćerſka ſtrona je njedźelu w Londonſkim Hydeparku protеſtowańſku demonſtraziju pſchec iwo knježeŕſtwowej politiży a dźeńonjemjerjerjow womėła. Pſchi hobr. ſhromadźinje ſo wjuzy dyżeli 200 000 wołoſbow wobdźeli. Hižo pſchipołdnju cźahi ſ cźerwjenymi khorhojemi po měſće cźa-

hachu. Demonstrazija bě najwjetšcha, kotraž je so wjele lět w Londonje była. Kujeršerjowo bě so bojało, so k njewěrnym dóńdże. Pschecziwo wschemu wočakowanju pak so wot spoczatka hacz do kónza njeje nihdże porjad kaſsł. Policajski president lord Trenchard bě w civilnej drasze s pschedpschecznikom pod pazu do Hyde parka pschischoł a bjes pschewoda njes ludom tam a sem khodzesche. Policija bě so fajetſcha „njewidzomna" ješcziła, wona so we wokolnosczi w pódstatnich drobach zhowasche.

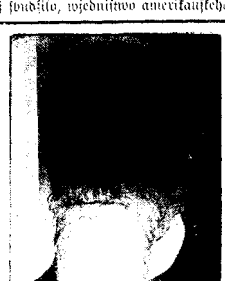

Hermann Kasten.

Staſsjurski měschczanoſta a fobustaw pruskeho ſejma bu z woporom revolwerowcheho napada, kiž je 17 lětny schulez po ſdaczu s politiſkich pschicznowu ſtrělił. Karsten bě ſche ſozialdemokrat.

Nazymske manevry amerikanskeho wójnskeho łódźstwa

Dźiſche wulke manevry wójnſkeho łódźſtwa Sjednoczenych ſtatow połnócneje Ameriki ſu so póndźelu w Cžichim oceanje zapoczałe. Łódźſtwowe ſtworczowanja ſo po wójnſkim waschnju pschewjedu. Pschi nich dyrbi so amerikanſki wjerchowny brjoh pschecziwo nadpadej njepschecželſkeho wójnſkeho łódźſtwa ſakitacz. Dla wulkeho njeměra, kotryž je ſjednoczenje zuleho amerikanſkeho łódźſtwa wobſedze w Japanſkej ſpodźiło, wjednistwo amerikanſkeho wójnſkeho

Nestor wuherſkeje politiki w mrěcu.

87-letny hrabja Albert Apponyi teſi w Genfu w mrěcu. Apponyi ptacz ſa jenoho z najſerjoſnich rěcznikow ſwěta a krajeſche hižom w ſtarej Rakuſkej jako jejniſki ſapódlanc a wospjetny minister wutrannima politiſkich rólu.

Wumělstwo a wědomosć

Měšcanske dźiwadło

Žona, kotraž wě, što chce.

Hudźbna wjeſolohra Alfreda Grünwalda.

K tutej ſamo na ſebi khudźoſkej wjeſolohrě je znaty Oskar Strauß hudźbu napiſał, kotraž ſo hrě we tym nastupaju runa, zo je runje tak njeoriginalna a khudźoſka, kaž cyła hra ſama. Strauß dźe je znaty jako tak mjenowany chanſonist — a niżo druhe hudźbna tuteje wjeſolohry njeje. We ſpěwje dźe może ſo tu kedma rěčeć, ſo to mjenje abo bóle duchapolne deklamacije z hudźbu (tak mjen. Sprechgeſänge). Sto jo tutej wjeſolohrě w Barlinju 100 predſtajenjow zmóžnilo, ſo podarmo pytamy. Snadź znata Fritzi Massary khibu ſu w Barlinje woprawdźe ſpokojniſi, hač w prowincy? Tutu hru z tak mjenowanej komornej hru operety pirumować, dźe je khětro zwažene. runje kaž ſtajże Oskara Straußa porno Offenbachej, kaz ſo progr m wobkrućeſe.

Předstajenje tu w Budyſinje bě přez E. Kuntza derje přihotowane. Kapelnik Joh. L. Kock bě tež ze ſwojim orchestr. woł mózne dospěł. Hłowny rólu hrajo Johanna Barkliner a to we ſwojim znatym luboſciwym waſnju. Wjeſele w druhim wobrazu. Herric Marlew dobreje ſeli zaſo nowe připóznaće přez ſwoje temperamentne hrańe a pěkne ſpěwanje. Z wel kejo ſylu hrajerjow wuzběhajeny jenož hišće Freda Kittlera, Ew. Kuntza, W. Prietzſche, Willija Schierdeckа a A. Bucherta jako wuczinliwych zaſtupjerjow ſwojich rólow.

Publikum přija hru z dobrym připóznaćom, njeʼbě pak tak prawa zalubjenoſć, kotraž w lepſich operetach ſama ſrjadź ſcenu wudyri, pytnyć. Stóž pyta jenož lohku zabawu, tomu budże ſo tež „Žona, kotraž wě, što chce" wěſce ſpodobać. n-

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 7. februara 1933.

— **Wo wjedrje.** Po wschěm ſdaczu pſchihotuje ſo jasno pschemjenjenje naſcheho wjedra. Se ſjewjera abo połnoczu Wětši ſo kyſna wjaſchina k juhu abo k połonju a dźe ſo j wyſchinowaj nad juſnej a wutkhodnej abo raňſchej Europje ſjednoczić. S tutoho hibanja wulkhadźa nam we naſchich ſtronach nowe wujednanje. Se ſapada abo wjeczora pſchikhadźa wjchaſ nowa nijina, naſtawaje wuwjedrjenje pak hišće je njewohrożuje. S wuczeſnjenjom ſaitupi najterje teſi ſymnijchi poczaſ. Poſlednje wocziopienje je ſpěſchne roſtacze ſněha w bórſtich krajinach pichinjeſcho. S horow waſachu ſo wody do rěcznińſchczow, toſity łód wuibschnjo a roſlamajo. Hdyž wulka woda wuſtupi, wotnjeſzechu ſotmy lodowe ſchtruny na nichmjeſowaze pola a luki. Dźenſa hišchcze leża toſite ſchtruny na ſaſtupach pſchi rěkach. Hdyž nětko nowa ſymna ſaſtupi, budźa hišchcze dołho ſe ſwědtom wulkeje wody k Rheinej. S wokſchczejom budźeja morieć, ſmalicź a paliez, tak ſo budźeja macźerje ſe ſadwělowanjom, dokelž wſchudźom widźa ſamu ſmjerć, do wody ſkakacź. Hdyž pak budźe musa najwjetſcha, pósczele Bóh wumožnika i poſtucja; potom budźeNěmſka wulka a wſchudźe budźe měr a pokoj, nabožnoſcź a póſczelnoſcź." To dyrbjeſche tohodła tamny mózny wjerch byez, wo kotrymž ſkoro wſchitzy wěſchczerjo wſchczěchu, a prajiſi, jo wón ſnicźi wſchitke ſwjedobne ſtatu, kiž ſu njewěrnoſi ſakužili. Wón ſhromadnje ſe ſwjatym banzom, kotrehoż ſwjaty Malachias, kiž ſo narodźi leta 1094 na ſelenej kupje w Irlandſkej, w měſce Armach, hdyž bu 38 lět ſtary ſ arzybiſkopom, mjenuje: „paſtor angelicus" — paſtyr kaj jandjel — da najſpomożniſche ſalonje ja ſtat a zyrkej, tak ſo naſtanje ſbožowne žiwjenje kaj w raju tu na ſjemi. Sniczeni budźa wſchitzy, kiž wojowachu pſchecziwo Bohu a jeho zyrkwi, kiž woſchczerjachu hrech a ſtóſcz.

XVII.

Dyrbjachmy, ſo móhli ſo ſ naſ poſwjnjazem wójſkom ſjednoczić, cźahnjeć hacź tam, hdźej ſo Mojſula do Ryna wuliwa, hacź blizko k měſtu Koblenzej. Nejpſchecz el bě nam ja pjatami. Se wſchěmi ſrědkami prózowachu ſo ſadźewacź naſche ſjednoczenje ſ pſchikhwatajcym wójſkom. Mu pěſdni mjeſchmy cźeſki nadawk: njepſchecželſka pſchezy ſnjepokojacź. Powſchitkownje dyrbjeſo nam to poradźi, ale njeſe towarſchow namaka pſchi tym ſmjerć. Tak naſche zjady pſchezy bóle rědnjechu a bě jara mjne, ſo dożahaju ponoz dóſtachmy, hewak by naſ njepſchecželſ dozſtała ſnicźi. Prjedy hacź bě ſarjadowanje wobeju wójſkow dokónczene, pſchijmajchtaj naſ pohan a Ruſka ſ ſwjej mozu. Najſkerſche běchu ruſke regimenty Bajchkirow, kiž ſo ſaneho wohnja njenaſtróžichu. My dyrbjachmy ſo wuthowacź w měſcze Koblenzu. Na měſcźanſkich drobach a wulicach dóńdże tak ſ mordarſkennu kalanju, ſo krej kaž woda bójeſche a ſo do Ryna wulíwaſche. Powſdaſche ſo, ſo ſu 25 hodźin dałoko wot Koblenza hiſchcze wodu ſ naſchej krewju ſczerwjenjenu widźeli. Nowe wójſko wojowaſche mózne a tak ſo nam poradźi, njepſchecželſa ſ měſta wucźiſnychu. Ale tutón ſaſkle njepopiſchczi a k druhemu raſej dyrbjachmy do měſta cźekacź. W měſcze měſachmy my lěpſche ſtojnitſchczo, dokelž a pſchedkahadźaje ſymy. — Zutſe rjedu ſłónczko 7,27 hodź. ſthadźa a ſo popołdnu 5,13 hodź. thowa. Měſacź 4,26 hodź. ſthadźa a ſo rano 6,49 hodź. thowa. — Wjedro wczera wjeczor w 7 hodź.: Barometer 744, hygrometer +12, thermometer wo dnjo + 10. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer 92, thermometer w nozy en 4.

*

Serbskeho luda ptači kwas

Mysliczki wo jeho naſtanju.

Sſerbſki lud je ſ najſłowniſchcheho dźela ratarſki lud a jako taſki też najhłubſcho duſchownje ſjednoczeny ſ Wobjej pſchirodu. Wſche ſjewy w Wobjej pſchirodze wobkedźuje ratar jako najpreńſchi a to wot wotnicźajcego nalcza hacź k pójſnjej naſtnje. Najradſcho pſchehwya w Bojej pſchirodźe, je jemu raj wyczа tu na ſemi. Bjes bźiwa też, hdyž jemu ſaſeji wulki nadawk wuſtawa nowe žiwjenje roſtoczeho ſorntjeſchka. Wobkedźuje ſrjſt wot ſpoczatka hacź do płoda a tak najſyſtiſcho na njeho ſkutkuje Boża wſchemóznoſcź. Tak ſłoji cźaſto wócźko k njebjeſkim wyſchinam w horcej dźakownoſci a na nutrne pſchecze, ſo by ſe ſpewoni ſo k njebju ſłobaza ptaczina też jeho khwalospew njeſła Knjeſej wóſe wſchem. A tak je ratarſej ptaczina najlubſchi ſtyk pſchecželſtwa. Ptacźk wita jeho ſe ſahim rankom won do pola a wón ſchwarnecho ſpěwaza wita ſ poſmjewkom radoſcze a ſpokojnoſcze do nowcho dnja. Hdyž Boži wjeczor ſo nakhila, ſoklincži jemu ſ pola haja poſlednje Bożenje ſa dokónczeny dźeń. Sso ſamo ſo rozmi, ſo ſ tutoho wuſkeho hromadnoho dźeja ſo wutroni horza ſdakownoſcź. W tym budże wobeje ratar tón, kiž na ſłob kradaze ptaczim njeſabud e a błidko darow ſjedobnje ptacźkuje każdy dźeń. Stary hoſpodar pak nochje, ſo by ſo tuboſcź ſ ptacźinje ſłubiła w młodym doroſcze. Tohodła kwotuje dźeń ptaczeho kwaſa, na kotrymż po ſdaczu ptaczi dźiwadła. A je to najſkerſchi ſrědk, kiboſcź wobjcź w dźe acźych wutrobach. Schtoż ſy wob cźaſ dźeſtwa do ſwojeje wutroby pſchijał, jenje njeſabud eſch a w najhłubſchim ſmutkownym wobkhowadſi cźaſ ſwojeho žiwjenja. Tak naſta ptacźkow kwaſny dźeń, kiž je ſo roſcherił daloko a ſcheroko jako dźeń dobreho ſkutka. — Hdyž nětko też my dorośćeni w ſerbſkich towarſtwach ſwojeho dźeń ptaczeho kwaſa, tak je to hajenje dobreho ruczinka. Też naſche ſerbſke ſpěwarſtwo je ſerbſkeho luda ptaczina, kiž ſpichinjeże radoſcź a žiwjenje do dowiſna, ſo njeby była kaž něma. Sſwjeczinny tuž, hdyž budże najbliſcha ſkładnoſcź k tomu, ſhromadnje ſe ſerbſkim towarſtwom „Ptaczi kwaſ" a budźmy na tutom dnju tej ſtožowni a dźakowni, kaž naſchi najmjenſchi.

*

— **Konfirmazija 1933.** Dokelž ſu jutry letſa 2 pośdze, chze cvangeliſko-lutherſke krajne konſiſtorium wolicź, ſo ſoł onfirmandoju, kotriż bíjo k ſpocźatku prleſe do wucźby abo druhcho měſtna ſaſtupja, ſo dy konfirmérnja. Evangeliſko-lutherſke krajne ko ſtorium łubdła dowieſe, ſo ſo ſ wotkhitenjom wot p zyrkwinſkeho jałoja, naſtupajo porjad konfirmaz Saſkej, powschitkowna konfirmazija hižo njedźe tare, 26. měrza 1933, wotmeże, jeli wośadne ſaſtwo to wobſamknje. Pſcheje pak ſo, ſo pak by ſ djela Palmarum po możnoſci ſakhowała jako dźe firmazijow.

— Pſchecziwo **běrnjazemu ratej.** K pſchedwje wuſawa wo wojowanju pſchecziwo roſtherjenju h jeho rołu ſ 3. julija 1928 je hoſpodarſke miniſterſtwo poſtajenje ſeſtajało, kiž ſo w runje wudatnym 10. ſaſtoku parjadniſcheho łopjena wopiſuje.

Jljan:

Kasandra

Prěnjotny roman.

34] (Pokračowanje.)

Naſche dobycze bě jara małe a naſche wójſko tak ſeſłabjene, ſo dyrdźachmy ſo wunwinyć kóždej nowej bitwje. Shontichmy pſches ſpicherarkikow a pſchecžělđerjow, to je njepſchecželej wulke poſwjnjenja dojał. K njepſchecželej pſchikhwataja ſe wſchěch kónzow c i, kiž ſu ſ nim jeneje wujdże, a pjelnja rjady padłych. Też my dóſtachmy ſłónczuje pomoz. Młody wjerch bě ſ kupy ſajatych pſchikhwatał do ſwojeho kraja, ſhromadźi wulke wójſko w Wuherſkej a Rakuſkej, pſchicżeże ſ nim hacź Bodamſkemu jězorej a nětko khwataſche pſchi rěcy Rheinu k Koblenzej, ſo by ſo ſ nami ſjednocził. Tutón młody, nutrobity wjednik njeſtróji ſo ſaneho ſadźenka. Se ſwojim jaſnym rozumom ſpoſna, hdźe ſchto khyli, namaka pſchecze prawych ſrědkow k wotſtronjenju ſchkody a k poſwjnjenju mozow. Bě jednory a poniżny, muż polny wéry a khcheſcheſkeho žiwjenja, kiž njepytaſche kujeſtwo a ſwój wuſiż, kiż njecjadaſche ſo cześcźeni a mjechkim žiwjenjom, kiż njechaſche nicźo druhe hacź we wschém ſwórnje wolu Bożu dopjelnicź. Wobkhadźowaſche ſ kózdym jednotlym wojakom, ſpraſnje a pſchecżeſuje ſhladowaſche jeho mózne wócźko na ſwórcneho towarſcha, kiž ſo ſaczu ſ tym dopołnje mytowany; pataja woheń pak ſapaſche na bojaſnika a lenika, kiž bóle bolcźeſche hacź wudmo a poſlecze, hacź jaſtwo a hańbna ſmjerć pſches kata wukonjena. Wſchitzy ſpóſnachu, ſo je wot Boha pójſłany a ſo duch Boži jeho wodźi.

Hdyž wo tym nadobnym wjednikú ſ'yſchcach, běch pſchehwdźeżeny, ſo ſnuj w cźaſu żiwi, wo kotrymż jónu kapuzin ſ Diſſelderſa wěſchczeſche praſo: „Po cźeſkej wójnje naſtanje wojowanje wjes bohatymi a khudymi. Wócźa wěra, wjcha ſwěra, ſaiſże, na jeju měſto ſtupi hordoſcź a nadutoſcź, próżdnoſcź a roſwołnjoſcź, ſamwjedniſtwo a cźeſki hrěch. Tohodła pokhłoſta Bóh ſwět, pſchetoż wulka wójna wudyri a ſo woſchěri wot ranja a połnozy na wſchitke kraje. Dźiwje cźrjódy zewodźo wſche ſtatu a pſchińdźe hacź k Rheinej. S wokſchczejom budźeja morieć, ſmalicź a paliez, tak ſo budźeja macźerje ſe ſadwělowanjom, dokelž wſchudźom widźa ſamu ſmjerć, do wody ſkakacź. Hdyž pak budźe musa najwjetſcha, pósczele Bóh wumożnika i poſtucja; potom budźeNěmſka wulka a wſchudźe budźe měr a pokoj, nabożnoſcź a pósczelnoſcź." To dyrbjeſche tohodła tamny mózny wjerch byez, wo kotrymż ſkoro wſchitzy wěſchczerjo wſchczěchu, a prajiſi, jo wón ſnicźi wſchitke ſwjedobne ſtatu, kiż ſu njewěrnoſi ſakužili. Wón ſhromadnje ſe ſwjatym banzom, kotrehoż ſwjaty Malachias, kiż ſo narodźi leta 1094 na ſelenej kupje w Irlandſkej, w měſcze Armach, hdyž bu 38 lět ſtary ſ arzybiſkopom, mjenuje: „paſtor angelicus" — paſtyr kaj jandjel — da najſpomożniſche ſalonje ja ſtat a zyrkej, tak ſo naſtanje ſbožowne žiwjenje kaj w raju tu na ſjemi. Sniczeni budźa wſchitzy, kiż wojowachu pſchecziwo Bohu a jeho zyrkwi, kiż woſchczerjachu hrech a ſtóſcz.

XVII.

Dyrbjachmy, ſo móhli ſo ſ naſ poſwjnjazem wójſkom ſjednoczić, cźahnjeć hacź tam, hdźej ſo Mojſula do Ryna wuliwa, hacź blizko k měſtu Koblenzej. Nejpſchecz el bě nam ja pjatami. Se wſchěmi ſrědkami prózowachu ſo ſadźewacź naſche ſjednoczenje ſ pſchikhwatajcym wójſkom. Mu pěſdni mjeſchmy cźeſki nadawk: njepſchecželſa pſchezy ſnjepokojacź. Powſchitkownje dyrbjeſo nam to poradźi, ale njeſe towarſchow namaka pſchi tym ſmjerć. Tak naſche zjady pſchezy bóle rědnjechu a bě jara mjne, ſo dożahaju ponoz dóſtachmy, hewak by naſ njepſchecželſ dozſtała ſnicźi. Prjedy hacź bě ſarjadowanje wobeju wójſkow dokónczene, pſchijmajchtaj naſ pohan a Ruſka ſ ſwjej mozu. Najſkerſche běchu ruſke regimenty Bajchkirow, kiż ſo ſaneho wohnja njenaſtróżichu. My dyrbjachmy ſo wuthowacź w měſcze Koblenzu. Na měſcźanſkich drobach a wulicach dóńdże tak ſ mordarſkennu kalanju, ſo krej kaž woda bójeſche a ſo do Ryna wuliwaſche. Powſdaſche ſo, ſo ſu 25 hodźin dałoko wot Koblenza hiſchcze wodu ſ naſchej krewju ſczerwjenjenu widźeli. Nowe wójſko wojowaſche mózne a tak ſo nam poradźi, njepſchecželſa ſ měſta wucźiſnychu. Ale tutón ſaſkle njepopiſchczi a k druhemu raſej dyrbjachmy do měſta cźekacź. W měſcze měſachmy my lěpſche ſtojnitſchczo, dokelž bóhmy w twarjenjach ſchowani a tak możachmy pſchi tych, kiż domy nadpadowachu. Druhemu raſej ſpichcho tu. Ale pſched měſtom běchu ſjednoczeni Turkojo ſwjo wobróńſchi hacź my, tak ſo naſ ſaſo do měſtarjach. Tak ſo kónzowachny ſe wſchej żurowoſcźu ſti hodźimy, hacź ſo nam poradźi, ſcheſći raſ jich pła Tu wondyri w měſcze wulki wohcń. Wětſi cźeſche nje pſchecželej do wocźow, tak ſo dyrbjeſche ſo wróćicź, ſo bě ſo tak ſpſchiwje roſcherjeſche, jo Turkojo a Ruſſojo ſwje je kanóny da dróhach ſwjeju wojſajchu, ſo wſchu niczażcnu żiwoſtej. Pſched měſtom pſchijmuny jich młody wjerch je ſwojim wójſkom, ſoj jich tak, ſo dyrbjachu ſo wot měſta daloko wrócźo ſe ſcźahnjeć. Potom pſchicżeże jako dobywjeź pſches Serwaſke wrota. Namakachmy w mieſcze mnoho zyrobu a napojow. To bě nam jara hódź, dokelž je njecźſywjeſtkim napinanju wſchech mozow żadaſche cźeſo ta pożywjenjom a wotpocźinkom.

Njemóżachmy pak ſo tu dżerżeć. Njepſchecželi njeſchce niecźłowjeſku bróń, kotruż wón pilnje nałożeſche: jedy. Tuż cźehnjechmy pſchi rěcy Rheinje hacź ke Kólnej. Wo tutym měſcze běch wjele cźichto ſo w nim wſchitko ſtanje. Możebje bě wo wóſchcził bur Jaiper, kiż ſo kónz 18. lětſtotka na kuble hrabje ſ Plettenberga żiwjeſche. Każ tutón też Spiel-Bähn — hużłeŕ Bernard — każ jeho mjenowachu, a wjele druhich wupraja, ſo budże trwawna bitwa tři dny a nozy w tutym měſcze.

rukopiſu junu cźitach: „O felize Colonia! Quando bene pavimentata in proprio ſanguine peri bis. — Colonia peribis ut Sodoma a Gomorrha. Plateae tuae manabunt ſanguine et reliquiae ſufferentur a te — O ſbożowny Kólno!

Hdyž budźejch derje wudłożbjeny, ſahinjech we ſwojej krwi. O Kólno, ſahinjech ſaż Sodoma a Gommorra. Po twojich dróhach poczecze krew a twoje żwjate pſo woſtanti wotwjeſu ſ tebje. — A w Sybili ſym cźitał, ſo Turkojo tu ſwoje konje dadża do kraſneje zyrkwje doma a napojeja je w Rheinu. Tuż ſo niczoho dobre ho njenadżijach.

(Pokračowanje ſcźehuje.)

— **Budyšće bratrowstwo młodoněmšeho rjada** (Jungdeutscher Orden) sarjaduje pjatk wječor ½9 hodź. we wulkej sali „Měšćanskeje zahrody" sjawny wuprajeńk wječor wo „wulkim (jažydowskim) planje" Arthura Mahrauna jako jenym z prěnich pokazanych pućow z hubjenstwa bjesdźěłoscje, kotrejež wotstronjenje je w ludowym hromadnym sajimje a tuž je najbóle palace prašenje tódźeho knjezejstwa. Pokazujmy tež na tutym wječinje na zhromadźiznu, w kotrejž frjedźišćerjow steji referat pobočkeho komtura Menzela z Wulkich Rědarjez.

— **Měšćanske dźiwadło.** Dla sthorjenja jeneje słowneje hrajerki (Johanny Barklineź) dyrbi so djenša autoru hrajnoj porjad pśemeńnić. Město hudźenje wjeselohry „Zona, kotraž wě, schto chce" hraje so we 17. abonentnym pśedstajenju A tryst „Kral rjanoscje" wot Felitka Reutera. „Zona, kotraž wě, schto chce" ma so w pśichodnym abonentnym pśedstajenju 14. febr. hrać. Sćrjedu hraje so město operety „Zona, kotraž wě, schto chce" hišće raz klašiska opereta „Klanka". Sobotu hraje so w sawrjenym pśedstajenju sa Stahlhelm pśeni trócź ludowy truch „Schtyrio muśetěrojo" wot Sigmunda Grafja, zrubuipisarja „Njeskóńcneje dróhi". Režiju ma dr. Adolf Rott. Sa tuto pśedstajenje so tśerśiśe w Paulez fričerskim wobkhodźe na Kěžorskej dróhi doporźka pśedawaja.

— **S pjanom sajeđojćeneho namakachu** wječera dopołnja wokoło 10 hodź. w jeho bydlenju Pod hrodom 57letneho žamotneho muža. Pospytny k sažowożiwjenju njeměchu žaneho wuspěcha.

Z **Radworja.** (Wodowód zamjerznyl.) Pśi słabym zmjersku w nocy k pjatkej zamjerzny tu wokoło kórchowa wodowód. Tak dyrbja sebi wobydlerjo tśoch statkow do wsy po wodu khodźić. Dźiwnje po prawom je, zo wód njeje pśi wjetšej zymje pśed dwěmaj lětomaj zamjerznył, ale nětko pśi łahodnej. Posledni króć zamjerzny wód w polarskej zymje započatk lěta 1929. Tohdy bě cyłe štwórćlěto lěta zamjerznjeny a hakle 23. haprleje dospołnje rozta. Mózno wšak tež je, zo je so wód tutón króć jenoź zatykał, dokelž hižo štwórtk woda jenoź njestajnje běžeše a měješe wjele rudowych ćwakow.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Ssudniske jednanje dla paduchistwow.) Wo mnohich paduchistwach w sajimej a pruskej Łužicy žudźeše wulka chłostanska komora Budyskeho krajneho žuda. Jednajuce so wjetšina wo nózne padowyzwaśe paduchstwa w Budyšchinje, Wulkim Wjeśowje, Wulkej Dubrawje, Kamjenej, Margareźinej Hóźe, Łuju, Lutobeźu, Radworju, Khrósźe, Nakezach, Kotowej Borschćeji, Njesnarowach, Kulowje a Delnim Wujesdźe. Jako paduchi běchu wobstorjeni pjekarjow pogrěźnyc Hellmut Nowak z Dubrawy, Erich a Hellmut Zur z Khrósta, dźěłaćeŕ Marcźin Herz z Khwaćźic, pórźinkotrejež Josef Plichta, hłukobotwarśi dźěłaćeŕ Bruno Nowak, samkaŕ Hermann Scherbel, kowaśi pomocnik Maks Zorn, wšichnjy z Dubrawy. Pśichethowanja buchu winowani Erich Zur, dźěłaćerjej Pětr a Willy Pětšicha z rosnoweŕ thlěba Jan Nikolaj z Dubrawy. Wichipomoc běchu so pjeca winowaśi ješinjli Willy Pětšicha a Nikolaj, kaž tež kowaŕ Alebrt Polan z Dubrawy. Husto běchu paduchi na motorscich kołach jězdźili do wjeŕow, dokelž chachu kradnyć, ras žamo z pojźcenym automobilom. Běchu na žwoich jězbach radiowe aparaty, tkaniny, wobuźa, žonjaze koło, wjele dźěłow za jěźdne kola, grat, cyžaniki, hoitwinjtu tśelbu, zyrobu, tobak, cokoladu, benzin, autowy wolij, Schelske palidło a motorite koło kradnyli. Sa nawjedowarja paduchow měješe so Nowak wobhladowacź. — W nozu k 30. aug. pśichtaj wón a Plichta z wopacźnym kluczom, k cźemuž běše Polan k mydłowemu wotcźišćowcźej klucze wobstarał, žo do Dubrawskeho gmjenskeho hamta dobyłoj a pśichtaj z kluczom, kiž běšchtaj pschijatejnzej Schmidtej pśedy kradnyłoj, pjenjeźny khamor wotamknyłoj a 76 mk. kradnyłoj. 2500 hr. pjenjes njemóžešchtaj z wošebiteho kaschćika wucźahnyć, dokelž prawy klucź pódła njeběšche. Pospyt z pomocu Nikolaja, pjenjeźny khamor gmejnskeho hamta wunjeśeć, njeběšche so poradźił. Bratraj Zurajl, Plichta, Nikolaj a Scherbel su hižo thłostani. — Wošebje jara próśibnili běchu paduchi pola wiowarja z jědnymi kołami Zura we Luju, Mehrpforta w Delnim Wujesdźe, towarskeho mišśtra Schmidta we Njesnarowach, hoscźenjarja Topolinskeho w Kulowje a schewza Kurnaśchi w Radwerju. Sćadnoscźe za kradnjenje běchu Nowak a bratraj Zurajl wuznjeli. Njewjazy kradnjenych twercow a wjazow běšče Nowak we brózni swojeho wuja, gobuwobkherjenego Pětra Pětšicha thował, hdźež je pschi pschepytowanju teź namakachu. Nikolaj, w kotrehoż hydlenju tohorunja kradnjene wězy namakachu, je pschichodny žyn Pětra Pětšicha. Zandarmej a žudej běšče Willy Pětšicha pśedy pschidał, so je Nowakej dowolił, kradnjene wězy w brózni sthowacź a je to teź žwojimaj staršimaj a bratram a žotram powědał. W jednanju pak wón to wotpokaja a praji, so njeje wědźał, so ma Nowak w brózni kradnjene wězy sthowane a so je dozwla kradnył. Ssamžne wobkrucźenjach teź Pětr Pětšicha a Nikolaj. Nowak je paduchstwow wusna, schkitajche pak Pětšichow a Nikolaja. Wichitzy druhi wobkherjenci frejachu k wobkhórźkam. Sa pschicźinu wudawachu dołhu bjesdźěłoscź a ſ njeje nastatu nusu, kiž je jich te kradnjenju cźerka. Nowak praji hišćeje, so staj wobkradnejnaj wikowarjej z jěsdnymi kołami, kowaŕši mischtr Schmidt, Topoliniki a schewz Kumaschka žwoju schkodu dla sawěsćenja pschewyšoku wospewili. Plichta, Scherbel, Herz a Zorn běchu žwoje mootrise koła wobsedźeli a tamnych ke kradnjenju wosnili. Jich teź winowachu, so žu teź drubdy pschi kradnjestražowali. To pak žo přejeśche. Nikolaj běšche ſ automobilom gmejnsći pjenjeźny khamor wotwutsejeć chcył. Sa kradnejnje w Nejjnarowach běšče Erich Sauer we Budyschinje auto wotkakał. Jednanje stónći žo žobotu 11. februara ſ wosjewjenjom wuźuda.

Se **Spytez.** (Njeśbože.) Wobžarujomne njeśboże sta žo wječera pónd'elu popołdnju wokoło ½4 hodź. w Spytezach. Kowaŕ Arnošt Hänjel žo wobźmuły a do skały padże a žo pschi tym smutkach cźežko srani. Se sanitetnym autom Buddyskeje dobrowólneje sanitetneje kolony dowjeśechu juje žwoženeho do Budyskeje měšćanskeje khorownje.

S **Rakez.** (Zwrkwinska statistika.) W lěcźe 1932 (cźišła w spinkomaj pokasuja na lěto 1931) žmy w naschej wožadze měli: porodow 55 (51), paćerskich dźěcźi 14 (11) žerbskich a 22 (21) němskich a k tomu 4 (2) we wustawje za žlepych, šwěrowanych 21 (21), pokhowanych 28 (26), šwědźnych 2568 (2710) — mjes nimi 74 (99) doma woprawjenych.

S **Kamjenza.** (Demonstrazija.) Schtwórtk sarjadowachu tudomne lěwicźne organisazije demonstraziju po měcźe. W cźahu teź žony a dźěcźi žobukročachu. Po puću komunistojo policiju hanjachu. Na to policija demonstrazijeli cźah rospuschcźi. Dokelž žo dźěl wobdźělnikow temu spjeczowaśche, dyrbješche nadpadowy komando ſ Drježdźan ſ gumijowymi klumpachami a wótrej bróniu jatrocźicź. Njedźiwajcy teho žo demonstrantojo pschezo šaso do cźrjódkow hromadźachu a ſ juškanjom a hwidźanjom měr kažachu. Shromadźišna, kiž měješe žo w kommunistiskim lokalu wotměcź, žo jakoja.

S **Wojerez.** (Politiske puti.) Teź nasche městacźko holk a kolk mjes politiskimi stronami do njeměra staja. A to pschezo šaso kommunistcźaa nazionalsozialistcźa do žo hrajeja. Tak teź žobotu popołdnju pschi Komorowskej dróży žo do pukow dachu. Kaž žo powěda, dyrbjachu schtyrjoch do khorownje dowjeśeć.

S **Laja.** (Zwrkwinska statistika.) W lěcźe 1932 (cźišła w spinkomaj pokasuja na lěto 1931) žmy w naschej wožadze měli: wukhcźenjcźenych 40 (75), paćerskich dźěcźi 10 (6) žerbskich a 27 (23) němskich, šwěrowanych 22 (30), pokhowanych 30 (38), šwědźnych 1879 (2056) — mjes nimi 121 (110) domawoprawjenych.

S **Lucźa.** (Khripa.) Pośledni tydźeń žu w naschej wožu sthorjenja na khripu jara pschiběrake. Je teź wjele schulskich dźěcźi sthoriko. Tohodła žu prěnju schulsku rjadownju wot šobotu na tydźeń samkli. W druhej rjadowni pak žo dale porjadnje eroswucźuje, dokelž je tam jenoź malo dźěcźi khornych. Spodźiwno, tón trócź bóle dorosćeni a wjetšche dźěcźi na khripu sthorjeja, dyžli mjeńšche dźěcźi. Khorosćj je dokal hischcze lohka. Nětcźišche wjedro wschak teź runje pschihódne njeje za sthrowosćź.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S kamjenzu. (Samje we podujenje ſ wodnu.) Tu schtwórtk popołdnju w jenym domje Alexandrowej dróhi 28ćina mandźelska elektrotechnika pschi cźišćenju wotnow šmjerjuje šmjerjoš. Wona padże ſ wokna tśeceho poschtoda na dróhu dele a wosta ſ pakujcym nopom lejo. Smjerjoš je bórzy na to w khorowni wumrě.

Radio

Sćrjedu 8. februara słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wšědneho programa: 11.30 přednošk za ratarjow. 15 přednošk wo hnojenju. 19.35 zabawna hudźba. 20 Činohra „Coriolan".

Lipsk: Nimo znateho wšědneho programa: 10,50 přednošk za hospozy. 16 za hospozy. 19.30 klavěrowe miniatury němskich romantikow. 20 Ječarka zboža.

Hišće ważne z dnjoweho programa: Königsberg-Heilsberg: 20.05 Figarowy kwas. Win: 19.25 Napoj lubosće.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutšišu źrjedu.** Njenje a sajo žymnišcho.

* **20-létny Ruž we Wiesbadenje je, so by sa wopyt maštowcho balla pjenjeju doštał, žwoju 80-létnu wowku nadpadnył. Hdyž ju stara žona wobaraśche, je ju pachoł tak cźežko sranił, so je dźeń pośtišcho na sćežkowkach wumrjela. Ruža, kotraž bě 12 hritwnok kradnył, žu někotre hodźiny pośtišcho w korćmje sajeli.**

* **Woheń na franzowskej hobrikej łódźi „Antlantique" je žo salożił. Wubjerk, kotryż je pschepytowaŕ, na kajte waschnje je woheń moht najtaćź, je dopóšnał, so je woheń w dwěmaj mjes žobu šdalenymaj kabinomaj wušchoł, a to w druhej kabinje runje we wokomiku, hdyž bě wobšadka pśeni woheń nimale podużyła.**

* **Wjeŕuh pola Neapla šaho pucha a šnowa lawu wustorkuje.**

* **W Cźechach (w Cźechach) žu tśioch młodych dźěłonjemějerjow z Cichwalda na hromadźe žo žehlazeho wuhlowcho procha morćwych namakali. Wěchu do jamy pschischli, so bychu wuhlo kradnyli. Najšerje je jim šyma bło, a tohodła žu žo na cźopku semju lehnyli. S teje žu jědoste wuhlowe dymy stupałe, ſ kotrymiž žu žo zadušyli.**

* **Wjenej Parišskej automobilowej fabrizy je wulki kotł roslerźał. Tśecha kotoinje je žo pschecrašyła, a želesne a murjowe dźele žu žo na pódła lejaze twarjenja wjerhle, w kotrymž někotre što dźěłaćerjow dźěłasche. Twarjenje žo pod wotmachom roslerźenych dźělow žypny a njeśbožownych dźěłaćerjow ſ rospadankami pohrjeba.**

Druhi dźěłaćerjo a mužiwa wohnjowoje woborty rospadanki wotwoscheja, ſ kotrychž je žałosćenje sahypnjenych a sranjenych žtyścheć. Hacź dotal žu wóšom mortwych a wjazy žyzli sto sranjenych ſ rospadankow wućahnyli.

Towarstwowske powěstnikl.

Drježdźany. Tow. kat. Serbow „Jednota" wuhotuje sobotu 11. mat. rózka swój **54. założeński swjedźeń** w žurli „Ballhaus" na Budyskej dróży 35. Wšě sobustawy, Serbja a pśećeljo so wutrobnje proprošuja. Bohaty wopyt so wócakuje. **Pśedsydstwo.**

Panšicy. Jednota Sokoł zwućuje serbske reje wo Wudworju wutoru wječor we 8 hodź. Wšitcy so lubje witaju a prosy so wo bohate wobdźělenje.

Radwoŕ. Jednota Sokoł ma njedźelu 12. mat. rózka pop. po nyšporje z dypkom w 3 hodź. krótku ale ważnu zhromadźiznu. Wšitke sobustawy, wosebje teź cyłe wšće pasivni so wócakuja. Pśednošk je *pśiluhjeny. Wo dypkownosć prosy starosta.*

Radwoŕ. Hu. Je. Mužojo maju tón raz štwórtk we 8 hodź. spěwanje, škowronćki pak žaneho nimaju. N.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerja w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawóšткi: G. Janak w Budyšinje.

Kónc bjezdźěłosće

přez „wulki plan" Artura Mahrauna

Wo tym rěći pjatk 10. februara 8.15 hodź. wječor w šali „Měšćanskeje zahrody" młodoněmski komtur **Menzel-Groß-Röhrsdorf.**

Přinošk k wudawkam 30 pj., za dźěłonjemějerjow 10 pj.

Młodoněmski rjad, bratrowska wotnožka Budyšin

Rěpowa brěčka

(čista rěpowa)

wubérnje słodźaca

a jara tunja

punt **34** pj.

Künella

Schirm-Pfeiffer

nětkle

na Hłownym torhošću

w Kupnicy (Gewandhaus)

Spokojene žedźenje

do serbskeje rěče přełožił K. W. (Z wobrazami)

47 str. 30 pj.

Łožowe blidne kuchlaske šaty

wolmjane łožowe płachty, běły a pisany barchent

wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler nětkle na Žitnych wikach 28

Spěwarske

serbske a němske, po wšěch płaćiznach

w Serbskej kniharni w Budyšinje

Přesadźowanje palneho drjewa

1. na Klóštrskim hajniskim rewérje **we Łazku** na wotdźělu 20 štwórtk 9. febr. pop. w 2 hodź. w hosćenu w Smjerdźacej: **wšelake žerdki, palne žerdki a walćina.**
2. na Klóštrskim hajniskim rewérje **Winowa hora** na wotdźělu 18 a w přepušćenym łěsu pjatk 10. febr. pop. w 2 hodź. w kupjelach Heil w Smjěčkecach: **palne žerdki, dołhe hromady a walćina. Hajniske zarjadniswo.**

Korćma Michała Hoki

Sćrjedu 8. februara

swinjorčzanje

Dopołdnja wot 8 hodź. **połčik, hejdušne a jatrowe kołbasy**

Přećelnje přeprošujetaj **M. Hoka a mandźelska**

Jeli Was

hłowa boli,

jeli so Wam čoło zmoršći abo dostanjeće-li faldki, tak zależi to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawočnicy wobstarać wot

Erich Lenz, wosebity optikaŕ

w Budyšinje na Hošic hasy čo. 21 / Telefon 2134

Energetiske wothładanje khorych

na přirodne ważnje bjez aparatow atd. Dobre wuspěchi. Wočna diagnosa.

Knjeni D. Weickert — H. Thomas

na Wrotowej hasy 1 (w hotelu „Winowa kič")

Darmotne radupodawanje

Nürnberger Lebensversicherungs-Bank

Gegründet 1884

Allgemeine Bedingungen für Abonnenten-Unfall-Versicherung.

§ 1.

Die Nürnberger Lebensversicherungs-Bank in Nürnberg gewährt den in Deutschland ansässigen Abonnenten der Zeitung „Serbske Nowiny" gegen körperliche Unfälle, sofern deren Folgen nachgewiesenermaßen innerhalb dreier Monate nach dem Unfallereignis eingetreten sind, unter den nachstehenden Bedingungen Versicherung und zwar in Höhe von

a) **1000 RM.** für den Fall des Todes,

b) **1000 RM.** für den Fall der dauernden gänzlichen Aufhebung der Erwerbsfähigkeit (Ganzinvalidität).

§ 2.

Die Ausübung der Rechte aus dieser Versicherung steht dem Anspruchsberechtigten (vgl. § 9 Abs. 3) zu; auch ist dieser für die Erfüllung der Obliegenheiten verantwortlich.

§ 3.

Voraussetzung für jeden Anspruch aus der Versicherung ist, daß der Verunglückte zur Zeit des Unfalls wenigstens achtzehn Jahre alt ist und das 70. Lebensjahr noch nicht überschritten hat, sich innerhalb der Grenzen Europas aufhält und daß ferner das Abonnement auf das Blatt mit Versicherung mindestens seit einem Monat ununterbrochen bestanden hat und das Abonnementsgeld vom Abonnenten regelmäßig bezahlt wurde. Der Verlag läßt jedem Abonnenten auf Ersuchen sofort ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen.

Von der Versicherung ausgeschlossen sind Personen, welche zu der Zeit, zu welcher die Versicherung für sie beginnen soll, an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie, Delirium tremens, Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen leiden, siech, blind, taub oder schwer nervenleidend sind oder Gliedmassen entbehren, deren Verlust ärztlicherseits mit einer Invalidität von 40 Prozent oder darüber eingeschätzt würde. Dasselbe gilt für Personen, welche in den vorangegangenen fünf Jahren an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie oder schwerem Nervenleiden oder an Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen gelitten haben. Mit sonstigen erheblichen körperlichen oder geistigen Krankheiten oder Gebrechen behaftete Personen sind dann nicht versichert, wenn sie die Krankheiten oder Gebrechen zur Zeit des Versicherungsbeginns gekannt haben oder hätten kennen müssen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner solche Abonnenten, die ständig ihren Wohnsitz im Auslande haben.

Unfälle, die der Versicherte erleidet, nachdem er während der Dauer der Versicherung von einem der im Absatz 2 als Ausschließungsgrund angeführten Leiden oder Gebrechen befallen worden ist, sind von der Versicherung ausgeschlossen.

Es ist nicht Sache des Verlags, für pünktliche Zahlung des Abonnementsbetrags zu sorgen, sondern Sache der Abonnenten. Soweit nicht das Abonnement auf den Namen einer anderen Person genommen ist, gilt der Haushaltungsvorstand als Abonnent.

Ist der Abonnent nicht eine einzelne Person, sondern eine Personen-Vereinigung oder eine juristische Person, z. B. eine Aktien-Gesellschaft, so beginnt die Versicherung erst mit dem Tage der schriftlichen Angabe der Person, welche als versicherte gelten soll; stirbt der Benannte, so tritt die Versicherung bis zur Neubenennung eines Begünstigten außer Kraft. Unterläßt der Abonnent diese Angabe, so hat er keinen Anteil an der Versicherung.

Für einen und denselben Unfall wird die versicherte Summe nur einmal gewährt, gleichviel ob der Abonnent zwei oder mehrere Abonnements auf das Blatt hat. Ebenso wird für einen Unfall stets nur eine der versicherten Entschädigungssummen gewährt, entweder nur für Tod oder nur für Ganz-Invalidität.

§ 4.

Unfall im Sinne dieser Versicherung ist jede ärztlicherseits sicher erkennbare Körperbeschädigung, von welcher der Versicherte unfreiwillig durch ein plötzliches, von außen mechanisch auf seinen Körper wirkendes Ereignis betroffen wird.

Als solche Ereignisse gelten auch Blitz und elektrischer Schlag. Als Unfälle gelten auch Verbrennungen, Verätzungen und Blutvergiftungen, die der Versicherte durch ein plötzliches Ereignis unfreiwillig erleidet.

Als Unfälle gelten nicht:

a) alle gewöhnlichen Erkrankungen und Krankheitszustände, insbesondere Infektions- und Invasions-Krankheiten, sowie innere Vergiftungen,

b) Erkrankungen infolge psychischer Einwirkungen;

c) die Folgen von Temperaturein flüssen, insbesondere Erkältungen, Erfrieren, Sonnenstich, Hitzschlag;

d) Körperbeschädigungen, die der Versicherte beim Zweikampfe, sowie bei Beteiligung an einer Schlägerei oder einem Rauflandel erleidet;

e) Körperbeschädigungen infolge fortgesetzter oder wiederholter Anstrengungen und Kraftleistungen.

Gänzliche Invalidität im Sinne dieser Versicherung ist beispielsweise Verlust der Sehkraft beider Augen, Verlust oder dauernde völlige Lähmung beider Hände oder beider Füße, oder einer Hand und eines Fußes.

§ 5.

I. Unter dem Vorbehalte, daß im übrigen die Merkmale des Unfallbegriffes (§ 4, Abs 1) vorliegen, sind in die Versicherung eingeschlossen:

a) Körperbeschädigungen, die der Versicherte bei rechtmäßiger Verteidigung oder bei Bemühung zur Rettung von Menschenleben erleidet;

b) Verrenkungen, sowie Zerrungen und Zerreißungen von Muskeln infolge eigener plötzlicher Kraftanstrengung;

c) Erstickung durch ausströmende Dämpfe oder Gase.

II. Ausgeschlossen von der Versicherung sind:

a) folgende Erkrankungen und krankhafte Zustände, auch wenn sie durch einen Unfall herbeigeführt sind, sowie deren Folgen; Krampfadern, Bauch- und Unterleibsbrüche aller Art, Darmverschließungen, Entzündungen des Blinddarms und seiner Anhänge, Schlag-, Krampf- und Epilepsieanfälle;

b) Unfälle infolge Geistes- oder Bewußtseinsstörung irgend welchen Grades (auch infolge von Ohnmachts- und Schwindelanfällen), es sei denn, daß diese Störung selbst durch einen Unfall hervorgerufen war, ferner Unfälle infolge offenbarer Trunkenheit;

c) ohne erkennbare äußere Verletzungen eintretende Blutungen aus inneren Organen, wenn sie nicht lediglich durch einen Unfall unter Ausschluß der Mitwirkung irgend welcher innerer Erkrankungen verursacht sind;

d) Beschädigungen infolge von Eingriffen, die der Versicherte an seinem Körper vornimmt (wie Schneiden von Nägeln, Hühneraugen, sowie Kratzen) und bei Operationen, soweit diese nicht durch einen Unfall bedingt sind;

e) Unfälle, die der Versicherte durch eigene grobe Fahrlässigkeit oder durch vorsätzliches oder grobfahrlässiges Nichtbeachten der für den Schutz von Leben und Gesundheit bestehenden polizeilichen und gesetzlichen Vorschriften erleidet;

f) Unfälle, die der Versicherte erleidet bei der Ausführung oder dem Versuche von Verbrechen oder Vergehen, durch bürgerliche Unruhen, es sei denn, daß der Versicherte unwissentlich und nicht fahrlässigerweise in den Gefahrenbereich der Unruhen gekommen ist, sowie durch Kriegsereignisse im mobilen Militär- oder Seedienste, durch Erdbeben, bei der Benützung von Flugapparaten oder sonstigen ungewöhnlichen Beförderungsmitteln;

g) Unfälle, die der Versicherte erleidet beim Lenken und bei Benutzung von Motorrädern mit und ohne Beiwagen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner Berufsunfälle von Personen, welche in Sprengstoff-, Pulver-, Patronen-, Sprenggeschoß-, Zündhütchen-, Zündspiegel- und Zündstoff-Fabriken oder auf solchen Arbeitsstätten beschäftigt sind.

Für Unfälle durch Ertrinken und für Unfälle mit nachfolgendem Tode, welche Bergleute unter Tag erleiden, wird nur ein Viertel der Versicherungssumme pro Person entschädigt.

§ 6.

Jeder Unfall ist unverzüglich nach dem Eintritte der Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich anzuzeigen, und es sind alle weiteren, auf den Unfall und dessen Folgen bezughabenden sachdienlichen Auskünfte und Atteste, welche von der Bank für erforderlich erachtet werden, spätestens innerhalb einer Woche nach geschehener Aufforderung dazu an diese abzusenden.

Ist durch den Unfall der Tod des Versicherten herbeigeführt worden, so hat die Anzeige binnen 48 Stunden an die Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich zu erfolgen, und zwar auch dann, wenn der Unfall bereits angemeldet ist.

Meldungen an die Vertreter des Verlags des Blattes oder deren Angestellte (Reisende, Boten usw.) werden nicht berücksichtigt.

Unverzüglich, spätestens am zweiten Tage nach dem Unfall und demnächst dauernd bis zum Abschlusse des Heilverfahrens ist ein approbierter Arzt zuzuziehen und für angemessene Krankenpflege, sowie für Abwendung und Minderung der Folgen des Unfalls nach Möglichkeit zu sorgen.

Den von der Bank beauftragten Aerzten ist jederzeit Zutritt und die Untersuchung zu gestatten.

Alle durch den Schadenfall erwachsenden Regulierungskosten, wie insbesondere auch die Kosten einer von der Bank angeordneten Sektion und die Kosten aller von der Bank geforderten ärztlichen Zeugnisse werden von der Bank getragen.

Die Bank wird alsbald nach Erhalt einer Unfallanzeige dem Versicherten bezw. den Anspruchserhebenden ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen lassen.

§ 7.

Wenn zur Herbeiführung des Todes oder der Ganzinvalidität überwiegend solche Krankheiten oder Gebrechen mitgewirkt haben, welche für sich allein, d. h. ohne Hinzutreten des Unfalls in absehbarer Zeit den Tod oder Ganzinvalidität herbeigeführt haben würden, so wird für den Todesfall eine Entschädigung nicht geleistet, während die Entschädigung für den Invaliditätsfall nach Verhältnis des nach Billigkeit abzuschätzenden prozentualen Anteils der Krankheit oder des Gebrechens gekürzt wird.

§ 8.

Werden von einem und demselben unter die Versicherung fallenden Ereignisse mehrere Personen getroffen, so ist höchstens eine auf die betroffenen Versicherten gleichmäßig zu verteilende Gesamtsumme von 4000 RM. zu zahlen.

§ 9.

Die Bank ist verpflichtet, sich über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, und zwar, soweit Ansprüche auf Entschädigung für den Todesfall erhoben werden, binnen 3 Monaten, nachdem ihr der Eintritt des Todes angezeigt und ihr die erforderlichen Unterlagen (siehe § 6, Absatz 1) zugegangen sind. Soweit Ansprüche auf Entschädigung für Ganzinvalidität erhoben werden, ist die Bank verpflichtet, sich spätestens drei Monate nach Abschluß des Heilverfahrens über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, sofern ihr die zur Prüfung der Invaliditätsfrage erforderlichen Unterlagen zugegangen sind.

Die Zahlung der Entschädigung erfolgt binnen zwei Wochen nach Festsetzung der Entschädigung gegen Quittung bei der Hauptkasse der Bank. Es steht jedoch dem Anspruchsberechtigten frei, nach vorheriger Einsendung der Quittung Zahlung durch die Post oder in anderer Weise auf seine Kosten zu verlangen.

Anspruchsberechtigt sind: Im Invaliditätsfalle der Verletzte selbst, im Todesfalle in erster Linie der Ehegatte, für den Fall, daß dieser nicht mehr am Leben ist, die ehelichen Kinder, und für den Fall, daß weder ein Ehegatte noch Kinder vorhanden sind, die Eltern und, falls auch diese nicht mehr am Leben sind, die Geschwister des Verletzten. Die unehelichen Kinder stehen in ihrer Beziehung zur Mutter den ehelichen Kindern gleich.

Personen, welche den Tod oder die Ganzinvalidität des Verletzten in vorsätzlicher oder grobfahrlässiger Weise verschuldet haben, verlieren dadurch ihre sämtlichen etwaigen Ansprüche.

Desgleichen schließen absichtlich falsche Angaben und Auskünfte, sowie die wissentliche Einreichung von gefälschten Urkunden und Schriftstücken jeden Anspruch auf Entschädigung aus.

§ 10.

Wird eine Obliegenheit verletzt, die nach dem Eintritte des Versicherungsfalls der Bank gegenüber zu erfüllen ist, so ist die Bank von der Verpflichtung zur Leistung frei, es sei denn, daß die Verletzung weder auf Vorsatz noch auf grober Fahrlässigkeit beruht.

§ 11.

Für den Fall, daß die Bank die Anerkennung eines Entschädigungsanspruchs auf Grund dieser Versicherung verweigern sollte, ist der Anspruchsberechtigte bei Verlust seiner Rechtsansprüche verpflichtet, innerhalb sechs Monaten nach erhaltener Kenntnis von der Ablehnung die Bank vermittels ordentlicher Klage zu verklagen. Die Frist beginnt mit dem Tage, an dem die Bank den erhobenen Anspruch unter Angabe der mit dem Ablauf der Frist verbundenen Rechtsfolge dem Anspruchsberechtigten gegenüber schriftlich abgelehnt hat.

Für alle Streitigkeiten aus dieser Versicherung nimmt die Bank Recht vor jedem ordentlichen Gerichte des Deutschen Reichs.

§ 12.

Auf die den Abonnenten gewährte Unfallversicherung wird am Kopfe des Blattes in deutlich sichtbarer Schrift hingewiesen. Mit dem Erlöschen des Abonnements erlischt auch jeder Anspruch auf Grund dieser Versicherung hinsichtlich später eingetretener Unfälle. Wird der zwischen der Bank und dem Verlag abgeschlossene Vertrag gekündigt, so hat dies der Verlag einen Monat vor Ablauf des Vertrags oder, wenn er erst später Kenntnis von der Kündigung erhält, unverzüglich nach erlangter Kenntnis und dann in Zwischenräumen von je einer Woche bis zum Erlöschen des Vertrags, mindestens aber viermal, an augenfälliger Stelle im Blatte unter Angabe des Zeitpunktes des Erlöschens bekanntzugeben. Die Bekanntgabe kann auch durch die Bank im Reichsanzeiger oder in einem anderen von ihr zu bestimmenden Blatte erfolgen. Das Erlöschen der Versicherung wird gegenüber den Abonnenten frühestens wirksam mit der Veröffentlichung im Blatte oder, wenn eine Veröffentlichung nicht erfolgt, mit dem Fortfalle des Vordrucks am Kopfe des Blattes oder zwei Wochen nach der Bekanntgabe in dem von der Bank bestimmten Blatte, sofern eine solche erfolgt. Die Ansprüche aus den vor dem Erlöschen der Versicherung eingetretenen Unfällen bleiben unberührt.

Wird der Vertrag zwischen der Bank und dem Verlage gekündigt, so steht den bisher versicherten Abonnenten das Recht zu, vom Tage des Erlöschens der Versicherung an das Abonnement aufzugeben und den etwa über diesen Tag hinausgezahlten Abonnementsbetrag zurückzuverlangen. Der Verlag ist verpflichtet, diesem Ersuchen zu entsprechen.

Neu hinzutretende Abonnenten erlangen nach der Veröffentlichung des Erlöschens der Versicherung keinen Anspruch aus der Versicherung.

§ 13.

Eine Abänderung dieser Bedingungen ist gegenüber den versicherten Abonnenten nur dann von rechtlicher Bedeutung, wenn der genaue Wortlaut der Aenderung vorher einen Monat lang in Zwischenräumen von je einer Woche an augenfälliger Stelle in dem Blatte unter bestimmter Angabe des Zeitpunktes, von welchem ab die Aenderung in Kraft tritt, bekanntgegeben wird.

Přiloha k čisłu 32

SERBSKE NOWINY

Wutoru 7. februara 1933

Hłowna zhromadźizna zwjazka serbskich spěwnych towarstwow

Sobotu, 4. małeho róžka w Serbskim Domje.

Zwjazk serbskich spěwnych towarstwow wotmě sobotu 4. małeho róžka popołdnju w 4 hodź. swoju jónu hłownu zhromadźiznu w Serbskim Domje we Budyšinje. Běše so zešła nahladna ličba zastupjerjow zwjazkej přizamknjenych spěwnych towarstwow. Mjez přitomnymi widźachmy tež našeho najzasłužbnišeho prócowarja na polu serbskeho spěwa a hudźby, k. hudźbneho direktora Bj. Krawca.

Zhromadźizna wotewri so z powitańskimi słowami dotalneho zwjazkoweho předsydy k. Pawoła Hajny-Budyskeho a ze zhromadnym wuspěwanjom prěnjeje štučki našeje narodneje hymny „Rjana Łužica". Předsyda rozprawješe wo minjenym dźěłowym lěće. Najwažniši podawk a skutk zwjazka spěwnych towarstwow běše nazymski koncert w „Krónje". Bóle dyžli wo koncerće samym rěčeše so dopisowanju w „Serbskich Nowinach" po koncerće. Naspomni też należnosć Kocoroweho pomnika w Zahorju. — Pokładnik zwjazka k. Wowčeŕk-Budyski poda přehlad wo zwjazkowych pjenjeżnych poměrach. Słyšachmy z radosću, zo je nazymski koncert rjany dohyt přinjesł, z kotrymž je so zmóžniło, wšitke druhe pjenjeżne winowatosće zwjazka dopjelnić, zo zwjazk nětko žaneho dołha wjacy nima.

K rozprawam přizamkny so rozmołwa. Běše khětro žiwa, wosebje při rozpominanju dla „Zapósłanych" dopisow w „Serbskich Nowinach", kiž běše so z wšesteje strony wuwabiło. Tajke postupowanje so zasudźowaše. Skónčnje so wětřik zaso lehny a jedna- ke so měrnje dale. Žiwje rěčeše so też wo Kocorowym pomniku, na kotrehož podstawk je so mjeńši němski napis k rozjasnjenju přidał. Zhromadźizna so wuwjedźenjom skónčnje spokoji. Knjez direktor Bj. Krawc so při tutej składnosći wobroći na darniwosć našich Serbow, zo bychu na swojich swjedźenjach a też hewak kupowali dopisnicy wo Kocoru abo dobru wěc ze swojimi darami podpjerali. — Na mandjet jenoho z pruhowarjow pokładnje so pokładnik k. Wowčeŕk wuswobodźi.

Sćehowachu wólby. Zasadnje so jenohłósnje wobzamknychu, zo so wólby stanu na tři lěta. Za prěnjeho předsydu zwjazka woleše so jenohłósnje k. hudźbny direktor Bj. Krawc, za městopředsydu jenohłósnje k. bankownik Lorenc, za pokładnika so k. Wowčeŕk jenohłósnje zasowoleše, za hłowneho dirigenta jenohłósnje zaso k. wyšši wučeŕ Słodeńk, za městodirigenta jenohłósnje k. wučeŕ Nawka a za zapisowarja redaktor Dučman. Wubjerk so njewoleše. W nim so w přichodźe rozsudźi. Nowy předsyda jako prěnje dźěło zestajenje zwjazkowych wustawkow přewjedźe.

Dźěłowy program sebi zwjazk hišće wosebje njerozpomnjnaše, tola so wuzhódny, zo wostanje nimo druhich zarjadowanjow nazymski koncert hłowne dźěło tuteho lěta.

W mjenje „Lipy Serbskeje" w Pančicach jeje dirigent k. wyšši wučeŕ Słodeńk na towarstwowy jubilej srjedu 8. małeho róžka w Pančanskim hosćencu přeprošowaše, tehorunja přeprošowaše dirigent Budyskeje „Nadźije" k. wučeŕ Winař na „Ptači kwas" njedźelu 12. małeho róžka w Katolskej towaršownji na Garbarskej hasy.

Na to dotalny předsyda k. Hajna nowemu předsydu k. Bj. Krawcej, kaž hižom pisachmy, k jeho 72. narodninam 5. małeho róžka wutrobne zbožopřeća wupraji a wuzběhowaše jeho wulke zasługby wo serbski spěw a hudźbu, kiž hač do dźensnišeho dnja na wutrobje nosy. Njemóže so ani dopohódnosćić jeho wulke a wuznamne dźěło, kiž je zběranjow spěwow, komponowanjom a rjadowanjom za swój luby serbski lud dokonjał a sebi hišće měra njepopřeje. Hnuty so počesćeny za přećelne a připóznawace słowa podźakowa. Na to jemu jenotliwi přitomni swoje wosobinske zbožopřeća wuprajichu.

Tak wuklinča hłowna zhromadźizna Zwjazka serbskich spěwnych towarstwow harmoniscy a dostojnje. Dotalnemu předsydźe k. Hajnje pak słuša dźak a připóznaće za jeho nawjedne dźěło jako předsyda zwjazka.

Kak přisłowa Serba wuča

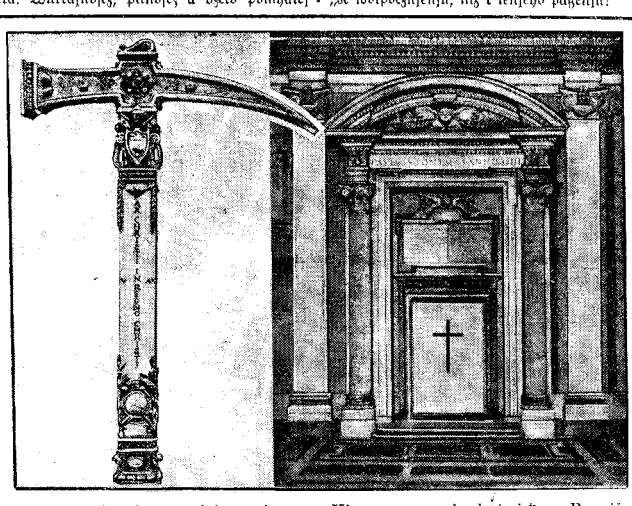
„Kajkaj próza, tajka mjeda."

Njeśprózliwe dźěło a prawa ćerpliwosć staj kaž woda, kotraj lětstotki dołho měrnje płustoze; wona wubrjeba žeby hłuboko rěčnjišćo.

Čłowjekojo njeśu wšitkiży jenaju. Jedyn dyrbi wjacy próży nałožowacz hač tón druhi, pśetoż wšitkiży njeśu jenak wobdarjeni. Tola kóždy móže žeby wěsty puć abo wěsteho pokazowarja wuśwoliś, po kotrymž wón cłaś śwojeho žiwjenja kročži. Tón puć, kotryż my ženje ś wocoju njepujśaśimy, je tón kśesćowy, tón khribjet, kotrehoż so naśe śbožowne žiwjenje dźerži.

Schto je próza? Próza je njeśprózniwe dźěło. Dźěło je pycha čłowjeka. Wutrajnosć, pilnosć a dźěło pomhatej čłowjekej wjazy hač wubjerne talenty. Když so dźěło hnydom njeporadźi, njeźmjenuje zadźewołowaś. Wutrajnosć a pilnosć dyrbitej naš pśichodny sajo pohonjeś hišće kótrkróć tuto dźěło spytaś. Dobry pśikład móžemy sebi na wjele wulkich spisaćelach a wumělcach wjaś, kotśiž też pśiches dołhe, prózypołne dźěło swoje skutki stónčichu. Nic- ko paś žnjeja hławn śwjeta. Dźěło hraje też hłownu rólu we wutšiblanju wole a we tworjenju karaktera. To je njemjenjšy radu śejinjene wśchódne dźěło.

Bź pohanśtwoje bě dźěło ponižowaze, śwobodneho muža njeśódne. Kśiśesćijanstwo hakle pśichinjeże dźěło k cześći, hdyž wone wucźeśche, so runje dźěło cłowjeka pozběhnje. Dźěło pozběnja wolu, pśetoż wone žeby žiwjenjowótknjeżenje, žebjepśichewinjenje a wutrajnosći žada. Dźěło dźerži cźěło a duchu cźerśiwej, bźeś dźěła so nozy pohrjebaju a hinu. Jenož khutne dźěło wutkubluje ducha a nij njetrjebawśche cźahhrójenju. Cźeje cźhódny je kóždy, kotryż śwoje dźěło, njech je wone też najmjeńśiche, śwědomnje dopjelni. Dobre wuśśědki njedozpěja so pśiches śpśichne zapśichinjenje, ale pśiches lětadołhu prózu dźěłaceŕja. Kajke zjohnowanje dźěło je, wé jenož tón, kiž je dźeśichi cźaś cźeźeje khorośće dła dźěła so wotŕjeŋ dyrbjał. Też nětśe w cźaju hospodaŕśeje muśy a wulkeje bźeśdźěłośće móžemy to najzjawśniśo dowidźeć. Pśichi dźěle cźeka cźaś, tola bźeśdźěłnemu też mjeńśichna pśchedołho traje. Bohu cźaś kradnjeć je najcźiwilnnśiche dźěło cźłowjeka. Bźeś dźěła je žiwjenje próżne. Wola lěnjucha hinje, dźěło paś pśichinjeże wolu k wuwiću. Tola my dyrbimy też wotpoczńeć, pśchetoż pród, kiž nastajnje nacźahnjemy, śhubi śwoju śpinańśu móz. Tak je to też ś cźłowjekom. Tuto wotpoczńenje dyrbi hromadźenje nowych mozow bźeś, niż paś žane lěnjeho paženje. Tak dyrbimy so pśchežo pródowaś, so ś najchim dźěłom stołp po stołpu dale k lěpśchemu kročźimy. A hdyž so my tola jónu ś dźěłom njeźabźeramy, tak dyrbimy so na śłowa śtarych Romjanow dopomnic', kotreż woni wusche śwojich khěźutych durjow pśijachu: „Quieti, non otio!" „K wotpoczńenju, niż k lěnjeho paženju!"

K swjatemu lětu wotewrja so swjate wrota.

Lěwiny wobraz: Hamor, z kotrymž bamž swjate wrota wotewri. Drohotny grat je dar katolskich biskopow swj. Wótcej. Toporo, ze słoniny (Elfenbein) dźělane, nosy heslo Pia XI. „Khrystusowy měr we Khrystusowym kraleŝtwje". — Prawiny wobraz pokazuje swjate wrota Pětrowskeje cyrkwje, kotreż bamž Pius XI. k jutram při spočatku jubilejneho lěta wotewri.

Něšto wo słowjanskich narodach

Ruska.

Njemuzmy rjec, zo so wo Ruskej přemało piše. Prawiarske nowiny, časopisy a knihi Rusku tamaju jako helu, komunistiske pak ju wukhwaleja jako raj. Je ćežko tu zhonić wěrnesće. Ale chcemy so tu powšitkownje zaběrać ze stawiznami ruskeho naroda, kiž su powšitkownje jara malo znate.

Ruski narod je najwjetši słowjanski narod. We prastarych časach so ruske splahi ze słowjanskeje praduminy rozšěrichu dale k ranju. Jenotliwe rozpušćene splahi so po něčim zjenoćichu do wjetšeho cyłka, kiž prewza mjeno najsylnišeho splaha z Kijowskeho kraja, kiž so mjenowaše „Rusojo!" Ale we tutym wulkim ruskim cyłku, kiž měješe přez lětstotki jenajki wosud, jenajku rěč a jenajku prawosławnu wěru, wutworjachu so po něčim tři samostatne skupiny: Wulkoruska, maloruska abo Wukrajinska z čerwjenoruskej, a běloruska. Tuto dźělenje so sta po wšelakorosći podrěčow, po wašnju žiwjenja a we nowišej dobje też z politiskich přičinow. Wosebje němska a rakuska politika so prócowaše wo rozdwojenje ruskeho cyłka a druhdy jara wopačna politika ruskich wyšnosćow tomu dopomha. Ale poprawom tworja dźensniši Rusojo (Wulkorusojo), Małorusojo, kotrychž dźěl su Wukrajinscy, a Běłorusojo jenički wulki ruski narod.

Stari Rusojo přijachu křesćanstwo z Byzantskeje a z nim też starobyzantsku kulturu a bołharsku cyrkwinsku słowjansku literaturu. Wobłubowany Kijowski wjerch Włodziměr Swjaty, caf „Słónčko", wo kotrymž telko „bylinow" powěda, da so w l. 988 pokřćić a potwjerdźi prěni wulki ruski Kijowski stat, kiž běchu założili sobustawy jeho rodu Rurikow. Z tutoho rodu pokhadźeše też wulki wjerch Iwan III., kiž wuswobodźi stat wot tatarskeho stracha a wutwori móceny Moskwjanski stat, zakład pozdźišeho hobrskeho ruskeho stata. Njestawaše so tu změrom, často běchu tu wojowanja mjez dynastijemi. Skónčnje wšak Burikojo wotemrěchu a ruski trón wobkhowachu Romanowscy. Wojowanje Rusow z Litwjanami, Polakami a Němcami też ruskemu statej měra njepopřewachu a Ruskej zeškodźachu.

Z ruskich carjow bě jedyn z najwuznamnišich Pětr Wulki. Tón wosobinscy studowaše kulturu a zdźělanosć nawjećorneje Europy a prócowaše so wo to, zawjesć ju też do Ruskeje. Pětr Wulki bě razny doprědkaŕ, kiž so też čuješe jako dobry Słowjan a Rusa. Wšitko, štož činješe, sćini w zajimje ruskeho naroda a kraja. Dokelž pak doma njeměješe dosć kmanych mocow, zwoła do kraja wjele cuzych a so měješe po cuzym přikładze. Mjez jeho sobudźěłaćerjemi běchu Jendźelćenjo, Holandźenjo, Swedźa, Ćeša, Serbja a Němcy. Jenož tak móžeše Pětr Wulki dać swojemu statej prěnju dobru wojefsku, kulturnu a prawiznisku organisaciju. Pětr Wulki też założi nowe město Petersburg z němskim mjenom. Zwola wjele Němcow do kraja. Po přizamknjenju naněmčenych pobaltiskich krajow wali so też wjele Němcow do Ruskeje a jich wliw tam stajnje rosćeše. Wuznamne městna so wobsadźichu z Němcami a tak słowjanski směr Ruskeje so po něčim słabi abo scyła wotstroni. Přećiwo cuzbarstwu staji so w započatku 19. lětstotka mócne wšosłowjanske hibanje w Ruskej. Ruscy prócowarjo wojowachu zo słowom a pjerom přećiwo degenerowanym, skaženym nawjećornym narodam a widźachu přichod Europy w dobyću stšeweje a póćiweje słowjanskeje rasy. Tuto wšosłowjanske posołstwo ruskich prócowarjow namaka mócny wothłós mjez podtłóčowanymi słowjanskimi narodami w Rakuskej.

Tola ruske wyšnosće sej tutón wšosłowjanski program njepřiswojichu. Nawopak, němski wliw we Ruskej dale rosćeše a jemu podležachu też ruske knježace kruhi. Tak, kaž ruska carjowna Katrźina bě so zwjazała z rakuskej kěžorku Marju Terezu a pruskim kralom Bjedrichom k zničenju pólskeho stata, tak też za čas swětoweje wójny ruske wjednistwo mócnje podležeše němskemu wliwej. Z tym so słabi raznosć ruskeho wojowanja, ruske wójnske wjednistwo čerpješe pod njejasnosću planow. We měrcu 1917 wudyri ruska revolucija. Dynastija Romanowow bu z trona wjerhnjena. A nazymu toho lěta so skónčnje rusey komunisća so zmocowachu wjednistwa a założichu rusku sowjetsku republiku. Dźensa w Ruskej knježi mjezynarodnje zmyslegi bolševicy, kiž podtłóčuja kóždežkuli słowjanske wědomje a su njepřećeljo wšeslowjanskeje myslički. Swěrni ruscy Słowjenjo, rusey inteligenća dyrbjachu čěkać do wukraja.

Wuwiće ruskich podawkow njepřekwapi nikoho, kiž sćěhowaše ruske stawizny w zašłym lětstotku zdźělanosć wšědneho luda tu stoješe na najnižšim skhodźeńku. Lud so dźeržeše w poddanskim roboćanstwje hač do l. 1861. Běše to woprawdźite wotroč-

Hdyž my wšitcy naše dźěło wjesele a zwoboniwše dopěchninu, potom budźetej nam nuza a zohnowanje, kaž žurny hrěch woboje zasłužiłli, wěsće.

Swóibne powésće

Semrěć: Marja swud. Mikanowa rodź. Kobanez we Budyšinje, 82 lět; khowanje je dźensa wutoru. — Jan Wojnaŕ w Budyšinje, 78 lět; khowanje budźe schtwórtk dop. w 11 hodź. wot žarowanskeho domu Wóspoka haša 12. — Hana swud. Tichačkyna rodź. Kranichez na Židowje, 67 lět; khowanje je dźensa wutoru. — Hanja swud. Wagnerowa rodź. Brunnez w Budyšinje, khowanje budźe jutře sthrjedu pop. we 2 hodź. na Mitklawschtu. — Marja Ernestina Schpótkez w Wólschezach, khowanje budźe jutře sthrjedu pop. w 3 hodź. wot žarowanskeho domu. — August Nowak w Hornjej Hórzy. — Amalia Augusta swud. Schelzawa rodź. Ctupanez w Kamjenzu, 83 lět; khowanje je dźensa wutoru. — Wilhelmina swud. Krawzowa rodź. Wowčerjez w Kamjenzu, 80 lět; khowanje budźe schtwórtk pop. ½3 hodź. wo žarowanskeho domu, Budyška dróha 122. — Luisa swud. Nyčzowa bywscha swud. Jochmannowa rodź. Krjeczmarjez we Wósporku, 87 lět; khowanje budźe jutře sthrjedu pop. w 2 h wot žarowanskeho domu, Wilhemska haša 167. — Julius Horn, gratowu mischtr na wotp. we Mojerezach, 74 lět; khowanje budźe jutře sthrjedu pop. ½3 h. wot žarowanskeho domu Dwórnischczowa dróha 34. — Emil Sypkora, rěznjski mischtr we Wuthich Sdźarach, 67 lět; khowanje budźe jutře sthrjedu pop. w 3 hodź.

— Hendrich Pflug, strażnik w Bělej Wodźe, 79 lět; khowanje budźe jutře sthrjedu pop. w 3 hodź. — Hermann Schmidt w Bělej Wodźe, 79 lět; khowanje budźe jutře sthrjedu pop. w 4 hodź.

Najmłódša wobdźělnica na Barlinskim jěchańskim turnerje. Styrićtna Ingeborg Piekhance, najmłódša wobdźělnica.

Hospodarski rozhlad

Wutoru 7. mat. rózła 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,09	100 pólsk złotych	47,275
1 jendźelski punt	14,43	100 čěskosł. krónow	12,465
100 swajc. frankow	81,18	100 franc. frankow	16,43

Burzy běchu wčera pisći specjalnu zjawobu mějenja. Tuto so pojmuli, hdyž so thoni, so hospodarski ministaŕ dr. Hugenberg nadeje se žanymi pischetkowatymi wuńsowami a pschiprawami do swobody hospodarjenja wuwiecza jawnoschmnosć. Na burjach bě mjenjenje rozdźěrjene, to hatma wulchnosć so hotuje s nusewym wuńsowam dale pschijsć. Tute wunoschowanja wadźachu jara kurjacy wo wuchach a rentowych hlěbinow. Tej turjo akcijowy pschinjesk dóstanu jara hlubokych. Tak ruče hacz so wčera w rjadach powjeri wo rosrěčenju statneho ministra dr. Schwerina-Krosigka rosnjeze, so kurjo akcijowe, dełże nych a rentowych ličzin knydom porjedźowachu.

S wulkim wukazom statneho presidenta s Hindenburga je so dotalny ministeriti president Pruskeje dr. Braun i hamta puschcił. Wón mění, to je tuto puschcenje pschećiwo statnej wustawje. Tohodla chce zwaje prawo pola sudu statnych prawow w Lipsku pytacź.

W Plawenje w Vogtlandskej wotmrěchu w jerym Božim domje, kaž Dresdner Nachrichten pischu, dźatku Božu słužbu, jo žu Adolfa Hitlera ja statneho kanzler a pomjenowali.

Pschadźowe wiki wčera w Barlinje skoro žaneho pschemčnjenja ani w kotewym jernje ani w termijenowym wikowanju njemějachu. Dowos tež wčera walki njebš, ale minny a witerwarjo malo kupowachu. Sletne jitańja často lawchimany, to by tkopnjenju placijnow sadźiwcza. Na Drjezdźańskich wikach bo powuschenje žitnych placijnow hatle wčera połnje wutkutowa. Pschenja znowa wo 10 pj. postupi a rožła wo 20 pj. porno pjatkej.

Sostatu placjesche w Barlinje zentnat:

pschenja 9,40—9,50 hr. (9,15—9,25), rožła 7,70—7,80 hr. (7,55—7,65), jeczmjeń, nal. 8,25—8,75 hr naimjelši 7,90—8,29, wowš 5,80—5,90 hr. (5,55—5,70).

W termijnowym witowanju:

pschenja sa měrz: 1.35—10,36¼ hr. (10,02½ hacz 10,05); sa meju: 10,45—10,47½ hr. (10,07½ hacz 10,22½ hr.:

rožła sa měrz: 8,36¼—8,38¾ hr. (8,12½—8,20); sa meju 8,47½—8,48¾ hr. (8,20—8,30);
wowš sa meju: 6,45—6,42½ hr. (6,27½—6,32½).

W Drjezdźanach:

pschenja: 9,35—9,60 hr. (8,95—9,20), rožła: 7,45 hacz 7,70 hr. (7,10—7,40); jeczmjeń, nalčini 8,50 hacz 9 hr. najmjelši: 7,65—8,25 hr. (7,65—8,10), wowš 5,75—6 hr.

Witi rěznego skotu wčera w Drjezdźanach:

Swinje mějachu šrěnje witi, ja nimi jo derje prajschachu. Placijny jo porjedźichu. Cjelatow běchu trochu wjele pschihnali. Placijny jo lohzy jestlabjewachu. Lohze cjelata njerodźachu. Howjadła mějachu wot spočatka šrěnje witi a jo lohzy pschedawachu. Placijny tež i lohka potinpichu. Podźiwno witi wjajnychu a placijny popuschčichu na te poslednich witow. Nješchto skotu sajo wasche wosta.

Sswinjeze witi we Wojerezach 4. februara.

Prosjata jo žiwje kupowachu a njewosta wjele zbyta. Pschihwjesli běchu 240 schtuk prosjatow. Wone placachu: 4—6 tydź. stare 6—9 hr., 6—8 tydź. 9—11 hr., 8—10 tydź. 11—12 hr. Por běhakow 4—5 měsazow 26—35 hrivnow.

Hamtske a sudniske powěsće.

Pschepadžowanja.

Parna zythelnica, kluschaca firmje Pharao-Klinkerwert bratraj Porakez w Budeschezach, s nětkim 30 korjami lejownjocje, hódna 149 650 hr., wopalna pokładnja 155 400 hr., hdyž so na wottorhanje pschida, je 88 250 hr. Pschepadžowanje budźe schtwórtk 23. měrza 1933 dop. ¼10 hodź. w Budyschinje na sudnistwje wó sthwje 141.

W both wurunanskim jednanju nad samoježenjom ryčerfkubleria Ernsta Scheffela w Pluženicach je bud wujednanju termiju na schtwórtk 16. februara 1933 pop. w 4 hodź. do Budyschina na sudnistwo sthwa 141 swokaf.

Soudniske pschepadžowanja sthrjedu 8. februara:

w Bělej Wodźe w hoschenju „Ke trónje" dop. w 10 hodź. Mujaje a žonjaze koło, mujenjske pschiprawy se schphelom, klawěr, knihowy thamor, pižanskej blidži, pianskej strojaj, pjenježny thamor, schijaza ma vertiko, wschelake samki, regulatorn, wobrosaj gramofon, nóžnej thamorcžkaj, hečžaj, lehanja kuchińki bifet;

we Wulkich Sdźarach w Streubleej hoschenju dop. hodź.: Mužaje koło;

we Wojerezach w hoschenju „K hwězdže" dop. w Klamowa pokładnja, spódnje ćuknje, spódnj lawczki, swjerschne koschle, kožowe piachy, schórzuchi, zamowjasaki, klawěr, pižanske blid ninu ja mužaze drasty, klamowy thamor, maschina, wuhotowanje knježeje sitwy.

w Kulowje: Khěža ſ nětkže 4 jutram lejownoscj scha Miklizej namrěwzam. Pschedažowanje sthrjedu 22. měrza dop. w 9 hodź. we Wojerez sudnistwje wó sthwje 85.

Soudnizy na pschepadžowanje schtwórtk 9. febr. w Budyschinje na sudnistwje dop. w 10 hodź.: Wi mjeble, matraza, tenisowy hak, salonowej lam dowa lampa, schijazej maschinje, 4 pijaze wschelake žonjaze spódnje kholawczki, knihe, mjechke stoły a sofa, wahi, lodowy thamor, nožiny, naschijne rjeczasy, 3 pschipowěschaki jako ti, 2 narucznizy, dalokohladak, taflaty a róln gramofon, fotografowak, sunaka pschiprawa, 10 blidowych rubow, wschelake nicže za ručne wuschiwanej wobrasaj, sportiska wolma, 8 schr składownja, cjatanika buda, 4 klaverjy, kožma kože a kožane twory, 25 porow niskich žonjazn njow, wobtuk ja motorske koło, žonjazy a 3 kožuchi, khlamowa pokładnja, mjechtej stolaj, d towej pjerschčenjaj, kulojty swinjči, hłowny naklski cjažnik, 5 stejatych a 7 mužazych cjaž klětku ja stejatu cjažnik.

Placizny na Barlinskich produktowych wi

Žito a wolijowe symjo se tuna abo 1000 kg, owsak 10

Placizny po złotej hriwnje

	6. 2.	4. 2.		6. 2.	
Pšenica	188-189	188-18	...ny	12,5-15,0	1
rožka	154-156	154-156	woka	13,5-15,0	1
ječmjeń, nat	—	—	rožerg lucerny	9,00-10,0	
ječmjeń	16-175	165-172	Polne łupine	11,5-12,5	11,5-12
wows	116-118	116-118	peradella	17,0-23,0	17,0-23
kukurica	—	—	raps, wosak	—	—
Čisće muka	22,6-25,5	22,6-25,5	ny wosak	10,40	10,40
rjana muka	17-21	19,8-21	uch truhanc	8,40	8,40
pć. wotruby	5,1-5,5	5,1-5,5	hr'ny, krosic	13,9-13,8	13,9-13,8
rožane „	7,0-9,0	8,7-9,0	syno, 60 kg	1,15-2,15	1,15-2,15
raps	—	—	žana słoma	0,55-0,70	0,55-0,70
hróch Viktor	20,0-23,0	20,0-23,0	pšeńč. „	0,40-0,50	0,40-0,50
tane symjo	—	—	wowana „	0,40-0,50	0,40-0,50
pjenjski	12,0-14,0	12,0-14,0	lječna „	0,4 -0,50	

Placizny rěznego skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

6. februara

152 woł., 284 byk, 273 kruw. 44 jałoje., 1026 ... 733 wowc., 2701 swini.

Placizny za

woły: 1. 30—33, 2. 26—29; 3. 22—24; 4. 18—20;
byki: 1. 27—30, 2. 23—26, 3. 19—21, 4. —;
kruwy: 1. 24—28, 2. 20—23, 3. 13—18; 4. 10—12;
jałocy: 1. 28—31, 2. 25—27;
wowcy: 1. 32—35, 2. 25—30, 3. 20—24;
ćelata: 1. —, 2. 31—36 3. 26—30, 4. 23—25;
swinje: 1. 38—39, 2. 36—38, 3. 36—37 4. 34—36, 5. 33—34. Rancy: 30—33.

Drjezdźanska burza (6. 2.)

Pšenica 76 kg	187 192	běrnjace kružki	14,70-15,00	
rožka, 70 kg	149-154	pšeńč. wotruby	8,30 8,60	
nalčini ječmjeń	170-180	ržane wotruby	8,40 9,40	
nazymsk ječmjeń	—	pšeńčna muka	36,00-38,00	
wows	115-120	ržana muka	24,00-25,00	
čefwjeny dźećel	—	woka	—	
raps	—	pjenjski	—	
kukurica (Mais)	—	hróch	—	
suche truh.	8,70 8,90	cokrowe truh.	—	

stwo, ćiešce knuta a lud bě bědny žiwy. Ruski člowjek čežko stonaše pod duchownej a čělnej kwaklu. nihdy njeměješe ani nadźije na lěpše žiwjenje. Bě žiwy w powěrje a bědže. „Bóh je wysoki a car daloki" prajachu krjudowani rusey burjo, kiž čežko čerpjachu pod surowym zakhadźenjom carskich zastojnikow. W Ruskej bě telko nabožniskich bromadkarjow, dokelž bědne poměry lud k tomu nuzowachu, zamyslić so nad swojim čežkim dóntom a pytać wunuče a wumóženje. Ruske poměry njeběchu strowe. Njespokojnosć w ludźe rosćeše. Njespokojni běchu inteligenća, kiž so zjenočichu w tajnych zbožkarskich zjenoćerstwach a njespokojny běše też podtlóčowany wšědny lud. Surowje podtlóčowani Polacy wojowachu też wo swoje narodne prawa. Ale kak móžeše Ruska dać Polakam prawa, hdyž ani Rusojo sami tajke njemějachu a njedóstachu wot swojich wyšnosćow. Wše tute njestrowe poměry zawinowachu też sobu rusku porožku w rusko-japanskej wójnje w l. 1904—05. Tehdy hižo Rusku pomjenowachu habra na hlinjanynuaj nohomaj. Tehdy w Ruskej wudyri prěnja revolucija a skónčnje dyrbješe też knježerstwo dać ludej wěste wustawne prawa. Nasta pomałku přemčnjenjo k lěpšemu. Ale tuto wuwiće nahle přetorhny swětowa wójna, na kotruž Ruska njebě připrawjena. Tak dyrbješe sćěhować porožka a narodna katastrofa.

A tola je Ruska wukonjała wjele w stawiznach čłowjeskeje literatury, Ruska je kulturnemu swětej dawała wjele slawnych muži. Slawna je předewšém ruska literatura. Kóždy zdźěłany člowjek dźe znaje jimawe bajki Iwana Krylowa, rusku satiru Aleksandra Gribojedowa, ženijalne spěwy Puškina a Lermontowa, realistiske — novelki Gogola, přijomne powědańčka Turgenjewa a přede wšém spisy najslawnišeho ruskeju spisowaćelow — japoštoła — mysljerja L. N. Tolsteho a swojorazneho wšoćłowjeskeho mysljerja Dostojewskeho. W spisach teju mužow wobrazuje so wěrnje ruske mysljenje, politiske a socialne poměry Ruskeje w 19. lětstotku. Překhod k 20. lětstotkej a dźensnišej dobje pokazuja spisy Čechowa a Maksima Gorkeho. Pola njeju so jewi duša ruskeho člowjeka.

Jara stare tradicije měješe Ruska też w moleŕstwje a rězbarstwje, w kotrychž so pokazuje byzantski wliw. Spominamy jenož na wulkotny Kreml we Moskwje a na krasne staroruske cyrkwje a druhe twarjenja. Z molerjow su znaći Wjerješčagin, dale Ilja Rjepin, Wasnjecow, slawny rězbaŕ je Antokolskij. Z ruskich komponistow su slawni Čajkowskij, Glinka a druzy. Rusey spěwarjo su znaći po cyłym swěće. Też slawnych wučenceow měješe a ma Ruska, na přikład Mjendźeljejewa, Mječnikowa a Pawłowa, Pypina a Wjeselowskeho, Sołowjewa a druhich. Bolšewistiska revolucija je wuwiće ruskeje kultury mócnje přetorhnyła a dowjedła na druhe kolije.

Małorusojo počachu swoju narodnu swojorazność hajić hłownje w poslednich 100 lětach. Jich naslawniši basnik je Sewčenko, z wučencom je znaty Drahomanow, kiž wuda małoruske narodne pěsnički. Tute małoruske „dumki" su znate a slawne po cyłym swěće. Po přewrótu dóstachu też Małorusojo swoju swobodu w sowjetskej republicy ze srjedźišćom we Charkowje. Podkarpatscy Rusojo, kiž přejdy słušachu k Madźarskej, so přizamknychu k Čechosłowakskej. Wulki dźěł małoruskeho naroda je žiwy w nowej pólskej republicy. Mjez tym zo Małorusojo dawno hižo so próćowachu wo samostatnosć, nasta tajke hibanje pola Bělorusow hakle po swětowej wójnje Běłoruska kultura je też jara wboha. Bělorusojo sami so njeprócowachu wo samostatnosć. Tola nowe sowjetske knježerstwo jim dobrowólnje spožći narodne prawa.

Tak so wuwichu ruske podawki. Z nětkušeho mócneho stata nasta mnóstwo małych republikow a njeje tu jenajkeho wuspěšneho wjednistwa. Cyły swět hlada z wulkim zajimom na wuwiće podawkow w Ruskej. Nichtó dźens hišće njewě, kak so dóńdź ruskeho luda a kraja dale wuwije. Nastanje tam trajny přewrót k lěpšemu abo budźe dale hórje z Ruskej?

Njeslušamy k tym, kiž maju Rusku za nowy ra ani k tym, kiž ju maju za hotowu helu. Wěmy wšak zo njeměrniwy a pytacy duch ruskeho člowjeka n maka po něčim wupuć z dźensnišeho chaosa a wě my też, zo Ruska po nutŕkownym čišćenju a r nju namaka so zasy domoj k Słowjanstwu. Rus mu člowjekej a jeho myslenju njewotpowědaše duša carska monarchija, přinjesła bě jomu jenož du, horjo a čerpjenje a tohodla z namocu tutu narchiju powróći. Z tym wšak zapadny ruski l dołheje krizy, ale też tuta kriza, kiž je jenož wuwie njebudźe trać na wěki wěkow a tuž so nadźijamy, nastanje jónu nowa, młódna Ruska, kiž budźe wuzn mócna a słowjanska, prawa powołana skitarka a h jerka słowjanskeje myslički w Europje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowny mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo stźehowym łětnehu zmjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na tak zwjenja dospołnje bjezmy. Kóždy zmjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne zmjezbožene dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tutele banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 33 — Budyšin — Srjedu, 8. februara 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Pruski sejm so rozpuščił

Pónjdźeu je ža tśinjuzwjeśi kollegium, do kótrejež bě ža i wukazom nimšćeho presidenta město dotalneho ministerskeho přesedźerja Brauna namjetny kanzler **f Papen** jadnał, pruśi sejm rozpuśćeśił. President staniše rady **dr. Adenauer** njeje ža pśichi **wothłosowanju** wobdźełał, ža na to powołajo, ža ža **po jeho měnjenju wukas němskeho presidenta f němskej wustawu njesmješe.** S dowom je dotalne Braunowe pruske kněžerstwo **pśichipowědźiło**, ža budźe pola statneho žuda w Lipśiu namjetowaś, ža by wu wukaz němskeho presidenta „K wobnowjenju porjadnych kněžerstwowych poměrow w Pruskej" prawnje rozsudźił. Po jednanjach w tśinjuzwjokim kollegiju je ža i kněžerstwo sćěhowaje jźěłko:

„Po namołwjenju presidenta pruskeho žejma je ža pónjdźeu w pruśkim (komunjarskim) statnym ministerstwje rozpuśćenje pruskeho žejma po 14. stawje pruskeje wustawy rozpraviło. Pśichi rozpravjenju žu ža presidenta statnje rady, **Adenauer**, president pruskeho žejma Kerrl, a němśi kommišar ža pruśki kraj, **f Papen** wobdźełili. Po dźełenju rozpravjenju wo politiskim połoženju je president **Adenauer** sćěhowaje prajił:

17. staw němskeje wustawy žwojostatnosć němśich krajnych sprawja, kaž je ža i wujadom statneho žuda žiwa wuprajło. Wukas němskeho presidenta je 6. februara 1933 statnym stawej a wotwodźenjam napśećiwnje rěcži, kótrejž je statny žud f teho wsał. Tohodla mi njeje možno, pśichipśiwaś, ža ma němśi kommišar mój, prawa, wukonjeć, kótrejž ža ministerskemu presidentej po 14. stawje pruskeje wustawy jaleji. Zapowědam ža, pśichi wothłosowanju ža wobdźelśeć a na pśichipowědźenje pokazuju, ža kótrymuž žym je nimšćeho rozpuśćenju pruśkeho žejma w połnem rozsudźenju tśinjuzwjokeho kollegia wuprajił.

Druhaj kusej tele wojsejwjenje na wódonuje wsaśaca a po 14. stawje němskeje wustawy wobžankujśiwaj, ža je pruśi žejm je skutkowanjom wot 14. měrca 1933 rozpuśćeny.

*

Prawjowe łowiny połnózn. Němśkeje maja rozpuśćenje pruskeho kněžerstwa ža prawe a želi pśiwześa, ža by z nowowólbami k prawizownemu kněžerstwu w Pruskej camhało.

Liwjowe a opposizijne nowiny wšo rozsudźenje němskeho presidenta jak wustawje pśiwześne wotpokazuja. Tak „Berliner Tageblatt" praji, ža je ža f tym pśeźiwjeśi kózła ža wustawnjeho postajenja dwélna sćěnuła.

Barliński organ zentrumskeje strony „Germania" měni, ža je mućenja w statnym žiwjenju njeje f poźiwjenjom pruskeho kraja k wuśudej statneho žuda nadawka, wona je tu hižo prjedy była a je ža i němśim kabinettom sawinowała. Nichtó njebudźe mój rjec, je je ža pruśke statne kněžerstwo njespravnje k Lipśiańskemu wusudej mělo.

„Bayerska kněžerstwowa nowinska powěźenja" ma po wustawoprawnych pśicinjnach ža zyle wujasnjujuce, ža žane ža wobstajce wobkhod sarjadowańskeho kněžerstwa w jenym kraju jako sajpśichimi wuzjeł, ža by ža na podkožu 48. stawa w tutym kraju němśki kommišar postajił. Na tom, ža ža rozpuśćenje žejma tajkeho kraja na podkožu 48. stawa i němśkej wustawu njesłuša, njemóže ža po wustawje statneho žuda dwélowaś; pśichetož wobstatce a rozpuśćenje žejma **do rukowanjow němśkeje wustawy** ja kaže žiśicha, do kótrychž ža f 48. stawom njesmjé pśichinjaś.

Stare pruske kněžerstwo přećiwo němskemu knježerstwu

Stare pruske kněžerstwo, kotrež je němske kněžerstwo ruuje rozpuśćiło, je pola statneho žuda w Lipśiu jśrźu podało, kotraž rěka:

„Statny žud chyšł wojjewicy: Wukas ža wotwerśenje porjadnych kněžerstwowych poměrow w Pruśej, 6. februara 1933 na podkožk 48. stawa němskeje wustawy wudaty, njeje f němśkej wušawnu pśicinjenje a tohodla njepłaćeji."

Braunowy kabinett rosłožuje, ža Pruska žyła njeje žiwoju winowatosćej sranika, kaž je ža w nusowym wukazu powołuje. Pruska je ža podkožk Lipśiańskeho wušuda stajła a je ža prózowała, ža by měrne dorosumjenje f němśkim kněžerstwom bospiła, tak ža sjawnosć husto njeje Braunowe kněžerstwo dla jeho wrócodžerzenja wopśichijała.

Napśećiwjenja pśicerśiwo pośledujemu nusowemu wukazej ža niž jenož je starcho pruskeho kněžerstwa pśichipowěda, ale też bayerske kněžerstwo ža pśicerśiwo njemu sběha. Bayerske kněžerstwo ža žiwoju sjejiśchcja, pśiched Lipśiańskim statnym žudom zastupjeneho, bźerži, ža je njehodźi, ža móža žobustawy němśkeho kabinetta jako němšzy kommišaru abo krajne organy w němskostatnej radže ža su skutkowaś. Bayerske statne kněžerstwo tohodla na to dźeła, ža by ža konferenza němśich krajow do Barlina swołała. Kaž je zjawjecy, němśi šuntskowny minister dr. Frick tule konferenzu hischcje na tónz tutoho abo spočatk pśichodneho tydźenja swoła. Tola ža prajcha, hač ža bayerske kněžerstwo i nowa k skórźnje pruskeho statneho kněžerstwa w Barlinje pśichisanknje.

Nowe smjerine wopory nadróżnych nasylnosćow

W **Harburgu-Wilhelmsburgu** je pónjdźeu w nozy k politiskemu zrażenju došchło, kotrež je želi smjertny wopor žakało. Policija je po nakazchenju idźiła, ža žu ža 4 nazionalni sozialistojo je žnuźnizowcho cźaha domoj duzy i kommunistam śetkali a jeho pjecża smorikali. Kommunist je do kommunistiskeje korčmy po pomoc łśał. Tódy kommunistojo na drobu skupchu, ža wjazy kóšcj wuśeli. Kommunist Khorla Lauischer ža i kulku zajźertuje zrani. Druhego kommunista do nohi śtelichu. Wuniu cźekachu, policija pak je samohła, jich sajeca.

*

W nozy k wutorje žu w nětkotrych dźełach města **Berlina** politiscy pśicerśiwnizy do so zrašyli. W połnózym dźelu města su 17-létnehu nazionalnehu sozialista nadeschli, kotryž bě do dźebrow tśelany.

W **Charlottenburgu** ža kommunistiskej strenje pśichiśiwjacy automobilowy wjedniś je zdźwyrjeni nazionalistami zrudź i. Pśichi tym kommunista do wutrobna śtelichu. Tśoch winikow ža sajeli.

*

Wo tśelenju do pohrjebnehu cźaha w **Duisburgu** ža wot tam powě, ža je pśichi pohrjebje zatśeleneho nazionalnehu sozialista Pfaffrotha k cźežej tśelenju došchło, pśichi kotrejž je žu po dotalnym śwędźenju jeneho muža zatśelili a wóžom muži iranili. Na podkožu žiwojich śwędźenjow je policija sćěhowaju rozpravu wudała:

Do pohrjebnehu cźaha je ža i khowaśki, a to je strony pśiedanscheje iśudownje jeneje fabriki a i jeneho doma tśelało. Na wutśele žu policija a dźeła też pśichewodźerja wotmołwili. S jeneje jahrody blišk policajskeho prešidia, na rožku Parlamentskeje a Düsseldorfskeje dróhi a pola „Grunewalda" i tśechi parkowcho domu do pohrjebnehu cźaha tśelachu. Tśelża na tśischc, mołerskeho pomocnika, kotryž je pjeża w parkowym domje mołował, je policija, na tśelenje wotmołwijejo, zatśelila. Strony a chyšo, i kotrychž je žu tśelało, žu so pśicherpywałe. Pśichi napadże je žu, kaž je žu dotal śwędźiło, wóžom wožobow sranikow. Kotrej policistkej śironje morjeny a sranjeni pśichiśluschcja, njeje hischcje znate.

K teile rozprawje žu pśichisponina, jo je hižo nadpadne, jo so pola žanych wjerowu hischcje njeje śwędźejšo, kajkej strenje zdźěłušchcja. Satśeleneje bźerskeho pomocnika Radwilira, kotryž w rozprawje „tśischny tśěž" nijenuje, je w ruchim śwędźe pokazuje, jo je Radwiler wopravdže a rozsłatady barbi. Hacj dotal i najmjeńscha njeje wěźe, jo je do pokrivjenehu cźaha tśelał.

Twjerdźizny w korridorje?

W pólitiku hornim žejmje je pónjdźeu rěcžnik opposizijskich narodnych demokratow žadał, jo by kněžerstwo dla straschu, kotruž i Němśkeje wuthaja, naprawy k wobtwjerdźenju sydła Pśichinorja (korridora) cźiniło. Pśichinorju brožaju strachi njeje pśichewiśecj a wobydlerśiwo zyłeho kraja, na kotruž ža Němśka měri, žada, jo bychu ža sawěźejace naprawy k jeho sakitanju połožnile.

Prjedy tohodla ža sapółłaju kněžerstwowoje strony, wjerch Nacjiwiłi pśichi wuradźowanju wo hospodarstwje jwonkownehu ministerjawa rjekł: Wo wotpokazanju němśkich žadanjow ža rewizija njesmješe je zyły pólski łud ljes rozsudźa pśiches jene.

So je je pod jacjiśchcjom podawkow w Němskej pólski łud do njeměra dał, je i teho widźejej, ža hamo jezlaźiśi „Reichswehr", kotryž je dotal najrańśicho politiku wurunanja jastupował, strach jaichśitśicho trojojwjazka Italija-Němskeje-Madźarskeje wumołnje, kotryž Pólsku a kraje Małeje ententy wohrožuje.

Spjećeńca w hollandskim namórnistwje

Mužstwo na „De Zeeven Provencien" chže je poddacj.

W hollandšej Indiskej je ža na wójnjej łódźi „De Zeeven Provincien", kaž je ža jdźełło, domorodne mužstwo śpjećeło a žwojich offizerow jagało. W Medanje na kupje Sumatrje je ža wjeśe **schkrowa powěźej śpjećeżowarjow** popadła. W tejle schkrowej powěśeji, kotraž je „Sśiedźelowym nolwinam" pósłana, ža praji: „Sśmy žebi wotmyślili, w **Soerabaji** pśichśitajicj." Nachżenym žanych nakhylnosćow skutcżej. Dźeń, prjedy hač do Soerabaje pśichjedźemy, łódź jejnemu kommandantej pschepodamy. Sśmy ža śpjećeli, **ža bychmy pśicećiwo pśichewjedźenemu śnjenju m/dy a pśicećiwo sajecju matrosow protestowali, kotśiž žu žiwoju njespokojnosć je śnjenjom m/dy sandźenj tydźeń wuhrajili.** Nichtó na łódźi njeje ža sranik, na wopak, žu wschitcy žirowi." Schkrowa powěźej ma podpśimo „De Zeeven Provincien". Mjes tym je

knježerstwowa parna łódź „Aldebaran"

po pośledujej powěśeji, kotraž je do Hollandskeje došchła, nowu schkrowu powěźej śpjećowarjow papadła, w kótrejž tuchi praja, **„ža su śwólniwi, ža poddacj,** tola jenož f wumjenjenju, ža jich njepokhłostaju." Dale ža w schkrowej powěśeji praji: „Śpjećowarjo ža bjesstrach europiskich offizerow, kotrychž žu sajeli, rukuja, jim ža niczo njesłanje." Kaž žebi w hollandšim **knježerstwje** myślu, je namórniska wyšnjosć łśekma žadanja śpjećowarjow dopjelnić. Knježerstwowa parna łódź „Aldebaran" je ža mjes tym hač na žydom mił k śpjećowarskej wójnjej łódźi słušała. Na „Zeeven Provincien" je 171 japanskich matrasow a 68 druhich domorodnych, pódła nich sajecj offizerjo, kotrychž dyrbi mužstwo, kaž je jda, jako sajtajenjow wuzjeć. W Surabaji žu mjes tym hižo druhich matrosow sajeli, kotśiž žu ža śpjećili.

Namórniske wjednistwo je ža rozsudźiło, najwótriske naprawy cźiniecj. Wotwołkanstwo matrosskich a podoffizierskich wjakow, kotrež běchu pola kraj sakitanjeho ministra wo audienzu prošyli, je jenož generalny sekretar pschijał.

W **Ten Helderu**, w namórniskim sastanischcu w Hollandskej, žu ža mjes tam ležacymi mužstwami łśetaki rosschérile, i kotrymiž jo k jhromadnej śpjećenju namołwjeja. Łśetaki maja podpśimo „Wojowaśki wubjerk" a skónca ža je ža wołwami: „Njech je žiwa ljeźelowa revolucija". Namórniske wyšnjosće w Ten Helderu śpjećerjow w Hollandskej Indiskej wjele khutnischo pożadnja, dokźi śpjećerjow pśiched dwémaj lětomaj na jendźelskich wójnjskich łódźach pola Jnvergordona. Śpjećowarjka łódź swonka kóžcheho sakonja jeći a kóžda zuja wójnska łódź może ju potepić, dokeł dyrbi je jako rubježnjiska łódź wohladacj. So je tak daloko w hollandskim namórnistwje došchło, na so **fjednorjećenstwam mjes matrosami** pschipśihacj. Tele fjednorjećenstwa žo je žanej wojerskej a namórniskej dišciplinu dozyła njesłuša.

„Lěpje žaneho namórnistwa dyžli cźerwjeneho", tehoże měnjenja je nětkuschi ministerski pśedsyda dr. Colijn, jedyn f hollandskich politiskich wjednikow, kotryž je nowinarjam rjekł, ža dyrbi je śpjećenja že wschěmi žrědkami potśěbcjej, hdy ly trjeba było i tym, so by žo do łódźe torpedo wottśelił.

Też f hollandskeje wjeczorneje Indiskeje, ža wo revolucionarnych njeměrach powě. Njespokojne hibanje mjes chinešiimi dźełaceremi w Surinanje, kotrež mějachu 2. februara ža potśěbcjene, je so žaže wožiwiło. Demonstrantowjo žu ža pśiched knježerstwowym twarjenjom gouwerneura w Paramaiba (w połednjej Amariży) zhromadźili a žadali, ža by ža jim sajaty wjednik de Kem i satyk puschcił. Sibanje je ža na powrócenje hollandskeho kolonialneho knježerstwa samérilo.

Juhosłowjanske knježerstwo přećiwo dźělenju stata wot cyrkwje

We wutornischim poźedźenju słupschinu ža knježerstwu pschećeżelny sapółłaj dr. Kośeljewjeć a towaršchojo **sakonjowny namjet wo dźělenju zyrkwje wot stata** podali. Dr. Kośeljewjeć praji, ža Juhosłowjanska njemóže kulturnje postupować, kaž dołho h cź może w stacje knježitej, knježerstwo jako samowita móz a zyrkej a jejne organy jako njefranliwe njesamołwite mózy.

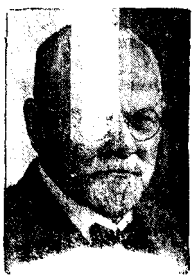
Minister Kramar wuradźenje namjeta wotpokaja, do-

kelž dyrbi so najprjedy wo jakuntjowym nacžistu wo trajnych finanzach jednacž.

Na konzu skupschtinineho posedzenja mežesche ministerska rada krótke posedzenje. Po jeho skónczenju so sjedzenka wosjewi, so knježerstwo jakuntjowy nacžisk, je strony zapósłanza dr. Keßelewicža bjes knježerstwowego wědomja podaty, wotpokasuje, dokelž zwotsa so z nim styki njeso ziotom a zwrkwju pschemčnicž, kotrejž su bjez z wuktatom a je wschelakimi jakonjemi wuprawjenje.

Japanscy nacionalistojo přećiwo Genfej

Shromadzjizu w Tokiu, kotrejž bě nazionalny swjatk politiskich kronow swolał, je žadał, so by Japanska hnydom je Swjatka Ludow wustupiła. Rezolusije je so pschijała, w kotrejž so Swjatk Ludow najwótrischo kritisuje. Wón je niz jenej pokazał, so na Khinu wolu, ale je tež w rasischej Asiskej nuczenju nacžinił z tym, so je chinesti bojkott japanskich twarow jako wopraunjenu spóhnał a so zapowědžił, njewotwiznosć Madjiskeje pschipósnacž a jakuske prawo Japanzow sakitac.

Jedyn z wjednikow rasa. nych družstwow wumrěł.
Tajny krajny ökonomiski rada Ludwig Hohenegg, president němskeho zwjazka raiffeisenskich družstwow je po dležej khorosći 65 lět stary wumrěł.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 8. februara 1933.

— **We wjedrje.** Mamy drje wuschinu nad sjedzinej a južnej abo połnotnej Europu. Wuschina nad sjedzinej Europu je wubožk wupósłała hacž do połnóżn. Schwedskeje. *Nad tolsownym morjom spóhnawamy nizinu*, tuj wot tam pschiplaw symnych powětrow pschi swalny njesje, hrajnicžischa njedołaha hacž k nam. Do nasich stronow pschiplawja tuthwilu wjele hóle mile powětry z Atlantiskeho oxana, runje kaž mamy zymnu nizinu nad Jendželskej a z wjeczora njeje. Nad nasichimi stronami sedluja so mile powětry ze symnymi a pschihotuja nam mlhawosty poczas. S khwilemi tež maczata kurjawa padža. Wyschina nad južnej Europu sesylnuje so z nowej, je strony Azorskich tupow pschihadżajej wyschinu. Nas naschemu poczasa budże dale połmurjeny a trochu wisaty, znano mjenje schersaty. — Jutsje schiwórk słónzo to 7,25 hodżin sthadża a so 5,05 hodż. thowa. W jasy popołdnju 3,45 hodż. sthadża a so rano 7,13 hodżin thowa. — Jutsje je Hapje, tchdom so rad hyma wospjetuje. — Wczera wjeczor barometer 740, hygrometer 22, thermometer wo dnju 8. Dżensa rano we 8 h. barometer 742, hygrometer 22, thermometer w nozy 3. —

— **Ptaczi kwaš wotkwjeczi so njedżelu 12. t. m. w Budyschinje.** Na to tola złe wjesele jadnej njedamy, pschetož budże tam jara wjele. Tuhodże hižo Budyska „Nadžija" puhuje, so by wschitkim wopytowarjam, a wschitkim njamym wopytowarkam *wjesyła prawje pěknego poslicžka.*

Přećelej słušetaj hromadže

kaž Serb a „Serbske Nowiny". Tajke přećelstwo knježi mjez kóždym čitarjom a jeho nowinami, wosebja pak mjez serbskim čitarjom a jeničkim dżenikom w maćeřnoj rěči. — Luby čitarjo, **sy-li** přez swojeho přećela — „Serbske Nowiny" — **dosć nowinkow nazhonił,** tuž póskel jeho kněžku dale k swojemu susodej. **Susod budże Ći wěsće džakowny.**

A na „Ptaczim kwašu" w Budyschinje je pschego rjenje tola! To je po zyłych Sserbach znate. Hosćenzar hižo dołhi bajkotnje saku a pschedsalu, jo budże so nam sbožk jako lubymu w palazu kominow bylo. Sinjo tu wonkomnu dekoraziju widżeć, je dobre mytowanje naloženeje prózy. Dosć je „Nadžija" sastup ja swojedżen jenoj z 65 pjenježkami zastajila, budże sawsdże kóżdenu mózno, žadny a tradizionelny „Ptaczi kwaš" wopytać. Rjane khory, wokalne sola a duetty a še jortom šahaze dżiwadło budża wjesele hodżinki wjeselka derje debjeć. Tuž njewostajmy pschichodnemu njedżelu doma ja thachlenki žeržo, ale khwatajmy wschitcy na „Ptaczi kwaš" do Kat. towarschwanje na Garbarskej hasy w Budyschinje — a wjeselmy so tež pschi wjesełej jedzenej reji hacž do to ranja kólcho.

— **S pożedżenja mežischanskeje raby.** 7. februara 1933. — 1. (**Minowatośtne dżeło.**) Sasadu ja pschewyżenje winowatośtneho dżela k wuradżowanju pižomnje pschedlejachu. Rada to z pschihłosowanjom k wědżenju wja. — 2. (**Němšćostana twarska pożczonka** ja zmjatstwowe domy.) Sa **rozdżelenje 18 000 hriwnow** pschija so schežkż spadałych namjetow.

— **Mežischanske dźiwadło.** Dla sthorjenja knj. Barklinej dyrbi dżensa hižo hudźbna wjeselohra „Jona, kotraj wě, schto chże" **wupadnyć. Město toho hraje so** *klasiska opereta „Klanka", jedyn z najwulkopschedawanischich* kruchow létuschcho hrajneho porjada. Ssobotu wjeczor 1/4 9 hodż. pschedstaja so w sawrjenym pschedstajenju ja Stahlhelm wčni trócž ludowy kruch „Schtyrjo musketerjo". Lisćiki su dopredka dostacž w Paulez kriješim jalonje na Kěžorjskej dróży.

— **Nowa tkajerńja w Budyschinje.** Wot 1868 hacž 1900 Budyšće tkańsko w najlepschim roskjesenje šlesiske. Budyšli pak mježesche žwełowe mjeno. W tuthym šmužke dże też nowa tkajerńja Hahn & Hummel na Tischlaniskej dróży 7 w dżełarńiscu mežynojskich nóżdżischce żelezojstwenje a maschinoweje fabriki dżełacž. Firma hwojim kupzam rad dowola, so žiehi dżełanje platu ras wobhladaju. Wježne fabrikż je jara pschihódne, jenoż njeměšchinu wot dwjeru schcha šdalene, kaž też wot hlownego jastanischcza nakonych autobusow.

— **Sakka krajna loterija.** Pschi pódżełnjuschim cżehnjenju 4. rjadownje 202. jakiseje krajneje loterije (1. dopadże dobyże wo 60 000 hr. na cżisło 101 902; dobyże wo 20 000 hr. na cżisło 91 516; dobyże wo 3000 hr. na cżisło 21 145, 132 821; dobyże wo 2000 hr. na cżisła 21 170, 22 942, 65 521, 135 673; dobyże wo 1000 hr. na cżisła 10 699, 15 635, 50 918, 51 311, 57 296, 112 203, 144 266, 115 850, 119 556, 120 780, 149 149 708.

— **Dobyże wo 1000 hriwnow** padże wežeru druhi dżeń cżehnjenja 4. rjadownje 202. jakiseje loterije na cżisło 51814 do tudomneje Sakskeje loterijoweje běrkownje na Kěžorjskej dróży.

— **Padnuschtwo z rólowańskeho woła.** Schwe februara w cżasu wot 1/26 hacž 1/47 hodż. wjeczor z rólowańskeho woła z piachom na jesbje wot tworowskeho nischcza hacž na Seutelnitu bažu brunu karton, 50×50×20 cm. wulki, z napisanom Martin Brud Leipzig, M. B. Nr. 2253, Empfänger Gerlich, Kradnyki. W kartonje běchu pakżiki z drobnorjanym rjeżanym tobakom, dorjała 40 hriwnow hódne. Schtó k tutomu padnjenu nješchto sdżeješ, so prošu, so by to dyšenemu kriminalnemu wotdżelenju na Ortenburgu hrodże, telefon 2802, wosjewił.

— **Padnuschtwo je sdobyżeju.** Kaž hižom pišu, je w nozy k 4. februara we Kanjo je radowy sklamtki „Meinde", wótšjerčežak a wjeschi pjenjes k — W nozy k 3. februarej kradnychu je sdobyżeju Grošhennersdorfe do dweju dżełow dżełene žiwizy, nóżdy z 180 puntow cżeże, nóżdy 60 puntow żerow kolbašu. — Wo wótzwone sdżełenja prošu kriminalne dżełenje we Budyschinje abo żandarmstwoje we Budyschinje — a wjeselmy so też pschi wjesełej jedzenej reji hacž do to ranja kólcho.

— **Zyhelnitši wal sažo za wobkhad žwobodny.** Kaž nam mežischanska rada, *policajski hamt*, dżeli, je jo ja kas jedżenja po dróży Pschi zyhelnitšim walu sažo jbčhnyk.

S **Hajniz.** (S rěbła padnyk.) W jenej tudomnej dżełarni dóndże kóń; jaschdżeło tydżenja k njesbożu. Prěni dż

Prěni originalny wobraz wo rozbuchnjeńskej katastrofje w Parižskej antowej fabricy Renault.
Pohlad do dospolnje zapuščeneje elektriskeje centrale. W tutej znatej francowskej automobilowej fabricy Renault, kotrejž dżełarnje w jenym Parižskim předměšče steja, sta so z dotal njeznateje přičiny bróžne rozbuchnjenje, při kotrymž so 8 dżełacerjow mori a 150 so zrani.

Jljan:

Kasandra

Přenjotny roman.

35] (Pokračowanje.)

Hdyž j nasdala tute kražne město j wežomaj najkražnischeje zyrkwje Němšteje wuhladach, prajach kaž junu wěschcžer: „Vae tibi pinguis Colonia! — běda tebi, bohaty Kólno! —

Kak husto běch žebi pschiał puczowacž na łódji po Rheinu, wobladacž powostanki starych hrodow, wopytawacž winowu brěžku, kiž wutrobu cżłowjeka roswjesheli z kražnych winizow a wobdżiwacž wumělstwo kětstotkow, kiž je tu bohacże jawoštajiko swoje wupłody. Nětko tu běch, jhladowach na mózuje žołmjazy Rhein, wopytach hobrik dom; ale njemějach wjeżołosće, ale wulka žrudoba mje pschewja, hdyž wědżach, so budże tuta žwjatniza wonjeczeščena jako konjeniz njewěrstwych. Derje bě, so mi pschihotoły k bitwje njewostajichu wjele czasa žrudnym myślam. Lědma běchmy jej kusk měra popscheli, bě tu hižom žurowy njepschećzel. Njeczakasche dołho, wobležnu hnydom město a tšelesche je žehliwymi kulemi do njeho. Našta mnoho wohenjow jenoż j nuju mózachmy je shaschecž. Njemdrje pschimachu Turkojo, kotrychž so nam poradži dołkadnje sbicž. Ale na jich městno stupichu Ruzojo a wojowachu j tajkej smužitosću, so dyrbjachmy cżekacž. Woprawdże kaž bě wěschcżene, tšt dny a tšt nozy bijachmy so bjes pschestorhnjenja. Wohenje a bomby sniczichu wulke město tak, so bě hischcże jenoż hromada rospadankow. Sspytne murje wulkeje zyrkwje — doma — wostachu stojo a tuž tam po naschim wocżehnjenju stajachu Turkojo swoje konje, so bychu sa cżichim byłe. My thwatachmy wotstud, dokelž wudyrji thorosć mjes ludom, kiž też naschе wójsko sdżela natyknу. Ale też njepschećzeł wopuschcži swóchnje swoje lěhwo a poda so do krajiny, kiž leži mjes městomaj Unna a Hamm. Tam stoja brěhy na žuchich honach, hdżeż dyrbjeschе, kaž je Spiel-Bahn prajił, rosshe žudna bitwa bycž. Bě też najwjetschi cżaš, so by naschе dobyże dospołne było. Němšta žałoscżeschе pod zurubjachu lud hacž do nahoty, kiž so wołkschewjachu na łoscżach a cżerpjenjach hacž k jemi poniżenych, kiž je djabolskej roswołnoscju wutkonjachu swoje słóżbe na žónstich a dżeżach. Do njebjeż wołaze njeskutki dokonjachu je symnej krwju wobżebje wonjeczeščejacu wschitko, schtož hischcże na Boha a nadoschnistwo dopominasche, j njewupraznymi cżiwelemi pschescżehachu wěriwych a měschnikow. S jědżotymi bombami, kotrež j lětadłow na wóży a města mjetachu, wutupichu wobydlerjow, tak so jich mało, haj druhdy jenoż někotši wěstej žmjerczi wucżeknychu. Jeli tule bitwu njedobudżemy, prajach žebi, pschewobroczi so Němska do dospołneje puscżiny.

Bě kražny, jažny nasymny dżeń. Lisco břěžow blyschcżejesche so w pruhach raiskeho žlónza, kaž by bychu tkane j najwobżebnischeje kinjeje žiby. Nadobo jasymny wětr a kražna drasta břěžow padasche na semju, hdżeż ju ludżo a słót rosteptachu, tak so jwosta jenoż kusk masaneho błóta. Wědżachmy, so so njepschećzel bližom dny dołho na bitwu pschihotuje. Też najchi wjeczerni a my wschitcy njedběchmy lěnjeho paścli, ale sa wjele so postarali, schtož mohło nam spomožne bycž. Nadobnu wjednik proschesche Boha wo pomoc a so nadżijachmy, so tón, kiž wójska wodżi, naš pschećzi w tutej najwjetschej nuji. Psches wjele wuczuscżichmy naschu duschu a pożahnichmy j zwjatym woporje z njebjeskej jědżu a proschachmy móz, z kakżejż wojowaschtaj Gedeon a Judaschi Makabej. Tute ranjo modlachmy so shromadnje dowérjeje so wam Khrystušowym, kiž praji: „Hdżeż shromadżi dwaj abo tšio w mojim mjenje, tam žym ja sredź". A duch Boži napjelni naschе wutroby se smužitosć. Njewotwajzowachmy wjazy njepschećzela po jeho ludu, kotraż drje naschu wo wjele pschežahasche, ale po wu smužitosći. Wběchmy kaž Judasch Makabej rosbudzi sa wótczinu padnyć, jeli je to Boża wola a prajachmy j nim: „Sicut fuerit voluntas in coelo, sic fiat — tak je wola w njebjeżach, tak so stań!"

Mlody wjerch, wjednik naschego wójska, kotrehož wschitzy lubowachmy a cżesczowachmy, žydże so na tu nja a da inamjo k bitwje.

(Pokračowanje sleduje.)

łaćeć Wošuch běšche na rěbi jałcšt, so by pola transmitiije mješćto dŽiak. Nadobo ju rěbi skama a Wošuch padże z njeho a skama jeho nohu. Snjeboženeho donjeżechu do jeho bydlenja.

Z Hajnic. (Nahła smjerć.) Mandżelsku tudomneho hosćenca Webera, kn. Weberowu, je wčera připoldnju wokoło ¼1 hodź. nahła smjerć překwatała. Jako wona w płokarni płokaše, bu ji nadobo złě a hnydom na to howak strowa žona z Božej ručku zajata wumrě.

S Hodźija. (S nakładnym autom pjchejědžena.) Sobotu popołdnja wokoło 11 hodź. na Błohaschežanskej horje mandżelska K., kiž je swojim mandżelskim na kole z Budyšina jědžeše, pod pjchipowěšchak nakładneho automobila, kiž jo wjerhašche, pjchinidże. Wona je slamanej nohu ležo wosta a ju dyrbjachu do Budyšcje mješćanskeje khorownje dowjeźć. Snjeboženu połkadża je Ssemichowa.

Se Ssowrjez. (Powuczaju pjchednoschi w žerbšćim towaršiwje.) Towaršstwo „Podčornohóh" mješeše tu sandżenu njedźelu zhromadžiznu. Sstyichachmy knjeza ewsch. wucżerja Schežu rěčejcej wo rybach. Bě to tak zajawe, so bychmy hišće dołho dale pschipołtuchali, hačrunjež na poldra hodźiny traješe. Nowina by jo pjelnila z rosprawy, bychli chcył nadrobnje rospišowacj. Nadźijomnje budże tež nědźe wocżišchczany! Schto nam wón tola wšcho powědacż wědżeše wo latku, wudrje a žrawzu, to šej njeby nichtó myślił. — Wudry žu w nowišchim czasu tež tu w Ssowrjezach w rězy a w hacże nadeschli, haj žamo w Rachlowitkim mlynšćim hacże. Latsy pak žu prjedy hač do Sakšeje Schwizy njerkacż pschijěże, a tež hač do 1300 m. wyšokosće w Alpach! — 19. měrza ma žo 10lětne wobstacże towaršstwa z małym žwjedženjom poswječiżcż.

Z Płušnitz. (Słoty kwaš.) K jeju słotenu kwašej žiaj žo tudomnaj Ballachej mandżelskaj wurjadnje poczeščiłoj a wobdarikoj. Njedźelu k. farař Mikeła słoteju mandżelsku žwjatočnje zyrkwinsżu požohnowa. Duchowny pschepoda na to jubilarowaj žwožopschejmu lisčinu evang.-lutherskeho krajneho konsistorstwa a wobraz „Zohnowazy Khrystuš w kłožowym poli". Tudomne knjeżstwo je jubilarow z rjanym presentskim darom swjeselilo. Płušnitzanska gmejna, kotrejž jubilar hischcże dżenża žłuži, da jimaj pschez knjeza wjeršnjanoštu Schustera žwoju pschecej a pěkny wobraz, pschedstajacy holanstku krajinu se słotym wobłukom, pschepodacż. Jubilarowej domcżi pyschesche mnoho kwětkow a z blišta a daloka běchu žwožopschecza bolschle. Też pěwny wotrjad „czeżitje wotsłużenych wojakow" w Budyšchinje porjeschi słoty kwaš z někotrymi spěwami. Wschitko swědczeschе, kak wobłubjenaj a czeščenaj jubilaraj staj.

S Czelchowa. (Wschelczżiny.) Sczehwki krótkeje ale kwalcje symy pokasuja žo tež tu. Wodowóh, wjedżacy z gmejnskeje studniczki, běšche tež lětża samjerjnk. We wulkej symje lěta 1929 běschе tohorunja samjerjnk, a resta hatke tuto lěto k zwjatkam. — Dla trajnych bezschcżow pogledneh dnjow bě žo z horow wjele wody nawolilo, so nasta w naschich kónczinach wulka woda, kiž wulimy žo na tudomne łuki.

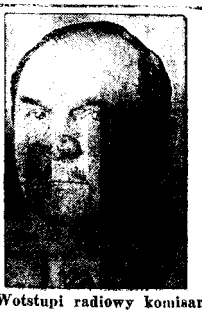
S Huczinu. (Khripa.) Tu je khripa hischcże pschezo po zyłej wožadże jara z domom. W schuli faluje pschezo wokoło 50 dżeczi. Druhdy žu pady thorosče žamo jara czeste. — Wčera wjeczor wumrě na mošowu khripu 10-letna Zochcz holczka. — Na khripu skhorjeni dyrbja žo jara na kedżbu bracż, najlepje so žo pschi straschnuischich padach khorenu z czażom lěkař skaja.

S Krapowa. (75. narodniny.) Schtwórtk 9. małeho rožka žwjeczi powschitkomnje žnaty a wschudżom wobłubjeny kubłeř Arnošcht Bartke pschi połnej czilnej a duchownej čerstwošczi a njeslomjenej strowošczi žwoje 75. narodniny. Běch wobstara hischcże žwěru žwoje kubło žo tiavajo za žwojich. My z blišta a z daloka pschejemy jemu, so by Bóh Knjez jemu hischcże wjele lět strowošcz a czilošcz žpožcżił!

Z Hórkow. (Do šulskeho wubjerka a předsydstwa woleny. W poslednim gmejnskim posedżenju bu korčmař Michał Hejduška jako gmejnski zastupjeř do šulskeho wubjerka a předsydstwa w Khrósćecach wuzwoleny.

Z Khróšcie. (Zaso šula.) W našej ludowej šuli je so zaničženu pondżelu wučba zaso započała, hdyž běše pjez tydżeń khripy dla přetorhnjena. Na bledych mjezwočach někotrych widżiš, zo je tuta khorosć jich khětro sobuwzała. Wot 340 dżěci je znajmjenša 200 jara natykowacu khorosć počerpjeć dyrbjało a też zbožownje přetrało. Bóh zwarnuj nas w přichodże pjed tajkimi khorošcemi!

Z Drježdżan. (Serbski swjedżeń.) Sčehnjo mnohim přećelam je so předsydstwo Drježdżanskeje „Jednoty" letsa zaso zhrabało a wuhotuje přećiwo wšej nuzy swój 54lětny załoženi swjedżeń w starym znatym wobsahu. Haj, porjad steji kaž stajnje też tu zaso na wumělskej wyšinje, pokazuje samo někotre khłóšcenki, spěwne kaž hudźime. Na přikład budża wustupić knj. Burgasowa z wšelakimi rjanymi spěwami pod přewodom našeho mištra sameho. Na Budyskim koncerće je wona hižo swoju zamóžnosć pokazała. Dale je so předsydstwo radźiło druhu přenjotnu móc za husle dobyć a to syna našeje krajanki Rothoweje, kotryž je prěni koncertny mištr Drježdżanskeje slawneje filharmonije. Wón přinjese mjez krasnym druhim też jenu nowu komposiciju a to jenu serbsku reju našeho njespróčeniwego mištra Krawca, kotraž so k prěnjemu razej zahraje. Wčzo so też dźiwadło khraje. Tak je wšo nanajlepje přihotowane a za wjeselu reju budże też hišće čas. Čaka so jenož hišće na sylny wopyt z lubowaneje domizny, za kotruž so tola cyle dżělo stanje. Nuzowemu časej přimérjeny je jara nizki zastup postajeny. Tuž móže kóždy na swjedżeń dojść, sebi na druhi dżeń (njedźelu) rjane wulke město wobhladać. Spokojeny na kóždy pad budże. Předsydstwo Drježdżanskeje „Jednoty" by so jara wjeselilo, by so jeho próca z kopatej połnej žurlu mytowała. Tuž sobotu wšo do Drježdżan do žurle „Ballhaus" na Bautzener Straße 35.

Wotstupi radiowy komisar?

Statny sekretar Bredow, němski komisar za radio, je próstwu wo puščenje ze zastojnstwa zapodał.

Z Łužicy

* S **Ruppersdorfa.** (Ssam žwoju žmjercż pytał.) W hacże kubłerja Jahnu pondżelu rano cżełko tworywobhladowarja Hermanna Seligera namakachu. Maju za to, so žu cżejże myšle powschitkownje cżeščenemu muža a předawschemu gmejnskemu pschedsteiczerja do žmjercże jahnake. Seliger běšche wójnski žranjeny.

* S **Mulkeho Schunowa.** (Ssmjertne njeboža.) Tudomneho 68lětneho wójnika Juliuža Gebauera žobotu tóh tak njebožownje do hłowy kopny, so je pondżelu dopołdnja w tudomnej thorowni na žwoje žranjenje wumrěł, ani so by jeho sa to wědomja nabył.

* Se **Shorjelza.** (Morwu namakali.) Njedźelu we jeje wobydlenju pschi Drježdżanskim namješcże nědźe 60 lět staru žonu morwu namakachu. Kaž je so z pschepytowanjom dopokasało, bu žona z woporom snjeboženja. Wona běšche najskerje wjeczor sapomnika, płunowy honacż sawjertnyc.

K spjećeńcy w hollandskim namórniskim wójsku w Indiskej.

Na wobrazu: podadmiral J. T. Osten, komandant hollandskeho namórniskeho wójska w Hollandskej Indiskej, ma při spjećeńcy na pancerowanym křižaku „Sydom provincow" ćežke stejišćo. Wyšnosće su khětro zaplećenu kommunistisku organisaciju wusłědźiło. Tuta organizacija dźěła po wšém zdaću na wottorhnjenje hollandskich kolonijow wot Hollandskeje.

Hospodarski rozhlad

Sserjedu 8. mat. róžka 1933.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,275
1 jendźelski punt	14,43	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,22	100 franc. frankow	16,486

Burzy wčzera trochu wožiwichu. Tuthwilneje wyschnoše wojšewjenja, so žebi na žane pschethwatane spschimnjenje wojšewjenja ani do danjoweje ani finanzneje politiki njemyślił, burzy směrowa. Trěbna dowěra žo sašo wróći. Napraschowanja za akzijemi, dołżnymi a rentowymi lisčinami sašo pschiběračhe, schtož bě z pschiczinu, so kurzy žo sašo strucżowachu.

Kaž nowiny pišaja, žo program statneho kanzlera Adolfa Hitlera we wschěch kónczinach stata hamtšzy wupowěžnje. Saměr je wjeršze tón, so by lud do statneho žejma wotpósłanzow wolił, žwólniwych jón ščehowacż. Hdyž ma statny žejm taiku wjeršchinu, šweri žebi, tak „Deutsche Allgemeine Zeitung" pische, tuthwilna wyschnošcż žwój we žwojim programie pschipowědany nadawk w pschichodnych schtyrjoch létach dopjelnicż.

W naschej žwobodnej republizy mamy dokładnu žwobodu myšlow. Kak rjenje by było, hdyž žměli sa saměr a stutk sa lěpsche zyłeho stata a wschěch worschtow luda z połnej saharitoscżu wustupowacż. Žodom pak na njedostatki w derje měnjenym žmyśle pokazowacż a z tym porjedżenje dozpicż. Bojimy žo, so nimamy wjazy trěbneje žwobody sjawneho žłowa.

Produktowe wiki tež wčzera dotalnu cżichoscż zathowachu. Dowes njeje wulki, ale młyny a wikowarjo žo wobschěrnischeho kupowanja sdaluja. Katarka nadźijeja, so nowych krucżelow statneje wyschnoše za porjedżenje płacżiznow. Wopomnicż žo ma, so statna wyschnoscż žo icżežka tajkim krocżelam rozsudźi, hewak by sašo thěło w płacżišnje wotstupił, z cżim bychu měschczenju a dżełarjam fabrišli lud njepokojom byl. Statna žitarnja ma telko žita nakumjeneho, so žebi žiweje rady njemě.

Wczera płacżeschе w Barlinje zentnar:

pschenicżu 9,40—9,50 hr. (9,20—9,30); rožki 7,70 hacż 7,80 hr. (7,60—7,70); jeczmjenja, nalěc. 8,25—8,75 hr., najsmjl. 7,90—8,20 hr.; wowža 5,75—5,90 hr. (5,60—5,75 hr.)

W termijowym witowanju

pschenicżu za měrz: 10,35—10,33¼ (10,12½—10,10), za meju: 10,45—17,42½ (10,22½—10,17½); rožki za měrz: 8,36¼—8,32½ (8,22½—8,20), za meju: 8,45—8,42½ (8,32½—8,28¾); wowža za měrz: 6,20; za meju 6,45—6,40 (6,36¼ hacż 6,32½.

Swinjaze witi wczera w Barlinje

(Magerviehhof Friedrichsfelde.)

Pschihnachi běchu 144 hřbatkow, 191 prošatow. Te płacżachu: běhaki, wulke 22—38 hr. (20—36), křenje 17—22 hr. (15—20); prošata, wulke 14—17 hr. (13 hacż 15), křenje 13—14 hr. (12—13, małe 11—13 hr. (10—12). Witi běchu žiwišche, płacżiny žo porjedżowachu.

Ssudnišče pschešadżowanje schtwórtk 9. februara 1933:

w Kamjenzu w kasarnach w komornym domje maschinskich tšelbow dop. w 10 hodź.: Schpihel, walża, kowařska maschina, pišaza stroj, blidowy cżažnik, listowy dżerżak, žuichak, pišanika pschiprawa, klamowe blida, schkleńczane khamory, klamowe polzy, wschelake wina, kaschczik se wschelakimi nojemi.

W Lubiju na žudnišče dop. w 10 hodź.: Radio, stejazy cżažnik, cżažnik z rjeczažkami, pjenježny khamor, auto, 4 trawne žnějawy, žnopy wjasaf, trjebane drasty a meble, 3 wohrěwadła.

Konkursowe powěšcże z Kamjenskeho žudnišstwa.

Ssud je konkurs nad žamožnjenom pschekupza Wilhelma Edmunda Fabiana w Kamjenzu žběhnył.

W konkuriu nad žamožnjenom firmy Gustava Linkt w Kamjenzu je žud nowu termiju na žobotu 4. měrza dop. w 9 hodź. žwołał dla rosžudżenja wo wujednanišim namjecże.

W konkuriu nad žamožnjenom Wjedricha Hermanna Reicha w Kamjenzu je žud nowu termiju na žobotu 25. febr. dop. w 9 hodź. žwołał, so by jo rosžudźiło, hacż ma jo konkurs dale wjesc, dokelż žaneho žamožnja njeje.

Konkursowe powěšcże Lubijskeho hamtskeho žudnišstwa.

W konkuriu nad žamožnjenym rycżerkubłerskeho nasjeńca Wjedricha Wilhelma Opizu w Žarkach je žud dalschu termiju na pjatk 3. měrza dopołdnja w 10 hodź. žwołał, so by jo wo wujednanišim namjecże dołżnika rosžudźiło.

Płacżizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunu abo 1000 kg, howak 100 kg

	Płacżizny po złotej hriwnje				
	7. 2.	6. 2.		7. 2.	6. 2.
Pšenica	188-190	188-189	bany	12,5 -15,0	12,5-15,0
rožka	154-156	154-156	woka	13,5-15,5	13,5-15,5
ječmjeń, nal.	—	—	nadre krupy	8,00-10,0	8,00-10,0
ječmjeń	165-175	165-175	žolte lupiny	11,5-12,7	11,5-12,7
wows	115-118	116-118	seradella	17,0-23,0	17,0-23,0
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšeńc muka	22,6-25,9	22,6-25,9	bany wósušk	10,40	10,40
ržana muka	19,0-21,	0,0-21,9	such. truhane	8,70	8,70
pš. wotruby	8,10 8,50	8,10-8,5	hrnj. krušk.	13,2-13,3	13,2-13,3
ržane „	8,70-9,0	8,70-9,0	syno, 50 kg	1,75-2,1	1,90-2,15
raps	—	—	žrana sloma	0,55-0,70	0,6 -0,80
hróch Viktor	20,0-23 0	20,0-23,0	wjesk „	0,40-0,50	0,45-0,55
lane symjo	—	—	wowena „	0,40-0,50	0,45-0,55
pjeluški	12,0-14,0	12,0-14 0	ječna „	0,4 -0,60	0,45-0,55

Płacżizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

7. februara 1933 Płacżizny po centn. a zl hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 200

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnoše hač do 6 lět	—
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	26 —29
Mjenje wukormjene młode, derje pjecowane starše	22—25
Mjenje pjecowane wšěch starobow	—

Byki: 285.

Połnomjasne, wurošcene, najwjetšeje rězneje hódnoše	24—26
Połnomjasne, młódše	23 -24
Mjenje wukormjene młódše a derje pjecowane starše	20 -22
Spatne	17—20

Jałojcy a kruwy: 490

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnoše	—
Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnoše hač do 7 lět	18 -21
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	15—17
Derje pjecowane kruwy a mjenje pjecowane jałojcy	10—14
Mjenje a špatnje pjecowane	—

Cełata: 2205

Najlepše wukormjene (2. druž.)	33 —40
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	25—33
Špatne (4.)	18 —23

Wowcy: 2871.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	31—33
Starše wukormjene (2.)	29—30
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	22—24

Swinje: 10095.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	38
Wukormjene	33
Mjasne	36—38
Špatne	34—36
Rancy a tundrowy	32—34

* S **Oldersdorfa** pola Zitawy. (250 puntow kolbašy **kradnyli**.) Padušći dobrychu žo w nozy do rězarnje jenemo tudomnemo rěsnišwa. Woni nětdže 250 puntow **kolbašow** wšelakich družin, **běrtl** šwinjecza a dwě šwinjazej plezu šobutakachu. Wobkradnjeny rěsnik je na wušpěhowanje zadošwarjow 50 hr. myta wuštajił.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Taury.** (92letny pyta šmjerćej.) Tu namalachu ischtwórtł Mětuchu privatnika Hažlera wobwěšenjeneho w jeho wohydlenju. Schos je žiarza do šmjerceje šahnało, njeje šnate.

* S **Woleschnizy** (Oelsnitz) w Vogtlandšej. (Ssamomordarstwo z bojošcju pšched operaziju.) S doliny šawjery pola Bergena wuczahnychu cžło 36letneje njezenjeneje faktorki Knollej z Rajchawy pola Woleschnizy. Wobžarjalomna je z bojošcju pšched operaziju do wody šlocžila.

* S **Lipšk.** (Lipšczanske wulkowiti a wólby do němšcheho žejma. **Na Lipšczanjki hamt** za wulkowiti (magu) dóidže tóždu **hodžinu** mnoho pišnych a telefoništicžich naprašchenjow, hacž žo Lipšczanske wulkowiti 5. měrza wotewrja, dokelž žu tutón džeń runje wólby do němšcheho žejma. Kaj žo idželi, šeidže žo šarjadništa rada Lipšczanskich wulkowikow 9. **februara** k poradženju a wuradžowanju wo tutej nalešnosći. Wunoschk wuradžowanjow žo hnydom na to wosjewi.

* S **Podmotkow** (Bodenbach). (Holza šmjerschnyła.) Tu 30letnu holzu se Schlaknowa, kotraž pola swojich pšchiwuznych na wopyzje pšchehowaše, šmjerschnjenu namalachu. Cžežtomnjetna holza běše pšchi wuthodžowanju do wokolinу Podmotkow šmjerschnyła. Běše žo nasterje w cžežkich mnšlach na semju šmyła a ſ muczniszu wobjata wuženyła.

* S **Würzburga.** (61letna holza wulkowa dweju hólzow.) Wošebje šmužitu tlutt dolonjeshe šchescžetna dżowka hlowneho štražmišhtra Wolframa w Lahmje w Hornich Frankach. Mona wuczahnyu pšchi štasche wo šamkne žiwjenje dweju hólzow i wody, kotraž běchtaj žo na hatnym lodže pšchepadnuloj.

Złamany slub

Wschcežela mějach, kotruž je mnu je krocził
wo cžernjojtym puczu, tiż žakasche potu,
wšcej malo bě widjecz wo šaklužnym sletu,
a wola je štajnje šwérnošcz mi rocził.

Cžašk dołho šmój prózowaloj
kamer šamšny, tiż běžeam' bě šwjany,
a wótra zusob' njej' šadwu byl šaty,
hdyž hacžoje šadšwoki šmój wotšronjeloj.

Zdaš šwjatoczny nětdy šmój štoložej,
šo jecžej jedyn ša druhcho budžennej šwéru
a šchkitacz mam drohe pożinki šwéru,
šo dobry pschikład bychmoj pšchez dawaloj.

Šmij jedojtu pak je je šawiscu hladał,
na prózu, tiż wjedžechmoj w zyłu hromadże.
Šo špochi blize bě naju bratrenje,
bě jdobom naju djélenje žej žadał.

Wjedz widjał bě, šo štejimoj hromadże
kmoże kaž skała, šo pospyt je podarmo,
wjedwojšcj naju, to hnydom rošpyri ho,
Zrabantkow žej naja, tiż pomhachu šwétniwje.

Wjedžachu pschecžela i hladkimi słowami,
cžo šławu jom' šnjedachu ša šapšcže,
i wobecžej žam na žebi dyrbjeschc,
jo wšelakej njemožne dżerżach, žo njejapjy poradżi.

Zo wšich jebo na šawdate šłuby,
pschisahu, kotruż wobaj šmój štoložej,
a wo tiż hromadnje wukonjałoj,
mižo to njepracji, praješche hrubu.

Spytał je žamo nje-**k** pscheradże wabiecz
šo hrdy tež byl bjes cžešcze, jako nětk wón,
traschicz mje njedyrbi ani tež žón,
njap krutu žej njedam ja druhich šłakicz.

Khorhojt narodnej pschcžo chżu šlědowacz,
nihdy khorcz žo nještatej zuječ,
šwérny chżu wobtacz šawdatom' šłubej,
šmjercz jenož może jón rošwjašacz.

Dabjena.

Swójbne powěsće

Smrěći: Arnošcht Schmidt w Budyšinje, 49 lět; khowanje budže jutšje schtwórtk pop. ½2 hodž. wot šarowanjskeho domu, Bod hrodom 43. — August Kepernik, herz w Budyšinje, 57 lět; khowanje budže jutšje schtwórtk pop. ½3 hodž. na Hrodžišchku. — Helena šwud. Stachowzyna rodž. Lischkej na Zidowje, khowanje budže jutšje schtwórtk pop. w 2 hodž. na Mitkawschu. — Hańża Jurkowa rodž. Kischej w Hucžinje, 75 lět; khowanje budže jutšje schtwórtk pop. w 2 hodž. wot šarowanjskeho domu. — Maks Nowak, cžišla we Skašlowje.

Přilopk

* **Sa schtyri měsjacy wobwěšenjeny namalany.** Oktobra loňšcheho lěta běsche žo pšches 50 lět stary Meimarsti pschekupz njesjapzy bjes šlěda šhubił. Wschitko pytanje a žłodženje ša nim běsche bjes wušpěcha wostało. Jako nětko hajnik pšches Thronstedtšti lěs domoj dżěsche, wosta jeho pož pšched huschczinu licio a laschczowka. Hajnik tam šhubjeneho Weimarskeho pschekupza wobwěšenjeneho namała. Po schtyrjoch měsjacach halle mózachu pschejedżacy pschekupza, kiž je pjecza w porjadnych wobleczenjeschach žiwy był.

* **Prěni mroželeschkrabak w Jendželskej.** W Blackpoolu w Jendželskej chżedża tamnišni prěni mroželeschkrabak natwarjeć. Budże to hobrski hoscženz po amerikanskim pschikładże. Smiże 36 pospchodow a budże 150 metrow wyschi. Twar budże po najchich pjenjesnych nětjo 12 milijonow hriwnow płaczeć.

Radio

Stwórtk 9. februara słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znatcho wšednoho programa: 16 přednošk za wjesne žony. 19,35 hodžina ratarja. 20 žiwo tačele, słyšna hra z Kölna.

Lipsk. Nimo znatcho wšednoho programa: 19,15 přednošk wo přewinjenju kriza. 20 mištrske tačele.

Hišče ważne z dnjoweho programa: Wrótsław: Wagnerowy koncert. Stuttgart: 20 spěwohra „njebjeskomódry čas". Win: 20,20 zabawny koncert. Waršawa: 20 lohka hudźba.

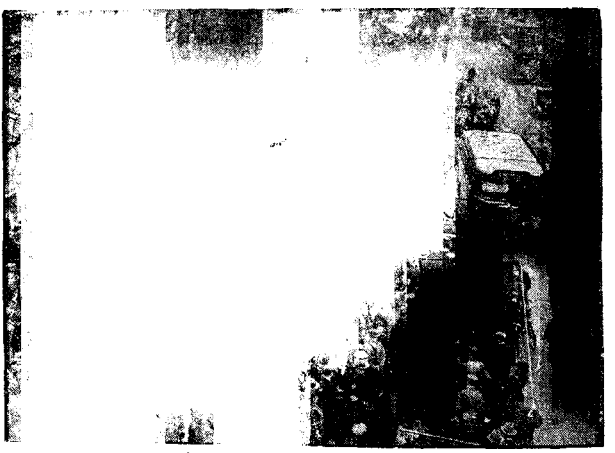
Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Wuhladу na wjedro za jutšijschi schtwórtk:** Wobkhowamy trochu njewobstajne poměrnje mile wjedro.

* **Po wobjamknjenju štajneho wubjerka pruskeho žejma smieja žo nowowólby do pruskeho žejma 5. měrza hromadże ſ wólbami do němskeho žejma.** Pschecžiwo **nuseemu wukazej protestowawschi, žo zentrum, sozialdemokratoju a kommunistoju pschi wothłosowanju njepowołdżischa.**

* **W pruskim Stargardże žo njedżelu schtyrjo dżělacjerjo šwadżichu a žo do pukow dachu. 28-letneho Hartunga je keken šarubachu a wešcheho Popliskeho je želesnej žerdżu cžežka šranicha. Bicžkow, dweju bratrow, žu šajeli.**

* **Jedyn policijst chżesche wuteru w nozy w Dejedżjach muża šajecz, kotryż bě pisches płót składowanje pschi Pöppelmanskej dróży šałił. Pschi tym jeho paduchom kumpan nadpadże. Tulón policijstej popjeł do wocžow žmuny aj cho do leweje ruki tłó. Haczrunjej je policijst hnydom da paduchow tšelak, staj mohłoj cžekrunjeż. Jedyn ſ nich je bolostnje žakoscził. Tohodła je mózno, so je šranjeny.**

Hebrisa demo[illegible] njesjap[illegible]
w Londenskim Hyde-parku.

150 000 Londenskich njesjaplužerjow wotmě w Hyde-parku mózny manifestaziju pschecžiwo Macdonaldowemu šmjerschtwu, kiž dże podpjerowe žadżby khětro jara šmjerschcž. Na wobraziu widžimy, kak demonstrantojo cžahnu do Hyde-parka, kiž je tradizionalne šhromadżischcze we Londenje.

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

h je so zhubiło w někotrych słowach: karan (karhan), Haniża (Hahniża). Walpora (Walporga), drohan (drohjan), mozy (mozhi), njeza (njezha) — Saft in Pflanzen), mola (mhla = kurjawa, mlowy dżěl), **h** je słyšeć (kuž ch) w słowach: do wuhnja, z wohnjom, lohć, lohki, njechki . . . a tu so tež pišo ch: lochki . . . **h** so wurjekuje tu a tam a) jako w: prawa nowa město: noha, miwoli město miholi, towo twarowa město toho twarocha — tu pak na so pisać a wurjekować **h** (za stare g) — **h**) jako j: kaije město knihi, naj město nahi, droj město drohi — tu ma so tež **h** wurjekować a pisać (za g). — **c) Předstajane w před u (ó)** so wurjekuje často jako **h**: hutroba — wutroba (dł. hutšoba), hupisać — wupisać . . . Za wusanen słyšiš zwjetša lusanen. — **d)** Słowje sčehel a zmahować matej rěkać: **šćewjel** (Sauerampfer rumex acetosa) a **zmawować** (khorhoj so zmawuje — „zmahowanje" by zwisawało ze słowjesom „móc" — pomhać, přir. polski: zmagać). — **e) h město j** maš tu: hić (= jić), hinak (= jinak), hermank (= jermank = jarmark), hišće (= jišće).

(Pokračowanje)

Towaršstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota Sokoł štwórtk wječor z dypkom 7:9 hodž. zwučuje.

Lichań. „Zernička" spěwa štwórtk wječer we 8 hodź. pola Bukanec w Klukšu.

Lužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Jednoty maja sobustawsko zapisy najpozdžišo do 15. februara zapodać. Po tutym dnju so ličba zastupjerjow za zwj. hł. zhromadźiznu na zakładże zapisow wjacy njepřijimuje.

Lužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo ma njedźelu 12. mał. rózka dop. ½11 hodź. w Serbskim Domju posedźenje. **Starosta.**

Radwoř. Hu. Jc. Množo maju tón raz **štwórtk** we 8 hodź. spěwanje, skowrončki pak žaneho nimaju. N.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smuter w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěšk: O. Janak w Budyšinje.

Mechaniska tkajerńja Hahn & Hummel

w Budyšinje na Třěbanskej dróży 7 (mjeńšinu wot dwórnišća)

wotewrja štwórtk 9. febr. drobne předawanje

Dźěłamy a podawamy čistoplatowe, połplatowe a bałmjane tkaniny, hotowe košle, najlěpše kajkosće po najnižšich płaćiznach. Na dnjach wotewrjenja dawamy wosebje **10 proc. rabata**

Waše mjeno

njetrjeba pod nawěškom serbskich Nowinach staś. Přez naše lićbowe nawěški namakaće kupcow, poskićenja, słužobnych, požčonki, znajomstwa atd. bjez toho, zo so Waše mjeno w nowinach mjenuje. „Serbske Nowiny" su w tajkich padach stajnje dowěry hódny, bjezstronski posrědkowak.

Dobra spušćomna

dźowka

do hródźe, kotraž móže derje **dejić,** so hnydom pyta

w Bačonju čo. 1

Telefon: Přěčcy 72

Brunčki

Powjedančko za małe a wulke dźěći. 111 str. 75 pj.

1¼ lětny wol

je na předań w Barće čo. 21

Serbske basnje a pěsnje

Jana Hajncy

52 stron 50 pj.

Wendische

Volkssagen und Gebräuche aus dem Spreewald

Nowy nakład

Wilibald ze Schulenburg

z rysowankami po žiwjenju

Něk město 3.50 **2.— hr.**

Na předań w Serbskej knihańi w Budyšinje

Presadźowanje palneho drjewa

1. na Klóšterskim hajniskim rewěrje **we Łazku** na wotdźělu 20 štwórtk 9. febr. pop. w 2 hodź. w hoscencu w Smjerdźanecj: **wšelake žerdki, palne žerdki a walčina.**
2. na Klóšterskim hajniskim rewěrje **Winowa hora** na wotdźělu 18 a w přepuščenym lěsu pjatk 10. febr. pop. w 2 hodź. w kupjelach Heil w Smječkecach: **palne žerdki, dołhe hromady a walčina.** Hajniske zarjadniswo.

Ptači kwas w Budyšinje

swjeći serbske towaršstwo „Nadźija" njedźelu 12. febr. 1933 w nowej sali „Katolskeje towaršiwje". Poskićimy: 4-hłosne khóry, sola, deklamacije, dźiwadło a druhe překwapjenja. Pokhadnja wotewrjenje so wječor ½7 hodź. Započatk ⅛8 hodź. Zastup 65 pjenjezkow z dawkom

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tutejše banki, kiž Serbske Nowiny bdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 34 — Budyšin — Štwórtk, 9. februara 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Dohladowarski wubjerk němskeho sejma swo'e wuradźowanje přetorhnył

Dohladowarśi wubjerk němskeho sejma, kotryž dyrbješe ź přichodnjotnym sapołožanjom **Löby** wo sawěsćenju wólbneje **swobody** wuradźeć, je **dyrbjał** swoje posedźenje přetorhnyć. Herjekajo a jśichiwdźaje wudma na Löbu wołajo, njedachu **nazionalsozialistojo** tutomu rěčeć. Nazionalny sozialist dr. **Frank** II Löbje porokowaše, so je we wólbnym wojowanju w Lippeskej Hitlera na najcejšího ikichiwdźił. Löba je pjeza wo „Sslowaku Adolfu ź trwawnymi poršlami" rěčał.

Löba je pichčeźiwo tutomu porokej sakitował. We wólbnej zhromadźiznje w Salzuflenje běchu na njeho nazionalni sozialistojo wudma „japowědźerjo wójnskeje złužby, krajny picheradnik a nowemberšti słótnik" nawołali. Jim je wotmołwił, so wólbne wojowanje na wobsedźinske należnosće storkaju. Schto bychu prajili, hdy bychmy jich wjednika, pokazujo na jeho złowjanske posahdźenje, mjenowali „Sskowak Adolf". Wuras wo „krwawych porštach" je hola wumyślenka.

*

Presidentej němskeho sejma Göringej je Löbe sćedowaze pisnu póžał:

Czejcjeny knjes presidento! Nazionalnosozialistiske zhromadźenje wuběrka za sakitanje ludowych stronow sa dźensa z wjednistwom sapołožanja Franka II njepřichwalujo herjekaja, přichadźeju jśichiwdźejo a ź nahladnjenjemi hrozo, zadźěwali so by wuběrk mohł sapoczeć wuradźeć. Dale žurnalisti, so kóžde nowe posedźenje z mojim přichodnjotnym nahladnjenjom njemóžnja. Proschu Waš tohodła, so byschće so na podstatu swojich přichodnjotnych prawow za to postarali, so bych mohł wuradźenja we nowym posedźenju přichwalić, kotrejž skakam, kaž bórzy snadź Waše klubjowe nje wukonaj. Dokelž su wěcy wuradźenja khowatne a dokelž su wuběrkowe zhromadźizny w Barlinje zhromadźene, prosu, so byšćeše mi hišće dźensa wotmolwili.

S wuběrnym počesćowanjom **Löbe.**

Politiske strony při wólbach do němskeho sejma

Za wólby do němskeho sejma, kotrejž smeja so 5. měrca, su so sćedowaze wólbne namjety přichilnjejše:

1. Nazionalnosozialistiska němska dźěłaćerska strona.
2. Němska sozialdemokratiska strona.
3. Kommunistiska strona.
4. Zentrumska strona.
5. Němskonazionalna ludowa strona.
6. Bayerska ludowa strona.
7. Němska ludowa strona.
8. Kschesćijansko-sozialna ludowa strona (Christliche Hibanje).
9. Němska statna strona.
10. Němska burska strona.
11. Landbund (Württembergšy winizarjo).
12. Němšy Hanowerjo.
13. Durinšti landbund.
14. Hospodarska strona.

Protest přećiwo rozpuščenju pruskeho sejma

Wotpadźene pruske knjeježerstwo je sjedn dopołdnja **statnemu sudej w Lipšku druhe wobšěrne pišmo pischepodało,** kotrejž so pischeśiwo rospuščenju pruskeho sejma hórjchi.

Wotpadźene knjeježerstwo praji, so je so sejm pischeśiwo postajenjam wustawy rospuščeł a, jada, so by statny sud rozsudźił, so rospuščenje sejma, kotrejž staj 6. februara němšti kommisar ź Papen a president pruskeho sejma Kerrl wobjawiłej, němskej a pruskej wustawje na pischeśiwo sleji a so tohodła njeplaći.

Dale dyrbi so swjedźeć, so němski kommisar njeje prawo měł, nowowólby do pruskeho sejma postajić a so je **pischikšane wólby** njebychu žnjeke wotměrjł. Stejišćischeho statneho knjeježerstwa so we wobšěrkórżbnym pišmje nadrobnje rozkładuje. Jako pichikohi su wothłosowanja wo namjetach a wucjah je sejmowneho posedźenja pschidate.

Nócne zraženja

Wutoru w nozy su w Gladbachu-Neumarku 25-lětneho kommunistiskeho dźěłaćerja Wilhelma Effernа satideneho namakali. Hakle pscheh někotrymi njedźelemi Eifer ź nazionalnych sozialistow k kommunistam pscheschpi.

*

Wutoru w nozy su nazionalni sozialistojo we Wolfenhagenje w Braunschweigskej sozialdemokratiski dom nadpadnyli, do doma so jsele kóncz tśelilo, so pischikšuschnizy němskostatneje khorhoje, kotrejž tam spachu, njemóžachu ź doma wuńcź. Telefonowe powody běchu rosrěźnyli a skoro wschě wokowe schkleńzy jeneje sale rosbili.

*

Po sozialdemokratiskej demonstraziji we **Höchstu** nad Mainom nazionalni sozialistojo do cźrjódy sozialdemokratow tśelachu. Jenemu pschišłuschnikej němskostatneje khorhoje so ź wutřelom sejehno srani. Jeho dyrbjachu do khorownje dowjesć. Policija je žydom wožobow sajała.

*

Sšmjerć Hamburgskeho nazionalneho sozialista Neubauera, **kotrehož** běchu w pódlanskej stwje jeneje nazionalnosozialistiskeje korčmy morwebo namakali, je so wujasnila. Nazionalny sozialist Nadolny **je na** policiju pschischol a tam prajił, so je Neubauerej w korčmje dyrbł revolwer pschepodacź a so je we tym wokomiku so wutřelł ź revolwera spuščeźił. Nadolneho su sajeli a do pschepytowanjskeje jatby podali

Železna fronta w Zawjeseleńskej zahrodźe

Železna fronta dźěłaćerjow je **wutoru** popołdnju w Barlinskej Swjeżeleńskej zahrodźe wulku demonstraziju **wotměła.** Sta tyśacy sozialdemokratiskich a kommunistiskich dźěłaćerjow je wschěch stron Barlina běchu so zhromadźile. S **khownym** rěčnikom bě pschedźenda sozialdemokratiskeje strony **Wels.** Pokazowaschе na skutki, kotrež je sozialdemokratija za dźěłaćerjow **po** pschehratej wójnje dokonjała. Nětkole je nusne, so je dźěłaćerjo do jeneje fronty sjednocźa. 5. měrca smjeje němšti lud hišće raz składnosć, wo **swojim** dóricze rosskudźiś. Pschi demonstraziji je njeje porjad kasnk.

Zemjerjenje w Badenskej

Sšrjedu dopołdnja su w Karlsruhe lohke podsemske stork zaczuli. We wschěch dźělach města je we wobydlenjach nadoła hibasche. Podsemski stork su w zyłej Hornjej Badenskej, wosebje w Lahru a Dinglingenach, w minuśe a w Freiburgu w Breisgawje pytnyli. Wón je snajnjeńsicha 20 sekundow traf.

Najšěršuschi je podsemski stork w Rostattu byk. Wobydlerjo z domow na dwóru wuběžachu. **Nikotři ź wotnom wuzlećachu.** Mnohy žebi njeswěrichu, so do wobydlenja sawróćeć, dokelž bo druhebo podsemskeho storka bojachu. W domach je ludźo na semju cźišnychu. Wjele wokonowych schkleńzow a schkleńzy wulkich wukładnych wokow je schćerjeło na kruchi rosšypnychu. Wukładźene wězy tworowych domow je rosnjetachu.

Najwjetšichu schkodu je semjerjenje na prawej stronje ricki Murgi nacźiniło. W prěnim wokomiku měnjachu, so je wěrjak w plumérni rosbuchnył. Schtlenjowe cźrjopy a zyhelowe rosbliki spowalenych withnjow dróhi pschikrychu schulach je jo wuczba sajtajiła. Teź we wokolnosći Rastatta je jo wjele schkody nacźiniło. Tak śej je w Oetigheimje **radnisa** a w Steinmaernach **schulske twarjenje wobschkodźiłej.**

Kommunistiska agitacija w holłandskim wójnskim łódźstwe a wójsku

Se šnijenjom wojerskeje mjedy je jo kommunistiska agitazija w holłandskim wójsku a łódźstwje spěchowała. Knjeježerstwo žebi tohodła rosmyślnje, hacź njety wojerśki mjsu sajo powjetśiło. Spjeczenja na wójnskej łódźi „Zeeven Provincien" kommunistow pohonja, dźiwju agitaziju ź tśakami we wójsku a wójnskim łódźstwje rosptuacź. W cźołmach, ź kotrymiž so matrosojo i dowolerjo na zjwoju łódź wróćeja, bo nětkole stajnje kommunistiske lśtaki namakaju. Wojacy jo ź nimi napominaju, to bychu žebi wojerśke rady wuliwołili a po pschikładze matrosow „Zeeven Provincien" cźinili. Se tule agitaziju ruka ź Moskwy wodźi, njeje cźe.to spójnacź. Ssadły kaž „Njech je žiwa žiwětowa revolucija!" na to pokazuja.

Henkwa sa spjeczowarskej wójnskej łódźi.

Wjedniśiwo wójnskeho łódźstwa w holłandskej Indiji je łódźe zhromadźiło, kotrež dyrbja spjeczowarjow na wójnskej łódźi „Ssydom provinzow" wobstupicź a sajeć.

Parižska kritika wo francowskim wotbrónjacym planje

Francowski wotbrónjazy plan je w Genfu niz jenoź pola sastupnikow Němskeje, Italskeje, Jendźelskeje, ale teź Pólskeje pschezwinistwo nadeschoł. „Echo de Paris" pische, so **fo** Polazy boja, so konferenza k rewiziji mérowych sprěczenjow dowjedźe. Tohodła i najwjetšichim njedowěrjenjom na samery francowskeho ministerskeho presidenta Pawoła Boncoura hladaju. Se sastupnikami Maleje ententy **fo** rosrěczejo, je Pawoł Boncour hežło wudał, so dyrbi jenoź francowski plan płacicź. Borzy po tym pak **fu** dyrbjeli swěrjeźicź, so **fo** Warschawskе knjeježerstwo po tym hežle njesłoložje. Pawoł Boncour je podarmo spytał, so pschećiwo tomu wobarać. Swonkowny politikar „Echo de Paris" k tomu pschispomni: Nam **fo** jda, so nam a Pólska prawo a so dyrbimy jejnemu stejišćeju pschihłosowaćź. Wschelake francowske knjeježerstwa **fu fo** w Lausannje, w Genfu a wosebje pschi rosprajenju pjećź nozow k krajam, ź Francowskej sjednoczenym, tak stajile, so tele kraje jim njemóža wojazy wěricź a **fo** na jich lubjenja spuščeźicź.

Žana přezjenosć mjez Jendźelskej a Ameriku wo wójnskim dołzy

fo ź Washingtona ź hubjenymi powěsćerjami tak wuhladach na rewiziju wójnskeho dołha do Londona wróćił. Pódlanskowa rosprawa psched kabinettowym wuběrkom je jara dołho trawa. Kaž rynje je jednanje wo pódlanskowej rosprawje tjane, je **fo** tola thorilo, so je president Roosevelt jenoź ź cźežkimi wumělenjenemi dyžbł wo snižanju wójnskeho dołha jednacź. Žada, so by Jendźelska zła za amerikanske twory snižka a **fo** k skotej nětnje sajo wróćiła. Pschede wschěm dyrbja **fo** kraje jendźelskeho knjeježstwa amerikanskim tworam sajo wotewricź, kotrež **fu fo** jim ź wuczinjenjom Ottawaskeje konferenzy sawrjele. Wěsty plan wo **re**viziji wójnskeho dołha njeje president Roosevelt pschedpokłoźił.

W Londonje maju sacźišcźeź, so budźe jara cźežko, wo rewiziji wójnskeho dołha ź Ameriku dojednanje doscpjeź. Finansne nowiny **fo** boja, so budźe njewuspěch jendźelsko-amerikanskich jednanjow na kurs jendźelskeho punta cźišcźejeć.

Jendźelska chce Argentinsku do Ottawskich zrěčenjow přijeć

Argentinske hospodarske wotpósłanstwo je ź wjednistwom argentinskeho nameśnjeneho presidenta dr. Julia Roci wjezera do Londona pschijěło, so by wo rosschěrjenju jendźelsko-argentinskich wikowanskich stykow jednało. Wotpósłanstwo je **fo** ź wurjadnymi cześcźemi powitało. Walesći princ (kronprynz) wotpósłanstwo pschi dwórnischcju wocźakowaschе. Cźežna straża kralowskeje cźełnje gardy psched dwórnischcom stejeschе a wotpósłanstwo psches město pschewodźeschе.

Jednanje budźe po sdaću dołho trać. Wobcźežnje praschenju budźa **fo** dyrbjeć rosrikać, **kak** budźe **fo** Argentinska do Ottawaskich srěczenjow pschijěć móz. Pschi tym **fo** wuczinjenje wo dowozu pschenicy a mjasa do Jendźelskeje ź jendźelskich kolonijow, wosebje ź Kanady a Australskeje njejsmě franicź. Argentinskej pak wo to nje, so by w Jendźelskej ja pschenicu a stót wotebrarjow namakała.

W Argentinskej majź nicźa.

W Argentinskej je **fo** na 5 800 000 hektarach majź wusyk. Dokelž **fo** wunoschk znjowo njeby mohł wotbycź, ma **fo** wuzywu na 1 500 000 hektarach sniczeć.

Pomoc za amerikanskich dźełon'emějer'ow

President Roosevelt, kotryž 3. měrca swoje presidentstwo nastupi, je **fo** rosrikał, **fo** hnydom je wschej rasnoscźu je snutskowinymi praschenjemi saběracź. Na 6. měrca **fu fo** hižo wschitcy gouwernerojo 48 amerikanskich statow do konferenzy skasali. W njej ma **fo** w pomozy ja dźelonjemějerjow wo wołóženju dawkow ratałstwa, wo snižanju wudawkow gmejnow je sjednorjenjom gmejnskeho zarjadnistwa a wo dawkowych reformach jednacź.

Prichodny radiowy komisar?

Kanjeńcański wyšši póstski president mjenuje so jako naslědnik němskostatneho radiowoho komisara Bredowa, kiž je prostwu wo puščenje ze zastojnstwa zapodał.

Wumělstwo a wědomosć

Módry ptak.

Pod tutym mjenom pučuje znata ruska malowniměłska dźiwadźelna skupina hižom přez 10 lět po swěće wokolo. Na wše 20(!) krajow je hižom wopytała a ze swojim swojorazným wumělstwom překa-pila. Je to něšto cyle wurjadneho, wosebiteho, wulkotneho, złoż tu direktor Jushny ze swojej skupinu poskića. Njemóže to jenoż mjenować „Kabarett, je to wjelo wjacy, je to woprawdźe dźeł a wołbłyšć ruskeho žiwjenja a ruskeje duše na jewišću stajene wot cyle swojorazneho wulkeho wumělca. Z kóždeho wosebiteho wobraza spóznaješ wotpohlad inscenatora zjednoćiš tři elementy, mjenujcy hudźbu, barbu a formu do jeneho cyłka. To spóčži kóždemu wosebiteu wobrazej njewšedźnu móc a žiwjenje. Začuwaš woprawdźitu symfoniju barbow. (Žony na torhošću, plokarńe, časnikarj). Kóždy wobraz so podmolnje abo lěpje zjednoći so z hudźbu ruskich mistrow. Kak dokładuje, zdźěła derje paradérowane Jushny hudźba na jewišću wulóžuje, je překrasnje, helv na př. Cistowa II rhapsodiju jako lubkowanje mjez hudźbnymi nastrojemi pokaza. Njemóže so tež zdźiwjeć dać Donskim Kozakam mały pekiw, kak ma so dirigować (dwójny kwartet!). Kabarettny tank bě „Nowy roman“ tu rysowje inscenator z wulkotnej ironiju politiske webstejnosće dźensnišeje Ruskeje. Na rysowanje milenja abo na zatěrbu wšelkich worstow podła so Jushny wosebje wo wobrazach (Wobrazki łódźnik. K čajej w 5 hodź. Cyganske sceny. Na torhošću atd.). Ze wšěch scenow rěči wso wobkładowy duch dir. Jushneho, kotryž tu w tak sobuźiwinowym posměwkom žiwjenje rysuje, a je w špilhelu ironije a dobreje lubkeje satyry pokaza. Sam jako přewodźer ma přez swój dołgy humor hórzy wšěch připos-luchanjow na swojim boku a wšitcy ženu z wutrobu přijuskaja. To běše wuspěch, kaž smy tu na tak mjenowanym ruskim jewišću zrědka wokhadźowali. Njech tajki wuspěch tež dir. Jushneho a jeho skupinu dale prowadźa na jeho cuźowanja po swěće. Njech Jushny dale w tak swojorazným wěsnin dopokaza wo swěće wosebitosć słowjanskeje kultury. —n—

Ze Serbow

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor barometer 746, hygrometer —22, thermometer wo dnjo +10. Dźensa we 8 hodź. barometer 747, hygrometer +12, thermometer w nozy +4. — Wyšiny nad srjedźnej Europu widomnje na mjezy dobywaja. Mot juha abo polonja sem tłoča ułkny k jewjeru abo k połnoc. Wuwjedrjenje pśihpowědnje nam też postupowaja zhusleja. Nižiny we jewjeru wobaraja pśihpławej symnych powětrow se jewjerneho ladojstwa morja, do naśich kraj pśihpławuja ješče pśichěrše powětry Atlantiskeho ocjana a juha. Tuž je naśich rosduch abo łokt rjenje pśichrětu. Mamy woprawdźe mily naletni počah. Lěpje wjchak by było, hdy by Boža stwórba hišće něśkoto cźasa w symsim sparu dremała. Na to tuchowitu jaunch wuhladow njeje. — Jutśe pjatk žłónczk 7,23 hodź. zhadźa a so 5,07 hodź. thewa. Mjezačt pop. 5,06 hodź. zhadźa a so rano 7,32 hodź. thewa. Jutśe je połny mjezačt. Pśichodźenak rjany počah staja.

Pśeni cikot ptačiny

Mamy lětsa dojcź njepśihtómnu symu. Nas trucje pśichima a potom so jaśo dny dołho dośahnyć hdy. Mjerzo runje mamy stajnje wokoło pśihpołdnišćich hodźin tózdeho dnja, ktoro mójemy pśiśicź rjanc naletne wjedro. Lacźne dusće so wuthodźuja a rozhladuja, pytaju zmadź za pśenjej twórtku. Nó, tak rucje hišće njeźdźe. Ale ptačina śedźi w cyrjódźach na sćhtomach, na nałich halofach. Sso cźi zda, jako by wjesćich sćhtoma i łopjeńkami debjeny hył. Nimje maju małe pjerśańki powědacj. Je to luboźny, mily cźikot, pśeni symt pomału so k nam hotowazeho nałeźa. Stejimy tuj sakonjeni pod sćhtomom a wócźko so ześoli. Haj jadośći wotucźa w nami ja nałeźom. Sćerźimy ju śebi źiwu w nałich wutrobach, hdyž hewak jenož hubjeństwo a nuja, žamopaśchosć a hida naš wobdawaja. A hdyž budźemy i łódźym dnjom krótku thwilku pośtuchaś na ptačinu, pytaś ja pósśakami nałeźa, budźemy so nałeźu pśihlinjeź pi ch i ho t o w a n i k pśihtimanju wsćich rjanosćow. Njebudźemy ani potnyć, tak je so śmiczta i procha méła, a hišo budźe tukaś ś łuźśi mała łubołinka — hušaza kwétka.

*

— **Pśeni mjetel!** Zsobudźelaczoŕ „Serbskich Nowin“ namaka wječera popołdnju pśinjeśe mjetela, malu łiśčku, kotrejež bě d ź łónczne nałetnje wjedro wuwabiło se symskeho łkowa. Naśe pśenje mjetele mjenujmy, śtake jako „redaktorśke mjetele“ a pśenje nałetnje pohotli, poprawom rjeka njeśpu „pśenje“ mjetele, ale nawopak pósledńje mjetele lońśeje nasomne, ći su jadośe i cźasom śwétej Bożemje rjec, a to śmije so nježe k ljuźom, to bychu nałeto so śtarale wa rozmnožanje mjetelstwa. Hyšo potom tajki rjany a śłónczny dźeń w małom wótku samnyh mjetela a jeho nawabi, wopadźeju i śebi abo śwój wumól łkowa. A to je potom pśeni nałetni pósot a „redaktorśi mjetel“.

— **Pudyśke bratrowstwo nimódnišeho rjada** (Jungdeutscher Orden) sajmadźe pjatk wječor 3:9 hodź. we wulkej sali „Mjeńśańskeje jahody“ śjawny wuprajeńśi wječor wo „rjadowej (jajadźenjśim) planje“ Arthura Mahrauna jako jenom ź mjenich połoźanych pućow ź hubjeństwa bjesdźełoźe, kotrejež wótstrowjenje je w ludowśkim hromadnym jezimje a tśi je najbóle palaze praśenuje kóždeho kujeźiwca. Pośajnjemy też na tutym mjenju na śhromadźiznu, w kotrejž źrjedźiśćeho śeji referat połobitkeho komtura Menzela ź Wutkich Rědarjej.

— **Mjeńśańśke dźiwadło.** Sa dźeńśnišći jawnje pośtajene pśedstajenje „Jona, kotraj wě, śehto chce“ je to 18. abonentne pśedstajenje D dyrbi so na nowy tydźeń wótstorcźiś, dokelž ja śhórnjenu tuj. Wuttinez njeje mózno narunanje ja htowu rólu namaśaś. Hraje to jako narunanje trejt „Wérny Jakub“. Pśiśt wótpśetuje to w 9. abonentnym pśedstajenju D trejt „Kral rjanośće“ wot jaśtkeho basnika Felitja Renkera. Sobotu je sawrjene pśedstajenje za Stahlhelm, w kotrymž so pśeni trójcź ludowy truch „Schtyrjo muśketéroje“ hraje. Sajtupne liśćiśki so w Paulez friśerśkim wobtkodźe na Kěžorśkej dróży dopředka pśihedawaja.

— **Sakśta krajna loterija.** Pśihi wutornišćim źśerjenju 4. rjadowanje 202. krajneje loterije (2. dźeń) padźe bo-lyče wo 10 000 hr. na cźišło 3920; dobyče wo 5000 hr. na cźišła 3920, 86 583, 116 420; dobyče wo 2000 hr. na cźišła 41 520, 59 489, 65 574, 72 658; dobyče wo 1000 hr. na cźišła 27 357, 147 091, 148 366; dobyče wo 500 hr. na cźišła 25 574, 50 105, 51 814, 61 789, 121 233, 126 895, 134 104.

— **Rij jutśje, ale njedźelu (12. 2. 33) śwjeći ha w Budyśkinje w Kat. towarśtwowni na Garbarśtej haśy „Sec-bolo „Placzi kwaš“!** Pśihibotujmy so hijo na to, pśichelej jenoż krótke dny dźela naš wot rjanoho ludowoho pśedstajenja, na kotrejž Sserbja a Sserbowki ź luźiśkeje domišlina a Budyśkeje śtoŕicy tóźelétnje khwataju — a to śtarí a młodźi je jamśnje radośćiu. Sapoczaś śwjedźenja wječor 1/8 hodź., wotewrjenje pokładnje 1/7 hodź. Sastupy jenoż 65 pjenjezkow pśacźi (to je ź pśedstajenja za sakonju nuhy. Tuj pśihindźeje wśitcy, jo by prawje rjenje było też pśihi wjaz.

— **Mjezowe jśiti (Freiśank) w Budyśkinje.** Pjatk 10. februara 1933 pop. wot 2 do 4 hodź. wotedawa so

Nowoćasna nabožna plastika.

„Křižowanje“ wot Arnolda Heuslera, kiž pyši połnócny bok Limburgskeje wulkocyrkwje. Tu je jednorosć srjedźneho wěka zjednoćena z nowoćasnymi formami wuraza. Dźěło sama so do najwznamnišich twórbow nowišeho nabožniskeho wumělstwa lići.

Ilfan:

Kasandra

Pśenjety roman.

36] (Pokračowanje.)

Saruchu naśiche kanony a jich tule mějachu spodźiwnu móz, wutorhachu tajke dźery w njepśećeśelskim wójsku, so mějachu wulku nuju, je hnydom sašo wupełnjeć. Kóžda naśicha kula trjechi, kóžda śmjeśi cźłowjekow, wójnśke pśihpravy a jtót. Widźachmy, kak pśihinjeśechu naśiche wutjéle wohenj do jich śkladow tśelwa, kotrejž rosbuchnywšchi, morichu mnoho ludźi. Jich wutjéle pak běchu njeboźownе, pak hacź k nam ani njepśećeśachu, pak naš pśećeśachu, jrédka jedyn trjechi, tśi pak njenaczini wjele śchkoh. Bě widźeć, jo pochachu Rušzoju a Turtoju njeměrni bucź. Pśichiźahowachu drje nowe wodźele wójśka, to bychu wupomhałe. Ale jich wjednizy pośtajichu je śwjerśeha tak njeśćépje, jo běchu cźasto wot naś śniczene pśedy hacź zapoczeńchu prawje wojowaś. Naśtachu tak we wójśku wśchelałe śchmjatańzy. Turtoju pochachu thahlaś, wérjachu drje do śwojeho kśimeta — wośtudź — jo njemóża pśheźiwo njemu ničzo wuczinić. Bě wokoło połdnja. Nadobno wocźichnychu wśchě kanony. Kaž w śtwórbje nadobno wichor wodyhnje, so by i cźim wjetśhej mozu ho dał do śchtomow a łkeźow a je śpomóźał, tak bě tu rozśkudny wokomik, so i połne moju waliśi na njepśećeśeła. S śzyrkwinśkeje wéże jaklinca śwój: jandźel Knjeza pśihinjeźe Marźji wóśełstwo. Tu torhnu naśi wjednik śwojeho konja i wotmachom, jeźachśe ka wétr zdhitamy wot jandźelow Bośich ruun śmuhu do dośćeza njepśećeśelśkich kulkow, wołajo: Bóh je ź nami!, a zyte naśche wójśko ja nim. Naśa dźiwja mějeńcza. Naśche bróńe pak mějachu móz ka mjeź Gideona, tyhzy padachu wot naś poraženi, potepłani, żarażeni. Jenoź telko jich wucźekny, so mohli domoj powéźeć pśihinjeźej, so jich towaŕśchojo leźo mornі pod bréśami śrjedź mjétow Unna a Hamm. Dobyeźe bě tak bojpolne, kajkehoż pśi nichtó nadźak njebě. Ale teź mnohy ź naś krawjachu i mnoho rauow, mnohy běchu tu wudychali śwojn duśchu. Naśymmy wétśik

jadowaśśe a miłośćiwe bróńy śćelećemu zołte, śłote kśiźeśo na padnjenych, njech běchu tśebeśćijenju abo pohanjo, njech śpravni abo bśćśhnizy; njeśćijenjochu zaneho rosdźela mjes nimi. Bě na wjeśor, hdyž jo nan jechaźo wróćichmy wot pśećeśeźhanja pośledńich ejekujerjow. Wéź domcź dźéśe źłonczko, tu pak so hišće jnnu wobroći, śhiadowaśche tak mile na dół śyśow, hdźej bě telko bedy a horja, a posłeźi wśho je źwojimi jaśnymi pomhami. A łcźośnje łatkincźachu śwoji wjeceŕneho pómócźka: jandźel Knjeja pśihinjeśł je Marźji posełłwo. Tej nétko pśihinjeśe jandźel méra na posełśwo, so je pśihićhot cźaś wumnożenja a pokoja. Dopjelnjene běchu śłowa Hermana Zeleśiśkeho, dokelž bě śmjerć wotmyła śłośćz. tśi je śtućił źidowśki lud: njeměru a buhahanjenje.

Trubły łatkincźachu a napominachu so źhromadźiś wokoło wjednika. Njeramjenły śedźeśche pśhed nami mérnje na śwojim konju a je śrudnym wóźłom śhiadowaśche tak rjeź na horśtku hišće źiwych. Wuceźeje źiwój mjeź, pałbże jón a poruci: „K modlitwje!“ Śudźba śaśiaji, hmuje jnnu rośkhowaćhu so pśihi wjećernej cźiśćinje po kraju, jimajcy naśche wutrobły. Horzy dźaś ź nich wuśnapowaśche k njebóśćim wujchinam, ź wotkłź bźyśćeśate hwéźki kaž Boże wécźno źhladowaśche na śwojich źwérnych. Mózuje śatrubicne trubły, łalne hłośy śajźewachu dźakowy śpéw a ź tyhajorych śchjiow klincześche: „Zebje my Boha khwalimły.“ Kaž Izraelitowje pśhi cźekujenym morju, tdyž widźachu śwojeho nepśećeśela, Faraona ze śwojim wójśkom potepjenego, mózuje Boha khwałachu, so je jich wumnożił ź pajorow Egiptowśtich, tak je tź my ź zyleje wutrobły łuśeje wójśkow dźakowachmy, so je cźłowjeśowe wuśwobodźił ź kwałe bolśchewikow — djabołow w cźłowjeźej podobje.

Pśichichodne dny dokonjachmy śrudne dźéło. Potkowachmy cźeła pśećeśelow a njepśećeśelow. Rujachmy hłubke a dołhe jamy, hdźej jich bjes rosdźela kładźechmy. Wśchitkim śhromadźije śtajichmy jako juanjo naścheho wumnożenja — w krutej wérje do horjeśtacja — wulki źwjatły kśiźiś. Njeśtajichmy ani Rućam zaneje bólśchewiśtiśkeje hwéźdy, ani Turkam połmjeśaćka, dokelž tute njejśtej cźłowjeśtwo wośdźiłoj, ale jim pśchinjeźej njeśtóncźneje bédy a cźerpjenja. My pak teź naśchim pśećeśelnikam pśhećjacźmy wéćny mér, a tón wulkadźa jenož wot Jéźuśa Kśuśiśa, kiž je prajił: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis — śwój mér wam śałwośtaju, mój mér wam dam, kotryž śwét wam dacź njemóże. —

Pśchinidźechu jnnne dośćeze. Tuj pytachmy jich w cźim mjeźe, hdźej śo wuwotpocźowachmy a pobjedźichmy. Lud naś horliwje witaśche a śaśtaraśche naś ź dobrej rowu, žamo wéne ź pićju nam pośćiśowachu. Mjeś śwe wutpocźowachu łkwatuje hród — nowy dom —. Śtarź śe to trochu hotowe, nałaźichmy śo tam ź wśelkom na cźśte wójśła. Mnoho ludu bě śo źbźało, jo by wuhladało wjećha, we kotrehoż wulkich śtułach śo po zuźym kraju rozdachu. Ludźo běchu śebi śe śelennymi haźźami śwoje kśiże ź wupyśchili ź cźeśći dobycźerśkeho wjednika. Na Janeźowym mjeśe pśhed „Nowym domom“ bě tajka cźśtcźerśina, je śatśećźiśu dźéźo, kaž bě to elijeśki hólź wośchćił.

XVIII.

Śnanjenja śmuy śo pśeweo bśle jewjaśchu. Śymne wétry dujachu je śwjeźera, śłónczneśpruhi běchu pośhuśle wo hrěwajcje mezy, jemja tak bśle a bśle śmdnjeche a ja ześ pśchićtwohu śłośte mrójy. — Mtódy dobyeźel naśtupi śwoje śujeźiwe, so by wobwiesił porjad a śahojał cźeźe rany, pod kotrymiź łud śtonaśche. Tuj njebé wjaźy trjeba wojakow, ale kóżdy śmdźejśche śo wróćieź do śwojeje domizne.

Jónu rano, dokelž ranśche jerza w purpurowej krajnej śeji njeźeśła wośkśwétłachu, śeźedłach śebi śwojeho konika, so bych ho dom podał. Wśerćy śo mi dźakowaśche ja śwérne śłużbu, — kiž bech pośledni cźaś ź wśichkom pola njeho — a jako myto a dopomnjenku dari mi nowy rjad. Mojeho konja pak posłaja po śchijt, hładźeśche jemu hrimy a thwałeśche jeho jako hwérnehu wojeŕśkeho pomocznika. Kóń na jtajeśche wuśchi kaž by rośumjał a rjehotaśche wjeśele. Lód na bech hodźinu jechał, tak śo wjedro pśchemérni, žlonczko śo jśhowa, wétśik pśchićerni cźorne mrócźele, śwuny dośćeź kiž bě śe śnéhom namérźany, śchmikaśche mi njeśwoju a pśchemeźa mi draśtu. Po puczju rosmyślowach, hdźe mam śo podaś. Skónczńje śo rosbudźich śymu pśchećźinicj w małej łuźśiśej wjeśy, hdźej namakach telko śłoźa a pokoja.

(Pokračowanje śćěhuje.)

na cžišla 420f—4500, šobotu 11. februara dop. wot 8 do 10 hodź. na cžišla 4501—4800 žyrc howjaše mjaso, punt po 30 pj., žyrc žwinjaze mjaso, punt po 35 pj.

— **Sso šatšelik.** Tudomny 52letny wobydleŕ j Fabrikskeje dróhi je šo wczera popołdniu wokoło napoł tśoch pichi Strowotnej Studni pschi Mužakowskej drósy šatšelik. Jeho cžełko je policija šebrała a da je do cžełownje Tuchořskeho pohrjebnišckeja dowjeseć.

Ze **Scheschowa.** (Swinjo cžełko.) Ssobotu dopołdnja twojschi ratař šwój žwinjazy khlěw rjedšeše a bě pschi tym žwinje puschcžił do šahrody. Pschi tym jena 2 centnarska ranja cžełna a pšches šamjerjujenu wěcžku tłochnu do hole. Ranju šu widźeli pola Nakej a Jitka to hori. Dotal hišcze njeje šo poradźiło ju šaso popadnuć.

Z **Hornjeho Wujesda.** (Jubilej wojeńskeho towarstwa.) Na šwjedženšy wupyschenej šali tudomneje Serbskeje gmejny žwjeceschе tudomne wojeńske towarstwo šwój 60. jubilej. Prěni pschedhyda k. kubler Pawoł Hajna z Khrapoicy poda krótku rosprawu wo stawiznach towarstwa. K. wyschschi telegrafowy twarki inspektor na wuršt. Pomer-Bitkopežanski pschepoda jastupnje k. majora Klemana Budyskeho w nadawku šakskeho šwjasta wojeńskich towarstwow rjany khorbojny bant. Potom šo mnohe žohnowanja za dalholetne žobustawstwo wutnamjenitych. Knjes Hidaršli mišchtr Arnoscht Krušcha-Hornjowujesdžanski, kiž je 27 lět žobustaw pschedsydstwa a šapisowař, šo j pschepodaczom hódnostneho dara za cžestneho žobustawa pomjenowa.

Ze **Skaskowa.** (Wuwinowany.) Psched Budyskim krajnym šudom jednasche šo wo padustwje na Skaskowskim knježim dworje. Winowachu dejeńskeho mišchtra Thomaša Lašaja z Rosenberga w Bytowskim wokrjesu. Lašai běsche měch jeczneho schróta tradnyk a jemu pschecžełenemu kublerej Róli donješ, kiž běsche z nim žwinje pjawał. Lašař běsche 3 njedźele, Róla 10 dnjow jaiwa dostał. Potom běsche šo pschecžiwo Lašajej hišcze dla šyntaneho šawjedženja k wopačnej pschišahy šudźito. Wulka khłostanska komora pak jeho winu njeměješche ša dopokasanu a jeho wuwinowa.

S **Wołšlinka.** (Morweho namakali.) Tu šu pschede wšu namakali morweho tudyscheho 53létneho khežkarja Korla Nitka. Wón bě z Cžišowa domoj jěł, dokelž hu jemu bubjenje. Duzy je drje Boža ruczka jeho šajała. Njeboczicžki šawoštaji žonu a 4 doroščene dźeći.

S **Kamjenza.** (Brěnje schkórzn.) Mile wjedro je hižo prěnje nalětnje pošoły šaso wabiło k nam do kraja. W nasčej wokolinje, w Jěžowje šu wobkedźbowali prěnje schkórzy, kiž hižo łóschtnje pšched žwojimi kukawami fifola. Nadźijomnje nowa syma khroble ptaczki šaso njewucžeri!

S **Hermanez.** (Nadpad.) Tu šta šo rubježniški nadpad. Dwaj zušaj kolešarjej nadpadnyschtaj wjeczor 26létneho Waltarja Kubana pola jeho statoka. Kalaschtaj jeho do rowtrohna. Kuban měješche pschi šebi 100 hr., kiž hłuboko nikodostnemu towarstwu. Kuban dźjesche je donjesc nowowuprofezowanu pokładnišku. — Po najnowšich powješčach je Kuban šu wušnał, so je rubježniški nadpad žej jemu wumyšlił, so je pjenjesy ša šo pschekrjeschał a šo tež šam ukalał. Wón drje podźišcho šaby wjeho prěšesche, tola šo z wčejemi khěžco šaschwjata, so njeje dwěla na tym, so je žej rubježniki nadpad šam wumyšlił. Tutón pschipad dopokazuje na pschipad pohonza Sperlinga z nascheho knježeho dwora, kiž bě tež wudał, so šu jeho nadpadnyli a wurabili, kiž pak bě pjenjesy tehorunja pschekschiwił.

S **Wojerez.** (Sslkborny kwaš.) Njedźelu běsche žnjódženje tudomneho rendanta wokrjesnje nakulowarnje Pawoła Pawlika žadne wjeselе spokžene. Tuteho dnja žwjeceschе wón še swojej mandźelskej Marju Nětichez žlěborny kwaš. Sdoboum žwjeceschе jeho žyn, nowowměschnik Alfons Pawlik prinišu w tudomnej katolskej farskej krtwi. Nimo jeho druhi jeho žyn, bankowski šastojnik Ewald Pawlik, žwój seleny kwaš žwjeceschе.

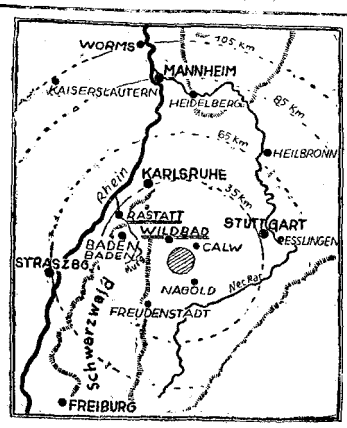
S **Cžorneho Khołmza.** (Cžežke paduštwa.) W dwórskischczowej korczmje pobychu njedawno dwójzy paduschi. Pschebornckachu wschě rumnoscže a kamory z namozu pospaczichu. Kradnychu zigary, zigarety, schokoladu, kofi, palenz, kuchiniku žeckerku, budźak a druhe pschedmjety w hódnoscži 200 hr. Tež automat kradnychu paduschi a žoln wlerčechu na polo, hdźež jón z namozu wozinichu a potom rosbity šaso na swoje stare měsno staschu. Sebrachu tež hischcze 20 hr. drobnych pjenjes. Sledźenje policije bě dotal bjes wuspecha. Sslubi šo 50 hr. myta tomu, kiž może paduchow šwěscžicz. We šamknej nozy běchu paduschi tež pobyli pola rěznika Hawsej, tam wschak lepichu jenoż nětkotre noże a sa-rězadło.

S **Lejnoho** pola Wojerez. (Pjerijnu kradnyli.) Ssobotu wjeczor pschi wichorojtym a deschcžikowym wjedrje wutrjwachu paduschi składnoscž a kradnychu ratarej Kitej Sslawoschej 8 kur. Haczrunjeż ludźo paduchow pytnachu, njeporadźi šo jim bohužel, jich popadnuć.

S **Khołma.** (Njebožo.) Dwanaczletna dźowka žiwnoscherja Widmarja padže se žynowoje lubje a šlama šej ruku. Sawołachu hnydom lěkarja, kiž šnjeboženej prěnju pomoz poskicži.

S **Běleje Wody.** (Nadpad.) Njedźelu njesnaty cžłowjek wudowu Rosaliju Fiedlerjowu na Tšelzwitzkej drósy nadpadže. Won rubi ji ruczny toschu. W toschi běchu jenoż modlerška kniha a nalowcži. Nadpadnik je njeschósnaty cžełnyl. Toschu pónbźelu na Budyskej drósy namakachu a wčzy wobžedžerzy wróčichu.

S **Małeje Darbnje.** (Wohelí.) 6. februara wjeczor wudyri wohelí pola hoščenzarja Reichmuta. Brójeń a kónja a tež ruždona brózeń šo wotpalichu. Wobnjowej woborje z Wulkeje a Małeje Darbnje ruczje šapschimnyschtaj a wohelí wobmjefowaschtej a podušyschtej. Tež woborje z Madlowa a Strěbliz na pomoz pschikhwatachtej. Njetrjebaschtej pak šapschimnuc, dokelž běsche hižo wschitko žpalene. Sobuspalile šu šo wschitke ratarske maschiny a grat, tej wótdźe 200 centnarjow žyna a šlamy. Wobeh je pjecza hóšnita ruka jatczila.

K cžežkim podzemskim storkam w polnócnej Badenskej.

Wurjadnje sylne podzemske storki potrjechichu polnócnu Badensku a načinichu přede wšém w Rastatu khětro wjele škody. Wuběžki zemjerženja začuchu samo we Wormsu, hdźež wobrazy ze scénow padachu a durje ze zamkow wuskočichu. Khartka pokazuje ze zemjerženjom potrjechenu krajinu. Kolesko srjedź khartki pokazuje městno najsylnišich zemskich storkow.

Z Łužicy

* S **Habrachcžiz.** (98 lět stara.) Najstarischa wobydlerka Habrachcžiz, Luisa Hönschowa, je pónbźelu swoje 98. narodniny žwjeczicz žmela. Wona žmě žo hischcze žadneje cžełneje štrowoscže a duchownеje czerstwoscže wjeselicz. Móje hischcze po skhodach khodźicz a wulke pizmo bjes nawocžow cžitacz.

Mandźelska tragedija „w módrym“

„Moja žona, tuta wrěžina (surija)“.

S Barlina žo piša: Hdyž Waltar S. žwoju rjanu Hanku domoj wjedźeschе, wiščachu njebješa polnych hušlow a jeju sbožo sdaschе žo wěcžne byez. Tola tuta wěczmjacz trajesche jenoż nětkotre měšaze a potom daschе žo Hanka wot žwojeho muža dźeliez. Měješchtej hušto rostoru a tutej swadźe njeběchu Hanzyne cžuwy srošcžene.

Po nětkotrym cžašu špišna Hanka, so šamota rjana njeje, kaž bě žej pschi roswajanju mandźelstwa to pschedstajiła. Se sadwělowanjom šapoda nawěschcž do nowiny dla žeńtwy. A wona inserowaschе, so mloda, rjana, njewinowacže dźelena žónška žej pschecžela wutroby pyta. Mjes nimi namakachu bo mnohy, kotříž chcžychu njesbožownu Hanku troschtowacz.

Mjes pschipišami běsche jedyn, z naitrojom pišany, hdźež jedyn knjes Hanzy sdźeli, so je z jenej wrěžinu (megeru) woženjeny byk, so pak tola dowěru k žonam šubik njeje a so chze se žonu, wot kotrejež jenoż lubosczіwu wutrobu žada, wospjet do mandźelstwa stupicz.

„Jenoż dobroczіwu wutrobu, to njeje wjele žadaze“, prajesche žej nascha Hanka. Tuj pišaschе na skromneho titjeja ruczе a šlasa jeho do jeneje kosejownje. Budże w zyle módrej draschce a knjes chyzł jako šnamjo běłu naliku w pileschi měcz.

Hanka wulke wocži cžinjeschе, hdyž w kosejownі žwojeho dźeleneho muža wuhlada.

„Ach tak! Mje hy potajkim z tej wrěžinu měnił??!“ šawoła Hanka roshorjena a dźeschе na žwojeho bywschego muža, rosdrapa jemu mjeswocžo. Na to wrěžny ju k ješenje, so krawa ležo wošta.

Tuto njelube intermezzo njeiadźewa, so Hanka bywschemu muželi wospjet rutu šawba.

Nětko štejeschtaj k druhemu rajej pšched šudnistwom. Hanka chzyschе mandźelstwo wospjet roswajacz. Hanka bě wuzuschtiła, so jeje muž, byrnjež woženjeny byk, pschejo šašo na žeńtwinšte inseraty pišaschе a ja žeńtwu žódźazom knježnicžkam wojsewi, so dreje tukhwilu hischcze woženjeny, ale da žo hórzy wot žwojeje „megery“ dźelicz a žej najhorzischo pscheje, i jenej dobroczіwej žónšcej žo woženicz.

Pschihódże k wujednanju. Hanka hórzy płakasche. Ssudnik jimaj k dobremu rěczeschе a ménješche, so to žaneho smyšła nima, žo rosjeńdź, dokelž budźetaj žo wěcže k tšeczemu rajej šwěrowacz. Hanka žo wuprajі, so chze hórzbu na rosdźelenje wróčicz, jeli ji muž žlubi, so ju ženje wjazy wrěžinu (megeru) njemjenuje.

To tež žlubi.

Wonka na khóbdbje koschescheše mandźelšti žwojej „wrěžinje“ žyły z mjeswocža.

Kak tola w špěwje rěka: Hlej, schto lubošcz njeczini ....

Radio

Pjatk 10. februara słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wšědneho programa: 11,30 přednošk wo skotarstwje. 17,10 přednošk wo automobilowej wustajeńcy. 19 přednošk wo cyrkwi a bjezdźełošći. 20,05 symfoniski koncert ze Stuttgarta. 21,10 njeznate polonezy.

Lipsk. Nimo znateho wšědneho programa: 15,15 přednošk za hospozy. 16 přednošk wo zahrodnistwje w februaru. 18 wo invalidnym a druhim zawšćenju. 19,30 khórowy koncert. 20 koncert Drježdźanskeje filharmonije.

Hišće ważne z dnjoweho programa. Mnichow: 21,20 nowša komorna hudźba. Waršawa: 20,15 filharmoniski koncert. Praha: 19,45 operetowy wječor.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota Sokoł štwórtk wječor z dypkom 1/4 hodź. zwučuje.

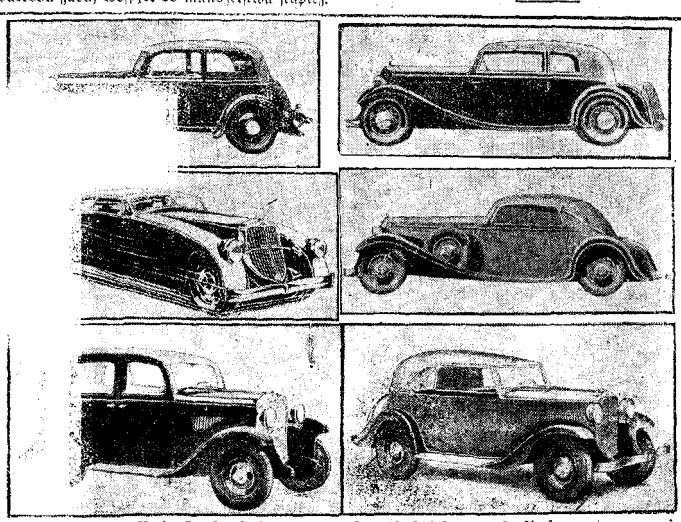
Drježdźany. Tow. kat. Serbow „Jednota“ wuhotuje sobotu 11. mał. rózka swój **54. załoženski swjedźeń** w žurli „Bailhaus“ na Budyskej drózy 35. Wšě so-bustawy, Serbja a přećelja so wutrobnje přeprošuja. Bohaty wopyt so wočakuje. **Předsydstwo.**

Liehań. „Zernička“ spěwa štwórtk wječor we 8 hodź. pola Bukanec w Klukšu.

Komorow. Jednota Sokoł ma pónbźelu 13. mał. rózka wječor we 8 hodź. w Kačej korčmje hłownu zhromadźiznu z přednoškom k. fararja Rioty. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo so na njej wobdźěli. Hosćo su wutrobnje witani. **Starosta.**

Radwoř. Hu. Je. Mužojo maju tón raz štwórtk we 8 hodź. spěwanje, skowrončki pak žaneho nimaju. N.

Radwoř. Jednota Sokoł ma njedźelu 12. mał. rózka pop. po nyšporje z dypkom w 3 hodź. krótku ale ważnu zhromadźiznu. Wšitke sobustawy, wosebje tež cyle wěsće pasivni so wočakuja. Přednošk je přilubjeny. Wo dypkownosć prosy **starosta.**

Před wotewrjenjom **wulkeje Barlinskeje wustajeńcy automobilow.**

Wot 11. do 23. februara wotmježe so w Barlinje wulka wustajeńca automobilow. Tam pokazuja so najnowše modele tukrajnych a wukrajnych automobilowych fabrikow. Horjekach na lěwo: NAG-wóz ze 6/30 P 4cylindr. motorom; horjekach na prawo: Wanderer-kabriolett ze 6cylindr. motorom; srjedź na lěwo: Maybach-Stromlinien-wóz „Zeppelin“, najlěpši wudźělk němskeje industrije za luksusowe wozy; srjedźa na prawo: nowy Audi-Front 6cylind. wóz; delekach na lěwo: nowy 1,2 litr. wóz wot Opela z polěpšenej karoserija; delekach na prawo: 4 sedłaty Opel-kabriolett z 1,8 litr. 6cylindr. motorom.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhladny na wjedro za jutrischi pjatk: Nětčišcne mile, trochu njewobłakane wjedro dale wobhowany.

* W Leipzigu po czahanju „Jelejneje fronty“ po dróhach puki mjes nazionalnymi sozialistami a hinak smužkownymi naštachu. Sedym wobsobow je so sranilo. Muža němšcestatneje khorhoje su z wuščekom do brjucha strachnje sranili.

* W Khocjebuzkej hornjej zyrkwi je predarjowej rěči cjeržo srohumicz. Tohodla su wobsamknyli, pisched tkiku wotžerečeju stajicz.

* Djetacžeř, ketrehoz běchu 31. januara we Wrótławju pischi srazenju z policiju sranili, je w khorowni na swoje sranjenja wumrěł.

* W połnóznym Barlinje je srjedu popołdnju žydom z pistolemi wobrónjenych muzow do wobydlnych mjeschcjanow ucwin „Der deutsche Weg“, organ nazionalsozialistiskeje opposizije, pschichto. W pisarni pschitomnych žydow pschijatajenzow wuzuntachu a potom akty, pisma a listy sebrachu. Nadzadnizy su je swojim rubjenskim njespokojacži cjekuli.

* W Spandawje su wutoru nazionalni sozialistojo nadjecjerjow kommunistiskich lětakow nadpadnyli. Pjecz wobsebow su z nožom cježko sranili. Policija je žydom pomnikow zajała.

* We Wuppertalu we wjecžornej Němskej je khriva wurjednje wjele žmjertnych woporow zahała. Wot 30. januara hacž do 4. februara je tam 80 ludzi na khripu a therosche, kotrez i njej swizuja, wumrělo.

* Sorjedu pschipołdnju je so pschi swuczowanjskim lětanju blisko Salisburya jendjelske bomby mjetacze lětadło zwrócziło. Schtyri wobsoby, kotrez w nim sedzachu, su žmjerc namakali.

Hitler před němskim nowinarstwom rěčał

Němski kanzler Hitler je srjedu w Barlinje psched němskimi nowinarjemi rěč mél, w kotrejž je po hłownym dźelu rjekł:

„Njemyslu sebi na to, nowiny někak wuputacz, tola dyrbi so telke wo hromadze o žanju mjes kujeržtwom a nowinarjemi rěcži, dyrbja po mojim mjenjenju tez nowiny swój nadawk dopjelnicz. Dyrbja so pschede wschem toho hladacz, so lochko sebi sami jeichkodzite a podawki politiskeho žiwjenja wopak pohladzite. Pohledanje lěta su nazionalistiske nowiny kruce politowali. Njemyslu sebi, so za to wjecžuju, tola wschelake nowiny su je stejischa objektiwnje kritiki, kotraz ma so w kóždym padze powitacz, na stejischego wobsobinskich pschikhodźenjow podale. Tonu dyrbi so wobarać.

Najtjarischa dźowka japanskeho kejora

je jara wobmjerjena pola japanskeho wobydlerstwa. Wona khodźi stajnje w jara japanskej drasche. Je to znamjo za to, kak jara so Japanska wupodaam europeiskeje kulturu spjecžuje.

Němski kanzler na to dopomni, so je w pjecžadwanatym tydźenju wulki dźel němskich nowin wjele politiske hitlarja a wobroky wotpał pohubził. Nowiny su tehdy dyrbjale powschitko swoje jednjacjeho porjada icz. Tez nazionalne sozialistiske hilanje su dołhi cjaš njepratajo pohubdowale. Tohodla prošy, so bu njeby wot wschego spocžatka wo nazionalnych sozialistach wotpokazany wuhlad wenprajił. Se swojej stronu je do swojeho nětčišcheho sastojnstwa i absolutnje krutej wolu sastupił, so swój samer na kóždy pad dozjel. Nichtó njemóže tomu wobaracz. Njemóže sebi icz wupjelz, so by so do nětčišcheho kujeržtwa swjatka wopla wesoła za sanjesc. Njesmje druheho samera swojeho žiwjenja, a to, schtoz ma za prawe, na kóždy pad pschewjedze, hanjo hdy by zyła Němska kanjenje do njeho mjetała.

Niczo dokonjaze wjetschiny móża so w Němskej nicz tohodla wutworicz, tola won sebi njemóže na druhim podłožu dyrbi na nětčišchim wutworjenje wjetschiny so dokonjaze samcry mysliez. Wjetschu hibanju dyrbi so w Němskej wesko kónz cjinicz.

Sa dźesacz lět njebudże w Němskej wjacy žaneho marthyrja.

Potom jako cjaš wjetschiche žywobody sabwita. Nichtó njech so sami sa to postarazju, so bu mjes tym jenoz to cjeržo, kotrez so dyrbja trjebacz.

Oldenburgske gmejnske nalutowarnje sastanu.

Nazionalsozialistiske oldenburgske kujeržtwo je wotpokas wudalo, z kotrymz so wschě gmejnske nalutowarnje na statne krajne kapy pschewjedu. Wotprawa so na to wotstronje stanje, so wschě gmejnske nalutowarnje 10. februara jtónczazu bilanju sestaja, a so so na podłožu tejele bilanje, aktiwy a pasiwy na krajnu nalutowarnju pschewjedu.

Gmejnske nalutowarnje bu potom jako wolbczki gmejneje nalutowarnje dale powjedu.

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

Haare, sich in die Haare geraten so hrabnyć (za wlosy), do kule přiść, wonaj staj w kuli, Haare hängen lassen wlosy rozpuscić, Haare lassen müssen zhubić, Haare stehen zu Berge wlosy so jomu „jeżachu“

Hab, um Hab und Gut bringen wuskčkać, do nahoty zoscičkać, wšo zebrać komu, wšo wuwješčić, wuhwizdać, wuwčć

haben tež: być čeho, na př. žaba je **židuzaneje kózki,** stare je sčežiwoje brody, złoto je **žołteje** barby (= žołty, być knuéaceju wočow (= měć wočy knuéacej)

had lina, rapi, so sloka (staru kožu) hlantet sich

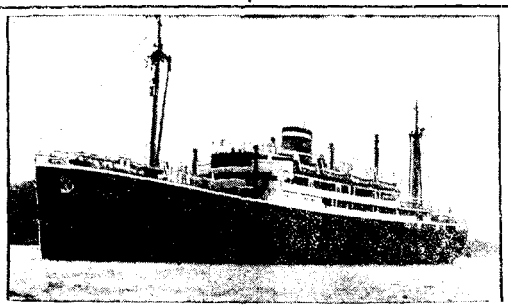
Hafer sticht ihn jomu wows (w rici) hraje

haften hlejben, bez přimnuwy so, přilčpić so, přismolić so

(Pokračowanje.)

Listowanje

Do Pěskec. Na Waše khartku z 2. t. m. Wam zdźěkujemy, za Waše přeče hohnužel dopjelnić njemóžemy. Póst, kotryž by w tutym padze Serb. Nowiny sobu brał, wotjedze hižo w 12 hodź. připołdnju a tehdom wone lisče hotowe njeju. Potom po 2 hodź. wotjedźe statny auto, kotryž žadyn póst sobu njebjerje. Tak je nam jara žel, zo Wam słužić njemóžemy. W přichodze prosymy dopisy přeče nje podpisać, zo móžemy Waan wšo w lisče napisać.

Nowy Hapag-parnik ja słužbu do Sorjedźneje Ameriki.

Parnik z dwójnym schrubom „Caribia“. Lodźne towarstwo „Hapag“ da jón nawarić za pasažeritu służbu do Sorjedźneje Ameriki. Parnik ma tele dny do służby stajiz. Wón muzi 16 465 tonow wody. Jón cjerita Diesellej motoraj, kotrejuj energija jhromadnje 11 000 konj. mozow wuczinja.

Strowotne rjećazki

džakne dopisy, pola
Rudolph, na Hauensteinskej h. 1

Zacynkowane

bowy, 28 cm 0.80
bowy, 30 cm 0.90
podołhojte wanje, 26 cm 0.95
podołhojte wanje, 30 cm 2.60
płokańske wanje, 80 cm 7.95

Gustav Siegel
w Budyšinje
na Zadnjej Bohatej hasy **15**

Havanna Club	6 pj.	Skat	10 pj.	Herrenabend	15 pj.
Erntewetter 3 st.	20 pj.	Bankverein	12 pj.	Fernando	20 pj.
Lockvogel	8 pj.	Budissa	12 pj.	Stahlstein	20 pj.
Facimann	10 pj.	Reichentor	15 pj.	Berggeist	20 pj.
Steuerwunder	10 pj.	Doppelkopf	15 pj.	Erntezauber	30 pj.

Albert Lehmann w Budyšinje

na Połnočnej drózy 2 při Bohatych wrotach
na Kěžorskej drózy 11 na Hauensteinskej hasy

Zrěčenja

při wotstupjenju staršiskeho kubla na dźěl, wuženjenja i při herbstwach, kupjach a přenajnjach po najtuńšim wobličenju

Hypothekowa kenclija E. Raue

w Budyšinje na Hošie hasy 32

Kedźbu! Kóždy tydźeń!

Najl. kórwne howjaze mjaso pumt 55 pj., při 10 pt. 50 pj.
najlepše swinjace mjaso pumt 65 pj., při 5 pt. 60 pj.
jatrowu a dobru kolbasu pumt wot 60 pj.
kaž tež wšitke druhe druźiny najlepšeje kolbasy jara tunjo

Jakubec, Herbska grychta w Konjecach

Wupjerk 1½ pošl. jenoz **7.80**

2 pošl. wupjerk **9.80**, hłowak schér m **1.20**
dobre w barbje a pjerjo njepschepuschczoze!

A. Kasper, Burglehn 11
(měj. J. Pilopp)
Snaty najlepschi dom za dobre wupjerki

Pjatk a sobotu
na naše znate
KUNELLA-margarinowe znamki
Kunella-wotrězki!
dwójne
Kunella

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej kniharni
abo skazajće ju sebi pola
dowěrnikow „Serbskich Nowin“

Jenoz **20 pj.**

Schirm-Pfeiffer
nětkle
na Hłownym torhošću
w Kupnicy (Gewandhaus)

Dobra spušćomna
dźowka
do hródze, kotraž może derje dejić, so hnydom pyta
w Baońu čo. 1
Telefon: Přěčecy 72

Wendische
Volkssagen und Gebräuche
aus dem Spreewald
Nowy nakład
Wilibald ze Schulenburg
z rysowankami po žiwjenju
Nětk město 5.50 **2.— hr.**
Na předań w Serbskej kniharni w Budyšinje

Wutoru 7. februara 1933 wotwoła Wšchomócny našu lubu, dobru maćeř, přichodnu maćeř a wowku

Madlenu Běbrachowu

k sebi a srjedu 8. februara 1933 sčěhowaše jej naš luby nan

August Běbrach

do wěčnosce.

We hłubokej zrudobje
swójba Hermana Pětře.

We Łušću pola Njeswačidła, 9. februara 1933.

Khowanje wobeju zemrěteju wotměje so sobotu pop. w 3 hodź. w Njeswačidle.

Přiloha k čisłu 34

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 9. februara 1933

Jantar we Łužicy

Jantar (Bernstein) žo słowuje namaka na powrjochach Narańšćeho morja. Je to skamjenjena žiwica wěsteje druhiny khójnow a schmrěkow. Jantar bě hižo wot prajšnych cząsow ženu jara wohlubjena wodobjenka, tohodla też i nim wikowachu po zyłym šwěće.

Mjenje znate je, so też we Łužicy žo namaka we wěrnych podšeńskich worschtach jantar. Tutón jantar žo wšchak je swojimi chemiskimi sestajenjom trochu rozešnaty wot jantara pschi Narańšćim morju. Tajki jantar je žo namakał we Łužicy w Zitawskich horach, dale w jamje Gizyn we Wojerowskej holi a też w bě'oblinjanej jamje pola Tyjoch Hwězdow. Mamy za to, so je tutón jantar z nam pschijschoł s wulkim powodźenjom, kiž wot połnoty z nam žo dobywasche. Mały kusk jantaru je žo też namakał pola Schmochcyc. Je jenoj 14 gr. cześći a je nětko w muzeju w Drježdźanskim Zwingerje. Wschě tute jantarowe namakanki pokhadźeja z tšeć'otneho horna (Tertiär).

Mjenje žadne žu jantarowe namakanki z poliwa (diluwija). Tute žo wusnamjenjeja s wobadrjeżanzi. Ssu žo namakale wokoło Shorjelza, Lubanja, Rychbacha, Lubija, Zitawy, Wulkich Nědarjez, Wjasowizy, Połcznizy a Wóstrowza. Najwjazy z nich je nětko w Drježdźanskim muzeju w Zwingerje.

Też w Hornjej Łužicy žo hižo w prastarych cząsach i jantarom wikowasche. Tak žu namakali pola Bitkopic w bahnje drjewjany kaschćik a w nim nimo 14 mjeńdźanych pjerschćenjow, nješchto kusow njewobdźełaneho jantara, kiž běchu 150—238 gr. cześće. Najšferje je tu psched 3000 lětami wikował swoje pokłady sthowak a jich wjazy njenamaka. Wobdźełane jantarowe debjeńki žu žo namakale wokoło Delnjeje Hórki a Lemischowa. Pola Lemischowa na pisch. žu nadeschli 34 jantarow. parlow, kiž žo namakachu w nopaschku pódła nmohich mjeńdźanych pjerschćenjow a jehłow. Namakanka žo nětko khowa w Drježdźanach w zwingerskim muzeju.

Narod parneho łódźstwa

K 125lětnemu wopomnjeću jeho prěnjeho Fultonoweho parnika.

Hdyž žo prěnje cłowjesće wunamakanja wukonjachu, běche hyjetsch tak: tajke wunamakanja leżachu dawno hižo w powěsći a zyła cyrkwa muzi bě posnyty cinita, dóniž žo słónczneje jenemu wulki skutk poradźi. Tak běsche to też pschi wunamakanju a wuprukowanju prěnjeho parnika, dokelž stawizny tuteho jěd'adła sapoczinaja žo po prawom nimale sto lět do złamnje prěnjeje jěsły Fultona se swojim parnikom „Clermont" na Hudsonu w Ameriźy. Hižo 27. pósnjenja 1707 jedźesche Papin, kotrehož mjeno je žo w mnohich techniskich wunamakanjach zwěznilo, s kolesatym wjesłowym czołnom (Ruderradschiff) narězy Fulda wot Kassela hacź do Münndena. Wjesche pak njesbože, njemóżesche swój wotpohlad, s tutym czołnikom do Zendźelskeje dojeć, pschewjesć, dokelž někotre druhe łódże jemu jeho parnik snicźichu.

Jedyn druhi pschedwunamakał Jan Hull, kiž 1736 na parnik z atmosferiskej parnej maschinu jend'eliki patent dosta, tola swój plan pschewjesć njemóżesche. Wot porjedźenjow James Watta pohonjeny, napwari Franzowza Perrier mały parnik w Franzowskej, kiž napschećiwo rězu jěcź njesamóh. 1783 jedźesche parny czołnik Franzowzy Joufroya na Sawnje do Lyona. Schtyri lěta posdźicho konstruowasche w Ameriźy John Fitsch prěni parnik a jedźesche z nim psched zhromadnymi konstitutionelnego kongresa na rězu Delaware. Dosta drje patent, ale žane pjenjezy za swoje wunamakanje. Tuž žo w lěcze 1798 blizko sahłódnjenju sajedźachu. Mnohy druhi žu hischcze wschelake pospyty k wuliwarjenju parnika cziniłi, dóniž słónczenje na tammym 3. winowcu 1807 prěni parnik mechanikuž Robert Fulton natwari a swoju prěnju jěsbu mjes Newyorkom a Albanom k powschitkownej spokojnosći pschewjed'e.

Wěsche žo jemu tutón prěni pospyt poradźił, dha jeho tola dóńć njepschełatowa. Jeho najtutejscha ideja bě, so by wot Napoleona nadawk dostał, so by tutón z pomocu jeho parnika swoje wójsko do Zendźelskeje pschewjesł. Schtó wě, kak bychu so tehdomnjsche zwótowe stawizny pscheměnile, by-li Napoleon tute wulkotne możnosće wužił. Tak pak jeho wuzmětschesche a zyła Franzowska z nim, z pomocu — myślcze sej jeno — warjeneje wody psches morja sej a njepschećesła sbić.

Ssamo pschećiwo tutym njewinjpěchanu je žo parnik spoczatk saidźeneho stoléta trjeże pschećiwnikow a słónczenje na ważnosći nadobył, kotrež žo dla elektromotora pomjenschila njeje. Pschezo hischće nětdy wuzmětschena „warjaza louda" njeměrne cześe z njewschědnej spěschnosću psches morja cźeri. Parnik bě hižo w sachtym létstotku jedyn ważny postup cłowjeskich stawiznow, byrnjež žo jemu kaž Stefenjowej je swojej lokomotiwe wuznjeli, a podźicho hischcze bóle d'ało „kołowrótneho hrabje" Zeppelina.

Wohnjowobornistwo

Se **Spytez.** W Lorenzez hoscenju wotmě dobrowólna wohnjowa wobora pod swojim wjedniком wopałnar mišchtrom Matkom Herrmannom swoju słowniu zhromadźiznu, pschi kotrejž běchu też měschćanosta Kurzxeiter, cześeny hudźbny mišchtr Lehmann a pažiwni towarschojo pschitomni. Wobora wopschija 31 hobustawow, mjes nimi 11 hudźbnikow a 9 pažiwnych a 2 cześmeju hobustawow. Rospravnu pokładnje poda feldwebl Müller, lětnu rospravnu woborny wjednik. 22. meje 1932 žo słotnik Maks Herrmann za wopałneho mišchtra pomjenowa.

J. P. Hebel:

Wulěkowany pacienta

Bohaći ludźo maj runje tak derje kaž wschitcy druzy wschelake cześe a khorosće wustaci; pschetož žu khorosće, kotrež to powětsje njetsja, ale w polnych jchłach a jchłeńzach a w mjeńkich žydach a židźanych łozach. Wo tym móże tanmy bohaty Amsterdamski někotre słowa wěcześ.

Zyle dołhe dopołdnje žydasche w mjeńkim półstrowanym stólzu, tobak kurzo, hdyž pschełeni njebe. Runje tak w popołodnjischich hodźinach. Zy'e popołdnje jedźesche a pijesche pak něschto symne pak něschto cźopłe, bjes teho, so by hłódny byt abo apetit sacźuwał; jenož wosmódy dla, hacź do wjecźora, tak so pola njeho nichtó swěsćicźej njemóżesche, hdyž so wobjed sapoczinasche a hd'e wjecźereć. Po nóznej połdźi lehnu so do łoża a bě tak žrózny, kaž by zyły dźeń kamjenje nakładował abo drjewo rubał.

Wot tajkeho porjada dosta napołdźetku to'sty brjuch, kotryž bě tak njelepy kaž tajki gwanowy měch. Jeda a spar njechcachtej jemu wjazy tyć a njeběł dołhi cźas tak prawje strowy a też nic prawje khory. Hdyž jeho žanu druhdy ž'yschesche, tak mějesche tři sta a pjećzaschćesćo cźacź khorosćow, njenuzny tódy den druhi. Wschitcy lěkarjo, kotriž w Amsterdamje bydlachu, dyrbjachu jemu radźicź. Spózera zyle bowy połnych měschćenzow a zyle kopacze połneho pulwra a pilow, tak wulke kaž kacze jeja. Mjenowachu jeho žortnje napołdźetku jenož hischcze dwónohatu haptyku. Tola wschě lěkarstwa jemu nicźo njepomhachu, dokelž žo po tym njeměješche, schtož jemu lěkarjo prajachu, ale prajeschе: „Dundr tola njechał, ta cźo žym bohaty muž, hdyž dyrbju kaž poł žiwy być a lěkar mje za moje pjenjezy wustrowicź njecha."

Skónczńje sjoni wo lěkarju, kotryž sto hodźin sdaleny bydleschе; kotryž je tak wuschikny, so khori wustrowja, hdyž jenož na nich tak prawje pohladnje, a žnjerecz dźe jemu z pucza hódź je k widźenju. K tutomu lěkarjej mě-

Takle zakhadźeše wichor při amerikanskim naraňšim brjozy.

Asfalt přibrjožneje dróhi w Atlantic City, kotryž kaž kněže wysoke žołmy woprawdźe do kruchow roztorhachu. Tutón hrózbny wichor cyclonowašo při mórskim brjozy pola Newyorka a načini daloko a šeroko njesměrnu škodu.

Kak w Italskej bahnišća wusušeja

W Italskej namakachu žo njedaloko Roma hobrske bahnišćeja. We sajchlych lětstottach ludźo žo podarmo prózowachu, wušuschicź tute njeplódne krajiny. Nětko je žo Mužolinimu poradźiło, dospicź tu nékajši wuspěch. Je to wschak płaczło wjele pózy a pjenjes. Dwja 18. hodownika sajchłeho leta žu nětko w krajinje Pontinskich bahnischćow, kotraž bě prjedy wosbeże jsě wuwolana dla jsraschneje malarije, sakužili prěnju wjeś Littorin na pódźe, wotdobytej bahnu.

Wjeś prjedy njesłónczne bahnische'a žo wupschestrowachu, tam dźenja schćerka asfaltowana autowa dróha wjeś je płodnych honach. Prjedy njebě tu krajina k nicźomu. Lehnjesche žo tu straschna malarija a wužitk pschinjese bahno ledy jako hnójnischcze. Hižo staroromiscy kejserjo a kralojo, pschecejsko ludu a schpekulanc'a, wschitcy spomnachu, z idealistiskich a druhich pschicźinow, wušuschicź tute bahna, so bychu ludźo z nich měli wužitk a so by jako było tuk płodneje role wjazy w Italskej.

Tola podarmo běchu wschě prózowanja. Ludźo dyrbjachu so wdaco pschedewsać a z malarija žez žadasche worowy po tyšazach. Skónczńje žo italski diktator Mužolini da do toho dźe'a a wušuschicźe Pontinskich bahnischćow sakužiły pschikaza. Italji stat bě tutón nadawk na so wsał pschede wschěmi z teje pschicźiny, so by schkitał strowotu ludźi, kiž bydlachu w bahnowej krajinje. A tak žo pomału bahnu a wódźe wudrěwasche jedyn kuž kraja za druhim a na nowej dobytej pódźe žo sajwdlichu najprjedy jenoliwzy, potom sta ludźi a z tym też nasta nowa wuzitkowa, sajwdlicź tu z hromadami ludźi, tak so by Italska žo tak rjez powjetschita nutskownje.

Też w Italskej je wjele 100 000 ludźi bědnje žiwe we wulkoměsćach. Bě to za Italiju žiwjenjske praschenje, sastarać tutych ludźi. A tak nakta plan, kiž nic jenož w Italskej, ale na zyłym šwěrce bu hežko noweje doby: połěpschenje dotal njepłodneje pódy, so bychu ludźo měli z njeje wužitk a khléba.

Zuśbnik widźi w Italskej jenož kraj połny rjanosćow a žohnowanja. Pschi tym japomina na to, so w Italskej tři schtwórcźiny kraja tworja hory a hórki, kiž su njenje płodne, hdyž schtomy njerostu, hdyž ani pod jenuzu žo njenamakaju bohatstwa. Tohodla bě trěbne wušuschenje bahnow a pschestworjenje do płódneje role. Wjele je žo hižo dokonjało, ale wjele bahnischćow hischće cźaka na wušuschenje. Dyrbjał žo zyły plan naras pschewjesć, by k tomu trjeba było 80—100 miljardow firow. Tuž mózemy srozumnić, so je zuże dźelo žo rosdźelilo na 30 lět.

Wušuschenje stawa žo na to wa'chnje: Stat najprjedy swěsći, w kotrych krajinach je je stwotnitskich abo druhich pschicźinow trěbne połěpschenje pódy. Najprěnitsche dźelo je sjadowanje powodźowanja, pschewjed'enje sazydlenskich twarjenjow, twarjenje puczow a dr'chow mjes statokami. Tola žo tuto dźelo njemóże wschudźe we wschich krajinach jenajko pschewjesć.

Stat žam njemóże njepospěšnje wschi tute zjawne dźela wuwjesć. To wobžedźerjo ležownostcow žu zhlad nja a załoženja družtwa, so bychu z tym dospili jenajke pschewjed'enje dźelow. Potom žo wobroczeja na stat a jemu plany pschedpołożeja. Stat wschak žo njespokoji z tym, postajicź rosměr pschichodneho pschestworjenja, ale žam też pomha praktiźy z tym, so spožcźuje kredźi k pschewjedźenju wušuschenja.

A wuspěchi? Njemóżemy tu hischcze podacź nadrobnu liczbu. Ale mózemy tu naspomnicź pschikłady. We wušuschenej krajinje Rovigu je na pisch. létny wunoschk rataksje produkzije žo powjetschił wot 8 na 60 miliionow zentnarjow a w provinzy Terravje, hdyž prjedy bydleschе na kwadratnym kilometrje 84 ludźi, žiwi žo dźenja hižo 180 ludźi. Tute liczby wjele praja.

Mužolini, kiž je dał nastork k wušuschenju Pontinskich bahnow, jnajesche žiwji lud. Won wědźesche, so kóždy italski měschćan žo žedźi za žiwjenjom na wsu, won wědźesche, so kóždy Italcźan ma wulki sajim za rataksiwo a so ma dar k ratarjenju też bjes wulkeho wuwucźenja. A krija w městach bě žedźenje za ratarskim žiwjenjom na wsach skerje hischće'e pohnjnika.

Jednasche žo też wo to, dźiwacź na sportny ras. Saharicź nowu generaziju k tomu, prózowacź žo wo rekordy a semi wotdobywacź nanajwjazy. Dale pak žo też wo to jednasche, wjesnu lud, kiž je też w Italskej khětro sejadkarsti, pschejwědźicź wo ważnosći nowocźasneho hospodarjenja a tu žo wosjewi nowe hesło: „Pschenicźne wojowanje!" Krajiny mjes sobu wubědźowachu, kotra šmeje najwjazy najlépschepe pschenicy. Kóžde léto žo wotmětwa ratarska wustajenja a kóždemu rólnikej kwajn tu mjta. S tym žo też wuwabi cźesćezelakownosć. Hežo bě: „Wjazy pschenicy a lépscha pschenica!" Wěsche to wubědźowanje pilnosće a horliwosće a ſ tutoho „pschenicznego wojowanja" bu w pošlednich létach hižo „pscheniczne dobywje."

Wožebity statny podsekretar w ratarskim ministerstwje dokładuje plany połěpschenja pódy a žo stara wo porjadne pschewjed'enje wulkeho dźełanskeho plana italskeho diktatora. Mužolini je na to wašchnje swórit krajne hódnosće a w mérje dobył nowe kraje za Italiju.

jeschе wulku bowěrn a napiha jemu huydom žiwoje šlejnischcžo. Wčkač pytny bórsly, schto jemu pobruchowasche, njemuijzy niž lčkarstwo, ale pomčrnosć a hibanje a prajesche: „Wočakki, tebje chzu bórsly wuhrowicć!“ —

Tohodla napihu jemu lččk šeščhowazeho wobžaha: „Dobry pschečelo, wasche položenje je šc; tola budže wam pomhane, hdyž chcezje poslúchać. Maeje šle šwčrzo w krjusche, waku še žydom klamanl. S tutej waku dyrbiju ham wčzeć a tohodla dyrbicže ke mni pschijčć. Tola njemčnčeže na žadyn pad jčć abo na konju jčchać, ale na wozslowym króniku pschijčchać, hewak šlchažeeže waku a tuta šezerje wam čzrjewa, žydom čzrjewow na ras. S druha nješmčeže wjazy jčć hač dwaj rasaj so dšeń taleč polneje šelenimy, pschipoldnju pječzenu kolbačku, wječzor jelo a rano mjažnyu polinku. Schtož wjazy jčšeže, šnčje teš waka wjazy, a tak pschezo wjetšha rošeže, jo wam potom šatwo šattčži, tak so krawčžik wjele wjazy k pschimčrjenju njesmčje, ša to pak kaschčedy šlak. To je moja rada, a hdyž nje šeščhowaeš njechaeše, njebudžeeže pschichodne nalččo kokulu wjazy wolać šlyšchcš. Čžinieže, schtož chzeeže!“

Jako chory tak šam k šebi powědaeše, daeše šebi hnydom na druhi dšeń schlórnje namašać a poda šo na puć, kaj bě jemu lčkař poručžił. Prčni dšeń dšeše tak pontalu, tak so by mohł schlink prjedy njeho lččć, a schtož jeho pošerowi, tomu šo njedžakowaeše, a hdyž nihože na jeni waczka lčšeše, ju šakepta.

Ale hižo na druhim a tčczim dnju pytny, kaj so bychu ptaczli dolho wjazy tak lubošnje njeswčrnje kaj dšeńa, a rješa šaeše šo jemu tak čzerstwa a žitne róže na polu tak čzerwjene a wšchitzy ludzo, kotrychž šetka, šdachu šo jemu tak pschečelne a wón teš; a šdače ranje, hdyž i hospody wuidče, bě rjeršcho a jemu šo wjele lčšo a špčchnischo puczowaeše. A jako na wošmonatnym dnju štónčnje do města pschikhwata, hdyž lčkař byblešche a na druhe ranje šnaw, bě jemu tak derje, šo praješe: W žanym njepschijomnischim czašu dyrbiju wotkhorić, hač runje nčtkole, ldyž dyrbiju k lčkarjej. Hdyž by ni tola šnajnjerščha kast we wuschonaj hrunczało!

Jako k lčkarjej pschidže, pschimany jeho lčkař ta ruka jemu prajšy: „Nčk powědaješ ni jomu wot wšcheho špasatka šem, ješto wam pobrachuje!“ Na to wón wotmolwi: „Knješ lčkař, ni Bohu dšak nihože njepobrachuje a hdyž je c wy, knješ lčkarjo, tak štrowy kaj ja, tak móje mje to jara šwješčicj.“ Lčkař praješe: „To je wam dobry dnch radšil, so ješe na moju radu pschijmał. Waka je nčtko wotewrčła. Tola maeše hišče je ja we krjusche. Tohodla dyrbiče hišče pschi domoj ličć a domu pilnje drjewo rčzać, a nic wjazy jččj, hač waš blód k temu njemnjuje, so njebudu šo jeja wužiwnyli, tak móje wupšahu šarcha dospčje.“ Ale bohaty zušnik praješe: „Knješ lčkarjo, ješe wopraudže pschekkepawu, ja waš derje šrohmju.“

Bohaš rak je lčkarjowu radu derje wobked bowal a je šydomowčšomdšešat lčt, šchtyri mčšaje a dšešat dnjow šiwy byl, tak štrowy kaj ryba we wodže, a je šdže nowe šćto lčkarjej 20 toleč pošlał.

Sokołstwo, šport a hry

Ralbičanske sokolske I. napřeco Worklečanam I. DJK 5:3 (3:2).

Njedželu 5. maleho rožka mózachu Ralbičenjo zaso jónu zajimawaj kopanicy přihladowarjow. Škoda jenož, zo bě runje tajke hrozne wjedro. tak bě so jenož mało přihladowarjow na športowniščo zešło. Bě drje so hewak někotryžkuliž k tutej hrě podał. Jako we 3 hodž. kopać započinachu, so počinaše khětro dešćować. Tola to koparjow na žadyn pad njewottraši, dachu so zmužiće do kopanja. Wobej mužstwje kopaštej derje, nic jenož po měnjenju přihladowarjow, ale kaž so to kóždemu mužstwu šluša. Hra bě nimo měry zajimawa, spěšna a wosebje jara wotmětjaca hač do kónca. Njepobrachowaše tež na překhwapjacych momentach, tak na př., hdyž so rózk třěleše. Hrajachu woprawdźe fair (přistojnje), tak zo běchu přihladowarjo jara spokojeni. W połčasu po ¾ hodźin stoješe hra 2:3 za Ralbičanow. Po połčasu kopachu Ralbičenjo napřeco wětřikej, tak zo so jenož z časami na njepřećelskimi wrotami předobychu, ale potom bě strašnje, dokelž mózachu zaso z nowymi wrotami ličić! Ralbičanski stražnik dźeržeše při tutej hrě wjele lěpje, hač posledni raz napřeco Kulowej. Zo Ralbičenjo njedźelu tak derje kopachu, bě tež sobu tohodla, zo pola nich zaso nowy kopar sobu hraješe, tak zo so předku derje zrozumichu. Tež sudnik spokoji hrajerjow a wosebje tež přihladowarjow, dokelž cyle njestronisey sudźeše. Kaž hižo naspomnich, sebi wšitcy hrajerjo najwjetšu prócu běrjechu, zo bychu swojemu mužstwu česć wopokazali a tež přihladowarjow spokojili, štož so jim tež derje podarži. Z derjezasłużenym 3:5 wopuščichu Ralbičenjo swoje sportowniščo. Tuž dało tak!

Přilopk

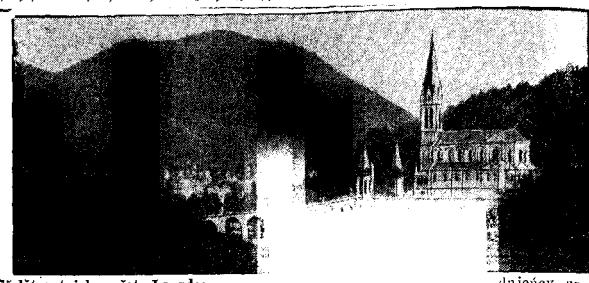
* **Lodokamak „Malygin“ šhubjeny.** Ruški lodokamak „Malygin“ běšche pola Nowoje Semje w Połnóčnym Lodowym morju šnjeboži. Dwaj lodokamakaj běchtaj jemu ſ Archangelika na pomoc khwatałoj. Njeběšche pak njepřichijomneho wjedra dla možno łódź wutkowacź, hač runjeż běchu wodu ſ njeje wulkumpali. Nětko přichemyšluja, hač njebychu łódź podnórili a pšćt měrniščim wjedrje šaso šběhnyli. Wšchitku přichprawu ſ lodokamaka šebrachu. Wobšadka je šo na pomoc parnik „Lenin“ podała. S dalšchim džełom dyrbi šo pschešłacź, so ma šo ſ tym ličźicź, jo budže łódź šhubjena.

Hłosy z čitafstwa

Gustaw Lilienthal, kotrehož wobraš Sserbšte Nowiny pschinjeješchu, je pšches dwaješ ſ lčt šo prózował wunamakacj lčtadło, kotrež by šwojej šchidle hibało kaj ptak. Bě šebi natwarił modell w podobje kokpja (šchwona). S tym pospytowaschе na Barlinskim lčtanischežu, hdyž jemu jeho bratra dla měšlnosć darmo poskicžichu. Sšwoje zyłe šamoženje je pschi tutych pospytach pschijšadźił. Psched dwaceći lčtami widżach jeho tam džčłacź. Wježelesche šo pschetwoscho, hdyž jeho ptak druhdy ſchidko hibny. Poradźiło pak šo jemu njeje, šwoju myhł wuwjesć. Sch.

Swójbne powěšće

Sm r ě ć i : Jan Arnošcht Voigt, dawkliběrał na wotp. w Budyschinje, 78 lět; thowanje budże jutrje pjatk pop. ½2 hodź. wot Tuchořšteje zyrkwje. — Marja Reinhardtez w Budyschinje; thowanje budże jutrje pjatk pop. ½3 hodź. wot Tuchořšteje zyrkwje. — Šusa Weberowa rodź. Girbigez w Hajnizach, 42 lět; thowanje budże jutrje pjatk pop. w 2 hodź. wot žarowanšeho domu. — Johanna Kummerowa rodź. Hórenez w Małej Nydeji pola Wojerez, 67 lět; thowanje budże šobotu pop. w 3 hodź. wot žarowanšeho domu, Minizowa dróha 6.

75 lět putniske město Lourdes.

Dnja 11. februara swjeći slawne putniske město Lourdes w francowskich Pyrenejach 75. nawrót dnja, na kotrymž so knjezna Marja 14lětnej pastyrcy we skalnej prózdninjeicy zjewi. Wot tuteho časa puéuja dnjeńcy, zo bychu so přez hnadu maćerje Bożeje wot swojich čerpjenjow wuswobodzili. Na wobrazu widźimy swětasławnu Lourdesku putnisku cyrkej.

Kospodarski rozhlad

Schwórtk 9. mat. róžka 1933.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 dollar	4,209	100 polšk złotych	47,275
1 jendželski punt	14,42	100 češkosl. krónow	12,465
100 swajc. frankow	81,19	100 franc. frankow	16,435

Buršy běchu so wčera šašo ihrabale. Kaž je tózda mróčzałka čžešni, tak ruče ihřeje je mikły wětřik. Njezdźiwačhu wčera na naše politiske poměry. Mějachu šašo bóle dewěrlíwe mčnjenje. Wobrot w akzijach njebě wulki. Jich kursy so jenjnichu hižo ſ tym, so so politiczenje akzijow w štromnych mjeach hibaješe. Sa rentowymi a dołjnymi lističinami so žiwiščo praschachu. Tohodla tych kursy šašo posłužichu.

Statny kanzler Adolf Hitler je tele dny nowinarjow pschijał a we žwojich rjekowach na nich so wschelakich wažnych praschenjow dótknył. Nowiny dyrbja prawo měrć, so w rosumnym jmyšle to na štutkach wyschnoscže wusłaseja, ichtož bychu pschemyšlowanja jałkuži, to rčka nowinarška kritika njeješmě so wunjemdricź w schčuwazym jmyšle. Wón, statny kanzler, pódže žwój puczj runu šmuhu, njedaju so je janje strony mylicź. Sa 10 lět w němskej republizy žanych sozialdemokratow po Marxowym jmyšle wjazy njebudže.

Produkťowe witi wczera w Barlinje pschinjeješchu šašo ješłabjenje płaczijnow pschenjža a rožki. Mlyny a witowarjo štoro niczo njekupowachu. Wschitko pschijimałe štatna žitarnja. Wołoeže pschibčrałche dowos rožti ſ krajinow najbóle rožu płahowažych. Tamnischi ratarjo šu šo tola pschepokałi, so nowe knježeństwo njesamóže žanehu powyschenja płaczijnow kuštowacź. W Barlinje so płaczijny ſ pomozu štatneje žitarnje na wyšokim štkhodženju dźerža, na wšach mlynu a witowarjo rospomninaja, schto budže, hdyž štatna žitarnja pschestanje žito dale kupowacź. Pschemyšlo žita na štkadach khowacź njemóže. Powschitkownje běchu płaczijny wczera ješłabjene, wołoeže w termijnowym witowanju.

Wczera płaczeńe w Barlinje zentnar:

pschenjža 9,40—9,50 hr. (9,20—9,30); rožti 7,70 hač 7,80 hr. (7,60—7,70); jeczmjenja, nałčnego 8,25—8,75 hr., najmšt. 7,90—8,20 hr. (7,65—8,20) wowša 5,75—5,90 hr. (5,60—5,75).

W termijnowym witowanju

pschenjža ſa měrz: 10,32½—10,28¾ (10,05—10,12½) ſa meju: 10,40—10,38¼ (10,12½—10,20);
rožti ſa měrz: 8,28¾—8,26¼ (8,17½—8,20); ja meju: 8,38¾—8,36¼ (8,25—8,30).
wowša ſa měrz 6.17½, ja meju: 6.30.

Nětotre płaczijny ſ Drježdžanſkich witow.

Kaczata 3—4 hr., Kury, štare 2—5 hr. (3—5), młode 2—3 hr., holbje 60—100 pj., hušy, šarčane 85—100 pj., kaczki, šarčane 90—100 pj. (90—110), kury, štare šarčane 70—90 pj. młode šarčane 80—110 pj. kury 75 pj., schčzuki 1,20 hr., liny 110—120 pj., jabłuka hač 30 pj., běrny zentnar 2,60—3 hr., punt 3—5 pj. jódźna łobeda 18—30 pj. (30—35 pj.), zhła 8—10 pj. krón 35—60 pj. (50—70 pj.), štolotej, łečzik 10—25 pj. (10—35), šał, běły 5—8 pj. cžešwjeny 8—10 pj., hač 10 pj.), žydrožity kał 25—40 pj. (30—60 pj.), šały kał 10 pj., pětrischčika 4—5 pj., motchej 5—8 pj. rapunzki 50—70 pj. (80—100 pj.), rjepjeń 40 pj. kulta 110—150 pj., jeja 12—13 pj., prawaki, šuschene 5 hr., šmorje 7,50 hr., hriby 3 hr.,

Sudnišče pschešłodžewanja.

Pjatk 10. februara 1933:

w Holschtrowje w knježim domje dop. w 10 hodź.: Wumošen, šlejazy cžašnik, powěschak drašty.

Ssobotu 25. měrza 1933:

w Běłej Wodje na šudnišťwje wó šťwje cžo. 8 dop. w 9 hodź.: Kněža w Běłej Wodje na Hórnej hašy čo. 34, šlušcha pschekupzej Rich. Heinrichej w Klénnom.

Konkursowe termije žrjedu 8. měrza 1933:

dop. ½12 hodź. w konkursu nad šamoženjom Elšy Gertrudy šwud. Scheibenbauerowe rodź. Puyez w Budyschinje na Hornječerkwi hašy 47;

dop. ½12 hodź. w konkursu nad šamoženjom pschekupza Korle Adolfa Rößlera w Budyschinje na Bohatej hašy 3.

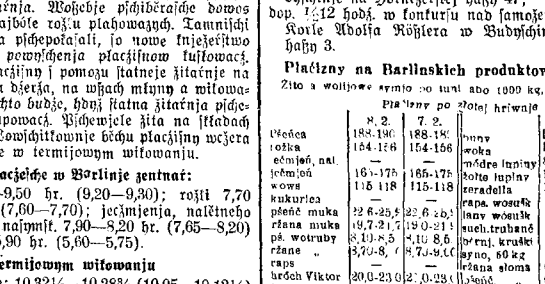
Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołijowe symło po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaczizny po złotej hriwnje

	8. 2.	7. 2.		8. 2.	7. 2.
Pšenica	188-196	188-196	bony	12,5-15,0	12,5-15
rožka	154-166	154-166	woka	13,5-15,5	13,5-15
ečmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	8,00-10,0	8,00-10
jeczmjeń	165-175	165-175	žołte lupiny	11,5-12,7	11,5-12
wowš	115-118	115-118	seradella	17,0-23,0	17,0-23
kukurica	—	—	rapa. wosušk	—	—
pšenc muka	22,6-25,5	22,6-25,5	lany wóšuk	10,40	10,40
rżana muka	19,7-21,7	19,0-21,5	such. trubanč	8,60	8,60
pš. wotruby	8,10-8,5	8,10 8,6	wjerj. kruški	19,2	18,2
rżane „	8,70-8,7	8,7-9,0	syno, 60 kg	1,75-2,15	1,80-2,20
raps	—	—	rżana sloma	0,75-0,76	0,60-0,70
hrčch Viktor	20,0-23,0	21,0-23,0	ješné, „	0,40-0,60	0,45-0,60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,40-0,50	0,45-0,50
pše uški	12,0-14,0	12,0-14,0	ječna „	0,40-0,50	0,45-0,50

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smole w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawodźik: G. Janak w Budyšinje.

So spjećowacy namórnicy wotwjedźechu hollandski pancerowany křižak.

Hollandski pancerowany křižak „De Zeven Provincien“ (sydom provincow), wotwjedźechu so spjećowacy domorodni namórnicy z přistawa w Olele (na połnócnym kónci kupy Sumatry) do wotewrjenoh morja. Jako druhe hollandske wójnske łódźe pancerowany křižak doscehnychu a k přepadam žadachu so spjećowarjo z kanonami na swojich přeščehar zamérichu, zo dyrbjachu tuči nakhwilnje cofać.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. s čišći Smolerjec knihičišćerňa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Dowje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěsткi, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so atajace nawěsткi a twjele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho zranjenja z 1000 hr. — hdyž zemrje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bjezmócny. Kóžde znjezbožeњe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeњa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 35 | Budyšin — Pjatk, 10. februara 1933 — Bautzen | Lětnik 92

Cła za dowoz skotu, mjasa a šmałca so powjetša

Po namjece němskeho ministra za sežiwjenje i rataršwo dra. Hugenberga je němske knježerstwo najprjedy zła i schlitanju klotarstwa wobsamkło. Nowe głowne łady by so *ze słowotk w „Němskim nadwěchtniku"* wozjewiłe. **Schtlaze zła sa žiwy skót, mjaso a schmalz so powjetscha.** Němska dyrbi so z tym njetrjebawschego dowoza zmjenjeć. W nadrobnosćach so **zło sa žiwy skót ze 27 na 50 hriwnow** po dwójnym zentnarju powjetschi, **sa woły** z 22½ **hr. na 45 hriwnow** po dwójnym zentnarju, **sa žwinje** z **27 na 54 hriwnow** po dwójnym zentnarju. **Mjasowe** zła so powjetscha z **45 na 100 hriwnow** po dwójnym zentnarju sa čerstwe mjaso, je **60 na 150 hr.** sa **jednorje pschihotowane mjaso a** z **110 na 280 hr.** sa **lepsche mjaso.** Sa tele wutłady njeje dotwoja trjeba. Wobstatki skota w Němskej su wjetsche dyžli psched wójnu a sa domjace sastarane potrjebe dosahaju. W tymle nastupanju je so dyrbjało sapschimnać, dokelž běchu płaćiwy pornjo pschedwójnjenym czasej wołsebje niske. Tak na pschikład index za nětčišše płaćiwy pola howjadow jenoż 53, pola žwini 67, pola wowzow 64, pola skota wjcho hromad'e 62 prozentow pornjo pschedwójnjenym czasej wuczinja.

Z powjetschenjom **schmalzowego zła** na **50 hriwnow** dyrbi so dozpječ, so so nascha tukowa potrjeba z domowinskich wutłodow bjerje. Tale naprawa je wołsebje sa nasche płahowanje **žwini** wulzy ważna. Płaćiwy za žwinje su tohodła niske, dokelž so žwinjazy tuk njebohdźesche wotwjez, kotremuž dowós wukrajneho tuka wulku konkurrenzu czinjesche.

Wjelsche złowne płaćiwy po wotběžењu złowinskich swjasanjow w němskoschedźiskim wikowarskim sćežcu 15. februara 1933 do mozy stupja.

Socialdemokratiski nam'et k pruskemu prašen'u

W jakim kjenje podaty namjet socialdemokratiskeje frakcije jakše knježerstwo namołwja, so by pola němskeho knježerstwa žadało, so by so hindom němskostatna rada hrabała. W njej by jakše knježerstwo dyrbjało **nanajwažnišo k pschećiwo wołkadženju pruskeho knježerstwa pro-wowacz.** Sakka dyrbjała toho wuża ktoraž pola statuta so žada rodać.

Socialdemokratiski namjet žada, so by jakše knježerstwo pola němskeho knježerstwa se wschěmi možnymi prakami klank napschećiwo stupało, po kotrymž dojdźe **na słowe tarify, wurunarstwo pschi swadach mjes dźěladawarjemi a dźěłacerstwom, prawo na dźělo, schkitanje dźěła, sozialne sabiščenje a wobhdźelcerstwo wot němskeho dźěłoweho ministerstwa wotdźělić.**

15 jimacych wukazow přeciwo nacionalnym socialistam

W nozy 5. februara su w Friedenawje pola Barlina nacionalni socialistojo kommunistiski korčmu „papowu hórku" nadpadnyli a wjchu nadobu rosbili. Korčmarku, wudowu Hanu Rüdervou, su z wulkim kjercej schkitanje pranili. Policija je 16 nacionalnych socialistow na tutym sajała. Hdyž bě jich žudnik w policajskim presidiu přeslyschał, je so pschećiwo 15 z nich jimazy wukas dla kaženja krajneho měra a dla pschećiwenja pschećiwo zakonjej wo tšelnych bronjach wudał. Hischcze so njeje wuspěchowało, schtó je tšelał.

Nowy Löbowy list Göringej

Dla podawkow w pożledniim pośedźenju dohladowarskeho wuběrka němskeho sejma je wuběrkowy pschedsyda sapołožaj Löbe presidentej němskeho sejma Göringej pišmo połał, w kotrymž praji, so ma njepodrěbne wuprawowanje z nacionalnosocialistiskim sapołožanom Frankom, kotrejž bě Göring namjetował, po Frankowym lisce za njemožne. Pokazuje na schkodźenja, kotrenuž je se strony nacionalnych socialistow wustajeny a kotrež su dźesacz krócz cźesche dyžli wuras, kotryž so jemu w zyle swobodźenej jormje z jeneje wólneje shromadźizny pschijimuwa. Pschi tychle wobstejnoscach, Löbe mění, bychu so nacionalni socialistojo dyrbjeli pola njeho samołwicz, ale niz wón połu nich. Löbe potom swoju žadosć wospjetuje, so by Göring směrujo na dra. Franka skutkował, kotryž je pschipowědźił, so kóžde pośedźenje snjemóžni, kaž dołho směje Löbe pschedsydstwo.

Też lěkarjo so dla politiki wadźa

W Barlinje je so też hižo do lěkarskeje komory politiska swada sanjeła. Přjedy hač w kjedowskim pośedźenju wuradźenju dnjoweho porjada dóńdże, nacionalni socialistojo žadachu, so by zyle pschedsydstwo wróco stupiło a so nowe wujwolilo. Pschi tym městno namjetneho pschedsydy ja žebje žadachu. W debacje, kotraž so dla tutoho nanjeta rozwi, wótre słowa padachu. Pschedsyda tohodla pośedźenje pschetorje. W lěkarskej komoru prěni króć z lětwizy internazionalu, z prawizy spěw Horsta Wessela sanjesej słyschachu.

Zraženja w Kamjenicy před sakskim sejmom

Pożledne zraženje mjes nacionalnymi socialistami a pschiwuschnikami němskostatneje khorhoje w Kamjenicy, kotrež su žebi jedyn žmjertny wopor a pjeć zranjenych žadale, sneje dohru w sakskim kjemje. Sozialdemokratojo su namjet podali, kotryž knježerstwu porucza, so by pschećiwo wjedniskim Kamjenicanskeje policije je wjchej kruteje pośtupowało. Wono je pjeża hižo wospjet na katastrofalne waschnje saprajiło a najjedniše policajske naprawy njenałožowało. Pschepytanje wo tym, schtó je muża němskostatneje khorhoje z bajonettom žmjertnje zranił, dokbi so kjemjetwemu policajskemu pschepytowazemu wuběrku porucźeć.

Dale su sozialdemokratojo namjet dla krwawnych podawkow w Leisnigu podali.

Wobzamknjenja wubjerka sakskeho sejma wo automobilnym wobkhadźe

Hospodarski wuběrk sakskeho kjemja je kjedu wo namjetach na stunschenje automobilneho wobkhada jednał. Jenohłósnje je so wobsamkło, pola němskeho knježerstwa žadacz, so bychu so benzinowe płaćiwy snižile a so by so wobkhadźerjam automobilnych drožkow w nusy w jenotliwych padach dalsk za wós spunschežił. Motorske kola hacz do 500 ccm mozy a automobile za male pschemysły dyrbja so wot dawka wuzwobodźić. Dale dyrbi so automobilnym drožkam sazo bjeskłowne cźěridło podawacz. Knježerstwo je so přikło, so hmć so z sunschenjom derjewoweho spirituza kčežej, Nowjet ha pschija, z kotrymž so němske knježerstwo namołwja, so by so automobilowy dawk po pschetrjebanju woblicził a so jeho wunoschk na twarjenje drohow nałožił.

Sa němskostatny monopol za wikowanje z cźěridłom a minerałnymi wołjom njeje so wjetschina namakała.

Politiske zraženja

W **Charlottenburgu** z. Barlina je kjedu w nozy mjes kommunistami a nacionalnymi socialistami k tšelenju dóńdło. Hdyž policija pschikhwata, běchu wobdźelkeni cźeknyli, jenož dweju cźeskorjanceju do khorownje pschinjeschu: 21-lětneho pschekupskeho pomocnika Erbarda Foxa, do khribjeta tšeleneho, a 22-lětneho Alberta Stägu z kulku w nosy. Wobaj so k kommunistam d'erzitaj.

*

We **Wilmersdorfu a Barlinje** kjedu wjecźor kommunistojo a nacionalni socialistojo do so tšelachu. Dwaj muzej buschtaj khětro cźeżko na ruzy zranjenaj. Pódła toho mlodu hołzu do płuzow tšelichu.

*

W **Braunschweigu** bě sozialdemokratiska strona do konzertneho doma kjedu wjecźor na shromadnu demonstraziju pscheproschła. Mjes wopytowarjemi shromadźizny bě też wjele nacionalnych socialistow, kotiž so z pschiwuschnikami němskostatneje khorhoje a sozialdemokratami bórzy do pukow dachu. Pschi nich **stołzy, piwowe karanczki, popjelowe nopschi a blidowe nohi tam a sem létachu.** Policajski kommando tohodla shromadźizu rospuschčeji, pjedy hač so sapoca, a wopytowarjow se jale honjesche. Na dróhach z pukami dóńdże, pschi kotrychž so też tšelesche. Też na druhich městowych městnach puki padachu.

*

W **Königsbergu** su nacionalni socialistojo na dróży do pschiwuschnikow němskostatneje khorhoje schwalili, hdyž so tuchi z jeneje shromadźizny wrócźachu. Skónczuje so z nowjenji a druhimi bronjemi wojowasche. Wsche hromadźe so pjeć wozbowow frani, mjes nimi tśi pschiwuschniczy němskostatneje khorhoje.

W **Hamburgu** stejdu w nozy psched jenej nazionalnosocialistiskej korčmu k zranjenju dóńdże, pschi kotrymž so tšelesche. Jeneho policajskeho sastojnika do wutrobna tšelichu, jeneho pschiwuschnika němskostatneje khorhoje do ruki. Dale su jeneho nacionalneho socialistu we wukhodźischczach z revolwerowym wutšelom cźežko franili.

Francowzojo so noweho tšojozwjazka boja

W pożledniim pośedźenju wukranego wuběrka francowskeje deputertskeje komory je ministerski pschedsyda Daladier cźežkim nadpadam sastupnikow oppozitiskich stronow wustajeny był. Žórło njemjenowanjskich i wotkel na wědomosć, sapołožaj **Ybarnegary** praji, so **Němska, Italska a Madźarska w auguscze sandźeneho lěta tajny swjazk wobsamkle.** Po nim by Italska Němskej pomhała, połski korridor wróćo dobyć a snowa Pólsku rozdźělić. Němska pak by Italsku we wójnje pschećiwo Juhosłowjanskej podpjerała. Italska chze so Dalmatinskeje smužowacz a tohodla Juhosłowjanskej wójnu pschipowědźi. Sa tele plany je so Madźarska z **Italskej** tež Awstriska dobyć dała. Po nich dyrbja so staty, kotrež su po swětowej wójnje nastale: Juhosłowjanska, Cźěskosłowakska a Pólska rozbicz a Rumunska so kylnje pomjeńschicz. Wospjetne transporty kónjow z Italskeje do Awstriskeje za Madźarskeje su wójnske wotmyślenja Italskeje wotkryle.

Wažne je, so so sapołožaju **Herriota,** nowowuwolenego pschedsydu wukranego wuběrka, praschachu, schto želi wo tutym tajnym swjazku myśli. Herriot, kotryž je hischcze njedawno z ministerskim presidentom był, wotmołwi: „Wo wobstacu tajkeho swjazka žym te žane sposzelki dostał, tola žym francowske wonkowne ministerstwo wopraschcźił, njemježo dopokaty sa to, so je so swjazk, kotryž sce najpowniši, hižo podpisał."

Potom Herriot hrožazym słowam sapołožaja Ybarnegarya pschihłosowarjow, z wulkim pessimizmom wo europiskim politiskim połoženju wěcźesche. Přjedawjscki ministerski president też mjenjenje sastupowasche, so na to **Hitlerowy wuspěch** jako dobycze nad komunizmom wobhladacz a so je tohodla **k krawnemu sbliženju Francowskeje a Rusleje dóńdło.** Tole sbliženje je so hižo pschi podpisanju francowsko-ruskeho pakta njenadpadnjenja pokasało. Herriot pomjeńcź potwjerdża, so je w blischim cźasu wojerskaj attaschejej sa połstaństwo w Parizu a Moskwje pomjenjetaj.

Někotre komunizmu njejsne sobustawy mjenjachu, so je je bi **Hitler** wotmyślił, Francowskej a někotrym druhim wulkonozam swjask pschećiwo kommunizmej namjetowacz. **„Hladajmy so tajkich Barlinskich planow internazionalneho sjednoczeństwa pschećiwo kommunizmej,"** jedyn so bustaw warnowasche. **„Sady nich so plany sa němske nadknježstwo w Europje, thowaju. Hitlerske hibanje so ne wjeczerstwu wójnu pschećiwo Francowskej měri."**

W swojich nowinach „Ere Nouvelle" Herriot k myslenju w swonkownym wuběrku deputertskeje komory zlě dowaze praji: „Němska pschećiwo nam manevruje a ga mo też pschećiwo Jendźelskej. Wona žada so wobrónjenjom po kelkosći a kakosći. Prosnje so wo dospo'nu swobodu we wojerskim nastupanju. Hitlerowe hibanje žebi pschiwiżowarjow swonka Němskeje dobywa. Se wschěch stron k nam alarmowaze powěsće pschichkad'eja. Też z Beograda a Warschawy. Swonkownopoliti'ke połoženje Francowskeje je thmurne.

Kapitulacija so poskić'a

Pola hollandskich knježerstwowych měnjenow je **nowa** schkrowa powěsć z wójnskeje łódže „Zeeven Provincien" dóńdła, w kotrej wobkadka swoju **kapitulaziju** z wunjenjenjemi posłicza, kotrež je hižo pjedy spožiła. Telegramm ma podpismo: „europejsko-indiska wobkadka". Dale so dostawarjo schkrowego telegrama prosicha, so bychu nadstajenym knježerstwownym měnjenjam dźělili, so so z spjecźenju **njeje z kommunistiskimi wotpohladami dóńdło, a** so žebi wobkadka na nałožnosće njemyślił. Wona je jeno pschećiwo snjenju nindy a pschećiwo sajeczu towarschow protestowała.

Schtwórtk je žo ijpječenja w hollandšim wójnšim tódźenju w hollandšej Judšej pšeh hollandšu ijejm pšihi nješka. Kommunistiši nanjet je žo ſ 75 pšheščiwo 2 hłoſmaj wotpokajal. Sozialist Cramer w druhej komorje cźerpjazemu indochinišemu ludej ſwoje ſmužkitje wuprajł a kuježerjstwo warnowaſche, ſo njeby wojerſke napravy nałožowało, kotrež buchu ile ſrjeſhnyli mełe.

*

Na kupje Jawje w hollandšej Judšej žo ſa 12. ſebrnara revolucjonarna ſbromadźina domorodnych pšihłoſnje. Lećaki, kotrež k wobdźelenju napominaja, žu ſ cźerwjenej barbu cźišcźeſane. Domorodni nazionalistojo je roſcźerjeja.

De Valera z 82 přećiwo 54 hłosam wuzwoleny

Parlament irſkeho ſwobodneho ſtata je žo po nowowólbach ſrjedu prěni króć ſeſhoł. De Valeru žu ſ 82 pšheščiwo 54 hłoſam ſa preſidenta ſakó wuſwolili. Wón ſwój kabinett pšehdstaji, kotryž je w najwažnišich ſaſtojnſtwach runje tak wobſtadźeny, kaž pšeh nowowólbami. De Valera je, kaž dotal, ſ miniſteriſkim preſidentom a ſdobom ſe ſwonkownym miniſtrom.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 10. februara 1933.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer +42, thermometer wo dnjo +10. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer +10, thermometer w nozy +10. — Schkleiza je wot wczerawšeho ſaſo padowniła. W ſewjeru abo połnozy cźehnje nimoměry ſeſkyſnjena nižina nima. Naſchich ſtron dótka ſo jenoż je ſwojim wuběžkom, tak ſo mamy trochu wišate ale mjenje ſcherjaty poczaſ. Nižinu pšchewodźeja ſ tšwilemi njemdre tola mile wětry. Ale nam po ſdaczu tola ſymniſchi poczaſ hroſy. Po powědźach wjedrawnjow pšchipławuja ſymne powětry ſe ſewjerneho morja. Dokelž ſylna wyſchina ſaha wot ſewjera hacź do Juha abo połonja, tuž kliwa drje nam wumjedźenje, dokelž mamy też nad južnej abo połoſchej Europu wyſchiny, ale ſpomnjene ſymne powětry wuſtudźa naſch rosduch abo loft. — Jutſije pohotu ſtónčko 7,21 hodź. ſchadźa a ſo pop. 5,09 hodź. thowa. Měſacź wjeczor 6,27 hodź. ſchadźa a ſo dop. 7,48 hodź. thowa.

Pupki hižo ſaczekaju . . .

Hdyž po knježſtwje knuteje ſymy ſchtomy a kěrki ſaſo ſo ſaſelenja, je to, jako bychu pupki pšiches nóz naſtate. We ſwojich wobydlach ſedźa a ſo ſkrućeja, ſo bychu ſo ſ cźopłom a ſ ſylnym ſwětłom ſ nowa ſe ſpanja. Wone ſu ſo ſ ſylnej ſymu ſkrućeli

[illegible] wc. na cyfla 5831, 10 154, 18 597, 19 518, 29 541, 66 162, 82 748, 88 434, 155 850.

— **Mječańske dźiwadło.** Dźenża piatk wječor we 8 hodź. so ła 9. abonentne pjchedstajenje hrajnu porjad [illegible]ćeni. Město tryjka „Kral rjanosće“ wot Felika [illegible]a hraje so pjche wichu měru šměchnu tryjt „Wěrny Jakub“ wot Arnolda a Bacha. Sobotu hraje so we zawjerjenym pjchedstajenju ła Stahlhelm prěni króć tuzpowy kruch „Schtyrjo musteriorjo“ wot Siegmunda Graifa. Sajtupne liscjiki k tutomu pjchedstajenju su we Paulez friščerskim wobkhodźe na Kěžorskej dróhy dostacź. Pjchedsedu pop. we 4 hodź. hraje so hudźona wješełohra wot Oskara Straußa „Żona, kotraž wě, schto chce“. Lěpschinske wupołasy sa wupowěschenje plakatow sa tuto pjchedstajenje płacza. Ssamšne pjchdstajenje je njedźelu wječor we 8 hodź.

— **Sozialnym rentnarjam** wuplaczuje so podpjera na měsaz februar štrjedu 15. febr. 1933 dop. wot 9 do 11 hodźin w Ssejmowni na Hrodowstej haźy 10 delkach we wuplaczeńi.

— **Kanzlerowe a ministerske rěcze w radiu.** Dźenża piatk pschenjesene němšti sczelat Königswusterhausen wot 8 hacź do 3/4 9 hodźin wječor ł Barlinskeho sportneho palaca rěcź němskeho kanzlera Hitlera, sobotu 11. febr. wotewrjenje Barlinskeje internazionalneje wustajeńcy automobilow ł rěcźu němskeho kanzlera Hitlera.

— **Nutle kradnyli.** W nozy k 10. februara su ł nuklazeho kobra w jenym dworje pschi Wuriskim puczu 4 **nutle kradnyli. Jedna so wo czornu łanczku**, czorneho nutla se schérym brjuchom a pazkami, schércho a błźbrosčhereho nukla, poślednischej czerstwje wurešanej. Sdźelenja nsech so kriminalnemu wotdźelenju w Budyschinje wotedadza.

— **Paduschstwo w bydlenju.** 8. febr. dopołdnja so ł jeneho bydlenja tu na Mjaßowym torhoschczu słoty mužaz remontkerski cżapnik ł wotstakowazym wěkom a pschipowěschakom ł czornebo ripja, na kotrymž běsche błźbarny pjenjes ł napiśmom „Für Treue und Fleiß“, sady mjeno wobkradnjenc., kradnyli. Pjched kupjenjom so warnuje. Wo wężowne idźelenja prošy kriminalne wotdźelenje w Budyschinje na Ortenburgskim hrodze, telefon 2802.

— **Sajaty.** Polizija saja puczowazeho rěcznika komunistiskeje strony Fraedricha 9. febr. w Budyschinje.

S **Lubija.** (Wokrjesny wubjerk.) Wokrjesny wubjerk Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa sešdże so pondźelu 13. februara pop. 1/4 4 hodź. k ławjomu pożedźenju.

S **Kulowa.** (Rozdźelenje paštwischczow.) Nasche mšo, kaž tež wschě wokolne wjsy nascheje wosady, mějachu prjedy swojich zamšnych paštyrjow, kiž dyrbjachu skot (howjada, ławinje, huby) ławnoscejerjow pasc a na gmejnskich paštwischczach. W Kulowje tuto waschnje sasta psched 100 lětami (w lěcze 1833). Podźiwjicho tež na wšěch ł tym pschestachu. Napośledku je Dubrjenk we swětowej wójnje sastał se shromadnym pożenjom huš na gmejnskich paštwischczach. Dubrjenčanjaj wobhedżeja so nětko wobsamkli, gmejnske paštwischcza (100 juter) mjes sobu rozdźělicź. S dźełom je so hižo sapoczało.

S **Bretnje.** (Nahła śmjercź.) Tu wumrě nahle 38lěta dźełacżerka **Wowczerkowa**, hdyž poby na wopycze pola swojeju starscheju w Kocżinje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Grimmy.** (Wěsche to Boži żud?) Jako njedźelu w Zschopyschu nětkudyschneho wójnskeho wosdźelnika hrjebachu, pschijědże pschi wutšelenju czestneje salwy ł Lipska pothadzeny kolesdźany nimo pohrjebnischcza a sawoła psches muzy: „Na, dha satšěle'c jeho jenož prawje!“ Tute słowa wšo rosthorjenje mjes pschewodzerjemi sbudźichu. Nětkuje dźełacź mjenschinowy posol jschto ho kolešaŕ na Dobberkwitzskich honach, jako běsche po horje horje dojeł, bjes wobsanza sjunesu. Lěkaŕ mózesche jenož hischcze swěsčicź, so běsche jeho Boja ruczka sajała a morila.

Přilopk

* **Němski finanzny minister shubi swoju listownju.** Kaž Barlinska polizija wotsewja, je němski finanzny minister hrabja se Schwerin Krosigk czerwjenoju brunu njechtu kožanu listownju shubił. We listowni běchu jenož wupokazne papjery a njeběchu tam žane pjenjezy. Mjes legitimazijemi běsche darmotny jedyny list ił 1. rjadowanje němskojatneje żelesnizy a czerwjenobela thartka němskeho sejma.

Wunamakanki, kiz so njenałožowachu

Cżłowjeski duch je dale dopředka dobywa, snajnjesicha na polu techniki a wunamakanja. Ale tutón rychlik, kotryž technikarjo a wunamakarjo do předka cżerja, cżasto je sabłudża na wopaczne kolije.

Wjetschi dźeł wischitkich patentow je pschisjewi wot pschemyšlowych pschedewsacow a to ł tym samérom, schitacź fabrikatjiju a fabrikaty žame pjched napodobnjenjom. Wulki dźeł patentow pak tež pokhadża wot ludźi, kiž su wunamakali nowe pucze a žrědki k potrjebjenju a połepschenju pschednjetow, kiž cżłowjek wschědnje trjeba. Swjetscha wunamakar sam tutu wunamakanku wužiwacz njemóże, dokelž nima kapitała. Wunamakarjo su tohodła nuzowani, swoje wunamakanki pofitczecź někajkej wulkej firmje, hdzež je wunamakanka pschepytuje a pschepruhuje, hacź je hodź ju trjebacź. Druhdy wšchak ma firma tež wulki fajim na tym, je je wunamakanka njetwužiwa, dokelž by wona žama ł tym schkodowała. Potom kapitalisc'a jednaju ł wunamakarjom a swjetscha jim je poradźi, nakupicź tajku wunamakanku.

Hinak pak fleja wězy, hdyž je so nětchto wunamakało bjes wdźenja industrije a hdyž je wunamakanka so posdźicho pokajała jara dobra a wužitkowna. Pschikład je tu „wěczna sapałka“. Nakusčhan bě ju wunamakał. Wona je wudźełana je sapałkoweho materiała, kiž je podobny na wołojnik. S jenej tajkej sapałku mózesch 4000—5000 króc sapalecź. Sapałkowa industrija je hnydom dopóńnała wažnosez nuteho wunamakanja a je wunamakarjej hižo połicżała 20 miljonow hriwnow sa jeho patent. Tutón wschak jón hischcze pschedał njeje. Mózemy potajkim ł tym liczicź, so tuta wěczna sapałka tola pschinjóc'e do wobkhoda. Pola naš w Němskej wschak dósc tajku wěczinu sapałku njewuhladamy, dokelž je tu mózny sapałkowy monopol, kiž dósc cżerpjecź njebudże, so wěczna sapałka wikawanje skasy. Wschak ma też štat wjele wužitka ł teho monopola. Hdyž wunamakar žam pak swoju wunamakanku njewužiwa, ale ju pschedа někajkemu konzernej, to wona wjsc'e so shubi w někajkim pschihotpku a to na 18 lět. Tak dołho njemóže w Němskej patent je sajklany.

Cżłowjek tu hischc'e pokazacź na brach, kiž jeh dósc nichtó wuzasnicź njemóże. Nasche dźenżnische sapałki łowaju tak hubjene, so cżasto kózda druha abo tsecza hnydom hażnje abo tola dołho na njepali. Pschemyšlnizy drje praja, so je pschecźiwo tomu niczo cżinicź njebudżi a so je so sapałki połepschicź njedaš'a. To pak njeje wěrno. Nawopak maju pschemyšlnizy wjele patentow, kiž nastupuja połepschenje sapałidła. Tola tute patenty je wienałožuja tohodła, dokelž pschemyšlnizy chzedża, so by je prawje wjele sapałkow shutnje pschetrjebało, so bychu prawje wjele wotbyli a wěli dosez dokhodow.

Dale je dźenża też trjeba wjele radijowych lampkow. Někotrychžkuli je žej prajił: Kaha to pschinidże, so trjebam kóžde léto nowu radijowu lampku? Połschitkowunje je wěni, je dźenża nascha industrija hischcze njeje tak daloko wuwita, so mohła wudźełacź khmanische radijowe pschiprawy. Też to njeje wěrno. Hižo dźešchi cżaš je wunamakarjo salěraja ł połepschenjom radijowych lampkow, tola je patenty njewutrjebaju, dokelž bychu pschemyšlnizy ł tym schkodowali. Nowa radijowa lampka płaczi we wobkhodże 13 hriwnow. Fabrikantej pak płacźi tajka lampka jenož 50 pf. Hdyž hischc'e wobliczimy kapital, kiž wotpocżuje w strojach a hdyž dźiwamy na to, so je wjele lampkow pschi pruhowanju sniczi, wuliczimy, so mohła je tajka lampka pschedawacź ja 3 hr. W Ameriizy też tajke lampki wopradźe je pschedawaju ja tajku tunju płaczijnu. A nasche drohe radijowe lampki tež dźeje njetraja hacź tuuje amerikanske.

Podobne su też poměry elektriskeje żehlawki. Też tu mamy wjele patentow, kiž nastupaju połepschenje dotalnych żehlawkow, tak so bychu wjele dźeje traje. Też tute patenty su jawrjene w kamorach patentarnjow a je njewužiwaju k derjemeczu cżłowjestwa. Njech tež „wěczna żehlawka“ hischc'e wunamakana njeje, móżno by dźenża tola było, wudźełacź żehlawki, kiż tři, schtyri krócź dźeje traja hacź dźenżnische żehlawki.

Jara drohe bywaju dźenża też hischc'e saparanjadła a pohlischadła. Też tu su ludźo wunamakali tuńsche wudźełanje tutych předkow. Wołoseje saparne šrédki mohte je sunjecź tunjo podawacź. Wunamakar njeje swoju wunamakanku w Němskej mohł wotbyć. Je ju nakupiła wulka amerikanska firma, so by sadżewała k tomu, je tunje němske saparnjadła jej škaża wobkhod. A tak tuto wunamakanje wotpocżuje w pschilopku kamora wulkeje amerikanskeje firmy.

Hospody budże sajimowacź, so je dansenmu wunamakarjej je poradźiło, wunamakacź jara jednoru schijazu majchinu, kiž hodź je ju ł nohu a ł elektriskej moze cżerjacź a kiž mohła je pschedawacź sa 30—40 hr. Tutu wunamakanku je amerikanska fabrika sa žałostnje wjele pjenjes nakupiła a je je takle shubiła. Hdy by tuta wunamakanka je nałožowała, by zyle wikowanje je schijazymi maschinami je docżakało sakładneho pschewrota. Cżłowjek nadźijecź, so by tola res potajnstwo tuteje maschiny pschedaŕi a potom bychmy měli słónczne tunju ludowu schijazu majchinu.

Cżłowjestwo mohło a mělo žej rasnje žadacź, so wunamakanki cżłowjeskeho ducha je wopraw dźe też nałožuja k derjemeczu a žohnowanju zyleho cżłowjestwa. Wšche wuspěchi na polu techniki měte je polnje wužiwacź a trjebacź. Bohužak mamy też dźenża hižo tu a tam sdźelacżowych a smužitych pschemyšlinkow, kiž so sdaž a fantastiskeho wuzitka a naras wužiwschi nowu wunamakanku tunje a lepsche twory podawaju a ł tym snicża industrije, kiž hu léta dołho žebicżiwje po pschecżiwizwile duchej dopředkarjowa.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Buhłady na wjedro sa jutjischu sobotu:** Po deschcżach bu wucżahuje a budże symnischo.

* **W Kólnje je w khorownj w nozy k wutorje kommunist wumrěł, kotrehoż běchu nazionalni sozialistojo w nozy prjedy toho do hłowy thełili.**

* **W Kólnje su so njedźelu w nozy nazionalni sozialistojo ł politiskimi pschecżiwnikami do pukow dali. Tśo mužojo a jena žona su so cżežko skanili.**

* **Pola Bijoma w Schpanijskej je so pokrowobhadżeny autobus po wyšokim brjohu dele walił. Schtyri wosoby su žiwjenje sbubile, žydom je so cżežko skanilo.**

* **Na żelesnizy mjes Caceres a Madrida w Schpanijskej je wožobowy cżah do dworowego cżaha srasył. 13 wožobow je so skanilo.**

* **Jedyn ł najnowischich a najwjetschich japanskich lětazych cżołmow je so schtwórk nad mórskim saliwom psched Tokiom swročził. Jedyn kapitanski leutnant a dwaj podoffizěraj su so tepili. Sstydom sbitych muži je ł brjohej dopłutowało.**

* **W Sjednoc'enych statach połnóżneje Ameriki je so do rjedźnych krajow žitna symna zolma nawalika. 26 wožobow je smjerśo.**

„Zajejće mje!“

W jenym njedźelskim cżišle Krakowskeje nowiny „Naprjodk“ namakamy wot B. Sjefnera spišany nastawk, kotryž mohł tež nasich cżitarjow sajimowacź, dokelž měri so na dźenżnische wobstejnoscże.

Dźełacżeŕ: „Sajejće mje!“

Komišaŕ: „Cżehodła?“

Dźełacżeŕ: „Ssym słóstnik!“

Komišaŕ: „Kajke słóstnistwo sće skucził?“

Dźełacżeŕ: „Ssym hłódny, žym . . .“

Komišaŕ: „Hłodu tradacź njeje žane słóstnistwo.“

Dźełacżeŕ: „Ale hłodu dła skuczich mordarstwo.“

Komišaŕ: „Mordarstwo?“

Dźełacżeŕ „Haj!“

Komišaŕ: „Koho sće skónzowal?“

Dźełacżeŕ: „Dźecźo, moje dźecźo.“

Komišaŕ: „Kak sće swoje dźecźo skónzowal?“

Dźełacżeŕ: „Nětotre dny njedach dźecźu niczo k jedźi, a dźenża rano je wumrěło.“

Komišaŕ: „Ach tak, to njeje pak tola žane słóstnistwo, dła kotrehoż dyrbjał Waš sajecź.“

Dźełacżeŕ: „Że pak to tola słóstnistwo! Njejžym dha winowaty po sakonju, žonu a małe dźecźi sejiwicź?“

Komišaŕ: „Sće winowaty, ale . . .“

Dźełacżeŕ: „Žane ale. Ssym winowaty, swoje dźecźo sejiwicź. Dokelž njedach swojemu dźeśczu k jedźi, so dyrbjesche ł hłodom wumrěcź, žym po sakonju słóstnik, a Wy sće winowaty, mje sajecź.“

Komišaŕ: „Prajscha pak žo, hacź sće tutoho słóstnistwa winowaty.“

Dźełacżeŕ: „Kóžde słóstnistwo dyrbi žo thłostacź, tak žada žebi prawo. Je tomu tak?“

Komišaŕ: „To je wěrno.“

Dźełacżeŕ: „Dyrbicże sa tuto słóstnistwo někoho thłostacź, schkitacże-li prawo. Dyrbicże sapoczinacź ł pschepytowanjom. Sapoczinajcże hnydom pola mje.“

Komišaŕ: „Derje, dhżu pschepytowacź. Cżehodła njedaschcże swojemu dźeśczu niczo k jedźi?“

Dźełacżeŕ: „Dokelž niczo njemějach. Chżych-li sa swoje dźecźo thłeb, potom trjebach k tomu pjenjezy. Wjes pjenjes nochzedża mi žaneho thłeba dacź. Kradnycź je sakajane, to njedowoła sakoń.“

Komišaŕ: „To je wěrno, ale cżehodła njedźełaischcże, so bysche žebi thłeb sažłužił?“

Dźełacżeŕ: „Dźełach w fabrizy. Psched mězazoma prajachu mi, so njetrjebam dale wjazy na dźeło kodźicź. Njeje žanebo dźeła. S mozu njejmě žebi cżłowjek tola pschebywanje w fabrizy wunusowacź. Sakoń to njedowoła.“

Komišaŕ: „Je wěrno, so sakoń namóz thłosta. Ale sakoń njesakasuje žo ja dźełom rosbladowacź.“

Dźełacżeŕ „Rosbladowach žo dwaj mězazaj wschědnje ja dźełom. Proschach, ale nichtó nochzyschce mi dźeła dacź.“

Komišaŕ: „W tutym padże nimam žaneje pschicżiny, Waš sajecź. Wy njejsche žo dźeła sdałowal, ale bęschcże nusowany, žo dźeła wsdacź. Woprawdże njejsche tohodła tutoho słóstnistwa winowaty.“

Dźełacżeŕ: „Macże potajtim sa to, tajes komišaŕ, so je pschepytanje dła słónzowanja mojeho dźecźa słónczene?“

Komišaŕ: „Tak je.“

Dźełacżeŕ: „W tutym padże njejsche pschesjene se sakonjom.“

Komišaŕ: „Schto chcżeże ł tym rjeż?“

Dźełacżeŕ: „Stucźiło je žo mordarstwo. Na sakładże sakonja scże winowaty, mordarja thłostacź. Scżeli nahlada, jo nimam ja žaneje winy, potom dyrbicże tola ja druhimi winikami pytacź. Nechtó dyrbi tola tutoho słóstnistwa winowaty byćź, kotreż je ho w mojej sjiwi stucźiło. Prajescheże, so žym njewinowaty, dokelž njeslożich dźeło dobrowólnje. Nechtó je mje k prowdźisłowu nusował a ł tym k mordarstwu na žywjim dźeśczu. Sakoń žada žebi tola, so bychu žo wschitzy na stucżenju mordarstwa žohnowinowacži sajeli a krucże thłostali, njenajspomniwschi ani tych, kotrež k stucżenju słóstnistwow nusuja.“

Komišaŕ: „Na koho žebi myślicże?“

Dźełacżeŕ: „Na fabrikantu. Wón je mje nusował k słóstnistwu na mojim dźeśczu. Wy žam sće to pschidał. Cżehodła jeho njesajecże?“

Komišaŕ: „Hłupoścź. Fabrikanta njeje žo pschecźiwo sakonjej pscheschoł. S Waschim mordarstwom nima wón niczo ihromadneho. Wón nima žaneje winy na tym, so dyrbjesche Waš ł dźeła puschcźicź. Wón dyrbješe sam k tomu nusowany, dźeło w fabrizy sastajicź.“

Dźełacżeŕ: „Że-li tomu tak, potom scże njedźiwajcy tohowinowaty, tamnych sajecź, kotrež žo fabrikantu nusowali, so by dźeło sastajił. Tak žu tucźi ł hłownymi winikami na mordarstwie, kotrež kucźich. S tajkim prawom wostajicże tutych dale žwobodnych?“

Komišaŕ: „Mjelcżeże . . . Hanicże . . .“

Dźełacżeŕ „Njebudu mjelcżecź. Wostanu pschi tym, so chcżeże žo dopjelnjenja jeneje winowatosce žminycź. Je žo stucźiło mordarstwo, a Wy njechcże mordarjow sajecź. Nochzecże ja žohnowinowatymi žłędźicź. Wy tamacże prawo.“

Stónczenje dźełacżerja tola sajachu, ale nij mordarstwa dła, ale dokelž bě hanjał wyschnoscź . . .

j.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 10. mat. rózha 1933.

Wčerawše turzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 hólsk złotych	47,275
1 jendźelski punt	14,42	100 čěskosł. krónow	12,465
100 swajc. frankow	81,16	100 franc. frankow	16,426

Burzy běchu swoprědka wožiwjene, poldźěšcy wjaznychu. We rentowych a dołżnych liśćinach turzy dale postupowachu.

Na produktowne witkach płaćišiny trochu postupichu jako běchu nowe wuschnosćy pomjenowali. Katastrowe wobčasowanje, so hnydom z lěpšemu katastrowa zapřihinuje a k lěpšim płaćišinam dopomha. Dowes žita na witi popřihesła. Wobčasowanje katarjow so hnydom njedopjelni. Dowes žita jasno pódhórjańcy. Najprjedy płaćišiny w termijnowym witkowanju popuschěchu. Wčera zesłabichu so w hotowym zornje pšenica, rožta a wowsa wo 5 pj.

Wčera płaćejsche w Barlinje zentnar

Pšenicy 9,35—9,45 hr., rožki 7,65—7,75 hr., jačmjenja nalěw. 8,25—8,75 hr., najmjit. 7,90—8,20 hr., wowsa 5,70—5,85 hr.

W termijnowym witkowanju

pšenicy za měrc: 10,22½—10,17½ (10,25 hač 10,27½), za meju: 10,32½—10,28¾ (10,35 hač 10,45);

rožki za měrc: 8,21¼—8,18¾ (8,27½—8,35); za maju: 8,30—8,26¼ (8,40—8,36¾);

wowsa za měrc: 6,20—6,15; za meju: 6,31¼ hač 6,28¾).

Witi w Lubiju.

Pšenica 8,80—9,10 hr. (8,70—9), rožka 7—7,20 hr. (6,80—7), jačmjeń nalěta. 7,50—8,50 hr., wowsa 5,50 hač 5,80 hr., běrny 2—2,50 hr., hrjeda 2—2,50 hr., hlena a maćicinu mlocj. 1—1,25 hr., pšenična muka 60 proz. 15,50 hr., rjana muka 60 proz. 12 hr., pšenične wotruby 5 hr., rjane wotruby 5 hr., batra 55—60 pj., jeja 10—11 pj., twaroh 20 pj., běrny punt 4 pj. (3½), tal. běły 6 pj. (5—7), čjerwjeny 7—10 pj. (6—10), taroty 8—10 pj. jědźna koboda 25 pj., tal. hydrotny 20 hač 50 pj. jehnjata (15—45), ćelerki 5—10 pj., porej 20—25 pj. (15), tal. jeleny 15 pj., ličaty tal 10 pj., zpóla 9—10 pj., wlóšti tal 12—15 pj., pupataty tal 25 pj. (25—30), žołtej ćerćej 10—20 pj., radišli malcjt 13 pj. (10), rjertej 5—10 pj., jabłuka 5—20 (7—20), měrnit 5—20 pj. (15), hruby punt 1 hr. (85—90), tarpy 60 pj., liny 70—80 pj., jdźcjuti 80 pj. (80—90).

Witi w Kamjenzu.

Pšenica 9,10—9,20 hr. (8,90—9), rožka 7,20—7,30 hr. (7—7,10), jačmjeń nalěw. 8,50—8,75 hr., najmjit. 7,50—8,25 hr., wowsa 5,60—5,80 hr. pšenična muka 18,50 hr., rjana muka 60 proz. 12 hr., 70 proz. 11 hr., pšenične wotruby 4,75—5 hr., rjane wotruby 5—5,50 hr., hyzo 2—2,25 hr. hlena štołna 1,30 hr., wołtejpy 1,80 hr. 1 jaćkanju 1 hr., běrny zentnar 2,30—2,50 hr., punt 3 pj., batra 1—1,10 hr., jeja 10 pj., prošata 8 hač 15 hr., běhati 20—30 hr. (23—25), jelenj tal 12 pj., zupkaty tal 20 pj., běły tal 8 pj., čjerwjeny tal 10 pj., hydrotny tal 25 pj. (30—50), jědźna koboda 25 pj., wlóšti tal 10 pj., zpóla 10—30 pj., žołtej ćerćej 35 pj., rapunzli 100 pj. (1,20 hr.), morchej 8—10 pj., wlóšte worješki 35—45 pj. ležne worješki 35—45 pj., wino we fitt'ach 50 pj.

Nalutowańja města Kamjenza wojerja, so hu zapołožene knihi čo. 24834 — 26667 — 45842 — 46436 — 51382 — 55955 — 61685 — 64636 jako słubjene pschipowědźene. Schtóž je z prawom ma, njech je hač do 9. 4. 33 pola nalutowańje wojerwi, hewak hu pozdźišcho njepłaćiwe.

Witi w Khojebuju.

Mjaso, howjaze 50—70 pj., ćelaze 60—80 pj., skopjaze 90—100 pj., swinjaze 70—90 pj., jeja 10—11 pj., butra 1—1,10 hr., (1—1,20), twaroh 25 pj., łany wołti 80 pj., liny 80 pj. (65—80), jdźcjuki 80 pj., karpy 70 pj., hołbje młode 50—90 pj., turzy žiwe 1,80—2,50 hr., khasony žiwe 2—3,50 hr. hornjaze mjaso 50—1,20 hr. jelenjaze mjaso 40—100 pj., dźiwje swinjaze mjaso 50—120 pj., dźiwje kaćki 1,50—2,30 hr., kołrabi 5 pj., morchej 7 pj., jědźna koboda 40 pj., karnitle 60—1,20 hr., hydrotny tal 30—40 pj., čjerwjeny tal 12½ pj., běły tal 10 pj., wirsinowy tal 15—20 pj. jeleny tal 15 pj., puptaty tal 30 pj., měrnit 20 pj., krěn 30—35 pj. (40—50), radišli malcjt 10 pj., zpóla 10 pj., kulrěpa 5 pj., běrny zentnar 2,50—2,80 hr., punt 3—5 pj., rapunzli 80 pj., jabłuka 20—40 pj., worješki 35—50 pj., ležne worješki 35—45 pj., tomaty 60 pj., měd w płastach 1,60—1,80 hr.

Swinjoze witi w Khojebuju.

Pschimjesli běchu 897 prošatow a 214 běhakow. Płaćachu prošata, małe 7—10 hr. (5—7), hrjenje 10—12 hr (7—9), wulke 12—14 hr. (9—12); běhati, małe 14—30 hr. (12—30), hrjenje 30—45 hr., wulke 45—65 hr. Witi běchu dobre, płaćišiny postupowachu.

Witi rěsneho stotu wjeza w Drježdźanach.

Witi w zwinjach tłazanju, płaćišiny běchu sćelabjene. Cjelata mjejachu hrjenje witi pschi dotalnych płaćišinach. Sćrenje cjelata radźicho lohčich tupowachu.

Sondnišće pschedawanjowa zbohtu 11. mat. rózha w Dažinje dop. w 10 hodź. w hoscjenzu: Hlaver;
we Wujerju w Schadźi'a hoscjenzu: Ili kaćki.

Sereju 31. měrca 1933 w Lubiju na sudnišću: dop. w 9 hodź.: Toćenja kamjenjow kluschaza pschekupzej Emilej Reichelej w Lubiju. Leżownošće njebudźe 12½ rózha, hódne 86 219 hr., wopalnje potkadnje 61 800 krimnow;

dop. 1/2 10 hodźin: Khěža z njebudźe 10½ rózom leżownoscje, klusicha pschekupzej Emilej Klanjej we Wósporu, dla dźělenja herbstwa, hódna 19 232 hr., wopalna potkadnja 16 009 hr.

Konkursowe powješće.

W konkursu nad samožonjenym pschekupza Mara Gustawa Emila Müllera, jenticzkeho měšćańca firmy Korla Lěšich, zigarowa fabrika w Lubiju, je sud kónčanu termin na pjatk 3. 3. 33 dop. w 11 hodź. do Lubija na sudnišćowe jwotal.

Płaćizny rěznecho skotu na Drježdźanskich skótnych witkach.

9. februara

3 wol. 9 byk., 2 kruw., 41 ćaloje, 815 ćelat, 39 wowc., 571 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. —, 2. 34—37, 3. 30—33, 4. 27—29;
swinje: 1. 37—38, 2. 36—37, 3. 34—35, 4. 33—31,

Płaćizny na Barlinskich produktowych witkach.

Žito a woljowe symjo po 100 kg, wowk 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnji

	9. 2.	8. 2.		9. 2.	8. 2.
Pšenica	187-189	188-190	rjany	12,5-15,0	12,5-15,0
rožka	153-155	154-156	wolca	14,5-15,5	13,5-15,5
ječmjeń, nal.	—	—	widlec łopjaty	8,00-10,0	9,00-11,0
ječmjeń	163-176	165-178	polte łopjaty	11,5-12,7	11,5-12,7
wows	114-117	115-118	zerdella	17,0-23,0	17,0-23,0
kukurica	—	—	rapa, wowčk	—	—
pšeńi muka	23,5-25,5	23,5-25,5	łany wówčk	10,40	10,40
rżana muka	19,5-21,5	19,7-21,7	such.truhanc	8,6	8,6
pš. wotruby	3,00-8,4	3,10-8,5	hrnj. kruška	13,0-13,2	13,2
rżane „	1,70-7,0	8,70-8,90	syno, 50 kg	1,75-2,1	1,80-2,15
raps „	—	—	žana słoma	0,55-0,70	0,60-0,80
hrěch Viktor	20,0-20,0	22,0-23,0	pśeńe „	0,40-0,60	0,45-0,65
lane symjo	—	—	wowsna „	0,40-0,60	0,45-0,65
njeluski	12,6-13,2	12,6-14,1	ječna „	0,43-0,65	0,45-0,65

Radio

Sobotu, 11. februara słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wšědneho programa: 16 přednošk wo wjednikach w dźěłowej słužbje. 20 radiowy karussell.

Lipsk: Nimo znateho wšědneho programa: 19 mandolinowy koncert. 20 wječorny koncert Lipšćanskeho symfoniskeho orchestra.

Hišće ważne z dnjowoho programa: Köln-Langenberg 20 wjesely wječor. Beromünster 20 symfoniski koncert. Waršawa 20 lohka hudźba. Bukarest 20,45 khór spěwa duchowne a swětne spěwy.

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

Häkchen. Was ein Häkchen werden will, krümmt sich beizeiten. Też borank hižo spytuje bosé. Mjeła kopřiwka też hižo wožalna. Młody nocheeš dźěła hladać, stary budźeš w kutach tradać. Štóž chce so zadźerać, so zahe šepjeri.

halb, zur Hälfte Jene kolo je dospołnje wukhowane, druhe jeno **po** połojcy (nic: k połojcy)

Hals über Kopf wo šiju. Wo šiju njeběž, hdyž to njechonja (nic: přez šiju a hłowu). Hals brechen šiju zwinyć sebi a komu

Halt machen zastać. Pola mježnika wojacy zastachu.

halten 1) Rěcc rěć mócć. 2) Mund hubu dźeržeć, tulić, 3) Stunden dawać hodźiny, wotměwać, dźeržeć 4) feil předawać, na předań měć, 5) Wort słowo dźeržeć, 6) für etwas, z. B. für Sünde za hrěch mócć. X nješe (nic: dźeržeše) Běłobch za wyša hora hač Čornuboh.

Haltlosigkeit prózdnosć, njedodźerženje, wutłosć. Chcješli wotbyć pjenjezy, haj sej wjele pjerinzy! Te słowa sćěhły płaćechu, tola dźensa smy wo jich prózdnosći přepokazani. Abo: te słowa nje dadźa so dodźerżeć.

Hammer hamor, młót, młóčak (klepak = Klopf=)

Hamster Swrčk) a Žurčk). Wohoje słyšiš, staršo je dwě Šur. Wołć stej też jako swójbnej mjenje rošerjenej Šur. Surik (Schwrig). Surie Jan (= Schurz, Schürze) — Žur (Sauer, hnčkuliž „kisały" njcje).

Hasenpanier ergreifen nozy pod pažu wzać (a čěkać)

häufiger Gast častv hósć (nic: husty)

Häuptling wladyka (nic: wlodyk, wšako praji so też čěsa. hnačka, bóčka, hrabja, wójwoda). „Wlodyka" zwinuje ze słowom Wlodźiměr Waldemar. Rěc z wlodyku, daj wlodyce; naši wlodykowje. Wladyka je naše słowo za „knjeza" (germanskeho).

(Pokračowanje.)

na Lubjskej dróży 17 **Wustajeńca mebłow** Telefon 3 49

Poskčam po najnižších płaćiznach stanje to najnowiše

Spańske jstwy
Kuchnje
Jědźne jstwy

Jenotliwe meble
Po wašwam z autom damo do domu!
Khowam meble darmo!

Kurt Rězuchen, bilš. mišter

Płaći kwas w Budyšinje

swjeći serbske towarstwo „Nadźija" njedźelu 12. febr. 1933 w nowej sali „Katolskeje towarstwowe".

Poskcimy: 4-hódźina khóry, sola, deklamacije, dźiwadło a druhe přeskhwapjenja. Pokładnja wotewrjo so wječor 1/2 7 hodź. Započatk 1/8 hodź. Zasada 60 pjenjezkow z dawkom.

Jědźny

Hronow

Powjedańčko ze Serbow z časow 30lětneje wójny. 175 str. 30 pj.

Jany Wolij

čerstwy bity, wubjerjnje słodźacy posćiła na tydźeńskich witkach

E. Höfer z Pomorc

rejedy w Koporcach

Najlepši

warjeny twarožk

jara derje słodźacy

1/2 punta **16** pjenjezk.

Künella

Njekurjak

za 3 dny přez „Nitok" wulokowacu wodu. Na předań w **Hrodowskej haptycy**

Suprošna

ranca

je na předań w Hórkach č. 14

Meble

a polstrowane twory

poruča po najnižších płaćiznach

HandrijŠtrympa

w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serbj

Centralne dźiwadło

Wot pjatka hač do póndźele

Lilian Harvey, Willy Fritzsch, Willi Forst

w zynkofilmje

„Swětły són"

Ludwig Hra z hudźbu Waltera Reischa a Billie Wilder.

W dalšich rólach: Pawol Hörbiger, Trude Hesterberg, E. Behmer.

Młodostni maju přistup.

a płaća k přenjemu předstajenju połojcu.

Započatk: wšědne dny 7 a 9 hodź., njedźelu w 5, 7 a 9 hodź.

Palastowe dźiwadło

Wot pjatka hač do póndźele

Dorothea Wieck

w zynkofilmje

„Hrabinka Marica"

Po slawnej operece Emmericha Kalmana.

W dalšich rólach: Hubert Marischka, Szöke Szakall, Charlotte Ander, Ernst Verebes, Ferd. v. Alten, Anton Pointner.

Młodostni maju přistup.

Započatk wšědnje w 5, 7 a 9 hodź.

Dźełonjemjerjo płaća wšědny dźeń w 5 a 7 hodź. połojcu, šulerjo też njedźelu w 5 hodź.

Kónc bjezdźěłosće

přez „wulki plan" Artura Mahrauna

Wo tym rěči pjatk 10. februara 8.15 hodź. wječor w sali „Měšćanskeje zahrody" młodoněmski komtur **Menzel-Groß-Röhrsdorf.**

Přinošk k wudawkam 30 pj., za dźěłonjemjerjow 10 pj.

Młodoněmski rjad, bratrowska wotnožka Budyšin

Kedźbu! Kóždy tydźeń!

Najl. komne howjaze mjaso punt 55 pj., při 10 pt. 50 pj.
najlepše swinjace mjaso punt 65 pj., při 5 pt. 60 pj.
jatrowa a dobru kolbasa punt wot 60 pj.

kaž też wšitke druhe druziny najlepše kolbasy jara tunjo

Jakubec, Herbska grychta w Konjecach

Towarstwo kat. Serbow „Jednota"

w Drježdźanach

54. załoženski swjedźeń

sobotu 11. febr. wječor w 7 h. w Fallhaus, Bautzner Str. 35

Wendische

Volkssagen und Gebräuche aus dem Spreewald

Nowy nakład

Wilibald ze Schulenburg

z rysowankami po žiwjenju

Nětk město 5.50 **2.— hr.**

Na předań w Serbskej kniharni w Budyšinje

Nowe serbske knihi!

Páta, Józef: **Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po swětowej wójnje z 44 wobrazami** 1.00

Lěska, Cestaw: **Praha, królski přewodnik. 23 str.** 0.40

Tyrš, M.-Nowak: **Naš nadawk, směr a zaměr. 32 str.** 0.30

Němcowa, B.-Witkoje: **W Groże a pód Grodom.** Hulicowańe ze žywjeńa bogatych a chudych, knježych a słužobnych. 116 str. , 0.75

Knihi su na składže

w Serbskej kniharni

w Serbskim Domje w Budyšinje

Přiloha k čisłu 35

SERBSKE NOWINY

Piatk 10. februara 1933

Nětko budże bórzy naléčo . . . !

Sobónje wyše stupa! Hižo widźiš woczinjene wokna. Wjeczer ſo wobrubjuja tſěchowu wótro a jaſnje wotbłyſkuja wot lubjazych njebjeſ. Je po najbórzichim. Wječo może jimna ſo hiſchcze nawalicź ſnowa do kraja, tola ſa- czuwajcy hižo blize naléče. Naléče ma dwoje wobliczo: nima radu to, ſchtoż je kipre a ſłabe, ale ſchtoż je ſylne a ſtrowe, to hiſchcze bóle krucźi a wuſtrowja. Někotrehoſkuli ſtarza naléče porasy. Je to jako ſtrużni ſtari ludźo njebudu wjacy mocźi ſnjeſci cźerſtwe a młode naléče. Jim naléče bjerje żiwjenje. Ale wokoło nich wuſtupuje nowe żiwjenje i polnymi ſrażeni.

Dźeći ſo nacſahuja a roſtu. Wonka w ſelenych ſadrodach na ſónzu mešia hižo prénje kokoſche hwokaju. Ledy je ſnjeh ſo pominył, to bur hižo ſapocźina woracź. Konje, kiž ſu tak dołho lenjeho pałſe, roſwólnje ſ h'owu njetoju. Zahrodniy maju w parniſche'ach hižo prénje rjetwiczki a ſołotej. W klamach ſo prěni rjelwjeń pſchedawa. Hižo ſo wuſywa do zahrody prěni hroch, morchej a ſchpinak. A zahrodniy hižo wuſlékani porywaju.

Sſónżo do dworow ſwjeczi. Puczje wuſchmu. Bórſy ſaſo budże po kraju a dróhach ſchwórczejcy motor autow a motoriſch kołeſow, kiž ſu wotnoczile ſe ſymſkeho ſpara. We wuſtkuiſche'ach korczmarjow hižo njedźelu rumnoſcze wutepjeſa. Kóżdy ſo pſchihotuje na naletnje dundanje. Schtóż wjaſy njemóże do hór ſnjeſkaſkowacź, tón ſo ſydnje na kolo. Szyka ſo powéda, ſo ſmeje kolo ſaſo wulki pſchichod.

S naléčom pak też roſtu ſtaroſcze młodżiny. W ſchulach ſo nětko bliži pruhowanje. A lětſa ſo wjele żada. Jenoż, ſchtóż ma nanajlépſche zenſury, ſnuć dale ſtudowacź. A też potom hiſche'e nima ſarnuczene ſaſtojnſtwo. Tuta njewěſtoſcź, tute hubjene wuhlady młodeho cźłowjeka cźiſnja a trapja. A hoſpodarjo, ſwójbni nanajo maju hiſchcze wjetſche ſtarroſcze hacź te młode juſchki. Tu rěka wojowacź a pſchetracź. A pótom ſo to!

Naletni powětr hižo wotpocźuje nad krajinu. Je ſiwki a mjehki a wonjaty, ale też jebacźiw. A ſ kóżdym dnjom bywaju dny dłſche a cźoplſche. A kóżdy ſo wjeſeli, ſo może lutowacź ſwéży a tepjenja.

Někotremuſkuli wſchak je ſyma ſlemika rjap a wjeſeloſcź. W hubjeny wobſkod lětſa a dołhody běchu ſnadne. Mnoho ſo porad'ło njeje, nadźije ſo njedopołnichu. Nětko cźi ſrażeni, ſtuleni nimaju ani wjeſeloſcze nad ſłónzom, nad ptaczim ſpéwom, nad młodym naléčom. A cźehodla niż? Wſchak tak też njelżiwa lépje, hdyż hłowu poſſnjeſch. Ně, dyrbimy ſacźuwacź naléče, ſo bychmy nabyli noweje ſmužitoſcze.

Jedyn ſo ani doczakacź njemóże naleczja, druhi zaſo njechce nicźo wo nim ſłyſchecź. Tu ſo hižo ſaſeleni ſpodu ſchkleczy parniſchcza, kam ſaſo ludźo ſe ſtaroſcziwym wobliczom widźa ſaſej ſtare. Naletnje ſłónzo tu njeſze ſboże a derjemęcze tam ſaſo ſahubu a muſu. Dwoje wobliczo ma naléče: nima radu to, ſchtoż je kipre a ſłabe, ale ſchtoż je ſylne a ſtrowe, to hiſchcze krucźi a bóle wuſtrowja.

Cyrkwinske powěſće

Njedźela Septuagesima, 12. małeho rózka 1933.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi rano ½8 hodź. Bože wotkazowanje němske (farař Kapler), dop. ½9 hodź. němska a ¾10 hodź. serbska Boża ſłużba (farař Tiſer).

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym brodźiku 6. Njedźelu dop. ½10 hodź. zwjazk dźěći, wot ½11 do ½1 hodź. a pop. wot ½3 do 5 hodź. konferenca njedźelskeje šule (k. insp. Brück z Plawena). Wječor ½8 hodź. swójbny wječor. — Wutoru wječor we 8 hodź. zwjazk młodźiny za młodźenców, ſrjedu wječor we 8 hodź. za młode holcy, ſtwórtk wječor we 8 hodź. bibliska hodźina (H), pjatk wječor we 8 hodź. hudźbna ſwjatoćenoſć (Hellmut Brück, ſolohuſle), ſobotu wječor we 8 hodź. bibliska hodźina za mužow.

Zhromadźizny zwonka Budyšina: Njedźelu pop. ¼4 hodź. w Njeswačidle (br. Sachſa), pónđelu wječor we 8 hodź. w Cokowje (H.), wutoru wječor we 8 hodź. w Zemicach (ſotra Emma), wutoru wječor we 8 hodź. w Budeſtecach (H.), wutoru wječor we 8 hodź. w Rachłowje (H.), ſtwórtk wječor we 8 hodź. na Židowje (ſotra Emma). Do zhromadźiznow je kóżdy wutrobnje witany.

Kardinal Handrij Frühwirth †.

Wčera ſtwórtk wumrě jedyn z najwuznamniſchich wjerchow katolſkeje cyrkwje, „kancler ſwjateje romſkeje cyrkwje“, kardinal Handrij Franciſkus Frühwirth we 88. lóče žiwjenja. Zemrěty běše wot 1907 hač 1916 japoſtolſki nuncius w Mnichowje. Wón běše prěni njcitalſki nuncius w Mnichowje. Wot léta 1917 běše w Romje žiwy. W lóče 1927 powjenowa jeho bamž za cyrkwinſkeho kanclera.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. ſerbska ſpowědź dop. w 9 hodź. ſerbska a ½11 hodź. němska Boża ſłużba (k. farař Wićaz z Hućiny). Zběrka za ev.-luth. Boži kaſčik.

Z Budeſtec.

Rano ½8 hodź. zmjeje duchowny Böttger ſerbsku ſpowědź, dop. ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemšenje. — Pónđelu wječor ½8 hodź. zwučowanje z pozawnami. — Srjedu wječor we 8 hodź. bibliſke rozrěčowanje ev. towaršſtwa młodźencow.

Z Bukec.

Dop. w 9 hodź. ſerbſke, ½11 hodź. němſke kemšenje. Cyrkw. hudźba: Składba za 4 huſle wot Telemanna a invokacija wot Suberta. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje, ¼4 hodź. němska ſpowědź.

Wumrěłej: Hana zwud. Hübnarka rodź. Kašporec, wumjeńkarka w Mješiſach, pokhowana w Budeſtecach, 69 lět 3 měš. 10 dnjow ſtara. — Ernestina Luisa rodź. Deckertec, mandź. Pětra Hermanna Wjele, kublerja we Wajicach, 66 lět, 3 měš. a 28 dnjow ſtara.

Z Budyšinka.

Dop. ½11 hodź. ſerbſke kemšenje (farař Handrik-Poršiski). Zběrka za evang.-luth. Boži kaſč.

Wumrěł: Herbert Maks Engelmann, mandź. jeničke dźěćco Maksa Engelmanna, pohonča w Přiwićach, 3 lěta, 10 měš. a 6 dnjow ſtare.

Z Hodźija.

Rano ½8 hodź. zmjeje farař Wjeznć ſerbsku ſpowědź, farař Voigt dop. ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemšenje. Zběrka za Boži kaſč.

Z Hrodźišča.

Rano we 8 hodź. ſerbska ſpowědź, dop. w 9 hodź. ſerbska a ½11 hodź. němska Boża ſłużba. Zběrka za ev.-luth. Boži kaſčik. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje. Pop. w 3 hodź. zjednoćenſtwowa hodźina we Worcynje, wječor we 8 hodź. tohorunja w Drožđźiju (zjednoćenſtwowy wothladar Křižan). — Pónđelu 13. mal. rózka wječor we 8 h. ſo žónſke towaršſtwo pola Jurakec zhromadźi. — Stwórtk 16. mal. rózka wječor we 8 hodź. němſka Gustav-Adolfſka hodźina w pačerſkej jſtwi. — Pokhowani: Handrij Nowak, khěžeŕ w Rakojdach, 79 l. 2 m. 27 d. Hana Reza Kowańkec, hoſpoza w Bórku, 38 l. 7 m. 7 dn. Marja Schneiderowa, zawoſt. wudowa žiwnoſćerja Jana Schneidera we Hrodźišču, 71 l. 5 m. 22 dn. Marja Sperlingowa, za wostajena wudowa žiwnoſćerja Jana Guſtava Sperlinga w Kortnicy, 79 l. 16 dnjow.

Z Hućiny.

Dop. w 9 hodź. ſerbska Boża ſłużba.

Pokhowane: 8. II. Frieda Gertrud Zochec z Hućiny, 9 lět, 7 měš. — 9. II. Hańža Jurcyna rodź. Kiešec z Hućiny, 75 lět, 2 měš. — 10. II. Johanna Gertrud Müllerec z Hućiny, 12 lět.

Z Khwaće.

Rano ½8 hodź. ſerbska ſpowědź, dop. ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemšenje. Kolekta za evang.-luth. Boži kaſč. Dźěćikemšenje dyrbi ſo na njedźelu za tydźeń wotſtorčić.

Lafcadio Hearn:

Na jenym żelezniskim zastanišću

Wčera powě telegram ſ Fukuoka, ſo ſajachu tam ſtraſchneho ſłóſtnika, kotrehoż pſchiwjeſu ſ dźenjſnišchim pſchipołdnišchim cźahom k wotprawjenju do Kumamota. Wupołłachu poliſitow, ſo bychu tuchi njetrašnika pod ſchkit wſali.

Pſched ſchtyrjomi lětami bě ſo njebojajny paduch i mosu do domu na hłownej dróſy ſadobywſchi w domje bydlaſnych pſchemahł a ſputak a ſ hromadu droſotnoſćow cźelnył. Wupruhowanej poliſiſ[illegible] ſo, jeho ſa ſchtyriadwaczeſi hodźin ſajeczą, [illegible] hacź běſche jemu mózno, ſwoje rubjeſ[illegible]. Ale po [illegible] do ſaſtwa poradźi ſo [illegible] ſtaj roſtawa[illegible] thrije ſtorhny wón [illegible] ſaſo wo[illegible] nim a cźetny. Mi[illegible] ſaſo wo[illegible] abo nicźo we nim. [illegible] hacź nikoh tuchi.

Jako mjenujtu ſa[illegible] padnije ſaſtwo w Fu[illegible] wopyta, nadpa[illegible] w tamniſchej dźěłarni [illegible] cźeſe, kotrejž be[illegible] ſta dołho w pomjatku [illegible]wał. Schtóž ſo ſaſoſnik poliſije [illegible] ſchicha. „Padnu[illegible] nstwichu, „kotrejž je tu [illegible] jeny ſ mjenom [illegible] Poliſiſt pſchiſtupi k [illegible] ricźny: „[illegible] ſbi! — Wjeſela Tei[illegible] ſe w Kumamo[illegible] wjeſowny.“ Tſchi[illegible] ſo wuſcheło wuſna.

Wobach ſo ſ wul[illegible] ſudu [illegible] kanifiſcźo, jo bych [illegible] Wſchak [illegible] wach, jo wobkladam [illegible] marjach, jo dźiwje [illegible] hu wobſkubowany, [illegible] njes pſchitomnymi — a [illegible] meto njeje jara mjedzwa[illegible] poliſitow namakacź, mo[illegible]

Jako cźah ſaſta, ſaſ[illegible] ſchcze hołk puczowarjow, [illegible] tych witachu a taſchi, ſo [illegible] hłoſku pſchedawarjow, teſ[illegible] mamotowiku hłódu wed[illegible] mjeniſchin ja ſowjeru. Pe[illegible] ny, pokaja ſo jaty, ſrózna dźiwja pokaſ[illegible] ſcheſche ſthilena, ruzy na thribjecze na tſchi ſwjatanej.

Jaty a jeho ſtražnik wostajchtaj pſchi durjach ſtejo, a lud cźiſchcźeſche ſo dopředka, jo by widźał, ale wſchitko mjeſcźeſche. Nětko ſawela ſaſtojnik poliſije ſ jaſnym hłoſom: „Sugihara Sau! Sugihara — O Kibi! Se wona pſchiſtomna?“

Lahodna ſónka ſ dźeſcźom na thribjecze, kotraž pſchi mni ſtejeſche, wotmołwi: „Hai!“ a ſtupi nětotre krocźele dopředka. Wěſche tole wudowa ſłónzowaneho, dźeſcźo na jeje thribjecze jeho ſynk.

Na ſnamjo ſaſtojnika poliſije ſtupi cźerjoda wrócźo, a wostaji wokoło ſatehe a jeho ſtražowaczych ſwobodne mjeſno. Tam ſtejeſche wudowa ſe ſwojim hłoſom a hładaſche mordarjej do wjeſowcźa. Knjeſcźe ſmjertna cźiſchina. Niż na żenu wokroczi ſo ſaſtojnik poliſije, wobroczi ſo na dźeſcźo, a rěcźeſche cźiſche, ale tak ſaſnje, ſo mógach ſrozumicź tójdy ſynk: „Dźeſcźatko, tole je muż, kotrejž je twojeho nana morił. Ty njeběſche hiſchcze poredźeny, wotpocźowaſche hiſchcze w macźernym łonje. Se dyrbjeſche paromaci lubocź nana, je ſtutk tohole muża. Pohładaj na njeho“, tu pſchimny ſtražnik jeho [illegible] ſo brodu a nuſowaſche jeho, hłowu pobožnicź — [illegible] derje na njeho, mały hólcźo, njeſtrachuj ſo [illegible] to derje, ale je twoja winowatoſcź. Pohładaj na tole!“

[illegible] ſtadaſche hólz ſ wulżu wo[illegible] ſ wſchěch. potom japjeſa [illegible] ſ wječoma [illegible] ſtuchtej wonej truſcze [illegible]

[illegible] ſeje, — nadobo [illegible] ſwojej kelenje. [illegible] hłeſkom, kotrejž [illegible] wutrobu hnu[illegible] [illegible] daj!“ [illegible] ſo jenoż ſ bo[illegible] [illegible] na teſi nę[illegible] [illegible] ſwoju hłoſcź [illegible] — wumru [illegible] wodaj mi!“ [illegible] ſo ſtražnik ſ [illegible] ſtražnik hłoſcźe. Stražnik [illegible] ſtrakowaneho ſtejeſche, nětny lud ſtuni na lewo a na prawo wrócźe, jo by jeju nimo puſcźił. Potom żyſe njedźiwajcy pocźa żyły lud ſplakowacź. A jako pſchińdźe mi ſbrunjeny ſtražnik bliże, widźach, — ſchtoż njebéch jenje wohladał, ſchtoż mało cźłowjekow hdy wohlada — ſchtoż najſterje jenje ſaſo njewohladam, — ſtyſiu we wječomaj japaniſkeho poliſiſta.

Cźerjoda roſbroji ſo a woſtaji mje wrócźo w myſlach wo ſpodźiwnej moralźy tutoho podawka. Tu běſche njepowalna ale ſobuzelniwa ſprawnoſcź, kotraž dowjedźe winowatemu wědomje jeho ſłóſtniſtwa pſches wuraſny napohlad pſchirodnych ſcźehowkow toho ſameho pſcheđ wocźi. Tu běſche ſadwělowana żelnoſcź, kotraž dyſcheſche pſcheđ ſmjercźu jenoż hiſchcze wodaczę. Wěſche tu cźerjódka ludu — jeli ſłudźena, ſnadź najſtrajchniſcha w żywym kjórſtwje, — wſchemu ſrozumjaza, wſchěm ſjewam hnucza pſchiſtupna, kotraž ſacźuwa żelnoſcź a hańbu ſatehe ſ dojeſcźinjenjom, a tola nieje napjelnjena je ſlepej wjeczbu, ale jenoż ſ wulkej ſtaroſcźu wo hrěſche, kotraž na jednore waſchnje ſrozumja cźeſu żiwjenja a ſłabosć cźłowjeka.

Ale to najbóle wojnamjaze, dokelž ja rańſchi kraj najbóle karakteriſtiſke pſchi tutym podawku běſche, jo bě ſo jwolanje na ſwědomje wobroczilo na nanowe ſacźuwja w ſłóſtniku — na ſylniſchu lubocź k dźěcźu, kotraž je w duſchi tóždeho Japanja tak hłuboko ſakojena.

Je ſtawiſna, kotraž powěda wo jnatym rubjeſniku Jhjiawa Goemon-je, tutoho je pſchi nóznym ſadobywcźu w jenym domje pojmjeńk dźěcźa, kotreż jemu ſwójſi ruczjo napjeczo wapicheſtre, tak wobtuſtał, ſo ſabu won de'polnje na ſwoje ſłóſtniſke wotpohłady a ſ dźěcźom ſo ſ'ſedołho krajſało ſakomdźił pſchihłódny a wokomik ſa padnuſtwo.

Tuta ſtawiſna njeje na ſadyn [illegible] ad njemóżna. Roſprawa poliſije powědźa ſózde léto wo taſtich ſnamjenjach ſokuzelnoſcźe a pſchelutowanja ſłóſtnikow po powałanju dźěcźom napſchećiwo.

Pſched nětotrymi mężazami pſchińdźechu nowiny powjeſcź wo hróźnym podawku njetrjebomneho ſtóżowanja żyſcźe ſwójby. Bjesbóżnik bě ſwojim wożobow we łuży mężnjcź roſkuſtował. Ale poliſija nanaka we łuži kreje njetrajene plakaje dźěcźatko, a njeběſche hinak mózno, hacź jo je mordaŕ nimomerne wobhladniwy bycź dyrbjał, jo njeby dźěcźo ſranił. tj.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje.

Z Kotec.

Dop. w 9 hodź. serbske kemšenje (wosadny kantor), ½11 hodź. němske kemšenje, na to němske dźěćikemšenje (wosadny farar).

Z Łaza.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje (farar Riota).

Z Łupoje.

Dop. w 11 hodź. zmeje k. farar Křižan-Klukšanski serbsku Božu službu. Zběrka za ev.luth. Boži kašćik.

Z Malešec.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske, ½11 hodź. serbske kemšenje. — Zběrka za swoju cyrkej. — Pop. ½3 hodź. žónske towaŕstwo na farje.

Z Minakała.

Rano ½8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom a dop. ½9 hodź. serbska Boża służba. Smjertny kěrluš so spěwa za Marju zwud. Petrikowu rodź. Łódnic, wumjeńkańku we Łomsku. Dop. w 10 hodź. němska Boża służba. Zběrka za ev.-luth. Boži kašćik. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje. ¾4 hodź. křćeńska Boża służba. — Srjedu 15. mal. róžka wječor we 8 hodź. zhromadźizna žónskeho towaŕstwa pola Rohšinkec we Minakale. — Štwórtk 16. mal. róžka pop. w 5 hodź. zhromadźizna žónskeho towaŕstwa w Adolfskej Hóře. — Pokhowanaj: Handrij Nowak, žiwnosćeŕ w Khróšće, 74 l. 10 m. 20 dn. — Ernestina Hana Barbara Hanczyna rodź. Oršlec w Adolfskej Hóře, 67 l. 8 m. 21 dnjow.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje. (Zběrka za ev.-luth. Boži kašćik). Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći. ¼4 hodź. biskra hodźina na kaplanstwje (k. W. Hempel ze [illegible] — Srjedu w 3 hodź. towaŕstwo mładych holc[illegible]

[illegible] Korla Gusta Wannak, wunjeńkaŕ [illegible] 83 lět stary.

Z Nesaće.

[illegible] 9 hodź. serbska Boża służba, ½11 hodź. [illegible] służba. Srjedu, 15. feb. mała. wječor [illegible] ma cha młodźina. Pjatk, 17. februara, wje[illegible] ½8 hodź. žónska młodźina.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za evang.-luth. Boži kašćik. Wutoru pop. w 3 hodź. žónske towaŕstwo pola [illegible]ce w Kubšicach. — Wutoru wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć w Bóśecach (k. ziednoćerski wotkhodaŕ Křižan) — Štwórtk wječor ½8 hodź. serbska biblska nutrnosć w Poršicach (nowa sa[illegible]stwa).

Z Rakec.

Dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża [illegible] (stud. theol. Rychtaŕ). Zběrka. [illegible] Pónd[illegible]dźu [illegible] ½8 hodź. raušа nutrnosć. — Štwórtk wječor we 8 hodź. biblska hodźina.

Z Wjelećina.

Dop. ½9 hodź. serbska Boża służba, w 10 hodź. němska Boża służba. Zběrka za ev.-lutherski Boži kašćik. Štwórtk wječor we 8 hodź. biblska hodźina.

Z Wóslinka.

Dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje. Zběrka. Pop. ½5 hodź. Boża służba w Čisowje.

Z Wósporka.

Dop. ½9 hodź. spowědź a čiche swjećenje Božeho wotkazanja, w 9 hodź. poćowanje ze zapokazanjom noweju sobustawow cyrkwe předstejeŕstwa ku. Liny Mersiowsceyneje a k. dwórniśeŕowemu inspektora Pawła Dreßlera z Wósporka, ½11 hodź. křesćańska hodźina za dźěći we wosadnej zali. — Pop. w 3 hodź. [illegible] lětny swjećeń wosadneho towaŕstwa wowkow a starych ludźi w farskim domje.

Hóc

Ujećiańska bajka.

[illegible] [illegible] [illegible] [

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž., zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. nik. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhwkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwenja dospołnje běduy. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 36 | Budyšin — Sobotu, 11. februara 1933 — Bautzen | Lětnik 92

Khutne znamjenja

Kaž druhi počas na pustym polu dawa druhdy wubiwać nowym, druhorazym rostlinam tak tež po- se we politicy dawa zeskhadźeć we mhozach čło- wjekow rostlinam wšelakoreho raza, barby a wó- jow. Naš nowy čas je dał wubić rostlinje, kotraž - drje nam hižo derje dosć znata, ale kotraž so do- ł hišće tak njewupjeraše, dokelž jej časy njehowja- chu kaž dźensniše. Tale rostlina derje njewonja, haj wona smjerdźi. Wona rěka — hida a žiwi so ze šćěwanjom. Najradšo rosće we łopjenatym lěsu, w no- ainarskej holi. Najtučniše eksemplary rostu w Drježd- žanach a w Khoćebuzu.

Dyrbimy k česći němskeho nowinarstwa wuznać, - so wšeho šćěwanja přeciwo nam a tež druhim na- daosćam nie jenož njewostaji, ale so samo prócuje, - dźelo njesebičnych prócowarjow za swobodu jich - uhorazneho luda zrozumić a připóznać. Ale wěste - miny žiwja so ze šćěwanću a špekuluja z wuspě- - m na instinkt njewědomeho a k myslenju nje- - manecho luda, kotryž sebi na swoju narodna - nosć čim wjacy być dawa, čim bóle druhe - odnosće hani a hidźi. Z toho nastanu wubuchi - ondrosće pola němskich čitarjow tajkich we serb- - kraju rozšěrjenych nowin, kajkež mózachmy - dakle posledne dny zaslyšeć kaž: „njech tola do - Čech, hdyž so pola nas potłóčowani čuja", abo, - je krajna přerada, do dźěry z nimi". Mjenjen- - du tu wězo Serbja a přičina tuteho wubucha běše - mje nastawka we Khoćebuzkej krajnej nowinje - ěmskymi napismami: „Serbska Ludowa Banka tola - ička a krajni přeradnicy we Łužicy".

Tajke a podobne nastawki skutkuja nimoměry - šowarsey na njekritiskich čitarjow a su k tomu při- - wjene, njeměr do luda njesć a dobre poměry, kaj- - ž wone dźak Bohu mjez Serbami a Němcami knje- - skazyć a zničić. Nam dyrbi tola dowolene być, - sće położenje měrnje a bjez wšeje hidy w našich - winach rozpominać a za pućemi pytać, kak móhli - we we našej slabej posiciji we wulkim němskim - ju wukhować. Štož pak cuze nowiny wo nas pi- - , za to my ničo njemóžemy. A štóž by sebi z nas - ił, we cuzych nowinach na naše krajne zarjad- - wo swarić abo němski lud hanić, toho njech - ochija krajne zakonje a nichtón njebudże jeho ški- - . Štož pak je so we rozhorjenych časach před tři- - ća, pjatnaće lětami njerozmysleneho we našej Łu- - ży stało, to dyrbjało skoro pohrjebane być. Pola - sprawnje zmyslenych ludźi je to tež dawno zabyte.

We nowinje „Prawicowa fronta" wot 1. maleho - ežka, kotraž tohorunja w Khoćebuzu wukhadźa, so - njeposrědnje, ale dosć zrozumliwje přeciwo nam sa- - o k represalijam namołwja. Tam rěka: „A nje- - wórno, w Němskej njewubudźa to wšitko (wšelake - potłóčowanja Němcow we wukraju) žadyn wothlós! — W Němskej čerpimy z rosćacym fanatismom so - wujeraeu panslavistisku propagandu Serbow we - ěmskich Błótach, čerpimy československo-łužiske - towarstwo a wutworjenje skupinow wojerscy - wstupowaceho Pražskeho Sokoła mjez łužiskimi - Serbami, kaž Masaryk našich błótowskich Serbow - ujenuje. Přeey korektnje a jenož žane represalije, - hdy Michale! — Tak měni tale šwarna nowina - k měrej a k njesliwosći mjez wobomaj narodomaj to - swoje přidawać.

Widźimy w tym khutne znamjenja noweho - asa. Wone přinjesu pak tež naše położenje k wěstej - jasnosći a k rozrisanju. Přinjesu čišćenje a dźěle- - nje pluwow wot zorna. Tón čas dźělaja so we našej - wysokej politicy hozdże z hłójčkami a wšitko poka- - zuje na to, zo blizki čas přinjese w našim nutrkow- - nym kraju jasniše poměry a zo też my při tom cyle - njewobdźělseni njewostanjemy. Dokelž pak my z na- - šim wótenym krajom sprawnje měnimy a wšitko - k jeho spomóženju činimy, njebojimy so njewěsteho - přichoda. Štóž žanu swobodu w sebi njezačuwa, ju - nihdy zhubić njemóže. A my znajemy jako křesćan- - ski lud jenož jenu swobodu, to je naša kulturna swo- - boda. Za tu budźemy z dobrym swědomjom dale - wojować.

Přemjenjenje wólbneho zakonja z nuzowym wu- - kazom je nam zalutowało rozważomania k předstoja- - cym wólbam, hač bychmy zaso jónu sami abo we zwjazku z narodnostnymi mjeńšinami Němskeje po- - stupowali. To je so nětk z wukazom docyła zujemóž- - niło. Z tym dyrbimy so wotnamakać. Ale njech - też přeco! Móžemy so tola nětk kóždy w měrje za - jenu z hišće dosahacych politiskich stronow rozsu- - dźić.

Wěrimy do našich Serbow, zo budźe kóždy sam - wědźeć, kotra strona smě naše hłosy dostać. Jeho - křesćanske a narodne swědomjo to jemu praji. Wón - trjeba jenož posłuchać. Potom budźe derje a bjez - porokow spać móc.

Khlěbej a swobodźe pak dawa naš njebjoski Bóh - rosć a zrawić. Za.

Ratarjo žadaju, zo by so dowoz butry zakazał

Němske knjeježerstwo je po žadanju ratarjow zła sa tym, - mjasso a schmalz z tutoho powjerschiło. Dyrbi wocakać, hač - so z tym skóržbam ratarjow wotpomha. Hižo někotre je so - do Němskeje po předawschim powjetschenju złow mało - ła a mjasa dopožowało. Płacžiny pak so njeje połe- - schiše, ale so dale tak nisko padale, kaž so wot sawjedženych - 30 lět wjacy njepomni. Pschicžina za to ma so w tym - pytać, so je so w Němskej poslednje lěta pschewjele - ikow naplahowake. Jenož schmalz hnadź so z wjetschim - zkom podroži, a to wo 20 pj. po punc'e, jeli so so je - žyhnitschim plahowanjom zwinji njebudże jasso na płacžiny tłocžiš. - Mimo toho by so dyrbjała kupowaza mózy pschetrjebarjow - pohubić.

Mjez tym su so **butrowe płacžiny a nowa pohubjenje- - šće.** Sawjedženje butrowych kontigentow njeje mohło - padowanju butroweje płacžiny sadźěwać. Boja so, so - němske mlokarstwo dweschi. Němskotatny landbund je - němskemu ministrej ja sežiwjenje a ratarstwo, dr. Hugen- - bergej, telegramm pósłał, w kotrymž so na to pokaza je, - so je so butrowa płacžina sasa wo 5 hriwnow po dwójm - zentnarju smišla a so hnadź budże dale padać. Psche- - cžiwo tomu by němske knjeježerstwo dyrbjało hnydom ja- - pschinuwać. Ratarjo muša němskeho ratarstwa žada, so - by so kóžde hrěch pokosił, kotryž by mohł dalsche sniženje - płacžiznow sadźerjeć. Tohodla bychu so němske mjesty dyr- - bja'e wschemu dowozej wukrajneje butry zawrjeć a butro- - we wiki bychu so dyrbjale i wótrym zapschinnjenjom wu- - prawić.

Też pschedsyda němskeho mlokarskeho swjazka, nětko- - schi minister, profesor dr. Fehr, je so i telegrammom na - němske knjeježerstwo wobroćił, w kotrymž praji, so nowe - padanje butrowych płacžiznow němske mlokarstwo do to- - połoweho zahubjenja dowjedže. Pschecžiwo tutomu hrozhej - dyrbi so hnydom zakročić.

Nowy minister za sežiwjenje a ratarstwo, dr. Hugen- - berg, budże nětko dyrbjeć dopokazać, hač jemu ratarstwo - i cełkna wupomhaš.

Dowóz pizowazeho jeczjenja so zastaji,

Dokelž je w Němskej dosć pizowazeho žita, běrnow a - druhich pizowadłow, němske knjeježerstwo dowoz pizowazeho - jeczjenja po njim hač do pschichodnych žnjow zastaji.

Protest centrumske'e strony

Centrumska strona je pschecžiwo wotstronjenju pruskeho - knjeježerstwa pola němskeho knjeježerstwa protestowa'a. Pschi- - cžiwo za nałoženje 48. stawa němske wukhadny njeje za- - mjerk. Porok, so pruske knjeježerstwo njeje swoje winowa- - tosće za pruski kraj dopjelnilo, njemóže wotcžitać. Sa to, so - njeje móžno było, nowemu pruskeho ministerskeho pschedsyna - wobkeći, je němske knjeježerstwo samobitne. Dale je so - exekucija němskeho stata pschecžiwo Pruskej pschecžiwo wu- - stawje wutkanjała a so je swojostatnosće němskich krajow, - kotraž je w němskej wustawje zakótwjena, njecisnješe.

Zjednoćenje sridźnych stronow za wólby

Wólbny swjazk mjez **němskej ludowej stronu, khrześći- - jansko-ludowej stružbu a němskej burskej stronu** je so wcze- - ra wobsamknuł. Dale je zhlyšcej, so je zhoni **hospodarska - stronа,** kotraž hišće'e njeje i bayerskej ludowej stronu wo - wólbnum swjazku dojednała, pacj za swjazanje lističiny i - němskej ludowej stronu, ludowej słužbu a burskej stronu - tohorunja wotcwirowany wostajiła.

Złowni sastojnizy k khłostarni sadźe'eni.

Dla wopaczneho wobsamknjenja, pschekschiwjenja zła a - dla pažiwneho pschekhłóca'a su w Frankfurcze nad Mainom - tsjoch złownych sastojnikow k khłostarni wot 14 hač 18 mě- - sažow, a dweju złownuju sastojnikow k jastwu na tři a - pjeć měsažow sadźe'i.

Francowska nochce runoprawosć Němskeje dale připóznać

Franzowski wotbrónjazy plan ma malo wuhladow, so - so we wotbrónjazej konferenzy pschijimja. Italska a Něm- - ska stej jón wotpokazałej, a też Pólska, swjazkarka Fran- - zowskeje, jemu njepschihłoswje. Pólski minister Waczynski - jako sastupnik wukrajneho ministra Becka je w konferenzy - pschijpójnał, so drje je franzowski plan dźěło wotreho ro- - suma, dokhadnoseže a nadobnych myslow, so pak wuloźe- - na konferenzyna praktika žaneje nadźije na to njedawa, zo - by so tutón plan, kaž daloko so na wójnski bjeschtrach eu- - ropiskich krajow poćahuje, do skutka stajił. Pólska so tohodla - na pschijeće'e plana wobnjejuje, po kotrymž ma so wójna - i jedojtymi plunami a i khorosće rosschěrjazymi bakterije- - mi sakasać. Wukowanje i brónjemi by so dyrbjało pod kontu - kontrollu stajić.

Franzowske knjeježerstwo žane wjazy na njewuspěchu - swojeho wotbrónjazeho plana njedźiwa. Dźiwało na to, - je franzowski ministerski president **Paweł Boncour** w - schtwórtkowonym pospěchanju pschedsyndstwa wotbrónjazeje - konferenzy pschijpowědźił, so **Franzowska runoprawnosć - Němskeje w nastupanju brónjenja njepschijpójnaje.** Pjeć- - mozowska konferenza je drje runoprawnosć Němskeje do- - jedina'a, tola nahladły wo tym njejsu pisches jene, a wot- - brónjaza konferenza njeje na pjećmozowske dojednanja - swjasana.

Němski sastupnik **Nadolny** je wotmolwił, so so Němska - jenož i wumněnjenjom pschi wotbrónjazej konferenzy wob- - dźěluje, so je runoprawnosć Němskeje pschijpójnata. Na- - dolny potom franzowskemu žadanju za bjeschtrachom i něm- - skim stejischćenjom napschecžiwo stupi. Němska ma zyle hina- - sche nahlady. Konferenza nima nadawk, nowe rukowanja - a bjeschtrach dawać, ale rošćudne kročele **sa wotbrónjenje - cžiniej.** To je sdobom najšerschi krědk, so by so powschitko- - wny bjeschtrach powjetschił.

Napjatosć mjez Francowskej a Italskej přibywa

Italski pódsaz w Pariju je schtwórk franzowskeho mi- - nisterstwa pschedsyndu Daladiera wopytał a jemu pjecza - ćelił, so powěde'e **wo italsko-madźarskim a němskim wo- - jerskim swjazku njejsu wérne.** Jeho směrow. hłowa njejsu - samobitje njedowěrjenje Franzowsow pschewinuwšej. Franzow- - ska so boji, so Italska pschibothi sa wójnu pschećiwo Fran- - zowskej, Juhosłowjanskej, Rumunskej, Cžěskosłowakskej a - Pólskej cżini. Njedowěrjenje pschecžiwo Italskej je so i - wospjetnym pódsajnym brónjow i Italskeje do Madźarskeje - sbudźiło. Franzowskemu generalnemu stabej blišo swjaza- - ze nowiny „Echo de Paris" su powěsć wosjewile, so je so - 32 lětadłow, mjez nimi 12 Fiatiskich honjerskich lětadłow - po 450 konjazych mozach a 20 Fiatiskich wobhonjerskich lě- - tadłow po 650 konjazych mozach i Italskeje do Madźarskeje - pósłała. Tele lětadła su i jeneho italskeho pomocneho lě- - tadłoweho pschistajna wotlećiłe, so by by jich zjawnosć nje- - dowhladała. Hdyž su nad Fürstenfeldze w Awstriskej pschele- - ćiłe, su je spóźnili. W Madźarskej su lětadła rozebrali a - na wěstym městnje zaso zestajili.

„Echo de Paris" praji, so je tute powěsće z dospołnje - wěstego žórła dóstał. Tele pospjetki lětadłow, kiž kaž pschi- - prawjenje lětadłoweho pschistajna w Szombatelli pschi Ma- - dźarskej njejsu mjez nimi nowiny za dopokaz, so je za - wuske wojerske dorěčenja mjez Madźarskej a Italskej - wobsteja.

*

Kaž je z Londona zhyšcej, nochze so też jendźelske - knjeježerstwo dla woženja brónjow z Italskeje pisches Awa- - striju do Madźarskeje sunerswacować. Wono budże we Winje - žadacz, so bychu so italske brónje pak do Italskeje wrócile, - pak so i internazionalnej kontrollu sniźile. Po powěsćach, - kotrez so do Londona dosche, je wo 150 000 tšelbow a 200 - maschinskich tšelbow jedna.

Hitler w sportskim palacu

Hitler je pjalk wjecjor w Parlamtkim sportkim palacu rěcjał. Jeho rěcj je so z radkom do wjdšich stron Němskeje donjesła. W njej wschn winu na hubjenjowje w Němskej a pschekratej wójnje, ale jezjaldemokratiskej politiki pschipisuje. Hitler dale prajł: Pschejšownizy so někto za naschim programom prajdeja. Wolmolwja jim: W kóždym casu by snadź knjezerjšiwowu programu z někotrymi wuwjedliwymi dypkami możny był. Po Waschim hospodarstwje, po Waschim skutkowanju, po Waschim pschekasanju, dyrbi so rěnjłi lud je sakłada wobnowiecj. Prěni a najscpichi programowy dypk rěka: Nochcemy kjeci, nochcemy hwisdacj. Sym so tohodla zapowědžił, psched tutón lud z tamnimi klubjenjemi stupiecj. Njeje sm jenje powół, so je postajenje Němskeje praschenje někotrych dujow; predaju pschjso z nowa:

Postawanje němskeho luda je praschenje z nowa nabycza smutkowneje mozy a strowosce němskeho luda. Kaž sym w poslednich 14 letach na naschim bibanju z dkali, chcemy kwatcz a dźlacz na postawanju naschego luda! Sym so rozsudźił, so je pschi tym njedamy i njezim zamylic! Njemózu Wam słubicj, so tole postajenje wot sa mého pschinidze, lud dyrbi sobu dźlacz. Njeje mě wěrcz, so je jemu swobada, sboze a zbjenje z njebjes dari. Wschu

Potom spjeczowarjo znowa prajachu, so chcedza so poddacz, jeli so jich njepokłostaju.

Nadpad létadłow.

Njes kondzenja na to roskazowaał wójnskich łódzjow létadłam poruczi, so bychu spjeczowańsku łódź nadpadnc. Wone nad njej pschelecjchu, a z jeneho letarjeho Dornier łeho czołma so pczrija bomba wotczisnu. Wona dyrbjeschc spjeczowarjow warnowacz a pódła łódź do wody padjc. Dokelz warnowanje njemózesche swjesena,

so druha bomba czisnu, kotraz łódź trjechi a sapali.

Na to so spjeczowarjow poddachu. Wopusch jichu łódź a do cyłonoho djechu; wójnske łódze, kotrejz bochu spjeczowarsku łódź wostupile, je pschijachu. Mjes tym bechu je „Zeeben Procincien“ hischcze djeschtrowu powjeczj wupalili.

Wósomnacze pschiskluschnikow wobsadzi spjeczowanske łódze „Zeeven Provincien“ je so z bombu morika, mazi je so sranilo.

Mjes morjenjmi su tjzo Europsenje, druhi ju jo. — Na łódź rosbuchujena bomba je 50 kilo wazila. Schkoda, kotraz je so z njej wobnjmi nazinił, po sdac a jara wulka. Njebudzichi ci so spjeczowa dali, potom bychu létadła 250 kilogrammowu czejsi mjetałe. Bitwiska łódź „Zeeven Provincien“ wćz pod roskasom offizjerow stejı.

Spjeczliwosczj na kraju.

Tez pschiskluschnizy wobsadzi łódź „Zeeven E en“ kotrejz bechu na kraju wostali, su so schtwórtk Hdyž so łódźnjmu matrozam a tepjerjam pschikasa, chu hromadze se zandarmami patrolliowu służbu czinili jenoz wobsadzyni domorodni pschiskluschnizy roskas dopjel nichu, mjes tym so **wschit ty Europsenjo służbu sapowe dźichu.** Zich su tohodla sajeli.

Spjeczowarjo su zebi za rubjeznistwo myslili.

W poseczenju ludoweje rady w Batawi na kupje wje je hłowny roskasowaz Hollandiseho wójnskeho łoda w Nanschej Indiskej rjeki, so su je tez Europsenjo pschi spjeczejszu na panzerowanje łódzi wobdźelili. Spjeczowarjo su zebi wotmyslili, so bychu wikowanskim łódzam, z kotrymiz bychu so setkali, zyrobu a patidło zebrali, jeli so bychu so jich składu wupródnile.

Hollandska spjećowańska łódź so poddała

Schwórtk wjecjor je hollandski khizjak „Java“ spjeczowańku bitwiznu łódź „Zeven Provincien“ wusledził. Wnozy su zu na to wupósłane wójnske łódze wobstupile. Khizjak „Java“, sanitzki torpedowych zjolmoz a pod natórzje czołmy so jokowe dzerzadu, so bychu, jeli so bu trjeba buło, mohle z wjetschego dalokocjeje z łódzmi artille riju do „Zeeven Provincien“ sdelez.

Nano wokoło 9 hodź. roskazowaz spjeczowarjow le skkowej rěcju nanowni, **so bychu so bjes wumnjenjenjow poddali.** Zadajcze, so dyrbi jich tódy zebu zastarjez, hollandzki khorbej nrapowědzjncz a na lubi bém khorbej pokazaz. Za 10 minutow skkowna powjeczj dóndze: **Njesad dwajcze nam!**

Wuzkosće serbskeho nowinarja

„Sserbske Nowiny“ su jenizki dzenik serbskeho luda. Ma to swoje dobre a hubjene stronu. Sserbjzi lud bohu zel njese jenaki a pschekrodzejny po wsorschtach, wérze a smužkenju. Mamy serbskich barow a robocanow a zjwnoje erjow a dźlacerjow a rjemjeźlnikow, mamy tez malu liczu inteligentow. Mamy katolitzki a ewangelitzki Sserbow, mamy w serbstim ludje wschelakorezki wuzsenja a menjenja. Mamu horkiwych serbskich nacionowzow, kiz sslowjanizu czisa, mamy liwkich Jeźicrjow, mamy Hitlerzitich, zentramskich, nemitkonzionalnych, z radomskich a kommunistiskich Sserbow. A wschitzy citaju „Sserbske Nowiny“.

Kózdy czitaz wója chze nowiny mjez po swojim pschejsbrzenju. Nemitli abo druhi czitaz nas po derje. Wón zel zlaza tu nowiny, kiz jemu wotpowedaju. Nemitli nacionalny njebudze czitacz „Nowizny“ a nemitli kommunista njebudze wotczekacz „Germanie“.

Ale schto je Sserbam? Mamy jenoz jenizki serbski dzenik. Wjazy maly lud njemy insich. Tuz je sa wschich jenoz jenizki dzenik. Ale kózdy prza tez w „Sserbskich Nowinach“ to a zada sej to, schtoz wón rumje na rabu a za czoz ko herz. A hdyz njschto namaka, schtoz je jemu nje lubi, potom bóda wbohej redaktzji. Czalo dopisowarjow ha njaze dopisuju czitarjow swoju zuzelska bjes mjena pisa tja), we kotrych je nam wjsce możne wutnu nadawaju. Hdyz sumy pschinjeski kritikowanji nadawaz we powjeczach to Nuske, czerja so serbzy kommunisza. Hdyz pschinu my postrapowanje Hitlerja, kotcha so serbzy na jonal sozialisza. Hdyz chwalimy Polakow abo Czechow, njeje wokopom sakikowzeni Sserbja. Hdyz pschewótze njschtoi kamy narodnozne kubjenjow, protestuja serbzy narodowzy. Hdyz „Sserbske Nowiny“ pschinjeju nadawk we Hutzitach abo Lutherje, njelubi so to katolskim czitarjam a pschinjesemu sago wobras Sswjatscho wótza, khrenja so evangelskim czitarjo. Sd dawi Sserbja sej pschcja nowocasne nedomostne nadawki a pschinjesemu takte, hórzcha so stari czitarjo, so rosscherimy pódaznje nabładu, kiz so njesnjesu z bibliskimi podawinjami. A tak możemy hischcze pedacz wjele, wjele pschit adom.

Ze wopraudzje cjeżko, kózdemu wutrjechicz. Haj, je to dozyla njemózno. Bohatzel, su mjes nadzjwni czitarjemi njerozumni lud a, tiz sej take njemódzesche zadaju, tiz nam hroza z wotkasanjom nowin, hdyz jich pschesche nje dopschemy, to rěka, hdyz „Sserbske Nowiny“ njepschestworimy do kommunistiskeho, Hitlerskeho, wjchoslowjan skeho, katolskeho, evangelskeho, reakcionarskeho abo fabrikanskeho organa. Schto cjinicz?

Drubimy dale hladacz hacz so donahonym finzelje, hajo finzejdnu puc. Wéru, so bychu „Sserbske Nowiny“ wschitz lubi wjele zapamatowacz, hdyz bychu wschitz rajnjsi a hajicz jenoz jenizki jedyny finzer. Ale to bohuzel njemóge! Tuz dyrbimy so wótz na bojke: „Pschinjesi, wjele a kozdemu njeschto!“

A prosymy cze, lubi czitarjo, so bu pschecjelnje wodal. Hdyz so cji zdo abo tamdzi nadawk njesubi. Njetrjebacz zón doestacz. Druhich pak wodzecz, so jako druhi budze lacznje czitacz to, je wz ty jarjo ako. A tohodla, njerjsi naj lubdom za njerom, so su wschitzi napjtal hotowi sili. A hdyz chcesch tola so vas wotbacz, tak so pozpjtal i polnym njemom abo pschinjesi sam k nam a so wotczi zni, so wószemy cji wotmolwicz.

Mój pak trochu frojunjenja za polozenje serbskeho nowinarja a njebudz kaz fallobjene dacz. Jenoz je finjesli wojcju a wodawanjom możemy dzelacz wulpschinje a se fohnowanjom.

Ze Serbow

W Budyschinje, 11. februara 1933.

— Wo **wjedrje.** Wczera wjecjor w 7. hodź. thermometer 7 ½ hygrometer — 4, thermometer we 10. Dzenja rano we 8 hodź. barometer 716, hygrometer —10, thermometer w nozy —4. — Hizo jaruczerjomischim na to pokazawachmy, so so najskerje wjedro stajı a so potom symnischi poczaj sajtupi. Tak je nětko pschischlo. Hacz do wczerawschcho mjdzichmy trochu scherjatu wo Wokoło pschipotdnja so hischcze thérro pokaz tom pak zapoczachu so mrocz ze tocrhacz. Na nóz chkam a dzensa rano be pomjersko. Po idaczu ch jmakła sajtupicz a pschiberacz. S poknózneje M laze wo zakotnej tschischtaju pisaja. Nehdze 70 c trow je pjecza tschischtaja za wapor zadała. Prenje jowen tez swój pucz hacz k nam namała, tohodla bo my so bojecz, so tez tuta folma krutcje symy nasche ta ninu pschecjelznje. Nizina w zewjeru abo poknoz wo khadza k wukhedej abo k raniu. Nad juznej abo wotsc schej Europu mamy pschecjo hischcze wyschiny. Nowe pschi khadzeja je stronu Azorskich kupow a Atlantiskeho oc ana hacz do zewjera horiz. Nasch wjedrawustojnyn wo czakuje jutje a pódzelu hischcze tjamy pocasz, wutaru mokło so wjedro trochu nakasycz, sriedu a schtwórtk wo stanje znano sago rjenje, ale pjatt a sobotu może sa

Ilsan:

Kasandra

Prěnjotny roman.

28] (Pokracjowanje.)

Cjujach so njeskónczne sbozowny, so sym w cjopjej jiwje, je mózu so cjeske schkórnje wujscz. Hdyz bych sebi tuli wotpocznył, pschinjesje mi jónska bónaza cłopku po linku. Pol kwizy ju jedzach a potom walech so do loża, kotrez wójnske stojesche njepraschawschi so, hacz je to do wolene abo nij. Hdyz na'ajtra wotnczich, cjujach so popolnjeny. Subjenebo wjedra dla wostach tu tri dny. Jónka lé jara dobrocziwa a sraasche so sa muje, kaz to sana wacz; njeby lepje za swojsko synna cjinicz mohła. Druhi dzeń popoldnju sedzachmoj we kuterpjenej stwiczy. We tu czemno, dokelz j njebjesch padasche huste sněh a pschikowa sche je sunjernej plachtu tych, kiz tu lezachu njes a pad powojtankami města. Wopraschachzy so mojeje hospozy wo jeje a mesta dzeńu. Rjekny: „Bóch sbozownje żiwa w mlodosczi a posdzischo w mandelstwje. Porodzich pjecz synow a dwe holczy. Njechan na moje dzeczi sporczej, ale hdyz wotrosc'echu, njebechu tak zinwe, kaz bóchmy ny w mlodosczi. Ssynowje wrócziche so z poskednjeje wójny, hdyz sa njeju niczoho dobreho nawukli. Njemodlachu so wjazy, zadachu jenoz za zwétnymi wjeselenni. Bóchu njespokojni, njebe wjazy zwójzbneho zziwjenja; wjeczory bychu pschecz njeli we wschelakich towarjschach. W poskednich létach nje mjejachu dzela a tak wjele prózdneho czasa, schtoz be jim ze schkodu. Wottzahnuchu pschi wudyrjenju wójny se zwo

Hdyz mi zónska tak za spósnjace wulkosczj zwojich dn schnych hołosczow, cjeschesowach ju, kaz bym zwojim mac

Hdyz jej prajach, so chzu dale czahnycz, mje pschc sche, so bych pola nje wostał pschez synnu. To pak njechach ale zedzach ja swojej domisnim Spótnanschi, so njeswjsanu, nawjaza mi brénjo z prowu. Za pak prajach: „Dobru sym dźeli wschitko te zwojej mac erju“. Tuz rozsdzich zi rebu a wjach jenoz po'ozu. Widzo tak zaby kuzbu jesanskeje hubjeze, rozswjesesi go jej polhmurjene ze czo pecu kroz po pschetrarej frudobje, kaz hdyz be nje mrócziche pokasa zwetła stónczna prasna a schi semju.

Bodach so na pucz je zwojim wazkom. Al sym wutrał na tutym puczowanju, to njemózu rozs Snacha be so njesle najschto a tak be wschitko z ni ste zakrute. To wschak be tez derje, so njemidzach zapel tak hrósnje. Lapsci pisches zepje snehu be jara na Baj czasc jscho wulkeho snéha dla farbich pucz a kajaschke mi pót nest wobliczja priedy, hacz jón jaze kach. Najwjetschu starosez wésach wo mésinu nejsch derje, so njebe synna pschejara krutu, hewak daje be wozy smjerjnuł, hdyz dyrbjach wonka na polach abo w zach pschenozowacz. Tez zproba mi wjazy krócz wundz tutej puscinje namakach sródka zakhowane cłowjesze schke a ludzi, kiz mózachu mi jedze poschczez. Cjujach pak to pschecze tak derje, kaz be sym mózno z wulkej sako sczu.

Po wulkich cjekpjenjach a bedzenjach pschindzech tak sónczne hacz do luzkich lór. Namakach tu mjes stata mi prózdnjenju, hdyz pschenozowach.

(Pokracjowanje se cjehnje.)

pole wjer ... ...ar rocňaž asštupicź. — Jutrje njedźelu Sep...
...ajšu ... 7,19 hodź. ſthaža a ſo 5,11 hodź.
...ſowa. ... ...ňaža wječor 7,47 hodź. a ſhowa ſo
...ap. 8,01 hodź.

Dźeń dušowneho natwara

Sašo ſwjećiny Božu njedźelu a to Božu njedźelu w
...ňaju pryšłoſtoje, wjeſela — karnevala. Kaž pak ſo
...a, je mała dobra woſchěhuſćka luda. Zołmy pósniſkeho
...ńela ſu leſa ſhěrko měrne. Tak je wěſo tež prawje.
...obne wjeſele wſchak ſebi mózſchi popſchecź i pěſanym
...ſkim ſwjećeńkom, kiž natwarnje w kóždym njeſa-
...ne kubła k lěpſchemu ſwojeho ródneho luda. Njewi-
...domy lěža tež w naſchim nječiacku žanc „wopiczſti“,
... je to hewak w nječaju wjeſela było. Haj mała dopokaz,
...ſamny błyſchcź njeſamože jeje roſkuſne knjejſtwo zła-
... Tak znajmjeńſcha pak wostanje Boža njedźela tej Bo-
...dźeń, ſa kotrejž bu poſtajena. Nić w ſawjeſelećinſkich měſ-
...ońſach mamy ju ſwjeć ićź, ale w Božim domje, w ſwatim
...omſe ſ ćichim ſpomnjenjom dźela, kiž bu w ćehu tydź-
...a dokonjane, ſ ćichym próſnym pac'erju wo dalſche joh-
...owanje tež w pſchichodnych dnjach. Nječo pak, hdyž ſo hi-
... ſ waha jelwi wotnjećaje ſmjenje pſchirody, podajmy ſo
...ńedźelu ſe wſchěmi naſchimi lubymi won do hór a doliny,
...o kuſka pſchirody a wobkedźujmy ſawjaſak nowcho by
...ća. Tu roni kuſol najwjeſelſcheho ſboża a dopómaja Bo-
...ſeje wſchehomoz. A kaž ſo pſchiroda pſchihotuje za ſwoje
...owe bydźe, tak dyrbimy ſo tež my w ćaſu pſchihota Sbóž-
...ſtkowneho wumnożeńſkeho ſtutka w ſebi wobnowjeć, ſchtož
...ebne wulemić, ſchtož ſchpatne. Ćaſy muſhy je nam wob-
...radźeny, njech naſ ćiſcźi a jaſni a donjeſe k wěčnemu
...myru, kiž nima ſwětnemu ſkepjacjeho błyſchcźa, ale ſjele
...ruhi wěčnjeho ſboża! Tuž ſwjećiny Bożu njedźelu jako
...Božu njedźelu ſašo!

Jutſje njedźelu

ſwjećeſi ſo w Katoliſkej towarſchowni na Garbarſkej hońy w Budyſchinje „Ptacźi ſwaſ“.

Ćaſto ſmy wo tutym tradizionelnym ſerbſkim ſwje-
...dźanju pišali. Nječo rěka jutſje je ſtutkom dopokazać, ſo
je pišane a wěčane ſłowo ſaſtup namakało w naſchich wu-
ſtwach. Poćeſćeny Budyſke ſerbſke ſpěwne towarſtwo
Radźiju — ſ prawje bohatym wopytom ſwojeho „Ptacź-
ſcheho ſwaſa“ a ſobotom 12. ſałożeńſkeho ſwjedźenja. —
Saporſćaſk wječor 148 hodź. Saſtup płaćeſi jenož 65 pf.

*

— **Dźenſniſche wiki.** Butra płaćeſche 55—60 pf., jeja 10—11 pf., ſwarow 20—25 pf., kaćzki 75—85 pf., kurjy žiwe 40—55 pf., ſardźene 65—75 pf., kał cźeſwjenu 6—10 pf., bčły 4—8 pf., ſyndrotły 20—60 pf., ſiſkałe tórki 8—15 pf., morchej 8—12 pf., ſelerij 10—25 pf., kolrabi 15—18 pf., jabłuka 8—20 pf., běrny 10 pfut. 20—30 pf., łany wolij 1 hr., měd w ſchćelnjach 1,60 hać 1,70 hr., bjez ſchćelnjow 1,40—1,50 hr.

— **Budyſke hapytki** ſu wſchedne dny hać do 7 hodź. wječor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nowe ſtajnje
...du a njedźelu wotewrjene ma jenoj jena hapytka ſ mći
...ſkowym Kotmyſchcźanom. W februaru je to Dworniſkowa
...na hapytka na Wiſmarckowej dróſy.

— **Wěſelſcźanſke dźiwadło.** Dźenſa wječor 1/9 hodź. je ſawrjene pſchedſtajenje ſa Stahlhelm. Hraje ſo prěni króć ludowy kruch „Schtyrjo muſeterjo“ wot Sigmunda Grafja. Runje kaž jeho prěni kruch „Njeſkónčna dróha“ je teſ tutón kruch dr. Adolf Nott inſzeněrował. Jewiſchćowe wobrazy ſtwori Walkaf Ulbrich. Schtyrjo muſeterjo ſu Siebſtſchuh, Horſt, Sackow a Werder. Liſćiłi ſo dopołnka pſchedawaju w Paulez frišćirk. w...
...hodźe na Kěžoriſkej dróſy. Dla ſchorjenja je direktźija
...ěſćanſkeho dźiwadła ſa hłownu rólu operety „Jona,
...ſtraž wě, ſchto chce“ prominentneho hoſcźa wot Berliń-
...ſkeho metropoloweho dźiwadła pſchiwſaka, hrajerku Vi-
...anu Flamme. Opereta hraje ſo njedźelu pop. w 4 hodź.
...a wječor we 8 hodź., pónđelu wječor 1/9 hodź. a wu-
...oru wječor 1/9 hodź., a ſchtwórtk wječor 1/9 hodź. Pro-
...ſo ſo, ſo bychu ſo ſkartki k tutym pjecź běłunom hra-
...ſ ćaſom ſkazyłe.

— **Njeſkoje.** Na Hoſchi, haſy ſta ſo dźenſa rano w 9
...hodź. njeſkoje. Wašny Adolf Marſchner dóſta widźiſchcźa a
...pade, pſchi ćimuž ſo na hłowje ſkěrko ſkrani. Wjeſwedom-
...ſcho do měſćeńſkeje ſkorownje dowjeſchu.

Z **Luſchcźa.** (Shromadnje wumrjelo.) Po krótkej ſkorjeſi wumrěſchtaj tu ſchtwórtk Aug. Běhrach a jeho mandźelſka. Wón běſche 80 lět ſtary a wona 78. W l. 1929 běſchtaj wobaj hiſchcźe ſwjeſelſtoj ſlotu ſwaſ. D'enja ſo bohu ſo tež ſhromadnje pothowataj.

Serbſki wječor w Komorowje

Rakećanſke ſerbſke towarſtwo „Lipa“ je ſo roſſu-
...dźiło, ſutſje njedźelu 12. mał. rózła w naſchim Komo-
...rowje wuhotowaćj jedyn prawje rjany ſerbſki ſabawny
...wječor. Haj, naſch Rakećanſki ſpytwiniſki ſkór ońe nam
pod wuſtojnym wjedniſtwom njeſproźniweho a Sſer-
bam ſtajnje ſpſchihileneho a ſpſchećelneho k. kantora
Krawja nękotre naſche krajne ſerbſke ſpěwy ſanjeſeć.
K tomu ońe nam Rakećanſka „Lipa“ hiſchcźe ſabrać
nimo měry rjane a ſorta polne ſerbſke dźiwadło, kotreż
ſo mjenuje „Dawſ njeźenjećzow“, a kotreż budźe ſo ja-
wſcźe ſóźdemu ſpodobać. Tuž chźemy ſo jutſje młodźi
a ſtari najtajcź na tutón wopramdže rjany a wohbła-
danja hódny ſerbſki ſabawny wječor, ſo bychmy ſo tam
ſaſo ras tak prawje w ſerbſkim duchu a w ſerbſkej rěcźi
hromadźe ſawjeſelili.

Z **Miłoćic.** (Dobre popady.) W běhu dotalneje zy-
my je jedyn z tudomnych burow rjany popad čiṁił.
Wědźo, ſo ſo blizko wſy liſki zadźerżuja, ſtajeſe pa-
ſle, hdyž ſléd na polu nadeńdźe, ſnadź na 200 metrow
za wſu. Paſło pak njeběchu kruće k zemi pſchińjene.
Z nazhonjenja wěmy, ſo ſej popadnjena liſka radšo
nohu wotkuſnuje a po ſtraoch dale ćampa, hač ſej do
zajeća a woſtaje ſmjerće pała. Laſka wězo potom
paſle za ſobu ćehnje a tak ćěr pſcheńdźi. Na to waſnje
je kubłer ſtyri popadnył a je pſchiſtejenemu najeńkej
bohiwy wjedał. Stwórća be njeſawano hać na Sſroku
horu pała. Njeſkoje ćekła. Tam je najeńk a kubłer
pod kerkom ſkhowanu nadeńdźeſtaj, hdźež ju zara-
zyłaſt. Naiſkerje pſikhadźachu z tutych kónćin ako
z Luha. Zo bychu we wſy dalſze ſkody načinile, ni-
ſo znate njeje. Bohužel bě pak ſo tež raz jedyn pos
z Wětšicy popadnył, kotrehož dyrbjachu zaſtrěliť.

Z **Wotrowa.** (Zajimawy kóń.) Před krótkim dase
kubłer Paweł Cyž ſwojeho zeſtarjeneho konja zarě-
zać. To ſamo ſu ſebi nječo wurjadneho njeje, ale wob-
ſtojnoſće, kak je k jintonu ſkoćeču přiſoł, runje
wſchitke njejsu. W poſlednim wójnſkim łćeće ſłużeſe
jemu brunaćk k jězdźenju a k jěchanju, dokelž bě
wulkim ſłukam (ćežkim kanonam) přidruženy. Hižo
prjedy ſo kóń ćežcy zrani, po dowulćkowanju ſtaji
ſo wospjet do ſłużby a tak dótſa jeho Cyž. Při hrózb-
nym napadze ſkoći z konja, ſkhowa ſo za nim. Tak
bu mjeſto jeho kóń zranjeny, a to druhi raz, a wob-
ſedźeſ ſo přeć zranjenjom wukhowa. Tola hórzy bu
zaſo wulćkowany. Po ſkónćenej wójny ćehnjechu do-
ſoj a w Habrachćicach buchu konje předawane. K.
Cyž kupi ſej brunaka, ſwojeho „wójnſkeho přećela“
zdobom z jenym druhim, kiž pak hižo nazajtra pad-
ny. Służeſe jemu přez 14 lět ſwěrnje a je druhe młódſe
konje přětrał, njedźiwajo ſwojich ranjenjow, je
pomhał na roli a doma při twarchi, też druhim, do-
niž wobsedźeſ ſkónćenje dla ſtaroby a ſćěhkow zra-
njenja na nim ſo ſmili a jeho zarěžać da. Swój wójn-
ſki raz bě hač do ſmjerće wobkhował. Kak jeno při
ſwjedźenjach abo jintrownym jěchanju hordźe ſtr-
paše a na nim bě radoſć widźeć, ſo ſo do tajkeje
ſłużby bjerje!

Z **Wotrowa.** Na ſamym daju rano we 8 hodź., hdyž
„Lipa Serbska“ potom wječor w Pančanſkim hoſćenc-
ſu ſwjećeſe ſwój 25lětny jubilej, ſpominaše ſo w na-
ſej cyrkwi na jeje we wójnje padnjenych
rjokow a drohich zemrětych. Kak zdobna
bě tuta myſliſka towarſtwa, wopokaza pře wšu měru
bohate wobdźělenje přiwuznych, wjeſnajnow, wosadn-
nych a dalſich wěriwych. Cyrkwička běše połna wě-
riwych, hyrnjež ſo Boża mša wurjadnje na tutu ho-
dźinu přepołožła, kotruž dźerżeše wosadny knjez fa-
rař, zdobom čeſtny ſobuſtaw jubilejneho towarſtwa.
Pod nawjedowanjom knjeza kubleria Pawoła Cyža
ſpěwachu pobožni kemšerjo wotpowědne kěrluše. To-
warſtwowa khorhoj pyšeše přebyterij cyrkwje. Po
Božej mši přečita k. farař ſćenjo wo we wójnje pad-
njenych a rozłoži je. Hižo tehdy ſpóznachu Židźa,
kak ſpomožne je, za wotemrěłych ſo modlić. Na to
ſpominaše na dźeń, hdyž bě ſo Lipa do khóſtnyſkeje
kraje ... Ale w běhu ćaſa zhi... kotre ha-
ložki. S... wa wójna žadaše ſej te... towarſtwa
ſwoje ... a tak zwoſtachu na ... jerće wu-
ćeł F... Kral, hoſpodarſcy ... Pawoł
Cyž, ... Jan a Jiřij Swěrła ... ...e a kraw-
ſki mištr Jakub Pjetaš z Kukowa. Ne ſej doma je
ſmjerć ſwoje ſnaſe ſnjeła. Po łćach zemrětych ku-
błeř Mikławš Čornjeca, ſuſodnjeć Jan Bryl a
kantor Pětr Hila, poſledńjej čestnej ſobuſtawaj to-
warſtwa. Kujez farař wažnjehny khwalobny ſkutk,
na jubilejnym daju rano ſpominaše na drohich zemrě-
tych a wječor wěnowaše k njeſtojnemu ſwjedźenjeſ.
Na kónću wuſpěwa ſo za nich zhromadźe Wótčenaſ
a z kěrluſnu „Spěće lubi kraſna ta“ ſo wurjadne,
jasa dostojna ſwjatoćnoſć, kotraž je na wšěch naj-
hłubſi zaćiſk činiła. Přiſpomnić hiſće chcemy, ze bě
wołtař khutnej ſwjatoćnoſći přimjerjeny wupyſzeny a
ze ſobuſtawaj ſłużeſtaj, ſtož ſwjatoćnoſć pozběhu-
waſe.

S **jamy Margi.** (Khrobje padušowe.) Tu njedawno
rano pobychu ſchtyrjo pabuſchi w hudźenju mištrowa pjeć
Strejcmannowej dróſy. Woni běchu drje ihoniſi, je wob-
jedźejeſ takhwilu to khorowni ſeji. Jona pak pytny do-
bywarjow a wótſje wo pomoz wołajcźe, na cźoj tuci
ćekachu. Mjažachu pak jich hiſchcźe kamjeńcźe duja ſajcź.

Wumělſtwo a wudźba

Slawny ćeſki husleř Vasa Přihoda w Budyšinje

Hakle do hód koncertowaſe znaty němſko-fran-
cowſki husleř Henry Marteau pola nas w Budyšinje
a dźenſa mějachmy zaſo přez přećelnjwe poſrědkowa-
nje koncertnieje direkcije J. Gudera ſkładnoſć, ſłyſeć
w naſim měſće jenoho z najwuſtojniſchich husleřjow
ſwěta. Vasa Přihoda, rodźeny Ćech, zjednoća wſe
hudźbne kwality, kotrež ſu Ćecham přinarodźene,
temperament a hłuboke ćihiſke ćuće. Wyſe toho
wobknježi wurjadnje ſwój nastroj w techniſy. Při-
poſłuchar njemóže ſo dodźiwać, hdyž zaſłyſi tajke
„ćertowſke“ wumělſtwo, dwójny triller, dwójny fla-
geolett, okatwne dwojozynki pizzikato z lěwej ruku,
ſkakacy hudźeć, to dyrbi jenoż tak być. Tu zjednoća
ſo ſtara přinarodźena ſłowjanſka muſikalnoſć z nje-
wšědnej pilnoſću a wumělſkej khutnoſću. To pózna-
jechmy najlěpje z variacijow „Nel cor più non mi
ſento“ wot Paganini-Přihody. Najwjetše techniſke
ćežiny přewinje husleř bjez kóždeje prócy ſtajnje,
duſu hudźby wuzběhujo, ženje zwonkowny efekt. Zo
Tſchaikowſky Přihodže wosebje „leżeše“, je zrozumi-
liwe. (Serenada melancolique op. 26). Klaſiſka literatura
bě wosebje přez J. S. Bacha zaſtupjena. Też na
tutym, dźenſnišemu naſej khětro wotleżanym polu
wopokaza husleř wulku wustojnoſć a njewšědnu bo-
hatoſć we tworjenju a přeživjenju přednoſka (Ada-
gio a Fuga g-moll za husle ſamo). Wosebita překwa-
pjeńka bě za wšěch koncert za dwě husli w d-moll
wot J. S. Bacha, kotryž mandźelſka wulkeho wumělca
ſobu hudźeše. Wopokaza ſo při tym jako wubjer-
na huſlefka. Zo je ze ſwojim mandźelſkim derje za-
hrata, dopokaza wosebje ſkónčna kadenca. Romantiſka
hudźba bě zaſtupjena přez Jana Brahmſa (So-
nata d-moll op. 108). We Otto Graefje měješe husleř
wubjerneho přewodźerja.

Njewšěduy přiwyſk a přiklesk myſtowaſe husle-
rjej jeho hudźbnjenje a wunuzowa jemu wjacy při-
dawkow. Koncert Vasy Přihody wostanje nam nje-
zapomnity. -n-

Radio

Njedźelu 12. februara ſłyſimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho njedźelſkeho
programa: 9 raňſa nutrnoſć. 11,30 Bachowa kantata.
12 wopominanju Richarda Wagnera. 15,15 wo zym-
ſkim ſporće z Innsbruck. 16,10 ſwjedźeń nawróta
krónowanja bamža. 20,50 Wagnerowy wječor.

Lipsk: Nimo znateho njedźelſkeho programa:
8 ratańſki přednoſk. 11,30 kantata. 12 Wagnerowa
ſwjatoćnoſć. 20,50 Wagnerowy wječor.

Hiſće ważne z njedźelſkeho programa: Köln-Lan-
genberg: 18,30 Lohengrin. Warſawa: 20 Johka hudź-
ba. Praha: 20,05 Wagnerowy koncert.

Póndźelu 13. februarar ſłyſimy:

Königswutserhausen: Nimo znateho wšědneho pro-
grama: 19,45 Tristan a Isolda.

Lipsk: Nimo znateho wšědneho programa: 18 Tri-
ſtan a Isodla.

Hiſće ważne z dnjoweho programa: Wrótſław:
21 Njepopularny Wagner. Rom: 20,45 Wagnerowa
ſwajtoćnoſć. Praha: 21 Wagnerowy koncert.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

— **Wuhlady na wjedro ſa jutjiſchu njedźelu:** Budźe
rjenje, trochu ſymniſcho.

Ćežke rozbuchnjenje w Neunkirchen'e

Wjele morwych a ranjenych

Wječera pjatk wječor 6,05 hodź. roſbuchny ſ njeſnateje
pſchičiny wulki gajometer Neunkirchenſkeje Stummej ze-
ſelowje dźěłarnje. Symdom na to ſo benzolowa fabrika ſa-
pali. Se ſkutkownym roſbuchnjenjom ſo blíſke twarjenja ſapa-
jeſchu. Bohužel je ſebi roſbuchnjenje wjele morwych ża-
dało. Dotal powě ſo wo nětko 50 ſarajenych, kotrejž ſu
wjeſele je ſaſkutkownych twarjenjow ſwjeſchali. Wjele
ćeſkoſtranjenych ſtaja ſo po priwatnych powěſćach na nje-
hže 250 a lohkoſtranjenych pſches 400. Wſchitke wotenje
ſhorownje ſu pſchepełnjene.

* **Dokelž wodźidło ſaapraji, ſo ſchtwórtk w Budyſchinje w Pančiſej ſpěchnje jěduja wožobowy automobil pſches mo-
ſtowe wobłoženje rěki Brahi pſchelemi a do rěki padźe. Twe-
rjowju kotrejžkuli wožobje ſamožećzhe durje wotewrjeć a
ſo wuhlowaći. Mſeda jona je ſo tepła.**

**Schtyrjoch němſkich ſapołožnikow ćeſkoſłowakiſkeho ſećma
ſudej pſchepodali.**

Ćeſkoſłowakiſki ſećm je wobſamknył, němſko-ćeſkich ja-
połožnikow Krebſa, Schuberta, Jungа a Kaſpera dla ſłuſ-
nych pſchihotowanych pſcheſiwow ćeſkoſłowakiſkeje republiki ſudniſkej
wyſchnoſći po jeje njeſnatym žadanju pſchepodaći.

Towarſtwowske powěſtniki.

Delaj Wujezd. Towarſtwo „Jahrodka“ ma njedźelu
12. mał. rózła pop. w 3 hodź. ſwoju měſačnu zhro-
madźiznu pola Haškee. Dokelž ma ſo dla přichod-
neho ſwjedźenja jednać, cheyli wſitke ſobuſtawy
pjitomni być. **Předsydstwo.**

Jaſeńca. Kat. Bjeſada wotměje dla župneje zhromad-
ſiznu 19. mał. rózła ſwoju měſačnu zhromadźiznu
hižo njedźelu 12. mał. rózła pop. w 5 hodź. Wſit-
kich wěſće wočakuje **předsydstwo.**

Komorow. Jednota Sokoł ma póndźelu 13. mał. rózła
wječor we 8 hodź. w Kačej kórčnje hłownu zhro-
... z přednoškom k. farara Rioty. Winowa-
... ſobuſtawa je, zo ſo na njej wobdźěli.
... atrobnje witani. **Starosta.**
... ſki **Sokolſki Zwjazk.** Předsydſtwo
... 12. mał. rózła dop. 1/411 hodź. w Serb-
... Danje poſedźenje. **Starosta.**
... **Serbſki Sokolſki Zwjazk.** Jednoty maja ſo-
... wſke zapiſy najpozdźiſo do 15. februara za-
... pſcheć. Po tutym dnju ſo liča zaſtupjerjow za
zwj. hł. zhromadźiznu na zakładže zapiſow wjacy
njepřijimuje.

Njeſwačidło. Serbſke towarſtwo „Jutrnica“ ma nje-
dźelu 12. mał. rózła pop. w 3 hodź. w kujeżim hoſ-
ćencu ſwoju ſetnu hłownu zhromadźiznu. Lětne
rozrawy a přednoſk. K tomu wſe ſobuſtawy na-
leżnje přeproſnje **předsyda.**

Ralbicy. Spěw. tow. „Lilija“ ma ſtwórtk 16. mał. rózła
wječor we 8 hodź. hłownu zhromadźiznu. 1. Zlič-
howanje. 2. Wólby. 3. Namjety. 4. Wſelćiny. Wſit-
kich ſobuſtawow dypkownje wočakuje
předsydstwo.

Radwoř. Jednota Sokoł ma njedźelu 12. mał. rózła
pop. po nyšporje z dypkom w 3 hodź. krótku ale
ważnu zhromadźiznu. Wſitke ſobuſtawy, wosebje
też cyle wěſće pasivni ſo wočakuja. Přednošk je
přilubjeny. Wo dypkownoſć proſy **ſtarosta.**

Wudwoř. Wutoru wječor we 8 hodź. zwučuja ſo zaſo
ſerbſko roje, też ſpěwy ludu ſo wuknyć. Tuž při-
nješće ſej Towaršne ſpěwniki ſobu. Wšitcy ſo lu-
bje witaja. Jednota Sokoł w Pančicach.

Měšćanske dźiwadło

Sobotu 11. februara 20.15 hodź. zawrjene předstajenje za „Stahlhelm"

Štyrjo muskećerojo

Njedźelu 12. februara w 16 hodź. hudźbna wjeselohra

Žona, kotraž wě, što chce

Płaćiznowa skupina I

Wječor w 20 hodź.

Žona, kotraž wě, što chce

Płaćiznowa skupina I

Pónjeźele 13. febr. 20.15 hodź. hudźbna wjeselohra

Žona, kotraž wě, što chce

Płaćiznowa skupina I

Wutoru 14. februara 20.15 hodź. 18. předstajenje za abonement A

Žona, kotraž wě, što chce

Płaćiznowa skupina I

Srjedu 15. februara 20.15 hodź. 19. předstajenje za abonement E

Štyrjo muskećerojo

Płaćiznowa skupina II

Štwórtk 16. februara 20.15 hodź. 1. předstajenje za abonement B

Žona, kotraž wě, što chce

Pjatk 16. februara w 16 hodź hudźna hra swětoznateho Max- a Moritz-owića

Max a Moritz

Płaćizny: 30 pj. hač do 1.30 hr.

Wječor w 20.15 hodź. přenje wospjetowanje operety

Zbožowne pućowanje

Płaćiznowa skupina I

Pječatskeho wučobnika

pyta

pječatnja we Worklecach

Pilnu a spušćomnu

dźowku do hródźe

pyta hnydom abo k. 1. měrca „Herbska grychta" we Serbskich Pazlicach

Wulki skład wšěch hudźbnych strojow a not / Serbske tačele z tekst. / Wuporjedźenja Hudźbny dom Otto Haase w Kamjencu na Połćišćej dróży 22

Nowočasne

nawjazanje žeńtwow

za zastojnikow, ratarjow a wšitke wobkhodne kruhi. Zamóžite partije.

Gerh. Neumann w Zitawje

Rosenstrasse 4 II Při naprašowanjach prošu porto.

Pytam

wšě družiny lěpšich starych listowych znamkow

G. Janak

w Budyšinje

w Serbskim Domju

Ptači kwas w Budyšinje

swjeći serbske towarstwo „Nadźija" njedźelu 12. febr. 1933 w nowej sali „Katolskeje towaršownje"

Poskićimy: 4-hłósne khóry, sola, deklamacije, dźiwadło a druhe pěkhwapjenja. Pokładnja wotewri so wječor 1/2 7 hodź. Započatk 1/2 8 hodź. Zastup 65 pjenjezkow z dawkom.

Herbska grychta we Wudworju

Jutře wot wječor 7 hodź.

● 50 pjenježkowy bal ●

Přećelnje přeprošujetej Jurij Nowak a mandźelska

Hosćenc w Sernjanach

Jutře njedźelu wječor 1/2 8 hodź. **reje**

Wutrobnje přeprošuje kolojězdne towarstwo w Róženće

Wozjewjenje přesadźowanja

Pjatk 17. februara budu so wot dopołdnja 10 hodź.

w Hućinjanskim hosćencu

30 rm twjerdych palnych kuluchow
80 rm mjechkich palnych kuluchow
75 rm mjechkeje walčiny
100 twjerdych dołhich hromadow
5 mjechkich dołhich hromadow

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.

Drjewo je přihotowane na **Malećanskim revěrje** w Stróžanskej holi, w Dubinach, w Porišćich keńcach, při Zalhowskim haće a w Brěžyćkach pola Hliny.

Hajnjski hamt hrabje Schall-Riaucour.

Poručamy so

k wobstaranju wšěch bankowskich dźěłow
Poskićamy požčonki a přijimamy nalutowanki
Podawamy darmo radu we wšěch hospodarskich należnosćach

Łužiska hospodarska banka zap. družstwo z wobmj. ruk. w Budyšinje (w městnosći Serbskeje ludoweje banki)

Hosćenc we Worklecach

Njedźelu a pónjeźelu

so kózłopiwo toči

Njedźelu **reje!** Znate dobre jěstwy a napoje!

Wo přećelnu podpjeru prosy Taj P. Pjetaš a mandźelska

Wojerske tow. za Konicy a wok.

wuhotuje jutře njedźelu 12. februara swój

46. założeńskí swjedźeń

zjawnje z dźiwadłom a rejemi

w Sunowje (w fabrice).

Započatk z dypkom 7 hodź.

Wutrobnje přeprošujetaj towarstwo a hosćencař.

Hdźe?

daće swoje

filmy, platy atd.

ruče, płaćizny hódno a derje wuwiwać?

Pola wosebitcho optikarja

Ericha Lenz

w Budyšinje

na Hošic hasy 21

Po zawrjenju wobkhoda tykńće Waše foto-wěcy prošu do kašća při mojim wobkhodže. / Telefon 2134

ZEISS TESSAR

fotowe
projekcijowe
powjetšeńske
domjakinowe
} **aparaty**

a wšě wěcy za amatérske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čisło 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wěcy wustojnje a najspěšniše

Hdy pijće: Kóstrjcke čorne piwo je sytne!

Předawarnja:

Franc Rychtař, wikowarnja z piwom w Budyšinje na Šulskej hasy 6. Dalokorćčak 2707

Připóznajće najl. nakupne žórło!

Tunje češke pjerjo

a mošk. jenož čiste, pjelnjace kakoše Punt šěreho, dobreho, drjeneho pjerja 50 pj., lěpšeho 80 pj., pol'-běleho, moškojteho 1 hr.; běleho moškojteho, drjeneho 1.50, 1.90, 2.50 hr.; najl. drjeneho knježeskeho moska (Herren-Daunenschluß) hr. 3.—, 4.—, 5.—

Šěreho pol-moška (Halbdaunen) hr 1.75, pol'-běły mošk hr 3.— a 5.— běłe hr. 6.—; naj. mošk z wutrobna (Brustdaunen) hr 8.50, 10.—. Připósćelemy kóždu dźěłbu bjez cła na doběrku. Wot 10 puntow tež bjez porta. Nielubi-li so Wam, zaměnjam abo pjenjezy wróću. — Pokładny zapis a pokazki dar mo

S. BENISCH w PRAZY X I.,

Americka ulice čo. 151. C. S. R.

Ćmpfen

ersticken den Haarwuchs.

Das ärztlich empfohlene Müllern des Haares mit Dr. Müllers Haarwuchs-Elixier beseitigt zuverlässig Kopfschuppen sowie Juckreiz. Nervenstärkend. Mit oder ohne Fett. Packung jetzt 60 3.35 und 1.90 in allen einschlägigen Geschäften zu haben, sonst Apotheker Dietz & Co., Berlin W 57

Müllern Sie Ihr Haar

Sicher zu haben:

O. Engert, Drogerie, Lauenstr.;

Kaiser-Drogerie, Kaiserstrasse 10;

A. Graf, Parf., Reichenstr. 4;

Strauch & Kolde, Drog., Schliessf. 307;

Engros-Niederlage:

Einkaufsgenossenschaft der Friseure, Steinstrasse 9.

Přesadźowanje paln. drjewa

na Kupojanskim revěrje

Pónjeźele 13. februara 1933 budu so na wotdźělu 34 blizko Komorowa a cyle blizko Kupoje přihotowane

110 rm khójnowych šćěpow
160 rm khójnowych kuluchow (1 a 2 m dołhe)
15 rm twjerdych šćěpow a kuluchow,
900 rm khójnowoje a šmrěkowoje walčiny,
24 twjerdych dołhich hromadow

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Zeńdźenje w Komorowskim hosćencu dop. w 9 hodź.

Kupojanske hajniske zarjadnistwo

Drjewowa awkcija

Přichodnu wutoru 14. febr. budu swój lěs blizko wsy **Koblic:**

62 losow stejaceho a wužitkneho palneho drjewa

k samokupjenju na přesadźowanje předawać. Započatk dopołdnja we 8 hodź.

Maće hižo Předźenak ???

Tack

& CIE. AG. BURG B. M.

Wulka wobućowa tworńja

wotewri w přichodnych dnjach

w Budyšinje

na Bohatej hasy 14

Telefon 3352

předawarnju.

Přez poł lětstotka wuspěšneho dźěła nabychmy dobreho mjena! Bohate nazhonjenja a dokładne znaće wobućoweho wikowanja wužiwamy k lěpšemu našich woteběrarjow a natwarimy na to swoju zamóžnosć. W našich woknach namakaće stajnje wulki wubjerk najnowišich črijowych modelow po najnižšich płaćiznach. Wudźeržujemy 140 samsnych předawarnjow. 4000 dźěłćerjow a přistajenych dźěłaju w službje Tack-woteběrarjow.

Přiloha k číslu 36

SERBSKE NOWINY

Sobotu 11. februara 1933

W zajimje woprawdźitosće

Njemějach po prawom w mysli, zjawnu nowinu wužić k mojemu doskónčnemu słowu wo dwanaće-lětnym skutkowanju serbskeho Sokołstwa za po-zběhnjenje serbskeho sebjewědomja. Ale wobšérny nastawk w 6. čisle Kat. Posoła, woćišćany na wu-znamnym městnje, mje k tomu pohnuwa. Nimam pak wotpohlad, so z jenotliwymi sadami nadrobnje zaběrać, runje tak kaž nochcu z tamnej rozprawu wo posedźenju župy „Čišinski" prawować. Mi dźe wo wulkočaratu woprawdźitosć. Woprawdźitosć pak je na přikład też to, zo katolske duchownstwo w pólskim Sokołstwje aktivnje so wobdźěluje na sokol-skich zarjadowanjach. Běch sam swědk, hdyž arcy-biskop *Teodorowicz pólnu Božu službu* swjećeše a to z asistencu duchownych, kotrychž prjedy teho w swjedźeńskim čahu Sokołstwa ze sokolskej čapku a sokolskim pjerom wohladach. Po tutej Božej služ-bje bu postrowjacy telegram swjateho Wótca a kar-dinala Hlonda přečitany. Naspomnju to w zajimje woprawdźitosće. A starosta pólskeho Sokołstwa, hrabja Zamoyski, je sobustaw předsydstwa zwjazka Słowjanskeho Sokołstwa. Hrabja Zamoyski sej też hewak žanu reserwu při zjawnych narěčach wo sławje Tyršoweje ideje njenapołoža. — Też na wšelake dru-he sady w nastawku „Kat.Posola" mohł ze samsnymi dopokazami znapřećiwić. Ale čehodla do njepłódneje polemiki zapadnyć, — chcu skónčnje měr a přezjednosć w zajimje našeho maleho serbskeho naroda.

Stejach na wšě dźesać lět we wjednistwje serb-skeho Sokołstwa. Njeńdźeše mi w běhu tehole časa ženeje wo to, so wokomiknym situacijam podrjado-wać, ale spytach z wobstejnosćow to wudobyć, štož by k spomožnemu spěchowanju serbskeho wědomja służiło. Čełozwučowanje za našu serbsku młodźinu dyrbješe so w powójnskich wobstejnosćach z naj-wjetšej rozsudźenosću zawjesć. Čehodla so za sło-wjanski čełozwučny system rozsudźichmy, drje nje-trjebam hakle dołho rozjasnować. A Tyršowe narodno-wočehnjeńske zasady pak nas wabjachu tohodla, dokelž běchu zaměrne, jasne a njeznajachu w narodnym dźěle rozdwojenja. My tónle program zjednoćenja narodnych mocow přewšo nuznje trjebachmy. A jenož w tymle zaměrje smy Tyršowe Sokołstwo přewzali. Ničo druhe nas ženeje njewjaza-še! Móžno, zo hižo při započatku dosć na wšelakorosć serbskich poměrow njedźiwachmy. Ale nje-steješe to też w přednosći našich nadawkow. Dyr-bjachmy wjele bóle cyłu móc zastajić na dokładnje nowe polo wukubłanja serbskeho načolnistwa, sobu-stawy dyrbjachmy zwućić na čełozwučowanje pod serbskej kaznosću, organizować dyrbjachmy jed-noty, wokrjesy, centralne zarjadnistwo. Hobrske to dźěło za serbske poměry. W běhu pjeć lět smy tole zakładne zorganizowanje serbskich čełozwučnych jednotow dokonjeli. Bě pak to jenož móžno z po-stajenjom hesła, zo maja so wšě interesowane stawy zjednoćić do jeneho njerozdźěleneho cyłka za jene a tesame nadawki.

Tak ruče hač bě na to wašnje naša eksistenca zwěsćena, smy też najwjetši zajim pokazali za to, kak bychmy sokolsku ideju přimělili nanajwužšo k wšelakorym serbskim poměram. Konfesionelne prašenje bě tu z čěrjacym faktorom. Katolske du-chownstwo wosebje njebě spokojene z njestroniskim zwjazkowym programom. Stawachu so přećiwo na-šim zaměram njelube wupady. Mjez tym pak sokol-ske wjednistwo z nawjetšej khutnosću na tym dźě-łaše, nabožne zajimy tež w Sokołstwje na dosahace wašnje zawěsćić, bjez teho zo by narodna jenosć ně-kak škodowała. Hromadźe z někotrymi nahladnymi knjeźimi duchownymi smy potom wobdźěłali namjet na wutworjenje sokolskich župow, kotrež mějachu też nabožne zajimy rjadować a sobudźěło katolskich duchownych zmóžnić. Namjet so na hłownej zhro-madźiznje zwjazka přija. Tehdom běchmy měnjenja, zo je njeluba napřećiwnosć mjez Sokołstwom a ka-tolskim duchownstwom wotstronjena. Naše nadźije so njedopjelnichu. Katolske duchownstwo připra-jene sobudźěło do skutka njestaji. Winu toho sebi njemóžachmy wujasnić. Tajki njejasny poměr wězo skodźeše najbóle też našim sokolskim prócowanjam w nawječornych stronach Łužicy.

Lěto pozdźišo jednachmy tohodla z knjezom Mišnjanskim biskopom dr. Gröberom. Rozložichmy zaměry našeje sokolskeje organizacije a wuprajich-my žadosć, zo by serbske katolske duchownstwo so směło po přeću našich katolskich sobustawow wob-dźělić na wukubłanskich nadawkach w jednotach. Knjez biskop nam zdźěli, zo je wo dobrych zaměrach našeje sokolskeje organizacije połnje přeswědčeny, zo pak zamóže knjezim duchownym jenož w jenostronscy nabožnje złożenych zjednoćeństwach sobudźěło dowolić. Němscy katolikojo maja swoje DJK. Hdyž so pod wobmjezowanymi serb-skimi wobstejnosćemi tajke wosebite zjednoćeństwo hižo wutworić njechodźi, potom pak dyrbja tola serbscy katolscy duchowni na-přećiwo Sokołej neutralnosć wob-khować. Byli chcył tu wuznam přizwolić, potom zawěsće bórzy němscy duchowni přińdu a žadaja dowolnosć za sobudźěło w Němskim Turnarstwje (DT). Wjednicy njestroniskich organizacijow, kaž je to Sokoł a pod., maja stajnje sami w zamołwi-tosći na to hladać, zo so ze swojimi zaměrami do přećiwnistwa nabožiny njestaja. Hač dotal pak biskopska wyšnosć nima přičiny, katolikam sobustawstwo w serbskim Sokołstwje zakazać.

Z moralneho stejnišća běchu potajkim naše serb-ske sokolske zaměry wot biskopskeje wyšnosće připóznate. To, štož njedocpěchmy, bě požadane wukubłanske sobudźěło našich serbskich katolskich duchownych. Biskopska wyšnosć wot nich žadaše njestronitosć. Tale njestronitosć pak sta-re napřećiwnosće dale žiwješe. Pod tajkimi wobstejnosćemi samo na sebi tak hižo čežku pódu narodneho idealisma wobdźěłać, dyrbješe ha-čacym njewuspěchom a rozbrojenju mocow dowjesć. Z teho nasta też žadanje w kruhu někotrych wa-žnych sokolskich prócowarjow, w tamnišich kónči-nach poměry někak přeměnić. Wuslědk teho bě předpołoženje namjeta, po kotrymž maja so čełoz-wučne jednoty w katolskich stronach zwonka so-kolskich zasadow zorganizować. By to potaj-kim woznamjenjało spušćenje sokol-skeho zakłada jenosće. K tajkemu přemě-njenju wustawkow je trěbna dwětřećinowska wjetši-na zastupjerjow hłowneje zhromadźizny. Njech při-chodna zwjazkowa hłowna zhromadźizna přinjese kajkežkuli wuslědki, nowe położenje w serbskim sokolskim prócowanju nastanje. Doskónčny wusud wo wuslědkach našich dotalnych idealnych próco-wanjach njech pozdźiše časy wupraja. Tamne kruhi pak, kotrež naše dźěło dźesać lět dołho z najwótri-šej kritiku posudźowachu, budźa dyrbjeć snadź bórzy dopokazać, hač zamóža we swojim wobłuku pro-gram čełozwučowanja a sporta do skutka stajić, kiž też serbskim narodnym poměram na kóžde wašnje wotpowěduje. Wuspěch leži přeco hišće jeničzy w pokročnym natwarje. Jakub Šajba, zwj. starosta.

Njedźelske myslički

Hwězdne njebja.

Hdyž w rjanej lětnej abo zymskej nozy wonka stojimy abo pšeco wotnu k njebju pohladujemy, tak błyšćeja a łyšnja so nam njeličomne hwězdy, małe a wulke, wje-sele a radostne napohlećo. Kak krašny to napohlad, hdyž so nam firmament pohnuty z tysacami a milijonami na-pohlemo so błyšćejacych a frinkotajacych hwězdow wotewrja! Zyli nimasće to jačicheć, hač hdyž někotre hodźiny po wječornych směrkach po hórzy dele k wulkemu městu kročimy, a nam se wjcych khěžow a wokow so łyšnjace hwězdy kiwaja, jchtož je tola też rjane. Wóčko njemóže so dodźiwacz a nahladacz nad tutej njebjeskej hru a krašnosću. Se spohladnjenjom k hwězdam so nasche dušchine jeńcujece wospjwja a napjelnja. Dušcha dźe wysche k tutym so łyšnjacym hwězdam a hišće dale k Bohu, kotryž je stworićel a wodźer wscheje tej krašnosće. Hdyž wóčko tutón frinkot widźi, njemě wone na kótru hwězdu by wone najprjedy a najšće hladało. Nam je tak, kaž so by kóžda hwězka prajiła: „Spohladuj na mnje!"

Hdyž bychmy dyrbli wschě hwězdy na porstach wotličeć, tak njebjeski porstow na hwěcze dosahalt wot naj-starschcheho muža hač najmłódschemu dźěćcu. Njeličomne je te wójsko hwězdow, kotrež sładża so nam i jasnej hwězu jako błyschcjate dyrki na błachim firmamenta pschi-łépjene być. Jich jasnosć a njesměrna dalokosć nam prajitej, so žu to runje tajke błónza, kaž nasche. Schtó žo tu njedźiwa nad majestoću nascheho stworićerja? Tola hischcze wjetsche dyrbi nasche spodźiwanje być, hdyž hebi pomyślimy, kak wjele milijonow hwězdow žu na běłu žmuhu, kotraž so pschi jasnej nozy na njebju wupschestrěwa, rozsypte. Tuta žmuha so mjenuje „njebjeska dróha". Kóžda z tutych hwězdow ma najsterje sa-žo swój žambny błónčany system. Njeměrne je tuto polo stwórby, žane cjłowjecze wóčko njedobahnje jeho mjeju, žadyn cjłowjeczi rozum njewopschimnje tutón zynk. Tola to wschitko hischcze njeje ničžo, pschetoż žu hischcze wjele wjacy tych hwězdow, kotrež my žayka nje-widźimy, hač tych, kotrež my widźimy. Hdyž mjes dwěmaj abo tšomi hwězdami so nascheho wóčka wscho prózdne a puste być sda, tam pohladajmy psches dalokowid, tak sabkschcja so nam wjaz hač dwaceći nowych njebjeskich gwětłow.

Haj, wone je wěrje podobne, hdyž by so wobkedźbować hwězdow hač na pohlednju najwyschchu hwězdu,

Karel Čapek:

Zahrodnikowy mały rózk*

Zahrodnik w małym rózku pokročuje we wulko-rózkowskich dźełach, wosebje z tym, zo hłownje pěs-toni wjedro. Přetož dyrbiće wědźeć, zo je mały rózk strašna doba, kotraž zahrodnika wohrožuje z mjerzlinu, słóncom, włohu, suchotu a wětrami; tutón naj-krótši měsac, tutón zaportk mjez měsacami, tutón njedokhodźeny, přestupny a scyła njesolidny měsac wuznamjenja so před druhimi ze swojej worakawej samopašnosću; bjeŕće so před nim na kedźbu. Wo dnjo wabi na keŕkach pupki a w nocy je spali; z je-nej ruku nas majka a z druhej nas klesnje. Khort wě, čohodla so w přestupnych lětach přidawa jedyn dźeń runje tutomu njewobstajnemu, khripawemu, racwawemu šwjerčej; w přestupnym lěće měł so při-dać jedyn dźeń rjanemu měsacej rózownikej, zo by jich było dwajatřicyći, a to by było. Kaha my zahrodnicy k temu dońdźemy?

Dalše načasne dźěło w małym rózku je honjenje prěnich znamjenjow naléća. Zahrodnik ničo njeda na prěnjeho bruka abo mjetela, kotryž porjadnje we nowinach naléće zahajuje; sprěnja wón scyła so wohlada do brukow, a zdruha tajki prěni mjetel je porjadnje posledni wot lońšeho lěta, kotryž zapomni wumrěć. Prěnje znamjenja naléća, za kotrymiž za-hrodnik hlada, su wěsćiše. Su to:

1. Krokoše, kiž jemu so wušuskaju w trawje kaž tajke zasadźite šipy; jedneho dnja tón šip puknje (při tym hišće ženeje nichtó njeběše) a twori tajku šćětku rjenje zelenych bančikow; a to je prěnje znamjo naléća, dale

2. Zahrodniske płaćizny, kiž jemu nosy listynošeŕ. Hačrunjeż zahrodnik je znaje z hłowy (tak kaž Ilijada započina ze słowami Menin aeide, thea, započinaju tute katalogi ze słowami: Acaena, Acanthalimon, Acanthus, Achillea, Aconitum, Ade-nophora, Adonis, a tak dale, štož kóždy zahrodnik dokonja přeprajić, jako by trěbli), tola je kedźbliwje přečita wot Acaeny hač do Wahlenbergije abo Yuc-cy, wubědźuje čežki bój, što měł sej hišće skazać.

3. Sněhowki su dalše posołki naléća; najprjedy su to tajke błědozelene kónčki, kiž ze zemje wu-kukaju; te so potom šćěpja do dweju tołsteju, maćer-ničneju łopješkow a hižo je to hotowe. Potom to zakéčeje druhdy hižo započatk naléha rózka a praju wam, zo žana dobyćeŕska palma ani štom spóznaća ani lawrjenc sławy njeje rjeńši, dyžli tón běły a krjehki kelušk na błědej nóžcy, kiž so kiwka ze so-wjerojtym wětrom.

4. Susodźa su tohorunja njemylne znamjo na-léća. Tak ruče hač so waleja na swoje zahrodki z łopačom a motyku, z nožemi a łykom, z wóskom a wše-lakimi próškami do pódy, póznawa nazhonity zahrod-kaŕ, zo naléće so bliži. A wobleče so stare kołowy a wali so na zahrodku z łopačom a motyku, zo bychu tež jeho susodźa póznali, zo naléće so bliži a zo by-chu přez plót sej powědali tutu wjesołu nowinku.

Póda so wotwěra, ale hišće njewudawa zeleneho liščika, hišće je móžno měć ju za nahu, čakacu pódu. Nětko je hišće doba powšitkowneho hnojenja a ryća, ryholenja, mjelnjenja a měšenja. Tu potajkim zahrodkaŕ widźi, zo je póda přećežka, přewiselna abo přepěskojta, překisała abo přesucha, skrótka wudyri w nim horliwosć ju někak połěpšować. Dyrbiće wě-dźeć, zo póla hodźi so połěpšować z tysacorymi srědkami; na njezbože pak zahrodkaŕ jich zwjetša gima k ruey. W měšeje je někak wobéežne měć doma ru-nje hołbjacy hnój, bukowo lišće, słtaty kruwjacy hnój, stary wobmjet, staru pochowinu, mjelny dorn, sypku zemju z knotwišćow, lěsnu pjerść, rěčny pěsk, bohno z hata, zemju z wrjósowišćom, drjewjane wuhle, drjewjany popjeł, zemlěte kosće, rohowe trus-ki, staru hnójnicu, konjacy hnój, wapno, prochninu ze starych pjeńkow a druhe wužitne a mjelnjace wobstatki, njeličimy hišće sobu přez dwanaće wšela-kich dusykowych, fosfatowych a druhich přikupnych hnojidłow.

Su drje khwile, hdyž by zahrodkaŕ sej přał pěstonić, mochtaé a měšeć wšě tute nadobne zemički, při-dawki a hnojiwa; bohužeł pak potom w zahrodcy nje-by měł městna za kwětki. Tu potajkim znajmjeńša polěpšuje pódu, kak móže; zběra doma jejowe skorpizny, spaluje kośće wot wobjeda, skhowa sej wotři-hane nohće, wumjeta z wuhnja sazy, našćapi na hasy na kij krasny konjacy hnój a to wšitko starostliwje zarywa do swojeje póły; přetož to su mjelne, čopte a hnojace předmjety. Wšitko, štož je, hodźi so pak do póły abo nic. Jenož bojazliwa hańbićiwosć wo-bara zahrodkarjej, zo njeńdźe zběrać na hasu, štož konje tam zawostajichu; ale hdyžkuli wuhlada tam na plestrje rjanu hromadu hnoja, zdychnje sej znaj-mjeńša, kajke je to brojenje božeho dara.

Hdyž sej člowjek předstaji tajku horu hnoja na burskim dworje. — — Ja wěm, su wšelake próški we blachowych tyzkach; móžoš sej kupić, na čož so do-pomniš, wšěch družinow selow, mučkow, wučahow a njerjada, móžeš pódu šćěpić z bakterijemi, móžeš ju wobdźěłać w běłym płašću kaž knjez asistent na univerśiće abo w haptycy. To wšo móžeš činić, měšćan-scki zahrodkarjo, ale hdyž sej předstajiš tajku brunu a tučnu horu hnoja na burskim dworje —!

Ale, zo byšće wědźeli, sněhowki hižo kéčja; kéčja też lěska ze žołtymi bibaskami a čemjeŕca ma tołstę pupki, a hdyž prawje pohladaće (dyrbiće při tym dych zadźeržeć), nadeńdźeće pupki a kołoski nimale wšudźe; z tysacorym éeńkuškim pulsom stupa žiwje-nje z pódy. My, zahrodkarjo, so hižo njepodamy, hi-žo znowa zapušćujemy.

* Z knihi „Zahrodnikowe lěto" sławneho čěskeho spisowaćela.

kotraj je wot **naß** hišcheje widjecz, šo posčehujcz mohł, tak njeby wón hišcheje na tónju był, ale nowe njebjo hwězdow a „njebjeskich dróhow" by šo pšched jeho wočomaj wotewrikło. Tak by to schło zyłu wěcznosć dale.

Jako najmócnjiše a najwjetše šwětło wobtykuje měsacz nóz je šwojim zunim šwětłeschtom. Wón je tón pastyr, kotryž swoje wowcki nóz po nozy paše a jako šwérny strajnik nad nimi kedźbuje.

Nětt hatle cłowjek japschimnje tu mój toho, kiž je wodšiecz, stworiecz, a tujes tutych we traßnosći a jaßnosći šo błyschcejazych partow. Schto tola cłowjek je do tudeho a hubjeneho stworjenczka pornjo tutemu mózarjej? — Niczo. Wón njemóże šebi zjawła pšchedstajicz tu mój toho stworiczerja, kiž je tu tak wudospełnjenu traßnosć i jasnu šłowom stworił. Hdyž duscha k hwězdam pohlada a tutnjebjeßim wyschinam šo pozbeha, tak saczuwa wona radosć, newjy tuzo: šiwjenja šo jej wotewrja, tola hyndom sstanje tuta radosć a strach a bojosć pšched najwyschšim ju nadpadnje, kiž imeje też jamu mój a prawo nascha duschu šudźicz.

Ale tón wěczny a wschechmócny Bóh, kotryž je wšitke (šwěty) tute šwéży łaßwěcził, a wschě tute wóßła jemjew w rukomaj nošo, widźi djeczatko na Winje mascherje šo šmjetłatacz a nałgeza też najmjensche šwarjenczko. Wón wobjima jemju a njebjo a wschěch njebjow njebja i łubošcu a žimilnosću. Tola byrnjez też najewopschičjomna wulkosć wěcznosće predewała: „Schto je cłowjek, šo na njeho pomyslisch, a Hadanowe djecźo, šo je ty pschiwsaisch? Tak tola wemy Byrnjez tej jena macsef na šwoje: djecźo šahyła, tał ja tola njecham na tebje łabecz, praji tujes: „Pjches miłijcym šwětłom cźeka je džiwanjom mój duch a widji w kóždym, kaj we naschim šwěcze wot Boha postajenych wobndżeri, a wschitku šu, kaj my, šbojowni. Boże wótsne wóczke hłada miłe na wschěch, taj na naß, a wo wschěch šo stara, kaj ša naß."

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Septuagesimae, 12. nałecha rózka 1933.

Z Budyšina.

Předowaniški tekst: Mat. 20, 1—16.

W Petrowskej cyrkwi rano w 8 hodź. farař Berg ćehnje cyrkwinski khór spěwał, přip. w 12 hodź. nałeha farař Schneider, wječor w 6 hodź. na farař Berg spowědź a Božo wotkazanje.

W Marijinej a Marćinej cyrkwi dop. w 9 hodź. farař Schneider předuje cyrkwinski khór spěwał. Pop. w 3 hodź. ma farař Grołbe křćenja a wječor we 6 hodź. misijonske konferencje.

W Tuchorskej cyrkwi je nje. 1/3 hodź. konferenca za duchownych, kotrejž so złoże wotkazanje přizamknje duchowny Böttger Radwańcanskich).

Zběrka za evang. luth. Boži kašć.

Póndźelu pop. w 3 hodź. konferenca duchownych. Přednošk fararja Rösslera Minakalskeho: „Jězusowe myśle wo modlitwje". 2. dźěl. — Póndźelu pop. w 5 hodź. ma farař Schneider bibliska nutrnosć w jeho dźěłerni nałušle. — Wutorn pop. 3/4 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njeźelnišće. — Wutorn wječor we 8 hodź. łětna hłowna zhromadźizna křesćanskeho starišskeho związka w Kelleńni. Přednošk fararja Große: „Kulturny bolšewismus a němska młodźina." — Wutorn wječor we 8 hodź. je bibliska nutrnosć we towarstwowi na Hornječerskej hasy. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma farař Berg bibliski wječor w Tuchorskej cyrkwi. — Srjedu wječor 1/49 hodź. w Pětrowskej cyrkwi wulki dobroćelski koncert hudźbneho korpsa II. batl. pěš. połka čo. 10 pod sobuskutkowanjom domskeho organista Horsta Schneidera. Wjednistwo: hudźbny mištr A. Elhogen. — Stwórtk pop. w 4 hodź. towarstwo wowkow w towaršowni na Hornječerskej hasy. — Stwórtk wječor we 8 hodź. ma farař Siegemund přihotowanje na dźěćikemšenje w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6.

Ev.-luth. związk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Póndźelu kolo žonow, srjedu pop. wot 5 do 7 hodź. młodostna sykla, srjedu wječor 1/49 hodź. hłowny a młodostny wotrjad.

Wumrěli: 1. febr.: Jan Arnošt Hejtman, tepičer, 57 łět 1 měs. — Jan Piskař, wobsydleř domu za starych ludźi, 75 łět 4 měs. — Johanna Marja Wackerowa rodź. Thielic, mandźelska hošćencarja, 53 łět 8 měs. — 3 febr.: Marja Mikanowa rodź. Kobanec, rentnarka, wudowa po rentnarju, 81 łět 11 měs. — Ruth Frieda, Pawoła Bruna Lana, skałarja z Biskopic, džowka, 8 měsacow. — 4. febr.: Michał Giel, rentnar, 79 łět 4 měs. — Arnošt Rosemann, bźěławski wučednik, 46 łět 11 měs. — 5. febr.: Adolf Arthur Flegel, kóžnčarski mištr, 68 łět 5 měs. — Jan Wojnar, rentnar, 78 łět 7 měs. — 7. febr.: Jeanetta zwud. Lessowa rodź. Sahjnec, privata, 96 łět, 5 měs. (wumrěła tu, přewjezena do Dejdźdźan). — Marja Emilia Reinhardtec, privata, 77 łět 11 měs. — Jan Arnošt Voigt, dawkizběrnik na wotp., 78 łět 7 měs. — 8. febr.: Gertruda Helena Leckeltowa rodź. Běłic, mandźelska zamkarja, 32 łět 3 měs. — Hana Thereza zwud. Reißigowa rodź. Siefertec, wudowa po provizionarju mištra, 82 łět 1 měs. (wumrěła tu, přewjezena do Dejdźdźan). — Marja Hildegard Giebnerowa rodź. Wölflec, mandźelska překupca, 31 łět, 7 měs.

Z Hornjeho Wujezda.

Dop. w 9 hodź. němske předowanje. Zběrka za evang.-luth. Boži kašć. Wječor we 8 hodź. předstajenje towarstwa młodych holcow w „Herbskej gryčeć". — Srjedu wječor bibliska hodźina na farje. — Pjatk towarstwo młodych holcow.

Z Wojerec.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, sup. Köhler, dop. w 9 hodź. němske kemšenje, duchowny Unger, 1/11 hodź. serbske kemšenje na to spowědź, duchowny Nowak, přip. w 12 hodź. serbske křećenja, duchowny Nowak. Pop. w 2 hodź. němske křećenja, sup. Köhler.

Hólče, ty wjedrowy khadlaŕ

(Wobraz še wšy.)

Djećzatka wschak šu šamo na šebi zyle pětne a prajne, ale po cźašu wumjerjašch šej duchu i cźła na tu njekniczonnu zwołku. To je wopraudźe wérno a šłowjesce budu mi to wobšwědczicz.

„Schamały hólcze, hdže dha šaßo tak dołho tejšch?"

Přiß praß ße Inbenu Pětrkej por pljišow na ja japała, so jemu škoro rojumiešć šiejo wošta. A by jasc

25 lět „Lipa Serbska" w Pančicach

25 lět je w žiwjenju serbskeho towarstwa, wosebje w žiwjenju serbskeho spěwneho towarstwa jara widźomna doba časa. Jenož tón, kiž sam aktiwnje we wjednistwje serbskich towarstwow skutkuje, może wopřimnyć, što rěka za naše pomery přetrać surowu swětowu wójnu, inflaciju a skónčnje dźensniše bujne hospodarske časy. Samón idealismus, čista zaharitosć za wěc może jenož sobustawne pola nas hromadu dźerżeć. To płaći wosebje ze spěwne towarstwo. Dirigent kaž też spěwarjo maju jenož woprowad, někajkeho materielneho wuspěcha nikomu na tutym polu njekčeje. Wězo ma člowjek w tutym dźěle, čim pilniso jo zapřimnje, čim wjetše zuntrkowne myto, dokelž stajnje namaka nowe rjanosće a nowe bohatosće w dźěle, w spěwje, ale wosebje we sebi samym.

Nas dźensnišeho časa je najbórši njeprócel spěwa to hodła, dokelž dźensnišemu člowjeku njespóznawa natrkownosć bohatstwow, dokelž hołk a hara techniki a přemnała žadosć po zwenkownym efektom (rekordy) wšitko to w člowjeku zabije a zadusy, štož prjedy „duša" mjenowachu. W tajkej konkurency njemóże wjacy spěw wobstać, dokelž narodny spěw je kaž kóž do woprawdźite ludowe wumóstwo ponižny, čisty, bjez hołka a hary. My Serbja njejsmy wot tutych swětowoje kriży ludowcho spěwa tak naiskuśeni, kaž druhe narody. To je jeno nas jenički zasłužba khutnych prócowanjow našich ludźikow, kotřiž wšitcy swoje mocy woprowachu nasomu spěwej.

Hdyž hišće druhe narody ludowy spěw jako wumóstwo druhcho rjadu w bohdadowachu, spózna Bj. Krawc, spózna Jurij Słodeńk wulku kulturnu wažnosć narodnoho spěwa.

Před nětko 25 lětami załoži Jurij Słodeńk „Lipu Serbsku", prjedy hižo bě w Radworju „Meju" sobu wutworił a wšudźo z młodostnym zapałom wustupowaše za tehdom hišće w druhich krajach hanjenu narodny spěw. Jeho zaharitosć njese jemu dźensa złote płody. „Lipa Serbska" ma 25lětny kruty załožk, kotryž wichory zandźeceho za wuwiće towarstwa tež špatnoho časa zhibnyć njemóža, w Radworju kóždy prjedawša „Meja" jako „Hn. Je." dale a pěstuje dohetno narodne kubło. Zo w Serbach hišće spěwy khwalěča, njeje nak naposchołk też najwjetša zasłužba jednych zahoritych spěwarjow, kotrejž su z wulkej wjelepornjiwošu nošerjo a rozšěrjerjo serbskeho spěwa. Što pomału najrjeńši spěw, hdyž njeje žiwy w ludu, hdyž leži zahrjebany w nołach.

25 lět „Lipa Serbska"! Kelko serbskich spěwow je hižo klinčało we waših pěwnych hodźinach! Kelko sće hižo zakerjenili kultury do našeho ludu we wjesnišćnej serbskej spěwarjo! Kóždy z was ma naš spěw wjelšu wažnosć, dyžli někajki a hy najwjelši operny spěwarł Budźće sebi toho stale wědomi, hdyž rěka: „Dźensa mamy pruhu!" Sće mjenowało, što sće w 25 lětach pilnoho dźěła pod swojim jenjčkim dirigentom nawukli, sće nam waším koncerće dopokazali! Hižo 25 lět nawjerch kujez wyšši wučeŕ Jurij Słodeńk swoju „Lipu Serbsku"! Podobnych padow wjele njeznadźe. „Lipa Serbskej" a jeho zasłužbnemu dirigentej přejemy najwutrobniśo zbožo za dalše skutkowanje za swójbu a swojezrazny a krasny spěw! (Nadrobna hudźbna a prawn wo swjedźenju hišće podamy.) J. Wi.

Na sokolskim swjedźenju.

Njedźelu, 29. wulkoho róžka běštaj sebi Sowjeczanski a Bukečanski Sokol w Palerjec hosćenen swój swjedźeń wuhotowałoj. Też ja ze swojimi towaršami dźěch na přeslałajenje pohladać. Hdyž tam dóńdźechmy, móžachmy so łóhdy posydnyć, dokelž běše hižo přepjelnjene. Dołho njetraješo a předstajenje so hižo zeńma. Najprjedy zwučowachu sokolscy hódcy a holcy a nałom sčěhowaše wot młodeho Kaßporka rjane předstajenje. Nam je so jara lubiło. Hdyž běše po předstajenju, dźěch ze swojimi towaršami domoj. Doma powědach mamej a maćeri wo młodym Kasporku.

Marta Projšic z Wysokeje pola Kubšic.

Kak smy pjerje dréli.

Raz dašo naš sosed wjažé, za dyrbjamy pomhać pjerje dréć. Moja wowka a ja dźěchmoj tam jónu popołdnju. Hdyž tam přińdźechmy, bě tam na hlidže wulka hromada. Zesydachmy so tam cyła črjóła · drějachmy, hač tak pjerje hwizdaše. Powědachmy sej też smješki a wšelake druhe wěcki. To bě pola našeho suseda Nowaka. Tam přińdźechu też druzy ludźo do korčmy, ći chcychu piwo měć a tak so tele popołdnju rjenje mimy. Hdyž běchmy hotowi, dóstachmy dobry kofej, khlóh z kołbasu. To so najběchmy a potom dźěchmy domoj. Dokelž bě khětro pozdże, dźěch huydom lehnyć. Pawoł Soka z Brězowa.

Naš nan je zmija widźał.

Štyri lět do wulkeje wójny naš nan we Wujezdże pola jenoho bura słužeše. Běše nazymu, hdyž so smahi syjachu. Bur kóždy dźeń rano w štyrjoch do komornych durjow klepaše. Nan nětko stany, sam při sebi mysłi: „Je dha to čas stawać? Ja bych rady hišće kus dłjo ležał." Na časnik hladać jemu nic njepomha, dokelž bóše klepotak do kruchow. Nětko so wotdeka, lac zanja a z wokonm pohlada, hač maju tamni burja we woknach swěcu. Na jedyn raz widźi wot Njeznarow nješto tajke cyle swětłeho na łós dejo łećeć. Bóše kaž żelliwa, podołhnjata kula z wopusu. Łećeše jara spěšnje a dołho sej nan ju wohlada. Wosczedź wsy zajědźe runje dele a so zhubi. Při tym bur zasy teplajo wot zady přińdże. Nan jeho wótre zawoła. Wón durje wočinjwši so wopraša: „Štoha je?" Nan jemu tu dźiwnu wěc powěda. Bur rjekny: „To je zaiłi Lyl. Ja sym jeho tołko króć widźał." Tak je so ta wěc měła a štóž to wěrić njechca, tón njech so našeho nana sam wopraša.

Jan Běrka z Wujeżka (10 lět).

Wulka kołbasa.

Kóžały raz sej pomyslu,
Hdyž ja słyšu swinjo kwičeć:
„Štó mohł hić na kołbasu!
Štó mohł toła z wujom rěčeć,
Hdy wón swinjo zarěza,
Hdy hłóe wulka kołbasa!"

Žona přeco swari mje,
Čehodla sym přešoł swinjo,
Praji, zo sym do šije
Rěznikej jo walił tunjo,
Méni, zo jej kołbasu
Njepopřeju domjacu.

Swinjo pak, hdyž tučne je,
Ženje hižo nocheu předać!
Wy też to mi wěrićе:
Štóž sam njemże swinjo rězać,
Tón so najšeć njemóže,
Kołbasow tak do wole!

Chce so mi nět kołbasy.
Dyrbju přeco na feńk hladać,
Mało je za pjenjezy.
Kupować tón dyrbi tradać
Abo hladać darmačkow.
Hdyž chce pojěść kołbasow!

Teć, mój wujo Łazowski,
Hdyž ty budźeš swinjo rězać,
Daj to jeno prajić mi,
Dwójcy njetrjebaš mi kazać.
Wěšće přińdu ze žonu
K Wam na wulku kołbasu!

Pětr Młynk.

Lube serbske dźěći!

Wjeselu so jara, zo dźěći Bukečanskeje a Sowjeczanskeje wokoliny nětko tak pilnje do našich nowin dopisuja. To je derje tak. Wjeselu so też na to, zo je Projšic Marta z Wysokeje zasy raz pisała. A na sokolskim swjedźenju je też była! Skoda, zo Kašpork to wědźał njeje, to by jej zawěšće też šokoladu dał. A čohodła wona wołała njeje. Na, luba Marta Projšic, Ty wšak dyrbiš swoju šokoladu hišće dóstać, je ći to słužbu.

Też nastawk Běrkec Jana wo zmiju je so mi jara lubił. Tajkich nastawkow trjebam. Tuž pisajće, je sajće dale!

Porśiskim dźěćom chcu přeradźić, zo w bliščim času přińdże k nim sokolski Kašpork a zo budźe šokoladu wobradźeć tym, kiž su dopisowale do „Serbskich Nowin". Potajkim, hišće je čas, sej tajki dar zasłužić. Śće mjo rozumili?

Wutrobny postrow!

Waš wuj Měrćin.

Richard Wagner

K 50. ročnicy jeho smjerće 13. februara

Wo wšelakich nowinach, na swjedźenjach, w radiu so wuznam tutoho hobra na polu hudźby dosć pohódnosći, tu něšto dróbnosći:

23. meje 1813 narodźi so w Lipsku jako syn policajskeho pisarja Richard Wagner. Jeho nan so jara za dźiwadło zajimowaše a je samo podpjeraše, bórzy pak wumrě. Nowy, přirodny nan młodych Wagnerow bě Ludwig Geyer, bě něhdy znaty dźiwadźelnik był a bě so tež jako spěwar a molerr wuznamjenił. Přez tuteho swojeho přirodneho nana zezna so wot dźěćacych lět maly Richard z jewišćom a hrajerjemi. Jako šulski hólc so rady z basnistwom zaběraše, samo spyta so w dramatisowanju, ale k spodźiwanju njestaraše so scyła wo muziku. Raz bě čitał někajku hru wulkeho jendźelskeho basnika Williama Shakespearea (Šejkspěra) 1564—1616, a wuspěch bě, zo dźesaćlětny započa wulku hru spisać. Pozdźišo rjekny wo swojim prěnim tajkim pospyće: „Dewjećkow wumrě w hrě, a ja dyrbjach při wudźělku skoro wšěch jako duchow zaso dać wustupić!"

*

Dokelž tak pismowstwo lubowaše a hudźbu nic, mějna wšitcy, zo je Richard bjezmuzikalny hólc. Hodźiny za klawěr zastachu bjez wulkeho wuspěcha.

W lěćo 1822 widźeše młody Wagner w Drježdźanach operu „Freischütz" wot C. M. Webera (1786—1826). Komponist sam dirigowaše. Wobraz dirigenty, kiž wobknježi orchester, zary so Richardej do wutroby, a napisa do swojeho dźenika: „Nic kral ani kěžor nocheył być, ale tajki stejo dirigować, to bych ja chcył!" Ale na komponowanje sebi hišće njemysleše, bjez wjetšeho zajima so dale z hudźbu čiłowaše. W Lipsku dóstawaše 1829 hodźiny na husle, ale tež te zaso wusnychu, kaž prjedy w Drježdźanach klawěrne hodźiny.

*

Bórzy pak so stanje přemjenjenje. Z pohonom bě předstajenje Goethoweho „Egmonta" w Lipsku, kaž tež wosebje Beethovenowe (1770—1827) koncerty orchestra w kupnicy (Gewandhaus). Wo tutych koncertach pisa mištr takle: „Přez koncerty Lipšćanskeho orchestra w kupnicy zeznach so prěni raz z Beethovenowej muziku; tuta hudźba zawostaji wo mni njeńcny začišć." Stož njezamóchu Weber a druzy, to zmóžeše Beethovenowym zynkam: drěmacu dušu hudźbnika w Richard Wagnerju wubudźić. Wón sebi předewza, swoju prěnju hudźbnu hru (operu) złožić dźiwišu hač dotalne.

*

Wagner lubowaše wohnjowje přirodu. Tola njemóžeše kwětki a płody, na kotrež tak rady hladaše, do ruki wzać.

Najbóle pak přeradźi swoje wjesele nad přirodu přez přikhilenu lubosć k zwěrjatam. W městačku Eisleben, hdźež jako dźěćo na prózdninach přebywaše, znaješe wšě psy daloko a šeroko, a cyle wšěch bě wučušlił, hdźe mohł młodeho psyčka wot zatepjenja wukhować. Njemóžeše widźeć, kak skoco čwilują, to hnydom z koże wujěde. Jeho njemdrosć njeměješe mjezow, a hnydom wali so na čwilowarja. Hišće štyri dźěše raz ze swojimi towaršemi do rěžarnje a dyrbješe přihladować, kak byka zakłochu... Mały Richard zbłędny na smjerć a by w połnej złobje so na rěznika walił, njehychu-li jeho z namocu soburjerjo wotwjedli. Hišće dołho po tym njemóžeše mjasa jěsć.

„Přeco wšo rad pak mějach psy. Wšě dny swojeho žiwjenja njeniožach być wjesoły bjez toho, zo by wokolo mje něšto so hibało", wón sam rjekny. A psy buchu z jeho najswěrnišimi a najpodwólnišimi přećelemi.

*

Mištr pućowaše raz ze swojimi wot města Riga přez Jendźelsku do Pariza. Duey po puću přenocowachu w přistawnym městačku Pillau. Rano před wotjězdom z Pillawa zaźdźechu pućowacy do kořmy. Stwa bě połna dołhich přikrytych blidow. Při woknje stoješe kořmarka za blidom, nastajenym ze škleńcami zawarjenych płodow. Wagnerec swójba zastupi a za nimi jich pos. A njezbožo cheyše, zo domjaca kóčka na psa zasmochny a ruče ćekny. Psyk wězo rychle za njej! Přez blida a nadobu so hnještej. Naposled skoči kóčka na blido, při kotrymž kořmarka steješe — skoči z woknom won — psyk za njej, přez zawarjene a škleńcy za njej jachło, zo tam škleńcy šćerčachu. W samym wokomiku so Wagner ze žonu a ze swojimi wćelami ze jstwy a z domu miny a spěšnje ćekny na łódź, hdźež so hač do wječera we kabinju skhowa. Měješe lědma pjenjezy za jězbu a so tohodla nimo měry boješe, zo móhli sebi wot njeho hišće pjenjezy za rozbitu nadobu wunjeć. Psyk so wězo po skóńčenym dźele k swojemu knjezej na łódź sam namaka.

*

Přez Jendźelsku docpě Wagner do Pariza. Druhi raz bě w francowskim hłownym měsće. Wulki dźeł Wagneroweho žiwjenja je někak z Parizom zwjazany. Běchu to sobu najhórše lěta. Dyrbješe samo do nowin pisać, zo by so žeživić mohł. Njedźiwajcy teho pak stwori tu w Parizu krasnu operu „Létacy Hollandźan".

*

Po njesměrnym wuspěchu jeho opery „Lohengrin" 1850 we Wójměrje (Weimar) bě Wagner na wjeršku swojeje sławy. A tehdy dósta list wot studenta ze města Halle, list wopřiješe 12 stron, w kotrychž student Wagnerej khětro jara wšo możne wumjetowaše.

„— kak móžeće sebi zwažić, spisać teksty za opery, hdyž ani njemóžeće němski?!..."

Student hóršeše so njemało dla „wopačneje" němčiny z opery „Lohengrin", a skónči list z tym, zo jemu dobru radu da, wopačnu sadu přemjenić.

Wagner so z tutymi porokami wulkotnje zabawješe a pokaza list młodeho studijosa swojim přećelam:

„— Wy jemu tola njewotmołwiće," prají jedyn z nich.

„— Sym jemu hižo wotmołwił."

„— A što?"

„— Pósłach jemu, krasnje zwjazany, wućah opery „Lohengrin" za klawěr a napisach jemu jako wěnowanje na prěnju stronu tu samu sadu, dla kotrejž mi tak porokowaše."

A spodźiwnje, student so přeměni a podźakowa so ze zahorjenym listom za klawěrny wućah a wěnowanku wot mištra sameho.

*

Před pjećdźesać lětami, 13. februara 1883, wudycha Richard Wagner w swojim bydlenju, w palacu Vendramin w Bjenatkach (Venedig), hdźež wołoženje w khorości pytaše. Jeho ćělo přewjezechu do Bayreutha a pohrjebachu jeho 18. februara w rowniśu jeho vile „Wahnfreed" tam.

Hłowny jeho wuznam leži w tym, zo jako prěni stwori němsku narodnu operu. Sam teksty k swojim operam zbasni, sam staji je do hudźby. Zo pak bychu so jeho dźěła trochu wuzběhnyło ze wšědneho dźiwadłoweho wobłuka, natwari z wulkimi ćežemi a woporami w Bayreuće krasne dźiwadło, tak mjenowany „Festspielhaus", jeničcy za swoje opery!

Jeho najwuznamniše opery su „Parsifal", „Tannhäuser", „Spěwarjo w Nürnberku" a trilogija „Pjerśeń Nibelungow" (předehra „Złoto w Rhynje", Walkěra, Siegfried, Směrći bohow). Dale zbasni a skomponowa Tristan a Isolda, Létacy Hollandźan a Rienzi.

Mištr Richard Wagner při křidle.

Richard Wagner
(22. meje 1813 — 13. februara 1883)

Němska a wšón kulturny swět wopomina dźeń, koterhož před 50 lětami Richard Wagner w Bjenatkach (Venedig) na wěčno woči zaźdźeli.

Wagnerowy pomnik w Barlinje.
Při pomniku steja postawy z dźěłow mištra (na prawo Tannhäuser, na lěwo Krimhild a Siegfried).

Wendische
Volkssagen und Gebräuche
aus dem Spreewald
Nowy nakład
Wilibald ze Schulenburg
z rysowankami po žiwjenju
Nětk město 5,50 **2.— hr.**
Na předaś w Serbskej knihańi w Budyšinje

do kachloweje kawki fleczał, njeby-li ſo w pośledniim wokniku maczerneje fale pschinnył a ju pschi tym ſkoro rostorhnył.

Je pak też wopraudźe wérno a mjerjaze, ſchula je hižo pſches hodźinu won a tuton łapak njepſchińdźe a njepſchińdźe domoj, łyrnuje bliſko mět. To maja cźi murreźcźow, ſo druhdy ſkorta grawje. Raś je pſche hładke, druhi króć jaſko pſche błócźane a nekotryžkuli ſo potom ſyła na puć njeſwěri. Ale tamna dźećaja zwólha ma ſwoje wjeſele na tym, hdyž móże prawje hładke ſchcźeſći wušmykać. A łyrnuje raz padnyše tak dołhe hacź ſu, njeźu wo to, bórſi ſo jaſo ſhrabała, ſteja na nohach a ſwjećanje ſo wot pjećka ſajpoźina. To je runje rjenje, hdyž ſo nječto wali. Korje a ſaſo dale! Khéts wotpjet na horn horje a dele. Zdaliſće łoſche dźe pſchi ſyłkawſkej łhéźy ſyle derje leja. Doma hižo budźa kuſt wobjeda ſthowacź.

Dźenja ſy ſo, mój łuby Pětrko, pſcheſchwekałował! Njeſu-li pſchi, ſchto mać prajeſche? S wotpohladom cźi niežo ſthowali njeſmu a brjuſchk móże korcźeź hacź do wjećora. Drube dny hižo ſo po tym ſmjeſech!

Ale mać wſchak njemóże tajka być, kaj ſo to na pćni wokomik ſda a cźini. Pjerć mjeńſchinow po wuſtupje dże hižo ke kachlam a mać ehnje ſ rólc ſthowanu ſchlićku w mlózy jaſ'y. „Tu maſch! Ale je dźenja poſledni raś, to ſej ſpomjatkuj, mój hólcźo! S tobu hižo budźemy hotowi, ty wjedrowy hólcźe!“

A hlejcźe, Pětrk poczina rośum nabywaź a ſo porjećaś! Gdyž ſony na pjerſodrénje pſchiſłdu, łyrnuje ſo naſch hólcźk ſchikwanje k bliźu a dreje ſobu. Cźehodła dha nadobo? Njemóże to dźeń wote dnja tak być? A kak ſo wo maćerźku ſtara. Gdyž raś do ſtwiczišy dźe, puſchcźi ſo hnydom ſa nju.

„Maćí!“

„Schto dha hižo ſaſo maich?“

„Powyſł jeno, ſchto dha Wjerſchez Madlena nětle praſcheſche! Dźenja budźe k ſwaczini dźe pampuchi ſyłdaś? Sy ty zane pjekła?“

„Né, te łyrnuje hakle pośledni dźeń, gdyž budźemy ſ dźećmi hotowi. Ale po zaſtu bórſi pójdu.“

„So ſo njebudźeſch w tym błóće wobſmuwaź, maćí. Ach, je tajke błóto we wſy. Khila ja radźcho ſchoł, maćí? Ale prjedy pak chcu ſwoju hromadku wobrećí!“

„Nó, tak je rjenje wot tebje, tak ſo mi lubiſch! Njemóże to kóždy dźeń tak być?“

„Abo khiba khćts beźał, prjedy hacź ludźo wotnoſcha, maćí!“

„Maſch prawje, dokelž wećera ſkoro zane wjazy kryda njeby Tarź khwataí, héž hnydom!“

„Dyž jejniejſch, jejniejſch — tón wbohi ſej pſchi mlynſkej rěčzu nječhto krydny, hdyž na ſchkrutach jéſdźa!

„Njeſmy ſej w ſchuli wućiniłi: S dypkom dwémaj muſ pſchi muzu na mćinje? Hdyž dha tak dołho wostaneſch, ty kalfaczinjerje a wółtrny njepſchećho?!“

Pſchedwjeſe wſchak nékajku winu, ale hdyž hakle praji, ſo chże takle poł hodźinki ſobu cźiniéć, dokelž dyrbi potom domoj ſ zaltami, to na wopaczných trjećhi! Tajke njećhto wſchak ſej do hʼójéźki njeſtajej!

To njeſmé jutſje wjazy ſobućiniéć. A dźenja te poł hodźinki hakle hódne njeje. Njech cźini, ſo ſaſo dale pſchińdźe! Tola ſkónčnje ſmjeſche ſa kruty wuſtup. Nochcźeja tak ſwrowi a twjerdźi być. Ssmé poł hodźinki wótacź. Ale le khłoſtanju dyrbi po jenej ſchkruce horje a dele jéź.

„To ſej dajeſe być, wy wopiſy! Schto dha je wam do mojhow pſchićhłko! Na tajkej małej ſchkruce jéź, ſo mózeſch kóždy wokomik ſo wobſmuwaź a ſchkruta ſo podnórje! Wjeſe mi na pěź, ſyła k wam wjazy njepſchińdu! Kij ſaſo jow! Né, wot tebje jón mécź njechcam. Korka je jón pjećaj wiak a moh teho chzu jón ſaſo mécź!“

„To móżeſch dołho cźiniéć, ty wóſłaty pinſło!“

Cźi wotſtoh po ſchkrutach. Tola Pětrk puſchcźi ſo ſa nimi a pſchi ſpuſche adłu je tam i nimi. Nětko łoſta ſwój kij ſaſo.

Ale dla poł hodźinki! Puki budu tak ſaſo łyrnacź, hdyž domoj pſchińdźe, to je nětko ſchcźo jene! Niech pjerſodrénje k ſwaczini khłeb jédźa! A budźa hiſche'e tam, hdyž je ſwojimi ſaltami pſchińdźe. Zaltý tu, zaltý tam! Mnuje dźenja ſo tak rjenje na ſchkrutach jéźdźi, teź na póſłanſkim hac'e. Tu ſu ſchkruty hiſche'e wjetſche a łolſche!

Hižo ſpjatý wjećor ſwoni, hdyž naſch hólcźk ſ łoſchku na ramjenjach a ſchéjéź zaltkami po wſy hʼje. Zyle wjeſoſcje wuſłe je. W ſtuſodnej wſy, tak dyze rjeź, je ſo nje łuſ, dokelž tu pola pjekarja ſane wjazy njebéchu. Pſchińdźe runje hiſchcźe w prawym wokomiku. Chzedźa pjerſowa naporjadź ſtumowaéź ſa dźenſtuiſche a pomaſki jéźeź. Hižo dyze jemu mać ſtuſodnu wſeſ tak na khołowejźi nanoſowaéź, ſo njewéź, hacź jutry a ſtujatki na jedyn dźeń padnu. Tola druhim ſonam ſo teź tak ſda, kaj bychu zaltý wot naſcheho pjekarja njebyłe. A tóžda i tych ſónkow ſtłodźi, ſo mohłe tola ſe ſtuſodneje wſy być. A mać eri ſo teź ſkoro tak ſda, jmajniſejſcha tak cźini. Ledma ſu ſony ſ domiſchu, ſo ſeklija ſnowa ſapoczina. „Ty ſarrkowcźi ſelſeńcźo!“ wołnije jeho na koleno, „tebi hižo chzu ſtuſodnu wſeſ ſ khłowućkow wuthadźéź. Tu nětko widźu, kak mójéſch mać wobrećeſ! Kak ſo ſ wocźomaj wo muſe ſtaraſch, kaj by piche błócźane abo hładke we wſy by'e! Cźakaj, ty ſaplazana koża — priſ praſ!“

Ale nětko dyrbi ſaſtaci. Wot bieſa ſkoro zaneho ducha wjazy ninna a ruka ju ſtuſodź bóle boli hacź wjedrowcho hólcźiſka ſewjerny cźop!

A hólcźk reji, ſtona a himruje ichtó wé kak jara. Dokelž jeli tak njeźini, kaj by ſtujerc jara bolało, wołnije ſtónčnje druhi raś nékajki kij abo rjenjeń, ale niż jeno ruku. Dokelž na puki dyrbi ſo hiſcheje kóždźéźki dźeń pſchihotowaéź, tak dołho hacź je śnéh a łód. Tuttje na wjećor budźe ſaſo nékotre ſtydaéź.

Hłowny redaktor a zamoćiwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawóstki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 11. mat. rožka 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,275
1 jendźelski punt	14,42	100 českosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,19	100 franc. frankow	16,43

Burjowe wikowanje wčera wjasny. Burſy cźińnja jaſo pichtpady polititi, tón króć bóle ſwonkowneho raſu. W Genfu jednaja wo ſhromadnym wotbronjenju. Po wſchém ſdaczu ſaſtupzy roſſudźazych wulkomozow ſwolniwi njejſu, do pſchećžow némſkeje republiki ſwolicź. Kurſy akzijow béchu trochu jeſtabjene. Tola kurſy dołſnych a rentowych liſcźinow wjeſele dale poſtupowachu, ichtož dźe je ſ dopokaſmom, ſo kupzow tychle hódnotkow tak lohzy pſchemyſłowanja burſy njetraſcha.

Produktowe wiki woſtachu też wčera jara cźicho. Dowos bé trochu popuſchcźił a poſticźenja njebéchu wjazy tak ſyłne. Sſo wé też mlyny a wikowarjo jenoż najnuſnjiſche kupowachu. Na Barliniſkich wikach ſo placźiny w hotowym ſornje źyła njepſchemėnichu. W termijowym wikowanju béchu pſchemėnjenja ledma rěčzow hódne. Na Drjećdźanſkich wikach pſchenżu 10 pj. pornjo pondźeli tuniſcho pſchedawachu.

Wćzera płaćeſche w Barlinje zentnar

pſchenży 9,35—9,45 hr., rožki 7,65—7,75 hr., jećmjenja naléžn. 8,28—8,75 hr. (8,25—8,75), najmſchego 7,90—8,20 hr., wowſa 5,70—5,85 (5,75— 6).

W termijowym wikowanju

pſchenży ſa měrz: 10,20—10,18¾ (10,22½ hacź 10,23¾); ſa meju: 10,28¾ (10,30);
rožki ſa měrz: 8,17½—8,20 (8,23¾—8,25); ſa meju: 8,25—8,27½ (8,32½);
wowſa ſa meju: 6,27½ (6,40—6,37½).

W Drjećdźanach płaćeſche zentnar

pſchenży 9,25—9,50 hr., rožki 7,45—7,70 hr. (7,25 hacź 7,50), jećmjenja naléžn. 8,50—9 hr., najmſchi. 7,65—8,25 hr. (7,65—8,40), wowſa 5,75—6 hr. (5,75—6 hr.)

Wiki ſchtwórtk w Shorjelzu:

pſchenża ſtabiſcha 8—8,50 hr., cźeſcźa 8,80—9 hr., rožka ſtabiſcha 6,80 hr. (6,70), cźeſcźa 7—7,20 hr. (9,60 hacź 7,10), jećmjeń naléžn. 7—7,50 hr., wowſa 5—5,40 hr., butra 2—2,48 hr. jeja 9—12 pj., běrny 2—2,40 hr.

Wiki ſandźenu ſrjedu w Halſchtrowje:

Pſchenża 8,90—9 hr. (8,80—9), rožka 7—7,20 hr. (6,90—7), jećmjeń naléž. 8—8,50 hr. najmiſi 7,40 hacź 7,60 hr. wowſ 5,50—5,70 hr. běrny zentnar 2 hacź 2,50 hr., po puncze 3 pj., ſyno 2—2,25 hr., ſtoma k ſaſtanju 1,20—1,40 hr., ſtotna 1,40—1,80 hr., we wotkcźpach 1,80—2,30 hr. butra 60—65 pj. (60—70), jeja 10—11 pj. (10—12), proſzata 8—15 hr. (8—14), běhaki 20—30 hr. (15—30), twaroh 20 pj.

Ssudniſte pſcheſaðzowanje

w Ptaczejoch wutoru 14. febr. pſchip. w 1 hodź.: Gramofon — radio — kruwa.

Dyrbjeńſke pſcheſaðzowanje póndźelu 13. febr.

w Jaktoužu pola Mukałowa w Mazułcz hoſcźenzu dop. w 10 hodź.: Schewſka praja, 2 poraj dołhich ſchkórnjow, radio.

Do ſapiſka ſamoženſkeho prawa na ſudniſtwje w Kamjenzu ſu ſapiſali, ſo cźeſtliſti połér Kurt Max Schneider w Kamjenzu nima prawa na ſarjadowanju a wužiwanju ſamoženja ſwojeje mandźelſkeje Elſy Friedy rodź. Nachtarjez.

Konkurſowe powěźe.

W konkurſu nad ſamoženjom wikowarja Jana Ernſta Schołty w Delnjej Kinje je ſud dalſchu termiju na ſrjedu 22. febr. dop. 9½12 hodź. do Budyſchina na ſudniſtwo do ſtwy 141 ſwokał. ſo by ſo konkurs ſaſtajił, dokelž žanoho ſamoženja njeje.

Do wikowańſkeho ſapiſa na kopjenu 1104 naſtupajo firmu Schütz a Co. w Budyſchinje. Majſchinſki ſamkař Józef Schütz w Lubiju je wuſtupił. Jda ſwoženjena Schüttzowa rodź. Rudolfez wjedźe firmu ſama dale.

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

11. februara 1933 po hamtskim postajenju

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora	najniža płaćizna hr	najwyša płaćizna hr
Howjaze mjaso z kosćemi . 1 kg	1,40	1,80
Celace mjaso . . . . 1 „	1,40	1,80
Skopjace mjaso . . . . 1 „	1,60	2,00
Swinjace mjaso . . . . 1 „	1,4	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc . 1 „	1,60	2,00
Pšeńčna muka . . . . 1 „	0,40	0,56
Rżana muka . . . . 1 „	0,24	0,36
Khléb . . . . 1 „	0,22½	0,25
Jédźne běrny, nowe . . . 1 „	0,,7	0,9
Rajs . . . . 1 „	0,8	0,9
Hróch . . . . 1 „	0,80	0,8
Soki . . . . 1 „	0,40	1,0
Amerik. swinjacy šmalc . 1 „	1,9	2,0
Sušeny połc . . . . 1 „	1,60	2,00
Dobre mloko . . . . 1 lt.	0,2	24
Jédźna but a . . . . 1 kg	2,20	2,60
Jeja . . . . štuka	0,10	0,12
Jédźne buny . . . . 1 kg	0,40	0,6
Cokor drobny . . . . 1 „	—	0,76
Petrolej . . . . 1 „	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tośl.) 1 ctr	—	1,90
Brunicowe brikotty . . . 1 „	—	1,20

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po ton. ano 1000 kg, howak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje

	10. 2.	9. 2.		10. 2.	9. 2.
Pšeńca	187-189	187 18	ſyny	12,5 (5,0	12,5-13,0
rožka	153-155	153-155	woka	14,5-16,5	14,5-15,5
ječmjeń, nal.	—	—	ſyrowe łuſiny	8,00-10,0	9,00-11,0
ječmjeń wows	165-175	165-175	bolte łupiny	11,5-12,7	11,5-12,7
kukurica	114-117	114-117	cerndalla	17,0-23,0	17,0-23,0
pšeńc muka	22,5-25,7	22,5-25,5	rapa. wosnik	—	—
rżana muka	19,5-21,5	19,5-21,5	lane wosnik	17,40	17,4
pš. wotruby	8,00 8,40	8,00 8,40	ſuch.truhanć	8,60	8,60
rżane „	8,70- 9,0	8,7 -9,00	h rni. kruški	13,0-13,2	13,0- 3,2
raps	—	—	ſyno, 50 kg	1,75-2,1	1,80-2,10
hróch Viktor	23,0-23,0	23,0-23,0	ſtoma ſłoma	0,50-3,70	0,8 - ,8
lane ſymjo	—	—	ječmj. „	0,40-0,50	0,45-0,55
ojeſuški	12,0-13,	13,0-13,8	wowſowa „	0,40-0,50	0,45 0,55
			jećna „	0,4 -0,60	0,45-0,55

Drježdźanska burza (10 2.)

Pšeńca 76 kg	185 190	běrnjace kružki	14,70-15,00
rožka, 70 kg	149-154	pšeńč. wotruby	8 20 8,50
naléžni ječmjeń	170-180	rżane wotruby	8,40 9,40
nazymsk. ječmjeń wows	—	pšeńčna muka	36,00-38,00
	115-120	rżana muka	24,00-25,60
čerwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	8 40 8 60	cokrowe truh.	—

Płaćizny rěznoho skotu na Barliniskich skótnych wikach.

10. februara 1933 Płaćizny po centn. a zł hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 384.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnoſće hač do 6 lět	30—31
Młode mjasne, njewukormjene, ſtarše wukormjene .	27—28
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarše .	22—25
Mjenje picowane wšěch ſtarobow .	17 - 20

Rykli: 521.

Polnomjasne, wurośćene, najwjetše rězneje hódnoſće .	25—26
Polnomjasne, młódše .	23 24
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtarše .	21 - 2
Spatne .	18 - 20

Jałojcy a kruwy: 1151

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnoſće .	23 24
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnoſće hač do 7 lět	19 22
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	16 –18
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy .	12 –15
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Celata: 1062

Najlěpše wukormjene (2. druž.) .	30 37
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.) .	23 31
Spatne (4.) .	18 22

Wowcy: 3662.

Młódše a ſtarše wukormjene (1. družina .	33
Starše wukormjene (2.) .	21—32
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3. .	23—24

Swinje 9101

Polnomjasne, woſebitych rasow a jich křiżenjow, ha do 1½ lět ſtare .	36
Wukormjene .	34—36
Mjasne .	31—35
Spatne .	32—33
Rance a kundrowy .	30 - 31

Wěne płaćizny w Budyšinje.

11. februara 1933

Wšě płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozymja

Najlěpše twory ſo hišće wyše płaca.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca,	50 kilo	9.00	9.10
Rožka	50 „	7.10	7.30
Ječmjeń	50 „	8.00	8.50
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	5.60	5.80
„ nowy	50 „	—	—
Běrny (we wulkowikowanju) (Wuwožna twora dróžša)	50 „	1.80	1.90
Syno	50 „	2.00	2.20
Sloma z maš. młóć. pras.	50 „	0.70	0.90
„ „ „ k zasl.	50 „	1.30	1.60
„ z cypami młócena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	—	16.00
Rżana muka 60%	50 „	—	12.00
Pšeńčne wotruby	50 „	—	5.00
Rżane wotruby	50 „	—	5.00
Butra	1 „	2.20	2.40
Jeja	1 štk.	0.10	0.11
Husy	punt	—	—
Prosata 664 štuk	1 štk	8.00	15.00.

Prosate wiki běchu ſnadne.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Ratarska wokr. zhromadźizna

ſrjedu 15. februara 1933, popołdnju 2.30 hodź.

w hoſcźenu „Běły Kóń“ w Budyšinje.

Dujowy porjad: Statne zawěſcźenje rězneho skotu. Zadźerżenje k § 28 ſtatuta mlokowcho zakona a. Rozmolwa a wěſcźizny.

Wokrejowa direkcija ratarſkeje komory za Hornju Łužicu

President ökonomiſki rada Richter. Prof. dr. Schellenberger.

* W Grimmje młody cźłowjek w nozy na dróży 4 ſ wińcźka ſo wrótaze ſwoju ſadźerża, to nich ſwěcźo, ſawoła: „Ruzy horje! Tśelu!“ Słónik tſjom ſonam ruczne toſche wutorje, nješ tym ſo ſchtwórta hnydom telefoniſuje ſ alitiju ſawoła. Ta ſo ja rubježnikom puſchcźi a jeho też pſched mėſtom papadże, kaj runje toſche ſa tym pſchepytowaſche, ichto wopſchijeja.

* Oldenburgſke knjezerſtwo je Zentrumſke nowiny „Tageszeitung für den Amtsbezirk Friesoythe“ na ſchéź dnjow ſakaſało, dokelž ſu pjeſa Hitlera ſſchiwdźile.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na póšće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhowkam čěłacho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na las žiwjenja dospołnje bědny. Kóždy znjezbožeńje dyrbi abonent mnyšom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnia nadrobnje wuměnjenja tutele banki, kiž Serbske Nowiny bdys a hdys wozjewi.

Čisło (Nr.) 37 Budyšin — Pónđelu, 13. februara 1933 — Bautzen Lětnik 92

Nowa Hitlerowa rěč

W **Barlinje** je so sobotu **internazionalna wustajenja automobilow a motorskich kolow wotewrita.** We powitanej rěči **tajny radźićel dr. Allmers** praji, so Němska konkurowanje we twarjenju automobilow na wjerschu kroći. Tola njesmě so samjelećerjej, so maju so němske dźěłarje přestać bědźić. Wiki w šmitkownym kraju su so zaso zjednjerschile. W Jendźelskej a Francowskej je w powěrje 1 wobydlerstwom wobstatk automobilow schtyri króć wjetschi hač w Němskej. Bychmy mohli hischcze žiwnje naktymować, bychmy mohli sta tyšacam dźěłacerjow wjazy dźěła a tyšeń dać, hdy by so **w Němskej automobil i dalkam** nie**wobezěžił,** kotrejž so njechodźa dale sniesej a strowe roswiesće hnemóžnjeja.

Khdyž bě Barliniki wyschschi měschczanoста dr. Sahm powěčał, so

němski kanzler Hitler

słowa jimasche. Mjes druhim praji:

W mjenje protektora automobiloweje wustajenjy, kuje sa němskeho presidenta, a po jeho porucznoschi mam wam, muji kujeja i automobiloweje industrije, jeho sprawne stožpschecze k dźensnischemu dnjej wupraticj. Jako muž, kotrejž sam wot wjele lět w automobilu nuzny wobkhadny instrument špótnawa a žebi jón waži, mje wjeselì, so móžu tute porucznoschi wukonjeć. Dźensa můjemu i hordosću rjec: Němska automobilowa industrija je žiwoj stary khcedźeńk w žwóčele sajo dospiła. Wjele lět je waschnje naschich dawnowych sakonjow němskemu twarjenju automobilow wulky schkodźiło. Wulkosći sjawnych cźežow wobkhad pomału sadajowasche, město je by jón špěchowała. Schto ma so w pschichodźe k špěchowanju tejele drje najwažnischcheje industrije stać, dyrbi chzyl je khkowanymi słowami rjec:

1. Sastupnischo statnych sajimow we wobkhadźe automobilow dyrbi so i wobsahu dotalneho wobkhada wotcź.

2. Dawki dyrbja so po nězim wołožić.

3. Wulkoćaraty plan twarjenja dróhow dyrbi so sapoćeć a pschewjesć.

4. Městne wuhotowanja dyrbja so špěchować.

Na pošled chzu žebi na němski lud pomyślić. Njech sebi dźěło, pilnosć a genialnosć telko mozow też je žiwoje strony waži. Njech też tu žiwoschi němskich nišschtrow słowy a pjasce cźešći a njech njesabudźe, so je wjele słow tyšaz naschich ludowych towarschow bjes dźěła, kotrež žnadźa wocźakacź, so je zyły lud na nich dopomni a so solidarnosć i jich nuzu němskim dźěłacerjam ruzy podawa. Pschetoż khdyž hakle budźe nazionalne hospodarstwo wutkrowjene, budźe žnutkowe hospodarstwo mój sakcźeć. S tejle nadźiju w mjenje kujeja němskeho presidenta automobilowu wustajenju wotewrjam.

Adolf Hitler w Kasselu rěčał

Němski kanzler Adolf Hitler je njedźelu w Kasselu i balkona cźerwjenceho hrodu k nazionalnym sozialistam, stahlhelmarjam a wulkej cyrjódźe ludu rěčał. Kaž w sportlichim palazu też tu k wojowanju pschecziwo marksismej napomnjasche. Mjes druhim praji, so je duch internazionalnych frajow a lutherjanow nimo. Na jich město je nowa solidarnosć stupiła, solidarnosć němskeho ludu, program, kotrejž dyrbi so do skutka stajić. Wón najprjódy je žórła ludowe žiwjenja, jeho pilnosće a jeho dźěławosće wukhadźa. Sahada: „Bomhaj žnam žebi, potom tebi Bóh pomha", dyrbi so ludej do mohow sasche pschecipić. Se wschěch powolanjow dyrbi sasno pomału jenotny lud wutkć, kotrejž dyrbi špótnać, so **nazionalismus,** tole sacźuće najwjetscheje horđosće, ma jenož potom žnutk, khdyž so i najwjetschichim **sozialismom** žnjesa. Němski lud dyrbi žnam sobu pomhać, swój dóht wutworić. Njech nusu cźasa dopóhnatych 5. měrca žnowu winowatosć dopjelni. Ssmy so rozsudźili, so Němski tak abo hinak njedamy saić.

Hitlerowe zwonkownopolitiske žadanja

Němski kanzler Hitler je jendźelskemu wyschkej Etherowej rozrěčenje pschisłoł, kotrež je so w „Sunday Expreßu" woźischcecalo. Hitlerowe hłowne žadanja su: Wotbronjenje je prěnje prašenje, kotrež dyrbi Němska mjeć, so by ko mohła k měrej a derjemećzu wróćić. Němska je swój dźěl za wotbronjenje dokonjała. Franzowska dyrbi pak po tej žnamjenej wumjerje kaž Němska wotbronić, pak dyrbi so jej Němska runja stajić. Rosrišanje tehole wobcźežneho prašenja we wulkej měrje wot stejišćeja a ważnosće Jendźelskeje wotwisuje. **Versailleske sprěčenje dyrbi so pschemjenić,** dokelž je so jako njesbožowne niz jenoż sa Němsku, ale też sa druhi žwět wupokasało. S Versailleskom nastata njeprawda dyrbi so wosstronić.

Pólski korridor dyrbi so Němskej wróćo dać. Korridor je najwjetscha njeprawda pschećziwo Němskej.

Tole prašenje dyrbi so borzy rosrišać.

Kommunismus dyrbi so dospołnje wutupić, so bychtej so měrne roswieze a pokrok Němskeje smóžnilej. Wobnowjenje hohenzollernskeje monarchije so njerospomina. Wobnowjenje republiki pschecziwo monarchiji by politiske stronY rosšćepkało a k bjeskónčnym wobcźežnosćam we wokolniku dowjedło, hdźež dyrbi Němska jenotny zyk być. Rosrišanje kolonialneho prašenja dyrbi so w smyśle prawdosće namakać. Němska trjeba kolonije runje tak nusnje kaž druhe ludy.

Žane experimenty

Statny sekretar dr. Bang je pjatk wječor w Barlinje pšched dźěłowym wuběrkom němsko-nazionalnych industrialnych kapitalow rěčał měł, w kotrejž je so j wukhowanjom němskeho wutwoja i nowym pospołnjenjom tukrajneje kupowanje mozy sabérał a w kotrejž praji, so dyrbi so wschu słacź, so j Hollandskej, Schwedskej a Finthoßlowjanskej, kotrychž wikowanske šćerženja nětkole wotběža, do zlowneje wójny njepschińdźenuj. Potom dr. Bang sakdanje sahadźa hospodarskeje politiki njenowasche, kotrejž prěnja rěka,

so ko njeźmě experimentować,

hdźež su pschemjenjenja trěbne, so wone i organiskim rozwiesom pschewjedu. Sakład kóždeho hospodarjenja dyrbi so wobnowić, njemjnjšy žwěrnosć a wěra a pschede wschěm statna morala. Tohodla so na pschikład ani na wěrićelu ani na dołžnikU njepschepschimamy. Wunjosowane wuschmórnjenje dotha nikoho njewobohaći a

wunusowane šnjenje danje kredit šnići.

Wot wulkeho dołha a wulkeje danje mózemy so jenož **i nowym wutworjenjom kapitala** wuśwobodźić. Knježerstwo žebi też na žane waschnje na to njepomyślì, **měnu pschemjenić a k inflaziji pschećz.** Wo dotalnym hospodarjenju je dr. Bang bižo psched někotrymi letami rjekł, so je j nim „hospodarstwo sesłaći a stat dołhopodari". Tole roswieze dyrbi so jawoćicź. W běhu roswieza šmy do kollektiwizma statneho a gmejnskeho šhromadneho hospodarjenja dochli, kotrejž najwjetschu hódnosć, też najwjetschu hospodarsku hódnosć sabiwa, njemjnjšy **wožobinu.**

Politiske płaćišny a msdy wutworićz, rěka so na

žiwotnym duchu hospodarjenja pschehrěschićz.

To so štónčnje se šwěšćenjom zyłeho luda pokhwali. Hešo dyrbi rěkać:

Płaćišnu po dokonjenju a msda po dokonjenju.

Sozialne prašenje móže so jenož rosrišać, khdyž so na podłožku sahospodarjenja dźensa klajowe wojowanje hospodarskeju typow: dźěłacerjow a pschedewsaćelow sahadźanje wotpokaje.

Rosrišanje wschěch wulkich hospodarskich prašenjow dyrbi so organisuj

na rosrišanju ratarskeho prašenja natwarićz.

Też strowy **wulwos** njeje bjes rjapa stroweho tukrajneho hospodarstwa možny. Tohodla njeńmě so ani politika dźěłacerskich swjazkow ani politika industrijowych swjazkow ani politika ratarskich swjazkow dźěłacz, ale jenož němska hospodarska politika. Jenož khdyž so runowaha mjes industriju a ratarstwom wobnowi a so měr mjes dźěłacerjemi a pschedewsaćelemi wobsahnje, budźe možno, nasche hospodarstwo a nasch lud wutkhowacź.

Kak je so rěčź dr. Banga pschijała.

Rěčź, kotrejž je **dr. Bang** pjatk wječor pšched němskenazionalnymi industrialnymi wo hospodarskej politizy nowego knježerstwa měł, je wulku kedźbliwosć namakała. Mjes žinimi, kotrejž praji, so žu dr. Bangowe roskładenja prěnje dźěłenja wo wopraWdźitym nowym kursu Hitlerowego-Hugenbergowego knježerstwa. Na dr. Bangowe pschipowědźenje so ważnosć kładze, so je njebudźe žanych experimentow činić. Po tajkim so je mina **tukrajna hriwna sawjesć,** wot kotrejž su žebi nazionalni sozialistojo wukhowanje hospodarstwa lubili, dołh so j nowej inflaziju njewuschmórnje a dań hódnotnych papjerow so njesniži.

Też knježerstwo blisko stejazy politikarjo praja, so budźe so knježerstwo experimentow w mjenowej a hospodarskej politizy zdalowacź, a so dr. Bangowa rěčź politiski program nowego knježerstwa wopschija. Sa ważne maju też, so je dr. Bang sahadu płaćišnow po dokonjenju a msdy po dokonjenju a wobnowjenje runowahi mjes industriju a ratarstwom pschipowědał. S tym so podłožk wobnowi, na kotrymž je konkurenzne lędźenje možne.

Koło dźěłaćerskich zwjazkow k socialnej politicy

Schtyrnaty sjězd kola němskich dźěłaćerskich swjazkow je sobotu w Barlinje **ći wobsahnjenja pschijał:** W prěnim so wschě plany **wotpokakaju,** po kotrychž dyrbi so wobsah nadawkow dźěłoweho ministerstwa pomjeńschicź abo hač wono dospołnje **rospuschćeźić.** Ći druhim wobsahnjenju so žada, so by so podružny pjenjes w starych domach na 100 prozentow měrowemu podružnemu pjenjesa šnišił, so by so podružny pjenjes też w nowych twarjenjach stutschił, so bychu so njeslaschkužazy podružnizy ischkitali a so by so sozialne pschenajerśke prawo sawjedło. Najwjetschej kubłe wschitkich dźěłaćerjow, khwoboda a rumprawnosć, sej najcźežo wohrożenej. Pschi wólbach do dźěłowych radow budźe so njewotwisne žwobodniske šmyślenje wupruhowacź.

Hołk w oldenburgskim sejmje

W oldenburgskim šejmje su pjatk **nazionalni sozialistojo a sozialdemokratojo** do so hrachu, khdyž jedyn sozialdemokratiski sapódłanz sawola, so je **Hitler** hač dotal jenoż **bledźik.** Jedyn nazionalny sozialistiski rěčnik tohodla k lawkam sozialdemokratow pschihna. Druhi sapódłanz so pschidachu. K połschtikowanym pukam budźiske doschło, khdy budźiske so tomu se zakročenjom rosmyślnych sapódłanzow i wobeju stronow njeładźewało.

Słónčnje hara pschesta. Nazionalnosozialistiski rěčnik pak roshorjeny praji, so bychu nazionalni sozialistojo sozialdemokratow i požedźenje wutkli, khdy bychu žebi šwěrili, hischcze raz wo Hitleru na takše waschnje rěčeć.

Kommunistiski nadpad w Eislebenje

So bychu propagandu sa žiwoju stronu dźěłali, nazionalni sozialistojo wječera po Eislebenskich dróhach cźahachu. S khěže „Buchhandlung Klassenkampf" pschi Schčerokim puću kommunistojo do cźaha tłačachu. Cźah pschewodźaju policistojo a nazionalni sozialistojo na tłačeńzu khydom tłačejo wotmolwichu. Po dotalnym šwědźenju su jenoho nazionalnoho sozialista i Halle satsčili a pódła toho tśoch nazionalnych sozialistow cźežko a dwanaće lohko sranili.

Do Eislebenskeje khorownje su 16 cźežkosranjenych pschinjeśli. Mjes nimi je wjetscha liczba kommunistow. Też jene dźěćo je so i kulku trjechiło.

Jedyn morwy a tśo zranjeni w Anhaltskej

W **Jaśenizy** w Anhaltskej je su sobotu wječor politiscy pschećzinjerjo do pukow dali. S ludoweje cyrjódźe **do nazionalnosozialistiskeho cźaha tłačachu,** a nazionalnosozialistojo tśešcjo wotmolwjachu. Pschi tym buschtaj dwaj nazionalnaj sozialistaj cźežko sranjenaj. Jedyn kommunist je lohko srani. Policija k sastrójenju tłačesche a i gumijowym klumpachom cyrjódu rozehna.

W **Hecklingenach** je sobotu w nozy njeznata wožoba jenoho **nazionalnoho sozialista na drohi satsčila.** Pjeć kommunistow su je sajeli. Sćežne wotdźělenje schkitajeje policije je do Hecklingenow pschepołožili.

Njewobdźěleneho morili.

Sobotu popołdnju je su w **Bensheimje** w Hessenskej někotsi tamnischi kommunistojo i pjec nazionalnymi sozialistami i Rychbacha do pukow dali. Pschi tym jeneho nazionalnoho sozialista k jemi porasčeu. Na to tón do swojich pschećzinikow i revolwerom tśešesche. Też jedyn druhi nazionalny sozialist je tśešcu wobrakasche. 22lětny Josef Maly, kotrejž pschipadne nimo bješche, bu i kulku do wutrobna morjeny.

Hischeze druhe wopory.

Hdyž njedźelu rano 131 hodźin so Zličinu tocześe Krucke a Bochuna z dwěmaj policijantoma swadźi. Krucka i wuńdźe z nožom do schije morichu.

Njedźelu wokoło 12 hodźin je jedyn nazionalny sozialist w Dortmundźe kommunistu Bernetawa zakalał.

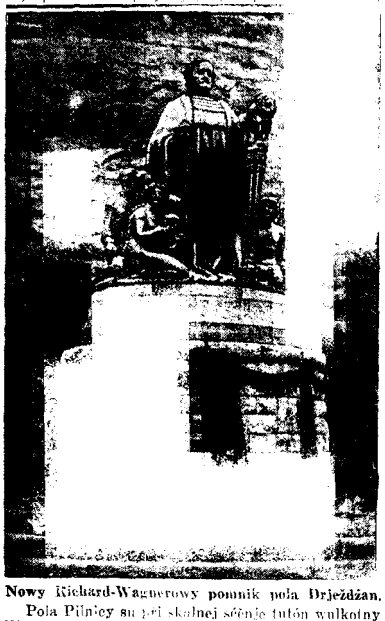
Prync August Wilhelm z wyššim presidentom?

Hannoverskeho wyschischeho presidenta Noska je němske knježerstwo tele dny na dowolenju pischeładźiło. Noska je posledni pruski sozialdemokratiski wyšoki sastojnik był. Papenowe knježerstwo je jeho w sastojnistwje wostajiło, a hischeze krótki czas, prjedy hač Papenowe knježerstwo wróćo hiwi, so hižo powedasche, so Noska na dowolenju póńdże, tola němski kommisar Bracht tehdy wobkrući, so ženi na to njemyślu, Noska do czasa na wotpočink pósłać.

Wo Noskowym nahlednika „Deutsche Allgemeine Zeitung" powě, so je powěsć rozscherjena, so je prynz August Wilhelm sa tole sastojnistwo wubrany. Nahlowiuje namětny president dr. Lehmann dźěła wyschischeho presidentstwa sastawa.

W jendźelskim parlamencje so na němski film „Serja" hórscha.

W dźensnjischim posedźenju jendźelskeho dolnjeho kuća na chce so konserwatiwny sapósłanc Cauzer knježerstwo dla Ufowoho filma „Serja" woprašeć, kak pischeźiwjenje tajkeho filma na němsko jendźelske sluki stuknje.

Nowy Richard-Wagnerowy pomnik pola Drjezdźan.

Pola Pilnicy su pri skalnej sćěnje tutón wulkotny Wagnerowy pomnik postajili. W tamnišim Lockskim mlynje komponowaše Wagner, kiž hóše tehdy dwórski kapalny mištr w Drjezdźanach, w lěće 1846 wulke dźěło swojeje opery „Lohengrin". Pomnik je dźěło profesora Richarda Gubra

Wo tutym pischedmjeze rěčeschе pjatk wječor komtur Mladoněmstwa rjada Menzel z Wultich Redarjez w derje wobšadźenej sali „Měšćanskeje zahrody", jako hóše wulkomišnistr wyschkowy leutnant Harré zhromadźenych, wosobje sastupjerjow wyschnoščow a nowinarstwa, powitał a tež zhromadźinu nawjedowaschе.

Komtur Menzel rozłoži, so wojowanje wo Němsku a domišlnu njeje swjasane na jadyn czaš a ma so dopokoje swonka wšěch politiskich stronow wjesć. Patriotismus wojnamjenja dźělenje mózn z druhimi. Dyrbjeli swoje ideje a wojowanja za nješto sadźahnyć, niz pischeczíwo něčemu, pischetož z tym so pjecza pischecziwnoscje powjesćschcja. Rěčnik podótkny so skórka wuwicja hospodarstwa pózdnich lětdźesatkow a mjenowasche naschu nuzu krisu hospodarskeje struktury. Njeje pjecza podaczne tkahtanje abo konjunktura, kiž so jaso shubi, ale so, jeli so njewotstronja jeje pischiczinu, do móznischeje wuroscze, njebóndźeli hnydom k pischemjenju hospodarskeje struktury, kiž ma hnyć hinaščha hacj do wójny. Hdyž su milijony swoje dźěłowe městna pśches maschiny shubili, dha maju so nowe wobstarać.

Scjehowasche jasimawe pschikrunanje postupowanja techniskich mocow a stajnje rapidnje jnadowajeje cźěrowjeki mozu a niedźiwajuc teho žnyne postupowanje produtuje, a je to trudna wótloź, so 6 milijonow Jenje wjazy khleb a dźěło njedostanu. Rěčnik njewobkladowaschе tež wawos jako jenički wumóžnjacy puć. So su jej druhe troje swoju fiamjenu industriju wobstarale, je tež scjehowy wójny a powschitkownje z wuprawanjenеje awtarkije (samoshitaranja) a pózdnedi czaš wutworjenje niesmérnje wyšoki zlownych unijow ke schitnej fiamjnach wudźełkow.

Mahraun mjenuje pjecza nélotre hlowne dypti ke wotstronjenju nuzy. Wone su: 1. Wutworjenje milijona hurtich žydlitschczow, jaitajenje 800 000 mlodostnych do dobrowólneje dźełoweje słužby. Hdyž by nastało 20 000 wjow, by nchóže 500 000 cźlowjekow so stało je žydlerjemi, kiž jaso rjemjeźnikam a pschemyslnikam dźěło dawaju a jich triebaju. To wschat so njehodźi pisches nóz shotowiei, ale k temu su trebne léta. Stat měł wjednitstwo, rukowanje a autoritu pschewjacz. Pschi postupowanju a wuwicju industrije je nastat cźisći z ranja k wjeczoru a i tym njejenajze rozdźelenje wobwdlerstwa, potajtim wotludnjenje njeśmérnuch krajinow. Tuto politisće praschenje ruma ma so pischewjeci z wubudźenjem hibanja i pschepjelnjeneho wjeczora k jara cźeńko a dźela dazyla njewobšadźeneho ranja, potajtim wrócźo na wójny.

Ale jwolial měł so brecz traj za milijon žydlerjow Wulkoležownoscjerstwo mało so podcźišnuch kolonizazii. Semju dyrbjał jasko lud wobdźěłacz, niz maschiny, potajtim rozdźelenje tal daloko kaz mózno k lépschemu luda. So wulkoležownoscjerstwo njeje k wustrowjenju khmane, je pjecza dopokajane, wono dyrbi potajtim kraj pschewostaricz. Nimo teho mamy pjecza hischcze 16 milijonow hektarow njewobdźěłaneje semje, hahnow atd. ke kultiwerowanju. Sahydźowanje njeśmé so stacz po schablonje, ale po kajkosći semje. Wulkoležownoscjecźiwo so nima wuśmjocz, ale ma wobedacz lezownoscje na rentu, 5 prozi. danje byte pischczo hischcze lépje hacj žane hospodarjenje.

Jedźenje po sahydźenju bywa pjecza w ludu pischczo móznische a hibanje dże pschc wschitke lehwa. Natwar sahydźenja mél pak so po nuzy czaża złozowacz, niz žnadź tak, so mél sahydźeł mešacznje 90 hriwnow człowjekow sa to njeczi. Hdyž je stat pschischot na kromu sahuby, potom ma młodźina winowatosći, so jenak a se swojej zyłej mozu sahadźicz a narodej i lopaczom a wuczi puć k wumóženju runacz z dyrbjenjeej słužby. Wuhonja dobrowólna dźełowa słužba bésche i mózným powinom, hacz na 380 000 cźlowjekow wukonja nétto dobrowólnje słužbu na ludze, ichtoż so hewak njeby stała. Pak njeśmélo na jadyn pad słužicz sajimam priwatnoho hospodarstwa. Sahydźeł pak so njeśméł i cźeku sadźicz, dyrbi so wěsty czaš bjes dane wostajicz, stat dyrbi jemu kredit dawacz, doniž njemóże wotpłacźecz. Njeśmélo wschak so wutworicz rospróschenje syndlisticzja, ale po możnosći porjadne wuzy. Pischewulnjenje dźěłacerja k syndlerjej ma so na pódże stacz, hnadź je schulu abo w mésze. Puć k wobdźěłanju semje dyrbjał pak być swobodny za wschitkich, kotriž chcedza so sahydźicz, to pak so njestanje pisches politiske strony abo parlament, ale i wole k žiwjenju.

Njeje pjecza žaneho druheho wumóženja němskeho luda i jeho nuzy. Němski rum ma so snowa rjadowacz, so moh lud wopraudźe žiwy być.

Po krótkej pschestawzy pschilamkny so mała rosmolwa. Jenoż jedyn žydler so z Hitlowu samolitwi a Mahraunowy plan jako wulkotny wośnamjeni, ale po žywotnym nashonjenju dwélowasche, so so pschewjesći hodźi. Po krótkim wobsamknjenjstim złowje stónczi wjednik zhromadźiznu.

K hrózbnem a rozbuchnjenju w Neunkirchenje w Saarskim kraju.

Wuměłstwo a hudźba

Centralne dźiwadło.

„Swětły són" dweju njeżenjenoju swětlerjow wokoło nowin (Willy Fritzsch a Willy Forst) je mała Lilian Harvey. Jo to jedyn jeje posledních filmow, prjedy hač do Ameriki wotewźdźe. Rozzelmuje so tak rjec z tutym filmom z domizmu. Cyły cin je tež na to natwarjeny. Mała artistka Jou-Jou (Lilian Harvey) chcyła rad do Hollywooda a so tam stać z wulkej filmowej hwězdu. Njeschadźi so pak to bjeze wósche. W nuzy zeznaje so z dwěmaj towaršomaj Willyjoma. Willy ju lubuje a Willi też. Smjatańca, žorty a něketre přećelske plisty a na kónću lubuje wona wězo też Willyja. — A što čini mała Jou-Jou? Sčehuje wutrobje a wostanje w dominje, haćrmjež wa něttko wulkotne poskićenje do Hollywooda. Spočźe nje! Pawoł Hörbiger hraje wustojnje „Skórče Serjanje". filosofowaceho wandrowskeho. — Kulturny film pokazuje „Architektury barokskeho stila."

Palastowe dźiwadło.

„Hrabinka Marica". Hdyž so klasiska opera abo operета přefilmuje, skónči to zwjetša njezbožownje. Tak też tutón film, kiž so předwjedźe w Palastowym

Ilfan:

Kasandra

Přenjotny roman.

39] (Pokračowanje.)

Dźiwach so, hdyž wotrjech, so je hischcze cźma. Po mojim cźahnitku dyrbjesche hižom žwětły dźeń być. Wunjdźech i prajdujeny. Cźerne, tolste mróčele pischikrywachu jenju. Bě dospołnje, haj skoro bojasnje cźicho. Nadobo so kaj wulki jeklatej, wohnjowy had błysk i njebjesa puschcźi. Sahrimna, jenja ha saschdźe tak mózne, je storo padnyło. Schwablowa wón napjelni powětr. Wschitko so kurjesche, i mróčelow šarasche pomja za pomjenjom, semja rjesche. Bě tajki cźrjst a hrmot, kajkehoż hischcze widźał a słyschał njebéch. A tola njebé ani deschcza, ani śneha. Njewjedźeh so njewotstrašał, jeli dźeń bé na šamtowym mějnje a šathadźejche i jenatej sajaałkoscju. Mi so šasche, so njeje jenoj blizko mje ale wokoło mje. Wbyłki jeźdźachu i njebjesa dele a je semje hnyli; bijachu tak mózne, so unyłkach: semja so rosklócźi. Trajach pichi šebi: „To je šudny dźeń." A bé to. Bóh šudźeše a wotlicźischе je šwojimi njepschecźelemi, kiž běchu jeho wuhidowali a šapřěwali. Někto špótnachu, so wón je a kajku ma móz. Ale bé posdże. Cźaš k pokrjče bé nimo. Bóh wschehomócny a njeskónczne spramdny wuczińješi jenuju wot hrěcha a njespramdnosće. Kelko bé so jeje šlało w poslednich lětdźesatkach! Do njehnjeż wołachu wo wjec enje stótcze cźlowjekow, kiž běchu jenoż šlemu hodowali, wšcho dobre pak so prózowali wukorjenicź. Niż jenoj so so wo Boże kasnje hižom dawno wjazy nještarachu, ale šabichu luboscź a wuškwachu hidu. Psches swoje šamtsne njepwožinki někto šahinychu. Bóh pokaja, so je wón hischcze knjes a wucźińješi šenju i wohnjom a wotmy ju i cźlowjeczej krewju. Dopomnich so na šlowo Hermanowe Jeleńskeho:

Židowski šluczi słóšcz lud, kiž może šmjercz jeniczka wotmyć.

Wschak bé so też dopjelniło, schtoż je prajił: Dostanje Němska krala, šladko pak palmyra sajo.

XIX.

W mjej najhórschcej nozu swojeho žiwjenja njeschacźinich wócźka. Žnyu nóz howrjesche ł njepołabjenej mozu šatraschne njewjedro. Na ranje połběše so mózny wichor, wutorha schiowny, spowróća murje a domy, šnicźi, schtoż hischcze so połběchowaschе nad šemju. Potom nasta cźischina, a ta sprózny wuškwach. Hdyž dopołdnja wuštupich se šwojeje thowanki, padaschе žołty šneh, kiž wonjesche šyłnje za schwablom. Běch hižom tjeć i dźeń bjes jedze. Dyrbjach šebi žiwnoscj pytacz. Stupach do łužiskeho kraja. Wdrje tež tu wjele šnicźene, ale niz tak, kaž běch to naschol w druhich krajinach. Bé tu hischcze wjele dobrych werźiwych kschešcźanow. Połběchnju pjanku bé wczera Bóh šam wuplěł. Też tu běchu byli, kiž jenoż sa lubkami tuteho šwěta so prózowachu, šamo na Boha połmjerczejcych dujach. Hdje běchu někto jich lubła, sa kotrymiż tak jedźachu! Kiž pak běchu wobwjerdźeni byli w luboscźi Božej a cźlowjeskej — chyż rjez hlowjanskej. Skowjenjio wobchowachu tutón najdrohotniischi pokład a wudźělachu i njeho bohacze kóžnemu, kiž bé luboscze potrebny. Też ja koho nabodnje nashonich a tuž njebé moje pucźowanje wjazy wobcźežne. Synna bé mika, šneh so połbubjowaschе, dokelž pomalku wot špodu tajesche. Mje wjedźeschе mój puć na kónc šerbskeho kraja do makeje khěžki, hdjež bywaschе mi luba wošoba: Hanka.

Runje léto bé so minyło, so šašo tam šastupich, hdjež běch psched létom wječor pschijěchał. Radośtnje mje powitaschtej macź i Hanku. Jurij bé wotwojował pschecźiwo nadpadnikam a pschi tym žiwjenje wopraował. Hanju a macźeri njebé so niczo tałe, dokelž běschtej do jtrjedź tymjeschczowe wucźeltoj taj mnoho druhich, kotrejž puć šnajachu jenoj domjazy. Po wocźehnjenju šlóšnikow so wróćeju namakaschtej cźěło lubeho mandźelskeho a nana, kotrejž cźešne pokhowaschtej na pohrjebnischcźu. To bé rjekowski šlukt luboscze, kiž hé Jurij šwojim wopokajał, a tak šebi pomnił šlaji we wutrobach, kiž njerosnadnje. W małej khěžu cźujach so šašo doma, haj šwojowny, šahych bórin na wschě běra. Na dołhich wjeczorach powědach macźeri a Hanju, jak też šujodam, kiž radźi pschithadźachu na bjeżadu, wo pschežiwjenych hórkoczach šaschtała léta, kaž wo něczim hižo dawnym. Djéše so mi runje tak, kaž to wětschi Herman praji wo bramborschej Marzy: Šabudze něšto Marka na wschitke prjedawschе běny. — Hanka nawarnuje rybny kójicz, byrnjeż rěši i lodom pschikrwte bywa. Wšahmoj šekerku, wurubachmoj wjazn dźěrow do lodu, potom puschczachmoj do njeje powjazki i wołojanymi kulkami a tak nałojichmoj, šchtoż k jeździ trjebachmu. Tak so czaš špěšnje mineu. Dyrbjachmoj pschetacz tu, dyrbjachmoj špodu lodu łojicz, dokelž so pocza pukacz. Tajesche a mózne dobywaschе so mlode nałeczo do kraja. Też we mojej wutrobje wožiwichu wobwožaze jacźuca wérnje luboscze. Wědźach, so ma mje Hanka jara rada a toho mje nješchto wodźerżowaschе jej šwoju luboscź wušnać a ju ša mandźelsku pożadacz. —

(Skónczenje šeschuje.)

Žiwadło khětro wostrózbnja. Wězo, słyšimy dobru Kálmanowu hudźbu a spěw, ale što to pomha, hdyž je wuchu spokojom a wóčko nic? Hubert Mariška je hjez dwěla dobry spěwar, snadź tež dobry hrajeŕ na jewišću, ale do filma so njehodźi. A wholа Dorothea Wieck so scyła njehodźi za rólu hordeje hrabiski Maricy. Na swojim městnje pak su Ernst Verebes, Charlotte Ander a předewšěm wězo Szöke Szakall. Z režiju a fotografiju njejsmy cyle spokojom. — W pódlanskim programje wokřewja nas zasy wobrazy z Bayerskich Alpow. ***

25 lět „Lipa Serbska“

Jubilejny koncert.

Rjany a bohaty swjedźeńskí program wotewri prědk „Ródnej zemi a rěči“ wot Jakuba Čišinskeho, kiž wot sobustaw towarstwa ze zapalom přednjese. Tuma so nětko přizamknu wobsěrny hudźbny program. Wosebitu skedźbliwosć zbudźi, zo so wšelake spěwy zwjetša składby Jurija Słodeńka z přewodom orchestra hrajachu. To pola nas zrědka słyšimy. Wosebje wuzběhnyć dyrbimy při tym składbu „Zlaty slub“, kotraž jara na připoslucharjow skutkowaše. Mužske a žónske khory wotměnjachu so we pěknej bohatosći. Wosebje lubješe so nam rjany mužski khor, kotryž rjane mocy w sebi zjednoća. Tak móžeše so na ćežku składbu kaž „Kwasna měsačna“ (Jurij Słodeńk) zwažić. Wotměnjenja z orchestrom, khětro žiwy a wšelakory rhythmus a wosobje zasady njeběchu runje lohke wěcki. Khór so pod wěcywustojnym nawjedowanjom swojeho nazhonjenoho dirigenta knjeza wyšš. wučerja Jurja Słodeńka derje dźerżeše. Koncert bě rjany wuspěch, kotryž móžeše pilne towarstwo žnjeć. — Jubilejnemu dirigentej, kotremuž za 25lětne swérne dźěło najwjetše připóznaće słuša, překwapi towarstwo z rjanym wulkim słódnym košom. Bě to zwonkowne dźakowanośe spěwarjow.

Knjez farař Just wulożowaše nětko we swojej luboko přemyslenej swjedźeńskej rěči, wuznam serbskeho spěwa a spěwanja za naš narod. Wjesela hra „Njewjesćinska nadoba“ wobzamknu program. Hrajerjo běchu wšitcy jara dobri, je to bjez dźiwa, zo lud njeprińdźe z juskanja, hdyž maju tam tajkeho wustojneho zastupnika za róla „Jurja Šuchelo“, kotreż k. Jurij Wincaŕ-Worklečanski khětro mokro, ale wustojnje poda.

Wjesela rejka jubilarow a hosći hač do běleho ranka zabawješe.

Jubilejno towarstwo dosta z wšelakich stron pisomne a ertne zhožopřeća. Depeše běchu dóšle wot k. kaplana Hórnika (za župu), k. fararja Křižana za Prawowinu, k. dr. Pohla, k. fararja Cyža-Hajničanskeho a wot k. red. Smolerja. Ertnje wupraji zhožowaše k. wučeŕ J. Winaŕ za „Nadźiju“ za župana k. Kosmarja a za zwjazk spěw. towarstwow. Też my přizanknjemy tutym wutrobnym přećam. Njech „Lipa Serbska“ dale tak skutkuje za serbski spěw a za serbski narod. —n—

Ze Serbow

W **Budyšchinje,** 13. februara 1933.

— **Wo wjedrje.** Djenża rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer + 92, najnišša temperatura w nozy 1 stopjo cełoty. Wuhladny na wjedro: mało pšcheměnjenja. Sněžnjenje ischkleńża wyšoko na rjane pokazuje, nasche wjedro wot wčerawšcheho wjeczora ženu trochu scherjaty abo tola wižaty ras. Wot sapada abo wjeczora hač do juha abo połonja cżehnje so wyšchina. Nižiny mamy w krejzeru abo w połnocy. Tute cżahnu so hač do srjedźnjeze Rusicje. Nad naschimi stronami sćekuje so synnuty žewjerny wosduch abo łoft i pschehrětym i juha abo połonja. S toho nastanje pschezo žylne samróżenje, rady so w dešchežu rospuschcżaże. Wječera wjeczor so žanu žnéh d'ésche, bórzy pak do deschcża pschešidże. Rano kurjawa padaśche. Tak šmérny so nadźeja, so so sažo wuc'ehnje. Po wyschém sdaju so wyschiny nad naschimi stronami sažo sežylnuja, tohodla nam też postupowaja schkleńża praji. Jutrje wutoru słonco 5,16 hodź. skhadża a so wjeczor 5,14 khowa. Měsačk wjeczor 10,30 khadźa a so dopołdnja 8,26 khowa.

— **Žarowańśe swonjenje.** Jutrje, wutoru pschipołdnju wot 12 hač do ¼1 hodź. budźe so se wschěch zwukowjom sa woporu rosbuchnjenja w Saarskim kraju swonić. Też žarowańśe khorhoje budźa wupowěźnjene.

— **Katarska wokrjeźna shromadźizna** wotmóje so pschichodnu srjedu 15. februara pop. ½3 hodź. w hosćenzu „Bělym Konju“ w Budyšchinje. Na dnjowym porjadku stej: 1. Rosprawa wo statnym sawěsćenju rěčnego skotu (referent kubleŕ P. Kitchler se Schunowa na Eigenje). 2. Wuprajenje k § 38 němskeho mlokowego sakonja (referent rotaŕski rada Lauber i Drježdźan). 3. Rosmołwa wo referentomaj a wschelećinu. Wo bohaty wopyt so nałeži proša.

— **Dostawarjo wojeŕskeje renty!** Pschihrožna renta wójeŕskim cżežkokrancnym a wojeŕskim sawostajenym na měsaz februar wuplaćuje so srjedu 15. febr. popołdnju wot ½4 do ½6 hodź. w žejnjowni na Hrodowskej haju 10 bleskach. W žanym cżasu mudawaju so w pišaŕni njejsowe a wuhlowe kupne wupokazy na měsaz februara tajkim wójeŕskim cżežkokrancnym a wojeŕskim sawostajenym, kotříž su jenoż na rentu a pschihrožnu rentu po němskim sawěsćeńskim sakonju pokazani.

— **Paduschćiwo w kamach.** 4. februara su i jeneho wołkhoda pschi Žitnych wikach **kradnyli** nowy fotowy aparat „Nagel-Vollenda“, 4×6,5, fabrikske cżisło 152 081, objektiw Xenar 1 : 3,5, cżisło objektiwa 507 270, kompurśi samt, 110 hriwnow hódny. Na sajopschidnjenje je schkodowany myto pschihubić. Pšched kupjenjom so warnuje. Sdźelenja pschijima kriminalne wotdźelenje w Budyšchinje.

— **Kury kradnyli.** W nozy k 11. februarej su i sdźelanišcża pschi Schliebenskej dróży i kurjenża 13 běłych a pišanych kur, mjes nimi też kapona, kradnyli. Padušchi wostajichu hłowu jeneje kokoše leżo. Wězowne sdźelenja prošy kriminalne wotdźelenje w Budyšchinje na Ortenburgskim hrodže, telefon 2802.

— **Jźdne kolo kradnyli.** 10. februara pschipołdnju wokoło 1 hodź. su na Moltkowej dróży muzaje jźdne kolo znamki „Miśa“, cżo. 28 660 abo 38 666, cżorne krojna i běłej hwězdu, pschestajonne wujeźdźowaniše wodźidło je cżornymaj gumijowymaj pschimadłomaj, žołte drjewjane swjena, předku cżorny, sady żołty błótoschtitk, bjes žanoběha, dynamiśe Boschśke wobžwěrlenje, Torpedo-žanoběh,

Kłobuk ćahnyć

dyrbjał před kóždym čitarjom „Serbskich Nowin“. Přetož su to ludźo, kiž maju maćernu rěč hišće tak lubu, zo woteběraju jenički serbski dźenik. Luby čitarjo, su mjez Serbami hišće wjacy tajkich ludźi. Prošu pomhaj nam jich namakać.

Čita Waš susod hižo „Serbske Nowiny“?

Takle zapuści zemjerżenje w Rastattu.

Njedawno při zemjerżenju we krótkowječornej Němskej potrjechi so najćežšo badenske industrijowe město Rastatt. Skoro žane twarjenje njewosta njewobškodźene. Nastatu škodu wobliječa na wjele stow tysac hriwnow. Na wobrazu widźimy domske, kotrehož nutŕkowna murja je so při zemjerżenju zasypła.

Z gmejnskeho žiwjenja

Se **Sdźerje.** Sańdźeny pjatk wotmě so pohrjebnje gmejnskich sastupnikow, kotrejž bě powołane se strony hamtskeho hejtmanstwa, a hiž bě dla ważnych wuradźenjow tajne. Po woli hejtmanstwa ma so w naschej gmejnje pohrjebnišćej dawkiśbéraŕ, kiž so w bliščim cżasu wuńwoli. Wuščha wólba gmejnskich sastupnikow do wschelakich wubjerkow a wjednišćiwow, kiž wotmě so 17. januara, bu wot wyschnjoćeje njepschichilnata, a tak ma so hišćeje jónu wolić.

Pokhłostanje Wulkodubrawskich sadobnyarjow a pschełkowarjow.

Pschećiwo pjekaŕšemu pomocznikej Nowakej a towaršchom z Wulkeje Dubrawy, Khwaćiża a Khrósta bla cżežkeho a jednoreho **padušchiwa, pschipomoży pschełkowanja** a pschełkowanja wupraji wulka **thłostańska komora** sćěhowazu wuńsud: Nowak dosta 3 léta, pjekaŕskaj pomocznikaj Erich a Helmut Jur, kóždy 2 lécże, pórzlintoczeć Plichta 1 léto 9 měsazow, **hłukokotwarsći** dźěłaczeć Donat 3 měsazy a tydźeń, roswožowaś **thłéba** Nikolaj 3 měsazy 5 dnjow, kowaŕ Bolan a dźěłaczeć Willy Pětšchka po 2 měsazomaj, samkaŕ Scherbel 6 měsazow, dźěłaczeć Herz a kowaćiči pomocznik Zorn po 5 měsazach jaštwa. Dźěłaczerja Pětra Pětšchku, w kotrehož brózni běchu wulki dźeł **nakradnjenych** wězow namakali, njedźiwajcy žylneho podhlada dla njedožahajuch dopokazow wot wobškórźby pschekhowanja wuwinowachu. Bolan a Willy Pětšchka dostaschtaj 3 léta wupruhowańśeho cżaża pschiswolene, je-lic **statne** rěčnistwo temu pschichłosuje. Pschepytowańska jatba wobliči so jako **wotpołuczene thłostanje.**

Se **Sdźerje.** (Shožo w njesbožu.) Sće je'ehwki móżeše měcz pschipad, kiž so sta pola žiwnoseŕa **K.** Jako tuton wjeczor i petrolejowej latańnju we swojej brózni thodźeše, so won wobžuny a padny. Pschi tym latarnja wo senju dyri a so rozbi. Swéża latańnje sapopade hnydom rosběžane palidło, so so nadobo wjetschi blak palesche. Won hnydom sapschinny a jemu so poradźi, wuheń padušnyć, so njehrožeše dalšcheho strascha.

Z **Nowoslic.** Dla cażanskich należnosćow bu wo swojim cżasu na namołwjenje z wšesteje strony prjedawši kubleŕ P. wobskorżeny a wot Kamjenskeho hamtskeho sudnistwa 20. wulkeho rózka 1932 zasudźeny, dźiwajo na lětušu amnestiju pak wobnadźeny. To so jemu cim bóle popšeje, dokelž je mnohim wjesnjanam rad k pomocy był a bě tehodla wot wjele ludźi woblubowany. Někotři wjesnjenjo.

Neunkirchen

W tutym industrijowym měsće Saarskeho kraja sta so pjatk wječor w 6 hodź. hrózbne płunowe rozbuchnjenje. Wobraz dawa nam pohladać na srjedźišco města Neunkirchena, w kotrymž při rozbuchnjenju žana woknowa sklenca cyła njewosta.

Z Łužicy

S Holbina. (Taubenheim.) n. Spr. (Weberi.) Dźensa pódźelu na ranje wokoło 3 hodź. wotpalichćeł žo w jenym tudomnym statoku hrods a z brójemi. Jako hdyž žu ławy wokoło 5 hodź. ljeża wotlećeł, wudyri wobeh žu hischcje w domiškim a też tuto sniežł.

Swojeho žynka skónzowała.

W nozu k 10. februarej je w Hartawje pola Jitawy 32ětna mandźelska zahelnišćeho mišchtra Neumanna žwojemu ćišćelnemu žynkej z britwju tšt pischerćela a potom spytała, žehi na šamšne waischnje žiwjenje wjacj. Po žadźu šu žo žonje po njeskutku na dźesću cžuwy rostschaše a wona nješe wjazu khmana bała, šamomordaćiwo wuwjesć. Pšched morjenjom dźesća je wona wó jstwje wschitke gardiny rostorhała a sofa a wschu draštu mandźelskeho z nožom rosrěała. Minowana je 5 lět z bywšchim šwudewjenym zahelnišim mišchtrom Neumannom z Hartawy woženjena. Pschičina njeskutka je žwójbna šwada.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutšiši wutoru:** Po pohromjenym wjedrje žo sošo wuczahuje.

*** Pschi rosbuchnjenju plunowego měrjaka (gasometra) w Neukirchenje je po wyschnoćenym šwjećenju 54 ludźi žiwjenje žhubiło. Wót khorownjach hischcje 160 cžežkokranjenych leži. Privatne měšna liczbu mortwych na 80 wobliczeja. 9 wožobow pjeca hischcje pod rosdadankami leži. S rosbuchnjenjom žu žo nekotre khěže spalile. Jich wobydlerjo žu žo je žmjerczu pschi tym pschekhwatale. Nětšże 50 khěžow Saarbrückenskeje dróhi je žo sapuścilo. W Neukirchenje žu žo skoro wšě wokniowe schklenčy wutłocžile. Jedyn khory we ložu bě žo ſ rosdadankami pschikrył. Hdyž jeho ſa nekotre hodźiny hischcje žiweho wuhrjekachu, špónachu, ſo je wobludnił. Na kóžde waischnje žo pschecžiwo tomu wobarasche, ſo bychu jeho wotnjeſli. Njeſbožownego muža žu do klinik dowjeli.**

Wjele nadrobnoſcjow ſo wo hrózbnym podawku powěda. Na dróſy njedaloko plunowego měrjaka automobil leži. Wón we wokomikach rosbuchnjenja nimo plunowego měrjaka jědžeſche. We wyšokim kole ſo wón ſ jenej khěži cžišny. Murja ſo rosraſy, wós ſo rosrazeny na ſemju cžišny. Schtyri wožoby, kotrejž běchu w nim ſedźale, ſo jako žałoſnje ſwohidźene cžła wotnjeſechu.

*** Pola Nizyn w połodnišchej Francozowſkej je ſ wóſom wožobami wobhađowany automobil ſ tunela wujeſchi po 50 metrow wyšokim nahłym brjoſu dele ſjeł. Dwě wožobje ſtej ſo ſaraſyłej, dwě druhej ſo cžežko franilej.**

*** Kaž ſo ſe Sacramenta w Kaliforniſkej powě, ſu žo do tamniſchcje hłownje poſty paduſchi dobyli a 325 000 dollarow (ſkoro 1¼ milijona hriwnow) rubili. Paduſchſtwo je do drobna pschihotowane było. Tſo pschipomharjo ſady póſtſkeho twarjenja ſ automobilom cjakachu a ſ pjenjezami a kradnjenym póſtſkim nječkom cjekanychu.**

Radio

Što słyšimy wutoru, 14. februara?

Königswusterhausen: Nimo znateho wšědneho programa: 11,30 přednošk wo skotarstwje. 16 přednošk za žony. 18 wo zasydlenju. 19,25 politiski nowinarski přehlad. 20 wojerski koncert.

Lipsk: Nimo znateho wšědneho programa: 19 prajenja wo wutworjenju wjesneho ziwjenja. 19,30 wojerski koncert.

Hišće ważne z dnjowcho programa: Köln Langenberg 20,30 němska hudźba barokskeho časa. Mnichow 20 pisany wječor. Waršawa 20 orchestrowy a talawowy koncert. Praha 19 opera z Narodneho dźiwadła.

Zajimawe wunamakanje přećiwo kradnjenju automobilow.

Zajimawe zwěsčenje přećiwo kradnjenju automobilow předwjedźo so w Londonje. Počina-li njepowołana wosoba z wozom jěć, wočini so přědna cisłowa tafla při studźaku a pokazuje čerwjeny kříž, kiž je daloko widźeć. Tak so kóždy policajski zastojnik hižo wot daloka na paduchow kedźbny čini, kotřiž na ničo zle njemysło we wozu sedźa.

— **Poſłednje dny dróhoweje loterije k lěpſchemu ſakſiſce ſymſeje pomoſy.** Dróhowa loterija k lěpſchemu ſakſiſce ſymſeje pomoſy 1932/33, kotruż je ſakſke ſtatſkowne miniſterſtwo dowolilo, ſo 15. februara ſtónczi. Tola ſa pschedawanje w torczmach a w klamach (pola loterijowych kolektérow) je ſtatſkowne miniſterſtwo podleſchenje hacž do 18. februara dowolilo. Termija k zapósłanju premijowych thartow ſa miniſterſtwu dowolene wudźelenje ſtónczných premijow dyrbi žo ſ lutoho pschiczinu hacž do póndźele 20. februara, wjecžor we 8 hodź. podleſchicz. Shtóž dha žohnowanemu pomnoženu ſtutkej k wołożenju wulkeje nuſy w Saſkſej ſcherpatku pschiwobroczicz, tón cžin to tute poſłednje dny dróhoweje loterije. Poſłednji dźeń ſa pschedawanje (pomoženſtich łoſowych listow je žo doſtonczenje na 18. februara 1933 poſtajił.

Swójbne powěſće

Sſłubjenaj: Gertruda Herzogej a Rudi Pactej w Kamjencu.

Sſmrěli: Emilia Eichlerowa rodź. Wehnerez w Budyſchinje, 77 lět, tkowanje budźe jutſje wutoru pop. ½2 hodź. wot Tuchawſkeje zpakwje. — Pawoł Semmer w Běłej ſtwje pola Hucziny, 9 lět; tkowanje je dźenja póndźelu. — Hermina ſwud. Peſchlowa rodź. Hejnatej w Kamjenu, 64 lět; tkowanje budźe jutſje wutoru pop. ¾4 hodź. wot žorowanſkeho domu, Tſčſzowſka dróha 29. — Augusta Louis Richter, inſtrumentowy blidař w Lubiju, 73 lět; tkowanje je dźenja póndźelu. — Frieda Piepenbringowa rodź. Junkez w Běłej Wodźe, 51 lět; tkowanje běcže wjeczera njedźelu.

Towaſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Nadžija" tutu wutoru njeſpěwa. Spěwarſki a ſpěwarjo móža ſo po koncerze wuſpać. Za to pak čim energiſcej zaſo na tydźeń do dźła.

Dirigent.

Radwoř. „Hu Je." Paſkowroncy (mužſcy) wutoru, ſkowronči ſrjedu wječor w 20 hodź. Hinak ſo njebodźi.

Budeſtecy. Tow. „Lubin". Naš luby sobuſtaw Arnoſt Wičaz w Hornich Jilocach je wumrěł. Tón ſamy budźo wutoru pop. w 3 hodź. w Budeſtecach pokhowany. Zeńdźemy ſo ½2 hodź. w Rósikec hoſcenču. Wo prawje bohate wobdźelenje proſy

předſydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanc w Budyšinje. — Za nawołźki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad

Póndźelu 13. małeho róžka 1933.

Burſy jenjachu ſaſdźenu ſobotu dowěrliwe měnjenje. Se ſtrony wyſchnoſcje bě ſo ſnowa wulkuczelo, ſo ſebi njepomyſlnoſcje ſapiſchinjuja; do ſwobodneho pjenjezniſtwa, ani nahladneho ſmjenja danje. Burſu wuſtwobodſchenu ſe cžakajuzeje khodobu. Wuwiežе naſchich politiſkich pomérow je dźe tajke, ſo ſo burſa tajkeho ſapſchinjenja bojeſ njetrjeba.

Kurſy akzijow ſapiſachu ſnowa ſtrowjenje. Ssylniſcho poſtupowachu kurſy rentowych a dołhich liſtkow.

Produktowe wiki w jara měrnym ſtawje ſaſdźeny tydźeń ſtónczidźu. Dokelž dowos ſnadny wošta, płacžiſny w hotowym ſornje trochu poſtupichu. Pschecžiża a rožka ſamóžſchtej ſwoju płacžiſnu wo 5 pj. powyſchicz. Podobne běchu powyſchenja w termijowym wikowanju. Mlyny a wikowarjo malo kupowachu.

Ssobotu płacžeſche w Barlinje zentnar

pschenicy: 9,40—9,50 (9,40—9,50) hr., rožſi: 7,70 hacž 7,90 (7,70—7,80) hr., jecžmjenja, nałěnjeho: 8,25—8,75 (8,25—8,75) hr., jecžmjenja, naſymſkeho: 7,90—8,20 (7,90—8,20) hr., wowža 5,70 hacž 5,85 (5,80—5,90) hr.

w termijowym wikowanju:

pschenicy:
ſa měrz: 10,22½ (10,32½—10,37½) hr.
ſa meju: 10,32½—10,37½ (10,46¼—10,48¾) hr.

rožſi:
ſa měrz: 8,22½—8,25 (8,35—8,40) hr.,
ſa meju: 8,32½—8,37 (8,45—8,52) hr.

wowža:
ſa měrz: 6,15—6,17½ hr. ſa meju: 6,32½—6,31¼ hr.

Swinjaze wiki we Wojerezach dnja 11. 2. 33 běchu žiwe a njewoſta žaneho ſtyka. Pschiwjeſli běchu 152 ſchtuk proſzatow. Wone płacžachu: 4—6 tydźenow 7 hacž 10 hr., 6—8 tydźenjow 10—12 hr., 8—10 tydź. 12—14 hr. 5 běkatow 3—5 měſ. 20—32 hr.

Hamiſte ſudniſke powěſcze.

Dyrbjeńſte pſchehladowanje.

pjatk 7. 4. 33 w Lubiju na ſudniſtwje dop. w 9 hodź. Behriſchcza fabrika w Lubiju na Lipowej haju 2 a 4 ſe nehdże 4½ fórza leżomnoſcje. Hódna 173 030 hr. wopalna potkadnja 205 460 hr.

Pop. ½3 hodź.: Khěža ſtuſcho ſtražnicz Korli Kuſ. Fórſterej w Lubiju na Domaſchkowej haju 20. Hódna 12 250 hr., wopalna potkadnja 11 060 hr.

Konkurſowe powěſcze.

Sſud je konkurs nad ſamoženjom Marije ſwud. Kubaſchowej rodź. Haufez w Budyſchinje na Seminarſkej haju 2 ſtónczaju termiju wotdźerżawſchi ſchěnk.

Płacžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotłowe symjo ſe tuni ako 1000 kg, nowsk 10 kg.

Płacžiny po złotej hriwnje

	11. 2.	10. 2.		11. 2.	10. 2.
Pšenica	188-190	187-188	ſiny	12,5-13,0	12,-13,0
rožka	134-136	132-135	wołka	14,5-15,5	13,-15,5
jećmjeń, nał.	—	—	wobšire łusiny	8,00-10,0	—-10,0
jećmjeń	163-175	165-178	połte łupiny	11,5-12,7	11,5-12,7
wowa	114-117	114-117	ſoradella	17,0-23,-	17,-23,0
kukurica	—	—	rans. wosnik	—	—
pšenič muka	22,5-25,7	22,5-25,7	lany wosnik	10.40	10.40
rožna muka	19,5-21,5	19,5-21,5	buch. truhank	8,40	8,40
pš. wotruby	8,00-8,4	8,00-8,40	hr. ruk.	13,-13,2	13,- 13
rožne „	8,50-9,0	8,75-9,0	ſyno, 40 kg	1,75-2,1	1,80-2,15
raps	—	—	rožna ſlama	0,55-2,20	0,5-2,20
hróch Viktor	20,0-23,0	21,0-23,0	pšenič. „	0,40-0,50	0,4-0,50
lane ſymjo	—	—	wowsna „	0,40-0,50	0,45 0,55
pjeluški	12,-13,	12,-13,5	ječna „	4 .0	4 -0,05

Zacunkowane

bowy, 28 cm 0.89
bowy, 30 cm 0.90
podolhojte wan'e, 36 cm 0.95
podolhojte wan'e, 50 cm 2.60
płokańske wanje, 80 cm 7.65

Gustav Siegel
w Budyšinje
na Zadnjej Bohatej hasy 15

Pola
juwelěra Josef Jung w Budyšinje
na Serbskej hasy 6
dyrbi **skład jědźnego gratu** hač do 28. febr. 1933 wuprózdnjeny być.
Prawe sćěbro, 90% nakładu
Wuživajće tute nizke płacžiny k nakupowaniu rjanych darow k Zelenemu štwórtku!
Konkurſowy zarjadnik

Zmysł našich słowow

Zmylki přećiwo njemu a myslički wo nim podał **Michał Nawka**
Za 1.50 hr. na předań
w Serbskej knihalni w Budyšinje

Wupjerk 1¼ pošł. **7,80** jenoż
2 pošł. wupjerk **9.80,** hłowak ſchěr m **1.20** dobre w barbje a pjerjo njepſchepuſchczaje!
A. Kaſper, Burglehn 11
(měſ. Ž. Pilopp)
Snaty najlěpſchi dom ſa dobre wupjerki

Schirm-Pfeiffer
nětkle
na Hłownym torhošću
w Kupnicy (Gewandhaus)
Nowošasne
nawinjanje žeńtwow
za zastojnikow, ratarow a witwe w bikhodne kruhi zamožite partije.
Gerh. Neumann w Žitawje
Rosenstrasse 4 II. Ph. naprajowanjach proſi perło

Ratarska wokr. zhromadźizna
ſrjedu 15. februara 1933, popołdnju 2.30 hodź.
w hoſcenču „Běły Kóń" w Budyšinje.
Dnjowy porjad: Statne zawěſcenje k rjanemu ſkotu. Zadźerżenje k § 38 ſtatneho mlokowcho zakona. Rozmołwa a wěſcženy.
Wokrejowa direkcija ratarſkeje komory za Hornju Łužicu
President ökonomiski rada Richter. Prof. dr. Schellenb. ſekr.

Drjewowa awkcija
Přichodnu wutoru 14. febr. budu swój lěs blizko wsy **Kokla:**
62 losow ſtojaceho a wužitkneho palueho drjewa
k ſamokupjenju na přesadźowanje předawać
Zachopjatk dopołdnja we 8 hodź.

Wšě šulske knihi
dostanjeće w **Serbskej knihalni w Budyšinje**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerjenja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěwkam čelneho znjezbožerja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na dyrbla so baney knydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přinowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnia nadrobnje wumjenjenja tuteje banki. Viž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 38 — Budyšin — Wutoru, 14. februara 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Přičiny za powjetšenje ratarskich clow

S landbunda so sa powjetšenje clow sa žiwy itok, wjaco a schmalz, kotrejž 15. februara do mocy stupi, sćěhowace přičiny mjenuja:

Němska samoże žiwoju mjasowu potrjebu so samostatnu wuhotowanju spokojicy; přichodu howjadow je w Němskej po poslednim ličenju 650 000 wjazy dožli w lěce 1913 a, tež wobstatk kwini je wo 310 000 schtuk wjetschi dyžli pred wójnu. Přchi tym ma so hischcze na to dźiwaci, so su někotre rěne žiwiny wjele cźejsche dyžli w prjedawschich letach. Njedźiwajo wulkeho wobstatka howjadow w Němskej je so loni dowoz wukrajnych howjadow powjetschił. **Płacźiny za polnomjasne woły su wot januara 1930 f 55 hrivnow po zentnarju na 26 hacź 29 hr. stadle,** płacźiny za mjasne woły f 50 hr. na 22 hacź 25 hr., za polnomjasne krawy f 35½ hr. na 18 hacź 21 hr. a za mjenje hódne krawy i 22 hr. 20 pj. na 10 hacź 14 hr. **Porlinska płacźina za cźežke žiwinje (200 hacź 240 puntow) je 7. februara 36 hacź 38 hr. po zentnarju zornjo sriedawschej prawidłowej płacźinje 60 hacź 75 hr. wuczinia.** Tež dowoz schmalza je wot 1930 stajnje přichibowal. W lěce 1930 je wuczinił: 788 000 dwójnych zentnarjow, w lěce 1931: 832 000 dwójnych zentnarjow a w lěce 1932 něhdże milion zentnarjow. Sdobom schmalzowa płacźina na němskich wikach žiwinje spadowaesche. W Hamburgu schmalz bies zła 1930 hischcze 59 pjenizkow po kilogramje płacźesche, potom w lěce 1931 na 43½ pjenizka padźe a 1932 hacź na 30½ pjenizka padźe. Nětkliche powjetschenje zła potajkim hischcze lětko njewinowatosće jako snižowanje płacźiny wot 1930. Dale so na to pokazuje, so je Němska nětko mjenje dźakanje schmalza khětro zwjetschiła.

Přemjenjenje w pruskej policiji

Kommisarijske pruske knježerstwo w policiji wschitkich wuchodnich sastojnikow wotstronja, kotrejž su so k sozialdemokratiskej stronje dźerželi. Kaž je žłyschcez, su policajskemu presidentej w Dortmundźe Görgielowej, policajskemu presidentej Meierej w Schcecźinje a policajskemu presidentej Steinbergerej w Frankfurcźe n. M. dowolenźu dali. — Dale staj dyrbjałoj knježerstwowy namjestnik president Kürr w Kolnje a knježerstwowy president dr. Friedensburg w Kasselu na dowolenźu hicź.

Hacź dotal su w poslednich měsacach f 11 wyschich knježerstwowych presidentow 7 se sastojnistwa wotwołali, 3 knježerstwowych presidentow 15. 9 namjestnym presidentam su dowolenźu dali, f kotrejž so wjazy njewuwóźa. Z 35 policajskich presidentow njeje 24 wjazy w swojim sastojnistwje. W Němskej njeje žanych sozialdemokratiskich wyschich presidentow abo policajskich presidentow wjazy.

Jednanje wo podružnym pjenjezu a wo hypothekskej dani

W bayerskim žejmje je statny sekretar Funke prajił, so je nuzne, podružny pjenjez w nowych twarjenjach snižeć. S wumjenjenjom sa to pak je, so je to tež dań prěnich hypothekow sniži. Hdy by so danina hadźba jenož wo 1 procent snižiła, by so podružny pjenjez mohł wo 10 procentow snižeć. Kaž wjele je znate, hižo dołho naczolne swjaski i němskim knježerstwom wo tymle praschenju jednaju. Wocakanje so, so nowe němske knježerstwo tele jednanja dale powjedźe.

Wothłós Hitlerowe rěče w Francowskej

Hitlerowe rozrěčenje je sastupnikom Londonskeho tydźenika „Sundaj Expreßa" wo žadanjach Němskeje je so w Pariskich nowinach žiwje rospominało. „Journal" mjeni, so Hitlerowe zamóry němsku powjetschu, kotruž je w zyłej Europje a wosebje w Franzowskej nastał, hdyž je Hitlerowe němske kanclerstwo pschewzał. Jeho rozkładowanja w prěnim rjedźe na to du, franzowsko-jendźelsko-amerikanske pschećelstwo podrjeć.

„Quotidien" Hitlerej porokuje, so njeje k pschiwižowanjam swojeje strony rěčał, ale k Europje.

„Homme Libre" jenož pschipóinawa, so móže so f Hitlerowych žadanjach jenož žadanje sa kolonijemi dorozumjenje namakacź. Franzowska a Jendźelska matej pschewjele derje organisowanych kolonijow, a derje by by'o, hdy by so nowe rozdźelenje kolonijow pschewjedło.

Nazionalistiska „Ordre" so pschećiwo kóždemu pschiwoleniu wobrocźa. Wulki dźiwk Franzowskeje w tym leži, so je pschi nastajenju a nałoženju měrowych sprjećejnow pschelahodnje postupowała. Srohunicź je, so dnje Hitler franzowske wójsko, kotrejž je němske „sbilo", najprjedy wosłabjene widźeć, prjedy hacź so k wójnje pschećiwo njemu rozhudźi. W praschenju Gdanskeho korridora dyrbi so Hitlerej najpschećiwo dźerżeć, so w tutym korridoru nic jenož Němzy, ale tež Polazy bydla.

Pólske knježerstwo Hitlerej niewotmołwi

Kaž je f pólskeho knježerstwa žłyschcez, nochze pólske knježerstwo na Hitlerowe rozrěčenje se sastupnikom „Sunday Expreßa" wotmołwić, dokelž mjeni, so Hitlerowemu rozrěčenju ninka knježerstwowy charakter. Móžno pak je, so so zwonkowny minister Bek, kotryž dnje Berlinu w pjenjezowym zwobrazku wubjerku rěčeć, tež na Hitlerowe rozrěčenje spomni.

Sa to pak su so narodni demokratojo f Hitlerowej rěču kmane rozbudźili. Tak je jedyn sapósłanc narodneje demokratiskeje stronu knježerstwo kritisował, dokelž njeje hnydom rasnje Hitlerej wotmołwiło. Pólski lud budże korridor sakitowacź a zaneje horstli pólskeje jenje njewotstupi. Zsejmowa frakcija narodnodemokratiskeje stronu je wobsamknjenje pschijała, w kotrymž praji, so Hitlerowe słowa měr najbližšicheho pschichoda wohrożeja.

Wólbne pućowanje němskeho kanclera

Němski kanzler Hitler budże hacź do 4. měrza w Stuttgarcźe, Dortmundźe, Kólnje, Frankfurcźe n. M., Mnichowje, Lipšku, Wrótsławju, Barlinje, Hamburgu a Königsbergu rěčeć. Wšitke jeho rěče so f radiom rozsćerja.

Z wólbneho hibanja w rańšej Sakskej

Němska ludowa strona je w rańšej Sakskej jako wólbnych kandidatow postajiła: **Dingelweya** w Barlinje, dr. Höhnu w Drježdźanach, studijowjeho radźićela Müllera w Pirnje, **Pechmannowu** w Drježdźanach a dr. **Wilhelma** w Drježdźanach.

Sozialdemokratiscy wólbni kandidatojo w rańšej Sakskej su: sapósłanc **Loeke** we Wrótsławju, **Tony Sendkowa** w Barlinje, **Arzt** w Drježdźanach, **Dobbert** w Mišnje, **Krätzig** w Barlinje, **Schirmer** w Freitalu a **Trendle** w Drježdźanach.

Čorno-běło-čerwjena wólbna fronta

Wjednik němskonazionalneje stronu, dr. Hugenberg, je f namjestnym kanclerom f Papenom a stahlhelmowym wjednikom Seldtu sa nowowólby do němskeho sejma čorno-běło-cźerwjenu frontu sałožił.

Sa krótkowjeczornu Sakšu je němskonazionalna strona Barlinskeho diwiskeho předarja Doeringa jako naczolneho wólbneho kandidata postajiła.

Kommunistojo sozialdemokratam wólbny swjask posliczeja.

Barlinske kommunistiske nowiny pischu, so su kommunistiske dźełaczeske swjaski sozialdemokratiskim swjaskam nanjetkowale, so bychu i nimi hromadźe do wólbneho wojowanja schli.

50 kommunistow w Düsseldorfu zaleli

Düsseldorfska polizija je njedźelu rano wobydlenja podhladnych kommunistow pschepytała. Wjazy dyžli 50 dowěrnikow kommunistiskeje stronu su zajeli, dokelž na nich f prawom tukaju, so maju wotmyślene, sjawny bjesstrach a porjad kasyć.

Francowski sejm knježerstwowemu planej pschihotuje

Franzowska deputěrtska komora je po dlešćej debacy wjele pschećiwjenja sboudźaju krisowu dawk f 327 pschećiwow 255 h'osam pschijała. Knježerstwo wot tohole krisoweho dawka 400 milijonow frankow wunoschka nadźejeje.

Potom komora tež knježerstwowemu namjetej pschihłosowasche, po kotrymž ma so offizjerski korps wo 5000 hłowow a wobstatk wójskowych konjow wo 10 000 konjow smjenschicź. Ministerski pschedsyda Daladier k tomu pschispomni, so je sylnosć offizjerskeho korpsa pschi jenoletnej słužbje hischcze jenak wulka kaž pschi wójsku f tsilетnej wojerskej słužbu.

Paul Boncour p'ećmocowsku konferencu wotpokazuje

Blizsche dny so hłowny wubjerk a politiski wubjerk wotkrońzajeje konferency w Genfu znowa sjhromadźitaj, so bychtaj wo wotbrońenju dale jednałoj. Konferencyny pschedsyda, něhdyschi jendźelski minister Henderson, so wulkeho sjawneho rozprajenja dla napschećiwjenja Italskeje a Němskeje boji. Tohodla je franzowskemu sastupnikej Pawolej Boncourej namjetnył, so bychu so wulkonozy najprjedy mjez sobu dorěčeli. Pawol Boncour pak je tónle namjet rasnje wotpokałał, so na to powołajo, so je na poslednjej pjećmocowskej konferency pschehubjene naschenjenja cźinił.

Sp'ećowański duch w hollandskim wójnskim łódźstwje

W Hollandskej bě so póndźelu powjesć rozsnjeła, so je w hollandskim wójnskim pschistawje Den Helder a na tam kótwjazych wójnskich łódźach namórnistwowi pschisłuschnicy we wulkim njemérje. Wobsadźi někotrych wójnskich łódźow běchu žebi pjeća wotmyślile, žiwojimi pschebitajenjam pasłuschnosći sapowědźeć. Łódźstwowa wyschnosć dźe tole powědanje jako njewěrne wotpokasa, sdobom pak so f Den Helderu powěda, so su namórnicy wyschnosće wožebite naprawy cźinile, so bychu na wschě możnosće pschihotowane byle. Namórnicy letadła běchu w poslednich nozach krajnje wobsadźene. Někotre podmórske cźołny so k wotjězdej hotowe dźerżachu. K krajinje, k wójnskemu pschihotowej pschibłuschazej, so nichtó njepschipuschći. Hacź dotal pak njeje słyschcez było, so su so wobsadźi sprjećowałe.

Roskasował „Zeben Provincien" so satsełił.

S hollandskeje Indiskeje bě póndźelu w Amsterdamje słyschcez, so je so dotalny roskasował panzerowaneje łódźe „Zeben Provintzien", kotrejož běchu nałkwilnje dla sprjećerjej jeho muštrowy wotpadźili, satsełił. Hacź dotal pak so tale powěsć njeje potwjerdźiła.

Stemu pschihotej na żelesniży w Ulsterskej so sadźewało.

W Ulsterskej w Irskej żelesnizarjo strajkuja. Njedźelu su so jich pschihotej bohdaj, f kotrymž dyrbjesche so w nozy żelesnišći mósć pola Caschelnavana do powětra buchnyć. Pod kamjenjemi skhowane rosbuchadła su so wotstronile a rosbuchnjenju je so sadźewało.

Rada Małeje enteny w Genfu so zešła

Dźenża je w hotelu „Des Bergues", w kotrymž rumunski zwonkowny minister Titulescu bydli, prěnje posedźenje rady Małeje enteny była, kotrejž zwonkowni ministrojo Cźěskosłowakskeje, Juhosłowjanskeje a Rumunskeje pschibłuschcheja. W tejle konferency sastupnikow Małeje enteny dyrbja so praschenja wotbrońujeje konferency w swisu f politiku jenotliwych wulkomocow rosponinaci. Jene f najwažnischich praschenjow, wo kotrejž so w tymle posedźenju jedna, je do skutkastajenje wobsamknjenjow Beogradskeje konferency.

Sokołske manifestacije w Juhosłowjanskej

Sokołske organisazije su po sy'el Juhosłowjanskej manifestazije na wopomnjecze katolskeho biskopa Strosmayera, wulkeho wojowarja sa juhosłowjansku myśl, wuhotowale. Dokelž so w Sagrjebu letny dźeń banjzowego krónowanja swjećeschche, tamnischa polizija sokołsku manifestazију psched Strosmayerowym pomnikom sakaja, so by możnym fražencam sadźewała. Wuhotowarjo sokołskeje manifestazije su so pschećiwo tomu sakasni wobešežowali.

Japanska swoje postupanje w Dźeholskej woprawnja

Generalny sekretar Swjatska Ludow je w poslednju 19stawatelho wubjerka sa rańšowasiski konflikt wotmołwjenje japanskeho knježerstwa na žadanje Swjatska Ludow wojskemi, so by japanske wójsko postupanje w Dźeholskej sa-

stajiło. Japańskie knježerstwo je zdželilo, so je Dźeholska dźel Mandźuskeje. Po japańsko mandźuskim frjedźenju je Japańska na to swjatana, so pśibi wobnowjenju porjada a bjezstrocha w Mandźuskej Kobu startuje. 150 000 chinefliich wojakow je so do Dźeholskeje nawalili. Mandźuska je z tym wobwrjeźena. Japańske knježerstwo je kobolda unfowane było, cśimśe wójśo wuźinaś. Jeli so by chinefske knježerstwo swoje wójsko z Dźeholskeje wróćo wójało, njeby japańskemu knježerstwu trjeba było, nałuźne naprawy cśiniś.

19stawaty wubork je japańsku wolumowa jako njespokojazu spóstał.

Před wobydlerskej wójnu na Kubje

Kaž so z Miami w Floridźe pisze, tamniśi hłowny kwartěr kubańskich rewolucionarow powź, so je so nowe wojowanje fśeźkarskich cyrkowow w kubańskej prowinzy Oriente zapoczało. Dwě derje wuhotowanej fśeźkarskej wójsły z wjednitowsom hynow generała Menocała pśeza k Havanie cźehnjetej. Kóždu hodźinu so wocakuje, so je krwawe wojowanje na zyłej kupje zapoczinje.

182 śpjerzewarjow w jatbe, njes nimi 32 Europjanow.

S Batawie w hollandźej Indiśej so powźe, so je na małej kupje Oranje wobe hrowadźe 182 jatbow. Njes nimi je 32 Europjanow a 150 domorodnych. Hdyž su so na kraj wuśadźili, je 28 Europjanow a 50 domorodnych spuśtanych było.

Třećina dźěłaćerjow w Americy biez dźěła

Po poślednjej statistiśnej rozprawje dźěłowego hamta, kotraž je so njedźelu wojźeliła, je w Sjednoćenych statach połnoźneje Ameriki w nowembrje 1932 tśeśina wśěch dźěłazych wobźěłowa, to je 17 miljonow ludźi, bjez dźěła by'o.

William Green, pśedsyda dźěłowego fśuzła, je njedźelu rjekł: Wjesołjośoj je fśuź najwyśiśich stłoczeńt w statwinach Sjednoćenych statow dospiła. Jenoź zawjeźe nje 30hodźinske dźěłanjske tydźenja a fśuzłowa pomoc za najbórze potrjebne statu jenoź samóstnej hiśće wjetśiśej katastrofje kadźewaś. Dźěłaśi cźaś nełkole 11½ hodźiny wob tydźeń wuźinja. Jeli so by to dźěłaśi cźaś powśitkownje na 30 hodźin znjeśeńśił, by so ja 6 600 000 dźěłonjemźerjow dźěło namakało.

Ze Serbow

W **Budyśinje,** 14. februara 1933.

— **Wo wjedrje.** Wjeźera wjeczor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer + 22, najwyśiśa temperatura wódnjo 6 stop. cyjorkoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 710, hygrometer — 22 najniźsza temperatura w nozy 1 stop. tynny. Wuhlady na wjedrow: pśichmjenjaśe. — Ze sapada abo wjeczora pśichtuja wyśichna biśi so nam po śasu sogo z rownjedrjenjom. Sewjerna abo połnośna wobśerna niźina je so jara z julnu abo z połeuju hnuła a kiba so nekto pśiśes Rusku ke krótkemu wukhodźej abo ke krótkemu ranju. Se zwonjimi wubrźkami pśichinjeje nam dźensa na ranje hrone wetry. Krótko do 7 hodź. rano mjećachmy zadławy źneńowym wjeczel. Schtóž je po pucu był, je to do śpicze wole naihonił. Se znehom tak mjećasche, so kóżdu rutku pśeśed sobu widźeśe. Lódma mózachu so kónne śwótkomjetaki awtow pśeśes huśty so sa-lazy a schwirjazy znoh pśchedobyć. Kóżdenje bé jara straśne. Awta pomjeńśichu źiwoju spśichnosć tak, so mózachu hnydom sastaś. Nekto je wetr mrócźele rostorhał a klótoze pśchedobyła so pśeś mrócźele. Sdobom je wośduch sumiśichi. S toho mózemy sudźiś, so je so sapada abo wjeczera jadnaśa, i połnośnym lodowym morjom świśeźeza wyśina pśibliźuje. Wowjedrjenje njebondże znano dołho trajaze; pśeśeluj je stowny Rjerśki kupow jewi so tón ras nźina. Hdyž nasze strony pśheczełuje, pśichinjeje nam wjele dźeśicza abo śnega. Tak móże so staś, so nam mały rózk we źwojej druhej połozy hiśće wjele śnega pśichinjeże. Jutśe źrjedu źełonźko 7,11 hodź. sthadża a so 5,46 hodź. thowa. Mjećaźk do połnozy 11,56 sthadża a so dop. 8,59 thowa.

Swinjorěźanje

Nětko je doba źwinjorźanju. K tajkemu źwinjorźanju su trěbne tśi wězy: Dobreho hospodarja a hospošu, kij hižo w lěcze na to myślitaj, so w sjunje i adze trjeba śadła, dale thlěw a stónczenje też pśichedewšćhem źwinjo.

Schto dacź źwinjeczu, to hižo njeje najważnjiśe. Tajśe źwinjo śeśerje wšchitko, wjeo też njeje wścho jerne, z cźim a kak so kormi a z toho też wotwiśnje, hacź pśichibera abo wotebera. Sto źwinje, kij se źwojej schwiźnosću mohłe so měricź z thortami, a ju sa nju tajte, kij su podobne na rohy bjes nohow, dokelź so brjuch wiece po śemi. Ale to śmy hižo sasu pśichiśeli na druhi pśichedmjet. Njeśimy tola dźiwli pišacź wo źwinjoch, ale wo źwinjorěźanju.

Potajśim pśchedwjeczor je zoły statok hižo rosbudźeny. Maju so wobśarać mjezi, powjeźy, korjenje a wśchelake druhe potrjeby. Wuź, kij je rěźnik, je so hižo tydźenja skałał, so njeby źnadź so nehdźe druhdźe śwjatał a tedy je rano, hižo so nawali. Mjes tym je hospoża so stara wo to, so by był k ruzy porjadny hornź kropa, pśchiprawi so na dworje kwaśne wolprawjenje.

Nź, to njechamy wopśasć! Sandźelmy na thwiliu wećzi a do wujśow so porsty tykajmy. Njewidźimy, njeźtyśimy a tohodła też njepowźamy.

Hižo tu leźi. Roswalene na ślomje a krej i njeho cźeła, dałoko njebu sapopadnjene do hornza. Na brjuśe ma hišcze kwaśne jnamjo ruki, po kotrymž móhł i tohła świśicźi mardarja. Dźeśi śtoja kolo wokolo a z cźeźcowonoscju mjećeja.

A nětko i nim ruźe do mjezkow. Ale wśchak hišcze njeśimy prajili, i cźim? Nó — z hunczom, hurkom, źinnjeczom, abo kak hewak chcezę mjenowaćz tuto błeśe cźeło.

W mjezłach so źwinjo rjenje wopari a źwjerichnje cźiśći. Potom so rjenje ihełnje a pójźnje nad mjezki, inowa so woparja a ihtraha, ihtóż je dośeź njepśichodnje, ale jara ważne dźeło. Je k tomu trjeba wjele wody a jara horzeje wody, tropa, wśchak wśćiśe, so hospoża praja, hdyž je w hornjach wjete wody, abo hdyž je pśchejata jatejene, so to je „jako, hdyž ma so źwinjo pariźź."

Tajśe ihtrabanje wśchak też wećznje traje. Potom pak je tej wścho hižo łožiśe. Hunczo so najprjedy rjenje wukutli, cźerjewa so jebjeru wośjebe do bowa a ihok z nimi do kuchnje. Wśchak tam hižo na nje cźakaju. Schto je to do dźela, je wuplokacź, wuźiśiśiś, nadźekacź pśelujenja za hejdušćne a jatrowe kolbaśy, natykacź, kijeśtkowacź — jejdyrko, to ma zyle dopołdnjo telko ludźi haru. Sa to pat tón Boźi dar tej poźiśiś rjany napołdań!

Mjes tym, jo w tuchni maju ruzy polnej dźela z kolbaśami, ma dowjete pokroczuje rozdźelenje mjasa na jenotliwe cźaśće, kij su postajene pak k warjenju abo k fuśenju, k pjecźenju a t. d. Mnoha cźasej łkonczi hižo dźenża we śchłe pśched thromadźenymi hośćemi abo wjeczor, hdyž pśchiźiju śuźodźa po kolbaźowu juschku a kolbaźu stonaju:

„Y, y, y.

Nam dhze so waścheje kolbazy!"

Też tym ma so dacź, so njeby so wobrećzało.

Tak rucze hacź źu w tuchni hotowi z kolbośami. Je i nimi do wulkeho hornza, jo bychu so źwarite, pśeśe nekotre i nich maju so hišcze prażiś.

Haj, a potom je to poprawom hižo po źwinjorźanju. Schtoź jśeźhuje, jedźenje, to hižo wjazy njedźa. Jśeźha k rěźanju.

Haj, a njedźelu je potom „Wulka kolbaśa", sthadża ja so pśeheprośeni śnaśi, pśeheźeśiśowo a druźy hośći. A to su potom najrjeńśe dośwuki źwinjorźanja.

*

— **Statna autobuźowa cźara Budyśin—Kamjenc.** Bohužel bu wobthad na tutej cźarje dźěławe dny w powźednim cźasu śtakty. To so wuśparwni s cźeźkej hospodarśkej kśiźu a tej wośebje z tym, so pśchede wśchěm nastaćiśwo cźeźko cźerpi. S tuteje pśhicźiźny ko nětko wjazo njewuźiwaśche wulki wós, kij so pśjedy na tutej cźarje trjebaśche a je so z mjeńśichim wośom narunał. Se teho jeźehuje, so je śobotu pśchi jenotliwych jśbach we wośu dwohdy thełko wuśko a dyrbja nekotre wośeśe krótśiśe kónzy pucźa śtejeź. Jenotliwe śobotniśe jśby, tij pjenjezy pśchinjeśu, źtuźa k dźerżenju cźara. Hdyž tuźi, tij dyrbja hacź do Prěrźez śtejeź, to wobmyślta, woni to tute małe njepśichśćomnoscize wśćiśe je humorom sujeźu a śebi praja, so pomhaju, cźaru sa lépśe cźaźy saśhowaź.

— **Měśchcźanśke dźiwadło.** Dźensa wutoru wjeczor 1/2 hodź. hraje so hudźbna wjeśełohra śławneho komponista Oscara Straußa „Jona, kotraž wź, śchto chze" s prěrjej śpiwarku Barlinśkeho Metropolitśeho dźiwadła we hłownej ródli. Je to 18. pśchedstajenje w abonnementje A. Tuta hra śćicka ma we śebi wśchitke komponiscze za hłowny rólu „Manon Cavallini" a wona w dotalnych pśchedstajenjach pśchihładowanym fajerjeścze. Wjeśor z Biana Flammy, pśezrednje wuznamne dźiwadźelnisze jaczśhcze. W 19. abonentnym pśchedstajenju E hraje so frjedu wjeczor 1/2 hodź. śjanje ludowy kruch „Schtyrjo muśeterjo". W 19. abonentnym pśchedstajenju sobotu mjeśesce tutón ludowy kruch pśchi pśenim pśchedwjedźenju runje śenjazjowelny wuśpjech, tij njeśeźi ani za wuspjechom „Njeśtónczeje dróźi", kotraž je dźe śamźnym autor śpiśaŕ. Schtwórtk wutnuji Biana Flamm z poślednjej hótnej hru w wjeśełohe „Jona, kotraž wź, śchto chze". Je to 19. abonentne pśchedstajenje B. Na śiwojim śwótkowym puśowanju pśchihładataj „Maks a Moriz" sobotu pop. w 4 hodź. do měśchćanśkeho dźiwadła. Měśtna płaca 30, 50, 70, 90, 110 a 130 pj.

— **Zane niźki w loteriji śakśeje śymśeje pomozy 1932/33!** Se by na śiwojim dźelu na pomognym śtuku rětuśjeje śakśeje śymśeje pomozy źobudźełała, je so direkśija Budyśińskeho měśchćanśkeho dźiwadła rozsudźiła, hišcze raz na cźaś wot 14. hacź do 18. februara niźki (Nicken ścheine) tuteje loterije k wśchitkim wjeczornym pśchedstajenjam pśchi kaśy měśchćanśkeho dźiwadła po łośowej płaćinje we 50 pj. jako płaćeńki pśchijimaćz. Tuto śniżenje płaćińjow we 50 pj. so pśchi wotedaću niźkow na wśchitke měśtna z wuwjaćom měśtnow k śtejenju galerije a śrjedźnjeje galerije. Wośo so na jene měśtno jenoź jena niźka do płaćenja pśchijimna.

— **W nětkźišchim cźaśu cźaśu,** hdyž warjenja a bjeny pśchejo huśćeńśe bjes mjaźa jako polna jědź na blido pśchińdźi, je Maagi-torjenina hodna pomoz pśchi jeje pśchihotowanju. Nekotre kapki hotowym źwarjenym jědźam pśchidate, dawaju śmany dobry źłód a cźinja warjenja teź ćaśe, so lépśe tyja.

Ilsan:

Kasandra

Pśenjotny roman.

40] (Stónczenje.)

Junu pśchetrjechmoj hrjadki w sahrodzu. Hanka rjekny: „Na pśenju hrjadku nażoju źebi saso kwétkow. Hdyž zyła hrjadka kśeje a lubońje wonja, potom zjednam rady śrjedź źwojich kwétkow, wośebje na njedźelnych popołdnjach a cźuju so tak śbożowna, najśćerje tohodła, dokelź tute kwétti źu mi znamjenja wécznege luboścze."

„A najrjeńśa kwétka źy ty źama, dokelź njejźy znamjo luboścze, ale źórto, i kotrehoź so pśchezy cźśita lubośćź źórli."

„Twoje źłowa źdadża so mi taź nekajke lischcźenje. Na tajśe wézy njeźym śwuczena. Tola wicha śenśta lubośćź njeźda so mi wo'bhaźaza. Nekotrajkuli moja towaŕśka prajeśe mi, hdyž młodźeńca lubowaśche, so so cźuje njeśtónczenje śbożowna. Hdyž pak bćichtaj so woźeniłoj, huśto za krótki cźaś dozrela hinak rěcźeśiśe. Schto je na tym wina? Ssym w tym hišcze huśćiśiśo pśchemyślowała.

„Ach tat, Hanka je filozof — lubowaŕka mudrosćze. — Tola wotmołwa njeje cźeśta. Cźłowjeśka lubośćź njeśpokoji, dokelź je śebiczna. Kóżdy pśta źwój wužitk. Lubośćź dyrbi bycź njeźebiczna, kij wśchitko wopruje za toho, koho lubuje."

„To by było potom tak, kaź je to naś Sbóźnik Jésuś Khrystuś cźinił. Pola cźłowjekow drje je śrědka tajta lubośćź?"

„Maśch prawje, Hanta, pola cźłowjekow je prawa, bospołna lubośćź jana rědka", wotmołwiła thutnje mysło na śebje ńameho.

Spśinach jaśnje, so njemóżu tu dléje wostaćź; dokelź nadobo wotucźi we mni horza źadośćź za lubośćźu so prózowaćź, wo kotrejź źwjatły Pawoł praji: „Jo je wona źwjatł bospołnośćze."

Wćh śhonił, jo je wulke męśto, hdyž bćh prjedy pśchebywał z wulkeho dźéła śniczene. Tuj prajach nazajtra, so dyrbju do męśta pohladaćz hicź za wézami, kij śym tam sawośtajił. Hdyž so z dobromaj duśchomaj rozśohnowach, pocźach thablaćź w źwojim pśchedewźacźu. Hanka njemóżeśe źo w źwojej źrubobje źyślow wobrócź, kij jej z jeju źwérnezu wócźkow śapachu kaź kraśne parfe. S naźnlnoścju dyrbźach so pśchewinnyć, *jo jej njeprajach: „Hanka, tebje lubuju i zakeje wutroby."* Cźeźko mi bé wokolo wutrobu, hdyž krocźach śam po dróźy do wulkomęśta. Tu drje bé hišcze rospadanlow dośeź a nadośeź, ale rjany nałétni cźaś śmóźni, so śo wśchudźom jewśeśe nowe źiwjenje. Pilnje ludźo tu dźěłachu a i rospadankow twarjachu źebi nowe domy. Njebé mi mózno namakaź męśtno, hdźež béch prjedy bydlił. Pśchipadnje śhonich, so źliterzienźizy mnjićha twarja klóśhtr Lehnin a Chorin. Wjeźeźach so nad tym jara, so so dopjelnieja Hermannowe źłowa:

Chorina a Lehnina śaśo twaŕy poźtanu śnowa. To chźych je śamźnnmaj wocźomaj widźeź. Tuź so tam nastajich. Mnichow bé wśchak tam mało, ale cźim wjazy ludźi i wokolinu, kij pilnje twarjachu ja śtromnu źrobu a malu mjdu. Sahorjenu źobu pomhaćz, dopjelnicź Hermanowe wśchelenje, śamotwich so pola twaŕśkeho mischtra. Tón na mnje pohladnuwshi, źmějśkolśe so pśrajiźy: „Wajśej ruzy taźti napohlad nimatej, so hśchtej hdy kamjenje nośnyź. To drje by so jimaj bórzy koźa źletka. Tola trjebam nujnisch dohladowaźa hacź dźěłaćerja. Rośumiesze ryźźowankam?" Hdyź to wobtruchi, dźeśe dale: „Trjebacze jenicźyn na to hladaćź, so so wśchitko tak wuwjedze, kaź je tu narysowane. K radźe macze tu wuśchitknych naczołnikow, kij, kaź naihonich, źwoju wéz derje rośumja. Mam njeźuijny telko twarow nawjedowaćź, jo njemóżu tu pśchezy staćź. Pśchedstaju Waś pśchedśtejićzerjej klóśhtra a tak budźe mi wjele śpomhane. — Tak so minyśhtej dwe lécze, bjes toho, so bych so wjele wo druhe naleźnosćze śtarał, hacź wo twar.

Husto śtyśhach, kak źebi wo nowym wjećhu powźedaja, kak jeho wobhladniwosćź a śprawnosćź thwala. Lud bé śpośnał źwoju winu, pokutuje bé so wróćźił k źwojemu Bohu. Bé śajo w pśchezsjednosćźi a lubośćźi źiwy. Nowy wjećh z nowym bamźom — paśtyrjom kaź jandźelom — prózowaśche so jahojićź nabite rany. Njebé wjazy źebiczośćze, hidy a źwady. Wérna lubośćź wśchitko łahoji, wśchitko porjeśiśi.

Woprawdźita radośćź knjeześche mjes dźěłaćerjemi, hdyž bé klóśhtr „Jeleń" natwarjeny. Kraźny bé dom Boźi, kij bćhu pilne ruzy k jeho cźeśći natwarił. Na pśiśahu na njón: Tu njeśe niźso druhe hacź dom Boźe a wrota njebeźe.

Mnojy dyhdhu krocźiź pśches tute wrota do njebeś a prośchachu wo pśchiwjaźe do źiśterzienśkeho rjadu. Teź mje tam mózne cźehnjeśhe. Tola so praśchach, hacź mózu to s dobrym śwédomjom cźiniźź? Njeśimy w Hanźa źadne próśdne nadźije wubudźał? Mózach njebojśnje prajiź: ně. A tola so mi śdaśhe, so mam nekajku winowatosćź k njej. Njeźda so mi śdobne, so bych wośtolbnizy k njej śchoł. Napiśach list takle:

Luba knjeźna Hanka!

Stojim na bŕjoźu nowehp źiwjenja a tuź „Bożemje" sawdawam tym, kośiź mi blizko stojachu w dotalnym źiwjenju. Najbliźśicha mojej watrobje bé ty po mojej maćźeri. Tebje źym źebi wośebje wuźśoko waźił a cźłował twojeje nadobneje powahi dla. Ty jeniźyn najśépje mje rośumiła a tuź ześ jeniczka, kotrejź je wolu pohladnuć do mojeho śnutśkowneho śmśélenja — Dopomnich śo na źłowa, kotrejź rěcźachmoj w jahrach dźe dźeń pśched mojim wotthadom? Twoja wulka, nadobna duścha śamó śapśchimnuć, wo cźim wośebje dośpołna lubośćź a źadośće ja njej. Ssym tutu pytał a namakał. Kaź bych tebje pożadał za mandźeśśku, bych pytał źwojeho wuźitka a tak njebych był tebi porunał. Nétko pak njeźadam nicźeho druheho, hacź i lubośćźe a w lubośćźi śkłużiź śwojemu Bohu a śbożućkowjekam, wośebje śpéwacź a dźěłacź za źwój narod, i kotrehoź sem wuśchoł. Tebi pak njech Bóh luby knjes śpośćźi, so by śama i lubośćźu pśchewśaka druhich i lubośćźu wośbogaśa. To pśicheje Tebi

Twój Mikławśch.

Tak wotśichaśech poźźledni źwétny proch a krocźach do raja wérneje lubośćźe, so bych w lubośćźi k Bohu a k bliźuźit, mój narodo!

Kónz.

— **Porjedżenka.** We wczerawschim nastawku „Kónz ſ bjesdżelskeju pisches wulki plan Arthur Mahrauna" ma so w druhim wotſtawku na kónzu tjeczeje rjadki prawje japoczecź „Partajismus (niz patriotismus) wosnamjenja dżelenje mozy" atd.

— **Njeſboże ſ jeſdnym kolom** se ſlymi ſcżehwkami sta so wczera pónd̄elu pſchipokónju wokolo 12 hodź. na Niewomēſchczanskej drōſy blisko mēſchczanſkich kupjelow. Pſchicżina njeſboża bēſche, so dwaj muſkaj na jenym kole jēdżeſchtaj, wodżeſ mōz nad ſwojim kolom ſhubi a wonaj ſ nim padnyſchtaj. Pſchi tym żedi żedkaſ bjes żala Gerhard Opitz ſ Huſti cżejżo mojhn ſtſchażbe, wodżeſ kola pak so na ramjenju frani. Preiſcheho dowjeſchu żohuſtawy Budyſkeje dobrowolneje ſanitetneje kolony ſe ſanitetnym autom do mēſchczańkeje thorownje.

— **Mużaze jēdne kolo kradnyczhu** 13. februara wokolo 1,9 hodź. dopokdnja ſ jeneje wotheże pſchi Drjewowskich wilach, ſnamka „Dürkopp", cżiſło 998322. Kolo je ſchże cżorne khroſna ſ módrocżerwjenej hwēdu, żołte ſwjena, cżornej błótoſchtitakaj, deleſbibnjene wodżizy, cżerwjenej gumijowej pſchimadle, Torpedo-ſamoſtadny waczokinoſchak ſ kożanym paſtom. Kolo je we 100 hriwnow hódne. Wo wēzowne dżēlenja by kriminalne wotdżelenje w Budyſchinje, telefon 2 — Wczera jako kradnjene wojſewjene kolo „Mize ſo namakało. Njejednaſche ſo wo paduſchſtwo.

— **Budyſki pſchiſażny żud** jednaſche pſchecziwo rjeſtarſkiej maſchinow Willijej Richterej prjedy w Korſyminju, ktēż we Wjeleczinje dla wopaczneje pſchiſażbi. Won bēſche w alimentowym prozeżu wuprajił, ſo ſ maſcżeju dżēſża njeſe intimnje wobtkadżał. Na nałeżne napominanja bēſche pak wobſtorżeny ſtōncżnje to tola pſchidał. Pſched pſchiſażnym ſudom rjekny wón, ſo je hinak prajił ſe ſtrachom pſched płaczenjom alimenty. Richter dosta 9 mēżazow jaſtwa.

— **Paduſchni ſchulſiy hōlzu.** Polizajſti ſaſtojnik wobkedżbowaſche wczera wjeczor wokolo 3/4 hodź. ſ dróſi, każ 13lētnaj ſchulſkej hólzaj — kotrajż ſtaj polizaji hižom jako klamowaj paduchaj znataj — we wobtkodże, hdżež bēchu nēkotſi kupzu, błódke jabłuczka (Apfelſinen) tradnyſchtaj. Jenoż ke kradnjenju bēſchtaj hólzaj do klamow ſaſtupiłoj. K temu ſaſkapi polizija hiſchcże druheju ſchulſkeju hólzow, kiż bēſchtaj pſched wobthodom ſa ſwojeju paduſchneju pſchecżelow ſtrażowałoj. Dokeli bohużel wuczerjej w ſchuli wjazy mōzno njeje, tajkich njedożżinkow hódnje ſ kijom potkłoſtacź, chżemy ſo nadżijeć, ſo ſtarſchi ſwoju ſakoiſku wocżehnjeńſku winowatoſcź wukonjeja a ju pacholkam dokkadnje doſcź ſacżuja dadża.

S **Nataſzej.** (Spytane ſamomordarſtwo.) **W nozy k njedżeli** dżanſche ſtej tudyſchi wobydleŕ żiwjenje wſacź. Won mējeſche w bližſchich dnjach ſudniſke jednanje dla dżelenja mandżelſtwa. To je dżē była pſchicżina poſpyta ſamomordarſtwa. Won ſtej żiły pſcherēſny, tola żo poradżi jeho hiſchcże wulkhowicź. Dowjeſchu jeho do mēſchczańſkeje thorownje.

S **Pſchiſchez.** (Njeſboże.) Njedżelu dop. ſnjeſbożi wotrocżi **Maks Bjer**, kiż je pſchiſtajeny pola kublerja Meißnera. Won żo w hrōdżi wobżkuną a ſtej pſchi tym prawu nohu ſlemi. Jeho ſ awtom do Budyſkeje khotownje dowjeſechu.

S **Bēłzyh Noßliz.** (Skludna żorna.) Naſch kubleŕ Mejnert je ſtej ſkludził żornu. Tuta jeho pſchewodżuje na lēſu a polu. Se ſwónczkom wokolo ſchije tej wodnjo po wży wokolo hanja. K. Mejnert mējeſche hižo nēkotre ſkludne żorny. Jenu żu jemu wotſēlili a druha je ſłakła.

S **Lutobcja.** (Wyżoka ſtaroba.) Jutſiſchu ſrjedu 15. małeho rōżka ſwjeczi mandżelſka naſcheho wjeſnjana Jana Formana rodżena Minnteż ſe Sdżērje cżiła a ſtrowa ſwoje 78. narodniny. Na tutym dnju je tej runje 60 lēt, ſo ſhubi pſches njeſboże pſchi mlócżawje ſeje mandżelſki jako 17lētny hólczeż ſwoju prawu ruku. Nētko pſchi wyżokej ſtarobje njeſapomni jeju ſwētny pſchecżel „Sserbſke Nowiny", kiż jimaj pſchinjeſu widobne ſrudne a wjeſołe nowinki ſ blišeje a dalſcheje wokoliny. Jubilarzy njech je hiſchcże ſpożżeny prawje rjany a dołhi wjeczor żiwjenja.

S **Bronja.** (Sslēpzowſkoho.) Pola tudyſcheho ratarja je njeſnaty ſlēpz wobſchkodżił krvty a hoſtwinſki wōz, kiż ſtejeſchtaj w ſamknjenej kólni. Je kożu ſ nożom zyle roſrēſał. Wobſkedżeŕ ſ tym thētro ſchkoduje. Tuka żo na wjeczeſtſi ſkutk.

Se **Sdżērje.** (Pſchemēnjenje ſbēranja wódneho pjenjeza.) Hacź dotal mējeſche żo wódny dawk wotwjeſcź na gmejnſku kaſu. Tuto je żo nētko ſpuſchczilo. Tutu funkżiju je nētko pſchewſako pokładnja hamtſkeho hejtmanſtwa, hdżež ma żo tutōn pjenjes wotwjeſcź.

S **Noweje Wſy.** (Dżēło żo ſaſtajiło.) Dżēło na Sprjewinej ſaſtawje je żo dyrbjało dla kruteje ſymy pſchetorhnyć. Pſchi ſaſtawje je hiſchcże mnoho dżēła, prjedy hacź budże wſchitko do rjadu. S dżēłom żo ſaſzo ſapoczinje, tak ruczje hacź je żo ſyma pominyła.

S **Lubija.** (Wobthadne njeſboże.) Ssobotu dop. ſta żo tu lohke wobthadne njeſboże. Dwaj awtaj ja ſobu jēdżeſchtaj. Prēni wōs dyrbjeſche ſaſtacź, dokelż ſaſchłaſ pſches dróhu chżyſche. Pſchi tym druhi wōs do prēnjeho ſajedże. Wobaj wojaj żo ſ lohka wobſchkodżichtaj.

Se **Scheſchowa.** (Shubjena ranza żo ſaſzo wróczika.) Kuż hižom piſzachmy, bēſche jenemu tudomnemu kublerjej ſobotu tydżenja, jako ſe ſwinjazych thlēwow hnój cżiſchachu, żo ranza ſhubika a njebēſche wjazy namakacź. Wobſkedżerjej bēſche żo prajiło, ſo żu ranzu nēhdże wokolo Trupina w khójnach wokolokēhacź wideli. Na to żo pjecź wożobow do pytanja dachu. Bur ſkam ſ konjom a wożom lēżyzu wjeſo do mjenowanych ſtkow jēdżeſche żo nadżijejo, ſo ſwinjo namaka. Tola wſchitko pytanje bēſche podarmo. To ſta żo pōndżelu. Ssrjedu rano pak pſchibēża ranza jaſo ſama do dwora domoj. Je żo cżiła a ſtrowa ſ njeſnateho puczowanja wróczika.

S **Hory.** (Wyżoka ſtaroba.) Njedżelu ſwjeczeſche tudyſcha wumēnkarka **Marja** ſwjd. Njedżina ſwoje 80. narodniny. Wona bōſta k tomu wot ſnatych a pſchiwuſnych wjele ſbożopiſcheczow, mjes druhimi tej wot biſkopa P. Leggeho a pſiedawſcheho faſkeho krōnprynza patera Jurija. Najſtarſchi ſyn jubilarki je farař katolſkeje zyrkwje w Kamjenzu.

S **Lēſkeje** pola Kamjenza. (Samomordarſtwo.) Tu je ſo pjatk ſatlēlik tudyſchi wobydleŕ. Pſchicżina ſadwēlneho ſkutka je pjecza luboſcżinſke horjo.

S **Laſa.** Naſch lubowany a wyżkodoſtojny knjes farař Malink je naż pſched nēſchto njedżelemi wopuſchcżił, dokelż bē ſ motoriſkim kolom cżejżo ſnjeſbożił. Jeho żu hnidom do Wojerowſkeje hojerńje ſ automobilom dowjeſli, hdżež żo ſ nim Bohu dżak polēpſchuje.

Poſchēhi żo, luba wożada,
A proſch ſa naſchoh' paſtyrja,
Kiż je naß w krótkim wopuſchcżił,
Do wulkoh' ſtracha wotecżſkaſ.
Ach, luby Bożo, wuſłyſch naß
A pſchiwjedź nam joh' bórſy ſaß.
Won je każ naſcha żiwérna macź,
Pſchi nim je derje pſchebywacź.
Tuż, luby Bożo, wuſłyſch naß
A pſchiwjedź jeho bórſy ſaß,
So by wón naſche jehnjatka
Sſam wjeſcź mohł wokoł' woltarja
A jim też pſchno na pucź dacź,
So budża móz ſ nim puczowacź.

Hańża Budarka.

S **Błunja.** (Spytane paduſtwo.) Paduſchi pohnychu tu pola ratarja Jana Tejti. Jeho bratr ſkuſchesche we nozy podhladnu haru a ſ woknom hladasche. Pſchi tym pytny muża, kiż chżyſche runje ſ woknom ſaleſcź. Deleka jeho towarſch ſtejeſche. Tejkowy bratr hnydom haru ſebna a na to paduchaj żo hnydom ſ procha mējeſchtaj. Bohużel jeju wjazy lepicź njemōżachu.

S **Bēteje Wody.** (Paßmo paduchow ſajeli.) Tudyſcha polizija je tu ſajała nēkotre woßoby, kiż żu tu w poßlednim cżaßu ſkuczite wſchelake cżejże paduſtwa.

Jedna żo wo tſjoch paduchow, dwaj ſtaj ſ Bēteje Wody, tjeczi je ſ Mużakowa. Ma żo ſa to, ſo k zwólbje ſkluſcheja hiſchcże dalſche ßobuſtawy. Polizija je też wußleđżiła wjele kradnjenych twarow.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ſrjedu:** Swopṙēdla rjenje a ſymniſcho, poſdżiſchu żo ſaſzo pomrōcźi.

* **W Neunkirchenje żu hacź do ßobotu wjeczora 72 ſmjertnych woporow ſ roſpadankow Saarbrückenſkeje dróhi ſwuczahali. Liczba czejżkoranjenych w tu thwilu 180 wuczinja. Lekarjo żo nadżijeja, ſo wſchitkim żiwjenje ſachowaju.**

— **Generalny direktor Neunkirchenſkich żelezarnjow je rjekł, ſo pſchicżina njeſboża hiſchcże njeje ſnata. Dopokſane jenoż je, ſo je wußapaze plomjo do płunowheho mērjaka ßadko, kotryż bē ſe wſchēmi nowoczaßnymi wobhladniwoſtnymi pſchiprawami wuhotowany a kotryż je żo hakle pſched tſjomi mēżazmi pruhował. W dżēlarni, w kotrejż je poßlednje dny 4500 muży dżēłało, budże żo dale dżēłacź. Dżēlacżerjo żo njepuſchcża.**

— **W zyłym mēſeje njeje drje żaneho doma, w kotrymż njebychu ſnajmjenſcha jeneho morweho woplakali abo jeneho ſranjeneho hladali. Pſchi tym je hiſchcże wjele ſrjwōbow w żałoſtnej njewēſtoſcźi, hacź je leżiwjeſ morwy, hacź pod roſpadankami morwy leżi abo hacź ſu jeho do jeneje khorowinje we wokolnoſcźi donjeſli; pſchetoż loża w Neunkirchenſkej khorowni jenoż ſa mały dżēł ſranjenych dożahaju.**

Wożebje żałoſtne je nahłe wumrjecze ſtyłu khrobłych mużow, kotſiż żu żo ſe ſmjerczu pſchekhwatali, hdżež chżychu ſnjeſbożenym towarſchom pomoz pſchinjeſcź. Hdżež żo njemużży prēni mjeńſchi wubuch ſta, ſ kotrymż żo benzolowa pſchiprawa żelezarſkeje ſnitži, hnydom wulkhowaza ſtyła k mēſtnu njeſboża thwataſche. Hrożażeſho ſtracha żo njeſtrōſi. Tola hdyż bēchu wulkhowarjo lēdma k mēſtnu doſchli, ſo druhi mozny wubuch ſta. W blisköſceji ſtejaży płunowy mērjak do powētra ſtierża, a ſtyła wulkhowaza ſtyła hacź do poßledniſcho muża ſmjerczi namaka. Njemjenowani dżēlacżerjo rjekżo . . .

* **Provinza Kaußu w Chinje je żo ſe ſtōlnym ſemjerżenjom podeſchła. Nētkre mēſta żu żo wußuſcżile. 70 tyßaz (?) ludźi je pjecza żiwjenje ſhubiło.**

Hospodarski rozhlad

Wutoru, 14. makeho rōżka 1933.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,275
1 jendżelski punt	14,49	100 českosł. krónow	12,485
100 swajc. frankow	81,19	100 franc. frankow	16,43

Burzy też wczera ſwoju hacź dotal wopokaſanu krutoſcź ſathowachu. Rentowe burzy a te dołżnych liſtzinow wczera dale poſtupowachu. Krutoſcź rentowych kurſow ſeßnjni kurzy druhich hōdnotkow.

Produktowe wiki wczera w Barlinje pſchinjeßechu mało pſcheměnjenja. Wiki nochżu ßo wożiwicź. Na Barliniſkich wikach ßo płacżiſny pornjo ßobocże żyła njepſcheměnichu. Wobrot woſta też żnaduy. Na Drjeżdżanſkich wikach pſcheżża a rożża pornjo pjatkej wo dalſche 10 pj. po zentnarju poſtupichżej. W termiżowym wikowanju jewjachu żo ſkerje żnadne ſniženja płacżiſnow.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnar:

pſchenży 9,40—9,50 (9,40—9,50) hr., rożki 7,70 hacź 7,80 (7,70—7,80) hr., jecżmjeń, naletni 8,25 hacź 8,75 (8,25—8,75) hr., jecżmjeń, naſymſti 7,90 hacź 8,20 (7,90—8,20) hr., wowßa 5,70—5,85 hr. (5,80—5,90) hr.

W ſermiżowym wikowanju:

pſchenżża ſa mērz: 10,25—10,23¾ (10,35—10,36¼ hr., ſa meju: 10,43¾—10,40 (10,45—10,47½ hr.; rożki ſa mērz: 8,27½—8,25 (8,36¼—8,38¾ hr., ſa meju: 8,41¼—8,38¾ (8,47½—8,48¾) hr. wowß ſa mērz: 6,32½—6,30 (6,45—6,32½) hr.

W Drjeżdżanach:

pſchenżża: 9,35—9,60 (9,35—9,60) hr., rożka 7,55 hacź 7,80 (7,45—7,70) hr., jecżmjeń, naletni 8,50 hacź 9,00 (8,50—9,00) hr., jecżmjeń, naſymſti 7,65 hacź 8,25 (7,65—8,25) hr., wowß 5,75—6,00 (5,75—6,00) hr.

Wiki rēſneho ſkotu wczera w Drjeżdżanach:

Pſchihnali bēchu ſaſzo pſchewjele ſkotu we wſchēch drużinach. Wiki we ſwinjoch klazachu, ſ wulkej nuſu dotalne płacżiſny dożpichu. Cżelata ßo cżejżo pſchedawachu. Najrjeńſche a najcżiſche cżelata ßo dotalnych płacżiſnach wotbuchu, ſwinje a lohke w płacżiſnje trochu popuſchcżowachu. Jara hubjene wiki mējachu ßaſzo hcwjada. S thwilemi wiki zyle wjaſnychu. Płacżiſny we wſchēch drużinach ßo wotdrjebjowachu, najcżuczjwiſcho popuſchcżowachu lohke howjada.

Hamiſke a żudniſke powēſcże.

Pſchieżażdżowanja, ſrjedu 15. 2. 33:

w Kamjenzu w hoſcżenzu k „Sſlónzej" dop. w 9 hodź.: Waha, taflata waha ſ punczikami, klamowe błido, klamowa pokładnja, twaroßkowy kamor, ſkhodżikaty rōblik, połzy, płunowe kachle, drjewjane łopatki, klamowy cżaßnik, deſki;

w Bēteje Wodże w hoſcżenzu ke „Krónje" dop. w 10 hodź.: radio ſ wótſjerēczakom, pißanſkej błidże, waha, dołhi ſchpikel, wjchelake mydła, twēżkowe korżto, pißazy ſtroj, pjenjeżny thamor, aktowej kamoraj, wumjadła ſe ſchpihelom;

we Wojerezach w hoſcżenzu k „Swēżde" dop. w 11 hodź.: Stejażej cżaßnikaj, klawēr, thamorowy khamor, pißazej ſtrojaj, vertiko, pißanſte błido, ſchōrzkuchowe żuſtowe tkaniny, rubу, khabaty do wēſika, biſet, kredenza, klamowa pokładnja, wuhotowanje kuchiny a korczmarſkeje iſtwy.

Ssudniſke pſcheżażdżowanja,

ſchtwórtk, 16. 2. 33:

w Budyſchinje na żudniſtwje dop. w 10 hodź.: Wſchelake meble, mużazy łożuch, motoriſkej koleſy, 4 radia, gramofony, pjenjeżne thamory, 7 klawērow, 36 gramofonowych deſkow, ſchijazej maſchinje, 14 tyżow mjaßoweje ßolotwje, treżor, ſkote żonjaże cżaßniki, klamowej pokładni, kłētku ja ſtejazy cżaßnik, 35 porow niſkich żonjazych ſtupnjow, 12 ſtejazych, lētno, ſkoty mużazy cżaßnik, regulator, próchżrēbałaj, wobrazy, ſchdibla.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Złto a wotſjowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg

Płaczizny po złotej hriwnje	13. 2.	11. 2.		13. 2.	11. 2.
Pšeńca	188-190	188-190	rumy	12,5-15,0	12,5-15,0
rożka	154-156	154-156	woka	13,5-15,5	13,5-15,5
jecżmjeń, nal.	—	—	pódera lupiny	8,00-10,0	8,00-11,0
jecżmjeń	165-175	165-175	ſołte lupiny	11,5-12,7	11,5-12,7
wowß	114-117	114-117	ſemadełła	17,0-23,0	17,0-23,0
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšeńc muka	22,5-25,7	22,5-25,7	łany wósuſk	10,40	10,40
rżana muka	19,5-21,5	19,5-21,5	ſuch. truhanć	8,50	8,60
ps. wotruby	8,00 8,40	8,00 8,40	běrnj. kruſki	13,0-13,2	13,0-13,2
rżane „	8,70-9,00	8,7 -9,00	ſyno, 50 kg	1,75-2,10	1,80-2,15
raps „	—	—	rżana ſłoma	0,55-0,70	0,6 -0,80
hrōch Viktor	20,0-23,0	20,0-23,0	pšeńć. „	0,40-0,50	0,45-0,55
łane ſymjo	—	—	wowßna „	0,40-0,50	0,45-0,55
pjeluški	12,6-13,2	12,6-13,6	ječna „	0,42-0,50	0,45-0,55

Drjeżdżańska burza (13 2.)

Pšeńca 76 kg	187 192	běrnjace kruſki	14,70-15,00
rożka, 70 kg	151-156	pšeńć. wotruby	8,20 8,50
naletni jecżmjeń	170-180	rżane wotruby	8,40 9,40
nazymsk. jecżmjeń	—	pšeńčna muka	36,00-38,00
wows	115-120	rżana muka	24,25-25,25
čeſwjeny dżeċel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hrōch	—
ſuche truh.	8 20 8 40	cokrowe truh.	—

Płaczizny rēżneho ſkotu na Drjeżdżańskich ſkótnych wikach.

13. februara

223 wol., 356 dvk., 286 kruw., 41 jałoje., 858 ċelat, 897 wowc., 2970 ſwini.

Płaczizny za

woły: 1. 28—31, 2. 24—27; 3. 20—23; 4. 17—19;
byki: 1. 25—28, 2. 22—24, 3. 18—20, 4. —;
kruwy: 1. 24—27, 2. 19—22, 3. 13—17; 4. 10—12;
jałojcy: 1. 28—30, 2. 23—27;
wowcy: 1. 32—35, 2. 25—30, 3. 20—24;
ċelata: 1. —, 2. 33—38; 3. 28—32, 4. 23—27;
ſwinje: 1. 37—38, 2. 36—37, 3. 34—35, 4. 33—34, 5. 21—32. Rancy: 32—34.

Radio

Srjedu, 15. februara słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znatoho wšědneho programa: 11,30 přednošk wo skotarstwje. 20 ludowy koncert. 24,15 staroitalska smykarska hudźba.

Lipsk: Nimo znatoho wšědneho programa: 10,50 wo mlecy a pječenju (za hospozy). 20 organizacija mlokowcho hospodarstwa. 20,30 „Nic bjez komika".

Hišće wažne z dnjowcho programa: Wrótslaw 19,35 ludowy koncert. Stuttgart 21 walčikowy potpourri. Praha 20,05 filharmoniski koncert.

* **4000letna pječenja.** W Flotowskim wokrjesu na połstich pomjescach su wukopali 88 pječedhistoriskich rowow. Pječi tym so namaka wjele grata a hornzow se wschodnim wobłahom. Nadeńdźechu tamo zbytki žita a to pječenja. Dokelž rowy pokhadźeja se sajneje mjedźanoje doby, je tuta pječenja 4000 let stara. Wukopanki so wuhotowja w muzeju w Pitach.

Po 17 lětach so z ruskeje wójnskeje jatby wróći. Mannheimski Konrad Ritter, kiž bu w lěće 1916 na rańšej fronće ćežko zranjeny a zajaty a pozdźišo za padnjenoho wuprajeny, je so nětko do swojeje domizny wrócił. Ritter sebi hižom wot lěta 1926 ze swojimi přiwuznymi dopisowaše. Dokelž pak běše khory a měješe wobćežnosće z wobstaranjom pasa, móžeše so hakle nětko domoj wróćić.

Towarstwowski powěstnik.

Ratarski dorost za Khrósćicy a wokolinu ma štwórtk 16. februara 1933 wječor w 7 hodź. w Nuknicach swoju zhromadźiznu z přednoškom. Wšitcy dyrbja přińć. Předsydstwo.

Radwor. „Hu Je." Paškowrocy (mužscy) wutworja škowrončki srjedu wječor w 20 hodź. Hinak so njehodźi.

Ralbicy. Spěw. tow. „Lilija" ma štwórtk 16. mal. róžka wječor we 8 hodź. hłownu zhromadźiznu. 1. Zličowanje. 2. Wólby. 3. Namjety. 4. Wšelčizny. Wšitkich sobustawow dypkownje wočakuje

předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamćiwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmas w Budyšinje. — Za nawšitki: G. Janak w Budyšinje.

.... a nětko wšitko do wobkhoda

Tack

2.45

Přihódny čorny kožany stupjeń ze spinku . . . . . tohorunja čorna, prawa bokskalfowa, lakowa abo velourkoža . . . **3.85**

5.90

Nowočasny stupjeń z fiomi dźerkami z čorneje velourkože z lakom . . . . . Podobny bruny, čorny abo lakowy **4.85**

4.50

Přihódny mužacy črij, čorny a bruny . . . . . Tohorunja lakowy **5.85**

6.85

elegantny čorny abo bruny mužacy črij, **prawy boxkalf** kaž tež lakowy, **originalny Goodyear-Welt**

Srjedu 15. februara

Wotewrjenje

našeje noweje předawarnje

w Budyšinje na Bohatej hasy 14

Telefon 3352

Cyły Budyšin budże wo njesłyšanje tunich wotewrjenskich poskićenjach powědać.

Njeskomdźće nas wopytać!

K wotewrjenju naše wohlubowane powětrony abo podobne dary!

Kruty šnórowański črij za mužow, čorna howjaza koža z dobrej pódušu (3 mjesacy rukowanja)

4.75

Liwera-nohajcy a zoki

dźełana płóčliwa žida . . wot **85** pj.
prawe Bemberg . . . . . wot **1.25** hr.
čistowołmjane . . . . . wot **1.45** hr.
fantazijowe zoki w nowočasnych desinach wot **45** pj.

Mało kapkow

MAGGI's Würze

połěpša poliwki, juški, zeleninu, solotej.

Hromadźće MAGGI-wotrězki!

Ratarska wokr. zhromadźizna

sr edu 15. februara 1933, popołdnju 2.30 hodź.

w hosćenca „Rěly-Kóń" w Budyšinje.

Dnjowy porjad: Statne zawěsćenje z znoho zboża. Zadźerženje k § 38 statneho mlokowcho zakona. Rozmołwa a wšelčizny.

Dyrbjeńske přesadźowanje

Štwórtk 16. tuteho měsaca dopołd. w 9 hodź. budźe so w tudyšim hamtskim sudnistwje wo jatwje čisło 141

Sedlišćo korčmarska ležownosć w Brězecach z něhdźe 3 kórcami pola

na dyrbjeńske wažnje přesadźować. K přewzaću dosahaju předwidźomnje 3500.— hriwnow.

Spěwarske

serbske a němske, po wšěch płaćiznach

w Serbskej kniharni w Budyšinje

na Lubijskej dróży 17 **Wustajeńca mebłow** Telefon 3649

Poskićam po najnižšich płaćiznach stajnje to najnowiše

Spańske jstwy | Jenotliwe meble
Kuchnje | Podawam z autom darmo do domu!
Jědźne jstwy | Khowam meble darmo!

Kurt Kunchen, błid. mišr

Poručamy našim česćenym čitarjam wubjerk knihow

dra. A. Muki

Słownik dolnoserbskeje rěcy a jeje narěcow. 3 zwjazki	75.— hr.
Serbski zemjepisny słownik	3.— hr.
Přiručny słownik. Serbsko-němski — němsko-serbski	3.50 hr.
Hornjoserbski přiručny słownik . .	1.— hr.
Přinoški k stawiznam přeněmčenych stroń Delnjeje Łužicy	1.— hr.
Wótčinska modlitwa swěrnych a pobožnych Serbow	—,05 hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje 1847—1897 .	1.— hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje po l. 12. 23	1.— hr.
Přehladna karta serbskeje narodnosće	1.— hr.
Slovanė ve vojvodstvė Lüneburskėm	1.50 hr.
Serbske městnosćne mjena a jich wuznam . . I. a II. 1.— hr., III.	—,50 hr.
Serbske ležownosćne mjena. I. a II. 1.— hr., III.	—,50 hr.
Die Namen der Ortschaften des Kreises Anklam	—,50 hr.
Handrij Zejler a K. Kocor, serbskej dioskuraj abo zbožnaj dwójnikaj slowjanskeho Parnasa	1.— hr.
Ota Wićaz: **Dr. Arnošt Muka** . . .	1.50 hr.

Přiloha k čisłu 38

SERBSKE NOWINY

Wutoru 14. februara 1933

12. założeński swiedźeń spěwn. towarstwa „Nadźija"

„Kwasni hosćo" přikhadźeja z blizka a z daloka

W Budyšinje, 12. mal. rózka 1933.

Bychu-li wšitke wobkhodne lichy jubilejneho ...sła měle, dha towarstwo „Nadźija" swój

12letny jubilej

...wajóce mohła, hdyž runje ducent lět wobsteji a je ...telko razow swój „Ptači kwas" wuhotowało, ... je hižo něšto tradicionelne w serbskim towar...wym žiwjenju. Byrnjež lětsa post festum na njón ...rošowała, tola njeje ničo na hódnosći a mocy po...hiła. To dopokazuje nimo měry sylny wopyt na ...łeskim swjedźenju. Z města a ze wsow, haj ...dalskich kónčin serbskeje Łužicy běchu „kwasni ...ći" přikhwatali. Nochcychu sej sroči kwas nimo ... dać, kotrehož swědkojo běchu zwjetša lěta wot ... Wo wjele powjetšena a wobnowjena žurla Kol...rowcho domu njedosahaše za hosći, kotrež běchu ...ašli. Z wosebitej radosću bě zarjadnistwo Serbow ... swojeho domu witało, kiž maja hewak w „Krónje" swoje sydło. Žurla blyšćeše so hižo w póstniskich barbach a přinošowase tak k wjeselej mysli, kotraž ...ryła wječor na „Ptačim kwasu" kujeżeše. Kak chce to hinak być. Kóždy zabudże rad po hodźinkach na ...ćesujace hubjeństwo. W tym je swjedźeń swoje wukonjał.

Zahaji so z prologom Pawoła Krječmarja „Ma...ćerka Łužica, njeplakaj!" derje a wuraznje přednjesene wot Hanki Wječelic, jenož bychmy sej přeli, zo by w tak wulkej žurli trošku wótřišo deklamowała. Na to sćěhowaštej štyrihlósnaj khóraj „Bóh žohnuj tebje Łužica" wot Kocora a „Raňša rosa" — po słowach P. Krječmarja — wot Gustava Wowčerka, jara melodiozna komposicija. Khór najedowaše prěni raz młody dirigent k. wučeř Jurij Winař. Za krótki čas jeho wjednistwa je so ličba ...ćerjow a mócnje přisporiła a nowych dobrych ...ow nabyła a tak też wyšši hudźbny skhodźeńk ...ěła. Też dalšej khóraj „Kolebawka" a „Sydomra myto" wot Krawca swědčeštaj wo hłubokim ...ažnym zapřijeću dirigenty, też rjane dynamiske ...mćenjenje ma so wuzběhnyć.

Do dalšeho porjada dźěchu so tři solistki, kaje... Alica Smolerjec, Elsa Krawcec a Hanka ...bicec. Přenjej stej nam znatej jako wuprubowanej spěwarcy, w poslednjej smy móc zeznali, kiž ...ja wšěch w přechodze hišće dale so wuwiwać a ... piody přinjesć. Dyrbimy sej tajke mocy ... Tute přednjesechu Kocorowy spěw ze serb... a a jeho wěrnje přijomny spěwčk wo nje... Tiane lička, hładko słowa"), dale „Solobik ...skórcy na wišnjach" wot Bj. Krawca a čěs... ješuli „Wowčerjowa Hanka". Tute spěwy, ...o a natursey přednjesene, so jara spodobachu, ...o nowe ličbu Winarjowe duetty za sopran a alt knježnje Krawcec a Marhata Nawkce — ...rewobna tuhawy — „Wobraz naloča" (P. Krječ...). „W naječu" a „Tři mudrowcy". Při tajkim přeliže njeje zastajenje tona lohke, tomu je hižo něšto ...ikalnosće trěbne, wosebje hdyž su składby na ...l złożene. Njedźiwajo toho dopjelniješej swój nawk spokojacy.

Po prěnich khórach witaše nětčiši předsyda, k. ...aktor Dučman, syły hosći. Wuzběhny wosebje ...mość serbskeho spěwa za našu kulturu a zo měli ...ich starych a młodych autorow česćować z tym, ...jich krasne wudźěłki wužijemy. Dyrbimy spěwać a spěw hajić kaž ptačata w Božej stwórbje. Do dźiwadłowcho předstajenja dźakowaše so knjez wyšši wučeř Slodeńk z hišće powitanje w žortnych słowach a wjeselše so, zo so w stolicy Serbowstwa wutworja sylny spěwny zdonk za wulke koncerty Zwjazka spěwnych towarstwow. Tajku ličbu spěwarjow „Nadźija" drje hišće měła njeje. A přichodny raz budże jich hišće wjacy.

Sćěhowaca wjeselohra w jenym jednanju „Stó dóstanje žonu?" — alias „Žona dyrbi do dwora" — po Miklawšu Andrickim předstaji so derje a wuwabi zdźěła wulke smjeće a přiklesk, hdyž chcyštaj so syn a nan mylnje wobaj woženić. Po dźiwadle, kotrehož režija leżeše w rukach čestneho předsydy, jimaše so předsyda hišće raz słowa. Dotalny dołholětny dirigent „Nadźije", k. Gustav Wowčeŕk, kiž je towarstwo pod wšelakimi wobstejnosćemi na 10 lět nawjedował, bu za swoju wopornjwosć a njesebičnosć ke čestnemu sobustawej towarstwa pomjenowany, štož so ze sławu — trošku nizko zastajena — a z dźakom přija. Potom sćěhowachu reje za lohke nóžki, ke kotrymž měšćanscy hudźimicy zahudźachu. Při wšěm pak so wospjet wupokaza, zo samo powjetšena žurla „Ptačemu kwasej" Nadźije njedosaha, dokelž so přewjele na wurjadny kwas tłóča. Tak budźa zašły „Ptači kwas" moralnje a wěsće też materielnje za towarstwo spokojacy ...s.

Zhromadźizna jednoty Sokoł w Radworiu

Njedźelu popołdnju wotmě naša jednota wažnu zhromadźiznu, kotruž starosta M. Rječka wokolo 3/4 hodź. wotewrí, a to ze spěwom „Hój horje, serbski So...

Z gmeinskeho žiwjenja

S **Družkez.** Njedźelu wotměchu gmejnišy zastupnizy jawne posedźenje, kotrejž přisedźeješe Ritter nawjedowasche. Po namjece wjeźnjanosty Preuscheje so přichrajk k leżownosćnemu a pichenuyšłowemu dawkej přichcijwo jenemu hłoŕej na 150 prozentow postaji. Sa...

Nowe knježerstwo de Valerowe (třeći wot lěwa).

Při poslednich wólbach do irskeho parlamenta dosta de Valera, njenaprošny a njesprócniwy wojowař za dospołnu njewotwisnosć irskeho swobodneho stata wot Jendźelskeje, wulkotne dobyće. Wosmy sejm, kiž běše so nětko zešoł, woleše zaso rjeka swobody za ministerskeho presidenta, kiž hnydom swoje knježerstwo utwori. Dokonjeja ćući mužoje nětko skutk irskeje njewotwisnosće?

Hišće nešto wo starej dróze a druhim

Je so nimale dozwěla jpuhiła. Jenož ćuši pokazuja ...hdje na puć, tiž w ćrěnim wóku wulki tólu hrajeche. ...oa dróha mjes Kamjentom a Budyšinom, kotraž bu ...ach 1842—1844 twarjena, njeježerješe so dale žiwjenje. Na Miłoc anjskeh honach je so dozwla jhubiła ...es bronnoh chadźenje leżewnowišom. Jenož tu a tam ...wjenoh jiwajowa na polach, kotrež wo prjedawšnej ...ohy žwědźa. Kak do ho bišche a teŕ ćuši stari žwědźa ...ha buchu je po cjahu jhubić a wo starej dróży jwetanje ...ruej dopomnjeće na wón a jawiš e wjahopjach a chi...ach. Zajši wužoh je hišćeje wi...eš bliže Miłoćanskeje ...oły na prawiźy, hdeš je do Kamjenca jdźe. Stara ...oha wjedźeše wot tutoho mišća přches „Kuhinki" ...uko mjenuje so jnjeńska „Khoroši puć" abo „Sóla", ...dże jtrótšchene wot němšćeho słowa „Sohlweg"), nimo ...ar cźatej a Brjez. Kak hłuboko je dróha tehdom jchła, ...ajemy j teho wšelej, je prjedy do nětčišćeho nowoho ...hitagej jtatoka pjeć jthodźinkow horje wjed ehu, nětko ...ak hóle dźe. Pjedawšchi Mrnčej Wjerjanej a Bawdźij jtatok wjesejchtaj tak hłuboko, ale k plonej jeni ...ichi dróży. Schroż to njeznaje, dźiwa jo, jo thěje tak hłuboko jteja.

Stara dróha wjedźeše njeprošćenje nimo Kamjenchoho hejtenja. Kruteho mosta tu njebu a muj tyrbjachu jo ludo a japjchachi přches wodu brodźeć. Stara jchula, nětko Natulchej kowźnja, jteješe wo nětchto wyšche hacj dróha dźeše. A nětko pjchimnaje hórku, kiž nimo Selnatej wjeje! Na wobčnaj jtronomaj jo jkały rostjéleli ...la twara nowcje dróhi. Do wotstronjenja jto dwajchu cjejše wojy na horu cjahać. Kak jo pjchi tym pjecja jkót cjwilowajche! W nětcejjihim Rychtarjej jtatoku w Kukwoje (pódla Natuschc;) bydleschc wójnik (górman), kiž nětejeche drje 4—5 porow wołow k pjchipjchahowanju, ale žanchu woja. Bjes jich pomocu njebé mójno bylo, wjetiche cjejke wojy hacj na hórku dowjeźeć. Wotrud wjeźeješe potom jtara dróha přches jkały do Swinarje nimo poštawy žwjatcho Boje cjana, kiž tehdom na dróhu a do wojn jhladowajche. Hłuboki puć, kiž nimo Wawrike; tubla wjeźejeche, hnydźi hišćeje wo njej. Sa Schwonez; korchmu cjejnjeche jo dale k Zejicam a je nětko pólny puć, hnadź thmaćicki hacj tehdomnjcha dróha pjched Kelloikami. Dla jeju wudźerżenja a nadróżnoho ja naša hujcjischo jnada mjes wobdźělenymi knježstwami. Dalicha jmjer dźjche přches Cjajcźu, Wuježkey k Přejcźcjam, hdeź bu kón; na nowu dróhu wutwarjena, kiž jo ja wjejnej korczmu po hórzy cjejnje, jo bu koleno přches Kjchicźanez dwór wotstronjene, kiž je hižo wjazy krócź tuteje dróhi jawinsko, nanajcźiche přched Kłanu je jtatym autobusom. Tak jtare dołe a bóle jpaduje a nowe žiwjenje wutrojeje j rozpadanku.

Při tutej přehlešnjejšej wobcowy Lichcje na druhe jastarjke wězy potakaé, kotrež w njepohódnej blišcoji tuteje dróhi jo jpacha. We jnjedźicźcju jtejí wójo khóchtke Marijna Swédźa. Wo nim je jo hižo mnoho pi...ało, ale mało tehe, jchtož jo jtarjchi ludźo jami tu dożiwili. Do tutych wójow jtuchła tež klóchtrike ...ańdjstwo, kotrež tu 1853 jo jkónči. Tute pjchenóże na njes tym nowoslałonym jtódnicki hant w Kamjenju. Hacj do tutoho leta buchu ...ańdnike poše jenja tu wotnjeć. We klóchtrje bchu tež kody, nětkole hród e ja woły. Wjelo bé prjedy w chitko hinak wutwarjene ja kody. Dwé nětko hišćeje jarčblowanej wotkujchjchym jtej pošlednaj žwědźaj. W revoluzionarnym lěće 1848 bu jkónčnje rozpadene, jo tajke a podobne žnidnijtwo jo do mějtow położichu. Sajecji w klóchtrje dyrbjachu wo dnjo drjewo rubać a w nozy buchu jawrjeni. Kóżdy dojta kanu do jwojeje klódy, dokelž w nozy jo nichtó won njepujchi. Nano dyrbjeche kódy jwoju kanu wupróśnicź a wurjedźić. Stari ludźe ju to hišćeje wjedźeli a nam wo tym powědali. Tohodla najta potom hanibne pjchijtwo: Pjchidźejch na kanu abo je hižo na kanje žedźak. Tute słowe je jo posabyło. Pjched šćeśdźesatkami nětčejche jo wjcha wotbola w žnjdonej wjhy poćejeśći. Teho žnjdoh pak bé jemu njepjchećelijh jmjchlenk. Poćejćjowanjy bé teź ras nětchto jtućjł. K jeho hanióje pjchinjeje žnjdoh kanu je jwojeho domu a jyrmy jo pjched žnjdowy jtatok na dróhy na kanu.

Klijmy mjichtr, to bé tón, kiž mějejche žajwdźenych j nje...pakernym popjekom th'ójtać — to by ja nach cjaj teź žyle wužitne było a we wjchelakich krajach hišćeje wobjtoji — bydleschc w jtatoku Jana Wornacza w Kukwoje. Poždedni ...ćakiche Jakub Akt. Jtudnijka kenzlija bčjche w rumnoje...ach nad torhojom, bjšchcje dźenja pod knjym njenom jnata. W nich bé poja...jchco ...e'na jedźerńja ja duchownych a nětko ju tu jiwoj ja hojći. Pjched wjazy hacj 40 ...ćanami bu wulka jora žnduiiskich aktow na Kjchižnjiku jpalena. W jtraženi (wajchtakiśej jiwi) bchu pjched krótkim ...hišćeje jdelane wuki do nnnje japnješene, hójej buchu wjetjchi jiójnuju j rjec ajami jpytani. Jtudnijy knježa ...ćidźachu teź wo wjach wokolo, jo buchu ludźom dakoli puć ...jalutowali. Tohodla najtachu tamne „Herbjke gnychty", kajkeż mamy jkoro w kóždej wjetjchej wjhy, na pjch. w Khrójcjzach, Wotrowje, Njebjelcjzach, Nalbizach atd. Pošledni jzadkius bjche wójny Domjch j Budyjchina a pošledni aktuar Anton Spann j Marijneje Wwédy, ...ko...rehoj žu jtarjchoj ludźo hišćeje jnali a kotśij žu to tu rospinane žanni hišćeje dożiwili a jwojim potomnikam to ertnje podawali.

-k.

pruskowarjow sliczbowarjow wolachu lk. Schillera a Rittera. Sobotu wotmě so tež wólba do wokrjesneho sejma. Wo hórschenju dla wólby gmejnskeho starscheho, kotrež běsche so hamtskemu hejtmanstwu sapodalo, ma so w pschichodnym posedjenju rozsudźić, hacž so dowoli abo nic. Zenohlósnje so wobsamknu, pschecziwo wobsamknjenju wokrjesneho wubjerka dla sdźělenja wólby gmejnskich sastupnikow hórschenje nic sapodacj. Pschedsteječ wojewi pisnu wo mésnje sarunanja sa cžekowe žony. Pschisamknu so tajne posedjenje.

Kobołk — dobre lěkarstwo!

Kobołk (Knoblauch) běsche staj̊nje znaty jako dobre lekarstwo, ale bohužel ludźo pschemalo na njón tadźa, dokelž je to wschédna domjaca rostlina. Ludźo mnju sa to, so je wuzitne jenoz to, schtož je žadne. A tak swjetlicha ani njewědźa, kak jara je tola kobołk wuzitny.

Kobołkowa brěcža móže so wschitkim doporucžeć. Wona womłodźuje a hacži sestarjenje. Tež starym ludźom powuha, dokelž wotstrowja jeźbowki starosty.

Kobołk je dobry srědk psche swapjenje rowowki (Arterienverkalkung). Wón zlahoda krejowy cžišcžej, wotstrowja bolenje a sawjercenje hłowy, pukanje wutroby, skrucza a wozinoja cžiwy, sacžerja saspalnoscž. Masch kobołkowu brěcžku bracž wschédnje, tak cžasto hacž możesch. Wschak możesch kobołk w kuchni na wsche waschnje tric bracž. Schtóž je so swucžil na kobołkowu złódź, njemože kobołka wjazy parowacž.

Je dźe štate, so su žiźa jara dołho žiwi a so bywaju tež wjele strowischi hacž druzy ludźo. Kak to pschinóźe? Zidźa dźe wschédnje jédza kobołk a zyblu. My pak so jim tohodla žmjerny mjeju so bychmy so po nich měli, i cžinimy tuzmy jenoz pschiporiti swojm strowotam.

Kobołk nic jenoz womłodźuje, wón na tež druhe dobre wosebitosce, pschedze wschitkim je wón dobry srědk k rjedzenju cžerjowow. Wotstrowja tež wati. Możesch tež kobołk trjebacz pschi bolenju zubow. Pokazsch z kobołkowej brěcžki ku nanoczenju watu do skazneho zuba, to pomha. Tež psche kurjace woka pomha kobołk.

Wědźich potajkim, so je kobołk dobre psche wschelake chorosce a brachi. Wón pak njeje jenoz lekarjowe, ale tež zobra jédź. We kuchinje możesch jón trjebacz a pschirawjacz na wschelake waidnje. Mésesch z nim kołotsce a juschki sferjenjesch, możesch jón předwdacz k pomjatkam, k wjazu a jesam. Z nim so kazda jedź polepschuje a lepje sm̊ol, tež cži lepje traje.

Chcemy tež na to spomnjecz, so je kobołkowa brěcža dobry srědk pschecziwo narnlawym chorosczam. Pschedy hacž kherch wotpawaj, derbich nichtó kobołka zwacz. Zo by potom wottrowił njezpschijomnu wón, możesch hischcze zwacz pětschtikli, kotrejmu wonu abo huboru žel wotpokacz i mjetczku.

Najlepje wón kobołk sklukuje, hdyž je cžerstwy. Nětsche ludźo wschak kuzdy kobołka jedz njemaja, tež je w lunje cžeke, dołha i cžerstwy kobołk. Tu pomha jenoz kobołkowy drjak. Pothodźmy wsched wobjedom, zwacžmy abo wjecžerju możesch bracz tźi abo kobołkoweho drjaka z mlokom abo wodu.

Njeslapjwajce skromne wschédne rostliny naschcje domaciny. Móža wam pschinjesc wjele wuzitka, wam zakhowac strowotu, haj podlesdzicz žiwjenje.

Z Łužicy

* **S Hornjcho Kamjenca.** (Zapalecstwa dla sažudženy.) 25lětny murjeř Kurt Hanja z Hornjcho Kamjenca bě tři léta khłostanje zapalerjowa dla wotsedźał. Kónc septembra 1931 běchu jeho z khłostanje puschczili. Wón pak bě ledma léto nowcho stójnistwa sdźerža. Jeho winowatcha, so je 17. oktobra 1932 na ranje spytał, kheżu cžo. 216 w Hornim Kamjenca zapalicz. Hanja běsche do tcho z lorczmach pil a zjeklow, so njewě, schto je potom cžinił.

Za wokomik wo wšitko přišli.

Zrudne su sčehwki plunowcho rozbuchnjenja we Neunkirchenje. Twarjenjo blizko potrjechenjeje železowoje fabriki su wšitko dospołnje zničene. Mnoho wobydlerjow, kotříž so dźensa wutoru pokhowaju, nawalachu nahlu smjerć pod swojimi zasypnjenymi domami. Druzy zaso so bóle abo mjenje zrani. — Na wobrazu widźimy, kak so zwobalene zapjeni wróćeja k swojemu nědhušemu domej, kiž je jenoz hišće hromadka drjewa a kamjenjow. Jich začuća njemóžomny sebi derje předstajeć. Bóh zwarowaj naš kraj před podobnymi njezbožemi.

Jeho běchu pak widźeli, kak běsche wot njenawanjeje khěže khwatał. Wobeh njeběsche wjele schkody naczinił. Hanja bě 1 léto a 3 mězacy jastwa a staji so pod dohlad policije. Nimale 4 mězacy jeho pschepytowanjeje jatby žrjd jako wotpokucžene khłostanje wobhładowasche.

Z wobkhodneho žiwjenja

Hdyž sto cžłowjekow w Němskej mjenu Tack słyscha, dha we 99 i nich, so so jedna wo znatu wulku wobuczu firmu Conrad Tack & Cie w Burgu pola Magdeburga. Wšo njepokakuje pschedewjacze jako tworowu dom swoju wulkosczu a impoantnym twarjenjom, tola dyrbimy womyslicz, so so wschédnje 25 000 porow stupnjow do wjazy hacž 140 žamžnych pschedawarnjow w Němskej scjele a so 4000 dźełacerjow a pschitajenjow dźela w službje firmy, schtož dawa dopóinacz wulki wobsah tutreje organizazije.

Najwjetschi dźel i pschedawanju posłajeneho wobucza je we mjenowanej, psched 50 lět wobstejacej firmje ihetowjenu, w fabrizy, kotrejž tež w cžasach krisy trjeba njeběsche, dźełacerjow puschczicz, a kiž je pjenježny rjap města Burga.

Po najhonjenjach nimale pol lětstotka pod mjenom Tack so w jeho fabrizy najlepsche na dobrym a płacžizny hódnym wobuczu dźela.

Po trěbnym pschetwarjenju je w Budyschinje na Bohatej hasy 14 nowy wobkhodny lokal firmy Conrad Tack & Cie naitak. Je pětnje a spodobnje wuhotowany a poiticja Tackowym tupjam nowocžasne pschijamnosce. Najbohatschi wubjerk modellach dokonjanych formow a dźerzliwosczi a tunjosczi Tackoweho wobucza jim tež w Budyschinje a wokolinje wulke kolo pschiwisnikow swjesci.

Swójbne powěsće

Sesmjerichi: Korla August Jenoz w Malym Wjelkowje, 81 lět; thowanje je dźensa wutoru. — Gustaw Rodig, famtarski mišter w Kamjenju, 57 lět; spalne potkowanje budże schtwórtk pop. 1/2 hodź. w Drjezdźanach-Tolkewitzach. — Helena Stöckliche, w Hermersdorfje pola Kamjenca, 21 lět

Zapósłane

Zakitan'e młodeho Serbowčana

(Wotmołwa na lesćiwe rěče.)

Stó praji, zo ja Pólski sym,
zo njejsym serbskoh' nana syn?
Stó wědźeso mi porokować,
z kim njesmjem za Serba so wudawać?

Tym dźensa nětko wotmołwim,
zo njeliču so mjez druhim,
kiž mjenje wuznamnoh' spisachu,
hnydom so wjednikam runachu?

Stó praji, zo ja skodźił sym —
nam Serbam w kraju łužiskim,
hdyž wustupował za Serbow sym
we krajiku ryzy słowjanskim?

Tom' dźensa skónčnje wotmołwim,
zo njejsym toh'dla hnydom tón,
kiž swojim do h'by rěči rjenje,
za khribjetom pak wšom' smjeje.

Chcu na to wšitkim wotmołwić,
kiž chcyli mje rad znjemóžnić,
zo byrnjež napřećiwo sónwali
a zdź dźiž so pócowali,

tohodla hdyž dale tón,
kiž Serbam chce zwoprawdźić són.
Pokročować chcu w dźele toho,
kiž dyrbješe wzdawać so wšoho.

Budźe so skokjeni w Łužicy,
hdyž womjelknu na přecy!
Dźełać chcu nětko hišće wjacy
a přinošować „bjez druhej" pócy.

Tym falešnym profetam pak
ja priwolam: „Přińdźe tež čas!"
hdyž wotlićić budu cheyć z wami
a pokazać „pomóc" mjez nami!

Jězorski.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Wólby do wokrjesneho sejma (Bezirkstagswahl).

Wulicjenje wólbnych wunoschkow stawa so srjedu 15. februara 1933 wot dop. 1/2 10 hodź. we posedźerni hamtskeho hejtmanstwa w Budyschinje na Bismarckowej drózy 21.

W Budyschinje, 11. februara 1933.

Wólbni komišarjo.

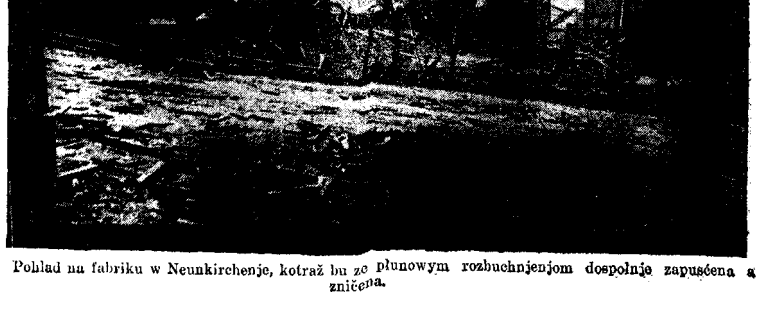
Hamt sa sjednoczenje ležownoscjow sa Nowoso je proseny wo dowolnosczi k sruunanju Wujezdźanskeje Wjes, do na ležownoscjach planowych cžišlach 25, 26, 29, 30, 138, 142, 143, 143a, 140, 134, 139, 121, 122, 100; 123 a 99 sjednoczenskeho plana.

Tutón namjet so po § 33 wodowcho jatonja wosjewi i namołwjenjom so bychu so pschipadne hórschenja pschecziwo pożadanemu wuzliwanju wody sa dwě njedźeli wot dnja wudacža tuteho wosjewjenja podpismenemu hamtskemu hejtmanstwu sapodale, hdyž su je wupokożene plany k wobhladanju.

Wobdźeleni, kotříž so w tutym cžasu njesamołwja, słuhja prawo so hórschicz pschecziwo rjadowanju wobnoscje.

W Budyschinje, 10. februara 1933.

Hamtske hejtmanstwo.

Pohlad na fabriku w Neunkirchenje, kotraž bu ze plunowym rozbuchnjenjom dospołnje zapuscena a zničena.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišći Smoleŕjec knihiščišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlaca abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje b[ez]ny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so baney hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisanje přinowędźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnia nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 39 — Budyšin — Srjedu, 15. februara 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Sakski sejm

W jatkhim sjezmje staj so wutoru w druhim čitanju zakoń **wo skotolčatšej komorje**, kotryž 1. julija 1933 do mocy stupi, a **přichilatnk k honitwinskemu zakonjej** přichilaloj.

Na to so wuradźenje k nanujetej **na snižnje automobilowego dawka a cźeŕdlowych płaćizjnow** přichiwobroćeši a wo **nuzy wobsedźerjow automobilowych drožkow** jednaše. Přichi tym so nanujet přichija, so so płaćenje spomoženje podperty njeje smě wot plombowanja abo přichedacja wozkego kola wotwisne cźinić.

Kamjeny wo zaśaŋdleŕiskich praschenjach a wo krizy wobrowu, kotrež so w poźedńim poźedźenju njeběchu wuradźile, so přichjachu.

Sozialdemokrat **Arndt** na to sa nanujetu swojeje frakcije wo rozšěrjenje a přichihodnjiche finanzowanje **Gerckowego plana** rěcźejo, kotryž by so dyrbjał teš na **nadsćenkowarki** nałožić. **Mjda** by so dyrbjała po tarifje płaćiła a dźela bychu so dyrbjale po nanujetach dźełaŕjerskich zakonjow a němskeje hospodarskeje rady wuwjesć. Dale zmi 40hodźinski tydźeń žadasche a přichećiwo wuwojej tudźej ratarskepolitiskej naprawje a přichećiwo nuzowanemu dźelu protestowasche. Skónčnje žadasche, so by so za njenujerjow podpjerańši cźaš na 26 njedźel wuwjerił a so bychu so tři spomožeśe wotwołži do jenoho nocźile. Rěcźnik z wulkej wótrowcźu wo Hitlerowym „rjeśitwje rěcźejo a namołwjenje němskeho knjeźerstwa „němski lud „pamjet" njenowasche.

Sozialdemokrat **Kautzjch** wudospołnjaja dźełosaradźowanje z tam žadaiche, kotryž by na nuzu hórišich a namjesnych rowow dźiwał.

Woigt z němskeje ludoweje strony na wožebitu nuzu ratarjerjow w Rudnych horach pokasa, kotrymž by so dyrbjało dźeło saradźić.

Smtskowny minister Rićhter praji, so je so knjeźerstwo přichezo prózowało, so bychu so dźěła na slatnych drózach, melioraziach a wuprawjenju rěkow tak přches zymu rozdźelile, so by so na kóždy dźěl kraja dźiwało, wosebje pak je so na nusowe strony w hornich Rudnych horach, Vogtlandskej a Łužicy dźiwało.

Skónčnje so z małym přchenjenjom sozialdemokratiske nanujetu přichijachu.

Němske knježeŕstwo w Pruskej zastojnstwa ze swojimi přiwisowarjemi wobsadźuje

W Pruskej so někotre kóždy dźeń wyšozy sastojnicy ze swojowu na wotpočink přcheždźeja abo so na dowolenje sćelu, z kotrejež so wjacy njewróca. Njejasny wotpust su znaći jako přchiwiđowarjo sozialdemokratiskeje, komiske abo statneje strony abo tola tutym stronam blizo stoja. Nowe němske knježeŕstwo je k tomule sapchinu nusowane. Přchiwiđowarjo nazionalnosozialistiskeje knježeŕstwo nadźěhuja, so by wsche wyschsche městna w staćje z muženi jich strony wobhađźił.

Ministerscy presidentojo němskich krajow wuradźeja

Němski smtskowny minister je bliske poźedźenje na wyschi schwórtk swołał. W nim dyše nowych pokmocnikow komunistiskeho pruskeho knježeŕstwa do němskich kraiskich rady sawjesć. Kaž je znate, maja knježeŕstwo rekowanskich němskich statow za njesakonśe. Tohodla so wobzamknje, so budźa w němskostatnej radźe přcheczźowo sowjetskeju nowych pruskich pokmocnikow protestowacź. Hač k tomu dóńdźe, ma so wotzakacź. Snajmjeńšcha so Bawerska próznje, so bychu němske kraje jenotne stejiskego stanowake. Po jejnym přcheprošenju so dźensa w Barlinje w bawerskim póstlanstwje bayerski, württembergski, badenski, sakski, hessenski, durinskki ministerski přchedsydja a sastupnizy tśoch hansaiskich městow seńdu.

Powšitkowny moratorium za ratarjow

Blišche dny knježeŕstwo wukas wuda, po kotrymž so po swojej Němskej ratarjo dla dołha a teź dla njesapłaćenja bankow hač do 31. oktobra 1933 njeśmědźa cźasacź.

Praschenje, hač budźa so teź rjemjeślnizy přchećiwo smju hač do wěsteho cźasa schkitacź, hischcze njeje rozsudźene.

Zapóstlanca Loebu z nasylnosću z předsydstwa dohladowarskeho wubjerka wotčšćeli

Wutoru přchipołdnju je so dohladowaŕšti wubjerk za schkitanje prawow ludowego sastupnistwa znowa z přchedsydstwom sozialdemokratiskeho sapóstanca **Loebh** zhromadźił. Přchi poźedźenju so sastupnizy wjchčh stronow wobdźělichu. Hdyž Loebe poźedźenje wotewri, so pola nazionalnych sozialistow howrjaja herjekanja sapocźa, kotraž nětkotre minuty trajesche.

Loebje njebě móżno, w tymle zwchonje rěcźeć.

Na to so nazionalny sozialist dr. **Frank II** złowa jimasche a praji: „Wokasuju na to, so přchedźyda njemóże poźedźenje wodźić, dokelž žejmowa najwjetscha frakzija a sastupniza němskeho luda njeźerpi, so by jedyn markšit a přchiwodnik dale wubjerkowe jednanja wodźił. Dokelž po tajfim přchedźydże njeje móżno, wubjerkowe přchedźydstwo sastawacź, ja jako městopschedźyda wodźenje jednanjow pschewojmu." Sdobom dr. Frank k přchedźydowemu městu stupi a

Loebu z njeho wuzjsćicja,

so by so jeho městna zmocnował. Sozialdemokratoju a komunistoju hromadźe poźedźenju wopusćeschcu. Dr. Frank potom poźedźenje wotewri a wopory Neunkirchenskeje katastrofy wopomnjawschi, poźedźenje jako znamjo dźělbraca sfónći.

Hdyž sozialdemokratoju a komunistoju poźedźenju wopusćeschcu, jich nazionalistiju wohanichu. Do sapóstanca **Moralha** z němskeje ludoweje strony, kotryž so tohonunja k wulkodej bliješche, jedyn nazionalny sozialist frasny a jeho z pjasću do khribjeta dyri. Hdyž žebi Moralh tajku nazbylnosć sakasa, jeho nazionalni sozialistoju se sale wuczjschcejachu.

Zraženja we Weißenfelsu

Wóśom nazionalnych sozialistow a dźewjećej polizajskich sastojnikow sranili.

Póndźelu wjecźor cźuješe **Želesna fronta we Weißenfelsu** swoju přenju wólbnu zhromadźiznu w tanniskim městowym dźiwadle wotmječ. W njej dyrbjesche přjedawschi Merseburgski knježeŕstwowy president **Harnack** přchećiwo faschijnej rěcźeć. Do zhromadźizny bě so něhdźe 800 wopytarjow sešcho, njes nimi něhdźe 250 uniformowanych nazionalnych sozialistow. Hdyž z Harnack na tribunu stupi, jeho nazionalni sozialistoju je spěwom „Nehdy by był leutnant husarow" powitachu. Na nazionalsozialistiske wolanje sa wolkhodnym porjadom zhromadźizny wodźer njeke dźewowasche. Hdyž cźuješe policija po žadanju zhromadźizneho wodźerja městneho wjednika nazionalsozialistiskeho wudyrneho wotdźělenja je sale wotwjesć, wulka hara nasta. Policija poca na to z pomocu gumiiowego klumpacha nazionalnych sozialistow je sale honić. Wósom nazionalnych sozialistow su sranili, dweju z nich z nožom, pódła toho dźewjeć polizajskich sastojnikow, dweju z nich z cźišćnjenjom stołow.

Papen a Seldte w Saarskim kraju

Nameśtny kanzler z Papen a němski dźełowy minister Seldte staj k pohrjebej woporow wubuchowje katastrofy do Neukirchena přchijěłoj. W knježeŕstwowym twarjenju w Saarbrückenje je Papen hlubše rozbujacźeje přchi cźežkim njeshožu wuprajił, kotrež je město Neunkirchen podešcho. Hdyž wo 100 000 hriwnowskim darje němskeho presidenta rěcźeschc, přchisponnii, so je to jenoš nałhwilna pomoz, kotrejž so teź pruske knježeŕstwo přchijamknje.

Papen bě teź sastupnikow nowin saarskeho kraja přchepročył. S wobzarowanjom na to pokasa, so běchu so wschelazy nowinarjo, njes nimi teź sastupnizy zentrumskich nowin, sapowědźili, so přchi přchijimanju wobdźělić.

Zaměšćenje Neukirchenskich bjezbydłowych wobydlerjow

Trjeriski knježeŕstwowy president je wojjewik, so smjeje sapoćatk přchichodneho tydźenja 80 hač 90 prozentow dźełacźerjow Neukirchenskich želesarnjow sašo chléb a dźeło. Městowe sarjadnistwo so prózuje, bjezbydłowych ludźi samješćicź. Najprjódy hospodu w schulach a nowotwarach namakaju. Sa dwě njedźeli dyrbja so sa 69 žiwjobow bydleńske baraki natwaricź. Sapušcźene khěje w Saarbrückenskej drózy so znowa njeuatwarja. Sa bjezbydłowe žiwjobny dyrbi so kolonija nowych domow natwaricź. K njesožu budźiche so přchi žanym druhe přchidało. Na Fónixowej jamje bě so přchiwodźenje powětra sulcźiło. Se žiwokom bě, so jedyny kerb njewobschkodźeny wosta. Hewak budźichu sta hórnikow žiwjenje zhubile.

Francowska Neunkirchenej swoju sobuželniwosć wobswědča

Saarski kraj, w kotrymž Neunkirchen leži, je hischcze dźensa franzowskemu sarjadnistwu podtajeny. Franzowski smtskowny minister je tohodla wschěm presektam w Franzowskej porucźił, so bychu wutoru, na kotrymž dnju su so wopory Neunkirchenskeje katastrofy pohrjebale, je wschěch sjawnych twarjenjow zhorhoje na pol pusćeśene wupowěźyli. Jako sastupnik franzowskeho knježeŕstwa je so minister sjawnych dźełow přchi pohrjebje wobdźělił. Straßburgska gnejiska rada je 10 000 frankow sa wopory wubuchowje katastrofy přchiwolita.

Jendźelskeho kommunista w Schwedskej sajeli.

Sekretara jendźelskeje kommunistiskeje strony, Andrewa Jenkina, su w Stockholmje sajeli, hdyž dyšnjche z mětta wotpuczowacź. Pola njeho su tak poćeźaze pišma namakali, so jeho policija je Schwedskeje wupokaże.

Jendźelskeje amerikanska politika

Jendźelski pósłanc we Washingtonje je hacź dotal bjes wuspěcha z Amerišu wo rewisiji wójnskeho dołha jednał. W jendźelskim delnim kněmje je ministerski president Macdonald na praschenje za wójnskim dołhom wotmołwił: „Jendźelske knježeŕstwo je do toho swolilo, so bychu so zdobom přchi **jednanju wo wójnskim dołhu teš žiwotowe praschenja** rospominałe. S tymile jednanjemi dyrbi so dopjeć, so by so **wikowanje sašo wožiwiło** a so by so **spomoženje žiwća** wobnowiło. Wuprawa wójnskeho dołha je drje ważna sa wožiwjenje žiwćowskeho wikowanja, tola jendźelske knježeŕstwo je stajnje přchipósnało, so dyrbja so teź druhe hospodarske a finanzne praschenja rosrišacź. Jendźelska by so wjeselika, hdy by so mohła z Ameriku wo wschěch tychle praschenjach dorěčeć."

Na praschenje wjednika oppozizije **Lansburya**, hacź może so žejmej rjej, kajke su to rěcźenja, Macdonald wotmołwi, so je přchero rjekł, so, kaž dołho so wo wójnski dołh jedna, so jendźelske knježeŕstwo wo dorěčenje z Ameriku prózuje, kotrež Jendźelski dowoli, swoju europisku politiku dale wjesć. Konferenca wězwuwitojnych je sa žiwćowu hospodarsku konferencu dźełowy program nastajała. Wón teš praschenja wopschija, kotrež dyrbja so z Ameriku rospominacź.

Hoover žada, zo by so złota měna wobkhowała

Přchi składowjeći wobzwjeźenja Lincolnowych narodninow je president **Hoover** w republikanskim klubu w Newyorku rěcź měł. W njej praji, so žiwót cźežko schkoduje, dokelž je wjele krajow slotu měnu spuschcźi'o abo dowos z kontingentowanjom poćežiło. Wschitko hromadźe je 44 statow je sloteje měny wotešchło abo wobkhad je slotom zbrje wobmjesowało. Tute wuwoine twory dźełaja, z turinmi wuwjacźnymi tarifami a z kwotowym systemom tele staty hospodarstwo zyeho zwěta podrywaja. Sjednoźene staty połnóżneje Ameriši je wschěmi zusymi statami na jenake waschnje wulkhadźeja, jich zła su, hdyž so wudźěłaze tkoty druhich krajow na z'oto přchelicźejo, njiśche dyźi zła najwjazy wukrajnych statow.

Jeli so budźe trjeba, budźe so Amerika móz schkitacź, tola wona zenje slotu měnu njewotpuschći, dokelž by so z tym dospołnje zahubiła.

Hoover potom wukraj napominasche, so by so sašo k slotej měnje wrócił. Sćěrjej je trjeba, so by khrobje a rańuje sobu dźěłał, jeli so so njeźmě zyła zibilizazija zynyć. Wuschmórnjenje wójnskeho dołha abo jeho revisija njebyschtej samej mohłej žiwćowe hospodarstwo wožiwicź.

Pódła toho by Europa mohła swój doth sapłacźeć, hdy by so bronjenja wostajła.

Přchijnawa pak, so transfer wobcźežnjosće cźini, tohodla wón, Hoover, nanujet přchijimna, so bychu so płaćenja swjatkarjow k spezialnemu sondej wuzile, z kotrymž by so nawrót k slotej měnje wołóźił. Jeli so pak so Europa

njeho k zwobdarjenju wobstojnej fleta wroćila, by wona Ameriku do dospołneho wosamjezenja a zyły zwět do hospodarskeho zakotwjenja dowjedła.

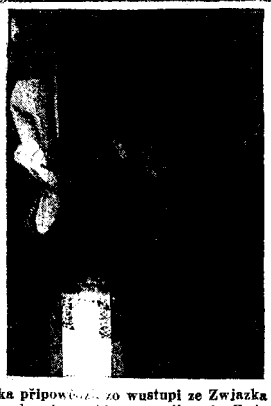
Lindbergh chce Ameriku dla wudrěwańskich pospytow wopuščić

S Londona so powě, so je Lindberghowa zwakowa, Hiltjbjeta Morrowa Morgantowa, w rozwezenju prajiła, so chce Lindbergh, kotryž je prěni z kładłom z Ameriki do Europy pschilecził, z Ameriki do Europy wuczahnyć. Kaž je znate, su Lindberghowscho prěnjeho zynka rubili, jo by jeho Lindbergh z wulkej summu wukupił. Pschedy pak hač je to mohł, je zynk w rukach žydowskich wotwjedzerjow wumrjeł. Lindberghej pak hrohyli, so tež jeho druheho zynka rubja, jeli so wulka summa za njeho njewupłaci. Posledni wudrěwańscy pospyt je so w januarje stał. Lindbergh je so rozsudził, psched wudrěwarjemi do Europy cekajuc.

Japanska hrozy, zo ze Zwjazka Ludow wustupi

Japanski kězor je dwohokonemnu mnohotwu poručił, so by japanskemu zastupnikej w Genfu nowe prawidła dał. Japanska pschisporjadarje njewotwisnuje Mandzuskeje wróćo njewotnje a, jeli so by tryeba było, je Swjatła Ludow wustupi. Swjatł Ludow dyrbi sa jeńskuli samowitosći pschewzacz, dokelž porucenja wuběrka Swjatła njeńsu je zakładnymi žadanjemi Japanskeje pschesejene.

Djenjatmaceśjatwaty wuběrk žada, zo dyrbi japanske wójsko Mandzusku wopuscheńcz a so na jeleśnje pozmo wróćo ćahnyć. Dale ho poruca, **tšom rasischim mandžuskim provinzam tši samostatne zarjadnistwa pod chinesiskim nadwjezźiwom dać.** K jednanjam wo nadrobnoscjach wuprawy so djewjecz mozow Washingtonskeho sprěcenja a dale Němska a Ruska pschepytosche.

Japanska připowěź. zo wustupi ze Zwjazka Ludow. Matsuoka, japanski zastupnik pola Zwjazka Ludow, je nětko połnomóc dostał, připowěźiś wustup Japanskeje ze Zwjazka Ludow, njestaji-li so wubjerk dźewjatnaćoch na stejśišco, kiž je tajke, zo móże jemu Japanska w mandžuskim prašenju přihłosować.

Wumětstwo a hudźba

Palastowe dźiwadło.

„Drjewjane křiže." Wójnsko filmy, kiž wójnu žwikaju, su jara, jara žadne. Smy před lětami widźeli jenički tajki film „Wječorna fronta 1918". Franzowski wulkofilm „Drjewjane křiže", kiž so tukhwili pokazuje w Palastowym dźiwadle, hišco pjetrjocki tamón film. Je to wójnsko dźelo francowskeho režiserja Bernarda. A skutkuja tu sobu jara dobri hrajerje, wulcy wumělcy. Film pokazuje z brutalnej wernosću hrózbnosće a zadawjesće walkomordowanja. Wirkuje hłuboke wozrunowcho zawzanja. Hnujace, haj jimawe su sceny mrějacych wojakow. Cyły film je strašna wobskorźba wójny. Je wunnamje, zo runja Francowska je swětej dała najwjetši pacifistiski film „Drjewjana křiže", njez tym, zo so pokala nas sfabrikuja filmy, kiž stawja wojakowanje. Kóždemu pak, kiž sej wobhladuje film „Drjewjane křiže", dorje znajmjeńša na khwilu zamóże sonjenzo „wo radosći słódkeje smjerće za wótcny kraj." Nadźijomnje tutón film zmjeje znajmjeńša trochu wobćehnjerskeho wliwa na europske narody. Při dźensnišej šěrjawcy njez narodami wšak dyrbimy so bonišej šěrjawcy njez narodami wšak dyrbimy so bonišej, zo w najbliższich létach zamóżemy we wopruwdźitości zasy hrózbne wulkomordowanje, stokróć strašniše. dyžli móże nam pokazać tajki pacifistiski film.

***

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 15. februara 1933.

— **Wo wjedrje.** Psches nóz, mohł rjec, skradu, kaž by so bojała tak posdje zatrjeć, je so nam nowa zymnišća w našbym do kraja nawalita. Hona a pola su jako z běłym ratom pschikryte. Sa cjichim leži śnjeh w nasich stronach wjace 15 cm. wysoke. S drohim a wyschich pucow je sdźerjeny a zanjeany do pschirowow a zlobow. Wčera rano pschecyhnu hyšće wjetšego hrjadźu Němšća. Mjez 5. a 6. hodź. we rano zachadźeše wjewidero nad Berlinom a wokolinu. Dwójny w Barlinje wbił do sdźerjenego a jenerakaraje zajedze. Njewjedero pschejde zadawny sněhowy mjerjeł. Też nad Dr... a wokolinje so wječera rano njewjedro rozp... drje be we Wrót hławje a wokolinje. Tam nje... ...ńsnje łoćinu zachadźeše. Wjacy rozwo... ...a hajnu, dokelž be tark do zwonow zalił. W Kr... ...(Wjerchnjeńcy) zachadźachu śnjehowe mjerjele. ... ...łodojteho powětra i po wječnem łodoteho morja ... ...ale wospuch nad hrjedźnej Němšej wuminuźe a běchu ... ...i pschiścimi hewak žadneho śmjeteho njewjedra. Po starym tajkim prajenju hrožy nam śmjerć wjacy, hdyž je na nahe wjesow hrima. W połnocnej Amerizy zakładźachu njedawno njembre śnjehowe mjerjele o tola...staje zwonka hima. Schkleńza pokazuje na njewotmjenu wocaj. Wot dźenjnišcheho ranja dże jasno powaha... ...apowacz. Se zapada abo wjeczera pschikład a nawa wosnima a pschinjese nam najskerje krótke nałbnišće... ...ćrjenje. S atlantiskeho oceana pschikhadźeja jasne wo tom, zo wubjerk z lodowej fronce. Najsterje dostajenom ...ajn ...ńca. ... Jutje khwórk słónčeje 7,12 hodź. a ... 5.18 hodź. Wjedźacy śhadźa w polnocy 12,00 a ... 8.59 hodź. — ... wječor w 7 hodź. barometer ... ...ygrometer — 22, najnišcha dnjowa temperatura 1 stop. Copłom. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer — 12, najnišcha temperatura w nocy 5 stop. zymy.

— **Rosprawa wo dźełakowšći měšćańskeje polizije w měrcu januaru 1933.** Wosjewjenjow sapoda so 196. Wone so tałke rosdźelenja: 27 pschestupjenjow pschedpisam drohowoje polizije, 59 wobthadnych wosjewjenjow, 3 dla pjanicow, 10 dla prošerstwa a dundanja, 5 dla pytanja z kjejerstim listom, 5 dla njedowoleneho pschestupjenja mjejew, 3 dla sebracja cjišćenych spisow, 1 dla jedanskeje jóerki, 1 dla chłostajomneho pocźinanja z politiskich pschićiznow, 1 dla hońtwinskeho pschestupjenja, 3 samomordarstwa, 80 hewaschich wosjewjenjow. Woda so 572 rosprawow wschelakeje drohiny. Pschikrótschene chłostanje nakrjowaschе so w 104 padach. Wotměchu so 4 kontrole samokhodow. 18 wazbow so sasa a 8 so pschedwidźeje. 19 wozbam so ćeśa...

...cha poliçi. Nimopuczowazym wandrowiskim w... 842 jedźnych znamkow a 817 španiskich znamkow... dowaschе so 17 shromadźijnow a pscheduschtow... monstraziskich cahbow. Pschewjedźe so 84 ... kontrolow, 44 pruhowanjow filmow, 160 kontro... low a korczmow, 105 pschemyslownych revizijow, 7... pruhowanjow płaciśinowych taflow a śnjezowanja... cjišnow, 10 we wobydleriskich należnošcach. Wotzwa... so 48 pruhowanjow zyrobow. Pschepytaschtaj so 2 na... ležnošći korczmarskeje konzesije a 1 pózcziwostnje... lizije. Statiliskich zapiskowanjow sta so 12. Pschepo... waschе so w 20 pažowych należnošcach, w 32 należ... nošcach wukrajnikow, w 12 brónjownych należnošcach, w 17 politiskich należnošcach, 37 dla wuświedčenjow k sašupej do němiskotatneje wobory a 17 wo jakosnych a zbrannych cjišćenych wězach. Nimo teho pytasche so 10 króć sa sakasanymi cjišćenscheńkimi spišami a 1 króć ja brónjemi.

— **Měšćańske dźiwadło.** Djenja so hraješe w 10. abonementnym pschedstajenju E ludowy kruch „S... muśeskrojo" wot Sigmunda Graffa, spisacela „Ri... neje dróhi". Prěnje pschedstajenje, jene z prěnich ... jeli, měšeńske wuspěch, kajšo je nětčko žadne za Bu... Wobrich „Schwórk muśeskrow" njeśeši za wut... „Njeskónčneje dróhi". Schwórk we 19. abon... pschedstajenju B hraje so 149 bodź. posledni króć ... Strauzowoje operety „Žona, kotraž wě, schto chce". ... na rólu hraje jako hósćej Diana Flamm, prěnja sp... Barlinskeho Metropolskeho dźiwadła. Pjatk hraje se ... abonementnym pschedstajenju C prěni króć Eduarda ... neckowa opereta „Wjesołe puczowanje" pod režiju ... Kuntzy. Pokazujemy na hósćina hru Swjatopałkowe... wadła Maśka a Morija pjatk pop. w 4 hodź. a pop. w 8 hodź. Městna płaca 30, 50, 70, 90, 110, ...

— **Wokrjesny swjatł Budyskeho hamtskeho he...stwa.** Pjatk 17. februara 1933 wot 1/25 do 1/27 hodź popołdnju wolmeje k. prof. dr. med. Fetscher-Drjezdźanski w sarjadnistim twarjenju wokrjesneho swjatła w Budyschinje na Tšelanskej dróhy 5 radupodawanje w mandźelskich a serualnych praschenjach. Radupodawanje móża wschitkim wobydlerjo wokrjesa a města Budyschin darmo wužiwacz.

— **S njewobhladnivym jedźenjom na žywjom motorskim kole** běsche jasnkar Maks Jokuff z Krakez wot Budyschego kamjeskeho hada 35 brinnow pjenježneho khłostanja abo tydźeń jatwa napokoženy dóstał. W powołarskim jednanju psched krajnym sudom so jako swójeźi, so je w nozy k 22. augustej 1932 z Budyschina domoj jědźo na Mar... kowjesej dróhy w Budyschinje pschistajenja a jawališ... wina Lischku, kiž běsche dróhu pschekrocził, powalił. ... běchu pschi strožeńcach widliskich zajate a jeho bi... chorownje dowjezli. Jokuffowe powědanje je so zaćiš... pschi postajenym khłostanju wosta.

— **W měšćańskej khownej lenzliji** (na radnic... pschinm **posthodze** zu **wupołożene** cjišła 1 hač 7 ... nicho dźela a cjišła 1 hač 4 druheho dźela **nje**... **jakoužicho łopjena** kaž też cjišło 1 **jakiseho jako**... **łopjena** sjawnje k **wobhladanju** sa kóždeho.

— **W Pschejcu wobuczowy dom w Budyschinje** na ... haju 10 je po starostnym waschnju dale wjedźe. W ... kupujerje tam derje wobnesa snateje dobreje znamje... gel", kaž też wschě druhe kožane a fikzowe wobucze. ... kedźujerje też nowěschit w dźenjšnjischim cjišle. W ... wobuczowym wobthodze mózeje šerjski rěčerj, kotryž ... Pjech je Serb.

— **S pohjedźenja měšćańskeje rady** 11. febr. 1933. (Swobodne njedźele 1933.) Jako wobkhodne njedźele ... 1933 pohaja so 3 hermanske njedźele a 3 njedźele do hoł... Wobkjedźene hejtmanstwo ma so prošeć, zo by nimo tych ... hišcheje jednu swjatu dźeń pschi tyhdźelnym zwjedźenju a ... prěnju njedźelu w oktobru dowolilo. — (Rejwanja.) Ma... da wosnje k wedźenju, so je měješcel dowolnosće k rejwa... ni so tuteje dowolnosće wsdał.

Hózdź

Psched dwě sćeše lětami so psched Drjezdźanskim nowym městom hač k wulkej Drjezdźanskej holi schorka, dalońka, njepłódna krajina wupischesćerašche, kotruž po kajkosći jeje jemje „pěski" njewuwachu. Cjechosko, wěry dla ... wótzneho kraja mjenjachu, so tam prěni sadźydlichu a cjišku wožadu sakošchu, kotrejež zobunstawy běchu swjetjicha zahrodniznu a njepłódne pěski do płódnych zahrodow pschetworichu. Djenja tamna strona Antonowe městso rěka, a stare mjeno „pěski" je so hižo dawno zhubiło.

Wěsche symne popołdnje januara lěta 1727, hdyž wobdźenj karu, ...

...ł halosami nakładźenu, w „pěskach" k zahrodnischenu domitej pschijwsche. Tehdy drjewo hischcze tak žadne a drohe njebě, kaž w naschim cźasu, a khudym bě dowolene, zebi zwoju palmu potrjebu i bliskeho lěsa wotewijaez, pschi cźimž njeběchu jenoź na žuche halozki pokakali. Tohodla też na halosowej hromadze zwětka šetera leješche, kotraž bě nětoru rjanu halosu wot jejneho zdonka wotrubniła.

Mjes tym so mlodźenc karu na jemju puschcźi, so by wrota wotewrił, so wokno w najšinje wotewri, a hłowa wobstarnege zony so w nim pokaja.

„Derje, jo pschindźesch, Mateje!" žonjsa mlodźenc pschiwola, „hym hižo kaž na jehłach bjedźała. Wjerschownka Petrikowjša je k djenjnišnemu wjeczorcej hromadu wonjeschkow skasała, a w straśe chyžu hižo se swojimaj facźekymaj wohonjaj zwjtaeź, so do rostlinowe wutaez."

Matej měješche nušne, je dowje drjewo do dwora bewjese, na cjoł so do rostlinowe poda, kotrejež cjopły powětr jemu nětčke derje cjinješche; pschetoż wón běsche so ...

...ł drjewom duzy domoj zahrěć a zapocźiť.

Rostlinowinja, do kotrejež měješche Matej někotre zkhodźenki dele zmpiez, ani wulka njebe, ani wobsobuje twarjena. Njedźiwajcy na to mózachu so rostliny, kotrež w rjej stejachu, pornjo tym w kajkejžkuli druhej rostlinowni pokazacź; pschetoż Matej běsche nałhonity sahrodnik, runjez kralowšzy dwórizy sahrodnizy jemu a jeho runjesce wudmo „kalne sajazy" dawachu.

Wobsebite kuźo, spodźiwna rjanosć na wyschitkich prenicźkach wotpocźuje, njech je je pschiroda zkładźika, njech wumnětšnje. Schtó so njeby swjeselił, wohladawschi pisanu pychu wschelakorych kwětkow, hdyž wonkach kruty mrós semju spina a jeje dźeći w njej jate bjerźi? Wobrjedź kwětkow mlodeho sahrodnika pak nětčke jena stejeśche, kotruž wón spłakował njebě, kotruž pak budźeśche tola rady swoju mjenował, runjez bo bojeśche zebi zamemu to wótzje wusnacź. Tale kwětka Hańźka Mudrez rěkaśche a so pod jednorez drastu z bruneho płatu khowajsche, runja łuboźnemu zpěwarjej žołobikej, kotruž ma najwjeźchnišchu drasećźicźku.

Hdyž Matej so rostlinownje stupi, jemu wutroba žyznišcho klapasche, ale niz jenoź, dokelž běsche z drjewom tak wuzłak. Wón pak so prózowaschе, swoje roshorjenje potajicź; tuž holczku prośeše postrowi, na cźoł, runja jej, kwětki wotrěźowacź bocźu.

„Nětko prje mójm hicź?" so Hańźa z druheho kónza rostlinownje wopraschа. „Boju so, so wjazy śkazu, hacź pomham."

„Na zane waschuje!" Matej so zaćerwjenjowschi znapschecźiwi a zebi wulke krejpjele potu z wobliča trějeśche; „je-li so macze hewak trošchu khwile —"

„Ale hdyž rěkajo a łamajo schkody nacźinju?" Hańźa staroseźiwje djeśche.

Matej dyrbjeśche sam pschi zebi holzy prawo bjez dacź; pschetoż wón widźeśche, so tam wona jemu do schkody rěkaśche a łamaśche; ale woboje jeho dozpka njebołeschе. Tuž też wón wotmołwi: „Nó wschak nó! Moja pjasćej je tola tuj erdschca hacź Waschа ruka, Hańźka; a hižo tohodla kwětki tak boliej njebudźe, hdyž je Wy wotrěfujeeze abo łamaeze."

Wokolo wjeczora běchu wonjeschka nawjasane, a Matej ...ł nimi wjeźoły do starego města kročeśche, do hrodu na Kischinej haju, hdźej wjerchownka Petrikowska bydleśche.

Hród bě w kwětce wjele tyhodźow wójskowych ... błyscheschcźeśche, so so naschemu sahrodnikej psched wo... wschu hłodoteśche, hdyž bo hrodej blischeśe. Zwły lěs ... wonjaseze oranźerje a druhich wukrajnuch rostlino... truž so wot hrodowych duri po schérokich schodach ... cźehnjeschе a so w kwitatym kwětce pišanych kaupow ... leschе, Mateja powita, kotruž nětko spóźna, so bje w ... rostlinowinja pospjedna bya, kotrejež wuplody bě... k djenjšnjischej zwjedźenišej hoscźinje žadale. Dokelž ... bjesche na pjenjezy za pschinjesene kwětki khwiłku cź... měješche sčakowacź, wulku cźerjódu a wschu krajnoźcź... prošchenych hoscźi wohladacź, kotrjž běchu so na ... j drohotnymi kamjenjemi, slotom, sćebrom a kwet... wupyschili. Jenoź pschi ramym so Matej bjesćeśe ... liczby kuczow śmimy, kotrejž jena po druhej pschijedźe ... kotrejhž j jasnym płomjenjom so palaze žmolane fak... ho wocźi klepjachu. Skónczuje běsche wón pohlidnu... holkej wulkeho města cźekmy a po šamotnym puczu ... jenu bydłu kročeśeše, kotrejž cźenne łaz nóz pschi ... Lubja leješeše. Zaneje śwjezy w zlym domje wosjedz... pschetoż dźeśacz běsche hižo wotbilo. Schtóż jeśenem ... to je sahrodnikej jeho rostlinownja, wo kotruż dyrbi so ... najprjedy a pschede wschém starasć. Duż też Matej, ... bacź do swojeho bydła horje dźeśche, swoje kročeze do ... linownje najtajt, to by hižo hižo jomu w pjeny pschi... Wón darje wotewrił a zastupi. „Nó, nó! hm! hm!" ... pschekwapjeny sam sa so bórzejšche, „takke cźyste! ... nacźe, pjatnacze gradow šnajmjeńšcha. Schtó też to ... bydłó? Macź niz; pschetoż ja hym ji zpěrnu rěźał, so ... khodźicź njedyrbi. Harź je znamo hańźe —?"

(Pokračowanje ješćehuje.)

S **Dubrawy.** (Njesbože.) Tu ša žo njedawno nješčesće w ſadowej ſahrodze wješnjana. Tutón ſchtom mjelopa. Schtom padże na 91ětneho ſchulerja Kerna. Na ſwoje hólz žo jenoż na thribjecze ſ lohka ſrani. Hewat žo jemu nicžo njesta.

S **Barta.** (Pichednoschk.) Ssobotu 11. februara we wječerſtim towarſtwje ſa Bart a wokolinu k. wyſchſchi kapitant na wuſt. Lóſcha ſ Weinbühla wo wójnſkej wiże a bitwach na nawjeczornej fronczje pſchednoſchoważe. Pſchedhyła k. Neumann powita bohacze pſchitomne ſobuſtawy a jich mandżelſke każ też mnoho hoſcżi. Jako běſche na wulku nuſu cżaża pokaſak, pſchepoda pſchedhyła ſłowo k. wyſchſchemu leutnantej Löſcherej. Tutón rěcżeſche najprjedy wo pſchicżinach, kiż ſu wot Versmarckoweho cżaża hacż k Serajewſkemu mordarſtwu wójnje wjedle. S pſchednoſchka běſche ſpóſnacż, ſo njeſta winu na wójnje njemějeſche, ale ſo ſu ju jeje ſchcżeſelio k wójnje honili. Na to roſtoſi pſchednoſchk ſ pomozu wulkich ſtżiżkow poſtupowanja němſkich wójſkow w auguſcze 1914, wošebje położenje 3. armeje a generalnym wyſchtom ſ Hauſenom. S mnohimi ſłowobrańſami pokaſowaſche wón potom wulke bitwy a wjeſoweje wójny. Mnohy ſ pſchitomnych widżachu wón a wjeſy, w kotrychž běchu we wójnje pobyli. Tſinſki pſchednoſchk ſtónczi žo ſ wulkim pſchiſtlejſkom a ſ tymi ſłowami pichedžydy.

S **Drožďžija.** (Najſtarſchi wobydleŕ ſemrěł.) Njedżelu pokhewachu najſtarſcheho wjeſnjana a wobydlera Hrodżiſchczańſkeje wożady. Bě to wumělkař Jan Pjetſch, kiż bě dożył ſtarobu 93 lět a tſjoch měſacow. Pjetſch je žo też tu w Drožďžiju narodżił a je cżaż żiwjenja tu ſkutkował na żiwnoſcżi, kiż bě pſchewjal wot nana.

S **Pomorz.** (Njesbože.) W dżełarni inſtalatora Staatbauera ſta žo njesbože. Pomocznik wuporjedżeſche ſwjetwazy kontakt. Pſchi tym njebě milinu pſchetorhnył. Milina jeho porasy a wón wědomje ſhubi. K. Staatbauer na pomoz pſchikhwata a jeho wuſmwobodżi. Pomocznik je žo na ruży ſpalił.

Z **Baconja.** (Nowy ſtražmištr.) Naš prjedawši policaj, k. wyšši gend. ſtražmištr Šolta je do Lubija přesadżeny. Tak móže wón w tamniſim wokrjesu swoju serbsku rěč też derje trjebać. W Baconju maju nětk noweho ſtražmištra.

Z **Khrośćic.** (Nowy pućowy mištr.) Zastojnstwo pućowego mištra w gmejnje bě wupisane. Seſco so zamolwichu. Gmejnſcy zaſtupnicy wuzwolichu na poſledniam poſedżenju k. Mikławſka Młónka. Stary pućowy mištr, k. kubleŕ Symank, bě na wſě 12 lět tute zastojnſtwo ſwěru zastaral.

S **Wulkich Sdżarow.** (Paduſtwo.) Njedawno hakle tu paduſchi pola korczmarja Strojbka kradnyli automat. Nětko ſu w nozy k pondżelſi też paduſchi pobyli pola marja Sikerta. Też tam ſu kradnyli automat. Nadżeju jón potom roſpacżeny w ſahrodze. Paduſchi ſu tam wjele wodnjo ſtradżu wokno wocżinili a ſu potom wudżiwſchi ſkładnoſcż kóſlopiowoweje ſabawy a tonnu njemyleni ſo ſadobyczż a pjenježny automat kradnyli.

S **Wojerez.** (Ssamomordarſtwo.) Tu je žo na twarniſchczu wobjeſnyt 19ětny moleŕſki Köhler ſ Hórnje. Pſchicżina drje je była njeſbožowna luboſcż.

Z Łužicy

* S **Wjaſońzy.** (Pokhłostanaj.) Pſched małej khłostarni komoru Budyſkeho krajneho ſuda nějeſchtaj žo wikowarſke ſ maſchinami Alfred Moriz Auſte ſ Wjaſońzy dla ſpytneho jebanſtwa a nějeczeŕ kenzlije Richard Röſſler tam dla namokwjenja k temu ſamokwicż. Hamtiſki ſud w Biſchofzwjahach běſche Auſtu k 10 hriwnam pjenježneho khłostanja abo 2 dnjomaj jaſtwa, Röſſlera k 30 hriwnam pjenježneho khłostanja abo 10 dnjam jaſtwa ſaſudżił. Wonaj žo pſchećiwo tomu wuſudnej powołachtaj. Budyſki krajny ſud je pſchećiwdżeł, ſo je Auſte žebi ſ njewoprawnjenym żadanjom ſabłudu dobyczż ſpytał a ſo je Röſſler Auſtowy plan ſnajo jemu žiwoju pomoz poſkicził. Ssud pſchećiwſki wuſud ſběhny a ſakudżi Auſtu k 25 hriwnam a Röſſlera k 20 hriwnam pjenježneho khłostanja.

* S **Woſtrowza.** (Wuwinowany.) Barbjeŕ a klawěrowy hrajeŕ Waltaŕ Meyer we Woſtrowzu běſche tamniſcheho wupomhaŕſkeho pjenježnika a braſchku Oskara Kühna ſchkodżenja dla wobſkorżił. Pſchi žiwdżenju tamniſcheho młodoſtneho towarſtwa 29. oktobra 1932 w Klóſchtrſkej korczinje w Marijnym Dole, hdżeż Meyer a Kühn dżełaſchtaj, běſche žo pſchedawarjej ſ Luboſa ruczna toſchka kradnyła a žo poſdżiſcho wonkach bjes pjenjes namakała. Kühn je pjecza Meyera winował, ſo je žebi toſchku pſchiſwojił. Hamtiſki ſud we Woſtrowzu běſche jeho ſa winowateho ſpóſnał a jemu 8 hriwnow pjenježneho khłostanja abo 2 dnjej jaſtwy napoložił. Kühn powołanje ſapołoži. Mała khłostarſkeho komora Budyſkeho krajneho ſuda njemějeſche ſa dopołkanje, ſo je Kühn ſfórſzownika paduſchſtwa winował, a jeho wuwinowa. Wſchitke thóſty a wudawki napołożichu ſo nětko Meyerej, kiż běſche jo jednanja wotpokaſał wuſtejanje, kajſeż běſche pſchedhyła ſuda nanjetował.

* Se **Žitawy.** (Jebanſtwa dla ſaſudżeny.) Jako płacżenja khmany bě dla jebanſtwa hižom khłoſtany 31-letny pſchekupc Pawoł Willi Groſa ſe Žitawy nětkrótkim ſtimam napiſcheczo ſo wudawaŕ. Běſche mjeńſche dżełby ſtroſchowych a płatowych tworow na kredit kupował a je teſ łapłacził. Potom běſche też wjetſche dżełby kupował a je winoſty woſtał, ſo podawarjo ſchłodowachu. Groſa běſche hižom do teho pſchińżahał, ſo nicżo njewobkhowa a běſche dla jebanſtwa khłoſtany. Žitawiſki hamtiſki ſud jemu nětko dla trajneho jebanſtwa khłoſtaniſki pjenježas wo 2 nědżajow jaſtwa pſchiſpóſnja. Jako běſche ſo Groſa pſchećiwo temu hórſchił, ſo khłoſtanje na 3 nědżaje jaſtwa powyſchi. Jeho na wuwinowanje ſo mnohe powołanje nějeſche. Tón wuſpěch, ſo Budyſki krajny ſud wuſud ſběhny a jeho powołanje ſaczińżnywſchi khłoſtanje na 2 nědżaje jaſtwa ſuſi.

Přilopk

* **Symſke njewjedro w Barlinje.** W Barlinje roſpuſchczi ſo wutoru rano ſymſke njewjedro ſ hrimanjom. S tym ludżo ſo ſaſu ſe ſpara wubudżichu. Pſchi tym zydnowaſche njemdły wichor a ſnědowa njeczeł. Też milina haſchesche. Błyſk dyri do ſchcżejora elektriki, tola wulkeje ſchkody njenaczini.

* **2400 hr. ſpójerak.** Dobry żołdk wjele ſnjeże. Na to ſo ſpuſchczi też Barliniſti pſchekupz Klein. Chżyſche ras 2400 hr. papjerjanych pjenjes pſches wuheŕſke wokno ſ pſcheżmykacż. Pſchi tym zkowniżo jeho lepichu. Pſchekupz rucże ſtykny pjenjeſy do huby a je ſpójera. Bohużeł wſchak żołdk tajke wobohacżenje a pſcheſtworjenje do móſchnje ſej lubicż njedaſche. Pſchekupz ſkhori a dyrbjachu jeho w khorowni operowacż. Potajkim běchu 2400 hr. k dracżej, nimo toho dyrbjeſche „pjenjeſnyżracżt“ hiſchcże płacżicż thłoſtanje a wudawki ſa lekaŕſku pomoz.

* **Njebocżiczki dyrbi podpjeru wróćicż.** W Jtzehoe bě njeſaſtużeł ſa ſwoju żwójbu pjeża pſchewyżoku podpjeru dóſtał. Wyſchnoſcże běchu to wucżuſchliłe a ſej nětko żadachu wróćenje podpjeru. Njeſaſtużeŕ pak bě hižo pſched dwěmaj lětomaj wumrěł. Tak je měł ſboże a wyſchnoſcże je koſa liſnyła.

* **800 kwaſarjow.** W jenej jużnowuheŕſkej wſy bě tważ a pſcheprosheni buchu na njon wſchitky ſnaſći a pſchiwuſni nawożenja a njewjeſty. Měſeſchtaj jich najſtarſcheje tójſchto, pichetož bě na kwaſu 800 hoſcżi. Woni jěchu wſcho do hromady dwaj wołaj, 7 ſwini a 400 kur. Dale wupichu 1600 karanow wina. Haj, ſ tajkim wu-

Nowe wozy za transportowanje żatych na němskich żeleznicach.

Zo bychu so khłostańcy a přepytowańcy jeći wěsće transportować móhli, je němskostatna żeleznica nowe transportske wozy připrawić dała. Wone maju lěsycy před woknami a přez wokna same so nimale hladać njehodźi. Löwiczny wobraz pokazuje wóz wot kónca, prawy wobraz dawa pohladać do khódby we wozu. Z kóždeje strony su komorki za jatych.

Hospodarski rozhlad

Serjedn, 15. mateho róžka 1933.

Wčerawše ' urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,275
1 jendźelski punt	14,46	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,14	100 franc. frankow	16,48

Na burſach wcżera hacż dotal woſtawſeny wobrot popuſchczi. Kurſy akcżijow ſo też powſchitkownje ſeſtajowachu. Kurſy rentowych a dołżnych liſcżinow ſwoju dotalnu krutoſcż ſakhowachu. Burſowe roſprawy widża wcżerawſchu cżěżbnoſcż w naſchich tutkwilnych małoſajnych politiſkich poměrach. Wſchěbne krwawne wadżenja zyle lěwicżnych a zyle prawicżnych ſtron wuwabjuja wobojenje. Hoſpodarſtwo wocżakuje ſe ſtrony tutkwilneje wyſchnoſcże raſne ſkutki, wjedżący ſ hoſpodarſkeho cżěknja.

W ſajimje ratarſtwa wuńdże dżenja nowy wukaz. Po tutym wukaſom njebudże wěricżelam mózno, ſa żadanki w ratarſtwje ſtejaze, ſ cżaſanjom dóſtacż; thiba-li, ſo ſu wěricżelej poradżi, jaſnje dopokajacż, ſo dołżnik móże płacżicż, ale ſe ſaſatkoſcżu njeplacżi, ako, ſo je ſe ſamſnej njerodu do dotha ſaléſł. Nětko pak też wěricżeljo, mějący żwoje żadanki na ratarjow ſa tajkim ſchkitom żadaja, pſchedewſchém wikowarjo, rjemjeſlnizy a pſchemyſlnizy.

Sajimawe je też wuprajenje němſkonarodneho ſapóſtanza Quaatza na jenym pożeđenju żwojeje ſtrony, ſo wukraj nětko ſażo ſapſchija, ſo žo Němzy wróćuja żwojej ſażadże, jo ſu lud knjeżazeje powahi!

Produktowe wiki woſtachu też wcżera cżiche a bjeſe tóżdneho ſnamjenja wożiwjenja. Dowos njebě wulki, ale też tutón ſo jenoż cżeżko pſchedawaſche. W hotowym ſorule ſo płacżiny żyła njepſcheměnichu. W termiježnym wikowanju pſcheměnjenja wulke njeběchu. Młyny pſchezo hiſchcże ſkorża, ſo mulu cżeżko wotbudu.

W Barlinje płacżeſche wcżera zentnaŕ:

pſchenicżu 9,40—9,50 (9,40—9,50) hr., rożki 7,70 hacż 7,80 (7,70—7,80) hr., jecżmjeń, nałetni 8,25 hacż 8,75 (8,25—8,75) hr., jecżmjeń, naſymſti 7,90 hacż 8,20 (7,90—8,20) hr., wowſ 5,70—5,85 (5,75 hacż 5,90) hr.

W termijowym wikowanju:

pſchenicża ſa měrż: 10,20—10,25 (10,35—10,33¾) hr.; ſa meju: 10,37½—10,43¾ (10,45—10,42½) hr.; — rożka ſa měrż: 8,22½—8,27½ (8,36¼ hacż 8,32½) hr., ſa meju: 8,37½—8,40 (8,45—8,45½) hr.; — wowſ ſa měrż: 6,18¾ (6,20) hr., ſa meju: (6,45—6,40) hr.

Swinjaze wiki wcżera w Barlinje

(Magerviehhof Friedrichsfelde.)

Pſchihnali běchu 140 běhakow, 219 proſatow. Te płacżachu: běhali, wulke 26—40 (22—38) hr., ſrjenże 18—26 (17—22) hr., proſata wulke 15—18 (14—17) hr., ſrjenże 13—15 (13—14) hr., małe 12—13 (11—13) hriwnow. Wiki běchu żiwiſche, płacżiny poſtupowachu.

Samſtke a ſudnjiſke powěſcże.

Pſcheżadżowanja, ſchtwórtk, 16. 2. 33

w Kamjenzu w kaſarnach w komornym domje maſchinſkich tjelbow dop. w 10 hodż.: Drażty powěſchak, klubowy ſtoł, ſtoły, poſz (Dobermann) vertiko, blido, zello, blidko ſe ſtejazej lampu ſa kurjerjow, radio, lěhanſki ſtoł, wobrazy, keſſowe tyſy, hlinjane karany, khojeſowe kany, zokrowe tyſy, ſofa, ſtoły mużazy cżažnik, ſchlipſowe iehła dop. ½12 hodż.: **w hoſcżenzu k „Sakſkemu domej“ na** Raušchej haży: kachle, pónoje, roże, ſtoły, ſofa, vertiko, pižanke blido, wyſkoti ſchpihel, pižazy ſtroj, pjenježny khanor, miedżany kotlik, żelezny kotlik.

w Lubiju na żudnjiſtwje dop. w 10 hodż.: Wſchelake meble, pižazy ſtroj, wotpiżowaŕ, gramofon ſ 30 tacżelemi, motor, butrobaŕ, mużaze koło, wohnjiſcho, lodowy khamor, ſtejazy cżažnik, wſchelake blidarſke ſtroje.

Ssudniſke powjeſcże.

Ssud je dyrbjeńſke pſcheżadżowanje Mitlej Žiwnoſcże w Jażeżu pola Njeżwacżidła, na 16. 2. 33 poſtajene, ſchtwórt.

Płacżiny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo ſo tuna abo 1000 kg, howak 100 kg

Płacżiny po mołaj hriwnje					
	14. 2.	13. 2.		14. 2.	13. 2.
Pšeńca	188-190	188-190	ſyny	12,5-15,0	12,5-15,0
rožka	154-156	154-156	woka	13,5-15,5	13,5-15,5
jeczmjeń, nal.	—	—	ſedne łupiny	8,00-10,0	8,00-10,0
jaſmjoń	165-175	165-175	ſyrowe łupiny	11,5-12,7	11,5-12,7
wowſ	114-117	114-117	koradella	17,0-23,0	17,0-23,0
kukurica	—	—	rapa. wosnik	—	—
pšeńč muka	22,5-25,7	22,5-25,7	lany wósnik	10,40	10,40
ržana muka	19,5-21,5	19,5-21,5	ſuch. trubaŕ	8,50	8,50
pš. wotruby	8,00-8,30	8,00-8,40	b'rnj. krušk	13,0-13,2	13,0-13,2
ržane „	8,60-9,00	8,70-9,00	ſyno, 50 kg	1,75-2,10	1,80-2,15
raps	—	—	rżana ſłoma	0,55-0,70	0,6.-0,80
hróch Viktor	20,0-23,0	20,0-23,0	ſpeńč. „	0,40-0,50	0,45-0,55
lane ſymjo	—	—	wowana „	0,40-0,70	0,45-0,55
pjeńki	12,0-13,5	12,0-13,5	jeńa „	0,40-0,50	0,45-0,55

Płacżiny rężneho ſkotu na Barliniskich ſkótnych wikach.

14. februara 1933 Płacżiny po centn. a zl hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 186	
Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rężneje hódnoſce hač do 6 lět	31—33
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	29—30
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	24—27
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	—
Bykl: 300.	
Połnomjaſne, wurośene, najwjetſeje rężneje hódnoſce	27—28
Połnomjaſne, młódſe	25—26
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe	23—24
Spatne	20—22
Jałojcy a kruwy: 499	
Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rężneje hódnoſce	21—25
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rężneje hódnoſce hač do 7 lět	20—22
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałojcy	17—19
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	12—16
Mjenje a ſpatnje picowane	—
Celata: 2362	
Najlepše wukormjene (2. druž.)	35—42
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	27—35
Spatne (4.)	18—25
Wowcy: 2615.	
Młódše a ſtarše wukormjene (1. družina	34—35
Starše wukormjene (2.)	32—32
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	24—25
Swinje: 9111.	
Połnomjaſne, wosebitych raſow a ſich kśiżenjow, hač do 1½ lět ſtare	40
Wukormjene	39—40
Mjaſne	38—40
Spatne	35—38
Raney a kundrosy	35—37

heńkim twajom ani naješe žerbšće twoßn w katolšćich štronach šo měrićj njemóža!

* **Semjerjenje w Khinje.** W Kanu je kóuz šajchćeho kita šathadčało semjerjenje, pšeš čsinj 280 wošajowow šo mori a 300 cjeła frani. 800 twarjenjow šo štreši. Fantastiše powješe wo 70.000 morwych bróu wešo pješe hnałe. W Kanu twraju cjało semjerjenje. Dokelj je tuta khinška prowinca khětro sanjeßena, traje pjdnco dołho, pyjedy bacj powješe wottam ł nam dondu.

Sokołstwo, šport a hry

Ralbičanske I. napřećo Worklečanskej I. DJK 1:7 (0:3).

Njedźela 12. 2. wotmječhu so w Halštrowje tak nazwane wěnčowe hry, při kotrychž so też Ralbičanscy wobdźělichu. Zo Ralbičenjo tu tak wysoko nadeńdu, Worklečanam přichrachu, bě zdźěla sportowcam tym winu, dokelž bě jara kubjene a rozłate. Ralbičenjo su suche sportowišćo zwučene a tuchu zapowěchu. Hra njeběše seyła jara zajimawa. Najwjacex pak załoža to na sadniku, zo bychu tam tak wysoko zbići, dokelž so zdaše, zo sadnik seyła prawidła (Regela) dospołnje wjecznješe a wšudom też prawje rozsudźiše njemóžeše a też nie z wšym wokomiku zakrečiše při zwadźe, kaž so to jasna dla hrajcej hry Worklečanow. Płaći to wosebje za někotrych z Worklečanskeho muštwa a su wosebje znaći jako hrubi kopanjo. Njechcu tu nikoho njemjenować, budźa drje to sami wědźeć. Pohnuješi so w tutym nastupanju nie wo krosćik połepšiti. Hdyž by sudnik jenoho z nich won tykuył, by cyle wusprawnjene było. Na hubjenym sudniku zaleža też, zo pola Ralbičanow dwoje wrota z hry (Absseits) padnychu. Njechcemy zaś prěć, zo běchu Worklečenjo syłnišo wohsadźeni, to na kóždy pad běchu tola resultat njemóžemy z tym přirunać. Słuž możestwje dokonjetej. W započatku bě hra bóle wurunjaca a jenoż wołčinje możachu Worklečenjo swoje dele dopěć. Po połasu wotstupichu pozdźe słabši Ralbičenjo hladajcy, tak zo bě bjez dźiwa, zo wrota za wrotami padachu. Tola wšo to wuradźowa k temu, zo P. Bjeńš k kónčnemu swojeho muštwa čestne wrota třoh. Tola njesmjesće nadźiju, ale množo domóžka k druhej hrě a wobstarajće sebi potom też porjadnoho sudnika, kotryž prawidłowe hry lépje znaje hač ten w Halštrowje! Stoż hru bóše nastupa, so Worklečenjo lépje hromadźe zrozumichu hač Ralbičenjo. Ralbičanski stražnik bě w dobrej formje, hańcowjeř wšě wrota być njetrjechachu. — Na to sćěhowachu pjasćenca a też bóše zajimawa kopańca.

Swójbne powěsće

Semrěli: Jrena Frómterez w Budyšinje, 10 lět; thowanje budźe pjatk dop. w 11 hodź. na Tuchorskim pohrjebnišću. — Jan Rycjer, papierništi dźěłacer w Hornjej Hórprevi. — Auguśta hwud. Ulbrichowa rodź. Hańšcz w Lubiu; thowanje budźe jutrje šchtwórtk pop. w 2 hodź. — Gustav Nawlik, fichikrujer w Jabłuńu pola Mustašowa, 53 lět; thowanje budźe pjatk pop w 2 hodź. wot žarowańšćeho domu.

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

Hauptsmahlzeit wobjed
heke (hač. slimus) nadobny, płódny, hordozny, wjerśny
heil też: cyły: Der Kopf ist heil Hłowa je cyła.
heilen bojić khorchu (abo: howić komu — derje činić)
heilige Einfalt słódka dobrota!
heimleuchten koho domoj (wu)kadźić (kaž pčołki)
heimsuchen wopytać, pruhować (nie: dosmywać — zu Hause suchen). Ze słowa hišo O. E. Schmidt (Die Wenden 1926, 53) Serbskim Newinam watykuje, mohł pak to też druhim hudźom činić, hdy by znał. Wón pisa: „Der Text der Zeitung „Serbske Nowiny" enthält zahlloše Germanismen im Wortvorrat und im Satzbau . . . " Wězo zadyma, zo je němske wukubłanje to zawiniło. Lud bjez šulow swoju rěč zhubi, tchehdu dźe je w němskich šulach ješko nóncčiny, wob tydźeń najmjenje 6 hodźin mimo toho, so wšudźe też němski rěči, pisa, spěwa. Kak mało na porno tomu samo nětko w Sakskej w někotrych šulach serbske dźěćo. Hajt: wir sind wirklich heimgesucht. Wulka woła je Łužicu wopytała.
Heimsuchung pruhowanje, wopytanje
heimtückisches Vieh falšne skoćo
Heimweg antreten so domoj(ni) nastajić, puć domoj nastupić (nie: dompuć nastupić)
heiraten 1) je ein Gut na kubło so dawać, 2) von der Braut wudać so („Wudaj so holička, doniž sy młoduška" nar. Dokelž synoju zwostachu doma, holey **wudawachu** so z domu), 3) hewak: so ženiť — zwopředka wo muža, nětko też wo žonje: Wón so ženi to rěka: **dóstanje žonu** (ženu), wona so ženi — to rěka: **budże žona.**

(Pokračowanje.)

Ze Serbow

— **Sadobnyće do Techniśteje schule.** W nozy k 14. februarej je so někotrych do lenzlije tudomnoje Techniśteje schule dobył. S błóstrom je pišanske blida a blidowe kaščejći wotpaczili. Kradnyć njeje niczo. Najšikrje je złučeł ja pjenjesjami ako hódnośtnymi wězami schok. Možno ł mjerśanjom, so tuto njenamaka, je pišanske blida a pišanšu maschinu, kaž też telefonowy aparat čhětro ł tintu polak. Je drje to nimale litr tinty k tomu trjebał. Tinta šiejšche w tenzlitji na městnje, tšj zuřym wošobam bjeze wiceho njeje šnate. — 13. februara je hacj do 9 hodź. wjeczor w schuli w pjecj rjadowanjach wuczeńe. Na to je je twarjenje porjadnje zamknyto. Złučeł je so bjes dwěla do twarjenja zamknyć dał, so by potom njemjenne złośniśtwo złučiłej muhł. S wunjupnym wołnom dełekach je potom ł twarjenja wušeł. Złótnitwa dawa špjonacj, so je je nichtó złučił, tij schulšte twarjenje dokładnje znaje. Po śledach žadźo maju ja to, so je złučeł w turnowańšćich šupjach ł rjepiatymi gumijowymi pódwćhemi był. Njeje wujamtnjene, so je je złučeł womasał. — Schtóž móže k temu wšchto zdźělić, je prošy, so by to trimi: nałnemu wotdźelenju abo Techniśtej schuli wojjewił. Wojjewjenja so na pjecjerje jako tajne wobhladuja.

S **Kołšhe.** (Smjerśiny pob.) Tu wumrě 82łtna wudowa Hana Andrejowa rodź. Junkerej. Ju pjark na starołutherśtim pohrjebnišćeju w Klinom pothowachu. Njebožćiła bě tu powšchitkownje jara wobłubowana wošoba. Bě jena ł najstarśichich wošobow nałšeje wsy.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wobłady na wjedro je jutrjišchi schtwórtk:** Wjacy šurha.

* **Sobotu popołdnju 53łtnu wobsedźerjej fabriki Paweł Müller ł Oberreichenbacha ł Fichtenwodom šwojeje žony, kotraž tohorunja 53ćła pšchi hebi njeješche, po krótkim šwojeje hnitwy pola Oberreichenbacha khodźeše.** Se łakonjenjom Mülleroweje žony, kotraž sady muža bješe dła, so nadeho wutšeł špitalschći. Kulka muža do praweje thrjebjetoweje strony trjechi. Cješkofranzoj je njebjelu popołdnju w thereziwi wumrjeł.

* **Na kotijach jelešnizy mjez Romom a Florenzom šu cjeżko šwohidźenu 32łtnu Ruthu ł Waßiewitz, Lžowitu hrjebawšeho šołtes-koburgsko-gothaskeho statneho ministra ł Waßiewitz, namakali. Kujejna šwdowanja dła w jenej penjiji w Florenzu bydlešche, bě 6. februara k pruhowanju do Roma jela a chžyšche šo 13. februara do Florenza wrócejć. Połła cjała šu ruczinu toschu namakali. Jeje koffer je šo bjes šledu šhubił. Policija pjeza je šhonita, jo wjadować špeschacho cjaha njeje knjeżninły jéšony billet jako płacjazy pschihońał. Tohodła hebi mušła, jo je chžyła ł jedźazeho cjaha skočić. Tole měnjenje pak je wěrje njebadobne. Njeje hišchże wujaśnjene, hacj šo wo šujetboženje abo wo nještatk jedna.**

Towaršwowski powěstnik.

Budyšin. Młodostny wotrjad zjenoćenstwa evangelskich Serbow skhadźuje so dźensa k wjesołemu wječorkej z klankodźiwadłom.

Budyšin. „Zjenoćenstwo evangelskich Serbow" zwoła přichodnu srjedu 22. maleho rózka wječor we 8 hodź. zhromadźiznu w serbskej kofejowni. — Zajimawy přednošk. — Sobustawy a też hošći přeprošujo předsydstwo.

Drježdźany. Serbske tow. „Cornoboh" ma sobotu 18 februara zhromadźiznu pola Zmijec na Christianskej drózy 22. Započatk wječor we 8 hodź. Hošćo su lubjo witani. Njedźelu zwjazkowy wječor w Christianpalast-Schäfferstraße našeho hornjoh. ziskeho zwjazka. Započatk w 5 hodź.

Lichań. „Zernička" ma štwórtk wječor we 8 hodź. hłownu zhromadźiznu pola Šiwartec. Přednošk. Přińdźće wšitcy!

Rataŕski dorost za Khrošćey a wokolinu ma štwórtk 16. februara 1933 wječor w 7 hodź. w Nuknicach swoju zhromadźiznu z přednoškom. Wšitcy dyrbja přińć. Předsydstwo.

Ralbicy. Spěw. tow. „Lilija" ma štwórtk 16. mał. přika wječor we 8 hodź. hłownu zhromadźiznu. 1. Zhubjenje. 2. Wólby. 3. Namjety. 4. Wšelčizny. Wšitcy sobustawow dypkownje wočakuje

předsydstwo.

Radwoŕ. „Ha Je." Paškowroncy (mužscy) wutoru škowrončki srjedu wječor w 20 hodź. Hinak so njeholi.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolet w Budyšinje. — Za łokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmać w Budyšinje. — Za nawołźik: G. Janoš w Budyšinje.

Nowoźasno
nawjazanje žeńtwow
za zastojnikow, ratarow a w itke w. bźhodne kruhi. Zamóžite partije.
Gerh. Neumann w Zitawje
Rosenstrasse 4 II. Pł. neprošowanjach prócu porto.

Jźdźny
lany wolij
čerstwy bity, wubjernje słodźacy postrić na tydźeńskich wikach
E. Höfer z Pomorc
rjedźy w Koporcach

Visitne khartki
zhotuje spěšnje
Družstwo Smolerjec knihićišćerńje

Martin Schmelzer w Budyšin'e
na Zwonkownej Lawskej hasy 16 — w dworje na lěwo
Telefon 3089

Wuporjedźenje wšěch elektrisk. mašinow a aparatow
nawiće kótwicow
Wosebitosć: Přewiće a wobwiće znowa, wobnowjenje podwalcow, kaž też wšitke druhe dźěła. Wuwjedźu tute dźěła najrućišo a rukuju za nje.
Narunańske dźele / Rybowańske wuhlo / Nowe motory

Wjedrakrute
murjerske cyhele a klinkarje
šamotowy material za kachle a pjecaki
wohnjokrute klinjaue cyhele atd.
tunjo
Šamotowa twornja we Wětrowje
pola Njeswačidła. Telefon Budyšin 2609

Nětk
móžeće swětoslawnu znamku
Lingel
też tudy
kupować!
Lingel-kajkosće
Lingel-přihódne formy
při najnižšich płaćiznach
su wuběrne
Lingel — zał. 1873 —
je nawjedowaca němska wosebita twornja mužacych stupnjow
Hauptpreislagen:
8,50 10,50 12,50
LINGEL

Mužace črije kaž też žonjace a dźěćace stupnje nadeńdźeće nětko zaso we wulkim wuběrku w dobrej kajkosći a po najnižšich płaćiznach
we wobućowym domje
Pech, na Bohatej hasy 10
Wuporjedźenja, wothładanje nohow a wěsta pomoc při bolosćach nohow.
Sym Serb! Wšitko kaž pjedy! Sym Serb!

Wozjewjenje přesadźowanja
Pjatk 17. februara budu so wot dopołdnja 10 hodź
w Hutinjanskim hosćencu
39 rm twjerdych palnych kuluchow
80 rm mjechkich palnych kuluchow
75 rm mjechkeje walčiny
160 twjerdych dołhich hromadow
5 mjechkich dołhich hromadow
za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.
Drjewo je přihotowane na Małešanskim rewěrje w Stróžanskej holi, w Dubinach, w Porśiskich kerkach, při Zahowskim haće a w Brózyčkach pola Hlinc.
Hatinski hamt hrabje Schall-Riancour.

Poručamy so
k wobstaranju wšěch bankowskich dźěłow
Poskićamy požčonki a přijimamy nalutowanki
Podawamy darmo radu we wšěch hospodarskich nałožnosćach
Łužiska hospodarska banka
zap. družstwo z wobmj. ruk.
w Budyšinje (w městnosći Serb. ludow. banki)

Nowe serbske knihi!
Páta, Józef: **Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po swětowej wójnje z 44 wobrazami** 1.00
Lěška, Cesław: **Praha**, krótki přewodnik. 23 str. 0.40
Tyrš, M.-Nowak: **Naš nadawk, směr a zamĕr.** 32 str. 0.30
Němcowa, B.-Witkojc: **W Groźe a pód Grodom.** Hulicowańe ze žywjeńa bogatych a chudych, knježych a słužobnych. 116 str. . 0.75
Knihi su na składźe
w Serbskej kniharni
w Serbskim Domje w Budyšinje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowiny" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćěhowkam čělneho znjezbožeňa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na tak žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent knyžom wutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi knyžom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy knyžom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 40 — Budyšin — Štwórtk, 16. februara 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Hitler w Stuttgartu

Němski kanzler Hitler je pjerdu w Stuttgartu wólbny rěč měł. Prajił je něhdźe předowaze: Dźenża widźimy so nowem dośaterhowacy, kotryž dyrbi je zwětkowemu jelwijscheju postupiwcy. — Hitler so potom z wozbu württembergskeho krajneho presidenta dr. Bolza saběrasche, kotryž je na jjejdze wotrunnikeje strony w Ulmje prajił, so nazionalni sozialistowje dwanacje lět njejsu ničžo dale cinili, hač zrały mělčili. Ale dwanacje lět njejsmy my knjezili, ale strona krajneho presidenta. Dale je Bolz rjekł, so dyrbi lud wuputanje wotpokasał a so tole wuputanje jenje njejsnjeje. W nowembrje 1918 bě prěnje hłowne hłowo, so někto czaš zwobody sadźiwa. Běsche pak załoženje republiki sfutk zwobodneje wole němskeho luda abo njebě to wjele bóle pschesłapjenje. Njetrjebam dźenża jako kanzler ničžo cinicz, hač to pschecziwo tym nałożecz, schtož su prjedy pschecziwo nam nałożeli. Trjebam jenož jakoł k sakitanju nazionalneho stata wudacz, kaž su tamni někdy jakoł cinili. Praja dźenża, so je kschesczanjstwo w strasche, so je katolska wěra wohrożena; ale dźenża na czole Němskeje kschesczijanjo steja a jani internazionalni atheistojo. Njerěcžu jenož wo kschesczijanjstwje, wusnawam so, so je so jenje se stronami njejwjasam, kotrejž kschesczijanjstwo nicža. Haj, běsche tež wałka hospodarssa politika kschesczijanska, be inflazija kschesczijanske spoczinjenje? Dźenża je sa tamnych pschepodobne k wuporjedzenju. Hdy běsche waschi program. Pak je jara kubjeny był, pak jón njejsce mohli pschewjesczi. Hdyž chcemy sa schtyri lěta sjawne finanzy do rjadu stajicz, potrjebamy sa 19 miljardow trjebamy. Knjes Bolz praji, so njejsmy jenoho programa měli, tola so tutón system wot dwacju lět z duchownym sadowbywanjom do naschego zwěta schoi. Hladaj sarabjenje dźěła a dźěłowu słužbu, kotraž njeje wot knjesa Bolza wuschła, ale z wulkeho němskeho nawarjazeho programa.

Nasche **wojowanje pschecziwo marksismej je njenawopschtne.** Kóžde hibanje, kotrejž so z nim sjwjasa, pod koła tschindże. Tola czaš marksistiskeho sapuczenja Němskeje je minuł. Nasch program je jednory a jasny. Chcemy wěcne wobraz waschego luda mobilisowacz, němskeho człowjeka a němsku maczerinu senju.

Wobkhadna politika němskeho knježerstwa

Pschi wotewrjenju internazionalneho sjězda automobilowego wobkhada w Barlinje je němski wobkhadny minister Eltz-Rübenach rěcz měł, w kotrejž je mjez druhim prajił: Cziena sjmy jenož wo słónczownym samerje, so ma so po wschitkownosczi wobkhadny srědk dacz, kotryž je w kóždymžkuli czaju najlěpschi. Zelezniny su hischcze pschejo na wujerde jejdne plany sjwjasany wobkhadny srědk sa wulke kromady; wone su z wulkosczu wobkhadneje syzje a dla ludowego hospodarskeho charaktera swojich tarifow hischcze na dołhi czaš musiny instrument hospodarstwa a z tym rjad zwjeho hospodarstwa.

Němscy ratar'o so před čazan'om škitaju

S wukazom němskeho presidenta se 14. februara njejsmje so w czaju hač do 31. oktobra njebibliczine a hibliczne zamoženje ratarjow hač do 31. oktobra czasacz. Wuwzate wot tehole schkita su prěnje hypotheki, hdyž so sa nje dań w prawym czasu njeplaci.

23 miliionow hriwnow wuwozoweho přezbytka w ianuarje

Němska wikowaniska bilanza so w januarje 1933 z 23 miliionami wuwozoweho pschesbytka pornjo 68 miliionam hriwnow pschesbytka w dezembrje 1932 skónczi.

Dowos je so pornjo dezembrej wo 55 na 368 miljonow hr. snjiżił. Dowos je w januarje 931 miljonow hr. wuczinił a je pornjo dezembrej wo 100 miljonow hr. wotsebrał.

Němski 100 mili'onski dollarski kredit so podlěšił

Němska je žebi psched dwěmaj lětomaj z rukowanjom nětotrych europiskich krajow 100 miljonow dollarow na krótki czaš pożczika. Hacz dotal wona njeje mohła tule pożczonku wróczicz, tola je 14 miljonow z njeje wotplaczi a. a lětha 4. měrza znowa schtyri miljony wotplaczi. Pschi pożczonyz wobdźelene banki, Federal Reserve banka w Newyorku, Franzowska banka a Jendźelska banka su swólniwe, na wróczenje pożczonki dale czakacz.

Wjetše cła za francowske twory

Němske knježerstwo je někotre swjasane zła, kaž bě so w němsko-franzowskim pschidatkowym dojednanju z dezembra 1932 wucziniło, z 1. měrcom wupowědźiło. Wjetsche zła su na dowos trawowych zymjenjow, wolijow, zyna, rózow, czerwjeneho a krjóžatego kała, zyble, kerczatoje jedźonych bunow, hrocha, karottow, zyblowych kwětkow, jahodkow, twarożkow, bělenecha rajża a balwnjanych tworow położili. Franzowska wobliczja, so budze z tym wuwos franzowskich tworow wo nehdźe 6 miliionow hriwnow schkodowacz. S kajkimi złami a kontingentami sa němske twory so wona wotrunna, njeje hischcze znate.

Arcybiskop dr. Groeber wo politiskim położenju

Arzybiskop dr. Conrad Groeber je pastyrski list wudał, kotryż so z nětczijschim politiskim położenjom saběra. Arzybiskop wschitkich wěrnych katolikow namolwja, so bychu so wokoło swojeho wyschcheho pastyrja zhromadźili a so po swojich mozach sa to postarali, so bychu lžę a pschikładzenje, schcziwanja a hida, nażiwnosze a morderstwo dale nětnje mjenu njerwopanjale. Arzybiskop porucza, so dyrbi so kóždu njedźelu po předowanju modlitwa sa zmutskowny měr czitacz.

Kandidataj křesćijanskosocialneje ludoweje służby

Kschesczijanjskosozialna ludowa słužba je w swojim posledním pschedkhadowym wotpokazanju wólbne dojednanje z němskej ludowej stronu też sa Sakiku pschijała. Na czole wólbnych kandidatow kschesczijanskosozialneje ludoweje słužby wjednik ratarskich dźěłaczerjow Behrens w Barlinje a farar Kunza w Lipsku sljejitaj.

Policija stwu kommunistiskeje frakcije w němskej sejmowni přepytała

W němskej sejmownji je wutoru wjeczor kommunistiski sapósłanz Torgler psched nehdźe 100 pscheproschenymi ludźimi rěczał. Nadobo kriminalna policija pschindże, kotraž so wobdźelnikow zhromadźiny sa jich njenom praschesche. Tez ja bronjemi je jich pjecza pschepytała. Dale stwu kommunistiskeje frakcije pschepytachu. Wjele materiala je so zebra'o.

Pschebłapjaze policajske pschepytanje je so pjecza z dowolnosczu direktora němskeje sejmownje stało. Wo podawku so hischcze słyszi, so su pschistajeszy wschelakich dźěłaczerjow pscheproschenje k rosprajenju w němskej sejmowni dostali. Na pscheproschenje bě kolk tyrowa němskeje sejmownje silczeny, a wobsebje bě so na to pokasało, so su so tež njekommunistojo na pschednoschk pscheproschli.

Po pschepytanju so wobdźelnizy puschczichu. Kommunistiski rěcznik je jich pjecza namolwił, so bychu w dźěłarnjach straż pschihotowali.

Sakasane nowiny.

Barlinski policajski president je nowiny „Vorwärts" hacz do 22. februara, dale „Reichsbanner", „8-Uhr-Abendblatt" a „Berlin am Morgen" na někotry czaš sakasał.

Do demonstraciskeho čaha třeleli

Wutoru wjeczor su w Kölnje z jenoho domu Sobbelrathskeje dróhi do demonstrazitskeho czaha nazionalnych sozialistow streleli. Pschi tym su jeneho policajskeho sastojnika na ruzu franili. Policija je na tsleczu wotmolwiła a zły kheżow wobsmuptila. Khežje pschepytuju, je diweju kommunistow w khowanizy nadeschła a sajała. Jedyn je sajateju njemskeje Zlobertitzkeje tselbu pschi sebi, w kotrejž role hischcze trubka wottselence patrony tejesche.

Nazionalneho sozialista satselili.

Wutoru w nozy su w Siegburgu psched ludowym domom jeneho nazionalneho sozialista satselili. Policija je hnydom ludowy dom pschepytała a 16 ludźi, kotrejž běchu w nim pschitomni, sajała.

Hischcze dwaj smjertnaj woporaj w Eislebenje.

Krwawne podawki w Eislebenje pokjedujeje njedźele su hischcze dwaj smjertnaj woporaj zadate. W Eislebenskej khorowni staj wutoru w nozy 21lětny dźełonjemějazy cześla Gelin a 30lětny dźełonjemějazy hórnik Schneider, wobaj z Eislebena, na swoje czeście zranjenje wumrjeloj. Wobaj staj kommunistiskej stronje pschisłuschałoj.

Pólski zwonkowny minister wo pólskim korridoru

Pólski zwonkowny minister Beck je wutoru w parlamentowym wukrajnym wuběrku wo pólskich wukrajnych naležnoscziach rosprawu podał. Wo pólskim Pomorju (korridoru) je prajił: W parlamencze so pschezo jasno wo praschenju němskeho žadanja za rewisiju němsko-pólskeje njejsy rěczi. Schtóž ma dosez khwile a pjenjes, może kajkuzkuli propagandu dźěłacz a pschejo wjerschu liczbu pschihlowarjow nadeńdże. Njewěrju, so ma so na to pschewnilka ważnjosez kłasc. Hischcze nikomu so njeje poradźiło, mjesy europiskich krajow se słowami pschemjeniez. Pożledne duty mějach pak so z tejle naležnoscju saběracz, hdyž so w jenym **nastawku, kotryż je so w jendźelskich nowinach wozschischczał, mjeno němskeho kanzlera mjenowasche.** Němska hantisla telegrafowa powěsczenja je pak tejle wězy formu dała, kotraż je w internazionalnym wobkhadze dowolena. Nasche poměry k Němskej a k němskim naležnoscjam budża zyle tajke, kajkeż su poměry Němskeje k Pólskej, potajkim praktiszy widżane, w tymle nastupanju wjazy wot Barlina wotwinjene dyżli wot Warschawy. Se swojim zyłym pożczinjenjom dopokasujemy, so je Pólska k sprawnemu a płodnemu internazionalnemu sobudźelu hotowa. Jenje pak njedźiwoli, so by hrajka w někotrehożkuli ruzy była.

Hollandski žejm so rospuschczi.

Kralowa Wilhelmina je žyrdu hollandskiu 2. komoru rospuschczila. Nowowólby budża 26. hapreje.

Mała ententa se krućišo związała

Wo Genfskej wutorniskej konferenzy **rady Malcje ententy,** kotrejž Czejkoslowakska, Jugoslowjanska a Rumunska pschisłuschcheja, je czejkoslowakska nowinska powěsczenja wutoru sledowazu rosprawu wudała:

„Swonkowni ministrojo tsjoch statow Malcje ententy su wutoru popołdnju wot 4 hodźin hacz do ½9 hodźin wjeczor wurabjowali. W smyśle wobsamknjenja, su w Beogradze pschijatelo, su organisowaschi pakt Malcje ententy wudżelali,

kotryż tym tsjom statam dowoli, jako jenotny internazionalny organismus dźełacz.

Politiski dźel nowcho pakta je so wobsamknył. Swonkowni ministrowje Malcje ententy budża dźenża wjeczor dale wurazowacz a budża hischcze jutsje dopołdnja wo hospodarstich praschenjach nowcho pakta radu składowacz.

Staty Malcje ententy so nadźijeja, so z tutym nowym dojednanjom w žyrdźnej Europze měr a pokoj jawěcza, so budża móz w spokojnosci swoje innitskownopolitiske a też hospodarske sjetijschczo ikruczicz."

S tklownym nadawkom statow Malcje ententy budże też w pschichodże, so wschém njepschecziwskim planam zhromadźenje napschecziwo stupaju a je njepschódne cżinja, z kotrymiż chzeda z nowej wójnu Czejkoslowakiku, Rumunsku a Jugoslowjansku rosbicz a z jich rospadankow nowu wulku Awstriisko-Madżarsku wutworicz. W nowischim czaśu pschecziwnizy Malcje ententy pilnje na tutym planje dźełaju. Pożyli tselbow, maschinistich tselbow a wojerskich letadow z Italiskeje pschez Awstriisku do Madżarskeje to dopokasuja. Mała ententa tohodla naležnosez wożenja wójnskeho materiala z Italiskeje do Madżarskeje z wocżow njepujeschczi a ju psched Radu Swjatka Ludow pschinjeje. Awstriiske knjeżerstwo, kotrejż je italiske brónje pschez swój kraj pschepuschczilo, je so z tym do njelubeho czejna sahnało. Franzowske knjeżerstwo, kotrejż je ja awstriisku pożczonku žobu rukowanje pschewsało, hrosy, so tole rukowanje wróczo wojsnje, jeli so njeby nětcziske awstriiske knjeżerstwo wróczo słupiło.

So bychu so tajmy statow Malcje ententy njepschestawaiwy hladake a so spěchowake, je Mała ententa stajny sekretariat w Genfie załoziła.

Dotalne sreczenja so z jenotnym sreczenjowym systemom wudospołnja. Zadyn z tsjoch statow nětkajeżkuli swjasanje politiskeho waschnja njewobsamknja, kotremuż jeho druhaj swjatkarjej njejstaj pschihłoßowałoj. Tónle pschichtawk so też na hospodarske dojednanja poczahuje, kotrejż bychu mohże politiske sczehnki měrcz.

Železničarski strajk w Rumunskej

Železničarski strajk w Rumunskej pschego wjetschich rosmérow nabiwa. W Klausenburgu je so 2000 železničarskich dźěłaczerjow w swojich dźěłarnjach zarazźiło a tam dźěłaczy inženierowe w jatwje dźerži. Wschitzy dźěłaczerjo w Klausenburgu dźensa je sompathiju swou strajkowarjam. Pschecej wo strajkowarjom železničarskim dźěłaczerjam su so wojaza pósłali, kotrjž su jich z dźěłarnjow wuhnali.

Jedyn **wojak je so z bajonetom cźežko zranił.** K thutnischemu podawkej je w **Kronstadzy** dóschło, hdyž jedyn kommunistiski wjednik, hdyž jeho sajachu, **policajskeho kommižara z pistolu zastrěli.** Po zyłym kraju knježerstwo kommunistiskich agentow sajcej dwa. W Bukarešu je so 84 kommunistow sajeli.

We wjeczornych hodźinach su so wobstejnosnje dale khórschitze Knježerstwo wojakam wotrischo postupowaczy dawa. 4000 dźěłaczerjow Bukarestskich železniskich dźěłarnjow je knježu swowa dźěłacz pschestała, dokelž je wojerska wyschnosć w sarjadźenej nozy 11 sstorjow sajala, na kotrychž tkanic, so kommunistiskej organizaziji pschikluschcheja. Strajkowarjo zadaju, so buchu sajatych puschczili a pódla toho by so dyrbjał wobstejnjenski stan wróčo wjacz. Wojerska wyschnosć je je strajkowarjenui zuły dźeń jednaka.

Nowa wó'na w połodnischej Americy

Mjes Kolumbiskej a Perusej w połodnischej Ameriky je so diplomatiski wobkhad sajatajił. Dźo wotowi je jene kolumbiske ketadło z jenym pernjatym ketadłom nad Amazonskej rěka wojowało. Po powjeschi kolumbiskeho h'owneho roskasowarja je jene pernjatke ketadło do kolumbiskich wójnischich łódźow, kotrež do zawadneho amazonskeho pschistawa Letizia jedzechu, bomby mjetało. Skónczuje je so pernjatke ketadło, za kotrymž bychu so někotre kolumbiske ketadła puschczile, najzwałko, bombardement zastajicź.

Nowy němski politiski radiowy komisar.
Dr. Gustav Krukenberg bu za němskeho politiskeho radiowcho komisara pomjenowany.

Železničarski strajk w Rumunskej

Železničarski strajk w Rumunskej pschego wjetschich rosmérow nabiwa. W Klausenburgu je so 2000 železničarskich dźěłaczerjow w swojich dźěłarnjach zarazźiło a tam dźěłaczy inženierowe w jatwje dźerži. Wschitzy dźěłaczerjo w Klausenburgu dźensa je sompathiju swou strajkowarjam. Pschecej wo strajkowarjom železničarskim dźěłaczerjam su so wojaza pósłali, kotrjž su jich z dźěłarnjow wuhnali.

Jedyn **wojak je so z bajonetom cźežko zranił.** K thutnischemu podawkej je w **Kronstadzy** dóschło, hdyž jedyn kommunistiski wjednik, hdyž jeho sajachu, **policajskeho kommižara z pistolu zastrěli.** Po zyłym kraju knježerstwo kommunistiskich agentow sajcej dwa. W Bukarešu je so 84 kommunistow sajeli.

We wjeczornych hodźinach su so wobstejnosnje dale khórschitze Knježerstwo wojakam wotrischo postupowaczy dawa. 4000 dźěłaczerjow Bukarestskich železniskich dźěłarnjow je knježu swowa dźěłacz pschestała, dokelž je wojerska wyschnosć w sarjadźenej nozy 11 sstorjow sajala, na kotrychž tkanic, so kommunistiskej organizaziji pschikluschcheja. Strajkowarjo zadaju, so buchu sajatych puschczili a pódla toho by so dyrbjał wobstejnjenski stan wróčo wjacz. Wojerska wyschnosć je je strajkowarjenui zuły dźeń jednaka.

Nowa wó'na w połodnischej Americy

Mjes Kolumbiskej a Perusej w połodnischej Ameriky je so diplomatiski wobkhad sajatajił. Dźo wotowi je jene kolumbiske ketadło z jenym pernjatym ketadłom nad Amazonskej rěka wojowało. Po powjeschi kolumbiskeho h'owneho roskasowarja je jene pernjatke ketadło do kolumbiskich wójnischich łódźow, kotrež do zawadneho amazonskeho pschistawa Letizia jedzechu, bomby mjetało. Skónczuje je so pernjatke ketadło, za kotrymž bychu so někotre kolumbiske ketadła puschczile, najzwałko, bombardement zastajicź.

Nowy němski politiski radiowy komisar.
Dr. Gustav Krukenberg bu za němskeho politiskeho radiowcho komisara pomjenowany.

Ratarska wokrjesna zhromadźizna w Budyšinje

Na wczerawschu zrjedu pop. 1/3 hodź. bęsche wokrjesna direktzija ratarskeje komory za Hornju Łužicu do hosćenza „Wjelcho Konja" w Budyšinskim wotrjesnu zhromadźiznu swołała. Wopyt tuteje ważneje zhromadźizny bęsche jara dobry.

Prezident wotrjesneje direktzije k. ekonomiski rada Richter wotewri zhromadźiznu z powitanjatimi słowami a pschepoda na to hnydom słowo prénjemu rěcznitej k. kubleriej Küchlerjej-Schönaukemu. Tutón poda dokładny a derje pschiprawjeny pschehonschet

wo stitanym sawěsćenju rěznebo zkotu.

Swoprědta saběrasche so je sawěsćenjom pschebe zkótne natuklíwe khorosće. Tuto sawěsćenje zadasche zjebt w minjenym lěcze w Sakiej nědźe 824 000 hriwnow. S tuteje liczby padze na 645 koni nědźe 373 000 hr., 2599 howjadow nědźe 294 000 hr., nimo wschelakich druhich mjnych wudawkow. Pschecźiwo Bornaitej khorosći schczěpjesche so 3000 koni, wocźakuje so dobry wuspech, kajžiž jón z tajtim schczěpjenjem w sakiej prowinzy mějachu. K sawěsćenju pschisamknjenej konjerzo pschinoschuja na konje 3,60 hr., na howjaje stoczo pak 60 pj. Pschednoschcer je zwětkownymi wobrazami jara sajimawe liczbu pokazowasche a je dokładnje roswiwasche a z tym wulzo powuczowazy zkutkowache. Koni je so wotschkodźiło 2111 howjadow z 260 hriwnami w pschereżku. Pschednoschcer pokaza wobzebje na strach paratyfuza pola howjaseho zkotu, kiž je so wobsebje z Rańschcheje Frisikeje do Sakiseje sanjesł. Pschecźiwo tutej khorosći je so sawěsćenje w Sakiej hischcze wo léto wotskorczíło.

W druhim dźělu swojeho pschednoschka jaberasche so k. Küchler potom se sawěsćenjom rěsneho zkotu zamym. Tuto sawěsćenje je dyrbjenske sawěsćenje na napschecźiwnosć. Dochody zyseho sawěsćenja (z pschemyslowymi rěsanjemi) wuczinjasche koni nědźe 4 700 000 hr. a wudawki 8 750 000 hr., njedostatk ma so je sawěsćenskim dawkom swjesć. Potom pschednoschcer w jenotlywym roskoźowasche rěsanje zwonka pschemysła, potajkim jenoż w ratarstwje. Tu placzesche so za sawěsćenje howjadow 338 000 hr., zwini 925 000 hriwnow.

Howjadow rěsasche so koni w Budyšinm hamtiskim hejtmanstwje 1047 a zadachu zjebt 108 000 hr. wotschkodźenja, w Kamjenskim hamtiskim hejtmanstwje 619 je 59 000 hr., w Lubijskim hamtiskim hejtmanstwje 685 je 59 000 hr. a w Jitawskim wotrjesku 451 z 33 700 hr. Swini jaresa so w Budyšinm wotrjesku 923 z 38 000 hr., w Kamjenskim 500 z 15 000 hr., w Lubijskim 342 z 8000 hr. a w Jitawskim wotrjesku 212 je 6000 hriwnami. Wobsebje dyrbjachu howjada dorasać na tuberkulosu (22 proz.), cźezki porod (16 proz.) atd.; zwinje na tuberkulosu 17 proz., cźerwjeny pobél 14,5 proz. atd.

Nowy jakoś je sawěsćenje rěsneho zkotu zschinjese wschelake lěpschiny. Jedyn wažny dypl i njeho je, so je zu wot wotschkodźenja wusamknjene zkocźata, kiž njesmu bźiesce 3 mějazy w Sakiej. Pschednoschcowar poloża na konzu swojeho pschednoschka na wschelakich dopolasach, tak so husto w ratarstwje zkót licźi. Ma za to, so i mjnami sceci dźěł zkotu njebu sapiżany pschi zkótlicźenju. Ratarjo zat zjebt i tajkim pocźinanjom zami najbole sschkodźeja. Wužbźhny, so je so w Budyšinm wokrjesu napadnje wjele zkotu wotschkodźicź dyrbjało, schtož wulki napohlad zbudja a ratarjam Budyskeho wokrjesa wyschschi sawěsćenjski dawk napakoży, za zkocźo budże so pjecza dyrbjecź pschez 4 hriwny placźicź.

W rosmolwje wupraji so k. ekonomiski rada Richter pschecźiwo wosebitemu pocźesenju Budyskeho wokrjesa, runjez je so powschenty dawk jenoż na tuto léto postajił. K. kubleř Küchljan i Makeje Prahi rozsoli hubjenske wobsitkejnosce, pod kotrymiż ma so zkotasthwo w Budyšej wokolinje, wosebje w poloczu Budyschina bedźicź. K. Buhl-Syrbjecźanski je pschecźiwo placzenju tuteho powyschenja, je-li ma Budyski wokrjesz za wulke wotschkodźenje koni w nawječornej Sakiej zobu placźicź. K. wokrjesny zlotny lékar veterinary rada dr. Kern sakitasche zlótnych lékarjow a pokasa też na hubjene wobsitnejnosce lužiskeho skotarstwa.

Jako druhi referowasche k. ratarski rada Lauber i Drježdźan

wo § 38 němskeho mlokoweho sakonja

a rozłoži k temu sajadne myzle a kak ma so ratar k tutej naležnosci stajecź, kiž je na wutworjenje placźišnow na swobodnych witach pokasany. Też pola mloka hraje posticzenje a potrjeba wuznamnu rólu a dawa zlónczenje mlokowej placźišnje nastacź. Trěbne su komisije za mlokowu placźišnu a porjadne wutworjenje placźišnow. Djenjschi dźeń wichat husto wjazy njedóndże k wuczinjenju placźišnow. To dyrbi dowjescź k bospolnemu zbiczu zyseho mlokoweho hospodarstwa. Ssu tehodla sprawdy, tuto dojednanje placźišnow na wósebnych podłoku stajicź. Zadaju so tak mjenowane kommunizne za mlokowe placźišnu. Nětcźe pak hischcze mlokowe nakowarstwo organizaziju nětkaj spjerzi. Se snjezenjom placźišnow so mlokowy wobrot dźensa njecza nimo wjazy powyschicź. Maju so próżowacź, so buchu so placźišny kumschtnje schtitale.

Njedostatk też je, so so wukazy njehodźa nakowacź na tych, kotrjž njetrjebaju dowolnosce k wikowanju. Je so nětko pschistupiło k praschenju § 38. S nim so pjecza hodi porjad na mlokowych witach postajicź. Mjenje je, prawe kontingentowanje. Sakite hospodarske ministerstwo nodze je so zyły kraj dowolnje pschewjescź, ale za wosebitych krajinach. Pschewjedzenje budże nadawk za organizaziju, tiż ma so wutworicź. Wuprodajerjo jenoż je hospodarjeje krajiny maju so do stupiny sjednosći. Dyrbjeńske hospodarstwo abo diktatura tu njemóże wobstacź. Lěpschina tu je, so może stat organizaziju i § 38 schkitacź.

Wschi rosmolwje namjetowasche k. prof. dr. Schlenberger, so by so na jene léto i organizaziju wotpokało, to so jenohłósnje wobsamknu. Skónczuje pschesche k. hamtski hejtman dr. Siewert Budyskemu ratarskemu wokrjesej wjele sboża do pschitchoda a zdźěli hischcze wunoschk wólbow do wokrjesneho sejma, kiž su 29 prawizarjow napischecźo 11 ležizarjam (dotal 27 : 13). Na to so zhromadźizna skónczi.

54. założeński swjedźeń „Jednoty"-Drježdźanskeje

Założeńske swjedźenje „Jednoty" w Drježdźanach su, štož program nastupa, stajnje swojorazne. Ja wosobinscy tam stajnje rad dojedu, dokelž wěm, zo „Jednota" swojim hosćom stajnje najlépše poskići, haji dźe wona wosebje dobru serbsku zabawu. Też to je we wulkomnješe jara ważne. Lětuši porjad steješe na wosebitej wumělskej wyšinje. Slawny pěwc a koncerty mištr Drježdź. Philharmonije, Wilhelm Roth, rodźeny Serb, překwapi wopytowarjow ze swojim wysokim wumělstwom. Zahra na husle k wšelake komposicije slawnych mistrow. Wosebitu skedźbnjowość pak zbudźi za nas Serbska reja wot mištra Bj. Krawca. Tuta wuběrna skladba zbudźi tajki priklesk, zo dyrbješe so samo hišće jónu wo spjetować. Sława a džak našemu mištrej! Naša znata spěwarka Christa Burgasowa zanjese štyri spěwy Bj. Krawca a K. A. Kocora z wulkim wuspěchom. Wjesela hra „Petrolejowy kužoł", wšěch jara zabawješe. — „Jednoće" pak wjele zboža k tak radźenemu swjedźenjej a k lětu zaso tak!

Pomnik zamordowaneje pola Něčina

Pschi schczežzu, kiž wjedźe z Něčina do Luiša, jeji na hórzy w kerłach jpedy schkworonczeho drjewa jedna ry pomnik. Napiš może jo jenoż i prózu wucźiwarj, rosprawi wo zarażenju holzy. Spody zadypaneho kčža ješa nastupne słowa:

„Pomnik hrózbneho njezkutka. Czichi pjatk popoldnju 1886 bu tu duzy domoj wote mjne Marja Tereza Faraczej z Luiša, 13 lět stara na hrózbne waschnje zamordowana."

W běhu czasa je so napiš thětro wobschkodźił, so je so hodźi lěhdy hischcze wuczitacź. Starschi wobydlerjo tudyschcze wokoliny wschak hischcze zjiwje spominaju na tutón grawocźiwy njezkutk a wo nim czjsto powedaju.

Běsche to wulke roshorjenje wjeczor 23. haprjele 1886, hdyž lud zhoni, so běchu někotri Rodecźanjo namalali w kerłach 13lětnu Marju Teresu Faraczej zatlo tu. Wona běsche pobyła w Bukezach na Božej słužbje a duzy domoj zwojeho wuja w Něčinje wopytała. Tu bě trochu powotpoczynyła a też zobu wobjedowała. Potom bě so zaju wotzalika, so by so domoj do Luiša nawróczíła. Hižo w 5 hodź. popoldnju namakachu holzu straschnje zkalanu w tamnych kerłach. Městno, hdjež holczo leżesche, wojnamjeni so z puknjenej kamjenitnej

Hózdź

(Pokračowanje.)

Sajmježschi lampu, kotraj pschihotowana stejesche, wón na thermometer pożwjeći. „Wimale 16 gradow! jo! Dha też je wimale zyle drjewo spalene! Je to pschecźol abo njepschecźol by? Woprawdże, by trjeba było, so bych rostlinownju hischcze wosebje samkał."

To myšli ponurjeny tam Matej stejesche. Wotna rostlinownje bęchu z deskami kruce sastajane. Bęsche tak cźicho, tak cźopto krjeź nězuje wonjazych rostlinow zewšěli sasparne hlojeźi powischachu; někotre běchu zwoje khelnischti kruce samkle, kaž cźłowjek swojej wosći sandźela. Selene topjena bu pschi lampinym zkabym zwětle wložne blyschczachu, ale zo njebuchu, jako buchu jakuzane byle. Niczo njepyntowschi Matej lampu hažmu a horje do loża dźesche.

Wołacź jeho njetrjebachu, Matej w zwojim cźaju stany. To bě dźenja w tijoch rano. Mlody jahrodnik so zwoji wowcej kožuch wobleczo, komorne wokno wotewri a, se by so zyle woczerstwił, hlowa won tykny do czerstwego zymneho rańcźicho zowětra.

Wonka bęsche hischcze zyle cźemno. Jenoż schćerka, schćera zymna naskala pokasowasche, hdże je Lóbjo, nadkorcźmy so dych Wosi — chłódny rańschi powětr — zwischowasche. Matej zwojm komorn wopuschczi a z pódpachom drjewa do rostlinownje dele dźesche, kotraž bęsche, kaž mjesche wón za to, nješ tym sasze wustudła. Hakle dotho za thermometrom njehladajo mlody jahrodnik do pjezy pschikładowaci pocza. Na jene dobo Matej mérne dychanje cźłowjeka, kotryż nědźe zpasche, sasnje sasłyscha; tuż ruce lampu sasmędzi a z njej spartza pytacź dźesche. Skónczinje spody lawy, na kotrejž kwětki w hornejkach stejachu, cźłowjeka wupschestrjeneho nadeidźe, kotryż, jako by na moschtu leżał, na zyblach, zlomjanych wóschczach a papjerjanych nóchach kruczesche a złódsche hacź kral spasche. Njepyschepschi hóźej so mu znano 30 lět być dasche, bęsche w rubjanej drasce a mježesche pornjo zebi waczok leżo, w kotrymž najzkerje jeho zule samużenje tczesche. Matej mježesche za swoje dobre prawo, so zebi tónle waczok bliże wobhlada. Tuż lampu staji a waczok pschebźracź pocza. K jeho zmjerowanju w nim ani pistolow, ani leżakow, ani druthcze rubjeznjischze bronje abo paduschcheho gratu njebe; ja to won wódnu bleschu, drudutrubańku zchkliczku je kwětleho złotcheho blacha, britwje, kunki, noże, nożizy a klźicheje wschelakich druzinow a hischcze schtó we schto we waczoku nabendże.

„Paduch to njeje", Matej ham ja so dźesche, namakane wózy sabo do waczoka ławajo, „ale wěste też je, so nichtó druhi moje drjewo wezera wjecźor spalił njeje. Wó, wódzej tola dyrbju, schtó tón cźłowjek je a cźobodla je zebi runje moju rostlinownju ja hospodu wuswolił. — Hejda! pschecźelo!" jahrodnik zuseho za ramjo cźahacz pocza, schtó dha zmy a schto jow chcemy?"

Zuły schibałej, kalatej wozji wotewri, na zwojeho examinatora hladasche a dozły a nij zastrózony, ale kaž hnéwny wotmolwi: „Schto jow chcemy? Ja dźe widźicź, pschecźelo, — spacź! Schto zmy? Wuczobnik wulkeho Aeskulapa! Diogenes w ździe!" To prajiwschi so hójej zabo pschecźahny a wozji zaczuli. Tajka khrobkosć jahrodnika zamjerza.

„Nékajki Lapa znano leże", wón mjerzajo znapschecźiwi, „a moju rostlinownju je znano za zwój zud mél."

„Wotwozka?" zuły hnéwny z rukomaj samachny. „Ja zym mischtr a nij wotwozk, zmém zmutkownje a zwonkownje hojicź po zwojim zpodobanju."

„Dha wam radźu, je bychcze zam je zobu zaso a pschede wschém zwoju mózchen wunhojit. Abo nijo chzischcze zebi zjenjes za nózmu hospodu wulutowacź zebi tohodla na mojich zyblach jowle pózłatal?"

„Zyblach?" so zuły zadziwany praschesche. „Na zym leżał? Haha! tohodla też je so ni zyłu nóz po jenoż we zyblach dźało."

„Dźeče ni je zwojimi njelepymi zortami", Matej nije dźesche, „a wotmolwjace na moje praschenje, schto a psche cźo tudy seże?"

Zuły postaze a łopkeje myzle wotmolwi: „Ja sći chzeczeli to wědźecz a wěricź; ale nij wěcźny zód: tón njewé, z wotkel dźe a hdże chze. Ja pak z Horu, zym łacźiski mischtr a chzu jako łacźik w Drježdźanach swoje zbože zpytacź. Pschetoż wobydlerjow Herzberga wschěch w hromadze na wěcźne cźasy wustrowił. Cźu zam nětko tak njedźakowni, je so wózazy wo mnje njeje ale mi zmisu tradacź dadźa. A dokelž běchu mi krótke lětale, mje zadyn kórczinarz do domu njepuschczi. Tu zurk, někajkeje dźery hladach, kotrejž mohł so mjls zmuzy a hlej — tudy zym ju namakał, a prawje zbożowne. Se hospodu zarmo njezadam; dyrbju wam znano łanc zjacź, abo zilu rubacź, Waż narnacź, wam nětcźo dać psche zatykanu zwoj, abo nětcźo, schtoż na blenje cźe Se wschém móju Bóam poślubjcź."

Matej so na zwojim khoru mać dopomni, ale do wu zojnoseje zwojeho nózneho hoseja hischcze tak prawje nje wótcźeje. Dokelž leżesche wyschee teho hischcze w nozy, a mać hischcze zpasche, Matej bacź na dalsche jenoż do zwoji zwoli, so změdźischce tam zuźsnik hischcze khwilku wotnacź.

(Pokračowanje jeschuje.)

tajin j napijom. Wona ſo namaka nješchto mettrow daſe k polnozy wot pomnika.

Haczrunjeż ſu ludźo hyndom naležnje pytali a bliži, njeje ſo tola ženje wukopało, ſchtó je był mordaŕ wbohdje holczi. Ssnadź je to był zuſy ſłoſtnik, kiž holtra wuwita holja měła luboſczinſti poměr j wěſtym ſchidchanjtim wjeſnjanom, kiž ju j wěſtych pſchiczin ſaraju. Je ſo tukało na wěſtu wozbou, kotraž wſchak je dźenja dawno hižo wumrěła. Na ſmjertnym kožu je pruhi muż pſchecziwo njemu ſwědczili. Je Hrodźiſchczanſkemu fararjej ſo wujnaŕ, ſo je w hacze we Luſchczanſkim hrodźiſchczu tamneho mordarja widźał wuplotaci trwawne ſchaty.

Grawocźiwy njeſtutk Cźichi pjatk l. 1886 pak drje na ſtajne wosta wulke potajniſtwo. Kójdy pak, kiž dźenja hiſchcze dyrbi nimo tutoho pomnika po ſcekach, ſ hrózu ſajaty thětije dale thwata.

Wumělſtwo a hudźba

Měſczanske dźiwadło.

Sterzjo musketěrojo, ludowa hra Sigmunda Graffa.

Znaty sobuspisowaćel „Njeskónčneje dróhi" je to w swojim nowym dźele do podobneje maćizny zanóſ kaž we swojim prěnim wuspěšnym kruchu. Mow prěnim jednanju su tym we „Njeskónčnej dróhi" wjele podobne. Tola tu wuwije basnik potom wojasnje problem wójnskeje towaršnoſce. W tŕoch jednjach rysuje basnik drastiscy a přeswědčacy wobrazy. Réč a scena bliżeſtej ſo khětro naturalſkemu, skutkuja tehodła woſebje žiwje. Zajimawy to dla, kotryž je ſebi tu basnik předpołożił. — Sterzjo musketěrojo, we wójnje přez dwěłetnu towaršnoſcu ſo zwjazani, ſo tu njeſebičnje podpjerajo, ſebi, zo ſo někajke 10 lět po wójnje w domizzhromadnemu dopomnjeſchkemu ſwjedźenjej kaja. Kóždy wjeſeli ſo na rjany ſwjedźeńk — a skónčnje čas zasowidźenja přikhwata, spóznaju lowanje, zo poprawom wo ſtarej rjanej towaršwjele wyše woſtało njeje. Žiwjenje w zaſtóžu 10 létach je přewjelo wuhładkowało a wurunaKóždy ma hinaše zajimy, kóždy je zaſo žiwy we ſwojim ſwěče. Nimaju ſebi potajkim wyše powſitkownych frazow nicho dało wjacy prajić.

Hra, kotraž ſo w měſczanskim dźiwadle předſtaji, měješe jara přijomny zwonkowny wobłuk, kotryž běſtej dr. Rott jako režiſer a Waltar Ulbrich wobrazowaŕ, ſpožčiłoj. Hłowne róle, ſtyrjo musketěrojo běchu we najlěpšich rukach: knj. Siebenschuh, Beckow-Lehmann, Horst a Verder je wuběrnje tworjachu. W třećim jednanju maju knježny Meckel, Hochgräfec, Bräm a Grunert skladnosć k błyšćenju, dokelž su jednotliwcy jich róle jara dźakowne. Předſtajenje w našim dźiwadle ma ſo jenož skhwalić.

Hra zbudźi wulke připóznaće. —n—

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 16. februara 1933.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer + 32, najwyſcha dnjowa temperatura 1 hop. czopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer + 42, najniſcha temperatura w nozy 4 ſtop. ſumy. Wuhładny na wjedro: Mało pſchemeńenja. — Symicka dyrje wostacź. W nozy je ſaſo rjany ſnĕžk padnył. Sa cźichi leži w naſchich ſtronach 25—30 cm. wyſoko. Schkleńza pokaſuje pſchezo hiſchcze na njewobſtajny poczaſ, ale po wſchěm ſdaću ſo bórſy wuwjedri a hroźy nam kruſiſcha ſymicka. Se ſajzda abo wjeczora pſchikhadźa wuſchina. Tuta je ſo k ſwjeru wupſcheſtrjela a ſwiſuje tam j wyſchinu nad połnóżnym lodowym morjom. Po tym puczu je pſchiplaw ſymnych powětrow ſ tuteho lodoweho dźela mózny a najſterje tež ſoſnupi. Nižina nad Ruſkej ſo wotſlabuje a njebudźe dale na naſche njedźero ſtukowacź.

Preměnjenje w předsydſtwje banki za mjezynarodne płaćenja.

Američan Mc. Garrah (na lěwej ſtronje), nětko wotſtupjacy president banki za mjezynarodne płaćenja a jeho krajan Leon Frazer, dotalny naměſtny přezident, kiž bu za naſlědnika Mc. Garrah pomjenowany. Swojej dotalnej měſtnje zaſtawaſtaj presidentaj wot założenja tuteje mjezynarodnje tak ważneje rozličeńſkeje banki ze ſydłom w Baselu.

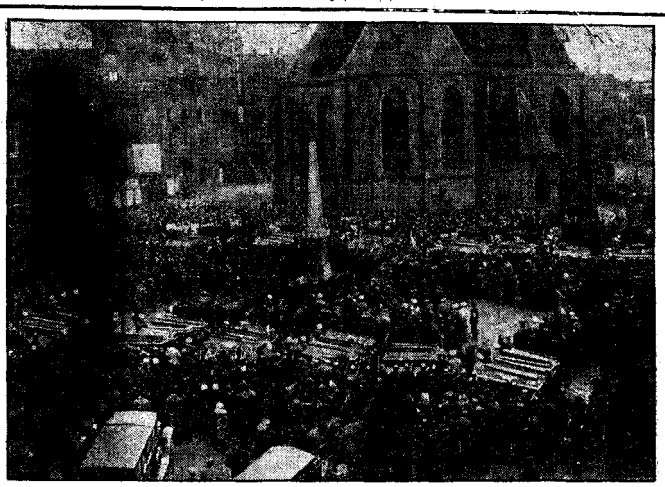
Nižina j Azorſkich kupow njeje ſo hiſchcze jara pſchibliżiła, tuž tež njeje ſpóſnjacź, hacź je jara ſyłna. S wječora duje wětřik a honi ſněh do pſchěrowow, hriebjow, wózow a přěčnitziow. Na dróhach a puczach tworja ſo hižo zwjezki, njehacźa pak hiſchcze wobkhad. Na ſtróžu wczera wobtawoiwſche, ſchtož ſe j pſchiczinu, ſo běchu dróhi a pucze j měſtnami jara pjelſke. Jutſje pjatk ſkhadźa ſtłonzo 7,10 a ſo 5,19 khowa. Měźacźt ſkhadźa po połnozy 1,25 a ſo dop. 9,24 khowa.

— **Měſchczanſke dźiwadło.** Dźenja ſchtwórtk wjeczor 1/9 hodź. hraje ſo w 19. abonentnym pſchedſtajenju B poſledni króć hudobna wjeſelobra „Žona, kotraž wě, ſchto chce". Jako hóſcź wuſtupi prěnja ſpěwarka Barlinſkeho Metropolſkeho dźiwadła Biana Flamm. Pjatk wjeczor we 8 hodź. hraje ſo w 10. abonentnym pſchedſtajenju C prěni króć nowa opereta „Sbožowne puczowanje". Ssobotu ſo tuta opereta prěni króć wospjetuje. Tutón wjeczor ma Willy Scherdeck, prěni tenor pſchi měſchczanſkim dźiwadle, ſwój lětuſchi cźeſtny wjeczor. Pjatk pop. w 4 hodź. a ſobotu pop. w 4 hodź. poſtřeži ſo hóſtna hra ſwětłoſtawneho dźiwadła Makſa a Morisa. Měſtna płaćza 30, 50, 70, 90, 110 a 130 pj., ſa boroſczenych 20 pj. pſchiražka. Kóžde dźeſcźo dóſtanje tafliczku Sprengel-ſchokoladu.

— **Holza pſchi ſmykanju ſnjeſbożila.** Pſchi ſmykanju na Wulkej Bratrowſkej haźy wczera pop. wokoło 4 hodź. 11lětna ſchulſka holza cźežko ſnjeſboži. Wona ſtorcźi do kamjenja, kiž trochu won cźeſeſche a padźe tak njeſbożownje, ſo ſebi prawu nohu nje kolena dwójaj ſtama. Knjes dr. Schellig poſtřeži ſnjeſbożenej prěnju lěkarſku pomoc a da ju pſches dobrowólnu ſanitetnu kolonu do ſtarſchiſkeho bydlenja dowjeſć.

— **Wobkhadne njeſboże.** Wczera dopołdnja wokoło 1/11 hodź. na khſchižniſchczu Sſukelnikeje haźy a Mołkowje dróhi wonkowny wobkhad automobil a wobkhadny automobil Młokowſkeho dwora do ſo ſraſyſchtaj. Wobžobowy auto pſchijědże po Sſukelnikej haźy dele a ſraſy do mlokoweho auta, kiž po Mołtkowej dróhy k pósce jědźeſche. Njenaſtu pak wjetſcheje ſchkody. Ludźo ſo njeſranichu. Wjetſcha wina ſo pjeca wjednikej wobžobowego auta pſchiſpiwa, haczrunjeż mějeſche wón prawo prěni jěcź. Je jara na lěwej ſtronje jěł a mějeſche na lěwu ſtronu Mołtkoweje dróhi mało pſchehlada.

— **Polizija ſaja** wczera 21lětneho wandrowſkeho, kiž po proſchenju khodźeſche a pſchi tym jako njekaſanz wuſtupowaſche.

Pokhowanje 63 morjenych w Neunkirchenje.

Kaśće ſmjertnych woporow ſu zoſtajeno na torhošću w Neunkirchenje. Žarowańſku ſwjatočnoſć za ſwojich njezbożownych ſobuměšćanow wotmě město Neunkirchen wuteru popołdnju. Swjatočnoſć přenjeſo ſo na wšitke němſke radiowe ſćelaki.

Hospodarſki rozhlad

Schtwórtk, 16. małeho rožka 1933.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólſk złotych	47,275
1 jendźelski punt	14,46	100 čěſkosl. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,12	100 franc. frankow	16,445

Burſy wczera mało žiwjenja jewjachu, wſchelake pſchiczjiny bóle pjenjeżneho a hoſpodarſkeho raſu je cźěżnjachu. W Ameriźy dyrbjachu ſaſo wſchelake banki ſwoje wrota ſawrjeć jako ſcźěhnk hoſpodarſtich wobużnoſcźow. Na witkach ſ dołżnymi a rentowymi liſtinami běchu njedźele poſpochi kurſy poſtupowale. Wczera pak ſo ſeſłabichu.

Statny hoſpodarſki a ſeźiwjenſki miniſter dr. Hugenberg je ſo kaž ſtatny kanzler Adolf Hitler ſwoje mſdy wſdał, nochze pak, ſo by ſo wěż na wulki ſwón powjeſnyła. W ſtatnym hoſpodarſtwje wſchak tutej wudawkaj wjele njerěſtatej. Jeje ſpuſchćenje je pak tola ſwědčt nadobneho ſmyſłenja a wſcheje khwalby hódne.

Japanſka hroſy ſe ſwjatka ludow wuſtupicź, je-li by chcył tutón jej dalſchemu dajenju Chineſiſeje wobaracź. Tale powjeſcź bě w Japanſtej i tajtim poražejom, jo kurſy na burſy w Tokio, hłownym měſcźe Japanſteje, žadławje kleſnychu. Burſu dyrbjachu na dźeń ſawrjecź.

Produktowe wiki wczera w Barlinje pſchinjeſechu ſtrucźenje płaćźinow woſebje w termińowym wikowanju. Dowos žita nimale wjajny. Jako pſchiczjinu mjenuja nowy nuſowy wukas. Tutón ſakaſuje hacź do 31. 10. 33 kóždoźicźke cźaſanje w ratařſtwje. Ratař tohodła njeje nuſowany, žito pſchedawacź, ſo by ſwój dołh ſapłacźił; jeho ſudniſzy k płaćenju nucźicź njemóže. Tehodła jeho niczo njeſoni, žito pſchedawacź, dhe cźaſlacź, doniž wyſchiſche płaćźiny njewucźaka. Njech ratařjow koſa njelijnje. Statna žitarnja ma telko žita nałupjene, jo ſebi ſ nim žiwje rady njewě. Hdyž dyrbjało žito poczeczź žadne byćź, by ſtatna žitarnja telko žita na wiki cźiſkła, ſo płaćźiny pſchewyſoko njeſału. Statna wyſchnoſcź njemóže ſebi ſwěricź, ſo płaćźina khlěba też pſchejara poſtupuje, hdyž budźetaj w bliſchim cźaſu tuk a mjaſo dróſchej. Wczera dobu pſchenica 15 pj. a wowſź 5 po zentnarju w hotowym ſornje. Rožka dotalnu płaćźinu dźerżeſche.

Wczera w Barlinje płaćeſche zentnar:

pſchenicź 9,55—9,65 (6,40—6,50) hr., rožki 7,70 hacź 7,80 (7,70—7,80) hr., jećźmjeń, naletni 8,25 hacź 8,75 (8,25—8,75) hr., jećźmjeń, nasymjeni 7,90 hacź 8,20 (7,90—8,20) hr., wowſź 5,75—5,90 (5,75 hacź 5,90) hr.

W termińowym wikowanju:

pſchenicźa ſa měrź: 10,32½—10,40 (10,32½—10,28¾ hr., ſa meju: 10,57½—10,53¾ (10,40—10,36¾ hr.

rožka ſa měrź: 8,35—8,37½ (8,78¾—8,26¼) hr., ſa meju: 8,55—8,52½ (8,38¾—8,36¼) hr.

wowſź ſa měrź: 6,75—6,30 (6,17½) hr., ſa meju: 6,42½—6,47½ (6,30) hr.

Nětotre płaćźiny i Drježdźanſkich wikow.

Kaczata 3—4 hr., Kury, ſtare 2—5 hr., Kury, młode 2—3 hr., hołbje 60—100 pj., huſy, ſarěłane 85—100 pj., kacźi, ſarěłane 90—100 pj., kury, ſtare, ſarěłane 70—90 pj., kury, młode, ſarěłane 80—110 pj., karpy 75 pj., ſchcźuki 120 pj., liny 110—120 pj., jabłuka 5—30 (5—50) pj., běrny, zentnaŕ 2,60—3,00 hr., běrny, po puntach 3—6 (3—5) pj., koboda, jěžna 15—25 (18—30) pj., zybła 8—10 pj., trěť 35—60 pj., ſołotej, kećźk 15—30 (10—25) pj., běły kał 5—8 pj., cźerwjeny kał 8—10 pj., ſyndrotny kał 25—40 pj., kišany kał 10 pj., petrſchilka walcźt 4—5 pj., morchej 5—8 pj., tapunjſki 60—80 (50—70) pj., rjewjeń 40 pj., butra 1,10—1,60 (1,10—1,50) hr., jeja 12—13 pj., prawaki, ſuſchene 5 hr., ſmorźe, ſuſchene 7,50 hr., hriby, ſuſchene 3 hr.

Ssubnišzy na pſchedźowanje,

pjatk, 17. 2. 33:

w Kukowje w Natuſchez hoſcźenzu dop. w 9 hodź.: Sofa, draſtowy khamor;

w Halſchtrowje w kuježim domje dop. w 10 hodź.: Klamowa pokładnja;

w Schunowje w hoſcźenzu dop. w 11 hodź.: Kowańſka pſchiprawa;

w Blunju w hoſcźenzu dop. w 10 hodź.: Ssynly wós, kruwa, ranza, ſwinio, kóń;

w Nowej Wſy pola Wojerez w hoſcźenzu pſchipołdnju 1/21 hodź.: zentrifuga.

Płaćizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo za 100 kg, ſano a ſiano za 100 kg, nowak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje

	15. 2.	14. 2.		15. 2.	14. 2.
Pšenica	191-193	188-190	mow	12,5-15,0	12,5-15,0
rožka	154-156	174-156	woka	14,5-15,5	13,5-15,5
ječmjeń, nal.	—	—	modre łupiny	8,00-10,0	8,00-10,0
ječmjeń	16-175	165-172	polte łupiny	11,5-12,7	11,5-12,7
wows	115-118	114-117	seradella	17,0-23,0	17,0-23,0
kukurica	—	—	raps. wosuk	—	—
pšeńć muka	22,7-25,9	22,5-25,7	lany wosuk	10,50	10,40
ržana muka	19,7-21,7	19,5-21,5	ſuch. truhanć	8,50	8,50
pš. wotruby	3,00-8,3	3,00-8,9	brěz. kruški	13,0-13,2	13,0-13,2
ržane „	3,6-8,6	3,6-8,9	ſyno, 60 kg	1,75-2,10	1,90-2,1b
raps	—	—	ržana ſloma	0,55-0,70	0,6.-0,80
hróch Viktor.	20,0-23,0	20,0-23,0	owſene „	0,40-0,50	0,45-0,55
lane ſymjo	—	—	wowſena „	0,40-0,50	0,45-0,55
ołejuški	12,0-13,3	12,0-13,3	ječna „	0,4 -0,50	0,45-0,55

Hłowny redaktor a zamcźiwity za politiku: Marko Smolerz w Budyſchinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyſchinje. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyſchinje.

— **Mjasowe jětki (Freibank) w Budyšchinje.** Sobotu 18. februara 1933 rano wot 8 do 9 hodź. wotedawa so na cyłsta 4801 hač 4950 funt howjaseje mjasa, punt po 30 pf., parjene kwitowaje mjaso, punt po 35 pf.

S **Brěnčicy.** (Sćežkowe-hrjebjo pschi kwasu.) S pschičežu wotcza jenoho kwasa sandźenu wutworu běchu padnyschi ja Rjši do njewjesčicznjoho domu a to w nocy wokoło 12. hodź., jako njebě nikoho doma — (pschez.) kwaš kwjeschesche so w Krawcez kocžunje) — a pokradnychu tam pěschto žiwnosće. Skneczerjo běchu njepohódnaći tłochli. Wěsche też cyrkwi wěz, tuhwu na cźěł pschičež, dokelž so runje w tym czasu kwjelje šnjehowasche.

S **Hrodźišcza.** (Sćamonorbarstwo.) Wčera wjecžor wokoło 9 hodź. je žeby 40lětny nježenjeny pohonc na tudomnym knježim dworje z britwu kk pschecźěhnył. Hač runjez k. dr. Wčel z Wósporta rucze pschihwata, njeběsche móžno, jeho pjchi žiwjenju sdźerżeć, dokelž běsche so njes tym wukrawił. Też dobrowólna sanitetna kolona z Budyšchina z autom pschikhwata, kola dyrbjesche so saso wróćić.

Z **Khrósćic.** (Jubilej.) Žadny jubilej móže k. klampnarskemu mištr Berger ze swojej mandźelskej pschichadnu njedźelu 19. februara woswjećić. Na tutym dnju je so runje 40 lět minyło, zo staj do Khrósćic přihadnyłoj, so woženiłoj a wokhlad zapečałoj. Potajkim tróji jubilej. Jubilar je we wokolinje dosć znaty. Jeho 8 dźěći, 3 synojo a 5 dźowkow wobkrjeża wšitcy serbsku rěč, jena dźowka khodźi sama we serbskej katolskej drasce. To je wšęc česće hódne! K. Franc Berger je w Schrachowje rodźeny, tam do šule khodźił a klampnarske rjemjesło nawukny. Po dłóhim pućowanju je sebi Khrósćicy jako domizum wobhladał. A wobmaj so tu jara lubi. Najprjedy bydleštaj pola Rjelkee (prjedy Klanec), pozdźišo pola Jendee, doniž sebi napřeco haptyki samej khěžku njematwarištej. Hdyž so do wójny wodowód twarješe, zajedźeše k. Berger. Wón hu zasypnjeny. Na sčěhwkach tutcho njezhoža móješe cyle lěto čerpjeć. Też swětowu wójnu je solidarnił a so zaso zhožowanje domojwróćił. Pódla swojeho dźěła je hižo dołhe lěta wupomcny listynošeř. A přez to jeho cyła wokolina nanajlepje znaje. Najmłódši syn nana w klampnarskim rjemjesle podpjera, jedyn syn je połcaj we blizkim Porchowje. Přejemy Bergerec swójbje za přichod wšo dobre, woschje strowotu a spokojnu mysličku.

Z **Pančic.** (Padnstwo.) W nocy k sej dźe su so do tudomneho Žitneho domu nutřikanali. W hdu dwě ju lět je to hižo třeći raz. Tón kóž je so padnohan jich wotpohlad poradźił, njemaja pjenježny khamor wurubić. Prjedy hač so k njemu předobychu, su dwoje durje wotpačili a zdźěła zezlamali. We khamora wotzhlěchnychu horni żelezny dźěl na štyri centnarje čežki, a wotwjezechu jón ze žitnej karu won do pola po Protečanskim puću, hdźež su jón rozpačili, pjenjezy zebrali, někotre sta hriwnow, kulki a papjery rozmjetali. Dokelž tu w nocy wokhoda njeje, mózachu we mórje dźěłać. To pak rěči za to, zo je znajmjeńša jedyn z wobsteinosćenci znaty. Ludźo po kolesnych kolijach su wjacori mužowje z kolesami byli, mjez nimi jedyn wjetšeje postawy. Stoł bě zo zawostajenych sčěhow widźeć. Rozbity khamor wostajichu ležo a zhubichu so bjez słóda. Rano přiwjezłeny pos njemóžeše dla wějateho sněha a sylneho wětra słóda namakać. Padniši břechu khamor při wotwjezenju do wjeršcho měcha zawalichu a w běrowje wšitko přehladachu a rozmjetachu. Snadź so jedna wo tu samu cwóřbu, kiž je chcyła w Pančicach do druhelho domu so nutřikanać, hu pak přez ludźi wotčerjena. Stóž tam něšto podhladneho wě, njech to policiji wozjewi.

S **Mikorsa.** (Přenje schórzy.) Hižom w februaru mó žachuny tu kěža přenje schórzy wobkrjeschowacz. Bohužel budža naš naschi lubi pischerschcio pschi nowej synje. jako wopischeczej dyrbjeć.

Frjedy swětowej lětarjej, nětko ministerialnaj zastojnikaj.

Lěwy: kapitan Christiansen, znaty wjednik wulkolětadła „Do X" zastupi jako wjednik wotdźěła lětarskeho sporta a wukubłanja do nowcho němskeho komisariata za lětarstwo. — Prawy: Wolfgang ze Gronau, kiž z lětadłom „Dornier Wal" wokoło swěta łečeše, budźo wukubłanje namórskich lětarjow nawjedować.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladу na wjedro za jutřischi pjatk:** Sčo wutwjedri a budźe syma.

* **W Salamiju (Sohlandje) je dźenja khaj August Schaar je swojej mandźelskej dejmantowy kwaš wošwjecził. Jenu je 82 lět a jeho žonje 81 lět.**

* **W janje kraloweje Luisy w Hindenburgu je so jedyn stoły stamak. S tym je so khór pólkopołn kyhnył. Dźesacz kórnikam je so wulhed saracził. Haš total su 4 muži wukhowali a jeneho morwcho wurubli. Nadźijeja so, so shbtnych pjecych hischcze jimych je sawrie.a za wuswobodja.**

* **W pschedjerni a khjerni Deldena a Co. w Gronawje we Westfalskej je so 15. februara dźesto sastajilo. Něhdźe 1000 dźěłacerjow a dźěłacerkow je sastajbu shubilo.**

* **Kaž so z Denvera w Sjednoczenych statach połnócneje Ameriki powě, staj rubjezniknj bohateho bankiera Charlesa Böttchera nadpadnikoj, kiž so z swojej mandźelskej rano sahe z jeneho wopyta domoj wróćesche. Banditaj stej Böttchera z automobilom wotwjezłoj. Prjedy tehu staj jeho jonje sčitaj z pschepadnoj, z kotrejž hrožitaj, so nadpadnjeneho skónczitaj, jeli so so na njeho 60 000 dollarow wukupneho pjenjesa njezwupła zi.**

Radio

Pjatk, 17. februara słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znatcho wšednoho programa: 11,30 kurzus za praktiske natarstwo. 12,40 přednošk wo Röntgenje a röntgenskich prahach. 17,20 přednošk wo nazhonjenjach na hitwišću w narodnej Asiskej. 20,00 přednošk z Ameriki. 20,15 Maks a Moric, žortna wěc.

Lipsk: Nimo znatcho wšednoho programa: 15,15 přednošk „wjes jako panka stroweho žiwjenja". 19 rejwańska hudźba. 20,45 Brucknerowy koncert Dźjedźanskeje statneje kapały. 21,50 přednošk z Ameriki.

Hišće ważne z dnjoweho programa: Stuttgart 20 dramatiska pěsń Lessingowa „Nathan mudry". Mnichow 20,35 ludowy symfoniski koncert. Win 20,05 orchestrowy koncert. Waršawa 20,15 symfoniski koncert. Praha 20 koncert Smetanoweho spěwneho khóra.

Swóibne powěsće

S e m r ě ł i: Michał Nowak, veteran 1870/71 w Budyšchinje, 84 lět; khowanje budźe hobotu dop. 1½ hodź. wot žarowańskeho domu. — Ewald Pětšch, wuchsischi lokomotiwny tejkeŕ w Budyšchinje, 54 lět; khowanje budźe jutše pjatk pop. w 2 hodź. wot Tucharskeje zyrkwje. — Maks Lehmann w Budyšchinje, 29 lět; khowanje budźe hobotu pop. w 2 hodź. wot žarowańskeho domu Psched schuckelšimi wratami 1. — Hana Iwud. Seyfriedowa wódź. Kobanej w Jenkecach, 83 lět; khowanje budźe jutše pjatk pop. w 2 hodź. wot žarowańskeho domu. — Maks Sommer, schewelski mischtr w Brěsinje pola Hućinu, 31 lět; khowanje budźe jutše pjatk pop. ½3 hodź. wot žarowańskeho domu. — Juliana Warnaschowa bywscha Iwud. Schokčina wódź. Dießnerez w Lubiju, 76 lět; khowanje budźe jutše pjatk pop. w 2 hodź. — Pawoł Bürger we Wojerezach, 56 lět; khowanje budźe jutše pjatk pop. ½3 hodź. wot žarowańskeho domu, Měschkawowa haša 5. — Eduard Müller, mischtr wulhikarje kolijow na wotp. we Wojerezach, 74 lět; khowanje budźe sobotu pop. ½3 hodź. wot Wilhelmskeje dróhi 15.

Towaŕstwowske powěstnikl.

Rakecy. Serbske tow. „Lipa" ma přichodnu njedźelu 19. II. 33 popołdnju w 3 hodź. měsačnu zhromadźiznu. Wšěch sobustawow wutrohnje přeprošujo předsydstwo.

Drježdźany. Serbske tow. „Cornobóh" ma sobotu 18. februara zhromadźiznu pola Zmijec na Christianskej drózy 22. Zapołatk wječor we 8 hodź. Hosćo su lubje witani. Njedźelu zwjazkowy wječor we Christianspalast Schäfferstraße našeho hornjołužiskeho zwjazka. Zapołatk w 5 hodź.

Hodźij. Tow. „Jaroměr Hnilš" zmječe njedźelu 19. II. 33 pop. 1/4 hodź. swoju lětnu hłownu zhromadźiznu pola Mrózec. Dujowy porjad je jara ważny. Tuž přindźe wšitcy. Dowěrnicy chcyli to wšém sobustawam wozjewić. Předsydstwo.

Laz. Serbske tow. „Handrij Zejler" zmječe přichodnu njedźelu 19. II. 33 pola Sołčic swój zjawny swjedźeń. Zapołatk w 7 hodź.

Liehań. „Zernička" ma štwórtk wječor we 8 hodź. hłownu zhromadźiznu pola Siwartec. Přednošk. Přindźe wšitcy!

Wupjerk 1½ pošt. jenoż **7,80**

2 pošt. wupjerk **9.80**, hłowak schěr m **1.20**
dobre w barbje a pjerjo njepschepuschczaże!

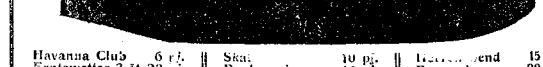
A. Kasper, Burglehn 11
(měr. J. Pilopp)
Snaty nailepschi dom sa dobre wupjerki

Zacunkowane

bowy, 28 cm 0.80
bowy, 30 cm 0.90
podołho wanje, 70 cm 0.95
podołhoje wanje, 55 cm 2.60
plókańske wanje, 80 cm 7.65

Gustav Siegel
w Budyšinje
na Zadnjej Bohatej hasy 15

Strowotne rěcazki
dźekne dodjaw. pola
Rudolph na Hauensteinskej hś. 1

Havanna Club	6 pj.	Ska:	10 pj.	[illegible]end	15 pj.
Erntewetter 3 št.	20 pj.	Bankverein	12 pj.	Fernando	20 pj.
Lockvogel	8 pj.	Budissa	12 pj.	Strahlstein	20 pj.
Facimann	10 pj.	Reichentor	15 pj.	Berggeist	20 pj.
Steuerwunder	10 pj.	Doppelkopf	15 pj.	Erntezauber	30 pj.

Albert Lehmann w Budyšinje
na Połnócnej drózy 2 — při Bohatych wrotach
na Kěžorskej drózy 11 — na Hauensteinskej hasy

Meble
a polstrowane twory
poruča po najnišich płaćiznach
Handrij Strympa
w Budyšinje na Rožowej hasy 15 :: Sym Serb!

Přistrykowanje
nohawcow a zo ow
Přišiće
stopow a połnušow k nohawcam a zokam wšěch druhich
Zběranje wóčkow
při žiłdźanych nohawcach, žiłdźanych a strykowc, twórach a šatach
ruče a tunjo
we wosobitym domje
RUDOLPH
na Kěžorskej drózy 16

Schirm-Pfeiffer
nětkle
na Hłownym torhošću
w Kupnicy (Gewandhaus)

Zejlerjowe zhromadne spisy
4 zwjazki
10.— hr

Jara rjany tučny
twarožk
punt **24** pj.
Ze samsnehо zhotowjenja:
harcski, rjany žołty,
mały kašćik . . . 25 pj.
wulki kašćik . . 72 pj
kónčkojt. twarožk 3 pj.
pjasćowy twarožk 6 pj.
kulojty twarožk . 10 pj.
Maincski, 3 kusy . 10 pj.
Künella

Hosćenc w Dobrošecach
Sobotu 18., njedźelu 19. a pónđźelu
20. februara s. l.
kózłopiwo toči
Přeceln e přeprošujetaj Jan Hajnk a mandź.

Dospołne wupředawanje
Posledne wobstatki běłych ložowych šatow, kozłowe'e tkaniny znamki „Treffer", wušiwanjow, jenotliwych šatow kaž mužacych, žonjacych a dźěćacych kozłow, kholowow, nóčnych kozłow a nóčnych jakow, běłych a pisanych zwjeršn kozłow, módročišć za wobleki a dźěćace wjelichi dyrbi a so najrućko zrumowa a předawam tuje w płaćiznje znižene hač do 50 procentow
Domsda, na Lawskich hrjebjach 16. I
(we „Woprawdźitym")
☛ **Tuńe dny w dospołnym wupředawanju!**

Přenajeće
Něhdźa ležownosć Pětra Grofy w Klóštrskej Nowej Wsy pola Kulowa we wulkości něhdźe 45 jutrow role a něhdźe 25 jutrow łuki budźe so k 1. měrcej 1933 přenajeć. Žiwy a morwy inventar tu njeje. Zajimcy chcyli so zamołwić pola
zarjadnistwa kubłow w Stróži
pola Wulkich Zdźarow

Zrěčenja

při wotstupjenju stršiskeho kubła na dźěri, wučenja při herbstwach, kupjach a přenajenjach po najtuńšim wobliczenju
Hypothekowa kenclija E. Rane

w Budyšinje na Hošće hasy 32

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostaniće w Serbskej knihařni
abo skazaće ju sobi pola
dowěrnikow „Serbskich Nowin"
Jenoż **20 pj.**

Wendisch e
Volkssagen und Gebräuche
aus dem Spreewald
Nowy nakład
Wilibald ze Schulenburg
z rysowankami po žiwjenju
Nětk město 5.50 **2.— hr.**
Na předań w Serbskej knihařni w Budyšinje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowérnikow 1.51 hr., pod křižnym zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowny mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo ščěrbkam čłoweho znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na dwě žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenia tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 41 — Budyšin — Piatk, 17. februara 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Wótre rozrěčowanje w němskostatnej radźe

Wjetšina němskostatneje rady na stronje němskich polodnišćich statow.

Sa schwórkł bě němske knjeżerstwo poprošene, zwołać rozšěrjenu radu swołało. W nim dyrbjesche statny sekretar Pobis kommisarijske pruske knjeżerstwo zastupować.

Nic jenož zastupnicy němskich krajow, ale też zastupnicy **kotrychž pruskich krajow pschczywo tomu protestowachu,** je kommisarijske pruske knjeżerstwo polnomócnika za němskostatnu radu pomjenowało. Zastupnik porheinskeje provinzy, Hammacher, bě wot wotpósłanego pruskeho knjeżerstwa nadawk pschijał, so by jeho hłosy w poprošenju wotedał.

Dotalnaj zastupnikaj starcho knjeżerstwa, ministerialny direktor **Brecht a Badt,** njeběschtaj do poprošenja pschischoj. Na stołc ministerialneho direktora Brechta k prawizy pschedbyłych, hustskowneho ministra dr. Fricka, bě so wothłosowarjo polnomócnikow kommisarijskeho knjeżerstwa, statny sekretar dr. Nobis, žydnył. Hdyž bě dr. Frick poprošenje wotewrił, so, prjedy hač k hnjowenju zajdźe pschindźechu, někotre pschipowědźenja wotstawichu.

Bayerski zastupnik,

ministerialny direktor Sperr, wotstawjenje cżitasche, so je němskostatna rada swjatkowa naprawa, **kotraž je wot mocy němskeho knjeżerstwa zyle njezwotwisna.** Wobdźelenje pruskich kommisarjow pschi wuradźenjach a wothłosowanjach němskostatneje rady **zakładnemu twarej němskeho stata napschećziwo steji.**

Bayerska so nochce do krutich należnostrózow mischerej, tola so w pschesłjedowanej z wuwudom statneho žuda wustawneho zakłada němskeho stata djerži a tohodla pschećziwo wobdźělenju zastupnikow němskich kommisarow pschi wuradźenjach a wothłosowanjach němskostatneje rady protestuje.

Badenski pósłanc dr. Fecht praji, so so badenske knjeżerstwo k Lipscżanskemu wutwarjenju zwisnawa, po kotrymž so němskostatni kommisarojo organy němskeho stata a so tohodla njesamóża jedyn němski kraj zastupować. Badenske knjeżerstwo budźiske žeby pschało, so by so nowy wuwud statneho žuda wocżakał.

Wurazne pschećziwo tomu protestuje, so su zastupnicy němskich kommisarow do dźenżnischeho poprošenja pschischli. Wospjetuje swoje prjedawsche pschipowědźenja, so němscy kommisarojo njeprawdża sestajenje němskostatneje rady pschemjenić. Protestowasche pschećziwo tomu, so je so tajke pschemjenjenje spytało. Nowy 20. dźeń julija je so zešinił.

Zastupnik porheinskeje provinzy,

Hammacher, sdobom za namjetnu pósłanišku provinzu, Delnju Schlesiysku, Hornju Schlesiysku, Sakisku, Westfalsku a Hessensku-Nassausku bayerskemu pschipowědźenju pschischłosowasche a praji, so němscy kommisarojo njemóża jedyn kraj zastupować.

Wurazne pschećziwo tomu protestowasche, so su zastupnicy němskich kommisarow za Pruski do dźenżnischeho poprošenja pschischli.

Po pschipowědźenju dalschich protestow so nawjet badenskeho zastupnika z 39 pschećziwo 26 hłosam pschija, so ma so nowy wuwud statneho žuda wocżakać, prjedy hač so němskostatna rada sajo seźdże.

Wuzše zwjazanje Małeje ententy

S runje wospjewjeneje zdźelenki Małeje ententy je spóznać, so su so swonkowni ministrojo Czěskosłowakskeje, Rumunskeje a Jugosłowjanskeje wosrjadźili, dalokošahajcy swjatk wobsamknyć, so bychu mohli jako zyk z wukrajom jednać.

Te tři staty su so wustawnje, politiski a hospodarsky wuže swjazane. We wustawnym nastupanju je so wobsamknło, jako wodźacy organ zhromadneje politiki **stajnu radu Małeje ententy wustajić,** kotraž dyrbi se swonkownych ministrow tych tśoch statow wobstejeć. Radźe Małeje ententy so stajny sekretariat pschida, kotrehož jene wotdźelenje pschejo w Genfu dźela. Dale so **hospodarska rada** za pokrjacowanje podjadowanje hospodarskich zajimow tśoch statow mjes sobu abo w jich stykach z druhimi statami załoži.

Stajna rada Małeje ententy dyrbi so **znajmjerjenscha tři krócz wob léto** zešeć. Jene z tychle sešdźenjow budże pschejo wotměnjejo w jenym hłownym měsče Małeje ententy, druhe pschi skladnosći zhromadźizny Swjatka Ludow w Genfu, třeće na městnje, kotrež president rady Małeje ententy po politiskich požadanjach postaji. Jedyn z tśoch swonkownych ministrow Małeje ententy smjeje wotměnjena radźene pschedbyłstwo Małeje ententy.

So by so w politiskim nastupanju pschetworjenje Małeje ententy do internazionalneho zhromadźenstwa z wuprajcnej kamjenej wokobinu zajnje wosnamjenito, su jeni tśo swonkowni ministrojo wobsamknyli, so je sa kóžde politiske sprjećenje kóždeho stata Małeje ententy, tohorunja sa kóždy jenostronski akt, kotryž nětczišche politiske położenje jeneho stata Małeje ententy znapschećza druheho stata pschemeni, dale sa kóžde hospodarske dojednanje z ważnymi politiskimi sćežkami pschichodnje jenomyślneho pschihłosowanja rady Małeje ententy trjeba.

Dale je so wobsamknło, so dyrbja so nětczišche politiske sprjećenja kóždeho stata Małeje ententy z tśeśimi statami tak daloko kaž móžno pokraczejo sjenoscżić.

Wólbni kandidatojo statneje strony

Swjatski wólbnych wokrjesow němskeje statneje strony w Sakisku su jako zhromadneho nacżolneho kandidata narodnalneho ekonoma Lipscżanskeje univerzity, profesora Gerharda Keßlera postajile.

W rajschej Sakiskej na zhromadnych městnach steja generalny sekretar kola dźełacżerskich swjatkow Lemmer w Barlinje, wyschi wucżer Pflug w Zitatwje, dr. Elsa Ulbrichowa-Beilowa, pschekupc Busch w Drježdźanach.

Namołwjenje katolskich zwjazkow

Katolske dźełacżerske, sastojnske a wucżerske swjatki su so centrumskich nowinach namołwjenje wojewile, w kotrymž so mjes druhim praji:

1. Prajtuny, so budźemy pschećziwo wschěm formam klasowemu wojowacź. Schtóž chce nasch lud zjednoćeny wobchować, dyrbi wšitke ludźi zjednoćować, kotrež chcedźa wobchować: **Němcka njesmě so dźenża extremnym (pschepjatym) stronam wudacź.**

Wutwarjenje może jenož z ducha zhlinje, zamołwitosće a tworjazeje zjednośiny pschińć, z politiskeje zjednośiny, kotraž swoje samery po njepschemjenliwych prawidłach za statny hospodarski a towarschiwny porjad wottrjechi.

Katolski lud wschěch zhlinjenjowych a powołanjowych stawow so jako njeznamicny nosacz taksheho porjada cżuje. Tohodla jeho zastupjerjo tózu politiku zastudźuja, kotraž cżesce prawa a prawdy wopschesćiwje. Nam je zwołowa wuže kubło. Wobzamknyli w duchu wulkich kanzlskich wokolnych listow pschećziwo njeschesćijanskemu statnemu zamołwitosćiwu za zamołwitosć ludowneho zhlinjenjoweho porjada w zwjazbje a runjenje, w powołanju a stawje, w narodze a krajinje. Chcemy prawo w zjawnym zhlinjenju zastupować, pschińdźahu na wustawu zwjatu zdźerzeć, stacżanske a zosjalne zakładne prawa němskeje wustawy schćitać. Nadźiwamy se, so bychu so za dorosumjenje, zjednanje, wutrunanje za prawny porjad, hospodarski a kulturny porjad wschě duchowne a stacżanske mozy zastajile."

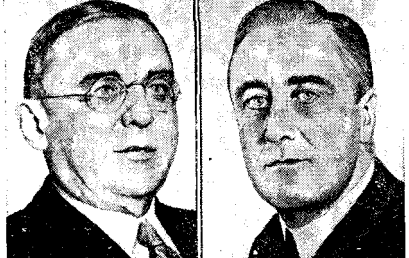
Kommunistiske wotmyslenja

Nowinika powěsćerinja Drježdźanskeho policajskeho presidija je zdźelika:

Politiska policija bě zhonika, so so tež mjes Drježdźanskimi kommunistiskimi njezamužerjemi za wěste wotmyślenja (mjes druhim też za wurubjenje klamow), pschihoty cżinja, kotrež dyrbjachu so zwjedu pschewjesćź. Kuczne zedle, w kotrychž k tajkim „akcionam" napominachu, běchu so wutoru hižo rozschěrike. So bychu so tele plany zniczile, je policija zwjedu rano wobsydlenja wjelicżeje liczby ludźi, kotřiž hibanje Drježdźanskich njezamužerjow nawjeduja, pschepytała a tychle ludźi na policajski presidium dowjedła. Pschi pschepytanju namakany material je z pschicżinu był, so su zwjedom ludźi, do tejele wězy zaschmatanych, statnemu rěcznistwu pschepodali.

Mordarski nadpad na Roosevelta

W mórskich kupjelach Miami w Floridze je so pschećziwo nowowuwolenemu presidentej Sjednoćenych statow Połnocneje Ameriki, Rooseveltej, revolwrowy attentat stucził. Roosevelt zamu njebu trjechemy, tola Chikagiski měšćanosta Czermak je so z nim, kotraž je po puczu pschez brjuch so konża jatrow schmórnywschi a w rjapje tczaju wostała, zniczerz strachnje zranił. Czermakowe žiwjenje je wohrożene, dyrbja z tym ličić, so w blizšchim czasu wumrje. Nadpadnika, Italjana Guiseppa Zanagaru, je policija psched ludom, kotryž chcyschce jeho sabić, do zastwa dowjedła.

Revolvrowy nadpad na Roosevelta. — Chicagoski wyšši měšćanosta ćežko zranjeny.

W Miami po zdaću duchakhory człowjek na nowowuzwoleneho presidenta Zjednoćenych statow Franklina D. Roosevelta revolvrowy nadpad skući. Roosevelt pak wosta njezranjeny. Kulka pak ćežko zrani Antona J. Čermaka, wyššeho měšćanostu wulkoměsta Chicago, kiž so wuznamnjenja ze swojim wojowanjom přećiwo tamnišim złóstnikam. Čermak leži bjez nadźije khory. Přeni wobraz: Čermak, druhi wobraz: Roosevelt.

Roosevelta, kotryž bě so hižo popoldnju z wocżerstwjazeho puczowanja na jachcze (łódźiczu) milojonara Vincenta Astora wrócził, běchu do Miamia pschepreprajili. Tam jeho Chikagiski měšćanosta Czermak postrowił. Hdyž chcyschce Roosevelt stanyć, so by by so podjakował, nadobo schtyri wustrele zawrjeschnychu. President je hnydom na žudo puschcźi. Czermak bě do brjucha tśelenj, druhe wustrele běchu žonu Miamiskeje milinarnje, Gillowu, wěsty Crewsowu i New-Yerseya a wěsteho Sinnota zranile.

Hdyž chcyschce nadpadnik pjaty króć tśelić, jemu Lilian Crosowa, dźowka jeneho lěkarja, revolwer z ruki wuraźi, tak so wutrěl do powětra dźesche. Ludowa ezjeća, kotraž bě pschi powitanju pschitomna, so mócnje rozbori. S automobila kiwajo, Roosevelt spóznjacz da, so je njezranjeny wostał. Czejkoslowanjeneho Czermaka do Hoerownje pschewodźesche.

Nadpadnik pschi prěnim pschešłyschenju praji, so je z **lidu pschećziwo bohatym a mócnym** do presidenta tśelał. Hišo jako hólc je žeby nadpad na italskeho kralа wotmyślił. Policija jeho wubawanjam njewěri. Tukanju na to, so je po poručnosći Chikagiskich gangsterow měšćanosta Czermaka morił. Gangsterjo, kotřiž pschestupnikarjo alkohola běchaju, Czermaka hidźa, dokelž pschestupnikanju alkohola rażnje napschećziwo stupa.

Přihotowany nadpad

Zanagarowe wobsydlenje hnydom pschepytajo, su dopokazy za to namakali, so je so nadpad pschihotował. Zanagara je z jenym druhim Italjanom, Handrijom Valentiom, w Miami hromadże bydlił. Valentia su zajeli. We jeho šatach su wurězki z nowin namakali, kotrež powjesći wopschihotuja, hdy Roosevelt do Miami pschijdźe. We jenym wotrězku bě mordarski attentat na presidenta Kinleya w lěcze 1901 w Buffalu wopisany, pschi kotrymž su Kinleya morili. Kaž policija praji, je so Valenti za swojim fotografiskim apparatom w ruce pschez ludowu cżjołu cżiścheżał, so by Zanagarje k Rooseveltowemu automobilej dóńcź dał. Jedyn wocżity świedk, politikar William Wood, kotryž blisko Roosevelta sjedźeše, powědasche, so je Roosevelt runje měšćanosće Czermakej ruku dawajo za jeho powitanje podjakowa, hdyž prěni wutrěł sawrjeschny.

…je je fo wobsamkło, so dyrbi fo chromadna politi… …e radu Maleje ententy z powischitkowymi fašo… …dawanjacej, kotrejž wschě wulke internacionalne akty po… …wjeleje politiki wotpokazuja, kaž na pisch. **pakt Swjatka Lu… …boby, Kellogowy pakt, powischitkowne warunowanje akty** …**mócne westrowenjace frejenja a Lokarnski pakt.**

Wotjejeze **fwjatkowe** frejenja mjes **fiatami Maleje ententy fo na njewobmjezowany czas podpischa.**

Tfo fwonkowni ministrowje fu dale wažne hofpodarske dorozumjenja pschijeli, mjes druhim wo lódźanfkeje na Dunaju, wo wobchadowanju fwjatkach je Zelesniju, letarfkowni, pofti, telegrafom, telefonom a radiom, dale wo hofpodarfkich fkutkach mjes tfonmi fiatami Maleje ententy powschitkownje a preferencnych zlow wofcheje.

Dale je fo wobfamkło, fo dyrbja fo te tfi knjezerfiwa **na banki, kotrež fu jim pożczonki foradżile,** wobroczieć, fo bydu febi tute mjes fobu chromadnu plan fa hromadze dżelanje dofednale.

Hłuboki zaćšć w Jendźelskej

Krute fwjatanje Maleje ententy je w Londonje hluboki faczischo; cituto. Po dezemberfkej konferenzy tfioch fwonkownich ministrowu w Beograde wodżachu, fo maju fo nowe dofednanja mjes Jugofłowjanfku, Rumunfku a Czefchofłowakfku wotjakaci. Poftajenia nowscho fwjatkowe frejenja daloko pschjeze wschě wocakanja fahaju. Te tfi ftaty fu fo prawa wofdale, famoftatnje frejenja z druhimi ftatami wobjamatnuez, to reka, fo fu dobrowolnje fwoja famoftatnoft wobmjefowale, fo bychu fo do jenscho zbika fwjatale.

Nowiny „Daily Herald" w nowym frejenju Maleje ententy **najwježtfche politifke pschemenjenje w Europje wot mirowych frejenjow po fwjetowej wojnje widża.** Je tfi fwjatkowe fiaty tuchu fo po prawje ludowy runje tak kaze fe fobu fjafalane kaž fiaty nemfkeho fwjafla wot 1815 hacz 1866. Tute fjednoczenje je prenja wulka krocel k fjafalcej, kotrejž Cudże wjefchi dla Habsburgfkich krajow wobfahacz.

„Daily Telegraph" je fajimawu Genfku idżelnifku z franzowfkje ftrony wofpewil, w kotrejž fo pyaji, fo je nowe frecz nje ja to pofajene, nježpfche krajne mjezy w fredżnej Europje fchfikacz. Dordżenje je wotmetnoft na italfke plany, kotrejž dże fwoju moc na Balkanje wofchi… rich. Blifzcha krocel wuzfche fuft k Polfkej wuhroti. Naj pryjedzy fo nowe żelezniny natwarja, fo njeby … nego wobchada pfches Rumunfku a Madżarfku … Wfym famam duchu dyrbi fo Schkodowka … Czechach brónjenja Maleje ententy jetnicz.

Tez druhe żendżelfke a franzowfke nowinh … rjenym fwjatku Maleje ententy, kotrejž 48 …

Z … **asamnitije wumělstwow** wus…ujcej.

Kata Kollwitz, *wuznamna wumělka grafiki, n* Heinrich Mann. znaty romanowy basnik. wusmjenitaj z pruskeje akademije wumělstwow. Pfičiny, kiž su pječa politiske, so njezdźelichu.

Burska pomoc a zasydlen'e

Młodoněmski nacijst.

Skutk burifkeje pomozy pfjedawfcheo nemfkeho kanzlefa je Schleichera ma Hitlerowe knjezerfiwo pfchewjacz. Sitfadna myfticzta je, mlodoftnych njefakfkuzerjow, kotfiż bychu f lenjeho pajenja na wży dżeli, jako dowjazych fynnow 1 abo 2 lecze f podpjeru nemfkeho ftata w malych burfkich hofpodarftwach famoficzej, tiż nimaju pfchi nuzy katakfrwa zaneje możnofcze, fe fwojeje mozy dżelawe mozu japlacicz.

Mlodoněmfti rjad pfchinjefe we fwojim dżeniku „Der Jungdeutfche" k tomu nacijft, dżelo w burifkej pomozy jako fyndikrifke pfchefchulowanje fa njefamfkujerjow wulwaricz a jim — podobnje kaj pola dobrowolneje dżelawe fluzby — fyndikrifi dobropifi po tracu dżelanfkeho czafa pfchifwolicz. Tam reka mjes druhim pa flewje:

„Wottwtnjeny tónz fjutka burifkeje pomozy) dyrbi we febi thowacz możnoft, fo maju dobrowólni burzy pomoznizu po dwelitrenu pfchefchulowanfkim czafu we burifkej pomozy możnoft, jtemi fo jażydlicz. Nicadże, fo bychu fo njefakfkuzerjo po dwelitrenum dżelanfkim czafu w ftutku burifkeje pomozy jako do nich dżesdżelejce wofchejnorczili, fim dyrbi polcza wofwo bacz fo fajydlicz. Pfchede wfchem tak nětle … a jaleji, fo fo tuzon ftutk w praxi ipfchinje … je, fo bychu pfchi burifkim pomoznizu po możnoftej … zawefatkej natétnoho pózneho dżela dżelacz fa… wróhti."

Mlodoněmfti rjad … ke bratrowftwo.

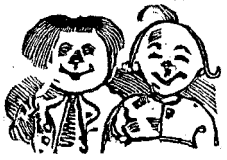
Nowiny.

Z …

Z Budyschinje, 17. februara 1933.

… je … wjerch we 7 hodź. barometer … fiawa temperatura … barometer 713, … we wjerch 10 ftopn. … je … jemjelt … wo hódź … prehlad … wo hódź … … …

prawje Jiwje pschedwjeczeŋ. Nzedyrbicze pat naju wudowje Bolczinej, wuczerjej Lämpelej, krawczej Böckej a druhim ludźom, kiž chcedża wschitzy zobu pschińcź, pschedźici, hewak tola napadnjemoj. Ale wjele śmjeci žo zmiecze. A to teŋ wěsce budźecze pschi naju pryjslach.

Zetkamy žo pr... dim w měschczańskim dźiwadle pjatk a sobotu popoldnju w 4 hodź. Sajtupne pjenjezy wschak žu zyle tunje. Pschińdźicze tola wschitzy, wy hólzy a holzy. To budźe hobrski žort, dyrbicze wobdźiwacź njeznicjomnoscze, kiž cźinimoj!

— **Wunoschki wólbow do Budyschkeho wokrjeżneho zejma. 12. februara** 1933 wolachu žo w **Schérachowskim** wólbowym wokrjeżu Richard Wolf (komm.) ſ 2723 hłoſami, Benno Bogt (prawizaŕ) ſ 5238 hłoſami, Willy Zandik (soz.) ſe 4089 hłoſami a Arnosćt Kaufer (naz.) ſ 3396 hłoſami; we **Mjasonitkim** wokrjeżu Bruno Seidel (prawizaŕ a naz.) ſe 4243 hłoſami, Marcźin Zur (komm.) ſ 2387 hłoſami, Korla Berger (soz.) ſ 1394 hłoſami; w **Biskopzańskim** dr. ſil. Alfred Hüttner (prawizaŕ) ſe 6 hłoſami, Maks Lotze (naz.) ſe 4 hłoſami a Ota Barthel (komm.) ſe 6 hłoſami; w **Biskopczańskim** wokrjeżu Kurt Hartmann (komm.) ſ 1091 hłoſami, Richard Gnauck (prawizaŕ) ſe 6032 hłoſami a Ludwig Eichelkinger (soz.) ſ 3603 hłoſami; w **Budyschkim dolhowjeczornym** wokrjeżu Alwin Pohl (komm.) ſe 400 hłoſami, Korla Kurzreiter (prawizaŕ) ſe 4755 hłoſami, Arno Bilk (naz.) ſ 2432 hłoſami a August Löhnert (soz.) ſ 1824 hłoſami; w **Budyschkim dolhoraschim** wokrjeżu Willy Miecha (soz.) ſ 2462 hłoſami, Richard Garbar (prawizaŕ) ſe 4448 hłoſami, Christian Spindler (komm.) ſ 1049 hłoſami a Alfred Pětschka (naz.) ſ 2101 hłoſam; w **Budyschim ſrjedźinym** wokrjeżu Jan Mjela (soz.) ſ 2475 hłoſami, Arnosćt Lehmann (prawizaŕ) ſ 2750 hłoſami, Erich Henczel (komm.) ſ 1754 hłoſami a Hermann Künzel (naz.) ſ 2948 hłoſami.

— **K hazejnju wobkhada** dójdże wczera wjecźor we ſ. na Garbarskej haſy. Nakładny auto ſ pschipowěſom na tſjoch wólkach, kiž po Garbarskej haſy horje ...he, tam na nimale pol hory po pjelskosće dla ſupocźa. Nakładny cźah jedźesce wrócźo a potom kónczeſa, jako běſche motorowy wós pschiwowěschał preki dróhu storcźił. Jako běchu Garbarsku haſu ſnowa ...om poſkrywali, schtoż běſche žo teŋ hižom popoldnju ...rjwje stało, móżesche nakładny cźah, kiž běſche ſ 320 ...njemi pokładženy, dale jěcź.

— **Mužaze kolo** ſnamki „Brennabor“, cźišo 1180776, ...ham w nozy k 15. februara ſ jeneho dwora pschi obodźej dróhy. Kolo měješche cźorne kruża, jendźelo...dźelo ſ cźerwjenymaj gummitejowymaj pschimadoſole ſwjena ſ cźornymaj ſmuźkowaj, ſamtnej błótoſkej, Torpedo-ſamoběh, cźornej wobruczi. Wo wě...dźenja proſy kriminalne wodźelenje w Budyſ...

— **Wjelschi ruczny rěblisnowy wós** kradnychu pośledni dźeń ſ jeneho dwora Kěrjoricke dróhi. Měješe 4 kola, ...ch nětko 4 zentnarje, je lohko pobarbjeny, na nowe ...adło pschi woju. — Wo ſdźelenja proſy kriminalne ...ſlenje w Budyschinje.

— **Radupodawanje maćerjam w Kamjenskim wo...u. Wutoru 21. februara 1933** podawa so maćerska rada pop. ½2 hodź. w hoscźencu w Sernjanach, ...hodź. w hoscźencu w Pěskecach a ¼4 hodź. we ...ncu w Serbskich Pazlicach.

— **Wólsch Noßliz.** (Drjewo kradnyli.) W naschim lěsu za lětża w jimje wjele drjewa kradnyli. Paduschi ſu ſamo wotnjeſli wjetſche schmrěti. Hajnik tohodla nětko lěży krucźiſcho dohladuje.

S **Boranez.** (Saczińnjene powołanje.) W havrleji 1932 běſche žo w Boranezach ſtatok dźěłaczerki Hańże Buſchez wotpałił. Jeje bratr, dźěłaczeŕ Mitkawſch Buſch, běſche do ſyntheho podſtawa pſchiſchoł, ſo je wón założił. Mobiliar atd. běſche ſ 10 000 hr. ſawěſczeny było. Jednanje pſchecziwo njemu žo dla njedoſtatkach dopokazow ſaſtaji. Sa to pak wotewri žo khłostniſke jednanje pſchecziwo wobemaj dla ſawěſczeńſkeho wobſchudźenja. S pschesjenocźju ſe ſwojej ſotru běſche Mitkawich Buſch ſapiſ ſchtódy ſhotowił, ſchkodu na pjeźa 6064,90 hr. wulicził a ſapiſ Sakſkemu wohnjowemu ſawěſczenju w Zwitkawje pſchedpokłał. Tuto pak ſchkodu na 2390 hr. wobliczi. Pjenjez žo hiſchcźe njeje wupłacził. Budyſći ławniſki ſud běſche Hańżu Buſchez a Mitkawſcha Buſcha, kóždeho k 300 hr. pjenjeżneho khłostanja abo 60 dnjam ſaſtwa ſaſudźił. Wonaj žo pſchecziwo wuſudej powołaſchtaj. Tola teŋ 3. wulka khłostaniſta komora krajneho ſuda žo pſchežměrdźi, ſo běſu žo nowe ſtólzy a wjeſtcha dźełba nowych ſchatow ja...palene ſapiſtake, kiž wotpalena njeběſche ...ſud tohodla wobě powołani ſaczi...

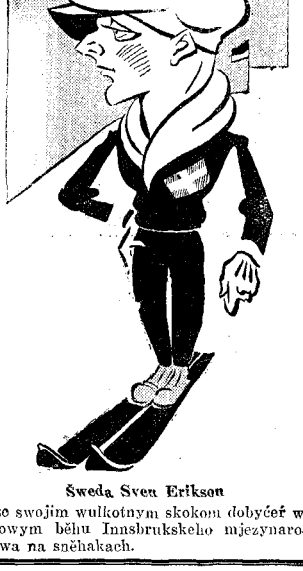
S **Mérkowa.** (Wobkhowamy kor... ...adomna Rausendorjez korczma, kiž tuthwilu ... Dorjer wotnaja, běſche we ſwojim cźaſu ſnowa k pſchenajeczu. Pſches wuſpěſchne jednanje ſ k. Rausendorſom, kiž tuthwilu we Bjeſwaczidle bydli, nětczíſcheho najeńka, budźe ſnadź możno, ſo tuton korczmu dale wobkhowa a tak budźe rano pola naſ dale eksiſtowacź.

S **Huczinu.** (Schtomy kradnyli.) Mjes naſchej wſu a dwórniſchczom žu na ſtatnej dróſy w nozy k 14. ma...ho rózka wukopali a kradnyli pjecź wiſchnjow. Pa...ſtwo je žo najſtórze rano ſtako. Schtomy běchu 1,70 mtr. wyſoke.

S **Wósporka.** (Sajudźenc.) Statne rěźnistwo běſche pſchekwiſkeho pomocznika Arthura Alnuſa ſe Slareho Budyſa do pſcheprowadźenja ſatby hadźiło dało. Wón běſche wobeſbje we Wósporſkej wokolinje jako prawny pomocznik ja druhich ludźi wuſtupował a žo pſchi tym na njeprawe waſchnje wobohacźił. Nětko wulka khłostniſka komora krajneho ſuda w Budyſchinje pſcheczíwo njemu dla jebanjawa, pſcheſchichwjenje a pſchiſwojenja hamta jednaſche. Wuſwinowa jeho wot wobſkórzbu, ſo je pſcheſchiwił ja najeńka piwarnje Purſche we Wósporku ſberane pjenjezy a jemu dowérjene pjenjezy k ſaptaſcźenju piwowego a kolkowego dawka, ſo je pjerja j pſcheſchinjenjem wobžedźerja mlyna Merſiowſkeho we Wósporku ſchedował a kubłowemu agentej Krawczej we Liwowcźjach napiſcheźo jako ſtatny ſaſtojnik wuſtupował. Sa dopokaſane wobkładowaſche žud, ſo je Alnuſ Pentnarjez kubłerikeju mandjelſkeju we Liwowcźjach wo 1000 hr., ratarja Oswalda Dueitſcha wo 300 hr. a ſamkarja a wobžedźerja majeńſkeho anta Dittmanna, kiž běſche jeho wotſtł, wo nětkuže 285 hr. wobſchudźił. Sawěſczeńſkemu ſaſtupjerjej Rößnerej ſ Budyſchina běſche žo wón ſa ſtatneho rěźnika wudawał a jemu hrożył, ſo jeho hnydom ſajeczą da, je-li na dołh pola piwarńskeho wobžedźerja Purſche 20 hr. njewotrjaczi. Alnuſ pſchida, ſo je w dwěmaj padomaj ſchoferomaj jako wěſtoſcź ſmuźku dał, na kotrymaj běſche Purſchowy akzept falſchował. Smérjuje pak njemóżeſchcźej do wobthada, dokelž wuſtajeſ njeběſche ſapiſany. Tu pſchedeżeſche jednore falſchowanje liječinow. Alnuſ, kiž žo jara wuſtojnje ſakitowaſche, dojta dozuła 1 léto a 2 mězaja ſaſtwa a ſhubi cźeſtne prawa na 3 léta.

S **Kulowa.** (Wyſoła ſtaroba.) Najſtarſcha Kulowcźanka wudowa Madlena Marzyna ſwjeczi 16. małeho rózka ſwoje 92. narodniny. Jeje muż běſche ſchewz. Wón je hižo pſched 16 létami wumrěł. Se ſchtyrjoch dźěći je jena dźowka teŋ hižo wumrěła.

S **Hamorow.** (Khripa.) Też tu khripa ſalhadźa. Tohodła je wokrjeżny lěkaŕ pſchikaſał, ſo ma žo ſchula ſamknucź.

Śwedą Sven Erikson

wosta ze swojim wulkotnym skokom dobyćeŕ w kombinacijowym běhu Innsbrukskeho mjezynarodneho mišterstwa na sněhakach.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku: **Marko Smolet** w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: **A. Dučman** w Budyšinje. — Za nawěstki: **G. Janak** w Budyšinje.

Z Łužicy

* S **Kamjenizy pola Lubija.** (Kury kradnyli.) Kubleŕej Böthigej žu wot nowembra ſaſchłeho léta do nětka kradnyli 60—70 kur. Polizija njeje hiſchcźe paduchow lepiła. Bliſko léża žu žo ras namakałe wotrěſane kurjaze hłójczi.

* Se **Zitawy.** (Sajudźeny.) Dokelž běſche do ſwojeje Jony na dróſy ſłeſał, ſajudźi Budyſki pſchiſłużny žud hižom khłoſtaneho nětczíſcheho podkopkowego dźěłaczerja Korlu Hendricha Ericha Puſu ze Zitawy k 1 létu a 7 mězajam ſaſtwa a wobliczi pſcheprowadźeńſtu jatbu jako wotpokutowane khłoſtanje.

* Se **Zitawy.** (Sso ſajeđojeźił.) Tu bě žo wot 7. wulk. rózła ſhubił prawniſk dr. Opiz. Jeho žu nětko w lěsu pola Benjena morweho namakali. Bě žo ſajeđojeźił. Dr. Opiz bě najprjedy pobył pola ſnatych w Zitawje a potom rjekł, jo dyrbi do Drjeczina puczowacź.

Najnowše z cyłeho swěta

— **Wuhlaźy na wjedro ja jutſiſchu zobotu:** Mamy ſnjeh a poſdźiſcho ſnadź dešcź wocźakacź.

* **Dla jeneje ſchěſnacźeſetneje hołzy žo pola Lětownźa w Czechach dwaj pachołaj, a to ſtyri jeneho hoſcźenzarja a ſtyri jeneho żeleźniſkeho wothkadarja, w hoſcźenzu ſwadźiſchtaj. Borzy po tym ſ hoſcźenza wotendźeſchtaj. Derž dleſchi cźaſ domoj njepſchińdźeſchtaj, ſa nimaj ſlědźichu. Syzna żeleźniſkeho wothkadarja ſ pſchetrěſenym ſpanjom a hoſcźenzarjowho ſyna ſ wutrěſlom do hłowy worwezu namakachu. Kaž je pſchepytanje wupokałało, je hoſcźenzarjowy ſyn najprjedy ſywjeho porunika ſatrěłił a ſtyri potom ſtam kułku do hłowy ſtrěłił. Hołza, ketrejež dla bě žo ſtwada roſpyrjiła, je dźowka jeneho pohonca.**

* **W Pólſkej je žo wulki ſnjeh naſchol. Dróhi a żeleźnicy ſu wyſoko ſawěte. Żeleźniſke cźahi ſu žo jara ſapoſdźile. We Lódźi bě dla wětra a wulkeho ſnjeha wobkhad w měſeze na dleſchi cźaſ njemóżny.**

* **W Budapeſźu je žo wulke wodſchudźenſtwo wotkrylo. Akzijowe towaŕſtwo „Imperial“, kotrejž měješe monopol k podawanje wolija k namaſzenju (impregnowanju) żeleźniſkich trainow, je wolij ſe 27 prozentami wody měſchało. Dokelž ſu żeleźnicy wjeſo hromadze 1200 waggonow wolija pſchewſate, je žo jim 360 waggonow wody podało. Akzijowe towaŕſtwo bě nětkotrych ſaſtojnikow, kotrejž ſu wolijany wolij pſchiſjeli, pokupiło.**

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Wólby do němſkeho zejma.

Klóſtne khartowuje ſa **wólby do němſkeho zejma 5. měrza 1933** ſu **wupołożene wot 19. hacź do 26. februara w radnizy w 2. poſchkadze wó jitrje cźo. 16** ſjawnje ſa kóždeho k wobkładanju. Do nich móże žo pohladacź na woběmaj njedźelomaj wot 9 do 12 hodź., wſchědne dny wot 8 do 13 a, nimo ſobotu, wot 15 do 18 hodź.

Hórſchenja pſcheczíwo klóſtnym khartowujam móża žo hacź do 26. februara pola podpiſanjeje měſchczańſkeje rady ſ pſchedpołożenjom wobſłužliſſkeho wuſtawjedźenja pišomnje abo ertnje ſapodacź.

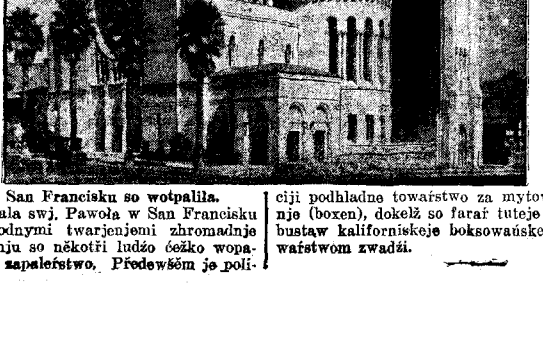
Klóſtne wupokaſy (Stimmſcheine) ſa wołoby, kiž wólmy dźeń w Budyſchinje njebudu, žo hižom nětko, najpoſlejſcho pak hacź do pjatka 3. měrza w 17 hodź. wupiſaju. Wupokaſy maju žo ſobuprſchinjeſcź.

W Budyſchinje, 16. februara 1933.

Měſchczańſka rada, wólbny hamt.

Swójbne powěſće

Semrěłej: Pawlina ſwud. Preußowa rodź. Richterez we Maleſchczach, 83 lět; khowanje budźe njedźelu pop. ¼3 hodź. — Helena Marja Bornathowa rodź. Pawlikez w Kamjenzu, 58 lět; khowanje budźe juſiſe ſobotu pop. w 2 hodź. na pohrjebniſchczu ſwj. Juſta.

Kathedrala w San Francisku so wotpalila.

Slawna kathedrala swj. Pawoła w San Francisku so ze štyrimi susodnymi twarjenjemi zhromadnje wotpali. Při wohnju so někotři ludźo ćežko wopalichu. Tuka so na zapalerstwo. Předewšém je policiji podhladne towarstwo za mytowańske pjasćowanje (boxen), dokelž so farar tuteje cyrkwje jako sobustaw kaliforniskeje boksowańskeje komisije z towarstwom zwadźi.

Přilopk

* **Wopor hospodarskeje nusy.** W Lipšu je 40letna Marta Weicholdowa, kiž bě pichistajena w tudyšnej tkorowni kebje a swojej fyntaj i pinom sajedojcisla. Jona pisches dlejchi czasy njeby ani pedružnistkich njenjes placzila a dyzycu ju tohodla i namozu wujerica. To je dnje ju pohnute i sadwilnemu stutkej.

* **Njelbožo we wuhlowej jamje pola Zbrzo.** W jamje tralowny Luiby jwje'e so wutoru wjecor jedyn pisleř. 10 hornikow so jasnyny. Ludjo su so hnydom dali do toho, jich wulhowacj. Njeje nadjita, wulhowacj wjelitich jakpyniencych. — Po posledních powescjach su 3 horniny so hižo wulhowali.

* **Njesastnjer stonjnje swoju swojbu a sebje.** We Partinje je so stala strasdna swojbna truchlohra. 38letny pichistajeny bjes dzela Jaap jarasu swoju zonu a swojej dzesci, kiž spadu. Potom klucji kantowordarstwo. Grawecjiwy njesluit je so stal najzerje hižo sobotu. Nětko hatle su ludjo to pytnyli. Jonje bě Jaap schiju pscherdinyt, dzesci wobwěsnat, wón sam bě sej zila pscherdinyt a so potom hisdcje wobwesinyl. Sasso strasnyny scichuk hospodarjeje nusy.

* **W njeje Detroit w Sjednoczonych statach polnocneje Ameriki je sebi Ford, znaty twarz automobilow, i jeneje tamnischeje banki 7½ milijona dollarow wuplaczicj dal. S tym je tate banka dyrbjala swoje wuplazowanja sastajicj. Tej druze banki su nusowane bjse, samkalbej.**

Konc re'wania miedwědžow

Němšestatne hospodarske ministerstwo je krajnym wusdnosczam pschistajalo, wot lěta 1933 jsem wjazu miedwjedžerjam najwoczicji dowolenje k wulowjenju swojeho powolanja. Towarstwa so schtit swerjatow bědu wusdnosczo tak delbo nadbehowace, doniž tute nětko njejsu sakroczile pschecziwo miedwjedžerjam.

Pschedwjedzenje rejwanitich miedwjedžow je wulke dracžowanje itociatow. Wosebje je tež wuwucjenje tutych miedwjedžow nimo mery surowe. Mlode miedwjedže so loja w Karpatach, w Kawkasu abo na Balkanje a so potom wuwucjeja na nastupne wosdnje. Miedwjedž dyrbi do wuskeje klětki, w kotrejž su jsedo jelezne platy. Tute platy so rosshrěwaju. Skoczo to stonjnje wjazy wutracz njemože a so posbehnje na jadniej nohy. Dokelj pak pischego hischcze palitej stopje, ibeha jenu nožu ju druhej a potajkim tak rjez rejwa. K tomu miedwjedžer tamburin bije. Tuto dracžowanje so wotpjelacje tak dolho, doniž miedwjedž na stajnje spomina na strasdnu bolosez stopow, tdj swisnje je swutami tamburina. Miedwjedž potajkim tamburin, dokelj ma sa to, so na to sežhuje bolosez pod nohoma.

Bohužbat je so tuto žalostne dracžowanje swerjatow w Němskej znajmjenschcha wotstronilo i tym, so miedwjedžerjo wjazy njedostanu dowolnosczi k wukonjenju swojeho rjemjesla.

Spěwar Šaljapin 60 lět stary.

Fedor Šaljapin, swětoslawny ruski operowy spěwar, kotrehož wustupy kožderau njezapomnite wostanu, swjeci bliže dny swoje 60. narodniny.

Towarstwowske powěstnikl.

Drježdžany. Serbske tow. „Cornobóh" ma sobotu 18. februara zbromadzizny pola Zunjec na Christianskej drozy 22. Zapocatk wjecor we 8 hodź. Hosczo su lubje witani. Njedzelu zwjazkowy wjecor we Christianskim parku Schifferstraße nasdcho horjadziskeho zwjazka. Zapocatk w 5 hodź.

Hodźij. Tow. „Jaromčr Imlš" znjeje njedzelu 19. II. 33 pop. 1/4 hodź. swoju letnu hlownu zbromadzizny pola Mročez. Dnjowy porjad je jara wažny. Tuž pritrježe wšitcy. Dowerniccy cheyli to wjesu sobustawam wozjewić. Předsydla.

Laz. Serbske tow. „Handrij Zejler" znjeje pschichodnu njedzelu 19. II. 33 pola Sotcie swój zjawny swjedzeń. Zapocatk w 7 hodź.

Rakecy. Serbske tow. „Lipa" ma pschichodnu njedzelu 19. II. 33 popoldnja w 3 hodź. nesnanu zbromadzizny. Wšdch sobustawow wutrobnje prepruje jo předsydstwo.

Radwor. Towarstwo mlodzenecow předstaja wjedzelu, 19. februara wjecor 1/8 hodź. wulku zindzru w 4 jednanjach „Marusu". Zastup maja wšitcy swerni Serbja.

30 D.

Pratyja

za delnjoluzišskich Serbow

je na předań

w Serbskej knihařni

w Budyšinje

Tworykupne towarstwo

w Budyšinje

Naše poražaki:

najl. dobra kolbasa
w punt tyzach . . jenož **45** pj.

najl. jatrowa kolbasa
w punt tyzach . . jenož **50** pj.

punt margariny
»Neutral« . . . . . jenož **30** pj

punt najl. slowkow
jenož **30** pj.

Ze samsnje pjekarnje a konditarnje poskicamy:

dobry konsum-khlěb, 1 druz. 0.50, II druz. 0.45

Pjecwa wšech druzin we wuběrnej kajkosci!

najl. buby ze Sokol. pocehnjenjom 0.20, 1.10

Připowědźenje:

Hižo dzensa wozjewjamy, zo **23. a 25. měrca zaso**

wosebite předawańske dny

mužnece hotoweje drasty

w našim wosebitym wobkhodže w **Budyšinje na Serbskej hasy 7** wuholujemy. — Prosymy swojich čescenych sobustawow, tutu přihodnu nakupowańsku składnosc prawje žiwe wužiwać.

Na wšě twory 5 proc. rabata w tworach

Herbska grychta we Wotrowje

Njedzelu, 19. februara wot popoldnju 5 hodź.

dwojohlowny turněr

(Doppelkopf) z dobycemi a mytami.

Wo bohaty wopyt prosy Jurjec swójba.

Hosćenc w Nowym Łušcu

Sobotu a njedzelu

so kózłopiwo toči

Přećelnje přeprošuje etaj

Jurij Wjcky a mandźelska.

Marmelady

tunjo

wuběrne kajkosće

truskalcowa konfitura	1/2 punta	**30** pj.
wišnjowa konfitura	1/2 punta	**30** pj.
marulkowa konfitura	1/2 punta	**30** pj.
slowkowa konfitura	1/2 punta	**29** pj.
marmelada ze štworych plodow	1/2 punta	**25** pj.
mešana marmelada	1/2 punta	**20** pj.

a naš prěnjorjadny husty a słódki

slowkowy šmadrunks

1/2 punta **19** pj.

Kunella

Sachse

Moje jara tunje tydźeńske poskićenja

K póstnicam

truskalcowa a marulowa konfitura	punt	**0.75, 0.60**
konfitura malenow a ranskich jahodow	punt	**0.70**
marmelada štworych plodow	punt	**0.45**
	2 pulowski bow	**0.83**
slowkowy šmadrunks	punt	**0.36**
wosebje husty	3 punty	**1.00**
čisty swinjacy šmalc	punt	**0.54**
kokosowy tuk	punt	**0.33**
kěžorski wučah, najlěpša kajkosć	punt	**0.28**
pšeńična muka 000	punt	**0.22**
pšeńčne muka 0, dobra	punt	**0.20**
„Cyder" słódke, kisane jabłukowe wino		
najlěpši němski wuplod, podobny na Tokayrske	litr	**0.58**
čerwjene wino ranskich jahodow	litr	**0.68**
wino z kisalych wišnjow	litr	**0.88**
truskalcowe wino	litr	**0.90**

Jako wuběrne **wino k bowlam** poskićam:

1931 Edenkobener	bleša **0.80**	bjez blešy
1931 hród Böckelheimer	bleša **0.90**	bjez blešy
1931 Clüsserather Rieslíng	bleša **1.00**	bjez blešy

Ze swojeho wulkeho winoweho składa poskićam jako wosebje płaćiny hódne **blidne wino:**

1931 Piesporter Ley	bleša **1.35**	bjez blešy
	10 blešow **12.90**	bjez blešow

soki, rjana zwuběrana twora	punt 0.40,	**0.30, 0.22**
hroch, beleny, žołty, połoćeny	punt 0.28,	**0.20**
hroch, beleny, žołty, cyły	punt	**0.30**
běłe buny	punt 0.22,	**0.16**
połny rajs, njeswětleny	punt	**0.16**
sadowy rajs	punt 0.40, 0.35, 0.30, 0.28, 0.26	
wowsne tružki, bjez plawow	punt	**0.28**
twerde grisowe nudle	punt	**0.36**
twerde grisowe jejowe nudle	punt	**0.70, 0.50**
twjerde grisowe makarony	punt	**0.45**
twjerde grisowe jejowe makarony	punt	**0.75, 0.55**

Konserwy:

domace mšenje	2 puntowska tyza	**0.39**
kiskate karoty	2 puntowska tyza	**0.40**
mešana zelenina	2 puntowska tyza	**0.82**

K wječerjam:

prawy šwajcarski twarožk, jara dobry	punt	**1.60**
Wše druhe druhy twarožkow jara tunjo!		
Wulki wuběrk ryb acych konserwow atd.		
tučne jerjo bjez kosći we wolju		
abo tomatowej juscy	tyza	**0.28**
makrele w tomatowej juscy	tyza	**0.45**
roulady w madenskim wine	tyza	**0.45**
najlěpši suseny wuheř	punt	**2.60**
prawe Kielske sušene jerje		
prawe Kielske sušene běluše (Sprotten)		
	puntowski kašcik	**0.36**

Stajnje čerstwa twora!

Přenajeće

Nětuša ležownosć Pětra Grofy w Klóštrskej Nowej Wsy pola Kulowa we wulkosći nětuže 45 jutrow rolo a nětuže 25 jutrow łuki budže so k 1. měrcej 1933 přenajeć. Žiwy a morwy inventar tu njeje. Zajimcy chcyli so zamolwić pola

zarjadnistwa kubłow w Stróži

pola Wulkich Zdźarow

Centralne dźiwadło

Wot pjatka hač do pondźele

Rudolf Forster

we wulk Ufa-zynkofilmje podmorskich čołmow

„Zerja"

Zynkofilm Gerharda Mencla po mysliczy swobodneho knjeza ze Spiegel.

W dalšich rólach: Adele Sandrock, Camilla Spira, E. Knoth, Fritz Genschow, Paul Westermeier, Eduard z Winterstein.

Najlěpši němski film!

Započatk: wšědne dny 1/4 7 a 3/4 9 hodź., njedzelu w 5, 7 a 9 hodź.

Młodostni maju přistup

a płaća k prěnjemu předstajenju połoicu.

Palastowe dźiwadło

Podleženy hač do njedźele

najwuznamniši wójnski film wšěch časow

„Drjewjane kříže"

(Znapřeća němskich hrjebjow)

Film podawiznow swět. wójny połny dimaceje realistiki.

Čerwjene swěcy nad Flandernskej.

Započatk wšědnje w 5, 7 a 9 hodź.

Młodostni maju přistup

a płaća k prěnjemu předstajenju połoicu.

Dźełonjemějerjo płaća wšědny dźeń w 5 a 7 hodź. połoicu.

Pytam hnydom nětuže 18 lětneho pilneho a sprawneho

wotročka

kotrež ma wšitke dźěła činić

W Komorowje čo. 58

pola Rake.

Jědźny

lany wolij

čerstwy bjez, wubjernje słodźany postawa na tydźeńskich wikach

E. Höfer z Pomorja

mjedy w Koporcach

Čełčki a čełčki

wot Gdanskich skočatow po zapisanej knizy, wotedawa běžnje

ryčerkubło w Rakecach

Njekurjak

za 3 dny přez „Nitok" we plokowacu wodu. Na předań w **Hrodowskej hantyce**

Wendische

Volkssagen und Gebräuche aus dem Spreewald

Nowy nakład

Wilibald ze Schulenburg

z rysowankami po žiwjenju

Nětk město 5.50 **2.— hr.**

Na předań w Serbskej knihařni w Budyšinje

Ze swjatymi sakramentami wjacy krót doma wobstarany zemrě nam 16. februara 1933 naš luby **nan žiwnosćer**

Jakub Brankačk

a budże 19. februara dop. 1/2 3 hodź. w Radworju pokhowany. Prosymy z tutym wšitkich přećelow a znatych na k rowu přewodźenje a wopytanje pusteho wjećora.

Zrudźenej swójbje Brankačkec a Žurec

w Radworju

Přiloha k čisłu 41

SERBSKE NOWINY

Pjatk 17. februara 1933

Hłowna zhromadźizna Komorowskeje sok. jednoty

13. februara 1933 w Kačej korčmje.

Minjenu póndźelu wotmě naša Komorowska sokolska jednota swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Wokoło ½9 hodź. zahaji so zhromadźizna ze spěwom „Hój horje, serbski Sokole", na to witaše starosta jednoty br. A. Kruža přitomnych, wosebje pak tež našeho wosadneho br. fararja, kotryž běše nam za tutu zhromadźiznu zajimawy přednošk přihotował. Na to sćěhowaše rozprawy. Jednota je młode jutry wotměła swój załožny swjedźeń a w póznjeńcu swjedźeń Sokolatkow, na kotrymž tež — krótko do teho załoženy — wotrjad małych hołčkow k prěnjemu razej wustupi. Jednota je so dale aktivnje wobdźěłała na wšelakich serbskich a sokolskich swjedźenjach a na kubłarskich zhromadźiznach. Na to sćěhowaše rozprawa načolnika, mjez druhim wo našim poslednim swjedźenju młode jutry a njedźelu 5. smažnika wustupi 9. br. na drastowym swjedźenju w Mulkecach z jara eksaktnje přewjedźenym jubilejnym prostn. zwučowanjom, z čimž sebi před něhdźe 2000 přihladowarjemi sławu dobychmy. Naša jednota bě dale z 12 zwučowacymi bratrami a z 12 Sokolatkami zastupjena na zlěće Sewjerneho wokrjesa, hdźež bu naša jednota z dobyćerku w narjadowym zwučowanju. Sćěhowaše hišće rozprawa pokładnika, financy jednoty su w dobrym rjedźe. Na to sćěhowachu wólby. Stare předsydstwo so z wulkeho dźela zaso wuzwoli, jenož za dotalneho podnačolnika br. Janaša wuzwoli so br. Pawoł Petrik, za dotalneho pokładnika br. J. Elly wuzwoli so br. Maks Petrik a za dotalneho kubłarja — štož bě z dobom tež načolnik br. Jurij Šewčik — wuzwoli so jenohłósnje br. farař Rjeto. — Na to sćěhowaše nimoměry zajimawy, rozjasnjacy a powučacy přednošk br. wosadneho fararja wo themaće: „Nábožina a Sokoł". Přednošer nam najprjedy dosć jasnje rozestaja, što wšitko po prawom nabožina je. Wona njeje na přikład jenož wobmjezowana na kemšikhodźenje, ale wona so tež wjele bóle jewi w cyłym našim skutkowanju a myslenju a tak może so stać, zo sebi jedyn človjek za swojeho Boha ličini swoje pjenjezy, swój skót abo tamo tež jenu wěstu ideju, za kotruž so wosebje zasadźuje. Tak so na přikład sta, zo sebi češke Sokoł(stwo w swojim času swoju sokolsku myslička sćěri za swoju nabožinu. A nastork k tomu je cyle sam dawa tamniša katolska cyrkej, kotraž so spjeco- wašće přećiwo narodnemu hibanju. Tole běše wuwabiła wěstu reakciju češkeho Sokolstwa napřećiwo katoliskej cyrkwi. By pak nětko wulka hłuposć była, zo by Sokolstwo přirunać ze serbskim Sokolstwom, to so přednošowař nadrobnje zaběraše ze Sokolstwom — a to z našim serbskim Sokolstwom. Sokolstwo chce w prěnim rjedźe hajić čłowjezwučowanje ale zdobom pak tež narodnu zmysleność. A tohodla trjebamy tež w Serbach nimo měry nuznje serbske Sokolstwo, zo by so w nim naša młodźina najprjedy čłnje a potom tež duchownje skrućiła, dokelž wulka słabosć a kiprosć a duchowna a narodna liwosć je zahuba kóždeho luda a naroda — štož nam tež z wjacorymi přikładami dopokaza. A skónčnje přednošer přeńdźe k 3. dypkej swojeho předneška, kak so nětko Sokol a nabožina w Serbach hromadźe zajesetaj, dótkny so tež při tym poslednich njelubych podawkow w našim serbskim Sokolstwje a wobzaroše jara, zo budźemy w najbliššim času zhubić nětkotre naše jednoty w nawjećornych stronach Serbowstwa. Hinaše su wobstejnosće na narańšich stronach Serbowstwa, evangelska cyrkej nima ničo napřećiwo Sokołej a wšelacy evangelscy serbscy fararjo su hižo dopóznali, zo je w tutych stronach Sokoł runje trěbny k zdźerženju a zakhowanju narodosće a z tym tež nabožiny. Přednošeš při tym tež na to pokaza, kak wuzko staj runje w Serbach nabožina a narodnosć zjednoćenej, štož nam tež zaso cyle jasnje na wšelakich poněmčenych a sylnje naněmčenych wosadach dopokaza, runje kaž je w tutych wosadach spadowała narodnosć, je tež z tym spadowała liča kemšerjow a spowědnych. Na kóncu swojeho přednoška přednošer hišće raz wosebje wuzběhny, zo so evangelska cyrkej a Sokoł dosć derje hromadźe znjesetaj, a zo je wón w našich stronach runje nuzne trěbny k zdźerženju narodnosće a nabožiny. Tehodla sebi přeješe, zo bychu wšitcy evangelscy serbscy fararjo zastupili do Sokoła, a tak z jich radu a pomocu pomhali tutu našu nadobnu sokolsku mysličku přeco bóle a bóle rozšěrjeć. A hdyž w přichodźe zhubimy naše nawjećorne jednoty, tak dyrbimy sebi spytać nałe Sokolstwo dale natwarjeć a wutwarjeć k ranju a k sewjeru, zo bychmy sebi z tym nastatu škodu po możnosći bórzy zaso narunali.

Připosłucharjo swojemu wulcy važenemu k. farar- rjej jeho nimo měry krasny přednošk ze šumjacym přikleskom mytowachu, na kotryž běchu wšitcy ze wšej napjatosću posłuchali. Po přednošku so hišće wuwi dosć jimaca rozmołwa, na kotrejž so wobdźělichu br. Bjenada, Sewčik, Kruža, Sudak a přednošer sam. Na to hišće wuradźowachmy wo našim — so hižo přibližowacym — jubileju 10-lětneho wobstaća, kotryž chcemy — daći Bóh — přichodne młode jutry na prawje dostojne a swjatočne wašnje woswječić. A 3. dźeń jutrow so wotmeje hišće najprjedy swjatočna wopomnjeńska zhromadźizna jenož za sobustawy jednoty. Tak skónči br. starosta ½12 hodź. jara dostojnu a natwarjacu zhromadźiznu, na to sebi hišće zaspěwachmy: „Naše swjate prawa."

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Sexagesima, 19. mal. rožka 1933.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi změjo farař Tišer rano ½8 hodź. serbske Bože wotkazanje, farař Kupler dop. ½9 hodź. serbsku a ¾10 hodź. němsku Božu službu, ½12 hodź. dźěćikenjeńe. Pop. w 2 hodź. towarstwo młodych holcow na farje. — Wutoru pop. towarstwo žonow na dwórnišću.

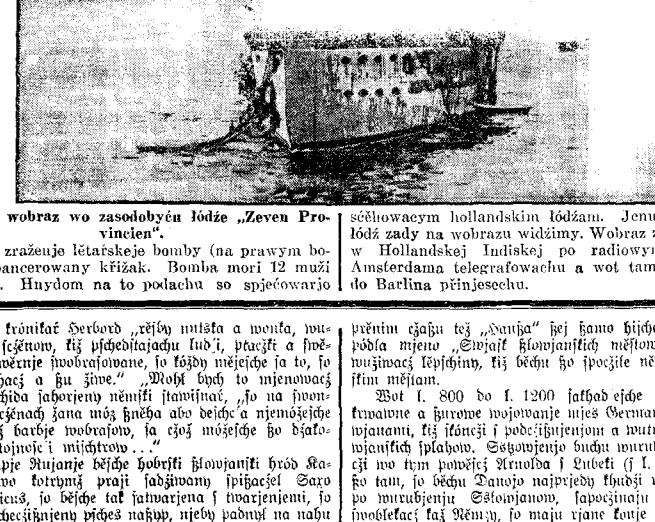
Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći, wječor ½8 hodź. evangelizacija, wutoru wječor we 8 hodź. zwjazk młodźiny za młodźencow a srjedu wječor we 8 hodź. tohorunja za młode holcy, štwórtk wječor we 8 hodź. bibliska hodźina.

Zhromadźizny zwonka Budyšina: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Rozwodecach, wječor ½8 hodź. na Židowje, póndźelu wječor we 8 hodź. w Kumwałdźe, wutoru wječor we 8 hodź. w Zemicach, srjedu wječor we 8 hodź. w Biskopicach, pjatk wječor we 8 hodź. we Wholowje pola Budestec a pjatk wječor ½8 hodź. w Hornjej Hórcy (sotra Emma). Hišće raz pokazujemy na hudźbny wječor dźensa pjatk 17. 2. wječor we 8 hodź. w domje zjednoćenstwa w Budyšinje. Też na wšitke druhe zhromadźizny je kóždy wutrobnje witany.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża služba. Zběrka. Pop. w 2 hodź. dźěćikenjeńe. — Štwórtk pop. ½3 h. towarstwo wowkow w paćerskej jstwi. (Připowěd-

Radiowy wobraz wo zasodobyću łódźe „Zeven Provincien".

Město zraženje létarskeje bomby (na prawym boku) na pancerowany křižak. Bomba mori 12 muži wobsadki. Hnydom na to połachu so spjećowarjo sćěhowacym hollandskim łódźam. Jenu přesćěhacu łódź zady na wobrazu widźimy. Wobraz z Bandoenga w Hollandskej Indiskej po radiowym puću do Amsterdama telegrafowachu a wot tam z lětadłom do Barlina přinjesechu.

Kultura starych pomórskich Słowjanow

Kaž je znate, abo prajmy lepje, kaž bohužel hišće wjele njeje wšitkim znate, bě přeco 1000 létami zyła narańska a frjedna Němska tuhy słowjanska a Sćěrowjenjo tež bydlachu wjele we Pomórskich, Meklenburskich a Schleswigskich pobrjohach Narańskeho morja. Běchu to tehdy hišće pohanjo. Pišu jo wo nich, jo běchu to žurowni wojowarjo, kiž po přichiladźe germanskich Wikingow na swojich spěšnych łódźach po morju prěkowachu, druhe tode a kraje nadpadowachu a jo z bohatym dobytkom domoj wróćichu do swojich hrodźišćow.

Stari pśchimórišu Sćěrowjenjo pak běchu nic jenož hławni wojowarjo na morju, ale tež hławni pśchekupcy a wikowarjo a měšćanu na pobrjohach wulkotne a pśchebogate pśchichtawne wikowańšće měśta, wo kotrychž jo djenka hišće wjele powěda a piša. Wo starosłowjanskim měśce Julinje na pśch. stari nimcy krónikarjo piśachu, „jo je to bjes dwěla najwjetśe měśto je wšěch, kiž su w zyłej Europje ... Měśto je połne tworow wšelakich połnóžnych narodow a njeje nicjo pśchijimnego a prědkego, cłož njeby jo tež tam namakało ..."

Nimo tutoho Julina běchu tam tež druhe hławne słowjańśke měśta, kaž na pśch. Rethra (Radhoścź?) w kraju Redarow (Retarjow), hdźež běšće słota postawa boha Swarožicja. A wulku hławu měšejsće tež město Schećezin, hdźež w jenej je staroślowjanskich swjatnizow widźejsće stary krónikař Herbord „rěźby mutska a wonka, wurěźane je sćěnow, kiž pśchedstajachu ludźi, ptaśkt a dwórjata tak wěrnje zwobrazowane, jo kóždy měšejsće ja to, jo mója dychacj a žu žywe." „Mohł bych to njenowacj dźiw", pśchida zaharjeny němšći stawiśnar, „jo na zwonkownych sćěnach žana móz gněha abo deśe ca njemóžejsće śeśkstodźecj barbje wobrazow, ja cłoj móžejsće jo djalowacj wuśtojnośe i mišchtrow ..."

Na kupje Rujanje běšće bohrśći słowjański hród Karenzija, wo kotrymž praji sadźiwany spśijaśel Saxo Grammaticus, jo běšće tak śatwarjena ś tvarjenjenji, jo kanjeń pśchecjśiśnjeny pśches naływ, njeby padnył na nahu jenju. Tamne staroślowjańśke tvarjenja běchu po powěśći danśkeho spśijaśela natwarjene po tych podśkhodach.

Stari Sćěrowjenjo běchu tej mišchtrojo we śódźnitwoje. Sćawny wučenc prof. Friedrich Wilhelm Barthold pišeše, jo na Narańšchim morju ani Němcy ani Danojo njeźawjedźechu śódźnitwo ale Sćěrowjenjo. Sćěrowjenjo tam tej pśeni jo wěnowachu wikowanju a nawjašachu wobtłodne pocjahi i druhimi połnóžnymi narodami. Wot Sćěrowjenjow Nemcy a Danojo halle nawuknychu śódźnitwo a mórśke wikowanje. Kaj najpomnjeny němšći prosejor tujerdši, mějachu Sćěrowjenjo tej hižo w praśtarych cjasach swój wobžehity wikowańšći swjatk słowjańskich měśtow, kiž jo mjenowašeše „Swjatk słowjańskich měśtow". Halle posdźišćo, hdyž jo hławne słowjańśke wikowańśke měśta nad Narańšchim morjom ponjemcjachu, nasta němska „Hantza", kiž dale nicjo njeběš hacj dalewjedźenje něhdyšcheho „Swjatka słowjańskich měśtow". W pśenim cjasu tej „Hantza" jej žamo hišćeše wobtłowa pódła mjenu „Swjatk słowjańskich měśtow", jo mohła wušiwacj śćipśiny, kiž běchu jo spocjśe něhdy słowjańśkim měśtam.

Wot l. 800 do l. 1200 jathad ešće tamne mułke krwawne a žurowe wojowanje mjes Germanami a Sćěrowjanami, kiž słónčeji i podcišnjenjom a wutupjenjom słowjańskich spłahow. Sćěrowjenjo buchu wurubjeni. Sćěwědcji wo tym połwjeśi Arnolda ś Lübeki (ś l. 1200). Praji jo tam, jo běchu Danojo najprjedy khudźi rybaśi, jo pak po wurubjenju Sćěrowjanow, sapocznjachu jo pychnje zwobłekacj taj Němcy, jo maju rjane łonje a wyšoke dokhody, wobježe ś łojenja jerśiow, kiž bě prjedy hławne žórło dokhodow słowjańskich Ranow.

Nadpadnizy Sćěrowjanow žurowje wułkułachu. Pśchewšachu tej wułkotnje organizowane słowjańśke wikowańśtwo, śwuźiwachu wobtłodne pocjahi a świšći starych Sćěrowjanow, kaž to zwjerdźi němšći profesjor Barthold a podśišćo zaśtnizy žamo postajachu, jo njeśmě być pśchekupz žyn słowjańskeju starśchiju. To žamo tej rjemjeźnni śke drustwa postajachu, haj słónčnje jo žamo słowjańśkim rybakam žaka pśchedawacj śwobodnje swoje rybu, ele dyrbjachu je wotedacj němšćim wikowarjam. Sćěwjan žuredźeśche bydlić jenož hišćeše we měśtach wušich haśkach pśchedměśtow. Bjes dźiwa, jo na to waśchnje jo śniciji dopołnje stara wyšoka kultura słowjańskich narodow w nětcźišćej Němšćej a běšće to kultura, kiž móžeśche jo runacj se hławnej kulturu starych Grekow a Fenicjanow.

nje! Serbske spěwarske sobu přinjesć!) — Štwórtk wječor we 8 hodź. bibliska hodźina w Zuborničcy (zjednoć. wothladar Křižan).

Z Budestec.

Rano 1/8 hodź. zmjeje duchowny Böttger němsku spowědź, farar Bóje dop. 1/9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za pačerske dźěći. Pop. w 2 hodź. zmjeje duchowny Böttger kemšenje za dźěći 1. hač 4. šulskeho lěta.

Póndźelu wječor 1/8 hodź. zwučowanje z pozawnanmi. Wutoru wječor 1/8 hodź. zmjeje duchowny Böttger biblisku hodźinu w młodźinowni. Srjedu wječor we 8 hodź. je bibliske rozrěčowanje ev. towarstwa młodźencow. Štwórtk wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holcow. Pjatk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć pola Dučkee w Kózłach.

Z Bukec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, dop. 1/9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. — Wumrěła: Hańża zwud. Židowa rodź. Dejkee, wohydlerka we Wujeźku, 88 l. 9 m. 19 dn.

Z Budyšinka.

Dop. w 9 hodź. so serbsko prědowanje čita, w 10 h. dźěćikemšenje za mjeńše dźěći.

Z Hodźija.

Rano 1/8 hodź. zmje farar Voigt němsku spowědź, farar Wjezař dop. 1/9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje.

Z Hrodźišća.

Dop. 1/9 hodź. serbska, w 10 hodź. němska Boża služba.

Pokhowani: Jan Polenc, žiwnosćowy wumjeńkař w Drježdźinju, 93 lět. 3 měs. a 17 dnjow stary. — Hana Nowakec, rentudostawarka we Worcynje, 61 lět. 10 měs. a 14 dnjow stara. — Marja Urbanowa, mandź. weinarja Oty Ericha Urbana w Hrodźišću, 32 lět. 2 měs. a 5 dnjow stara.

Z Hućiny.

Dop. w 9 hodź. serbska, 1/11 hodź. němska Boża služba. Kołekta za ev. tow. „Bóži kašć".

Pokhowanej: 13. febr. Maks Pawol Sommer z Bróžyny 9 lět. 6 měs. stary a 17. februara jeho nan Pawol Maks Sommer. Sewe w Bróžynje, 31 lět 10 měs. stary.

Z Khwaćic.

Rano 1/9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Pjat 1/12 hodź. dźěćikemšenje.

Wumrěła 15. februara Paulina Amalija Karolina zwud. Prenčowa rodź. Rychtarjec we Wulkej Dubrawje. 82 l. 3 m. a 21 dnjow stara (hudźe w Małešecach pohrjebana).

Z Klukša.

Dop. w 9 hodź. serbske, 1/11 hodź. němske kemšenje. Zběrka. Pop. 1/3 hodź. towarstwo młodych holcow na farje.

Z Kotec.

Dop. w 9 hodź. němske prědowanje (wosadny farar). Zběrka.

Z Laza.

Dop. w 9 hodź. serbske a 1/11 hodź. němske kemšenje (stud. theol. Rychtař).

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. so němske prědowanje čita.

Z Małešec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje, 1/11 hodź. dźěćikemšenje. — Srjedu wječor 1/8 hodź. serbska bibliska hodźina na farje.

Zemrěła: Johana zwud. Sykorina, wumjeńkarka w Małešecach, 79 l. 3 měs. a 17 dnjow stara.

Z Minakała.

Dop. 1/9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża služba.

Z Njeswačidła.

Dop. w 9 hodź. němske kemšenje. Zběrka za nuzu we wosadźe. — Pjatk wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holcow na farje.

Pokhowanaj: Korla Gusta Bibrach, wumjeńkař we Łusću, 79 l. 8 m. 16 dnjow stary a jeho manźelska Madlena rodź. Křižanec, 79 l. 1 m. a 17 dnjow stara.

Z Nosaćic.

Dop. w 9 hodź. němska a 1/11 hodź. serbska Boża služba. — Wutoru 12. mal. rožka towarstwo žonow.

Z Porśic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a 3/11 hodź. němske kemšenje. Dźěćikemšenje w Porśicach w 9 hodź. za mjeńše, 1/2 hodź. za wjetše dźěći. Pop. w 2 hodź. towarstwo młodych holcow na farje. — Štwórtk wječor 1/8 hodź. němska bibliska hodźina w Šuli w Bošecach.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbske Boże wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. němska Boża služba. — Póndźelu rano 1/8 h. rańša nutrnosć. — Štwórtk wječor we 8 hodź. bibliska hodźina.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a 1/11 hodź. serbske kemšenje. Zběrka. Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći.

Z Wósporka.

Dop 1/11 hodź. prědowanje, 1/12 hodź. dźěćikemšenje (wosadny farar). Zběrka.

Radio

Sobotu, 18. februara słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wšědneho programa: 19 přednošk wo nabožinje a žiwjenju. 20,45 stare a nowe reje.

Lipsk: Nimo znateho wšědneho programa: 19 porjad swěta (Luther pisc bamžej Leonej X) 20,05 karnevalski wječor z Koblenca.

Hišće ważne z dnjowcho programa: Mnichow 20 opereta „Mikado". Win 20 wjeselohra „Trio". Beromünster 19,45 „Holčka z Čornoho Lěsa". Waršawa 20 z operetow.

Hospodarski rozhlad

Pjatk, 17. małeho rožka 1933.

Wčerawše hurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,276
1 jendźelski punt	14,45	100 čěskost. krónow	12,485
100 šwajc. frankow	81,19	100 franc. frankow	16,465

Bursy sajtupowacu wječera skrućene měnjenje. Tola wobrot wosta šnadny. Mo wikowanju f dołżnymi a rentowymi liśćinami šo turiy šćerje seślabjowachu.

Produktowe witi sawostachu teš wječera w krutym měnjenju. Płaćišiny šo wichat jenoš w hotowym sornje pićeńcy wo 5 pj. posběhnychu. Wšiše druhe druźiny dotalne płaćišiny w hotowym sornje sahowachu. W termijowym wikowanju płaćišiny wot ranja postupichu, w běhu dnja pak sašo popuschćejowachu. Wyschnoscź jabčra šo f praschenjom, tak mohło dalschemu tleźenjenju płaćišinow sadźewacź.

Witi rěznego skotu wječera w Drježdźanach.

Skotu běchu telko pschihnali, so runje dośahny. Swinje mějachu śrjedźne witi, płaćišiny šo trochu šerśnichu. Podobnje bě w cźelatach. Płaćišiny cźežkich a rjanych skočatow šo pornjo póndźelnischim šnadnje powyschichu a cźelata šo hewak derje pichedawachu.

W Barlinje płaćejsche wječera zentnar;

pschejšy 9,70—9,80 (9,35—9,45) hr., rožk 7,70 hač 7,80 (7,65—7,75) hr., jećmjenja nal. 8,25 hač 8,75 (8,25—8,75), nasymnicho 7,65—8,20 (7,90 hač 8,20) hr., wowša 5,75—5,90 (5,70—5,85) hr.

W termijowym witowanju;

pschejša ša měrź: 10,47½—10,43¾ (10,22½ hač 10,17½) hr., ja meju: 10,65—10,57½ (10,32½ hač 10,28¾) hr. — rožka ša měrź: 8,45—8,40 (8,20¼—8,18¾) hr., ja meju: 8,60—8,55 (8,30 hač 8,26¼) hr. — wowš ša měrź: 6,20—6,15 hr., ja meju: 6,35—6,32½ (6,31¼) hr.

Witi w Kamjenju.

Pschejša 9,30 (9,10—9,20) hr., rožka, nowa 7,30 (7,20—7,30) hr., jećmjeń, nalětni 8,50—8,75 hr., nasymiki 7,50—8,25 wowš 5,60—5,80 hr., pschenična muka 18,50 hr., ržana muka 60 proz. 12,00 hr., 70 proz. 11,00 hr., pschenične wotruby 4,75—5,00 hr., ržane wotruby 5,00—5,50 hr., žyto 2,00—2,25 hr., žłoma jśotna 1,30 hr., žłoma f sašłanju 1,00 hr., žłoma wotlepje 1,80 hr., běrny 2,30—2,50 hr., běrny, punt 3—4 (3) pj., butra 1,00—1,10 hr., jeja, jschtuka 10 pj., prošata 8—15 hr., běhaći 20—30 hr., tak, włóšti punt 10 pj., tak, běły 8 pj., tak, cźerwjeny 10 pj., tak, žydrojty 25 pj., tak puptaty 25—30 (30) pj., tak, šeleny 12 pj., žyła 10 pj., koboła jędźina 30 (25) pj., trěn 60 pj., kośćadło 30 hač 40 pj., kołotej, kěrćk 35 pj., rapunzlki 100 pj., morchej 8—10 pj., jabłuka 15—30 (10—30) pj., wino w titkach 50 pj.

Witi w Lubiju.

Pschejša 9,00—9,30 (8,80—9,10) hr., rožka 7,10 hač 7,35 (7,00—7,20) hr., nałětni jećmjeń 7,50—8,50 hr., wowš 5,50—5,80 hr., běrny 2,00—2,50 hr., žyto 2,00—2,50 hr., žłoma, f maischinu młócźena 1,00—1,25 hr., pschenična muka 15,75 (15,50) hr., ržana muka 12 hr., pschenične wotruby 5,00 hr., ržane wotruby 5,00 hr., butra ½ punta 53—60 (55—60) pj., jeja, jschtuka 10 hač 11 pj., twaroh punt 20—25 (20) pj., běrny 3 (4) pj., tak, běły 5—6 (6) pj., tak cźerwjeny 7 (7—10) pj., taroty 10 (8—10) pj., koboła jędźina 25—30 (25) pj., tak, žydrojty jschtuka 25—30 (20—50) pj., kołrabi 5—10 pj., porej 25 (20—25) pj., kulerěpa 5—8 pj., tak tśiboły punt 10 pj., žyblа 10 (9—10) pj., tak šelenу 10—15 (15) pj., tak, włóšti 15 (12—15) pj., tak, puptaty 25 pj., rěpa, cźerwjena 10 pj., rjetkej 5—8 pj., jabłuka 5 hač 20 pj., měrnik 5—10 (5—20) pj., šarłjane hušy punt 90 (100) pj.

Witi w Khocźebuzu.

Mjaso, howjase 50—70 pj., mjaso, cźelaze 60—80 pj., mjaso, škopjaze 90—100 pj., mjaso, žwinjaze 70 hač 90 pj., jeja 10—11 pj., butra 100—110 pj., twaroh 25 pj., lany wolij litr 80 pj., liny punt 80 pj., jschtuk 80 pj., tarpy 65—70 pj., holbje, mokre jschtuka 50—80 pj., kury, žiwe 1,80—2,50 hr., thapony, žiwe 2,00—3,50 hr., kórli, jschtuka 1,00—1,20 hr., kołrabi 5 pj., morchej punt 7 pj., sajazy 2,80—4,00 hr., šornit 0,50—1,20 hr., jeleń 0,40—1,00 hr., koboła, jędźina 40 pj., bažanty 1,80—2,50 hr., tak, žydrojty jschtuka 30—40 pj., tak, cźerwjeny 12½ pj., tak běły 10 pj., tak, witrinzowy 15—20 pj., tak, šelenу 15 pj., tak, puptaty 30 pj., měrnit 20 pj., trěn 30—35 pj., tomaty 60 pj., žyblа 10 pj., kulerěpa 5 pj., běrny, zentnar 2,50—2,80 hr., běrny, punt 3—5 pj., rapunzlki 80 pj., jabłuka 20—40 pj., worjechi 35—50 pj., worjechi, łušne 35—45 pj., džiwje žwinjo 0,50—1,20 hr., džiwje kaćki 1,50—2,30 hr.,

Swinjaze witi w Khocźebuzu.

Pschiwjeśli běchu 560 prošatow a 110 běhakow. Płaćachu prošata, małe 8—11 (7—10) hr., šrěnje 11—13 (10—12) hr., wulke 13—16 (12—14) hr., běhaći, małe 14—30 (14—30) hr., šrěnje 30—45 (30—45) hr., wulke 45—65 (45—65) hr. Witi běchu žiwiše, płaćišiny postupowachu.

Hemtiše a žudniše powjesśe.

Pschesadźowanje šobotu 18. 2. 33.

w Kamjenju w hoscźenju k „Stónjej" dop. w 10 hodź.: Maša f puntami, tłamowa pokładnja, tłamowe šitko, twarožkowy thamor, poža, jthodźentaty rólbit, wichelake tłamowe poižy, poža f thamorczkom, drjewjane łopatli, blachowe łopatli, noże, tłamowy cźišnik, schtlećźane šudobjo, dejcźicźi.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo so nuzi abo 1000 kg, newak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje

	16. 2.	15. 2.		16. 2.	15. 2.
Pšenica	194-196	191-193	hunv	12,0-14,5	12,5-15,0
rožka	154-156	154-156	woka	14,5-15,5	13,5-15,5
ječmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	8,00-10,0	8,00-10,0
jećmjeń	165-175	165-175	žołte łupiny	11,5-12,7	11,5-12,7
wows	115-118	115-118	seradella	17,0-23,0	17,0-23,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńc muka	22,7-26,1	22,7-26,1	lany wósušk	10,50	10,50
ržana muka	20,0-22,0	19,7-21,7	such. trukanč	8,50	8,50
pš. wotruby	8,00 8,3	8,00 8,3	běrnj. kruški	13,0-13,2	13,0-13,2
ržane „	8,6)-8,8	8,6)-8,8	syno, 50 kg	1,75-2,1	1,80-2,15
rapa	—	—	ržana sloma	0,05-0,70	0,05-0,70
hróch Viktor.	20,0-23,0	20,0-23,0	pšeńc „	0,40-0,50	0,45-0,55
lane symjo	—	—	wowsna „	0,40-0,50	0,45-0,55
pjeluški	12,6-13,1	12,6-13,8	ječna „	0,42-0,50	0,45-0,55

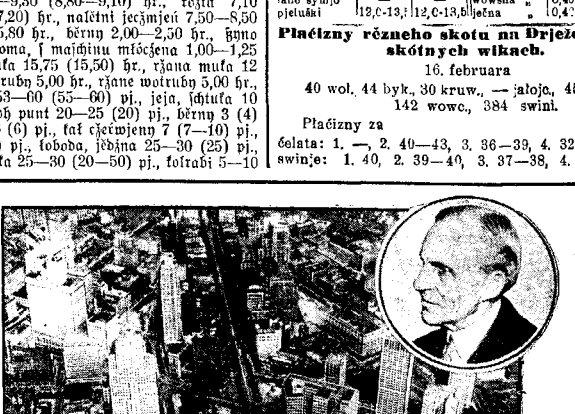
Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

16. februara

40 wol, 44 byk., 30 kruw., — jałoja, 450 ćelat, 142 wowc., 384 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. —, 2. 40—43, 3. 36—39, 4. 32—35;
swinje: 1. 40, 2. 39—40, 3. 37—38, 4. 34—37.

Tydźeński bankowy moratorij w amerikanskim staće Michigan.

Amerikanski stat Michigan, w kotrymž maju nimale wšitke wuznamne amerikanske automobilowe koncerny swoje sydła a dźełarnje, dyrbješe nětko tydźeński moratorij připowědać. Dla wulkeje hospodarskeje ważnosće Michigana je cyle amerikanske pjenjeżnistwo cźežko potrjechene. Wobraz nawa pohladać do srjedźišća města Detroita, kiž je najwažniše město w Michiganje. Widźimy mnóstwo amerikanskich automobilowych koncernow. Kulojty wobraz Henry Ford, kiž je swoje pjenjezy z bankow wzał a je z tym do wulkeho cźesna zahnał.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smoleŕjec knihličišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěšiki a tydźenske wozjewjenja so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo ničehwakim čělnemu znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přinjewdźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys worjewja.

Čisło (Nr.) 42 — Budyšin — Sobotu, 18. februara 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Kak dołho hišće?

Nic jich rjanych wočow dla je so němski lud po přehratej wójnje mnžam socialdemokratije dobyć a wobjeć dał, ale tohodla, dokelž běše syty knježerskich worštow, kotrež běchu jón do wójny storčile a kotrež jón nětk před sćěhwkami přěhrateje wójny wokhować njezamóžachu, a dokelž socialdemokratija wotkoć k wutworjenju nowych poměrow hotowe nic we sebi zapriješe. To běše tehdy najspodźiwniši zjew w stawiznach němskeho luda, kak spěšnje a hołko so rewolucija rozšěri, z kak mało přećiwnosćemi so tehdy nowy knježeński system přewjedže a kak njeličo a bjez hary so wšitko, štož na wójnski a dowójnski čas dopominaše, rozcěka a so pozhubi. Dźiwy nad dźiwami so tehdy stawachu.

Lud běše syty stareho systema a žedźeše za nowymi poměrami w dominzje. Jenož preč ze starym, rěkaše tehdy hesło, a na kóždy pad dyrbi něšto nowe, hišće hinaše přińć. Što to nowe přinjese, to nichtó njewě, ale zo wono něšto lěpšeho přinjese, do toho kóždy wěrješe. Zlě je a hórje přińć njemóže, tuž dyrbi lěpše časy přińć, přetož tak kaž je, wostać njemóže. To je logika wulkeje čjródy a štóž ju prawje a byrnjež też jenož z rjanymi słowami nałožuje, tón njeda ze sylnej ruku do wosuda ludow přimać.

Styrnaće lět njeje dołha doba, ale wona běše tola dosahała, zo so lud po přěnim zhrabanju a sležowacym jehłaćym zakćěwje znowa do podobneho, zadwělowaćeho čěsna zalma, kaž běše to po přehratej wójnje. Tehdy čuješe so lud na kónci swojeje wojerskeje a politiskeje mocy, dźensa po štyrnaće lětach čuje so wón na kónci swojeje hospodarskeje mocy. Tehdy běše wón swoju zwonkownu płaćiwosć zhubił, dźensa pak swoju znutřkownu. Lud čuje so dźensa njezbożeniši hač před štyrnaće lětami, dokelž so wón wukorjenjeny we swojich domjacych zakładach čuje. Wukorjenjeny ze swojeho dźěła, ze swojeje twornje, kotrejež wulenje so wjacy njekurja, wuhnaty ze swojeho statoka, kotryž běše přez hamor přesadźowarja padnył, wuswojeny swojich składow, kotrež běše jemu sudniski čazař zebrał a za směšne tuni pjenjez přeswojił. Jeho zamoženje su zežrałe wysoke dawki, lichowniske danje a sudniske khosty. Přewulka je syła tajkich wukorjenjenych eksistencow, a wona hišće rosće. Lud je nětk skónčnje spóznał, zo njemóže jenož zlě na swěće być, ale zo móže też hišće hórje hinać a zo móže to jara dołhi čas trać, byrnjež bóle wolali, zo tak njemóže wostać.

Nětk je lud wězo we swojej logicy zamyleny a je zadwělował. To je sobu najwětša wina našeho dźensnišeho hubojstwa; přetož žane położenje na sebi tak čežke njeje, zo njemohł so lud z njeho wudrapać. Tehdyla też prjedy lěpše časy njemóža přińć, doniž so lud z nadźiju do noweho přichoda njeje napjelnił. A tale nadźija njepřińdźe z rjanymi słowami, ale z tym, zo lud widźi, zo so do bjezdna čěrjacy wóz zastaji a zo so něhdźe wolijowa halžka pokaza, kotraž nam blizke naléčo lubi. Lud je dawno syty stareho systema z jeho bjezkónčnym hubjeństwom. Lud drje je wěrjacy a sćěhuje rad wjednikow z wulkimi lubjenjemi, ale wón je njedowěriwišši hač hdy a wuběhuje jim lohko, hdyž so lubjenja dosć spěšnje njedopjelnja. Lud chce něšto nowe, hinaše, přede wšěm wołóženje swojeho położenja. A štóž jemu te přinjese, tomu budźe lud nic jenož přiwyskać, ale toho wón za swojeho knježićerja připóznaje.

Pospytow k tomu w našim kraju hižo mamy, ale hišće njemóže nichtó přewidźeć, hač so to tomu abo tamnemu podarji. My so bojimy, zo su wobstojenja móceniše hač mužojo. Skoro sebi njemóžemy myslić, zo su to sami słahuškojo byli, kotříž su poslednje styrnaće lět nad nami knježili. A tola tak klinči z někotrych rěčow, kotrež smy posledni čas słyšeli. My pak chcemy to potom rad wěrić, hdyž so někomu poradźi, ze swojej mocu a zapyrjenosću kolo přećiwo a lěpše časy přinjesć.

A jeli pak su wobstojenja móceniše hač mužojo, tak tom póńdźe jenož hišće wo to, hač so dowěra přemožaceje wjetšiny němskeho luda hodźi na jedyn ideal złožić a so za njón zahorić. A tónle ideal zda so nam być wumócenje a spokojenje wšeho luda, kotryž we mjezach němskeho kraja bydli. K tomu pak je třěbna wjacy patriotisma hač nacionalisma, kajkiž so wón dźensa we kraju wupjera. A patriot je tón, kotryž chce to dobre wšitkich ludźi w jcho krajnych mjezach bydlacych, też tajkich, kotříž sebi za to ničo njemóža, zo jim Polak abo Serb na hubu bije. Tak nimamy też za pěkne, zo nawjednik bruneho čaha poslednju njedźelu na torhošću w Běłej Wodźe před syłami w zapalatej rěči wupraji sadu: W Němskej je wot nětka jenož hišće za Němcow městna. To je nahi nacionalism, ale žadyn patriotism, dokelž patriot je šlachotny a njerodźi za wótčinu, kotraž so ze sylzow a krewje drubich ludnosćow wunurja.

Čas njeje hišće dozrawił, zo móhli prawu diagnosu na dźensniše poměry wuprajić. Telko pak drje hižo móžemy dźensa prajić, zo žane dokładne wustrowjenje we našej wótčinje njepřińdźe, jeli zo so wšitke ludowe woršty ze swojimi wšelakimi přeswědčenjemi, nałožkami a jazykami do jedneho woza njezapřahnu a za jednym postronkom njepoćahnu. Hdyž też kóždemu dato njeje, ludźi z druhim přeswědčenjom a z cuzym jazykom wučuć móc, dha smě so znajmjeńša telko žadać, zo kóždy tak wjele wosobinskeho takta zwjedže, zo druhim jich na sebi njewjesołe žiwjenje hač k njezjesliwosći njepoćeži.

Njesećerpliwje čakamy na přenje znamjenja polěpšena našeho położenja w hospodarstwje a znjeslìwosće ludźi mjez sobu. Kóždy dźeń słyšimy wo nadpadach a trěleńcach mjez politiscy rozdwojenymi ludźimi, kotrež sebi žadaja wjele mortwych a zranjenych. To njepřinjese žaneho wustrowjenja a žaneho wołóženja. To njejsu žane dobre znamjenja, hdyž so naš nowy čas z tak wjele přelateju krwju do kraja zadobywa.

Lud wšak njesłucha wjacy na hrimanja nad nami, na rěč Bożu, zjewjacu so we wuputanju zemskich, přirodźinych moćow, kotrež z jeničkim wubuchom posyku člowjekow po stach. Potom je měr mjez člowjekami wšelakeho měnjenja, hdyž tam leža w dołhich rjadach, we čornych kašćach a hdyž so nad nimi zahudźa žarowanske hrónčka

A kajka to wótčina, hdźež so přihotuja we zabiwanju k měrej na kěrchowje! My ju tajku njerodźimy. My chcemy žiwu, słónčnu wótčinu, hdźež bydla ludźo z dobrym spodobanjom

Za.

Saksko a pruske prašenje

W jakimsi zjemje bě jozialdemokratiska frakzija zchwórnt namjet podała, zo by jatkle knježeństwo w němskostatnej rodźe přećiwjenju wotpadźenju dotalneho pruskeho knježeństwa pola statneho sudu jenož wo swojich samostatnych należnostach skorjeła. Po němskej wustawje je **nowe wobkładźenje němskostatneje rady** drje so njepruskich krajow dótka. Hdyž je němskostatna rada po wustawje prawje sestajena, hdyž němski kommisar na město wotpadźeneho knježeństwa stupi, je hižo je skórźbu dospł, kotruž je wotpadźene knježeństwo pola statneho sudu podało. Tohodla zebi też druhe němske kraje njesu wotmyślile, zo teile skórźbje přichwatnuchu. Wo druhim dźelu jozialdemokratiskeho namjeta ministerski přehladuje Schiek praji, zo je praschenje, hač je postupanje němskeho knježeństwa po wustawje prawe, njemóže w němskostatnej radźe rozsudźeć. Wona też nima prawo, legitimazinu swojich sobustatnych prahowacć. Wo tym móže jenički statny sud rozsudźić.

Dokelž je so naboželi, zo by mohło němske knježeństwo přećiwo druhim krajam runje tak kaž přećiwo Pruskej postupowacć, njech je najprjedy na to pokazane, zo je politiske a statopravne poměry, kajkeje je njeje němskim statom a Pruskej, w druhich krajach njenamakaju. Dopominam też na to, zo bym 9. junija w jenje rjekł, **zo je zarjadowaze, parlamentariszy njepotwjerdźene knježeństwo w němskej wustawje dowolene wustajenje** a zo tohodla, dokelž je takle knježeństwo zarjadowaze, žaneje přichiżiny njepodawa, zo by so z němskim kommisarom narunało. Statny sud je tónle mój nahlad we wuńdźe potwjerdźił, kotryž je so w prěnim pruskim wuńdźe wuprajił. K tomu je so němske knježeństwo też w najnowišchim nusowym wukazu wu'a'o. 9. junija sym dale rjekł, zo mam ja swoju winowatosć, kotruž je mi němska a krajna wustawa napokazała,

so mi dotwérjene kubło samostatnosće kraja po swojich mozach schkitam.

Prošchu, zo by so mi wěrilo, zo budu też w přichodźe po tymle prawidle skutkowacć.

Namjet sozialdemokratiskeje frakzije so wotpokaza. Sa njón jenoj sozialdemokratoju a kommunistoju hłosowachu.

Namjety na zawjedźenje **filialneho dawka** so bjez rozprajenja wubjerkej přchipokasachu.

Němska železowa industrija chce škitana być

Němska železna industrija z wukrajnym dowozom cežko cežpi. Mjez tym so je wotbycze němskich železnych wudźełkow znutřka Němskeje na 10 prozentow spadło, je so dowos wukrajneho železa powjetschił. Jeli so internazionalne jednanja k spokojazenmu wunoschkej njedowedu, budźe němska železowa industrija dyrbjeć němske knježeństwo namolwiwcć, zo by ju pscheď pschewulkim wukrajnym dowosom schkitało.

Po wysokich zastopnikach sršeni a nižši na riad přińdu

Němšti znutřkowny minister **Goering** je tele dny přchi přchijimanju pola namóčnego kanzlera f Papena rjekł, zo budża so w bližšchim czasu brčni a nišchi sastojniży na to same waschnje kaž nawjedowazy wyšczy sastojniży pschepruhowacź. Tu wschak wón nadrobnje rozsełnawa, kak daloko žu tuczi nišchi sastojniży porućenja kwodich pschedstajenych pobłuschni wukonjeli a hacź žu pódła toho tehdomnischej nazionalnej opposizizi wobczežnosće czinili. Jich mčtina bu jenoż f nazionalnje swuschenymi muzjeni wobkładża. Też kriminalna policija dyrbi so tak pschcorganisowacź, zo budże móż sčistnistwu radikalnje wobarać. Wobžebite czaży žadaju wobžebite naprawy, a te budża so w bližšchim czażu czinicź.

Wuprawa žitnych wikow

We wczerawschim pobjedźenju němskeho kabinetta žu so nowe namjety němskeho sežiwjenskeho ministra Hugenberga pschijate. Po nich nima so wukrajne žito f wuwsazonym žita na wuměnjenje na witi pschipuschczicźej. Jenož knježeństwo smě wukrajne žito a to pódła rožči a pschenizy też wotwjł kupowacź a do składownjow zbywacź, kaž je za indowe sežiwjenje trčbne.

So by žu wuwos mlynskich wudźełkow f pschenizy a rožči spěchował, **so system wuwoźnych wopłatmow zasu sawjedże.** Pódła toho žu so możnosće za wuwos wotewri'e.

Sakazane nowiny.

Wyschnosć je Shorjelsku jozialdemokratisku „Volkszeitung" dla wobanjenja Hitlera na pjecź dnjow sakazała. Dale žu so dla schkitowdženja Hitlera a Papena sakazałe Kaiselski „Volksblatt", Wrótzkawska „Arbeiterzeitung", kommunistiski „Pschewrót" w Barlinje, „Tempo" w Barlinje a jozialdemokratiska Khocźebuska „Märkische Volksstimme".

Wobczežne jednanje wo němsko-hollandźim wikowanskim rčczenju.

Pschedwčzne jednanje wo nowym wikowanskim rčczenju je so bjez wuspčcha skónczilo. Wuwos hollandskich ratatskich wuplodow do Němskeje so f wulkimi zkanu znjemóżni. Němska chce žiwoje ratarstwo schkitacź a tohodla žiwoje mjesy hollandskim ratarskim wuplodam sawjera.

Francowska nota na Awstrisku

Franzowske knježeństwo je dla pschežnynkanja italskich brónjow do Madźarskeje Awstriskej notu pschepodało. W njej so žada, zo dyrbia so brónje, kotrež su so f Italskeje do Stetyra pschinjesle, pak wotpósłarjej wróczicź, pak so sniczicź. Awstriske knježeństwo dyrbi Franzowskej a Jendźelskej dopokazy podacź, zo su so brónje pak wróczile, pak so sniczile. Dale dyrbi awstriske knježeństwo pschepytacź, kelko brónjow je so psches Awstriski mjesu do Madźarskeje pósłało. Wo tym ma so Jendźelskej a Franzowskej rosprawa podacź. Sa pschewjedźenje njenjewonych naprawow je so czaż dweju njedźeł postajił.

Awstriska a Madźarska so do niemëra dałej

Awstriska a Madźarska stej njepschestalej so nadjeći, so Czeskosłowakska, Juhosłowjanska a Rumunska, kotrež su na rosnawanach nëhdźischeho awstrisko-madźarscheho kčorstwa natwarjene, bórzy rospadnu. W nosnischim czasu je wosebje Italska pschihotowała za jich sniczenje czinila. Na jich rospadankach dyrbjesche nowe awstrisko-madźarske kčorstwo nastać. S wusischim kujałkom Maleje ententy je so tymle planam kyłnuł zadżiwk na pschecziwo stajić. Italska, Madźarska a Awstriska widźa, so je so Mała ententa jenoż woli a jenomu roskasej podstajiła, so by so mohła se sjednoczenymi mozami wójnischi wotpohładow swojich zuzbow wobroć. Awstriska monarchistiska „Reichspost“ pische, so Mała ententa njemóże hižo dla pschicziwow juristkowneje politiki wopraworlźiła jenoż wutwarjenj. Jeno sajmy jenoż na to du, so bychu rewizii mjesowo lëta 1919 sadżiwale. Tónle samsny może so jenoż dopisć, dokż su jene jenotliwe stawy wojerskeje kyłne. Wuzdże juristanje w Genfu njemóże druhi smjeł mëć, hać **Italiki napschecziwo stupać.** S tym so nowy element njepokoja do europiskeje politiki njesze a so italsko-franzowska napjatosć ćhórschi.

Też Wiisła „Neue Freie Presse“ praji, so nowa forma Maleje ententy **wjetschi njemër w srjedźnej Europje zbudi.** Nowy swjask ludow so w hižo wobstejacym Swjasku Ludow wutwori, kotrež njebudże nahladnosći posłednischeho wuzitka.

Madźarozy, kotsi so njepschestawaźa na wójnu pschecziwo statam Maleje ententy hotuja, su so z pschetworjenjom Maleje ententy do jenoho wojerskeho a hospodarskeho zpika najhóle wustrósili. Madźarske nowiny wótsje storza, so je z nowym paktom europiski mër wohroženy, a so su so z nim jakadne sadaby Swjasku Ludow a europiskeje wyssle wostrachuje. Pakt Maleje ententy na pschedwótsitje swjatki dopomina a wopraworlźe europisku solidarnosć wuzdaźe. Wobsteje so pschecziwo Madźarskej mëri, kotraž nima zam... wójniskich wotmysleniow.

Zwonkowni ministrojo Maleje ententy wo přetworjenym zwjazku

Tsjo zwonkowni ministrojo Maleje ententy, kotsi su runje trajny swjatk mjes Czeskosłowakiej, Rumunskej a Juhosłowjanskej podpisali, su sajsnuntkej „Petit Parisien“ rosjasnjenje wo pschetworjenym zwjazku podali.

Zwonkowny minister dr. Beneš

je mjes druhim praji: „Swëtej chcemy sholanisi dać, so su nasche kraje swólnische, ta to dźiwać, so hodźa so sbame i nëtelicznich wobezejnoscziow wujsnowodźe. Sdobnym chcemy pokazać, so je nam wódome, so kmej zyłni a schto samózony. Sdaw zjwjol (element) porjada a mëra, kotrež we wobezejnych hodźinach pschez kotrež Europa w ni thwili dże, njewustajnje. Nam je jasne, każe moralische a politiske nadawki mamy posjelnicy. Tohodla zwojin kruhu a spravna wolu wobskedźowaty, so dopomy se wschitkimi sy dodanimi bjes wunsiacza za falkowanje mëra a politiske wokstajnosće bromacje a dlacz. Pschede wschim pak chcemy na hospodarskim polu dźiwać, so buchmy zwólej pomhali, nëtezischu hospodarsku krizu pschewinuc.“

Juhosłowjanski zwonkowny minister Zewtić

je rjekł: Mała ententa so pschecziwo nikomu njeneći, a ś cześćelakommojeju so wona njeda wojeć. Skromadnemu dźiwu, kotrež Mała ententa hižo zajsle ma zwjafuje, je so jenoż forma krajneho srećzenja dała. S njej dyrbi so organizacija mëra skuscziś. Nowy pakt je na podstatu srećzenjow a internazionalnych zwjafanjow natwarjeny. Wón nij jenoż wolu k mërej tsjoch kujeserskich wosbudźa, ale też ludowe sacźuće nychle krajow napraja. Wobsteje jeho hospodarske postajenja bychmy dźiwli na zuku Europu a wosebje na srjedźnu Europu wopschestrećz.

Rumunski zwonkowny minister Titulescu

skónczuje na to pokaja, so Mała ententa nětko samostatnu internazionalnu prawnu wobsidnu pschedstaja. Genfske dojednanje dyge wšer strucziś. Druhe staty buchu wobsle k njej mu pschistupiś. Zuzoj sebi pscheju, so by dojednanje Maleje ententy k dojednanju srjedźnoeuropiskich statow a pozdźischo k dojednanju wschich europiskich statow dowjedło.

Změrowanje w Rumunskej

W Bukaresću je kujeserjowo trójzy strajkowarjow żelesnischi dźiałacerjow namokowało, so bychu żelesnische dźiłarnje wupuschczili. Wótsto toho su strajkowarjo do policijskow tjeleli. Na to su wojerjy strajkowarjow i dźiłarnjow wuhnali a 3000 ś nich fajeli. 760 fajatych su w jatbje wostajili. Se strajkowarjow su tsjoch morili a dźewjcz ranili, ś wojakow jenoho morili a 22 ranili. Druhich strajkowarjow su po krótkim pschesłyschenju puschczili, dokelż je so wupokazało, so su po cześćerjowom naschikowarjow so pjerczowali. Hdyż su wojerjy pocżeli, ś maschinskich tsjelow tsjelcz, jedyn żelesnjaŕ se fajakenej kuroźnizu wusmyli a swojich towarischow namokli, so bychu pschecziwo wojakam wojowali. Wójazy falow wutsjelichu, kotraż dźiałacerjow mori. S cześko ranjenych su dźewjcz so fyrjedu w khorownjach mumrieli.

Sstsedu njeje so żanych nażiwnischcow wjazy stało. Poslednje njemëry su w Ploeszi bye, hdyż je 24 dźiła cerjow fyptalo, to petrolejowych cześcerjach strajk organizowacj. Woni nochcychu dźiłarnje wupuschczeć, tola policijsi je so poradźiło, strajkowarjow wucześćeć, so je so wohło dale dźiałacj.

Z Juhosłowjanskeje chcedźa jezuitow wupokazać

W Ljubjachtinje je pjatk 62 japrajtanjow namjet na wupokazanje jezuitow podało. Tutón zakonjony namjet j pótrjim listom wjetschiny juhosłowjanskich sóskowy podpisje, w kotrymż so katolikam zakazuje, juhosłowjanskemu Sookolej pschijsłuschecz.

W zakonjownym namjecze so żada, so by so jezuitskemu rjadej zakonjow wosebje każ jenotliwym bohatstwam kóżda **dźiaławosć w Juhosłowjanskej zakasała** a pschedewsa nje so jim jenoż z wósjemi wunimjenjemi dowoli. Nja dowe bohatstwy, kotrež njeżiju juhosłowjanju stażenjo, dyrbja po namjecze Juhosłowjanja **buhdom wupuschczicz.** Juhosłowjanskim rjadowym bohatstwam ma so kupa Wiij zako Zajnu pschebostk pschipokazacj. Jelt je bychu so po 1Shdźiałkej thwili, w namjecze postajenej, wukrajne rjadowe bohatstwy hischcze w krain nadeschle, bychu wone mótc Allnjorene jajtwone thlosfanje wożakacj Po tymle czażu bychu je wone jako wobezejni wukrajenju wupokazałe. Na tupu Wiij wuhnałe rjadowe bohatstwy njesmedźa so do noweho thromadźenstwa sjednoczeji. Njadowe zamożenje stat jebjerje a jo na pjdsedźedżowanje pschedta. Wunoschk dyrbi so na wutwórjenje komita katolikich dudownych w juhosłowjanskim narodnym duchu nakazi.

W zakonjownym namjecze so żada, so maju so też Zavarowny rjad, towarstwo swoj Jezusowoje wutroby a wsche druhe munjże a zonże rjadu, kotrež i jesuitiskim rjadom swjasku, zakazacj.

Zakonjowny nacżisk so na to założuje, so ma jesuitiski rjad wurjadny internazionalny karakter. Tohodla dyrbi so jeho kolapsawam w jajinje tuda a stata kóżda dźiłarnjowcj w Juhosłowjanskej zakazacj. Wotzawarjo namjeta so pschi tym też na znatcho biskopa Strosmajerja powołajm, kotrež je hižo psched wjele letami dźiło jesuitiskeho rjada mjes Juhosłowjanami zakandźił.

Zanagara je anarchist

Wodźer amerikanskeje tajneje policije Morgan je dźiłł, so je so nadpadnik Zanagara jako anarchist zjewnosć dał. Anarchista Leona Czolgosza, kotrež je 1901 presidenta Kinfeha morił, je sebi za pschikład wjał.

Sa pschikład presidenta Roosevelta do Newyork so hórsche wobkładowsne pschiprawy cżinile. Za ta policajskich sastojnikow budża jeho stajnje pschewodzicz.

Sdźesko franjemy Chikagski wyschchi męschczanjo so nejchto lepje. Sa to je so fmjertny strach za nich shórschi.

Amerikanski senat za wostrorenje alkoholskich sakonjow.

Senat Sjednoczenych statow je z 63 pschecziwo 22 głam namjet na wotstrorenje alkoholowych sakonjow jak. Jeli so dyrbi namjet sakonjow móz dostacz, dyrbi też w representantskim domje dwe tsjecinje za nim. Pódła toho dyrbja tśi schwórczinu wschich statow, to kim 36 mjes 48 statami, jenu pschihłosowacj.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 18. februara 19..

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecjor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer 4-4 a thermometer wodnjo —1. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer 4-10 a thermometer w nozy —8. Sesdźenje hischcze dale snjeżowanje. Schkleńża pokazuje pschecze na njewosstajny wuczas a tola so nam sda, jo so bóchy wjedrjo.

Se sesdźa abo wjecjora pschihotdża wjelicha we schérokej tsonje, hdyż hacź do dźiwjerscha hewjerscha abo połnoznoho hodźinka morja. We sewjerym hibża so nużny nunc, a cżasom psches Nuku le krótkemu mukhodej abo ranje. Se swojimi wubjeżkami pschinjesjerchu nam wczera i kmjeni fyrjnische snjeżowanje. Dotsi pdża fyrjnischi wjetschi sadnuca, jara wjelcze. Wjer ho wschelako wjerzesjesze. Dujesche zkoro je wschcki thatow njebża. Schjmórkk nochacmcz wóle i dobrem rapda abo wjecjora, pokom se kwaczu abo połnozy, potom pschichidże na dóżki wukhod a pak zyle na zundu. Wczera dujesche tajo i jutra abo wokonja naposchedk je wschcki rózkow tapada. Hluboke pucze a jarcżi buchu wschat bórzy je snjeżnym kupełe. Nóża, to auto Budyschcze dźenika na pucżu do Porschicz we

pschirowy. Hlej šneshakarjow, kak pschekschižuja wschě pschezfrejeny šo šiwojimi deškami. Jinr firowojcej ſ wocžow šwečži. A jyma je wuſtrowjeńka pluzow, wucžiſcej powětr wot nakažlinow a šykni pluza. Tam na hacžiku ſunykaju na ſunwkach, kajka radoſcj, kajki cžaſ, jako byk na lodze kwaſ. Cžople šu šo wschitzy šdraſcžili. Haj to je ważne! Najpunnicj šo njeſunduny, potom je ſle! Tuž popſchejmy ſrebi jutſije njedželu wschitzy pravje ſtrowy ſymſki ſport, pak šo najſajmy do naſchich domownych horow — Bóh we, kak dolho nam ſyma budże ſ pschecžełniczu? Lětża je dże chěro wulka wjertawka — hanna politika!

— **Djenſtniche wiſt.** Butra płacžełche 55 też porędko 60 wj., jeja 10 pf., hwarohi 20—25 pf., kury, žiwe 40 hacž 55 pf., ſarčżane 60—75 pf., khaponki 60—110 pf., kołbje 50—60 pf., kał, cžerkujeny 6—10 pf., běły 4—8 pf., ſydrowity 20—60 pf., kiſzałe kórki 8—15 pf., morchej 8—12 pf., ſelerij 10—25 pf., kólrabi 15—18 pf., jabłuka 8—20 pf., běrny, 10 punrow 20—30 pf., lany wolij 1 hr., měd, w ſchkleniy 1,60—1,70 hr., bjes ſchkleniy 1,40 hacž 1,50 hriwnow.

— **Budyſke haptyki** šu nječžędne dny hacž do 7 hodž. wjecžor wotewrjene, njedželu pak ſamkњene. Nóżny ſtuzy šu a njedželu wotewrjene ma jenož jena haptyka ſ nječžaſnym wotmenjenjom. W februaru je to Dwórniſchečowa haptyka na Bismarckowej dróſy.

— **Hłóhne khartowniſe ſa wólby do němſkeho žejma** šu wupołożene wot njedžele 19. hacž do njedžele 26. februara t. l. we wólbnym kamcže w radnizy w druhim poſthodże wó ſtwe cžiſkło 16 ſ jjawnemu wobhladanju. So bychu do nich pohladałe, porucža šo woſcžebe woſnoſam, kiž šu wot poſlednich wólbow do němſkeho žejma žiwoje bydło abo wobydlenje piſchemėnile abo šu wólbne prawo dojtałe ſ wuſtupjenjom ſ němſkoſtatneje woborv abo dopjelnjenjom 20. lěta žiwjenja. W dwělomnych padach ma šo wobydleńſke wuſwědčenje abo naroděniſke wuſwědčenje pſchedpołożicj. Wólbokhmani, kotſiž nětko hižo wědża, ſo na wólbnym dnju ſwonka Budyſchina pſchebywaju, ſo proſcha, ſo bychu žebi ſ cžaſom hłóhne wopitmo (Stimmſchein) namjetowali a ſ tym hacž do poſlednjeho njecžakali. Ssobuſpichinjeſcj ma šo wobydleńſke wuſwědčenje abo puczowańſki paž. So mohłe šo pſchecžehnjenja 1. měrza hiſchče do wólbneje thartownje ſapiſſacj, je trěbne, ſo šo połizajſke pſchejſewjenje hižom do cžaſa ſtanje. Na pſchecžehnjenja, kiž ſu hakle poſłednje dny ſ wólbow ſtanu, njemóże šo wjacy džiwacj.

— **90. narodniny.** W měſcže Thumje w Rudnych dnach žiwježi dżenſa k. Adolf Moriz Lorenz, wyſchiſki wucžeř a kantor na wotp., žiwoje 90. narodniny. Wón narodži šo 18. mal. rózka 1843 we Wósporku jako žyn pjekarja Lorenza a je ſſerb. Wot lěta 1859 ſem wopyta wón krajnoſtawiki ſeminar w Budyſchinje a ſtutkowaſche potom dołhi cžaſ jako zyrtwiniſti wucžeř a kantor w Schunowje pola Bjarnacžiz. Hdyž šo na derje ſaſtuženy wotpocžink poda, pſchejchdli šo ſdobom do měſta Thum, hdżeż je jedyn jeho ſynow ſ rěcžnikom a notarom. Knjes Lorenz ſmě ſo hiſchcže cžełneje a duchownje cžerſtwoſcže wjeſeliecj. Nady ſo wón hiſchcže wuchodźuje a huſcžiſcho widża jeho też w ſerbſtich knihach cžitacj, a tuch wón tójſchto wobhładži. Pſched tſjomi lětami wopyta k. Lorenz hiſchcže ras ſwoju Luſizu, woſebje Budyſchin, Wósport, Lubij a Schunow. Bóh ſpožej jemu kaž hacž dotal, tak też dale ſtrowoſcž a cžerſtwoſcž.

— **Měſchcžanſke dżiwadło.** Dżenſa žobotu pop. w 4 hodž. je poſlednja hóſtna hra dżiwadła „Maksa a Moriza“. Schtóž chce ſwojimi dżěcžom wopraſowdje něſchto pěknesho poſkicžej, póſcžeł je do tuteho pſchedſtajenja. **Dżenſa** wjecžor ½9 hodž. wotpjetuje šo pręni krócž opereta „Sbožowne puczowanje“. Willy Scherdeck, pręni tenor měſchcžanſkeho dżiwadła, ma dżenſa žiwój lětuſchi cžeſtny wjecžor. Njedżelu pop. w 4 hodž. wopjetuje šo wuſpěſchny ludowy kruch „Schtyrjo muſketerjo“ a wjecžor we 8 hodž. w 19. **abonentnym** pſchedſtajenju A opereta „Sbožowne puczowanje“.

— **Filmowy pſchednoſchť w Budyſkim dżěcžerſkim radiowym ſwjatku.** Njedawno njedżelu poticžił šo we hoſcženju „Brauhausgarten“ powuczacy film „Radiowa technika“. Krótko ſawjedżeńcu šo pſchihładowarjo do bycža miliny. Wotſchcžepjenje milinowych drobnych dżěſow a kat wone w powodże běža, kak šo kondenſatory ſ miliny napjelnja abo wuprózdnja, ſo laſkej ſrozumliwje pſchedſtaji. Potom poda šo pohlad do wucžby wo indukziji a wot tam pſchenđże šo na wucžbu wo wyſokeſ frekwenzy. Tuta trjebaſche wěſo dżiwadło na radiowu techniku najdżeſchi cžaſ. Tu šo pſchihładowarjam najprjedy wobras wo ſcjeležitſej techniji poſticži. W mikroſonje roſrubany runoprud wupkodži w ſcjeležitſej róle wyſokofrekwenzny prud, kiž šo potom na antenu wjedże a šo roſcherja bjes powoda w powětſje jako elektromagnetiſke žołmicžki. W pſchijimanikim aparaczje nastanje wobras nimale nawopak. Žołmicžki, kiž antena popadnje, maju šo ſaſo pyches wchela'u pſchiprawu (detektorſke audionike rożn) do pruda nitkeje frekwenzy pschemėnicj, ſo by je nahłowjaży ſtnychał abo wótſlerčcžak do ſmužnych ſokmow pschetworicj mohł. W pózdnjiſtim programje bżżacžu hiſchcže nękotre trólkofilmy wo „mylenju radia a jeho wotſtronjenju“, „radio a młodzina“, „Hdyž maich dołhu tkwiłu“ a „radio na wjſach“. S tróſtkimi powitanſtimi ſłowami poka'a ſo na wuſnam radia. — Kóżdu wutoru wjecžor ½8 hodž. ma towarſtwo pipleńſki wjecžor w „Sołonzu“a tójdu ſobotu we 8 hodž. pſchednoſchť wo radiowej techniju.

— **Wabjenſke (tałeppeńſke) ſnamki za ſwjazłenju ſwjeżeh** naſchcho měſta ſu ſo nękotre k powſchitkownemu wutrjebanju wudate a ſo, dokelž ſu pěknje a rjenje wuſwjeżbne, jara rady kupuja. Snamki ſu we pakcžikach wo 500 ſchtuk za 3 hriwny a 100 ſchtuk za 1 hriwnu na měſcžanſkej hłownej kaſuzliju na radnizy po 1 hłodże (wo 1 hłodże cžiſło 8), w měſcžanſkej dawkownej w kupnizy po 1 hłodże (wo 1 hłodże cžiſło 9), w nałutowańu a žirowej pokładni, na Sakſkej ſtatnej banzy, we wołkhodniſcžach Budyſtich, też Sserbſkich nowin dóſtacž. Też móża ſo pola měſcžanſkich pósełnikow ſkładacž.

— **W hamtſtim dżělu dżenſtniſcheho cžiſła** je wocžiſcžene namołwjenje k wokdacžu wołſjenjenjow za pſchemyſłowy dawk. Tute wołſjenjenja maju ſo w cžaſu wot 15. februara hacž do 15. měrza 1933 finanzneſmu hamtej wotedacž.

S **Dubrawy.** (Sſmjerc.) Tu wumrě ſo krótkej khoroſcži Schubiz macž. Njeboczcžicžka połkhadża ſ Malescheje, hdżeż budże też ſo ſwojim pſchecžu pokhowana. Wona bě ſche dołhe lěta tu pola ſwojeje dżowki, kiž je mandżelika tudomneho wołkhodnika Schcžepana, žiwa.

S **Komorowa** pola Klukſicha. Saſo je njeſmilna ſmjerc naſchu wjeſ potrjechiła. Naſtarſcheju wobydlerjow a ſdobom žwěrneju Sserbow, kotraż ſo ſprawnje k ſwojej ſerbſtej rěcži a też k zyrkwi wuſnaſchtaj, je wotwołała. Saſdżenu ſobotu wumrě mandżelſka Hana Grošina rodż. Puſcžinez a tónle ſchtwórtk dżeſche jeje mandżelſki Jan August Grofa ſa njej do wěcžnoſcže. Pſched 6 lětami ſmědżeſchtaj mandżelſkaj wobſrjedż ſwojich dżeſci a pſchiwuſnych ſwój ſtoty kwaſ ſwjeżicžu. Jimaj też zyrkej ſ pſchepodacžom cžeſtneje liſcžiny ſhožo pſchejeſche. Dołhe lěta łčichcej Grošiz mandżelſkaj wěrnjej pſchecžełcej a cžitarſej Sserbſtich Nowin. Nětk njech wotpocžijetaj w měrje!

S **Hrodżiſchcžu.** (Wo ſamomordarſtwje pohoncža.) Tu bě ſrej njedawno pohonc Luka žiwjenje wſak, kaž hižo pižachny. Ludżo ſwopręduka měſachu ſa to, ſo je to ſtucžił ſ hoſpodarſtich ſtaroſcžow, dokelž bě njěchto mężazow bjes ſaſtużby. K tomu pak ſo ſdżěli, ſo je poprawom łubojcžiniſke harjo było ſ pſchicžinu ſadwělneho ſkutka. To je doſpjedżcžił ſawoſtajeny liſt. Kaž ſo praji, njeje Luka dale nuſu cžerpił, dokelž dojta jeđż wot knjeżeho dwora. Wón dyrbjeſche ſo też w měrzu ſaſo pſchiſtajicž.

S **Dobroſchcžu.** Póſtnizy njedżelu 26. maleho rózka wuthotuje Sjednoczenſtwo frontſtich wojakow (Stahlhelm) nad kłóſchtrikej wodu w Sserrnjanſkim hoſcženju ſwój pręni ſakoženſki ſwjedżeń, wobſtejacy ſ rjaneje, ſajmuweje hry ſa ſtarſch a k dobremu powuczenju ſa młodżinu. Potom budża reje a wſchelake druhe ſawjeſelenja. Proſzy ſo, ſo bychu ſo wſchitzy prawje bohacže wobdżělili a ſ tym naſchim ſtarym ſchérmn wojakam dżak a luboſcž wopokaſali. Sapoczatk je w 7 hodž., pop. ½4 hodž. ſa ſtarſchich ludżi a dżěci ſa mišku płacžišnu.

Z **Koslowa.** (Hobrske ſwinjo zaržali.) Tu zarčża ſebi zaſdżeny tydżeń ratař a wikowař hobrske ſwinjo. Po wuprajenjin tamniſeje hoſpozy waże ſwe nono přez 9 centnarjow. To ſo poſtucha!

S **Wojerez.** (Paduſtwo.) Njedawno ſu paduſchi ſo ſadobyli do khłodnizy, kiž ſtejeſche w ſahrodże żelezniſkeho pſchiſtajenja Wowżerja. Dunje běchu roſpacžene, khłódnizu ſanjerjedżena a ſe ſeżenow běchu ſo ſchpihele a wobraſy wotſtronile.

S **Duboho.** (Pſchemėnjenje wobſedżenſtwa.) Pſchekupc Arnoſcht Bohlmann, kiž bě ſej tu najał Braeckerez ſtatok ſ leżownoſcžemi a żej tu ſa'ożił pjerſinańnu, wopuſchcži 25. t. m. naſchu wjeſ a pſchejehdli ſo do Maleho Wjelkowa, hdżeż je ſej klamarſtwo najał. Braeckerez ſtatok pſchelwoſnje ułody Braecker, kiž je po powołanju błidar a cžaſ tu w nėhdyſchich hrózach ſałožicž maſchinſku błidarńu a pódła hiſchcže klamarſtwo.

S **Radſchowa.** (Njeſbożo.) Tudyſcha wobydlecka ſnjeżboži. Jej bu naras hubjenje a wona padże ſe ſtółza. Pſchi tym bo na hłowje cžeſko ſrani, tak ſo dyrbjachu ju dowjeſcj do thorownje w Niſkej.

S **Wochos.** (Symſki ſnjeżdżeń.) Po dołhich lětach wotmě tudomne wojerſke towarſtwo ſwój poſledni ſymſki ſnjeżdżeń, kiž bęſche jara bohacže wopytany. Pſchedſyda wojerſkeho towarſtwa k. kantor Aiſch rěcžeſche wo ſamerach towarſtwa.

S **Mitarafa.** (Schtwórte dżiwje ſwinjo ſaſtżelili.) 15. februara ſaſtżeliſchi w hrabinſkej Arnimſkej ſwércžerjej ſahrodże błiſko honſtwinſkeho hrodu ſchtwórte dżiwje ſwinjo lětża. Dżiwje ſwinje bo tutu ſymu wažebje huſto nadeńdu.

S **Běłeje Wody.** (S jaſtwa cžełnyk.) Njedawno běchu dże tu popadnyli zwólbu paduchow, kiž ſu w poſłednich lětach tu wchudże paduſtwa ſkucžili. Sersebu pſchipołdnju je ſo nětko jenemu paduchej poradżiło, cžełnycą ſ jaſtwa. Je ſpodżiwnje, kak je mohł kłonycž ſ dwora jaſtwa, kiž je tola łoko wokoło wobdaty ſ wokotkimi murjemi. Cžełnyeny paduch je 1,60 m. wyſoki, ma cżorne kudżerjate włoſy a ſtuche wobliczo. Je 31 lět ſtary a ma cžémny wobłek ſ cžornymaj cžrijomaj. Dokelž nima pjenjes, budże nałerje ſpytacž ſo dale žiwicž ſ paduſtwom.

———

Z gmejnskeho žiwjenja

S **Kamjenje** pola Rakez. Tudomni gmejnſki ſaſtupnizy ſeſdżechu ſo lětſa k pręnjemu ſjenjenemu pohżedżenju. Wſchitzych wobſedżerjow pſchitomnich. Jako nowowołeny wobdżělſchi ſaj ſo kk. Chriſtoph a Aug. Nowak. Pſchetežanſka luboſcž budże pſchi hoſpodarſkowanju bóſtu ſpojnacž. Wjeſeljanoſtu k. Hermann pſchitomnych powita a dujowu poſrjad wotjemi. Wupraji ſo ja pódżeru njelaſtużerja Braunera we Wichowach, kiž bęſche ſ wotpalenjom do mitu pſchiſchoł. Pſchiſnoſchchu ſo 3 hriwny. Pſchecžitachu ſo namjetowanjſke liſcžiny wotkrjenych jaſtupnikow. Knjes Chriſtoph namjetowaſche, to by ſo k. Kral-Komorowſki wolił. Sa nawěſtneho měſcžanoſtu wołeſche ſo k. Wawrik, ſa pſchehſtejerja a zapiſowarja k. wjeſnjanoſta Hermann, ſa rewiſorow kk. Chriſtoph a Aug. Nowak, ta ſchulſkeho pſchehſtejerja k. Auguſt Mikela. Knjes Aug. Nowak ſrebi pſcheje, to bychu ſo gmejnſke ſadowne ſchtomy do porjada ſtajile. Nadżijomnje gmejnſzy jaſtupnizy namromadżenu ſymſku pomoz bórſy potrębnym wubżela. Njemér naſta dla 7,50 hr., kiž běchu ſo revifornej płacžile. Pſchihłamkny ſo tajne pohżedżenje

Přilopk

* **Nadpady na — kruwjaze wopuſche.** W Schtyrjeſej ſo ſtawaju dżiwne wěży. Sathadżeja tam paduſchi. To drje dale niczo dżiwneho njeje. Kradnje ſo wſchudże a dżenſa bóle hacž hdy pſjedy. Tola w Schtyrjeſej kradnu — kruwjaze wopuſche. Jedna ſo wo dweju mužow a jenu żonu, kiž w noży ſo ſadobywaju do hródżow, kruwom wopuſche wotrěſaju a ſo minu. Pręni krócž tuczi ſpodżiwni paduſchi ſo ſadobychu do kubła pola Fahnſdorfa, hdżeż ras w noży wſchitkim kruwam wopuſche wotrěſachu. 104 kruwow ſhubi w tej noży ſwoju najrjeńſchu pychu. Rano dżowki namakachu bjeswopuſchne howſada. Nęſchto dnjow poſdżiſcho ſaſo pola Judenberga 56 dalſchim howjadam wopuſche wotrěſachu. Bur hiſchcže k tomu pſchinżże, hdyż paduſchi ſo je 56 kruwjażnymi wopuſchemi k proche mějachu. Sčito dże tutych ſpodżiwnych paduchow pohnuwa k nadpadam na kruwjaze wopuſche? Polizija ma ſa to, ſo chżeża njeſmjacži paduſchi witi ſaſtaracž ſ tunim ſtotom k rěſu.

* **Bamż je ſakaſał modlitwu ſa bołharſkeho krała.** Tuſhwilu knježi napjatoſcž mjes Vatikanom a bołharſkim kralom. Każ je znate, je bołharſki kral, kiž je prawoſławnje wěry, ſo wożenił ſ italſkej prynzežnu, kotraż je katoliſka. Wę ſo tehdy wucžiniło, ſo jenož bołharſki trónowy naſlědnik ſmě ſo połſchczicž a wukubłacž prawoſławnje, woſtatne dżěcži pak romiſkokatoliſzy. Nětko je ſo bołharſkemu kralej narodżiła dżowczicžka a wón je ju dał poſchczicž prawoſławnje. Tohodła je naſtała wulka napjatoſcž mjes Vatikanom a bołharſkim kralom. Sſwjaty wótż je ſakaſał modlitwy ſa krała we katoliſkich zyrkwjach w Bołharſkej.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu njedżelu:** Malo pſchemėnjenja dotalneho wjedra.

* **W Kamjenizy je njeſnaty muż, kotrż pjecża po poruczniſchcži finanzneho hamta pſchińdże, jenu 70lětnu wudowu k ſemi porażył. Wón je wſche komodowe kaſſeże pſchejeſżdżił. Hiſchcže njeje ſwóżeńe, ſchto je wſche kradnył. Staru żonu je poſdżiſcho jeje ſo domoj wróczaża dżowka bjeż wědomja ležaju namakała a do thorownje dowjeſcj dała.**

* **W Offenbachu ſu ſchtwórtk tżi rubjeżnży dweju pokelnikow Offenbachſkeje eſſetkoweje a ſmėnkoweje banki, hdyż ſ filiale němſkoſtatneje banki ſtupſchtaj, ſadżerżeli a ſ revolwrom jimaj hrożo, jimaj 14000 hriwnow rubili. Rubżeżnży ſu ſ cžakażym automobilom na ſtronu k Fechenheimej wotjeli.**

* **So by ſo dowoſej wukrajneje pſchenży ſadżěwało, ko wot 1. měrza w Bołharſkej jenotny khlěb pjecże. Bołharſka pſchenża budże ſo bóle dyżli dotal wuſtżiwacž a pódła toho dyrbi ſo jej dżeſacz prozentow majkoweje nuki pſchida. Cżiſty pſchenicżny khlěb ſmě drje ſo pſchedawacž, tola ſo na njón wożebitż dawk na to waſchnje połoži, ſo ma ſo dawkowa ſnamka na khlěb ſtżicž.**

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyſin. „Zjenoćenſtwo evangelſkich Serbow“ změje přichodnu ſrjedu 22. maleho rózka wječor we 8 hodź. zhromadźiznu w ſerbſkej kofejowni. — Zajimawy přednoſk. — Sobuſtawy a też hoſći přeproſuje

předſydſtwo.

Budyſin. Jednota „Sokol“. Štwórtk 23. februara 1933 wječor ½9 hodź. w hoſcenu „Gambrinus“ hłowna zhromadźizna. Posedżenje předſydſtwa ½8 hodź. do njeje. Namjety hač do 21. 2. ſtaroſce zapodać. Wſě zwučowańſke a njezwučowańſke ſobuſtawy ſo wutrobnje proſa, zo bychu přiſłe. Na zdar

předſydſtwo.

Budyſin. „Nadżija“ spěwa tutón raz hižom pónđżelu, a to z dypkom ½8 hodź. we kat. towaršſownji. Přińdźe wſitcy z dypkom, dokelž dyrbimy hižom w 9 hodź. zastać. Wažne wuradżowanja, nowy program, rozprawa dirigenty wo ſwjedżenju. Hłowna zhromadźizna budże 7. měrca.

Dirigent.

Hodżij. Tow. „Jaroměr Imiš“ změje njedżelu 19. II. 33 pop. ½4 hodź. ſwoju lětnu hłownu zhromadźiznu pola Mrózec. Dnjowy porjad je jara ważny. Tuž přińdźe wſitcy z dypkom, dokelž dyrbimy hižom w 9 hodź. zastać. Wažne wuradżowanja, nowy program, rozprawa dirigenty wo ſwjedżenju. Hłowna zhromadźizna budże 7. měrca. Dirigent.

Łaz. Serbſke tow. „Handrij Zejleŕ“ změje přichodnu njedżelu 19. II. 33 pola Sołčic ſwój zjawny ſwjedżeń. Započatk we 7 hodź.

Posmjertna pokładna župy „Jan Arnošt Smoleŕ“. Prosymy poſledni raz dowěrnikow a zawěſćenych, ſwoju płaćeńſke winowatoſce dopjelnić, zo bychmy wobkhodne lěto w bjezporočnym porjedże skóńčić móhli. Dżenſa wupóſćelemy poſledni króć płaćeńſke namołwjenje, zo njeby nichtó w dwěle był we ſwojim płaćenju. Poſledni dżeń rjadowanja zastatych přinoſkow je 25. februara 1933.

Zarjadowacy wubjerk.

Wudwoŕ. Wutoru zwučuja ſo zasy ſerbſke reje wo „Herbſkej grychóc“. Wſitcy ſo lubje witaja, kotřiž ſo přiſtojnje zadżerża a chcedża ſo tuž wuknyć.

Jednota „Sokol“ w Pančicach.

Župa „Michał Hórnik“ wotmeje ſwoju hłownu zhromadźiznu jutře njedżelu, 19. februara popołdnju ½4 hodź. w Khróśćicach pola Wjenkec. Dnjowy porjad: 1. Přednoſk: Humor w ſerbſkim baſniſtwje. 2. Nowowólby. 3. Swjedżeń župy. Wſitko župje přizamknjene towaršſtwa přeproſuje

předſydſtwo.

Jeli Was

hłowa boli,

jeli so Wam čoło zmorši abo dostanjeće-li faldki, tak zaleži to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawočnicy wobstarać wot

Erich Lenz, wosebity optikaŕ

w Budyšinie na Hošic hasy čo. 21 / Telefon 2134

Küttnerec winaŕnja

je woblubowane přebywaniščo

Dobra jědź a Najlěpše wino

Kat. Bjesada w Njebjelčicach

wuhotuje póstnicy póndźelu 27. februara wječor w 7 hodź. w hosćencu w Njebjelčicach swój

założeński swjedźeń

z dźiwadłom a rejemi.

Wšitkich přećelow rjanje zabawy a bjesady jenož z tutym wuhotnje přeprošuje Předaŕstwo.

Hosćenc w Nowym Łušcu

Sobotu a njedźelu

so kózłopiwo toči

Přećelnje přeprošujetaj Jurij Vicky a mandźelska.

Herbska grychta we Wotrowje

Njedźelu, 19. februara wot popołdnju 5 hodź.

dwojohłowny turnéŕ

(Doppelkopf) z dobyćemi a mytanim.

Wo bohaty wopyt prosy Jurśec swójba.

Martin Schmelzer w Budyšinje

na Zwonkownej Lawskej hasy 16 — w dworje na lěwo Telefon 3080

Wuporjedźenje wšěch elektrisk. mašinow a aparatow

nawjce kótwicow

Wosebitosć: Přewiće a wobwiće znowa, wobnowjenje podwalcow, kaž tež wšitke druhe dźěła. Wuwjedu tute dźěła najrućišo a rukuju za nje.

Narunańske dźěle / Rybowańske wuhlo / Nowe motory

Kedźbu! Plahowarjo koni! Kedźbu!

Na Jědličanskim ryćeŕkuble móža so kobły připuśćić pola mojeho čopłokrjeneho připuśćeneho konja „Rex", kotrehož sym w 4. generacji sam plahował sakše plahowanje oldenb. typa. Tutón připuśćny kóń „Rex" je při statnych wobhladowanjach a při wustajeńcach krajneho zwjazka sakskich plahowarjow koni wjacore j. mylo dobył. „Rex" je 10 nov. 1932 wot staŕa k zjawnemu připuśćenju připóznaty. Płaćizna za wšitke kobły 20.- hr, zymnokrjene kobły su wuzamknjene.

Th. Thalmann, wotnajeŕ ryćeŕkubla w Jědlicach

pola Hornjeho Wuezda. Telefon: Horni Wujezd čo. 6

Kedźbu: předwo zadobywanju

škita tunja alarmowaca priprawa, wěsće so hodźaca, njewotwisna wot elektriskeho pruda — Kóždy ju kupi. — Pytamy zastupjerjow na kóždym mjastnje — event. za samsne předawanje.

Kurt Herzog w Zhorjelcu na Lipšćanskej drózy 29

Dospołne wupředawanje

Posledne wobstatki bětwowych šatow, košlowe je skaniny znamki „Treffer", wušiwanjow, jenotlliwych šatow kaž mužacych, žonjacych a dźěćacych košlow, kholowow, nóčnych košlow a nóčnych jakow, bětych a pisanych zwjeŕšn. košlow, módrociše za wobleki a dźěćace njelučbi dyrbja so najrućišo zrumować a předawam tute w płaćiznje znižene hač do 50 procentow

Domsch, na Lawskich hrjebjach 16, I

(we „Woprawdźitym")

Tuńe dny w dospołnym wupředawanju!

Poručamy so

k wobstaranju wšěch bankowskich dźěłow

Poskićamy požčonki a přijimamy nalutowanki

Podawamy darmo radu we wšěch hospodaŕskich należnosćach

Łužiska hospodaŕska banka

zap. družstwo z wobmj. ruk.

w Budyšinje (w měšnosći Serb. ludow. banki)

Čita Twój susod „Serbske Nowiny"

Měšćanske dźiwadło

Sobotu 18. februara w 16 hodź. poslednł króć hóstna hra

Max a Moritz

Płaćizny: 30 pj. hač do 1.30 hr.

Wječor 20.15 hodź.

čestny wječor za Willyja Scherdecka

opereta

Zbožowne pućowanje

Płaćizna skupina I

Njedźelu 19. februara w 16 hodź

Štyrjo musketěrojo

Płaćizna skupina II

Wječor w 20 hodź. wulkotna operata

Zbožowne pućowanje

Płaćizna skupina I

Póndźelu 20. febr. 20.15 hodź. operata

Zbožowne pućowanje

Wutoru 21. februara 20.15 hodź. operata

Zbožowne pućowanje

Płaćizna skupina I

Srjedu 22. februara 20.15 hodź.

Štyrjo musketěrojo

Płaćizna skupina II

Štwórtk 23. februara 20.15 hodź. 20. předstajenje za abonement B operata

Zbožowne pućowanje

Płaćizna skupina I

Pjatk 24. februara w 20 hodź. 10. předstajenje za abonement D operata

Zbožowne pućowanje

Płaćizna skupina I

Sobotu 25. februara 20.15 hodź. posled. króć kriminalna činohra

Štwórtk 17. haprileje

Płaćizna skupina II

Wulki skład wšěch **hudźbnych strojow a notow** / Serbske tačele z tekst. / Wuporjedźenja

Hudźbny dom Otto Haase w Kamjencu

na Połčnišćej drózy 2

Hólc

z ratarstwa so do ratarstwa pyta. Zhonić we wudawarni Serbsk. Nowin.

Pytam luhydom nětdźe 18 létneho pilneho a spěwaneho

wotročka

kotryž ma wšitke dźěła činić

W Komorowje čo. 58

pola Rakec

Nowošasne

nawjazanje žeńtwow

za zastojnikow, ratarow a wótkow w bliskim kruhi. Zamnožite partije.

Gerh. Neumann w Zitawje

Rozenstrasse 4 II Při naprašowanjach prošu porto.

Jałojca

lěto stara je na předań

w Bronju čisto 15

Rjane prosata

su na předań

w Plusnikecach čo. 10

Čitajće serbske knihi!

Serbska kniha runje tak tunja kaž němska! — Wulke zniženje płaćiznow našich knihow zmóžni za dźensniše poměry Serbam kupować serbske knihi!

Woteběrajće serb. narodnu zběrku „Dom a swět",

kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa.

Dotal wušło:

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko. 1.00 hr.
2. Józef Nowak: **Swobodny njewjesta.** Swjedźeńska hra. —.50 hr.
3. J. Lorenc-Zaleski: **Serbscy rjekowje.** Powědańčko. 1.00 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** 1.00 hr.
5. Mato Kósyk: **Pśerada Margroty Gera.** Dolnoserbska episka pěseń. —.50 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. —.50 hr.
7. **Mina Witkojc: Dolnoserbske pěsnje.** II. wudaće. —.50 hr.
8. Maria Kubašec: **Khodojta.** Hra w tśoch jednaniach. —.50 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-episka baseń. 1.00 hr.
10. **Ruske byliny** z drjeworězami Měrćina Nowaka. 2.00 hr.
11. Jan Lajnert: **Wyskow sapy, syzow kapy.** Basnje. —.50 hr.
12. Teréza Nováková: **Na farje.** — **Hatžki.** Powědańčka. 1.00 hr.
13. Pawoł Krječmaŕ: **Raj myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje. —.50 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsnje.** I. źel. 1.00 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsnje.** II. źel. 1.00 hr.
16. Božena Němcowá: **Baruška.** Powědańčko. —.50 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.** —.50 hr.
18. Božena Němcowá: **Ziwa Bara.** Ze žywjeńa pastyrskego žowća. —.50 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokładopytaŕ. — Le chevalier de saxe.** Stawizniski powědańčk. 1.00 hr.
20. J. Lorenc-Zaleski: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje swobody a pućaceje duše. 1.00 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.** 1.00 hr.
22. Božena Němcowa: **W groźe a pód grodom.** Powědańčko. —.50 hr.

Wjazane zwjazki su 50 pj. drózše.

Znajeće zběrku „Słowanske rozhlady"?

Dotal wušło:

1. T. G. Masaryk: **Słowjenjo po wójnje.** —.25 hr.
2. J. Bryl-Serbin: **Serbski Dom w Budyšinje.** —.50 hr.
3. Józef Páta: **Sokołstwo a Słowjanstwo.** —.25 hr.
4. Ota Wićaz: **Jan Kollaf.** —.25 hr.
5. Jan Symank: **Přinoški k stawiznam serbskeje rěče a literatury.** —.50 hr.
6. Włodź. Zmeškal: **T. G. Masaryk a Łužiscy Serbja.** —.25 hr.
7. Józef Páta: **Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po swětowej wójnje.** (Z 44 wobrazami.) —.50 hr.
8. Česław Lěska: **Praha.** Krótki přewod —.25 hr.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow.

Wše knihi předawa:

Smoleŕjec knihićišćeŕnja a knihaŕnja, z. dr. z w. r. w Budyšinje w Serbskim Domje.

Schirm-Pfeiffer

nětkle

na Hłownym torhošću

w Kupnicy (Gewandhaus)

Waše mjeno

njetrjeba pod nawěsćikom w Serbskich Nowinach stać. Přez naše liběowe nawěsćiki namakaće kupcow, poskićenja, službowych, požčonki, znajomstwa atd. bjez toho, zo so Waše mjeno w nowinach mjenuje. „Serbske Nowiny" su w takich padach stajnje dowěry hódny, bjezwoniski posrědkowaŕ.

Čełcki a čełcki

wot Gdanskich skoćatow po zapisanej knizy, wotedawa běžnje

ryćeŕkubło w Rakecach

Marmelady

tunjo

wuběrne kajkosće

truskalcowa konfitura	½ punta 30 pj.
wišnjowa konfitura	½ punta 30 pj.
marulowa konfitura	½ punta 30 pj.
slowkowa konfitura	½ punta 29 pj.
marmelada ze štworych płodow	½ punta 25 pj.
měšana marmelada	½ punta 20 pj.

a naš prěnjorjadny husty a słódki

slowkowy šmadrunks

½ punta 19 pj.

Hunella

Zrěčenja

při wotstupjenju staršiskeho kubła na dźěći, wučinjenja při herbstwach, kupjach a přenasenjach po najtuńšim wobličenju

Hypothekowa kenclija E. Raue

w Budyšinje na Hošće hasy 12

Tworykupne towaŕstwo

w Budyšinje

Naše poražaki:

najl. dobra kolbasa w punt. tyzach . . jenož **45** pj.

najl. jatrowa kolbasa w punt. tyzach . . jenož **50** pj.

punt margariny „Neutral" . . . . . jenož **30** pj.

punt najl. slowkow jenož **30** pj.

Ze samsneje pjekaŕnje a konditaŕnje poskićamy:

dobry konsum-khlěb, I druž. 0.50, II druž. 0.45

Pječiwa wšěch druzin we wuběrnej kajkosći!

najl. baby ze šokol. počah 1 kus 0.70, 1.10

Připowědźenje:

Hižo dźensa wozjewjamy, zo 23. a 25. měrca zaso

wosebite předwanske dny mužneje hotoweje drasty

w našim wosebitym wobkhodźe w Budyšinje na Serbskej hasy 7 wuhotujemy. — Prosymy swojich česćenych sobustawow, tutu přihódnu nakupowańsku składnosć prawje žiwje wužiwać.

Na wšě twory 5 proc. rabata w tworach

Spěwaŕske

serbske a němske, po wšěch płaćiznach

w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Přiłoha k čisłu 42

SERBSKE NOWINY

Sobotu 18. februara 1933

Niedźelske myslički

„Pjes domišny!" Kak często słyšimy tute słowa, hdyž durje wotewrimy a prošcherjow žedžo sa jahnožinu wuhladamy. Schto wšcho leži w tutych słowach? Najhłubša bół, najwjetša wopuščenosć! Nihdže prawa, nihdže „swojeho" pšchebytka — wšchudže „šusy". Njewupraje cežki je dóšć, kiž druhdy człowjeka potrjechi, a njemóž, hdyž a hdyž namaka žo duscha, kiž špyta wbohemu cžeu wołóžiež. Pošticžiny žnadź jemu sa krótki pšchebytk našch dom, — ale bórsy sakkapa pšchitomnosć sa nałche durje a dyrbimy wboheho „bjesdomneho" sašo zuzbje pšchewostajicž. Sašo stoji žam, wopuščeženy . . .

*

„Pjes domišny" pak žy też ty, hdyž žy se žwojeje cuzeje wošrowčži wjeru do Boha. Wyšših, jo masch tu swój dom, ale šhubijch „wječnu domišnu!" Njeje snadź lepje sa tebje, hdyž sakkapasch wo durje Božeho domu, so by pšches nje sašo namakał pucz k wječnosczi? Nałch hišchcže tu możnosć žo domoj wróczicž, dokelž njeje w njebjeskej domišnje steji sa tebje pšchihotowane! Njejsy tak khudušchki wopuščeženy, bjesnadźijnje dóšcz pušchewostajeny, kaž wony wo jalnožinu žedžazy prošcherjo; pšchetož Bóh Knjes je žmilnosczi a lubosczi, pak też najmilšichi Knjes „swojeje domišny". Njedźelski pacžer w Božim domje jasni czi puczk k njebju, je partisna, sa kotruž njebjesči wótz najwyšschcze mylo — po naschej lutherskej da! Hromadź parše k twojemu šwožu.

*

„Pjes domišny" pak je też Serb, kiž žo k žwojemu narodej njewuznaje. Serb może jenož je žerbitim ludom tak, ja jeho kšpsche skutkowaci tak dołho hacž Bóh Knjes tomu jasnych dnjow špodžczi! Schtóž žo helczi s druhimi, je „pjes domišny". Tamón njemóže Serba žwojeho mjenowacž, dokelž je druheje kwowje, druheje rěcze. Cžasz to pokazuje, něsto jasnje wukristalisuje. Tuž žerbjki žynio, žerbska dźowka, žerbjki nano, žerbska macžer, hišchcze wjac cžasz — žebi žerbjku domišnu jako „žwoju domiznu" sakkowacž. „Sswój k žwojemu" to budź hežto kschcze s naš, to by naschi lud jako lud „žwojeho rasa" nimale wotstal!

Njebudźmy bjesdomni w žanym nakhwanju!

Wopyt w Budyskej tkaʒeni

Dwe dny wopytach je žwojim pšchecželom Budyšku tkaʒeń, kotraj dobre tkane twory po Serbach pšchenjesse. Měnite firmu Hahn & Hummel na Tšelanskej w městnosczach snateje želesolijerńje a maschinowerńli.

Pšchecžel žo s mějicželom pšchedewšacža derje naschmoj žo do cžaža pšchipowědžiłoj a w postajenju tam dóndżechmoj.

Sedom pšchi šaklupje je cžłowjek pšchijomnje pšchewjedny. Rjana rumna pšchedawanjka městnosczi naju pšchecželnje naju k. Hummel witasche a naju do tkajeńje žameje pschewodźesche.

Tkajerńja pschisamknje žo hnydom k pschedawańi a tkalerni. Tu powita naju k. Hahn a žo pšchecželnje poskasi, namaj sajimawosczje tajkeje dźełańje pokasacj a rozstajecj.

Widźachmoj na hromadźe leżo dołhe schczeńki pschesdeno, kajkeż s pschadownje pschińdu. Tute schczeńki pilnje žonjage ruki s pomozu maschinskeje mozy pschewija pschaje porjadowje a runje na wošebite cžłonki. S tutych žo potom pschedżeno sašo na wulke stejage motydło, nětkaf na wyšoke stajenej wale podobne, wjercži. Knjes Hahn roskoši namaj, so žo tuto waschnje pschedźełanja „fleias" mjenuje.

Potom dowjedże wón naju k krožnam, kotrychž maju w dźełarni 12 stejo. Nihdże pokoiza je s dźełacžerjemi wobhadźena. Je jara sajimawe, pschihladowacj, kak tute derje wumyšlene nastroje dźełaju. Mózachmoj žo pschežwědžicj, so žo wschitkón płat a tkaniny, kiž so tu dźełaju, bjes apretury špotowieja. To ma jara wulki wušnam. Wone wostanu stajnje krute dźerżliwe a njeschubja pschi prěnim plokanju žwoju krutosć.

W tkajeńi firmy Hahn a Hummel dźełaju žo wschelake tkaniny, twjelki, trjenja, koschlowe tkaniny, topschiwina atd. So žu wudźełki jenoż hódnotne a kwalitatione, ja to rukuje hižo mjeno knjeja Hahna, kiž běsche hižo wot léta 1925 w Husarskich kasarnach w Budyschinje s dwěmaj kroženomaj dźełak. Sswoju dobru tworu je ham też po šerbskich wšach khodżo pschedawał a je tak pola mnohich Sserbow derje znaty a rad widżany wobthodnik. Rad widżany tohodla, so ma tak dobru a tunju a djerżitu tworu. Powědasche namaj, kak ham po wšach khodżo ludźi wopytuje a kak žebi jeho tworu khwala. Rad jemu to wěrimy, dokelž staj wobaj mějicželaj wustojnaj mischtraj a zły dźeń žamaj ja prawom hladataj. Tak maju kupzy rukowanje ja sprawnu hódnotnu tworu.

W tkajeńi dźela nětkle nětdże 10 dźełacžerjow. S prawje pilnym kupowanjom móże kóždy pomhacj, nuju bjesdźełosczje pomjeńšicj. Firma dże, jeli budże ji to nětak możno, hischcze wjacy kroženam dźełacj dacj. Knjes Hahn namaj powědasche, kak wjeselu je jedyn j jeho dźełacžerjow był, hdyž je po tšitelnej bjesdźełosczi žnětk šašo ras žwoje pjenjesy sašlužicj.

Mózemy pschedewšacje a jeho tworu cžople porucžecj. Tkajerńja je też na jara pschihódnym městnje, mjeńšchinu wot dwórnischcža Idalena. To njemóže nikomu cžežko padnycj, tam žebi ras dóścj. Pschedewšacželej też kóždemu tkajerńju rad pokasataj pschi dźele.

Mój pschecžel a ja wopuschczichmoj dźełarńju se sacžuczom, so žo tu jedna wo solidne pschedewšacje. Naš wobdawasche powětr stareho solidneho pschekupitwa. Tuž możemy firmje Hahn & Hummel s zyteje wutroby pschecz prawje spomožne wuwicže a rosrósć.

Z toho njebudźeš mudry

(Wobras je wšy.)

Schtoha měnicže k tej schkerjedže, kotraž žo runje pola Cžibanez motasche.

Hejda, to tola rěczicže!

Ssu, kaž žo powěda, khětro hromadże sraiyli. To je tak było, kaž bychu chajli zuku khěžku na hłowu stajicj. Wona je dyrbjała dejny štólcžt sa nim wrjeżnycj! A wón je dyrbjał na to schwindu pod paźu prěti pšches dwór cžitżnycj. Druij sašy měnja, so je wón se štólcžkom mjetał a wona je schwindu. To wschak žo wschelko powěda.

A wó jstwi staj žo potom khětro pscheklepaloj. Kaž stara Kalczyna powědasche, je nutska plišty plizacz žłuschała, hdyž je nimo schła.

Wěsce, moji lubi, njehodźi žo wjele k temu rjez. Naš pak to też niczo njestara. Kóždy wschak ma psched žwojimi durjemi dosc mjesc. Niczo njebudże, naš to nicžo njestara, byrnjez wložy s hłowy wutorhali. Tuž basta! Wjele wina je na tym žobu stara. Pschezu sašy jeje Mitkawschk a Mitkawschk! A pschichodna dźowka je sa nju pjate koło. Je to žane waschnje a pschistojnosć, hdyž po wšy wokoło wot njeje torha, so ani nitki na njej dobreje njeje. Ani kofej hischcze prawje waricj njemóże a tajka stara schlapa je. Mój jejdyrko, na Katu mordaržu žwari, kiž naschi jedyn druhdy žłyschi. Możno wschak je, so ma tu a tam prawje. Jeli to wopraudże wěrno, so j jenym palcžikom persila tjoje schaty wupłoka, kaž žo šwoni, nó potom waš nałežnje proschu:

Prěnja pospytna jězba němskeje „lětadłoweje macžerskeje łódže" za póstowu službu mjez Europu a Połodnišej Ameriku.

Parnik „Westfalen", něhduši parnik Lloydskeho łódźaneho towarstwa, kotryž je „Lufthansa" přetwarika, je so nětko z Bremerhavena na swoju prěnju pruhowańsku jězbu podał, zo by służił jako přichodne „zepjeraniščo lětadłow". Parnik pojědże hórzy do połodnišeho Atlantiskeho oceana, zo bychu jón tam zakótwili. Łódź dyrbi srjedź morja poskiceć lětaniščam městno, hdźež móża so na morjo puščić. Lětadła móża so potom na parniku z palidłom a proviantom zastarać a z pomocu katapulta k dalšemu leczenju do Połodnišeje Ameriki so pozběhnyć. Wobraz předstaja přetwarjeny parnik „Westfalen" ze lětadłom, kiž su runje ze zběhadłom (kranom) z morja na łódź zběhnyli.

Wopyt w Budyskej tkaʒeni

Dwe dny wopytach je žwojim pšchecželom Budyšku tkaʒeń, kotraj dobre tkane twory po Sserbach pschenjesse. Měnite firmu Hahn & Hummel na Tšelanskej w městnosczach snateje želesolijerńje a maschinowerńli.

Pschecžel žo s mějicželom pschedewšacża derje naschmoj žo do cžaža pschipowědžiłoj a w postajenju tam dóndżechmoj.

Sedom pschi šaklupje je cžłowjek pschijomnje pschewjedny. Rjana rumna pschedawanjka městnosczi naju pschecželnje naju k. Hummel witasche a naju do tkajeńje žameje pschewodźesche.

Tkajerńja pschisamknje žo hnydom k pschedawańi a tkalerni. Tu powita naju k. Hahn a žo pschecželnje poskasi, namaj sajimawosczje tajkeje dźełańje pokasacj a rozstajecj.

Widźachmoj na hromadźe leżo dołhe schczeńki pschesdeno, kajkeż s pschadownje pschińdu. Tute schczeńki pilnje žonjage ruki s pomozu maschinskeje mozy pschewija pschaje porjadowje a runje na wošebite cžłonki. S tutych žo potom pschedżeno sašo na wulke stejage motydło, nětkaf na wyšoke stajenej wale podobne, wjercži. Knjes Hahn roskoši namaj, so žo tuto waschnje pschedźełanja „fleias" mjenuje.

Muž w hundratowym pjelnjaku

Žiwjenje jeneho palcžika.

Wón pschihotowasche žwojimaj starschimaj hnydom w prěnim wokomiku s tym wulku starosc, so njechasche jemu žadyn kruch s njewjesczinkeje wuprawy na cžele wobjecj, kotruž bě jeho dobra macj, Madame Ferryowa, ja njeho kupiła. Tak husto hacž Mitkawschka Ferry-a też měrjachu, stajnje sašo iwěscjichu, so je wón jenoj lędom schtyrnacže zentimetrow dołhi. To pošłuscha še nimale, jako njeby było wěrno, tola je to wot lěkarja wobšwědczene. Mitkawschk Ferry běsche tak mócžicjti, so dyrbjachu jeho koschulku tlanti wobleż, hdyž dyrbjachu jeho pschecželstwu a snatym pokasacj. Baba položi Mitkawschka do woczinjeneje łéweje ruki, a dokelž dyrbjesche žo bojecj, so móhła dźeczo satkóczicj, pschimischmije-li je s porstami, położi wona žwoju prawiju runju wětu na woczinjenu łéwizu.

Spodźiwny podawk w Ferry-ez domje słubdži wschě duchi lothringskeho města Noveanta. Rospominachu pschedewschém, na kajke waschnje drje móhli małeho Mitkawschka ke tichczeńżu donjesc. Wschitke puzawki běchu ja Mitkawschta tři hacž schtyri króc pschewulke, a běsche strach, so jeho hnydom sašo njenamakaju, žunje-li žo w njewobtkbžbowanym wokomiku pschehłuboko mjes sawi. Wěsta žmjerc njedyły žo potom hodżaka wotwobroczicj. Knjeni Ferry-owa strachowasche žo wo žiwjenje žwojeho žyna. Ale dokelž dyrbjesche žo k spomožnju dusche wukichczicj, a wona dosc pjenjes njemějesche, so by ja njeho hłowat po mérje shotowicj dała, tupi wona jedyn s wulkich drjewjanzow, kaž nosha je franzowsky burja, a położi Mitkawschka do njeho.

Tole špodźiwne dźeczaze łóżko je žo sakhowało a mózemy je widźecj hischcze dźenka w muzeju w Metzu.

Połski kral Stanišław, kotryž bě tehdy też s knjesom Lothringskeje, shoni wo Mitkawschku, jako běsche tutón schesc lét stary. Bě žo jemu prajiło, so je Mitkawschk 50,8 zentimetrow wulki a jenoż žydom a pol punta cžeti. Wulki kral njechasche temu wěricj, a pschejesche žebi, najmjeńschcho s jeho poddanow wožobinizu sejnacj.

Měšczacžko Noveant da žo do wulkeho njeměra, jako wo tymle pschecžu krala shoni. Ale njeměr pschi dworje njeběsche wo niczo mjeńschi, a wón dożpě žwój wjeršchk, jako pschińdże nan małeho Mitkawschka, kotryž mjenowasche žo Charles Perrault, s kochom w ruzy do jstwy, w kotrejž pschijimuje kral žwojich wopytowarjow.

„Sdże žy wostajił žwojcho hólcžeza?" žo wulki kral woprascha.

Měšto wotmołwy wotewša Charles Perrault wěko, s kotrymž běsche koch pschikrynyk. A wschitkich wocži widżachu něsto, so leżeche w nim mólicže stworjenżco.

Wulki kral běsche tak rosradowany, so hnydom Charles Perraultej namjetny, Mitkawschka pschedacj. Nan njeměješche žanych wobmyšleni, a tak pschinidże Mitkawschk do knježerńeho města Luneville.

Je snate, so měješche wón rjane mjeswocžo, a to žečhu jeho stawy w prawym poměrje wuwite. A dokelž pschinjeje Mitkawschk potajtim wschu žobu, schtož prawo dwórnika pschi, rosžudżichu w tajnej radże, wulkeho muža j njeho sčzinicj.

Ale to měješche wěste cžeże. Njechacha drje swopředta pschidacj, a prózowachu žo, woprawdżitosczje samasacj, ale njehodżesche žo stónczinje tola saprecj, so Mitkawschkej pódła cželnych lépschim duchownje pobrachowachu. Jeho wurajnosć běsche wobmjesowana na žynły htóž nowonarodźeneho dźeńcża, a smuji-li žo nětchto rjez, potom japocžachu žo wschitke žkowa j b... Njeběsche žaneje druheje możnosczje, hacž žo wschěch cžełcžełakowatych wotpohładow wo jeho pschichodże wostajicj. Nětachu jemu wot nětka jenoż hischcze Bebe.

Wón dosta tute mjeno w druhim tydżenju žwojeho pschebytka w Luneville a jenoż krótke dny, prjedy hacž pschija wopyt žwojeje macžerje. Wobej dnjej stej njedźełomnje swjasanej a matej sa žiwjenje Mitkawschka wulki wušnam.

Dobra žona bě žo mjenujacy hacž do žmjercze nastróżała, jako bě žo Charles Perrault j próżdnym kóschom domoj wrócził, a běsche wschо możne špytała, žwojeho žyna sašo dostacj. Ale běchu jeje próštwu wotpokasali a ji jenoż dowolili, se žwojim žynom poręczecj; a to tej hakle potom, jako běchu žo wo tym pschešwědczili, so jeho intelligenza njedožaha, so by na stronje wulkeho krala Lothringskeje knježił.

Tale wobstejnosć běsche sa knjeni Ferry-owu j wulkim žobžom. Mona dosta žwojeho žyna wopraudże ke woczomaj. Ale žbožo žnicži žo j tym, so běchu Mitkawschka pschi dworje Bebeja wuschczicji, a jako knjeni Ferry-owa tohodla žwojemu žynej žo bližiwschi, jeho wobja a „Mitkawschka" mjenowasche, njewědżesche wón, schtó je j tym měnjeny. Món powita žwoju macž tej bjes teho, so by někajke wjeseże pokasał. Ale to njeměješche žwoju pschicžinu, so njeby měł žaneje wutroby, ale wón njebě na njebożowne waschnje jenoż žwoicho mjena, ale też žwojeje macžerje sabył. Pomjatk Mitkawschka Ferry-a běsche pschełkaby. Wón njemóžeschе žo na žwoju macž ani wjaz dopomnicj. A tak žo sta, so běsche žamžna wobstejnosć, kotraž macžeri smóżni, žwojeho žyna wohladacj, idobom j pschicžinu, dla kotrehož běsche tole sašowidżenje bjes wjeżela.

Jeho macž jpóšna, so by sa jeje žyna to najspomožnische było, wostanje-li wón we wokolinje mózneho muża.

wjele wo schatach potom njerojumt. To drje persił so naporjenikom měri.

Schtoha nětko k Cjibanej Mitlawschej měnicje? Jzdym tydzeń po druhim dje, ale so by dubowy wjerszk dorubał, kotryż je hižo do hod puschćił, na to podarmo čakatsch. Khóts drać a garbar, hdyž w jamje telko cjasa nima, hdy dha to po prawom potom směje? Nječje mi schtož djerzeje, pola Cjibanej załeži też na nim. Naš wichat po prawom nicžo njeschara, hyrnjež wjerszk pisches lečzo a tři dny lezo wostajił. Nam móže też wjcho jene bycź, hacź je i dejnym schólckom a je schwindu mjetał. Ale tuft hinat wschak fujerscha tóhdy trócź je. Je to jone waschnje, druhdy po nozach sydacź a hacź do njedzelskeho ranja w korczmje ischtot hracź, so potom njedzelu sajtko tobaka hódny njeje! Abo bé to trjeba, so w zmejnitkim pożedżenju tak haru a schkerjedu dla khłupcho mosta cjini? To wschat bé Kaschporej Pětr jeho k temu naréczał. Sche dżeń widżeli, kak pischeny na njeho ugasche, doniż Cjiban stónczinje stany a so rozsypa. To nicžo njewadżi, ale bych mał był, dyrbjał Kaschporjej Pětrej rjec, pschinješ twojn wóz sam na sjawnosć a k rjecam, czehodla dyrbju sej za nastajnje hubu woparicź? Haj wschat, da so k cjemu wutrjebacź. A trunje tak je doma, tak so sda. Schczuwa racź, so wotrozhuje we zonu a druhi ras staj wobaz na macź so rosskobitoj, so tydżenje dolho j njej njerecżitaj a sawrjeja psched njej sam pinzu, kaž so zlyschecź da. Nó, schtoha to do cjinjenja je? Ha?"

Stało so hižo je, so stej wobej zonje na jene kopyto hitej a rozcżerczitej so na Mitkawschu kaž koni nasymu, hdyž jemu na roli kuwaje wotewjaichtej a sam nóżcho bróhom sworacźtej.

Nam wschat może wscho jene bycź, tak sej wutrjechja.

Nimamy nicžo z tym cjinicź a mamy so wo druhe wżyz staracź hacź wo ludżazu hadriju. Nochzemy so do jich nalężnoscżow tykacź. Stónczinje dyrbi tola lózby sam widżecź, schto ma cjinicź a cżeho so wostajicź. A hyrnjež so na hlowu stajili a z klokami pólka klepali.

Abo njemónicże, so bé to kolwrótny kuit, wschó tři swinje na dobo pschedacź? Jene tola mjeło sami sarjesacź. So bychu snajmjenscha kuft polcża wob lęto měli. —

Kaž so zlyschecź da, je też stara prajila, so njerojumt, kak je mohł wschó tři swinje pschedacź. A na tym je pjecza sajm ta bluna hustnza, mjenujzn pschichodna bżowka, wina. Dokelż sej nicžo njepschekladże. Nětk nimaja ani kulka pelcża we wolenju.

Na to waschnje dyrbjich starej prawje dacź.

Ale druhi su sajm hinat zlyscheli. Kaž je Kata pola Kalcżeż powédała, so je runje nara na to cżischcżała, so maja so wschitke tři swinje pschedacź, dokelż Kata njemóże polcż tak rosbżelicź, so bu zyle léto dosahał. Tak je stara prajicź dyrbjała.

Kaž nětko sajm klamarta powéda, je so Kata pola njeje wuprajiła, so je cjelazu Mitkawsch na tym wina. Trjebaiche nusnje pjenjezy a cżi dyrbjachu so wschě tři pschedacź, njech pschińdże taż pschińdże. Nětajtu hriwnu ja njedżelsku pjecżeń a finadż jenu hriwnu ja polcż — k temu budże tola hischcże rada, tak je dyrbjała pola klamarki rjez.

A Mitkawsch je chżył pola Schewzej i koże wujscź, ći stej jemu żonje tak dolho rěczałoj, doniż njeje wschitke tři swinje pschebżelbornik. Kat bé so na polcżit a krupjane kolbażo wjebżelił. Ale pschecżiwo dwémaj żónitimaj so pschetlocżicź, njeje lohko a tuż nochowasche.

Sajm nihdże a nihdże je macź tehodla winował. Je wadżerka wot dawna sjem.

Njemóm hnydom, schtoha to prajesche, so je mém, ł macżerju wschak by wutrjechił, ale Kata ma tajtu zwjerdu heju każ mlynski kamjeń. Zi ma so dżakowacź, so je rěsnik wschitke tři swinje dóstał. Budżécże mi tola, lubi ludżicża, jenicżki ras k woli, schtoha dyrbiich do taftich ludżi prajicź? To wschat naj nicžo njestara, schto mjes sobu maja a sej wupjeku, ale hdyž pak potom takle cżinja, dha njemóżesch zanemu prawo dacź, hyrnjež so bóle do jich nalężnoscżow sanurit a hłowu do nich tykał a potom schcże so do tebje dabża.

A tamnu schkerjedź, kotruż su njedawno měli, to cżi nichtó prawje njewé, hacź je Kata dejny stólczt do Mitkawscha cżisnyła abo je samo stara to bycź. A te plisty a plazy, kotrež je we jitwi sydałe, schtó wé, hacź te Mitkawich dóstał njeje. To zyle wésce na żwétko njepschińdże, każ nětkotrežiuli paduchtwo, hyrnjež wjazy cjasa na to woprowali, wuschi nastajeli a wschudże sluchali. To dżeń je te lube hubjeństwo, so kóżdy i tuty tżoch hinat powéda. Tam njebudżesch pschi najlepschej woli mudry. Tam niż!

Radio

Njedźelu 19. februara słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho njedźelskeho programa: 8 ratarski prodnosk wo družinach k nastupanju wusywej. 8,55 raníše komšenje. 11,30 Bachowa kantata z Lipska. 16,55 wojerski koncert. 20 puéowanje po Awstriskoj. 21,20 komorny koncert.

Lipsk. Nimo znateho njedźelskeho programa: 8,30 pišelowy koncert z Eislebena. 11,30 Bachowa kantata. 18,35 khórowy koncert. 20 puéowanje po Awstriskoj. 21,20 zabawny koncert.

Hišće wažne z njedźelskeho programa. Wrótslaw: 19,40 wojerski koncert. Beromünster: 20,40 Brahmsowe spéwy. Praha: 21,30 dujerski orchester.

Serjenje.

Zańdżeny tydżeń wjecor běch pola susodec. Ja wowku jara prestych, hač mi ničo wo starych časach powédać njeda. Wowka bé dušna a mi powédase: „Słužach, hdyž běch mloda, pola jenoho hura w Spikalach a mojej starsej bydłošlaj w Dažinje. Jónu njedżelu tez domoj dżech. Bóše hnydom jedinaće a wonka jara éma. Na puću do Spikalow dyrbjach pola kerćkow nimo. Wulki kruch prjedy kerćkow sej přemyslich, hač bych jowle skok nimo sła abo po Sćežcy. Ale so njebojach a cheych skok nimo kerćkow běžeć. Hdyž tam ke kerćam přiňdżech, nastrożich so jara, zo so wot blaka hibnyć njemóżach. Słyšach, jako by so pos wot rjećana wotthornył a na mnje přileśeć cheył. Tón wrjeskot a to torhanje přeco hóre sakhadżeše, jako by nětko sto psow so z rjećanami torhało. Ja so zebrach a běch přez pola a luki, přez éornje a kamjenjo do Spikalow. Cyła bléda a zastrózena přiňdżech k burej. Njemóżach žane słowo prajić, tak nastrożena běch. Za časom, hdyž to ludźo też zhonichu, što bé so mi stało, prajachu woni, zo je tam nohdy jedyn muž był, kiž bu tam „zabonowany", a hdy bych tam nimo sła by wón wumoženy był a ja bych wjele pjenjez dostała." Wowka je nětko stara, ale na tón wjecor so wona přeco dopomnja. Ja so pódu druhi króć zaso nešto prašeć, hač wona hišće wjacy wé wo starych časach a to chcu zaso do nowiny dać.

Róża Bórkec z Wujeżka (11 lět).

K narodninam kujeza wučerja!

Zańdżeny pjatk 10. mad. rózka swjećachu swoje narodniny naš kujez wučeŕ a też mój bratr a Sokec Marta z Kamjenjeje. Přeju wšitkim wjele zboža. Njemóżach jim sama zbožo přeć, dokelż syna na khripu khora ležała. Njejsym mohła šulu wopytać. Na Čorlejcy su dżeći też ležale. Jenu našu Šuleŕku su do khorownje dowjezli.

Tuž swojemu kujezej wučerjej Krawcej tutu Šuéku napisu:

Hdyž dżensa rano wotućich,
Mi myslička tak přišła je,
Ja z radosću so dopomnich,
Wy narodniny swjećiće.
Tuž wjele zboža přeju Wam,
To so narodninam přisłuša,
Sćežu paćeř k njebjesam.
Chcył žohnować kujeza wučerja."

Leńka Sokec z Rakec.

Jank wita sněh.

Sněh so saje,
Sněh njech traje,
Sněh je moje wjesclo!
Běł kaž kryda
Sněh so syda
Na drasta a na wšitko!

W snježy khodźu,
W snježy brodźu
Mjelčo, kaž by kócka sła.
A hdyž padnu,
Běły stanu:
Drasta njeje mazana.

Rady kulku
Stołka wulku
A ju někom póscelu.
Ja tež na to
Kulku za to
Sněha darmo dóstanu.

Bórzy skula
So ći dula
Sněha na wał wobsěrny.
Twar wał na wał,
Zo by stawał
Ze sněha muž sněhowy.

Stóz ma sanje,
Sydli so na nje
A jědź ze mnu napřemo.
Tajke dźělo
Hrěje čełu
A je strowa zawěrno.

Nano, maći,
Bratŕu, znaći,
Pójće sobu do sněha!
Ja cheył radši
W snježy spaći,
Hač bych cheył do posleśa.

M. N.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dołmaš w Budyšinje. — Za nawěrškl: G. Jusk w Budyšinje.

Bebe mějesche žo w Luneville też zyle derje. Stanišlaw japimpli jeho a jabšraische žo samo jara ł Bebejom, so pschińdże jeneho dnja na mysličzku, jeho w rejach roswucżowacź dacź. Bebe rejwaische wubjerunje, e pschede wschém ł tutym wumélkłwem dobu žebi njesymjertnosć. Dozpe ju i tym, so japjeczechu jeho jónu jako rejwarja do hundratoweho pjelnjaka.

Wschitko wotwi so kaž bésche wolmyslene. Jako jonu wjeczor zyły dwór ta racżej politiku jedżesche a na hundratowy pjelnjak (Pasteze) cjakaische, njepschinjesechu jón jenoż w njenschédnej wultoicżi, ale jako stónczinje wożrjedź blida stejesche, ibéże jo wéło a po malym rébliku wulége Bebe ł pródnjejzy pisches cżełowu tromu. Bżehu wo tutym wobrażu tak lahorjeni, so żiwje pschitlejtowachu. Bebe bésche w uniformje kralowskeje gardy. Ale Stanišlaw njebésche był wulki kral, bésheli jenoż pschi tutej mysličzku wostało. A woprawdże bé so zort też hatle japocżał. To prawe hatle pschińdże. Pschetoż po tym hacź bé Bebe na rub jaléił, pokeiowaische tam wón żiwoje rejwarske talenty a hdyż bżehu so po dolhim wopjetowanju nahladali, pjehesta wón stónczinje, so jako rejwarj pokażowacź a bésche wot nětka jenoż hišćeze ofiżer. Jako tajti pschetrocżi wón po wojersku blido hacź ke tónjej, hdyż sedżesche kral. pschedżiłaji so jemu a wróżi so na druhej stronje blida sajo k hundratewemu pjelnjaki. Tu měješche posłaczacź.

Saiée hischcże jónu do pjelnja a wucżeje ł njeho maku tanonu. Bésche mjenujzn mysličzka wulkeho krala była, hundratowanemu pjelnjaki hódnojcź twjerdżijinu spożéżici, a Bebejowy nadawt dyrbjesche brcź, żiwoju twjerdżijinu jakitowacź. K tutomu samérej itladżechu pódla tanony hromadu plazlow a wihitżay hojcżo dostachu też tajte ł nadawtom, Bebeja nětko ipotéleci.

To bésche sélenep, kotrež nodżywiche kónza wjacy, a mnoży njemóżachu je śmjerzom żiwoj zył widżecź.

Wéżo njeporadżi žo Bebej, żiwoju twjerdżijinu wudżerżecź. Natiélane plazli siopichu žo sónczinje k tajkej hromadże, so dyrbjesche stotnik maleho ofiżera ł hromady wucżahnycź, dokelż by žo Bebe hewak mjes plazkami zadużył.

Shonichu wo tutym wjecżoru w Potsdamje, Madridże a Parizu. Shonichu wo tym žamo w Pětrohrodże. A dokelż lubowaische Katyrna Wulka dwé wéży: špěchownjcź a originelnuch muži, pójsła wona hnydom wotpósłanza w tajnym nadawku do Luneville. Nadawk bésche pak, Bebeja wotwjesecź.

Pischeżiwichu nětatre dny po tym w Luneville tyschne hodżiny. Bebe bé žo jhubił. Swobrozhu wscho špódnje horje, pytachu jeho pola pżow a w kóżdej dżerze a wutrumowachu samo wschitke kichinje, dokelż bésche pschejo mózno, so je do jeneje zalésť a nětko njemóże zaso žam won. Halle hdyż jedyn dwórnik rjekny, so mohże snadź njenadżite wotpuckowanje ruiteho wotpósłanza je jhubijenjom Bebeja swiłowacź, namakachu žlěd a puścżidku žo za paduchom.

Hischcże žamžiny dżeń Rużu dejcżesechu. Namakachu Bebeja we jeho jwonkownym saku pschewobleła a pschijwjedżechu jeho we wicżejznym cjahu wrócżo do Luneville.

Stanišlaw, satraschcny, da żwojemu lubowanemu pałcżikej wot nět a straźu a jaczini jeho do kichidła paczaza, kotrež njeżmědżiche wopuścżicźcź.

Kaž reka, je žo pschi tutej skladuoscźi wupokasało, jo měješche Bebe tola mjehku duschu. Pschetoż njebésche jemu móżno, njeżwobodu jnjecź. A žamo jako jeho Stanišlaw ł pałaza w'awichi do mateje tbżěti žadźi, kotraż bésche na koleńach, a kotruż bżehu wożebje sa njeho natwariti, a ke kotrejž bé žamo pschidata mała żahrodka, kotraż žo stajnje žobu hibaśche, njemóżeśche Bebe pschewinycź, jo je żwoju żwobodu jhubił. Wón njemóżejesche ani kedżbu, so w jeho żahrodże najmjeńsche nutke w jeje wjoe wokoło běhachu, każ njemóżesche je cżłowiek w zyłej Franzowskej žaso namakacź. Wón bu żiwjenja žoty a wobcżežowaische žo.

Wulki kral dari tutej stórżbje żwoje wucho, ale njepschemění tola ničžo. Jenoż jako poda so jónu do Versailles, so by żwojeho pschichodneho żyna Ludwige XV. wopytał, wża wón Bebeja ł jeho tbżěti won. Ale to ha drje žo skerje ł hordoscże, hacź so by Bebe žaczuzże żwobody wróżo dał — hacżrunjeż bésche pucżowanje ja Bebeja ł wulkim wuspěchom. Wschitke dwórske knjenje wadżachu žo wo pschedprawo, Bebeja na kolenomaj dżerżeć żmėcź, a Bebe bésche dosć dżećzazy, so by na tym żwoje wjeselce mét. Ale jako so ł Versailles saso wróćichu, japocża žo ł jednej tbżěti žako stare cżerpjenje, a Bebe wobstorżowaische žo wospjet pola wulkeho krala.

Tónkrócź mějesche wuspěch. Jecże drje žo njebéże, ale rosbżudżichu žo, so Bebej ł tym wołóżicź, so dachu jemu towarśichu. Bebe bésche tehdy 21 lét starv a pytachu za hodła w zukej Lothringiskej sa pschihódnej żonu.

Tajka so tež namaka a mjenowaische žo Therese Souvray. Hacżrunjeż njebésche tajka žadnoricź każ Bebe, bé wona njedżiwajzy toho jenoż wo pjecź złow wjesche

Bebe wjeselesche žo na kważ.

Też wulki kral bésche spokojeny.

Jako bé žo tważnyj dżeń pschibližił, bésche Stanišlaw tamnuy, kotryż njewjesu sa błido dowjedże. Wospicżił žo ichtyriadwazwocżi jédżow a mjes nimi bésche tež hobrsti hundratowy pjelnak. Potkadnił wulkeho krala njeje na tutón żwjedżeń dolho mohł jabycź.

Bebe wschat dyrbjesche to bórsy.

Wón wumrě pjatnaty dżeń żwojeho mandżelstwa.

Jeho mandżelska pschežiwi jeho dolho a wosta hacź do najwjetscheje starosty strowa.

tw.

Pondźelu 20. februara słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wšědneho programa: 18 přednošk wo němskim dźěle w narańšej Africy. 20 symfoniski koncert. 21 hród we Wrótsławju.

Lipsk. Nimo znateho wšědneho programa: 15,10 rěčna hodźina za hospozy. 20 symfoniski koncert.

Hišće ważne z dnjoweho programa. Mnichow: 19,05 opera „Figarowy kwas". Win: 19,35 opera „Corregidor". Beromünster: 19,45 šwajcarska hudźba. Waršawa: 20,35 „Žona, kotraž wě, što chce".

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Sexagesima, 19. mat. rózka 1933.

Z Budyšina.

Prědowanski tekst: Luk. 8, 4—15.

W Pětrowskej cyrkwi rano ½8 hodź. farar Paul prěduje, dop. ½12 hodź. ma farar Siegemund dźěćikemšenje. Pop. w 3 hodź. ma farar Paul křćenja.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farar Siegemund spowědź a Bože wotkazanje. Dop. w 9 hodź. Gustav-Adolfske prědowanje (dir. D. Saul z Gallneukirchena w Awstriskej). Pop. w 11 hodź. ma D. Saul dźěćikemšenje. Pop. w 6 hodź. Gustav-Adolfski přednošk D. Saula: „Ze žiwjenja evangelskeje cyrkwje Awstriskeje."

Zběrka za diakonisownju w Gallneukirchen.

Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniče. — Wutoru wječor we 8 h. je bibliska nutrnosć w towaršnowni na Hornčerskej hasy. — Srjedu pop. w 4 hodź. je w Societät žónske misijonske towarstwo (zwonk. misijonstwo). — Srjedu pop. w 6 hodź. w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6 wobe wotdźěleni koła ev. šulerkow. — Srjedu wječor we 8 hodź. je w Tuchorskej cyrkwi pozawnowy kěrlušowy wječor „Khód přez žiwjenje". Programy po 10 pj. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma farar Siegemund bibliski wječor za młodźinu w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Štwórtk pop. ¼4 hodź. zeńdźe so we wosadnej diakoniji na Seminarskej hasy 19 ev. šićowe towarstwo. — Štwórtk wječor we 8 hodź. je zhromadźizna Módreho kříža w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Srjedu pop. wot 5—7 hodź. młodostna syła, srjedu wječor 1/4 9 hodźa młodostny a klowny wotrjad.

Wumrěli: 7. febr. Paweł Gerhard Linak, rěznik ze Załomja n. Spr., 19 l. (wumrěł tu, přewjezeny do Załomja). — 10. Johanna Khrysta Luiza zwud. Hauswaldowa rodź. Mersiovskee, rentnarka, 89 l. 6 m. — 11. Emilia Augusta Eichlerowa rodź. Wehnerec, mandźelska zahrodnika, 76 l. 11 m. — Ota Korla, Hermanna Oty Schönfelda, kubleria w Delnim Wunjowje, syn, 4 m. (wumrěł tu, přewjezeny do Hodźija). — 13. Lizalota Irena, Kurta Fryca Frömtera, překupca, dźowka, 9 l. 4 m. — 14. Ewald Hugo Pětr, lokomotivny tepjeŕ na wotp., 54 l. 1 m. — Marćin Maks Lehmann, fabrikski dźěłaćeŕ, 39 l. 3 m. (romsko-kat., pohrjebany na Tuchorju).

Z Huski.

Dop. w 9 hodź. němske prědowanje, ½11 hodź. dźěćikemšenje. — Wutoru wječor we 8 hodź. měšany khór (žónske hłosy).

Z Hornjeho Wujezda.

Dop. w 9 hodź. němske prědowanje, ½11 hodź. dźěćikemšenje, horni wotrjad. — Srjedu wječor ½8 hodźin bibliska nutrnosć na farje. — Pjatk towarstwo młodych holcow.

Z Nosaćic.

Porjedźeńka. Dop. w 9 hodź. němska Boża słužba. — Jenož jena Boża słužba. — Wutoru 21. febr. wječor ½8 hodź. towarstwo žonow.

Z Wjelećina.

Dop. w 9 hodź. němsko kemšenje, na to spowědź a Bože wotkazanje, ¾11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Wojerec.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, duchowny Nowak, dop. w 9 hodź. němske kemšenje, vikar Hamann, dop. ½11 hodź. serbske kemšenje a spowědź, duchowny Unger, přip. w 12 hodź. serbske křćenja, duchowny Unger, pop. w 2 hodź. němske křćenja, duchowny Nowak.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wollowe symjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje

	17. 2.	16. 2.		17. 2.	16. 2.
Pšeńca	138-148	134-146	nowy	12,0-14,5	13,0-14,5
rožka	155-157	154-156	woka	14,5-15,5	13,5-15,5
ječmjeń, nat.	—	—	wódne lunjny	8,00-10,0	8,00-10,0
ječmjeń	16-175	165-175	polne lunjny	11,5-12,7	11,5-12,7
wows	115-121	115-118	serdella	17,0-21,0	17,0-23,0
kukurica	—	—	rana wowsa	—	—
pšeńc muka	20,0-26,5	22,7-26	ranu wowsu	10,50	10,50
rżana muka	20,2-22,2	20,0-22,0	such. truhanc	8,61	8,50
ps. wotruby	8,2 | 8,40	8,00 8,30	perm. kruški	13,0-13,2	13, - 3,2
rżane „	6 -8, 0	8,6 -8,90	syno, 30 kg	1,75-2,1	1,80-2,10
raps	—	—	rżana słoma	0,55-0,7	0,6 - 0,7
hróch Viktor	20,0-23,0	2 -0,23,0	pšeńc. „	0,40-0,50	0,45-0,55
lane symjo	—	—	owsowa „	0,40-0,50	0,45-0,55
pletuški	12,0-13,	12,6-13,	rżena „	0,4 -0,50	0,45-0,55

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach

17. februara 1933 Płaćizny po centn. a zl. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 273

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rěznoje hódnosće hač do 6 lět	31—34
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	30 - 31
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	26 - 28
Mjenje picowane wšěch starobow	22 25

Byki: 602.

Połnomjasne, wurostene, najwjetše rěznoje hódnosće	28 - 30
Połnomjasne, młódše	26 28
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	24 - 6
Spatne	22 23

Jałojcy a krowy: 1111

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetše rěznoje hódnosće	25 27
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetše rěznoje hódnosće hač do 7 lět	22 24
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	18 21
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	12 -16
Mjenje a špatnje picowane	—

Čelata: 1345

Najlépše wukormjene (2. druž.)	38 44
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	28 38
Spatne (4.)	18 25

Wowcy: 4122

Młódše a starše wukormjene (1. družina	36
Starše wukormjene (2.)	31—35
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	25 - 27

Swinje: 6081.

Połnomjasne, woseběstych rasow a jich křiżenjow ha do 1½ lět stare	42—43
Wukormjene	41—42
Mjasne	39—40
Spatne	38—40
Rancy a kundrosy	

Prohnowikowanske płaćizny w Budyšinje

18. februara 1933 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora		najniža płaćizna hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,30	1,80
Čelace mjaso	1 „	1,40	1,80
Skopjace mjaso	1 „	1,60	2,00
Swiniace mjaso	1 „	1,30	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	1,60	2,00
Pšeńčna muka	1 „	0,40	0,46
Rżana muka	1 „	0,34	0,36
Khlěb	1 „	0,24½	0,25
Jědźne běrny, nowe	1 „	0,07	0,09
Rais	1 „	0,08	0,09
Hróch	1 „	0,40	0,8
Soki	1 „	0,40	1,00
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,00	1,00
Sušeny połě	1 „	1,60	2,00
Dobre mloko	1 lt.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,20	2,40
Jeja	1 štuka	0,10	0,12
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,60
Cokor drobny	1 „	—	0,76
Petrolej	1 „	—	0,44
Kamjeńatne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr	—	1,90
Brunicowe briketty	1 „	—	1,20

Wiče płaćizny w Budyšinje.

18. februara 1933

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Najlépše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najniža płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenica,	50 kilo	9.25	9,50
Rožka	50 „	7.25	7,60
Ječmjeń	50 „	8.0	8.50
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	5.80	6.00
„ nowy	50 „	—	—
Běrny (we wulkowikowanju) (Wuwožna twora dróžša)	50 „	1.80	1.90
Syno	50 „	2.00	2.20
Sloma z maš. młóć. pras.	50 „	0.70	0.90
„ „ „ k zasł.	50 „	1.30	1.60
„ z cypami młócena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	—	16.75
Rżana muka 60%	50 „	—	12.45
Pšeńčne wotruby	50 „	—	5.00
Rżane wotruby	1 „	—	5.00
Butra	1 „	2.20	2.40
Jeja	1 štk.	0.10	0.11
Husy	punt	—	—
Prosata 306 štuk	1 štk	8.00	15.00

Prosate wiki běchu snadne.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 18. matšeho rózka 1933.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,275
1 jendželski punt	14,42	100 čěskosł. krónow	12,485
100 swajc. frankow	81,42	100 franc. frankow	16,53

Rynk wječera měrne wikowanje zapřijaty. Měnjenje bě dowěrliwe. Hospodarskim kwa dalše fušenje diskonta abo danje; dokelž statna banka nima njedostatka na hotowych pjenjezach. Jednaja tuž dale wo wróćoplaćenju wukrajnych požčonkow a dołha. Wěrjećelo njeje tu wotpohlcu, što hischcze dale docakaja na wotnoscenje tuchle winowatosćow. Prezident statneje banki dr. Luther je so tele dny w dowěrliwym měnjenju wo němskich finanzach wuprajił. Snižene danje wočakuje wot měrneho wuwića pjenjezných wikow, zapřimnjenje wyšeje wosće do tuteho wuwića nima za dobre, a njemóże a njebudże jemu pischiłosowacz. Renty a dołżne lidźiny mějachu wischelake turby.

Produktowe wiki pischinjesechu wężera dalsche pozwinjenje žitnych płaćizow. Statna wyhibnosć fabera so z dalšnim postajenjom, to by žitne płaćizny na wunoshonej wyšokosći pjerżała a pěstowanje płaćizny hischcze spěchowała. Pischedawschim jedna so wo pischcu, rožu a wowsu. Statna wyschnosć chce spěchowacz wuwoz wschelkich nuzowanych wuwožnych wopismow. Za tójšu dźelbu wuwożenje muka dostanje wuwožć wopismo, za nje móhł kajkeżkuli twory dowožowacz, na čož jemu zaś we wobsłužeji wuwożenje muki spitschcza. Dale chce wyschnosć je swojich skladow pischenju a rožu „wěsće mokchišim naczinjenju ja łót mišku wotkedywacz. Tak naczinjenje žito njechodź ja ja cjłowjesku jedź. — Powěsć wo pischisłowanjach wyschnosće ja čěrpche žitnych płaćizow pohnu ratarjow žito njepischedawacz a łépche płaćizny docakacz. Tuž bě žito na wikach žadne. Dokelž so muki trochu łépje pischedawa, zapowědźu młyny a wiłowarje pytnjcho tuwowacz. Tuž bě bjez dźiwa, so w Barlinje płaćizna pischeńcy pomjo schtwórtku wo 10 pj. postupi, rožk wo 5 pj., wowsa wo 15 pj. Na Drjezdźanskich wikach potrjedźi so pomjo pónjeli pischenja wo 35 pj., rožka wo 20 pj. a wowsa wo 10 pj. Ratarjo pak njech pischcu tchodźuje, so najlépschcho wokomika za pischedacze swojcho žita njeby kondźik. Do wólbow swajnjerskcha dołżnika wyschnosć jakhowa a hischcze dale postupi.

Wężera płaćizne w Barlinje zeutnać

pischenicy: 9,80—9,90 (9,85—9,45) hr., rožki: 7,75 hacj 7,85 (7,65—7,75) hr., ječmjenja, nalětnjeho: 8,25 hacj 8,75 hr., najwutkeho: 7,90—8,20 hr., wowsa: 5,90—6,05 (5,70—5,85) hr.,

w termijnowym wikowanju:

pischenicy:

za měrz: 10,55—10,58½ (10,20—10,18½) hr.,
za meju: 10,70—10,67½ (10,25—) hr.,

rožki:

za měrz: 8,47½—8,52½ (8,17½—8,20) hr.,
za meju: 8,60—8,65 (8,25—8,27½) hr.,

wowsa:

za měrz: 6,50—6,65 hr.,
za meju: 6,66¼—6,88¾ (6,27½) hr.,

w Drjezdźanach:

pischenicy: 9,70—9,95 (9,25—9,50) hr., rožki: 7,75—8 (7,45—7,70) hr., ječmjenja, nalětnjeho: 8,50—9,10 (8,50—9) hr., najwutkeho: 7,65—8,25 hr., wowsa: 5,85—6,10 (5,75—6) hr.

Płaćizny w Ipunkach su płaćizny tydźenskich wikow. Hdyž pak žane napomnjene njeje, so njepischemčenichu.

Wiki sandženu rjerdu w Hatschtrawje.

Pischenica płaćeiche, hładscha 8,20—8,70 (8—8,50) hr., rožka 7 hacj 7,20 hr., ječmjeń, nalětni 8—8,50 hr., najwutki 7,40—7,60 hr., wowsa 5,50—5,70 hr., běrny 2—2,50 hr., symo 2—2,25 hr., sloma, k sašanju 1,20—1,40 hr., stołma 1,40—1,80 hr., we wokrejach 1,80—2 hr. Butra 60—65 pj., jeja 10—11 pj., twaroh 20 pj., běrny 3—4 pj. — Prošata 8—15 hr., běhaki 20—30 hr.

Wiki schtwórtk w Slorjecu.

Pischenica płaćeiche, hładscha 8,20—8,70 (8—8,50) hr., cjerjscha 9—9,20 (8,80—9) hr., rožka, hładscha 7 (6,80) hr., cjerjscha 7,20—7,40 (7—7,20) hr., nalětni ječmjeń 7—7,50 hr., wowsa 5—5,50 (5—5,40) hr., běrny 2—2,40 hr. Butra 2—2,40 (2—2,48) hr., jeja 9—12 pj.

Płaćizny w Ipunkach su płaćizny tydźenskich wikow. Hdyž pak žane napomnjene njeje, so njepischemčenichu.

Hamtske a sudnišće powěsće.

Pischedawanje.

Wutoru 21. februara 1933

w **Brětni** w hosćencu, dop. w 10 hodź.: Auto-lunuhna; w **Chrósnym schołmu** w Fiedlerez hosćencu, dop. w 11 hodź.: Soja a šlyny rólny wóz;

w **Płaćejach** w hosćencu, přip. w 1 hodź.: Krowa.

Překazny hłuscha Jurjet Schreiberej w Wóschyzach. Hódna je 7070 hr., wopalna pohladnja 8300 hr. Pischedawanje budźe schtwórtk 6. 4. 33, dop. w 9 hodź. na sudnišću w Budyšinje, jstwa 141.

Kupcyna hłuscha Marije Jadwiny wud. Patzigowej rodź. Naumannej w Budyšinje pódla Garbarskich wrotach. Hódna 24 115 hr., wopalna pohladnja 31 000 hriwnow. Pischedawanje budźe schtwórtk 6. 4. 33, dop. w 10 hodź. na sudnišću w Budyšinje, jstwa 141.

Kupcyna z nětčiše 15 kórcami leżownoscje, hłuscha Kocji Hižbjećej wud. Handelowej hrodźenjerej Hanišchowej we Hornjej Hórzy. Hódna je 27 748 hr., wopalna pohladnja 46940 hr. Pischedawanje budźe schtwórtk 6. 4. 33, dop. w 11 hodź. na sudnišću w Budyšinje, jstwa 141.

Kupcyna z nětčiše 15 kórcami leżownoscje, hłuscha Kocji Hižbjećej wud. Handelowej hrodźenjerej Hanišchowej we Hornjej Hórzy. Hódna je 27 748 hr., wopalna pohladnja 46940 hr. Pischedawanje budźe schtwórtk 6. 4. 33, dop. w 11 hodź. na sudnišću w Budyšinje, jstwa 141.

Kupcyna hłuscha Jozefi Rózkerej a jeje mandźelskemu Veronisy rodź. Reinez w Płaćejach. Pischedawanje budźe srjedu 26. 4. 33, dop. w 9 hodź. na sudnišću we Wojerecach, jstwa 85.

Prjedźanska burza 17. 2.

Pšeńca 76 kg	194 199	běrniace kruški	—
rožka, 70 kg	155-160	pšeńč. wotruby	8,30 8,50
nalětni ječmjeń	170-182	rżane wotruby	8,40 9,40
nazymsk. ječmjeń	—	pšeńčna muka	37,00-39,00
wows	117-122	rżana muka	25,00-26,00
čerwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	8,20 8 40	cokrowe truh.	—

Wumělstwo a hudźba

Centralne dźiwadło.

„Zerja“ mjenuje so wulki zynkofilm, kotryž pokazuja so hač do póndźele w Centralnym dźiwadle. Ufa zhotowi jón po manuskripce Gerharda Mencela, tutón napisa rukopis zaso po myslički swobodneho kujeza ze Spingel. Film pokazuje rjekowske skutki němskeho podmórskeho čołma w bitwje napřeco Jendźelčanam a lubowace žony, kiž doma wostawši znjesu tohorunja rjekowsey ból dźělenja. Rudolf Forster hrajo hłowna rólu jako nawjednik podmórskeho čołma. Adela Sandrock (jeho maś) dostojnu wudowu generala. Dale staj wuznamnjonej partnerjaj Fritz Genschow a Else Knott. Camilla Spira je zna'a přez temperamentne hrańe. Mjenowaś hišće chcyli Pawoł Stepermeier a Eduard z Winterstein. Technisey je tutón film přenjorjadny. Předwjedźetaj so hišće dwaj kulturnaj filmaj: „Kupy pod křižom poćiuja“ a „Puśowanje w powětře“, kotryž zhotowi so z pomocu němskich létarskich předewzaćow.

Palastowe dźiwadło.

W Palastowym dźiwadle běžący wójnski film „Drjewjane křiže“ podleši so hač do njedźele.

Dozwuk
k 25lětnemu jubilejej „Lipy Serbskeje“

Wo Wotrowje, 15. maleho rožka 1933.

Derje poradźany jubilejny swjedźeń „Lipy Serbskeje“ pohnu towarstwo, tuto ważne podeńdźenje we wušich towarstwowych kruhach z přiwuznymi woswjećić a to we wobłuku mjeńšeho kwasa, hdyž so tola tu a tam hišće „Ptači kwas“ doswjećenje. Mějachmy dźeń wšitke ważne wosoby, kotrež k tajkemu kwasej słušeja. Kwasnemu mjeju — předsydstwu — běchu mnozy k pomocy a přimnychu jemu pod pažu, zo njeby na njeriu pobrachowało. Nadobni darićelo dariechu muku, butru, smjetanu a druhe, o hy wjesny wumóc dobrych khlóšćenkow za čełka huby napjekli. Też kuchorka, wóznika, tóčka a „hraška“, kiž so hakle nowy wokolo jednaćich rozstawa, pochachu swójnje wuhotować „towarstwowy kwas“.

A rjana črjoda kwasarjow běše so w hospodliwym Schěle dorješe zesła, tak zo běchu dołnje runnosće wobsadźene. Tola hač tam hišće mjesta za tych, kotriž běchu wšelakich přičinow dla wawostali. Bórzy wuzwěsćichu, zo wjesela zabrany sćěhnych pomnochach a dalšich wosobitych wobstejenkach. A kóždy dósta swój wulki talerjowy kołoc, kaž dźensa na srjedźnu kwasu, zo při nas njeje woli dojeść njemóžachu. Za dobrym kofejom a cyla domske. Tuž bjez dźiwa, zo wjesoła mjenowanych přewza a zo wšitkim radosć na wobliču słyšeše. W tej myśli witaše předsyda k. Wjelan wšitkich nanajwuznamniše, wosobinsce knjeza fararja, a wobkedźbowaše, zo nje[illegible] zdźěla zadźěwanje. [illegible] hišće dopis předs[illegible] Zwjazkowy k. Henčel w Lubiju, kotryž je [illegible] wupraješ, hdyž [illegible] přeća [illegible] do serbskeje ludźicy pomha[illegible] dźěłaśiskim dźěłu přiwdź. A [illegible] přenja towarstwowa zarjadowanja pódźe [illegible] a hakle krótko do swjedźenja so wukonale a telotka je so w doća-nych rozprawach nešto mało zabyło. Też na kuchorku a wótku zwjesła pod čěrpom, kotrež běchu towarstwowi w swójich spočatkach pilnje podhladowale.

Potom jimaše so česny sobustaw, k. farar Just. słowa a pokaza žortnje na wuznam tuteho dnja a wuzběhowaše dohu myslički tajkeje skhadźowanki z přiwuznymi, hdyž so sobustawy bóle zbliža k ljubemu zrozumjenju a k zaměrowitemu dźěłu, wuzběhny zasłužby předsydy k debremu poradźenju jubileja a wunjese sławu na njeho, ke kotrejž so přitomni harmoniscy přizamknychu.

Potom pleśeše so zabawa dale při wjesołym spěwje a antikhripinje, zo bychu bižo natykanej khorošće wotbyli. „Kwasne wjesele“ knježevše dale hač do pózdnjeho wjećora, hdyž wopječene ćelatko hłódne žołdki znowa nasyći a kóždy so do syteje wole nawjesela. Ale też to dźeje zwisuje z našimi serbskimi poměrami. — Redaktor „Łužicy“, prof. Ota Wićaz je nam někotre parle z basniskich twórbow slawneho pólskeho basnika Jana Kochanowskeho přełožił. Hišće dźensa sće Polacy tutoho swojeho basnika wulcy česća, a 1930 na dostojne ważnje jeho 400. narodniny swjećachu. Ota Wićaz dale přinjesuje mały rostawk „Kurak“, ważnje, kiž do wónca našich kwasnych ważnjow słuša. Nadźijejmnje so tuta zajimawe hišće dale wujasni. Wotdźělej „Literarne nowse“ a „Zeluy wothłós Mukowoje smjerće“ wobradźetaj bohate 11. čisło. — „Łužicu“ nam z kóždym čisłom znowa dojokazuje, zo steji na wójsku ewangelskeho kulturneho žiwjenja.

Łubjanc.

Přenje dźełacjerišće lěkwo na kołach.

Direkcije němšćatanje železnjicy w Mecklenburg-Swětowje je přenje lěkwo dźiwjacym dobrowólnikow na kołach přihotowiła. Se dnjom dźełacjerjow přichwalnje a bjez trevenja čaka k nadjatym dźěłu dwanaće modła, je 4 wagony jako bydlerje a lěkarnje přihotowali dała a to nic 24 muži połožiła. Kuchnja a jědźenja jeje lěhorunja w jenym wozu zamjetnjenej. Dźełacjerišće dobrowólnizy wukonjeja wjećerne a wotwodźerske dźěła, twarja a wuporjedźeja železnjiske nadpuły. W přichodnych mjeń, přichi njeljebjenje cjałkow, muža je swojim wudźenjom za najkrótšej czaš je na pomoc dowjesć.

Naše pismowstwo

„Łužica“ čisło 11, 1932.

Wubjerny wobraz K. A. Kocora dźeli tuto čisło. Je to posledni do jeho smjerće zhotowjeny wobraz. Po nim je Kocor nehdźe 83 lět stary. Ze wšitkich nam zakhowanych podobiznow so mi tuta najbóle lubi, přetož tu je wulka genialnosć našeho narodneho hudźbnika najjasniše dowurazniena. — Pěseń Miny Witkoje „Dwě podobiznje“ — stej to wobraz jeje maćerki a podobizna našeho drohoho dra. Muki — bywa nam z jimacym přikładom dźěłaneje a narodneje lubosće. Sćěhujetej pokraćow. Usanowcho nastawka „Wrjós“ a dźiwadłowcje hry „Swickoje pytaju žowku“ z pjera M. Domaškoje. — Njechy so lěpje hodźało dramatiske dźěła hnydom jako wosobite samostatne zešiwki wudać, dyžli tak rozdrjebjene w časopisach? Dokelž tu so njedostatki tajkich pokraćowanjow wjele bóle jewja hač na př. při jednorych nastawkach. Ale też to dźeje zwisuje z našimi serbskimi poměrami. — Redaktor „Łužicy“, prof. Ota Wićaz je nam někotre parle z basniskich twórbow slawneho pólskeho basnika Jana Kochanowskeho přełožił. Hišće dźensa sće Polacy tutoho swojeho basnika wulcy česća, a 1930 na dostojne ważnje jeho 400. narodniny swjećachu. Ota Wićaz dale přinjesuje mały rostawk „Kurak“, ważnje, kiž do wónca našich kwasnych ważnjow słuša. Nadźijejmnje so tuta zajimawe hišće dale wujasni. Wotdźělej „Literarne nowse“ a „Zeluy wothłós Mukowoje smjerće“ wobradźetaj bohate 11. čisło. — „Łužicu“ nam z kóždym čisłom znowa dojokazuje, zo steji na wójsku ewangelskeho kulturneho žiwjenja.

Łubjanc.

Što ma Japanska w myslach? Wustup ze Zwjazka ludow. — Zastup do wójny?

Kaž so z Tokia powě, ma Japanska wotmyslenu nowu offensivu na mandźusku provincu Jehol a na staro khinske hłowne město Peking. Samsneho dnja chce Japanska pječa ze Zwjazka ludow wustupić.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Slušne namołwjenje k wozjewjenju wobsahowanskeho přichodnjeńskeho dawka za lětsate leto 1933, naprašowanemu dopołnjenemu dopołnjenemu winowatych we wokrjesu Budyšinskim.

Dopołnjowe wozjewjenja za přichodnjeńskowy dawk mamy so w rjeńu wot 15. februara hač do 15. měrca 1933 je wužiwanjom přichodnjeńskich formularow wotedźeć. Dawkarja, kotryž nima k wotedźenju wozjewjenja winowatych formularow, dóstanje wón wot finanzneho hamta formular přichodnjeńskowy dostał. Se zjawjenjom na přichodnjeńskowym dawku postajena winowatosć k wotedźenju dawkowego wozjewjenja, hdyž njeje wón wot finanzneho hamta formular přichodnjeńskowy dostał.

Winowatych, kotrymž njeje hač do 20. februara 1933 formular njepřindźe, maju tón wot finanzneho hamta zažedź.

W Budyšinje, w februaru 1933.

Finanzny hamt.

Na nanjeć gmejnskeje rady w Dalizach je so gmejnski pisaŕ z Dalic na Khwaćanko-Lutobeźanjsku dróhu za wobklad je hromadźanje wobrjadowanja po § 30 wukaza wo wobhładźe je hromadźanje 7/10. meje 1932 je skónčenjenjom dotalneho podźělneho dźěła zapły.

W Budyšinje, 15. februara 1933.

Hamtske heftmanstwo

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Wotnošujo swój Lubijskeho hamtskeho heftmanstwa hłosowanje 25. februara 1933, dop. 1/2 11 hodź. w jali radnicy w Lubiju.

Dnjowy porjad je wupowědźenjeny w płažowym hwezdjenju hamtskeho heftmanstwa.

W Lubiju, 15. februara 1933.

Hamtski heftman. Dr. J. Bryggsdorf.

Swójbne powěsće

Semrěli: Frieda Marošyna w Budyšinje, khowanje budźe pónđelu pop. w 2 hodź. wo žarowańskeho domu, Hausenjska dróha 15. — Josef Kluse w Budyšinje, 69 lět; khowanje budźe jutrje njedźelu dop. 3/11 hodź. wot žarowańskeho domu, Kamjenitna haja 41. — Jan August Grofa w Komorowje pola Klukšcha. — Emma Juwd. Neumannowa rodź. Běłaječ w Lubiju; khowanje budźe pónđelu pop. w 2 hodź. — Mathilda Berndtowa rodź. Leonhardez we Wojerezach; khowanje budźe pónđelu pop. 1/3 hodź. — Gretla Zomakez w Kulowje, 12 lět; khowanje budźe pónđelu pop. w 3 hodź. wot žarowańskeho domu. — Wilhelm Buhl w Běłej Wodźe, 56 lět; khowanje budźe jutrje njedźelu pop. 1/4 hodź. wot žarowańskeho domu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so baney hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin płanje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tutele banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 43 Budyšin — Póndźelu, 20. februara 1933 — Bautzen Lětnik 92

Wolóženje krutosćow socialneho zawěšćenja

Němski president je nusowy wukaz k wołoženju krutosćow w socialnym zawěšćenju hobotu pśihpołdnju podał. Na wołoženje krutosćow dyrbi so 29 miljonow hriwnow wudawać. Něhdźe 15 miljonow hriwnow so za renty widow a wójnskich woporow natoji. Loni 14. junija wušed nusowy wukaz, po kotrymž so invalidna renta wjazy wumjatkowańcow, hdyž rentnar druhe renty dostawa, dyrbi so trochu wołožić a to na to waschnje, so so pśirjadowańca tśeśina renty wuplaći. W pśichodnjom njetrjebaju wjazy hač 50 hriwnow invalidieje renty wuplaśe.

Dalšich 8—10 miljonow wjetšich wudawkow z tym njeńdźe, so so staroba sa dostaśe dźeśaśeje pśihłoni a žywe renty z 15 na 16 lět powyšći. Też postajenja dale dźeja, po kotrymž so renta młodostnych sa wuwuczenje abo powołanju hač k dokonjanemu 21. žiwjeńskemu lětu pśedłuži.

W druhim dźělu nusowego wukaza je postajene, so móža **wójnske woporny,** kotrychž renta je so z kapitalnym wotkupjanjom wotwjalała, a kotrež žiwu w nětežišćich hospodarskich wobstejenjach do nuzy pšichšichle, w pšichodnje se **starszych hamtow hač do 500 hriwnow powjerjeny lětnje dóstawać.** We wośebitych padach móže so tale renta z dowólu němskeho dźěłowego ministerstwa powjetšiś. To so něhdźe 1—2 miljonaj hriwnow wuńdźe. Dale je so njerjenje sa wudowy wójnskich woporow postajało, kotrež pśichidawkowe renty sa dźěći a pśichłušnikow dostawaju. Tele wołóženje tehorunja 1—2 miljonaj hriwnow posćehła. K temu so hišćeše 150 000—250 000 hriwnow pśichěrkow sa studowaje wójnske žiwoty pśichtrjeba.

Nowe dr'ewowe cła

Za dowos wukrajneho drjewa so zła powjetśicha, jo wukrajne drjewo němske wiki njepśicepławi'o a němske łajnišnom konkurrenzu cinili. Napósled běchu drjewowe płaćizny na połoju pśichewójnskich płaćiznow padle.

Pruski prync August Wilhelm a minister dr. Frick w Drježdźanach

Njedźelu dopołdnja je w Drježdźanskim zyrkwinju zhromadźeny nazionalnosocialistiske strony dyła. Jako hłownaj rěčnjej běštaj **snutskowny minister dr. Frick a pruski prync August Wilhelm** pśišchloj. Po powitanych słowach tutoho sapółčanja Meyera so **prync August Wilhelm** za jimasche. Praji, so so 5. měrza dóńt do ludowych połoži; lud dyrbi dopokazać, so do pśichodna Němcy wěri. Zyle dobrze njeje so hišćeše wuhódźiło, nazionalsocialistiske žadanja su dale stajene. Ale nětko wo to wšitkich hromadźe swjasać, kotrejž hišćeše maja dobru wólu. Tak je nazionalna fronta nastała a budźe so pśicheměrne wšěm nadpadam sakitać. Kóždy dyrbi zmólniu wótej za nowu němsku wěru. Potom wulke ludowe zhromadźeństwo pśichińdźe, kotrež Hitler žada a markišinej so dale sejźi.

Němski minister dr. Frick praji, so budźe 30. dźeń januara z njedźanymi pśiwuńkami do stawiznow sapisany, na kotrejž je němski president muza powołał, kotrejž je 14. tutom dźěłom jasno jeho nazionalnu wěru lubej dał. Najwušše worichty i dowěrjenjom na Hitlera złuboju a won twarje dowěrjenje trjeba, hdyž dyrbi wulki skutk dokonjeć. Jo a lud, kótryž jenotliwy, dyrbi se wšěmi mozami zbudowaś. Tohodla je so lud hišćeše raz, ale pósledni króć k wólbie wołał.

Jeli so němski lud njeby pśicežiwo wšchemu wocakowaniu knježeństwu wjetšinu dał, wón tola też zasu politiwnu wjetšinu njesłyšeće, a tohodla budźe knježeństwo swoje wukhowaze dźěło dale cinić.

Knježeństwu so porokuje, jo njeje swój programm wotkrywiło. Ale mjeno **Adolf Hitlera** je dosć programa, a nic a wola slej wjazy hódne, dyžli papjerjane programm wulkatwy.

Rěčnik so potom pśicežiwo **krajnym knježeństwam** wobrośi, kotrež su cerpjte, so so pśicežiwo nahladnosći němskeho knježeństwa schćěiwa. Połnje wědomy swojeje samowitosće k tomu praji, so so njebychu krajne knježeństwa śmjele dźiwać, hdy by němske knježeństwo z tehu swoje sćěhowki wotwodźiło. Schtoż **Prusku** nastupa, žada płacći, so je ludowe dobre najwyšchi zakoń: tomu dyrbi so wšcho druhe podrjadować. Marksistiske pruske knježeństwo je wotstronjene a wotstronjene wostanje, **nichtó njemóże nicjo na tym pśichemeniś.** Na zawołanje „Sakika!" minister Frick praji: „Budźemy wschudże rozwicje nětko wobkedźbowaś, a hdyž budże trjeba, też wótro zapśichinujemy."

Rěčnik potom markistiskim stronam a pśicežiwo zentrumskej fronje wěcejsche a praji, schtoż je so hospodarśiły sa póslednje schtyrnaće lět **wopak** cinilo, njemóże so sa schtyri njedźele porjedźeś. Lud dyrbi so z njepśehewinliwym nazionalnym chcyżeńom napjelnić. Tu so hłowny nadawk němskeho knutskowneho ministerstwa widi. S internazionalnymi pazifistiskimi rěcami žebi němski lud stejišćeho njedobudźe, kotrež jemu słuscha na žywjenje. **Wuchmuły dyrbjeli zakoń wudaś,** po kotrymž so krajna pscherada se žnjerzeju khlosta.

Dale rěcnik žadasche, so by lud knježeństwu jenotkliwe naprawy pśichewostajił. Na katarjow a dźěłacerjow njesahuda.

Hitler w Dortmundźe

W Dortmundźe je němski kanzler Hitler hoboru pruskemu ministerskemu pśichedźydźe Braunej porokował, so je dwaj miljonaj hriwnow wudał, k cemuž njeje prawa měł. 700 000 hr. je so wudało, sta cłuž so zjawa njeje dopokazow namakało. Do wulkeho dźěła, praji, z kotrymž chcu němski lud i jeho rospada wuśěhnyć, chcu so tśi zamjerjo fanatiskej rajnošcju dać, kaž sym pśiched 14 lětami jako pośiłowy wójnski běžny našeho Ličanje natwarił. Schtoż žym ja 14 lět sa tole hibanje dozpił, to chcu nětko sa zyły němski lud dozpjeć.

Nowa Němska njeježmě jasno jenotkliwe knježeństwo klasowu a stawowu pśichinjeść, ale dyrbi nad klasami a stawami němski lud we wšěch swojich stawach a powołanjach do rysy Němskeje sjednoćiś. Tale wulka Němska dyrbi so na wulke žórło mozy sepjeraś, kotrež njeśmy shubili, němskeho ratarja, němskeho rjemjeślnika a němskeho duchownego dźěłacerja. Hospodarske postajenje a sozialne słožby, kotrež chcemy sa swój lud dozpjeć, móże so jenož dozpjeć, we wulkim hromadźe skutkowanju mozow. Sa tole wulke dźěło postajenja chcemy zyły němski lud dobyć.

Dźenża hišćeše raz pśiched tónle němski lud stupju, dokelž chcu so hišćeše raz na němski lud wobroćiś. Buch hišćeše chcył dwje tohole hibanja wotewrić, so buchu militciale wójska našich ludowych towaršchow z nimi nuts cłahnyte a žiwe žołu pomihał. Němski znowa natwaril.

Moja wola njesakhabla a moja wutrajnosć so njepśichewinje. Jenož jene buch chcył, so njeby pśichichodne rěkało, so je so jedyn dyrbjał pśicežiwo wšchitkim pśichedobyć, ale so budźe w pśichichodże wěcaś, so je zyły němski lud jasno pucź k tśeśi zjamenu namakał a z tym dozpił, so budźe z nascheje rozpadnjeneje wótcźiny jasno Němske snutskowneje wulkosće a z tym też kražnosć sa nasche dźěći.

Oberfohren w Kölnje diktaturu doprědka praji

We wólbnej zhromadźinje nětnjonazionalneje strony je wjednik němskonazionalneje frakcije w němskim žejuje, dr. Oberfohren, rěcał měł. W njej je prajił, so so němskonazionalni nazionalnym sozialistam sa to dźakuja, so by mógł **diktaturu** jenicžny swojeje strony spuścyć. Nowe swjatanje nazionalnych mozow je wschak pósledni **trumpf** nazionalneho hibanja. Pśiched wšchem dyrbi so tomu wobaraś, so němski lud do parlamentarizma sasa wrócźo padnje. S wucźišćenjom pruskeho zarjadnistwa njeje so hižo wschó dokonjało. Na tym so njedwěrujo:

Njech wólba kajkuli wupadnje, knježeństwo Horka wostanje. Po wólbje njebudźe so wjazy parlamentowaś, ale knježeństwo połnomócnjazy zakoń dostanje a němski žejm so domoj połcźele.

Hospodarska politika ma wośebity nadawk, sozializmus na pśicežo pobić. Knježeństwo ma wulki nadawk, dołhowe praschenja rosjaśniś, wo kreditnym praschenju i nowa jednaś, wo runoprawnjenju Němskeje wojowaś a napósled tu němskeje winy wotstronić.

Zastupnik bayerskeje ludoweje strony pola Hindenburga

Pśichedźydu bayerskeje ludoweje strony, statneho radźićela Schäffera, je pjatk němske president pschijał. Hacź ruje so hač dotal njeje knježeństwoweje strony rospraława wo tymle rozwićenju podała, praji so, so je so wo pomjerach krajow k němskemu statej w swišu z pósledninmi naprawami němskeho knježeństwa pśicežiwo Pruskej jednało. Pódła teho je so rozwićenje na stejišćicžo bayerskeje ludoweje strony k nětcźišćenemu němskemu knježeństwu pozjawało. Pschi konferenzy běchu też městokanzler Papen a statny sekretar Meißner pschitomnaj. Po rozwićenju z němskim presidentom je Schäffer też hišćeše z němskim finanzminister z finanzowych naležnoscźach jednał.

Gmejnske wólby w Dudweileru

Njedźelu su w Dudweileru w saarskim kraju gmejnske wólby byle. Pschi nich dostachu kommunistojo 5621 (pschi prjedawschej wólbje 5862) hłosow, 17 žydłow (19 žydłow), sozialdemokratojo 838 (871) hłosow 2 žydle (2), zentrum 3316 (2944) hłosow, nazionalni sozialistojo 1637 (708) hłosow, 4 (2) žydła, nješcźanske sjednoćenstwo 1113 (1375) 3 (4) žydła.

Puki we wólbnej zhromadźizn'e statneje strony

We wólbnej zhromadźiśe statneje strony w Oberndorfu nad Neckarom, w kotrejž wirttembergiki hospodarski minister dr. Maier rěcźesche, je **k cźežkim srażenjam dóšło.**

Pśiched zapoczatkom zhromadźiny bě so wjele politiskich pśicežiwnikow sesche. Dołhi cźas je trało, prjedy hač je so rěcźnik mógł se swojej rěcźu pschedobyć. Njedźiwajo wschelakich wudawow, kotrež su na ministra nawołali, je mógł dorěcźeć. S wjednistwom nazionalnosozialistiskeho sapółłanja Reinera je hara nastała, kotraž je stónchnje ke kaženju krajneho měra pśicheschła. Gdyž je minister je sale schoł, su na nim stółzy a druhe wěcy njetali. Też su spjetali, jeho w sali zadźerźeć. Pschi falnym wukhodże su so do dr. Maiera z pukami dali. Nazionalni sozialistojo su też do policije frasnyli. Někotre wožoby su so sranile.

Bitwa mjes italskimi a korsiskimi rybakami.

Mjes korsiskimi a italskimi rybakami je hižo dawno wulke njepśicejelstwo. Sawcźeravschim dźiwje so italske rybarske parna tódy za korsiske pśicejelźenje wjecźeć. Wě dwaj malaj korsiskaj motorskaj cłunaj wuhladala a ja nimaj jedźesche, so by jej potepiła. Korsojo mózachu lědma nadpadej wucźeknuć. Stónchnje so z fśelbami a revolweram pśicejelźo italskim mótkim rubjejnikam wobarachu a jamóchu jich też wotehnaś.

Ludźo město mašinow

Madźarski ratarski minister je wukas k sawěźenju žujowych dźěłow a młodźenja wudał. Po tymle wukazu žmědźa so wukrajni dźěłacerjo jenož pschistajeć, hdyž žanych tukrajnych dźěłacerjow wjazy njeje dostaś. Minister dźěłodawarjow iamołwja, so **njebychu wjazy žanych mašinow trjebale,** kaž dołho je cźłowjeczich dźěłazych mozow zhotknych.

Stołetny swjedźeń zapoczatka wuswobodźenja Serbije

S pschicźinu 100-lětneho wopomnjeńskeho dnja spoczatka zbožka Sserbow z njedźiwom Pětra Cźorneho, pśiedowніka nětcźišćeho rěkała, su w Orašchanu město pomnika ludowu schulu natwarili. Pschi jeje poswjeczenju bě kral Alezander pschitomny.

Japanska w Dźeholskej postupuje

Po potwjerdźeńi z Cźinde, hlowneho města Dźeholskeje prowincy, su Japanzy w nozy k njedźeli na stronu k Tumljan Kailu a Tumljan Tanschan postupowali. Japanzy su wuspjet chinelke zjejišćo nadobźeli, tola su jich wotrajili. Dale so wojuje. Knježeństwo Dźeholskeje provincy je prjedy teho japanske žadanje wotpokasało, so by z města Kailu dobrowólnje wójsko wsało. Mandźuske knježeństwo je hižo nětkole naměstneho wójnskeho ministra, generała Cźingschungnia sa generalneho guvernéra Dźeholskeje provincy pomjenowało.

Dr. Dollfuß.

dotalny awstriski zwjazkowy kancler. Jeho stejišćo je pječa dla posledniich diplomatiskich šmjatańcow wohrožene. Francowska je Awstriskej dla Hirtenbergskich brońjowych transportow wótru nalu pósłała, kotraž w cyłej europskej zjawnosći wulki njemér zbudźi. Awstriske knjeżerstwo pak wozjewja, za je so pri transportach jenož wo privatnu należnosć jednało. Francowska pak wobkruća, za so jedna wa podawanja brońjow do Wuherskeje, kiž po wobsłużenych zrěčenjach pjeća dowolene njeje.

Politiski wubjerk towarstwa ss. Cyrilla a Methoda jenohłósn'e za centrum

W Khrósćicach, 16. mal. rózka 1933.

W zašłych dnjach wotmě Politiski wubjerk tow. ss. Cyrilla a Methoda, jkž wa na 1200 sobustawow, ważne posedźenje w „Herbskej grychće". Z wuwzaćom Kulowa a Zejlerje běchu wšitke wosady zastupjene. Najprjedy jednaše so wo zestajenju nowoho předsydstwa. Do njeho wuzwolichu so jenohłósnje kk. kubler Šnitank ze Zejic za předsydu šolastik Hejduška w Budyšinje za duchownoho radnika a překupc Natuš w Khrósćicach za zapisowarja. Dokelž njehodźi so we wšelakich padach, wosebje hdyž ma so spěšnje jednać, cyły wubjerk zwołać, postaji so wuzši dźěławy wubjerk. Do njeho wuzwolichu so kk. kubler Cyž-Strožanski, žiwnosćer Kósk, Worklečanski a dźěłaćer Kokla-Sernjanski. Tuć maja z předsystwom po potrěbnosći so zeńć a z nim wuradźować, eventuelnje ze stronami jednać.

W srjedźišću cyłeho posedźenja stejše prašenje, kak maja so katolscy Serbja při wólbach do pólnskeho sejma rozsudźić. Prjedy hač k dokónjenemu rozsudej dóńdže, wowi so jara živa rozmowa. Wšitke wjesne politiske strony so po jich zasadach posadźowachu. Skónčnje so wupokaza, zo je centrum z kulturnoho, nabožnoho, hospodarskeho, zo sozialnopolitiskeho a statoprawidłoweho stejnišća ničo [illegible] mjša a najwěsćiša strona. [illegible] kowanje zbožnje so na krute kjosćijer[illegible] tajkej stronje su wšitke woršty hnda[illegible]. Wone česnja němskostatne wa[illegible] nju. Wozo njewustupuje centrum[illegible] stawy, kaž to někotre strony činja. [illegible] nosy. Wšitke stawy luda chcedźa žiw[illegible] we na druhi pokazany a tak dyrbi[illegible] la stać. Tohodla su też w centrum wšit[illegible] ojenje dźěławoho, ratarjow, wobdźěłarjow, [illegible] duchownoj a druzy. Tohodla su wuradźowali, [illegible] rum za ratarstwo ničo [illegible] ne. We wobłuku cyłka so wona wo tutoh najwažniši staw w staće runje tak stara kaž [illegible] drube a ma ja tohodla zrozumjenja za nětčišu cal[illegible] hnjousku. Kak bě z nimi stało, by-li [illegible] ně za swoje lepšiny dźěłał a wo druhich so [illegible] ra!

W dalšim wuradźowanju spontanje so na policiju dla obłuki[illegible] serbskeje wuški w wocoju mósnych šmjatkow. W cyłu nje so hórcy wjelo stać, pjedy hač nětčisi sejm so rozsudźe. Potom rěcešo so hišće wo zarownadźiznach mjez katolskimi Serbami, kotrež wuški wubjerk z Dźěławanskim předsystwom centrumskeje strony dojedna.

Założen'e „Słowjanskeje Banki" w Barlinje

8. mal. rózka wotmě so w Barlinje zjězd zastupnikow pólskich drustwow w Němskej. Zjězd nawjedowa prezes „Zwjazka Polakow w Němskej", k. farař dr. Bolesław Domański. Wobzamknu so załožić w Barlinje centralnu banku pólskich drustwow w Němskej pod mjenom „Słowjanska Banka — Akcijowe drustwo". Za patrona banki wuzwolichu k. faraja dr. Domańskeho. Do dohladowarskeje rady wuzwolichu k. dr. Jana Kaczmarka, k. Stefana *Szczepańskeho*, k. Juljana Malowskeho a k. Piotra Karłowskeho, do předsystwa so wuzwoliłoj kk. Franciszek Lemańczyk a Władysław Wesołowski. Prokurent je k. Edmund Braciejewski. Zakładny akcijowy kapital, kiž zapłaćichu pólske drustwa, wuńdźe 150 000 lr. Też my přejemy nowemu łaspodarskemu předewzaću pólskeje mjeńšiny w Němskej zbožowne wuwiće.

„Saty, płokanje, derjemčće"

Prěnje předwjedźenje nowjeho Ufa-junkofilma firmy Henkel & Cie., akc. tow. w Düsseldorfie.

Při předwjedźenju hosćenci předwjedźeje so njedźelu 19. febr. w Centralnym dźiwadle tu prěni trochi wobšěrny film, kiž Persitowe dźěłaćerje nałožnej němskej produkciji towarstwa „Ufa" pod titulom „Schaty — płokanje — derjemčće" [illegible] dachu.

Wožebite na tutym filmje běše, so mjenjachmy, [illegible] so hnydom při předwjedźenju z wobhladanju filma wo dźěłarni a nałonichmy hrajerjach film, kiž jako wopřihotjenje a formu a filmowu charakternosć dosta z fotografijemi wulkotnych industrijalnych připrawow. Film pak mjeńše [illegible] nawjetšich wusnam w powuczaznym dźěle wo ważnosći a wužiwanju snatych Henkelowych wudźěłkow Persil, Henko-Bleichsoda, Sil, Ata a Imi na dokładne a při tym tola njewostudne waršnje.

Tak [illegible] so w tutym filmje woprawdźe nowe puće z najšpičnim wupěchom najtupike a mójemu žiwi při předwjedźenju

Hudźbny wobsah w idejach a čisłach je tak bohaty, zo móhł z njeho samoho dwě dobrej opereće wutworić. Z temperamentnymi rhythmami a melodijemi hraje komponist we wšěch možnych možnosćach. Bórzy zasłyšiš temperamentny pokhod, bórzy elegantny fox, melancholiski tngo wotměnja ze zawjerćanej rumba a to dźe tak cyły wječor. Swoju hudźbu je składnik w krasnych živych barbach instrumentował. — Wjesele a zajimawe libreto so dospolnje podobnosći a přistojnosći hudźby přizamknje. Při tym słyšiš woprawdźe krasne a samo přistojne smješki, bjez wšeje banalnosće. Jednanje cyleje operety je originalne a nimo měry zabawjace.

Předstajenje w Budyskim dźiwadle bě přez režiserja E. Kuntzu ze wšej luboscu a wustojnosću přihotowane. Za hudźbu je so kapalnik J. L. Kock swědomiće postaral. W opereće knježi wosebje wjesela rejka, kotruž je Fred Esser wěcywustojnje nastudował. Jeho soloscenu ze swojej mandźelskej, kotruž po walčiku „Dwě wutrobje we ¾4 takće“ zarjewa, z dźakom kwitujemy. Nošerjo hłownych rólow su Willy Scherdeck, Fred Kittler, Erna Hübschmannec a Herta Marlow. Hdyž W. Scherdeck wosebje wuspěwje we spěwanju wustupi, hłyšeli so Kittler zaso z swojim živym humorje. Za wustupjerkow rjanych knježenčkow njemóhli sebi lépšich hrajerkow myslić, dyžli šarmantnu malu Hübschmannec a šibalu rjanolinku Marlow, kotrejž wobej tež w spěwje a reji lubje překwapitej. E. Kuntze, G. Steinort a M. Bernhard su hódni zastupnicy swojich rólow. Khór a komparzy so cyłkej derje přirunowachu. Docyła, opereta „Zbožowne pućowanje“ je woprawdźe zbožowny wupuć k sylnjenju kasy dźiwadła.

Sobotu wječor hraješe so tuta wuspěšna opereta jako cestne předstajenje za našeho operetneho tenora Willija Scherdecka. Młody wumělc, kotryž je sebi přez swój rjany kultivirowany spěw w krótkim času wšě připóznaće dobył, zasłuži sebi tutu česć wěcy na přenim měsće. Tež we swojej nowej róli dopokaza swoju njewěšeđnu wustojnosć we hraću a spěwanju. -n-

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 20. februara 1933.

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer —1 a thermometer w nozy —4. Dalše wjedro budźe šuche. Nas našeho wjedra je bóle sajwjerjaty. Wječera Boże błóńcžko z khwilemi mróčnjejšej pschetorhny a na jenim pohladny. Pod jeho milymi pruhami šmě taješche. W nozy jenoź šmadnje mjerzuješche. Rano běchu hona a puće pomjerkujene a tehodła šuche. Wo wšěm dźensa našche wjedro trochu wobstajnišchi ras pschiwoslnje, dokelž je so nad Ruskej wschona wutworiła. Nowa wyschina pschikhađa je spadła abo wjeczora. Wyschina i wjeczora šaha hač do połnóčneho łodowego morja. Tak šměmy drje wumjerdženje, ale sdobom trochu šmužki poćah wječorkowački. Schleńcja pomałku na jasne postupuje. Pola kupy Island wschak je nowa ninja spólnosć. Na našche wjedro wschak hischcze njeskłukuje. Wo něčim může nam wječasnje z tym pschinjesć, zo nas swojim puću k wulkhodej abo k rauju nam wodgerkuje symne, našch wosduch abo łóst studźaje powětry je bezjerneho abo połnóčneho łodowego morja. Kuttje wutoru schađa błóńcžko 7,02 a so khowa w 5 hodź. Měrzacž schađa rano 6,53 a so khowa popołnju 1,21 hodź.

Čehodla je februar tak krótki?

Njerunosć dnjow našich měrzacow su stari Romjenjo sawinowali. Mjena měrzacow běchu idźela na mjena tich bohow složene, poćahowachu so też na nabožne nałožki. September, oktober, november a dezember wobkamjenja 7., 8., 9. a 10. měrzaz, po rjedźe, kajtíž měrzacy w romšitym lěcze, kotrejž so ſ 1. měrzom sapoćinjesche. Po błóńcžowanju Julia Caesara bu jemu ke česći tehdomnišchi měrzaz quintilius, kiž je po liczbje wjeczy pomjenowany, do julija pscheměnjeny. Hdyž keser Oktavian mjeno Augustus dóšta, wobjamtny romšti senat, so jo 6. měrzaz sextilius nětko august mjenowasche.

Duchownstwu bě pak je sadźěwkom, so sextilis abo nowy august jenoź 30 dnjow měješe. Měrzaz, kiž česće je mjeno kežora Auguſta noschesche, njejmědźeše krótki bycz hač tamny k česći Julia Caesara, kiž měješe 31 dnjow. Trěbny dźeń wotewsa so połsledniemu měrzacej lěta, februarej. Wot teho czasa ma februar, kiž měješe hač dotal 29 dnjow, jenoź 28 dnjow.

S tutym pscheměnjenjom dołhosche měrzacej augusta a februara so tehdom njespokojichu. Pisches to mějachu tři měrzacy ſa šobu 31 dnjow: julij, august a september. Julijej a augustej njejmědźeše so dnja wotewsacj, tuž wschu septembrej jedyn precz a pschidachu oktobrej, kiž měješe jenoź 30 dnjow. Runje tak sčinichu wotpowědnje ſ novembrom a dezembrom. Swjetsicha je kóžde 4 lěta pschestupne lěto, potom ma februar (mały rózk) 29 dnjow, kaž to loni bě.

*

— **„Sjenocjenstwo evangelistich Sserbow ſa Budyšin a wokolinu“** směje tón tydźeń štwórtk 22. małeho rozka wječor we 8 hodź. w Sserbſkim Domje žiwoju rozhladu zhromadźiznu. My nasche dobustawy a tej hoscheni na to kedźbliwe cžinimy, so je nasche sejdźenja nětko w zimnich měrzacach niz horjeka w sali, ale delka w tom ſejownim wotměwaju. Prožymy nalešnje, so bychu nasche dobustawy to ſwojim ſnatym a druhim evangelijim Sserbam ſohudźelike. Tón trócy posłtcži je so nam wot Měrczina Nowaka ważny pschednoschk wo evangelſtich wobdobach w Pólſtej. To budźe naschich Sserbow wěsće ſajimowacj. Tuž prožymy wo prawje bohaty wobdźel.

Wupisanje Simonowych stipendijow

Zeńſki hamt w Prazy (Zemský úřad v Praze) wupisuje serbske studentske stipendije z fonda P. J. Simona a to městna 3, 6, 7, 8, 9, 10 a 11, kóžde 2000 kč. lětnje.

Stipendije móža dóstać jenož studowacy z Hornjeje Łužicy, katolscy, z přiwuznstwa Simona, wosebje ći, kotříž chcedźa theologiju studować a w Serbach skutkować. Studenca dyrbja studować w Prazy na wustawje z čeſkej rěču a dyrbja derje serbsku rěč wobknježić. Stipendije móža też studowacy druhich wotrjadow dóstać, też holcy.

K próstwje dyrbja připołożene być: křćeńske łopjeno, wobkrućenje wo nabožinje, domowske łopjeno, wobkrućenje wo **wobknježenju serbskeje** rěče, wuswědčenje wo zamoženju a posledneje studijne wuswědčenje, a dyrbi so z posrědnistwom přisłušneho češkeho wustawa (abo prof. dra. J. Páty, Praha XII., Chodská 6) zapodać najpodźdźišo hač do 10. jutrownika 1933 Zeńskenu hamtej w Prazy.

*

— **Měšchańſke dźiwadło.** Dźensa póndźelu wječor ½9 hodź. hraje ſo opereta „Zbožowne pućowanje“. Pschi pěcnim pschedstajenju pjatk dobu ſebi opereta sahorjene pschipómnjace wopytowarſtwa a nowinarſtwo. Stónčnje sašo hudźba, kiž do wucha bźe, kiž ſobu ſynczisch a tak lohko ſašo njeſapomnitſch. Wutoru ſo w 19. abonementnym pschedstajenju A ſtarša opereta hraje. Pschedstajenje sapočnje ſo ½9 hodź. Sčetu wječor ½9 hodź. wosſpjetuje ſo ludowy kruch „Schtyrjo muſketerjo“. Tutón nowy kruch Sigmunda Grafa, kiž je tež „Njeſtónčnu drohu“ ſobuſpisał, mějesche tajſt jenſazitſi wuſpěch we měšchańſkim dźiwadle, jo móžemy jenoź w ſuperlatiwach wo nim rěčeć. Tutón kruch dyrbjał ſebi tóžby wobhladać. Schwórtk a pjatk wosſpjetuje ſo opereta „Zbožowne pućowanje“.

— **Sjawna pjenježna ſbérka w Budyšinje.** Techniſka nujowa pomoc, Budyſka wotnoſka, ma dowolnoſcej k pjenježnej ſbérzy wot 21. februara hač do 6. měrza 1933.

— **„Żelezna fronta“** běſche na njedźelu 19. februara taj nam policija powě, hromadnej manifeſtaziji namotwjała a jako rěčnikow kk. ſapóſtlanza němſkeho ježma Crišpiena, Maaſa a Kěžor pschipowědžiła. Do manifeſtazije wotmě ſo demonſtrazijti cjah, na kotrymž ſo nětko 1800 wožoſobow wobdźěli, mjes druhim ſ Drježdźan, Kamjenza, Wiſtopiz a wšow mjes Salomjom a Suborničzku. Demonſtrazija wotmě ſo hładzy hač na nětkore małe mjelnja nětkotrych cžłowdźow nazionalnych ſozialiſtow, kiž po měſcze wokolo cjahachu. Jako běſche Żelezna fronta ſo na Hłownym torhoſchczu k manifeſtaziji ſeſtupała, běſche nětkhe 50—60 nazionalnych ſozialiſtow na rózku Bohateje haſy a Hłowneho torhoſchcza a ſ jich rjadow da ſo ſtyſchcež wotpohlad mylenja manifeſtazije. Jako běſche ſo jim jdźelilo, ſo ſapóſtlanz Crišpien pschinjcź njemóže, ſcjahnychu ſo woni na Jitne wiki a ſo tam roſeſtejachu. Manifeſtazija wotmě ſo bjez wyſenja. Wichi domje dźěłacžeriſtich ſwjatkow (Sekſónza) ſo cjah Żeleſnje fronty roſpuſchcži. Mjes wobdźělnikami na cjahu, kommunistami a nazionalnymi ſozialiſtami pónidże na parkowańi pſched twarſtim hamtom k puſkam, kiž policija ſ nałožowanjom gumijowych klumpachow ſtónczi. Stónčnje dyrbjeſche policija Jitne witi bjez wužicža gumijoweho bijaka wuprózdnicź. Jako běchu wonkowne ſobuſtawy Żeleſnje fronty Budyſchin wopuſchczile, pokaſowachu měſchczanſke haſy ſašo ſnaty napohlad. Policiji njeběſche wjacy treba ſakhoczeć. 10 nazionalnych ſozialiſtow a 5 pschidźěłkuſchnikow němſkoſtatneje khorhoje dyrbjachu ſ pschičzin wótkotneje policije na ſtrašu bowješcź. Po ſtónczenju demonſtrazije jich ſašo puſchczichu.

— **Snatu Etu Pawlez** ſ Dźěžnikez, kotrejž je jakſanc do naſcheho měſta khodźicź, policija tajdźenc nóz pjanſt popadny a dla ſakałaneho nawróta do měſta do měſchczańſkeje arreſtowneje ſtadźi.

— **Paduſchi dobuchu** ſo w nozy ſ 14. februara do hoſtwinſkeje thěje na Kubſchiſkich honach a kradnychu Zeiſſki dalokowid, namóžniſli dalokowid ſnamki „Urania“ a 75 hoſtwinſkich patronow. We wězownje ſdźělenja proſcy kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje abo ſandarmſtwo w Kubſchizach.

— **Wuwinowany.** Hamtſki ſud w Połcžnicy běſche proviſijoweho laſtupnika Drježdźańſkeho ſawěžencžerſkeho towarſtwa „Gilde“ Joſefa Rózneta ſ Budyſchina dla jebanſtwa ſ 2 měſačnoma laſtwa laſnudźił. Rózner bo pschecžiwo wuſudej powoła. Na to jeho mała khłoſtańſka komora Budyſkeho krajneho ſudu wuwinowa.

Z **Radworja.** (Smjerć.) Wčera pokhowachmy na wosadnym kěrchowje našeho lubeho wjesnjana Jakuba Brankačka. Dołhi čas čerpješe na ežku žołdkowu khorosć. We swojim žiwjenju je mnoho skutkował za narod a wótčinu. Něšto lět běše tež zarjadował tudomneje wotnožki statneje pósty. K jeho poſlednjemu puću bě so zešło mnoho sobuźarowacych, mjez nimi też wojeſke towarſtwo a Bjesada, kotrejž już sobuſtaw zemrěty běše. Njech je jemu serbska zemja lohka.

Z **Kamjeneje** p. Radworja. (Wo Preiſec ſkalo.) Nowopřiprawjeny elektriſki powod do Preiſerec ſkały je so nětko do ſłużby ſtajił. Tukhwilu je ſkała napjelnjena z wodu, kotraž ma so najprjedy wuklumpać. Jena, z milinu čerjena klumpa njepřeſtawacy dźěła a wodu ze ſkały sréba, kotraž potom do pódlanſkeho přěrowa běži.

Z **Brěmjenja.** (Pſchepytowanje.) Saſudźeny tydźeń bě tu pſchepytowańſka komiſija pſchijěła a pſchepytowańſche należnoſcź wo tudomnych ſapalenjach w połslednim cžaſu. K pſchepytſchowanju běchu mnohi wjeſnjenjo pſcheprošcheni, kotříž mójachu to abo tamne wuprajicź wo hižo naſpomnjenej należnoſczi. Tutomu pſchepytſchowanju ſcjěhuje ſnano ſudniſke jednanje. Nadźijomnje budźe tuž mózno, ſapaleriow ſwěſcjicź. Też tu budźe ſtare pſchijšłowo: „Boże młynu mlěja pomału, ale ſuſowje drobne“, bjes dwěla wulku rólu hrajo.

Ze **Zdźěrje.** (Wopyt ſulſkeho rady.) Zaſudźeny pjatk wopyta tudomnu ludowu ſulu k. ſulſki rada Kral-Bubliwski. Tutón pſchijědże dopołdnja při započatku ſulſkeje wučby a wosta tu dwě hodźinje. We wſelakim ſo wobhonješe, też na dźěći ſtaješe praſenja. —

S **Wujezda** pola Bukeza. (Najſtarſcha wobydlerka wumrěła). Najſtarſcha wobydlerka naſchcje wſy Hańſa ſynd. Schidowa rodź. Dejſez je we wyſokej ſtarobje 888 lět 9 měſačow a 19 dnjow wumrěła.

S **Hodźija.** (Wobkhadne njeſboże.) Tu ſta ſo njedawno wobkhadne njeſboże na Budyſkej ſtatnej dróſe. Nakładny auto ſ mjiſakowa na Drježdźany jědźeſche a dźiwjche na naſchej wſy pola Brojerez hoſcheńca na horu horje jěcź. W tym wokomiku napſchecžo koleſařka pſchijědże a padze. So njeby auto koleſařku pſchejeł, wuhnu ſchofer na prawo. Tam wſchak pěſchi koleſař kólo cžiſchcežeſche. Nakładny auto perza ſo ſuwacź a ſaſwadźi wo kamjentny ſto'p. Koleſař ſo wjerchnu do pſchěrowa, jeho kolo ſo dołpolnje ſniczi. Koleſař ſo dale wažnje ſranił njeje.

Z **Khrošcic.** (Wólbny wunoſk do wokrjesneho wubjerka.) Knjez wjesnjanoſta Kokla je wólbny komiſar 6. wokrjesa za wólby do wokrjesneho wubjerka. Tutón wokrjes wopřija 37 wſow. We Wjenkec hoſcenu buchu wunoſki tuteje wólby ſtwórtk popołdnju zjawnje wuličene. 2 wólbnej namjetaj běštaj ſo zapodałoj. Prěni: kubleř a wjesnjanoſta Spitank ze Zejic, druhi: dźěłaćeř Knebel z Jawory. Prěni namjet dosta 3567 hłosow, druhi 642. Dokelž pak běše za jedyn mandat 1052 hłosow trěbnych, druha liſćina žaneho zapoſłanca njedosta. Tak su wšitcy štyrjo kandidatojo prěnjeje liſćiny woleni a to: kubleř J. Spitank ze Zejic, Fr. Rjenč, ryćeřkubleřſki nałeſnik we Worklecach, Mikławš Kósk, dźěłaćeř we Worklecach, J. Mróz, młynſki wobſedźeř w Sunowje. Wunoſki wſow su ſcéhowace: prěnje lićby woznamjenja, kolko zapoſłancow za prěni a druhi wólbny namjet swój hłós woteda): 1. Wučkecy 7,0 = 35,0, 2. Khanecy 7,0 = 42,0. 3. Kozarcy 7,0 = 35,0. 4. Khrošćicy 9,0 = 351,0. 5. Konjecy 7,0 = 133,0. 6. Wětenca 4,0 = 24,12. 7. Hrańca 6,0 = 24,0. 8. Hłupońca 42. = 36,18. 9. Wudwor 7,0 = 112,0. 10. Hórki 7,0 = 147,0. 11. Jawora 6,1 = 66,11. 12. Jělca 4,3 = 52,39. 13. Kašecy 6,0 = 54,0. 14. Mały Wosek atd. 5,2 = 85,34. 15. Kukow 5,2 = 85,34. 16. Łazk 6,0 = 36,0. 17. Lejno 6,0 4 90,0. 18. Miłočicy 3,4 = 42,56. 19. Nowosliey 5,2 = 60,24. 20. Njebjelčicy 3,4 = 87,116. 21. Nowe Měſtačko 2,0 = 2,0 (1 njeplaćiwy). 22. Nuknica 7,0 = 98,0. 23. Wotrow 4,2 = 104,52. 24. Pančicy 5,2 = 105,42. 25. Pěſkecy 5,2 = 95,38. 26. Worklecy 7,0 = 420,0. 27. Ralbicy 7,0 = 134,0. 28. Rózant 7,0 = 77,0. 29. Žuricy 7,0 = 98,0. 30. Smočkecy 6,1 = 108,18. 31. Smjerdźaca 5,0 = 60,0. 32. Sunow 7,0 = 175,0. 33. Swinańca 7,0 = 49,0. 34. Zejicy 6,0 = 42,0. 35. Casecy 3,2 = 6,4. 36. Serbſke Pazlicy 4,2 = 84,42. 37. Serńjany 6,1 = 84,14.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

— **Wuhłady na wjedro ſa jutſiſchu wutoru:** Njenje, wodnjo trochu miliſcho.

Zaſo ſmjertne wopory

Hdyž nazjonalni ſazialiſtojo njedźelu w Eiſenſchlagu pola Kamjenjcy wokolo cžahachu, puſchi mjes nazionalnymi ſozialiſtami a pschiwiſnikami němſkoſtatneje khorhoje naſtachu. Jeneho muża němſkoſtatneje khorhoje ſ nożom cžeſko ſranichu; po puću do khorotwnje je wumrjel.

*

W Doberanje pola Roſtoka ſo na tšelnich pſchiſłuſchnizy němſkoſtatneje khorhoje ſhromadźichu. Też kommunistojo ſo k nim pſchidachu. Do nazionalnych ſozialiſtow, kotříž ſo ſ Roſtoka wróćachu, ſrašychu. Pſchi tym ſo nětko 30 króć tšeli. Dweju nazionalneju ſozialiſtoma a dźewjeru muži němſkoſtatneje khorhoje ſu cžeſko ſranjenych do Roſtokſkeje khorownje donjeſli. Jedyn muž němſkoſtatn. khorhoje je mjes tym wumrjel.

* **Symne wjedro, kotrejž je ſo wróćiło, budźe ſnadź dźěje tracź. S Ruſkeje ſymny powětr pſchichađa. W Königsberku w Raušchej Pruſkej mějachu hižo 14 ſtopnjow nije nicžli.**

* **W Mišnuje nowy 200 metrow dołhi móſt město ſtareho nad Łobjom natwarja. Wón budźe ſ worzłowych noſchakow wobſtaci, kotrejž budźa na betonowych ſtołpach ſtejecź. 150 nuſowych dźěłaćerjow dźěło wuwjedźe.**

* **Pola Newyorka na Long-Islandu je ſo wulka lětadłowa kónja ſ wohnjom ſniczila. Pſchi tym ſu ſo někotre wuczbne lěadła a dźewjecź drohich amfibiſkich lětadłow ſniczile.**

Rusko-francowſki pakt do mocy ſtupił

W ruſkim ſwonkownym kommiſarjatu ſtej ſo potwjerdźajej ſliſcjnje franzowſko-ruſkeho pakta njenadpadnjenja mjes Kražinſkim a franzowſkim pósłanzom de Jeanom ſamjenjałej. Zentralny wukonjacy komitej je pakt njenadpadnjenja potwjerdźił, na cžož je pakt 16. februara do mocy ſtupił.

Swójbne powěſće

Zemrěła: Helena Marta Grundmannowa w Jelenjowje pola Kamjenza, 53 lět; khowanje je dźenja póndźelu.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerſ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad

Póndželu 20. maleho róžka 1933.

Burza stóžicho soldženu fijelovu hódži w zyle pschezschehnym ménjenjom. Wukrajni wérzeschcjo so pjenjezny kurs wérzeschpytanjo do némjerje republiki pažeranych pjenjes docjahaja. Kurzje akzijow so khwežowachu. Kurzy rentowych a dolžnich lisczinow dale postupowachu.

Dr. Luxemburg, rjanšker republiki holowdarski ministr, hotuje so z nowym zlom na drjewo, kótr, mjasto **a** klinje tuki, nalche lešnišnow a skotarskow dale schitacz. Tele pschiwarjaty maja wobkat swojej stronje. Pomyschene zla wodža sahe krajam, nam tele wuplody padawachu. Tute jako je swojeje stronje so wobarjaja pschezsiwo do wosej wudželkow nemitskeje industrije. Hdyž nasche pschemyslo abo industrija njemamóže swoje wudžélki do wukraja nawandrjowacz, dyrbi dželacerjow pschesce z Dželacerje bjes jich zlehi njemóže tello lejowjenskeje potrebnych kupowacz, jelizo tako nakhowam jastiskom a rataryskom wadzi. Mosaz tu a tam špotkom byl, hdy bnchu so z jeho samjenjom wjele bohatše dawkowe cježe. Do wójny pražchanu so latkim lukinam radu kóždy dan lježe wot jednoho na jeho. Dželacerjow mamy na jeje mésto rataršku lonwan. Za jeje wuwjedzenje pjezi rataršk wot jednoho wob 12 do dwójze 5 pschesadži njemóže chcesz starej faktarjej radze porodzenje so je so ja lepsche rataršku mjenje starsch kaz wjele rataršku komoru. Tole je jenicki pschikład z [illegible]. W jenim naskupanju mósemy dr. Luxemburgej [illegible] wjeselcz. W mésto invalidneho samjenja [illegible] wjeselcz lutowanje. Wobsezi buchu mu drohi wuplaczowanje [illegible] wopada wuhladneho towaršerja. Pjenjezy pažerane [illegible] pod stipnym dohladom stajze nalmowanje [illegible]. Dželacerjow bo, hdyž je kto dolanoze invalidom [illegible] wot nékotrje 30.000 hr. wuplaczene dostał. Z dwjema pjecjma pjecjemi méhł do konza swojich dnjow žiwy bycz a [illegible] wjeselcz. Wo tym hyp pjenjes sawostajił. To bu [illegible] pjenjezy luchu jeho w rataršku a hop dowolne njepschedsche dželo.

Prodnitowe wit [illegible] w Warsinje kupi [illegible] wot jworstnje [illegible] pschikładowanje placzisny. Powschitkne placzisny rolnarjow [illegible] rataršku swoje zito za powschitkne wjerschne placzisny. Tehodla njeje na wotach zito wjazy tak z dnje. We swojom jenije pschcisna a rožka dale njepotrebnje. Za [illegible] nalepowanju so placzisny [illegible] wot wobsedowadla. Swak je we wowsku. Za njón je rolnarjow [illegible] 15 pf. wjazy hacz pjatk hdžadla. Naimjelt je wsch postupi we 5 wj.

Sdobolu placzisne w Warsinje [illegible]:

pschenica: 9,80—9,90 9,90 9,90 hr., rožki: 7,75 hacz 7,85 (7,70—7,80 hr., jenjenica, nalelajicho: 8,25 hacz 8,75 hr., najwetschko: 8,25 (7,90 8,200 hr., wowsa: 6,25—6,20 5,70 5,85 hr.,

w tendencjonelnym nalelowanju:

pschenica:

sa mjeru: 10,58—10,55 (10,22 hr.,
sa mejn: 10,67—10,60 (10,32 10,37 hr.,

rožki:

sa mjeru: 8,55—8,50 (8,22 8,25 hr.,
sa mejn: 8,67 8,58 8,52 8,57 hr.,

wowsa:

sa mejn: 6,93—6,83 (6,32) 6,31 hr.
sa mjeru: 6,77—6,55 (6,15—6,17 hr.,

Placzisny w pjatak su placzisny nadschidnich wikow. Schjez pak tute nalewanjenje njejdu, so njepschemenichu.

Zemjanje mit we Wajerzych.

Sobotu 18. februara [illegible] padnidnich 1:98 prosjtowy a 5 hrjatkow. Prodanych [illegible] 6 wahonow 9 hacz 11 hr., 6—8 [illegible] 11 hacz 13 hr., 8—10 [illegible] 13 hacz 15 hr., najwjetschi [illegible] 70 m. 32 hr. Wahi pschi zyahu 3—5 mjerzne 50 hacz 70 [illegible].

Hamtde a [illegible] pezerje.

Dyrbjenske pschihodowanja.

Wutoru 21. februara 1933

w Kamjenzu w hjerbarni „We krónprinzej", dop. w 9 hodź.: Pschedawanje bjka;

w Njebjelczach w Serbskej gmejnskej, dop. w 9 hodź.: Nékotre 150 zemjerskich bérnow w hromadze;

w Pratzach w Lužicz hotelu, dop. w 10 hodź.: Elektrizita lampa we tabernje;

w Kulowje w Natuschcj hotelowej, dop. w 11 hodź.: Zentrifuga.

Konkurjowe powéscze.

Sond w Lubiju je konkurs wotewrił nad jamažjenjom Mobilijarny [illegible] hajaš Lubij [illegible] druhdy) z wob. ruk. w Lubiju, za hrjadowku prominrta dr. Wuiczka pomjenowanych. 1. termin za budže pjatk 17. 3. 33. 2. termin pak 21. 3. 33. Wobd dop. w 10 hodź. na sudnistwje w Lubiju.

Plačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje za tunu ako 1000 kg, nowak 10% wa

Plačizny po złotej hriwnje

	18. 2.	17. 2.		18. 2.	17. 2.
pschenica	1.10-1.08	1.06-1.04	rjenc	1.20-1.18	12,0-11,8
rožka	155-157	155-157	rožka	155-157	13,5-15,5
jačmjeń, nal.	—	—	nadre lunjne	8,60-10,0	8,60-11,0
jačmjeń wowsa	165-170	165-170	tolte lunjne	11,5-12,7	11,5-12,7
kukurjca	118-124	111-12	zwadelle	17,0-21,0	17,0-21,0
pšeńć muka	—	—	rane wosuške	—	—
rżana muka	33,5-36,6	3,0-6	rane wosuške	1-6)	10,80
pš. wotruby	20,0-22,0	20,2-22,2	such.truhanć	8,61	8,60
rżane „	8,80-9,75	8,8-9,8	pern. kra'ne	1,75-2,1	1,80-2,15
rapa	3,70-9,0	3,6-8,0	syno, 50 kg	1,75-2,1	1,80-2,15
hróch Viktor	—	—	rżana stoma	0,55-0,7	0,6-0,8
lane symjo	20,0-23,0	20,0-23,0	pšeńć. „	0,40-0,65	0,45-0,65
plohuški	—	—	wowsna „	0,41-0,	0,45-0,65
	12,0-13,	12,0-13,6	lučna	0,4 -0,6	0,5-0,65

Nadpadnik na noweho amerikanskeho presidenta a wukbowařka živenja presidenta.

Italkan Zangara [illegible] pschi [illegible] pjesłyšowanju. Wón mjeješe wotpokład, pschi powitanju Roosevelta w Miami presidenta zatrělić. Kulka z jeho revolwera pak misny a zrani čežko wyšscheho mešćanstu mésta Chicago a tři druhe wesoby.

Mandželska lekarja Mrs. Croll, kotraž pri Sestym wutrělu wot spody do nadpadnikoweje ruki dyri a z tym nowemu presidentej Zjednoczenych statow Roosevelej živenje wukhowa.

Swóbny wječork serbskeho towarstwa „Jědlenki" w Bartskej Dubrawcy

Njech je kaž [illegible] lěto wjele [illegible] pschinjesło, Historija nětkły rozsudzi, jak [illegible] nam rubiła do słowjanskeje wzajemnosće. Sawerna serbska mysl njeda so pomjerjeć. Njeda šebi rubicu wšu na pschecz. Pobožny serbski lud wěri, lo je Bóh wjerschny we wschich mónty. Nimale [illegible] lubowanym hórcu i tom a lěsom wobdala leži wjelka Barska Dubrawa, mjenowana. Tam [illegible] Serbja a Serbowki [illegible] ruku dżerja wukoło serbski krajobrazowski špork, we kotrym lubosće. Wot inteligenzy nimale wopuschczerjom je we šwérnych kemšach [illegible] ludu šamohu cyrkwi [illegible] lutherskim Serbam wubudzi šwérnych njedelnow [illegible].

Wčera [illegible] [illegible] lutonu towarstwom psched dwěma [illegible] tonej. Tehdom rozdowach so wjeselcko cjitko z [illegible] nja. Sródženu sobotu na šwójbny wječork pschepro[illegible] ledma šwojim wocam wérjachny. Wobschérna [illegible] bila posłuš Serbow a Serbowkow a wjesnje kej[illegible] mlodžiny. Nasche pschestajenje rolczejcho, jako [illegible] šjednoczenja do šyrokeho mjechanskeho khora, nam [illegible] njeje šprjw za lubowom wustajnje a je [illegible] dwě [illegible] blošnje. S kótrej wjernej [illegible] wjeselcu [illegible] [illegible] njetje mlode Serbowki je šwojim jasnym hłosom [illegible] ja lubowom, lyšo we nalěcju a pschihadżanym [illegible] šerbskeje narodnoscje je šamjsko dremanja.

Dołhi porjad [illegible] pschestorhujnych [illegible] wotchli na Dubrawskej [illegible], Barskim hermanie a khojejnej [illegible] a tak dale. Jara rjenje pschedwjedschu [illegible] Stažki, [illegible] a [illegible] Dejka na „kwasjanje pucjowanju". Jara [illegible] bu tež [illegible] [illegible] wustup [illegible] Rostołcz a [illegible] Lišcha. Wschitkim, [illegible] wschitkim ha šmérn [illegible] wjeselk haš na najbližnjicho porjenschcz, [illegible] [illegible] [illegible]. Wšo [illegible] [illegible] [illegible]

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domju w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhowkam cólneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na tak žiwjenja dospolnje běžny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent krótkim listom zawěsćatrej banky wozjewić, zranjeny dyrbi nyńkom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbi so banzy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnia nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 44 — Budyšin — Wutoru, 21. februara 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Göringowy wukaz za wyšnosće

Němski kommišar za Pruisku jmutskowne ministerstwo, Göring, je wukas wudał, wo kotrymž policiji poruča, so wšitke nacionalsocialistiske wudyrnym a druhim wotdźelenjam njepřećelnje napřećiwo stupacy abo je žadne přećiwnosće hladacy. Göring wjele bóle woča kuje, so budze policija a tymle stat tworjacymi organisacijemi w najlěpšej přehladnosći wobtkadźeć. Podła toho dyrbi policija wšo dźěło za nacionalne sambłoh a nacionalnu propagandu se wšěmi mozami podpěrować. Policajske wobmjezowanja smědźa so přećiwno nim jenoź w najnuzniših padach nałožeć.

Za to dyrbi so samopasnosćam statej njepřećelnych organisacijow a najwótrišimi předkami napřećiwo stupać.

Přećiwo kommunistiskim trasćacym činam dyrbi so a najwjetšej krutosći postupować a so přećiwno nim, kaž je trjeba, bjeswobkladnje bróń nałožić. Policajskich zakonikow, kotrež wjele winowatosće wukonjeja, tšelne krune trjebaju, za njedźiwajo na sćěhowki kuju. Schtož dale je wopačnym dźiwanjom sapraji, ma khlostaństopravne přehlady wočakać. Schkitanje nazionalneho wobydlerstwa, kotrež je přećezo sago we wobšmědźenjom žiwjeho powołanja wobmjezowane, žada sebi, so bychu přećiwnosće z masowym demonstracijam, njedowolenym zhromadźiznam, wotkazanjenjam, namolwjenjam k wjelewěrcherstwe a krajnej přećerdźe, zhromadnemu strajkej, sběžkej, nowemu přećestupjenjam a druhim khostajonnym zamotanjosćam kajerjow měra sakońše postajenja nanajwótrišeho naložowali. Kóždy sastojnik ma sebi stajnje přećed wočy dźerżeć, so wotžanje jeneje naprawy cźežo waži, hač skutkowne symliki přehi wukonjenju. Wočakuju a horcźišam, so žo wschitcy sastojnicy so mnu i jena cźuja w armeje, so by so k pobrunjenjom a sesapichnjenjom wjetšich narodnych mozow nasća wótcźina hrožazemu rozpadej wukhowała.

Dalše ratařske pomocne naprawy

Zaśrjedź tydźenja nowy mjenowy wukas wuńdźe, kotryž nowe **ratařske pomozne naprawy** přehinjeje. Přehede wšěm kmjenam za **přichiberki za wuporjedźenja twarjenjow,** kotrež žu so dotal jenož na měšćanjanske twarjenja dawale, teź za wjesne **twarjenja** wuwjazowaco. Tele přichiberki budźa so jenoź za domiše, ale teź za hospodarske twarjenja, kaž stajnje a brožnje atd. dawacź.

Nowe ratařske cła

„Němski nawdźichnit" je nowy wukas wo ratařskich nowych naprawach wojjewił. Mjes druhim so nowe zła na tak sa: hejdyšchki, hroch, pizowaje kuny, jelenu pizu, wšelaty a běły kał, žołotej, žyry žiwinjazy a hušazy tuk, dźiwjazy łój, twarožk, šhusćene mlećko, cźerśiwe mórśe ryby, sprotty, karpy, liny, pśtruhi, hasće, schejzki a pezokazy mjo.

Brüning wo wólbach rěčał

Předs awšchi němski kanzler dr. **Brüning** je njedźelu wječor we Würzburgu w dwěmaj zhromadźiznomaj žiwoju prawju wólbnu rěcź mět. W njej nětcźiske kujeżerstwo wótre kritikowaše. Wobzeže wustajenje němskich komisarow w němskich krajach z rosćudźenosću wotpokasowaše. Němske kujeżerstwo so nětkole z jeneho experimenta do druheho hnaa. Mjes tym io žu so předy plecźišnje sjawnje cźinili, so wone nětko sady kuliżow dźeżaju. Nusowe wukasy, kotrež je kujeżerstwo wudało, njeschinja na njeho sacźischcź, so žu po schtwrtčetnym planje natwarjene. Nječnik so teź na to bórschescze, so němske kujeżerstwo njeje na prajaceho wotwołowało, kotrež je jemu zentrumska strona w žiwojim cźežu přechedpołożiła.

Na podobne waschnje je dr. Brüning i dwěmaj rěcźomaj w Ravensburgu a Biberachu němske kujeżerstwo pohrdźował.

Brüning potom **k praaschenjam wikowaańseje politiki** přehrdźe. Teź tu wón jenotlive naprawy němskeho kujeżerstwa kritikowaše. Po jeho měnjenju so i wikowańskej politiku nětcźiskeho kujeżerstwa biesdźešosći njemóże smjenschicź. Wukonjaszy wuběrk je smylk. Potom so dr. Brüning přećerdźo personalnej politiży němskeho kujeżerstwa a přećiwno wobmjezowanju žwobody sjawneho měnjenja wuprajl. Runje ludej, kotrež dyrbi wo žwoju swonkownu politiku žwobodu rosćudnje wojować, njeńmě so žwobodu měnjenja rubicź. Na kónzu žwoje rěcze dr. Brüning praji, so budze zentrumska strona z kóždym kujeżerstwom dźełacź, kotrež wurunanje mješ ludowymi stawami, kotrež woprawdźe khcesćijanisko-positiwny programm sastupnje a kotrež je wnstawje žiwerne. **Zentrumska strona budże wojowacź a so njeda pottóczicź.**

Wo nusowych wukasach dr. Brüning praji, so je wotložene prjedawšchich nusowych wukasow powitał. Teź zentrumska strona bě žebi wotmyślila, nusowe wukasy sćahować. Rěcźnik praschenje přechepyta, hacź je i wuzitkom było, gdo za sćót a mjazo powjetschcź. Teź podpjera za žitne wiki budśiske wjetschi wuspěch měła, hdy budźichu so pjenjezy z spočatku žujow wudale. Brüning politiku žwojeje strony sakitowasche. Zentrumska strona je stajnje hotowa była, pscheraženu murju sakitacź, hdyž žu zentrum na pomoz sawołaali. Wón je to cźinił kaž stari wojazy, njeleźe, ani žlowežka njeschkmwschi. Zentrumska strona towarišaa so i tej samej rosćudźenosći kaž prjedy do wólbneho wojowanja dźe.

Sudniska přikaznja přeciwo wólbnemu plakatej

Wobstórźby pscheciwo Braunej so žndnišy wujaśnjeja.

Prjedawschi pruski minister Braun a Severing staj pscherźiwo spśiarźej a rosschérjerskej nazionalnosocialistiskeho plakata „dwaj milijonaj so kradnjetaj" w Königsberku napkwoinu pschikaznju wuskutkowałoj, po kotrejž so kóždemu, kotryž chze so pjenjezy wo khlostanja njewobmjesowaneje wyšokosće abo jatby hacź do schéjcź měźazow sminyeź, sakasuje, rěcze rosschérjerej,

1. so staj Braun a Severing **dwaj milijonaj** je statneje móschnje kradnyłoj,
2. so staj wonaj i dwěmaj milijonomaj, kotrejž staj musu cźerpjazemu ludej dźełacźerjow, burow a měschćanow wudrěłoj, pscheciwo žwobodnišemu hibanju Adolfa Hitlera wojowałoj,
3. so staj wonaj **cźerwjenaj pscheradnikaj kraja,**
4. so staj **ludowe pjenjezy pschekschiwiłoj,**
5. so staj widnė protokolle wotschroniłoj,
6. so staj cźerwjenaj parasitaj.

Pschikaznja žo na to sałožuje, so dyrbi teź politiske wojowanje pscheciwnikowu wobžobinłki cźesći kódźbu měcź, a so tež prowokowanju nachwaćiwo pschiwo, hdyž so politikarni pscheciwnikej we wólbnym wojowanju njedopuschane pschenóżenja porokuja. Rosschérjenja wobschkóžby, so staja dwaj milijonaj hriwnow a hischce druhich statnych pjenjezi k wólbnej agitaziji wuśiłoj, žu Braunej a Severinoej hižo we wólbnych shromadźiznach cźinili. Pschepschdźe[illegible] pscheciwo tutomu porokej wobarać.

Zakazn'a centrumskich nowin so wróćiła

Němski kommišar za Prusku je žobotu wjecźor „Germanin" a wschě druhe nowiny, kotrež běchu wólbne napominanje němskich katolskich jwjatkow wocźischczałe, na tři dny sakasał. Kujeżerstwowa pruska nowinska žlužba k tomu žledowaje powě:

Njedźelu dopołdnja je žo rosrěčenje mjes prjedawschimi němskim kanzlerom dr. **Marxom**, pschedhydnu němsk. katolskim [illegible] generalnym sekretarom zentrumskeje strony, **dr. Bockelom** a němskim kommišarom za pruske jmutskowne ministerstwo, němskim ministrom **Göringom**, wotměło. W tymle rosrěčenju staj **dr. Marx** a **dr. Bockel** prajiłoj, so měnitaj, so w smyśle katolskich jwjatkow, kotrež žu napominanje podpiśałe, cźinitaj, hdyž prajitaj, so w napominanju na žane waschnje njeje ischchiwdźenje abo słomyślne wohanjenje němskeho kujeżerstwa měnjene, ale so je w napominanju staroseć za politiske roswicze wuprajena, k kotremuž może po měnjenju katolskich jwjatkow pschi chod dowjeść. Na to je žo němski minister **Göring** rosžnjdźił, hižo wobjamknjene rjidnjowne sakalanje nowin wróćiłoj, dokelž je žo z tutym rosžaśnjenjom kujeżerstwowemu stejschcźu dosćeźinjenje dosta'o.

Dr. Frick žada, so bychu žo „Münchner Neueste Nachrichten" sakalale.

Němske jmutskowne ministerstwo je bayerske kujeżerstwo namolwiło, so by „Münchner Neueste Nachrichten" na tři dny sakasało, dokelž žu wone njewěrnu powěźcź rosschérile, so je Hitler tomu sadźiwał, so by žo sapkaćenje khorobnych wopišmow wotstroniło.

Wopačne powěsće

Kronprynz Rupprecht ma žo bayerske statny prezident sćinić.

W Barlinje bě žo powěźcź rosschérila, so chzedża w Bayerskej **statneho prezidenta postajić,** a so je sa tola zastojnstwo **bayerski kronprynz Rupprecht** wubrany. Bayerski statny sekretar Schäffer bě pjerza tele dny w Barlinje wo tym jednał. Kaž žu „Münchner Neueste Nachrichten" i wobhoniteje strony zhonźe, njejstej ani bayerske statne kujeżerstwo ani bayerska ludowa strona žanych krocźelow cźinitej, so bychtej myśl wo postajenju bayerskeho statneho prezidenta do skutka stajitej.

Awstriska nochce so francowskemu a jendźelskemu ultimatej podćisnyć

Awstriski nameśtny kanzler **Winkler** je w sastupnjej zhromadźiznje awstriskeho landbunda předs 400 wołobami rěcź mět, w kotrejž je žo teź z přeschémykanjom italskich brónjow sadeŕał. Mjes druhim je prajił, so je žo z tej należnosću Awstrika do cźežeje krizy sćahnyła. Po jeho měnjenju žo francowsko-jendźelske žadanje z njewobwisnosću a dostojnosću zwobodneho stata, kajkiż je Awstrika, njesnješe. Winkler pak njeje prajił, z wotkel by Awstrika nowe pożeżonku dostała, hdy bychtaj Francowska a Jendźelska ju nju njerukowaałej. Awstrika je w njelubym cźežnje.

Francowska swo'e wójnske łódźstwo pow'etša

Francowski wójnski minister **Laygurs** je w létnej zhromadźiznje „Wójnske łódźstwo" wo położenju francowskeho wójnskeho namórnistwa rěcźał. Laygurs praji, so je žo ja francowske wójnske namórnistwo nowy cźaaš sapocźał. Francowske wójnske namórnistwo je žo hłowny faktor we žwětowej politiży sćinił. W lěcźe 1925 je wěste reformy pschewjedło, i kotrymiż je žo womłodźiło a sesylniło a žo po nusnosćach nětcźiskeje politiki složiło. Nětcźiske žniženje wudawkow za wójnske namórnistwo w létnischim statnym hospodarskim planje je jenož nałkwilne a teź na žane waschnje łódźstwowy twarški programm njewobmjesuje. [illegible] za wjac 70000 tonowskeho [illegible] „Dünkirchen" žo ani njesajtaji ani žo njespomalschi. Knjeżerstwo je žo rosžnjdźiło, so twar wschech łódźow twarskeho programma létow 1931 a 1932 sapocźeć da.

Francowski lud přeciwo pow'etšen'u dawkow protestował

So by žo njedostatk w francowskich statnych finanzach wurunał, je deputérika komora dyrbjała wjetsche dawki pschihwolicź a žodowm sastojnikam nuzni zkrócźiła. Francowski lud je powschitkownje słutawy. Jara bolośnje sacźuwa, so je nusowany, nětko žiwoje žiwjenje pjenjezy wjelo do nalutowanje do statneje pokładnje nuźować. Załožena njespokojnosć pscheš zyłu Francowsku dźe. So bychu pódcźiwo skrócźenju midy protestowali, žu wschitcy sastojnicy a pschistajeńy pónźelu dopołdnja połdra hodźiny žiwoje dźełco sastajili. Hacź runje je straił jenoź krótki cźaš trał, je žo tola sjawne žiwjenje i nim na njeluże waschnje sanulało. Pschi strajku žu žo wschitke sjawne pschedewka cźa, kaž **drohowa železniza, podzemska železniza, telefonowanja, pósta, milinarnje, plunarnje, lubakowa industrija a wschě městowe a statne sarjadnistwa wobdźelile. Telefonowy wobchad i tukrajom a wukrajom je žo wot 1/12 hacź do 1 hodź. sastajił.** Pschistajenjeńy a sastojnicy wobkhadnych towarišstwow žu žo napominali, so bychu žwojedźelo na 30 minutow pschetorhnyli. Teź hłowna pósta je sa khwilu wrota sawrjela, tak so je žo zyłe sjawne žiwjenje w zyłej Francowskej do njeporjada pschinjeło.

Teź wuczerjo žu žo protestowankskemu hibanju pschisamknyli a žu schulske wuczby popołdnju pot hodźiny posdźišcho sapocźeli. S tutym strajkom chzedża ludowe sastupnistwa wottrasćicź, w pschichodze znowa dawki powjetschicź ako nowe dawki sawjeść. Zana dźełne pak je, hacź ho se strajkom tutón wotpohlad dozbeże. So by žo zabud we statnym sarjadnistwje sakhowal, dyrbja so statne wudawki a dochody wurunacź. To móże so jenoź i wobmjesowanjom nětcźich. wudawkow, pak i powjetschenjom wobstejacych dawkow, pak se sawjedźenjom nowych dawkow dospicź.

Japanska ze Zwjazka Ludow wustupi

Japanske knježerstwo je so stónčnje rozsudźiło, se Zwjazka Ludow wustupić, jeli so by zhromadźizna Swjazka Ludow rosprajenju pschichłoßowała, kotrež je 19 sta waru wotkrył Swjazka Ludow w mandžuskim praschenju nałožał. Japanska ł wěstosću wočakuje, so zhromadźizna Swjazka Ludow tute rosprawu pschijimna.

Alkoholski zakoń w Americy so wotstronił

Representantski dom Sjednoćenych statow połnoźneje Ameriki je runje kaž hižo senat ł dwěsćeźinowolskej wjetschinu jakanjowy nacźisk pschijał, ł kotrymž so sakazuja alkoholstich napitkow wotstroni. Nětko dyrbitej hischće dwě tśeśinje widźich 48 swjazkowych statow, potajlim 36 swjazkowych statow, wottstrowjenju sakazanje pschihłoßowaś.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 21. februara 1933.

— **Wo wjedrje.** Wczora wječor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer —3 a thermometer wodnjo +1. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer —6 a thermometer w nozy —7. Wjedro so mało pschemeni. Schtśelcza je dale na cyłne zchła a pokazuje nětko na cyłny poczah. Wyschina cyłnje so wot Atlantiskeho oceana pśiches Zeuźelku hač do frjedźnoje Europy. Wot tu lažuje je kyłnej wyschinu nad połnoźnej Europu a sewjernym abo połnoźnym ładowym morjom. Wot tam dostawamy tukawiu pschipływ tymnich powětrow ł tuchu ładowemu kuntu. Pomjo wětrowowych je zaso cyłnje wyschinu pschi. Se hewjera abo połnoźy pśichłodźa pśiches śewjerne morjo so hibajo nozna. Na nalche wjedro

Listynošeŕ

pśijima hač do 25. kóždeho měsaca skazanki na „Serbsko Nowiny". Luby čitarjo, je potajkim hišće čas, napominaś swojeho pśeźela abo susoda, zo by sebi skazał **jeničku serbsku dźenik.**

Mjez zymu a naléćom?

Mamy wot wěsteho cźasa žałostnu „wjedrowu" schmjatanźu. Wjedro nima jednotny ras a lajk jśyła ani njewě, hač to hischće **mamy** rasnu **symu** abo hač jo to pozdejše cźahanje **mjez symu a naléćom.** Wjedrarjo pał to mjenu „**pśesymske wjedro**" a i toho **my** móhli śudźeś, so njewerja do nawrót a wopra**teje symy a so hižo wěrja do zosanja symy.** Ale ź **ho** woni myla a **my** ł nimi.

We wulkim rótku wótcahnu **śurowu** tschitanu **fibirskimi mozami. We** mało śuchu a symjśich **rjow** kosa **lśiny. Potom so ras wjedra** nałe **ni. Temperatury stupachu a mějachmy druhu** hižo **hotowe** nałśnje **wjedro. A potom so wjedro wa pschemęni. A tak wjedro so zaneny** prawje **hischće. Tak bě pschewulka tschěśanza, so ho** tśi**styksche, pak bě sahy pschećopko, so kóždy tajke** wjedro **sacźuwa sa njepschirodne.**

A potom ho naras sahy ł połnozy symny powětr **nam doby. A potom mějachmy ras njewjedro** śrěd **symy. Symśe njewjedro ł hrimanjom a błyskami. To symśe njewjedro pak so puschcźi jenoź w Bramborskej. Tajke symśe njewjedra ho mjenuju pschez wotmjesuja na wěstu krajinu. S njewjedrom so pschiwali śurowy śněhowy wichor, kiž tu a tam wjele schkody nacźini? Tu a tam so pucźe sawěchu ł hłobrtkimi śnjezemi, kiž wobthad hacźachu. A hlej, po mjeczelach temperatury sahy stupachu a śněhi tajachu. Tola niź dokkadnje. Sahy mjerśnjesche, sahy śněh padasche, ł cźasami symnje stónżo so wudobywa sesadny mróczelow a tak to hižo dale. Że to hotowe hapriclejše wjedro a ludźo njewěźa, na cźim śu. Wěso tuto wjedro też jara tyje khripje.**

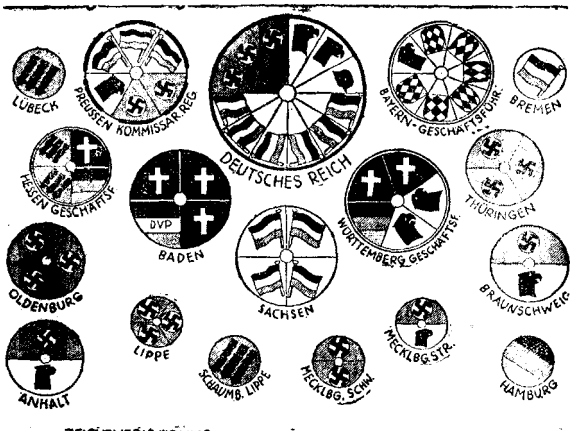
A my tola trjebamy so**lidne wjedro, na kotrež my ho ļpuschcźeć a ho po nim měć. Tajka njewjedro ļtija a schmjatańa naš njemóże swjeselicź. A** pak **je tónz makeho róžka a nětko mógło poprawom hiž lěto pschinjeć. Wobudźak wjedrarjo praja, ło sahy syma wěścźi nam też sahne nakto. Nadźijomnje ja prawje!**

*

— **Farař Berg ła Budyšeho primariuża wolenu.** Kaž nam ewangelusch. zyrkwinske pschedstejerstwo **ławi.** Pětra sdźeli, je wobsadne sastupjerstwo we **ławim** posedźenju 20. febr. mělo wolicź w należnosći wobsadźenja prěnjeho jarskeho měsna. Patron běsche **namjetował** kł. **ta**rarja Berga-Budyšeho, domšeho **předarja ł Kirchhacha**-Dźezdźanskeho a fararja lic. Vettera-Seiffennersdorfskeho. Po tym so běsche wobsadne sastupjerstwo wobsamtło, so wot hóstnych předowanjow wothlada, so **ł.** farař Berg ł 28 hłosami se 36 wotdatych płackich **hłosow** (pschitomnych běsche 37 **ławstawow**) **sa** prěnj**ta**rarja Pětrowjeje wobsady (duchownego primarja wolesche. Rjech Wóh **ławoje** zohnowanje na tuto **samknjenje** połoži!

— **Měschczanske dźiwadło.** Dźensa wutoru so w abonementnym pschedstajenju A napowdpschichnjska operetka teje hranjeje doby „Zbožowne pućowanje" wobu. Tuta operetka je so w Budyschinje ł tajkim pśaju pschijała, kaž to ju dotho wjacy nahromadź wótšiła. by „Zbožowne pućowanje" hischće zbožowniše nila, direktrija měschczanskeho dźiwadła płaći kózdym **ławstejnju** tutaje operety „jšibu do módrych" we wobuwym antobusu wulosuje. Sotsedni draje so wa**ławe** cźinowna „Schtyrju muzikerioju". Sotsedni pay. 15 braje so hischće ras pšna operetka „Wjsyka frau". Wo na pśicza pschi tutom powodźinskim pschedstajenju 20, 30, 50, 60, 80 a 100 pj. Lóżowanske karty wuka tanje pschedwjeczor.

— **Budyski dźiwadławy bil 1933!** Sobotu 4. měrca wotpołdnja zbohužnemu Budyskemu měschczanskemu dźiwadłu w šalowaj skrónje swój krótki zwjesony wumjeńcow. Sobu cźor pschinjesche wulki wotmjenjazy a wopyn, dwě rozmaite lapale, tombolu, jedlowe, winowe a pawowe stany a wjele lake druhe pschekwapjenja. Sstupne liczby pschedwa

Němske knježerstwo a knježerstwa krajow w jich politiskim zestajenju.

Naša rysowanka pokazuje, kak wšelakore su nětkle knježerstwa němskeho stata a jenotliwey němskich krajow zestajane. Druhi zjew dźensnišeho położenja je wulka lička wobkhodnych knježerstwow, kiž so njemóža wjacy zepjerać na wjetsinu w sejmje.

Hózdź

6] **(Pokraźowanje.)**

Dajcźe mi ruku!" Matej hnuty rjekny; „Wy śće jako miłosćiwy Samaritan słutkował. Ale wotkal mějeschcźe telko šmužitośće, so k wukładowanju dźeśe, psched kotrymaj žu wschitcy wośćěkali, a k kotrymaj ho też Waschi powołanźin towaršichoju njewěrja?"

„Schtó je mi šmužitośe dał, ło praschcźe?" źid šmapschećiwi. „Tón hójbź tamle, a potom waschе porok! Lěkař wschał ło žameho cźerta bojeć njedyrbi, cźim mjenje móra; mi wał ło žyła njesda, ło je to mór, schtoź je źidow šmotaʻo. Ale korcźmarja w tśoch šipach a jeho žonu šym pschi tom wotšajił, dokelź jimaj doświerju, ło budźeschtaj hewak thorjeju zuśinikow na dróhu won cźišnjeć daloj. Natykowaza šnano thorjeć je; tuž też šym ło wotwlakował, wam ruku dać a budu ło też trochu w stronu wot waš dźerzeć. Ale mór, ně, mór to njeje."

„Mór to tola njebě!" Źid diwanacźe dnjow posdźischo wospjetowaschе, hdyž ło šmjeło domoj wrócźi a psched šahrodnika a jeho macź stupi, kotraž běsche nětko łako žyle strowa. „Wěsće, ło śtaj mojej źibaj prjedy cźiłaj a strowaj do Lipika wotjeńoj? Pjenjes wschał wot njeju ła šmoju próžu dóstał njeźšym; jara dźakowałoj ło mi śtaj, ni ruku tłóčiłoj a tež šlubiłoj, ło mi pschichodnje wschitko šarunataj. Korcźmarjej Wydlerjej mějeschtaj telko płacźicź, ło śtaj žebi nimale wschitke hotowe pjenjesy wudałoj; šmoje „wechśle" pak wumějeschcź nochcźichtaj, kaž ło mi šda. Pschekoź ło śtaj hischće wjele pjenjes pschi šebi měłoj, šym ł jeho špośnał, ł kajkim strachom šmonu w šmojim łožu strażowaschtaj."

„Dobry šlurk šam wot ło šmoje mnyto dostawa", śiara šahrodnikowa pschiśpomni.

*

W šmojim hrodźe w Drjezdźanach kumpjerch šahłći a kral połski, August Sswjny, jaty będźeschе. Jaty běsche tón, kiž mójeschе šmowe talerje ł rukomaj do trubjałki šwicź, łonjaze pódkowy roślamacź, ł jenym rubnjenjom wołej hłowu wotcźeć a ruzy wupschesterwjchi na kóždej dłóni dorjścźenemu cźłowjeku śtejeć dać. Jaty będźeschе knježeŕ nad nětkotrymi milijonami šwobodnych poddanow, šputany — ł thorjeju. August II. wobrawdźe **ł ę d ź e š c h e**, dokelź mějeschе bolazu nohu. Nicźo hinaše cźłowjeschе wyšokośće a mózy tak šaśnje pokaźaś njemóże, jako thorjeć ducha abo cźeła. Sstabły a jtruchły nětko August Sswjny w šmojim ujbehlim, połnocźanym pórperowym śtólcźku będźeschе a šdźiwjo na łtote dny šmoje mlodośće šponinaschе. Cźełni lekarjo, kotrymž ło wulka niśda płaćeschе, wokoło kralowskeho pazjenta thodźachu, ale pomhaćz jemu njemóžachu. Kralowa thorjeć ło jim tak straschna bdźeschе, ło ło wschitkim jeho cźełni lěkarjo będźeschu a nješ šołu radu śtadowachu, hač šuano jenicźki śrědź njebudźe — bolazu nohu wotrěźaś. Dokelź pak šaśiły mnohonizy Aeskulapa šamołwjenje ła tajki namózny śrědź a ła taśku straschnu operaziju šami na ło wjaśeź nochcźachu, běchu pschchelo pósłał do Parija pósłali, kotrež dyrbjeschе tamnischej lěkarskej šakuliće wo kralowej thorjeśi nadrobnu rosprawu podaćz a rośsud žadaćz, schto wo namjetowanej operaziji w Parizu ménja.

Kral wo straschе, kotrež jeho nohy a jeho cźełu hrożeschе, nicźo njewjedźeschе. Wón cźećpjeschе a skorjeschе. Jeho ludźo pak, kotrišj nětko bohrych dnjow wójazdy pola šwojeho knjeza njemějachu, jeho jedyn pschemo druhemu trośchto wachu a to a druhe radźachu, schtoź dyrbjeschе na bolazu nohu dobre wuźeś.

Jónu ło śta, ło ł kralowej dowolnośću nowcho lěkarja ł khoremu do jśiwy pschinjeśeźchu. Kralowskeho cźeśti lěkarjo, kotšij ło njemachu na to hněwachu, běchu ło trochu nasdała jeśtupali, zuječho wobkedźbnjo a jeho mjeńcźo wukmuśeźchu. Muž, kotrež mějeschе kralej radźicź, njemišij „šnúderował" njebě; a hdyž hischće dźeńšnischi dźeń šnúderowali druhdy šapzwajo na wschćch njeśnúderowanych ł wyšokośće delpohladuja, — tchdy běšche to hischće wjele hórje. Tamón nowy lěkař pak nichtó druhi njebě hač — naśch źid, kotrehož běsche kralowišti šnjużonik, jhonniwschi, kak šwędźichu je łajeńk źidow wuhośił, šwojemu wyšokemu kupcźej wucził.

Źid njeběše wjazy na ło podobny. Jeho brune włosy mu hłowje běchu hładźene, pódrowane a na łónzu w cźišćanskim mějchku tćachu. Mějšo šukuzanego khabata a kołowon, we kotrychž hewak thodźeschе, běchu jeho ł pyschnje wuschiwowany śrak a krótke brune teho runje ł kholowy wobleći. Njeleżeje dołhi źidźany łaź ł schćerkanymi nami łajeńkowej nošy pschchadźu, kotremuž nicźo ju njebě, hač jeho trochu korrozje wobliežo. Wulke ł cźišnjo ło wón kralej bliźeschе, ł pschewodom šlužobnikow, kotrež běschе jeho šwojemu knjeśej pornczał. Ale Źidow bladnjenje běschе cźłowjeka a hněw pschcherađźeśe; jeho so norichcźeschе, a łakuźnjenej hubje, łaź ło šdaschе, ł wulkej rjpcy a njeradu mjeńcźeschtej. Tajši wón krala šlupi, kotremuž ło njelepje pokłoni.

August Sswjny ł wócźkom, ł kotrehož bojeźej a w nje wěcźeschе, na nowehjo cźłeneho lěkarja pohlada, ł ło ł wobliczjem wotwobroczi a šlonajo thorn nohu pschejstejeschе, kotrež šlužobnik wotwobalecź počza, jo mało ju lěkař wobhładaceź. Mješ tym běšche Źid thwiłe mel šwojeho krala, kotrehož prěni kwócź a to hischće tak wohlada, kedźlivnje wobhładaceź. Hdy budźeschе tutón kralowšći krónu w mějto běteje nózneje cźapki na hłowje měł, šepżał w mjeto šichtweho kija w ruzy dźerżo jako krónjenu cyzeć ł wšitkowjedźećerstwu kipom w wjsy na šejdrawazym konju — kajkaj je w Nowym ł w Drjezdźanach jeho ł njedźe lata pośtawa — hdyž mjeto teho, so we wulkim ſtólzu šedźeschе: šalóbne — ł tym chżemy jeho šamołwicź — běhi šwěrił njebudź tak rěcźeć, kaž wo prawdźe nětko rěcźeschе.

(Pokraźowanje ſcźehnje.)

šo dopołdnja pschi pohladnu mišćanskeho dźiwadła, we Serbskej kniharni na Bohatej haji a w Brušcanskej frizerstwje na stejerskej drohi. Dopołdnja płaca šlejźik 2,00 hr., pschi wječornej pohladnu 2,50 hr.

— Wobthod **němskeho wobuczowego akcijowego towarstwa „Varja"** w Budyschinje na Bohatej haji 16 šo tak dołat dale wjedźe. Jenož w personalu je šo pscheměnił pschez wobthod. Wobthod poruča šo tež pschede wšěm nowemu wobuczerjej. Kaž nam spjetli, dostanje tele tam jašo nowe wobuczo na nalětni czas. Se Sserbanti šo w tutym wobthodźe sserbšći rěcźi, dokelž šu pohnuczerjo mozy też serbšce. Też wschitke wuporjedźenja šo w Varje spełnjene a pschi tutym wobuczenju wuwjedźene. Cyhadne dny počzeje wobthod reklamne auta do wšelkich wjes Łužizy. Firma proša, šo by wobuczerstwo tutych wobthodźowało. Też nawołschi w dźensnišim czasu dyrbi nałchi człanšći a człarjo pschercznje dźowacz.

S **Budestez.** (Kulturnopolitiſk wječor.) Tudomna nowa nazionalsozialistiſkeje strony wotmě njedźelu wjacor wulki kulturnopolitiſki wječor. Farar Engel serdawy rěcźeše wo najwušnamišchim dźele nazionalsozialistiſkeje strony w pschichodnych měsazach, kiž wobsteji pjeza w człowjeku, dokelž židowstwo, marxismuš a bolschewismuš wośnamjenjeja šahubu za němsku pospodarstwa, wojerstwa a žiwobyła. Potom rěcźeše hišcze k. Ahollinger s Djeźnikez. Wječor wotmě šo bjes kšěbeho mylenja. Rosmołwy žaneje njeběše.

Z **Radworja.** (Swjedźeń towarstwa młaodźencow.) Wjelenu njedźelu woswjeći tudomne towarstwo młaodych swój załoženski swjedźeń. Wopyt běše tak wulki, kaž bohaty, so móžeše rumna Subertec žurla hač ludma wopřijeć. Krótko po 8 hodź. powita starschiwarstwa k. Jan Rječka přitomnych. Witaše wosobnje wučerstwo a duchownstwo, kaž też němske bratrowske towarstwa a wšěch, kotříž běchu so zešli. Přikhwatała běše też deputacija serbskeho towarstwa „Zornički", zo bychu hru „Marušu" tropoznali, dokelž chcedźa ju potom tohorunja nastajić. Młodźency běchu so zwažili na tutym kroku předstajić poměrnje ćežku hru, kotruž je k. Jurij Henčl z čěšćiny přełožił. Hrajerjo wožiwichu swoju wěc derje wuwjedźechu, njechamy na wuzběhnyć jenotliwych, ale njech so spokoja wšitkownym připóznaćom. Někotremužkuli wusłyszla sobuzelnosće za wbohu Marušu, kotraž ješe so na kždy pad a za kóždu płaćiznu na wot sebe hidźaneho wudowca młynka wudać. Wšo proma a žałoscenje běše podarmo, a to jenož — jenož pjenjez dla, kiž tu zničichu dwě chłowjeskej žiwi. Ale Marušcynej staršej njechladaštej na wuma a přikhilnosć jedyn druhemu, ale jenož zaso tysacy, kotryž zmylk pak prawje bórzy spóznawše — bohužel — kaž tak husto, přepozdźe. Trakroći kać k tamnemu struchłemu njezbožu, zo njemdrosću rozpyrjeny młynk na swojeho najbo njepřećela, Starcee Michala, kotryž lubowaše Marušu přewšo. Na zbožo pak wutrěle misnychu a Michał so młynkej šćěri, zo njeje lěpje měrił. Jako wona sta so potom Maruša, kotraž bu zatřělena wot swojeho mandźelskeho, toho młynka. Ale Michał lubi ju też hišće přez smjerć. Wšitko je sćěłkwk jeneho mandźelstwa, kotrež zwjazachu jenož pjenjezy, a nic lubosć.

S **Hodźija.** (Wobthodne sjesbožo.) W nozy k njedźeli sjesbožu tu auto skakarja se Smilneje. Bě pschedaloko na prawo jeko a pschi tym sawadźi wo hromadu semje, kiž bě spody sněha. Auto poskoči a šo prěti pschez dróhu žuny, sajédže do schtoma a stónčnje šo pschez pschérow na polo wali. Auto šo thěrno wobschkodźi. Auto cano do města wotwlez. — Ssobotu popołdnju sjesbožu tu dale Hamburgšce nakładne auto s pschipowěschkom auto staji šo prěti pschez dróhu. Druhe nakładne auto dyrbješe sjesbožene polom wotwlez.

Deimantny kwas

S **Jatijobja** pola Minakala. Tudomnaj Hanuschez mandźelskaj swjeceštaj jutrje 22. mat. rózta swój deimantowy kwaš. Wobaj jubilaraj, k. Handrij Hanusch a jeho mandźelska Auguśta rodź. Scholcźiz, smětaj šo hišcze dobreje strowosće a cźiłosće wjeselicź. Mandźelski pothadźa s Drobow a mandźelska s Minakala. Jubilar, kiž je cźełta, je dołhi łeta na. Kupojanskim knježim dworje pola k. Hermsdorja jako tajfi dźěłak. Jubilaraj też swórnje swoje Sserbske Nowiny cźitataj. K wschitkim lubym sbožopschecźiam k žadnemu dnjej pschisamknjemy šo też rad a pschejemy lubymaj jubilaromaj, so by Bóh Knjes jimaj hišcze wjele cźitych a strowych lét tu na semi wobradźił!

S **Rakez.** (Njenaturiſke njekasanstwo.) Woženjeny dźěłacźeš Pawoł Schimank s Rakez běše we žiwobyłenju a wonkach s wucźobnikomaj njenaturiſke njekasanstwo hnał a nimo toho hišcze šo na schulskimaj hódźomaj njepózcźiwje pschepschimnyk, jeju też k njepózcźiwosćam pohnuwał. Sa to napołoži jemu krajny žud w Budyschinje 1 léto 3 měsazy jastwa a wotrjekny jemu cźestne prawa na 3 léta. Wot wobsórdby, so je šo na Rětkej holzu a žiwojej wocźehnjeńskej dźowaju njepózcźiwje pschescholł, šo wón wuwinowa.

Z **Pančic.** (Hłowna zbromadźizna.) Zaměrzenu njedźelu wotdźerža tudomne towarstwo plahowarjow krobnehos kotu pola Glawšec swoju hłownu zbromadźiznu. Při wólbach so wšitke zastojnstwa jenohłósnje zaso wolichu. Jeli někak móžno, ma so na nazymu wustajenca přihotować. Wuznamny wuraz měješe tuta zbromadźizna w tym, zo móžeše předsyda sobustawej J. M. 50létnemu plahowarju jeneje drustiny karniklow a to tak mjenowanych „rusow" zbožo přeć, to tutobo nic cyle młodeho towarša a z nim wšěch přitomnych tak zwjesele, zo zbromadźizna při klavérje pinkanju a serbskich spěwach tak harmonisce wuběža, zo budźa přitomni hišće dłeje na tutón dźeń spominać.

S **Kamjenja.** „Nusowy stutk němskeje młodźiny" we wokrjesu Kamjenskeho dźełoweho hamta, kotrehož powołanje sjednoczenstwa namałaju swoje sejerauišchcźa we wjetšich městach wotkrjeja, hdyž běšche móžno, hotowe kuchinje naprawy wujiwać a kiž je dźełowy hamt pschewzał, twori dozdła 36 towarischnoscźow. Nimo toho stajišchtaj jmuskowne mišzijenstwo w Kamjenzu a dźełobjerjerska organizazija dalšnej towarischnoscźi pod spěchowanjom dźełoweho hamta. Wschitke towarischnstwa hacź do 31. měrza 1933 wob tydźeń 24 hodźin w powołanju a 6 hodźin sportnje dźełaju. Dźełowy hamt je kurs pschiprawił, i nich 25 hižom dźěła. S tym sapschija šo nehdźe 900 młodostnych. Shromadne wudawki žobu sa powołanske kursy a finanzowanje sejiwjenja, dałokoż je němski stat njeze, budźa 21 000 hr. wuczinicź. Wudacź budźe šo nehdźe 34 000 porzijow jedźe, sa kotruž budźe ratarstwo, witowarstwo a pschemysłko žiwiny podawacź. Naprawy pocźahuje šo na ſtakarstwo, metalowe, tkaninowe a drjewowe pschemysłko, murjerjow, cźeślow, njewuczenych, pschistajeńcow a domjazych pschistajeńcow. Wuczbne plany su najjednorischo sestajane a dźiwaju na to, so šo wobdźelnikam njedyrbi polſticźnej nékajta wedomosćej, ale powołanske samójnosće, pschetož naprawy stanu šo pschedewschém tehodła, so by šo młodostnym wjeselosćej k dźełu idźerzała a to drje šo j tutym wulkostnje pschewjedźenym a najlépje organizowanym nusowym skutkom też doapije.

S **Běleje Wody.** (Wujaźnjenje padustwow.) Njedawno bě drje policija tu sajała zwólbu paduchow. S tym je wona derje lepiła, dokelž šo tutym paduchom nékto móhli dopokazacź 23 padustwow,. Paduschi su schewz Erich Rychtař s Mužatowa, murjeř Pawoł Seliger, dźełacźeř Fiebig s Běleje Wody a murjeř Fritz Barthel s Barlina. Paduschi su šo w Bělej Wodźe skhadźowali a kradnjene wězy skhowal na wschelakich městnach. Hłowny skład měšachu pola Fiebiga, kiž trochu skhowany byłi. Paduschi su tu wobsebje wjele swini kradnyli. Měšachu wjele pakluczow, i kotrymiž šo sadobywachu do twarjenjow. Policija ma wulku sakluzbu s wuslédźenjem tuteje paduschneje zwólby. Zyle wjesmo kradnjenych pschedmjetow su móhli prawym wobsebjerjam sabo wróćicź, tak jo woni powschitkownje njesu pschejara schkodowali. Jenož kradnjeny stót wšo bě shubjeny. Hłowny winik je husto pokhłostany Rychtař, kiž je bohužel mjes tym s jastwa cźeknył. Po nim hischcźe ani śłeda nimaju, dokelž pak je dospołnje bjes śrédkow, jeho drje też bórzy sašo lepja.

Spisaćel Korla Strecker wumrěł.

Korla Strecker, prjedy nahladny Barlinski kritikar a spisaćel, kotrehož žiwjeńska struchłohra njedawno zjawnosć a sudnistwo zajimowaše, je w Garmischu-Partenkirchenje wumrěł. Korla Strecker, kiž běše do hospodarskeje nuzy přišoł, běše swój dom zapalił, zo by zawěsćenki pjenjez dostał. Jeho běchu k jenemu létu jastwu zasudźili, tola so jemu khłostanje z amnestiju spuščí.

Španiski posledni ministerski president z kralowskeho časa wumrěł.

Admiral Aznar, kiž krótko do přewróta španiske kralowske knježerstwo z wurjadnje krutym knježenjom zdźerżeć spyta, je wumrěł.

Z Łužicy

* S **Pózkowow.** (Strowa krajina.) Se statistikow stawnišchwa tudomneje wošady bowdźimy na wulkej liczbje starych ludźi, so je tudomna krajina jara strowa. Najstarischa wobydlerka w Delnich Pózkowach je 87 lét stara. Potom su tam 4 wobydlerjo 86 lét, dwaj 85, jedyn 84 a jedyn 82, dwaj 81 a pjeć 80ćnych. W starobje wot 75 do 80 lét je tu 10, w starobje wot 70 do 75 lét 14 muzow a 18 žonow. W Hornich Pózkowach je najstarischi wobydler 89 lét. Potom haj tu hišcze dwě 87ćnej, dwě 85ćnej, tři 84 létne, jena 83 létna, tři 82 létne a jedyn 81 létny. 12 muzow a 19 žonow steji w starobje wot 75 hač 80 lét, 21 muzow a 18 žonow w starobje wot 70 hač 75 lét. Liczba tutych starych ludźi wuczinja šhromadnje 68 muzow a 74 žonow.

* S **Berthelsdorfa** pola Ochranowa. (Wuwinowany.) Dotal njekhłostaneho hosćenzarja Alfr. Winklera běchu wobstorźili, so je we swojim lokalu 28. oktobra 1932 cźerpjel njepózcźiwy wobthad pinczinjy s hosćemi. Hamtiži šud w Ochranowje (Herrnhuce) běšche Winklera wuwinował. Tutón žud běšche k pschejwedźenju pschiſichoł, so Winkler tehdom, hdyž šo to poda, k samokwjenju pjanosće dla njeběšche khmany. Hamtiži rěcźał šo pschecźiwo wuſudźej powołka. Budyšći krajny žud pak powalanje šacźišny, so pschi wuwinowanju wosta.

* S **Girbigsdorfa.** (Džowka połoncźa zarahła.) We tutej wosy Shorjelskeho wokrjesa sta šo hižom popołdnju cźeźi njeſtuk. Tam na Schönfelderej kuble 561ćna džowka Hana Bajerez dyrbješe połoncźez schtyri cźeźicź. Na to šo wona tak rospomna, so šo z 1.9žom da do połoncźa. Tutón cźeźnje jej nóž z ruki wuwinyje. Pschi tym wschak wona jenu nóž do wutroby jakó a wón bě hnydom morwy. Džowku hnydom sajachu.

Swětłowlósna wuskušerka

Jónska, kotraž je generała Kutjepowa wotwjedła, wot bolschewistow skónzowana.

W Parizu, w małym rózku 1933.

Je to spodźiwny dóst, kiž je šej Rušowku Marju Elionowu jako wopor žadał. Runje 3 léta po wotwjedźenju generała Kutjepowa dosćeje je tón samy dóst. Njesłuchaći šu to khcźili, bjes teho to bě móžno, jich śłeh namakacź.

Wšěcze bu wot bolschewiſtiskich tajnych policistow wotwjedźena a

do Rusleje pschemjedźena.

Tuž móže šo do cźaša rjec, so njebudu njekhmanikow wusłuchnyć a wobohu jónsku wumnožicź.

Kutjepowu bě hłowna ruſkich emigrantow w Parizu, wjednik ruſkich monarchistow, połnjtym wot žiwotnych najbóle hidźanu cźłowjek. Jeneho dnja wopyta jenu kofejownju blizko swojeho bydlenja na Latunje, a wot tuteho wukhoda šo jenje wjazy wróćicź njeje. Połnjtym wošrjeźa Parisa, taš by jeho jenta pózrjeła. Schto je šo potom stało, nichtó njewě. Wschelake móžnosće šo rospominachu, šmědkojo so samkowschich, kotiž běchu wobkedźbowali, kak Kutjepow je šwětłowlósnej jónskej a z muzikowaj w auće wotjedźe. Wschelake druhe wuwjedźenja, husto dosć fantaſtiſke, šo policiji wosjewjachu, ale šo jako wopačne wotpokazachu. Wěste bě, to běchu šowjetscy agentojo jeho wotwjedli a jónska jim k pomocy bila. Wona bě mandźelska jeneho šowjetskeho agenta s mjenom Bornim. Wobej franzowskuj policija śaja, tola jeju śaju bóry puschcźi, dokelž jimaj nicźo dopokazacź njemóžeše. Na to wopuschcźichtaj Paris a wobroćichtaj šo do Belgiſkeje, to běchtaj w tajnym nadrunku G. P. U. (tajna ruſka policija) tam skutkowałoj.

Bornim sebra šo w Brüſselu je jónskej, na kotruž bě Marja Elionowa žarliwa, mjes tym šo wón wobkrucźeše, to ju ja šwój rajny nadawk wuźiže. Tola jeje žarliwosć njemajesche mjesow a Marja Elionowa hrozeše, so wona jeje a jeho rólu pschi wotwjedźenju Kutjepowa wschitko pschecźeknyła. To šo šowjetskim agentam, kotreź jeju hižo dłéhi cźaš wobkedźbowachu, strašcne bocź, dokelž a wojsewschu wěz do Moskwy. Sežehnuł jeho bě, to bu Marja Elionowa dwaj tydźenej posdźišcho do wulkowarnje dla khorjenja na cźinowy jawrjena.

Tutón pschehnyk njedołche šo Moskwje dołej wěsty. Jeno dnja šhromadźi Marja Elionowa je janatorja a je šo bjes hłéda šhubiła. Su ju wšelcze wotwjedli. Runje tak kaž jeje wopor psched tydźenjemi lětamy, generała Kutjepowa.

Swójbne powěsće

Semrěli: Arnoschk Pjelov, nahutowarſki pokładnik na wotp. w Budyschinje, 84 lét; khowanje budźe jutrje šrjedu dop. ½12 hodź. wot Tuchořiſkeje zyrkwje. — Gustav August, hosćenzarz w Budyšcinje, 56 lét; khowanje budźe schtwórtk pop. w 2 hodź. wot Tuchořiſkeje zyrkwje. — Korla Kindermann, lithograf w Budyschinje, 47 lét; khowanje budźe jutrje šrjedu pop. w 2 hodź. na nowokowanym katolſkim pohrjebnischcźu. — August Freund w Lubiju, 76 lét; khowanje budźe jutrje šrjedu pop. ½3 hodź. — Meta Hirschowa rodź. Schmidtez we Wojerezach, 36 lét; khowanje budźe jutrje šobotu pop. w 3 hodź. — Marja šwud. Klimanowa rodź. Mehnertez w Michałkach pola Wojerez, 53 lét; khowanje je dźenja wutoru. — Korla Herrmann, prjedawschi wuczeźny kubleć w Prochnowje pola Kschilchowa, 87 lét; khowanje budźe jutrje šrjedu pop. w 2 hodź. wot šarowańskeho domu.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro sa jutrjšnu šrjedu:** Njenje a trochu miłiſcho.

„Bóh zwarnuj naš lěsi"

„Bóh zwarnuj naich lěs!" Tutón šerbški napiš namaka šo nimo němšekho na tafli, kiž bu pšed 5 lětami 21. mat. rósta 1928 postajena w Miejchišim gmejnšim lěsu, kiž bě gmejna wot Worzynšicho knjeza wróćo kupiła. Wěchu to tak mjenowane „Schumielowe lěsti". Hišće maju jara šajinowe stawiznu.

Wěz ma šo tatle: We 30lětnej wójnje, abo po druhej powěsći w 7lětnej wójnje šo wojacy wot Miejchiłteje gmejny žedachu, jo by podata jako wójnišku kontribuciju 12 potnatow tyšča a — konja schumjela. Swotkel pak bracy schumjeli. Jyła Miejchišta gmejna njeměješe ani jenjeršeho schumjeła. Dokelž šo wojacy njedachu nawrjeć, dyžtu Miejchišcjenjo pytaci schumjeła. A kiej, Worzynšti tujes mjeršiše tajšeho bóžeho konja. Wšěch to hrabja Gersdorffi a wón bě teš šwólniwy, wherjim Miejchišcjanam pomhacz a schumjeła jim pšechowaiš, tola niz zyše darmo. Chtyjiše měcz ša to nětko gmejnitšeho lěsa pod Czornobohom. Schto cjiniecz? Miejchišcjenjo Worzynšemu knjeżej wotstupichu 22,4 hektarow lěsa a dóstachu ša to trěbneho schumjela.

Wjele lětkow bě tutón lěs nětko wobšedjenjowo Worzynšich knjeżow, kiž tam drjewo puschczachu a pšedawachu a też hoitwjerjachu. Dokelž běchu Miejchišcjenjo lěsti ša schumjeła dali, mjenowachu je „Schumielowe lěsti". Tak šo tuta schmrěczina hišće mjenuje dźenjnišchego dnja.

Miejchišcjanow wjchak to pšecjo šatrachnje mjeršaše, jo tajši rjany lěs běšče nětko wobšedjeńšowo zuchło tnjeża. To jim běšče ekerń a woni často šo pšežwachu wo to, dostaci jón jako wróćo do gmejny.

Sapoczatk lěta 1927 Worzynšti tujes, hrabja Wilhelm Solms na Grošjichću lěs na pšchedań posćiči. Chcyšche ša njón měcz 100 000 hriwnow ša nětchto lětšotkow bě hódnošcj pody, drjewa a hoitwy tatle poštupika, jo šo wjazu pichirunacz njehodješe j hódnoscju běłych a druhich konjow. 80 tórzow rjanchu lěsa běchu Miejchišcjenjo dali ša jenjeršeho konja a nětko mějachu jón ša 100 000 hr. šajy wróćo kupicz.

Hontwinšti jakoń bě šo pichemeńił a Miejchišej gmejnje wo to běšche, jo by „Schumielšte lěsti" jaży wróćo dóstała. Tuž šo jednajche j Worzynšim knjeżom. Dołho wikowachu a štónčnje dóstachu Miejchišcjenjo pošadany lěs dnja 15. měrca 1927 ša 78 000 hriwnow. Tak Miejchišcjenjo štónčnje jaży mějachu šwój lěs, kiž běchu durbjeli telko lětšotkow porowacz.

Najwjetšchi dźel pjenjes, 65 000 hr. bě gmejna dyrbjała šej pożčicz. Tute pjenjesa pak mózachu bóry ša šwój wróćo płacziš, dokelž drjewo puschczachu a pšchedawachu. Djenša mnaju Miejchišcjenjo j tcho lěsa jenož hišchcze 1900 hr. dołha. Miejchišta gmejna pak šo wjeselí, jo je šo jej poradźiło, dóstaci jaża šwój lěs wróćo, kiž je nětko hišo ša 6 lět wobšedjeńšowo gmejnu.

Z gmejnskeho žiwjenja

S **Raschowa.** Pónđzelu tydženja wotmě̂chu gmejnšu zastupnišu sjawne pośedženje. Tójchto wjesnjanow běšche pichipośłuchacj pšichichło. Knjes wjesnjanoita pośedženje nawjedowaše. Won idźeli j dźałom, jo běšche Budyšte towaršwo domownych hospodow ša potrjebnych a wośebje wjeledźetnych nałchcje wóju nětko zwrohy barile. Saitupnišu špuščchichu Raschowitemu podjerzagemu towaršwu dawk na programu, dokelž towaršwo pichi dźiwadłowom wjeczoru je schłodu wetcziło a běšche cźište wunoscht ša potrjebne šobustawy mysleny. Hamtske hejtmanstwo běšche idźeliło, ša komora ša wopalne šawěšenje wažnoscz na to tładze, jo gmejna da wjesnju hat wucźišcjej a pola njeho trute štejišcza ša žnjkawy pichiprawi. Tuta nałcźnoscz šo wjesnjanaćše k dalschemu wobšedźelanju pschepoda. K. Rudiger šo wjda šastojnstwa w šatarańšim wubjerku, na jeho mésto wołeschе šo k. Jan Seswara. Kommunistiłi namjet na pschipomozu ša spomożeńšich njesaštužerjow, jezialnych a trjowych podpjeranych dyrbjeschе šo dla njedostatka na šrédtach wotpołatacz. Ša jeneho wotpałeneho pschijšwoli šo 5 hriwnow. Ša pschichodne wólby do němšcheho šejma šo k. wjesnjanoita Sorsch j wólbneho pschedstejerja pomjenowa, ša namjetnika gmejnšti starschi k. Löbert. Mjes wschelczišnami rosprawjeschе wjesnjanoita wo dróhownym wobšmětteniu. Namjet wobydlerjew šydlischcza, jo by šo pichi špeczjalnu pucza do šydlischcza lampa postajiła, šo wotpokasa.

Mjeńšinu po nadpadže w Miami.

Roosevelt wola „Sym njezranjeny!" a zuńcuje z tym čerjoh, kiž běše so do wulkeho njemčera podała. Je to wokomikowy wobraz wo nadpadže na amerikanskeho presidenta w Miami. Wobraz so do Londona telegrafowaše a wot tam do Barlina pósła.

Naše pismowstwo

Sokolske Listy, časopis serbskeho Sokolstwa. 10. číslo je wušło a z nim wukónca 8. letnik serbskeho časopisa, kiž zastupuje zajimy narodnych pśeco wanjow na sokolskim zakładze. Je w běhu 8 lět ložo mnoho pśinošowal k spěchowanju a rozšérjenju čłowjeńskich myslěnki mjez serbskej młodźinu. Tohodla můžemy w zajimje narodnego rozhładźenja jenoz witać, ze časopis so njeseni wopor wobšěrnišcha położenja a wšeje hospodarskeje nuzy. Nětčiši zamołwity redaktor hr. Měrčin Nowak we swojim „wuhładze a rozhładze" pśihłubja, ze budźe so časopis wutwarjeć k wšenarodnemu organej. Wjeselimy so toho a nadźijamy so, ze budźa Sokolske Listy serbske a sokolske zajimy stajnje wěcownje zastupowaś. 10. číslo pśinjese w zawodže nastawk „Róčnicy". Rozpominanje so na wustajenje wopomnjanskich dnjow serbskeho narodnego žiwjenja. Wobzarnje so bjezzajimawosć serbskeje zjawnosće na takich „pomjenjenskich dnjach. — „Dźesać lět jednoty Sokol w Porśicach" poda nam wuwótk ze žiwjenja sokolskich jednotow na serbskich wsach. Nastawk „Naši jubilarjowje" pśedstaji nam pśikładnje swérnosć nekotrych wuznamnych Serbow, kiž też hišće w pokročnej starobje spóznatej ważnosć sokolskich pśeco wanjow. Bjarnat Krawc poda nam nowy sokolski pochod „Drjenje won!" Pśetajkim też na tutym polu pśeco wjacy serbskeje swójerazmosće. Ze zbórki Karela Vanička čitamy na stawk „Na łóź!" — Mnoho powješćow pśinjesetej staj nej rubriey „Z nałeho sokolskeho žiwjenja" a „Slawjanske Sokolstwo".

Łužiczkoserbský Věstnik.

Časopis towaršwa pśećelow Łužicy.

Pśišłeži nam 1. 2. číslo XIV. letnika. Zawodnje pod. Xaver Dvořak hłubokozaćuty, k najmjeńšemu słowjanskemu narodej łubosćepołnu basań „Łužica, ožij!" Zawodny natsawk Vl. Zmeškała rjanje mjen w krótkich słowach zasłužbow pśeco žiwjenje našeho zemrěteho wótčinca Michała Hórnika. Dalši nastawk kaž też rubrika „Drobnosći" zabéra so z našim dom na wukonjanym dźełom. Dótka so należnoscow dźesanišich dnjow. Spomina so na 60. a 50. narodniny wšelakich słowjanskich pśećelow a w dalšim pśeco wanju zajimnow. Galerija pśećelow Łužicy pśinjese wobraz k. Ferd. Chałupińćka. Pod rubriku „Literarny pśehlad" referuje so wo našich protykach: Pśedźenka. Krajanu, Pratyji, dale wo M. Nowakowej wobrazowej knjižcy a „wo wubjerku ćeskich basni Łužicy", nowej knjižcy, kiž nam hišće znata njeje. — Pod rubriku „Z našeho skutkowanja" poda so pśehlad dźełatow. „Ad. Černý" a wšech wołnožkow. — Tak pśinjese tute dwójne číslo zasо zajimawu maćiznu. Na wobrazach wuhladamy: Hołd łužiskeho Sokolstwa dr. M. Tyršej, kiž zwoź. na stadionje pśi 14. zlěće, podobnu hłownemu red. Serb. Nowin Marka Smolerja (k 70. narodninam). Łužiske narodne znamki. -f.

Hamtske wozjewjenje z dawka.

Sjawne dopominanje.

Dopomina so s tutym na zapłaśenje dawkow, kótarejž termina je nimo a to:

wobrotny dawk 10. 2. 1933 (cźežańśi cźaš hač do 17. 2. 1933);

napłaśenje na šamožešći dawk 15. 2. 1933;

napłaśenje na dochodny dawk

ša rataršwo a lěsarstwo 15. 2. 1933.

Jenotlive napomnjenja tuchi termijow dla so njewzmjaju.

Njej-šuli sastare dawki ta tydžeń po wozjewjenju sjawneho dopominanja zapłaśene, šo wone na tśišty dawkowy j pśitu dobjeru.

W Budyšcinje, 18. februara 1933.

Finanzny hamt.

Sjawne namołwjenje k wobdaśu dawkowych wozjewjenjow ša postajenje dothodneho dawka, towaršwoneho dawka (Körperschaftsteuer) a wobrotneho dawka ša dawkowy wótrěźk 1931/32 1932.

Dawkowe wozjewjenja ša dothodny dawk, towaršwowy dawk a wobrotny dawk maju šo wot 15. februara cźeraś do 15. měrca 1933 j wupjelnjene pschepisanych formulacow wotdaś. Dawkaja, kótaraž šu wuznawaći wozjewjenje wotdaći, šu wot finanznego hamta formulare pschipósłany dostaći. Se jatonjom wo dothodnym, towaršwowym a wobrotnym dawku postajena wuznawaćej k wotdaću dawkowego wozjewjenja, leź hdyž šo formular pschipósłał njeje, wostajnje njepodóbkujena. K dawkej wuznaći, kótarejž šo ćerś do 20. februara 1933 wozjewjenje formulare njeschłodźachu, maju je śeźi wot finanznego hamta žadaći.

W Budyšcinje w februaru 1933.

Finanzny hamt.

Towaršwowske powěstniki.

Budyšin. Jednota „Sokol". Štwórtk 23. februara 1933 wječor 1/9 hodź. w hosćencu „Gambrinus" klowna zhromadźizna. Posedźenje pśedsydstwa 1/8 hodź. do njeje. Namjety hač do 21. 2. starosće zapołać. Wše zwučowańske a njezwučowańske sobustawy so wutrobnje proša, zo bychu pśišłe. Na zdar *Pśedsydstwo.*

Ralbicy. Jednota Sokol ma jutry wutoru, 21. mat. rózka, wječor 1/8 hodź. pola Waldźije zhromadźizny. Dla ważnych jednanjow dyrbi kóždy sobustaw pśitomny być. *Starosta.*

Ralbicy. Spěw. tow. „Lilija" spěwa štwórtk 23. mat. rózka wječor we 8 hodź. Spěwamy za pśichodny koncert. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo pśišła. *Pśedsydstwo.*

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerj w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawóźki: O. Janak w Budyšinje

Hólc

z ratarstwa, wokoło 15 lět stary, so do ratarstwa pyta. Zhonić we wudaw. Serbsk. Nowin.

Zahrodka

Čitanka za sreni skhodźeńk ludowych šulow. 1.— hr.

Meble

a polstrowane twory

poruča po najnišich płaćiznach

Handrij Strympa

w Budyšinje na Rózowe hasy 15 :: Sym Serb!

Němske wobućowe akcijowe towaršwo

Baťa

w Budyšinje na Bohatej hasy 16

je kaž hač dotal najpřihódniše nakupne žórło za wjesnjanow kaž też za měšćanow.

Nekotre pśikłady:

najlepše, howjazo-boksowe mužace šnórowańske stupnje z krutej dobrej kožanej podšwu **5.90**

mužace nizke stupnje z najlepš. boks-calfa, prenior adu'e na wobluk dźełane, pśihódna forma . . **6.90**

žonj. somołane stupn'e, pumps abo ze spinku, z pśenierjadnej kožanej podšwu, we wšitkich wulkosćach **2.50**

Wuporjedźenja najrućišo a nanajtuńšo

Pśesadźowanje palneho dr'ewa

Pónđzelu 27. februara 1933 budu so na Bukowćanskim rv'erje pola Łomska

něhdźe 150 rm khójn. palnych kuluchow

zjawnje za hotowe pjenjezy na pśesadźowanje pśedawaś.

Kupcy žeńdu so do połdnja w 9 hodź. pśi Bukowćanskej hajnkowni

Ha'niske zarja1n. hrabje z Holnstein w Minakale

Kat. Biesada w Njebjelčicach

wuhotuje pósłedźi pónđzelu 27. februara wječor w 7 hodź. **w hosćencu w Njebjelčicach** swój

załoženski swjedźeń

z dźiwadłom a rejemi.

Wšitkich pśećelow rjaneje zabawy a biesady jenož z tutym wutrobnje pśeprošuje Pśedsydstwo.

Zrěčenja

pśi wotstupjenju staršiskeho kubła na dźěći, wučinjenja pśi herbstwach, kupjach a pśenasenjach po najtuńšim wobliczenju

Hypothekowa kenclija E. Raue

w Budyšinje na Hołe hasy 32

Čita Twój susod „Serbske Nowiny"?

Spěwarske

serbske a němsce, po wšěch płaćiznach

w Serbskej kniharni w Budyšinje

přiloha k čisłu 44

SERBSKE NOWINY

Wutoru 21. februara 1933

Dźěło za narod

Hłowna zhromadźizna towarstwa „Zernički" w Lichanju

ek. 16. februara 1933.

„Rjana Łužica, sprawna přećelna", tak zaklinča, jako zawodny spěw n hłownej zhromadźiznje „Zernički". Zasy je so minyło lěto horceho bdźenja, wo bytosć a tyće serbskeho towarstwa a tak tež sobu cyłeho naroda. A maćerka Łužica bě tu widźomnje k pomocy, přetož khowa we swojim klinje muži, wopranddže hódnych wěcneho wopomnjeća.

Cyle přewzaći z tajkimi začućemi běchu zhromadźeni „Zernićenjo" nimało połnoličnje při narodnym hlidźe, zo bychu tu radu skladowali, za derjemnje a dalewobstaće towarstwa. Knjez předsyda M. Hoban poda krótki přehlad wo skutkownosći w zańdźenym lěće. Radostnje słyšachmy, zo je přeprěkowała „Zernička" při wulětach do wšelakich kónčin našeje domizny serbsku Łužicu, a tam swoje mocy zastajiła do służby naroda. W dalšim poda pokładnik k. P. Nowotnik financnu rozprawu, po tym hač bóše knjez Krawe sen. pokładnju pruhował a tutu za prawu spóznał. Towarstwo měješe přetrać ćežke křizowe lěto, też w financnym nastupanju, ale nadźijomnje je překročene bjezdno, zo póndźe nětko zasy pomału na horu lěpšich časow. Z postanjenjom ze městow so pokładnik wuswobodźi. Na to přečita k. wučer Křižan přećelny dopis wot dirigenta k. wučerja P. Nejdona w Khwaćicach, přez kotryž wšitkich bjehu strowješe, a zamołwja so jara, zo njemóže dźensa być mjez swojimi přecy lubymi škowrončkami a paškowroncami.

Sćěhowachu wólby. Wolešе so najprjedy wólbny wuchnik, a k tomu so z uzwoli jenohłósnje k. wučer Křižan. Jako předsyda namjetny so dotalny, kiž tež funkciju přiwza. Jako městopředsyda wuzwoli so z jednim namjetom, tow. Bj. Wowčerk. Dotalny pokładnik k. P. Nowotnik tež swoju funkciju swěru powjedże. Dotalny zapisowar k. P. Krawe ma mnoho dźěła jako starosta jednoty „Sokol" a wjele druheho, a tuž njeby přikładne było, tuhe wón z dalšim dźěłom wobćežować. Na jeho mjesto namjetny so dotalny městozapisowar, knjeżna Krawcec, kotraž pak druhich dźěłow dla nawotpokaza. Druhi namjet poda so za noweho předsydu tow. Bj. Wowčerka. Dźěło jako předsyda njebudże nadźijomnje hobrske, a tuž wón tutón tež funkciju zapisowarja. Knježna Elka Krawcec pak wosta jako městozapisowarka, a budu stajnje swěrna pomocnica přećelstwu. Za revizorow wuzwolichu so kk. Krawe [illegible].

We wšelćiznach narčnyčnu [illegible] dla woswjećenja jubilejneho lěta „Zernički", kiž traje wot 15. małeho rózka 1933 hač do 15. małeho rózka 1934. Bě to 15. małeho rózka lěta 1924, jako założicha někotři horliwcy serbske towarstwo w Lichanju, a tak zezkhadźa na narodnym njebju jasna hwězda „Zernička". Tak so wobzamknu, zo ma so wuhotowanje najprjedy zawedny swjedźeń do jubilejneho lěta, a to w Klukšu, hdźež so hraje dźiwadłowy kruch „Maruša". Potom maju so w běhu lěća zarjadować někotre wuléty, a na kóncu jubilejneho lěta so potom wuhotuje officielny założeński swjedźeń (10lětne narodniny).

Jako posledni dypk poda hišće k. wučer Křižan zajimawy přednošk wo nastaću našich předmjenow, přimjenow kaž też městnych mjenow, wo kotrychž nastaću je mnohim, haj móžemy prajić, wšitkemu prostemu ludej, mało wědome. Jenož škoda, zo dyrbješe tutón, tak wjele wučby dawacy přednošk, wupjelnić runje posledni dypk dźensnjeho porjadu. By radźomne było, hdyž so přednošuje, tutón dypk zasunył, jeli nic cyle na prěnje město, da tola znajmjeńša też nic cyle na posledne. Přednošerjej też na tutym městnje horcy dźak, za wuwjedźenje a prócu. „Hdźe statok mój" hišće zaklinča a nowy stary předsyda skónči tak ważnu zhromadźiznu.

Su powyšene cła ratařstwu wužitne?

Wot 15. mał. rózka ßu ßo zła na dowós wukrajneho ßkota, mjaßa a ßchmałza tßętro powyßchiłe. Kajti wliw ßmeja tute powyßchene zła na dowos, na płaćißny a na naßche witowanßko-politiße połoženje?

Howjadow k rěju (ſ cẞelatami) **je ßo loni dowożowało 364 540 dwuzentnarjow żiweje waßi, wuwożowało 56 800 dwuzentnarjow. S dowożowaneho ßkotu pokhadźa 45 000 dwuzentnarjow ſ prjedy nємßkich krajow, wożebje ſ Gdańßka a Klajpejdßeje, mała liczba też ſ Rakuśeje. Dowos żiweho ßkotu kryje ¾ proz. nємßkeho mjaßowjeho konßuma. Powyßchene zła ßnjemożnjeja daßchi dowos ßkotu, njemóża wßchak wußtutkowacj powyßchenje płaćißnow ßkotu. Je pola naß pßcheżo mułti nadbytk howjadow. W lěće 1931 je liczba kruwow w Nємßkej pßchiběrała wo 180 000 a w lěće 1932 dale wo 130 000. Potajkim njejßu ani wuhłady, jo ßo nadbytk ßmjeßchi. Lud njemóże kupowacj wjazy mjaßa, dokelj nima pjenjes. Nima pjenjes, dokelj nima jaßłużby a dźěła. Nima dźěła, dokelj wukraj wjazy wot naß tołko tworow njekupuje. A wukraj budże w pßchichodże wot naß kupowacj hißchcże mjenje tworow, dokelj ßmy powyßchili zła na ßtót, mjaßo a druhe produkty. Potajkim powyßchenje złow njeje ani thmany ßrědk k powyßchenju płaćißnow.**

Wowzow ßo do Nємßkeje ßpyła njedowożuje, tola ßmy loni 10 230 dwuzentnarjow wuwożyli. Cẏehodła potajkim powyßchiću zła na wowzy. **SSewinjow** je ßo k nam dowożowało 24 539 dwuzentnarjow. Wone nimale wßchitke pßchikhadźachu k nam ſ Klajpejdßeje, hdźež jwjetßcha jenoż Nємzy bydła. Nємßka wuwożuje 51 685 dwuzentnarjow żiwych ßwinjow, potajkim jónkrótcj wjazy hač ßo dowożuje. Też tu njemóżemy rozumiéj, cẏehodła ßu ßo zła powyßchiłe. S tym ßo njemóże pomhacj płahowarjam ßwinjow, dokelj ßpyła njeßměje wliwa na płaćißny.

Cẏerßtweho mjaßa je ßo k nam dowożowało 206 000 dwuzentnarjow wjazy hač wuwożujemy. Powyßchene zła tu dalßchi dowos ßnjemóżnjeja, dokelj pßchi tak małej liczbje dowoßa nima to wliwa na ßtruczenje płaćißnow. Tute płaćißny ßo ßrjaduja jeniczjy po poměrach na tukrajnych witkach.

Mjaßowych konßerwow ßo ßpyła wjazy k nam njedowożuje. Też tu běchu zła njetrjebawßche.

Hinak to je pola **ßchmałza.** Zło na ßchmałz ßo powyßchi wot 10 hr. na 50 hr. a wuczini potajkim 80 proz. hódnoßcje dowoßa. Schmałza je ßo w poßlednich lětach dale wjazy dowożowało. W poßlednim lěće na pßch. dowos ßchmałza roßcje wo 275 000 dwuzentnarjow na 1 077 110 dwuzentnarjow. Sdobom bě dowos wukrajneje butry ßpadnył wo 307 000 dwuzentnarjow. So ßo w Nємßkej dale wjazy ßchmałza trjeba, je ßnamjo wokhudnjenja wobydlerßtwa. Lud ßej butru wjazy kupuje, hač je oßjelnje jako ßaßtupjeć knihikupßtwa pßchipóßnate, ßwoje 100lětne wobßtacje. — Prawy wobraz: Prěni dom knihikupzow w Lipßku, kiž towarßtwo knihikupzow w lětach 1834 hač 1836 natwari.

100 lět towarßtwa knihikupzow w Lipßku.

Lěwy wobraz: Bjedrich Fleißcher, kiž běße 20 lět wot ßałożeńßkeho lěta 1833 hač 1863 prěni pßchedßydża towarßtwa. 25. februara ßwjeczi towarßtwo knihikupzow w Lipßku, kotremuż je ßpe knihikupßtwo Nємßkeje pßchidrużene a

Mórćin Nowak-Njechorński:

Z Bratisławy do Krakowa!

Wina čerwjenych bukow. — Město, hdźež zastojnicy njemóža statnu rěč. — Bdźenje wo dušu města.

„Hdyž so buki čerwjenja, přijědu zasy k tebi!" Tak běch słuhił lubemu přećelej a sobumolerjej Jaroslawej z Bratisławy, hdyž so kónc prażnika rozžnowachnoj we Woloskich horach. A mějach wotpohlad, dojěć tam do słowakskeje stolicy kónc rožnjeńca . . .

Ale spušć so na počasy! Nazymu 1932 bě žałostnje swoje hłowy a njechaše a njechaše dołho so dać přemóc k tomu, wusłee so skónčnje wostudłu čěmnozelenu drastu a wohlee so jenički zdobnu a stylownu basnu drastu.

A ja čakach a čakach. Hdyž kónc późnjeńca sćěhnje w serbskej Łužicy někotre khrobłe lipki so pyšnu po złotymi caukami, wodychnych a swojemu přećelej napisach: „Přijědu."

A potom jědžech . . .

Čechi a Morawy přejědžech a wšudže bě wšo hišće žałostnje zelene, hyrnjež bě hižo započatk winowca. Tu a tam wšak tola šakojtość lěsa žiwješe we smi nadźije na bórzowne moleńske radosće.

A potom so da do dešća. Dojědžech do Bratisławy, hdyž so kidaše. Přećelej wězo njeběch ani napisał, z kotrym čahom přijědu. Mam nałožk kóžde njeznate město najprjedy sam powoptać bjez nawoda a wotradźenja, bjez skita a nawabjenja přećela sandźela — pěstona.

A tak nětko stejach samlutki na dwórniščowym namésće města Bratisławy w šwórčatym dešću z čežkim kofrom w rucy. A potom so dowěrich elektricy.

*

Bratisława je hłowne město Słowakskeje a słuša tak rjec k čěskosłowakskej republicy. Konstatowach, zo zastojnik elektricy njemóžeše ani čěscy, ani słowakscy, ani nємscy. Wjazoleše nješto zespody swojich jeżenych wusow, štož dźe běše madźaršćina, dokelž dźe Khinjenjo w Bratisławje njebydła. Potajkim, měšćanscy zastojnicy čěskosłowakskeho města njemóża statnu rěč. To po nємskim rěka „potłóčowanje narodnych mjeńšin".

Madźarski zastojnik mje wusadźi nětkdźe pola rěki Dunaja, hdźež woprawdźe nicho zhubił njeběch. Ja pak sej pytach šofera a to bě Słowak a potajkim inteligentniši, štož doswědči z tym, zo mje swěru dowjedże k hotelej, hdźež chcych. Tak by wšo derje było, hołuže pak hotel, kotrehož mjeno a adresu běch zhonił w Brnje, njebě wjacy hotel, ale bě so přeměnił do banki. Nětk mi prajće, zo je w Čěskosłowakskej hospodarska nuza, hdyž z korčmow banki činja. Ja wězo w bancy přenocować njemóžach, tuž zaso pěši ze swojim kofrom w rucy pytach hotel. Pólcaj samo słowakscy móžeše a mi puć pokaza: najprjedy runje won, potom hasu na lěwo, potom hasu na prawo, potom přez naměsto, zaso na lěwo a tam nam so dale prašeć . . . ! Derje, mam sokolsku wutrajnosć a ta bu mytowana. Dóndźech skónčnje do hotela „Tatra".

Potom studowach město. Dźěch na Dunajski móst a hladach dele do klukotacych mazanych žołmow a prócowach so nabyć hrutośće, jimawośće, ale to so mi njeporadźi. Njeběch to dźě žana romantiska nóc, dokelž pobrachowachu njezbytne wumělenja: połny měsnčk, meja, sołobik abo hóły kołp na rěcy.

Tak dźěch do korčmy. Ale tón wječor njejsym hišće doslědźił, što w Bratisławje bydli do hudźi. Hosćo najprjedy khwalichu rěčachu słowakscy, potom naraz nємscy, potom zaso wšitcy někajku třeću rěč a to dźě běše wuherska . . . Chodła nємcuja, njewěm, dokelž też khmaniso nємscy njerěča hač naši serbscy Nємpulacy. „To čerta grawuje", by mój přećel Jurij rjekł . . .

Tak wšelako wosta mi hódaneko w tej nocy. Woprawdźe, bych tola dyrbjał hić hnydom k přećelej Jaroslawej. Sam njedowuslědźam dušu města Bratisława a jeho wobydlerjow . . . Z tajkej myslički dźěch lehnyć . . .

*

Kamjeńty słownik. — Wo nohach Krakslhubrow a druhich narodnych poměrach.

Nazajtra wěnowach so najprjedy nadawkej, wobhladać sej město wodnjo. Bě po dešću a wětr so čahaše z mróčelemi kaž młody psyčk z bunclemi.

W Bratisławje maš wšelako swojorazneho. Přede wšěm te wobkhody ze swojimi napismami w třoch rěčach. Dźiwach so, zo bě tu hišće wostało městno za wokna a durje po murjach. Cyle město Bratisława je tak rjec hobrski čechosłowaksko-nємsko-madźarski słownik. To so ći před wočomaj wšo měrkoce z pismikami. Wosebje te wuherske słowa so žałostnje wulcy činja. Je to kharakter wuherskeho luda. Dobre wuherske słowo dyrbi po zdaću měć znajmjeńša 15—20 pismikow. Žadniše su krótše słowa. Spomjatkował sym sebi jenož jeniče „Vendeglö" (korčma), dokelž so z tym najhusćišo zetkach.

Přeni stary znaty tu we słowakskej stolicy bě Batja, to rěka jeho wobućowy dom. Batja ma wšudże na swojich přełuwańach w Prazy, Brnje, Uhřinewsey a druhdże napisane rjane hesło: „Naš wotběrać — naš knjez", jenož nic w Bratisławje. Tam mjenujcy móžeš čitać: „Mamy za kždu nohu prawe wobuće." S... so zamyslił nad tym, što nahło wobuwaka europskich narodow pohnuć k tomu, tu w Bratisławje sej přiswójić dwoje hesło. Mój přećel a wótšo mi we rezjasni. Přeradźi mi, zo maju Bratisławčenjo a přede wšěm „Krakslhubrojo" žałostnje wulkej nozy a zo potajkim wjetšu wužitu kładu na přihódnu wulkość črijow, dyžli na knježenje zjenćenje z kupowanjom wobuća.

Snadź sće so dźiwali mjenu „Krakslhubrojo"? Haj, tu dyrbju wam najprjedy něšto powědać wo na-

wacz njemóje a žo spokoji ſ tuńſchim ſchmalzom. Powyſchenje zla tu žo wędźe pokaje wukutkuje a ſchmalz budźe drožſchi.

Němſcy ſtotarjo dotal plahowachu a kormjachu malo tučnych ſwinjow. Někto, hdyž budźe ſchmalz drožſchi, žo wędźe ſako k tomu wćinja. Maju doſeć bérnow a rožki k tomu, ſo njetrjebaju ſej kupowacz drohu kukuriju (majš). Tola też tuta konjunktura dźe dolho trasz njebudźe. Najpoždźiſcho ſa dwě lěće ſmějemy ſaho doſcz tuſtrajneho ſchmalza.

Szyla, heſło „autokrazije" (ſamoſaſtaranja kraja) ſa rataŕſtwo ani tak wužitne njebudźe. Hdyž žo tuto heſło do ſtutka ſtaji, ſdadźa ſo ratarjo ſami w ſchiſchodźe ſchkita ſ ſkami.

Tuthwilu ſu w Němſkej žitne placźiny pſchežo hiſchcze wyſche placźinow na ſwětowych witkach. Kněžerſtwo žita nakupuje a wrócžo dźerži. Kak dołho žo to hiſchcze ſdźerzecz hodźi, njeje wiſte. Je to wobmyſlomna kroczel. Może žo to pſchijſomnje wukſtutkowacz jenož tehdy, hdyž ſmějemy wſchudźe na žwęcze hubjene žuſ. Skót a mjaſo wſchak njemóžeſch na žwęcze hubjene žuſ.

Powyſchenje zlow ma žwoje ſtabe boki. Eſwětowa hoſpodarſka konſerwenda dopomnjeſe wotſtrowjenje Nemſka jako najwažnijchi frędt k pſchewinjenju kriſy. Amerika žo hotuje k tomu, zla ſnijſcz. A my měſachmy dobre hoſpodarſke poćahi, kaž Schwedita a Danſka, ſu ſo tkětko roſhorile. Też Amerika ſo cźuje potrjeſchena. Nałch wuwes twarow ſo dale wobmjeſuje, ſchtoż wo'n'zaſenja, ſo budźe tu wjazy njeſaſtužerjow a mjenje ludźi, kiž móža kupowacz. Schto potom pomhaju ratarſkemu wuſoke zła?

Radio

Srjedu 22. februara słyšimy:

Königswusterhausen. Nimo znateho wšědneho programa: 11,20 wědomosć wo wočelnjenju ludoweho skota, 19,25 zabawny koncert, 20.15 wjesela hodźina, 21,20 zabawna hudźba.

Lipsk. Nimo znateho wšědneho programa: 19,30 rowjanska hudźba, 21,20 kuzlar Tartüffel.

Ryšće wažne z dźiwowcho programa. Wrótslaw: 20,05 wječor ze wo hornjoſerbſkich a romaſkich hrabach. Kónigsberg: 20 karneval, zlawny wjeſely wječor. Magdeburg: 21,20 wjeſeli herc. Wien: 20,15 karneval.

Zapósłane

(Bjez zamołwjenja redakcije.)

Čitajo we pśedpołdnu k. Kúchlerja na ratarskej zgromadźiznje w Budyšinje dopomnjuju so na to, što je mi pśed snaź 3 letami jadyn zwinskeŕ z blizka Budyšina powédał. Won ma rožnikej kupiś k rěźu za 240 hr. pśedał. Jako bě rožnik skoźa zarěźał, pśibježa k njemu, zo by so na papjerku podpisał, na kótaruž stejesze, zo je zwinskeŕ rožnikej kruwu za 480 hr. pśedał. Na pšašenje, cyrm to, rožnik wótmołwi, zo to tak njeźa. Tuž wótpokaza. A na tute papjerku rožnik za kruwu wót zawěsćenja p o l n y c h 480 hr. wótskłodźenja dóstał, dokulž bě khora abo stoł. Zwinskeŕ wulkej wóźi śujeze, jako zbłoźi, kak bě z khudosću rožnikej sto procent, dobytka pśi wchadźił. A rožnik njeběše ani hišće — ni so zda — połna zawěsćenje płaśił. Zwinskeŕ a bur njeběštej ženje p o l n u s u m u dóstał kaž rožnik, hačkuliž p o l n e zawěsćenje płaśiśe. Z tajkimi njespórnosćenoj kaž w tym padźe skołdi so wšitcy, najbóle njepśećelnikam. Tohodla potom pśiwóski dyrbja stupaś! Prosam so, hač je to w n o w y m z a k o n j u za zawěsćenje rěźnego skotu tož hišće tak. Ta by jara złe było za wšěch, kótriž kaž naspomnjeny ratař njeměźa, za ześo swoje podpis-mo dadźa.

R.

---

rodnostnych oměrach města Bratislawy, dokulž to z tym nětk zwisnje. W Bratislawje je wokoło 45 proc. Čechow-Słowakow, 30 proc. Němcow a Židy 20 proc. Wuherjow. Němcy zaso so dźěla do dwuju družinow, do Židow a Krakshalbrow. Židow je we Bratislawje jara wjele. Woni lydźa we wosobitych hasach, kiž so wozmanjeńcza z lěpaŕej wónju. Židza tu runje kaž w Pólskej representuja tak rjec němski žiwjoł, dokelž rěźa rěč, kiž móže kłowjek pśi nětk dobrej weli mjenowaś němska narěč. Dale maju Židza też tu te rjane ryzy germaniske mjenja kaz na pś. Goldfeder, Knoblauchgerneth, Veilchenduft, Lebesüß, Grünbaum atd. Dwaj representantaj Nimcowskwa su hižo naspomnjeńi Krakshalbrojo. Su ta pśiležnoscni Rakušenjo, kiž so tu zwětša žiwja jako wobchodnicy, rjemjeslnicy a winicarjo. So tu jara spěwarni a pśijaśeli hudźo, kiž so derje čuja w cesko-słowakskim stawe a su stajnu rěź nawuknyli, je to dyžli mjenjerce zastupjnicy.

Zajimawa je rěź Čechow a Słowakow w Bratislawje. Češa, kiž tu bydla, chcedźa ju lažaś, kak dobje mjenja ze Słowakami. Tuž do swójeje rěźiny mesaja pjeźo słowakskich słowow a maja nětko za to, zo rěźa słowakscy. Słowacy zaso, kiž so wšelnje zelkaju z češkim kulturnym wliwom, su pśewzali wjele češkich słowow, a'e pśi tym pśeco hišće maju za to, zo pśeco hišće rěźa dobje słowakscy. Tak so w Bratislawje twori tak rjec woprawdźita „češko-słowakska" rěź. —

Też němska rěź tudy so khětro rozeznawa wot tamnjeje w Němskej. A rěścy Němcy abo pomjeńcźeni Češa pśeco wobkrucźuju, zo rěźa najlěpšu a prawu němčinu. Njech je, kaž chce. Ja sej tu wusud njedowolam, dokelž też hišće so zwěsćiło njeje, hač rjechtanje hatowoje žaby abo skrjebotanje zeleneje žabki na ſtomach tołmači lěpje prawy njeskaženy žabjacy kharakter . . .

(Přichodnje dale).

Hospodarski rozhlad

Wutoru 21. małeho róžka 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,275
1 jendźelski punt	14,47	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,62	100 franc. frankow	16,58

Purum łopuchu wężera ſ dowěrkowym měnjenjom do wſchěchneho witowanja. Na jich měnjenje ſtutkowachu mjenje politiſke pſchemyſłowanja, ale bóle podawſi hoſpodarſkeho rołu. Pſchedewſchim je wažne to naſche hoſpodarſtwo, ſo wutrajni wěrjecźi doczakaja na wróczoplacźenje we wutraju požćenych pjenjez. Sa pjenjezy, pſchiſtorowane ſa ſpomnjene wróczoplacźenje, nakupichu někto wutrajne ſwinjny, tak mjne ja naſche wułkopchemyſło. Może byź, ſo ſu wutrajni pjenjezny ſo pod tutym wumóznjenjom do cźakanja ſwołili. Nam tak mjne wutrajne požćenki wjerjechu wutrajni pjenjezny wróczo po 14. ſept. 1930. To bě dźeń mólowy ſa ſtatneho ſejma. Trjoham nazionaliſtiſke ſtrony hobrały wjele hłoſow na ſwoje tšěſnje hſpodarſtwo. Ale wot tutoje doby ſem ſtwari naſch rołowanſtwo. Zetrjeſenje wotſwjerſcz ſwóje ſpěwy, ruzy dźetacź, tehdomniſche zhłody nětk wumnacź. Hdyž naſche wułkopchemyſło jako ſyrjiny do kraja dojaſne, mamy nadźiju, ſo ſo tu a tam lapczkam jako łoſeſka wjerćźeć a ſpróſnjene, někto wotſpěchowane ruti doſtanu dźěło, ſaſtajnu a tłuſtu. S tehdomniſchimi widźimy, kak ſa- pjerjene ſu ſtarſone hoſpodarſtwo je a ſo njeje móžno kaj ſ nerjchto nowotnym pſchemyſłom ſ tajkich hłupſtwow wułkowacź a wožiwnoſcź. Tuthwilu Lołpodarſki miniſter dr. Hugenberg je rozhladny a najhonjty dołeź, ſo ſo jemu poradźi mołe ſtabjedowanja wot naſcheho hoſpodarſtwa wotwobroczicź. Dobre měnjenje bartow je ſyłni teź móžnoſć, ſo ſtaha banka diskont abo dań na 3% ſnizi.

Na pſedniowcźi w tydź ſajtnje wężera jeſtlabjenje płaćźinow pſchez a rožk. Sčmy w małkich roſpranach tola na to pokazali, w nadźijli ratarjo prawy wokomik pſchi ſtarjach tomaſy. So njebychu płaćźiny pſchez jaru wyſoke, ſtawa ſtatnja ſpołc mmy a pſchedbjk pankja. Tak [illegible] a rožk na Barlinſkich witach jenoſ 5 pj. po jen. [illegible] Wſchě ſtotalne płaćźiny ſu ſaſtajnje [illegible] na 5—10 pj. po ſentnarju porjeſli. Na [illegible] witach ſu płaćźiny pomałem ſtupowali [illegible] a wobſtejachu wułkotnje. Jeźmy, ſo wowſ bě ſtajl [illegible] ſo ſentnarju dróżſchi, pſchejdu pak jenoſ 5 pj., płaćźi [illegible] wołi njepſchemjenjene. Sčmy wobkruczili [illegible] ſo ſamym wułkotnje, ſo mamy w ſtajnej njeſtabjeli [illegible] ſo wſchelke płaćźiny a rožk. [illegible] a wſche ſpołc wułkotnych ſtabjenow, ſo ſo [illegible] ſo ſamym wobkruczili, ſo ſu ſtajne płaćźiny [illegible] Žadyn njeſmjeſe, ſo ſu ſtajne płaćźiny [illegible] ſo najbóle tam, na ſtoł wotpowědnjo wułkotnych ſtabjenow hač tuła Łuna. Witowanje wotſtawa na pſedpołdnjach płaćźinach.

Płaćźiske w Barlinju ſtejachu:

pſchenica 9,75—9,85 (9,30—9,50) hr., rožk: 7,70 hač 7,90 hr., jęczmjeń, ſtarſi: 8,40—8,85 (8,25 hač 8,55) hr., nowſchi: 8—8,35 (7,90—8,20) hr., wowſ: 6,05—6,20 (5,70—5,85) hr.,

w tſemjenjowym witowanju:

pſchenica: ſa měrź: 10,45 (10,25—10,28½) hr., ſa mjeń: 10,52½—10,55 (10,13½—10,40) hr.,

rožk: ſa měrź: 8,40 (8,27½—8,25) hr., ſa mjeń: 8,50 (8,41½—8,38½) hr.,

wowſa: ſa měrź: 6,57½—6,[illegible] (6,32½—6,20) hr., ſa mjeń: 6,72½—6,[illegible]

w Hamburgu:

pſchenicy: 9,75—9,90 hr., rožk: 7,75—8 (7,55—7,80) hr., jęczmjeń, nałcznjcho: 8,60—9,10 (8,50—8,75) hr., nowſchi: 7,75—8,25 (7,55—8,25) hr., owſa: 5,97—6,20 (5,[illegible]—6) hr.

Płaćźiny w tymſamym ſtajnjenju nadźenjichu witow. Hdyž pak žane naſtupanja ne njeſtu, ſo njepſchemjenichu.

Wiſt rjenoho ſkotu wężera w Drježdźanach.

Wiſt běchu žiwiſche hacź w poſlednich [illegible] Skotu běchu w roſnunnej liczbje pſchihnuli. [illegible] ſwinſ ſo porjedźowaſche. Tuźne žarnje běchu [illegible] Cźelata ſo pſchi dobatnych płaćźijnach derje pſchedawa Rjane ſkoźata běchu pomjo poſledniim wikam [illegible] dróżſche. We howjadach ſo wiſt ſaporuſnja porjedźowa wołoſcze ſo woły derje pſchedawachu. Powſchitkownje wężranſke wiſt ſpokojowaſchu.

Hamtſke a ſudniſke powěźenje.

Pſcheſadźowanja:

Sſrjedu 22. februara 1933

w **Spitzach** w hoſcźenzu, dop. 1/2 9 hodź.: Kruwa, [illegible]
we **Wultich Zdarach** w Sterublez hoſcźenzu, dop. [illegible] hodź.: Motorſke kolo a mužoze kolo;
w **Běłej Wodźe** w hoſcźenzu „Ke kóńcu", dop. [illegible] hodź.: Wumuwadło je ſchpihelkom, nóžnej blidaŕ, kuchinſki bůfet, komoda, ſofa, pjenježny [illegible] ſkańſke ſtroje, parnik, motorſke kolo, [illegible] radio, vertiko, łehnjſti ſtoł, bůfet do jedźerſ lard, klawěr, knihowny khamor, klubowej ſtoł [illegible] žane ſtołu;
we **Wojerezach** w hoſcźenzu „K lipowemu", dop. [illegible] Soja, radio, ſtanny na mužoze drohy, [illegible] nje hnjeſowe jſtwy, łehnjſte a jedźerſke, klar [illegible] hladnja, klawěr, ſtamowe voje, pjiſarſke blida ſtoł, jedźerſowe blidła, łehnjſze małchina, hujeſch [illegible] ſamonajaſki, ſoſowe płachty a ſonjace łehn

Dyrbjcźiſke pſchedawanje.

Sſud je dyrbjcźiſke pſchedawanje [illegible] ſcźa Marcźi Jadnuſch hſud. Patrjzowej na 6. 4. [illegible] we 10 hodź. poſtajene jſu.

Płaćźiny na Barlinskich produktowych witach.

Žito a wołſowe ſymje za 100 [illegible] 100 kg nowak 19 w

Płaćźiny po „Zeitel" hrěwate

	2. 2	18. 2.		2. 2.	18. 2.
Pšenica	145-147	145-147	lany	142-145	142-145
rožka	154-156	154-157	woka	14,5-15,5	14,5-15,5
cźmjeń, nat	—	—	nadra lucerna	20,0-20,5	20,0-20,5
pšenica	16-17,7	16-17,6	polte lupiny	11,5-12,7	11,5-12,7
wows	121-124	121-124	keradella	17,0-23,7	17,0-23,7
kukurica	—	—	raps. wosuk	—	—
pšeńź muka	23,2-25,6	23,5-26,1	lany wosuk	17,6)	17,6)
rżana muka	21,4-22,4	21,5-22,5	ſuch. truhanaź	8,6)	8,6)
ps. wotruby	8,45-9,5	8,40-8,6	b. rnj. kruźe	13,9-13,2	13,-13
rżane „	9,70-9,0	9,7-9,0	ſyno, 50 kg	1,15-2,1	1,15-2,1
rapa	—	—	rżana ſtonja	0,65-2,7	0,[illegible]
hrěch Viktor	24,0-23,6	24,0-23,6	pjeńź. „	0,40-0,5	0,40-0,5
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,40-0,4	0,40-0,4
pjeluſki	12,7-13,	12,6-13,5	lněna „	0,4-0,5	0,4-0,5

Płaćźiny rěźneho ſkotu na Drježdźanſkich ſkótnych witach.

20. februara

143 woł., 272 byk., 227 kruw., 41 jałoćy., 799 [illegible] 573 wowc., 2815 ſwini.

Płaćźiny za

woły: 1. 31—34, 2. 27—30; 3. 28—26; 4. 1[illegible]
byki: 1. 28—31, 2. 25—27, 3. 20—24, 4. —
kruwy: 1. 26—29, 2. 20—25, 3. 14—18, 4. [illegible]
jałoćy: 1. 30—33, 2. 24—29;
wowcy: 1. 35—38, 2. 30—34, 3. 25—29;
ćelata: 1. 40—44, 2. 35—39, 3. 28—34, 4. —
ſwinje: 1. 42—43, 2. 41—42, 3. 39—40, 4. [illegible] 5. 36—37. Rancy: 36—38.

Drježdźanska burza (20. 2.)

Pšenica 76 kg	195-200	běrnjace kruźki	11,70-15,00
rožka, 70 kg	155-160	pšeńź. wotruby	8,50 8,80
nałětni jačmjeń	172-182	rżane wotruby	8,40 9,40
nazymsk. jačmjeń	—	pšeńčna muka	37,00-39,00
wows	119-124	rżana muka	25,00-26,00
čerwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluſki	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
ſuche truh.	8 20 8 40	cokrowe truh.	—

Tu ſo Wagnerſcy ſpěwarjo k ſpěwanju *napřemo* zhromadźa.

Hród Neuſchwanſtien, kiž je natwarić dał bayerſki kral Ludwik II., přećel a podpjerać Richarda Wagnera. Tu ma ſo z přičinu Wagneroweho lěta na přemo ſpěwanje wotmětź, na kotrymž ſo wěſ znamni ſpěwarjo Wagnerowych komposicijow [illegible] dźěła. Jich mjena ſo potom na wopomnjenſku tafl w dworje hrodu zapiſu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowoženika 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišć. Smoleriej knihičišćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo wšěmahkam čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnia nadrobnje wuměnjenja tutele banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 45 — Budyšin — Srjedu, 22. februara 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Brüning so zakituje

We žiwojimaj rěčzomaj w Kaiserslauternje je prjedawši němski kanzler mjes druhim prajił, jo budźetaj bayerskeje ludowe strona a zentrumska strona žiwnu frjedźinu docej, kotraž budźe móz našmu wótčinu z wěznej a samolitej politiku zawěsćejcu. Jara ważne žiwo je, wo žiwe Mohanowym (Meinowym) wosće rěčzecz, dokelž hižo jenje wot 1919 starosće w południšnjej Němskej tak wże by'e njeje, kaž w tutym wokomiku. Hišće je jenje prjedy zane knježerstwo za nusne město, wo němskim kanclarju za południšnu Němsku rěčzeć. Pšetož kraj **Bayerska, kotraž je kommunismus prěnja pšechwinyła** a prěnja rewoluziju porasyła, njetrjeba ani nětle ani w pšichodne němskeho kommišara. Hdyž su prawizowe stronu pšechedwšěm němskonazionalnu, wjele lět wo porjadnu b'ónku Bayerskeje rěčzeli, su so nětole nahladny wo wěrće a njeporjedne khětro pšemenjuje. W Němskej, kaž je po splahach zarjadowana, najwjetša wětšosć leži, wopraudźity strach sa němsku jenosć w rospuyće i Barlina leži, zyły němšti lud pšeches jene z kopyto sćeka.

Dr. Brüning dale praji, so je dyrbjał w dwěmaj wólbnymaj wojowanjomaj **němskeho presidenta** pšecejšwo wobkedham teje strony zakitacć, kotraž nětkole sakasuje pšechewo nowinam, worschtam a krubam němšteho wobydlerstwa wudawa, kotrež su sa nowowuwolenje němskeho presidenta hłosowale. Hdyž Hitlerowe knježerstwo w žiwojim rozjimanju we hromadźe rospadankow rěcži, dyrbi so na to dopomnić, so je wón, Brüning, z Hitlerjom wo žiwotnich planach w nastupanju wujschmórnjenju reparazijow, wotwónjenju atd. hižo w septembrje 1930 rěčzał a jeho prosyk, so by jeho politiku podpjeral. Němšti je wulke wotrenje nakladł, so by finanzuje a hospodarźiwy so wojowanje wonka pšichilowowana była, a dźensa dźedża tuczi lutkow płody jeho wutrjwna žnjeć. Hižo pšed Lausannom 1. 32 je jasne było, so dyrbja so reparazije wuschmórnjeć. Brüningowy, kabinett je hišćeše wšcho srjadowal, aby je so žiwotnoweje kriły, hospodarźiche a finanzowe smył z prjedawšch. Lět nastało, smylki (wobkładźenšći cźaj, pase pšećiwjonje), sa kotrež so njemóże žane knježerstamolwite žinicź.

Sole hač spodźiwne je, wo tym rěčzeć, so je inflazija 1 wichišła. Němska je, hdyž je wójna wudyrła, wulki ład z'otu měta, kotrež je na konzu wójny sćoro na niczo ert, pódła 22 miljardow bankowkow je so dołh se 4 miljardow na 100 miljardow powjetšchił. Hromadu rospankow njeje po tajkim powójnske knježerstwa skuczjona je hižo prjedy nich była. S zyła su w powójnskim ju dosć husto němšteonazionalni ministrowjo w knježerstwe byli. Zentrumska strona njeje ženje ministerske fjudadała, ale je w tódym cźaju k lépschemu němskeho a k hobudźelu hotowa była. Jara husto je jenoź jenicźo ministra w knježerstwje měła, tola pšeches je so teź tam namakacź dała, hdyž je trjeba było, politiku dźěkacź, daj so ludej njelubi.

Dr. Brüning k jchtyrilětnemu planej nětcźišcheho knjeerstwa pšewidźe a praji, so so njedyrbi wjele rěčzecź, ale rjowacź, pšetož wo lětonaj 1930 hač do 1932 je so rukowało. Němska je so wulki kruch k žiwobydźe pšibiła. Niebudźi so, wulku worschtu němskeho ludu, sozialdemokratow k seźenje pichitrácźcej, kotrjž su husto dosć k poželnemu natwarjasenu dźěłu hotowi byli. Taiki system je so to wjecej. Nětcźišche nénrike knježerstwo je so do žanteho knježerstwa politiske strony seźesćiło.

Dale so Brüning rašišcheje pomozy bótky, kotraž je wała k khutnemu konflikwej w nětcźišchim němšim knježerstwje dowjesć. Na konzu Brüning hešło wuda: **„Za prawo, měrnosć a žiwobodu."**

Zrażenje w Kaiserslautern'e

Po wólbnymaj shromadźiznomaj zentrumskeje a bayerskeje ludowe strony, w kotrymaj je prjedawšchi němski kanzler dr. Brüning rěčzał, je pondźelu wjeczor w Kaiserslauternje k kwalownym sražejnjam mjes nazionalnymi sozialistami a žobuchtawami Pfalzskeje straže dóšło. Pšichi tych sražejnach su **jeneho pšichiłuschnika Pfalzšk. straże z kulu do hłowy morili,** tśo druzy su so tak cźejko sranili, so su jich dyrbjeli hnydom operowacź, Wóśom dalšich žobuchtawow pfalzskeje straże a nětkotši nazionalni sozialistojo su so lóžo sranili.

Policajska rosprawa wo sražejnach praji: Pfalzska straža a katolike muzike twarstwa su po shromadźiznomaj je **žmólnjami (šaklemi) po městowych dróhach cźahnyli.** Cźah bě policajsky śwjećeny a najprjedy bjes sadźowka po dróhach šupasche. Na jenym měsće bě so wulka cźejoba ludźi, swjetjcha nazionalnych sozialistow, błěźała, kotrjž wudma na cźah wołachu. Nt dobo so tśelesche, a politisky pschecźiwnizy so do žmólnizowych nosćerjow i pukani dachu. Policija nadpadnikow wotehna, so mózesche cźah dale krocźić. Prjedy hač cźah k městnu dóńdże, hdyž so mjesesche so rospuschcźić, i jeneje pódlanjeje dróhi dróhowe kamjenje mjetachu, tola winizy roscźekachu, hdyž so policistoju sa nimi puschcźichu. Policija šobustawy pfalzskeje straže bjes wuspecha sa brónjemi pschepyta; posdźišcho dweju nazionalneju sozialistow dla sakasaneho nošenja brónjow sajachu.

Wukrajne powěšće wo puću w Němskej

„Neueste Züricher Nachrichten" je powěšć z „wyšoko stejazeje němskeje strony" pschinjesła, so so w Němskej **wo pschedstejazym puczu powěda.** Po nim je žebi Hitler pjeza wotmyślił, z 250 000 nazionalnymi sozialistami do Barlina pschicźahnyć, so by němskeho presidenta, knjesa z Hindenburg nuśował, wobćo stupicź, **a nehbuschcho němskeho konprynza sa šaštawarja Němskeje pomjenował.** Też we Bayerskej je puć wotmyślený, kotrež dyrbi so z 50 000 ludźimi pschewjesć. Nětcźišche knježerstwo dyrbi so wotbadźicź, a nazionalny sozialist Wagner dyrbi so na jeho město jako němski kommišar postajicź.

*

S němskeho knježerstwa so wo tychle powěsćach praji, so su tak šmješne, so žo jim njetrjeba napschećiwo stupicź.

Płaćizna za khorobne wopisma 25 pjenježkow

Němski kabinett je so wutoru z nowa z płaćišnu khorobnych wopišmow w šawěsćenju khorych šaběrał. Jenotśišnje je so wobšamknło, płaćišnu khorobnych wopišmow niz zyle wošstronicź. Hdyž so nětcź. hospodarstwo a šarjadnistwo khorobnych šakow šakkowa, może so płaćišna jenoź na 25 pjenježkow šnjiżicź. So by so mohła płaćišna na 25 pjenježkow šnjiżicź, by so dyrbjało zyle khorobne pokładnistwo pschemėnicź, pschi cźimż bychu so dyrbjale šarjadnistwe khóšty šnjiżicź. Też zyke finanzy khorobnych pokładnjow buchu so dyrbjale pruhowacź. Sa to je trjeba, so by so **dołład nad khorob. šawěsćenjom** khětro wupschešterć.

Dale je němski kabinett wobšamknył, 30 miljonow hrivnow pschihotowacź, i kotrymnż dyrbja so žrjedźostawne kredine wunstawy a metallowe hórnistwo podpjeracź.

Sa pschemyślowy žrěni staw dyrbi so němski kommišar pola němskeho hospodarźiskeho ministerstwa postajicź.

Republikanska demonstracija němskeje policije

Němskostatny swjazk němskich policajskich sajonjkow, naczelnje organisazije wjetšcheho dźela swjazkow němskich policajskich sajtonjkow, je pódźelu Heimansberga, prjedawšcheho kommandeura Barlinskeje schkitaeje policije sa žiwobydźenja wujnvolił, kotrehoż bě Papenowe knježerstwo w junuju 1932 wotbadźi'o. Wotbadźeny kommandeur je nětko niz jenoź pschedźyda swjazka pruskich policajskich sajtonjkow, za cźoż běchu jeho psched dwěmaj njedźelomaj wuswoli, ale też pschedźyda naczelneho swjazka.

Sakski rězański dawk so niewottwari

W sakskim finanzajnym ministerstwje je so pondźelu praschenje rosprajilo, hač ma so **50 prozentki pschirażk** k rěnišchemu dawkej sjuschcźicź. Nastork k rospravenju bě sakski wotkrjeny swjazk němskeho rěnišchego hospodarja dał, za kotryż běschtaj pchedźyda,wyschichi mischtr **Kindler** z Drježdżan, a namětny pschedźyda, wyschichi mischtr **Lunza** z Budyschina, pschischłoj. Też wyschichi mischtr **Schmitzich** so pschi jednanju jako sajtupnik krajneho wuběra sakskeho rjemjesła wobdźěli.

Sajtupnicy rěnišchego rjemjesła na to pokasowaschtaj, je je so 50 prozentowske powjetschenje, kotrež je 1. oktobra 1931 do mocy stupiło, z šutowanišim porjadom wurajnje hač do 31. **měrza wobmjesowało.** Tohodła žadaschtaj, so by tole postajenje płaćišo, a so by **pschirażk njeby dale 31. měrza połšeschił.** Finanzny minister **Hedrich** wotmołwi, so ruzni rěnišchemu rjemjesła šnaje, so pak jenu **krédki pobrachnja,** so by wupadk, kotrež by je špuschcźenjom 50 'prozentskeho pschirażka nastał, mohł wurunacź. Finanzne położenje Sakskeje je bjes toho jara khutne. Hdy pak by němski stat Sakskej krédki podał, so by mohła wupad dokhodow wurunacź, by wón wšo hnydom šwólniwy był, pschirażk špuschcźicź.

Awstriska je zwólniwa, brónje wróco pósłać

S Wina so powě, so je awstriske knježerstwo powěsć dostało, so je **Italska šwólniwa, brónjowe pożtki wrócźo wjacź.** Hižo porjedźene brónje dyrbja so hnydom wotwjesć, druhe budźa bórzy šledowacź.Kontrolla, kotrąż Mala ententa žada, dyrbi so na to wajchnje stacź, so awstriske zlowne hamty pożtki nadrobnje šapišaju, kotrež so do Italskeje wrócźa.

Swjatkowy kanzlet Dollfuß je so popoldnju z jendźelskim a franzowskim pósłanzom, kotrąż běschtaj hromadźe pschischłoj, rosrěčzował.

Jendźelska za awstrisku pożconku ruku'e

Sa dźeł pożconki 100 miljonow schillingow, kotrež žebi Awstrilka pola jendźelskich a franzowskich bankow pożcźi, je jedźelski delni žejm pondźelu rukowanje z wulkej wjetschimi pschijał.

Śed nowym protestom Francowskeje w Romie a Budapestu

Franzowsko-jendźelske šakrocźenje pola awstriskeho knježerstwa dla italskich brónjow do Awstrilskeje, kotrež su so dyrbjale wot tam do Madźarskeje pósłacź, njeje hischcźe wothyte, a hižo so nowa krocźel **Franzowskeje w Romje a Bukarešcie pschihotuje.** Tón krócź so wo **wojenske létadła jedna, kotrež je italske knježerstwo do Madźarskeje pósłało.** Kaž je franzowskemu generalnemu štabej blizko stejaze „Echo de Paris" z derje wobhoniteje strony zhonił, je 32 italskich wojenskich létadkow we wyšokosći 6000 metrow nad Awstriskej do Madźarskeje pschelećało. Dźeł tychle létadkow je so rozebrał, so bychu so w škładownjach zhromadźe. S druhim dźełom italšy offizérojo Madźarow w létanju rosnjewjeja.

Italska so na wójnu pschećiwo Juhosłowjanskej hotuje. Hižo na konzu žwětowneje wójny wona jako dobyćerske myto Dalmazisku za sebje šadajsche. Dokelž je tuton kraj z Juhosłowjanami wobydlenj, Italjenjo pak ležmo jedyn prozent wobydlerstwa w nim wučinjeja, je so měrowa konferenza w Parisu žadanju Italskeje sawrjekła a Dalmazišku Juhosłowjanskej pschidźelila. Schtož Italska njeje tehdy dospła, spyta žebi nětko z wójnu wubědźić. Jako swjatkarjow sa wójnu pschećiwo Juhosłowjanskej je žebi Madźarow dobyła, kotrymż so sa jich pomoc Khorwatsa, Sšlowakska a wulki dźeł Rumnnskeje jako myto lubi. Na wójnu je Madźarska w tu khwilu mało pschihotowana. Po měrownych rěčzenjach šmě Madźarska jenoź mało wójska wudźerżeć. Też liežba tšélbow, kanonow, maschinjskich tšélbow atd. je jej pschedpisana. Wojenskich létadłow njeśmě dosy'a žanych měcź. So by Madźarow sa wójnu wukhmanila, jim Italska brónje, munizju, létadła atd. wosły. To so njeje mohło psched wocźomaj swěta pokatajicź. Juhosłowjanska, Rumnnska a Cźechosłowakska, pschećiwo kotrymż so Madźarska bróni, su so tohodła pola podpjarjow měrownych rěčzenjow, wosebje pola Francowskeje a Jendźelskeje wobcźežowale. Po jich žadosći jtej so Francowska a Jendźelska w Romje, Winje a Budapeshtu sa pozbłakanj brónjow do Madźarskeje wobhonitej. Jimaj je so z hotymi wurěczenmi wotmolwilo. Na to jtej Francowska a Jendźelska we Winje ultimatum pschepodałej, w kotrymż žadatej, so dyrbi awstriske knježerstwo italske brónje, kaž wjele so jich hischcźe w Awstriskej khowa, do Italskeje wrócźo dowjesć abo je šniczicź. Schto je so hewak z brónjemi sta'o, wo tym dyrbi Awstrilska nadrobnu rospravu podać, kotruż dyrbja awstriske sajtupnicy z pschisahu potwjerdźić. Hacź dotal je so awstriske knježerstwo kondźilo, ultimatowe žadanja dopjelnicź.

80 lět khłostarńe za Zangaru

W prozesu pschećiwo nadpadnikej Zangarje je so hižo wuńsud wupraził. Zangara, kotrehoż schtyrjoch morderskich nadpadow winowachu, mjenujcy na nadpada na Roosevelta, a wutřełow, z kotrymiż su je tři wožboły sranile, so winowaty wušna. Sa kóždy jewotliwy pad jeho k khłostańi na 20 lět, po tajkim wšcho hromadźe na 80 lět sahrudźichu. Dokelž hischcźe njeje šwěrcźene, hacź so hischcźe Chikagske-

Nowa wójna miez Japanskej a Chinu

Wójna w ranjchej Mjišej je ju japocjała. 50 000 muži sylne japanske wójsko je počjało w Dschehjišej prowinzy pojnapować. Po japanjej powdšeji su Chinejoju ipotali japanšku garnizonu w Czjahkangju wobstupiwši. Na to su Jahanzyn i Pehpiao posturowali, so bychu kontrollu nad zelezinju dostali.

Sa pschewojenje swojeho wójska je Japanšeje do Chiny je Japanska **z tydom wulkich pažaerskich parnych lodzjow w Zendjelskej nakupiła.** To su jare lodje, z kotrychž je najwjetša 24 000 tunow muzła. Najwjetša je lódź „Awatje", kotraž je so ja czaš swojeje wójny sa wujenje jendželskeho wójska do Frankowskeje wuzita. Nakupjene lódje su hižo do Japanskeje wotjele.

Hłowna zhromadźizna župy „Michał Hórnik" w Khrósćicach

Khrósćicy, 19. maleho rózka 1933.

W jubilejnym lěće najslawnišeho syna katolskich Serbow zeńdzechu so zastupnicy župy „Michał Hórnik", kotrehož 100lětne narodniny chcemy w běhu lěta dostojnje a přihódne woswjećić. Towarstwowa jstwa „Herbskeje grychty" njemóžeše wulku liczbu zastrepnikow wopřijeć, kotříž běchu ze wšěch kónčin přikhwatali. Radestnje witaše dotalny župan, k. kapłan Hórnik, přitomnych, mjez kotrymiž bě cyła črjóda serbskich žonow. Po wuspěwanju narodneje hymny pokaza k. župan na posledniu zhromadźiznu w meji, wot kotrejež sem so wulke přemjenjenje stalo rjeje. Wuzběhny wosebje, zo su wšitke towarstwa župje swérne wostałe, su so husćišo skhadźowałe, a spominaše na 25lětny jubilej „Lipy Serbskeje" w Pančicach, kiž w swojej wokolinje přikładomnje dźěła. Wšitke su swérnje swoje zasady spěchowałe. Dwoji wuznam ma běžne lěto, mamy swjećić dweju wjednikow: Pia XI. w swjatym lěće, kotrež so 2. hapreje započina, a wopomnjeće 100lětnych narodninow našeho wótčinca Michala Hórnika, kotrehož wuznam na nabožnym a narodnym polu župan skrótka kysowaše. W dalšim so postajeny dźeński porjad skhwali.

Po nim rěčeše najprjódcy knjez wučeŕ Jurij Winaŕ z Budyšina „wo humorje w serbskim pismowstwje", nadawk, kotryž bě hakle w posledních dnjach dostał, tola k dospołnej spokojnosći připosłuchaŕstwa přewjedže. Z jeho jara zajimaweho přednoška chcemy séčhowace wujimać:

Serbski lud nima dosć zajima a skónčnje też nic časa k čitanju basnjow. Tuž njedyrbjale so z hospodarskeho stejišća dalše zběrki wudawać. Nakładnik ma potom jenož starosć, kak knihi wotbudže. W dalšim rozłoži rěčnik, što lud rad čita. Pokaza na „wobrazy ze wsy" a zaběraše so potom nadrobnišo z humoristiskej a we swojej ludnosći klasiskej maćiznu Mikławša Bjedricha (Radlubina) a Jana Hajncy. Prěni zapřimny wosebitosć serbskeje ludnosće a doby so tak do dušineho žiwjenja, podawaše swoje poskićeńki też w dobrej wjesołej mysliczy, čerpaše z hlubiny duše a znutřkowneho žiwjenja čłowjeka a tak nihdy we swojich wuplodach njewokhudny. Cyle hinašeho razu je humor Jana Hajncy, mohł jeho filozofa šibałosće mjenować. W krótkich słowach a hrónčkach stajnje we zwjazanej rěči wudyri skój žort, kotryž so šibałosći, satěrje abo ironiji bliži. Milieu jeho basnjow je stajnje też serbska wjes, serbski čłowjek ze swojimi brachami. Wo wobeju přinjese wjacy přikładow a je přečita, štož powšitkowne smjeće wubudži. Zo mamy też w basnjach našeho wulkeho ludoweho basnika Handrija Zejlerja krasny humor, dopokaza přednošowaŕ z někotrymi humoristiskosatěrskimi fabulemi po přikładze stareho Aesopa. W dalšim pokaza na wubjerneju humoristow našeho časa, na spisowačela „wobrazow ze wsy", z kotrychž su někotre wosprawdźe krasne dokumenty našeho wjesneho žiwjenja, a na Michała Nawku, kotrehož humor je cyle hinašeho razu. W krótkich wobrazkach we wjazanej rěči podawa wón male epizody ze serbskeho žiwjenja, štož rěčnik na někotrych přikładach rozjasni, tehorunja wšelake hrónčka, kotrež je dźěćom a ludej wotposkał. Na kóncu swojeho zajimaweho přednoška sej rěčnik přeješe, zo bychu so najlépše dźěła našich humoristow w zběrcy wudałe, snadź z přihódnymi wobrazami wudebjene. To bychu wšěsce swój puć do ludu namakałe a z wukublarjom sěrokeje zjawnosće byłe. Tohodla do luda z nimi!

W přizamknjenej rozmolwje namjetowaše k. wučeŕ Měšank-Wotrowski, zo by so tajki namjet na zarjadnistwo „Dom a swět" stajił za wudaće kich wěcow. Při tym dótkny so serbskeje wu šuli a prošeše, zo bychu staršy wjacy zajima měli. Też pokaza na prawe wuživanje wjesnych hownjow.

Sćehowachu wólby. Dotał bě wašnje, zo du ny knjez županstwo přewza. Dotalny dyrbješe mnoho dźěła wotpokazać a dokelž so žadyn kandidaturu njenadeńdźe — zlama so tradicija a zwoli so po dołhim wuradźowanju lajik a to hłósnje k. kubleŕ Spitank ze Zejic, podžupan so na přichodnej zhromadźiznje postajł, zapisowaŕ bu dže k. překupc Natuš w Khrósćicach. Dźiwać so njetrjebamy, zo dla tajkeje njezajimnosće wšesteje strony krute słowa padźechu.

W dalšim jednaše so wo Hórnikowy swjedźeń, kiž ma so pječa 25. junija we Worklecach wotmjeć. Tohodla wuzwoli so pódla předsydstwa šěrši wubjerk. Do njeho słušeja zastupjeŕ wosady a Worklecanske gmejny, dale kk. faraŕej Nowak-Radwořski a Mić-Njebjelčanski, Spitank mł Zejicach, wučerjej Měškank a Słodeńk leŕ Just w Jasećy a z Worklec Rjelka, zan, Wincaŕ, Wjeńka a Kocor. Tu so wo přihoty a přewjedženja swjedźenja po Pokaza so też na 60lětne wobstaće Jasećanc Bjesady, kiž ma so na Boże stpićo (25. mejo) pominać.

Hdyž bě předsyda hišće wo župnych finanč porčćał, skónči so zhromadźizna z postrowom a ze spěwom „Hdźe statok mój?"

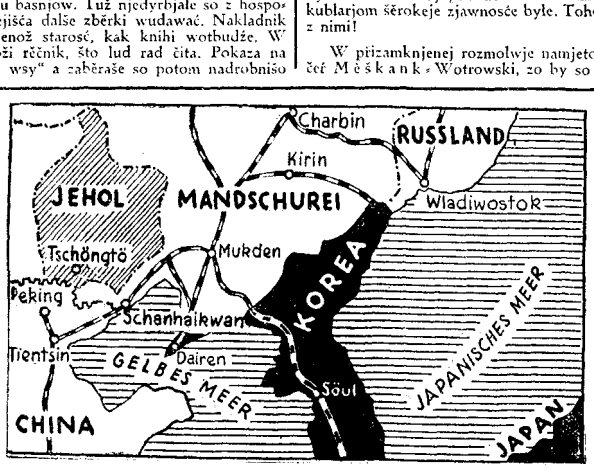
Ze Serbow

Z **Budyšinje,** 22. februara 1933.

— **Wa wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barom 741, hygrometer —1 a thermometer wodnjo —1. Zo ja rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer thermometer w nozy —8. Wjedro budże pschen Po wšěm dadźu cźaka na naš hišćeze kruta zim Se žewjera abo połnoca hiba so prźi pschez Europu nišina. Tuja dyrbi so nišinu nad Islandiju a Grónskom morjom njedawno wobkedźbjena. Nad Islandiju nišina mo załkadźeja njemóže wótry, žewjerna nišina hbadźa se šimohom. K tapadej abo i wj Europu wupinu so po dadźu hyšna wotchna. Hdyž so žewjerneho abo połnoceho lodoweho morja hranicy, hromadźuje so z wuchinu nad žewjernej Rusku. Tak je je žewjera pschihbadźana nišina w połkole kaž z podstolom wot wyšinowu wobdata, wot wuchinowu hač do žewjerneho lodoweho morja hranicy. S tuteho wumeho tam pschihbamuja wynne powětry a najčesće našich wosadnych abo loti jara wuhudźa. Jutšje dyrbjałe hbadźa hiroce 6,58 a so thowa 5,30 hodź. Měsacź hbadźa rano 6,13 a so thowa popołnoc 1,14 hodź.

— **Program 1000lětneho hjubjejenja w Budyšinje.** Sswjedženi program 1000lětneho swjedženja města Budyšina w tčuchu a hjeńtkowym tydźenju je so nětko w 11 wschadźatych wubjerkach w hłubinu wobłuku dejał. Jako wěste wobhladuja so jeźehowaze wuhotowanja: 1. Sswjedženske kmischenje. 2. Pschihbadźenje wotpohona „Manje" wot dr. Sachsy. 3. Wulkołubny na wschadźatych městach města. 4. Namětne koncerty. 5. Khóry dnjom. 6. Zrkwinski koncert w Petrowjej zirkwi. 7. Sswjedženske hry. 8. Luzitše dźiwadło. 9. Wótczinski wjeczor. 10. Wjesoły Luzitši wjeczor. 11. Wulki historiski swjedženski cźah. 12. Wulke wojerske t měrn pschasnje. 13. Tarnarske a schportske wustupy. 14. Jechanski a jendawy turnjer. 15. Swjedźene a płakatowe jězby motorowych tahesparjow. 16. Swjatkowe dźelenje lehkeje městow. 17. Wulke ognjowe wiki z drastwu. 18. Sswjedženje sesjowoschadźanja. 19. Wobswětlenje města. 20. Wschake „wutrobjenja".

— **Městerjanske dźiwadło.** Dźensa hrjedu poł. w 4 hodź. je tanje pschedstajenje Jana Straußoweje operety „Winjeta krew". Wjeczor wotpjetuje so ludowy fruch „Schtyri z muzkeźoju". Schtwórtk wjeczor 1/8 hodź. wo spjetuje so w 20. abonementnym pschedstajenju B a pjat w 10. abonementnym pschedstajenju D we 8 hodź. nowa opereta Edwarda Künnecki „Sbožowne puczowanje". So

Wulkowojowanje wo Jeholsku provinecu so započina. Khartka połnocneje Khiny z nawjeczornej provinecu Jehol. Japanska je po powješach z Genfa wozjewiła, zo chce nětko z generalnym nadběhom na tutu provinecu započeć. W Jeholskej provincy je nimało 500 000 khinskich wojakow pod rozkazom generała Canghsulinga zhromadźenych. Woni su k zasakłemu zakitanju provincy hotowi.

Hózdź

7] (Pokračowanje.)

Dołhej ruzy wupschejtrěwschi a wocźi wumalejo na wuschitke rukawy a na jankate manjchetty łapeńk j jerym błoźom djeschje: „Nó, ty rjana draśta! dha wschat rěcź a radź, kak mohło so kralowskej Majestoći pomhać! Ty mjelcźischo? Radźicź nochcźech? Pschedze wjchem kralowsky pschihbórni swojimaj lepje swaćenymaj wuschomaj njeswěrjachu, mjes tym so žebi dwórcźu lěkarjo schibkale potaje ruzy rybowachu.

Ssamt kral so tajkeje rěcźi, tajkejej hischcze žeanje sa ći'yschat njebe, wulzy dźiwajsche. Wón hnéwnje na khrobkeho cźłowjeka pohlada a j porstom na durje pokajuje sa wola: „Won — won j nim!"

Minohe ruzy khrobkeho łapeńka hrabnuchu a jeho j kralowskeje jitwy do njeńschcze jitwiźći pódla njeje wlecźechu. Hdyž so tuchy je wschćch jitrow poroki na njeho łypachu, pola łapeńka hnéw, kotryž běźche so dawno hižo w jeho wutrobje nakopił, rosbuchny.

Wón łjwój wobłubny klobuk do jitwy wrjejny a wopacźne wokny, kotrejž běchu na hłowu namotali, hnydom sa nimi pójźa.

„Djabołej j Wami a Waschim cźaporom!" Żid wolasche, j njemdrymaj rukomaj sa wulku łuknju torhajo, jo schowy rypotachu. „Mje kaž nowonarodźene dźećko sawinjecź a jababjecź!" — riz, raz, a drohe manjchety po kruchach j jeho rukow łećachu. „Pytajce žebi wopizu", — łaj je žiwota ślecźe, — „kotruž mózesche po žwojim spodobanju wupyschicź!" — też cźrije, nohajzy a tholowy tam łećachu. Żid tełko cźasa njetrjebasche, jo by so pschewobleka, kelkaj běchu pryedy kralowsky służobnizy j nim pschecźinili.

Mjes tym kral k žwojemu zyle wustrózanemu służobnikej djeschje: „Bołtuchaj! ty ły mi wótrohe město lěkarja pschinjedź."

„Ach, Majestoće!" žłużobnik jaforźe. „Lédma mózu stawy bibać je strózelemi a je strachom. Tón cźłowjek bě jche pryedy zyle rosumny a hakle potom njembdrjej posza, hdyž jeho diwórku draśtu wobłeckachmy. Hdy by Waschа Majestoćej najhrabnischa dowolicź chcyła, jo žmeć tón cźłowjek hischcze jónu, a to we žwojej prostej wschédnej draścze k Waschej Majestoći pschińeź, ſtano — njedyrbi jo wschitko špytaćz, wulke bołoźce Waschеje Majestoće ichtoź mózno wołoźeź?"

Hdyž chzyschе Żid runje j kralowskeho hrodu ſtupicź, jeho pschecźeł, kralowski łłużobnik, pschihbéża a jeho wróćo wołasche, jeho bożedła prosche, jo njeby ſaſo taki był, kaž pryedy, ale jo by žwoje zyłu wuſtojnosć nałożił a wuhonnu thoremu k woli był. Bołtuchanosć lubja a pekny kaž jehnjo Żid ja łłużobnikom krocźesche.

„Kak je?" łnjeźeŕ mitocźiwje k njemu djeschje, „jeźe nětko mudrišchi?"

„Majestoćeć", Żid wotmołwi, jo poniżuje hłuboko kłonjo, „błazna žmm jo ſ jeho draśtu wuſtłekł."

Na to ſebi Żid kralowu thoru nohu žwérnu wobhlada. Schtoż wón potom wukaſa, cźełni lěkarjo ſnajujeńſcha ja njeschkódne ſpóſnachu, hdyž też połspschowanja wot teho njewocźakowachu. Kralowskeho thoreho hojo Żid tak rjec njepschestawajsy w hrodźe wosta, so bychu jo trjebaj druhi do jeho wesy njetykali.

Spěschny połoź, kotrehož běchu do Parija połłali, jo ſa 13 dujow wrócźi ſ rosſudom łaumiscźe fakulty, jo ma jo thora noha pschi tajkich wulzy ſtrašchnych wobſtejenjach hnydom wotrězaćz. Sdobom pak fakulta wuprají, jo jo boji, jo mohło ſ operaziju ſnanto hižo wojsze być, a jo kralej wo žiwjenje pódźe. Ale ja krala běsche jo bjžo, do kelž jeho Żid wuſtojnje hojesche, wschitkón ſtrach minył, a ſ nim jo hładajsy połepschowasche.

So ſo wot nětka khudemu łapeńkej ſhoje ſmjejesche, je łanto rosumi. Kral jeho ſa ſwojeho cźłowjeka chcźerja ja mjenowa a jemu rjam mſu wuſtajł; bohaći a wobcźeni ludźo pola njeho pomozy pytachu, jemu je ſtotom placźa. Też to ſo łanto rosumi, jo nowy cźełny chirurgus wotnowniu ſwojeho hospodźinstwa pschecźeła ſ rjanym bydłom w mjesce pschemeni, wulkomyſlnje ſiwój dołh pola ſahrodnikeż ſwojšyy łarunawſchi.

Se ſpokojnej wutrobu jedyn ſ prěnich dnjow junija lěta łanetho lěta ſahrodnik Matej w ſwojej ſahrodze thodźeshe, w kotrejž wschitko kčźejesche. Sahroda bohaty wunoſchk nabjeshe. Najeſiſi njenjes hižo pschihotowany kčźesche, tuk polne žně jemu łanemu łłużbachu. A wot dołhich hejadkow połnych rjaneje ſwłotnje, kčźejazych kórkow, ſo plecźych łunow a druhich ſahrodnych wuplodow mjedzyſchón ſhożowny na wokno łużbneho domu pohlada, hdyž rjana Kańžka łydaſche.

(Pokračowanje ſčźehuje.)

po „Skožowne puczowanje“ też wopraudže zbožowne puczowanje bylo, wuložuje wjednistwo dźiwadła w kóžnym wjednjacym jehu do módreho, kiž so z wosobowym awtom wukonja.

— **Budyšin dźiwadłowy dń 1933.** Wšitke zbosłatowy němskeho měšćanskeho dźiwadła, wumělcowje, pschestawi a techniski personal, wuhotuja sobotu 4. měrca Krónje“ swój letuschi dźiwadłowy swjedźeń pod titu „hau-bůh-la“. Kaž sandźene léta budže tutón bal we wosebišćežu towaršchnostneho žiwjenja tuteje symy stejeca. Za rejwanišej kapale, wulka tombola, piwowe, winowe, owe a jestowe stany a mnoho pschekwapjenjow pschi wjeczor do humora a radosnjeje myslje. Sapne liščizki płacža dopředka 2 hr., pschi wšeczornej po 2,50 hr. Liščizki so dopředka pschedawaju pschi dźiwadle měšćanskeho dźiwadła, w Henkerez kuliarni Zahatej haży a w Bruckneroez friseršiwje na Nježorskej.

— **Wabjenje pi wuwos do Albanskeje.** Pschekupz Alexander Ranzenhofer w. Winškim Nowym mjescu, Gitterjaga se 32, wobroczi so, kaž industrijowa a wikowanišowa firma w Zitawje jdźe, nětle na firmy we wokrjesu Lužica so, to ja nje skanki do Albanskeje pošredkuje. Ranzenhoferu pschedleža industrijowej a wikowaniškej firmje sdźelenja. Na pschecze so wone wobdźělenym firmam sdźela.

— **Wobjezk póstoschekowego wobkhoda w Němskej.** Lětsa na kónzu januara 1933 1 023 054. To je 1235 kontow wjacy hač na předewschim mjezaca. Dopisow a pocjezenjow nahromadnje zapiha so w mjezacu januaru 59 273 000 wo 868 000 hr. Wot tuteje sumy zapisachi so bjes hotowych pjenjes 6 716 519 000 hr. Pscherčne dobromocze zelow póstoschekowych kontow wuczinjetsche 447 675 000 marow.

Z **Dubrawy.** (Morwcho namakali.) Pondźelu dopołdnjach 67 letnemu swudowjenemu rentnarju Wjazyłu Michałku w jeho bydlenju morwcho. Njebohi ležachu dny wjazy njebě pokatał a tak ludźo skónczenje jeho zdźiwachu, kiž bydlenje wotewri. Michałka je najprjedy Boża ruczka zajała.

Z **Dubrawy.** (Pschebadowanje drjewa.) Tu so pschedawa palne drjewo na leżownoscjach hrabje v. Wallwitza. Płaczišiny běchu dosć wuzoke. Sa polmetrowe dołhe hromady khójnow so płaczachu 5—6 hr., za brézowe 9 hr., za kuluchi 5—7 hr. na meter, khójnowe hromady płaczachu 11—12,50 hr. na dwumeter. Halowe hromady płaczachu 1—5 hr. Wschо drjewo so swjedawa.

Z **Hornich Ssitnicy.** (Brózeń so wotpalichu.) W nocy njedźeli wudyri w nasčhej wjsy woheń. Rano w 4 hodź. so palicź masywna brózeń žurnoscjerza Zyhmynka a so dospolnje spali. W brózni mějachu skład žurnoscjerjo swoju zbožnu słamowanu. Dale mějachu tam k. Kuebl dwarke drjewo, z kotrymž chcyschu swe warić. Drjewo so tež zbožu spali. Žurnoscjerjo a druzy schkodowali, dokelž nimale nicžo zawěscjene njeběchu. Pschičinu wóhnja hišcze njeje znata, ale tuta so na jistnike zapalerstwo.

Z **Lubija.** (Politiske puti.) Pondźelu popołdnju wo 2 hodź. so na kichinišchcu Dwórnischczoweje a Lessenadoweje dróhi schtyrjo nazionalsozialistojo a 3 lewizarjo do pukow dachu. Schewz Kantwerk krawza wjeźmarja z Lubija je žylnym wukhodźowanstim kiž tak straschnje pyches hłowu morżny, so dyrbjesche lěkarju saschicź. Należnosć je so policiji pschepodała a wobdźe hischcze wešcze psched sud.

Z **Kukowa.** (Nahła smjerć.) Pondźelu rano namakachu priwuzni Marju Češlinu (Zimmermanku) rodź. Lorec morwu we ložu. Dokelž we zwučenym času stany, hladachu za njej, nadeńdźechu pak duze komorki zawrjene, tohodla dyrbjachu so z wokna do njeje dobywać. Přiwołana lěkarka móžeše jej smjerć zwěsćić. Staroba a snadź słabosć wutroby je jeje dołhemu žiwjenju tak nahle mjezu stajiłoj. Wižo přez 74 lět. Hakle pjatk bě so krućišo lehnyła, khodźeło hewak wšědne ke mši a njebě na njej hłoć, zo budże tak ruče časnosć žohnować. Nimale samsnym dnju zemrě před 15 létami jej mandźel. Zemrěła zawostaji dweju synow a štyri dźowki. Jeneho syna bě před létami přez njezbožo zhubiło. Njebohčička so srjedu dopoldnja na Khróšcanskim kěrchowje pokhowa.

S **Kamjenza.** (Srudny podawk.) Kak wusko wjesele a trudoba pornjo žebi bydlitej, dopokasa sabo tragiski podawk, kiž so pondźelu wjeczor pschi towaršchnoscji tudomneho tělowstwa w Lehmannez hoscjenzu sta. Pschi programje mandźelsku schewskeho mischtra Emila Steinborna Boża ruczka saja, jo wona hnydom na to wumrě. Tragiski podawk běsche z pschičinu, so so zwjedżeń hnydom sastaji.

S **Kulowa.** (Lětsa budże sabo zamprowanje.) So by tradizija sathowała, jarjaduje lětsa pósniny wutory wjsy „Katolske towaršwo rjemjeźlnikow“ zamprowanje, kiž so tři léta wjazy wotmělo njebě.

S **Wuslidże.** (Njesbožo.) Njedawno njesboži tu 4-lětnemu hólcej dźěłaczeraj Pjeta z tym, so lěwu ruku tykny do rězaka. Jemu so dwaj porstaj wotrěznyschtaj.

S **Mužakowa.** (Spytane zamomordaršwo.) Tu chcyše jej žona žiwjenje wzacź. Wona w nozy skoczi do hrodneho hata. Tu wschał z cžabom hischcze dwaj muzej wuchowaschtaj.

Se **Smogorjowa.** (Ssmjertne njesbožo.) Nasch gmejnsti pschedsjedzicjer August Fleischer je na spodźiwne waschnje zmjertnje snjesbožił. Wón bě pobył na shromadźišnje wohnjowoje wobory a z druhimi wjesnjanami domoj dźěsche. Pschi tym pytnychu, jo so zahrodowy płot palesche. Fleischer chcyše należnosć pschepytowacz a pschi tym stupi na grot elektriskeho powoda, kiž tam dele wiszasche a bě woheń sawinował. Fleischer hnydom so swjese. Pryedy hacz mózachu jeho wukhowacz, bě hižo morwy a cjelo hižo khěrno wopalene.

Hońtwa za petrolejom w Awstriskej.

Z Awstriskeje, kiž je hewak malo z pokładami zemje žołnowana, powě so nětko, zo su tam we wšelakich krajinach nadešli petrolej. Tak namakašaj mužej při brjozy rěki Erlauf w Delnjej Awstriskej žórło, kiž bjez pomocy hižo nětko nahladnje petrolej žórli. Na wobrazu widźimy wusłědźerjow petrolejoweho kužoła při brjozy rěki Erlauf. Wonaj petrolej čěrataj.

Z Łužicy

* Se **Zitawy.** (Ssudnišce jednanje bla nadpadu na zbožowny wobkhod.) 17. dezembra 1932 na wjeczor zbyłowarjow wobkhod na Dwórnischczowej dróhi nadpadnychu njeznate wobsedźerjow stat. Nadpadnicy běchu schklenzu Küchenmeisterez wutkadneho wokna a schklenzu žušodneho Klożeja friseŕskeho wobthada rozbili a pola Küchenmeisterez měchi z worjechami atd. na hasu rozsypali. Wobsedźerjo běchu hižom khłostanu twarjeli dźěłaczeŕ Arthur Neumann z Olbersdorfa dla kaženja krajneho měra, pjekař Gerhard Claußnitzer a dźěłaczeŕ Gerhard Renger se Zitawy dla rozdźělenja papjerkow z namołwjenjom k wobdźělenju při nadpadže na wobkhod. Neumann dósta dla jednoreho kaženja krajneho měra 6 měsazow jastwa, Claußnitzera a Rengera pak sud wuwinowa.

* Se **Zitawy.** (Dobry popad.) Policaj so tu poradźi paducha sajcez. Tutón je hižom wotjeł a cžežko khłostany. Stanje rěcžnišwo jeho pytasche. Wón njeběsche hischcze dołho w Zitawje pschebywał. Połtaja jeho saja, jako běsche so je swojej njewjesu srěčał. Wón wotnajesche žebi rady jsny a potom kradnjesche a so sbudź.

* Se **Shorjelza.** (Dróhowaj rubježnikaj psched žudom.) Wulka khłostanska komora sadźi twarikeho dźěłaczerja Kurta Friedricha se Shorjelza k poldra léta khłostańnje a wotrjekny jemu cjesne prawa na tři léta. Friedrich běsche w septembru sandźeneho léta pola Markliši 71létneho žedlarja Adolfa Balku z Budyšina nadpadnył, jeho cžežko skalał a jemu 25 hr. pjenjes, kiž měješe pschi sebi, rubił. — Wjele milišcho sadźi žamžny žud pohoncza Herberta Müllera z Geibsdorfa, kiž běsche w dezembrje 1932 79létneho hamtskeho pschedstejicjerja Wilhelma Krawju w Geibsdorfje nadpadnył a jemu mósheń se 14 hr. rubił. Wobsłorjeny wudawasche, so je njeskutk z pjanosću skužił a dosta poldra léta jastwa.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Mišchnja.** (Nowy móst pyches Łobjo so twari.) Sakska wodotwarska direkzija je nětko, kaž so powě, wupisała wotnoschenje stareho Mišchnjanskeho Łobjoweho mosta a twar noweho Łobjoweho mosta. Nowy móst budże wobstacź z njeh̊dże 200 metrow dołheho worzłoweho nošcherja blachowych hrjadow, kiž budże wotpočzowacź na betonowych stołpach. Twar ma so jako nuzowe dźeło wuwjesć. W pischerčiku ma na twarje 130 nuzownych dźěłaczerjow dźěłacź, tydźenšzy 40 hodźin.

Přilopk

* **Huslza za wólbnu propagandu.** Wólbna rozsahłosć je we wsy Hochdahl we Wuppertalu swodźinowy srědk wuhlědźiła. Hižo pschi posledních wólbach běchu so wysoke wuhnje bjesdźełnych tworjnow za wólbnu propagandu wužile, na kotrychž wjesčichu swoju stronisku khorhoj pschičžnichu. Mjes tym pak su wobsedźerjo tworjnow nabocžne żelezne stołki wotstronicź dali. Tak běchu agitatorojo nuzowani, druhim wólbnu reklamu nałožowacź. Na zyle bludny pschichad pschindźe jedyn kommunist. Jedyn Hochdahlski wjesnjan dyrbjesche jeneho ranja ke swojemu najwjetschemu pschepisłepjenju nałsonicz, so bě nětko jemu z jeho huzb psche noz dołha cžerwjena nabarbił. A so njeby nichtó na tym dwělował, kajka strona to skužiła, wobsche na tyrbjecze hischcze hamor a sjerp. Wobsedźerjo dyrbjesche wbohim huzbjam, kotrež njewólnje za kommunistow propagandu cžinjesche, jarjacź, dokelž so barba njehodźesche wotstronicź.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutrjischi schtwórtk:** Wjazy žneha a sapo tymnisko.

* **W nozy k sobocze je so w Kinsbórku postajena 26-létna wotrjadna wucjerka Judith Guggez dla dotal njeznatych pschicinow zastrělila. W swižu z tym su dźěłonjemjazeho pschekupskeho pomocznika z Kinsbórka, kotryž je pschi podawku pschitomny był, zajeli.**

* **Shorjelska khłostaca komora je twarskeho dźěłaczerja Kurta Friedricha se Shorjelza, kotryž je loni w septembrje pola Marklišy 71létneho žedlarja Balku z Budyšicha nadpadnył, jeho z nožom straschnje skalał a jemu 25 hriwnow rubił, k khłostańni na 2½ léta sadźiła a jemu cjesne prawa na tři léta wotrjekła.**

* **We Wiesaskim papjernu je so dźěłaczeŕ do maschiny sczapnył a so po zuzłym cjele smjark. Wón je hnydom wumrjeł.**

* **W Shangaju w Chinje je jena gumijowa fabrika do powětra sleczała. Hacz dotal su 80 morwych a 70 cjeżkoskranjenych z rospadankow swuczahali. Boja so, so so liczba morwych na 200 powjetschi. Po rosbuchnjenju, kotrež pschi vulkanisowanju nasta, zatraschny woheń nasta, do kotrehož 160 dźěłaczerjow padże. Tuczi w sali dźěłachu, kotrehož wjech a sczeny so do powětra buchnychu. Zakońtne je na městno njesboża hladacz. Swuhlene cjela pod rosvadankami leża.**

Dobre rady

Cjornidłowe blaki z płatoweje tkaniny wotstronisch z tym, so tkaninu do mloka pokožisch abo blaki z pomozu nekajkeje łapki z mlokom tak dołho namaczesch, doniž je njeschubja. Też zytronowa brěczka je dobry srědk sa cjornidłowe blaki.

Židźane blusy płokasch najlepje z wukłukowanjom w mydlisnowej wodze, do kotrejež sy nječhto boraksa pschidał (na 5 litrow wody 20 gr. boraksa). Bjes wužimanja po wložna žida wubłotuje.

Cjiszenje tucznych thornarjow pschi mužazych wobleckach. Gusto nadeńdźesch na zyle dobrych mužazych wobleckach tucznu khromu na jakowym thornarju. To njeje jenoz njerjane, ale z tym so tež dźiwotowany thornak bórzy samasa. Tucznu khromu wotstronisch z cjeżanjom. Schczétku pak wotumkasch najprjedy w rospuschczinje dźeżacych dźělow wody a jeneho dźěła schtapawki (Salmiakgeist). Masany thornak dostanje tak sabo žiwši porjadny cžisty napohlad.

Zyma też w Bjenatkach.

Wobraz předstaja znate Markowe naměsto w Bjenatkach“ (Venedig). Nowa zyma je so tež hač do Italskeje wupřestrěła a wosebje połnócnej Italskej wjele sněha přinjesła. Sněh leži w lagunowym měsce Bjenatkach 20 cm wysoko. Druhe léta maju tam hižo rjany nalětni čas.

Hospodarski rozhlad

Serjedu 22. małeho róžka 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych .	47,275
1 jendželski punt .	14,47	100 čěskosł. krónow	12,465
100 swajc. frankow	81,82	100 franc. frankow .	16,59

Na burskich dowěrliwe mjenjenje trochu popuščeju. Nawarjenje pschemysłio skerži, jo małchmy njewobhodže a je mjenowane dźěłaceriowu pulschcerž. W chemiskim pschemysłie je społnosć šrudnje wožiwjenje. Wuwoss małchmow do wukraja popuschcuje. Pschičinły tčeja, po mjenjenju nastajnitych ludowych hospodarjow w tom, jo je wukraj dla najcerje złowje politiki rosmjerjany. Mamy w naschim kraju dwoje mjenjenje w najtupanju wožiwjenja naschego hospodarstwa. Jeni mjenja wowoss industrielnych windźelkow z wobhladnjuwej wikowanišej politiki tak pschewodzej, jo je možne wbohdy dźěłaceriowu jako pschijimacej a jim dźelo a jaschuju dacz. Dereje łajkownych dźěłaceriez wobe kedi jeno wjazu mjoša, tuk, butry, jejt a wscheze druheje wěcjeje potrjeby popschcej. Natarschwo potom swoje wuchody cšim rucj jcho a to wumakne pjenjezy wotbudže. Dowoh jako mjenja nasche natarschwo i wyšokimi clami psched dowozom wutrajnych natarschich produktow tak schkodi, so so natarschwo jako škoda. Natarschwo i bobrynni dopomami może jeno wjazu kupowacz a tak je možno to najcerje pschemysło jako wožiwi. Pschichod naš powuczi, kotre mjenjenje šmeje prawo.

Na produktowych wikach njewuwu so wčera Jana wosebita ywjeliwosć. Za pschenizu so trochu bóle napraschowachu, dokelž so nichto do wukraja rospschedu. Tendla płacizny w holowym dornje wo 5 pj. postuja, jeschtnjenka w termiskowym wikowanju bóchu cžerwjensche. Rožka wčera jnowa 5 pj. po zennjazym w holowym dornje pschihodži. Też w termiskowym wikowanju so płacizny wotdrjebowachu. Dowoz bě małk a napschedawanja je nje trochu šnoodnische. Statna žitalnja wčera njepschidatkowy. Wowoss bě w termiskowym wikowanju trochu sterschany.

Wčera płacjeche w Barlinje zenjace

pschenizy: 9,80—9,90 (9,40—9,50) hr., rožki: 7,65 hacj 7,75 (7,50—7,80) hr., jerjemjenja, nałamiche: 8,40 hacj 8,85 (8,25—8,75) hr., nałamiteho: 8—8,35 hr. (7,80—8,20) hr., wowsa: 6,07—6,20 (5,70—5,85) kjawanka,

w termijnowym wikowanju:

pschenizy:

fa měrz: 10,52½—10,55 (10,20—10,25) hr.,
fa mej: 10,62½—10,63½ (10,37—10,43½) hr.,

rožki:

fa měrz: 8,42½—8,40 (8,22—8,27½) hr.,
fa mej: 8,51½—8,50 (8,37—8,40) hr.,

wowsa:

fa měrz: 6,50—6,48½ hr.,
fa mej: 6,65—6,67½ hr.

Płacizny w wuzkich za rjadnym měšerskich wikowanišach pak žane najwonmjenje njenja, to njepschemenichu.

Zemjapłody wotrjedowane w Barlinje.

(Magazinelles Kartoffelgeschäft.)

dźiwnaki běchu 167 (—) a 237 proschatoe. — i płaczacze, wuske 30—33 (26—30) hr., krjenje 27—30 (18—26) hr., wobłe, wuske 17—21 (15—18) hr., krjenje 15—17 (13—15) hr., małe 11—15 (12—13) hr. — Wšě kjeki wotrjedowane, płaczizny połowa.

Zemjapłody w wuzkich za płaczizny nadjetnich wikowanišach pak žane najwonmjenje njenja, to njepschemenichu.

Hamule a šmdustrielne pjenjezy.

Pschichodowanje:

Schmórch 23. małeho 1933

w Budyschinje na Hodowskim, dop. w 10 hodź.: Wschelake meble, wobe, wuske kjeki, wobcowu, lodowu (kamoraj, wschelake klawe, wschelake lód, kowarsku rischtrarnu, wozjedźadła, małarjowar, wupschedstrjenje, gramofon, 6 klopcow, radia, kožuchy mantl, klamowe pokładnje, wschelake linije, jantelowe pschedmjetki, jalonowa lampa, porzelinowe šudobja, drobne a kožuchowe, kofmate kože, wschelake kože, prunzelna hałka, žonjaca koschla z wuschiwanjom, 3 pišaršse stroje, wobtuk za motorske kolo, 40 pt. mišchi čornoho popjera, prochyhrěbokaj, dejmantowej pjerschčenjerej, 6 čhaje nožizy, 7 strjanych čzahnikow, kuloziju, jstrumenty, hłowny a signalny čzahnik;

se swobodnieje ruki:

čzahnik na pišarske blido . . . . . 20 hr.;

w kamjenzu w komornym domje małchinskich tšelbow, dop. w 10 hodź.: Pož, schijaca małchina, pjerzene meble, stol psched klawer, klamowe blida, schkleńczane šhamory, bifet, radio, šlé;

dop. 4411 hodź. w hoschczenzu „K němskemu domej“ pschi torhoschczu: Wschelake šornitzke rožki;

w Lubiju na šudnistwje, dop. w 10 hodź.: Wschelake meble, aktowy šhomor, auto, 4 trajne žuježowy, plunowe wobšnischcho, lodowy šhamor, pišarski stroj, gramofon, woplokowanišce blida, wschelake wobleki.

Khóza z nětkuše 2½ lětzom leżowniatcze, šlubcha Marija Theresi šnud. Raudtzowej rodź. Nedźiz w Njechanju. Hódna je 10 000 hr., wopałna pokładna 8400 hr. Pschesahodżowanje budże pjatk 24. februara 1933, dop. w 9 hodź. na šudnistwje w Lubiju.

Wikowaništ japtš.

Do wikowanišcha japtša na šudnistwje w Budyschinje šu japšali:

na lopjeno 723 jo je firma Theodor Schlemitz w Budyschinje wuhasło;

na lopjeno 906, nałupaja firmu Commerz- und Privatbank Akz. tow. z wolnoźu w Budyschinje z hłowym šydłom w Hamburgu, jo šu bankowcho direktora dr. Josepha Schillinga w Barlinje a porjadneho direktora Herberta Schmelzera w Budyschinje je wuhasła;

na lopjeno 1137, nałupaja firmu Tack & Cie. tow. je wobu. ruk. w Budyschinje, jo šu towarschtwowe wuzetkowanja 6. 2. 33 wuhasli. Pschedmjet pschedewjazacja je wikowanje z wobnjenjom a podobnuma nuzami. Statkowy kapital wuczinja 20 000 hr. Sedm wjazy wobtkodnych wjednikow pomjenowanych, znamjenitcha dwoje towarschtwo jednaja abo wobtkodny wjednik z prokuristu. Za wobtkodnycha wjednika postajicha konsula a generalneho direktora Hermanna Krajanka w Barlinje Wannseetoje.

Wikowaništ japtš.

Do wikowanišcha japtša na šudnistwje w Lubiju šu na lopjeno 304, nałupaja firmu Wily Wenzel Nachfg. Gej. w. beth. Hajt, jo tu 6. § towarschtwowcho wuzetkowanja pschewuzeli, jo je wjednik wobtkoda Adalbert Zander wuhasli a jo dopałnej wjednikaj wobtkoda Jana šnud. Zanderha a pschelinju Wilhelm Zander, wobaj we Lubiju, maraj prawo towarschtwo tóžon za sebje jasnjo wuczi.

Płacizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wollowe symjo po 1000 abo 1000 kg, nowak 100 kg.

Płacizny po zwjetej hriwnje.

	21. 2.	20. 2.
Pšenica	1. 6 128	15.5 15.5
rožka	133 135	14 14.5
jerjemjeń, nał.	—	—
ječmjeń wows	167—177	168—177
kukurica	121-124	121 121
pšenž muka	23 2-20.5	3 2—3.6
„žana muka	21,4-22	4 3—4
pš. wotruby	8,45 8.6	8.7 8.6
ržane „	8,70-9.0	8.7 8.6
raps	—	—
bróch Viktoria	20,0 23	22 0—22
lane symjo	—	—
pjefuški	12, -13,	12,6-13.5

	21. 2.	21. 2.
...ny	12,0 14.5	12,0-14.5
...oka	14,5-15,5	14,5-15,5
...adre tu ...ny	8,50-10.0	8.50-1.0
...olte lunine	11,5-12,7	11.5-12.7
...erdadella	17,0-23,0	17,0-23,0
...ans. wowsy	—	—
...ans. wowsy	1. 6)	15,6)
...sch. truhanc	8,6)	8,6)
...ny ...ruh	—	13, - 3.2
...yno, 50 kg	1,15-2.1	1,50-2,15
...žana slonina	0,55-0.7	0,6 -0.8
...ěsk.	0,4)	0,45-0,5
...ěsk.	0,4 0,5)	0,45-0,5
...owsna	0,4 -0,5)	0,45-0,55

Płaczizny rěznacho skoła na Barlinskich skótnych wikach

21. februara 1933 Płaczizny po centn. a zl. hriwnach

Skótne druziny a woznamjenjenje

Woły: 280.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rěznje hódnoscze hač do 6 lět	30—33
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	29—31
Mjenje wukormjene młode, dorje picowane starše	26—28
Mjenje picowane wšch starobow	23—24

Bykł: 453.

Połnomjasne, wurosčene, najwjetše rěznje hódnoscze	28—29
Połnomjasne, młódše	26—27
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	24—25
Spatne	22—23

Jałowje a kruwy: 861

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšje rěznoje hódnoscze	23—24
Połnomjasne, wukormjene jałowje najwjetšje rěznoje hódnoscze hač do 7½	21—24
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowje	17—20
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowje	12—16
Mjenje a spatnje picowane	—

Cełata: 2719.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	30—35
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	28—30
Spatne (4.)	18—26

Wowcy: 3464.

Młódše a starše wukormjane (1. družina	36—37
Starše wukormjene (2.)	31—35
Mjenje wukormjene (Marzschafe) (3.	26—27

Swinje 13 055.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižonjow hač do 1½ lět stare	42—43
Wukormjene	41—42
Mjasne	40—41
Spatne	36—39
Rancy a kundrowy	38—39

Radio

Štwórk 23. februara słyšimy:

Königswusterhausen. Nimo znateho wšědneho programa: 19,30 hodźina za ratarja. 20 Mozart. 21,15 pisany wječor.

Lipsk. Nimo znateho wšědneho programa: 18 stundeńca spěwaju. 19,30 Hdy přindźeš z khorobneje kasy. 20 „Semele“, oratorij wot Händela.

Hišče ważne z dnjoweho programa. Königsberg-Heilsberg: 21,05 khóry z Wagnerowych operow. Wrótslaw: 20,30 k rejam a zabawje. Köln-Langenberg: 21 konfetti. Stuttgart: 19,30 Wagnerowy koncert z Frankfurta. Mnichow: 19,30 swjatkowne pjesnje. Stockholm: 19,50 wojerski koncert. Praha: 21,10 Missa solemnis wot Beethovena.

Swójbne powěsće

Swjerowanuj: Erich Lukaschowsky z Elsu rodź. Kubasec z Lubiju.

Zemrěła: Helena Steinbornowa rodź. Scholzec we Kamjenzu, 60 lět; thowanje budże jutšo schtwórtk popł. 3 hodź. wot žarowanišcha domu, Dźiwadłowa hała 1.

Towarstwowske powěstnikł.

Budyšin. Jednota „Sokol“. Štwórtk 23. februara 1933 wječor 7½ hodź. w hosćencu „Gambrinus“ hłowna zhromadźizna. Posedźenje předsydstwa 7½ hodź. do njeje. Namjety hač do 21. 2. starosće zapodać. Wšě zwučowańske a njezwučowańske sobustawy so wutrobnje proša, zo bychu přišle. Na zdar předsydstwo.

Hornja Hórka. Towarstwo „Łužica“ zmjeje njedźelu 26. mal. rózka pop. w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Henselec hosćencu. Knjeza dowérnicy chcyli to prošu wšěm sobustawam wozjewić. Přeco hšk je přitrjebjany. **Předsydstwo.**

Ralbicy. Spěw. tow. „Lilija“ spěwa štwórtk 23. mal. rózka wječor we 8 hodź. Sobuwany za přichodny koncert. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo přindźe. **Předsydstwo.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. – Za lokalny dźěl a feuilleton: J. Dučmanc w Budyšinje. – Za nawóšk: G. Janak w Budyšinje.

Trjebaš-li pjenjezy?

Tuž přindźe k nam, pomhamy Wam!

Požčonki

wot přihódnymi wumjenjenjemi na dołhi čas, njewupowědźenje, też na meble. Wotplatowanje w małych měsačnych dźělach. — Smy jako **přenjotna** zamyslowa naluwarnja přepruhowania a mjenowanje statny dohladowań-ki hamt nas.

přikład. pokładnju

W posledn. měsacach wuplačowachmy **přez 100 000 hr.** požčonkow.

Pytamy **wokrjesn. wjednikow** a zastupjerjow na wysoku proviziju abo samo na stajnu prjamoce. **Porto stajnje připołožić.**

„Spardienst“

Kredit-Gesellschaft m. b. H.

Wokrjesna direkcija w Zhorjelcu

Görlitz-Schlesien

Postfach

Lubuš

Powěsć ze Swjećohrodowskeho kraja. (Barnat Hanč, přeł. H.) 48 str. 25 pj.

Marmelady tunjo

wuběrne kajkosće

truskalcowa konfitura . . . . ½ punta 30 pj.
wišnjowa konfitura . . . . ½ punta 30 pj.
marulowa konfitura . . . . ½ punta 30 pj.
slowkowa konfitura . . . . ½ punta 29 pj.
marmelada ze štworych płodow ½ punta 25 pj.
měšana marmelada . . . . ½ punta 20 pj.

a naš prěnjorjadny husty a słódki

slowkowy šmadrunks

½ punta 19 pj.

Kunella

Wendische

Volkssagen und Gebräuche aus dem Spreewald

Nowy nakład

Wilibald ze Schulenburg

z rysowankami po žiwjenju

Nětk město 5.50 **2.— hr.**

Na předań w Serbskej knihańi w Budyšinje

Swojim česćenym woteběrarjam

dawamy hač do 2. měrca 1933

10 proc. rabata

na płatowe, połplatowe a bałmjane twory, kaž też na hotowe dźěłańske košle, łožowe a błdowe šaty

Mechaniska tkalerńja Hahn & Hummel

w Budyšinje na Třełanskej dróze 7

Kmótrace dźaki

po 5 pjenjezkach ma na składze

Serbska knihańja w Budyšinje

Hdźe? daće swoje **šimy, płaty** atd. ruče, płaczizny hódno a derje wuwiwać?

Pola wosebiteho optikara

Ericha Lenz

w Budyšinje

na Hošic hasy 21

Po zawrjenju wobkhoda tykńće Waše foto-wěcy prošu do kašca při mojim wobkhodže. / Telefon 2134

Nowočasne

nawarjanje žeńtwow

za zastopjikow, ratarow a w litce w bichodow kruhi. Zamožite partije.

Gerh. Neumann w Zitawje

Rosenstrasse 4 II. Při napraschowanjach prošu porto.

Zacinkowane

bowy, 28 cm 0.80
bowy, 30 cm 0.90
podołhoće wanje, 36 cm 0,95
podołhojte wanje, 50 cm 2.60
płokańske wanje, 80 cm 7.65

Gustav Siegel

w Budyšinje

na Zadnej Bohatej hasy **15**

Njekuriak

za 3 dny přez „Nitok“ wupłokowacu wodu. Na předań w Hrodowskej hantyc.

Pomhaj Bóh

Z dźensnišim nadpohlowi evang. Serbow, wusłu. hišo w 42. lětnizy je basłacu w Serbskej knihańi w Budyšinje w Serbskim domu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihličišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Živjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhowkam čilneho znjezbožeńa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas živjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej banky wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńe dyrbi so banky hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 46 — Budyšin — Štwórtk, 23. februara 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Dźěłaćerske zwjazki poła Hindenburga přeciwo Göringowemu policajskemu wukazej protestuja

Přichodźyła powschitkowneho němskeho dźěłaćerskeho hnuća je pola němskeho presidenta pschećiwo Göringowemu policajskemu wukazej protestowała.

Po Göringowym wukazu maja nazionalnosozialistiske wotdźělenja a stahlhelm wobsebite prawo.

Druhe organisazije, wo kotrychž Göring praji, so tu njepschećelne, so pod wuwinjaćźmy sakoń staja.

Wukas njewěstosć prawa njedowidźnych sćěhowkow sbudźi.

Pschećiwo tutomu wukazej, kotryž so ani z duchom, ani z pismikom nascheje wustawy ani se žiwjenjowymi formami kulturneho luda njesnjese, najwótrischo protestuje Wobroćany so na Waß jako presidenta Němskeje, kotryž je powolany a hwólniwy, wustawu schkitaćź.

Na Waß so wobroćamy jako němska organisazija, kotraž ma w swojich radach najwjetschi ličbu frontkich wojowarjow. Tele miliony, mjes kotrymiž su pschiwižowarjo wschelakich politiskich stronow, njesu w žiwětowej wójnje wojowali a kwawili, so bychu žebi 15 lět poidźe se strony němskeho knježerstwa prajić dali, so k stat two nym nuzam, so k nazionalnemu hibanju njepschiłuschicheho Nichtó w Němskej njeje tak wuzko stajeny, so by žebi se swércej prajeć, so ma so z wojowarjemi žiwětowe wójny, kaž rěkachu stronje a organizacije njech pschiłuschosće jako z Němzami mješćeho prawa wobkhadźeć. Nam so, knjes němski presidento, so jako wojerski wjedźer w žiwětowej wójnje tomule wontjerjeschenju milliju frontkich wojowarjow se wschěmi srědkami napschećiwo stupicze.

Protestowacy telegramm na Göringa

Krefeldska zentrumska strona je se hłědowozy telegramom pschećiwo nahłownjećam nazionalnych sozialistow w němskej wólbnej shromadźišnje protestowała:

„Zentrumska strona w Krefeldze bě dźensa wjeczor k sankcjonowanemu stronitemu pohedźenju w měschczańskej dwórni shromadźena. Rěčnik bě prjedawschi němski swonkowny minister dr. Stegerwald. Nazionalni sozialistojo su z wotpohladom shromadźišnu wosbili. Cźrjoba nazionalnych sozialistow z dźěła z falschowanymi sałupnymi kartami a dźěła z nahłownjeću do shromadźišny so dobyła. Tale cźrjoba so na galerije rozdźeli. Pschi spočatku shromadźišny so hišćeze raz na sankcjonowany charakter zentrumskeje shromadźišny pokasa a njepschiwiwowarjow strony nawołowachu, so bychu zaše wupschećiwili. Hdyž bě so shromadźišna ležna wotewrěła, so nadobo wjese wschitke cźichu rejeńa sapoča a so z galerije rosbuchaza bomba k rěčnjiskej tribunje cźišny. Wona blizko Stegerwalda rosbuchny, do kotrehož bě so wona samerika. Sso mantle wuzwólkawschi, dachu so na galeriji stejazy nazionalni sozialistojo jako pschiłuschnizy wudyrnehu wotdźělenja spóznaći. Nastała rosharjenjo'ća so z nowym organisowanym kazeniom měra powjetschi.

Mjes tym z psched dwarjenjom stejaza policija do sale stupi. Policija mójesche ležna kazerjow měra na galeriji składźić. Jenož pomału mójesche jich z galerije sćišchcześ. Uniformowani kazerjo so z mozu policaji spřećowachu. Pschi tym samóchu njedźiwajzy bliźko nich stejazych sałtojnikow, wulku ličbu stołcow do wopytowarjow shromadźišny injetaći. Kazerjo měra, pożwjenjeni z nowymi cźrjodami, so do sale dobuchu a tam se stokami do wopytarjow bijachu. **Nadpadnjenych nieschkitnjo**, policistja tutym podawkam pschichładowasche. Wudryne wotdźělenje, i kotrehož je ym muź revolwer w ruzy dźerżeše, so na tribunu wali a **Stegerwalda na hłowu bijo, jeho poraży.** Niczo njeczinjo, policija tomu pschihładowasche.

Protestujemy, knjes němski kommišaro, pschećiwo tutym podawkam, kotrež su so psched wočomaj policaje stałe. Taike podawki njejsu so ani za cźaš knježerstwa kommunistiskich radow, ani za cźaš separatistiskeje bobrnje w Krefeldu stałe, kotraž je pod ščkitom belgiskich bajonettow pschećiwo nam postupowała.

Knjes němski kommišaro! Sćmě so Wasch wukas se 17. februara 1933 tak wobał frosunicź abo wukóžicź.

Do Stegerwalda bili

Zentrumska strona bě wutoru w Krefeldze shromadźišnu swojich sobustawow do měšćoweje sale swołała. W njej mějesche pryedawschi němski minister Stegerwald hłownu rěcź. Hdyž Stegerwald wólbne napominanje němskeho knježerstwa kritisowaschе, jemu nazionalni sozialistojo z tribunow napschećiwne rěcźachu. Bórzy hara nasta, kotraž do pukow pschećidźe. Sawołana policija spyta nazionalnych sozialistow z tribunow wuhnaś. Pschi tym so puki do sale pschenjeńechu, tež do Stegerwalda bijachu. Policija bě nutsowana, shromadźišnu rozpuschcźeć.

Němski minister na wusl. Stegerwald.

Rěč bayerskeho ministerskeho předsydy

We wólbnej shromadźišnje bayerskeje ludoweje strony w Mnichowje je bayerski ministerski president dr. Held rjekł, so budźe kóžde knježerstwo, kotrež němski president wutwori, podpjerowaś, **jeli so budźe po wustawje žiwoje zastojnistwo wukonjeć.** Dr. Held potom wólbne napominanje Hitlerowskeho kabinetta wótro pohubźowasche a na wschelakich knježerstwowych naprawach wjele wustajowasche. Wudawanje nazionalnosozialistiskich nowin „Völkischer Beobachter" wotpokazuje, praji, so je dźesać lět na czole bayerskeho knježerstwa stał, so pak ani jedyn sozialdemokrat njeje sa tón cźaš knježerstwu pschihłuschał. Wón je też jeniežli němski ministerski president był, kotryž je psched tym warnował, so by Němska pschesahe do Swjatska Ludowa sajsupiła a kotryž je też wot Locarna wotradźował. Na kónzu ministerski president dorasnje **nowinku žiwobodu** žadasche **a zastojnistu politiku zaběrbi**, kajkaž so nětkole w Němskej dźěła, hdyž zastojnikow wotstadźeja, kotriž njejsu k nětkole knježazym politiskim stronam pschihłuscheli.

Sakski seim

Sakski žejm je zyndu w nozy zozialdemokratiski nanijet pschihlał, kotryž sakske knježerstwo namołwja, so by pola němskeho presidenta pschećiwo pożledźenjemu tšelenskemu wukazej němskeho kommišara Göringa najwótrischo protestowało.

Kommunistam su so w Sakskej demonstracije zakazałe

Němski minister znutskownych naležnosćow je w „Němskim zakonjowym kopjenje" wozjewił, so žo na podłožu § 5 wukaza němskeho presidenta k zaktanju němskeho luda se 4. februara 1933 **w sakskim žiwobodnym staće shromadźišny pod hołym njebjom abo cźahi kommunistiskeje strony** a jejnych pomocnych a pódlańskich organizacijow hacź na dalsche zakazaju. Pschestupjenja tejele zakasnje žo z zastwom pokh'ońaju, tež móże žo pódła toho pjenježne zhłostanje napołožić. Wukas 22. februara do mozy stupi.

Cežke zražen'a w Barlinje

W nozy 20. februara su žo w Barlinje we wschelakich měšćanskich dźělach cźežke politiske zraženja stałe, pschi kotrychž su dwě wožobje morili a dwě wožobje cźežko zranili.

Policija powě: Psched kommunistiskej korcźmu w **Spandawje** w nozy wokoło 1 hodźiny tšeleiza nasta, pschi kotrejž jeneho dwajezcźiletneho nazionalneho sozialista z wutšelom do khribjeta morichu. Podra hodźiny posdźišo w Spandawje z druhej tšelenju dóńdże. Pschi njej jenu wožobu satšelichu a tež dwě wožobje z wutšelom do brjucha cźežko zranichu. Mjeno morjeneho njejsu mohli swěsćicź.

Cźežke zražen'a w Hannoveru.

W Hannoveru pschi kommunistiskej shromadźišnje psched shromadźišnej salu z tšelenju dóńdże. Jeneho wopytarja shromadźišny morichu a pjeczych cźežko zranichu. W druhej kommunistiskej shromadźišnje toho runja tšelachu. Schtyri wožoby cźežko a žydom lohko zranichu.

Morwi a zranjeni w Hamburgu

Cźrjoba nědźe 20 kommunistow wutoru wjeczor w Hamburgu psched nazionalnosozialistiskej korcźmu w Nabžyngskej dróhy pschicźeże a někotre wokowe schkleńcy rozbi. Też z revolwerom žo tšelesche. Winiżu po cźinje cźeknychu. Jenu žonu běchu do ruki wyschke łoheja tšelili, druhu do schije. Cźežkozranjena je mjes tym wumrjeła. Jejne njeje njeje hischeze znate. Jeneho hoscźeńcarja z wutšelom do jerchenjow morichu a jeneho nazionalneho sozialistu do scźehna tšelichu.

Nažylnosće w Trieru.

Też w Trieru su nazionalni sozialistojo žylnje wopytanu zentrumsku shromadźišnu, w kotrejž sapóstaliz Letterhus z Kölna rěcźeschе, kahli. Njedźiwajzy wosbjetneho napominanju se strony shromadźišnineho wodźerja njebě policiji możny, nazionalnych sozialistow se sale wotstronicź. Rěčnik dr. Eich, shromadźišniny wodźer, na to pokasa, so po dsaćiu w Němskej njeje dźensa wjazy możno, politiske shromadźišny bjez kazenja wotmeć. W Trieru žo na tole waschnje 5. měrza prawa wotmołwa da.

Ota Habsburgski w Parizu studi'e

Ota Habsburgski, žyn pożledźnjeho awstriskeho kejzora, kotryž je njedawno studowanja dla k žiwojemu doktorskemu pruhowanju w Barlinje pschebywał, někotre wot někotrych dnjow z tym samym samyślom w Parizu bydli. Tam je z hoscźom pola bratra žiwojeje maćerje, prynza Sixta Parmskeho, kotryž je za cźaš žiwětoweje wójny wo separatnym měrze mjes Awstriskej a Francowskej a jejnymi zwjazkarjemi jednał. We salonje prynza Sixta ma Ota też składnosć, so z politiskimi wobsahami sesnaći.

Francowska Awstriskej ničo na požčońku doorědka n'eda

Na wopraschenje sapóstaliza Fougera w deputérskej komorje je finanzny minister najrańšeho sapreł, so je franzowske finanzne ministerstwo 30 abo 40 miljonow schillingow Awstriskej dopředka na jejnu požčońku wuplaćiło. Finanzny minister je pschispomnił, so žo pschi wupołożenju franzowskeho dźěła požčońki statna każa pschi podpisanju njewobdźěli.

Španiska łódź do portugalskeje zajěła, zo by ju potepiła

Portugalska rybarska parna łódź „Lidador" so w nozy je 16. do 17. februara dobłada, so schpanska rybarska łódź „Segundo de Huelva" bjes prawa ryby w portugalskich wodach łoji. Portugalska łódź dwójzy bo próśdneho wutšeli a so potom sa schpaniskej łódźu puschći. Napominasche ju, so by sastała, tola ta hakle po połhodźinskim pschejcźehanju pożłuchasche. W khwili, hdyž chyschse portugalska parna łódź toho runja blizko schpaniskeje łódźe sastaca, ta nahle sajédże a z wotmachom do portugalskeje łódźe sawadźi, so by ju potepiła. Pschi tym pak so schpaniska parna łódź tak strašnchje wobschkodźi, so je žama potepi. Wobžadku schpaniskeje łódźe wschak na portugalsku parnu łódź wsachu, kotruž bě žama dlejko potepjeła. Podawk je w Portugalskej — wožebje mjes rybakami — khětre rosharjenje sbudźił.

Bombu za Roosevelta na pósće zadźerželi

Na nowowuwolwolenego amerikanskeho presidenta **Roosevelta** je žo w běhu jeneho tydźenja druhi attentat hnytał. Tón króć chyschu Roosevelta z bombu, z póstu pschipósłanej, morićź. Na Washingtonsku hłownu póstu paket, ra Roosevelta adresowany dóńdże. Póstnim sastojnikam paket nadpadże, dokelž bě znjerodnje do bruneje papjery sawalenty. Póstska direkzija da paket wotewrićź. W nim bjes dalscheho wobwalenja bombu namakachu. Policija, kotraž žo hnydom sawota, psched hódanczkom steji, dokelž žu hacź dotal jenoż móhli swěsćicź, so je žo paket we Watertownje w Newyorkskim staće na póstu dał.

Wojowanje w Dźeholskej je so započało

S japanskeje a chinesce strony so z dźela jara cźelke wojowanja w Dźeholskej jako pschedbźěcne bitwiczki wopisuja. Wojowanišća krajina so wot Kailu w dołhim ranju pšiches 150 mil hač do połodnišćeho Nanlina cźehnje. Wobole město je so kuncże wojowało. Najprjedy tšěchi je Japanzy wobkładnyli, tola Chinesojo so je jako dobyli. S Kailina a Hsiantu so powě, so Japanzy z składami Chinesow nadpadnja a so składa na nich bombhy mjetaja.

*

S Moskwy so 21. februara powě: Po powjeźach, kotrež su tu dóstałe, su so wokolne japanske wójska pschi njeju Dźeholskeje a połnócneje Chiny shromadźile. Toho dla so wupschestrjena wójnska operazija wočakuje, kotraž so najskerje nječakuje na dźelbu Dźeholiku wobmjezowaś. Po ruskich powjeźach drobi so z tym hižom, so so Japanzy tej pschezwjetu Tientsinej a Pekingej nastaja, to bychu chinesce wójska w połnócnej Chinje rozperschilili.

*

Mandźuska ultimatum chineskemu knježerstwu přepoda

Mandźuske knježerstwo je wokomik, to pśimo chineskemu knježerstwu do Nankinga pósłało, w kotrymž so zada, so by chinesti general Cźangkajschek a jeho wójska z Dźeholskeje wróco wusal. Na tele pśimo dyrbi chinejske knježerstwo za 24 hodźin wotmołwiś.

*

Japancy město Peipiao dobyli

S Tokia so 22. februara powě: Japanšy wojacy su město Peipiao w Dźeholskej dobyli.

Rózdrjenca w wałkej khinskej muri.

Japanske wudyrne woteźdźelenje wala so přez rózdrjenju do wotwjerźerjonjow. Z tutym přełamanjom je so nowa etapa wójnskich śmjatańcow na Dalokim ranju započała. Japanske wójska su swój podłosnjony stat Mandźukuo zasej pódnu a bohatu provincu Dźehol, kotraž z pokalnja z wałkej khinskej muriju njeznje.

Dźěło za narod

Zhromadźizna „Zjenoćenstwa evangelskich Serbow" w Budyšinje

Kóždu posledniu srjedu w měsaźu sthadźuje so naše sjenoćenstwo. Naše zrjadowanje pschińdu rady do měsaźnych zhromadźiznow. Wobmjezowanje na Dalokim ranju započała. Japanske wójska su swój podłosnjony stat Mandźukuo zasej pódnu a bohatu provincu Dźehol, kotraž z pokalnja z wałkej khinskej muriju njeznje.

rej, čij so wobsebje sa ko postaji. Na to pschedbyda w 6 hodź. zhromadźizna z djakanymi zlomami słónca. Pschi tutych zešwach a wjesołej biesadze wschitzy hišchcije dołho hromadze swostachu. Njech so nam też do pschihodu takowa dobry duch a zwěra zhromadnosć!

Zaměr wojowanja nacionalneje opozije

Nam so pišče: S nowišchego wosewjenja Arthura Mahrauna wukhadża, so so Młodoněmšti zjod njebudźe z nohy pad do opozizije k nětčišchemu němskemu knjezerstwu stajicź, ale je swólninu zhromadźelacź na zasnowanje nacionalneje revolucije, kotrejež zil so tej nětčišche knjezerstwo Harzburgskeje fronty za swoje mózne stejischcho na dźakowacź. Samer nacionalneje revolucije so se zešehowazymi dopkanni nadeje, čij maju zhromadnu placiź za sakadne zasnowanje nacionalneje opozizije.

1. Versailleskich diktat dyrbi so powalicź. Na jeho městno dyrbi stupicź sprawne a dowitne narodanski, čij zaswobstaja z sprawnosću Němskeje.

2. Placzenja wójnskich tributow maju so zastajicź.

3. Lža, so je Němska zauna na wójnje wina, ma so wschitzy zjawnosći wotpokazacź.

4. Na městno bytnema politiskich stronow dyrbi so nowy wulki porjada němskeho stacźanstwa namakacź, z kotrymż němski lud wutwjerdźe z měschczanskeje wójny a wojerskeje klažow a dowjedźe k nacionalnej jednoce.

5. Biesdźelowcź ma so z nowym zjadowanjom němskeho zhromadzkeho zjiwenja wotstronicź.

6. S nowym stronym nowerjadowanjom němskeho ludu městna (reforma semje) ma so wróćopuscźowanje zjednow k němskej pódźe z pschelubjenych industrijowych zemjow.

7. Se stronej reformu naschego zu'eho pjenjezništwa so wutajenemu człowjekej puć k dźełu zasko wotewricź. Na konzu pišche Mahraun: „Njeje zanoho dwěla, se wjedź Hohenzollernskeje fronty człowjekojo a mozy sfutkuja, tu tym stoja, so bychu dopjelnjenje tutych žadanjow snjesnili. Tutym kruham dyrbi wojowanje nacionalneje opozije placiź. Runje tak pak je jeje nadawk, wschitzke kruhi podźerjacź, čij so prawnje prózuja, žadanja nacionalneje opozizije dopjelnicź."

Předeštnik jako planetarium.

Po ideji profesora Archenholda wot Treptowskeje zwjedarnje su předeštniki zhotowili, kiž znutrkach kwadratnu njebjo našich krajin pokazuje. Amatěrskemu astronomej je z tutym jednorym pomocnym srědkom lohko možno, so jara ruče na nócnym njebju wuznać.

Ze Serbow

W **Budyšchinje**, 23. februara 1933.

— **We wjerdje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 750, hygrometer 0 a thermomether wodnjo —3. Dźensa we 8 hodź. barometer 735, hygrometer —4 a thermometer w nozy —10. Wjedro so mało pschemjeni. Wětr rósć, tutón wocakowany pschiwjetr dyrbi so hišcze wobdźiwacź. Je nam zymiczku je kuzkom a zmjerskom pschinjesł. Sněh je stajne pódobi, tak so je rjana kanca. Rasche wjedro wobhišcuje hyšla wuchina nad Rusku. Też nad zwjerchnym ladowym morjom je hišcze wotmjena, runje kaž w zapadźe abo w wjecźora Europy nad atlantiskim oceanom. Syma je jako na 10—15 stopjenjow stupiła. Nišina nad srjedźnjoseńskim morjom hrozy nam pschego hišcze z nowym śrjedom. Jutrje je Marjina. Je-li lodu nima, nam jón po starym burskim powjerjenju nodźela. Namalali lód, pschinjesze tacke. Je-li wětr z nozy k Marjinej wjerjinje, wjerjinje hischo 40 nozow. Je wjerjinej njebudźe drje so bojeć njerjabamy, tak kaž dźensa rano je. Jutrje je młody měsacźk. Pschenjemak wětr strja. Jutrje khodża słónco 6,56 a so khowa 18,32 hodź. Měsacźk khodża rano 6,59 a so khowa wječor 5,37 hodź.

W času póstniskeho w'esela

Nad chce so człowjek wutrjebowacź wschego, ichtož jeho bolesć trapi. Człowjek, kiž nima rad troschtu wjeselta, wschak je tej hotowa wotsuda, niežo jemu prawe njeje. Mórcźi a dźiwcźi na wsche, ichtož jeho wobdawa. Strowe wjeselte człowjeka wožiwja, haj pozbudźuja. A wobjebje w póstniskim czasu ma człowjek žadosće za wjeselom. Khwata do towarschstwa wjeselteho ludźika. Tam wjsta a wjercźi so zbom w tom. Na wschu fabudze sa krótke hodźinki. Stanje so zaum z tlaukom wjeselteho czaga. Też wschelake nasche zwrjbite towarschstwa zahaja tej póstniske zjednosenje: jeni se zortom a rejki, druhi z pampuchami a tśeći z knutanjom czasze tucznego zwinjatka. Take labanow wschém pospichejemy, pschetož śtela źdala hrichnebo zwětnego wjesela. Hajmy je dale, so bychmy wobsebje naschu młodźinu w prawej towarschonosći měli, ni; na zjawnych maskeradach z zuzym waschnjom. Tute srobne pójenjske hodźinki sniesu so też z naschim bedowpokojnym czasom, dokelž njesu pschehnate. Ssu hodźinki stronego, czisteho wjesela. Dale tak, hacź do pozbudnjeho dnja wjesela! Potom sajtamny z czim wjetschej thmotnosću do czaga wopomnjecza Sbožnikowego wumožerskeho skutka!

*

— **Khrist narodzeny.** To rad šlyschimy. Němski strowotnjk zmit też wotjewja, so so nětčišcha zolma khrypa mjeze pozbunduje. W rozprawnym tydźenju wot 5. hacź do 11. februara je w nimale wschitzkich městach, wo kotrychž je so rozprawjało, sthorjenje na khrypu wotzelenko. Runjež je lětża hischcze pomérnje mało ludźi na khrypu zkhorjało, je pak khorosća była strachnischa hacź pozbudnje tři léta, dokelž je létża wjazy ludźi na nju wumrélo. Tola liczba jemjerczow na khrypu njedołejeje liczbu zmjertnych padow w lécze 1929 abo strachnosć khrypy, kajkaž je tuhi zymu Zendźelsku potrjechiła.

— **Darmotne filmowe pschedstajenje sa schulske dźeći.** Budyske měschczanske zarjadnistwo zarjadowa hromadze se direktżijn Zentralneho dźiwadła darmotne filmowe pschedstajenje za schulske dźeći hornich zjadowanjow. Jako prěni polski so film wo naschim wótzatym Budyschinje a jeho zjanosćach. Też zajimawosće muzeja šmedźanch dźeći ras w filmje wobdźiwacź. Knjes wyschischi měschczanosta Niedner porěcza na to k dźećom a ros'oži jim, so ma tute pschedwjedźenje samer, naž wschitkich zhrěcź z lubosću a zahoritosću za nasch tyzaletny Budyschin. Młodźi pschepołucharjo wobkruczichu dobru wolu k zobudźelu pschi wuhotowanju zwjedźenskeho tydźenja z tikrócznej zlawu na městno Budyschina. — Pschedwjedźe so hischcze Uzatydźenski rozhlad. Najzajimawsche pak drje za tutych młodych ludźi bźsche, jako šmedźachu w duchu pschelećeći zyly Europu w kulturnym zilmje: „Puczowanje w powětrju". Sahorjenu pschikleš bě dźak zarjadnistwu města Budyschina a direktżiji Zentralneho dźiwadła.

— **Leczenje zwami 3. měrza.** Na namjet němskeho ministra za zjednjenje a rataršwo a po wukazu swjatkowe rady z 30. januara 1917 maju so 3. měrza liczeć zwinje a prošeta, čij so doma wčzachu a wobkładowanju njepodleża. Liczenje pschewjedu gmejnske wuzhnoscze za gmejnu a knjeze dwory. Měsći Drjezdźany, Kamjenza, Lipik a Plawno su wot liczenja wuzwobodźene, maju pak statistiskemu krajnemu hamtej zdźelicź liczbu zwinj, čij bźsche w nozu wot 2. k 3. měrza na skotarnjach a rězarnjach.

— **Zwingerska loterija.** 15. zwingerska loterija ke zdźerżenju zwěrjažnowego Drjezdźanskeho Zwingera pozecznje so 6. a 7. měrza 1933. Łoźo po 1 hriwnje su pola wschitkich kolekterow dostacź.

— **Mjasowe jatki (Freibank) w Budyschinje.** Pjatk 24. februara 1933 pop. wot 2 do 4 hodź. wotedawa so na czisla 4951 hacź 5250, sobotu 25. februara 1933 dop. wot 8 do 10 hodź. na czisla 5251 hacź 5550 zyre howjaze mjaso, punt po 30 pj., zyre zwinjaze mjaso, punt po 35 pj.

— **Měschczanske dźiwadło.** Dźensa schwórtk wjeczor wospjetuje so w 20. abonementnym pschedstajenju W operety „Sbožowne puczowanje". Ssamsna opereta pschedstaji so pjatk wjeczor we 8 hodź. jako 10. abonentne pschedstajenje D. Cźinjmy na to kedźbne, so so w kózbym pschedstajenju jena „jizba do módreho" wuzbanje, na cźimż so kózdy wopytowaŕ darmo wobdźi. Sobotu wjeczor 2,9 hodź. hraje so poslednji krócź zmjaga kriminalna cźinobna „Mordarstwo schwórtk 17. hapryleje". Njedźelu popołdnju hraje so prěni krócź wjeselohra „Kufarenzicher" a wjeczor nowy tryt „Tu něchto njeczichi" pod režiju Alfreda Borcherta, čij ma tutón wjeczor swoje cźesne pschedstajenje.

*

S **Bělschez.** (Kury kradnyli.) W nozu k wutorje su paduschi so sadobyli do Taschez pjerinsnanje. Paduschi pschelězechu groczany plót a z namozu rospaczichu sank durjow. Sawěsachu na mějnje 7 dobrych a cźezkich njeseckow a je zobu wsachu. Hłojeki sawostajichu. Paduschi mózachu njemynleni sakhadźecź, dokelž pjerinsnanja je trochu wožamoczena. Policija nalecźnosći hnydom wschetkowace, tola policajsti poz bohužel hłedy bórzy sazo zhubi.

S **Khwaczicz.** (Wobeń.) Wutoru wjeczor 3/11 hodź. wudyri wobeń w zwonosći bźtuarja Arnoschta Prosti w naschej wsy. Wobeń je wuschol na zynowej hali masiwneje brózne. Pschicźina wóbnja je njeznata. Hasba je so nimale znjecźila. Dokelž Khwaczanska wólnjowa wobora hnydom ra'nje sazschinu, poradźi so wobeń wobnjesowacź a zuzpodne twarjenja wutkowacź. Po tym so bě wobora dwě hodźinje dźeła'a, bź strach wottreneny. Wobsedźer ma 2500 hr. schkody. Schkoda je zdźela kryta se zawěscźenjom.

S **Khwaczicz.** (Wichelczinjny.) Tudomne wojerske towarschwo wožwjerci 16. februara swój 35. zakjenski zwjedźen z bohatym wobdźelenjom zobustawow a hosczi. Knjes wyschischi zarar Sarjeit mějesche zwjedźenisku rěcź. Po rjanym programje bźsche pěkna rejka. Prěni krócź pschewjedźe so zymika pschipomoc. Kózdu zobustaw, čij dźela nima, dosta tři pokruty khlěba. — Ssobotu wotmě tudomne němske spěwne towarschwo swoju 1. zkowu zhromadźiznu. S kčineje rosprawy wuthadźesche, so ma towarschwo 56 spěwarjow, mjes nimi 28 žonjcich. Wotměchu so wótzy. Prěni zwjedźeń wuhotuje so w mji. — Jako nowy dawkliběraŕ je so tu k. Abschka młódschi postajił a je zwoje cźezke zastojnstwo hižo nastupił. Wjez je nózneznu zrazniku wupowědźika, dokelž dyrbi lutowacź. — W pschichodnym nalecźu chze zebi inj. Kúznerowa mjes Khwaczizami a Jeschizami sazyndleństi dom natwaricź.

S **Praskowa.** (Zohnowana staroba.) Daloko a schěroko znaty a cźesczeny prjedawschi kubleŕ k. A. Poldrak w Praskowje zwjeczi zutjischcho 24. maleho rózka pschi wobdźiwanja hóbnej duchownej cźerstwosći zwoje 80. narodniny. K. Poldrak bydli je swojej tchorniza cźelnje a duchownej cźerstwej mandźelskej na zamžnym kuble. Kubło pak je swojemu jenicźkemu hischcze žiwemu zynej wotedał. Wobstaraj mandźelskaj zaj z młodymaj mandźelskimaj w najrenischej pschesejenosći zjwaj a jubilar zabera so hischcze pschez z rukowanjom a molowanjom. Njech je dołojenemu zarcmu knjezej hischcze prawje zpokojny a błóneznym wjeczor zjiwenja zpožczeny!

S **Dubrawy.** (Nahła zmjerć.) Wczerawschu zjedu połdwa so na pohrjebnischczu w Sbjerje tudomny wjesnjan Michałk, čij potkadźesche z Cźech. Njebožcźiżki njedźesche pozledni cźaz był thutnje thory, a lohodła pschewsa kózdeho, jako zkyschesche, so je wumrěł, wětra hrózba. Hdy je tutón zwoju duchu wudychał, njesłyschi so z wěstosću rjek, dokelž njemějesche nikoho we zwojej domjacznosći. Morweho jeho we zwojim bydlenju namakachu.

S **Měrkowa.** (Sazo dźelo.) Tudomna Kempez firma je zandźenu pónđźelu zazo zwoje wrota wotewrika a zapoczaka dźełacź, wšo niz nadobo zyle polnje. W pschichodnych tydźenjach maju so dalschi dźełacźerjo pschijacź. Wschelejemy nowej woli wjele zboża, so by nětko stajnje dźěło było a mnoży tam zwój wschědny khlěb zebi zasłužili.

S **Bukez.** (Wobkhadne njesboże.) Pónđźelu wjeczor sta so tu na hładkej dróży wobkhadne njeboże. Motorowy se zwojim kolem padże. Pschi tym koło so wobschkodźi. Motorowy a jeho zozi so zlohka franischtaj.

S **Wósporka.** (Symiki zwjedźeń.) Ssobotu towarstwo zastojnikow nětčišchich zakkich statnych zelezniznym Wósporskeje wotnoźki w Radnej pinzy swój symiki zwjedźeń wotmě. Runjež njeběchu w pschebohatej liczbje pschijschli, zu pak tola wschitzy pschijtomni wésče na zwoje pschijschli. Dobre hudźbne kruchi, čij posdźischo na wobluźjene rejwanske melodije pschebźdźechu, pschinjesechu bórzy wjeselosć a dobru mysl. Sa cźelne derjemcźe bźsche najlepje postarane a tak so hodźiny pschi wotmě njazym programje spěšnje minuchu. — (Do żelezniskeje sawjery sajeł.) Kónz sandźeneho tydźenja sajedże tu sy mésta pschijedźazy motorowy koleśaŕ do dele puschczeneje żelezniskeje sawjery a tu slama. Motorowy padże na dróhu, tola so straschnischo njezrani. — (Zena najstarschich wobydlerkow wumrěła.) Prjedawscha cźeskowa zona, knj. Marja Balzarjowa rodź. Försterez je dobre 85 lět stara wumrěła.

S **Kamjenza.** (Kamjenski wokrjesny zejm.) Nowy Kamjenski wokrjesny zejm sejtaja so z 19 prawizarjow, 9 nazionalsozialistow, 11 sozialdemokratow a 1 kommunista. Stary wokrjesny zejm wobsejesche se 27 prawizarjow a 13 sozialdemokratow.

S **Hamora.** (Njesboże.) Tu sta so wobkhadne njesboże. Nakladny auto dyri do privatneho auta. Schofér nakladneho auta mějesche hischcze telko dschasch'chitomnosće, so sajedże do płota, z cźimż bo mjelschemu njeboże sadźewasche. Wobaj wosaj so zlohka wobschkodźichtaj.

Wšitkón wobkhad wotpočowaše w Parizu 10 mjeńšin.

Jako protest přećiwo přećeženju z dawkami wo Parizu wšitky přistajeni wobkhadnych organizacijow, póstskich a telegrafowych hamtow do demonstraciskeho strajka stupichu, kiž 10 mjeńšinow traješe. W tutych 10 mjeńšinach b še tuto swětowe město woprawdźe porażeze a přihladowaŕ mohł so 100 lět wrócoprěsadżeny začuwać do časa, hdyž njemějachu hišće wudobyća moderneje techniki, bjez kotrejež dźensa wjacy njeńdże. Na wobrazu widźimy Parižske omnibusy při strajku.

Zmrěli: Marja šwid. Rycźzyna rodź. Pětschkez we Wósporku, 92 lět; khowanje budźe sobotu pop. w 2 hodź. wot žarowańskeho domu. — Richard Wallis, kamparšti mištŕ w Rěcźzach, 69 lět; khowanje budźe jutrje pjatk pop. w 2 hodź. wot žarowańskeho domu. — Hildegard Seferez w Rěkej Wodźe, 16 lět; khowanje budźe sobotu pop. 1/4 hodź. wot žarowańskeho domu.

Z Łužicy

* Se Schérachowa. (Karneval.) Pósłniša wutora 28. februara 1933, pop. ¼4 hodź. wotmě je so w Schérachowje wulki pósłniśi cźah dźeći. K tomu pódpśimjanje so kóżde-pjeże we wśichnich hołeńcach. Wječor wot ½8 hodź. karnevalske poćinanje dorosćenych na torhošću a na kašach městačka, we wśichnich hołeńcach najrozwólniše pósłniśe źiwjenje. Popielnu śerdu je wulke jedźenje rybow we wśichnich hołeńcach. K Schérachowskemu karnevalej da Budyšše pósłniśe parjadniśkow wośebity autobus jěź. Wós wotjědźe pop. w 2 hodź na Žitnych wikach a wróći se do Schérachowje wječor 6,30 hodź. Potuśenja płaćišna wučinja za jědźo sam a śam 50 dorosćenych 1,20 hr. a za dźěći 80 pj.

* S Wujězda. (Składowanje wjeleděłnych.) Luźiśe wotnoźi w nuznikostatnym pomjatku wjeleděłnych składowachu so sobotu we Wšelojězy. Pśichtomny běśe leź nam. wjeleděłny Krajnego pomjatka Zacnger-Drježdźanśi. W dźěśichm hač šćerchodźinskim jednanju wotrodźowaśe so we mnohich organizatorskich praśenjach a wupraji so k naležnym žadanjam, kiž maju swoju pśicźinu w cźěžkich gospodarskich poměrach. Rosprawy wokśelnych wjednikow podachu swjesełazy wobraz wo dobrym wuwiwanju. Wo spomožnym dźěle jakśeho krajneho pomjatka je źiwjenu 150 wotpokazkow a wjazy hač 5000 hobustawami referowaśe dokładnje Zacnger-Drježdźanśi. Krajny pomjatk chce so 21. a 22. meje we Budyšinje składowaś, wokrjesny pomjatk pak budźe 23. lapryle w Biškopicach. Pśeto kšuć so kěrša naležo mjes Kamjenicanskim a Budyskim wokrjesnym dźěśi wunjeńśi. Wot tuchwilu wjele dobreho wobkedźa. Wunjeńśenje ma so pomocu wuwiwanjow a šatarawšich wojakow pśeco bóle wutworiś.

* Se Shorjelza. (Nan 3 tischendorfšeho morderja śmješi samomordaŕšuwo.) Póndźelu popołdnju so pśedawšich wobsędźer młyna a nětsišći autowy pśehe-wjaćel Klein z Ptumom łajedźeśi. Ssamomordaŕ je nan Trotišćendorfskeho morderja, kiž je we swojim cźasu na brósnje waśnje swoju maćej, swoju žonu a swojeho bratra w młynje je Trotišćendorfje pola Shorjelza tón-cźas zabił a tohodla 10 lět jamu bołał. Dokelž Klein, kiž běśe 47 lět stary, njeje nježo pišomneho zawostajił, maju ja to, so je žebi wón w cźežkich mušlach žiwjenje wzał, do kelž hospodarska nusa njewobstarjeśe.

To je Dortmundski Kürten.

Dortmundski wulkomordaŕ Pieper wupokaže so w dołhich preslyšowanjach pśeco bóle jako jedyn najhórśich złostnikow, kotrychž němsko kriminalne stawizny znaju. Husto jeho z Düsseldorfskim mordarjom dźěći Kürtenom pśirunaja, kotrehož njeskutki su we wšeńernej Němskej pśeco hišće w žiwym dopomnjeću.

Přilopk

* Zašło podwodnite storti w połdnjowej Nemskej. Wutorn pop. 4,48 hodź. zasćuchu w Stuttgarcze jara šylny podwodnišći storti. W Hechingenje 1,40 hodź. łoht a 4,45 hodź. a 4,49 hodź. jara šylny storm pśiwjechu. Tśišćenje semje dźěśiše wot połdnja k połnocy. 4,47 a 4,49 hodź. a nětkle 3 hač 4 njerušćiny podwodnišćo zasćuchu w badenskim hłownym měsće Karlsruhe tu hłobiše podwodnišće storti. S Pforzheima so powěź, so běchu storti tam jara šylne, wośebje we wušćelnich dźělach města. Schkoda pak njenasta. W Nastatze, hdźež běśe semjerzenje njedawno najsylnišo, njeńdu tón kšuć nježo pytnuli.

Ssudniske powěźenje.

Konkursowe powěźenje.

Ssud w Budyšinje je konkurs wótwuhł nad pomožnym wobkedźowanjom wobkedźowarja Jana Ernsta Scholty w Delnjej Kinje, dokelž płuśkne pomoženje wudawki konkursa njekšyje.

W konkursu nad pomožnym Marije Hilžbjety rodź. Jungowe swobjenjenje Hirnowej, měšćerskeje słotnikarskeho wobkhoda, je ćłud dalšnu termiju na śrjedu 8. 3. 33, pśipr. w 12 hodź. do Budyšćina na ćudnikowo, jśiwa cźo. 85 swołał, so by so wo dyrbjeńskim wutrunanju jednało.

Ssud w Budyšinje je leźećowoje ćudnike pśeprašowanja słyšmył:

Sahrodnistwo Ernsta Pawoła Lehmana w Budyšinje, na 9. 3. 33, dop. w 9 hodź. postajene.

Klubla Korle Augusta Mütze w Njeśdaśecach, na 16. 3. 33, dop. w 10 hodź. postajene.

Zwjerkowarja bratrow Porakow w Budeśecach, na 23. 3. 33, dop. w 9 hodź. postajene.

Holcźenz a rataršwo Kath. Hilžbjety Hänselowej wětko swoženjenej Hanišowej w Hornjej Hórźy, na 6. 4. 33, dop. w 11 hodź. postajene.

Majer. Skónčne wiwowarja Kurta Pawoła Lehmana we Schescłowje, na 6. 4. 33, pop. w 4 hodź. postajene.

Najnowiše z cyłeho swěta

Wuhlady na wjedro sa jutśišći pjatk: Malo pśemjenjenja.

* **Němska rybaśka parna łódź „Brigitta Sturm" je swonka Nejtjawiśkeho pśisitawa islandšti rybaśki cołn pśejěła. Djewjeśa muži je so tepiło, wośmuju pak je so wutkowali. Pśeco běchu so łótwiźy němśkeje parneje łódźe pśihmunuli, tśi druhich ju wukhowaju cołn se śmjerze wumohł.**

Wažne wośoby nowego amerikańskeho knježerstwa.

Prěni: Rěčnik Cordell Hull, snaty amerikanski dawkowy a zlowny wězowustojny, je so za statneho sekretara swonkownych naležnosćow pomjenował. Wot njeho postadża namjet, so dyrbu so k wožiwjenju zwjetšowćo wikowańśiwa we wšichnich statach zła wo 10 proz. sniźiłe. — Druhi: William Hartmann-Woodin, snaty ameritanski wulkoindustrialny, dosta wot Roseveltа nadawk k dohladowanju statneje pokładnje. Runje w finanznych praśenjach dosta Roseveltowe knježerstwo wot kongreja diktatorisku pokmoc. — Treći: Senator Swansen je sa namórnišćeho sekretara swubrany. Wón nawjedowaśe loni amerikanstu delegaziju na wośebnjazu konferenzu.

* **W Lisabonje je Rosaria Limairowa w starobje 117 lět wumrěła. Wona bě nětdy luba straśnego banditа Brandaa.**

* **Hdyž wutoru dopołdnja sastojniźy nakutowaŕnje w Stegliząch pola Barlina pjenježne rołki roswalachu, kotrejž bźchu so krótki cźas pśedy toho pśichwalene, 19-lětny ličenc do pokładnje sastupi, pistolu wuceźe a na sastojnikow zawoła: „Ruzy horje, pjenježy won!" Sastojniźy běchu najpredy smórow. Hdyž potom nawalnik k pjenježnemu bliźu stupi, pokładniśi dohladowaŕ wot sady na njeho skoči, jemu pistolu z ruki wuraźy a jeń z pomocu druhich sastojnikow pśechwa. Rubježnika su policiji pśechwatali.**

* **W Kreselu su nazionalni sozialistojo wóldnu śmamadźinu zentrumskeje stronu, w kotrejž nětkuśi ministar Stegerwald rěčeśeše, rosbili. Stegerwalda porasćichu a sranichu. Do wśelakich duchownych, kotśiž cźichu nadpadnikow smérowaś, tohorunja bijachu. Policija je sprowadźinu hnydom rospuśchežiła.**

Genf a italske bróńe

Franzowski swonkowny minister Paul Boncour je so śrjedu z cźěškoślowaćkim swonkownym ministrom Benešchom, juhosłowjanskim pósłancom Fotićom a rumunskim swonkownym ministrom Titulescom wo wotbrojazych praśenjach a potom wo pśechwatanju italskich bróńow do Awstriskeje rozrěśał. Kaž so źa, je mała ententa z wěsćym dosćo cźinjenjom na wědomje wosała, so Italska bróńe wrócźo bjerje. Njedźiwajźy toho sastupnizy Maleje ententy měrja, so někotre praśenja hišćeze njesu rosrěšane. Staty Maleje ententy dyrbja najprjedy awstriskemu wótnowkow na Franzowskim a Jendźelskim znaś, prjedy hač so rošsudźa, hač ma so naležnosć radźe Swjatoh Ludow pśechodpołožiś.

Towaŕstwowski powěstnik.

Lichań. „Zernička" spěwa śtwórtk wječor we 8 hodź. pola Bukanec w Klukšu. Zdobom dźiwadłowa pruha.

Budyšin. „Nadźija" wotměwa póndźelu 27. mał. róžka wječor we 8 hodź. w sali kat. towaŕstwowje na Garbaŕskej hasy jako wobšernu wjesełu spěwnu hodźinu swój „pósłniski swjedźeń" pod heslom: „Mjez nami". Zaruśimy pryzlow sapacy porjad. Pśiwźéśe wšitcy we stotorej liśbje, budźeśe so wurjadnje zawjeselić.

Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawódnik: G. Janak w Budyšinje.

Wupjerk 1½ pośł. jenoż **7,80**

2 pośł. wupjerk **9.80**, hłowak ščerk m **1.20** dobre w barbje a pjerjo njepśechepuśchźaze!

A. Kaśper, Burglehn 11
(měš. T. Pilopp)
Snaty naśśěpśchi dom sa dobre wupjerki

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeśe w Sorbskej knihaŕni abo skazajśe ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenož **20 pj.**

Swojim česćenym woteběŕarjam
dawamy hač do 2. měrca 1933
10 proc. rabata
na płatowe, połpłatowe a bałonjane twory, kaž teź na hotowe dźěłańske košle, łožowe a blidowe šaty
Mechaniska tkaśerńa Hahn & Hummel
w Budyšinje na Tšełanskej dróze 7

Njeskomdźće tutu składnosć a pśińdźće proju k nam.
Poskićamy Wam w našim
běłym tydźenju wos. składnosć k nakupowanju
a dawamy Wam na wosebje njeznižene twory **10% rabata.**
Gardiny — šaty
Kurt Erler w Budyšinje
Wulki wubjerk! Pśińdźće bórzy! **na Žitnych wikach 28**

Zrěčenja
pśi wotstupjenju staršiskeho kubła na dźěći, wučinjenja pśi herbstwach, kupjach a pśenajenjach po najtuńšim wobliczenju
Hypothekowa kenclija E. Rane
w Budyšinje na Hošće hasy 32

Serbska knihaŕnja w Budyšinje poruca:

Pětr Młónk:
Dar posledneho zeleneho śtwórtka za lube serbske mótki. 40 str. 30 pj.

Jak. Kućank:
Jutrowne jejka. 39 str. 30 pj.

Jenož hišće někotre eksemplary mamy!
Tohodla dowunjeźće sebi swoju knihownju

K póstniskemu pječeniu!
Najlěpša ošeńčna muka punt 22 pj., 10 punt. 2.10 hr.
najlěpši kokosowy tuk . . . punt 33 a 45 pj.
najlěpša truskalcowa konfitura . ½ punta 30 pj.
najlěpša marulowa konfitura . . ½ punta 28 pj.
najlěpša marulowa marmelada . ½ punta 23 pj.
najl. marmelada ze štworych plodow ½ pt. 20 pj.
najl. slowowe smadrunks ½ punta 18 pj.
a 5% rabata
Albert Lehmann w Budyšinje
na róžku Połnócne a Hornjeršeke dróhi

Kat. Biesada w Njebjelčicach
wuhotuje póstnicy póndźelu 27. februara wječor w 7 hodź.
w hoscencu w Njebjelčicach swój
załoženski swjedźeń
z dźiwadłom a rejemi.
Wšitkich pśećelow rjanoje zabawy a biesady jenož z tutym wutrobnje pśeprosuje Předsydstwo.

Celcki a cełčki
wot Gdańskich skočatow po zapisanej knizy, wotedawa běžnje
ryćerkublo w Rakecach

Schirm-Pfeiffer
nětkle
na Hłownym torhošću
w Kupnicy (Gewandhaus)

přiloha k čisłu 46

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 23. februara 1933

Z našeho kulturneho žiwjenja

Maruša

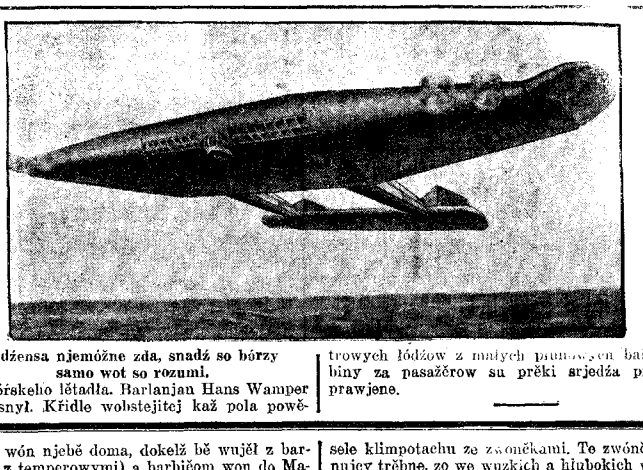
W dlěšej přestawcy wohladachmy zaso na serbsku jewišću hru, kiž žada sebi nimo wšelakich wjetšich technyskich připrawow wosebje tež wopornych, ale tež wjele a dobrych hrajerjow: Marušu. K prěmjeri razej předstajachu „Marušu“ naši studenca z Delnjeje Łužicy skhadźowancy w Kulowje 1930 a bórzy na to při druhej składnosći w Pančicach, Zaůdźenu dnu, 17. mal. rózka, zmuži so towarstwo młodźiny w Radworju na „Marušu“. Khwalobna to wěsć! Smy hižo wot tutoho towarstwa widźeli mnoge wjetše předstajenja. A směmy tu hižo přeradźić, zo su młodźency při tutym wjeńčerku poskićili sobu zo swoje najlěpše, dźiwajo wosebje na lokalne jewiske poměry.

Maruša je dźowka bohateho serbskeho bura, kiž je po cyłych Serbach znaty jako dobry hospodař. Wón ma w porjedźe. Kublerja Smołu wšudźe rad widźa. Chce swoju dźowku wudać. Ale jenož muž jeho rozumjeła ma ju dostać: Serbin, młynk. Je pak zadołženy wudowc z čřódku dźěćimi. Kaž je pječa znate, je swoju prěnju žonu do rowa přinjesł. Ale Maruša, dźowka wulkeho kublerja, lubuje druheho: Michała, syna kludeje khěžkarki. Michał dyrbi pak „na měra“, do wojakow. Wě pak, što Smoła a Serbin pječeńaj. Wě, zo mjez sobu wo Marušu wikujetaj, zo Smoła swoju jenički dźowku Serbinej z „tawzyntami“ předa. Jimaj z hórkim hrožo dawa božemje swojej lubej domiznje a čehnje do cuzby. — Dwě lěče stej so minyłej. Michał je so wrócił. Marušu su wudali, ju nućili a do ženitwy ze Serbinom honili. Ženitwa je njezbožowna. Młynk sebi žada lubjene pjenjezy, zo by swój napraskany dołh wotstorčił — a derje žiwy syn. Marušu bije, storka, pjerje, zo by dostał pjenjezy. Maruša, něhdy kčějata rózička. Nětko zeskhnyta, zbłědnjena. Zhinyła je na čěle a na duši. Tajku ju Michał zaso wohlada. Njeje zabył na swojeho lubuška w dalokej cuzbje. Ale što je na wšem njezbožu winał Štó je to wšo zawinował a je z kčějateje kwětki sčinił suche stwjelco? W nim so wari. Woko za woko, zub za zub. Tak chce so wjećić. Hrozy, zjawjeje z Marušu wobkhadźeć. — Je to dramatiski wjeršk čina. — Michał pak jenož njerěči — ma so po swojich słowach a jedna, njewěrdźo, zo z tym wbohu knjezu storči do hišće wjetšeho hubjeństwa. Wotmysli, znjej čeknyć. Maruša, hórko začuwajo swoju čežu, je njedźiwajo toho kruće wobkhowajo swěru napřeco swojemu mandźelskomu, prosy Michała a jeho k wotpokaza. Njemóže do toho zwolić. Tohdy je so wjećowała swojimaj staršimaj, do zwjazka žiwjenja zwolić z hrubym młynkom. Nětko pak chce stać, dźež ju storčichu a njesć kwaklu nućeneje, „pjeńježneje“ ženitwy. Rozhorjeny młynk wo nócnym wopyće słyšo so rozsudźi, Michała „zatřělić kaž psa“, Maruša spyta tomu zadźěwać, wobara nahłemu mandźelskemu, ale připad chce, zo při tym kulka jej přerazy wutrobu. Maruša so zwjeze. Je morwa.

Kaž so zda, je runje tuta posledńja „konsekwentnosć“ hewak hač do do maličkosće derje a ważnje přemysleneje hry, kiž telko žiwych wobrazow duše rysowaneho serbskeho stawa podawa a wopřija, snano jeničke słaba strona cyłeje hry. Hač do posledńjeho wokomika jednaju člowjekojo: Smolicy, Serbin, Michał. Ale připad, „zły“ wosud kruće zapřimnje do tutoho jednanja a skónči njewinowate žiwjenje a z tym je tež kóne hry a čina.

Towarstwo je wšitke swoje mocy napinało, zo by sebi zwěsćiło dobry wuspěch. Próca tež njeje była podarmo. Marhata Nawkec předstaješe w róli Maruše hłuboko začuty dóńt zlemjeneho młodeho žiwjenja, kiž so běšći mjez posłušnosću napřećiwo swojimaj staršimaj a swojim samsnym žiwjeńskim zaměrom. Přeswědčomnje a wěrnje je to nam hrajerka zamohła podać, hdyž tež w někotrych wokomikach čućiwa želnosć ju samu přemoh. Wědźeše pak hewak w rěči a předstajenju dospołnje storhnyć připosłuchařstwo do čežkeho dóńta so běždźaceje duše. Nazhonitelo kublerja Smołu, kiž je ważnje sebi wědomy namrětych wótcowskich prawow a kruteho, tola tež čućiweho nana, widźachmy w Benu Zelicharu. Njedźiwajo toho, zo jako hospodař a wikowař wo žiwjenje swojeje dźowki Maruše njemóžeše na započatku tak prawje přeswědčić, překwapi pak w srjedźnych a wosebje posledńich wustupach w korčmarskej jstwi přez swoju wuraznosć a dobru činitosć. W tym so jemu združi jeho mandźelska, Smolina, Marja Cyžec, wědoma kubłerka a starosćiwa maś. Zróstna postawa rekruty Michała, wutrobneho a znjesliweho člowjeka na jenej stronje, njebojazneho a razneho na tamnej, nječeše w Antonje Nawcy nalěpšeho representantu. Jenu směděše so runać jeho bojownik młynk Serbin, kotrehož nam Michał Rječka předstaji. Hana Hiekee wědźeše Marušinu wowku lěpje podać hač służobnu Lejnu. Dobrośiwa maś Starcowa bě woprawdźe Hańža Bryckee, so wutrobnje starajo wo swojeho syna Michała. Też wšitke mjeńše róle běchu w dobrych rukach. Rejza Handrikee jako Kmječowa. Hilža Klimance jako korčmarka, Jan Bjeńš jako Kmječ a P. Wenel jako Čumpjela. Nochcemy wosebje zabyć na dwě typje: korčmarja we Mikl. Bjeńšu a Trubijdła wajdźanja we Jurju Pawlušu. K dobremu poradźenju přinošowachu dale Alfons Wićaz jako sudniski służobnik a a skónčnje też wjeseli a zmužići rekruća M. Wićaz, Michał Rynčka a Jakub Zelichař (here).

Najwjetše dźěło při předstajenju wjetšeho formata ma bjez dwěla režiser. Wosadny k. farar Nowak bě tuto dźěło přećelnje přewzał. Słuša taž jemu — kaž hrajerjam a k. wučerej Benej Kubašej za připomoc — wosebity dźak! Njeje lohko, kóždu maličkosć wurunać a wšitko wuhładkować, wosebje nic při tak skromnych lokalnych jewiśkowych poměrach (małe jewišćo atd.) Kóžda mjeńša scena, kiž hewak lohcy přewinješ, čini tu zadźěwki. Dopominamy jenoż na tamnu jednoru scenu: połožny wjesnjan kroči při wotbiwanju přez jewišćo! Khwalobnje ma so też wuzběhnyć, zo so mjez wšitkimi jednanjemi bjez wulkeho přetorhnjenja a za sobu wotměwaše. Też to je ważne při dźěšich předstajenjach. Dobremu

Štož so dźensa njemóžne zda, snadź so bórzy samo wot so rozumi.

Modell mórskeho lětadła. Barlanjan Hans Wamper je jón načisnył. Křidle wobstejitej kaž pola powětrowych łódźow z małych prawowych balonow. Kabiny za pasažěrow su prěki srjedźa prědku připrawjene.

Mórćin Nowak-Njechorński:

Z Bratisławy do Krakowa!

I

(Pokračowanje.)

Njegradiene rozwaliny. — Pola přećela Jaroslawa, kiž so hněwa na zelene buki.

Kóžde město, kiž do so dźerži, ma na horje abo hórcy někajki hród, hlej Budyšin, Prahu, Krakow, Běłohród. Też město Bratisława ma swój hród abo znajmjeńša jeho powostanki. W kóždym přewodniku čitaš, zo je Bratisławski hród podobny na powrócene blido. Hdyž maš trochu bujneje fantasije, móžeš k tomu přihłosować. Wobroćene blido skutkuje stajnje njelepje, njeorganiscy. To płaći też wo Bratisławskim hrodźe. Wón je so zničił hakle w lěće 1811 a wše rozwaliny, kiž pokhadźeja z toho abo pozdźišeho časa, bywaju njelepe. Wojacy prjedawšich lětstotkow nječachu po zdaću lěpše rjanočnje a hrody abo cyły hród nječachu tak, zo bychu pozdźišo přeco hišće mohło wokřewić wóčko pućowarja a přede wšěm molerja.

Pod hrodom je šnjatańca wuzkich haskow z drobnymi twarjenjemi. Tu zwjetša bydła sobustawy „wuzwoleneho naroda“. Wozlonkojte židowki předawaju zelenu rohodź. Je nětko židowski swjedźeń zelenych stanow a to kóždy wuznawar Mójzasoweje wěry wupyša swoje bydlenje z rohodźu, dokelž tu w srjedźnej Europje w tym času druheje zeleniny nima.

Tute wuzke haski pod hrodom su jara romantiske. Su podobne na našu Bratrowsku hasu w Budyšinje. Za tajke hasy so kóždy molerjo a starožitnosćeŕ hori, wosebje, hdyž njetrjeba sam tu bydlić. Hewak tu jara wonja, bohužel wšak nic za wyruchom abo rózemi. To je też sobu ruby bok romantiki.

Nětko pak chcu pytać a wopytać přećela Wotrubu. Bydli něhdźe w nowym předměšće zady hrodu. Je tam zakrasna šmjatańca šćežkow a pućow, kiž so wija a sekluja wokoło zelenych zahrodow z běłymi domčkami. Kak tu namakać domčk mojeho přećela?

Wěc bě snadniša, hač sej myslach. Pisanje pomolowana vila mje přiwabi. Bě tam namolowana Hanačka w narodnej drasče Aha, „Vila Hanacká“. Njeběch so mylił. Tu bě doma mój přećel Jaroslaw.

To rěka, wón njebě doma, dokelž bě wujěł z barbami (wězo z temperowymi) a barbičom won do Małych Karpatow, zo by pytał četu nazymu . . .

To nětko sedźach. Ale bohudźak bě jeho hospodliwa pani doma a wón sam so też zahe wječor zaso nawróći., dokelž dyrbješe hišće do někajkeho posedźenja wumělcow. A bě też wostrózbnjeny wot přirody a wjedra. Jako prawy krajinař čakaše hišće bóle žeźiwy dyžli ja na čerwjene buki. A při tym bě tu wokoło Bratisławy hišće wšo zelene. A zeleń toła žana prawa barba njeje. Ze zawisću přećel Jaroslaw na to spomni, zo tam horjeka we Wołoskich horach je pječa hižo wšo pisane, wšo žołte a čerwjene. A tu je to helska ćwila čakać na pisanosć nazymy a měć při tym tajnu hrozu, zo skónčnje potom dešć abo sněh zaso skazytaj tu cyłu rjanu wobradu. A tu je nětko słónco, ale štoha nam to pomha?

Nó, dyrbjachmoj so spokojić z tym, što nam hišće bě popřate. Woptachmoj přijomnosće města Bratisławy.

Pod Wěchćom. — Něšto wo terminologiji móšta.

Stóž chce spóznać kusk swojorazneje Bratisławy, dyrbi hić pod wěchć. Mój přećel bě mi telko powědał wo tych wěchćach, zo běch woprawdźe na nje jara wćipny.

Z čeho su wěchće a k čomu su wěchće. Pola nas su wěchće ze słomy a tak rjec wottrašne znamjenja. Hdźež pola nas wěché steji na bucy, tam njesměš khodźić.

Bratisławske wěchće so khětro rozeznawaju wot našich. Sprěnja wone njejsa ze słomy, ale je to wuzlik duboweho lišća, přiwjazany k dołhej žerdźi, kiž je wutyknjena nad durjemi statoka. K čomu su tute dubowe wěchće? Nic k wottrašenju — Bóh zwarmuj, ně nawopak k přiwabjenju. Maju sawsny zaměr kaž rjane pisane kwětki, kiž přiwabjeja khłóšćiwe pčołki. Bratisławske wěchće pak njewabja pčołkow, ale łačnych winobratrikow.

Wokoło města Bratisławy se wšo zeleni z winicami. Běch runje tu trjechił do winowankow. Zetkawach často na hasach spodźiwne wozyčki, na kotrychž so čumpaše wulki winowy sud, wobwěncowany z winowym lišćom. Tu winearjo winowe kiće z winicow wozychu do města do tłóčenjow. Konje wjasele klimpotachu ze zwónčkami. Te zwónčki su njejnujcy trěbne, zo we wuzkich a hłubokich winicowych pućach człowjek mohł z časom so kodźbneho činić na tajki winowy wozyk . . .

Ale ja chcych wam tola powědać wo wěchćach. Potajkim kiće su waża do tłóčenjow winicarjow we měšće, hdźež so słódke płody přemjenjeja najprjedy do móšta a pozdźišo do wina.

Wězo je w Bratisławje dosć wina. Wino móžeš pić we winarni, ale w Bratisławje pija we winarńjach jenož cuze wino. Hdyž sej tam we winarni žadaš słowakske wino, hlada pinčnik na tebje ze sobuzelnosću a zacpiwanjom . . . Prawy Bratisławjan pije swoje wino pod wěchćom. Je tam tuńše a lěpše. Winearjo mjenujcy maju tu prawo, wósty čas sami wino předawać. To woni potom wozjewjeja z wupojasnjenjom wěchća. Wězo to korčmarjow helsey hněwa, ale njemóža ničo činić přećiwo starym winicarskim prawam.

Tak też ja sedźach wječor w tajkim dołhojitym winicarskim dworje za hlidom a ze mnu tu běše cyła čerjóda słowakskich molerjow. Wincař bě kreakshubr kaž wjetšina tudyšich winicarjow. Bě to dobry pachoł, kiž derje słowaksey rěčeše. Bě to derje tak, přetož jeho němčinu bjez toho njerozumich.

Bě krasna nazymska nóc. Powětr bě čopły kaž hewak w pražniku. Sedźach nad zelenej trěchu winoweho lišća a zady z tłóčenje zaklinča wjesely spěw a hudźba winicarskeje čeledźe.

A pjachmy młody móšt. Barbu měješe hłuku a mudru kaž barbu parlowiny. A słodźeše wubjernje. Praju „móšt“, ale tudyši winicarjo a winobratrikojo maju za tutón napoj wšelake mjeno, po tym kak stary je. A tak sym słyšał mjena „hurcak“, „rězak“, „rampuč“, „móšt“ a skónčnje hišće „młode wino“. Ale za tón krótki čas mojeho přebytka w Bratisławje njejsym nawukнył rozeznać tute wšelake družiny po barbje a słodźe hač na to młode wino. Ale to też ani trěbne njeje. Mnohi člowjek so wjeseli a wokřewja nad rjanymi kwětkami, hačrunjež njemóže rozeznać te wšelake družiny a poddružiny a ani njeznaje jich němske, serbske abo łačanske mjena. A někotrykuli so wjeseli nad rjanym spěwom ptačka a njewě, hač tón ptačk so mjenuje rječ abo konopačk.

(Přichodnje dale).

a khwalobnemu poradźenju „Maruše“ je naposledk też přinošowało dźakno připósłuchaŕstwo. Nimale tři hodźiny za sobu cinjej sćehować a je přeco trěbna wutrajnosć a wěsta sćerpliwosć. Z toho pak směmy sudźić, zo naš lud je zwólniwy, duchowne dary přijimać, zo chce so zdźěłać! Wulka syła hosći, mjez nimi też wšitcy wjosni serbscy knježa wučerjo, při předstajenju „Maruše“ jo to dopokazała. Zawodne słowa k tutej hrě, kaž też powitanske bě přewzał předsyda towaŕstwa młodźencow Jan Rjećka, so wosebje wjesełu nad přepjelnjenej žurlu. Towaŕstwo směje być spokojom ze swojim předstajenjom, kiž je sebi žadało wulku pilnosć a mnoho wopory! W jenotliwym kaž w cyłku běše to rjany, khwalobny wuspěch! Hordo směj towaŕstwo by dale z swojich pilnych hrajerjow a dobrych nawjedowarjow! Rj.

Před 250 lětami narodźi so fyzik Réaumur.

Wobraz z tamnišeho časa, kiž předstaja Renéja Antoina Ferchaulta de Réaumura, wulkeho francowskeho fyzika a geologa, 28. februara budźe runje 250 lět, zo je so wón narodźił. Dokelž je wunamakał winikowy (Weingeist) thermometer ze skalu wo 80 stopnjow, je jeho mjeno hač do dźensnišeho časa kóždemu znate.

Jabłuko w powěsći a stawiznach

Jabłuko je w stawiznach człowjestwa stajnje hrało dosć wažnu rólu. Płahowanje jabłukow je bilo jara stare. Mnohe ludy žu płahowale jabłuka a w nimale přichilnych krajach świeta žłuzcha jabłoń i najwažnišim sadowym šchtomam. Jabłoń je była zwěrna towaršicha šlowjeka we wšěch czasach a dobach. Hižo w najstarších stawiznach człowjestwa, swěcženjenych we žwjatym pismje, žiwjachimy we jabłuku w raju. Tu wono šamo wažnu rólu hraje při powěsći wo prěnim hrěchenju šlowjestwa.

Też w stawiznach starych narodow šetkawamy so jabłučkami a jabłukami. Wono na pšch. wulku rólu hraje w stawiznach symboliti. Po starogrečiskej powěsći je Dionjsos, bóh winizaństwa, też stworił jabłoń. Praji so wo nim, so je jabłoń daril Afrodiće, bohowan luboscje a rjanoscje, kiž wšchak je sdobom też bohowna šahrodow, naležca a darow. Tuta dari tři złote jabłuka Hippomenej a tón s nimi pšchelješi rychlu prynzeßnu Atalantu a ju doby za žonu. Snate je też Eriźynje jabłuko, jabłuko roskory, kiž so dźenž hišchże mjenuje w pšchisłowach. Eris, starogrečka bohowka roskory njebe pšcheprošchena na kwaš Peleja a Thetišy. Wona so wjeceschce z tym, so złote jabłuko s napišom „Najrjeńšchej“ cišnu mjes hosći. S tym wuwabi žarliwosć tšoch bohowkow Hery, Atheny a Afrodity. Nasta swada, kiž šawinowa njesboże Parija, kotrnj wuwjedže rjanu Helenu, žonu Menelauša, šchtož bě pšchičina Trojanskeje wójny.

W mnohich druhich starogrečiskich powěsćach hišchże so jedna wo jabłukach. Też w bajapišu druhich narodow, kaž Germanow a Słowjanow hraje jabłuko tšelko wušnamnu rólu.

Jabłuko bě też šnamjo tšojorišeje mozy a jako tajki złuschа s tšichžikom te krónowanšim drohocźinkam romsko-němškeho kraja. Je šymbol žwětowoho knjejstwa. Kralojo a kžorolo žrjedźeneho wéka šu stajnje šwobrazowani s tutym jabłukom w lěwej ruzy.

Też w stawiznach šakšeho luda šetkawamy so s jabłukom. Wožebje jara jabłukowy běšche šakli kurwjerch August (1553—1586), też šnaty jako wótz August. Jeho hamtarjo dyrbjachu šběracj jabłukowe pócžki a ša kóždu měru tuch pócžkow mějachu ludźom dawacj runje telko žita. Wótz August da we žwojich šchtomownjach wjele šadowych šchtomow płahowacj. Tej pócžki rosdawaše šnatym šadarjam. Wón też wjele po kraju puczowaše a měješe pšchi tym stajnje měršk jabłukowych pócžkow šobu, kotrcj potom na pšchihodnych měštnach do šemje wušwjachže. K tomu měješe wožebitu tši, pšches kotrnj so pócžki do šemje puschcźachu. Wótz August je też wudak šakoń, so ma kóždy nawoženja, jelt ma ležownoscj, šadźicj dwaj šadowaj šchtomaj, prjedy hač so woženi. Pšchi jeho prózowanju wótza Augusta jara podpjerowaše jeho žona macj Hana.

August Ssylny też postaji, so ma kóždy bur do kwaša abo hnydom po kwašu šadźicj šchésć šadowych šchtomow.

Sapocžatk 19. lětšitoka bě wokolo Lipška šej dobrała wulku šławu bóschtroške jabłuko, kiž bu tak rjez šakli narodny šad. Tute bóschtroše so też na Lipźcźanšich wullowikach pšchedawachu. Na Michaelšich witach 1812 so na 50 000 tolež jabłukow šprchedawa, kiž ruńaju wikowarjo nakupowachu. Kóžde jabłuko bě do židźaneje papjery šawalene a so w Pětrohrodze a Moskwje pšchedawachu jako šaške pomeranzy.

Hač tute bóschtroške jabłuka pothadźeja wot wšch Borsdorfa pola Lipška, njemóžemy s wěstosću rjez. Praji so też, so Zysterčenjo tóhu 12. lětšitoka pola Jeny we wšch Borsdorfu šej kupichu leżownoscje a tam płahowachu bóschtroške jabłuka.

Jabłuka w prjedawšich czašach njeběchu tak drohe kaž dźensa. Tehdy drje hišchże njesnajachu wužitnosć a hódnosć šadu. Dźenša drje tóhdy je pšcheměwdźenj wo wulkej hódnosći jabłukow. Jabłuko je nimo měry šrowe jědź, wošebje hdyž so čerstwje je. Ale też šwarjene abo štokčene jabłuka derje žłodźa. Prjedy też běchu pječenki na wšch jara woblubjene a na tóždej

Liliputny auto haći wobkhad swětoweho města.

Před wobkhadnym policistom při Londonskim Hyde parku zjewi so njejapny tutón mały automobilista a knjez pócžaj běše tak prećeny, zo na tamnym městnje jara žiwy dróhowy wobkhad zastaji, deniž mały automobilista ze swojim drobnańskim autom wšsće dróhu přepręčił njeběše.

hornjej ľubi wišnachu měšchti pječenčkow. Pječenki bychu dobre lékaŕstwo. Też jabłukowy tyntanj derje hlodži. Wulkotna je też jabłukowa brěčzta. Schłoda, je njeje hišchże tak jara šnata.

Schtó je hižo jědł prażene jabłuka? Te žłuschcźene k hodam. Kak to wonja, a pucha, hdyž tajke jabłuka w role šo prażi a pjecže. To cźi žłěny běža, hdyž jenak na to pomyślijch. Kak rjenje to je, hdyž wonka howori wichor a šněh pada a nutška w heli womka bjeli bažničzki haje a jim podawa prażene jabłuka i tachlem.

Dobre rady

S benzinom wuczišcźene błaki njech najwjetšy hospodar nje wušchnu, hewak może šo ikanina pšchi błotowanju lohko zapalicź. A wušche toho — benzin žrije w błotnych cźopłych thachlach wužiwacź!

Za kuchinu:

Pječene běrnjaze kulki na šcźehowaze waichnje prawjene, šu wošebje lobłe a derje žłodźa. — Wšmy do jich i kłinjom dwě hodźinje do jeze na wolej. Nadrjuje hač šu njechte šwarjene, je hnydom wotcźišcźene pšches nékotru šcźerokowócźatu šichtu abo praja wot tłóczjich. Potom jmjeńšchejch do nich łžel a běrnaju wukuleńch pedołhoje kulki, potróchčhnjch je i mučka a pječech je na to w palmiru na wobčinaj bokomaj šmažu. Na 4 punty běrnow liczijch 4 łopate łžicy běrnaze wuli a łžicu žele.

Radio

Pjatk 24. februara słyšimy:

Königswusterhausen. Nimo znateho wšědneho programa: 19 přednošk wo prašenju dóhta našeje kultury. 19,35 zabawna hudźba. 21,10 trio za husle, wiolu a klawěr.

Lipsk. Nimo znateho wšědneho programa: 19,35 nałětnje dźělo w pjerizmarni. 19,50 „Sto spěwarjow 1900 w Barlinje a Winje?“ 20 wojerska dujerska hudźba.

Hišće ważne z dnjoweho programa. Königsberg: Heilsberg: 20,05 symfoniski koncert. Stuttgart: 20,30 komiska opera „Fatinica“. Win: 20,05 wulka rycéŕska činohra. Waršawa: 20,15 symfoniski koncert. Praha: 20,15 „Siegfried“ wot Wagnera.

Hospodaŕski rozhlad

Schtwórtk 23. małeho róžta 1933.

Wčerasche urzy w Barlinje.

1 dollar	4,209	100 pólsk złotych	47 275
1 jendźelski punt	14 39	100 čěskosł. krónow	12,515
100 šwajc. frankow	81 92	100 franc. frankow	16,60

Burša wostachu wczera cźiche. Pšchi počžatku trochu wjaćhacźiwa a kurs akcijow po nje lubjacych. W běhu dnja so jich thrabachu a jawi tola wjaćhacźiwe kupnje. Wóle w dolnarch a rentowych tucźinach běchu pšchecźelne a kurs so porjedowachu.

Statni šekretaŕ dr. Bang je w khromadźizne němsko-narodnych w Drjezdźanach połoženje němskeho hospodaŕstwa rospomnił. S jeho słowow wukhadźesche, so je pjenjezniščnym nemjenje republiki hubjenišcho šrjt hač w lěcze 1918. Dohlna wšchonjcz je dopuščchjła, so je nimoco do wukraja mógł bjł 1 mm, to šu w tukraju płace drołho płachowali, to mólił na wuwoju do wukraja pšchihadźowacz. Tuthy wuhonjcz wuchnosć w tutych ľudjach postupowacz może. Tukrajne katastrofy ma šo tak jenak, so by mógło i khromym wojebjerarjom danjazeho pšchemóžka być. Na jatlade cźicho a strowcho domjazeho buršwa ma šo hospodaŕstwo w němskej republiki šnowa tworicz.

Produktowe witi wostachu wczera jara mérne. Se wšchelakich stron wocźakane postupowanje płacźitnow njeje šastupiło, kejž bě wczera jako šešlabjenje wpósnacz. We hotownym šemje jenicźay pšchenza 5 pj. pšch šadźi, šelmak rožka, jecźmjeń a wowjs dotalne płacźiwy dźerźachu. We termińowym wikowanju šo płacźiwy wotdrjebjowachu. Statny šekretaŕ statneho kžjwjenčkeho ministerstwa je wczera wjecźor w radźu wotmyślene kroczenje kžjwjenčkeho ministerstwa rozłožił. Też rataŕstwo dobrane ja kóždu šnowa pšchistajenu dźěławu móż wěstu premiju wupłaczicz, nimale tak wulku kaž stat ja wuwdźerženje tajkeje dźěławje mohy podpjery płacźi. Dale namołnjeschce ratarjow pšchihodnje wjazaj pjenježnjch rošćinow płahowacj, dokelž stat na wukrajne pjenježnjdło žło położi.

Wczera płacźeschce w Barlinje zentnar

pšchenzy: 9,75—9,85 (9,55—9,65) hr., rožki: 7,65 hač 7,75 (7,70—7,80) hr., jecźmjenja, nałětnjeho: 8,40 hač 8,85 (8,25—8,75) hr., nałpuźnjeho: 8—8,35 (7,90 hač 8,20) hr., wowša: 6,05—6,20 (5,75—5,90) hr.,

w termińowym wikowanju:

pšchenzy, ja měrz: 10,48¾—10,50 (10,32½—10,40) hr., ja meju: 10,60 (10,58¾) hr.,

rožki, ja měrz: 8,33¾—8,35 (8,35—8,37½) hr., ja meju: 8,42½—8,43¾ (8,55—8,52½) hr.,

wowša, ja měrz: 6,52½ (6,25—6,30) hr., ja meju: 6,67½ hač 6,72½ (6,42½—6,47½) hr.

Płacźiwy w tyntach šu płacźiwy dyženičkich wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njejšu, šo njepšchemčnitnych.

Někotre płacźiwy w Drjezdźanskich wikow.

Tu płacźachu kuczata 3—4 hr., tuny, stare 3—5 (2 hač 5) hr., młode 2—3 hr., hołbje 60—100 pj., hušy, šarłane 90—100 (85—100) pj., kurcźi, šarłane 90—100 pj., kurki, stare, šarłane 70—90 pj., młode, šarłane 80 hač 110 pj., karpy 75 pj., šchésćuki 1,20 hr., linty 1—1,20 hr., jabłuka 5—35 (5—30) pj., běrny, zentnar 2,60—3 hr., punt 4—5 (3—6) pj., jědźna loboda 25—30 (15—25) pj., rybka 8—10 pj., khrěn 35—60 pj., kolcźi šoc hač 35 (15—30) pj., kał, běły 6—8 (5—8) pj., 8—10 pj., šydrožity 20—40 (25—40) pj., kiłnje, wałcźi pětrušchiłki 3— 5 (4—5) pj., cźerwjenc ře rownuzki 50—70 (60—80) pj., rjenzyń 40 t 1,10—1,50 (1,10—1,60) hr., jeja 12—13 pj., pranoti 5 hr., šuščene šmorže 7,50 hr., šuchi (wšchelake) 3 hr.

Płacźiwy w tyntach šu płacźiwy tydźenšich wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njejšu, šo njewjedźa.

Hamtlc a šudnišk powěźce.

Pšcheješdźowanje:

Pjatk 24. februara 1933

w Halschkrowje w knjezim domje, dop. w 11 hr. žagli cźahnik;

w Lubiju w hoješcu „Tonhalle“, dop. w 5 hr. Pjenježny thamor;

w Schibowju: Drastowy thamor, gramofon. Kuža šo dop. w 9 hodź. na gmejnšim šamježu;

we Lnu w Schołcźich hoješcu, dop. w 10 hodź. šlowaj thamoraj;

w Delnim Wujeźdźe w hoješcu „K worjołej“ w 1 hodź.: Sosa.

Dyrbjeńške pšcheżadźowanje.

Šud je dyrbjeńške pšcheżadźowanje šlatka, jeho lojowadźelnu pomocznicu Ernsti Hermanec we Wjeršcu, na šchtwórtk 23. 2. 33 postajene šdźěwa.

Šud je dyrbjeńške pšcheżadźowanje šlatka Hermanna w Kulowcu na 15. 3. 33 postajene.

Konkurśowe powěźcze.

W konkurši nad jamoženjom firmy „Cato“, ... cźowa fabrika tow. z wobm. ruk. w Budyšchinje, ... dalšchi termiju na pjetk 15. 3. 33, pop. w 3 — ... Budyšchinu na hudnišchwo, jšiwa 141 lwoła, l. ... roššudźicz hač ja žadank pšcheduwšchego wobšchodnika ... wjednika towaršiwa Alexandra Thomaša pšchiwotmjenje ... też wo tym hač ma dotalny šarjadnik lawašach ... z druhim šamkatej.

W konkursu nad jamoženjom ratarja Ernsta ... w Schcźeżicy je šud we Wojerezach šlónczan ... pjetk 22. 3. 33, pšchip. w 12 hodź. do Wojerez ... nišwo, jšiwa 85 lwoła.

Płacźeny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tam abo 1000 kg. nowsk ...

	Płacźeny po złotej hrivnje		
	22. 2.	21. 2.	22. 2.
Pšenca	195-197	196-198	tuny 120-145
rožka	153-155	153-155	wowca 145-160
jecźmjeń, nal.	—	—	módre łopiny 8,50-10,00
jecźmjeń wows	163-177	168-177	žolte łupiny 11,5-12,
kukurica	121-124	121-124	keradella 17,0-24,
	—	—	raps. wosuk —
pšenź. muka	23,2-26,6	23,2-26,6	lany wósuk 10,7
ržana muka	20,4-22,4	20,4-22,4	kuch. truhanc 8,6
pš. wotruby	5,45-8,6	5,45-8,6	běrnj. kruški —
ržane „	5,70-9,0	5,70-9,0	syno, 50 kg —
raps „	—	—	žłana słoma 1,75-2,1
hrěch Viktor	20,0-23,0	20,0-23,0	pšenź. „ 1,05-0,7
lane symjo	—	—	rowana „ 0,45-0,6
pjelniški	12,0-13,5	12,0-13,5	rožna „ 0,4-0,5

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihićišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płać 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo ześěhowkam čěłneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołaje bědny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom lutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeњe dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tutele banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 47 — Budyšin — Pjatk, 24. februara 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Nadpad w Großbeeren

W Großbeeren pola Teltowa je po nazionalnosocialistiskim zmólnizowym czahu k czežkim nazymnostam dóšło. Do khěže na Barlinskej dróšy 37 w Großbeeren, do přebywajsche gmejnskeje khěže, w kotrejž nětkole dźewjeć dźěłaćerjow bydli, su so uniformowani nazionalni socialisća dobyli.

Saměrili běchu so do wobydlenja přebywajsceho pschiwuschnika němskostatneje khorhoje, murjerja Schombacha, kotryž ma w přenim posthodže přebywajsche gmejnske khěže stwu a kuchnju za wobydlenje. Schlombach bě so z swojim wobydlenju saraćił. Naćisnu, z drastneho kamora a mytneho blida wobstejazu, z ručnej granatu rostschelichi.

Do jenoj kóschki wobleczeneho Schlombacha, kotrehož kóru mohu běchu pschi kulzy pschetrjelili, jedyn pschesczěhał se sabijakom bijesche a jeho skónčnje psched khěžu je na zemju wali. Schlombachowa žona, kotraž bě njesrawjena wostała, w dwěmaj hodźinomaj rano, jenoj kóschki a lokti wamil wobleczena, psched khěžu gmejnskeho pschedsćejerja Bejera pschidźe.

Gdyž gmejniki pschedsćejerjeŕ k męstnu nadpadu khwatałsche, so khěža hižo z plomjenjom palesche. Wón hnydom pschi wuprózdnicy da. Dźewjeć žiwólbow dyrbjesche wjetšu dźěł nozy na dróšy pschětrać. Niedźiwajcy wopornemu dźěłu wohnjowych waborow so khěža hišće dosć dołho palesche. Potrjechcheni su skoro wschitcy bjes saščuženja. W gmejnskej khěži bě so jim tunje, hač tunje khudobny wobydlenje, pschipokasało.

Großbeerenscki hantiski pschedsćejerjeŕ praji, so su nazionalni socialisća w uniformje khěžu nadpadnyli. Mjenowachu ludźi wschak njejsu snate. Najšerje to njejsu zamóžni Großbeerenscy wobydlerjo byli. Pschi zmólnizowym czahu su so ludźo z Teltowa a wschelakich wjsow wobdźělili. Nadpad je so bjes dwěla pschećziwo pschedsćejerjowej schulskej němskostatneje khorhoje stał, kotryž je posłužił jara dźěłał a je hižo wotpjet wuschparanja z policu hinak smužkowanymi měł.

Wudawanja z druheje strony. Powěda so, so su so zmólnizowym czahu nazionalni socialisća do gmejnskeje khěže dabyli, so bychu tam bydlacemu wjednikej němskostatneje khorhoje dla wschelakich nadpadow na nazionalnych socialistow pschepowědali. Gdyž su so do doma wrócili, staj Schlombach a jeho žona z wokmom won cżekałoj. Potom su w Schlombachowym wobydlenju wohenj zapalili. Dokelž bě khěža lohko twarjena, so wona bórzy z plomjenjom paleschе.

S druheje strony so prěje, so je so wohenj załožił. Najskerje je Schlombach, gdyž su jeho domu dobnyli, swóju zažiwćerjk. Pschi pschekhwatanym cżěkanju, je so žiwża hańba, abo so powalisća. Na tajke waschnje je potom wohenj nastał.

Khěža je so dopołnje wotpalila. Dźewjeć žiwólbow, kotrež w niej bydlachu, je hnydom druhdźe hospodu namakało. Wohenj je ich khudźichu nadobu snicził. Wudawa so, so je Schlombach z wokmom won wołał: „Hitler žiwi," a so je nazionalnych socialistow wobnaił. Pschi wopalniscu žandarmoju strażiła. W Großbeerenje su so hnydom policajske wobhladnitwostne naprawy cżinile.

Nadpadnjeny powěda:

Murjeŕ Schlowbach, kotryž dyrbi so hischcze w běhu dnja do khorewnje dowiesć, we wobydlenju swojeho narva, jeneho klamarja, leži. Niedźiwajcy žiwojeho franjenja je jemu hischcze wšo wědome. Wón powěda:

„Němskostatnej khorhoji a socialdemokratiskej stronje wjazy niewschitkich. Ssym z teju organisazijow wustupił, so bych jej z mojej wobsoby njepomócził. Na mnje su so w poslednim cżasu někotre nadpady sčuzile, kotrež tonu pschipisham, so žym pschi poslednjej presidentskej wólbje z pomocnym policistom był. Psched tsjomi njedźelemi žum bjesmjenity list dostał, w kotrymž mje namołwachu, so bych Großbeeren za tři njedźele wopuschcził, dokelž hrožu mi hewak nop rosbili.

Se swojej žonu žym wokoło 1½12 lehnył schoł. W tym cżasu bě w khěži, w kotrejž bydlach, wschitko směrom. 3/4 hodźiny na ludi stupacy ź'wchach, žym pak sabo wušmyk. Potom se šawražnjenjom wutkała wottuczich a sačuch, so bě kulka do mojeho loža dyrila. K wokmu mojeho wobydlenja bě so rěbl stajił a i tuteho rěbla bě so do mojeho łoża sčeliło. S łoża sčocziwschi, sa žwojej nastrožacej pistolu hrabnych, kotruž mam z wědomjom gmejnskeho pschedsćejerja. Pistola njebě nathykana, ale sčełzaj, kotrajž wonka na rěblu stejeschtaj, staj drje so jeje nastrójkoj. Na to so hižo khěžne durje wuraschu. Gdyž běch ležma drastny khamor psched durje žunył, hižo do mojich stwinych durjow kopachu. Potom wjazy kročź psches durje sčełachu a skónčnje so durje a khamor z ručnej granatu rostschełachu.

Cżełnych do žwojeje kuchinje, saraćich so tu se žwojej žonu. Durje je žwojim murjeŕskim gratom saraćich. Nadpad na mnje a moju žonu je snajnjenjscha ¾ hodźiny trał. Moja žona skónčnje z wokmom won sčoczi. Wobroćich so z kuchinskim nožom a na mužow nawołach, hač so njehańbuja, bjesbrónitych ludźi nadpadnyć. Na to ześ kuchinske durje z ručnej granatu rostraschu. **Nazionalny socialist Arlt, sprediter z Großbeerena, kotrehoj z wěstosću spóznach, we wudwjetnjach stejo na mnje sawoła, so mi hižo wobstara, do nazionalnych socialistow sčełcz.** Njejžym pał ženje do nazionalnych socialistow sčełał.

Jedyn z wunjełow, kotrež su so psches durje sčełkle, je mi lěwu kulku rostrasył. Prawa noha je so z ručnej granatu sranila. Skoczich teho runja z wokmom won. Delka pak so muž, kotrehoj njesnaju, se sabijakom do mnje da. Storczich jeho na bok a běžach psches dróšu ke khěži žiwojeho nana. Sady mje so sčełesche, a muž se sabijakom mje doscežbny. Njemóžach se žiwojimaj sranjenymaj nohomaj tak ruče běžeć. Wón do mnje bijesche, tola se sabijaka bě po sdaczu wołojana kulka wotpadła. Tonu mam so dźakowaćz, so žym žiwy wostał. Moje tkchiki sabijakowschi skónčnje mój nan pschiběža, kotryž mje do khěže donješe.

Třoch nacionalnych socialistow skałali

Sćerjedu popołdnju so w Kleefeldu pola Hannovera kommunistoju a socialdemokratoju sešdźechu, kotříž da cżinjódy nazionalnych socialistow sraschu. Pschi nastatych puckach tśjoch nazionalnych socialistow z nožom strachnje skałachu. Sšydom druhich nazionalnych socialistow mjenje strachnje sranichu.

Göring najwótrišе přepytanie poručił

Knjeżerstwowa pruska nowinska służba je sdźelila: K podawkam w Krefeldže němšti kommisar za pruske smutkowne ministerstwo, němšti minister Göring, praji, so je w telegramje zentrumskej stronje słubił, so bu wobzamjonne podawki najwótrišcho pschepytaju, so je dale naprawy cżinił, kotrež w pschichodže taktim podawkam sadźěwaju a ja to cżuknje, so bu policajstwo pschipowědźene khromadźizny bjes stracha pschewjedu.

S dobom na namołwjenje knjeza němskeho kanzlera na němšti nazionalnu stronu pokasujo, němški minister Göring potom se wschej khutnosću a dorasom na podłožu doźahajcych dopokazow wusjewja, so su so skupiny wuwabjałow je samyślom wutworile, so by so jednota nazionalnych swjatkow skazyła a so by k frażenjam z policiju dóšło. S tym dyrbi so nahladnosći nazionalnosocialistiskeje strony a stahlhelma jeschtodosć. Maamy dopokazy dopokazmo wo tym, so su w posledniem cżasu kommunistoju w uniformje uwdyrnych wodźělenjow a druhich nazionalnych swjatkow traschaze cżiny słudźile.

Po knjeżerstwowym wobkruczenju žněmny so nadźeć, so budże policija w pschichodże pschećziwo ludźom, kotriž je nazymnosćemi krajny nětk kaža a wobydlerjow traschа, kruczе sakroczowacz a so budże kóždeho měrnego starzana psched nadpadami a wumozowanjom schkitacz, wschо jene, hač do pschiwišowarjow abo pscherzinnikow knjeżerstwa bluscha.

Swětowe šule so wottwarja

Wobstaŋknjenje němšćich kommišarow.

Kaž je so z knjeżerstwa sdźelilo, su němšcy kommišarojo w Pruskej po nanjerze kommišara Rušla wobstaŋknyli, pschiholy so to cżinicz, so bychu so tak mjenowane swětne schule (nadběrane schule) wot jutrow 1933 wottwarile. Pódła toho su sašadnje tonu pschihłosowali, so so nałožnika wuczba jako porjadny wuczbny wotrjad do powołanšćich a pokazowanšćich schulow sawjedźe. Bližsche pschewjedźaze postajenja so pschihotuja.

6047000 dźěłonjeměrjerow

Po rosprawje němskostatneho wustawa sa sarađowanje dźěła a sawěsćenje dźěłonjeměrjerow, sa cżaš wot 1. hač do 15. februara je so 15. februara pola dźěłowych hamtow něhdźe 33 000 dźěłonjeměrjerow wjazy samotnikow dyšli kónz januara. Liczba dźěłonjeměrjerow na tutym prutowanišim dnju ź něhdźe 6 047 000 sadu liczby sanđeneho léta w tym žanym cżažu wostanje.

Pschi tutym pschirunanju pak ma so na to dźiwaćz, so je sinistka sanđeneho léta tak mjenowana njewidźomna bjesdźěłosć pschibywała. Tola hyrnjeż so na to dźiwało, je pschiběranje pornjo roswieżu w lěcze 1932 mjeńšche.

Něhdźe 177 000 k dźěłazej służbje šwólnitwych je kónz januara pola **dobrowólneje dźěłazeje służby dźěłało.** Jim je so mohło psches sjmike wěžazy dźěło dacz.

Ministraj Braun a Severing so wobaretaj

W Frankfurće n. M. je so po žadanju prezidenta ministrow Severinga a Brauna nazionalnosocialistiiki plakat dyrbjak ź plakatowniowo wotstronicz, kotryž mějesche napismo: „Dwaj miliionaj ko kradloj," tole k njebiju šunjerdźaze wobschudźeństwo je sa ludy srale. Plakat wurasy wopschijesche, kaž „čerwjene parazidy", „šćostnitki reginent" a skónčnje wobstorzby, so je wo nałożenju dawkowych pjenjes njeje žaneho protokolla k aktam dało. Też w Lipsku je so podobny plakat sakasał. Tym, kotříž so pschećziwo sakasni pschenđu, je ź sastwowym chłostanjom hač do 6 měsazow a ź pjenježnym chłostanjom w njewobmjesowanej wulkosći hrosi.

Z pohladom wielepřerady za'eli

Dwaječi wobdźělnikow a wuczerja wuczbneho kursa kommunistiskeje strony a žwobodnych dźěłaćerskich towarstwow, kotryž je sa dźěłonjeměrjerow w Kaltbrunnje pschiprawjeny, su ź podhladom wjelepřerady sajeli a Sswobodnjankenu šudźistwu pschepodali. Też sozialdemokratiskeho wokrjesneho sekretara měšćanskeho radźićela Hoppu su sajeli.

Kommunistiske zběrki so zakazaše

Magdeburkski knjeżerstwowy prezident je w žwojim wokrjeżu sakasał, pjenjesy abo wězy dom wot domu, na dróhach a nameśtach, w hosćenzach a žwjeżeleriskich městnach abo na druhich sjawnych městnach za kommunistiku stronu abo sa jeje pomozne a pódlanske organisazije sběrać.

Francowska wudawki za wójsko n'eskróći

Franzowski senat je pschećziwo žadanju knjeżerstwa a pschećziwo wobsamknjenju deputérskeje komory je 170 pschećziwo 133 hłosami wobsamknył, so maju so **wudawki sa wójsko** jenož symbolisaz wo 1000 frankow sniżić. W debacze pschedawchi president **Millerand praji**, so je w tuchwili **wudawki za nazionalne sakitanje njejmjeńša sniżić.** Pschedbyda **namórnistwoweho wubérka** warnowasche, wudawki za franzowske wójnske łódźstwo sniżić, pokazujo na to, so žuzbodne kraje Italisa, Němska a Jendźelska njepschestajawaju nowe łódźe twarja. Pschedbyda **lětakstwoweho wubérka rozłoži**, so wobknjeżenje powěrza wo skónčnym wuspěchu rosłudźi. Cżinjesche na napitanja Němskeje a Italiskeje za lětarsku kedźbliwe a wobzarowacze, so franzowske lětakske wojowaze mozy njejsu žylniske hač někotre. Pschedbyda **wójskoweho wubérka** so toholanja pschećziwo skróczenju wudawkow za wójsko wupraji. Wotbrónjaza konferenza móże po jeho ménjenju sniżenje poručeć, tola wotbrónicz móże so jenož, hdyž so wójsko staje kontrolluje.

Ministerski president Paul Boncour a wójnski minister Daladier wotmołwistaj, so so skróczenja, kotrež so wot staja žadaju, ani na franzowske wójsko ani na lótstwo ani na lětakstwo njezo žahuja. Italika 1½ milijardy sa žwoje lětakstwo wudawa, Franzowska pak 2½ milijardy.

Lětakstwowy minister je franzowskich lětadłowu industriju namołwił, so by **reorganizaziski plan** wudźełała, ź kotrymž bychu so franzowske wójske lětadła polépschike. Franzowska pak so njetrjeba dla žwojeho bjesstracha bo-

jecź. Franzowska może wšchćm możnošćam mjezdzeńowo wladacź. Ministerski president dale praji, so je so wo tym rěčało, so je so Franzowska płodow swojeho dobyća wjedła. Nic to je so hižo na tónzu wójnu stało. Němcam su dale i jich bróńenki a i jich hudźbu na cźole domoj cźahnuli. W měrowych frjećelanach je Franzowska dyrbjała woporu pichnjeć, kotrejž su jeničce so dostali, pschecźiwo, kotrejž budźa jutře runje tak wažne kaj wjeru.

Na tónzu Daladier praji, so ma kujećelstwo sljedowanje nadawki: Sso dale wo salwowanju měra staraći, so wo kontrollowanje a farnjenje wotbrónjenje prózowaći, tola hać do toho cźasa wšcho naprawny cźiniłoj, kotrejž Franzowzam dowola, so bychu zwobodny lud wostali.

Podawanje kčadłow i Italiji do Madźarskeje.

„Echo de Paris" powź, so su w wjerawyšchim pożedźenju jeźmorskeho wuběrka sa zwonkowne naležnosće **Herriotej** poruczili, so by so w zwonkownym ministerstwje wobhonił, hać su so **wojerske kčadła i Italiji do Madźarskeje podale.** Sapóšćanz Mjarnegaray je sdźělił, so so kujećelstwo sa tym woprascha.

Ke Genfskemu pschipadej mjes Nadolnym a Hendersonom.

Na jenym pożedźenju wotbrónjazeje konferenzy sta so mjes presidentom Hendersonom a wjednikom němskeje delegazije Nadolnym pschipad, tšj. na wobkmaj itronomaj njepschijomnje stutkowachu. Pschipad su pak hóršy sašo i dorěčenjom wurunali. Lewy wobras: Henderson, prawy wobras: Nadolny.

Ze Serbow

W Budyschinje, 24. februara 1933.

— Wo njedźelu wjeczor w 7 hodź. barometer ... barometer wodnjo —1. Dźensa we 8 ... meter 710, barometer —3 a ... jo hynnjidła wjetra. ... rjechuje, ale hodźa ... wjetrowa, tak i kšołtcy ... Europje kaleši wschak ... tych tydźenjow, kaž ... Wotjadu toho 10 hać ... nemu. Je papada pschihoda wuhonja ... do połnocnych łodźowin morja ja ... haja. ... wosoh njese schkoda na tacke ... tamy. ... pschez Srjedźan Europu Sahaza, wotka ... linje so k wukhodej abo k rankim. W zapadnej Němskej je so wjele kwasa nasłało. W pschibrjohowskich krajinach dawnu wjetr tak wulke ... nemamja, kajki su tam ... tele dny padnyli. Snadźnje ... wobkhad na drohach a żelesnych. Wótre je ... minjale po zymi Němskej popschestajało. Najkr... ... wonjesenje, ale budźe symnischo. Jutrje ... hodźa stónżo 6,51 a ... jo khowa 5,31 hodź. W ... jhodźa hopotonja 7,13 a ... jo khowa wjecźor 6,55 hodź.

Słónčko w małym rózku

W tutych posledźnich dnjach małeho rózka ida so hyschcźe byrej symna. Sněh knjze hona a temperatury su kótreho spadale. Symnjy sportarja so hyschcźe raz wjesela, so jnajmjenschcha mały rózk jim hyschcźe powschowa nješchto symskeho wjesela. A tola cźłowjekej so prawje wěsće njecha da symy. Satónczko tola hyšći a hyšći hyše tak rjenje zwećźi, so nichtó wjasy symu na krute njeschoje. Dny su tej hižo dlešće a to cźłowjeka hižo trochu spokoja. Hižo symu wo cźasu, hdyž budźa tute połdne wjeczory też cźopłe a hdyž budźe wonka wschitko so jelenicź.

Szyła, je stara wěź, so wokoło póstnizow móz symy so pschjeźo Nemi. A też Jwjatý Maćźij wa pschjeźy wulku sajskibu wo wukadźenju symy. Wón prěnja połojcy łyje, wón ź kopmjenjemi do łodu mjeta, wón semju wotemka. Wschě stare burske kajuje praja, so Maćźij móz symu kama a so symu spěchuje jenoż tehdy, hdyž je hižo tu mišc nalsine wjedro. Potom wschak jemu kama a ludźi do cźrijow hnu. Wón potajtnu wěcźne zwosnizju cźinu. Burska kaji dź praji, so na kujatemo Maćźija schkodowe rončki dyrbi ź kolje.

Njech też lźišća hischcźe na Maćźija kótreho symu sachadźa, tak tola njechamy nadźiju puśchcźeć a do teho wěrźić, so póstnizy snajmjenscha tu pozdamy pschewrótł pschinjesu. Je so to husto stało w tajchich cźłach, so wotola póstnizow wonka poeza wschu kacź a tapacź.

Cźehe nam wjedrowje sahe wotdźeju, so *póstnizowy* sahe, rjane a dołhe nałeżo a hischcźe rjenše lźrjo. A każ jej na to pomyschlisch, tak rjenje to hnoże a hdyž sedni tym wodźelu, so płonzo nekto w małym rózku hižo tak rjenje sacźeći, to je cźi hnadom łóssche wotolo wunjehu. Lubźo su mjenje hóle wobmysłnu wot wjedra. A tak stónczko w małym rózku jich hischcźe wothejcuje a łapaći a budźi w nich nowu nadźiju do pschichoda. Ta a tam zahrodźał a zahrodnik hižo rej grat pschiprawi, so je so i nim wahi na zahrodu. A wjedra so zamylcźi je cźisowani symskich spartarjow, kiž po śnježy nimo cźahaju a so jemu domowstaju. Zymu? Kaž dołhi hischcźe? Je to stónczko. A dnj su hižo dlešće a wjedrowje wschitko rjenje a rjane nałeżo! Komu só tu dhe hischcźe jadowolowesć?

*

— **Spomožerika statistika města Budyschina** sa měsaz januar 1933. W spomožerskim sastaranju wopyta 135 wožowow radupodawarinju sa macźerje a sastaranju cźśchencźow, 41 sastaranju małych dźeći, 25 radupodawarinju sa ramodruhe jónźe, 61 sastaranju sa tuberkulojnych a 7 sastaranju sa bednych. Wudźelilo je so we sastaraśni sa cźśchencźom 323 puntow źiwidłow a 85 drajcźickow a schatkow. Nimo toho bęsche so wupožcźiło 17 sportiskich wosow, 29 dźećazych korbow a 34 kožow. W sastaranśi sa tuberkulojnych wudźeli so 228 puntow zrobh, wupožcźi so 176 wožow sa wothladanje thorjch, wuwjedże so 37 pschećiwdźenjow a 10 rüntgenowych fotografowanjow. S wobstatkow nułowcho sjednoczenstwa wuda bo drasta a wobucźe 789 dorosćenym a 187 dźećom. — W hospodarjskim sastaranju so wuda: 3118 potrutow chleba, 362 potuńschenjow mloka, 347 źwjezowych hódnotnych znamkow a 4865 jedźnych znamkow, ichtoż zhromadnje 3781,03 hr. płacźenje. W hotowych pjenjesach je so wupłaczilo 9310,03 hr. sozialnym rentnarjam, 9816,14 hr. makorentnarjam, 40 035,17 hr. we padach wosebiteje potrebnosće, 146 474,96 hr. dostawarjam sastaranskeje podpjery, 3676,65 hr. dostawarjam zahrodnikow, 2384,70 hr. wocźehnjerskeje pschipomozy, 9269,94 hr. krijowcho sastaranja (městowy podźeł), hromadze 221 027,59 hr.

— **Spomožerske znamki pjeczа hać do 30. junija 1933.** Spomožerske znamki i němšćimi hrodami a Hindenburgowe spomožerske dopjerjnjy so do 28. februara wjazy njepschedawaju. Znamki a dopjerjnjy źmedźa pak so w póstowym wobkhadźe w tutraju a i wutrajom hać do 30. junija t. l. wužiwaćź. Němska Nuźowa pomoz dźiwajo na wulku nuźu po źiwym kraju prošy, so bychu wschitzy, kotrymž je nětkat možno, źebi posledńe dny hischcźe spomožerskich znamkow a dopjerjnjow nakupili pola spomožerskich wyschnoscźow abo na póstach.

— **Dźensa pjatk so ptonzo sacźmi** — ale nic jo pola *naš. Pschi dźensźnischim mtodym mětacźku je źdobom* jacźmicze ptonza. Tuto sacźmicze je kolesktojte a njeje we Europje widźeć. Wobkedźbowaćź móża je w pokondźej Ameriźy, na połodnischim Atlantiskim ocean... Srjedźnej Ameriźy a ptonźnje ... Pschichodne sacźmicze ptonza, kiž budźe też pola ... dźeći, śmějemy lětsa 21. augusta.

— **Měschćanske dźiwadło.** Dźensa pjatk wjecź... 8 hodź. ha w 10. abonentnym pschedstajenju D wu... na opereta „Sbožowne puczowanje" wojpjetuje... tuteje operety wuthadźa tušto, kiž pschichładowanje ... pjatk wulohuje „jeśba do módriny" ź wośobowym au... tom. Wulka a wuspěschna cźinohra „Mordaćiny ... schtwórkt 17. haprleje" stejt sobotu wjecźor 1/2 9 hodź. pożedni trócź na hrajnym planje. Njedźelu popołdnju w 4 hodź. hraje so pod režiju Jurja Steinmetza prěni trócź pěkna wjeselohra „Husarenfieber". Wjecźor we 8 hodź. hraje so prěni trócź tryk „Tu nješchto njetrjescha" pod režiju Alfreda Borcherta. Alfred Borchert je je jwojim humorom wopytarjam dźiwadła hižo mnoho wjeselych hodźin pschihotował, so woni też tutón wječźor na ... swoje pschihódu.

— **Budyski dźiwadłowy hoł 1933.** Chcźeće so ras wo... prawdźe sawjeselićź? Chcźeće nusowe wukłady a politiku sapomnićź? Chcźeće so ras ź wutrohy naśmjeć? Chcźe... ze ras wopraudźitu wjeselokoś widźeć? Hdyž to chcźe, potom wopytajće *tau-tsih-ba (źwjedźeń* Budyskich wumětžow 1933) w salomaj „Krónu" sobotu 4. měrca. Sastupne liścźiłi su dostaćź pschi dźiwadłowej pokładni, w Henkerez kniharni na Bohatej hasy a w Brinkerez frišerstwje na Kěžorskej drohy po 2 hr.; pschi wjecźornej pokładni pak po 2,50 hr.

— **Hamtska telefonowa kniha** sa wokrjeż prušeze a sakfteje Hornjeje Łužizy ma so jnowa nakładowaćź. Na žadanja pschemjenjenjow może so jenoż dźiwaćź, hdyž so wone hać do 18. měrca pschisćitejnym pożedniškim hamtam pišmonje a bjes porta pschipósćelu. Pschisćitmanje wobthodnych nawěschtkow ta hamtiku telefonowu knihu je wěź póstoweje reklamy (Geschäftsstelle der Deutschen Reichs-Postreklame G. m. b. H. in Dresden-A 1, Große Zwingerstr. 18 I, telefon 22 966). Doporuczuje so, so bychu so pschećeza tutej městnosći po możnosći hnuź sdźělile.

— **Pschi wokonjanju khěźa wot khěže** połzija tu wjecź... 15króćne wonkownoho pachola sašlapaj a bu khowańtar... jatoh sydźi. — Potom saja połzija hischcźe cźełospodarskeho staćźana, kiž njemóžeše dowolnoście k pschećenju krajneje njesy a kotrehoż z łozećskim listom ... tachu.

S Khwaćźij. (Symski swjedźeń.) Khwaćźanska wólna wosnjonoa wobora wotmě derje wuprajany swjedźeń. Knjes wobornik Hejtman Israel wje... powtlaukstuer sjłownym wotewri. Połtcźi so pjon... ny wuspiny, kiž hrajerjam rjany dźiak pschthłado... wuwjeże. K programej pschjnamknuchu so reje ... rjanej towaršnoscźi wlećelśche so jabawa do p... hodźin.

S Dubrawy. (Nukle kradnyli.) W nozy k schó... ha dźiałaćerjej Rudolfej Speerej, kiž bydli na gm... hamcze, kradnyli nukle. Padnyschi ha hlěw wuja... ći bóse hobrh (źanećźi) kradnyli. Nukle běchu ... bódnje. W nozy k 4. małeho rózka běchu padnyli ... nemu dźiałaćerjej 4 nukle kradnyli. — Dale su p... w nozy k schnowórtkej też hischcźe nukle kradnyli dź... rjej Mückenbergerej, kiž bydli na jsamskej jelsowej ... Jemu jebrachu 4 jadźe nukle w hódnoći 40 hr. ... dowarjo su złubili mjeo lemu, kiž może padnych... nowacź.

S Dubrawki. (Wrjeczeńza w śnježy.) Cźopłe ... ptonza běchu jakchu sobotu wuwabiłe w tudyschej ja... wrjeczeńzu (Blindschleiche) te jamiskeho sykowa. Sa... swěźjako so we sklonzu hrějeche a so po śnježy ... rucze pohibowasche. Jej so drje po nałeżu runje ... smjła, kaž nam wschitkim.

S Jatiobja. Swój **dejmantowy kwaś** swje... cźejchtaj w pschitomnosći pschiwuśnych tudomny ... mjeńtaŕ Handrij Hanusch a jeho mandźelska Augu... rodź. Schołcźiz. Móń je 84 lět, wona 81 lět. Wobaj ... wjeselitaj dobreje strowosće. Wobadny knjes farar ... maj wudźeli zyrkwinske pożohnowanje. Jubilar, kiž ...

Hózdź

9] (Pokrazowanje.)

Kaž Matej, tak też Hańża jastrózna wobraschaja, cźełnego chirurga ja ruku puschcźejschi, „wy jeće wopraudźe —?"

„Ja jsom wopraudźe hižo schiju w konopjanej hrěbi poměł", cźi mi a tebi nicźo wobtrucźejsche, „a hdyž domoj hižu w njebjesach abo w heli byl, tedy bu cźejsche tónle njechył."

„A Wy móżejsche hebi sbożnicź, so dyrjejsche mje za żonu mećź", so Hańża praschejsche, so i hnewom pjerja, „hdyż jeće njechcejsejzjanku myśl měł, hebi źiwjenje wjacź? K tajkemu cźłowjekej so nihdy na nihdy njewidam. Ssym to jenicźy źiwjej marjeri k woli cźinił; ale ta budźe nětko jama pschećźiwo tomu, jhonjwschi, schto jeće wy w myślach měł. A to móżejsche mi hischcźe so hnjewjo powedaćź? Taflile hrěch!"

Mjes tym so cźełny chirurgus tele poroki ślyschło še spodźiwowanjom hubu sjejo rozdajesche, Matej so jakwnischi k Hańży dźejsche: „Njehordź ko nichtó je źiwojinji poczinkami. Może wokomik pschinjeć, so na źiwojcho Boha a na źiwoje pschihlušnikowje sabudźejsch. Ssym dźe jam hižo, wo waju jenbje jhonjwschi, sa postronkom pschimał, so bych so ja tón jamišny hódź powěźnył; a njebudźech-li so na źiwoju wbohu mać dopomnił a hebi pomyślił, so mje draci psched waschimaj wocźomaj na krumjajeł koži je sahrody powlecze: ichtó wě, hać dokonjał njebudźech, schtoż běch hebi samyślił!"

Snowa so tudy wěrne wopokasa tacźanske pschihlowo: „Duo uem faciunt idem, non est idem" — Hdyż dwaj to jame źinźitaj, wschak to jame njeje." Pschetrjej Hańża, kotraż běschże so pryedy wulźy rostrowiwała, jhonjwschi, so je hebi źiło źiwjenje wjacź dyrjał, ko nětko sadźiwanta Matęja wopraschja: „Dokelź běch so slubiła, dyrjischcze hebi źiwjenje wjacź? A pjdże cźo dha to?"

„Dokelź běch wam tak dobry a dyrjch, so bychcze moja żona była", Matej wurasu.

„Luby Bożo!" Hańża ruce sjoknunwjaji rjekny, „pjdże cźo mi to pryedy prajił njejsćeze?"

„Dokelź pryedy hischcze żonu źiwicź njemójach. Nětko pak to móżu a běch hebi tohodla kruce wotmyślił, sandźenm njedźelu wo waschu ruku prošyć. Mjes tym knjes Jid pjatk pryedy pschindże a mi praji, so jeće jeho ... wjesta. Tuż mi tajke jle myślże pschindźechu, kotrež mi ... knjes wodaj!" so Matej wusna.

„Och, psche cźo mi też potom hischcze nicźo ... jeschcze!" Hańża jakosćejsche.

„Dyrbjał ja Waschemu sbożu na puczu byćź?" ... djesche. „Ja źym khudy sahrodnik a nij bohaty ... chirurgus, mam źaneje schnóry wuschkatkaty dukatow ... njewjejeźinźkli dar pośtićź a źaneje droheje źidy ź ... kwěikami na njewjejeźinźku draftu dariećź njemóżu."

„Schto to wo to?" Hańża płaczo źnapscheźiwi. „... we waschej sahrodźe ju tola wjele rjeńsche, a ja budźu ... sbożowna była —"

„Won!" jein tudy cźełny chirurgus pschetorhny, „... ź wamaj! Wostajtaj mje ramenho Boże dla!" A won ... ź mojm ź dźerjemi won śinny.

Jido, wy tola njebudźeze?" Matej so naschórdnje ... bojo salwola a jo kolo wokoło rosbladowaschе, hać ... postronk njeleźi. „Pomyślcze hebi na hódź a na ... ludeho Knjeza!"

„Mjeńcze!" Jid kruce pschikasa, „a njestaraj ... wo mnje!"

„Hańża!" Matej wunka k holczy djesche, „mój ... ty wopraudźe tak, schtoż w roitlinowym prajeschcu ... kak dołho hižo je, so mam Cźe tak prawje ź wutrobu ... Njejży dha żenje nicźo we tym pytka?"

„Ź nó, druhdy wschak so mi tak sdaschе", Hańża ... bleźiwje wotmolwi, „a so bych Wam dobra njeb... nihdy prajieć njemóżu, wy jeće to tola też pytnyć dyr...

(Skónczenje pschichodnje.)

po powołanju cźěła, je dołhe lěta na Kupojanskim knježim dworje dźěłał. Bóh spožej wobstarnymaj mandźelskim hišće spokojacy a strowy žiwjatok žiwjenja.

S Cigańc. (Padušćanski serb.) W našich wokach je wěrno tajke cźicho, dokelž je njedźela. Tutu składnosć su wužiwali podušćo a njedocźinzy. Wobydlerjo skały kujes Tichoru je wěrno wosjewił, to je žurnalije zakazane wupytać skały. Nadźijomnje so poradźi, dostacź klapankow, so wjele so w skałach bórzy sašy zapocźecź z dźěłom.

S Warzyna. Tudyšće němsko-serbske spěwne towarstwo wuholuje pjećihodnu njedźelu pola Fejrmanez žiwy pěsni zakorjenjene swjedźenj. Podrobnosće budu so spěwy a wuznamjenja. Programej pjećhankow so reje.

S Bukecy. (Wobsahowy serb.) Njedawno je w našej wosadźe, na pjeć. w Rodezach, Nećźinje, Kołwaty a Lejnje, wobuł pucźowacy Konrad Kalich z Wróćiławja, kiž wowrjeje wopytowaše wójnskich ranjenych a zajmanych. Je wudawał, so pochodźe wot němskoamerikanskeho bohatša wójnskich ranjenych a zajmanych, schtož pak njeběše wěrno. Kalich je volk cźisł tunje schaty a kłaniny a je jich mjł potajki. Je jej dał pjenjezy napalacźeć. Stajnje wězy wjchak so pósłałe njeje. Schkodowarjo so prosycha, so bychu so samolwili pola policije. Kalich je 1,70 m wulki, ma na cźerwjenej wobliczu, je sylny a chodźi w cźarnowym płaschczu.

S Bujeda. (Wobsahowy serb.) Pyta so wot policije něhdźe dwóch hódny wikowar Erwin Richard Parsche je Šaušich Sendrichez, kiž bydleschče na posledku w našej wsy. Sedźi tu w pjećdomu cźasu wjdźeł w Lubijskej wokolinje. Wón je wosebje truchlił pjećnajerjow antlow. Da so bjeło wjesć a potom so mimy bjes zaplacźenja. Parsche je 1,75 m wulki, je sylny, ma cźarnowe włosy, jenodźelny brodu, kulojte a cźerjsate wobliczo, schérej wocźi, wulke cźoło, mały nóš a rjedku cźarnjacu hłowu. Nóšy hornjoserbsku narěcź. Prošny so wobydlerjow pschepodaci policiji.

Z Khrósćic. (Radupodawanje.) Maćerjam podawa so rada srjedu 1. měrca 1933 popołdnju w 2 hodź. we hosćencu w Khrósćicach.

S Njebjelčic. Hižo tydźenja přeprošowachu Serbske Nowiny na swjedźeń kat. Bjesady póstniey póndźelu w Njebjelčicach. Kaž kóždе lěto, tak wuholuje kat. Bjesada też lětsa swój załožeński swjedźeń. Stajnje je so wopytowarjam swjedźenja w Njebjelčicach spodobał. Też lětsa poskićeja so rjane spěwy, 2 dźiwadłowej kruchaj: žortny a khutny a druhe wjesela. Póstniey zawěsćo kóždy sebi rady něhdźe wujźdźe. Tuž přijźdźe k nam na załožeński swjedźeń. Njebudźe so toho kać a hižo nětko witamy was wutrohnje. Nadźijomnje budźe też prawje rjano wjedro. Tak na zasowidźenje póndźelu w Njebjelčicach.

Milijonarka dollarow Gloria Vanderbiltowa dospołnje wokhudnyła.

Mrs. Gloria Vanderbiltowa ze swojej dźowčičku. Wona běše po smjerći swojeho mandźelskeho 12 milijonow dollarow (potajkim něhdźe 50 milijonow hr.) herbowała. To wšak je za sobustawy znateje bohateje swójby přeco šikwany pjenjez. Z njezbožownymi spekulacijemi, přepyšnym žiwjenjom a skónčnje dla hospodarskeje krizy je so jeje zamoženje cyle zeškrělo, zo ma wona dźensa tydźeńscy jenož hišće 25 dollarow (100 hr.) dokhodow. Tola herbstwo jej dźowki mózachu nimale dospołnje před škodowanjom wukhować. Nětko je knjeni Vanderbiltowa wot sudnistwa dowolnosć dostała, zo móže za wudźerženje dźěsća měsačnje 4000 dollarow (17 000 hr.) wot dźěsćoweho zamoženja wotzběhać.

Towarstwowske powěstniki.

Budyšin. „Nadźija“ wotměwa póndźelu 27. mał. rózka wječor we 8 hodź. w sali kat. towaršownje na Garbarskej hasy jako wobšěrnu wjesełu spěwau hodźinu swój „póstniski swjedźeń“ pod hesłom: „Mjez nami“. Zaručimy pryzlow sapacy porjad. Přińdźe wšitcy we stotorej lubje, budźeće so wurjadnje zawjeselić. **Předsydstwo.**

Hornja Hórka. Towarstwo „Łužica“ změje njedźelu 26. mał. rózka pop. w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Henselec hosćencu. Knježa dowěrnicy chcyli to prošu wšěm sobustawam wozjewić. Přednošk je přilubjeny. **Předsydstwo.**

Njebjelčicy. Póstnicy póndźelu ma kat. Bjesada załožeński swjedźeń ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Započatk w 7 hodź.

Rakojdy. Jednota Sokoł Hrodźišćo wuholuje póstnicy wutoru 28. mał. rózka wječor ½8 hodź. w Zendźie hosćencu w Rakojdach póstniski swjedźeń z dźiwadłom a rejemi.

Radio

Sobotu 25. februara słyšimy:

Königswusterhausen. Nimo znateho wšědneho programa: 16 přednošk „přez dźěłowu słužbu k nowemu přichodej“. 20 z Kölna: „111 lět karneval“.

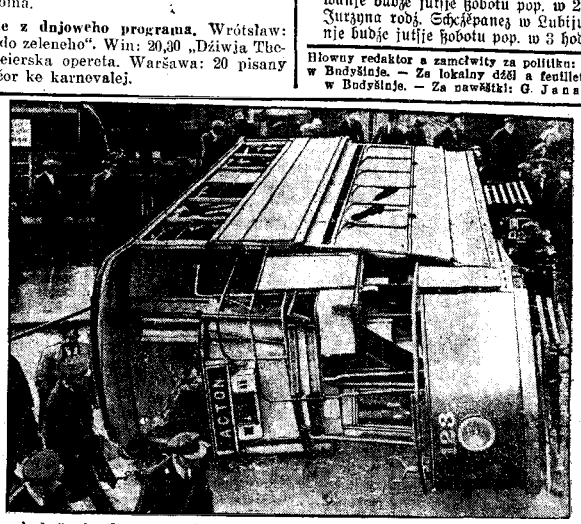
Lipsk. Nimo znateho wšědneho programa: 18 rozmołwa wo płaćeńskich wobćežnosćach. 20 „111 lět karneval“ z Kölna.

Hišće ważne z dnjowoho programa. Wrótsław: 20,30 „Cźakanje do zeleneho“. Win: 20,30 „Dźiwja Thereza“, biedermeierska opereta. Waršawa: 20 pisany rejwanski wječor ke karnevalej.

Swójbne powěsće

Semrěli: Marja Jendryšec rodź. Friesec we Budyšinje, 47 l.; khowanje budźe jutře sobotu pop. w 2 hodź. wot žarowanskeho domu, Schäfferowa dróha 31. — Klara swud. Kschiźanowa rodź. Marez we Budyšinje, 81 lět; khowanje budźe njedźelu dop. ½12 hodź. wot Tuchořskeje zyrkwje. — Berta Krawzowa rodź. Brósez w Lěwakdźe p. Lubija, 60 lět; khowanje budźe jutře sobotu pop. w 2 hodź. — Marja Jurzyna rodź. Schejkpanez w Lubiju, 79 lět; khowanje budźe jutře sobotu pop. w 3 hodź.

Hłowny redaktor a zamćitwy za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Njewšědne znjezboženje dróhowoje železnicy. W jenym Londonskim předměsće so w zawinjenju dróhi wóz elektriskeje dróhowoje železnicy powrći. 14 wosobow so zdźěla ćežko, zdźěla lóžko zrani. Kaž je znate, su wozy Londonskeje nadrózneje železnicy wšitke na dwěmaj šosomaj.

Naš wuběrny dźěłany jědźny tuk

Sparfix

hodźi so wosebje derje **k póstniskemu pjećenju.**

Punt płaći jenož

36 pj.

Dale poskićamy:
čisty swinjacy šmalc
„Liesen“ šmalc
„Kunella — Palmstern“
prěnjorjadny rostlinowy tuk

Künella

Čerstwy, samobity,

lany wolij

poskića

Kopŕska wolenca

Gustav Jung

Njeskomdźće tutu składnosć!
Poskićamy Wam w našim

bělym tydźenju

wosebitu składnosć k nakupowanju a dawamy na wosebje njeznižene twory

10% rabata.

Gardiny a šaty

Kurt Erler na Žitnych wikach 28

Wulki wubjerk! Přińdźe bórzy!

Serbja čitajće

na dołhich zymskich wječorach narodne, wědomostne abo zabawne

serbske knihi

Meble

a polstrowane twory

poruča po najnižšich płaćiznach

Handrij Štrympa

w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serb!

Započatk:
Štwórtk, dop. we 8 hodź.

Weisse Wochen

Skład bělych tworow wšěch družin we wulkim wubjerku čaka na kupcow.
Njeskomdźće tutu składnosć.

šantka, běle, z pisanej kromu, něhdźe 40/40 . . . . . 25, 15 pj
syra kopŕiwina, něhdźe 80 cm šěroke metr 28, 25, 18 pj.
lěcźne gardiny z volantom, něhdźe 58 cm šěroke . metr 38, 22 pj.
wušiwanja, 2.30 metr . . 68, 45, 23 pj.
přikrywčki z canku . . . 78, 50, 25 pj.
štalčki z tkan. abo z trik. . 65, 45, 25 pj.
lodowe ŕrjenja, połdołhe, wobrubjene, 50/50 . . 25 pj.
tkanina za košle, 80 cm šěroka, dobra . . . . . 38, 32, 25 pj.
linon, 80 cm šěr. . . metr 45, 33, 28 pj.
kóperowy barchent, běły, 80 cm šěr., dobre kajkosć . . metr 58, 45, 38 pj.
posłužowańske fale we wšel. wuwjedźenjach . . . 98, 75, 45 pj.
žonj. košle z paskom, wušiw. 88, 78, 48 pj.
smuhaty płat, 80 cm šěr., dobra kajkosć . . . . metr 68, 48 pj.
panama, běły, 80 cm šěr , metr 58, 48 pj.
syra kopŕiwina, 140 cm šěr., m 58 48 pj.
pasy za podwjazki, wšěch šěr. 98, 78, 50 pj.
jacquard-twelki, połpłatowe, běłe, wobrubjene 48/100 . . . 58, 50 pj.
linon, 130 cm šěr. . . . metr 78, 58 pj.
twjelki, čistopłatowe, běłe z módrymi a čerwjen. smuhami. 45/100 . 58 pj.
damastowe twjelki, běłe, čistopłat., wobrubjene, 48/100 . . . . . 75 pj.
wušiwane žonjace košle k zapinanju na ramjenjomaj . . . . 95, 78 pj.
wušiwane žonj. košle k zap. na ramjenjomaj, běłe, barchentowe 1.45, 95 pj.
žonjace nócne košle, pisanje wobsadźene . 1.45, 1.28, 98 pj.
frotěrow. twjelki, dobra cźežka kajkosć, 60/120 **1.45,** 58/110 **98** pj.
lodowe ŕrjenja, 48/48 . . 6 štuk **98** pj.
kofejowe servijety, běłe a z pisanej kromu . . . . . 6 štuk **98** pj.
žonjace šlypry, charmeuse, we wjele barbach, por 1.45, **1.25,** dźěl. žida, p. **98** pj.
płachty z kopŕiwiny, 140/220, dobra kajkosć . . . . 1.28, **99** pj
mužace košle z kopŕiwiny, wulkosć 100 **1.35,** wulkosć 90 **1.25**
blidne ruby, běle, Jaquard 130/160 **1.48,** 130/130 **1.25**
barchentowe nócne jaki, běłe 1.75, **1.48**
ložowowe płachty z kopŕiwiny, srjedźa posylnjene, 140/220 . . . **1.50**
pryncesnje suknje, we wjele barbach charmeuse 2.95, 2.45, dźěl. žida 1.95, **1.65**
zwjeršne košle za konfirmandow mustrowane **2.25,** ze zasadkom . **1.75**
strowotne ložowe płachty, ze žiđźanej kromu, 145/220 . . . . . 2.45, 1.98, **1.78**
žonjace nócne košle, běłe barchentowe, z dołhim rukaw. . . . 2.95, **1.78**
žonjace pryncesne suknje, wušiwane we wšěch wulkosćach . . . 1.95, **1.85**
mužace zwjeršne košle, mustrow. **2.95**
mužace zwjeršne košle ze zasadkom 1.95
damast. blidne ruby, najl. kajk. 130/160 **1.95**
paradne zawěski, 80/80, bohače wudebjene . . . 2.95, **1.95**
linonowe počehnjenja, šite . . . **1.98**
žonjace mantle do powołanja, běłe, z dołhimaj rukawomaj . 3.95, **2.95**
žonjace mantle do powołanja, biez rukawow **1.98**
blidne ruby, běłe, ze zasadkom a canku 3.95, **2.95**
blidne ruby, kulowate **1.98**
mužace nócne košle, z pisanym wobsadkom . . 2.45, **1.98**
barchentowe ložowe płachty, běłe, 140/220 . . . . . 2.65, **2.45**
mužace mantle do powołanja, běłe, najl. kóper **3.95,** kopŕiwina **2.75**
kofejowe přikrywy, běłe z pisanej kromu 130/160 . . . . . 3.75, **2.75**
čistowołmjane žonjace bluzy, běłe, z dołhim. rukawomaj, wušiwane . **2.95**
kofejowe přikrywy, 130/160, ze 6 servijetami **3.95**
počehnjenja ze smuh. płatu, dobra kajk., z 2 hłowakomaj, nješite 5.95, 4.95, **3.95**
linonowe počehnjenje, wušiwane, hot. šite, z 2 hłow. 4.95, **4.50**
přikrywy na łoža, bohače wudebjene, 150/250 6.50, 5.95, **4.95**
přešiwane ložowe počehnjenja, kaščikate, z 2 hłowakomaj, nješite **5.95**

H. Bakelmann Nachf.

w Budyšinje

Běłe tydźenie!

Započatk: Sobotu 25. februara 1933! | **Widźće rjanosće a tunio nakunuleće!**

„Magnet“ šat. tkan. m 50, 45, 39 pj.
tkanina za košle, 80 cm šěr. 35,18 pj.
linon, 80 cm šěr. 45, 28 pj.
linon, 130 cm šěr. 56 pj.
mako-tkanina, 80 cm šěr. 38, 29 pj.
köper. barchent, běły, 58, 39, 29 pj.
damast. zbytki, 130 cm šěr. m 95 pj.
80 cm šěr. m 50 pj.
smuhaty płat, 130 cm šěr. m 55 pj.
80 cm šěr. m 38 pj.
polny voil, 110 cm šěr. m 95 pj.
panama, 80 cm šěr. 45, 39 pj.
žonjace košle, wušiw. 68, 45 pj.

žonj. barchent. košle 1.50, 95 pj.
žonj. košlički, štryk., 95, 48, 25 pj.
žonjace ślypfry 95, 68, 48 pj.
žonj. košle z khol., štryk., 120, 85 pj.
žonj. košlički, wolmj. 95 pj.
charmeusowe spód. suknje 1.95 1.50
korselet 1.75, 1.35, 95 pj.
paski za podwjazki 45, 25 pj.
dźeržaki bjedrow 98, 88, 65 pj.
dźeržaki nadrow 50, 38, 25 pj.
žonjace spańske wobleki 1.95
spańske wobleki za dźěći 95 pj.
servijety, běłe 6 štuk 95 pj.

blidne ruby, 130/160 1.45
130/130 1.25, 110/110 95 pj.
počehnjenje z kopř. z 2 hłow. 2.25
lin. počehnjenje z 2 hłow. 4.50, 3.95
přikrywy na łoža z 2 hłow. 4.95
hłowaki, linon. 68 pj., kopřiw. 48 pj.
płachty z kopřiwiny 1.25, 95 pj.
strow. łožowe płachty 2.20, 1.75
linonowe počehnjenje, 1 hłow. wušiwany, 1 hładki 5.95, 3.90
parad. zawčki, boh. wud. 1.95, 1.35
zawalnski šórcuch 1.25
posłuž. šórcuchi 95, 68, 45 pj.

Běły swjedźeń

su naše wukładne wokna!

Běły swjedźeń:

naša wobkedźbowanje hódna znutřkowna dekoracija!

Běły swjedźeń:

skład běłych tworow jako wosebje wabjace poskićenje!

gardin. faldki, 50 cm m 45, 25, 15 pj.
story m 1.75, 75, 50 pj.
etamine, 150 šěr. 95, 75, 50 pj.
wokna, 3 dźělne 4.95, 2.60, 1.95
dekor. tkanina, 120 cm šěr. 95 pj.
60 cm šěr. 59 pj.
šwedske smuhi, 120 cm šěr. 78 pj.
80 cm šěr. 55 pj.
kopřiwina za gard., počišć. 95, 58 pj.
zwjeršne košle, pisane 2.25, 1.75 pj.

wulětne košle 2.25, 1.95, 1.50
samowjazaki 75, 50, 38, 25 pj.
„Mez“-kornarje, „kornař bjez hněwa“ dwanatka 2.50
kornarje „swětowy rekord“ 10 pj.
muž. spód. kholowy 1.50, 95, 85 pj.
muž. košle ze zasadkom 1.50, 75 pj.
flanel za spańske wobl. 3 m 95 pj.
batist, różičkaty 52 pj., hładki 42 pj.
frotérowańske twjelki 65, 50, 20 pj.

kupańske ruby
150/180 3.95, 100/150 1.75, 100/100 95
kupańske mantle
Serija III II I
6.95, 4.95, 3.95
tkanina za kupańske mantle, 140 cm šěr. m 2.75
twjelki 48, 35, 25 pj.
trjenja 12 štuk 95 pj.
próchowe trjenja 12 štuk 95 pj.

Židźane tkaniny

w njesměrnej mnohosći wšelakorych kajkosćow kaž: maroc, preciosa, skoraty krep, bluki krep, flamisol, „Hahnentritt“. Wšitko wuběrnje mjehka kajkosć — a nizke płaćizny!

Schaaf

Skopowe kupowanje

na Bohatej hasy 20 na Dźiwadł. hasy 1

Najnowiše z cyłcho swěta.

— **Wuhlady na wjedro sa julijschu žobotu:** Rjenje a syma.

* **Na Prazikej dróży w Drježdžanach je automobil, kotryž chžyšche druhi pschejschežbnyej, na chodnik do ludzi jaješ. Jenemu pschekupcej je žo noha złamała. Jena kucharka je cżežku schkodu knutska žiwota poczerpiła.**

* **W Korutanskich horach staj žo sastojnik Runga a kontorista Hildebrandtej z lawinu zajazynjetej. Runga je žo sam wudrapał, kola w bliskosczi je po nahlym brjoju dele padnył a žo zarasył. Wuthowaza expedizija je jeho cżełko namałała. Sa cżełem kontoristki hischcze pytaju.**

* **Po žydowdnjowym najrjeńschim naležnim wjedrje je žo do połnoznjeje Italskeje nadobo syma wróczyła. W Bologni sneh 110 centimetrow wysoko leži. W Triesce je žiwy wichor zahadžał, kotryž ludzi na dróhach na semju mjetasche. Cżahi na małych żelesnjanych njemožachu dla wichora do Triesta dojcz.**

Hitler Awstriskej 75 miliionow hriwnow poskićit

Hłowny organ awstriskich nazionalnych „Deutschösterreichische Tageszeitung" je nadawk zapósłanja Habrichta wojewił, kotryž je žo runje z Němskeje wróczył. W nadawku žo praji, jo je Hitler Awstriskej pjecza 75 miliojonow jako pożeżonku posłała. Za to dyrbi Awstriska žwoje połitiske swójskeho k Němskej sawěsczeć. To może žo jenoz stacz, hdyž nazionalni sozialistojo knježerstwo w Awstriskej pschewoźmu.

Schtyrjoch němskich sapóšłanzow cżežko-hłowakskeho žezyka žudnistwu pschewoschtajili.

Cżežkożłowakski žezyk je wobsamknył, němskich sapóšłanzow nazionalsozialistiskeje strony Jungа, Krebsa, Schuberta a Kaipera, kotrychž wjesepscherady winuja, žudniskej wyschnosczi k žudżenju pschewoschtajicz.

Direktor awstriskich swjatkownych żelesnizow w cżasu brónje do Madżarskeje pschesmytacz.

Generalny direktor awstriskich swjatkowych żelesnizow Seefehlner je žo njejapzn na dowolenju póžnk. Swjatkowy kanzler Dollfuß je zhonił, so je Seefehlner spytak, dżełacżerske swjasti i 150 000 schillingami pokricz. Sa to dyrbjachu dowolicz, so bychu žo italske łrońe, kotrež w Hirtenbergu leża, do Madżarskeje dowjezcz.

Z gmejnskeho žiwjenja

S **Kamjenje** pola Rakez. Sjawne pożedżenje gmejnskich sastupnikow wotmě žo w tudomnym hoscżenzu. Jednasche žo wo doňaňaze sastaranje z wodu pschi wohnjownym strasche. Dokelž su wjetsche wudawki wocżakacz, budże pschipomoz trěbna. Wobsamknu žo, jo by žedi pschisitejna wyschnoscz wostejnosze najprjedy wobhladała. — Do schulskeho wubjerka wolesche žo knjes Jan Mikela. — Pschisamknu žo zhromadżizna stótplahowazeho towarstwa. Shromadny sstakanski pjenjes žo wobliczi. Kolkowy dawk (Stempelsteuer) žo njetrjeba płaczicz, dokelž wěsta mjesa dotkhodow po sakonskich postajenjach žo hischcze njedozpěje. Sréczenja z mětjczelemi bnkow žo ponowja. Na to pschedsteješ knjes August Wróbl zhromadżiznu sawrje.

Swojim česćenym wotběrarjam

dawamy hač do 2. měrca 1933

10 proc. rabata

na płatowe, połpłatowe a bałmjane twory, kaž też na hotowe dźełańske košle, łožowe a blidowe šaty

Mechaniska tkaierńja Hahn & Hummel

w Budyšinje na Třełanskej dróży 7

Sensacija

je njesłyšane

poskićenje

w kupnym domje

MAX HERDE

w Budyšinje na Kamjentnej hasy

Nieskomdźe tutu składnosć!

Kóždy dostanje 2. kus
Kóždy dostanje 2. par
Kóždy dostanje 2. metr

za pół płaćizny

mužace zoki, wosebity porażak		0.30
mužace zoki, čorne, krute	por	0.30
mužace zoki, dźełana žida, składnosć		0.60
mužace sportske nohajcy, składnosć		0.50
zawěki na sofa, jara tunjo		0.60
mužaca košla ze zasadkom, porażak		1.20
mužace spódnje kholowy, mako, wše wulk.		1.20
mužace spódnje kholowy, podšite		1.20
mužaca garnitura, kholowy a košla		1.90
mužaca košla z kopřiwiny, jara tunjo		1.30
mužace barchentowe košle, pisane		1.50
holčace šórcuchi, wšě wulkosce		0.95
dźěcace pulcvry, brez rukawow, tunjo		0.30
Ski-wobleki, wšě wulkosce		3.95
žonj. pryncesne suknje, podšiw. ze smuhami		1.50
žonjace sportske nohajcy, składnosć		0.50
žonjace nohajcy, dźełana žida	por	0.50
barchentowe łožowe płachty, běłe, tunjo		1.30
Dowlas-płachty, wosebite poskićenje		1.95
hłowaki, kopřiwina, šite		0.50
hłowaki, linon, šite		0.50
hłowaki, pisane, šite		0.75
hłowaki, smuhaty płat, šite		0.75
hłowaki, damast, šite		1.20
hłowaki, wupjerk, šite		1.50
počehnjenje, kopřiwina, šite, tunjo		1.95
počehnjenje, pisane, šite, tunjo		2.95
počehnjenje, smuhaty płat, šite		3.50
wuperk, posleśco, šity, jara tunjo		5.95
wupjerk, spódne posleśco šity jara tunjo		5.95
dwojopřežne počehnjenje, kopřiwina, šite		2.50
dwojopřežne počehnjenje, pisane, šite		3.95
dwojopřežne počehnjenje, damast, šite		5.95

Wšitke twory předawaju so na tutych dnjach **po tutym poskićenju.** Neskomdźe!

Centralne dźiwadło

Wot pjatka hač do póndźele

Spěw, kotryž wšitcy spěwaju!

„Zelena je hola"

Zynkofilm po motiwach Hermanna Löns.

We hłownych rólach: **Peter Voss, Theodor Loos, H. Werner Kahle, Fritz Odemar, Camilla Spira.**

Tři žortniwe typy:

Pawoł Beckers, Karl Blume, Fritz Kampers

W Ufa-tydźeńskim rozhladźe:

smólnicowy čah 30. januara w Barlinje a nowe statne knježerstwo

Započatk: wšědnje dny w 5, 7 a 9 hodź.

Młodostni maju přistup

Połojcu Dźełonjemjerjo wšědny dźeń w 5, 7 a 9 hodź.
pła a: šuleria wšědny dźeń w 5 a 7 a niedź w 5 hodź.

Palastowe dźiwadło

jenoż sobotu a njedźelu!

Buster Keaton

w zynkofilmu e

„Buster nimo nico k smjeću"

Zynkofilm w němskej rěči, polny žorta a dźiwich sensacjow. Njesměje-li so Buster, Wy změjece so cim wjacy.

Započatk sobotu a njedźelu wšědnje w 5, 7 a 9 hodź.

Młodostni maju přistup

a płaca też njedźelu k prěnjemu předstajenju połojcu.

Dźełonjemjerjo płaca jenoż sobotu w 5 a 7 hodź. połojcu.

Kmótřace dźaki

po **5 pjenježkach** ma na składźe

Serbska knihařnja w Budyšinje

Po Božej njewuskedźomnej radźe zemrě srjedu wječor w 11 hodź. po dołhej, cežkej, z wulkej skerpnosću znjesenej khorosći, ze swjatymi sakramentami na pué do wěcznosće derje wobstarana moja horco lubowana mandźelska, naša luba ma

Hańža Gudźina

rodźena Behrec w Hrubjelčicach.

Pohrjeb budże njedźelu dopołnja w 11 hodź. na Mikławšku.

We wulkej zrudobe

zawostajeni.

W Hrubjelčicach, Konjecach, Khróšcicach, Kopšinje, Dalicach a Budyšinje

přiloha k čisłu 47

SERBSKE NOWINY

Piatk 24. februara 1933

Dźełło za narod

Serbski wječor we Łazu

Njedźelu 19. mał. rožka wuhotowa Łajowske šerbske towarstwo „Handrij Sejler“ po tradizionelnym waischnu swoji jomšti swjedźeli. Njedźiwajo na cžežkeho narodneho dźela w pruskej holi a najebacj wscheho cžežkeho podeidźenja naschcho šerbskeho ludu šu młode mozy towarstwa šo do dźeła dałe a šebi nowy pomnik dźeławjerje stajile.

Njehladajo symneho wjedra a pjelskich puczow běsche šo w Scholcžiźu žurli rjana liczba Serbow a Serbowkow sejchła. Pschedyžnyda knjes Hajsch witasche a pokaja na ważnosc šerbskeho wjeczora, kotmacjesche postrow knjesa fararja Malinka a podótkny šo stónczinje druhich pedow, kiž je towarstwo w pozlednim czażu naschonilo i tym, so je nekotrych swojich šobustawow šubiło.

Po šhromadnym spěwje „Rjana Luźiza“ pschedenjesche knjezna Sahrodnikez je Styczina prolog, kiž běsche Hanža Budarka sestajała Wóh chzyk pěsnjerku, kotraž nam lódy šerbski wjeczor i prologom porjeuschi, hischcze dołho czilu šderżeczą. Potom hrajesche šo žortna hra Krótkowidźaza Wórscha“ w jenym jednanju. Wjetschina hrajerkow stejesche pręni krócz na „deskach“, tola njedźiwajo toho šo hra derje pschedstajesche a rjany a sastużeny pschikleść běsche i mytom.

Sčěchowasche wjeselohra w 3 jednanjach „Njesajpěj swojeho bratra“ wot Felikša Hajny. Też tuta hra może šo jako derje poradżena mjenowacz, też tu stejachu nekotši „nowi“ na jewischczu. Wulky powuczaza hra może šo kóždemu šerbskemu towarstwu należnje k hraczu poruczecz. Schumjazy pschikleść mytowasche hrajerjow a hrajerki

Stónczinje hrajesche šo hischcze šmješcht w jenym jednanju „Hwijdaj, ale na bubonczk kedźbuj“. Też tuta hra šo derje pschedstajaši a pschikleść znějesche. Knjes Pachok, stajnje polny žorta, pschednjeje hischcze derej poradżeny wustup

Tak běsche jara bohaty šwjedźeński program doczerpany a spěschne nóżli dachu šo do rejow, pschi kotrychž wopytowarjo šwjedźenja hischcze dołho mjes šobu jwostachu. -cž-

Wulka Łużiska wobkhadna wustajeńca w Budyšinie

Budyšce wustajeńcze pjaty tyždźeń šwjedźenja 1933.

Budyški tyždźeńny šwjedźeń, kiž šo ja šwjatkowny tydźeń, wot 3. do 11. junija t. l. pschihotuje, pschinješe też wschelake wustajeńcy. Tute wustajeńcy maju ja wopyt jubilejneho města Budyšchyna a jenotliwe jarjadowanja wabiecz. Mjes tutymi wustajeńcami je wulka Łużiska wobkhadna wustajeńca. Wona dyrbi rjanosce a kajmosce łužiskeho kraja pschedstajecz, domjazym prajec, kak kładu na šwojej domizuje maju, a zdyrn, tak jara wupłacži, po rjanym łužiskim kraju puczowacz, kiž je tak sajmawy je šwojim hdźiwom, jeho waschnjenu a nałożkami. Staj pschicznje jarjadowanja tyždźeńskeho šwjedźenja pschewjedze město Budyšchyn tež tuon wobšidźenje. Wono pak je Budyškemu wobkhadnemu towarstwu k hotowanje wustajeńcy pschewjedało.

Wustajeńca budże wopschihocz jatku Hornju Łužiku a Delnju Łużiza. Nimo toho pak šo też dźiwacz na krajny, kiž Łużicu mjenuja. Z Łużiske města maju šo pschedstajecz a jich rumnam w stupanju twarjenja, stawiznow, wobmjerjenje, waschnjow, nałożkow a drastow. Łużiske rjane a czicho šwonjace bytne krajny budża šo pokazowacz. Toho budże šo też w dołhajcej mérje dźiwacz na wokhadne mósnosce we Łużicy.

Wustajeńskí material budże wobstojecz z modłow, kotrych fotografijow, modelow, drastowych klaukow, ramow a bioramow, plakatow, statistikow, pschedstajerjow starych ludowych nałożkow atd.

Wobkhadna wustajeńca budże w turnowarni pschi Kamjentnej hasy samješczena. Dokelž pak šo tu jenoa wo wjetschi wustajeńcu, kotrejež nutrnam mjeny Łużicy pschešahuje, ma šo k turnowarni pschikwarcz nekotre sta nych mestrow wopschihcza drjewjana baraka. Staj wschitke wustajeńcy tyždźeńskeho šwjedźenja, njewobmjesnuje šo t wobkhadna wustajeńca jenoš na šwjatkowny tydźeń, a budże po wsitkim tydźenju hischcze wešty cžas wotewrjena.

Žónske w dobrowólnej dźełowej służbje.

Pod protektoratom dźełaćerskeho zwjazka přistajencow (GDA) wotewrichu w Barlinje-Zehlendorfje nowo lehwo dobrowólneje dźełoweje służby. Tam namaka dźeło nehdże 30 młodych holcow, kiž běchu dźez dźěła. W tutym zjednoćenstwje namakaju holey nie jenož dźełło, ale też wotwobroćenje wot domjacych staroscow, kotrež při njeskónčnej krizy čežko nad swójbnym žiwenjom leža. Na wobrazu widźimy wjesele žiwenjo po swjatoku.

Cyrkwinske powěšće

Njedźela Estomihi, 26. mał. rožka 1933.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi značje rano 1/8 hodź. farar Kaplof němske Bože wotkazanje, farar Tišer dop. 1/4 hodź. němsku a 3/10 hodź. serbsku Bożu službu.

*

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyš Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. 1/11 hodź. dźěći, wječor 1/8 hodź. evangelizaciska zhromadźizna (Petzold). Srjedu wječor we 8 hodź. zwjazk młodźiny za młode holcy. Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska hodźina (Hempel). Pjatk wječor we 8 hodź. zwjazk młodźiny za młodźencow.

Zhromadźizny zwonka Budyšina: Njedźelu po w 3 hodź. w Dobruši (Petzold), pónđelu wječor we 8 hodź. w Cyžecach (Petzold), 1/8 hodź. w Budestecach (sotra Emma), wutoru wječor we 8 hodź. w Zemicach (Petzold), srjedu wječor we 8 hodź. w Budestecach (Petzold), srjedu wječor we 8 hodź. we Wulkej Hartawje. — Do zhromadźiznow je kóždy wutrobnje přeproseny.

Kak ratař wjedro wobkedźbuje

Hdyž šo šetkaich j ratarjom, wón šwjetscha šapoczina rěczecz wo wjedrje. Tohodła šo druhy jemu druhdy šmješa. S tym pak woni jeho škhiwdźa. Se wjchitkich ludźi je drje ratař najbóle wot wjedra wotwišny. Tak rucze hacz wjedro njeje normalne, je elšistenza bura wobrožena. Jeho brožnje a žitne ljubje pjelnja šo jenoj tehdy, hdyž štónžo a deschcz šo rjenje runostajnje wotmenjetaj a w prawym czašu pschikhadźetaj. S tutych pschiczin możemy šrohumicz šiarosčze ratarja wo wjedro.

Hižo wjele lětstotkow dawa bur wjele na šiare burske šajnje. Bur husto šo prajscha stoletnje protyki wo radu, njech też jeje wěschczenje šwjetscha jenoš pschipadnje šo dopjelnja. Mějacžk a jeho pschemenjenje we wěschczenju wjedra pola bura też wulku rólu hraje.

Šiare burske kajnje šu ja ratarja nječhto njepowalneho a wón kruczę do nich wěri. Nan a dźed staj šo hižo po nich nječoj, tuž wón šam też šo po nich ma. To je šiare burske wajchnje a šiara burska tradizija. Sswěcžk Marije chze bur mócj radšcho wjella we wowczérni, pschi štónžo na njebju. „Hdyž šo šwěcžk Marije štónžo pocziscz njecha, budża tolste šnna.“

Njechamy pak tu ani rěczecz wo šiarych burskich kajnjach. Wschak może tehdy hej je pschecžitacz w „Pschedźenatu“. Chcemy tu jenoš spominacz na mnohe wobkedźowanja ratarja, kiž je wón hej pches dołholetne naihonjenje pschižwojił a kiž mózemy pschezyn jašny šlyschecz, hdyž šo i nim wo wjedrje rosmołwjamy. Tute wobkedźbowanja pokhadźeja iwjetscha i wokolinu, wot rostlinow a šwěrjatow abo też njebjeskich sjewow.

Hdyž je rańsche njebjo i luhka pocjechnjene, budże swjetscha wodnjo rjane wjedro. Bur praji: „Na pschmurjene ranjo scjěkuje rjany dżeń.“ Też, hdyž rano šo deschczika dże, bur njesadwěłuje. Wě, so to swjetscha dołho njetraje, wschak šnaje pschihotowo: „Rańschi deschcz a njewjesczny płacz jenak dołho trajetaj.“ Bur widźi rano radšcho trochu šathmurjene njebjo dezli jašne. Hdyž je rano powětr nimo měry jašny a pschehladny, jo możesch „wschě schtomy na Cjornoboh rožejnacz“, hdyž hory šo wótro a jašno wotšhěhoju wot njebješ, potom wěsče hischcze šamžny dżeń šo deschczita póudże.

To šame płacži wo rańschich serjach. Wone nam wěschcza wětrojte a mačate wjedro. Je-li wječor na horach jašno, budże najsajtra rjenje.

Je šajmawe, so ratař jenoš swjetscha móže hubjene wjedro wěschczicz, i wěschczenjom rjaneho wjedra šo tak jara njesaběra. Ratař wocžakuje deschcz, hdyž wo połnozy kapony w kurjenju spěwaju abo wróny na polu jara haruja. Hdyž wroble šo w prošche kupaju a łastjoczki prawje ništo létaju, hdyž škhidkate mrowje šo roja, potom dyrbi šo rucže žyno abo žito dom wojcz, dokelž deschcz hrošy. Hdyž w lěczu muchi a kuntwory ludźi a šwěrjata jara dracžuja, pschidże wěsče njewjedro. Ssu-li pawki šwoje žyncže pschadże ništo nad šamej jemju abo rostorhaju hižo hotowe žyncže, potom búrhy šo deschczika póudże. Deschczik mózesch też wocžakowacz, hdyž rjeczajnik nječerje abo hdyž konjom šo picz njecha. Abo hdyž kury na dworje wobužnje krahola. Haj, šamo jadżerjenje dżeji na hažu móże nam wěschczicz pschichodne wjedro. Hdyž wone wjecžor jara wótije haruja, druhi dżeń deschczika pschidże. Dale ma bur też pólštu wošch (Ameisenlowe) ja wěschczerku wjedra. Hdyž wona šwoju jamku šruna, móże šo mačate wjedro wocžakowacz. Hdyž šyba štorji „šprit, šprit“, potom búrhy deschczika šo póudże, hdyž pak šyba pschi deschczikitojtym wjedrje šaipěwa: „Ty, ty, ty šo moju dżewczicžku bit!“ potom búrhy šažu budże rjane wjedro.

Też po naši runklizow šudji ratař na pschichodne wjedro. Hdyž je nacz jwidała, może šo deschczi wocžakowacz. Hdyž w wozy njeje padała a trawa na łuzy je hischcze tak šuha kaž wjecžor pscheđ tym, potom šo deschczika póudże.

Też njepschijomna „wóh“ wichelatich pschedmjetow njecha mačate wjedro pschipowědża. Hdyž kur i muhnja šmjerdźi abo šo wala po šemi, potom búrhy deschczicze. Jokomuna też, hdyž hnojnjczka a podobne mětna jara šmjerdźa. Hnojnjczki šo nam też hewak wjedro wěschczi. Hdyž mjenujcz na nim hribiki bujnje rostu, budże deschcz.

Hdyž hadź a jedjoczety rosbudżene wokolo schnjitaju a jara khrobje bywaju, wocžakuje ratař niewjedro. Też mérzowe mhły wěschcza nam niewjedro. Lud praji, jo na łóždu mérzewu kurjawu ješčhuje ja 100 dnjow njewjedro. Sa czaj šnjow widźi ratař najradšcho, hdyž wětr duje wot ranja. Hdyž duje wot wjecžora (j majaneje dżěry), potom wěsče deschcz ješčhuje.

Hdyž dołho deschczuje a ratař widźi kury wonka we deschczu wokoło běhacz, šwari, dokelž wě, so deschcz hischcze tak bórzy njepschešetanje.

Hdyž šo deschcz dże na šedmyspanzow a šobo šwjatkow, potom 7 njedźel ja šobu šo deschczika.

Hižo w lěczu ratař wobkedźbuje, kajka budże j hacz budże šurowa abo miła, abo hacz budże šajna pólna. Šsurowu šymu mamy wocžakowacz, hdyž w lěczu w jašnych nozach pschi połnym měžacžku wichor howri a njemdri abo hdyž wjele njewjedrow pokhadża wot dołheho wjedra. Hdyž w lěczu rózowe pjerki jara roskcžěwaju wrjóš ma wjele kcjenja, hdyž šodże schiplenti a lěkne worjeschki šo derje radża, potom bu šyma wěsče kruta. Na šurowu šymu pokažuje też hdyž šej mrowje w prażnitu natwarjeja wulke mrowischcza. Hdyž kruwy na pastwischczu cžasto šemju hrjebaju a dźiwina ma šahe czopły kožuch, potom budże tschschkanja. Sažnu šymu mamy wocžakowacz, hdyž ja cžaš, hdyž šo bórny šberaju, wati šu hižo hłubake šo jalčke do šemje.

Hdyž ratař pschi woranju schczernischczow nadeidże wjele myschow, budże miła šyma. Też teyby, hdyž našymu wjele babjazeho pschedżena lěta a kury šo naštymu jenoš krótko linaju, njetrjebamy šo bojicz tschschkanyh. Hdyž w jašnych létnich nozach pschi połnym měžacžku pobrachuja mrócžele, wětry a njewjedra, hdyž ptacžki naš pośdże wowuschcżeja, bóstanjemy miłu šymu. Wieščenjeno pschi rěkach a rěczkach wobkedźbuja létanje tobolizow (Mcijswurm). Praja, jo 100 dnjow ja najtyschischim létom tobolizow padnje pręni šněh.

Ratař ma rady krucžischu jymu i tschschkanzu a wjele šnžhom. Wón praji: „Motry wulki rózł — prósdne hróšnje a šudobje“. „Po Tjoch Kratach wulki šněh, Janej we łukach wulke šné“. „Mjaza šypa šyma šněha, wjazy šnowow burił šbeha.“ Hdyž bur widźi, jo šu we wokhéži wiózne blaki, wocžakuje wonka tacže.

Widźimy i tutych nekotrych pschikkedow, kak ratař derje pschirodu wobkedźuje a šo ma po jeje šnamjenjach. Wón derbi šo šaraca wo pschichodne wjedro, dokelž i toho wotwisuje jeho derjemecže. Chze, so by było wjedro tajke, jo bychu šo pólne płody derje radźile a méle dobry wunoschk, so jeho dźełło njeby było podarmo. Tohodła możemy šrohumicz, so ma šiajnje šiarosčze wjedra dla

Z Barta.

Dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba. Krajna zběrka za cyrkw. hladanje nasčeje młodźiny.

Z Budestec.

Rano 1/8 hodź. zmjeje farař Bóje serbsku spowědź, duchowny Böttger dop. 1/2 hodź. serbske a w 10 h. němske kemšenje. Zběrka za cyrkw. wukubłanje młodźiny. Pop. w 2 hodź. zmjeje duchowny Böttger kemšenje za dźěći 5. hać 8. šulskeho lěta. — Póndźelu wječor 1/8 hodź. zwučowanje z pozawnami. — Wutoru wječor 1/8 hodź. zmjeje duchowny Böttger biblisku hodźinu w młodźinowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. bibliske rozrěčowanje evang. towarstwa młodźencow. — Stwórtk wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holcow. — Pjatk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć pola Dučkee w Kózłach.

Z Bukee.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, dop. 1/2 hodź. němske, w 10 hodź. serbsko kemšenje. Zběrka za cyrkwinske zastaranje młodźiny. — Wumrěli: Jan Aug. Pjech, šewski mištr w Barlinju, w Bukecach pokhowany. 63 l. 8 m. 19 dn. — Marja Ernestina Měrćinec, wobydlerka w Sekecach, 49 l. 11 dn. — Hana Therezija rodź. Ackermannec, mandźelska Jana Augusta Běrki, wumjeńkarja we Wuježku, 76 l. 21 dnjow.

Z Budyšinka.

Dop. 1/11 hodź. němske kemšenje (farař Handrik-Poršiski). Zběrka za cyrkw. wukubłanje młodźiny.

Z Hodźija.

Rano 1/8 hodź. zmjeje farař Voigt serbsku spowědź, dop. 1/2 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. (Farař Wjezař w Huscy přeluje.) Zběrka za wukubłanje křesćanskeje młodźiny. — Stwórtk 2. nalětn. w 3 hodź zhromadźizna žónskeho towarstwa. — Pjatk pop. 3/4 hodź. je němska spowědź a 1/5 hodź. němska póstna nutrnosć.

Z Hrodźišća.

Rano 1/8 hodź. serbska spowědź, dop. 1/2 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boža služba. Zběrka za cyrkw. wukubłanje młodźiny. — Stwórtk 2. nalětn. wječor we 8 hodź. serbska Gustav-Adolfska hodźina w paŕeńskej jstwi.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska Boža služba. 1/11 hodź. kemšenje za dźěći. Zběrka za cyrkw. wukubłanje młodźiny.

Z Huski.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. a wječor we 8 a 1/11 hodź. němske předowanje, přip. w 12 hodź. křćenja (farař Wjezař Hodźijski).

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbske a 1/11 hodź. němske kemšenje. Dop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Z Kotec.

Dop. 1/11 hodź. němske předowanje (wosadny farař). Dźěćikemšenje wupadaje.

Z Łaza.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a 1/11 hodź. němske kemšenje (farař Wowčeř z Lejnoho).

Z Łupoje.

Wo 3 hodź. zmjeje farař Rösler-Minakalski serbsku Božu službu. Zběrka za cyrkw. wukubłanje młodźiny.

Z Małešec.

Dop. w 9 hodź. serbske, 1/11 hodź. němske kemšenje. Zběrka za cyrkw. wukubłanje młodźiny. — Khona: Amalija Paulina Karolina zwud. Preusowa, wumjeńkarka we Wulkej Dubrawje, 82 l. 3 m. 21 dn. — Zemrěła: Madlena zwud. Hobrakowa, rentulostawarka w Delnjej Hórcy, 82 l. 1 m. 27 dnjow.

Z Minakala.

Dop. 1/2 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boža služba. Zběrka za cyrkw. wukubłanje młodźiny. — Stwórtk 2. nalětn. wječor we 8 hodź. posedźenje cyrkwineho předstejićerstwa na farje. — Zemrěł: Jurij Gusta Placak, rentulostawař w Adolfskej Hěće, 44 l. 10 m. 6 dnjow.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbsko kemšenje. Zběrka za cyrkw. wukubłanje młodźiny. Pop. w 3 hodź. němske kemšenje w Zarěču. — Pokhowany: Jan Sěca, wumjeńkař ze Zarěča, 60 l. 2 m. 2 dn.

Z Nosaćic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. němska Boža služba, po tutej němskej spowědźi. Zběrka za cyrkw. zastaranje młodźiny.

Z Porsic.

Rano we 8 hodź. je dźěćikemšenje za wjetše dźěći w Porsicach, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za cyrkw. wukubłanje młodźiny. Dźěćikemšenje w Bukecach 1/10 hodź. za mjeńše a 1/11 hodź. za wjetše dźěći. — Stwórtk wječor 1/8 hodź. serbska bibliska hodźina w Porsičanach (w nowej šulskej jstwi).

Z Wjelećina.

Dop. 1/2 hodź. serbska Boža služba, w 10 hodź. němska Boža služba. Zběrka za wukubłanje křesćanskeje młodźiny. — Srjedu wječor žónske towarstwo. — Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska hodźina.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a 1/11 hodź. němske kemšenje. Zběrka. Pop. 1/4 hodź. Boža služba w Lěsku.

Z Wósporka.

Dop. 1/2 hodź. spowědź a ćicho swjećenje Božeho wotkazanja, w 9 hodź. předowanje (wosadny farař). 1/11 hodź. křesćanska wučba za dźěći (pomoc.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 24. měsaca rožka 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,275
1 jendźelski punt	14,33	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,92	100 franc. frankow	16,60

Burjy mějachu wječera měrnišchi dźeń, twopředka kurjy akzijow popularjowachu; tola poldźišchu so sašo jeśpiwjowachu. Rentowe a dołhe liśćiny mějachu sašo jskrjene kurjy. Wobčakowanje, je štatna banka diskont ako dań ta 3½% fiźij, so hnydź dospat njeje dowjelnilo.

Ruj jenoš w Němskej hospodarska kriza pjenježne wustawi moje. Pśiśed lětom abo dwěmaj mějachu jshwajzarske banki jelko pjenjes, so śeby wone žiwje rady njenjedźachu. Někotre pśichitkadźeja te Schwajzarskeje powěźeśe, jo teź tam někotre banki na fuchoćišim khyrja a dyrbja swoje jakładne kapitalije pśichitkowaś.

Produktowe wiki jewjachu wječera sašo knuźiśe mjeswoće. Dowos popśiśeśa. Žito bě wo něchto žadnišche. Kruta jyma tehornija dowos trochu haćeśe. Wiśelake družiny žita postupichu po 10 pj. a to pśeńeza, nałětni jeczmjeń a wowoš, po 5 pj. nasmukłi jeczmjeń. Rožka dotalnu płaćiźinu jatkowa. Statna wuśišnosć pśichituje nowu wukas je samerom khuźenja žitnych płaćiznow. Tehornuja ma so płahowanje khmjela pśechowaś je lichtinaśkom zlom. Sajtmawe budźe wobkedźowaś, kak nowu nuśowu wukas so dźenja a w pśichodnych dnjach na płaćiźiny žita wuśtukuje. Po wušćem śdaju wośe wušćnosć dalšcheho postupowanja žitnych płaćiznow. Dźe wo to, jo njebohu dale śpadowaś. Wótuj płaćiźiny khlěbowego žita postupja, dyrbjeli pjekarje płaćiźinu khlěba powyšyś, khtož bychu njeratarjo njelubje jaźuli a morkotali.

Wječera płaćeśe w Barlinje zentnaŕ

pśeńeźy: 9,85—9,95 (9,70—8,80) hr., rožki: 7,65 hać 7,75 (7,70—7,80) hr., jeczmjenja, nałětnjeho: 8,50 hać 8,90 (8,25—8,75) hr., nasmukłeho: 8,05—8,45 (7,65—8,20) hr., wowoša: 6,15—6,30 (6,75—5,90) hriwnow,

w termińowym wikowanju:

pśeńeźy, to měrc: 10,57½—10,65 (10,47½—10,43¾) hr., za mej: 10,67½—10,72½ (10,65—10,57½) hr.,

rožki, za měrc: 8,40—8,42½ (8,45—8,40) hr., za mej: 8,48¾ 8,50 (8,60—8,55) hr.,

wowoša, za měrc: (6,20—6,15 hr.), za mej: 6,85—6,87½ (6,35—6,32½) hr.,

Płaćeśiny w typkach su płaćiźiny tydźeńšich wikow. Khóśi pak žane naśwonnjene njeśu, so njeypśechemnichu.

Wiki w Lubiju.

Pśeńeźa płaćeśeśe 9,20—9,50 (9—9,30) hr., rožka 7,30—7,60 (7,10—7,35) hr., nałětni jeczmjeń 7,60 hać 8,60 (7,50—8,50) hr., wowoš 5,60—5,90 (5,50—5,80) hr., bórny 2—2,50 hr., hyno 2—2,50 hr., hłomu ć małych. młóceńa 1—1,25 hr., muka, pśeńeźna 16,25 (15,75) hr., rana 12,50 (12) hr., wotruby, pśeńeźne 5,10 (5) hr., rjane 5,10 (5) hr., butra 55—60 (53—60) pj., jeja 10—11 pj., twarohi 20—25 pj., bórny 3—5 (3) pj., kał, běły 5—6 pj., cźerwjeny 7—8 (7) pj., šwdroty 20 hać 30 (25—30) pj., tśiraty 10 pj., šelency 10—20 (10 hać 15) pj., włóśi 12—15 (15) pj., pupkaty 25—30 pj., karoty 10 pj., jěźina koboda 25—35 (25—30) pj., kołrabi 5—8 (5—10) pj., porej 15—20 (25) pj., kuleŕeba 5 (5—8) pj., zyła 10 pj., rjetki 5—10 pj., cźerwjena rěpa 8 (10) pj., jabłuka 5—25 (5—20) pj., mórušk 12 hać 15 (5—10) pj., śarśane hušty 90 pj., śpeźuki 70 pj., liny 80—85 pj., karpy 60—65 pj.

Płaćeśiny w typkach su płaćiźiny tydźeńšich wikow. Khóśi pak žane naśwonnjene njeśu, so njeypśechemnichu.

Wiki w Kamjenju.

Pśeńeźa płaćeśeśe 9,50—9,60 (9,30) hr., rožka 7,50 hać 7,60 (7,30) hr., jeczmień, nałětni 8,50—9 (8,50 hać hać 8,75) hr., nasmukłi 7,50—8,25 hr., wowoš 5,75—6 (5,60—5,80) hr., muka, pśeńeźna 20 (18,50) hr., rjana (60%) 12,75 (12) hr., (70%) 12 (11) hr., wotruby, pśeńeźne 5—5,50 (4,75—5) hr., rjane 5,25—6 hriwn., (5—5,50) hr., hyno 2—2,25 hr., hłoma, ślatna 1,30 hr., k šaklanju 1 hr., we wotkepjach 1,80 hr., bórny 2,30 hać 2,50 hr. Punt bórnow 3—5 (—4) pj., butra 1—1,10 hr., kał, šelency 12 pj., pupkaty 25—30 (30) pj., běły 8 pj., cźerwjeny 10 pj., šwdroty 25 pj., włóśi 10 pj., jěźina koboda 30 pj., zyła 10 pj., jabłuka 15 [illegible] khrěn 60 pj., koscjadło 30—40 pj., kśeźe [illegible] pj., wino w fijtach 50 pj., morchej 8—10 pj., [illegible] 1,20 (1,00) hr. Prošata 9—15 (8—15) hr., bi[illegible] hać 28 (20—30) hr.

Płaćeśiny w typkach su płaćiźiny tydźeńšich wikow. Khóśi pak žane naśwonnjene njeśu, so njeypśechemnichu.

Wiki w Khrjećejnu.

Mjaso płaćeśeśe, howjaze 50—70 pj., cźelaze [illegible] 80 pj., śkopjaze 90—100 pj., świnjaze 70—90 pj., bórnu[illegible] kaze 50—100 (50—120) pj., jelenjaze 50—120 pj., dźiwje świnjaze 50—120 pj., bažanty (śchuka) 1,80—2,50 hr., karnikle 60—120 pj., sajacy 2,80—4 hr., kuranje kaćki (punt) 1—1,20 hr., śaŕśane hušty 1,20 (1—1,20) hr., liny 80 pj., śpeźuki 80 pj., karpy 65—70 pj., młode holbje (śchuka) 50—80 pj., žiwe kury 1,80—2,50 hr., žiwe thapony 2,60—3,50 hr., jeja 10 (10—11) pj., butra 1—1,10 hr., twaroh 23—25 (25) pj., tuny wełki 80 pj., kał, šwdroty 40 (30—40) pj., cźerwjeny 12½ pj., kołrabi 5 pj., morchej 5 (7) pj., jěźina koboda 40 běły 10 pj., wirśingowy 15—20 pj., seleny 15 pj., rapunzki 80 pj., měrnik 20 pj., khrěn 30—35 pj., morchej 7 pj., zbóla 10 pj., kuleŕepa 5 pj., bórny, zentnaŕ 2,50—2,80 hr., punt 3—5 pj., pupkaty kał 30 pj., jabłuka 20—40 pj., wocźichi 35—50 pj., tśiśne worjechi 35—45 pj., tomaty 60 pj.

Płaćeśiny w typkach su płaćiźiny tydźeńšich wikow. Khóśi pak žane naśwonnjene njeśu, so njeypśechemnichu.

Swinjaze wiki w Khrjećejnu.

Pśichiwjeli běchu 980 prošatow a 119 běhakow. Prošata płaćeźeśe, małe 8—11 hr., śrjenje 11—13 hr., wulke 13—16 hr., běhaki, małe 16—30 (14—30) hr., śrjenje 30—45 hr., wulke 45—65 hr. Wiki běchu žywiśe pśichitalnych płaćeśišnach.

Wiki wupłatkowego stołu wječera w Khrjećejnu.

Wiki wotměchu so měrnje, dokeź je jyma trochu haćeśe. Pśichitnachi běchu kont 60 a 10 pśebjatow. Howjadow naliśachu: 27 wołow, 10 bykow, 62 krawow, 69 pródnikow a 14 cźelatow. Po wałty pśichedawachu woły po 22—30 hr., woły po 22—34 hr., krawy po 18 hać 28 hr., pródniki po 18—32 hr. a cźelata po 18 hać 40 hr., wšitko ja zentnaŕ. Sa dobru dójku hodźachu 400 hr., ja šnadnišchu krawu 250 hr. Wiki łapjachu.

Wiki rěznego stołu wječera w Drjezdźanach.

Tute běchu jara měrne. Dokeź płaćiźiny šwdrow tydźenu póndźelu pśiśe jara pośtupowachu, běchu jich wjele pśichiwjeli. Tehodla wiki wjasnychu a płaćiźiny běchu śćerpjene. Podobnje bě we wikowaniu ź cźelatami. Sa rjanymi cźežkimi cźelatami so wot ranja hyšći prajśachu a je po dotalnych płaćiźinach kupowachu. Potom pak wiki we nich wjasnychu. Wikowanje ź howjadami bě šnadne.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	23. 2.	22. 2.		24. 2.	22. 2.
Pšenica	1. 7.—98	19.5-17.7	tuny	12,0 (4,8	12,0-14,1
rožka	153-155	153-155	woka	1,45-1,5,5	13,5-15,5
jeczmjeń, nał.	—	—	nadre lanjny	8,50-10,0	8,50-10,0
ječmjeń	170-178	168-177	holte lapjny	11,5-12,7	11,5-12,7
wowa	123 12.6	121-124	zerdelta	17,0-23,0	17,0-23,0
kukurica	—	—	rana wowuš	—	—
pšeńe muka	32 2-26,5	32,2-26,6	lany wowuš	10,70	10,70
rjana muka	24,5-22,7	20,4-22,4	such.truhanš	8,80	8,80
pš. wotruby	8,50 8,7	8,45 8,6	trup. kcušk	—	—
rjane „	8,70-9,0	8,70-9,0(	syno, 50 kg	1,75-2,1(	1,80-2,15
raps	—	—	rjana sloma	0,55-0,70	0,6 -0,8(
hróch Viktor	21,0-24,0	22,0-23,(	šwjeś. „	0,40-0,6(	0,45-0,55
lane symjo	—	—	wowsna „	0,40-0,5(	0,45-0,55
pjeluški	12,(-13,	12,0-13,8	hejna „	0,4 -0,5(	0,45-0,55

Płaćizny rěznego skotu na Brjezdźanskich skótnych wikach.

23. februara

1 wol, 2 byk., 5 kruw., — jałoje, 548 ćelat, 111 wowc., 501 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. 42—45, 2. 37—40, 3. 31—36, 4. —;

swinje: 1 41—12, 2. 40—41, 3. 38—39, 4. 36—37.

Też na małych železnicach zawjeduja motorske ćerjeńske wozy. To sta so nětkle na małej železnicy mjez Stendalom a Tangermündu. Nowočasne spěšne ćerjeńsko wozy drje ćahi na małych železnicach [illegible] zy wutłóća.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej živjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo wšelkim čehkuli zwjazkowym a wuhonjenskim wuskutkam wuhonjenja. Kóždy abonent „Serb. Nowin" je tuteje banki wo to prošeny, zo by wona jeho wuhonjenje wobkrućiła

tešujenu. Zadamy, so by so krajnemu radźiśelej hnydom pornjeźiło, so dyrbi swój wukas wróćeć.

Skórźby centrumskeje strony

Sastupnistwo zentrumskeje stronu w Münsteru je na mjeńšinu kanjerjej i Papenej a němišenu ministrej Gessingej proteljowaje pišmo pósłało, w kotrymž so na wuwozowaze a trachaze kantopaschnosće Münsterskich nazionalnych sozialistow hórichi. Zentrumska strona na to poła fuje, so su nazionalni sozialistojo 20 pśichiłuśiwkow zentrumskeje strony a katolśeje ligi stroliłi. Jich su pśez cźrjódy nazionalnych sozialistow na dróšy nadpadnyli, jim chorboj rubili a jich sworšlali.

W spomnjenje nozy je so hischcze leśehowaze stało: Sa mjódšichimi pśichiłuśiwkami zentrumskeje strony kśodźo, je so cźrjóda nehdźe **100 nazionalnych sozialistow do katolskeje towarschownje dobyła,** so bu ju pśechopiała. Zentrumska strona tutón nadpad jako kazeńe domjazeho méra wobhladuje. Wona budźe najrańšicho pśicheźiwo tomu protestowaś, so su nawjedowaze kubłańowy nazionalneje sozialistiskeje strony spytałe, policajtiskich sastojnikow wotbźeź, so bychu swoju winowatosć wukonjeli, jim hrozo, so jich kujeźeństwo naprawi.

Hdyž so wustawa rozbije, n'eie Bayerska wiacy zw'azana

Pśichodźyda bayerskeje ludoweje strony, **statny radźiśel Schäffer,** je w Forchheimje wośmu wéź méł, w kotrejž **z wulkej wótrosću pśicheźiwo nimskemu kujeźeństwu wustupowaśe.** Bayerska ludowa strona a zentrumska strona njeźiej do nowego nimskego kujeźeństwa sajtupiśej, dokeľ je jo wjednik nimskonazionalneje strony Hugenberg japowjedźił, i zentrumskej stronu hromadźe dźełaś, teź Papen je pśicheźiwo wobźelenju zentrumskeje a bayerskeje ludoweje strony był. Nazionalni sozialistojo dźensa zyle zjawnje praje, **so so po wólbach nimšći kommisar w Bayerskej wustaji.** Wón, Schäffer, je w Barlinje praji, so jeźi Bayerska to njeda lubiś, a so bayerske bronńe swójeje hromadźe se jastrjebnom nimšeźa kommisara pśichi njomu sjimaju. Se swobodnej woli nimšeźa prezidenta wośe žadyn nimši kommisar do Bayerskeje **njepśichindźe, tola k nimšeźu prezidentej so dźenja wjazy pśichiśej njemoże.** Schäffer powtom hrožeśe, so Bayerska sanźeńoseź na pontoj jadwola a **z nowa monarchiju wuwola.** Swoju rěź je słowami skóńcył: **„Hdyž so w Barlinje statny kud a z nim nimšći stat a nimška wustawa rozbija, potom teź wy w Bayerskej njejśmy wjazy swójscy a nózdy, jeźi statnu formu wutwoliśe, kajkuž chcemy wóźeś!“**

W sakskim sejmje so mjezywubjerk zwoła

Sozialdemokratoju su pola pśichodźydstwa sakskeho kjeńa namjet japodali, so by so pośpjeśenje mjeńšinowskich hnutkow zwołało. Tutón wutwórk dyrbi so wo **sakšansi nimšeźu prezidenta dra. Frida wuprajiś,** po kotrejž su so kommunistiske demonstracije w Sakšej zakazale. Sozijowy president je tónle namjet wukonjał. Pośpjeśenje je so na 28. februara dopołdnja w 11 hodź. zwołało.

Nowe nieměry w Reußu

We nozy 23. februara je po rozsprawje policije w Reußu po zentrumskej shromadźiznje k wschelakim skóńcenjam dojśło. Policajta rozsprawa mjes druhim praji, so je cźrjóda nazionalnych sozialistow nekotrych chorhojnikow zentrumskeje strony nadpadnyła. Jenoho muža su z gumijowym klumpachom pśiches hłowu dyrili. Druheńu su jeźi chorhoj wutorhnuli. We hanej nozy su na wschelakich mjeńšnych to mjeźe, kamjenje mjetali, wokna rozbili. Zentrumska strona w Reußu wo tym pišeźe: Po shromadźiznje jedyn sekretar zentrumskeje strony z někotrymi pśichećelmi jawiśu chorhoj zentrumskeje strony do jeźi mjeńšeho sekretariata njesli. Po puśu su jich nadpadnuli a jim chorhoj wutorhnuli. **Nadpadaźa su dwanaćo nazionalni sozialistojo byli.** Tón nazionalny sozialist, kotryž je chorhojnika z gumijowym klumpachom porazył a jemu teź chorhoj wutorhnył, je pejedy šobuśtwo kommunistiskeje strony był. Do wokna stronjeńoho sekretara su wuhlowe kruśi a zubjele mjetali. Wšelakore kamjenje su do jpańskeje komory padle, w kotrejž dźeśi spachu.

Hobrske zakroćenje policije w Barlinje.
Wulka syła kriminalnych zastojnikow a skitanskeje policije zakroći nětko, zo by němske hłowne město wot njewitanych elementow wučisćiła. Zakroćenje mjerješe so wosebje na wobrěwarnju při Ackerskej drózy, hdźež policija 300 wosobow zaja. Wobraz předstaja, kak zajatych z wobrěwarnje k policajskim transportnym wozam wjedu.

Hózdź

(Skóńcenje.)

„A ty móhła žona khudeho jahrodnika być, wojebaś so bohatstwa, kotrež so Tebi pośticźeśche?“

Haniž hłójźku ithili.

„Luba, luba Haniža!“ Matej radosćiwje jawola, hołsu wobja a chyśiche ju hižo wotwóźiś; na jene dobo pak ruchy jasno jpańskeźiwichi khwatnuje rjekny: „Daj ma nazpjeźe, ja Židom pohładaś, hacź chzu so gnano dełhi króć wobwěźnjeś.“ Wón k rośtlinowuje śiupi a njeśeźo z wokomom nuts kukaśe.

„Bohu dźakowano!“ wón so k Haniži wróćeźiwśi praji; „wón pśiwjed njedźelnym hodźom tłeźi a — so modli! Nětko wjazy zaneje starośeje wo njeho njemam. Ale, Haniža, so ho jaźo k jwojej wóźu wróćeźinoj, — ha ześ wo tym, so budźeśi jako moja žona mi w jahrodźe pomhaś dyrbjeś, na pichiłład wodu cźerpaś, trjeśiś, pśeś, je jeleninu na wili jśeźeś?“

„Tśeśaś króć radźiło, hacź sy dźeń jśeźe,“ Haniža wobkruśeśeśe.

„Twojej nježnej, bźeśej ruźy jrojerdujetej a mojle dostajetej, mjeśiwocźo a śhijin cźi pśiónczne pruhi jbrunja a wuśmala —“

„Nicźo wo to! Ja ho do jtracha sehnacź njedam wot tebje“, Haniža jnapśiceźiwi.

„Hacź pak teź twoja macź do teho jwoli?“ ho Matej starośiwy praśeśeśe.

„Wěźeźe!“ Haniža wotmołwi. „Cźajio je źebi tebje za pśichodnoźo jima pśichaś, a hdyž ji dopowěm, jo je cźełny chirurgus hišo za posćrunk ho bimbał, wona nicźo wjazy wo nim wědźeź njeśeźeśe.“

Matej jwoju njewjeźtu wobja a ju pśeni króć wokscha a hnuty rjekny: „Ty jy prawo měła, macźi, jo tón Knjes wjchitko derje śeźini.“

Netko teź Žid k rośtlinowuje pjchibeźa.

„Ja hyšo hyšći je śeźeny wuśajhnuł“, **wón k Matějej** dźeśeśe, „a źebi jón hobu domoj wojnuł; pśeśetoź hyšo jón drohu japlaćił a tuž teź jaśłużił.“

„Wjmieźe teź hnydom **jwoju** jchnúru dukatow a tu njewjeźeźinku draśnu jobu“, Haniža praji; „Matej bźeśe mi prjedy dobry, hacź wy, a ja jemu niz njeńe.“

„Nimam gnano cźeźko doseź njeźej na tym, jchtoź jeźe mi wy nadawała?“ Žid rjekny, „dyrbju hiśeźe wjazy na ho nawěśeźeś? Skhowajeźe źebi tón cźapor, knjeźna! Ale gnem na waschim kwaju cźeśnu reju ź wami rejwaćz, kotruž bech jako jbožowny nawožeńa waschemu najlubjchemu źiubiś?“

„O dźeśaćz rejow ja jemu!“ Matej dźakowny jawola. „Wy teźe nadobny muž, Žido! Nětko je waśch hrěch zyle japołnjeźeny, a Bóh luby Knjes je wam wěźeźe jaśo hnadny a kmilny.“

„Tutón hóźdź bźeśe tola k nježemu dobry!“ Žid wokkruśeśeśe. „Bźes njeho wój hubu wocźiniłoj njebudźejchtaj, a wjchitzy budźechmy njeźbožowni byli.“

„Hóźdź to twucźinił njeźe“, Matej nutrnje wotmołwi, ale Boja hnada, kotraž ńe jkutki cźłowjekow k lepśichemu wodźi.“

Na kwaju jbožowneju Mateja a Haniže Žid woprawdźe cźeźnu reju ź njewjeźtu rejwaśche a hišcźe nětkre druhe. Teź jeho **wjeźeźkoseź** jana naźdata njeběźeśe; pśeśetoź njepośtiçza dobry jkutk najrjeńśejcźeho wjeźela? Jako kwažny dar Žid wopśimo pśchinjeźe, ź kotrymž ho wón jako wobźedźer jahrodnikoje leźowoseźe wupokała, kotruž wjeźeśe Matej najatu. W tymle wopśimje dale stejeśeśe, so jahrodnikowa źiwójba cźaš źiwjenja žanoho najenźeho pjenjeja płacźiś nima, so ma, hdyž tale źiwójba wotemrje, domiśe thudnu wudowam cźeźkeje wožadły ź jwuceźkom hłužiś.

— Konz. —

Zwjazk Ludow preciwo Japanskej

Shromadźizna Swjatka Ludow je pjatk rozprawjała wo stawje komunistije pśichiłuśowała, kotraž je w Mandźiskej japansko-chinejku jwadu łudowała. Po tejle rozprawje ho Mandźuska jako samostatny kraj njepśichipśina a ho pod nadkniježstwo Chiny staji. Se 44 wothłokowanych stołow je 42 za rozprawu głosowało. Siamska je ho wothłokowanja wostajiła, Japanska je jo wotpokazała.

Prezident shromadźizny Swjatka Ludow, **Hollandźan wotpósłaniz, Hymans,** praji, so postajenja 15. stawa trjeśenja Swjatka Ludow do mozy śiupja, **kotryž wjsće japanskeje stały na to jwjata, so njeźmědźa pśicheźiwo Chinje wojowaś.** Hymans ho na japanskeho zastupnika wobroćił prajiś, so ho nadźija, so Japanska njebudźe žanych trjeśeńow cźiniś, ź kotrymiž bychu njewuporjedźomne podaśe nastałe. S nałożenjom nałożnoseźe ho konflikt jenož pohlubśi a pohórśi.

Japanski wotpósłaniz **Matsiaka** wotmołwi, so japanske kujeźeństwo ź wulkim wótrosćhonjenjom a hłubokim wobsahowanjom na wědomje bjerje, so je ho rozprawa pśichijała. Japanska, kotraž je jobuźtaw Swjatka Ludow, wuźe jeho załožerja, je łajiwje ke Swjatkom Ludow sa katkowanje méra jobu dźeśała. Japanska politika we rańšich Aziskej jenož pśicheje, so bychtaj tam měr a bjesśtrach zachowali. Japanska je někotre mućena, źebi mnohe, to ho jeho ménjenje wo dozpěću tuteho sanźeńa wot ménjenjow stawa Swjatka Ludow rozdźeluj.

S tym je ho k mjeźy za hromadźedźłanje Japanskeje ze Swjatkom Ludow doschło.

Japanske kujeźeństwo budźe pak wjcho cźiniś, so by dale měr w rańšej Aziskej jawjeźiła a pśicheźelne dźełaś wjchém krajam zakhowała. Dźiwajo na wunoschi wothłosowanje, pak je japanske wotpókłaństwo nuśowane, sala wojnischcźeśeś.

China japanski ultimatum wotpokazała

Chinjske kujeźeństwo je japanski ultimatum wotpokazało, w kotrymž Japanska Chinu namotwja, so by jwoje wójsko ź Dźeholskeje provinzu wróćo wzało. Chinu budźe japanskemu nawalej do Dźeholskeje provinzu se swojim wójskom wobaraćz.

Ze Serbow

We Budyšinje, 25. februara 1.

[illegible] wječor w 7 hodź. [illegible]
[illegible] mjeńcer wodźo —2.
[illegible] 742, hy mjeńcer +5
[illegible] Wětrow je
[illegible] Zesahowa
[illegible] We Jenkowicach
[illegible] Wjele pśichi
[illegible] Wětrowy

Jurja Steinmetza preni trócy wulka wjeselohra „Hu-larenfieber“ wot Kadelburga a Skowroneka. Pischi wje-selohrě wschitkón personal měschćanskeho dźiwadła sobuskutkuje. Njedźelu wječor we 8 hodź. pschedwjedźe so preni trócy nowy tryjt wot Franza Arnolda „Tu nje-chto njetrjechi“ pod reziju Alfreda Borcherta, wobluź-bjenebo komika měschćanskeho dźiwadła, kiž ma z tu-tym pschedstajenjom swój ketuschi cjesny wjeczor. Wón je hebi telko pschecelow dobył, so so z tutomu psched-stajenju wěcze polny dom wočakuje. Póndźelu wjeczor 1/2 8 hodź. wospjetuje so opereta „Sbožowne puczowa-nje“. Tež w tutym pschedstajenju wulože so „Jěsba do módriny“.

— **Budyski dźiwadłowy bal 1933!** Podawk w to-warischskim žiwjenju najcheho města tutu lynu je Budyski dźiwadłowy bal 1933 pod hesłom „bau-büh-ha“, kiž so boholu 4. měrza w „Krónje“ wotmeje. Wschitkón personal měschćanskeho dźiwadła je so do službny tu-jeho žiwjedźenja stajił. Cjisty wunoschk je postajeny za próžninsku kaju sobustawow. Sastupne lisćiki so do-predła pschedawaju w měschćanskim dźiwadle, w Henkerez kniharni a Brückerez friserstwje. Dopředka płaca wonc 2.— hr., pschi wjeczornej pokladni 2,50 hr.

— **Rózowa póndźela Budyskeje „Nadźije“.** Spěwne towarstwo „Nadźija“ wotmeje lětsa prěni króć kostu-mowy swjedźeń, rózowu póndźelu, 27. mal. rózka wje-cor we 8 hodź. w Katolskej Towaršowni. Kaž zhoni-my, budźe tam zaso jara rjenje a su wšitcy z ko-stumami abo bjez njeho jara lubje witani. Strowy žort a přistojna zabawa je zaručena. Tuž přejemy to-warstwu bohaty wopyt a dobre poradźenje wjeselcho pólnskeho wjecora.

— **Malorentnarjam** wuplaćuje so podpjera na mě-sac měrc srjedu 1. měrca dopołdnja wot 10 do 1/2 12 h. w Sejmowni na Hrodowskej hasy 10 delkach we wu-płaćerni.

— **Bližiše darmotne rozpodawanje** za šlabomyslnych, na zabawu khorosćej cjerpjazych a duchakhorych wobydle-jerjow města Budyschina wotmeje so štrjedu 1. měrza wot 11 do 12 hodź. w měschćanskej khorowni, w nowotkwarje sa lnutskowne khorosće, w cžakarni cžisło 21.

S Kšašowa. K 1. měrza wopuschćeji ratař k. Pawoł Krawc naschu wjes. Wón je Strohbachez kubło w Bórki pola Budyschina kupił. Jeho wotkhad j nalcheje wjsy so powschitkownje wobžaruje. S nim wotkhadża wulki psche-cel pjerjiny. Krawcez žiwnosć pschejdże do rukow k. Jakuba Blažija tu. Knjes Blaži pokhadża j Bjedrichez pola Laša a wotnajejche dotal žiwnosć knj. Nyczowje-zin, dhe wón sobudźełacz, domi najeńši cžas njebudże k tomej. Krawcez žiwnosćj pschejdże po starej tradiziji do rukow pschihodnych.

Z Rakojd. (Póstniski swjedźeń.) Póstnicy, wutoru 28. mal. wuhotuje jednota Sokoł Rakojdy-Hrodźišćo wjesołe hosćencu póstnisku zabawu z dźiwadłom a tanc. Hrajże so wjeselohra „Dźiwja Hilža“. Nimo wupiłja program druhe zajimawe dypki. Stóž so póstnicy na rjane a strowe sebsbcko wašnjo-wolej a khwilku pozabyć na nuzu časa, njech přijdu wječor 1/2 8 hodź. do Zeudźic hosćenca.

Z Kulowa. (Padustwo.) Njeznaći paduši dobychu swjatoćnu wutork rano w 5 hodź. do wobkhoda wudowy Nar-kowskeje, kiž wikuje z drastami. Paduši su w „Nem-skim kšožu“ rěbl kradnyli a po nim zalčzechu do Narkčec statoka. W kuchinje kradnychu służobnej holey kabat, płašć a budźak. Najskerje je mjez padu-chami tež była žónska, dokelž je so tam zawostajil stary žonjacy płašć. Paduši su dźe so mylili, dokelž njejsu ničo dale kradnyli.

15. evang.-lutherska krajna synoda

S Wotej šlišku, na toricej krajny biskop D. Ihmels pschedwasche, wotewri so wutoru 21. februara 15. evang. lutherska krajna synoda. Pschi spočatku wuradowanjow rěčesche president evang.-luth. krajneho konsistorstwa D. dr. Seetzen a rysowasche katastrofalne finanz-ne połoženje a dopokasa, jo je nuzno najkrucišcho lutowacz hrěch na komu snjeslíwotcze. Potom rěčesche wo wulkudze stracnej huda w swadźe mjes statom a zyrkwju a wupraji nadźiju, so je wusud njedorozumjenja mjes statom a zyrkwju dosć rěcze wotstronił.

Pod pschedsydstwom 83lětneho starobneho presidenta, wolesche synoda presidenta 14. krajneje synody D. hrabju Vitz-thuma s Eckstädta jako swojeho presidenta, a ja wiceprezidentow prof. dra. Hickmanna z Lipska a wjsche-cheho zyrkw. radu D. Hilberta z Lipska. Wolesche so tež krajny zyrkwinski wubjerk, stejny synodalny wu-bjerk a dźělowe wubjerki. Sa wusłupjene sobustawy Nem-skeho evangelskeho zyrkownego sjma staj chu so nazwane sobustawy a słónczuje katwórtk so wotbychnej pschedy-wanjam, kotrymaj synoda pschihłosowasche: nutrny wukas wo dalewjedźenju krejnowych misionskich dźělow a nutrny wukas wo zawjedźenju dwélowneje duchownje pomocneje służby za kandidatow predarskeho stanta.

Potom pschija so lětna rospravna na 1930. Pschi rozmołwje rěčesche so tež, hacz njeby možno było, wrědki za wuporjedźenje dodźerżanych zyrkwinskich twarjenjow je Gerelowego plana dostacz. Tola so pschedy tym warno-wasche, dokelž by so z tym jenož nowy dołh pschijał.

Krajna synoda wza na to k wědźenju wotbyčze swo-jich pschedstojnow a namjetnow na krajne konsistorstwo je lěta 1931. W rozmołwje wo tutym dypku so žadasche, so by so špěchowanje duchowne zastaranje pschesydleńskich abo zastydleńskich krajinow.

Synoda wobroći so na krajne konsistorstwo z prošbu, so by pola pschistejnych wylchnostjow snowa wustupowało, so bychu so evangelskej Sakskej słónczuje jeje evangelsko-lutherske ludowe schule jako wróćiłe.

Dobrowólna dźěłowa słužba, dźěłowa winowatosć a nuzowe dźěło młodźiny namakachu wobchadźowanje synody a namjetom zastajneho wubjerka. Pschi tym so pschejeżesche, so bychu so wschitke zwe mozny evangelskeho žiwjenja wunowiłe za zyrkej a lud. Jenohłósnje pschijaty namjet žada njes druhim napscamy, z kotrymiž so za-ruczi duschownaschtyske a zyrkwinske zastaranje dźěłacžer-skich dobrowólnikow a po wobstejnosćach też sobustawy dyrbjeńskeho dźěła.

Skónczuje pschija synoda na namjet swojeho wubjerka za nutrikowne praschenja manifestazije, kotruž w póndźel-nischim cžisle wotkhowamy.

86 metrow skočił a stejo wostał.

Siegmund Rund, bratr olympiskeho dobyćerja, na Mamutiskim skakanischću w Schwizu rekordnje je znjeh-kami skočił. S pschikładnym sadjerjenjom wón dozpě fantastiski dalokosćej wo 86 metrow.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhłdy na wjedro za jutrischu njedźelu:** Sso wu-cžahuje a budźe symnischo.

* **W Lipsku su schtwórtk wjecžor nazionalni sozialis-stojo a pschibłuschnizy němskostatneje khorhoje do so sra-syli. 30lětny schofer Heinz, kotrehoż su pschi tym do pluzow kłóli, je w khorownі wumrěł. Na druhim měst-nje su jeneho muża němskostatneje khorhoje do bristwje tjelili.**

* **(Bombowy nadpad w Gliwizy.) W Gliwizy je schtwórtk w nozy pschi wulkadnym woknu klamow sozial-demokratiskich nowin „Volksblatt“ bomba rosbuchła. Wokna a nadoba skutka klamow stej so z rosbuchnje-njom rosbikoj. Rosbuchnjenje bě tak rynje, so so z po-wětrownym storkom tež schkleńca klamowych burizow na napschećnej stronje drohi wutłóczi.**

* **W Preiskrětschamje w Hornjej Schlesinkej su wokna haptnarja a pschedsydstejićerja měschćanskich sastupnikow z kamjenjemi rosbili a ruczny granatu do jeho by-dlenja cžišnyli. Dale su wokna jeneho hościenzarja, je-neho ręčnika a jeneho pschekupza rosbili. Potrjecheni su wschitcy sobustawy zentrumskeje strony a wólbni kan-didatojo.**

Towarstwowske powěstniki.

Budyšin. „Nadźija“ wotměwa póndźelu 27. mał. rózka wjecor we 8 hodź. w sali kat. towaršownje na Gar-bařskej hasy jako wobšěrnu wjesełu spěwnu ho-dźinu swój „póstniski swjedźeń“ pod hesłom: „Mjez nami“. Zaručimy pryzlow sapacy porjad. Přińdźe wšitcy we stotorej lubje, budźeće so wurjadnje zawjeselić. **Předsydstwo.**

Rakojdy. Jednota Sokoł Hrodźišćo wuhotuje póstni-cy wutoru 28. mał. rózka wjecor 1/2 8 hodź. w Zen-dźic hosćencu w Rakojdach póstniski swjedźeń z dźiwadłom a rejemi.

Njebjelčicy. Póstnicy póndźelu ma kat. Bjesada za-łożeński swjedźeń ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Započatk we 7 hodź.

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

heiß. Es wird nichts so heiß gegessen, wie's gekocht wird Z warjaceho hornca so njejě.

helfen (do)pomhać. Knježe, dopomhaj (dopomóž) nam k tomu! Pomhaj Bóh!

heller Kopf jasna hłójčka, hłowa

Hemmnis wada. Hdyž wulki štom pada, je zo kerki wada.

Hengst žrěbc, Fohlen žrěbjo. Zwjetša mysla, zo je žrěbc jeno młody kóń, tola może też jara stary być. Mały, młody może też „žrěbčik“ rěkać. Žrěbjata mó-žeja być žrěbcy a kobły (kobyły).

Henkelglas, -tasse, -topf, druhdy: wuško, črjopk (pars pro toto = dźěl za wšo. Wuško kofeja wšak wupiju. Nimaš mi też črjopk teje juški?

her. Der ist nicht weit her. Tón (mužik) njeje zdaloka (nic: daloko jow), potajkim: njeje wjele abo ničo hódny. Cuzemu khlěbej dźěći cała rěkaju (jenož dźěći?)

heranwachsen rosć, dorosćować

herba, die Erben herbja, erben naměrć (kubło), (z)dźědźić. Dźěd dźědźi měć (wot pěćlkow), wowka butru tołka.

herb luty, lutki

herbeirufen (za)wołać (k sebi). Zawołaj dźěći!

hermank je natsał z němskeho Jahrmarkt a tón nasta z „Jahr“ a łaćanskeho „mercat(us)“ = wiki. Tak je też waha, něhdy waga, nastała z Waage, punt z P(f)und a Pfund z łaćanskeho p o n d(u). Seyla w ě c y z cuzych stron přinjesechu sej najbóle też swoje m j e n o sobu. Serbja kaž Němcy pak sebi je za swój jazyk připrawichu, zo su na domjace słowa motana.

Herr pan, Ritterguts-, geistlicher Herr knjez. Pan wučeř je lěpje hač knjez wučeř, ale k n j e z farař, knjez (kapłan), knjez z Wjelkow, knjez z Lipy a jeho knjeni. Wězo mohł swětny wulki knjez też pan rěkać, kaž w pěsnjach maš: Pijěł je z Mišnja młody p a u atd. Tola dźensniši nałožk ma „knjeza“ (z germanskeho kralika-k u n i g a). Ale serbski staj pan a pani. Tuž je mi lubši pan Janak a pan Krawc hač „knježa“. Tebi też, p a n j e ? A wam, luba p a n i ? (za knjeni). Herr Gott Bóh Knjez. Wie der Herr, so's Gescherr, so der Knecht. Kajkiž knjez, tajka wjes. Kajkiž pop, tajka wosada. Kaj-kaž holca, tajka polca. Kajkaž ruka, tajka kosa.

(Pokračowanje.)

Liebań. Jednota Sokoła zwnčuje přichodny tydźeń wuwzačnje p j a t k wječor. Swjedźeń wotstorčimy dla znatych přičin do časa po jutrach. **Starosta.**

Drježdźany. Na serbske kemše w njedźelu 5. nalětnika rano we 8 hodź. w kapali „Taschenberg-Palais, spowědź wot 7 hodź. so wjele tu bydlacy Serbja wutrobnje přeprošuja.

Khelno. „Dźěćmša“ na jutrach wutora pop. w 5 hodź. pola Wjezarjec swoju měšnu zhromadźiznu. Dla předležaceho važneho porjada so wočakuje, zo wšitcy přińdu. **Předsydstwo.**

Posmjertna pokładna žony „Jan Arnošt Smolerk“. Prosymy posledni raz dowěrnikow a zawěsćenych, swoje płaćenske winowatosće dopjelnić, zo bychmy wobkhodne lěto w bjezporočnym porjedźe skóńčić móhli. Dźensa wupósćelmy poslednі króć płaćenske namołwjenje, zo njeby nichtó w dwěle był we swojim płaćenju. Posledni dźeń rjadowanja za-statych přinoškow je 25. februara 1933.

Zarjadowacy wubjerk.

Swóibne powěsće

Semrěli: Dawkowy rada Cron w Kamjenzu; khowanje budźe jutrje njedźelu pop. 1/3 hodź. — Pawoł Wilhelm Menschel, knihwjednik w Lubiju, 33 lět; khowanje budźe jutrje njedźelu pop. w 2 hodź. we Wulkim Schunowje pola Žitawy. — Richard Wätzold, sawěrčeńs-ki jastupnik w Lubiju, 58 lět; khowanje budźe póndźelu pop. w 2 hodź. — Reinhold Měrschenz, pensionar we Wětej Wodźe, 70 lět; khowanje budźe jutrje njedźelu pop. 1/3 hodź.

Symike wuhotowanje japanskich wojakow so pschi-hladuje. Wojazy maju so sastajicz k postupowanju na Dźeholsku provinzu. Wožebje pschi połnocznych mjesach tuteje provinzy je syma hischcze jara kruta a wjedro do-zyła hrube. Tohodla so japanske divisije s wožebitej symskej drastu wuhotowachu. Japanska offensiwa je po zyłym swěcze wulki napohlad šoudźika a Swjatk Ludowy sadjerżenje Japanskeje jenohłósnje sažudźuje.

Měšćanske dźiwadło

Sobotu 25. febr. w 20.15 hodź. poslednu króć kriminalna hra

Štwórtk 17. hupriele

Plačiznowa skupina II

Njedźelu 26. februara w 15 hodź. přenje předstajenje wjesołohry

„Husarenfleber“

Plačiznowa skupina II

Wječor w 20 hodź.

čestny wječor za A. Borcherta

wjesołohra

Tu nješto njetrjechi

Plačiznowa skupina I

Póndźelu 27. febr. 20.15 hodź. opereta

Zbožowne pućowanje

Plačiznowa skupina I

Wutoru 28. februara 20.15 hodź. 10. předstajenje za abonement A

Štyrjo muskětěrojo

Plačiznowa skupina II

Srjedu 1. měrca 20.15 hodź. 10. předstajenje za abonement B

Tu nješto njetrjechi

Plačiznowa skupina I

Štwórtk 2. měrca 20.15 hodź. 21. předstajenje za abonement B

Štyrjo muskětěrojo

Plačiznowa skupina II

Pjatk 3. měrca w 20 hodź. 11 předstajenje za abonement C opery

Hoffmannowe powědanja

Plačiznowa skupina I

Sobotu 4. měrca 20.15 hodź. poslědni króć opereta

Zbožowne pućowanje

Plačiznowa skupina I

Dźěłarnja

za orthopädiske wěcy a bandaže

zhotowjenje wo měrje a wuporjedźenja podwjazow, přepjazkow orthopädiskich aparatow atd. Podawamy najrućišo a najwohygieniske přihrawy a wěcy k wotkładanju khorych, k wunamanju spanošenych nohow, pomjatowe nohajcy. Rukuju za dobru kajkosć a zo wěcy derje sedźa.

Mediciniski kupny dom

měj. H. Dittmar a R. Nitzschke w Budyšinje na Hóšće hasy róžk Kěžmarskeje dróhi

Podawam tež na khorobne pokładnje

Běły tydźeń

zwjerš. gardiny, story

marquiset-połny voil, etamin, mull-tkanina, šwedske smuhi, faldki, přikrywy na sofa, blido a diwan, linolejowe a tkaninowe běhače, tejichi, gobelina, wóskow. tkaniny, linoleum, wšitko w najwětšim wuběrku hač do 4. měrca

10 proc. rabata

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Wulki sklad wšěch **hudźbnych strowow a notow** / Serbske łačene z tekst. / Wuporjedźenja **Hudźbny dom Otto Haase w Kamjencu** na Połčnišćanskej dróze 2

Poskićam so při swjatoč-nošcach

k warjenju

R. Bauer w Nadźanecach č. 11

4 nowočasne

lčharnje

kaž tež někotre kuchnje ma jara płaciny hódno na předań

A. Schubert, blidarski mišter w Njeswačidle

Konjace sanje

na na předań

Hornig w Worklecach

Wobłučki (ramiki) do kołčow

we wšěch měrach poruča nanajtuńšo ze samsnje bldarnje

Klemt w Bukojni pola Barta

Nowočasne

nawjazanje zćěwtwow

za zastojnikow, ratarow a w jitke w bikhodne kruhi. Zamóžite partije.

Gerh. Neumann w Zitawje Rosenstrasse 4 II Při naprosowanjach prošu porto

fotowe projekciowe powjetšenske domjace kinowe } **aparaty**

najwěcy zaamatérski fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějicel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čisło 18

Winwinanje filmow a platow kaž tež wotkupi wěcywustojnje a naisnješnišo

Swojim česćenym woteběrarjam

dawamy hač do 2. měrca 1933

10 proc. rabata

na platowe, połplatowe a bamjane twory, kaž tež na hotowe dźěłańske košle, ložowe a blidowe šaty

Mechaniska tkajerńja Hahn & Hummel

w Budyšinje na Třěłanskej dróze 7

Jeli Was

hłowa boli,

jeli so Wam čoło zmorści abo dostanjeće-li faldki, tak zaleži to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawočnicy wobstarać wot

Erich Lenz, wosebity optikar

w Budyšinje na Hóšće hasy čo. 21 / Telefon 2134

Cyrkwiny wodźeř

(J. Křižan.) Krótka wučba wo cyrkwinskich přisłužnoćach. 50 pj. w Serbskej kniharni w Budyšinje

Spokojene žeđzenje

do serbskeje rěče přełožił K. W. (Z wobrazami) 47 str. 20 pj.

Wuporjedźenje wobuća

so tež druhdźe hišo tunjo poskićuje, ale ženje so Wam njeprajm, kak dołho tute dźerža. My pak wuporjedźimy wobuća a rukujemy za to, zo tute 3, 4, 5 a 6 měsacow a hišće dłše dźerža. Tute su porjadnje wuwjedźene, a słubimy Wam tež, zo wobuća přez mašiny nješkoduja.

Płaćimy su nižke a poniža so hišće přez to, zo wobuća dołho dźerža. Podawamy Wam tež hišće:

mužace póduše . . . . . za hr. 2.10

žonjace póduše . . . . . za hr. 1.80

Chcećeli woprawdźe tutować, tak dajće Waše wobuća porjedźić

w Pjechec wobućowym domje

na Bohatej hasy 10.

Kat. „Gesellenverein“ w Marijnej Hwězdźe

wuhotuje póndźelu 27. februara 1933 w Herbskej grychće w Ralbicach

dźiwadłowu wječor

Předstajić budze so wjesołohra

„Schwindelmeier & Co.“

Započatk 1/47 hodź. Po dźiwadle reje

Hosćenc w Šunowje

Póstnisku njedźelu a póndźelu

hrajerski bal

na wobmaj dnjomaj reje. Póndźelu dopołdnja reje. Přećelnje přeprošujetaj **Jan Wowčerk a mandź.**

Hosćenc we Worklecach

Póstnisku wutoru (28. II.) wot wječor 7 hodź.

zjawne 50 pf.-reje.

(Jacowa hudźba.) K tomu přećelnje přeprošujetaj **P. Pjetaš a mandźelska.**

Herbska grychta we Wudworju

Póstnisku póndźelu a wutoru

pyšne póstniske reje

Wo přećelnu podpjeru prosy **Jurij Nowak a mandźelska**

Šulske tornistry

za hólcow a holoy, najlěpše sedłańske dźěło, jenož pola **sedłarskeho mišra**

Curt Junghanns w Budyšinje

(prjedy Ernst Schubert) na Jerjowej hasy

Dla rozpušćenja pjelšćanskeje firmy

dostach sćěhowace poskićenje:

8 wulkich kožuchow k podšiću

7 kožuchow jako wobsadki

opposumowe kože, we wšel. barb., hromadźe 1,15 hr.

žołte a brune barb. skunksowe kože, hromadźe 1,20 hr.

Marja Dienerec w Jasenču pola Njeswačidła

Moj syn Waltaŕ, kotryž bě tak daloko slepy, zo dyrbješe po lěkarskim wuwědźenju do wustawa slepych, połnuwa mje, wuprajić zjawny dźak

knjezej C. Holle w Budyšinje

na Albertowym nameśe 10

(Rěčne hodźiny stajnje srjedu 9½—12 a 2—5 hodź.)

W Halle a. S., na Albrechtowej dróze 21 podp. **Franc Franke.**

Wupjerk 1½ pošł. jenož 7,80

2 pošł. wupjerk **9.80**, hłowat šeršer m **1.20** dobre w barbje a pjerjo njepřichwatajuchcaze!

A. Kasper, Burglehn 11

(mjez. Ž. Pilopp)

Snaty najlěpši dom za dobre wupjerki

Serbska knihaŕnja w Budyšinje poruča:

Pětr Młónk:

Dar poslednego zelenego štwórtka za lube serbske mótki. 40 str. 30 pj.

Jak. Kućank:

Jutrowne je ka. 39 str. 30 pj.

Jenož hišće někotre eksemplary mamy!

Tohodla dowupjelće sebi swoju knihownu

Kat. Bjesada w Njebjelčicach

wuhotuje póndźelu 27. februara wječor w 7 hodź. **w hosćencu w Njebjelčicach swój**

załoženski swjedźeń

z dźiwadłom a rejemi.

Wšitkich přećelow njaneje zabawy a bjesady jenož z tutym wutrobnje přeprošuje Předsydstwo.

Zrěčenja

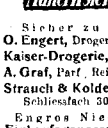
při wotstupjenju starišiskeho kubła na dźěći, wučinjenja při herbstwach, kupjach a přenajenjach po najtuńšim wobliczenju

Hypothekowa kancelija E. Raue

w Budyšinje na Hóšće hasy 32

Gothicyne Haare

eine festige Kopfhaut führen zu ersatem Haarschwund. Keine bessere Behandlung dafür als das ärztlich empfohlene Müllern des Haares mit Dr. Möllers Haar-Elixir „Extra trocken“. Das Haar wird prachtvoll seidig schimmernd. Erfolgsiger Intensivpreis RM 3.35 u. 1.90. In Fachgeschäften, sonst Apotheke Diers & Co., Berlin W 57

Müllern Sie Ihr Haar

Sicher zu haben:

O. Engert, Drogerie, Lauenstr.;

Kaiser-Drogerie, Kniastr. 0;

A. Graf, Parf., Reichenstr. 4;

Strauch & Kolde, Drogerie, Schliessfach 304;

Engros-Niederlage: **Einkaufsgenossenschaft der Friseure**, Steinstrasse 9

Trjebaće-li pjenjezy?

Tuž přiwdźće k nam, pomhamy Wam!

Požčonki

wot přihódnymi wunjerjenjemi na dołhi čas njewunpowědźenje, tež na mjenje. Wotpowěduwamy w małych měsačnych dźělach. — Smy jako **prěnjotna zamyslowa natutowańa přenuhowanja a mjenowańe statnu dohladowańki** hamt na

přikład. pokładnju

W posledn. měsacach wupłačowanych **přez 100 000 hr.** porokow

Pytajmy wokrjesn. wjednikow a zastupjerjow na wysoku proviziju abo samo na stalnu přinjemnosć. Porto stajnje přinjetoždź.

„Spardienst“

Kredit-Gesellschaft m. b. H.

Wokrjesna direkcija w Zhorjelcu

Görlitz-Schlesien 3

Postfach

Strowotne rjećazki

dźakne doplwy, pola **Rudolph**, na Hanenšteinskej hś. 4

Čitajće serbske knihi!

Serbska kniha runje tak tunja kaž němska! — Wulke zniženje płaćiznow našich knihow zmóžni za dźensniše poměry Serbam kupować serbske knihi!

Woteběrajće serb. narodnu zběrku „Dom a swět“,

kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa.

Dotal wušło:

1. Alojs Jirásek: Filosofska historija. Powědańčko.	1.00 hr.
2. Józef Nowak: Swobody njewjesta. Swjedźeńska hra.	—.50 hr.
3. J. Lorenc-Zaleski: Serbscy rjekowje. Powědańčko.	1.00 hr.
4. Adolf Černý: Serbske wobrazki.	1.00 hr.
5. Mato Kósyk: Pjerada Margrofy Gera. Dolnoserbska episka rěčeń.	—.50 hr.
6. Marja Kubašec: Wusadny. Powědańčko.	—.50 hr.
7. Mina Witkojc: Dolnoserbske pěsnje. II. wudaće.	—.50 hr.
8. Marja Kubašec: Khodojta. Hra w tšoch jednanjach.	1.00 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: Nawoženja. Narodna-episka baseń.	2.00 hr.
10. Ruske byliny z dźe wjerčanu Měrćina Nowaka.	—.50 hr.
11. Jan Laurenc: Wyskow sapy, syłzow kapy. Basnje.	—.50 hr.
12. Teréza Nováková: Na farje. — Halźki. Powědańčka.	1.00 hr.
13. Pawoł Kreźmar: Raj myslow, sonow z łužiskich honow. Basnje.	—.50 hr.
14. Mato Kósyk: Pěsnje. I. žel.	1.00 hr.
15. Mato Kósyk: Pěsnje. II. žel.	1.00 hr.
16. Božena Němcová: Baruška. Powědańčko.	—.50 hr.
17. Adolf Černý: Serbske hobrazki.	—.50 hr.
18. Božena Němcová: Ziwa Bara. Ze žywjeńa pastyrskeho žowća.	—.50 hr.
19. Romuald Domaška: Pokładopylaf. — Le chevalier de saxe. Stawiznišce powědańčov.	1.00 hr.
20. J. Lorenc-Zalčski: Kupa zabytych. Roman serbskeje wsy.	1.00 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: Basnje z młodych lět.	1.00 hr.
22. Božena Němcowa: W hrozě a pód hrodom. Powědańčko.	—.50 hr.

Wjazane zwjazki su 50 pf. dróše.

Znaješe zběrku „Słowanske rothlady“?

Dotal wušło:

1. T. G. Masaryk: Słowjenjo po wójnje.	—.25 hr.
2. J. Bryl-Serbin: Serbski Dom w Budyšinje.	—.50 hr.
3. Józef Páta: Sokolstwo a Słowjanstwo.	—.25 hr.
4. Ota Wićaz: Jan Kollaf.	—.25 hr.
5. Jan Symank: Přinoški k stawu znam serbskeje rěče a literatury.	—.50 hr.
6. Włodź. Změškal: T. G. Masaryk a Łužiscy Serbja.	—.25 hr.
7. Józef Páta: Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po swětowej wójnje. (Z 44 wobrazami.)	—.50 hr.
8. Česław Lěska: Prawa. Krótki prewodnik.	—.25 hr.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow.

Wšě knihi předawa:

Smolerec knihićišćerńja a knihaŕnja, z. dr. z w. r. w Budyšinje we Serbskim Domje.

Přiloha k čisłu 48

SERBSKE NOWINY

Sobotu 25. februara 1933

Njedźelske myslički

Wopyt pśichi wokuje.

Eso klepa. Zalwolam „dale" — ale nichtó ƀo njepokaja, ƀym ƀo pjecja mylił. Wośpjet ƀo klepa — śpěchnje a krućje. Postanu, to bych njewidźomnemu kleparja wujkuschił. Dyrbi tola blišk wokna byś. Wośpjet je klepanje ƀłyschećz — a hižom śhódam, schtó je. Horjeka na wobšutku wokna ƀedźi a pjerje krućje ſ pyjkom do wobmjeta, ſo kuſki jeno tak lećaju. Khěžka je hižo stara a je hižo wjazy króć tajle wopyty mćła. Jeje murje ƀu ƀyłne doſć, ſo może ƀej htódna ƀolma ſwój pyſk nawótśicz. S wokna móźeſch lóſt widźeć, ſ wokkelž pišany hóſcź pokhadźa. Tak śteji stara khěža hižo na 200 lét ſe ſchtomami tam wonka w ſwiźu a ƀolma śćehuje jenoź ſtaru tradiziju. Haj, ƀu pozdźi w ƀwěcze wokoło naš, wo kotrychž ƀo nam ƀwjetscha njesda. Tu dyrbi hakle nĕchtó energiźy do naśichch duri aktlepaś, ſo ƀo ſe wschĕdnoſceje ſbudźimy a na tute potajnſtwa kedźbujeny.

To pśichińdże mi na myśle, hdyž takle pśichi wokuje śteju a ſeleneho kalacźika wobkedźbuju. Wón mje njewidźi a śteju ſnĕrom, ſo njeby mój pohib jeho wuczĕrił. Je mi, kaj bychu ƀo mi wrota wotewri'e, kotrež bĕchu hacź dotal ſawrjene. Je tola pśichezo tołame: tćjich w dźele, maſch ƀwoje ſtaroſceje a mysle ƀu cźi kaj wostudła cźeja. A potom pśichkhadźuje nĕkajki ƀwótkowy poƀot — może ƀyś ƀolma, ale runje tak derje kwĕtka a dźĕćaże ƀmjeće abo wobkuſtazy błyſchećz hwĕſdow, kotrež pśeho pśiſchło pśiſtomy iſkladuja, a tutón poƀot ma jene poƀełstwo. A te rĕka: Njeſabudź, ƀu jenoź dźĕl, ƀu jenoź ſtawćz. Wokoło tebje je nmoho, ſchtoź cźi hakle k ƀiwjenju dopomha. Haj, ƀiwiſch ƀo wot teho, ſchtoź cźi njeſłuſcha. Sſy ſwjetſcha dostawaś.

Jenje njebĕch hiſcheje ƀiwu ƀolmu tak blišk widźał. Tak buch wćipniſchi. To ſaćźu a hižo ƀnohaſche dale, pśiches tróźinjazu tśĕchu k tym tśiom ſtarym dubam. Tam wiſhaſche a pokraćowaſche w ƀwojim dźĕle. Mjes tym bĕ ƀo na naš ſmućźiła a wopytowaſche naš huſćiſcho. Hdyž ju kleparj ƀ'ſchu a ju nad śnĕžom ſlĕtowaćz widźu, potom ćaćźuwam harmoniju ſe ƀwótkom, kiž naš woɔdaiva. Wĕm ſ naſhonjenja, ſo je tute ſaćźuće wulka pomoc, wjehđene ƀiwjenje pśihemóźicź. Pśichede wſchĕm je naſch najećźſchi a najnaɔbnińſchi wſchĕdny nadawk, ƀo ſ cźłowjekami w prawej jednoćze ƀo namakaś, kotrež ƀu wokoło naš a mjes nami ƀiwi. Dokelž ſlóźiś móźu ƀo Bożej ſtwórbje, ale mój bliźichi je cźłowjek.

-ec.

Pola was je nĕkajki muž!

— (Wobraz ſe wšy.) — —

„Pola waš je nĕkajki muž!"

Na to ƀej ƀuƀodźiź hólcźź nĕſchto byś ſda, kiž runje pśhi wrotach śteji a ƀuƀodźiź wuja po pucźu ſe wšy hicź widźi, ſo może jemu to ſ cźopłym ſdźĕlicź.

„Schto chceſch, pjeracho?" wośtanje ƀuƀodźiź wuj khwilku ſlejo a dorećźuje ƀo troſchku ſ nim.

„Budźeſch ƀej wuſchi ſwoſabicź, hdyž ſ nahej hłowu tu ſtejiſch! Ani pjeſła ƀo wobleki njeſły, ty mały pjeracho! Schtoha ſeſe wy tola khupe, wy dźeći! Kak rjenje nóźećze ƀeſtaćź a tnaćź w cźoplej ſiwi! Nó, cźakaj jenoź, twój rjany cźaſ je ſtoro nimo! Jutry khwataja dźeń a ſpĕchnjſcho! Ow jej, ow jej, — mój luby Maćźijo! Hdyž takle ſ tojchku na khribjećze kóźdźićźi dźeń do ſchuſe poćźampaſch! Hdyž budźeſch ſmĕrom ƀedźećź dyrbjećź! A hdyž budu cźi potom ſ kjeſchkom tholowźi mĕrićź! Nimaſch dha ſtracha pśhed ſchulu? Móźeſch hižo nĕſchto lićźićź?"

Ale mały Maćźij na wujowe ƀłowa niczo njeda.

„Pola waš je jedyn muž!"

„Schto? Pola waš je thuda muſch? Nĕ, Maćźijko, ſchto ty tola nowego do ƀwĕta trubiſch. Wy tola ƀanych muſchi nimaćze, hdyž ƀu kóćźi wſchitke ſeźraʼe."

Nĕtko poćźina Maćźijkej wĕźka hłupa byś a tuž ſareji tak wótije hacź móże: „Pola waš je jedyn muž!" Pśchi tym jepre ruźy do bjedrow a ſtlóćźi kohćej ſchtó wĕ kak daloko dopĕdźka a ſkhili pśchi tym horni dźĕl tak daloko napiſheću wujej, ſo dyrbjeſche khĕts prawu nohu ſ drjewjanſom daloko dopĕdźka ſtajićź, ſo njeby balanku ſhubił. Kaž by jemu dyžit rjez: „Sśedśiſch dha ſaƀo na wuſchomaj, ſo to njerofumiſch?!"

Ju wſchak, wuj je ſtónćźnje prawje ſrozumił. „Jedyn muž je pola naƀ?" — „Nó haj —" „Je hižo dołho nuts?" — „Sso wĕ! Tohodła tu ſteju a kedźbuju. Chzu jeho widźećz ſaƀo won hicź."

„Tak, tak! Potajkim jedyn muž je pola naƀ! Mój jejmjerſch nĕ, Maćźijko, ſchto ty tola wſchitko wobkedźbujeſch. Kajki dha ƀo cźi ſdaſche? Bĕ to woƀebny knjes? Abo nĕkajki wſchĕdny wandrowſki? Nó, to tola rĕcź a woćźinjej hubu! Mĕjeſche nathribjetnik? Abo nĕkajku toſchu? Sſy jeho ſnal? Abo bĕ nĕkajki zuſy? Hólcźe, to tola rĕcź!"

Ale ſ njeho njemóźeſche niczo wjazy wudrĕcź. Dźećzi tajle ƀu. Najprjedy rĕcźa bjes ƀojoſće a dowĕrliwoźe, a hdyž ƀo ſ nimi do rĕcźi daſch, nadobo ƀo haŋbuja a je kónz, kaž by ƀo elektriſki prud pſchetorhnył.

„Nó, chzu pohladaćź, ſchtó to je!" ſtónćźi ƀuƀodźiź wuj ƀwoju rośnoſtwu a dźe dale. Maćźijk dha jemu najprjedy kónz hicź a nadobo doſtanje ſaƀo kuraźu a „Haj, toſchu mĕjeſche pod paƀu" ſawola njeƀojaſnje ſa nim.

Lĕdma ſto metrow ma hacź ſ ƀwojemu ſtatkej a khĕžnymu durjam. Schtó jemu takle wſchikko pśche hłowu a mośhy dźe. Pjecja kóźde pjećź metrow nĕſchto thude.

Muź nutska? S aktowej toſchu pod paźu? Khóſ thort, ſchto pak może to ſaƀo byś! S pjenjezami wĕſće nichtó njebudźe. Haj, tak mohło ras byś! Takle ras domoj pśchińćź a nĕchtó tu, kiž bĕ pjecja dźeſaćź ako ſnajmjeńſcha pjećź tyſaź hrimnow na blido naſadźał! Tak dyrbjało ras na ƀwĕcze byś! Schtóha dale budźe, wĕſće nĕkajki „generalny ſaſtupjeŕ!" Saƀo nĕkajka nowina ſe ſawĕſćenjom ſkotu, ſ kotrejž ƀu nmoſhi ƀo jſebali. Sſnadź nĕkajku butrowu maſchinu ſkaſaćź abo juchowy ƀud ſ tym abo druhim patentom. Nĕkajki wulkokwanjſki apparat abo cźajowa kura ſa dźeſaćź abo dwaŋcźi hrimnow! Abo nĕkajki wikowaś ſ wokna ƀnymi ſawĕſchkami abo ſa powjeſchenje wobraſow abo nĕſchto druhe!

Nadobo bźi jemu łódźymuje po khribjećze! Pśchi „Serbſkej gryſchće" ſteješche mjenujzy auto. Khóſ draćź, to tola dawkowy akſekitor njebudźe?! Tajſale kotwótnoſcź! Schto wo to! Njech je! Dźeńſnjiſchi dźeń hižo to dawno ƀana haŋba wjazy njeje. Njeſłyſchu pśchi, ke kotrejmuž bĕrź pśchińdźe a njebudu pokledni. Jenoź mĕrnu krej, hdyž nuts pśchińdu a je tam wopraſodźe, budu na njeho kedźbowaćź! Jenoź mĕrnu krej! Nij, ſo njetrjebawſchi roſhoricź a hrubу byś! A jeli cźi temperament wopraſodźe pśchemóźe, potom ƀo bojebla nij jeho pśchimaćź! To tej ƀaneho ſmyſła mĕło njeby, tón muź ƀej nicźo pśches to njemóźe, toho tola ſudnitwo pócźele.

Cźoze hižo ſ khĕžnymi durjemi nuts. Tola nĕ, runje nij! Budu ƀej wĕźku hinak ſawjeſeć. Njepóźdu nuts! Tamle do hródże tak dołho późdu a khwilku docźakam. Potom ƀo pokaże, ſchtó to je, kiž won pſchińdźe.

Hdyž tej to, to runje bĕrź byś njetrjebawſchi roſhoricź a hrubу byś! A jeli cźi temperament wopraſodźe pśchemóźe, potom ƀo bojebla nij jeho pśchimaćź! To tej ƀaneho ſmyſła mĕło njeby, tón muź ƀej nicźo pśches to njemóźe, toho tola ſudnitwo pócźele.

Cźoze hižo ſ khĕžnymi durjemi nuts. Tola nĕ, runje nij! Budu ƀej wĕźku hinak ſawjeſeć. Njepóźdu nuts! Tamle do hródże tak dołho późdu a khwilku docźakam. Potom ƀo pokaże, ſchtó to je, kiž won pſchińdźe.

Wjesele karnevalske žiwjenje w Nizzy.

Hobrske „zbožowe hwězdy" motaju so po dróhach rjaneho města při francowskej Rivierje. Čim bliže přińdźe póstniska wutora, čim wjeselše bywa póstniske žiwjenje w južnofrancowskich a italskich městach. Tam fašing woznamjenja swjedźeń, kiž tydźenje traje, a kotrehož kuźa so nichtó njemóže zminyć.

Měrćin Nowak-Njechoruński:

Z Bratisławy do Krakowa!

3] (Pokračowanje.)

Bratisławske wšelćizny. — Wo njewušnej zahrodźe mojeho přećela.

Nazajtra běše njehańbićiwje rjany a słónčny dźeń. Dundach ze swojim přećelom po měsće. Na hrodže běchmoj a hladachmoj na sćěborny Dunaj, kiž so jenoź tak zyboleše a frinkoleše pod słóncom, hladachmoj dale k połdnju na předměsto Petrżalku a na wobšěrny měšćanski park, kiž hišće tak rjenje zelene běše, zo bě to hotowy wusměch a hanjenje měsaca winowca ...

Stupichmoj dele k brjohej a so tam na ławku sydnychmoj. Słónco smaleše na nahle stroniny, na běłe domčki a wukuzła wobraz słónčneho juha. Zdaše so mi, zo sym w Spliće, w Dubrowniku abo druhim měšće nad Jadrawom.

Potom dundachmoj po brjozy, pod zelenymi štomami, do kotrychž liśa bě lědy so kradnyło tu a tam žołte łopješko. Tu bě hišće lěco, lěco srjedź winowca. Kujeźnički khodźachu w lětnich sukničkach a dźěći so wobrěwachu wo słónco.

Na rěcy při brjozy spodźiwny parnik leżeše. Na jeho lubi bě wšo połne běłych stólcow a blidow. A mój přećel mi powěda stawizny tutoho parnika. Přewobrany kofejownik bě jón kupił, zo by jón přestworil do rěčneje kofejownje. A dokelž ta wódna kofejownja běše w rěcy, zapowě so kofejownik płačić dawk, dokelž rěka Dunaj je tola mjezynarodna a ta kofejownja potajkim wjacy na češkosłowakskej zemi, abo prajmy lěpje wodźe njesteješe. Wyšnosće běchu najprjedy překwapjene wot tajkeje khrobłosće, ale hórzy namakachu wupuć. Wozjewichu kofejownikej, zo k móścikej na łódź postaja strażnika a cłownika, kiž mataj přepruhować pasy a zmachi hosćow a zo nikoho bjez pasa na łódź njepušća. Tajke wobćežowanje pak by tola hośći khětro wottrašiło a tuž zbity kofejownik so podda a statej a městu zasy swoje dawki płaćeše. Haj haj, wyšnosće su wiselne, hdyž so jedna wo to dawki wudrěwać.

Připołdnju je přećel mi pokazał zahrodu. Wón je mjenujcy tajki zažrany zahrodkař. Dokelž je wumělc, je wězo po możnosći njepraktiski a jenoź njewušny čapor plahuje, kaž kwětki a kwětkowe kerki. Serbska burowka by tu podarmo pytała solotej, kórki, kał abo bobliny. Ale mój přećel swoju zahrodu jara lubuje a přeco wot swojich dundanjow žadne dźi wje rostliny do njeje nosy. Wězo je ta zahroda, kaž so słuša, njeporjadna a tohodła jara podobna na žiwu njeskaženu přirodu, potajkim też rjana.

Před domčkom ma přećel wulki mandlowc a tak smój tam mandle zběraloj. Potom smój na trawniku ležo so wo słónco wobrěwałoj — srjedź winowca! Přećel nowiny čitaše a mi předčita powěsć z Łužicy, jara zrudnu powěsć. Wumrěł bě wóte naroda a jeho najhorliwiši prócowař, prof. Arnošt Muka.

*

Trochu stawiznowe wuchy na Petrżalskej ławcy. — Dwaj błaznaj so wudźerataj na zelene njehjo.

Popołdnju sej wulećichmoj do Petrżalki. Petrżalka bě njedawno hišće lědma wjes, ale tukhwilu so ruče rozwiwa a ma hižo 14 000 wobydlerjow. Leżownosće su tu tuńše a tuž Bratisławjenjo so tu zasydluja. Petrżalka je też sławna a wuznamna z tym, zo je to jenička češkosłowakska gmejna na połdnju rěki Dunaja. Tu njedaloko so zetkuja češkosłowakska, rakuska a wuherska hranica ...

Překhodźowachmoj so z přećelom po brjohach rěki Dunaja pod prastarymi hobrskimi topołami. A skónčnje so synychmoj na jenu z tych mnohich ławkow, kiž nětko wodnjo hišće njeběchu wobsadźene. Před nami klukotachu žołmy wulkoreki Dunaja a za njej twarjenja města Bratisławy so kopjachu, dóniž swój wjerśk njedocpichu w hlidojtych rozwalinach hrodu.

Mój přećel Jaroslaw Wotruba je jara wšostronski. To rěka jenostronski je jenoź we wumělstwje, hdyž moluje jenoź krajinu a to wosebje rady bukl w nazymje a podnaležu. Hewak pak ma wšelake druhe kmanosće. Je nie jenoź zahorjeny zahrodkař, ale też dosć wobhonjeny stawiznař, kiž stajnje rady wuwaluje swoje historiske wědomosće. A tak tu na ławcy sedźo mi też hnydom rozkładźe zańdźenosć města Bratisławy. Powědaše mi wo starych Romjanach, kiž mějachu tu lětnu štyrnateje a pjatnateje legije. Po Romjanach su tu wokoło brudźili Goća, Hunojo a Awarojo a skónčnje so też sem dobywachu Słowjenjo. Wot češkeho krala Břetisława dósta město też swoje mjeno. Słowjenjo tu dołho njeběchu swobodni, přiwalichu so Madźarojo a knježachu skónčnje Habsburčenjo. Dołhi čas bě Bratisława sydło a krónowanske město wuherskich kralow. Je so tu krónowało 11 kralow a 8 kralownow. Reformacija namaka tu w Bratisławje dosć dobreje pódy, tola přećiwna reformacija nimale wšo zasy zniči.

Přećel mi hišće powěda wo podawkach po přewróće, hdyž češcy a słowakscy swobodnicy so tu młóćachu z wuherskimi hołšewikami, kotrymž so zasy chcyše słowakskeje Bratisławy. Město pak wosta słowjanske a słowakske a je dźensa słowakska stolica. Přidy bě drje też srjedźišćo słowakskeho kulturneho hibanja, ale tutón nadawk je pozdźišo potom přewzał Turčanski Swjaty Martin. W Bratisławje je drje dźensa hišće sylna němska a słaba wuherska mjeńšina, tola słowjanski žiwjoł dale přiběra, zo hórzy drje też dóstanje absolutnu přewahu.

Po tym, zo bě mój přećel mje kormił z njezbytnymi stawizniskimi wědomosćemi, kiž su trěbne k lěp-

njebudźe, hač swoje skakanske kwiśk saso do saka tykowej a wotenčej. Dokelž Wórscha niczo njepodpišha, to žyn ji na wutrobu położił. Khiba je někajki druhi wołčepjer? Ničo njewadźi. Je hijo prawje, kaj čini. Tak móže wona snajnjerišcha rjec, muž tu njeje, a tak dyrbi pomaku saso žiwjej pucj hicj.

Khóšt jene wjetšo, tu sleji w hródži a kedźonje, schtó ſ thěžnych durí pichinđže. Wó dha, schtó žo w tu khwilu nutřka zofa? Hač snadź luba Wórscha njes tym do najwjetšich kwiksczow pschichła njeje? A cźelcze kwche tej tak dołho w hródži! Ach, wona hijo žo tajkeho hłepja dowobara! Ničo, ničo! Tola, jedyn muž je nutska a tuj dyrbju słónczinje nuts a pohladacź, schtóha móže to takle byez! Njeby-li wérno by'o, njemohł žuškodźiż Macźijt tajke něschto rjez. Dyž jei, tamle pschcze hischcze sleji pschi wrotach a kedźonje!

Handrij nuts pschinidźo, njemóže žo žuměchow dsjerzecź.

Wopraudźe je tu jedyn muž a tola saso nij! Knjezna Paschkez je, dźowka pschedsteicijerja Zitneho domu. Dźenża je krjeza. Je po butru pschichła. Nětko w synje je twjerda a tuž je ſ aktowej tschku pschischła.

Dźenża je w žowtym skiowym wobleku, tohodła na nuzźkeho motana.

„Nó, zyla sstuwa žo žuđje, hdyž Handrij žowoje myslicźi wossewi, kotrej Wchu jemu psches hlowu schle!

Wbohi hólcź! Zyły cźaš tam sleji, cźaka a dyrkoze.

Skónczinje!

„Schto dha sły žuškodźiż wuzej prajit, malý bachuńko?" šmeje žo Paschkez knjezna. „Jedyn muž je dyrbjał byez? Njesmajesch dha nje dźenża?"

Khóšt tkort, někto žo sacźeńwjeui pschc zyle wobliczo! Dny dołho dże žuškodźiż wujez ſ pucźa, tak jara žo haněuje. Někotre dźeći tajke žur. .

Nadźijomnje tuta najnowša amerikanska blaznosć w módze też do Němskeje njepřiúdże!

Amerikanska *manekin* (**předstajeŕka módy**) we mužacych khołowach a **smokingowej jacy**. Tuta móda so we Zjednoćenych statach **přeco bóle** rozšerja. **Jena z najwjetšich** spěchowarkow tuteje módy je **němska** filmowa hrajeŕka **Marlena Dietrichec**, kiž je hižo **někotre** lěta w Hollywood žiwa.

Semu přeeyrowanju dóstatych začišćow, dundachmoj dale.

Kaž hižo pisach, sa pola Petrźalka při rěcy wobšerne lěsy, kiž z njeprawom so mjenuja „Měšćanski park." Pod parkom zrozumju přecy něšto dźělaneho. přihotowaneho, prajmy khroble kusk skepsaneje přirody, w kotrejž je člowjek dopokazał, zo pornjo stworićelej je njekmany kepsaŕ. Bratislawski park we Petrźalcy pak je zasy wodźiwił, tak zo je to krasny kus Božeje přirody, kiz moleŕja wokrjewjuje a pienje z *wulkotnymi* wobrazami. A za mojcho přeċela, krajinaŕskeho moleŕja Wotrubu, je tutón lěs hrć tak rjec dójka, kiž jeho ćěši a žiwi.

Dźensa bě tež runje njechańbiċiwje krasny wječerk. Stejachmoj nad ćichim promjenjom rěki, kiž bě zaćěmjenje z hłubokim khłódkom stomow a so wudźerachmoj na tón krasny wobraz. Wosebje pak na njebjo. Bože, što tola na tajkim njebju wšo widźeć je, wosebje wječor a rano. Telko barbow. Wšě możne žołte, oranžojte, čerwjene, fijałkojte a módre barby. Dyrbiš wuznać, zo pornjo tajkim njebjeskim barbam su naše moleŕske barby hnój a błóto. Najprjedy so njebjesa złoćachu, potom so čerwjenjachu. Fijałkojte zaslje a łódze płuwachu po różowym njebjeskim morju. A dźeleka we wodźe stadło hus różojte čary brózdźi po čmowozelenym sćinju. Ale to hišće njebě to najrjeńše, to hakle přińdże po tym čerwjenjenju, hdyž cyle njebjo so počahny z nježnozelenym sławjerjom, kiž mjenje barbu zrawjaccho pšeńcznaka. Tak nětko tu stejachmoj mój dwaj barbowaj blaznaj a so wudźerachmoj do zelenych njebjes, srěbrachmoj, haj słapachmoj tutu njebjesku zeleninu do so... Tehdy je drje někotryžkuli pócźiwy měšćan nimo ducy z hłowu wił nad wrótnym počinanjom tejju dwoju blaznow, kiž njemóžachu woči wuwalitaj na njebjo, hdźež scyła ničo, ale też ničo widźeć njeje, ani lětadło abo swětłowa reklama...

(Přichodnje dale).

Wulka pusćina Sahara mrěje

Kulturne polypty so njeporadźa. — Woda w oasach (płódne łupy) so zhubuje.

W Kairje, w malym rózku 1933.

Njeje hišće dołho, so zpły swět swoje wocźi na wulkotny projekt, njeńmérnu pusćinu Saharu płódnu sćinicź, složowasche. Ssewjernoafrikanska pusćina, kiž ma we swojej rozmérje 9 miljonow kóńnych kilometrow, dyrbjesche so ſ pomoju cźłowjeczeje ruki a techniskich pschiprawow do hebrjeho kulturneho kraja pschewobroćicź.

Franzowske zoologiske expedizije so pschiprawjachu, kotrej wjazu trócź na pusćinstich automobilach Saharu pschepreċźichu. Nadawk expedizijow bě, zoologisku hódnotu płódy pschepytacź a wuzhońschicź, hač po pěstojeznym swjećhom

podsemska woda

so namaka. W oasach, tutych płódnych łupkach pusćiny nastajichu wjerćzate majchiny a dźěło so japoczinasche.

Přenje rjeńa wubudźichu nadźiju. Tu a tam nadeńdźechu pod pěstojeznej hlinjanej pódze we hłubokosći 18—20 metrow wódne žily. To zlutkowasche kaž sensazija. Geologojo měnjachu, so tuta podsemska woda ma swoje kuzoły w horach, kotrej pusćinu wobdawaju. Jim so zdasche, so potajne rěki pod pěstojeznej pódu cźeku, dokelž njepośrědnje wušiše njeje leżazu wodu njepschepuschczomna hlinjana póda wodże na swjerch njeda. Na to nasta wulkotny plan, ſ pomozu hobrskich tlumpow

pusćinu Saharu kanalisowaci,

podsemsku wodu hač do najdalschich dźělow pusćiny puschczicź a ju tak do płódneje role a kčejajeje sahrody pschetworicź.

Tuta nadźija je na wěcznje cźaży sniczena. Po dotschich zoologiskich pschepytowanjach so wupokaza, so podsemska woda w pusćinje dale a bóle sapraja. Tuta njeje możno, tutu wodu psches tlumpanje ſ dopołnjenju pusćiny wutrjebacź, haj wobsteji strach, so zebrane cźaży psches poćupowaje wušahnjenje podsemskich wodow po cźaju so dozała zhubja. Dźiwajo na tutón natuiski prozeż, pschecźiwo kotremuž cźłowjek pschi wšěch swojich nastajim poćupuje bjesmócnje napschećzo steji, budźe wulka Sahara pricźny abo podźiśchno we wopraudźitym zmysle hłowa

morwa krajina semje,

kiž ani ja rostliny ani je ſtót a ludźi możnosć ſ jeźiwjenju njeda.

Ssewjernoafrikansku pusćinu je něhdy mozo pschikrywało. Dźensnišche wyšoke runiny Emi-Kusi, Hoggar atd. zhadchu ſ morja jako łupy, kotrej wuwite zwěrinstwo a rostlinstwo mějachu. Snadź zlejesche tehdomnišche wobsdźerstwo tutych wulkich łupow na wyšokim sthodźenku kultury. Tamne powědańcźło wo Atlantiku tomu wotpowěduje.

Tomaku, w běhu mnohich letstyzazow, stupaschi wróco. Pschi tym wobthowa nabyta semja bijsće lětstotki wumělenja za wuwicze organiskeho žiwjenja.

Prozeż wotwodźenja tuteje pusćiny krocźi njepschestawajcy dale. W někotrych oasach dyrbja hijo hacź do

Zemjan a bur.

Bur so raz zemjana woprašaše: „Kuba so to ma, zo je zemjan z knjezom a bur jemu wotrućk?" — „To přińdże z tobo, zo je kóždy zemjan wopłał wóz prutow. Też nje su wučili a při tym mlócili," wotmołwi jemu knjez.

To chcyše bur też być z knjezom. Wón jědźeše do lěsa a sej tam naruba cyły wóz prutow, zwjaza je do waličkow a rozkaza swojej žonje, zo by jeho mlócźiła.

„Sy ty wowrótnił? Što je so tebi stało? Za čo *mam ja mlócźić*?" so žona wopraša.

„Mlóć mje jenož, ja ći to njeskiniš, tak ja će mlóću. Chcu być z knjezom!

To žona zapowědźi z mužom hadrować, muž pak ju hrabny za wł[illegible] tak morskaše, zo wona nětko z hnéwom počźa mlócźić. Tola, hačrunjež wona jeho hóle mlócźeše, [illegible] njebju knježz. Nětk dyrbješe wbohi cyle nałéto ležeć we ložu, doniž njeběchu rany zažite.

We wsy so wokolo powědaše a barej so jara smějachu: „Hlejcie tola starcho slépca, z knjezom chcyše być! Njech so nětko da platać!" Bur so njemóžeše nihdźe wjacy widźeć dać, wšudźe so jemu smějachu. Tak rjekny skónčnje k swojim susedam: „Na, nětko chcu wam klubu być z knjezom!" Tykny sej skórku do waćoka a dźěše won do šěrokeho swěta, zo by pytał swoju knjezowstwo.

Tak wón dźěše a dźěše a přińdże do hłubokeho lěsa, hdźež bě tak ćma, zo so wjacy njewunamaka. A to so bur zabłudźi w tutym lěsu. Swój khléb bě hižo zjedł, běše poł zawutleny a jara mučny. Tola naraz začu jabłukowu wóń. Wón so wobhlada a wuhlada jabłoń z rjanymi, zratymi a wonjatymi jabłukami. Wón sej některe zeščipa a započa jěsć. Jeno jabłuko zjě, potom druhe — wulkotnje to słodźeše! A hdyž bě jědł třeće, pytny, zo jeho čapka na hłowje so pozběhny wysoko. Wón tam masny z ruku — hlej, tři rohi běchu jemu tam narostle. Bur so zastróži a ćěkaše wot teje jabłonje. Ale *z tymi rohami* bu jemu hišće ćežše, wudobyć so z ćmoweho lěsa. Njemóžeše wjacy mocy a padźe na zemju a haćrunjež jeho hłowa jara bolešе, wusny tola bórzy.

Nazajtra wotući a wuhlada nad sobu druhu jabłoń. „Chcu też woptać to jabłuka, njech budźe, štož budźe!" pomysli sej bur. Zjě jabłuko — jedyn róh zwotpadny, zjě druhe — *druhi róh* zwotpadny, zjě třeće — to też třeći róh zwotpadny. We waćoku měješe hišće něšto tamnych jabłukow. Te nětko stykny do kapsy, z dobrymi jabłukami pak waćok pjelnješe. Dołho hišće po lěsu bludźeše, tola skónčnje so wusmjata.

Tak přińdźo naš bur do druheho kralestwa. Běše pak runje swjaty dźeń a *to wón so sydny před* cyrkej, zo by jałmožny prosył. W cyrkwi pak běše kralowa dźowka. Wona začu, zo tu mócnje wonja za jabłukami a pósła swoje služownye, zo bychu tajke kupowałe. Tola wše jabłuka, kiž wone přinjesechu, njeběchu te prawe. Kralowa dźowka so jara rozhněwa, wuńdźe ze cyrkwje a da zapřahnyć. Hdyž pak pola prošerja nimo jědźeše, wonješe hišće mócnišo za jabłukami. Kralowa dźowka so wopraša, komu słuseja tute wonjate jabłuka. To naš bur je jej přinjese a wona da jemu za to złotak. A kralowa dźowka we wozu sedźo započa jěsć jabłuka. Kelkož jabłukow jědźeše, telko jej rohow narosćo a hdyž dojeđže domoj, njemóžeše skoro ani z kryteho woza wulězć.

Zawołachu lěkarjow a ći měnjachu, zo maju so rohi wotpilić. To też spytachu, ale kralowa dźowka jara reješe. Što nětko? Kral da wozjewić: štó zamóže jeho dźowku wulěkować, tón budźe radnik. To so naš bur zamołwi. Lěkarjo drje křiwje na njeho hladachu, tola kral jim rozkaza, zo bychu so wotsalili.

Bur da připrawić kupjel a kralowsku dźowku do njeje sadźi. Hdyž pak so tola jej wostudźi, da jej jěsć tych jabłukow. Wona zjě jabłuko — jedyn róh zwotpadny a tak so zhubi jedyn *róh za druhim*. Hdyž lěkarjo to widźachu, cheychu ćěkać, tola kral da jich popadnyć a wobjesnyć. Bur pak bu radnik a kral cheyše jemu też dać swoju dźowku za žonu, bur pak rjekny, zo ma hižo žonu.

Tak bur bě derje žiwy w tym kralowstwje, potom pak so wuswobodźi a domoj pućowaše po žonu. Wzo jeho nichtó wjacy doma njepózna. Ale cyla wjes so potom zběža, zo bychu widźeli knjeza, kiž bě wóz prutow woptał. Potom wza swoju žonu a dojeđže z njej wróco do swojeho kralowstwa a je tam dźensa hišće žiwy jako knjez.

Ruska bajka.

Sanje.

Sanje, sanje,
Sydń so na nje!
Po sněžy jězdź z wětřikom.
Njepřijědź pak pozdźe dom!
Sanje, sanje,
Sydń so na nje!

Sanje, sanje,
Sydń so na nje!
Z nimi pak so njepowróć,
Cźły dom so z nimi wróć,
Sanje, sanje,
Sydń so na nje! M. N.

Wulět.

Štwórtk, 16. maleho rózka dźěchmy z našim wučerjom Briknarjom do Budyšina. Tam bě jedyn film wo wójnje. Dokelž bě to zynkofilm, bě wšo słyšeć, kak kanony łuskachu a kaž ći ludźo powědachu. To njebě žane wjesole přihladowanje. Druhdy kanóny tak mócnje łuskachu, zo móhł sej wuši zadźerżeć. Bě zrudne, hdyž te granaty rozbuchnychu a ludźi trjechichu. Cyle wsy a města běchu zničene a ludźo běchu ćěkali. Cłowjek hišće jenož murje tych potřělanych khěžow widźeše.

Hdyž běše kónc, dźěchmy zasy won a domoj. Duchy po puću so druhdy też wobsunychmy. Potom běchmy cyle běle, hdyž stanychmy. Naš wučeŕ nam potom powědaše, što maju te kwěžki na sebi. Kóždy kwěžka měješe mjeno. Sydom hromadźe běchu wulki wóz... Pola Zrěšina a Torońcy běchu wulke wóje Hdyž domoj přińdźech, podach so bórzy k mórej.

Pawoł Soka z Brězowa.

Lube dźěći!

Sokec Pawoł je nam wopisał wulět do města hdźež je był ze šulu na wójnskim zynkofilmje „Drjewjane kříže". Wuj Měrćin je tutón film też hladał. Haj, luby Pawle, wójna je jara, jara *zrudna*. Dołho dał, zo tak bórzy žanu wjacy njeznjemjemy. Wójna ludźom ničo dobreho njepřinjese, ale jenož zleho.

Wutrobny postrow.

Wuj Měrćin.

400 metrow hłubiny wjerzjecy. Cžasy njeje potajtim jara spakjeny, so budu poslědni cžłowjekoju morwu krajinu wopuscžcžicy dyrbjeć. Wšo njehodži so dalsche wuwicže naschoje zivilisazije do cžasa pschewidžeć. Ssnadź so poldžichim generazijam poradźi, wulku puscžinu wopsědnicy.

Evangelska cyrkej a naš čas

„Swobodna dźěłacerska słužba" je nětkole hežko a sama mój. Wjele žu ſ njej hižo dožyli, wjele chzedża njej hischcže dożyć. A Evangelska zyrkej je tu wschitkim sprjedża sobu, haj sobu w prědu.

Nij jeno, so wona zyke wójsko pomotnikow a pomocznikow na polu tutoho porschichtownoho dźěła sczele, wona ſ sama wot so srjadowała tak nětkotru zwobodnu dźěłacerju słužbu we wosebitych lěhwach. Hladajo na kónz 1932 wubladach scžehowazy wobras:

Evangelska zyrkej ma 550 lěhwow sa tutu ſ'užbu a w nich wjaz hacž 19 000 muſitich a ſónskich. Najwjazy ma Němska krajina! Mjenujzy 89 lěhwow ſ 2010 muſitkimi a 331 ſónskimi. W Sakſkej bě jich kónz léta 1932 lěhwow sa muſitich ſ 562 dźěłacerjemi a 15 lěhwow sanke ſ 376 dźěłacerkami.

Skhed něschto cžasom je so w Lubiju sa muſitku mlosczinu ſ podobnym dźěłom sapoczało.

Cyrkwinske powěsče

Njedźela Estomihi, 26. mał. rožka 1933.

Předowanski tekst: Luk. 18, 31—43.

W Pětrowskej cyrkwi rano 1/2 8 hodź. farař Große předuje (cyrkw. hudźba), připołdnju w 12 hodź. farař Berg předuje. Pop. 1/2 6 hodź. ma farař Berg spowědź a Boże wotkazanje.

W Marijnej-Maréinej cyrkwi dop. w 9 hodź. farař Berg předuje. Pop. w 3 hodź. ma farař Große kšcenja, wječor w 6 hodź. ma farař Siegemund misijonske kemšenje.

Krajna zběrka za wukubłanje młodźiny.

Póndźelu pop. w 5 hodź. změje farař Schneider biblisku nutrnosć w jódźeńi nadšule. — Wutoru pop. 3/4 3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelske. — Wutoru wječor we 8 hodź. je bibliska nutrnosć w towařšowni na Hornčerskej hasy. — Srjedu wječor we 8 hodź. změje farař Berg bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Stwórtk wječor we 8 h. ma farař Große a Siegemund přihotowanje na kemšenje w evang. młodźinowni na Hrodowskej cy. 6. — Pjatk pop. w 4 hodź. zeńdże so Gustav-Adolfske towařstwo w Societät.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Němarskej hasy 19: Srjedu pop. wot 5—7 hodź. hrajna syła, srjedu wječor 1/2 9 hodź. młodostny wječor wotrjad.

Wumrěli: 12. febr. Marja Urbanowa rodź. Haasec, dźelska wojnarja z Hrodźišća, 32 l. 5 m. (wumrěła, přewjezena do Hrodźišća). — 16. Marta Frieda Josefina rodź. Strehlic, mandź. bětnaja, 39 l. 4 m. — 17. Gustava Adolfa Mikana, dźěłaćerja z Hrodźišća, morwonarodźena dźowka. — 19. Arnošt Wilh. Kopp, pokładnik nalutowarnje na wotp., 84 l. — 20. August August, hosćenćař, 56 l. 7 m. — Gustav Emil Menschner, skałań z Häslicha, 60 l. 4 m. (wumrěł tu, přewjezeny do Häslicha). — 21. Maks Adolf Pinl, skałań z Rozwodec, 51 l. 2 m. (wumrěł tu, přewjezeny do Rozwodec). — Marja Klara zwud. Křižanowa rodź. Marxec, privata, 81 l. 3 m. (wumrěła w Zubornicy, pohrjebana na Tuchorju).

Z Hornjeho Wujezda.

Pop. w 9 hodź. němske předowanje, 1/2 11 hodź. serbske rozrěčowanje. — Srjedu 1/2 8 hodź. biblijska hodźina. — Pjatk towařstwo młodych holcow.

Z Khwaćic.

Pop. 1/2 9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje.

Z Wojerec.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, duchowny Unger, dop. w 9 hodź. němske kemšenje, sup. Köhler, 1/2 11 hodź. serbske kemšenje ze spowědźu, duchowny Nowak, přip. w 12 hodź. serbske křćenja, duchowny Nowak. Pop. w 2 hodź. němske křćenja, duchowny Unger.

Protyka dawkowych termijow

na měsaz měrz 1933.

Sapłaćeć ma so finanzneniu hamtej:

6. měrza: Dawkowy wotcžah wot dźěłacerjeſeje mjezy, pschinjaſ k mjenowanu dawkej njeſezenjenych dźěłoberjerjow, ponož ja njeſaſužerjow ja sdy, kiž su so w cžasu wot 16. hacž do kónza februara 1933 wuplaćili.

10. měrza: Burſowy wobrotny dawk.

10. měrza: Pschipowědźenje a napłaćenje wobrotneho dawka na měsaz februar 1933 cžłankarſi cžas hacž do 17. 3. 1933).

10. měrza: Napłaćenje dokhodneho dawka ja wschitkich płacžerjow dokhodneho dawka.

10. měrza: Napłaćenje towaršſowneho dawka (Körperschaftsteuer).

15. měrza: Napłaćenje pschemyſlowneho dawka.

20. měrza: Dawkowy wotcžah wot dźěłacerjeſeje mjezy, pschinjaſ k mjenowanu dawkej njeſezenjenych dźěłoberjerjow, ponož ja njeſaſužerjow ja mjezy, kiž su so w cžasu wot 1. hacž 15. měrza 1933 wuplaćili.

Kospodarski rozhlad

Sobotu 25. małeho rožka **1933.**

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,203	100 dźak złotych	47,275
1 jendźelski punt	14 35	100 čěskosł. krónow	12,485
100 šwajc. frankow	82.02	100 franc. frankow	16,60

Burzy su trochu lanjerjane. Cžasy so jim njeſwobodźaja. Na amerikanſkich burſach so kurzy ſeſłabjowachu. Wójnſke schmjatowizy mjes Japanſku a Chinesku su je dalſchej pschicžinu so we wuwiwanju lanjeſwacž. Kurzy centowych a dołżnych liſcž new tehorunja sdaha popuſkcžowachu. Steſtimy w połnej wólbnej bdźeńzy, połnesho njeměra. Njemér njehowi ſenje wobtkhodcz a wobkhadcz. Wobrot wośta na burſach teſ wokera jara ſmadny. Nowiſcha złowa politika rosſiwezu hospodářſtwa hacž dotal tak prawje njetuje. Pschinjeſe dete tej abo tamnej wotnožzy najſcheho hospodářſtwa deje nakhwilnje łepſchiny, niž pak ſhromadnoſcži. Wschelakim nowym wukasam maja so po nječim wſchelake ſchkropawołze wotwótſcž, hdyž je mózno ſajnje pschewidźeć, hdże ma so lapſchimnycz a porjedźeć.

Produktowe wiki jewjachu wežera ſajo jara krutu ras. Postajenja wyſchnoſcže su pschinjeſke do rjadow ratarjow nadźiju na wunoſchliwſche płacžiny. Mjeny a wikowarjo su tukemu měnjenju podwoluja. Wocžakuju, ſ wyſchnoſcžu mowmi postajenjent ſtne płacžiny dale ſejzera, domoż niebě pſche wulki. Mjeny a wikowarjo jenož najnuſniſniche kupowachu a do powyſchenych płacžinow jenož njerady ſwolichi. W Barlinje poſtupichu pornjo ſchwórtkej pſchenża a rožka wo 5 pf., jeczmjeń a wowſ wo 10 pf., wſcho w holowym jornje. Na Drježdżańſkich wikach poſtupichu pornjo pónđźelſt pſchenża, jeczmjeń a wowſ wo 15 pf., rožka wo 10 pf.

Wežera płacžeſke w Barlinje zentnać

pſchenży: 9,90—10 (9,80—9,90) hr., rožki: 7,70 hacž 7,90 (7,75—7,85) hr., jeczmjenja, naſtetnjeho: 8,60 hacž 9 (8,25—8,75) hr., najmjnſcheho: 8,15—8,55 (7,90 hacž 8,20) hr., wowża: 6,25—6,40 (5,90—6,05) hr.,

w termijnowym wobchodowanju:

pſchenży, ja měrz: 10,70—10,72½ (10,55—10,58¾) hr., ja meju: 10,80—10,82½ (10,70—10,67½) hr.,

rožki, ja měrz: 8,50—8,51¼ (8,47½—8,52½) hr., ja meju: 8,60 (8,60—8,65) hr.,

wowża, ja měrz: 6,72½ (6,50—6,65) hr., ja meju: 6,93¾ (6,66¼—6,68¾) hr.,

w Drježdżanach:

pſchenży: 9,90—10,15 (9,70—9 95) hr., rožki: 7,85 hacž 8,10 (7,75—8) hr., jeczmjenja, naſtetnjeho: 8,75 hacž 9,25 (8,50—9,10) hr., najmjnſcheho: 7,90—8,50 (7,65—8,25) hr., wowża: 6,10—6,35 (5,85—6,10) hriwnow.

Płacžiny w punktach su płacžiny tydźenſkich wikow. Hdyž pak žane najpomjenjene njeſu, ſo njepſchemjenjeja.

Wiki ſchtwórtk w Sdorjezu.

Pſchenża płacžeſche, ſtabſcha 8,40—8,90 (8,20—8,70) hr., cžeſcha 9,20—9.40 (9—9,20) hr., rožka, ſtabſcha 7,10 (7) hr., cžeſcha 7,30—7,50 (7,20—7,40) hr., naſtetni jeczmjeń 7,10—7,60 (7—7,50) hr., wowż 5,30—5,80 (5—5,50) hr. Butra 2—2,60 (2—2,40) hr., jeja 9—11 (9—12) pj.

Płacžiny w punktach su płacžiny tydźenſkich wikow. Hdyž pak žane najpomjenjene njeſu, ſo njepſchemjenjeja.

Wiki ſandżena ſrjedu w Halſchtrowje.

Pſchenża 9—9,30 (9—9,10) hr., rožka 7,20—7,30 (7—7,20) hr., jeczmjeń, naſtetni 8,25—8,75 (8—8,50) hr., najmjnſki 7,40—7,60 hr., wowż 5,50—5,80 (5,50 hacž 5,70) hr., běrny 2—2,50 hr., ſyno 2—2,25 hr., ſłoma, ſ ſaſſanju 1—1,20 (1,20—1,40) hr., ſłónа 1,20 hacž 1,40 (1,40—1,80) hr., we wotkłepaſi 1,80—2 hr., buttra 60—65 pj., jeja 10—11 pj., twaroh 20 pj., běrny 3 pj. — Proſata 12—17 (8—15) hr., běhaſi 25—35 (20 hacž 30) hr.

Płacžiny w punktach su płacžiny tydźenſkich wikow. Hdyž pak žane najpomjenjene njeſu, ſo njepſchemjenjeja.

Hamtſke a ſudniſke powěſče.

Pſcheſadowanja:

Wutoru 28. februara 1933

w Cžornym Kjołmju w Fiedlerez hoſcženzu, dop. w 11 hodź.: Jałojża;

w Prajezach w hoſcženzu, pſchiw. w 1 hodź.: Radło a gramofon.

Tſtérnja w Muſkowje ſ nětkże 9 jutrami ſelowniſcže, ſłuſcha Korli Kynaſtej w Muſkowje. Pſcheſadźowanje budże ſchtwórtk 27. 4. 33, dop. w 10 hodź. na hudniſnje w Muſkowje, ſtwa cžo. 16.

Płacžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo so tuni abo tonu kg newak 10 ze

Płacžiny po złotej hriwnje

	21. 2.	23. 2.		21. 2.	23. 2.
Pšenica	108,2-0	107 0	ſyno	12,5-14,5	12,0-14,5
rožka	154-156	123-125	rožka	13,5-15,5	13,5-15,5
ječmjeń, nat.	—	—	ječmjeń, nat.	8,5-10,0	8,5-10,0
jeſmjeń	172-180	170-178	ſoſte łupiny	11,5-12,7	11,5-12,7
wowż	125-128	121-124	ſoradella	17,0-21,0	17,5-21,0
kukurica	—	—	raps, wosuſe	—	—
pšeńć muka	23,5-27,	23,2-26,5	lany wosuſe	19,70	1 7,
rżana muka	2 7-22,7	20,5-22,3	ſuch. truhanſ	8,60	8,60
pš. wotruby	8,60 8,8	8,50 8 7	ſuch. truhanſ (n rnj. kruhe)	—	—
rżane „	8,70-9,0	8,7-9,00	ſyno, 50 kg	1,75-2,1	1,80-2,15
raps	—	—	rżana ſłoma	0,65-0,7	0,6 -0,8
hróch Viktor	21,0-24 0	21,0-24,(	owſeńć, „	0,40-0,50	0,45-0,55
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,40-0, 0	0,45 0,55
pjeſuški	12,c-13,8	12,C-13,8	bjeła „	0,4 -0,50	,45-0,55

Płacžiny rěznego ſkotu na Barlinskich ſkótnych wikach.

24. februara 1933 Płacžiny po centn. a zł hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja

Woły: 416	
Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſche rěznoje hódnoſcže hač do 8 lět	—
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	21-31
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	26 28
Mjenje picowane wóſch ſtarobow	22 25
Bykowe: 612.	
Połnomjaſne, wurośćene, najwjetſche rěznoje hódnoſcže	28-2
Połnomjaſne, młódſe	27
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe	25
Spatne	24
Jałowcy a krowy: 1168	
Połnomjaſne, wukormjene krowy najwjetſche rěznoje hódnoſcže	2 26
Połnomjaſne wukormjene jałojcy najwjetſche rěznoje hódnoſcže hač do 7 lět	21 24
Starſe wukormjene krowy a derje wuwite młódſe krowy a jałojcy	17 20
Derje picowane krowy a mjenje picowane jałojcy	12 16
Mjenje a ſpatnje picowane	—
Cželata: 1561	
Najlěpše wukormjene (2. druſ.)	39
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 3.)	26 38
Spatne (4.)	18 26
Wowcy: 4482	
Młódſe a ſtarſe wukormjene (1. družina	35—36
Starſe wukormjene (2.)	33—34
Mjenje wukormjene (Márzschafe) (3.	25—27
Swinje 8633	
Połnomjaſne, wosobitych rasow a jich kśiżenjow hač do 1½ lět ſtare	41
Wukormjene	40
Mjaſne	38—40
Spatne	35—37
Rancy a kundroay	36—38

Drježdżańska burza (24. 2.)

Pšenica 76 kg	198 203	běrnjace kružki	11,70-15,00
rožka, 70 kg	157-162	pšeńć. wotruby	8,70 9,00
nalětni jeczmjeń	175-185	rżane wotruby	8,10 9,40
nazymsk jeczmjeń	—	pšeńćna muka	37,50-39,50
wows	122-127	rżana muka	24,50-25,50
čerwjeny dźećel	100-110	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)		hróch	—
ſuche truh.	8,20 8 40	cokrowe truh.	—

Drobnowikowanske płacžiny w Budyſinje

25. februara 1933 po hamtſkim postajenju

Wſe płacžiny ſo po złotej hriwnje zrozymja

Twora		najnišſe płacžiny hr	najwyſe płacžiny hr
Howjaze mjaſo z koſcžemi	1 kg	1,30	1 80
Celace mjaſo	1 „	1,40	1,80
Skopjace mjaſo	1 „	1,60	2,00
Swinjace mjaſo	1 „	1,30	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	1,60	2,00
Pšeńćna muka	1 „	0,40	0,56
Rżana muka	1 „	0,34	0 36
Khlěb	1 „	0,22½	0,25
Jědźne běrny, nowe	1 „	0,07	0,09
Rajs	1 „	0,32	0,90
Hróch	1 „	0 40	0,8
Soki	1 „	0,40	1,00
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,00	1,10
Sušeny połć	1 „	1,60	2,00
Dobre mloko	1 lt.	0,22	0,24
Jědźna butca	1 kg	2,20	2,40
Jeja	štuka	0,08	0,10
Jědźne buny	1 kg	0 32	0,48
Cokor drobny	1 „	—	0,76
Petrolej	1 „	—	0,44
Kamjeńtne wuhle (domj. tepj.)	1 ctr	—	1 90
Brunicowe briketty	1 „	—	1,20

Wiče płacžiny w Budyſinje.

23. februara 1933

Wſe płacžiny ſo po złotej hriwnje zrozymja

Najlěpše twory ſo hišće wyſše płaća.

Předmjet		najnišſa płacžizna	najwyſa płacžizna
Pšenica,	50 kilo	9.25	9,70
Rožka	50 „	7.4	7.8
Ječmjeń	50 „	8,0	8.50
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	5.80	6.10
„ nowy	50 „	—	—
Běrny (we wulkowikowanju) (Wuwožna twora dróžsa)	50 „	1.80	1.90
Syno	50 „	2,00	2.20
Słoma z maš. młóć. pras.	50 „	0.70	0.90
„ „ „ k zasł.	50 „	1.3	1.60
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńćna muka 60%	50 „	—	17.00
Rżana muka 60%	50 „	—	12.75
Pšeńćne wotruby	50 „	—	5.20
Rżane wotruby	50 „	—	5.20
Butra	1 „	2.20	2.40
Jeja	1 štk.	0.08	0.10
Husy	punt	—	—
Prosata 576 štuk	1 štk	9.00	16.0

Prosate wiki běchu snadne.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyſinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyſinje. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyſinje.

Hłowna zhromadźizna jednoty Sokoł w Budyšinje

Štwórtk wječor w 9 hodź. wotmě zakładna jednota Serbskeho Sokoła, jednota Budyšin, wo swojim towaršnym runje hosćenca Gambrinus swoju porjadnu hłownu zhromadźiznu, kiž br. starosta Lorenc wotewri z postrowjacym „Nazdar!“ a z dźěłenjom dnjoweho porjada, kiž so skhwali. Přiwzaštaj so dwaj nowej sobustawaj. Lětna rozprawa starosty br. Lorenca dopokaza dosć čilu dźěławosć při wšej bdźenicy. Jednota so wobdźěli na wšěch župnych a zwjazkowych zarjadowanjach a doby mjez drubim tež dwoje myto při wuhódźowanjach. Tež rozprawa načolnika br. Dučmana bě wobraz dobreho dźěła, zamělneho skutka. Wopytanje zwučowanskich hodźin bě přeco spokojace, po poměrach časa složene. Rozprawa načolnicy sotry Wjećelic bě wěcowna a tohorunja dosć spokojaca. Rozprawa kublarja br. Krječmarja dopokaza, zo so jednoće přednoškaj poskićitej a znutřkowno skrućenje jednoty so spěchowaše. Rozprawa pokładnika br. Handrika bě jasna a w lětnej bilancy spokojaca. Pruhował br. Šajba skhwali dobry porjad a namjetowaše wuswobodźenje. To so sta. Sčěhowachu so wóhy. Je nawjedowaše br. Krječmar. Wuzwolichu so br. Lorenc zaso za starostu, br. Krječmar za městostarostu, kubłar so w přichodnej měsačnej zhromadźiznje woli, načolnik wosta br. Dučman, městonačolnik bu br. Keßler, načolnica wostanje sotra M. Wjećelic, městonačolnica sotra Hanka Wjećelic, pokładnik wostanje br. Handrik, městopokładnik br. Rosjat, zapisowař wostanje br. Kindermann a městozapisowař br. G. Wowčerk, revizoraj br. Šajba a Janak. Br. starosta dźakuje so bywšemu předsydstwu za dźěło w běhu lěta a přeje sebi dalši wuspěšny postup z pomocu noweho předsydstwa. Wolachu so zastupjerjo za hłownu zhromadźiznu Zwjazka, kiž budźe 12. měrca. — Jednota ma 20 zwučowacych a 37 njezwučowacych. Pod wšelěznami staji br. pokładnik namjet na Zwjazk. Dźiwajo na poměry so wothladaše. Rjadowanje so po tym stanje. Přeprohować ma so wopyt zwučowanskich hodźin a možnosć zdźerženja zwučowanja. Namjet, zo ma so kóždy wušnórnje z lisiciny sobustawow, kiž hač do 1. hapriela t. l. swoje sobustawske winowatosće nochce dopjelnić, so přija. Ze sokolskim spěwom so zhromadźizna započa a tež skónči, wokolo 11 hodźin.

Prěni originalny wobraz wo nadpadźe na amerikanskeho presidenta.

Italčan Guiseppe Zangara w khłostarni w Miami. Zangara, kiž při nadpadźe na Roosevelta Chikagoskeho wyššeho měšćanostu ćežko zrani a žonu mori. dosta 80 lět khłostarnje.

Kral zymy

Zymu je kral, kiž je śnjehom a mjenowanje wětrami jadaše do kśejźajeje kraśny kśeža a najmy, bě so rozsmjerjał a je šurowej mjenu a mjerśkom śpyta śicz a śhajcheź wśichu žiwu śwórbu. W njemdrym boju śpuła walki hat do kwalke łodu, je jaźałkym nadběćom śpyta je śnjehom so daśiźej žiwjenje w kśeu, a śiłyśi i wješelom śtanej wobkśeśenje ichmśeći. S rěśatym wichorom wottarnje mózným dubam a kłonam a kipam śnjehe a śmjerśle hałoźu. S rěśatowitkim jaźkom jaźanja so je śnjehowym mjeśeśenej na kśeu, wiu a człowjekow.

Po łukach pśiśeśejaje i mózným wětrizonu jaźeśka. W kśeźu wobśkadźuje tódu, teź najmjeńśichu halóźku je śnjehowymi śejódłami. A na ras wuhlada mózny kral, jeźto bě śydź w kśeu śtworił; je ypodśtyanjom śhladuje do śkomuźaju w kśeźej cźiśchnje a so njejaźaju tradnje nad śtrukom śmjeśich mozow. Njeśtichi hłeź połoz i krystała, njeśtichi łoć kóźdy hordy twać człowjeśkich mrśśiow je jeźo wuć: kśeź je śmjertnjenym śnjehom wot śdónka hoćeź do wjeśćicha. A tuźo a ruźo wješeli so, jo je teź tak dobyt nad człowjeśkim wumělśtwom. Śnydom so tuź śawórźi do blitkeje wśi, śamjeta ludźom wokna a durje i wyśotim śnjehom. Potom so nawrócźi do śwojeho kralestwa, do łodźaneho palaze. Tuźy hrabnje thudušćeho człowjeka a j'njemdrym śnjehom śpadźi jeho do wulkeje śeje śnjeha a śawodźe i druhim walom śnjeha a łodu wbohego. Spokojeny, dokeź we, so je jeho wosor njenawidrava i hłubokeho śmjertneho łśiwa, hanja dale a wali so radujo do śhowanków, do dźiwa łśśneho.

Wichor śłuž tutemu mócnemu kralej, wśchódnje jeźdźi po śwśeźe a dopomha jemu we wójnje śantcejnja. Sněh so ś wětrom hobu wala a najwodźewa, śchtož porasty ily wotreczć kralowy: śmjerść. A wśchódnje kral potśkwali śwojich śłužownikow; wśchódnje jich hitheźe ke wjetśchej hrubośći pohonja.

Ale ras tola pośmurjeny na pśichkhadźazeho śhladuje. Wichor, kralowy pósłednik, njeśe śpodźiwne pósełstwo. Rośnjemdrjeny mroźi, so śu człowjekoju toła žiwjeśći dyšći wón, kral zymy. Wujo rěźi wo zymskich wjeśelach, kiž žebi człowjeśtwo pśichbotuje w zymje. Nujo powěda wětr, so jěźdźa człowjekoju po śnehakach (Ski), so njeś śobu wobkśdźuja na łodźe, so so śmykaju na brunjałach (Schlittschuhe) w rejkach po łodźe, to jěźdźa jabawy dla se śpanjemi po horach. Hitheźe wjazy dźe pósłednik pścherabźowcej wo blahnitkich wjeśelach, ale kral so ś nim ej śłobu śhraba i morweho hnéwa, śpan wuježdźe se śwjobolazeho wobkśeźeństwa, a wětry a śmjerśći wśchć i nim. Wała so na małuśchke śwórenja, kiž rěkaju człowjekoja; pak jim do khribjeta naśvala hórśke hromady śneha; pak so śmjerśći ć brubym kichkom na człowjeśke śwórenja puchcza a śnicza, śchtož so njemóże śchkitaeź pścherd cźertowitkej łośakloseju zymskich mozow.

A wośobinje dźe kral pśchi wśchěch zajtkich bitwach pódła bźeź, a trjohdla hanja dźeń wotkonja, trójenje dołho po wśchelakich krajnach. Tu śmjeli młodunśchke dźěcźa, tam śadušu muża. Druhdźe śaśo łaźynuje hromadu ludźi je śnéhom abo śtorhuje hewak někoho do hłubinow śmjerćeje.

Se wśchej mozu mori po kraju a kónećnje ma dośeź. Jeho móź je njemdrjeho boja dla wośłabnyła, a kral wśchěźnje hłubścheho śaćuju, ta jeho wopuśćeja śwérni śłužowniźy. Sstónźo, jeho najwjetśchi pśećel, rostaja śnuhi a łećeja śmjerśći do śwójtnow. Ani wichor njemóże wobśtaeź pścheź wójnami pruhanu pśchemóźneho kłónźa, a ńtanje so śmjerśćiśchego poddana kralowstwa ć najwupśeśnjeńścheho kłónźowitkej kłónźa.

A kral śdźchuje. Nadobo wuhlada, jo jemu teź hižo rostaja wulkotny łodźany twaś. Tuź so zaśeźi a j'popśednjent śmjerśćami cźeka do swojej domińy. Tam so hłuboko ttkowa pod śeujerny cźaka na wokomik, so by ć nowymi mozami mógł śpjeź na khwilu žiwjenje wśchěch śwórenjow, kótrež wot śpoćatka śwéta.

Wumělstwo a hudźba

Centralne dźiwadło.

„Zelena je hola.“ Hdźežkuli smy, wšudźom (sonja) na rejwanskej lubi) zasłyšimy dźensa Hermana Lisowy spěw „Zelena je hola“. Tuž wočakowachu film, kotryž je po tutych motivach zhotowi z wulkej napjatosću. Smy pak woprawdźe nic naše wočakowali dyžli film, kotryž je jenož mikuje „móda“. Hłowny čin je, zo zahorjeny wjeŕ njemóže so wobknježić a tak dźiwje hora a wězo k tomu trošku lubosće. -- Jeničku žónu lu zastupuje Camilla Spira. Hłownej mužskej hrajetaj Theodor Loos a Pětr Voß. Žortniwe su „Tři monarchojo“ (Paweł Beckers, Korla Bitzner, Fritz Kampers). — W pódlanskim programje přednjewjedźe so jara dobry a zajimawy kulturny film „Přechodźowanje přez Potsdam“.

Radio

Njedźelu 26. februara słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho njedźelskeho programa: 8 hodźina za ratarstwo. 9 raněe kuncerje. 11,30 Bachowa kantata z Lipska. 12 připołdnišk koncert z Flensburga. 19.05 zymska nuza w namjetnej Badenskej. 20 Weberowy a Lortzingowy wječor z Lipska

Lipsk. Nimo znateho njedźelskeho programa: s přednošk wo namołoćiju sywow po najnowšich nazhonjenjach a 30 dźiśćowy koncert. 11.30 Bachowa kantata. 12.10 swjedźenski akt towarstwa nóskich knihikupcow. 20 Weberowy Lortzingowy wječor

Hišće ważne z njedźelskeho programa. Königsberg-Heilsberg: 20.10 opereta „Lubosć w sněžy“. Mnichow: 20.05 popularny koncert. Win: pisany wječor. Waršawa: 20 husleńska hudźba. Praha: 21 hudźbny karneval. Budapest: 19.30 opereta „Dollarowa princesna“.

Pónd̄elu 27. februara słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wšědneho programa: 15 za žony „wumělstwowske ručne dźěła“. 19.35 póstniski koncert. 20.30 wjeselohrě. 21.15 konfetti.

Lipsk. Nimo znateho wšědneho programa: 13.15 čah różowoje pónd̄ele w Kölnje. 19 vogtlandske a rudobórske ludowe spěwy na cytru. 20 symfoniski koncert.

Hišće ważne z dnjoweho programa: Königsberg-Heilsberg: 20.10 Enrico Caruso. Wrótsław: 20.40 póstniske wustupy. Köln-Langenberg: 20.15 koncert k różowej pónd̄eli. Mnichow: 20 opereta „Hrabinka Marica“. Win: 19.30 juhoslowjanske ludowe a wumělske spěwy. Rom: 20.45 lohka hudźba.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu 1. měrca 1933 — Gmejnska rada

Nowaj sobustawaj Roosevelthoweho knježerstwa.

Frances Perkins.

Nowowoleny amerikanski president Roosevelt pomjenowa ju za swojeho dźěłoweho ministra. Wona je prěni žónski minister w stawiznach Zjednoćenych statow.

Prjedawši gouvernenr George Dern.

Franklin D. Roosevelt pomjenowa jeho za noweho wójnskeho ministra Zjednoćenych statow.

Twerowaj cźahaj bu so frasnjichtaj.

Pśchi mośćje pśches rěku Maas pola Hotogenboścha w Hollandśkej twerowaj cźahaj ś tajkim wotmachom do śo frasnjichtaj, so so jedyn majchinist a tepjeŕ franzitiš Sa frażenjom so boki mnohich twerowych wośow a rajschu a twory śpadachu ś wośow.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižu. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo ačěhwkani čěheho znjezbožeńa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent knydom tutej zawěšćacej banci wozjewić, znajeny dyrbi knydom, najpozdźišo na druhi dźeń lětačaku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńa dyrbja so banci knydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenia tutele banki, kiž wothe Nowiny hdyž a hdyž wozrjaduja.

Čisło (Nr.) 49 — Budyšin — Póndźelu, 27. februara 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Hitler w Nürnbergu

Sobotu je Hitler w Nürnbergu rěčał. Mjez druhim je prajił: Njeslubjamy pisched lud ł wolu, to bychu po 5. měrcu ludowy dóńt sajo tym pischepodał, kotryž ha 11 let dołho hrěchi. Němska do tutoho mjenje jłosnikow wojne njepschidźe. Zadyn program njemoże lud wukhowacz, kotryž jam jenemuńtnje njemuńli a jenemuńtnje njeschtutuje. Pisches stawy, wobžedźenstwo a kapital, pisches bohatstwo a hndobu, pisches sdźelanosć a wobmjerowanje a pisches wěry puńtacje dyrbi so zhromadny podłoń namakacz. Wón mjeze so jenoz je zaszonnamakanym zrosumnicz: ludstwo a nadzerna senja. Nade wschem pak dyrbi ležeć: Němska jako stat, němšći lud jako zhromadzenstwo. **Czuju so jako zastupnik połodnjonemiskeho ludu a budu jenoscj Němskeje pischezjwo tózdemu naddchej schkitacj.**

Kischeszenjanke wérwenjuńtacje jdkitomy, dduž marńi sans śnicznn. Njebudźemy cżerpicj, so so Němska jako do wójny werewinuńtacjow nordnje. Wonjamy ja to, so Němska jako ras pojnaje. Pischezjwnicjo praja: Rdźicje so schtyrjoch kraow. Haj, hdy bych tkał, kaj ha wozi to cżinili, budźich prajł: Němili lidu, daj nam nooj kłóń 5. měrca, potom 15. měrca nuńwy wolaz ł swojemu wotkhowanju wudamy. To budźiśe jednorjske było. Lecz budźemy trjebacj, so trauny sajo natwarili, schtoz je so sapaseśiło. Lecz budźemy trjebacj, so ty so sajdadne jso mnaze ludej sa schczerjto, so je wesnadnjsze so ludowe zwjazuje existenza jeho ratarjow. Nunje tof dwihnny dźiacje njow sastupowacj. Druhim stawam dyrbi so wotrokacz, so lud bjes dźiacjerjow njemóże pohnadnjcj. Jako njeschto dyrbi k wonnje zhromadzenstwu dźiacjer zdała znjeć. Dyrbimy so tej dźeńcj wot wuńtwu, kotryż dże w swecze wjsko pytacj a so domińnje njemóże njcje namakacj. Jónu dyrbi rěkacj, so dże ha nekotři wojowcj zawocjeli, so rak so lud sady nich znapi.

Zraženia w Drježdźanach

Pichi wólbnej zhromadźijnje w Drježdźanach sojal demokratow a Żelesnje fronty je njedźelu popoldnja přicławichi president němskeho ńejma **Paul Loebe** w krótkej rěči nětdźe prajił, so Hitlerowe hrozenje, jo markliwnuś wutupi, so bóży njeda do zkuka stajicj. Wdyż staj to Bismarck a Wilhelm II. podarmo spytałoj, so nětczjdnemu dscjemu wutupjacjemu posłuchej sarćwu pschihłedaje. Dźenża ha wo to wojnje, hacz dyrbja so polepschenja za wjenja dźiacjerjow w jozjalnym a kulturnym najnuzaju *sa wosttronicj. Dołcij ha wo tuhjenjach, kotrejz je* Hitler dak, prjedy hacz je wóz pschewjał, dźensa wjazu njerěcj, je na cżaju, so pschecżjwnikow na tele tuhjenja jasz nje dopominamy.

Do němskeho ńejma wotpróżnana **Tony Senderowa** so na łakaianje nowin a na Hugenbergowy hospodarili ńuśem wobroczi. Na Hitlerowe pschipowědźenje, so dże na kodny pad pschi mozy wostacj, dyrbi so wotmołwicj, je dźiacjerja też po 5. měrcu zjowcjko žohn poręcja.

Po rěczonaj so zwjazi němskotatneje khorhoje a druhe cżanniasajie do cżaha sestupachu. Wdyż cżah po měsece cżekanjeschce, wotjeze so pozowaje spéwy sanjeschu. Po tśiśtoje do spéwarjow ł zamjiowym klumpachom bijachu. Wdyż bě jedyn policist spjerjawcjo wobdźělnika jaiał, kotryż chcyschce lud jemu sajo wutorhnycj, policist tśicjo toho hrani, kotrejž chcyschu wuzwobodźicj. Sranjenego su do khorownje dowjesli. Hacz dotal su žydom wožkobow jasli.

Schcżej morwych.

Każ je knjeżeństwowy president w stólnje wosjewił, su kommunistoju hobotu w nozy do nazionalnych sozjalistow tśeli, kotrejž so je zhromadźiny wrócżachu. Nazionalny sozjalist, kotrehoż do brjucha tśeli, je wumrjeł. Na dwaj nazionalnych kommunistoju jeneho nazionalnego sozjalista z nuńtklom do wuhi tranichu. S takanym tśerjeho nazionalnego sozjalista do brjucha tśelichu. W khorownji je na swoju ranu wumrjeł.

*

We Wuppertalu do nazionalnych sozjalistow, kotrejž so z wokoloczjahanja wrócżachu, ł khěžow tśelachu. Policija na tśerjizu wotmołwi. Dwě wožobje morichu, jenu cżežko a jenu lohko.

*

W **Harrisleńe** pola Flensburga so pschihłuschnizy němskotatneje khorhoje z jenym nazionalnym sozjalistom do pukow dachu. Tutón je jenoho pschihłuschnika němskotatneje khorhoje sastrélił.

*

Knjeżeństwowa nowinska powěsćejenja powě, so su žohn w nozy w **Nižy** w Schlesiskej do pschihłuschnikow němskotatneje khorhoje tři króć tśelili. Jeneho dźiacjerja, kotryż bě mjez pschihłuschnikami němskotatneje khorhoje, su sunjerunje sranili. Winikow njeju mohli wuslědźicj.

W Pruskej so swětne šule zastala

Kommisar so prusle ministerjwo roswučenja, dr. Rust, je porucził, so dyrbja so tak mjenowane zwětne schule, w kotrychž so jano naboženska wucżba njepodawa, na to swobodne wotmarkicj, so so zasy nowy zjadow njowe wjazy njesałoji, tak so so žadyn lět njebudże jonych šwerowych schulow wjazy.

Tainy wjelb w Liebknechtowym domje

W centralnym domje kommunistiskeje frowy w Barlinje, w Liebknechtowym domje, kotryż je wot schtyrjoch dnjow zamknjeny, su tajne wjelby, polne wjeselschperadnich pschimow wuslědźili. Dale su pedicnili chěd nadeschli, kajez kotrejž su so najnje wożoły zhotowe, kotrejž policija wuzdoba.

Podsčinjeli wjelbow a chodow njeje so dotal policija dohladała. Sćo pytacjo be nadpadne, so pschi pschimskich namjach pytane wobcżo do Liebknechtowcho domu dojachu, dokež pak sich njenamaka. Nekto su w nuńtrni pod zpanilori nazakane tam samozujenych prazulow zapadne wasy durje wotkładali, i potrauny je to tola do pinzy pschi dźahu. Z tajcle mjenuje do wjelchakich stron thody du. Jedyn i nich i Barlinskej dróhy do thoje wjedże, kotrejž su potane wożoby wopschicjele, dduž policija njeje w blizke šeji bila.

W podsemnikich mjetnoscach su njeje stow zemnarjow njeschpecznadniskeho materiala namakali. **W cżischczanych pijmach so k wobronjenemu pschewrótej napomina. Praji so, kat dyrbja nahladnych mesčcjanow sajecj a sałtelicj.** W wjetsim domje je dezje pischemnjenu alarmowacju sojiom, i kotrejž so pschi kodnym policajskim pschepytanju šandom njsche w domje pischitomne wożoby warnowachu. Dalsi kowa jowa je je schpichelatom pschemcat tak zawěscjena, so mjeze dalnik wjelko widzcj, jehož so psched domom jtowa, njeco tam so jeho njemóża widzcj. We klownym jakne dże w dalnikowej jpicży alarmowacja kneft a na tejsam domanja alarmowacja pjeń wchladnu. Z pomocu tuchu *mogadu so thezne dezje njemarkowce wot komora so* wujeci, njeco tam so alarmowacja jtoń domownym wobsedkerjam pschikład policije pschipowedźi. W pjatom poschodu na thejsmej predkiej jtronje wchdże pet metra wotsoli ta nal namakachu, do kotrehoż możachu i jenotliwych jtowo po wotewjazaji dźeńcjanchego pschikerwa pytane wożoby sa leścj.

Liebknechtowy dom hischeje nekotry cżaj wocżahdzeny wostanje. Jana mjetnoscj a jane pjsmo njepschepytane njewostanje. **Sa to budże dźelo nekotrych njedźel trjebna.**

Minister Röver w pólskim korridoru přistał

Oldenburgski nazionalnosozjalistiski organ „Nordwestdeutscher Kämpfer" je powěsćił wczora, so je oldenburgski minister ski president Röver jobotu popoldnju z Gdańska lećo, kdyż tu w zhromadźijnje rěcżał, z kradkom dyrbjał dla jnehowcho njecżeła w pólskim korridoru pschistajicj. Pólska wuschnosć je Röwera najrjadzy sajała. Wo jcho pu schczenju so hischcze jedna.

Mandźelska Wilhelma II. je so z Papenom a Hitlerom zetkała

Londonski „Daily Telegraph" powě, so je ko mandźelka Wilhelma II w Barlinje z **Hitlerom** jetkała, tola so je dyrbjała zyły tydźeń na njeho cżakacj. Tole jetkanje je manilizka němskeho Mojowskeho pósłanza Dieckena pschi hoscinje w swojej Barlinskej villi pósredowała. Hitler je k tejle hoscinje wo hodźinu pozdźicho pschijschoł, hacz je dyrbjał pschijcj. Wilhelmowej mandźelskej je pjecża rjeli, so cżaj k wobnowjenju knježstwa Hohenzollerowcho w Němskej hischcze njeje krały.

Wilhelmowa mandźelska je so tež z namódnym kanzlerom Papenom jetkała. Wona je pjecża jhonila, so so **wschcho wożne stawa, so by so Wilhelm II. mohł do Němskeje wrócżicj.**

Kak su dyrbjałe italske brónie do Madźarskeje přesmykać

Pschebdu [illegible] je so plan generalneho direktora awstriskich [illegible]owa Seeschehnera wotkryl, po kotrymž je [illegible]nje dyrbjałe ł Hirtenberga w Awstriskej d[illegible]schekmakacj, wjetso so bychu so do Italskeje [illegible]e. Seeschehner be ipotał, swojak awstrisiju [illegible]je 150.000 schtikowcami pokupicj. Sa to [illegible]nhacj, brónje do Madźarskeje dowjesć a [illegible] woju do Italskeje [illegible] wojsuanjenjewcam, je wone brónje wopschijeja. [illegible]nnje planje schonjschi, je awstriski inspektor kanc[illegible]ssuß Seeschehnera hnadom se sakopjsawa wot [illegible]Seeschehnera je pjat wikowanski minister Ganzio [illegible]pak. Też awstrisiki kejm je so z nałeżnosću sabera[illegible]kanz Deutsch je sadał, so by so pschepytanje też na [illegible]nistka awstrisiich donowschtiskich woborow, wjercha Starhemberga, wupschestało.

Londonski „Daily Telegraph" je senjatiku powěsć pschinjesł, so staj ko wjerch Starhemberg a generalny direktor Mandl ł Hirtenbergskeje bróńowenje w Romje ł nětkownu sakupnikami italskeho knježerstwa jednał. [illegible] ninki so dowiedźałoj, na kajke waschnje bychu so do [illegible]ńnje do Schopronja to Madźarskej dowjesli. Sanu [illegible]dnje woju bychu ko potom do Italskeje wrócżile, a [illegible]w satiowym bychu wotskedźejle, so su bróńe [illegible]. W awstriskim parlamenzje ko powěda, so je [illegible]er sa pschewjedźenje tutoho plana zdy milijon [illegible], dostał.

Napjatosć mjez italskej a Juhosłowjanskej

Wjacy italskich brónjow do Madźarskeje je nětkole kiło tak daloko dwjesenu, so italske knježerstwo tute trawnu nalewnosć wjacy njepschi. Sa to su italskemu knježerstwu blizke jtejace nowiny tajne wojerske krećenje, mjez Juhosłowjanskej a Czeskosłowakiej wobkankjenje, wosjewile. Po nim bychu wobej krajej, też hdy by jej druha móz dwěli Madźarska nadpadła, schdyż dwórjowy pschekow a krisadu jednych pschi madźarskej mjezy zhromadźiłoj. W francowsko-juhosłowjanskim sdźerzenju se 14. septembra 1927 je so juhosłowjanske knježerstwo swjalało, so pjecż *nowych wójerskich čłowjekow wuwjedu.* Po rumunsko-juhosłowjanskim sdźerzenju, kotrejž je so 1. decembra 1929 w Beogradze wobjadnało, dwěri so tamo **zyła Madźarska ł wósłom wobhaćacj,** tej hdy by pschi nadpadże Ruskeje na Rumunsku Madźarska neutralna wostała. Rumunske wójsko by dyrbjałe k wobnowjenej rušo-rumunskej mjezy wuzwalnuć, mjez tym so bychu rumunske wojaki bromadźe z juhosłowjanskim a czeskosłowakiskim wójskom Madźarsku wobsadźile.

Schto je na tuchle wojerskich sdźerzenjach wérnscho, njeschoł so swěcżicj, ale mózne je, so so statu Małeje ententy na nadpadu pschihotuja, kotrejž jim je sirowy ich kubzodne hroza. W tutym njedźe dyrbi so Juhosłowjanska psched njewschcżelskimi planami Italskeje wobaraci. Italiki je kóżdy srědk prawy, ł kotrymż by mózne było. Juhosłowjanjku jmuzicj. Tak su „Lidowe Nowiny" ł Prahi powěsćej dajale, je dyrbja ko **w nalicżu do Khorwatskeje wotdźelenja Iberkarjow nahnalicj.** Italika budże stajnje hotowo, khorwatske revolucionarne knježerstwo pschipschnacj.

Każ so jda, njeje powěsć wo wotmyslenym khorwatskim stóchu hola wumuzikenka. Juhosłowjanska telegrafowarnja „Avala" w Beogradze powě, so je w italskim měsće Sadru pschi dalmatinskim brjohu wósłu Bukan njeje pschebjehnjarskeho wróne wosdźi. W Benkovskim wokrjesu w Dalmatinskej je wuschkowskej 50 revolwerow, 1 karabin, 3 bomby, 2 bojiśe maschinje a 15 patronow za revolwer wutschtało. W Schibenickim wokrjesu su w tamnych khowanach 19 revolwerow, 1 bojiśe maschinu a 260 patronow za revolwery namakali. W Prekomskim wokrjesu je policija njeslakowiny organizaciju wotkryła, pschi cżimz je 19 revolwerow i 840 patronami, 30 eksplozionych torbaczkow patronow a hromadu klalow revolucionarneho wobhada je brała. Wschitu tutón material je ko na cżolnach. Sadrerilimaj mjenowanemaj Martinowicjej a Marjanej skutchanych, do Pecka dowjesł.

Zhodźiniła strajk w japanskich munizijskich fabrikach.

Njedźiwajcy wutkaja japanskeho wójnskeho ministra, jo dyrbi so kóžde strajkowe hibanje w munizijskich fabrikach bjeswobladnje potłóčeć, je pjatk w 13 wulkich munizijskich fabrikach strajk wudyrił, kotryž dyrbi 24 hodźin trać. Dźěłaćerjo strajkuja, jo bychu japanym kommunistam sympathije wobkrućili.

K přemjenjenju kněžerstwa w Norwegskej.

Lěwy: Jens Hundseid (ratarska strona), dotalny norwegski ministerski president, je wotstupił, dokelž běše so jemu njedowěrjenje wuprajiło. Prawy: Mowinkel, wjednik radikalneje Venstre-strony, dyrbi nowe norwegske kněžerstwo wutworić.

Wumělstwo a hudźba

Měšćanske dźiwadło.

„Tu něšto njeje we porjadku“, trysk wot Franca Arnolda. — Franc Arnold je ze swojim sobudźěłaćerjom Bachom hižom někotry pryzlow sapnej trysk napisał, kotryž sebi we krótkim času němske jewišća doby. Po smjerći swojeho sobudźěłaćerja spyta nětko kaž z nadźiwy, Arnold sam tryskowu firmu dale wjesć. „Tu něšto njeje we porjadku“, je prěni wuspěch jeho procowanja. Móže so tež woprawdźe prajić wuspěch, hyrjenž snadź tutón trysk cyle we swojich pointach tak syjny njeby], kaž smy to we Arnolda-Bachowych zwučeni. Tež tu je ideja originelna a ze wjele rutinu přewjedźena. Zo so sebi kluby pryne dźensa bohata dźowka generalneho direktora ženi, njeje dźě dźensniši dźeń něšo wosebje romantiskeho a překwapjaceho, ale zo so při tym cyle zawjerćenja stawaja, to je typiski Arnold-Bach.

Představanje bě myslene jako cesty wječor za našeho wobljubjeneho komika Alfreda Borcherta. Kak wulke ma sympatije we publiku, dopokaza hobrska sala kwotkow a drobotnych darow, kotrež dósta. Hrajeć sam so zaso we swojej roli prodrjechi. Njetřebamy dalšeho słowa zhubić, znajemy dźě wšitcy jeho wastomnosć. Jara wuspěšnje wotrózny też Max Bernard, kotryž dźeń wone dwoje přećelowdźe, jako pryne Leopold Wilhelm abo Lewi. Walter Siebenschuh, G. Becker-Lohmann, Pawol Skotzki wudospolnja rjad nazskich představjerjow wubjerneje. Olga Medkowa a Frida Hochgräfec wosrjedź wosebje danej lepšich worstow derje charakterisowaš. Trysk znješe wěsće też pola nas w Budyšinje wulki wuspěch, znajmjeńša wječorawši perfekcu da to wočakować. -n-

Palastowe dźiwadło.

Buster Keaton nima k smjeću nima. W „Palastowym dźiwadle“ so sobotu a njedźelu pokaza tutón amerikanski zwukotifilm ze swojeraznym amerikanskim filmowym komikom Busterom Keatonom. We filmje so dźě němscy rěči, charakter pak je ryzy amerikanski. Wjele originalnych komiskich situacijow, trochu njezbytnjeje sentimentalnosće, wězo też njepobrachuja złóstnjey. Čin njepreswědčuje, ale to snadź so też ani njezaměri. Smjerć klubny Buster Keaton, kiž je k tomu zatamany, być wěrny njezbožownik, nas trochu wujedna z nowak njeslódnym činom. A popřejemy jomu też, zo na kónci tola dóstanje swětłowłosatu Anitu Page. — Pódla so pokazuje jara rjany kulturny film „Pěsnje dróhi“ a trikowy film „Yaba Filip“. ***

Japanski generalny podsekretar Zwjazka Ludow wotstupił.

Sugimura, japanski generalny podsekretar a wjednik politiskeho wotdźělenja pola Zwjazka Ludow je wozjewił, zo swoje zastojnstwo złoži. Jeho wotstupjenje zwisuje po wšém zdaću z Genfskimi wobzamknjenjemi w prašenju Dalokeho ranja a w přiwótřenju khinsko-japanskeho konfliktа.

Ev.-luth. kraina synoda

wojewi we swojim pjatkownym pósedźenju jenohłósnje sćěhowace namołwjenje:

Evangelisy khěrcźenjo, wotmužće! Bjesbóžnosć wohrožuje nasche najwjeršnišše kubła — wěru, kiž je naše najwjetše kubło, naš najdźěpši sćěhł a naš jenički trošt w žiwjenju a wumrěću — naš dźěl wěčneho žiwjenja a požadanja nad pózemskim. Bjesbóžnosć je jara khitna. Dobudźe-li bjesbóžnosć, połom je jahała nasch nawinowany hrjebny bót. Pichtoš w bjesbóžnosći dźěłaju dämonišce, Bohu so pschećiwjace a wschitkemu dworjazemu porjadej a swjatanju njepschećelske mózy.

Tehodla, evangelisy khěrcźenjo, wotmužće!

Wojujće pschećiwo bjesbóžnosći we waš a wokolo waš, we swojim domje a fušerstwje, w stanje a wołbach, se słowom a knihom, je strašowanjom też pschećiwo jawjedźenju. Do wschitkich, też do najmjeńšich wjelkow, khodźa pósli bjesbóžnosće a pytaju dworcy pasći rozpada. Nusa bjesdźěłosće, politika rostorhanosće, nanje barbjena propaganda žu pomogne srědki sa jich rozmnóženje dźěła.

Tehodla, evangelisy khěrcźenjo, wotmužće!

Sakhowajcje žiwoje najwjerschišche kubła, hromadźo so wokolo zwrkwje a Božeho słowa, strućujcje po sćěhowacych swjatych wěry, rozwučujcje waše dźěći w jich pućach, sakhowajcje waschu młodźinu psched bjesbóžnymi wuczbami tuchanjeje njemorałnosće a impiety, hajcje žiwu wołbadu, kotraž dwori najlěpschi schit pschećiwo wschitkim naddźěham bjesbóžnosće. Pschewinje wschitku bjesbóžnikow, kiž je najspjatnischa zwjastowanka bjesbóžnosće. Postajujce k wojowanju, sakhowajce zwrkwinsku swěrnu, pokazujce dobry pschikład a žohnujce nanje lud i jasnymi daramt evangelskeje wěry a žiwjenja.

Wumělstwo a hudźba

Měšćanske dźiwadło.

„Tu něšto njeje we porjadku“, trysk wot Franca Arnolda. — Franc Arnold je ze swojim sobudźěłaćerjom Bachom hižom někotry pryzlow sapnej trysk napisał, kotryž sebi we krótkim času němske jewišća doby. Po smjerći swojeho sobudźěłaćerja spyta nětko kaž z nadźiwy, Arnold sam tryskowu firmu dale wjesć. „Tu něšto njeje we porjadku“, je prěni wuspěch jeho procowanja. Móže so tež woprawdźe prajić wuspěch, hyrjenž snadź tutón trysk cyle we swojich pointach tak syjny njeby], kaž smy to we Arnolda-Bachowych zwučeni. Tež tu je ideja originelna a ze wjele rutinu přewjedźena. Zo so sebi kluby pryne dźensa bohata dźowka generalneho direktora ženi, njeje dźě dźensniši dźeń něšo wosebje romantiskeho a překwapjaceho, ale zo so při tym cyle zawjerćenja stawaja, to je typiski Arnold-Bach.

Představanje bě myslene jako cesty wječor za našeho wobljubjeneho komika Alfreda Borcherta. Kak wulke ma sympatije we publiku, dopokaza hobrska sala kwotkow a drobotnych darow, kotrež dósta. Hrajeć sam so zaso we swojej roli prodrjechi. Njetřebamy dalšeho słowa zhubić, znajemy dźě wšitcy jeho wastomnosć. Jara wuspěšnje wotrózny też Max Bernard, kotryž dźeń wone dwoje přećelowdźe, jako pryne Leopold Wilhelm abo Lewi. Walter Siebenschuh, G. Becker-Lohmann, Pawol Skotzki wudospolnja rjad nazskich představjerjow wubjerneje. Olga Medkowa a Frida Hochgräfec wosrjedź wosebje danej lepšich worstow derje charakterisowaš. Trysk znješe wěsće też pola nas w Budyšinje wulki wuspěch, znajmjeńša wječorawši perfekcu da to wočakować. -n-

Palastowe dźiwadło.

Buster Keaton nima k smjeću nima. W „Palastowym dźiwadle“ so sobotu a njedźelu pokaza tutón amerikanski zwukotifilm ze swojeraznym amerikanskim filmowym komikom Busterom Keatonom. We filmje so dźě němscy rěči, charakter pak je ryzy amerikanski. Wjele originalnych komiskich situacijow, trochu njezbytnjeje sentimentalnosće, wězo też njepobrachuja złóstnjey. Čin njepreswědčuje, ale to snadź so też ani njezaměri. Smjerć klubny Buster Keaton, kiž je k tomu zatamany, być wěrny njezbožownik, nas trochu wujedna z nowak njeslódnym činom. A popřejemy jomu też, zo na kónci tola dóstanje swětłowłosatu Anitu Page. — Pódla so pokazuje jara rjany kulturny film „Pěsnje dróhi“ a trikowy film „Yaba Filip“. ***

Japanski generalny podsekretar Zwjazka Ludow wotstupił.

Sugimura, japanski generalny podsekretar a wjednik politiskeho wotdźělenja pola Zwjazka Ludow je wozjewił, zo swoje zastojnstwo złoži. Jeho wotstupjenje zwisuje po wšém zdaću z Genfskimi wobzamknjenjemi w prašenju Dalokeho ranja a w přiwótřenju khinsko-japanskeho konfliktа.

Ev.-luth. kraina synoda

wojewi we swojim pjatkownym pósedźenju jenohłósnje sćěhowace namołwjenje:

Evangelisy khěrcźenjo, wotmužće! Bjesbóžnosć wohrožuje nasche najwjeršnišše kubła — wěru, kiž je naše najwjetše kubło, naš najdźěpši sćěhł a naš jenički trošt w žiwjenju a wumrěću — naš dźěl wěčneho žiwjenja a požadanja nad pózemskim. Bjesbóžnosć je jara khitna. Dobudźe-li bjesbóžnosć, połom je jahała nasch nawinowany hrjebny bót. Pichtoš w bjesbóžnosći dźěłaju dämonišce, Bohu so pschećiwjace a wschitkemu dworjazemu porjadej a swjatanju njepschećelske mózy.

Tehodla, evangelisy khěrcźenjo, wotmužće!

Wojujće pschećiwo bjesbóžnosći we waš a wokolo waš, we swojim domje a fušerstwje, w stanje a wołbach, se słowom a knihom, je strašowanjom też pschećiwo jawjedźenju. Do wschitkich, też do najmjeńšich wjelkow, khodźa pósli bjesbóžnosće a pytaju dworcy pasći rozpada. Nusa bjesdźěłosće, politika rostorhanosće, nanje barbjena propaganda žu pomogne srědki sa jich rozmnóženje dźěła.

Tehodla, evangelisy khěrcźenjo, wotmužće!

Sakhowajcje žiwoje najwjerschišche kubła, hromadźo so wokolo zwrkwje a Božeho słowa, strućujcje po sćěhowacych swjatych wěry, rozwučujcje waše dźěći w jich pućach, sakhowajcje waschu młodźinu psched bjesbóžnymi wuczbami tuchanjeje njemorałnosće a impiety, hajcje žiwu wołbadu, kotraž dwori najlěpschi schit pschećiwo wschitkim naddźěham bjesbóžnosće. Pschewinje wschitku bjesbóžnikow, kiž je najspjatnischa zwjastowanka bjesbóžnosće. Postajujce k wojowanju, sakhowajce zwrkwinsku swěrnu, pokazujce dobry pschikład a žohnujce nanje lud i jasnymi daramt evangelskeje wěry a žiwjenja.

Pryncesna připowěda přez radio nowu nabožinu.

Pryncesna Jaques de Broglie, znata přisłušnica Parižskeho bohateho swěta, připowěda w Parizu nowu nabožinu a wuživa jako nowoćasna japoštołka też najnowiši srědk přenjesenja, mjenujcy radio. Jejo nowa nabožina chce pod mjenom nowcho profety měra „Bahahaoullah“ wšitke nabožiny swěta zjednoćić.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 27. februara 1933.

— **We wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer 0 a thermometer w nozy —6. Sćěhowazy raz našchemu wjedra budże dale šuchi a wobstatny. Wječera hižo bu mróčnjosći zjesnišcha a zjesnišcha. Dnjeschnjeje so Boże słónčko psches mróčnosće pschebi. Dźenja na kanje je so někto wuczahnyło, ale je jara s polnozy pschikhadźaza wotchma je so nad našchimi krajnami wupschestrěła. Wuwjedrjenje je nam dźe pschiwzało, ale sdobom tymnischi počas, hdyž tymne powětr je hewjerneho lobowego morja pschikhadźaze nasch wosuch studża. Sso wě, wobnjo Boże słónčko hižo tak rjenje wohrěwa, so budże lam tacz, hdźež bo stoja. Na sapad abo i wječora Europy leżaza nižina njeje bo najschim stronam pschibližila, so by móhła na naschu wjedro skutkowacz. Po wschém dacu hiba žo k juhu abo k polnocy. Hdyž žobotu psched Jendźelskej leżeche, bě je jadro wječera rano nad Biskayaskim zalwom spóstny. W Jendźelskej zakhadźachu zandźeny pjatk žurowe šturmowe wjecžele. Wschón wobkhod na dróhach a želesnowjanu. Sněh namjeta i městnami hacz bo dwanaest wysoke hrjebje. Naschim stronam pschinjeseje zandu hobotu nad Wuherskej leżaza nižina nimale zo dźeń sněhowanje. Na pruskich dróhach a puczach jěduje sněhowymi pluhami wobžejo i tym wobkhad na nich. W holach hrěb statnischo leži. Na nalschich dróhach dyrbja hańcza cźer pominje, hdyž słónczko někotre dźinki pohwěći. Inšje žu zaho lube pósmizy, bo dosć podźe. Sstónczko khadźa 6,48 a žo khowa hodź. Měšacki khadźa bopokonja 7,47 a žo khowa cźor 10,38 hodź.

— **Pożedźenje wokrjeżneho wubjerka** Budyskeho hejtmanstwa budże póndźelu 6. měrca dop. w hodź. w pożedźerni hamtiskeho hejtmanstwa na Bismarkowej dróhy 21. Sjawny dnjowy porjad wopschija 11 kowo.

— **Měšćanjanske dźiwadło.** Dźenja póndźelu wječ. 7,9 hodź. hraje žo hišcze raz opereta „Sbožomne cźowanje“, kiž měšćanske dźiwadło na naschim dźiwadle teho spěcza. Też w tutym pschedstajenju wołožuje žo „ja do nuzdacho“. Wutoru wječor 7,9 hodź. hraje žo 20. abonementnym pschedstajenju A hišcze raz ludowy „Schtyrjo muschelkroje“ wot Sigmunda Graffe. Zacźeja „Wjesołkónczneje dróhi“. Se žobotnym pschećenjom humora a khutnosće je tutón ludowy kruch i najlěpschich jwěžnjenjow posledních lět. W 10. abonementnym pschedstajenju E. hraje žo srjedu 7,9 hodź. „Tu něšto njetrjechi“. Nimo teho pokazujemy na

H. C. Andersen:

Sołobik

W Chinje, wěsch derje, je kěžor Chinjan a wschitkich, kotrychž wokolo žo ma, žu też Chinesojo. Je žiže wjele lět žem, ale runje tehodła žo próza płaczi, podawišnu złyschcejej, prjedy hacz žo sabudźe! Kěžorowy hród bě najkrašnischi na žiwcze, zyle ſ rjaneho porzlina, jara drohotny, ale jara grobny, tak hubjeny, hdyž žo dótknješ, so dyrbjisch žo jara na tedźbu bracz. W jahrodze kčejschachu najwulkotniische a najspodźiwnische róže a najkrašnischo běchu źleborne zwónčki pschiwjasane, kotreż klinczachu, so njedyh nimo schoł, bjes toho žo by róže pytnył. Haj, wschо bě w kěžorowej jahrodze derje wobliczene. Sahroda pschestrěwaschе žo tak dalota, jo zdało so jahrodnik jeje tónzi njeimajesche. Dźesch pschecźo dale, tak pschiwiidźesch do najrjeńšcheho lěsa ſ wyšokimi schtomami a hlubokimi jezerami. Leš dołahaschе w runej merje hacz k morju, kotreż bě módre a jara hluboke, tak jo mózachu wulke łodże hacz k hakoiam schtomow jěcź, a w tutym lěsu bodleschе žolobik, kotrnż tak krašnje spěwaschе, jo žamo thudy rybak, kotryż mějeschе hischcze wjele druheho cźinicź, jasta a pošłuchaische, hdyž do nozy wujedże na rybnyjolenje a potom žolobika złyschdeschе. „Ach mój Božo, to je tak krašnje“, prajesche, tola dyrbjeschе na žwoje wczy kedźbowacź a tak na ptaczta saby. Tola hdyž w druhej nozy sašo spěwasche a rybak tam pschińdże, prajesche: „Ach mój Božo, tak krašnje to je!“

Se wschěch krajow žwěta pschichtwatachu puczowazi do kěžorowcho města a wobdźiwachu jo, hrod a jahrodu. Tola hdyž žolobika spěwacź złyschachu, prajachu: „To je tola to najkhmańische!“

Puczowazi powědachu wo tym, hdyž žo domoj wróczichu a wuczeni pišzachu wjele knihow wo tutym měsce, wo hrodze a jahrodze. Njesabychu pak też na žadyn pad žolobika naipomnicź; žolobik bu najwyschische powěschenу a czi, kotříž mózachu bahnicź, pišzachu najkrašnische basnje wo žolobiku w lěsu pschi hlubokim jězoru.

Knihi rospschestrěchu žo po zyłym žwěcze a nětkotre namałachu žamo puczi ke kěžorej. Ssydasche we žwojim złoczanym stolcze, cźitasche a cźitasche, pothli kždy wokomik hłowu, pschetož žo wulzy wježelesche, so můjesche krašne wopiżanje města, hroda a jahrody cźitacź. „Ale žolobik je tla najlěpsche!“ stejesche tu kždy zas pišzane.

„Schto je to?“ prajesche kěžor. „Njesmaju tola dozyła žolobika. Je žyła tajki ptaczk w mojim kralestwje a žamo w mojej jahrodze? To njeiżym nihdy złyschał! Taże něschto dyrbju halle ſ knihow sponicź!“

Na to sawola žwojeho kavalěra. Tutón běsche tak wožebnu, jo, hdyž nichtó, kotryż bě niže hacz wón, žo ſ nim rosmołwjeschе a žo wo nječim prajschcejż žwaji, niczo druheho njewomtołwi hacz: „Ø!“ a „to nima nicźo wosnamjenicź.“

Tu dyrbi jara spodźiwny ptaczk bycź, kotryż žo žolobik mjenuje!“ prajesche kěžor. „Tu žo praji, jo je wón to najkhmańische w mojim kraleſtwje. Czehodła žo mi wo tym ženje prajiło njeje?“

„Njeiżym jeho prjedy toho ženje mjenowacź złyschał!“ prajesche kavalěr. „Njeje žo ženje na dworje pschedhitajił.“

„Chżu, so dyrbi dźenja wjecźor ke mni pschińcź a pschedne mnu spěwacź!“ prajesche kěžor. „Zyły žwět wě, schto mam a ja hischcze njewěm!“

„Njeiżym jeho hdy prjedy mjenowacź złyschał!“ prajesche kavalěr. „Budu jeho pytacź, budu jeho namałacź!“ —

Ale hdże je namałacź? Kavalěr běhaschе po złhodźeńkach horje a dele, psches sale a khody ale žadyn wo nich, kotryż nadeschdże, njebě niczo wo žolobiku rěcź złyschał. A kavalěr běżeschе žaſo ke kěžorej a prajesche jo je to žyle wjeże jenoż bajta wot tych, kotříž knihe jachu. „Wascha kěžorska majestoćcź njemóże dozyła rić, schtož žo wschitko pišza. To žu wunamałanja a schtoż žo cźorne wumělstwo mjenuje.“

„Ale kniha, w kotrejż žym cźitał“, prajesche kěžor, „je mi wjelemózny kěžor Japanskeje pówłał a njeiżym polajtim njewěrnosć bycź, chżu žolobika złyschecź! Ja bi dźenja wjecźor pola mje bycź! Ma moju najwjetšu cźejsć! A hdyž tu njebudże, žo wschěm po brjuschu te hdyž žu po wjecźeri!“

„Khort tola!“ prajesche kavalěr a běżeschе žaſo na schtholy horje a dele, pisches wschě kurle a thody, a dwora běżeschе žoku, pschetož njechachu radu po bo ische teptani bycź. Wschitkżu praschachu žo za tutym dźiwnym ptaczkom, kotrehož zyły žwět znajesche, ale nichtó pschi dworje.

Skónczenje nadeńdźechu malu, thudu holczku w chini. Tuła prajesche: „Mój Božo, znaju žolobika derje, tak rjenje móże jenoż spěwacź! Mam hušto bo we wocach, hdyż jeho złyschu a je mi, każ by mje macź koschila!“

„Mała luchařka“, prajesche kavalěr, „budże tebi kojnistwo a dowolnosć wobstaracź, kěžora ješcź widźe, hdyż chżesch naż ſ žolobikej dowjesć, pschetož je dźe wjecźor pschepytschenу.“

A tak cźehnjechu wschitkżu won do lěsa, hdźež žolobik spěwa. Jako běchu runje po puczu, poczа kruwa ruczeć.

„Oh!“ prajachu dwórżu knjeżskoje, „nětk jeho mamy! To je tola spodźiwna móż w tak małym świerjencu! Ssym jeho wěsće hižo złyschał!“

(Pokračowanje sćěhuje.)

wujeni … …chodny pjatk. Wyraja so „Hoffmannowe powjedanja“ … Jacques Offenbacha. Inżenérowanje … Friedrichsche, hudźbne inżeńerstwo na T. … wobrazy pich prawi Walter Ulbricht. L. Kock.

— **Budyšći dźiwadłowy bal 1933!** Wjeselca myšl, humor, weje! To su tśi wulke stajnje, na kotrychž so „ballbalba“ wotmeje. Ssobotu 4. měrza budźe tutón bal w „Krónje“. Ssobustawy mišćerskeho dźiwadła pokaza so tuteho dnja jako hosćerčelo wot najpśirodnjerschich, najwjeselschich spektaklow. Cyšty wumoršk tuteho swjedźenja wumjelšowy pśichiwobrocśi so próseninskej pokladni mišćerskeho dźiwadła. Sastupne lisćiki pśichedawaju so do pódka pśichi dźiwadłowej pokładni, to Henkerez knihikupjanje a w Brućnerez friśérstwje po 2 hr., wjerśor pśichi pokładni po 2,50 hr.

— **Mutwinowany.** Pśicheśiwo generalnemu sastupnikej jeneje mydłoweje firmy Dośe Makiej Kernej z Budyšina bźechu thkoštanśe jednanje dla pśitomneho sawjedźenja k wopraženej pśichśadnjo wotewrili. Budyšći hamtśi hnd bźeše jeho k 4 mśežazam sajtwa sahudźeli, dokelž bźeše wón pjerca Langez mydłowna firmu w Kamjenicy, kiž je zrjedy sastupował, wo 550 hr. wobśchudźił. Kernowe pośłanje bźeše so sacśišo. W bźehu jednanja bźeše Kern wo Kamjenicy pola Langi pówył a je jeho pjerca narjećerej spytał, so by w prozeżnu k jeho łśpśichemu njepravje wuprajił, so by z tym wobśkórźnje podłohu wdał. Wutka thloštanska konora pak njemjeśesche sa dopokasane, jo je Kern žo tak sadjerjał a jeho thodła wunwinowa.

— **Po wósjewjenju w „Deutscher Reichsanzeiger“** wotmeše so 13. generalna shromadźizna Sserbskeje Ludoweje Banki w Litv. w Budyšinje duja 6. měrza pśichipołdnju w 12 hodź. w Sserbskim Domje.

— **Sanella-film w Zentralnym dźiwadle w Budyšinje.** Wczera njedźelu dopołdnja wot 11 hodź. pśichedwjedźe so w tudomnym Zentralnym dźiwadle wulky sajmawy film wo thotowjenju a nakoźowanju znateje margariny znamki „Sanella“. Tutón synkofilm pokaja we swojim sawodze na postup dźenjśnischeho cłowjeka na wšich polach cłowjeskeho žiwjenja. Spyta dokaza z prawje žiwymi a originalnymi wobrazami dopokazaś wulki rozdźel mjes prjedawšnimi cźasami a jich waśnjemi dźěła a drasjenja pornjo dźenjśnjischim dnjam, hdźež so w techniju, pśichemyśle, schworcźe, módze a samo w domje settkujemy se lutym postupom. Film pśichśitaji też nóhuschu kuchnju pśiched sto létami a dźensa. Pśicheśadźi pśichiladowarjow do nowoczasnjeje warjeńskeje schule, hdźež je wšchitko najbóle praktiśy pśihótowanje. Wjeseleje myśle skutkuja mlodostne schulerki, pśichodne hospoży. Nowoczasne pak njejźu jenej pśichiprawy w kuchni, ale też zyroba je so dźenjśnischim cźasam pśichimérika. Tu žłuscha też „Sanella“. Nétko pśicheśadźi naš film do žłóncznych cźopłych pokodnišćich krajow. Krasne wobrazy wolschewjeja wóczko. Widźimy domorodnych pśichi dźěle, kak žadźeja, žuźja a domojwoża wolijowe płody, kokosowe worjechi a seńske worjechi. Nadybyk tutych tukowych a wolijowych płodow słuži Europje je swojim žiwnym wobydlerstwom. Pótom widźimy w filmje domach pśichihotowanje wolija a kak so tutón wolij ihromadnje se seśiśeranym mlokom do margariny „Sanella“ pśichedźéta. Dźekaniti prozeż je do'oknje hygieniśti. Wot spocźatka hacź do sawalenje hotoweje margariny so cźłowjeska ruka jeje njepótknje, wschitko dokonjeja maschiny. Nétkuże srjedź zaśiśeneho létiotka so w Europje préni króć njedotajt na tuku pokasa. S rośczenjom wobydleśiwa pśichemient so też naśe waschnje žiwjenja. Na mésto ratarskeho dźěła na cźerstwym powétśe stupi łóśsche dźěło, ale bohužel we łaćišnjenych fabrikach a pśiźarnjach. To žłeb žadasche žiwótne sestajenje zyrobu. Tutaj problemaj pak pśicheswiedźe margarina, dokelž wona pśichi nuwiću jeje wuźiwańa pśichezo bóle k temu pśicheśdze, luk wolijowych płodow hnydom wot rostlinu k pichetrjebanju wodźicj. Film słónczi so j wjeselym „Sanella“-śpewom, kiž hospoży k wuźiwańu margariny napomina.

S **Wórka.** (Pśichemjenjenje wobhjedźenstwa.) Tudomny łuśeć łujes Strohbach je žiwoje łuźo pśiched na wésnjo łujesa j Khażowa pola Njeźwaćidła. Kluło je nétkole rażdże wotoło 76 kórzow wulke. S tutych žłeb łujes Strohbach 6 kórzow žam sajo hjerźi, hdźež žłeb dydlenje natwori, a budźe so potom jenoj žadarstwom wénowacj. Pótuśim wostanje ja nowcho wobhjedźenja nétkuże 70 kórzow.

Z **Kamjenje** pola Radworja. (Zadna nawukanka.) Kaž je znate, wukłumpachu we tudomnej Preiserez skale nahromadźenu wodu. Jako běchu nimale … dźiwi, počinachu khładać z wody styri kolesa powróceneho wosoboweho automobila. Kak je tutón do skały pśišoł, njejo hišće wujasnjenje. Mózno je, zo so jedna wo njezboże, ale zo je chcył nichtó swoju dowérnosć „karu“ rady wothyć. Hač dotal njejsu hišće mógli automobil z 22 metrow hłubokeje skały wuźahować, dyrbi so k tomu najprjedy wosebite zhotowadło (Kran) natwarić. K tomu je hižo z Drježdźan wosebitarski ćah z trébnej pśiprawu dojšł. Podawk … wšěcnje wjelo stow ludźi.

Śrěmjenja. (Straschne powodźenje.) Se straschnym … njom potrjechi so nascha wjeś pśisches wodowod, kiž … naschu wjeś bo łuśeduje Dubrawy wjedźe. W horcy … pukny so rola, a woda wutupi j tajkim cźinjenjom so wschitko łobuturhaschе, schtož nadeńdże. Je też … dliwa, hdyž tola leži Dubrawa j hobrśeli wodowej … na horje. Wjeśna dróha runasche so torhazenu trjeźi, kotraž je nétko wudrjena a zapuśczena a na wésty … wobhład njethuana. Woda stupasche njeśmilnje … orow delnjeje wśy, hdźež dyrbjachu j nékotrych wo… ijśto leżazych hrobžow słoł wotwjeśeć. W najwjetśej … bowšachu też łuśobne wohnjowe wobory na pomoc, kotrež je wschelakimi pśihiprawami dalšemu strachej bórku ladźewachu. Njeśwoże sa so runje w nazy, hdyž wschitko spasche, a pśisches łumjenje wody, bźejeze po wjeśnym puću, buchu nékotli wobydlerjo na to kedźbliwi.

S **Licanja.** (Wobnowjenje towarstwa.) Tudomne podpjerjaze towarstwo (Unterstützungsverein) je po dołhej pśicheśiwanju sajo dźěłacej sapoczało. Tajke towarstwo mamy mjes druhimi wšami też w Dubrawje. Budża so sajo wotpowědowacj porjadnje thromadźiznu, a na zakładze nowego rańcha dyrje žiwojemu samérej pśirjec.

S **Worjexu.** Hakle léto wobljezaje némsko-serbske śpewne towarstwo „Jednota“ sa Worjexu a wokolinu wosnjeseji wczera njedźelu pola Zehrmanez swój préni salonski swjedźeń. Mlode towarstwo žmedźesche so bohateho wopyta wjeseliecz. Pśichedźyda, k. H. Krjenz, powita pśichitomnych mutrobnje a pśicheśesche wschitkom wopytowarjam rjany a wjesoły wieczork. Khór jasnješe k sakwadej śpew „Hab oft im Kreise der Lieben“. Sesehowańe žerbski śpew „Hdźe žu mi banty cźerjowjene“ a dwójny kwartett „Bźěj błoticzka do sahrodki“, wobaj wot H. Sesterja. Spéwny porjad błónczi so z Beethovenowej „Hymnu na nóz“. Dyrbiny pśichipósłanowacj, so je khór pod nawjedowanjom k. wuczerja R. Scholty Worjanskeho w bźehu jeneho cźa jara wjele nawukłył a towarjowe wuprajo też na tuhym mésće jeżwojemu dirigentej dźak. Dale pśichedwjedźeše so jene němske a jene serbske dźiwadło a to „Strietzelbuschez cźeta“ a „Młody muž, hdyž wari“. Nóle bźehu derje wobsadźene a bohaty pśichiłeśił mytowańske žortniwej dźiwadle. Programej pśichsłamkny so resa.

S **Nowych Koporz.** (Njekajanc.) Tajuje jednasche Budyšći krasny žud pśicheźiwo dźěłacejerjej Josefej Jüttnerej je Starowizy w Grottkowskim wokrjesu w Schlesyjskej dla njekajanstwa. Won bźeše pśched nécźim cźasom na drósy schulisu holza na žwoje koło wjał a dźeju potom j njehorjacu rećenj wobcźežowal. Won dosta 4 mézazy sajtwa a słubi cźestne prawa na 3 léta. Pśicheptowanjska jatba wobliczi so na thlostanje.

S **Kotez.** (Strašże dźeći.) Hdyž dźeći na jewiśchczu hraja, wabi to pśichez wožebje. Tak bźeše też tu pjatk, jako běchu wusjerjo starschich a pśicheźelow schule pśicheprosyli do Sajeśicz hościenza. Hižom dawno do sapoczatka béśche žnrła khopata pe'na. Pśichedwjedźechu so schtyri pocźahi, nałeźce, lećo, najsnna a syna. Dźeći wopytowadże hrajachu. Stawu te najmjeńśe njepokasowachu žanoje njewuśtrjeśiesce abo bojośce, bo béśche wopraudże lósht jim pśihladowacj. Bohaty pśichiłeśił mytowańskeho maśyna krajerjam jich prózowanje. Trikowy film wo Münchhausenje wodohodowy program. W wjesoje pśichtawnych so knjez … nantsta Hempel k. wuczerjam ta na'oženu próżu a dźeśom sa pékna zabawu dźakowańe.

Hospodarski přehlad

Pondźela 27. małeho róžka 1933.

Burza płónczich posłednje sobotu minjenego tydźenja j dowérliwym mjenjenjom. Wschelake, bóle burtowne pomjeńki žitnjacych dowérne. Wiże j dołżnjuny a rentowanje liśćanami mjézachu wschelake kupje. Nosprawna statnosć banki dawa spómnacj, jo je z pjenjezami sloże bódnuty derje sastarana. Wobjesćenjach wótrowanjow na burzach njeje. Tuchwilna sastatka wólna bódźenja jima wosebje burtownych tajimzow.

Skoro wschédnje žitnjanym rece wadźacych statnych ministrow. S nich wulkhadża, jo tuhmutna statna wjchnjnosć ma kontu wotu schkitnez ratarskez, drabne a śrjenje pśichemisło. Se łóśche ratarśeje pśicheńenjnje žiwotu złoża a žółże też wikwanitu politiku. S skutkow wulkowikowarstwa a łóśnjinoa su jenjchez wschelake wobmyślowanjo. Dotalna wjsowa politika po tartjach derje so zyte wospomni. Na jeje mésto stupja drje sajo jenoliśne midowe wuczinjenja, ko slonjo pa khmanjeśi dźěłacejerjow a po tem hacź może wobkhed žadne nyby też płaćicz.

Trebne wschak je bjes dwela, jo dźełodawarjo a cźitarjo so jako cźłowjeźi a jako sajimzaj jenatkich zamjerzuju służitaj. Stotka wopytowarjej tudże też w druhim nasprawnjanju wobrite dźało w bjlnarcj. Rosłamacj ma so pśicheńenjom pśichemós łonzernow a tmdikatow. Wobjerzenjeź ma so pomér, jo sće wjsle wobłe nowinarstwo je hrdnacejene w nékotrych cukach. S pomocu tajsej koncentracije powdźećowych tu dwa samóli wobleći a wobleśeśicz zyły lud a jón injewarjeć za namowaschne łamery. Też w wusle nasprawanju na rowach hajsow cźerpe nadawati cźahaja.

Na produktowe wiki dopoła bźa žałóżeny hobołu pśichiběracźe. Majanjo dźerżaca želi powdźećowe płacźiny. *Mlyny a wikowarjo* wotkupuju do nich wobliez, dokelž mukn ja powuśeńe je cźisi w njewotbudnen. Sy płacźiny do bjednua klesne njebohu, patnu zitarinja cźasto łapchmjenja a pośtrjecene žito połnje. Tchodża płacźiny dotalny ihhodźeńe łakhowschu. Jenož w termijowanjach wotkanju so trochu sesłabjowachu. Tutón tydźeń do wótkow žito drje dotalne płacźiny łafkowa. Mak pa wólbach budźe, so dźensa projicz njemóże. Tuhmutna wujasnjenje wotfuawa wschudźene, jo dje ratarstwo schkitacz. Jara łubja so nam słowa, hdyž rika burtowo schkitacz. Po najnowischich pśicheptowanjach je so wupokazało, jo je ratarstwo najwupśeśkmschnje, najwjazy wotydźe, to reka, wótzowskej jemi jamoze najwjazy hdotowo wobdowicz, cźimz mjeńsche je. Ze kaž w Wośej šwórbje dubej a kódej drasej drjewinje, drobnunjsche nitkate koradcka płahwodźuja j pódy najwjazy wutlow, potajtim jenuczy tuhi drjewiny wudźerża. Tak je j burtowom. Tchodża wo mózni stata schkitajeze nasche drobne burtowe!

Ssobotu płaciśe w Barlinje zenknar

pśicheśiwy: 9,00 —9,90) hr., rożli: 7,70 hacź 7,80 (7,75 7,85 …njenja, nałeźnjeho: 8,60—9 (8,25—8,75 h… …: 8,15—8,55 (8—8,25) hr., wowsa: 6,25 … 6,30) hr.,

w … …m wótowanjun:

pśicheśiwy, la mé… …—10,65 (10,58…—10,55) hr., … meju: 10,77… 10,75 (10,67…—10,60) hr.,

rożli, … mé… 8,45 —8,12…) 8,55—8,50) hr., … meju: 8,55—8,52…) 8,65—8,58… hr.,

wowsa, … mé… 6,6…) 6,77…—6,75 hr., … meju: 6,80… 6,85 (6,9…—6,83…) hr.

… …ny w łyrnych … pśicźinu wyšeńšich wikow. … …ne naiwopśimjerne …ny, … mezpśicheńenich.

Zeminjaze wali we Wojerezach.

… 25. febrwara běchu na wiki pśihwojeli jenoj … ep. Tute wérzachu 4—6 wdźenje 11—14 … wdźenje 14—17 hr., 8—10 wdźenje 17—20 …, … wdźenje wjele wóz. Nicepni: Kwka. Wiki běchu … , dokelž běchu wenza łuzow hacź wótjenja a małe …

Zeminske powéze.

Pśicheźadowanje:

Wdźi. Khuschacej Amtsrjt Kanjo hend. Veradnikej rodź. Hennez w Lubju na Siwenkowej Gjawiki hajo **22** 21. Kódnej ljej 37 5080 hr., wopałna pokładna wuźitne 50 100 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo … tuna abo 1000 kg nowak 10… we

Płaćizny po złotej hriwnje

	25. 2.	24. 2.		25. 2.	24. 2.
Pšenica	198-200	198 (9	lany	12,5-13,5	12,5-13,5
wótka	154-156	154-156	voka	14,5-15,5	13,5-15,5
ječmjeń, nal.	—	—	nódro lupiny	8,50-10,0	8,50-10,0
jećmjeń	172-180	170-180	zolte lupiny	11,5-12,7	11,5-12,7
wowe	125-128	125-128	seradella	17,0-23,0	17,0-23,0
kukurica	—	—	rapa, wosuik	—	—
pšeńć muka	23,5-27,	23,5-27,(	lane wosuik	10,70	11,7
rżana muka	21,8-22,7	21,7-22,7	such.truhanć	8,60	8,60
pś. wotruby	8,60 8,90	8,60 8,8	(n rm). kruśe	—	—
rżane „	8,70-9,00	8,70-9,00	syno, 50 kg	1,75-2,10	1,75-2,10
raps	—	—	lżana sloma	0,55-0,70	0,6 -0,8
hrośeh Viktor	21,0-24,0	21,0-24,0	pśeńć „	0,40-0,50	0,45-0,55
lane symjo	—	—	wowsna „	0,40-0,70	0,45-0,55
pjeluśki	12,0-13,5	12,0-13,5	sena	0,4 -0,60	0,45-0,55

Hlowny redaktor a zamclwity za politiku: Marko Smolef w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawkšći: G. Janek w Budyšinje.

Póstniski ćah dźeći we Villingenje.

W městačku Villingenju w Cornym Lěsu, kiž kóžde léto karneval z prastaryni nałožkami na příklad z nošenjom spodźiwnych drjewjanych maskow wo- swjeća, wotmě so też lětsa tradicionalny ćah dźeći. Runje dźeći, kiž nuzu dźensnišeho časa njezačuwaju, móża wšnk so hišće podać njeskažeńemu wjesełu.

Se Sdźerje. (Khrobje jebanstwo.) Dźeń 16. hodownika 1932 je na naiche Klutschanite dwórnischczo pschischkot njesnaty i pjnezim sapschahom a je sej wot stkadźischcza Rychtarjej firmy žadał sa wěstcho Arnoschto Linaschka z Drobow 2 zentnarjej lauzje muki, 75 kilogr. kalkowcho dušnyka, 75 kilogr. krupizow k pizowanju, wscho dohromady w hódnoscy 36,90 hr. Njesnaty je so podpisał Arnoschk Linaschk. Wožoba je była wobschudźer. We 1,65 zentimtr. wulki, mjesesche staty schěry njeschemokawy kabat a módru czapku. Poš bschc wowczejschi poš, ale niz cziteje raso. Schtož wo tym nješchto wěczischcho wě, njech to sdźeli policiji.

Se Zicżenjo. (Rauza we wjesnym hacze.) Schtwórtk tu sbudźi we wšu nětkotu kedźonoczej njewschědny posdawk. Rauzy žiwnoscżerja Jana Janzti bě so stykało sa swobodu a wona bě czekla. We pschi tym so sabludźila na lód wjesnego hata. Na wěstym městnje pak lód bijdcze njedźerżesche a ranza so pschepadny. Nichtó se wjesnjanow jej njeswěri na lód, so by ranzu wuthował. Stónczinje so smuži žiwnoscżerj August Spank a wbohemu sdoczu na pomoz thwata. Pschi 8° zymy a hacz do wutrobna we wobse stejo wuthowa ranzu wot wěsteje smjercze.

Z Khrósčic. (Nowa pycha w šarskej cyrkwi.) Kóždeho wopytowarja Božeho domu je zawěsče zwjeselilo, zo zaso nowe postawy našu šarsku cyrkej debja. Staj to patronaj Khrósčanskeje cyrkwje ss. Syman a Juda. Na 30 lět staj bylaj wot nas zdalenaj. W Lipsku su jeju zaso wusledźili. Přez posrědnistwo tachantstwa w Budyšinje su Khrósčicy postawje wróco dostałe. Jedyn wumjele je jeju krasnje wumolował. Nětk stejitaj při stołpomaj hłownscho woltarja. Spodły khora stej ponowjena postawa swj. Jana Nepomuckeho, Duchownemu radźe, kuj. šarskej Sewčikej, budź za jeho pročowanje kemšanej dźak wuprajeny. Nječh nowe postawy w našim čerkwi čast wěriwych často k čichej modlitwje wabja.

Z Khrósčic. (Sulske nałožnosče.) W nowem šulskim lěče 1933/34 zmjejscy při hłownej šuli najskerje 10 rjadowanjow kaž loni. W hornich 4 rjadowanjach budźa potom w pjerčzku 44 dźěći, w dolnich 6 pak jenoż 32 sedźo. 3. a 4. lěto maitej paralellnej rjadowanje. Nowačkow, kiž k 1. aprylej zastupja, budźe jich 48.

Z Ręcżij. (Zawjerne njejbože.) Tu sta so kajzerne njejbože na dwórnischczu. Zelenišći cjah pschejdże wjesnjana Maćka Cyža, hdyž dyrbješe tutón runje kelije pschekreczicz, so by hindże pakot wotedał hońcej, kiž tu do cjaha šołsče. Cyžo bałe pozsłyšiło nadendźechu. Njebožczicżki so wostaji ženu a dźecza.

Z Hródka. (Nubjeżnitši nadpad.) Pjatk wjeczor sta so rubježnitši nadpad na Khecziebuskej dróży pola Gólinka. Rěnik Hanuich z Mordeje wyschc na kole jeżej do Wóženta, so bu tam japtacził natupjeny ško. Mjesche tohodla tej 545 hr. žeby. Sedy Gólinka jeho dwaj kolesarjej, kiž běschtaj jeho pschescżehowałoj, sadźerżeschtaj a j kela hrajschtaj. Potom so do njeho dašchtaj a jemu hrožschtaj. Srutaschtaj jeho a jemu pjenjezy sebraschtaj. Potom na Hródk czekałaschtaj. Hanusch bě 20 minutkow bjez wozom w šudźy leżał, prjedy hacz jeho nadendźechu. Polizija nałežnoscz pschepytuje.

Z Łužicy

* Z Karlsruha. (Wot radia.) Njekajkansiwa dla je ratolisti dźesatnik Gustav Willy Mückher, kiž je so w Khrósčanje narodźił, w Korfsmuju bydlił a njedawno do Budyšinskich pschecjahnył, hižom khłostany. Wšitke w Korfsmuji swobodnych tunjetach jako njekkanz wustupował a so tež hižom na hołach mje 14 lět pschelchał. Khłostanja jeho njesłuchu połpschisłe. 21. decembra 1932 a 7. januara 1933 běsche wón blizko Sakonja a Khembertu kóždy raz dorosczenu hołu wot jadu nadpadnył, hubu sadźerżał a wunjezowarjow špital. Ludźo, kiž k temu pschiduźechu, pak wukonjenju khłostanja njesmjedźachu. Dla tuteju padow sahnjedźe jeho nětko wulka khłostanska komora Budyšteho krajneho sudna k 1 lětu a 3 mjezjacam jastwa a wotrjekny jemu czestne prawa na 5 lět. We nozy k 8. januara 1933 běsche wón psched Schirachowskim dwórnischczom młodu holzu wokschił. Holza pak běsche so jemu juntorhnyła. We tutym padze jeho sud dla njedostatkazych dopokazow wuwinowa.

Radio

Wutoru, 28. februara słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wšědneho programa: 11,30 ratarski přednošk wo němskim mlokowym zakonju. 16 přednošk za žony. 19,35 politiski nowinski přehlad. 20 „Wumjećenje“ z Kólna.

Lipsk: Nimo znateho wšědneho programa: 19,45 přednošk wo zahrodze w měrcu. 19,30 póstniski koncert. 21,25 „skok do smjeła“.

Hišće ważne z dnjowcho programa: Stuttgart 19,30 operata „Cloclo“. Mnichow 20 „njezmysł na žołmjo 533“. Wín 20,45 reje a pokhody. Waršawa 20 lichka hudźba.

Nowy nemski radiowy komisar.

Dr. inž. h. c. Krueckow, kiž je wot 1. měrca t. l. zastojnstwo radiowcho komisara němskeho póstskeho ministra přepokazane dostał.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro sa jutrischu wutoru:** Wostanje rjenje a hišćhe tyčko symo.

* **W paketowym wozu żeleźniskeho cjaha, kotryż dyrbjesche sobotu dopoldnja se Stuttgarta do Saarbrückena dale jěcz, bě na jěsbje z Mnichowa woheń nastał. Wohnjowa wobora plomjenja jhascha. Sdźěła z wohnjom z dźěła z wodu je so nětkaž tyhaz paketow inicjalizo. Myšla žebi, so je woheń se samosapalenjom nastał.**

* **Na Weißenburgskej dróży w Barlinje sobotu wjeczor wokoło 7 hodźin jedyn wobronjeny rubježnik do Platowej pjekarnje sastupi a so do 22minuty pschedawarki z revolwrom saměriwschi, ju nusowasche, do pschinjesenja rjenjezy hicz. Tam ju k semi porasywschi, z pjenjezmym kaschtsa w klamach 5 hriwnow kradny. Rubježnik je njespóstnaty zjechał.**

* **Sněhowy mjeczel w Dalmazijskej a Hornjej Italskej sathadźa. Wobkhad po żeleźnizy je hischće sastajeny. Tež tódże njemóża žebi na morjo swěrcz. Lódź „Catinara“ je wětr k hrjochej cźišnyk. Jeje puczowarjow je lódź „Jadran“ lědma mohła wuthowacz. W połodnischczi Khorwatskej snjeh schtyri metry wysoko leži. W Sewkaku je wětr někotre tschi swottorhat a roschty wutlukł nowotwarow spowalał. W Sagrjebje snjeh meter wysoko leži.**

* **Sobotu dopoldnja w Sofiji jedyn puschczeny pósłoł sastojnik do pisarnje generalneho direktora bolharskeje pósty, Schczepana Iwanowa, sastupi a so j nim dla čłowjecha puschczenja wurečzowasche. Wulki wótrny nóż wucżahnywschi, kaž njemdry do generalneho direktora kalasche, kotryż so po někotrych kalnjenjach morwy swjese. Dokelž su dwójne durje generalneho direktora tołsto wuthowane, podawk najprjedy njepytnychu. Hakle hdyž z krwiu wopanzery mordaŕ je jitiwy stupi, so na njeho kedźbliwi sejnichu a jeho sajachu. Praji, so je z puschczenjom do wuzkeje nuty pschisłał. Tohodla je so dotal njewědźało, z kotreje strony je wón do generalneho direktora pschindże.**

Swólbne powěsće

Sdźělbjenaj: Marja Kreschkez we Wurizach a Bodo Marczink w Budyšinje.

Swerowani: Wałtar Czorny, wyschi strażnik we Cisu rodź. Bartuschez w Budyšinje. — Maks Knypa z Cisu rodź. Palmiz w Budyšinje.

Zemrěli: Richard Exgräber, wyschi wučer na wotp. w Budyšinje; khowanje budźe jutre wutoru pop. we 2 hodź. wot Tuchořskeje zyrkwje. — Arnoscht Mikan, dźěłaczer na Zidowje, 55 lět; khowanje budźe jutre wutoru pop. 1/4 hodź. na Hrodźischczu. — Dża Arlt, bjedarka mjischcze na wotp. w Kettitzach, 83 lět; khowanje je dźensa pódźdźe. — Korla Julius Radisch, žiwnoscżer w Hodrachczijach pola Lubija, 73 lět; khowanje budźe jutre wutoru pop. w 1 hodź. wot žarowniskeho domu do Kettitz.

Towarstwowski powěstnik

Budyšin. „Nadźija“ wotměwa póndźelu 27. mal. rózka wječor we 8 hodź. w sali kat. towaršownje na Garbarskej hasy jako wobšěrnu wjesołu spěwnu hodźinu swój „póstniski swjedźeń“ pod heslom: „Mjez nami“. Zarućimy pryzlow sapacy porjad. Přiwšitcy wšitcy wo stotorej liczbje, budźeće so wuraznje zawjeselić. **Předsydstwo.**

Drježdźany. „Hromadnik“ njeznjeże 2. měrca, ale hakle 9. měrca swoju lětnu zhromadźiznu pola Steglichec na Christianskej dróży 22. Započatk we 8 hodź. Sobustawy, přećelow a studowacych na wotrohnišo přeprošuje předsyda dr. Wjesołwk.

Rakojdy. Jednota Sokoł Hrodźišćo wuhotuje pósnik cy wutoru 28. mal. rózka wječor 1/8 hodź w Zendźe hościenc w Rakoidach póstniski swjedźeń z dźiwadłom a rejemi.

Smješki

Pschemjenjenje barby. Knjes lěkař: „Ja hym pola dźěczi to husčišćo wohladał, so bo barba wočzow po nječim pschemjenja.“ — Druhi lěkař: „Ja hym to hamo hižo pola dorosczenych wobkedźbował. Mój pschećel Jurij mjesche do swojeho woženjenja rjanej brunej wocži. Nětko pak ma druhdy jene módre.“

Zabawki
(Jan Radyserb)
106 str. 30 pj.

Ćelcki a ćělčki
wot Gdanskich skočatow po zapisanej knizy, wotedawa běžnje
ryćerkublo w Rakecach

Pšeńcnu słomu
předawa
Striegler we Wučkecach

4 nowočasne
lěcharnje
kaž też někotre kuchnje ma jara płaczinу hódno na předań
A. Schubert, blidarski mistr w Njeswačidle

Wobłučki (ramiki) do kołčow
we wšěch měrach poruča nanajtuńšo ze samsneje blidarnje
Klemt w Bukojni pola Barta

Strowotne rjećazki
dźakne dopisy, pola
Rudolph, na Hauensteinskej 6.4

Piwowa poliwka
z „Kóstrieskeho čorneho piwa“ wuspěšny srědk nawjeceho khrjpje
W sćěhowacym recept:
Litr Kóstrieskeho čorneho piwa, kusk skoricy, nješto ćenko běłeneje citronoweje běliny a cokor po słodze. Piwo zawarić, při tym zwjeršćiče dwaj jejowej čworikaj (njeběrće wukrajne jeja) do 1/4 litra mloka a přiliwače nětk po něčim pod stajnym wjerćenjom so warjace piwo.
Po rěwinjenej kariji je pomha k wustrowjenju a posylnjenju sławnje znate
Kóstrieske čorne piwo
Předawarnja: **Franc Rychtař, wikowarnja z piwom w Budyšinje** na Sulskej hasy 6. Dalokoréčak 3707

Wuporjedźenje wobuća
so też druhdże hižo tunjo poskićuje, ale ženje so Wam njeprajі, kak dołho tute dźerża. My pak wuporjedźimy wobuća a rukujemy za to, zo tute 3, 4, 5 a 6 měsacow a hišće dźeše dźerża. Tute su porjadnje wuwjedźene, a slubimy Wam tež, zo wobuća přez mašiny nješkoduja.
Płaczizny su nizke a poniža so hišće přez to, zo wobuća dołho dźerża. Podawamy Wam tež hišće:
mužace póduše . . . . . za hr. 2.10
žonjace póduše . . . . . za hr. 1.80
Chcećе-li woprawdże lutować, tak dajće Waše wobuća porjedźić
w Pjechec wobućowym domje
na Bohatej hasy 10.

Spěwarske
serbske a němske, po wšěch płaczinach
w Serbskej kniharni w Budyšinje

Swojim česćenym woteběrarjam
dawamy hač do 2. měrca 1933
10 proc. rabata
na płatowe, połpłatowe a bałmjane twory, kaž też na hotowe dźěłarske košle, łožowe a blidowe šaty
Mechaniska tkaleŕnja Hahn & Hummel
w Budyšinje na Třełanskej dróży 7

Dla rozsuđenja p elsčnowe firmy
dostach sćěhowace poskićenje:
8 wulkich kožuchow k podšiću
7 kožuchow jako wobsadki
opposumowe kože, we wšel. barb., hromadźe 1,15 hr.
žołte a brune barb. **skunksowe kože**, hromadźe 1,20 hr.
Maria Dienerec w Jasenci pola Njeswačr

Dźensa rano w 3 hodź. wotenđże do wěčnosče swjate sakramenty dostawši mój jara lubowany mandźelski, naš starosciwy nan
Pawoł Vicky
rězniški mištr w Haslowje.
We wulkej zrudobje
Madlena zwnd. Vieeyna n dźěći
W Haslowje 27. mateho rožka 1933.
Pohrjeb budźe štwórtk dop. w 9 hodź. w Bačonju.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć Smoterjec kniholičšćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše kniholičeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhwkam čěłneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja derbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tutej banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 50 | Budyšin — Wutoru, 28. februara 1933 — Bautzen | Lětnik 92

Němsku sejmownju zapalili

W němskej sejmowni je póndźelu wječor wokoło 1/10 hodźin wulki woheń wudyril. Sloty wjelbowy twar a posedźenja sa połny němšti sejm stej cźežko sapuśeńenej. S pśeckhodźowańnjow jenoź hišćeze šwonkowne murje śteja. Bjesśawadnje je śwěśeńe, so je woheń załoženy. Jeneho se sapalerjow ßu fajeli.

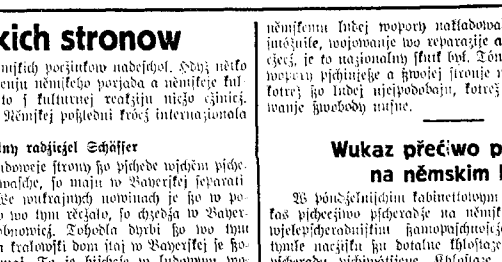
Wohnjowa wobora hnydom ſ dźeśaćej haśerskimi cźašami pśichitkowata. Hdyž pśichijedźe, ſ wjelba mózne płomjenja łapachu. Wokoło 10 hodźin ßo zyły wjelb mjes schwyjomi wěžemi jenicźkemu žołmjajemu płomjenjowemu morju runaśe. Woheń ßo teź na zhłu rańśu śejmowinu stromu wupśeśeśe. Wšeźe wołtcźe, pśeckhodźowańa, posedźenja sa połny śejm, draſtowuje a nowinarśe tribuny ßo połachu. Wohnjowej woborje bě jara wobcźežne, ſ rěźemi ßo k wohnjej śtśiśicź, dokelž jej niźke mózno, k wyšim śejmowinym wjelbam rěźe pśichitaji ſ.

1/12 hodźin bě ßo hižo zhła połnośejmowa posedźenja le śtołami a wupaźenjemi prezidentoweje tribuny ſ pśichladowańkimi tkańanami do cźista wupałita.

Runje tak ſ pśeckhodźeńjow jenoź hišćeze šwonkowne murje śteja.

Woheń je śdobom na nekotrych měśtnach wuśchol. Na wjazy dyžli dźeśaćej měśtnach ßu blesće benzina namakali. Dyrbi ßo ſ tym śicźeć, so je 20 abo 30 tajśich benzinowych bleśkow położenych było. Winiży ßu po śdaźu dosć łhwile měli, so ßu mohli załoženje wohnja pśichotowaś. Jim je ßo śaniźerśke dźeło ſ tym połóśiło, so ßu wjeźor ležma hišćeze ludźo w śejmowni byli; pśichetoj jenoź w nekotrych śtwach frakźijow je ßo hišćeze dźěłało, mjes tym so běchu śaśtojniźy němśkeho śejma ſ wuwjazjom śtražnikow hižo domoj śchli.

Sastupjazym hašcherjam a policistam je ßo poradźiło, muźa sajeź, kotryž je ßo wusnaŕ, so je woheń załožił. Praji, so hollandśej kommunistiśkej stronje pśidźišuscha. Sapalerja ßu hnydom ze śylnym policajśtim pśchewodom do śtraże pśchi Braniborśkich wrotach dowjedli. Wón mě-

Němska sejmownja w Barlinje.

jeśe hollandźi puśowaniki paß a runje tak wopiśmna hollandśkeje kommunistiśkeje strony pśchi śebi.

Bliśśe dny dyrbi ßo ſ nowymi traschazymi cźinami kommunistiśkeje strony śicźeć.

Myśla śebi, so pódła hižo śajateho kommunistiśkeho sapalerja hišćeze druhich sapalerjow w twarjenju nadeńdu. Jenoź wohnjowym wokornikam je dowolene, do śejmownje śtupiś, dokelž ßo boja, so ßo wulki wjelb žywnje. Hižo nětkole je wěśte, so ſ wohnjom nacźinjena śchkoda nekotre miliony Britownow wuźini.

Wólbne rěče wiednikow politiskich stronow

Sanźeńu njedźelu ßu nimale wšitke politiśke strony žiwjom hłownym wjednikam w śjawnych wólbnych zhromadźišnach rěčeć dali.

Naměśtny kanzler ſ Papen

je w Hamburgu a Bremenje rěčał. Znowa je rjekł, so tón króć njeźdźe wo politiśke strony, programy a politiśke ja-śady, dźe wo to, dopokazaś, so ßu w Němśkej ludźo, kotriž ßu ſwólniwi, narodnej wěźy ßuźiś. Njeprajimy, so jenoź my narodnu myśl śastupujemy. Chcemy wjele bóle wšitkich tych śe ſwojimaj rukomaj wobjeć, kotriž ßu ſwólniwi, ßobu wojowaś. Sa najruśniśke ma Papen, **so bychu ßo politiśke strony rozbiłe.** Kaž Hitler teź Papen pśchipowědaśe, **so po 5. měrcu nětcźiśke knježeŕśtwo wróćo njeśtupi.** Tole knježeŕśtwo a jeho dźeło njeśtej na žadyn wólbny datum ſwjazanej. **Tole knježeŕśtwo budźe hišćeze dale dźeńśnišcheho dnja dołho trać.**

Němśki kanzler Hitler

ßo w Nürnbergu pścheźiwo wšěm pospytam wobroćił, ſ kotrymiž chcędźa němšku jenoźkź rośtšcaś. Nade wšěm dyrbi śtejeć „Němśka jako śtat, němśki lud jako zhromadźeńśtwo". Teź Hitler ſnowa praji, so po wólbach 5. měrca wjednitśtwo ſ rukow njepuśćeźi. Pokaża na to, so je ßo wot kanźeńa Němśkeje nětcźe knježeŕśtwo pśeni króć nuźoŕ ſ bayerśkeho luda dowěrźło. Pśched ſtatwinami a pśched bratrami druhich němśkich krajow ßo wón jako śaśtupnik połodnišcheho němśkeho luda cźuje, a jako tajśi budźe jenoźkź Němśkeje pśched kóždym nadpadom śchkitaćź.

Němśki kommiśar Rust

je ßo Lipšku ßo pścheźiwo revoluźiji 9. nowembra 1918 wobroćił. Tehdy ßo njeje za wěrnu ſwobodu wojowało, ale za ſwobodu naśledźikow nadóbarjow baśtille śta 1789. Śkowo ſwobodu dyrbi dźeńśa hinaśchi śmjeł měć dyžli ſwobodu franzoŕśkeje revoluźije. Naścha ſwobodu wźa: Pśeć ſ Versaillefśkimi putami, kotreż ßu nam ſwobodne wśale. Tale ſwobodu njepśchińdźe wot wonka, dyrbi ju śebi ßu ſami ſtworiś. Dyrbimy jednotu mjes dźeśańcami a měśćańanami dozpjeś; pśchetoj naścha ſwobodu budźe ſ ludoweje wole pśchińeś. Rěčnik praji, so je w ſwojim nowym śaśtojnſtwje žałośtny wobraz śapuśćenja ńemśkeho ducha a ńemśkich porźinkow nadeśchol. Hdyž nětko naprawy k wobnowjenju ńemśkeho porjada a ńemśkeje kultury cźinju, ńima to ſ kulturnej reakźiju ničźo cźiniś. 5. měrca ßmě ßo w Němśkej pośledni króć internacionala śaśpěwaś.

Śtatny radźićel Schäffer

wjednik bayerśkeje ludoweje strony ßo pśchede wšěm pśchecźiwo porokej śaktowaśke, so maju w Bayerśkej separatiśtiśke wotpohlady. Bě wutrajnych nowinach je ßo w poślednim cźašu hišto wo tym rěčało, so chcędźa w Bayerśkej monarchiju wobnowiś. Tohodla dyrbi ßo wo tym wěrnośći rjec. Lud a kralowśtwo dom ſtoj w Bayerśkej je ßobu dopołnje śrośćenaŕ. To je hišćeze w ludowym wopomnjeću žiwe a wośebje žylnje do pśédka śtupi, hdyž ßo politiśke podaŕki śtawaju, kotreż dyrbja w bayerśkim ludu nětnjenje ſwobdźiś, so chcędźa jemu jeho prawo a ſwobodu wźaś. To pak nima nižo ze śeparatiśmom cźiniś. Bayerśka chce we wobłahu němśkeho śtata kraj wośtaś, ju kotrymuž ßu prawo, ſwoboda a runość jeho śtacźanow śaruźene. „S krajom njeje ženje Němśkej śtrach hrožył", je nědźy żelezny kanzler rjekł. Hdyž je śtrach był, potom je ſ kosterhanośće němśkeho luda pśchińchoł. Tohodla je jenoź jene nuśne: Śeśapśchimaś wšitke mózy ſ móznej jenoźeśi, kotraž śamóže Němśku wukhowaś.

Dr. Brüning

je ßo w Gelśenkirchenje a Hannoverje ſ politiku poślednich lět nadrobnje śaśeŕał. Mjes druhim śtśěhowaze praji: W cźašu wot revolucije je ßo pśchezo śaźo to śamo śtawało: Centrum ſu śawołali, hdyž wo to bźeśe, ludej je njeluboju politiku dźeśaś. Sa cźaś revolucije ſmy ſwoju pomoc poźiśkali, so by ßo traśchenju ſ lěwizu wobarało, runje kaž budźemy teź nětkole za ſwobodu a prawo wojowaś. Hdyž je centrum pytał, **móśt mjes prawizu a lěwizu natwarićź,** njeźmy to cźinili, so bychmy ſ toho wuźitk meli. Swoje śtśeśćijanśke śwětowe nahlady njeźmy je-nje ſpuśćili, njedźiwajo na to, ſ kim ſmy w kuježeŕśtwje hromadźe śedźeli. Nazionalne pośtajenje je ßo śapoźało, hdyž wuśwobodźenje Porheinśkeje pśchewjedźeśmy a pa-śiwne pścheźiwjenje cźinjachmy, so bychmy Porheinśku a Porhuŕśku wuśwobodźili. Wšitke śtrony ßu ſa wótźenje wojowale a cźerpiłe. Teź hdyž ſmy wot 1930 hač 1932 němśkemu ludej woporu nakładowali, kotreż jenicźky ßu inozyńe, wojowanje wo reparazije a runoprawnoś ſapoźeć, je to nazionalny ſkutk był. Tón je nazionalny, kotryž wopory pśchinjeśe a ſwojej śtronje naprawy cźiniś dawa, kotreż ßo ludej njeśpodobaju, kotreż pak ßu ſa pśchihotowanje ſwobody nuśne.

Wukaz přećiwo přeradže na němskim ludu

W póndźelnišchim kabinetowym pośedźenju je ßo wukaz pścheźiwo pścheradźe na němśkim ludu a pścheźiwo wjeleścheradźiśkim ſamopomśchiwośćam wobjaunknył. W tymle nacźiśu ßu dotalne khłośtaje pośtajenja ßa krajnu pścheradźe pśchiwótśjene. Khłośtaje pośtajenja ßo teź na powěśće poźajśnja, kotreż ßo we wukraju rośśěrjeja.

Dale němśki kabinet wukaz wo nidźe pśchedbydźišwowych ßobuśtawow a wodźazych śaśtojnikow w dźěłarńach wobjaunknył, kotreż wot němśkeho śtata podpjeru dośtawaju. S wukazom je móžno, njeźamołwjomne a cźažej njepśchimjerjene wulke mśdy śniźiś.

Dale je ßo wobjaunknje ſ 15. augusta 1932 wróćiła, po kotrymž je śaśtojnikam ſwonka śłužby śakaźane, śłužbnu draśtu pśchi politiśkich wuhotowańach nośyć.

Stónźeńje je ßo pśchemjenjenje mlokowego śakonja wobjaunknje, kotreż ßo na pracźišnu pitneho mloka poźakuje.

Schiecowe rozprajenja w Barlinje

Sakśki ministeriski president **Schieck** je póndźelu rozrěźenje ſ **naměśtnym kanzlerom ſ Papenom** w Barlinje měł. Pśchi tym je ßo wo powśchitkownych politiśkich praśchenjach jednało. W póndźelnišchim rozprajenju je drje naměśtny kanzler pścheźo ſwoju naśtawaźu śtarośćej wotpokłał, to wuhł ßo ża Sakśku tola hišćeze **němśki kommiśar** wuśtajićź. Kaž je ſ wobkhoniteje ſtrony w Barlinje ßłyśchećź, nima ßo tajka naprawa wocźakaćź.

Mózne je, so je ßo pśchi tymle rozrěźenju mjes sakśkim ministeriskim presidentom a naměśtnym kanzlerom ſ Papenom teź wo techniśkim pścheźiwjenju a politiśkim ſwóśowanju śakaśnje kommunistiśkich demonstracijow, je ſtrony němśkeho ſtuttkowneho ministra dr. Fricka ża Sakśku powrućeńeje, jednało.

Smólnicowy ćah nacionalnych socialistow 4. měrca

Dr. Goebbels, wodźeŕ wólčaneje agitacije nacionalno-socialistiskeje strony wjacy organisazije nacionalno-socialistiskeje stroun napomina, so bychu wječor 4. měrca wulke smólnicowe cźahi wuhotowali. Tute smólnicowe cźahi dyrbja we wječornych hodźinach pósledneho dnja pjeceh wótnu w zyłej Němskej cźahać a słowom dyrbja so wschudże z horow swobodniske wohnje płomjenić.

Pastyŕski list kardinała Faulhabera

We wschěch zyrkwjach Muničowskeje Freisingskeje arcydijeceje je so njedźełu pastyŕski list arcybiskopa kardinała dr. Faulhabera wo „Našchim stacźanskim swědomju“ cźitał. W nim so mjes druhim praji: **Dla pschizynowe ńamodlerjenja bychu statnizy dźerźaŕskeho cźasa dyrbjeli ńamodlaschnosćerjam bjesbóžnych wobaraćej. Statne kujeŕstwo dyrbi so pschede wschim wo shromadne dobro starać. Statne sdźiłanje ńeromoscje, ćłowjeństwa, cźełeje a ćłowjeskeje wólčeńcanow by so dyrbjało w jenakej měrje ničo njewobhładźeriam kaj wobhładźerjam pschiwobroćiś. Zyrkej so do cźiłeje statnych praschenjow njeměsća, na druhej stronje pak so zyrkwinskich naležnoscjow wobara.**

Stacźanej dyrbi ćłowjomje kasaŕ, so by so pschi ćłowjomych wólbach wobdźelił. Zyrkej njemóże so ženje jenotliwej stronje zadźiwaś.

Ničo katolikam njeradźiwa, so pola politiskich stronow zapisaś daś, kaž daloko njeje sa to rukuja, so ńo na prawa katolskeje zyrkwje dźiwa a so maju jejne zakonje kedźbu. Dje wo kschesćijansku kulturu we wječornym kraju. Katolikoju budźa je ćłowjom katolskim ćłowjomjom na statnych nadawkach dobu dźełaś.

Centrumski lětak w Drježdźanach zakazali

Drježdźanski policajski prezidium je lětak katolskeje zentrumskeje strony z napinjenim „Schto je nămska wótczina?“ zebrał, dokelž so z jeho nawodnymi słowami wodźazy zastojnizy němskeho kujeŕstwa kschiwdźa.

Skitanje wukrajanow w Pekingu

Wjes tym so ho wojowanje w Dźeholskej wupschestrja, ga wulkajne wojschnoscje w Pekingu wobschěrne wobkładniwostne narazy za skitanje wukrajanow cźinjachu. Dale ga so pjatkowy ja wobrazowanje **grand hotela**, ćłowjeka jendźelskeho ćłowjeka kejzerjo, kaž, dokelž grand hotel město wobkrući, w kotrymž póstajenja ma kejz. Japanzy dźeźa tohorunja dwaj hońcaj wobkrućerjej, z kotrejž dyrbi so japanske ćłowjeske kolitaz. Swoje ćłowjeskeho ga so ćłowjom gwerzanjom karaczanjom wobdaŕ a wobćłowźaty powod k namjetej elektriskej ślazi pschisamknuli. Jendźelske póstajenjstwo je zimnoscj, za schěrej nježaju wobchadźaju, nakupiło.

W Dźeholskej so zasakle wojuje

Hłowne roskasowaŕstwo japanskeho wójska je wojsewito, so je so pola **Czjpinga** w Dźeholskej ćłowjo wojowało. Po móznej ćłeźezy artilerije a maschinskich ćełbow ga japanzy a chinescy wojazy wotcźenja městaćka Schanwu wobkładźili, hacź je kónczuje Schanwa w ruzy Japanzow wostała. Wo město **Czjping** so hišće wojuje. Na druhej stronje běchu Japanzy nakhwilnje město **Mogi** wobkładźili. Sobotu wječor Chinezojo z najsćeńcnemu nadobnej pschenźechu, a tam so poradźi, so nježa sajo zmjerzowaś. S wobeju stron so sastałke dale wojuje. Na chinesku stronje general **Czangkajschek** ham wojowanje wodźi, **won je cźerstwych wojakow k fronce pósłał.**

Po złučenju chińskeho wótnjskeho ministerstwa ga so města Kailu, Nankin a Czjaojan w Dźeholskej pschi wojowanju wupuśćile.

Pjeńdy hacź ga Chinezojo **Czjaojan** wopuschćili, ga dwěmaj wólwrowymaj składomaj rosbuchowaś dali. Chinezojo ga pola Czjaojana 800 muzi a pola Peipiao 330 muzi zbili. Japanske wójsko je pjeca cźełe zbkdobalo.

Japanska wójnsku winu wot so wotpokazuje

Japanske kujeŕstwo je pismo wudało, kotrež jeho diplomatiski zastupnizy rosćerjeja. Wono podawki wot spočatka chinesko-japanskeho konflikta na Mandźuskej wopisuje a pyta so jeho dźełach dopokazaś, so je rosprawa Swjatka Ludow wopaczna a so je so Japanskeje wojerske poćerpanje w mjeńschy mjaschu přepokazanja.

Na końcu so na kommunistiski strach pokazuje, kaž so w Chinje khětro rosćerjeli. Japanska wuznaje, so njewojuje, so by ńeki kraj ńeschto obzała abo hońcy zmólił dosćła.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 28. februara 1932.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barom. 749, hygrometer +1 a thermometer wodnjo +1. Dźens rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer —1, thermometer w nozy —9. Wjedro je mało pschemjenjało. Dźensa w nozy je sajo khětro pschinyłko. Rano wjacźorny sajo wopraunu lichezliwjezin. S thowjenim wotsnjehom je zołmy kurjawy pschećerjahowachu. Tehodla wotpada je wschudźom schadźiwiny, schtomy a kećzyna dźesćo do tyholatsje a finkolatsje tymiske kwećźiny. Wyschina nad nalchimi stronami ńeha hacź do ńewjemeho abo połnóżneho lodowego morja. Tola pschihotuje se pomalku wobrot naschego počasja. Po powětrjach wot drasnjow njeje w hornich worschtach powětra dawno tak syma, kaž pschi nas. Mjezna pschech Jendźelskej je so schim stronam tak jara pschibliźała njeje, so mohła nasch wjedro wothrośeś. W hornich worschtach wosbucha tak tosta duja wótry hiźo z jucha abo połonja, tak wot nadźiju, so dotalna mjenatka wjele dalšo tracź njeha. Najšerje njemóże wótry, pschez kotrež kacźe tołuchi, z do pschećerowych a słodowych fabrikow. Tuste krjedu ńeha płónjo 6,46 a so thowi 5,40 hodź. Měśacźk ńeha dopołdnja 8,01 a so thowi do połnoża 11,52 h.

— **Schtitajcze wjerbowe mizki!** S tójšym létom ja ńamjene napomina: Schtitajcze wjerbowe mizki! Sem so prajicź, so je pósledneje léta powschitkowne rubjenje popschestako, schtoż ma so trajnemu powuczowanju dow mijnje pschećerjelnych nowin a krutym postajenjam, tu polskeźowanje a pschedawanje wjerbowych mizkow rjadu, dźakowacź. Wjerby wonkach w pschirodze wosschtadźicź, so pod tójšymi wobsitejnoscjemi tkkosta; wjerbowe mizki su schtitane. Starym wohdźerjam pschirodu dośeź so ruzy swjatej. Ale je bohužel teź hischcze ludźi, kotrjž mjenja, so njepschihódze nalěcźo, nimaja li horšku wjerbowych mizkow w domje. Woni rubja, hdźeź móża a ńamo to teź ńwoje dźeći wucźa, sly pschekład tu hižom dośaha!) a njesaczuwaju, so z tym pomahaju młode pczołki do zmjerce sahłodnjenja homich. Kcźeniczka na mizkach su mjenujizy prénja zimowa młodych pczołkow. Hdyž je liczba pczołowych ludow poślednje léta woprawdźe katastrofalnje spadowała, me wójo žurowa syma 1928/29 hłownu winu; wurubjenje wjerbowych mizkow pak ma teź zwój podźeł na tym. Tehodla porjaty prjecź wot nježnych nalětnich twórbow, zo wobschchodźenje dyrbjał kóždy kulturny cźłowjek jako wohaśbjenje ńebje ńameho sacźuwacź. Schtitajcze wjerbowe mizki! Schtóž je hdy wjerbowy kerk, wě je, dokelž peći zhowany pschi hacźe, w lešu abo hewak nebdźe na njepschistupnym městnje, njesranjeny wostał, w posnjeńcźenju a je synczazymi pczołkami wobdaty wótčał a z wobchim twohdźenym kerkom na pschistupnych rěcźnych brjohach pschiruna, hatle spóńaje, kaśka schkoda ńeje w běhu lět nacźinicź, niz jenež na jenotliwym kerku ale na zhromadnym wobrazu domiźnj.

— **Polizajska hodźina w měcźe Budyschinje** a rejonu sći cźaśz je póstajiła wutoru 28. februara powschitkowu na 11 hodź. rano postajeny.

— **Budyšći měschczanšći mujej, provinzialny muzej keje Hornjeje Łužicy.** S pozrědnitwom finanzneho ministerstwa dósta měschczanska wobrazowa galerija z dar Wilhelm a Bertha z Baenisch-wotkasanja wobsjaha wobrazaj: „Kucźišt w schrodze“ wot Marjany Brito w Budyschinje a „Njedźela“ wot Ericha Fraaße w Drježdźanach. Kaž ńo dopomnimy, ńo wobras ńatcze Tizyjeke molerki na 3. létnej wustajeźizy dźeławego ćłowjeka

H. C. Anderšen:

Sołobik

(Pokračowanje.)

„Nć, ńu to krowy, kotrež tak ruja!“ prajeśche kuchaŕka. „Ssmy hišćeze daloko wot tutoho městna daleń!“

Nětt poćinachu žaby we łužach rjechtacź.

„Wulkotne!“ prajeśche chinejski dwórski předaŕ. „Nětt jeho žłyschu; klinczi runje tak kaž małe zyrkwinske zwony.“

„Nć, ńu to žabu!“ wotmolwi mała kuchaŕka. „Tola myślu ńebi, so ju nětt bórzy žłuschimy!“

Ssołobik poćinaśche śpěwacź.

„To wón je!“ prajeśche mała holcźa. „Sołyschcźe, žłyschcźe! Tamle wón ńedźi!“ A pokalowaśche na małeho schćereho ptacźka w halosach.

„Je to mózno!“ prajeśe kavaléŕ. „Tak ńebi jeho nihdy nanidoby mrśtlił njebudź! Kak jednory wón je! Je zyle wěsće ńwoju kraźnu barbu tohodla ńhubił, dokelž ńu tu telko wokebnych ludźi wokoło ńhromadźenych!“

„Mały ńołobito“, wołaśche mała kuchaŕka wótśe, „maśch nasńnadniščhi kčžor žada, so by psched nim śpěwał!“

„S najwjetschim wjeńelom“, prajeśche ńołobik a śpěwaśche potom, so bě wjeńelo pschipoćłuchacź.

„Klinczi runje tak, kaž schtleućźane ńwony!“ prajeśche kavaléŕ. „A hladajcźe na mału gyrgawu, kak wona dźeła! Je ńpodźiwnje, so jeho tudy prjedy njeńśmy śpěwacź žłyscheli! Směje wulki wuspěch!“

„Dyrbju hišćeze ras psched kčžorom śpěwacź?“ praschesche ńo ńołobik, dokelž myślesche, so je teź kčžor pschitomny.

„Mój wubjerny mały ńołobiko“, prajeśche kavaléŕ, „mam wulku cźešcź, waš dźeńńnišchemu wjeńelomu dwórskemu ńwjedźenjej pschepróńeź, hdyž budźecźe naschego najńnadniščhego kčžora z waschim śpěwom wobkuśtacź!“

„Sskyschi to teź rady w ńelenym!“ prajeśche ńołobik, tola dźěśche rady ńobu, jako žłyschesche, so ńebi to kčžor žada.

W hrodźe bě wńcho nanajlepje pschihotowane. Ssrjedź wulkeje śale, hdyž kčžor ńedźeśche, bě ńłocźany tij postajeny, na kotrymž dyrbjeśche ńołobik ńedźeź. Zoły dwór bě pschitomny a mała kuchaŕka měśeśe dowolnoscj, jaby duri ńtacź, dokelž bě nětt titul woprawdźiteje dwórskeje kuchaŕki dośtała. Wschitcy w najtraźnischej pyśe a hladachu na małeho schćereho ptacźka, kotremuž kčžor nagaśche.

Ssołobik śpěwaśche tak traźnje, so kčžorej žłyły do woczow ńtupichu a jemu po lizomaj ronjachu, tohodla śpěwaśche ńołobik hišćeźe traźnischo, tak so bě jemu wokoło wutroby prawje derje. Kčžor bě tak wjeśeły, so praśeśe, so dyrbi ńołobik ńwój ńtocźany tóńl wokoło ńśije nośeź. Tola ńołobik bě hižo dźaka polny, dokelž bě hižo tak dosć myta dośtał.

„Ssym žłyły we woczach kčžora widźał, to je za mnje najdrohotnischi pokład! Kčžorowe žłyły maja wośebitu móc! Wób wě, žym dosć mytowany.“ Na to śpěwaśche sajo ńe ńwojim zunim, mjechkim hłoźom.

Dyrbjeśche nětto pschi dworje wopśacź a ńmědźeśche ńwoju ńwobodnoscj měcź, dwaj rasaj ja dźeń a jónu w nozu ńo wukhodźowacź.

Dośta teź dwanaśe ńłužobnikow, kotrjž běchu jemu źidźane ńwajśko wokoło nohi ńwjasali a krucźe dźeržachu. Njebě wóprawdźe žane wjeśelo a ńabawa pschi tajkim wuthodźowanju.

Zyle město rěcźeźe wo tutym ńpodźiwnym ptacźku. Jenoho dnja dośta kčžor wulki paket ź napinjenim: „Ssołobik“.

„Mamy nětko hnydom nowu knihu wo naschim ńławnym ńołobiku!“ prajeśche kčžor. Ale njebě to jana kniha, ale małe wumělite dźełko, kotrež w małej tyi leźeźeśe: wumělśti ńołobik, kotryž dyrbjeśe ńo ńwojo runacź a bě ź drohotnymi diamantami, rubinami a ńtirami wotkładźeny. Hdyž wumělśteho ptacźka nacźnjeńch, dokonjeśe jedyn kušt, kotryž woprawdźity ńołobik śpěwaśe, śpěwacź a potom machaśe ź kopuńchorje a dele, kotraž ńo ńe ńlébrom a ńtotom błyńcźejeśe. Wokoło śije wijaśe mały banczik ź napinjenim: „Za panśkeho kčžorowy ńołobik pornjo ńołobikej kčžo Chiny.

„To je traźnje!“ prajachu wschitcy a kotryž bě ńi kobila pschinjeźł, dośta wot kčžora hnydom wóńkoti titu

„Nětt dyrbitaj hromadźe śpěwacź, kajti budźe traźnu duett.“

Tola jako hromadźe śpěwaschtaj, śpěwaśche kóždy ńi nak. Tak dyrbjeśche wumělśti ptacźk ńam śpěwacź.

Tři a tśiźaśi rasow śpěwaśche pschezo tón ńamy kušt a njebu ńprózny. Ludźo bychu rady ńnowa ńłyńchał tola kčžor pscheśeśe ńebi, so by tola teź žiwy ńołobik ńaśo jónu śpěwał. — Ale hdźe bě? Nichtó njebě potrjeh so bě ź woknom won do ńelenego lěśa wuleźał.

„Ale ńchto ma to rěkacź?“ prajeśche kčžor. A wschitcy ńwarjachu a měnjachu, so je ńołobik jara njedźakowny ńwěrjo. „Najthmańcho ptacźka mamy pak tola!“ praji rěchu, a tak dyrbjeśche ńaźo wumělśti ptacźk śpěwacź a k to ńchtyriatśinytemu rasej, so ludźo jedyn a tónźamy kušt žłyńchachu. Tohodla pak hišćeźe ź ńłowy njemóźach bě pśche cźežko.

(Skónczenje ńcźehuje.)

Ein Blick in unsere Fens

pokaža Wam naše jutrowne překhwapjenja

kotrež móžeče lóhko dostać. Na přeće město jutrowneho překhwapjenja 50 pj. (abo 1 hr. za přikryće k hromadźenju) w hotow. pjenjezach

KAISER'S KAFFEE GESCHÄFT

nocjenstwa Łužiskich tworjazych wumělcow wot stata wuznamjeni. Repliku tuteho wobrasa je město Budyšchin k wupyšchenju měšchćanskich šlužownych městnoiczow kupiło. **Młody**, nadźijowpołny Drježdźanski wumělc Erich Fraaß w Budyšchinje dotal wustupił njeje. Wón je so 14. haprele 1893 w Glauchawje narodźił a móže so wobhladowacź sa schulerja Zwintschera a Sterla. Poslednje lěta bu wón wobzebje znaty z jeho wuspěšnym zobulukowanjom pischi wustajenjach Drježdźanskeho sjednoczenstwa wumělczow pischi Lennéskej drohi. Wobaj wobrazaj wosnamjenjatej swjeselaze wobohaczenje naschich měšchćanskich wobrazowych sbérki, w kotrejž staj so hižom na dostojne městno powěsnyłoj.

— **Pischikład, kiž je hódny ześěhowacź.** Firma Otto Sachse, měšczel Oswald Förster, we **Budyšchinje**, je na pischihotowanje hódne waschnje sastarałsteemu hamtej města Budyšchina 100 wupokazow za zyrobu k wołożenju małeho pschepokałaka. **Wupokazy so tradaznym wjeledźetnym** zwójbam abo tkubym starym ludźom wudźěla.

— **Katolska filmarska ludoweho towarstwa we Drježdźanach.** Za wšitkich, kotřiž wulki misijonski film k. patera Šulty „wotkazanjo misijonara“ hišće njejsu widźeli, poskića so posledna skladnosć, być přitomnym při předwjedźenju. Film pokazuje so we Worklocach štwórtk 2. měrca pop. w 4 hodź. a wječor we 8 hodź. w Šuli, w Njebjelčicach pjatk 3. měrca pop. w 4 hodź. a wječor we 8 hodź. we wulkej žurli Herbskeje grychty. Popołdnišej předstajeni słej za dźěći. Prosy so wo bohaty wopyt.

— **Wobschudźej ł naplacjenjom sa reklamu.** Psched někotrymi dnjemi je k wschelakim tudomnym pschemysłnikam njeznaty człowjek pischikł a so sa sastupnika pjeca w Schorjelu na Pawolikej drohi łydałaze „reklamnoje zentrale“ wudawał. Wón je pytał skjankni na reklamu, kiž mějesche so wosjewicź na tajsi lěkarjow, kiž dyrbjesche so w sjawnych wobkhadnych wustawach atd. wupowěsnyć. Dokaz je ho jemu to poradźiło, je wón sebi reklamowu ... abo naplacjenje na nje hnydom dacź dał. Tutón ... jebak. Je fwešczene, so reklamowa zentrala w Schonjewobsteji. Dołstate skjanki je ł mjenom K. Born ... Wobschudźej je nětkle 1,70 mtr. wulki, je hrjo... ałowy, nima wuzowy, je błędy, łhadźi w cjornym ... , krótkim wolenej schórnym schłyrowym mantlu a ... aktowku pischi sebi. Schkodowani, kotřiž hischcze ... wschnosći wojewili njejsu, a wosebty, kiž mója ... dźelenja wědacź, njech to kriminalnemu wotdźe... w Budyšchinje na Ortenburgskim hrodźe, telefon ... 2551 hodźa.

— **Liczenje ǵadowych schtomow w Budyschinje.** Po ... nału hospodarskeho ministerstwa ł 20. januara 1933 ... nuitrjoni měschćanskeho jahrodnistwa ǵadowe schtomy ... ciału wot 1. hacź 7. měrca 1933 w měsće Budyschinje licza. Licza so jabłučiny, kruschwiny, hrowcziny, ślódke wischenje, kisałe wischenje, miraßelki, rinetkawdy, aprikosy, brěschki a worjechowy. Liczerio maju wupłaty pischi ześi a maju prawo, sastupjicz do jaroscow a ležownostow, hdyž ǵadowe schtomy licza. Wobjedrjerjo ǵadowych schtomow su winowacži, liczerjam dokładnje spóźlicz wo liczbje swojich ǵadowych schtomow, wosebje pak maju so do teho hišće pischesłuchacži, kelko ǵadowych schtomow maju. Sobom ł liczenjom ǵadowych schtomow maju so wone pischehladowacź ja schtódnikami a chorostczenji.

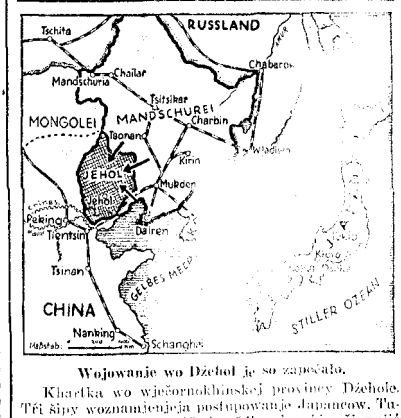
— **Měschćanske dźiwadło.** Dźensa wutoru so hrajmy porjad pschemjeni. Město „Schtyrjoch muschtérow“ hraje so tehdy „Tu nješchto njetrjechi“ wot Franza Arnolda ł Alfredom Borchertom we hłownej róli. Pschedstajenje sapocznje so 7/9 hodź. w 10. abonentnym pschedstajenju E. W 21. abonentnym pschedstajenju B steji schtwórtk najnowschi schtuka „Schtyrjo muschtérjo“ wot Sigm. ... na hrajnym porjedze. Pokazujemy tež na premjeru ... pschichodny pjatk. Pod režiju Waltarja Frietzsche ... zbytym wjedźuńwom J. L. Kocka haje so opera ... ramanowe powědanja“ wot Offenbacha.

— **Budyschi dźiwadłowy bal 1933!** Sobotu 4. měrca ... e we 8 hodź. je w salonaj Krony swjedźeń wumělc... Budyškeho měschćanskeho dźiwad'a, kiž wschitke ... stawy wuhotowacź pomhaju. Pod hesłom „ban-hiły-ha“ ... na swjedźeń nětkotre wjeselte hodźinki pschihotowacź, dyrbi ... rejeni a humorom kaž w prjedawschich letach byej ... wschitch w towarschnym žiwjenju naschcho města. Tutón ... bal, kiž dyrbi wschitkich wopytowarjow dźiwadła ł wumělcami do wužscheho kontakta pschinjesecź, pschinjesze też ... wulkich pschekwapjenjow. Winowy, sektowy, likerowy ... pirowy stan budźe wobjebje wuhotowany. Dwě kapahudźitej k rejam, a we wotmjenjazym programje ... aja so ǵohnstawy dźiwadła za wjeselu myśl. Sa... liczeji placża dopredka 2 hriwnje a pischi wjeczornej ... ni 2,50 hr. Wone so dopredka pschedawaju pschi po... měschćanskeho dźiwadła, w Henkerej knihikupstwje ... hatej hajby a w Brücknerej ſrišerstwje na Kěžorskej ...

— **Też Jank chce hižom być knjes!** Sso wě! A ła... je swojcho nopaschka chcył rad swoju schokoladu a ... j latao picź. Tajzy wschak cźi mali wschitzy ǵu. A ... mać ſmějkoze so nad swojim małym diplomatom, kiž je wšo hižo widźał, kajke pěkne pschekwapjenja je jutrowny sajaj we wutkadnym wotnje Kaiserej kofejowe-ho wobkhoda hižom swuitajał. Ale mać wě hischcze wjacy, wona njeje jenoż pěkny dźěcźacy nopaschk ł ta-lerjom widźała, ale też apartny hromadźenjki bibowny krym, rjanu pjelnjenu pórzlinowu bonbonéru, pěkny pakcźik jutrownych pralinow. Wona potajkim njebudze jenoż swojemu małemu Jankej wjeßele pichihotowacź, ale budze też swoje ſamſne pschecza dopjelnicź mój. Wona je wšo cźitała dźenſnjichi nawěschcźik Kaiserej kofejoweho wobkhoda, ale wona njeby też tak na swoje ſwěrne pomoznizy a měrne pschecźelnizy, Kaiserej brune rabattowe ſnamki, sapomnika. Na Kaiserej móže wschak ſo cźłowjek ſpuschcźecź, niz jenoż na ſtajnje wupruhowanu łajkostnu tworu, ale też na pschezo łajko ſo wospjetowaze, pschezo jenak lubosćiwje wumyſlene, apartnje wuhotowane pschekwapjenja.

— **Mordarſtwo na Schmelzeru w Zitawje wujaſnjene.** Kaž je znate, je 31. januara 1933 wjecor njeznaty tuzecź pschekłuja Hendricha Schmelzera w Zitawje na Kěžorſki halzy ſaſtrěłił. Mějachu ja mjeńe, ſo je ſo njeſtłuk ł politiſkich pschicźinow ſtał, njeběchu pak też druge motiwy wujaſnjene. Nětko je njeſtłuk wujaſnjene. Zitawſka kriminalna polizija je po njeſchestawajnym ſłědźenju tuzecźerja we wosobje 49ćeńcheho inżeńera a měſterja wotpołožerjuje automobilowy Fridelera je Zitawſki wuſłědźiła a ſajcź móhła. Fiedler je ſo wcźera njeſtłuka wuznał. Po ſwojim wudawanju je Schmelzera na jeho ſadanje ſaſtrěłił. Mordarſka bróń je polizija ſchowała. Pschepytowanja hischcze njejsu zyłe skónczene.

⊙ **Njechornja.** Tudyſche kanalowe towarſtwo chce ſo w běhu nałěca ſtojicź na prěnje wjeſtiche dźeło. Chce ke kanalej wutwarjacź Lubijiku wodu, ſo bychu Njechornjecźanjo mohli ł tódźu do Běłcze Hory po chłěb jěźdźicź a hódy nje ...

Wojowanje wo Dźehol je so započało.

Khartka wo wjeſornokhińskej prowincy Dźeholo. Tři ſtipy woznamjenjeja postupowanje Japancow. Tuźi chcedźa nětko zo wšěmi ſrědkami ſebi přiswojić tutón kraj, kiž ma tak wulki hospodarski a strategiski wuznam.

Naše pismowstwo

Mukowe číslo „Łužic ... 1933. Loni na... zymu nam ſnjeſene rukl... wjeſnej... ka a Skitarja, prof. A... je so za ... ... pad ... ... wa ... ... Pe... ... ...

Z Łužicy

*** Se Shorjelja.** (Sćmjertne njeſbože.) W tudyšej khorowni wumrě 11šteho hyrjeńca Kleßlinga z Berzdorfa. Wón bě pſched nješto dnjemi w bróžni padnył ſe hynowoje lubje. Jemu bě ſo nop pukrył.

Přilopk

*** Tſi dźěrji na lodje ſo pſchelamale a zatepile.** Sobotu ſo w Bambergu na cyrkwinym rěčnym lodje tři 3- hač 5ćinc dźěrji pſchepadnychu a zatepichu. Cźła dźěrji hakle njedźelu z wody wuczahnychu.

*** Kofejowa inflazija w Pólſkej.** Po 41dnjowym puczowanju dojedźe do pólſkeho pſchiſtawa w Gdynje z Brazilskeje parnik „Alba“ z 72 000 zentnarjemi kofeja. To běše najwjetſchi transport kofeja, kiž je ſo hdy do Pólſkeje pſchiwjezł. Kofej dosahja zelenu krajcu na ſyrdom měſaznow. Wočakuje ſo, ſo kofejowe płaćizny poczinaju ſpadowacź.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

— **Wuhłady na wjedro ſa jutſchi ſrjedu:** Rjenje, tola trochu kahodniſcha ſymna.

*** Sobotu je w Barlinje w pſzedawſchim kjorſtim hrodźe pod tſěchu woheń wuſchoł. Polizija je ſwěſcźila, ſo je ſtóſniſka ruka wohań ſałožiła. Winiſch ſu po twarſtich wſchitach horje ſałěli a ſo ſ tſěſchnym wokrom do hroda dobyli. Tam ſu potom wohań ſałožili.**

*** W Jendźe jtej bě ſo ſandźeny tydźeń wulki ſněh naſchoł, kotrěž je njezahyn roſtał. S tym je wulke powodźenje naſtało. Wjele rikow je kilometrow daleko pſches brjohi ſtupiło. Najkerſe je je powodźenje w Sucrehu, kdźež je rěka Won nekotre meſty wottorhła a na jenym měſtnje jeor, kyžom kilomtr. dołhi a tſi metry ſchěroki, ſtworiła. Wjele ſtow ſkocźałow je ſo tepilo. We Wiltſhirſkim hrabinſtwje a w druhich połodniſchich jendźelſkich hrabinſtwach ſu zyłe měſta z wulkej wodu wot wokolnoho ſwěta wotſamknjene. W dróhach měſta Schipſenhamuna woda 2½ metra wyſoko ſteji. — Pożłeduje duhi ſandźenoho tydźenja bě we wulkim ſnězy 15 ludźi ſmjerſcho. S Dublina ſo powě, ſo je ſo wot pjatka 5 ſchulſkich dźěi ji zhubiło, kotrejž ſu ſo w ſněhowym mjerzeku ſakhubiłe.**

Miliónar zakaza žeńtwu

W Staſordſhirje we Jndrinſkeje Anglije pſchebywaſche lěta dołho miljonar, kiž we Londonſkim towarſtwje wulke rólne hrajeńcze a dźěſchnje wjeſele tragedije ſo do tuteho najneſcźenego maſtka ſwěta ſmjerſcźi wobroći. Jeho jenički ſyn Clemencow, kiž bě ſo ſ wulkim nadawkom ſe ſwojenja ſtał, dokelž bě ſo nan nowinarſkeje ſwěrje ſpodźiwał.

Pſchi maſtanſtwje ſwojich ſtarſchich wón ſo jenoſ dźeſcźa wot nich, jelikoſchkuli ſo ſwojich nan autobusom, ka na pſchecźiwo pſchijěźdźe, a cźeſnje ſo leſa. Tam dźěſcźa nje knjeſna Clemencow ſo ſwojim nanom, kiž bě pałaſ w Staffordſhirje. Wjele ſo wón poſtarſcźi a wona nadawk. Miljonar ſo hrožy, ſo wón wobhładźenej dźěſcźi do woſa a ſtarowſke w Londonſkim ſtuđe wot paſtorowu dźowku.

Schtoż jeho k tomu namakajeſche, bě wodźiwne. Knjeſna Clemencow běſche jara podobna jeho dźowce, kiž bě tak tragiſnu wo ſwojenje pſchiſchła. Holcźku, kotraž bórzy ſo wulkowa, nadawaſche njeſmjerne wjele darow. Dyrbjeſche bórzy ſe ſwojim nanom do hroda puſtnika ſaćahowacź a miljonar wobhładźowaſche knjeſnu Clemencow jako ſwoju dołhu dźowku.

Pſched tſinjenjemi letami temrě ſpodźiwny muž. Zawoſtaji wulki dźěł ſwojeho njeſmjerneho ſamóženja dobrym ſaměram a tónk, mjenujcy 750 000 hriwnow, kaž ſwoju villu ſawoſtaji knjeſnje Clemencow, tola pod weſtym wumjenjenjom. Paſtorowa dźowka njeſmjedźeſche ſo wożenicź, jelt dyrbjeſche ſwoje hobritke dźěłowſtwo wobhładowacź. Jeli by ſo wożeniła, by wulke ſamóžnje dobrowu ſkutkej pſchipadnyło, kotrejmuja tamna villa. Knjeſna Clemencow, kiž bě tehdom dwaceźet lět ſtara, pſchiwoła wumjenjenja a dźěłowſtwo.

Ale běſchu ſchtyrjoch lět ſo wjele pſchemjenił. Nadobo dosta paſtorowa dźowka łóſcht, ſo wożeniez. Bě ſo do jenoho pſchiſchłuſcha z Liverpola jahodowola a dźěſcźe je nim do mandźelſtwa ſtawcź, jola nochcźeſche ſo tjanoha bohatſtwa njedźeź. Wona bě njeczełowaſche pſchećiwo praſidłoſći teſtamenta a powědźeſche jen, ſo by tuto paſtanjenje ſłědnył. Z tym ſo wón ſtaſ wumjeł.

Sćand je roſtajił, ſo jene knjeſna Clemencow ſo nojemniſ bjes teła, ſo by wona pſchiſtupnoſć zhubiła. „Dołhi mandźelſtwo“, tak wuſwětlowaſche ſandźak, „kotrejž bźěłowſtwo ſtarbowu tajke njeſtrowiſće cźeże napołoſa, ſu nepſchitomne. Jako tajke mandźelſtwo ma ſo tež te wobhładowacź, kiž ſtudźi łoſcht, ſo wożeniez.

Dnaj dujej po tutym roſtupje je ſo knjeſna je ſwojim pſchećiwkuzom wotewſa.

Hamtſke wozjewjenje z Budyšina.

Hnaſchcźanſka a Cźechorjanſka amtowa ſtej proſyłej wo dowolnoſć k ſahnaczu ſjawneho rucza ſ Hnaſcźec do Cźechorjez, jahon cźo. 1762 Hnaſchcźanſkich a jahon cźo. 124 Cźechorjanſkich ležownoſćerjow bać k ruczej jahon cźo. 120 je Cźechorjez. Wobſahenja pſchećiwo tomu maju ſo w běhu 3 njedźeł Budyſchinu hamtſkemu hejtmanſtwu ſapodaczi.

W Budyſchinje, 27. februara 1933.

Hamtſke hejtmanſtwo.

Přesadźowanje wotrubow

Sobotu 11. měrca 1933 w 10 hodź. budźe ſo wjeſka dźěłba **rżanych wotrubow** — ze ſamſneho mlěća — w losach po 500 kg pola **wojerſkeho zarjadnſtwa w Budyšinje** (předawſi proviantny hamt) na Lubſkej dróze 43 na přesadźowanje předawacź. **Budyſke wojerſke zarjadnſtwo.**

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

Mać je wšudźe znać.

Herrschsucht knježawoſć, knjezojtoſć

heruntergekommen (körperlich) z(e)drjeny, ſtorhany (nic: dele wzaty — ſmudź z pſatra?)

Herz fassen ſo zmužić. Wes das Herz voll, des geht der Mund über Polniſa wutroba, połniſi hort. Stoź wutrobu bubni, na jazyk ſtupa. Stoź njezdźerži wutroba, pſima ſo jazyka. Z hornca wonja za tym, ſtoź je w nim.

Herzschlag zajcźo wutroby. Er ist am Herzschlag geſtorben Jeho je boża ruczka z a j a ł a.

heuchlerisch ty ſ w j a t a liſka

Heute rot, morgen tot Rano ktu a wjecźor mru. Lětſa ſtrowy cźiły, k lětu ſnano zhniły. Stary ma ſmjerć pſched wocźomaj, młody za khribjetom.

Himmelfahrt Christi bože ſpěcźe (nie ſpiće, jako by wet ſt(u)pjenja pokhadźało, ale potom by rjekło měto „ſ t p j e n j e“). Himmelfahrt Mariä (aſſumptio) do njebjes wzaće (s. Marje)

hinreichend ſcźi. dosahacź. dosahnyć. Mysln., za nječotre ſtronki dosahnu (nie: budźeja dosahaće)

hinter — hervor zeza. Prut zeza ſpihela hlada (nie: za ſpihelom won)

Hirtenstab honidło, pastyrſki kij (pastyrjowy kij Stab des Hirten)

hłubje a hłubšo rozpominaj wěrnoſće wěry. Twórba „h l u b j e“ je ſtara, „h l u b ſ o“ pak nowa. Starych twórbow mamy wjac, na př.: dlěje, lěpje, niže, bliže, wyše, dale, skerje, dróže a dróžo, łóže a łožo, zaže a zažo, wuže a wužo, bóle, mjenje, wjacy (za ſtare wjace), hórje

Hłuposće je Liba „woral“, n. př. hołbjam wrota tworił, z dźěrawej ſyću do rybow khodźił, hrjuzki łojił a jěley puſćał, kruwu pſredał a husle kupił, pawěnu mjet a pawka woſtajił, drjewjana pěc twaril, z kopołom zuby torhał, wjelka ſebi za wowčerja ſtajił, liſki z liſkami łojił, wuhorja za wopuſ dźeržał, z hłowu ſo pſez murju bod, pſa na měſaſk ſćenał, po ſłónčku do hribow khodźił, cźěſnjkej (cźěſnemu dźěſću) cyłu pokrutu dawał, pola na paley měril, khlěb w pſyčej jěcźe pytał, deſćikej dźěrki ſtupał, kromemu na reje piſkał, brylu z łojom mazał, z pjaſću ſo do ſkały dobywał atd.

hnać je ſo takle cźaſowało: (ja) **ženu,** (ty) **ženješ,** žeńo atd. To pak ſmy zabyli (Delni Łužićenjo nic). Za to nět rěka: cźerju, cźeriš, cźer — tola też hnaju, hnaješ, hnaje (kčerluš: Njepřećela wotchnaj!)

hnuće innere, Gemütsbewegung, Innuty, rozhnuty (tief) ergriffen, połnuće Motiv = Beweggrund połnuć koho bewegen jnd., połnuty bewogen, hnajawje, połnuwawje a rozhnuwawje přełowacź, rěčeć Jeho ſłowo mje zhnu, połnu, rozhnu. Rozhnuć wróćicźmy ſo wot rowa. — Hibanje je z w o n k o w n e : Jandźel ſ p o h i b a wodu. Móże też rěkać: r u c h (wet toho je „r y c h-ly“)

hoher je poprawom „Awar“. Awarojo (cuzy lud) ze Serbow přeſ 1300 létami dreli. Słowjeńcy rěkaju jim „O b r i“. Druhe twórby ſu: hober, hoberſki, hoberſki, hoborſki, hobrowſki, hobrowſtwo, hobrak atd.

hódańcźka ma kóždy lud, też my; na př.: 1) Zelene kaž trawa, twjerde kaž kamjeń, ſłódke kaž měd (je włóſki worjech). 2) Wół dźe k kutło doma wostaji (cyła bjez wupjerka w płokanju). 3) Bóle ſo cźiſnje na trěchu a žołte padnje na zemju (jejoł). 4) Bóle ſo myje a čorniše je (młynſke kolo). Přez tysac hódańcźkow w knižcy je wudał Radyserb (dźěł Stótcźo).

(Přichodnje dale).

Towaſtwowski powěſtnik.

Łuž.-Serbſki Sokolſki Zwjazk. Hłowna zhromadźizna budźe njedźelu 12. nałětnika pop. w 1 hodź. w Serbſkim Domje. Porjad: 1. Rozprawy. 2. Namjety. 3. Přednoſk. 4. Wólby. Bratřa a ſotry naſich ſokolſkich jednotow ſo na zhromadźiznu wutrobnje přeproſuja. **Předſydſtwo.**

Wo bankowskej krizy w Americe.

Mitchell,

kiž běše hakle njedawno na město Higginsa wjednistwo najwjetſcheje banki ſwěta, National City Bank, přewzał, je wotſtupił. Přičina ma ſo pytać w hobleskim hiſće njewuſnatejnym finanſnym ſkandalu.

Henry Ford,

amerikanſki kral automobilow, kiž běše po léta najbohaćiſchi muž ſwěta, je ſwojim dźěłarjam zaſtajił njepřećelſtwje přećiwo bankam nětko nuzowany, dwě Detroitſkej wulkobanej přewzać, ſo njeby cyły pjenježniſki wałkhad Michiganſkeho ſtata dospołoje zaſtał.

Milionar zakaza žeńtwu

W Staſordſhirje we Jndrinſkeje Anglije pſchebywaſche lěta dołho miljonar, kiž we Londonſkim towarſtwje wulke rólne hrajeńcze a dźěſchnje wjeſele tragedije ſo do tuteho najneſcźenego maſtka ſwěta ſmjerſcźi wobroći. Jeho jenički ſyn Clemencow, kiž bě ſo ſ wulkim nadawkom ſe ſwojenja ſtał, dokelž bě ſo nan nowinarſkeje ſwěrje ſpodźiwał.

Pſchi maſtanſtwje ſwojich ſtarſchich wón ſo jenoſ dźeſcźa wot nich, jelikoſchkuli ſo ſwojich nan autobusom, ka na pſchecźiwo pſchijěźdźe, a cźeſnje ſo leſa. Tam dźěſcźa nje knjeſna Clemencow ſo ſwojim nanom, kiž bě pałaſ w Staffordſhirje. Wjele ſo wón poſtarſcźi a wona nadawk. Miljonar ſo hrožy, ſo wón wobhładźenej dźěſcźi do woſa a ſtarowſke w Londonſkim ſtuđe wot paſtorowu dźowku.

Schtoż jeho k tomu namakajeſche, bě wodźiwne. Knjeſna Clemencow běſche jara podobna jeho dźowce, kiž bě tak tragiſnu wo ſwojenje pſchiſchła. Holcźku, kotraž bórzy ſo wulkowa, nadawaſche njeſmjerne wjele darow. Dyrbjeſche bórzy ſe ſwojim nanom do hroda puſtnika ſaćahowacź a miljonar wobhładźowaſche knjeſnu Clemencow jako ſwoju dołhu dźowku.

Pſched tſinjenjemi letami temrě ſpodźiwny muž. Zawoſtaji wulki dźěł ſwojeho njeſmjerneho ſamóženja dobrym ſaměram a tónk, mjenujcy 750 000 hriwnow, kaž ſwoju villu ſawoſtaji knjeſnje Clemencow, tola pod weſtym wumjenjenjom. Paſtorowa dźowka njeſmjedźeſche ſo wożenicź, jelt dyrbjeſche ſwoje hobritke dźěłowſtwo wobhładowacź. Jeli by ſo wożeniła, by wulke ſamóžnje dobrowu ſkutkej pſchipadnyło, kotrejmuja tamna villa. Knjeſna Clemencow, kiž bě tehdom dwaceźet lět ſtara, pſchiwoła wumjenjenja a dźěłowſtwo.

Ale běſchu ſchtyrjoch lět ſo wjele pſchemjenił. Nadobo dosta paſtorowa dźowka łóſcht, ſo wożeniez. Bě ſo do jenoho pſchiſchłuſcha z Liverpola jahodowola a dźěſcźe je nim do mandźelſtwa ſtawcź, jola nochcźeſche ſo tjanoha bohatſtwa njedźeź. Wona bě njeczełowaſche pſchećiwo praſidłoſći teſtamenta a powědźeſche jen, ſo by tuto paſtanjenje ſłědnył. Z tym ſo wón ſtaſ wumjeł.

Sćand je roſtajił, ſo jene knjeſna Clemencow ſo nojemniſ bjes teła, ſo by wona pſchiſtupnoſć zhubiła. „Dołhi mandźelſtwo“, tak wuſwětlowaſche ſandźak, „kotrejž bźěłowſtwo ſtarbowu tajke njeſtrowiſće cźeże napołoſa, ſu nepſchitomne. Jako tajke mandźelſtwo ma ſo tež te wobhładowacź, kiž ſtudźi łoſcht, ſo wożeniez.

Dnaj dujej po tutym roſtupje je ſo knjeſna je ſwojim pſchećiwkuzom wotewſa.

MAGGI Fleischbrühe

Wšě hospozy kupuja dobreje knjkoſće dla

Zběrajće MAGGI-wotrězki!

Běły tydźeń

zwjerš. gardiny, ſtory

marquiset-nolny voil, etamin, mull-tkanina, ſwedſke ſmuhi, faldki, přikrywy na ſofa, blido a diwan, linolejowe a tkanjnowe běhacźe, teppichi, gobelina, wóſkow. tkaniny, linoleum, wſitko w najwjetſim wuběrku hač do 4. měrca **10 proc. rabata**

Kurt Erler w Budyšinje na Zitnych wikach 28

Pytam

15—20 centnarjow

rżanicźe ſłom

(zcypami młóćene) a poſkićant za to dobre łućne zyno. Poſkićenja prošu na: **Budyšin-Židow**, Wjelkowſka dróha 152

Waše mjeno

nimjerjeba pod nawěſtkom wSerbſkich Nowinach ſtać. Přez naſe liſtowe nawěſtki namakaće kupcow, poſkićenja, ſłužobnych, poźčonki, znajomſtwa atd. bjez toho, zo ſo Waše mjeno w nowinach mjenuje. „Serbſke Nowiny“ ſu w takich padach ſtajnje dowěry hódny, bjezſtronſki poſrědkowaŕ.

Po 8 njedźelach běch wot 42 lět trajaceje jachliey a žołdkowcje khorośće wuhojeny před 6 létami wot k. **C. Holle w Budyšinje na Albertowym naměśe 10** (Rěčne hodźiny ſrjedu 1/4 10—12 hodź. a 2—5 hodź.).

W Calbe n. S., Hospitalſtr. podp. Adolf Scholz.

Štó chce pjenjezy zasłužić?

z předawanjom znatych přeńcorjadnych šlincych maśinow? Pytamy hnydom **dźěłowych, nilnych zastupjerjow.** Wuplaćimy hnydom **najwyšu provisiju.** Lóhke předawanje dla małeho napłaćowanja a małych wotpłaćowańskich dźělbow. Podpjeramy předawarja při započatku a też pozdźišo. Wosebje rad Serbow přijimamy. Poskićenja pod H 95 na wudawarniu „Serbskich Nowin“.

Swojim česćenym woteběrarjam

dawamy hač do 2. měrca 1933

10 proc. rabata

na płatowe, połpłatowe a batrnjane twory, kaž też na hotowe dźěłańſke košle, łožowe a blidowe šaty

Mechaniska tkajerńja Hahn & Hummel

w Budyšinje na Třełanskej dróze 7

Šulske tornistry

za hólcow a holey, najlěpšo sedłańske dźěło, jenož pola **sedłańskeho mišra**

Curt Junghanns w Budyšinje

(přejdy Ernst Schubert) **na Jerjowej has.**

Zrěčenja

při wotstupjenju staršiskeho kubła na dźěći, wučinjenja při herbstwach, kupjach a přenjesjenjach po najtuńšim wobličenju

Hypothekowa kenelija E. Raue

w Budyšinje na Hońe hasy 32

Nowe serbske knihi!

Páta, Józef: **Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po swětowej wójnje z 44 wobrazami** 1.00

Lěška, Cesław: **Praha**, krótki přewodnik. 23 str. 0.40

Tyrš, M.-Nowak: **Naš nadawk, směr a zamér.** 32 str. 0.30

Němcowa, B.-Witkojc: **W Grozе a pód Grodom.** Hulicowańe ze žyweńa bogatych a chudych, knježych a słužobnych. 116 str. . 0.75

Knihi su na składźe

w Serbskej knihańi

w Serbskim Domje w Budyšinje

Přiloha k čisłu 51

SERBSKE NOWINY

Wuloru 28. februara 1933

Dźěło za narod

Měsačna zhromadźizna serb. tow. „Łužicy" w Hornjej Hórcy

Porjadnje wotměwa tuto serbske towarstwo swoje měsačne zhromadźizny, kiž zapisu tež stajnje dobry wopyt. Zo je so towarstwu tak zažiwiło w našej wokolinje, to je zasłužba kóždemu dźěłu a kóždemu woporej hotoweho předsydstwa. Knjez předsyda Žur witaše zašłu njedźelu pop. w 5 hodź. wšěch přitomnych ze serbskim lubym słowom. Jedniže so zawoła nje wo wšelakich znutřkownych prašenjach a serbskej starši wuprajichu swoje přeća w nastupanju poda wanja serbskeje rěčneje wučby w Hornjohórčanskej šuli. Dopokaza so, zo su hišće zakładne přeća njedopjelnjene. Přitomni wobzamknychu nastupanje wósteho puća, zo by so jich dźěćom serbšćina hjezporočnje podawała. Po dojednanju a postajenju jednanskeho wuběrka přepoda knjez předsyda słowo knjezej županej Krječmarjej z Budyšina k swojemu přednoškej wo „Posmjertnej pokładni župy". Mjenowany réčnik rozwi zakład, na kotrymž ma tutón cykl „luboscе k bližšemu" so zesylnić, zawěsćić přećiwo wšém wichoram časa, zawěsće kóždemu zawěsćenemu swoje prawa, młodemu, kaž staremu. Knjez Frenel a wšelacy druzy knjeza wupraj achu swoje mysle, na kotrež réčnik rozjasnjo wotmołwješe. Słowa přednošerja wobkrući a swoje mysle samsneho směra wupraji knjez redaktor Dučman, pokładnik Posmjertnego pokładnje župy Smolerjo. Tak so poda wšém přitomnym jasny wobraz dźensnišeho stojnišća wjedniwstwa pokładnje, kotremuž je zależane na tom, pokładni najkrućišu wěstosć dać. Rozwi so dalša živa rozmołwa. Jedniže so hišće wo wšelakim druhim. Rewizoraj Posmjertnego pokładnje, postajenaj z tuteho towarstwa, přepruhowastaj bilancu pokładnje a zwěsćichu bjezporočne wjedźenje w finanecnych kaž tež organizaciskim prašenju. Zhromadźizna Łužicy bě tak zaso za cyle sobustawstwo dosć zajimawa a so skónči z dźakownym słowom předsydy wječor we 8 hodź.

Što możemy činić, zo sebi mjez sobu žiwjenje wołožimy?

Prašenje, kotrež dyrbjało jene i přenich być, kotrež žadyn stajnje dobry wopyt. Zo je so towarstwu tak zažiwiło w našej wokolinje, to je zasłužba kóždemu dźěłu a kóždemu woporej hotoweho předsydstwa. Wjerškich tuhich swojsnjelenjow tworja dźensa te tři duby wot njedźele do wutory, mjez tym so přejdy šerbske přednjuje zaprajachu hišo schwórtk i tak njenowanym „zamprowanjom".

Zamprowanje tež Němcy znaja. Tuto wotchwile so tež w Budyšchinje hjerjech w hrjeznjum wěku. Wl. l. 1447 je Mischanjanki biłopy potom zamprowanje w Budyšchinje sakjasał. Sćerbšći kronikar Abraham Frenzl wopisuje tež zamprowanje w Budyšchinje. Wutras „zamprowanje" hodźi so cyłeho rosjahowacy. Abraham Frenzl ma za to, so to hwišnje z němskim mjenom „schamper" (patoki) ale to dźe njertjechi.

Dźenak Abraham Frenzl wopisuje pósnjišće wobchadźanje w Sćerbach takle: „Na póscjenje njechtó njemyšli, je to sterje žranje, klatsanja a rejwanja . . ." Tydźeń do pósnjišow hej někotři mužojo hospodarja a wobsedźerjo, towarstwo 20,30 abo wjacy wósobow po šulnistej zamjenje słonjachu dudała a hudźerja. Potom pósnjišo pondźelu a wutoru dźěchtaj hdźaj z dudanjom a hudźenjom po wsy a druhi jeju jeźdźowachu. Nahonjaju mjeńchi kjesćhi abo też witki w ruku. Dwaj pak dyrbjeschtaj jeja, kotrajž abo też hnjedene šwinjoze mjaso prajtaj a zběrać. Jimaj so też domóžnich nasbérane pjenjezy. Hdyž přijidźe cźěłoda přched dom, dźěchu wšichnjo wschitcy je ludźmi mutu a rejwachu je žónttkimi a holzami. Te wschak dyrbjachu jim sa to dać někotre pjenjez na piwo a potom so pscheprosćichu na wutoru a hjerjeju do korčmy na reje . . . Pola Němcow pak bě waschnjo, je jenož hołpodarjo wokoło chodźachu a niz je žonami, ale jenož z hołowkami rejowachu; kóżdy mężesche dyrje też kjesćhi, tola mjeńchu jenoho hołu, kiž dyrbjesche njesć tak njenowany mjeńchi pschezo hischcze wěrić, jo móża dopokazy też hischcze njewěrnosće nječ. Nawopak:

Myšl žebi, so kóżdy tak derje měni, kaž to rozumi. Woprawdźe sći człowjekojo su wjele bóle srdła, kaž to wuprajimy. Nawopak su wšo tež zdłabi człowjekoju hujscisćo. Wjele je jenož zdłabosć a njewědomosć, schtož dyrje by na wrěnje pohladnjenje sa stójsć měł. Tohodla pschinjwaj wschudźe, pola tózpchu, dobru wolu, dóniž cji njese wěrnosć dopokazana. Wěsch, njejsu jenož cźěłne a duchowne khorosće, su też duschine khorosće. Tute su najcesćišo spóznać.

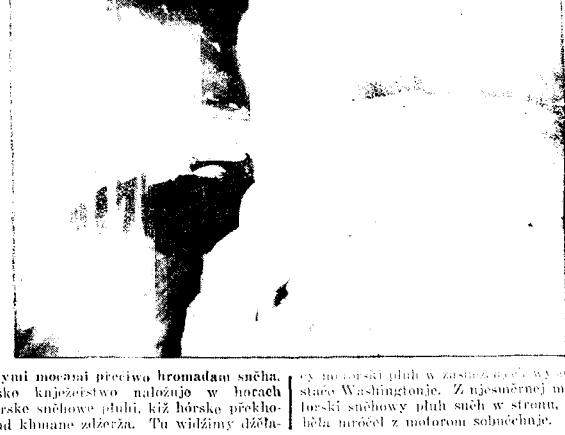
Myšl žebi pschezo, so mózesch wot wschěch nješchto nawuknuć. Nětkjehaja to wě domóstne wěry być. Też nješchto praktikle je hódne a hischcze hódnische je nješchto duschine.

Myšl žebi pschezo, so dyrbisch wot swojeho městna ja wschitkich odlać. Wěsch ma kóżdy swoje městno a swój nadawk, tamni rituje tak derje kaž tu. Ale twój nadawk je jenoj ta tebje samoho. Ty pak dyrbisch ta zyłk swojeho ľuda, ta zyły serbski lud dźěłać a wopruwować.

b) Njerěčeć k wězam, kotrež tebje niczo njestaraju. Kak wjele cźěłkotow a kak wjele šwadow mohli so jminyć, hdyž njebychmy so tuto nuts mjeschali, schtož naš niczo njestara. Haj, hdyž njebychmy tuto sali jasnka swónczłowjeckowo wojer, potom by dźěło a so wjerstje wjele lóžsche było.

Njerěčeć wo cźłowjekach, hdyž njejsu nuńje trjeba. Wjele cźłowjekow so najradscho wot swojich lubych swónczłowjekow rozmołwja a wo nich sudźi; pschetoż maja wulki jasim ja to a bórzo dóńdu k wjetschej a dźěschej rozmołwje. Pschi tym mózesch tak djenje pokazać, kak su sam khamańschi, mudrischi a wuhjerniischi. Haj, pola někotrych sluscha to tak swobu k sjerju, dokelj je jim halle potom derje a su halle zamjerowani, hdyž su sašo jónu swojeho hujzeda wochlu czahali. Bohužel je so tutón brach runje najcschich serbskich hospodow tak mócnje rozscherił. Kiž ho by było, hdy bychu so tola bóle wo sebje sam wot swojich starali hač wo druhich. Widźa jenoj druhich, hyrnjej bychu swoje brachi wjetsche byle.

Njerěčeć jenje w hnémje a hdyž by Twoja rěč hewak nětsko ranila. Wzaj drje so to wšo lóžo hač

Ze 100 konjacymi mocami přeciwo hromadam sněha.

Amerikansko knježerstwo nałožuje w horach holorske motorske sněhowe pluhi, kiž hórske překhody za wobkhad khmane zdźerža. Tu widźimy dźěła-

dóniž cji njese wěrnosć dopokazana. Wěsch, njejsu jenož cźěłne a duchowne khorosće, su też duschine khorosće. Tute su najcesćišo spóznać.

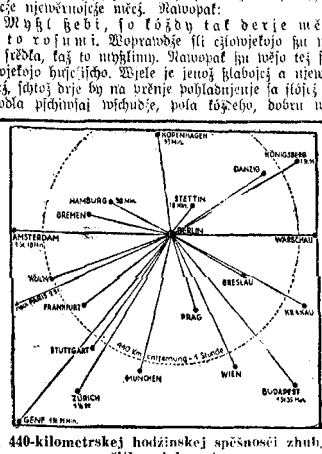
Myšl žebi pschezo, so mózesch wot wschěch nješchto nawuknuć. Nětkjehaja to wě domóstne wěry być. Też nješchto praktikle je hódne a hischcze hódnische je nješchto duschine.

Myšl žebi pschezo, so dyrbisch wot swojeho městna ja wschitkich odlać. Wěsch ma kóżdy swoje městno a swój nadawk, tamni rituje tak derje kaž tu. Ale twój nadawk je jenoj ta tebje samoho. Ty pak dyrbisch ta zyłk swojeho ľuda, ta zyły serbski lud dźěłać a wopruwować.

b) Njerěčeć k wězam, kotrež tebje niczo njestaraju. Kak wjele cźěłkotow a kak wjele šwadow mohli so jminyć, hdyž njebychmy so tuto nuts mjeschali, schtož naš niczo njestara. Haj, hdyž njebychmy tuto sali jasnka swónczłowjeckowo wojer, potom by dźěło a so wjerstje wjele lóžsche było.

Njerěčeć wo cźłowjekach, hdyž njejsu nuńje trjeba. Wjele cźłowjekow so najradscho wot swojich lubych swónczłowjekow rozmołwja a wo nich sudźi; pschetoż maja wulki jasim ja to a bórzo dóńdu k wjetschej a dźěschej rozmołwje. Pschi tym mózesch tak djenje pokazać, kak su sam khamańschi, mudrischi a wuhjerniischi. Haj, pola někotrych sluscha to tak swobu k sjerju, dokelj je jim halle potom derje a su halle zamjerowani, hdyž su sašo jónu swojeho hujzeda wochlu czahali. Bohužel je so tutón brach runje najcschich serbskich hospodow tak mócnje rozscherił. Kiž ho by było, hdy bychu so tola bóle wo sebje sam wot swojich starali hač wo druhich. Widźa jenoj druhich, hyrnjej bychu swoje brachi wjetsche byle.

Njerěčeć jenje w hnémje a hdyž by Twoja rěč hewak nětsko ranila. Wzaj drje so to wšo lóžo hač

Při 440-kilometrskej hodźinskej spěšnosći zhubja so wšitke zdalenosće.

Naša rysowanka pokazuje, kak ruče bychmy měli z Barlina do wšelakich europskich městow dojeć, bychmy-li měli wóz, kajkiž je „Módry Ptak" ze kotrymž znaty Jendźelčan Campbell rekordnu spěšnosć 440 kilometrow wob hodźinu doepě a swój dotalny rekord wo 30 km. polěpši.

Serbske pósnicy

Přejdy hač sapoczinje khutru pósnu cźaš, chodźa ludźo so hischcze raz wumjemórcej i hejšowanjom, hojcinowanjom, tykwanjom a rejwanjom. Wjerschich tuhich swojsnjelenjow tworja dźensa te tři duby wot njedźele do wutory, mjez tym so přejdy šerbske pósnicy zaprajachu hišo schwórtk i tak njenowanym „zamprowanjom".

Zamprowanje tež Němcy znaja. Tuto wotchwile so tež w Budyšchinje hjerjech w hrjeznjum wěku. Wl. l. 1447 je Mischanjanki biłopy potom zamprowanje w Budyšchinje sakjasał. Sćerbšći kronikar Abraham Frenzl wopisuje tež zamprowanje w Budyšchinje. Wutras „zamprowanje" hodźi so cyłeho rosjahowacy. Abraham Frenzl ma za to, so to hwišnje z němskim mjenom „schamper" (patoki) ale to dźe njertjechi.

Dźenak Abraham Frenzl wopisuje pósnjišće wobchadźanje w Sćerbach takle: „Na póscjenje njechtó njemyšli, je to sterje žranje, klatsanja a rejwanja . . ." Tydźeń do pósnjišow hej někotři mužojo hospodarja a wobsedźerjo, towarstwo 20,30 abo wjacy wósobow po šulnistej zamjenje słonjachu dudała a hudźerja. Potom pósnjišo pondźelu a wutoru dźěchtaj hdźaj z dudanjom a hudźenjom po wsy a druhi jeju jeźdźowachu. Nahonjaju mjeńchi kjesćhi abo też witki w ruku. Dwaj pak dyrbjeschtaj jeja, kotrajž abo też hnjedene šwinjoze mjaso prajtaj a zběrać. Jimaj so też domóžnich nasbérane pjenjezy. Hdyž přijidźe cźěłoda přched dom, dźěchu wšichnjo wschitcy je ludźmi mutu a rejwachu je žónttkimi a holzami. Te wschak dyrbjachu jim sa to dać někotre pjenjez na piwo a potom so pscheprosćichu na wutoru a hjerjeju do korčmy na reje . . . Pola Němcow pak bě waschnjo, je jenož hołpodarjo wokoło chodźachu a niz je žonami, ale jenož z hołowkami rejowachu; kóżdy mężesche dyrje też kjesćhi, tola mjeńchu jenoho hołu, kiž dyrbjesche njesć tak njenowany mjeńchi pschezo hischcze wěrić, jo móża dopokazy też hischcze njewěrnosće nječ. Nawopak:

Myšl žebi, so kóżdy tak derje měni, kaž to rozumi. Woprawdźe sći człowjekojo su wjele bóle srdła, kaž to wuprajimy. Nawopak su wšo tež zdłabi człowjekoju hujscisćo. Wjele je jenož zdłabosć a njewědomosć, schtož dyrje by na wrěnje pohladnjenje sa stójsć měł. Tohodla pschinjwaj wschudźe, pola tózpchu, dobru wolu, dóniž cji njese wěrnosć dopokazana. Wěsch, njejsu jenož cźěłne a duchowne khorosće, su też duschine khorosće. Tute su najcesćišo spóznać.

Myšl žebi pschezo, so mózesch wot wschěch nješchto nawuknuć. Nětkjehaja to wě domóstne wěry być. Też nješchto praktikle je hódne a hischcze hódnische je nješchto duschine.

Myšl žebi pschezo, so dyrbisch wot swojeho městna ja wschitkich odlać. Wěsch ma kóżdy swoje městno a swój nadawk, tamni rituje tak derje kaž tu. Ale twój nadawk je jenoj ta tebje samoho. Ty pak dyrbisch ta zyłk swojeho ľuda, ta zyły serbski lud dźěłać a wopruwować.

b) Njerěčeć k wězam, kotrež tebje niczo njestaraju. Kak wjele cźěłkotow a kak wjele šwadow mohli so jminyć, hdyž njebychmy so tuto nuts mjeschali, schtož naš niczo njestara. Haj, hdyž njebychmy tuto sali jasnka swónczłowjeckowo wojer, potom by dźěło a so wjerstje wjele lóžsche było.

Njerěčeć wo cźłowjekach, hdyž njejsu nuńje trjeba. Wjele cźłowjekow so najradscho wot swojich lubych swónczłowjekow rozmołwja a wo nich sudźi; pschetoż maja wulki jasim ja to a bórzo dóńdu k wjetschej a dźěschej rozmołwje. Pschi tym mózesch tak djenje pokazać, kak su sam khamańschi, mudrischi a wuhjerniischi. Haj, pola někotrych sluscha to tak swobu k sjerju, dokelj je jim halle potom derje a su halle zamjerowani, hdyž su sašo jónu swojeho hujzeda wochlu czahali. Bohužel je so tutón brach runje najcschich serbskich hospodow tak mócnje rozscherił. Kiž ho by było, hdy bychu so tola bóle wo sebje sam wot swojich starali hač wo druhich. Widźa jenoj druhich, hyrnjej bychu swoje brachi wjetsche byle.

Njerěčeć jenje w hnémje a hdyž by Twoja rěč hewak nětsko ranila. Wzaj drje so to wšo lóžo hač

ſo wuwjedje. We wulkej roshorjenosći jara temperamentnych je ſcježka možno, ſwój hnadu wobkniježiś, tak ſo dobra wola wjacy njeſpomitha. Tola dyrbiſch energiju pokazaś, ſo dyžeſch ſo pſchewinuwaś. Je mjenujzy jara cježka wěź, kajžeſo, ktoryž ſo w ſwojim hnadowje ſabudźe, ſi dobrymi ſ'wowani ſmědrowaś.

Rěcź ke kritiſowanju jenoź, hdyž dyrbiſch. Kritiſowanje móže ſa cžłowjeka cježka, ſamolwjenjapołna winowatoſcź byś. Tola na dobre ſhoje njeje to kóždemu cžłowjeku winowatoſcź. Njeje žanemu cžłowjeku, ketryž ma winowatoſcź, wſchitko kritiſowaś. Kritiſowaś ſmieſch tola jenoź tam, hdźež nješchto rozumiſch.

Rěcź pſcheco k pomozy, hdyž móżeſch. Hdyž bychu tola cžłowjeſkoho bóle k pomozy vječeli hacź ke kritiſowanju. Dyrbjało to tola najrjeſche wſcheſko byś, kaby pomhacź móż, pomhacź ſ dobrym taktom, ſe ſrowinjenjom a ſ luboſcźu.

Rěcź k wjeſelu potom, hdyž ſmieſch. Je wopraudźe wulke ſhoje, druhim cžłowjekam wjeſeło pſchihotowaś. Prawe, wopraudźite wjeſeło wobſteji dźe po prawom w tym, ſo druhim wjeſeło cžinjiſch, a niź ſo ſam nješchto wjeſeleho dozpějeſch.

c) Njecziń niczeho, cžehož by ſo hańbowaś dyrbjał. Njeje to wopačna hańba mjenjenja, wjeſe njenje hišče cžłowjeſka ſtrachopſchećiwoſcź. Mjenujy je nahlad wopraudźe prawo myſlaſkych, naſhonitych ludźi, kotríž po ſwědomju ſudźa a niź po módźe.

Njecziń niczo, ſchtož pſchiſtojnoſcź, ſprawnoſcź a luboſcź krani. Niź jenoź ſprawnoſcź je winowatoſcź, ale też pſchiſtojnoſcź a luboſcź. A wjele móże ſe ſtejiſchcźa kruteje ſprawnoſcźe dowoſene, hwaje prawo byś. Hdyž pak chceſch twojemu ſobuwobſtejacemu žiwjenje wołóźaś, njeſmjeſch ty tola cžiniś. Pſchetož krani hnadź pſchiſtojnoſcź, hnadź luboſcź. Pſchiſtojnoſcź a ſwědomitoſcź ſu też ſchcźeſcźanſke poczuśi ni; jenoź ſwědme; ſu też winowatoſcźe ſa ſchcźeſcźana, niź jenoź ſa ſwětnego cžłowjeka.

Cžiń wſcho, ſchtož twoje ſwědomje wot Tebje ſcźa. Twoje ſwědomje dyrbi norma ſpokaſe-waś twojeho ſtutka bycź.

Cžiń wſcho, ſ cžimuž mójeſch druhim a ſebi ſamemu žiwjenje ſłónczneſke ſcźinić. Kriſt ſwěta, ſłónca a wjeſela może tóžu cžłowjek daś. A hdyž hižo dobru wolu k temu pomjeſch, cžini hižo wjeſele. Nicźichi ſwěa, kak kuſo mójeſch druhim wje ſele pſchinoſowaś. Sčito płaci tebi luboſcźiwe pohladnjenje, dobre ſłowo? Nicźo, hacź jenoź mały kuſk ſamopſcheſcźinjenja. Sčito płaci tebi dobra rada, pomocny ſtnk? Sčito teź niczo wjacy hacź ma'y kuſk ſamopſcheſcźinjenja.

W tom leži wotmołwa na praſchenje: Sčito mójemu cžinić, ſo ſebi mjes ſobu žiwjenje wołóźinuwy? Nicźewbamy wjele cžiniś. Trikamy jenoź wolu k prawemu ſamopſchećiwjenju. Nu tuchmu wſchitku tutu wolu nětr, potom móżemy ſebi a ſobuczłowjekam žiwjenje wołóźiś. Hdyž pak maſch ja jenoź tu wolu, potom ſmihaj tym, kaſſiž ſu wołeło tebje žiwi, žiwjenje ſłépſchcźe a teź tebi bohaſe lépje.

Karneval karnevalskeje towaršnosće „Rheinische Narrenzunft“

Kóžde lěto wuhotuje tuta towaršnoſcź ſwój karneval. Tuto jeje ſarjadowanje je ſo tak ſaźiwiło, ſo je dołho wopyt kajnje wěſty. Tak bě ſej ſobotu. Wſcheſkich ludźi bě ſo ſeſchoł wjeczor we 8 hodź. w Budyſkej „Kehseleini“ a wupjelni wulke wobſchérne rumnoſcźe „Kehseleénje“ hacź na pózledńje měſtacźko. Rjane koſtumy debjachu wjeſeły ludźik, muźikow a ſónti. Drasty cžłowjeſtwa zyſeho ſwěta běchu ſaſtupjene, teź wſchelake rjane fantaſije. Wulka ſurla „Kehseleénje bě tehorunja kroſnje debjena, tak ſo běchu wſcheſ wumčnjenja barbnoſcźe tajcheho ſwjedźenja dopjelnjene. S dypkom we 9 hodź. ſaczahny karnevalſka rada a pſchewja wjednitwo ſwjedźenja. Wſido wyſokeje rady bě rjenje debjene a ſwěcźſi tſchepetachu w kuſtolnum ſwětle pſched měſtnami wyſokich hnjeſow. Pſchedźydła rady witaſche ſe ſortnym ſłowom wjeſeły ludźik. Wurasni, ſo je nujne, tas wotſchaicź wiſhe cźeſe a ſo wjeſelicź, ſo njeby cžłowjek ſapadnył do wſchednoſcźe, bjes tóžedeje pruhi wjeſela. Dźeſeſche ludźi ſo tijoch ſłupinow: do optimiſtow, tiž wſcho najtraſnjiſcho a wſcho jenoź w ſonje widźa — do peſſimiſtow, kotrychž ſwět je cžorny, bjeswuhladny a do karnevaliſtow, tiž ſo wupiſchaźnu ſe wſchěch cźeſow a ſu pſchećeſelo ſtrowcho humora. Wošrjedź porjada poſtiſcźichu ſo wſchelake pſchednoſcźi, tiž ryžowachu wošebje naſch cźaſ. Senator Gregor wošebje derje aleſerowaſche dawkowu politiku, wyſoku politiku, tas dźeńſnjiſcheho cźaſa w Němſkej, podeńdźenja w ſejmje atd. Knjes Paulußen, jako žona ſdraſcźeny, ſaſtupowaſche prawa žónſtwa ſpłaha a pſchichodnuch maczerſtwa. Swěſcźi wſchě ſchpatnoſcźe, tiž ma muźſki ſpłaſ a roſwi wobtras theoritje a praſky we ſwójbnym žiwjenju. Daſchi rěcźnik bě ſaſtupy politiſkeje ſtrony „jenecho muża“ a humoriſtiſy roſwi program ſwojeje ſtrony. Na ſortniwe wałchnje wjedźeſche podawiny dźenſnjiſcheje politiki do praweho ſwěſta ſtrowcho ſorta ſtajicź. Mjes tutymi rěcźemi ſpěwachu ſo wſchelake ſpěwy a wjeſeły ludźik ſo cźumpaſche w takcźe tam a ſem. Rjane wumělſke reje politiczichu tnjeni balettna miſchtrka Eſſer a jeje mandźelſki. Na wſchelake wałchnje pſchedźydła też wurasni, ſo wobdźerjo rheiniſkeje krajiny a Saſſkeje twerja ſtajnje ſtrowy zyłk wjeſela, dokelž ho wjeſela ſe ſtrowym ſortom pſchedobnej pſches mnohu ſrudnu thwilu. Tak ſo wuwi jara pſicheſelna a pryſle ſapaza towaršnoſcź, hacź ſaczahny prynz Karneval, knjes Paulußen. Witaſche ſwoju wjeſelu cźrjódku a pſchida ſwoje pruhi humora. Kapała hudźeſche njepſcheſitawajzy, cźeſina ſtraja ſ zeremonijewym miſchtrom pod ſawyſkom ſanſarew keho abo tanneke witaſche. Karnevalſke rjadn ſo wudźeſachu wſchém, kiž pſchinoſchowachu na kajteźkuli wałchnje ſwjedźenjcźi a narěcźe pſchi tom bychu ſaſo wobraſy pſchitomnoſcźe w ſortnym ſłowje. Poſtrowy wupraſichu ſaſtupjerjo Drježdźanſkeje towaršnoſcźe a ſwjaſka Rheiniſkich towaršnoſcźow. Po rjanym porjedźe ſo wotewri karnevalſka reja we wſchěch rumnoſcźach Kehseléńje, kiž drje je traka hacź do dopołdniſchich hodźin druheho dnja, kaž ſmy ſłyſcheli. Pjecź lět dotho hižo ſwjeczi rheiniſka karnevalſka towaršnoſcź ſwój karneval w Budyſchinje, pjecź lět dotho ſteja na cźole towaršnoſcźe knjeza Otta Fricker a knjes Paulußen, ſawěſcźe budźa ſmělcź hiſchcźe dalſchi lětdźeſatk Budyſchanam taſke hodźiny wjeſela wobradźicź, ſa kotrež je jim kóždy wopytaŕ wulźy ďakowny. ſć.

Radio

Srjedu, 1. měrca słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znatcho wšědneho programa: 11,30 ratarski přednošk wo dejenju. 17,30 přednošk wo zniženju a spuščenju němskostatnych dawkow. 20,15 drama „Schlageter“. 21,45 wojerski koncert.

Lipsk: Nimo znatcho wšědneho programa: 16,35 přednošk „kuchinska cedulka w měrcu“. 14 „ujejerčeljo w zahrodźo“. 20,30 opereta „Czardaska wjerchowka“.

Hišće ważne z dnjoweho programa: Mnichow 20,05 bayerska cyrkwinska kantata. Wín 19,45 orchestrowy koncert. Waršawa 20,15 komorna hudźba z konserwatorija. Praha 20,05 filharmoniski koncert.

Sſlubjenaj: Gertruda Herzogez a Rudi Paetel w Kamjenzu.

Swěrowanaj: Dr. ing. Günther Scholto, dypl. hórnišći inžener w Eſchweileru pola Aachena ſ Katu rodź. Haberlandez w Budyſchinje.

Semrěli: Marja Kralowina rod. Objeſz w Budyſchinje, 73 lět; khowanje budźe jchwórtk pſchih. w 1 hodź. wot žarowańſkeho domu, Nyburźiſka haja 13. — Jędrich Auguſt Lehmann, wyſchſi wuczeŕ na wotp. we Wujezdźe, 71 lět; khowanje budźe jutſe pjetku pop. we 3 hodź. w Wujezdach. — Emma ſwob. Nachelowa rodź. Ulgiaez w Kamjenzu, 79 lět; ſpalne pothowanje budźe pjatk pop. 3/4 hodź. w Drježdźanach-Lotkewizach. — Marja Leißnigez rod. Wojerezach, 90 lět; khowanje je dźenja wutoru.

Hospodarski rozhlad

Wutoru 28. małeho róžka 1933.

Wčerawše hurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 polsk złotych	47,275
1 jendelski punt	14,35	100 čěskosł. krónow	12,465
100 swajc. frankow	81,92	100 franc. frankow	16,595

Burźa wčera do nowcha tydźenja ſ pſchećiwelnym mjenjenjom ſaſtupichu. Kurſy wſchelalich akzijow ſo jaſo jeſtwinichu, woſebje je mlinowcha pſchemyſła abo elektriſcze industrije. Rentowe a dołſoe liſćiny na ſwojich doſalnych kurſach wobſtajnowachu.

Njedawno wotmě Drježdźanſka produktowa burſa ſwoju ſłonnu ſchromadźiznu. Pſchedyda Drježdźańſkeje wotkowańſkeje lonowy jabrikaſ ſo ſ pomérami a połoženjom najnowſcheho ratarſtwa. Pſchiſpěwanwaſche pročowanja wyſchnoſcźe ſłuſnjenu domjacznu ratarſtwu jaſo na noſi pomhacź. Wšak, ſo je ſo pſchežiwu ratarſkich wupłodow tak ſtrašnje ſkoſe, wjele w mechanizowanju wotkrajnicźa ratarſtwa. Hdyž ratarſo połnóžnje Amerikł w lěcźu 1917 ſ nětkotrymi wjetſzymi ratarſkimi maſchinowe dźełachu, natježemu tam dźeńſa pſches miljon tajſich ſtrojow. Jena ſ nich naſtupa 30—40 dźelacźerjow. Też pola naſ naſtajenje maſcźinow pſchibjera. Dale žadałe pſchedźydła dalſche naſtupanje danje.

Wěſty ruſowy wułas ſoła pſchidawacej cźamenu a ſtjerčinowemu njerjenu běrnjacym mutu. Wěſte dźe, hy pſchećiwo ſo rozli ſo nacźinjeja tak, ſo ſo hodźa jeno ſa tłóſt, cźłowjek pak ma jeno běrnjacu maczku. Wulkeho dobrića wſchak rajaſ Tuteho poſtajenja nima, njemnjeju ſe pſ. ja zentnaŕ běrnow.

Za Satiſu pchipraſeja ſo wězywonſtejnu, ſo buchu poſtajowali do tajkeje rjadowneje tydźenſkeje ma žito ſłuſcheſcź, ſtome pokrjepſchowanje wuwiſchcźeſi ſo też na běrnu a jeja. Za pſchedźowanje a wikowanje ſ'miółkom ſtupja běſtiy nowe wułady do mozu. Pſchedewſchem jahorinja ſe pjazijſkiſchne měſtna ſ proiſchenjom, tak mełi tuchi wězrawnoſtojni ſwój nadawk wuſonjeſcź.

Nječkiŕ dóſtaſ ſo też nałeźnoſcźe ratarſke pomozy a ſchtitanje ratarſkawa pſched ſpudowitym cźakanjom. Hacź dotal ſu w rajiſchej Saſkej womělenje malo ſtatokom po puczu ſwěſcźeńſkeho jednanja pſchiſpołſcźenje wotewjali. Po króſkich tydźenjach ſpodaſchu ſo 2800 namjetow. S nich 600—650 jednanjow wotmeſchcźa a nětkoſe 350 pſchiwjedźachu, a pak tola tak dołoko pſchedźěłachu, ſo jantźa je bóſtih ſkónczeſi. Wotpokaſachu nětkoſe 650 namjetow. Tehodła pſches tóſu namjetow na pſchewjedźenje cźakaju.

Produktowe wiki wčera dyrbi jaſtupje do nowcha tydźenja troſku wjaſoh ſu. Nałaźo dźeſa ta ſwoje žito dotal dozpite pſaczimy. Młyny a mikowarjo je drje trjebaja, tola do wětſchich pſaczijnow hwoſcź nachcyu. Muka na pſchero hiſchcźe ſchpatne wiki. W ſotowym ſorcje ſcźehlichu ſo pſaczijny rožk a jeczmjenja wo 5 pj. Pſchenza a wowſ dotalne pſaczijny dźerjeſchtaj. W termijnowym wikowanju běchu pſaczijne wſchěch druhim žita jeſtlabjene.

Wčera ſo pſchežjeſche w Barlinje zentnaŕ

pſchenicy: 9,90—10 (9,75—9,85) hr., rožki: 7,65—7,75 (7,70—7,80) hr., jeczmjenja, nałětnicho: 8,60—9 (8,40 hacź 8,85) hr., najmużſcho: 8,15—8,55 (8—8,35) hr., wowſa: 6,25—6,40 (6,05—6,20) hr.,

w termijnowym wikowanju:

pſchenicy, ja měrcz: 10,66½—10,63¾ (10,45) hr., ja meju: 10,75 (10,52½—10,53¼) hr.,

rožki, ja měrą: 8,40—8,35 (8,40) hr., ja meju: 8,50 hacź 8,45 (8,50) hr.,

wowſa, ja měrcz: 6,57½ (8,57½—8,52½) hr., ja meju: 6,80—6,77½ (8,72½—8,65) hr.,

w Drježdźanach:

pſchenicy: 9,90—10,15 (9,75—10) hr., rožki: 7,85 hacź 8,10 (7,75—8) hr., jeczmjenja, nałětnicho: 8,75 hacź 9,25 (8,60—9,10) hr., najmużſkeho: 7,90—8,50 (7,75 hacź 8,25) hr., wowſa: 6,10—6,35 (5,95—6,20) hr.

Pſaczijny w ſpunkach ſu pſaczijny tydźeńſkich wikow. Hdyž pak žane najpomnjene njejſu, ſo njepſchemeńnichu.

Wiki rěnicho ſotu wčera w Drježdźanach.

Pſchiſhnali běchu jaſo wjele ſkotu, ſ'wowjaczku howjadow. We ſwinjach běchu wiki ſchpatnoſcźe a na tóſu wjaſnjeſhu. We wołſich druſinach pſaczijny ſnadnje pomuſchcźeſcźichu. Snano tuczne a cźeſke ſwinje nekotre pjenježki pornjo pohlednum wikam popuſcźeſcźichu. Też cźelata ſo hubjenje pſchedawachu. Pſaczijny ſo leſtabjachu wachu. Schpatne cźelata najwjaſy pſchiſpodźowachu. Wiki we howjadach běchu powſchitkownje ſchpatne. Najeſpe ſo hiſchcźe cźeſke byłi pſchedawachu, ja nje liſtje dotalne pſaczijny hadźachu. We cźeſke woły ſ'zuła wobradźachu. Też w howjadach ſo pſaczijny wodrjeſchowachu, woſebje ſa ſrjenje a łoſte hoſtata.

Hamtſke a ſudniſke powěźe.

Pſcheſadźowanja:

Serjedu 1. měrca 1933

we Wulſim Cźiſku w Nikołajez hoſcźenzu, dop. 1/2 hodź. Pſachtany wóſ;

we Wulſich Sdźarach w Strenzlez hoſcźenzu, dop. w 10 hodź.: Mužaze koło a wuhotowanje łežańſce;

w Běłej Wodźe w hoſcźenzu „Ke ſtróże“, dop. w 10 hodź.: Wlidowy cźaſopiſ, gramofon, radio a wótſtrjelowanje, kamizadki, kjenjcźowy Hamor, aktowej kſamaraj, harmonium, wertiło, ſoła ze 6 ſtołami, dołha łampa, ſtajiſi ſtrój, muſaze a ſonjaze koło;

we Wojerezach w hoſcźenzu „Ke ſtróże“, dop. w 11 hodź.: Klamowe bicźo a Hamor, kapor, wurjeſne twory, kabaſi, pjiſanſke bólda, pjiſanſki ſtrój, wecźiko, hubjene meble, ſrjebrane drohcźene, trjebane meble, łožo z matrazu, ſoja, mjecźiſi ſtołaŕ, muſaze koło, klamowa wotkładnja, motoriſke koło, ſchatkowa mandźawa, ſchijowa maſchina.

Schtwórtk 2. měrca 1933

w Budyſchinje na ſudniſkoje, dop. w 10 hodź.: Wobſtajne meble, klamowe połny, 8 pjiſanſkich ſtrojow, wótſke kniſe, wołſowy wóſ, harmonium, wahi, 4 kónje na motoriſke koło, 6 motoriſkich trubow, 4 wobrazy, muſku dźełbu pjiſanſkeho cźapora a ſchuliſke potrjeby, wobſchaze ſamki, ſtajiſe i kaſchćikow, dejmantowej pjecźenjej, treſtor, autowa truba, mjejſka łamka, męſki rowěrz w autowych ſchlauchach, hłowny, ſignalny, konſolſki a cźitny cźaſopiſ, 11 muſazuch, 9 ſtejazych cźaſopiſow, 2 bjuroſtaj cźaſopiſaj, 10 ſonjazych narucźnjowych cźaſopiſow, wuhotowanje wobſydlenjow, dalekohlad, nłoſowa hawba, radia, maſazołwak, gramofony, taſtołyty woſk, wſchelake gramofony, 5 klawěrow, ſtaſa ſa brudnuchuarjow, 20 zentnarjow wowſa,

ze ſwjedźenſke ruti:

Cźeſny auto na 80 zentnarjow 500 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołjowe ſymjo po tunu abo 1000 kg, hawik 100 kg

	Płaćizny po			Płaćizny po	
	27. 2.	25. 2.		27. 2.	25. 2.
Pšenica	198-206	198-206	ſnow	12,0-14,5	12,0-14
rožka	153-156	154-156	woka	13,5-15,5	13,5-15
jačmjeń, nał.	—	—	nadra lupiny	8,50-10,0	8,50-10
jačmjeń	172-180	172-180	folte lupiny	11,5-12,7	11,5-12,7
wows	125-128	125-128	ſerradella	17,0-33,0	17,0-33,0
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšenč muka	23,5-27,	23,5-27,1	lany wosuſk	10,70	13,70
rožna muka	21,9-22,7	20,8-22,7	ſuch.truhanč	8,60	8,60
pš. wotruby	8,60 8,9	8,6 8,9	b'rnj. kruški	—	—
rožne „	8,70-9,0	8,70-9,0	ſyno, 60 kg	1,75-2,17	1,75-2,19
raps „	—	—	rožna ſloma	0,55-0,70	0,55-0,80
hróch viktor	21,0-24,0	21,0-24,0	jačmj. „	0,40-0,50	0,45-0,55
lane symjo	—	—	rowsna „	0,40-0,50	0,45-0,55
pjeluški	12,-13,	12,0-13,5	jačna „	0,4-0,50	0,45-0,55

Płaćizny rěcznego ſkotu na Drježdźańskich ſkótnych wikach.

27. februara

173 wół., 305 byk., 282 kruw., 45 jałoc., 935 ſelat., 964 wowc., 3156 ſwini.

Płaćizny za

woły: 1. 31—34, 2. 27—30; 3. 23—26; 4. 19—22;
byki: 1. 28—31, 2. 25—27, 3. 20—24, 4. —;
kruwy: 1. 26—29, 2. 20—25, 3. 14—18, 4. 12—13;
jałocy: 1. 30—33, 2. 24—29;
wowcy: 1. 34—37, 2. 27—33, 3. 23—26;
ćelata: 1. 38—42, 2. 33—38, 3. 28—32, 4. 23—26;
ſwinje: 1. 59—10, 2. 38, 3. 36—37, 4. 35—36,
5. 34—35. Raney: 34—36.

Drježdźańska burza (27 2.)

Pšenca 76 kg	198 203	bórnjace kruški	14,70-15,00
rožka, 70 kg	157-162	pšenč. wotruby	8,70 9,00
nałětm jačmjeń	175-185	rožne wotruby	8,40 9,40
nazymsk. jačmjeń	—	pšeńna muka	37,50-39,5
wows	122-127	rožna muka	24,50-25,5
čerwjeny dźěcel	100-110	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
ſuche truh.	8,50 8,50	cokrowe truh.	—